

T H E O R I C A
P A N T E G N I

Constantine
the African

**THEORICA
PANTEGNI**

Facsimile and Transcription
of the Helsinki manuscript
(Codex EÖ.II.14)

Edited by Outi Kaltio
in collaboration with
Heikki Solin and Matti Haltia

National Library of Finland, 2011

ISBN 978-952-10-7055-6

URN:ISBN:978-952-10-7055-6

Permanent address: <http://www.urn.fi/> URN:ISBN:978-952-10-7055-6

Also available

Transcription only, <http://www.urn.fi/> URN:ISBN:978-952-10-7056-3

Facsimile only, <http://www.urn.fi/> URN:ISBN:978-952-10-7057-0

The *Theorica Pantegni* of Constantine the African

Introduction

The *Theorica Pantegni* is a medieval medical textbook written in Latin. The author was Constantine the African, a monk of Tunisian origin. He compiled the work in the latter half of the eleventh century at the Benedictine monastery of Monte Cassino in Italy. The *Theorica Pantegni* constitutes the first part of the *Liber Pantegni*, which is the first comprehensive medical textbook written in Latin. The *Liber Pantegni* in turn was a translation and modification of Arabic medical texts. Its main source was the *Kitâb al-malakî* (*The Royal Book*), written in the tenth century by the Persian physician 'Alî ibn al-'Abbâs al-Mağûsî (Haly Abbas). The *Kitâb al-malakî* consisted of two parts, each containing ten books, and Constantine adapted this format for his work: while the *Theorica Pantegni* deals with the theory of medicine, the *Practica Pantegni* focuses on practical issues. It is probable that Constantine created only the *Theorica* and a small part of the *Practica*; the ten books of the latter were completed by Constantine's followers. The two parts are independent and sometimes were circulated together, sometimes separately.

Little is known about Constantine's life. He was perhaps born into a Christian community in the region of ancient Carthage. According to his short biography in the *De viris illustribus Casinensibus* written by Peter the Deacon in the twelfth century, Constantine had travelled widely and, among other disciplines, he had studied medicine. According to an annotation in a thirteenth-century copy of Constantine's translation, *Dietae universales et particulares*, Constantine was a merchant. It seems probable that around the mid-eleventh century he fled to southern Italy and eventually to Salerno, when tribes of

nomads invaded his home area. Salerno was known for its school of medicine and its physicians. The above-mentioned manuscript annotation states that, on an earlier visit to Salerno, Constantine had noticed a dearth of medical literature in Latin. In order to improve the situation, he studied medicine himself and brought Arabic medical treatises with him to Salerno and began to translate them. Constantine entered the monastery of Monte Cassino during the abbacy (1058–1087) of Desiderius, the future Pope Victor III. While living in the monastery, Constantine translated numerous Arabic medical treatises into Latin. The most important of the works attributed to him is the *Liber Pantegni*. It became the leading textbook of medicine in the first European medical schools and universities and remained widely used for centuries.

The *Theorica Pantegni* is the first part of the *Liber Pantegni*. It deals with the anatomy and physiology of the human body and goes through the structure of the different organs and their tasks, bodily functions, external factors affecting health such as food, climate, and so on, diseases and their causes, and prognostics. Its underlying theoretical basis is humoral pathology, which goes back to ancient Greek medicine: The human body is composed of the four elements (air, water, fire, earth) and four humours (blood, phlegm, yellow or red bile, black bile), corresponding to four qualities (hot, cold, dry, moist). The characteristics of an individual were defined by the complexion. The complexion differs in each person, and several internal and external factors may affect it. Health was considered to be dependent on the balance of the humours revealed in the complexion, whereas illnesses resulted from disturbances in this balance. The maintenance of health and the treatment of illnesses were based on the idea of keeping or restoring the balance of the complexion and the body.

In the sixteenth century the *Theorica Pantegni* appeared in print twice: in Lyons, in 1515, and in Basel, in 1539. Both editions were based on unknown manuscripts. No extensive modern editions or translations exist. The present publication is the first facsimile edition and transcription of the *Theorica Pantegni*, and it is based on a manuscript preserved today in Finland.

Manuscript Eö.II.14

Codicological data:

parchment (flyleaves paper); s. xii^{3/4}; I+210+ I';
I–VII⁸ VIII⁸⁺²⁽⁻¹⁾ IX–XVIII⁸ XIX¹⁰ XX–XXVI⁸; 32–35 long lines;
23.5 x 15.0 (20.0 x 9.9) cm

Manuscript Eö.II.14, containing the *Theorica Pantegni* published here, belongs today to the National Library of Finland. It can be dated to the third quarter of the twelfth century, which makes it one of the earliest surviving exemplars of the *Theorica Pantegni*: over seventy manuscripts of the work survive, of which some fifteen can be dated to the twelfth century. Manuscript Eö.II.14 is written in black ink on 210 parchment leaves (recto and verso), amounting to 420 pages, in pre-Gothic script. The decoration is very simple with red, orange and blue initials, and the rubrics are written in bright red and orange. Folio 58^r shows a diagram of types of epidemics. This folio is of different origin and was probably written somewhat earlier than the rest of the volume, i.e. in the first half or in the middle of the twelfth century. The lower part of the leaf has been cut off, but a fraction of the drawing is still visible and shows a bird, probably the eagle of St John.

The manuscript was probably made in the area of modern-day Belgium, northeast France or Germany. Some leaves include fragments written in the early twelfth century of the *Metamorphoses* by the Roman poet Ovid. This text has been erased in order to accommodate the *Theorica Pantegni*. The manuscript is in very good condition, but it is incomplete: the first book, which deals with the qualities, humours and complexions, is lost as is the end of the tenth book. The manuscript was rebound in the nineteenth century, and it seems likely that it was trimmed at that time. As a result, annotations written in the outer margins are occasionally missing a letter or two at the beginnings or ends of the lines.

The text is mainly in two hands. The first scribe was responsible for the text from the beginning to the fourth chapter of Book 10, whereupon the second scribe took over (on folio 193^r, line 28) to complete the rest. The second scribe was also responsible for several annotations in the margins of

Books 2–9. In addition, there are other hands apparent in the manuscript. All the hands and the portions of the manuscript for which they were responsible are listed below:

- Scribe 1: ff. 1^r–193^r, text
- Scribe 2: ff. 1^r–193^r, marginal annotations; ff. 193^r–210^v, text and rubrics
- Scribe 3: ff. 1^r–193^r, rubrics
- Scribe 4: f. 76^r, ll. 27–31, text
- Scribe 5: f. 125^r, ll. 8–11, text
- Scribe 6: f. 155^r, ll. 25–29, text
- Scribe 7: f. 58^r, text (the folio shows a diagram of the types of epidemics and comes from a different manuscript)
- Scribe 8: marginal annotations throughout the volume (Gothic *hybrida*), fifteenth century
- Scribe 9: marginal annotations throughout the volume (Gothic cursive), fifteenth century

Manuscript Eö.II.14 came to Finland from St Petersburg, Russia, in the year 1832. It had belonged to the collection of Dr Joseph von Rehmann, Actual Councillor of State and the personal physician to Tsar Nicholas I. After von Rehmann's death the Tsar purchased the collection. He donated it to the Imperial Alexander University Library (today the National Library of Finland). This was one of many imperial and other donations intended to replenish the Library after a catastrophic fire in 1827.

Editorial practice

The present text is a transcription of Ms Eö.II.14, preserved in the National Library of Finland, in Helsinki. The goal is to provide the reader with an accessible text that is faithful to the original.

The transcription includes both the original text and the contemporary corrections that were made to it; instructions about the making of the book (concerning the rubrics to be used, for instance, and the quire signatures) and later annotations have not been transcribed.

Orthography, capitalisation and punctuation faithfully follow the manuscript with a few minor exceptions. All orthographical idiosyncrasies and variations have been preserved (e.g. *hiems/hiemps/hyemps; exercitium/exercicium; cause/causeę*). All abbreviated words have been written in full without further remark. If an abbreviated word is spelled out in full elsewhere in the manuscript, then the transcription follows this spelling. In some cases two words have been written as one in the transcription in order to make the text more understandable (e.g. *una queque* → *unaqueque*). Punctuation marks in the middle of sentences are represented as commas. Where punctuation marks precede capital letters or enclose numerals, they are transcribed as a full stop. When word divisions are missing a hyphen at the end of a line, the hyphen has been tacitly added.

Additions to the text by the original or a contemporary scribe are indicated with both a backslash and a forward slash, e.g. \a/. Deletions are indicated with a strikethrough, e.g. ~~a~~. Letters missing owing to the trimming of the leaves have been restored; these are indicated with square brackets, e.g. [a]. In the table of contents of Book 4, diamond brackets, e.g. <a>, indicate that the letter in question was omitted by the original scribe. Reference marks to annotations in the margins are indicated with asterisks.

The text has been transcribed exactly as it stands in the manuscript. In other words, mistakes have not been corrected. However, some corrections have been supplied in the footnotes. These are mostly instances in which the word in question cannot readily be understood, owing to a serious spelling error (e.g. *guitur* is corrected in a footnote to *guttur*). While some corrections are conjectural, others rely on two other manuscript witnesses to our text (The Hague, Koninklijke Bibliotheek, Ms 73 J-6; and London, the British Library, Ms Add. 22719) and the Basel edition from 1539. These sources were also consulted whenever the text in Ms Eö.II.14 proved too difficult to decipher reliably. The transcription is, however, faithful to the Helsinki manuscript and no readings contrary to its content have been imposed on the text.

References

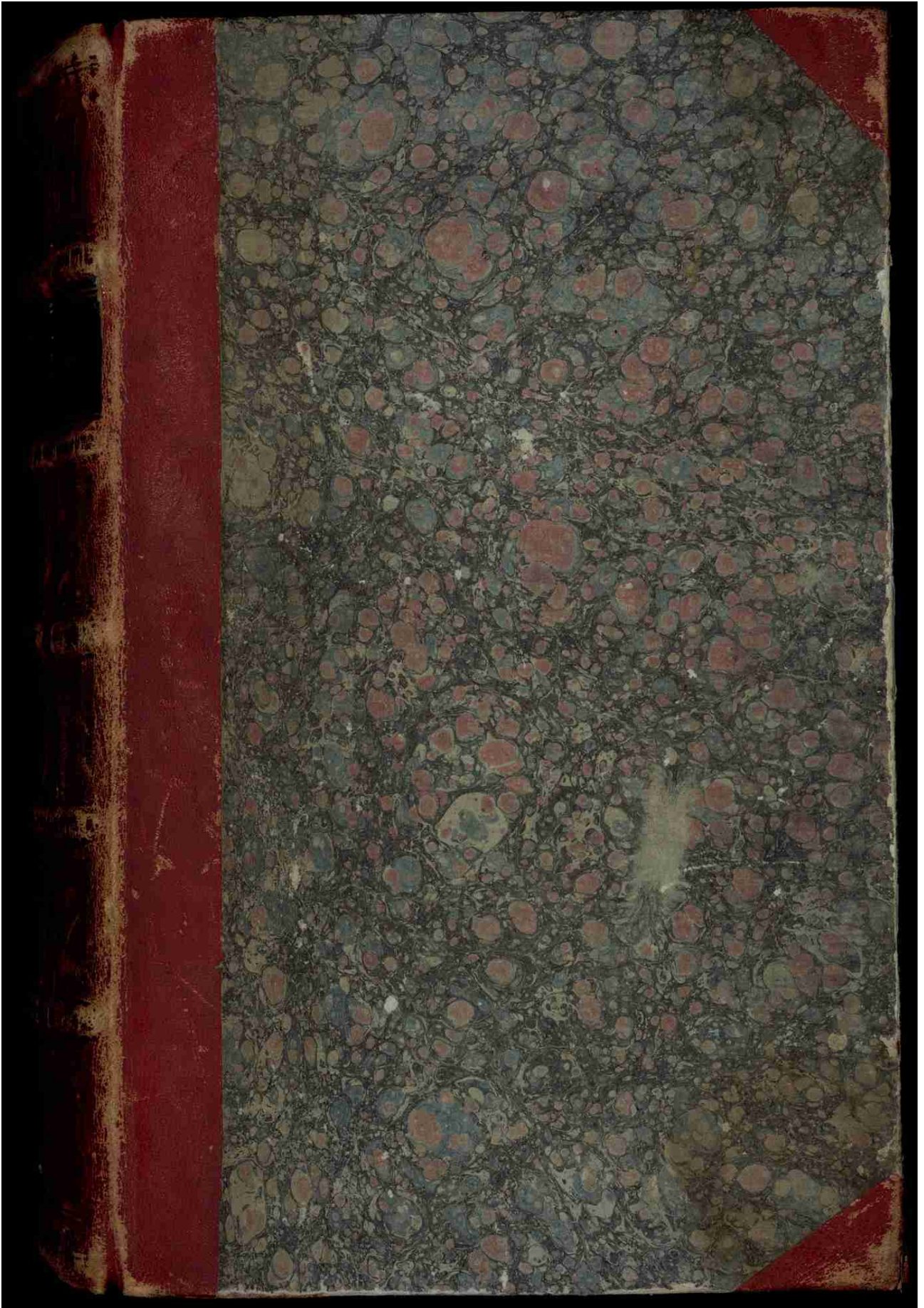
- H. Bloch, *Monte Cassino in the Middle Ages, Volume 1*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986, 98-110, 127-134.
- C. Burnett and D. Jacquart (eds), *Constantine the African and 'Alī ibn al-'Abbās al-Mağūsī: The Pantegni and Related Texts*. Leiden – New York – Cologne: E.J. Brill, 1994.
- A. Hettinger, 'Zur Lebensgeschichte und zum Todesdatum des Constantinus Africanus', *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters* 46:2/1990, 517-529.
- A. I. Lehtinen, 'Constantinus Africanus vai Haly Abbas?' ('Constantine the African or Haly Abbas?'), *Bibliophilos* 4/1997, 35-36.
- O. Merisalo, 'The twelfth-century manuscript of Constantine the African's *Theorica Pantegni* in the National Library of Finland'. A presentation held at the international symposium *Constantine the African's Liber Pantegni: Transmission of Greek Medical Tradition to the Latin West via Byzantium and the Arabic World*", Helsinki, 4–6 June, 2009.
- R. Veit, *Das Buch der Fieber des Isaac Israeli und seine Bedeutung im lateinischen Westen. Ein Beitrag zur Rezeption arabischer Wissenschaft im Abendland*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2003, 32-60.
- R. Veit, 'Quellenkundliches zu Leben und Werk von Constantinus Africanus', *Deutsches Archiv* 59:1/2003, 121-152.

Acknowledgements

Outi Kaltio wishes to express her gratitude to Dr Samu Niskanen for his help on editorial practice and palaeographical and codicological problems. She is also very grateful to Professor Outi Merisalo for the palaeographical and codicological information on Ms Eö.II.14.

Outi Kaltio, Heikki Solin and Matti Haltia wish to express their gratitude to Charles Burnett, Monica Green, Sirkka Havu, Monica Hedlund, Tuomas Heikkilä, Danielle Jacquart, Jesse Keskiaho, Simo Knuuttila, Anja Inkeri Lehtinen, Vivian Nutton, Reijo Pitkäranta, Olli Salomies, Jaakko Tahkokallio and Raphaela Veit for their valuable advice. They also wish to thank Kai Ekholm, the National Library of Finland and its personnel for providing excellent working facilities and assistance. The authors are especially grateful to Tomi Vartiainen for digitizing Ms Eö.II.14 and to Esa-Pekka Keskitalo for the technical execution of this publication.

The research project on the *Theorica Pantegni* and Ms Eö.II.14 has been generously financed by the Signe and Ane Gyllenberg Foundation, the Finnish Society of Sciences and Letters, Academia Europaea, the Oskar Öflund Foundation and the Finnish Concordia Fund.

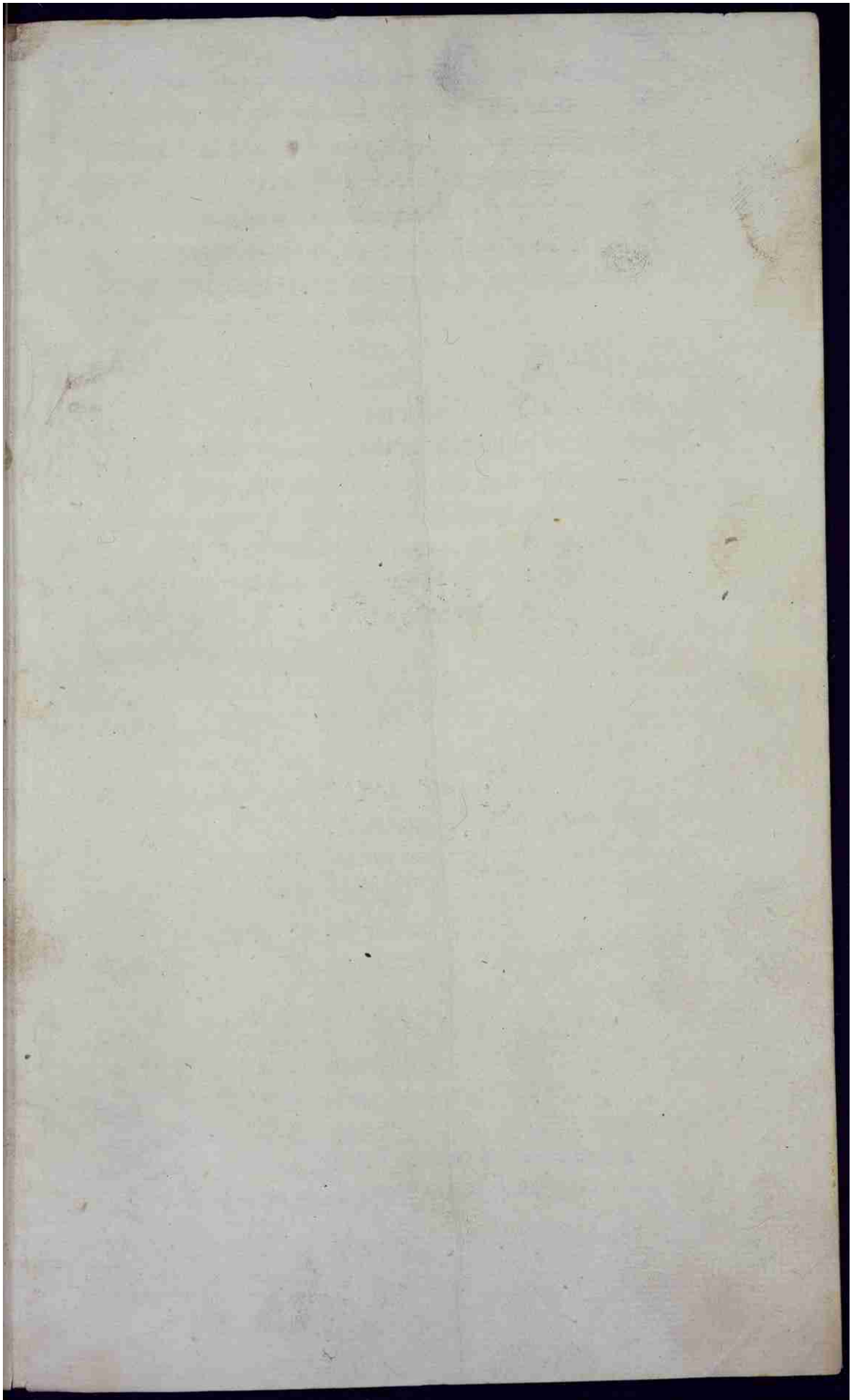

Front Cover

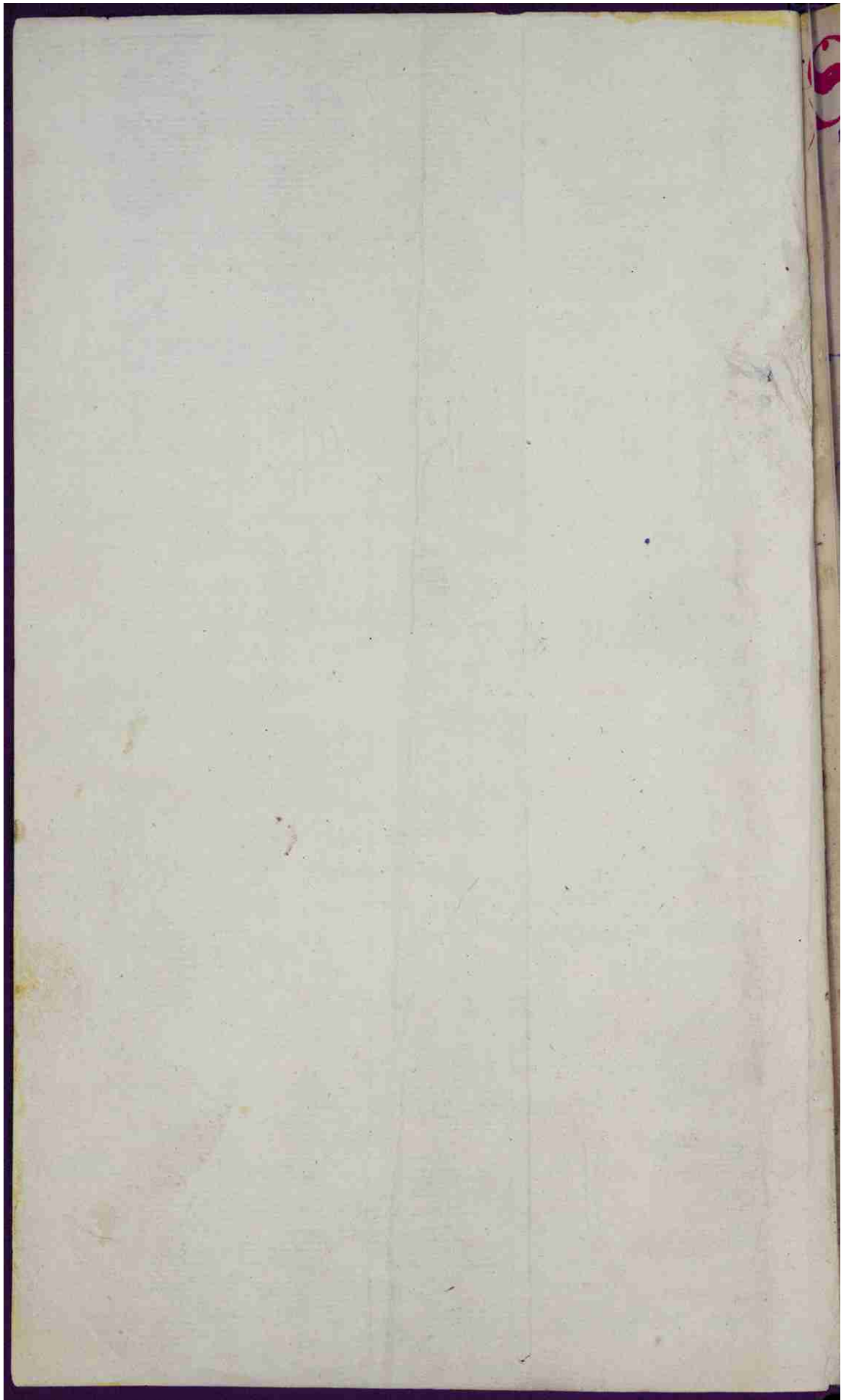
11, 31

Front Endpaper

Front Flyleaf Recto

Front Flyleaf Verso

Seda particula. xvi. hē capitula. gūnent anathomā cōyo
 ſūtoy membroy & uiuamentū ipſoy. I. diſputatio de omibꝫ
 membris. ii. de oſſe. iii. de oſſibꝫ; capitiſꝫ; iiii. de oſſibꝫ; doſſi. v.
 de oſſibꝫ; pec toriſꝫ; & coſtiſꝫ; vi. de oſſibꝫ; ſpatulę & ſurculꝫ; vii.
 de oſſibꝫ; manuū. viii. de oſſibꝫ; pedū. viii. de cartilagine
 x. de neruiſꝫ; xi. de ligamētis & cordiſꝫ; xii. de ueniſꝫ; xiii. de
 arteriſꝫ; xiiii. de carne ut pinguedine. xv. de pelliculiſꝫ;
 & cute. xvi. de piluſꝫ; & unguliſꝫ;

Diſputō de omibꝫ; mēbris.

Diximus in libro ſuperiori qđ humores elemēta
 & macia ſunt corpōis. In pſenti ē dicēdū de ſi
 mulitudinibꝫ; membroy quę ipſiſꝫ; elemēta ſunt
 qđ in officialia ſūt membra. Nātā cū mirabilis
 de mutis membris in qđitate diuſiſꝫ; corpꝫ; animalū cōpoſū
 it. ut perea reget aialū ſubet quod in ſuo uigore uiue
 ret & expleret ad qđ factū eſt nātā. Vni qđq; cū aial cor
 pouſ inſtrūta. aie uirtuti hē cōpetentia. qđ leo cū ſit aie
 audaciſꝫ; & uacandę. corpꝫ; forte habuit atq; graue. In pedi
 buſꝫ; unguet. & more acutiſſimoiſꝫ; dentes. Lepꝫ; cū ſit timi
 diſſimꝫ; corpꝫ; ut membra leuitate nimia ſuge. habuit ap
 tiſſima. Quia g uirtuteſꝫ; aie. ſibi erant diuerſę. fec deus
 corpꝫ; inſtrūta. uirtutibꝫ; diuſiſꝫ; cōpetenda. ut pote ma
 niſꝫ; in hoie ut i eiſꝫ; operet. in quibꝫ; ſunt digiti multi
 & diuſi. ut eoſ magna & minuna poſſent retineri. C
 yar rubeū fec. prout ſubpetebat creando ſanguin.
 O amillaſ & teſticuloſ. ad creandū lac & ſpma fec alboſ. Hoc
 modo omia mēbra oibꝫ; ſuiſꝫ; actionibꝫ; fec quementia
 A ctionet aut tres ſūt. Spūat. nātā. aial. qđ; corpouſ in
 ſtrūta ſūt ſimilia. Vñ membra aiatā uirtute ſequen
 tia uocant aiatā. & in aliſꝫ; ſimiliſꝫ;. Membra aut aiatā
 fec deus in oibꝫ; aialibꝫ; propꝫ; ſenſuſꝫ; & uoluntarioſ mo
 tuſꝫ;. S; in homine ppꝫ; hec. & propꝫ; intellectu. & rōne
 fec cerebrū & oculoſ odorat inſtrūta naſet. auricu
 laſꝫ; lingua neruoſ. & lactoſ. Membra ſpūalia facta ſūt.

de glitate

.c.

Secunda particula .xvi. habet capitula, continens anathomiam compositorum membrorum et iuuamentum ipsorum. I. Disputatio de omnibus menbris .ii. De osse .iii. De ossibus capitis .iiii. De ossibus dorsi .v. De ossibus pectoris et costis .vi. De ossibus spatulę et furculis .vii.
5 De ossibus manuum .viii. De ossibus pedum .viii. De cartilagine x. De neruis .xi. De ligamentis et cordis .xii. De uenis .xiii. De arteriis .xiii. De carne uel pinguedine .xv. De pelliculis et cute .xvi. De pilis et unguis.

disputatio de omnibus menbris.

- 10 Diximus in libro superiori, quia humores, elementa, et materia sint corporis. In presenti est dicendum de similitudinibus membrorum quę ipsius elementa sunt quia inde officialia sunt membra. Natura enim mirabilis de multis menbris in quantitate * diuersis corpus animalis composu- *et qualitate
15 it, ut per ea regeretur animalium quodlibet quod in suo uigore uiueret et exleret ad quod factum est naturaliter. Vnumquodque enim animal corporis instrumenta, animę uirtuti habet competentia, quia leo cum sit animę audacis et iracundę, corpus forte habuit atque graue. In pedibus unguis et in ore acutissimos dentes. Lepus cum sit timi-
20 dissimus, corpus uel membra leuitate nimia fugę, habuit apertissima. Quia ergo uirtutes animę, sibi erant diuersę, fecit deus corporis instrumenta, uirtutibus diuersis competenda, utpote manus in homine ut in eis operetur, in quibus sunt digiti multi et diuersi, ut eos magna et minima possent retineri. E-
25 par rubeum fecit, prout subpetebat creando sanguini. Mamillas et testiculos, ad creandum lac et sperma fecit albos. Hoc modo omnia membra omnibus suis actionibus fecit conuenientia. Actiones autem tres sunt. Spiritualis, naturalis, animalis, quibus corporis instrumenta sunt similia. Vnde membra animatam uirtutem sequen-
30 tia uocantur animata, et in aliis similiter. Membra autem animata fecit deus in omnibus animalibus propter sensus et uoluntarios motus. Sed in homine propter hoc, et propter intellectum, et rationem fecit cerebrum, et oculos odoratus, instrumenta, nares, auriculas, linguam neruos, et lacertos. Membra spiritualia facta sunt,

propt̄ flat̄ spiracula. ⁊ caloris natalis c̄servantia. ut s̄ pec-
 tus ⁊ pannicli. et̄ cor ⁊ pulmo. cū suis canalib; fauces. dia-
 fragma ⁊ arterie. Natālia m̄bra b̄p̄ertita s̄t. quedā nu-
 tritua quedā gnatiua. Nutritua cybū mutant. in m̄broꝝ
 toti corp̄is subam. Omnia enī humana ⁊ bestialia corpa
 c̄sumunt. ab aere ⁊ natali calore. Necesse ḡ fuit ut corꝝ
 c̄sūptio. ad seruandā integritatē. aūq; rei pararet. Nec aut̄
 m̄bra s̄t nutritua ostendentes os stomachi. stomachus.
 in testina. eyar. spl. fel. renes. uesica. uenę. Membra gna-
 tiua s̄t facta. ut specificarent gnalia. ⁊ indiuiduarentur
 specificata. Quia enī omnia indiuidua natalit̄ c̄sumunt. necesse
 fuit ut per genitalia reparent. Que s̄t matrix. ut uulua.
 uirga testiculi. ⁊ spermatis uasa. Si ḡa animatorū in ḡ
 ⁊ spūaliū seu nataliū. unū h̄nt p̄ncipale m̄brū. cū causa
 facta sunt alia. que aut̄ actionis sue s̄t adiuncta. ut sue
 superfluitatis expulsiua. ut ei defensiua. In aiatis p̄ncipale
 ē cerebrū. q̄ in ip̄so memoria ratio ⁊ intellect̄ s̄t. ⁊ de ip̄-
 so uic̄us sensualis ⁊ mot̄ uoluntarī ut alia m̄bra p̄gredi-
 unt. Actionis sue adiuncta s̄t ocli. audit̄. instrum̄ta. odo-
 rat̄. neru. lacti. Vniū ḡdq; enī horū extiora portat ad
 cerebrū. ḡd sibi portata dispon. Neru ⁊ lacti mouent̄
 ad opera a cerebro discreta. ⁊ disposita. ⁊ neruis ab ip̄so
 ad totū corꝝ sensualia ferunt. Istoz etiā quedā super-
 fluitatis expulsiua s̄t. ut nares emunctionū. ocli la-
 crimarū. Defensiua. ut pannicli super cerebrū. Membro-
 rū spūaliū cor ē p̄ncipalissimū. q̄ ip̄sū caloris natal̄ est fun-
 damentū. ḡd de ip̄so p̄cedit. in alia omnia uiuificanda. Adiu-
 nta sua pulmo. pannicli. lacti pectoris. Motu enī istoz
 aer trahit̄ ad cordis calozē refrigerandū. ⁊ calor expellit̄
 fumosus. qui circa cor adunat. Portantia ab ip̄so ad alia s̄t
 arterie. Ip̄se enī a cordis natalē accipientes calozē ⁊ uirtu-
 tē. portant ea ad omnia corp̄is m̄bra. Defensiua cordis
 s̄t sui pannicli. diafragma. ⁊ pectoris pannicli. Membro-
 rū nutritoz p̄ncipale est eyar. ubi sue mutat̄ cyboꝝ.

propter flatus spiracula, et caloris naturalis conseruantia, ut sunt pec-
 tus et panniculi, eius cor et pulmo, cum suis canalibus fauces, dia-
 fragma et arterię. Naturalia membra bipertita sunt, quedam nu-
 tritiua, quedam generatiua. Nutritiua cybum mutant, in membrorum
 5 totius corporis substantiam. Omnia enim humana et bestialia corpora
 consumuntur, ab aere, et naturali calore. Necesse igitur fuit ut eorum
 consumptio, ad seruandam integritatem, cuiusque rei pararetur. Hec autem
 membra sunt nutritiua ostēdentes os stomachi, stomachus,
 intestina, epar, spl¹, fel renes, uesica, uenę. Membra genera-
 10 tiua sunt facta, ut specificarentur generalia, et indiuiduantur
 specificata. Quia enim omnia indiuidua naturaliter consumuntur, necesse
 fuit ut per genitalia repararentur. Que sunt matrix, uel uulua,
 uirga testiculi, et spermatis uasa. Si gula animatorum, inquam
 et spiritualium seu naturalium, unum habent principale membrum, cuius causa
 15 facta sunt alia, quę aut actionis suę sunt adiumenta, uel sue
 superfluitatis expulsiua, uel eius defensiua. In animatis principale
 est cerebrum, quia in ipso memoria ratio et intellectus sunt, et de ip-
 so uirtus sensualis et motus uoluntarius uel alia membra progredi-
 untur. Actionis suę adiumenta sunt oculi, auditus instrumenta odo-
 20 ratus, nerui, lacerti. Vinumquodque enim horum exteriora portat, ad
 cerebrum, quod sibi portata disponit. Nerui et lacerti mouentur
 ad opera a cerebro discreta, et disposita, et neruis ab ipso
 ad totum corpus sensalia feruntur. Istorum etiam quędam super-
 fluitatis expulsiua sunt, ut nares emunctionum, oculi la-
 25 crimarum. Defensiua, ut panniculi super cerebrum. Membro-
 rum spiritualium cor est principalissimum, quia ipsum caloris naturalis est fun-
 damentum, quod de ipso procedit, in alia omnia uiuificanda. Adiu-
 menta sua pulmo, panniculi, lacerti pectoris. Motu enim istorum
 aer trahitur ad cordis calorem refrigerandum, et calor expellitur
 30 fumosus, qui circa cor adunatur. Portantia ab ipso ad alia, sunt
 arterię. Ipse enim a corde naturalem accipientes calorem et uirtu-
 tem, portant ea ad omnia corporis membra. Defensiua cordis
 sunt sui panniculi diafragma, et pectoris panniculi. Membro-
 rum nutritorum principale est epar, ubi sucus mutatur cyborum,

¹ splen

& sanguis efficitur de ipso ad totū corp' nutendū spargend'.
 Hui' adiuncta sūt diuisa. Quedā enī cibū ppant. ut stom' le-
 uioze reddant. sic dentes. Quedā calefaciunt & mutant cy-
 bū ut epaci alleuent ad mutandū i sanguinē. qđ fac' sto-
 machus. Quedā portant astom' in epac: sic intestini gul-
 bositas qm' ienunū medici uocant. & sic mesaraica. Alia
 ab epate ad totū corp' portancia sic uena. que a medicis
 apellat' gcaua. Alia tantū supfluitate sanguinis expellit.
 & mundificant. sic splen. fel. renes. Alia partē cuius super-
 flua recipiunt & expellunt. ut sūt grossa intestina & uesica.
 Qđ reiat stomachus ab his recipit & expellit. Vesica recipit sup-
 fluitates aquosās. arenib; a sanguine puratas. In mbris gna-
 tiuis pncipales sūt testicli. Corp' adiuncta spermatis sūt uasa.
 que in masculis siue mulierib; de spermate faciunt fetū.
 Qđ amillē etiā adiuuant. cū infantes nutriant. Que de uno
 ad aliud portant. sūt spermatis uasa. atq; uirga. Vasa enim
 spermatis in masculis spina in uulua portant de testiculis. In-
 tentione ista. mbra diuisa sūt. Natāl' etiā diuiduntur
 mbra. Scilicet in similia partē toti totūq; parti assimi-
 lantia. ut ossa. cartilago. nerui. uene arteriē. pannicli.
 ligamta. pinguedo. caro. pili. cutis. ungule. aut in mbra.
 coposita. ut cap' epac. manū. pedes. & similia. Nec autē
 uocant' officialia. Membra similia sūt. viii. ossa. u. corde car-
 tilago. nerui. ligamta. iii. uenē. iiii. arteriē. v. caro. glā-
 des. & pinguedo. vi. cutis. & pellicle. vii. ungule. & pili.

D VRIOR & SICIOR **De osse. ii. capitul.**
 corpous part' sūt ossa. qđ duab; de causis necesse fu-
 it. aut qđ corpous sūt fundamenta sup. que totius
 corpous sita ē fabrica. ea oportuit esse firmitiora. aut qđ
 exteriorib; defendunt interiora. un' necesse fuit ee durio-
 ra. Ossa aut' in corpore multa & diuisa genere. vi. de cau-
 sis oportuit esse. Ex corpous motione. expellenda fumosa
 supfluitate & eorū passibilitate & quia in alio loco. par-
 ua. in alio loco oportuit esse magna. pp' fortitudinem

De osse. ii.

et sanguis efficitur, de ipso ad totum corpus nutriendum spargendus.
 Huius adiumenta sunt diuersa. Quedam enim cybum preparant, ut stomacho le-
 uiores reddant, sicut dentes. Quedam caleficiunt et mutant cy-
 bum, ut epari alleuient ad mutandum in sanguinem, quod facit sto-
 machus. Quedam portant a stomacho in epar, sicut intestini gil-
 5 bositas quam ieiunum medici uocant, et sicut mesaraica. Alia
 ab epate ad totum corpus portantia sicut uena, quæ a medicis
 appellatur concaua. Alia tantum superfluitatem sanguinis expellunt,
 et mundificant, sicut splen, fel, renes. Alia partem cuius super-
 10 flua recipiunt et expellunt, ut sunt grossa intestina et uesica.
 Quod reicit stomachus ab his recipitur et expellitur. Vesica recipit super-
 fluitates aquosas, a renibus a sanguine puratas. In membris genera-
 tiuis principales sunt testiculi. Eorum adiumenta spermatis sunt uasa,
 que in masculis siue mulieribus de spermate faciunt fetus.
 15 Mamillæ etiam adiuuant, cum infantes nutriant. Que de uno
 ad aliud portant, sunt spermatis uasa, atque uirga. Vasa enim
 spermatis in masculis sperma in uulua portant de testiculis. In-
 tentione ista, membra diuersa fecit. Naturaliter etiam diuiduntur
 membra. Scilicet insimilia partem toti totumque parti assimi-
 20 lantia, ut ossa, cartilago, nerui, uene arteriæ, panniculi,
 ligamenta, pinguedo, caro, pili, cutis, unguis, aut in membra,
 composita, ut caput epar, manus, pedes, et similia. Hec autem
 uocantur officialia. Membra similia sunt .viii. ossa .ii. corde car-
 tilago, nerui, ligamenta .iii. uenæ .iiii. arteriæ .v. caro, glan-
 25 des et pinguedo .vi. cutis, et pellicule .vii. unguis et pili.
 Durior et siccior *De osse .ii. capitulum.*
 corporis pars sunt ossa, quod duabus de causis necesse fu-
 it, aut quia corporis sunt fundamenta super que totius
 corporis sita est fabrica, ea oportuit esse firmiora, aut quia
 30 exterioribus defendunt interiora, unde necesse fuit esse durio-
 ra. Ossa autem in corpore multa et diuersa genere .vi. de cau-
 sis oportuit esse. Ex corporis motione, expellenda fumosa
 superfluitate et eorum passibilitate et quia in alio loco, par-
 ua, in alio loco oportuit esse magna, propter fortitudinem

ut propt mot^u sui leuitate. Et corpori motione q^u q^uda in
 bra in aialib; aliquando moue. aliquando q^uescere fuit ne
 cesse. Aliquando eni mouent manus. pedes. cap. & manuu
 uol^u. sine brachijs. y digitis siue uol^u. p^{ro}pt^{er} sup^{er}fluitatis
 fumose exyulsiōne q^u omis cibi superfluitat. subtilis e
 ut grossa. Grosse uia ded^{er} natura inferiorē. q^uo satis pat^{er}
 in sui cōpōsitione. fumose superfluitati uia sup^{er} fec^{er} per
 qua excludit. fec^{er} eni poros in cute. sic y in capital^{is} osse. Ca
 put eni summa pars e corporis q^uo sibi idē e q^uo tectū domui
 f^{er} unu u^{el} nata. semper petit altiora. fuit g^o necesse ossa ca
 pitis p^{ro}forata esse. ne fum^u g^{er}clusus phiberet exire. Ni po
 ri n^{on} p^{ro}yalant in sui. ne ab ex^{er}tionib; aliq^uo intraret. quod
 cerebro noceret. Idō q^u multa ossa sibi inuice s^{unt} iuncta
 que a medicis uocant^{ur} somnia. Hec oportet esse multa
 facili essent passiv^{ia}. Si eni un^{ius} parti patet necesse eēt
 sibi totū g^{er}patet. g^{er}patiēdo al^{ter}m non lederet. Ossa g^o
 maxillariū multa s^{unt}. manuu atq; pedū. Que magna at
 q; parua sunt. ex quantitate m^{em}bro^{rum}. Si eni membra fu
 erunt magna. ut core. brachia y crura magna sunt &
 ossa. Si parua ut digiti & similia. & ossa erit parua. p^{ro}
 firmitatem que natura uidens ubi ossa deberent esse
 solida. n^{on} ea fec^{er} g^{er}caua. sic nec maxillay ossa. Propt^{er} mot^u
 leuitate fec^{er} nata in corū y in similib; membris ossuum
 g^{er}cauitate. Quia eni erant magna y mobilia. oportuit es
 se g^{er}caua. que & duab; decausis medullis s^{unt} plena. ne
 g^{er}cauitate frangerent^{ur} ut ut in nutrent^{ur}. Ossa iuncta.
 aut sunt solida & immobilia. aut n^{on} solida y mobilia.
 Quoy mot^u est. aut mollis aut dur^{us}. & ut altius cacumen
 in altius sit g^{er}cauitate. que exacuminis q^uantitate. magna
 ut parua debet esse. Ine aut g^{er}cauitati quodda obstac^ulū
 ad acuminis repellendū ictū ne cadens y g^{er}cauū collidēs
 suā p^{er}dat mobilitate. Obstac^ulū q^uo^uda. quasi cartilagine
 e uestitū. & similit^{er} g^{er}cauū. Quib; uiscosa inē humiditas
 ut leu^{is} mouerent^{ur} ossa. Vtriusq; u^{el} extremitatib; q^uo^udam

n^{on} nata duo l^{oc}a
 ec^{er} y ubi oportet
 t^{er} pla. ut si un^{ius}
 patetur

uel propter motus sui leuitatem. Ex corporis motione quia quędam mem-
bra in animalibus aliquando mouere, aliquando quiescere fuit ne-
cesse. Aliquando enim mouentur manus, pedes, caput, et manuum
uole, sine brachiis, et digitis, siue uolis, propter superfluitatis
5 fumose expulsionem quia omnis cibi superfluitas, subtilis est
uel grossa. Grosse uiam dedit natura inferiorem, quod satis patet
in sui compositione. Fumose superfluitati uiam superius fecit per
quam excludit. Fecit enim poros in cute, sicut et in capitis osse. Ca-
put enim summa pars est corporis quod sibi idem est quod tectum domui.
10 Fumi uero natura, semper petit altiora. Fuit igitur necesse ossa ca-
pitis perforata esse, ne fumus conclusus prohiberetur exire. Hi po-
ri non propalantur in sui, ne ab exterioribus aliquid intraret, quod
cerebro noceret. Ideoque multa ossa sibi inuicem sunt iuncta,
quę a medicis uocantur somnia. Hec oportet esse multa,
15 facilius essent passibilia. Si enim unius pars pateretur necesse esset

[V]nde natura duo uel triasibi totum conpateretur. * compatiendo alterum non lederetur. Ossa ergo
[f]ecit et ubi oportu-
[i]t plura, ut si unum
pateretur

maxillarum multa sunt, manuum atque pedum. Quę magna at-
que parua sunt, ex quantitate membrorum. Si enim membra fu-
erint magna, ut coxe, brachia et crura magna sunt et
20 ossa. Si parua ut digiti et similia, et ossa erunt parua, propter
firmitatem que natura uidens ubi ossa deberent esse
solida, non ea fecit concaua, sicut nec maxillarum ossa. Propter motus
leuitatem fecit natura in coxis et in similibus membris ossuum
concauitatem. Quia enim erant magna et mobilia, oportuit es-
25 se concaua, quę et duabus de causis medullis sunt plena, ne
concauitate frangerentur uel ut inde nutrentur. Ossa iuncta,
aut sunt solida et immobilia, aut non solida et mobilia.
Quorum motus est, aut mollis aut durus, et ut alterius cacumen,
in alterius fit concauitatem, quę ex acuminis quantitate, magna
30 uel parua debet esse. Inest autem concauitati quoddam obstaculum,
ad acuminis repellendum ictum ne cadens et concauum collidens,
suam perdat mobilitatem. Obstaculum quoddam, quasi cartilagine
est uestitum, et similiter concauum. Quibus uiscosa inest humiditas,
ut leuius mouerentur ossa. Vtrisque uero extremitatibus quędam

ligamenta nervosa inducuntur ne ex nimio motu ossa se-
 ungerent. Hic motus non est equalis in omnibus membris. Est enim ubi
 sit curta & acuta & quantitas ut in spatulis. Est ubi utrumque
 longa ut in cornibus. Est ubi non sit rotunda ut in spondilibus.
 Et si autem acuta non est de eodem osse ut in capitulis pectorum parte
 huiusmodi sunt ossa concatenatione mobilia. Stabilia quodammodo si-
 bi invicem concatenata sunt ut capitulum cranei. Nec enim ossa
 dentes habent sicut et sera quorum unumquodque inter duo incit alia quod-
 dammodo sunt sicut plantaria sicut dentes in mento et maxilla. Quaedam
 solida sunt adeo eliminata ut nimia planicie quasi unum inde
 antur esse. Quaedam alba sicut pura ossa quodammodo tamen uncoitate
 sibi agglutinata sicut inter ossa utrumque sibi occurrentia in me-
 dio sunt solidata. ita demum inveniunt in aliquibus mobilibus.

Omnium **De ossibus capituli. III. cap.**

Ossium. VI. modi sunt. alia enim sunt capituli. alia dorsii. alia
 pectoris et costarum. alia spatularum. et furcularum. alia ma-
 nuum. aliaque pedum. Capitulum est craneum. et ossa inter et dentium.

Cranei forma est rotunda. ante et retro. acuta. Rotunda. fuit duabus de
 aut ut a passibilitate sic remotior. aut ut quantitate cere-
 bri capaxior. Anterior propter cerebri partem acutius unum nervi
 prodeunt. qui quaque sensus deferunt. posterior propter cerebri partem
 propter acutius unum medullae spondilium egrediuntur. Craneum ex ossibus
 est multum invicem concatenatum. quod fuit quaque de causis. aut
 propter summi supfluitate reiiciendam. aut ut venae etiam nar-
 theriae ad cerebrum introeundi. et exeundi via habeant.
 aut ut cerebri panniculi firmiter eis inhererent ne cerebro
 inaderent. et cadentes aggrauarent. aut ne si unum fran-
 geretur et alia quantitate sanarentur aut quia pars est mollior propter
 propter unum durior. Nulli cranei forma est quinquangula. et in artibus
 sexangula. Cuius duo ossa sibi sunt similia et vocantur decima.
 Et et alium in capituli parte unum incit corona. et vocatur coronatum.
 cuius est forma haec. D. Aliud oblongum per medium caput
 porrectum. et vocatur reiectum. Est et alium in capituli parte. quod
 est sicut grecum lauda. A. Nisi tribus sibi iunctis huiusmodi

Et de alio dicitur
 ut iunctum pe-
 riori parte

Ossibus; capituli.

causis.

Et quae dicitur
 sunt sibi invicem
 dissidentes.

ligamenta neruosa inducuntur, ne ex nimio motu ossa se-
iungerentur. Iste motus, non est equalis in omnibus menbris. Est enim ubi
sunt curta et acumen, et concauitas ut in spatulis. Est ubi utraque
longa ut in coxis. Est ubi non sunt rotunda, ut in spondilibus.

- 5 Est cuius acumen non est de eodem osse * ~~ut in capitis~~ pectori parte, *sed de alio
coniun[ctum]
ut incubiti p[oste-]
riori parte
huiusmodi sunt ossa concatenatione mobilia. Stabilia quędam si-
bi inuicem concathenata sunt, ut capitis craneum. Hec enim ossa
dentes habent sicut et sera quorum unumquodque inter duo intrat alia, quę-
dam sunt, sicut plantaria, sicut dentes in mento et maxilla. Quędam
10 solida sunt adeo elimata, ut nimia planicie quasi unum uide-
antur esse. Quedam alba sicut pura ossa, quę\a/dam tamen uiscositate
sibi conglutinata, sicut menti ossa utrimque sibi occurrentia in me-
dio sunt solidata, itidem inuenitur in aliquibus mobilibus.

Omnium *De ossibus capitis .iii. capitulum.*

- 15 ossuum .vi. modi sunt, alia enim sunt capitis, alia dorsi, alia
pectoris et costarum, alia spatularum, et furcularum, alia ma-
nuum, aliaque pedum. Capitis sunt, craneum, et ossa menti et dentium.
Cranei forma est rotunda, ante et retro, acuta. Rotunda,
aut ut a passibilitate sit remotior, aut ut quantitatis cere-
20 bri capatior. Anterius propter cerebri proram acuitur, unde nerui
prodeunt, qui quinque sensus deferunt, posterius propter cerebri pup-
pim acuitur, unde medullę spondilium egrediuntur. Craneum ex ossibus
est multis, inuicem concathenatis, quod fuit quinque de causis, aut
propter fumi superfluitatem reiciendam, aut ut uenę etiam et ar-
25 therię ad cerebrum introeundi, et exeundi uiam habeant,
aut ut cerebri panniculi firmiter eis inhererent ne cerebro
inciderent, et cadentes aggrauarent, aut ne si unum fran-
geretur et alia conquassata sanarentur aut quia prora est mollior, pup-
pis uero durior. * Huius cranei forma est quinticupla, et in artubus
30 sexcupla. Cuius duo ossa sibi sunt similia et uocantur decuma.
Est et aliud in capitis prora ubi inñciatur corona, et uocatur coronatum,
cuius est forma hec . . Aliud oblongum per medium caput
porrectum, et uocatur rerectum. Est et aliud in capitis prora, quod
est sicut grecum lauda . . His tribus sibi iunctis huiusmodi
- fuit duabus de
causis.
- *Que due qualitat[es]
sunt sibi inuicem
dissidentes.

forma sit. **S**. Decima ex utroq; late sit posita super auriculas a coronato in apertura usq; ad grecum lauda. et sit longa equaliter a cerebro spata. Sit et alia duo in capitis medio iuncta. utriq; cum erecto. Quadrangula hec sit. Quorum molli est suba propter summi superfluitate dissoluenda. que circa uentriculum pro cerebri adunat. Sit et alia duo utriq; posita solum decimus a craneo differentia. que appellantur tempora. Sit et triangula in tanta ossa diuisa. quorum unum quodque sua habet naturam. Vnum est petrosum. unum os petrosum est uocatum. foraminibus auriculis positum ibi propter auris diuisionem. Alia ossa natura summitati maxime simillima. Quod positum ibi fuit propter firmitatem ne os in loco suo exiret. Mentis enim ossa immobilia in istis sunt fundata. Hoc non adeo est durum. ut petrosum. Est et certum quod recte tempus est uocatum. aliis duobus minus durum. Que ideo sunt dura. ne cito essent passibilia. Iste intelligatur in alius partem tangit. In parte capitis est quedam os solo coronato diffinitum a craneo. et hoc uocat frontem. Cuius forma cartili est medietas nec multum molle nec multum durum. Quod ideo fuit temperatum. ne lederet uacuitas oculorum. Est et in puppi os solo lauda greco differens a craneo. et hoc uocat os puppis. forma cuius non eadem est in omnibus hominibus. Durum est. quia puppis caret oculis quod custodiret. Preter ista sunt. v. alia unum pale simulatum quod cranei & maxille est firmitatem. ossi puppis iunctum. & usq; ad solum capitis porrectum. ut maxillis firmaret craneum. differens ab osse puppis. per quedam os aliud quod lauda quingit utriq; ascendens usq; ad coronatum. Super lacertos temporum. unum sit alia. ex utroq; late alternata. utriq; usq; ad medium perungit que uocantur paria ob defectuone temporum ubi sit locata. Maxillaria ossa craneo sunt iuncta. ut ideo quod de multis naturaliter dura erant. et molliora oportuit esse dura. Si autem. vni. oculorum. u. in maxille et narum extremitate. u. alia in naso. u. in nasi foramine. i. Vbi parer denter et quodrupli firmanter. alitum oculorum. u. utriq; incipit a coronati primo. et subter alia perungit ad oculos usq; ad maxillarum extrema descendit et ad narum media. Quibus

frustul ossium
fuit ne al lederent
si patet
unum et quod

forma sit . . Decima ex utroque latere sunt posita super auri-
 culas, a coronato incipientia usque ad grecum lauda, et sunt lon-
 ga equaliter, a cerebro sparata. Sunt et alia duo in capitis medio
 iuncta, utrinque cum erecto. Quadragula hec sunt. Quorum mol-
 5 lis est substantia propter fumi superfluitatem dissoluendam, quę circa uen-
 triculum prore cerebri adunatur. Sunt et alia duo utrinque posita solis
 decumis a craneo differentia, quę appellantur timpora. Suntque tri-
 angula in tria ossa diuisa, quorum unumquodque suam habet naturam. Vnum
 est petrosum, unde os petrosum est uocatum. Foraminibus auricule po-
 10 sitis ibi propter auris diuisionem. Alterius ossi natura summitati maxi-
 me simillima. Quod positum ibi fuit propter firmamentum ne
 os menti locum suum exiret. Menti enim ossa immobilia in istis
 sunt fundata. Hoc non adeo est durum, ut petrosum. Est et terti-
 um quod recte timpus est uocatum, aliis duobus minus durum. Que ideo
 15 sunt dura, ne cito essent passibilia. Idem intelligas, in alterius par-
 tis triangulo. In prora capitis est quoddam os solo coronato differens a
 craneo et hoc uocatur frons. Cuius forma circuli est medietas nec
 multum molle nec multum durum. Quod ideo fuit temperatum, ne lede-
 retur uicinitas oculorum. Est et in puppi os, solo lauda greco differens
 20 a craneo, et hoc uocatur os puppis, forma cuius non eadem est in omnibus
 hominibus. Durum est, quia puppis caret, oculis quos custodiret. Preter ista
 sunt .v. alia unum palo similitum quod cranei et maxille est firmamen-
 tum, ossi puppis iunctum, et usque ad solium capitis porrectum, ut
 maxillis firmaretur craneum, differens ab osse puppis, per quoddam
 25 os aliud quod lauda coniungitur utrinque ascendens usque ad corona-
 tum. Super lacertos timporum .iiii. sunt alia, ex utroque latere alternata et u-
 trimque usque ad medium pertingentia quę uocantur paria ob defec-
 tionem timporum, ubi sunt locata. Maxillaria ossa craneo sunt iuncta.
 Quę ideo quia de multis * naturaliter dura erant et molaria, oportuit
 esse dura. Si autem .viii. oculorum .ii. in maxille et narium extre-
 mitate .ii. alia in naso .ii. in nasi foramine .i. Vbi pares den-
 tes et quadrupli firmantur, alterutrum oculorum .ii. utrimque incipiunt
 a coronati confinio et subtus alia pertingunt ad oculos usque ad max-
 illarum extrema descendunt et ad narium media. Quibus

frustulis ossium
 fiunt ne alia lede-
 rentur si pateretur
 unum et quod

occurrit unū ex utraq; parte p̄centū in quo pares & q̄drupli fir-
 mant d̄entes. Octāriū singlā diuidunt̄ in .iii. Ambo maxilla-
 ria s̄t grossa. ab octārib; incipientia. & usq; ad caninos d̄entes
 p̄centa. In quib; s̄t om̄s d̄entes q̄drupli atq; pares. Quorū
 unū q̄d̄q; ut̄mq; naso ē latiale. & usq; ad caninos d̄entes p̄cū-
 dit se. Quē grossa s̄t atq; dura. ut pote neruū ab eis proce-
 dente defendencia. Nasi ossa put̄ dixim̄ vna ab anglis me-
 diorū sup̄cilioꝝ incipientia. & usq; ad q̄druplos d̄entes p̄cen-
 ta. nasi latib; ab alijs differentia. Quē idō s̄t tenera. ut si forte
 r̄upant̄ cito solidarent̄. Os ū nasi ē fortitudo subtile ē. & diui-
 ditur in parua duo. quē s̄t p̄forata usq; ad cranei gcaua-
 O sū pares & q̄drupli radican̄t̄ differt ab alijs nasi latib; Si
 partictaris totā faciei ossa scire uolunt̄. xiiii. eē p̄t̄ d̄icium
 & m̄ta inuenient̄. Nenti enī ossa s̄t. u. in ipso iuncta medio-
 ubi d̄entes subiores firman̄t quadrupli atq; pares. Quorū al-
 tera extremitas duas h̄t furculas. Vna est acuta sub partib;.
 q̄s sup̄ dixim̄. cui acuminē quedā corda inserit̄. quē alactū t̄i-
 porū p̄chōr̄. per quā bucca claudit̄. Alia furcula ē grossa.
 & rotunda posita in c̄cauitate. quē ē sub duorū os ubum cra-
 nei ad similitudine. Huius furcule rotunditate m̄tū sic mo-
 bile. Dentes s̄t quasi q̄dā plantaria ossib; maxillarū & m̄ta
 insita quē s̄t. xxx. u. Sedea enī in maxillarib; s̄t positi
 quorū. iiii. in parte anteriori pares uocant̄. & q̄drupli la-
 ti. & acuti. incisores a medicis d̄icti. S̄t enī necessarii ad
 incisiones cuiuslibet cybi. Duo uocant̄ canini. collatales q̄-
 druplis in summitate acuti. in radice ū lati. duris cybis cō-
 molendis apti. S̄t & .x. alij ut̄mq; quini. collatales q̄druplis
 lati atq; grossi. Huius molares s̄t uocati. ad molendū enī & frā-
 gendū cybū necessarii s̄t. Hic ordo dentū. in m̄to ē intelligē-
 dus. Hic s̄t furcati. s; in eis q̄dā s̄t diuisi. Alij enī. iiii. aut̄. ii.
 alij. i. h̄t furculas q̄drupli atq; pares. & maiores. in ul-
 tiores. iiii. Primi molares infra positi. duas h̄nt ut̄rum. iii.

Ossa dorsi. *De ossibus dorsi .iiii.*
 ab ossib; incipiunt p̄p̄yus capitis & usq; ad uicini-

Ossa; dorsi. iiii.

occurrit unum ex utraque parte protentum, in quo pares et quadrupli fir-
 mantur dentes. Ocularium singula, diuiduntur in .iii. Ambo maxilla-
 ria sunt grossa, ab ocularibus incipientia, et usque ad caninos dentes
 protenta. In quibus sunt omnes dentes quadrupli atque pares. Quorum
 5 unumquodque utrimque naso est laterale, et usque ad caninos dentes proten-
 dit se. Quę grossa sunt atque dura, utpote neruum ab eis proce-
 dentem defendentia. Nasi ossa prout diximus bina ab angulis me-
 diorum superciliarum incipientia, et usque ad quadruplos dentes proten-
 ta, nasi lateribus ab aliis differentia. Quę ideo sunt tenera, ut si forte
 10 rumpantur, cito solidarentur. Os ubi nasi est fortitudo subtile est, et diui-
 ditur in parua duo, quę sunt perforata usque ad cranei concaua.
 Os ubi pares et quadrupli radicanur differt ab aliis nasi lateribus. Si
 particularis tocius faciei ossa scire uolumus .xiii. esse preter dentium
 et menti inueniemus. Menti enim ossa sunt .ii. in ipso iuncta, medio,
 15 ubi dentes subteriores firmantur quadrupli atque pares. Quorum al-
 tera extremitas, duas habet furculas. Vna est acuta sub partibus,
 quas supra diximus, cuius acumini quedam corda inseritur, quę a lacertis tim-
 porum protenditur, per quam bucca clauditur. Altera furcula est grossa,
 et rotunda posita in concauitate, quę est sub duorum os uberum cra-
 20 nei ad similitudine. Huius furcule rotunditate mentum fit mo-
 bile. Dentes sunt quasi quędam plantaria ossibus maxillarum et menti
 insita quę sunt .xxx.ii. Sedecim enim in maxillaribus sunt positi,
 quorum .iiii. in parte anteriori pares uocantur, et quadrupli la-
 ti, et acuti, incisores a medicis dicti. Sunt enim necessarii ad
 25 incisiones cuiuslibet cybi. Duo uocantur camni, collaterales qua-
 druplis in summitate acuti, in radice uero lati, duris cybis com-
 molendis apti. Sunt et .x. alii utrimque quini, collaterales quadruplis,
 lati atque grossi. Hii molares sunt uocati, ad molendum enim et fran-
 gendum cybum necessarii sunt. Iste ordo dentium, in mento est intelligen-
 30 dus. Hi omnes sunt furcati, sed in eis quidam sunt diuersi. Alii enim .iiii. alii .ii.
 alii .i. habent furculas quadrupli atque pares .i. maiores .iii. ul-
 teriores .iiii. Primi molares infra positi, duas habent ultimi .iii.
 Ossa dorsi, *De ossibus dorsi .iiii.*
 ab ossibus incipiunt puppis capitis, et usque ad uicini-

tate p̄tendit̄. am̄. Hec. nu. obcausas siuere necessaria. ut quia
 fundam̄ta s̄t̄ alioꝝ. idē oīa alia sup̄ ea posita s̄t̄. sic na
 uis tota sup̄ carinē media. aut q̄ optorium & defensio
 uiscerū atq; lactoꝝ. aut q̄ neruus huiusmōi necessarius
 fuit toti corpou p̄que descendente acerebro sensus men
 bris inferiorib; daret̄ n̄ motio. Cū enī multa m̄bra acere
 bro s̄t̄ remota. n̄ inq; longinq̄tatis ei deneget̄ sensualitas.
 uis quedā cerebri. data ē s̄p̄odilū medullis. p̄ q̄ ea dispe
 saret̄ neruus p̄ remotas partes corpis. que q̄si medullę lin
 gua arabica uicant̄ mucha. Quarto dorsi ossa fuerūt ne
 cessaria. ut autodurent & defensarent mucha. ne q̄d le
 sionis parēt̄ ab ext̄ positū. S̄t̄ q̄ hec ossa defensaculū m̄
 cha. sic craneū est cerebri. Eadē enī ē mucha. que n̄ cere
 bri nata. Spondiles uite duab; causis ex ossib; s̄t̄ multas.
 ut aial q̄dubet inclinare n̄ erigere se possit̄ aut ut eay
 gcauitas alicubi esset lata. alicubi stricta. & ossa alibi
 grossa. alibi subtilia. Cuius enī sup̄ior pars subtilis ē n̄ cca
 uitas larga. inferior ḡssa. n̄ subtilis gcauitas. Dorsi ossa s̄t̄
 q̄drupta. Alia enī colli. alia dorsi. alia renū. alia iuxta a
 num. Hoc collū habuit duab; decausis. aut p̄t̄ sonouitate
 uocis. q̄d q̄ aial carens collo uoce careret̄ sic piscis. aut
 siq; habeat. habet̄ rancā sic rana. aut ut cap̄ ant̄ n̄ retro
 moueret̄. Collū. vii. h̄t̄ spondiles minores & subtiliores. n̄ con
 cauitate largiores. Dorsū. xii. h̄t̄. minū concauas. s̄t̄ maiores. n̄
 grossiores. Grossitudo ē earū. q̄ costę sup̄ eas fundate s̄t̄. aut
 quia uiscera cooperiant̄ ab eis. Carū cauitas idō est stricta.
 q̄ mucha descendens acerebro. in colli spondilib; ē grossior.
Oultitudinē enī neruoz p̄cedentiū. necesse fuit subtiliari &
 ccauitatē minorari. Renū spondiles. p̄onib; s̄t̄ maiores. n̄ ḡ
 siores atq; ccaue minū q̄d p̄onēa p̄babunt̄. Que ū om̄ia ut
 dixim̄. n̄ hic ḡsident̄. Quia enī de una quaq; spondili duo
 exeunt nerui. necesse fuit subtiliari. Narū in sunt maiori
 tas. q̄ unā usq; ad altā. altā portat. S̄t̄ aut̄. xxiiii. Om̄is
 sibi uite inuicē gcatenatę. exceptis p̄onib; in colli p̄onib; s̄t̄

tatem protenduntur ani. Hec .iiii. ob causas fuere necessaria, uel quia fundamenta sunt aliorum, id est omnia alia super ea posita sunt, sicut nauis tota super carinę media, aut quia opertorium et defensio uiscerum atque lacertorum, aut quia neruus huiusmodi necessarius fuit toti corpori, per quem descendente a cerebro sensus membris inferioribus daretur et motio. Cum enim multa membra a cerebro sunt remota, et uie longinquitatis eius denegetur sensualitas, uis quedam cerebri, data est spondilium medullis, per quas ea dispensaretur neruis per remotas partes corporis, que quasi medullę lingua arabica uicantur¹ micha. Quarto dorsi ossa fuerunt necessaria, ut custodirent et defensarent micham, ne quid lesionis pateretur ab extra positis. Sunt ergo hec ossa defensaculum micha, sicut craneum est cerebri. Eadem enim est micha, que et cerebri natura. Spondiles iste duabus causis ex ossibus sunt multis, ut animal quodlibet inclinare et erigere se possit aut ut earum concauitas alicubi esset lata, alicubi stricta, et ossa alibi grossa, alibi subtilia. Eius enim superior pars subtilis est et concauitas larga, inferior grossa, et subtilis concauitas. Dorsi ossa sunt quadripertita. Alia enim colli, alia dorsi, alia renum, alia iuxta anum. Hoc collum habuit duabus de causis, aut propter sonoritatem uocis, quod quia animal carens collo uoce careret sicut piscis, aut si quam habeat, haberet raucam sicut rana, aut ut caput ante et retro moueretur. Collum .vii. habet spondiles minores et subtiliores, et concauitate largiores. Dorsum .xii. habet, minus concauas, sed maiores et grossiores. Grossitudo est earum, quia costę super eas fundate sunt, aut quia uiscera cooperiantur ab eis. Earum cauitas ideo est stricta, quia micha descendens a cerebro, in colli spondilibus est grossior. Multitudinem enim neruorum procedentium, necesse fuit subtiliari, et concauitatem minorari. Renum spondiles, prioribus sunt maiores et grossiores atque concaue nimis quod postea probabimus. Que uero omnia ut diximus, et hic considerentur. Quia enim de unaquaque spondili duo exeunt nerui, necesse fuit subtiliari. Harum inde fuit maiortas, quia unam usque ad alteram, altera portat. Sunt autem .xxiiii. Omnes sibi iste inuicem concatenate, exceptis prioribus in colli positis sum-

¹ uocantur

mutatis; quæ ex puppi duo exeunt acumina duab; prioris
 spondilis gcauitatib; ad dextris et sinistris succedentia. Exq; collu-
 gatione cap; addextris et sinistris e mouere. Spondili
 scda. duo exeunt simul acumina pforam pme spondilis
 procedentia: & ad puppi usq; pungentia ubi duab; cordis
 ligant. ut ant; et retro per eas cap; moueat. Omis em; aliq;
 sibi se conerq; quib;da; frustulis int; duas succedentib; quib; et
 sibi gcauarent & alit; mot; n; eis phibet. Dorsi spondilis su-
 perior h; frustula duo. et simil; inferior. quoz uniu; q; g-
 cauitate sibi sibi pparata. Quinq; colli et quinq; renum
 et tres sursum. et. iiii. deorsu. hoz singla suas gcauitates
 subintrant singulas u; perfectis conerionib; sibi colligantur.
Quæ ad hoc fuer; necessaria ut cetoz eent firmita. In dorsi
 spondilib; duo s; tantu. aq; alia sic spina gorta exeunt.
Hec contorta. a medicis appellat; seneuica. Vna gq; spondilis
 h; ta. unu et sup. et duos sub; latalia. Similiter hnt omne
 p; pmas in collo positas. Quæ ido caruer; hnt contortib; ut n;
 obessent lactis cap; mouentib;. Contortia ista in vii. spondi-
 lib; petit inferiora. Decima sey. h; erecta. Auaru omniu
 sup; gorta s;. Hec seneuica. trib; de causa fuere necessa-
 ria. aut ut postiora colligat aut ut lactos sup; dorsi. uenas
 quoq; et arterias. neruosq; firment aut ut costas sibi firmi-
 ter adherere faciant. Vena quoq; spondil; duplicis e forami-
 nis. p. quia pares nerui exeunt qui de nicha uiciori pdeunt.
Hoz queda foramina int; duas spondiles fiunt. qda integra
 tantu. Int; duas spondiles s; foramina. quæ cu una queq;
 semicirclos hat. ipsa uinctis nece e reddi foramina. hoc
 osiderat in colli spondilib;. Que em; s; sup; plus qua me-
 diu hntes circuli. s; inferi hnt mult;. Quib; uinctis ptec-
 tio fit circuli. et hec e in spondilib; dorsi. Spondiles renum
 unu foram hnt tantu. Quæ s; iuxta anu. s; osiu. quoz unu
 uocat iuxta anu. Or utuo latu inferiori renu. spondili uinc-
 tu. in similitudine spondil; de tb; osib; factu. Quoz duo
 lata. duas hnt gcauitates. non adeo magnas. Hec sunt

mitatibus quia ex puppi duo exeunt acumina duabus prioris
 spondilis concauitatibus a dextris et sinistris succedentia. Ex qua colli-
 gatione, caput ad dextrorsum et sinistrorsum est mouere. A spondili
 secunda, duo exeunt similiter acumina per foramen primę spondilis
 5 procedentia, et ad puppim usque pertingentia ubi duabus cordis
 ligantur, ut ante et retro per eas caput moueatur. Omnes enim alię
 sibi sunt conexę quibusdam frustulis inter duas succedentibus quibus et
 sibi concatenarentur et alternus motus non eis prohiberetur. Dorsi spondilis su-
 perior habet frustula duo, et similiter inferior, quorum unumquodque con-
 10 cauitatem sibi preparatam. Quinque colli et quinque renum,
 et tres sursum, et .iiii. deorsum. Horum singula suas concauitates
 subintrant singulas, ubi perfectis connexionibus sibi colligantur.
 Quę ad hoc fuerunt necessaria ut ceterorum essent firmamenta. In dorsi
 spondilibus duo sunt tantum, a quibus alia sicut spina contorta exeunt.
 15 Hęc contorta, a medicis appellatur seneuica. Vnaquęque spondilis
 habet tria, unum et super et duos subtus lateralia. Similiter habent omnes
 preter primas in collo positas. Quę ideo caruerunt his tortioribus ut non
 obsessent lacertis caput mouentibus. Contortia ista in .vii. spondi-
 libus petit inferiora. Decima semper habet erectas. Duarum omnium
 20 superius contorta sunt. Hęc seneuicia, tribus de causis fuere necessa-
 ria, aut ut posteriora colligat aut ut lacertos super dorsum, uenas
 quoque et arterias, neruosque firment, aut ut costas sibi firmi-
 ter adherere faciant. Vena quoue spondilis duplicis est forami-
 nis, per quam pares nerui exeunt, qui de micha interiori prodeunt.
 25 Horum quedam foraminum inter duas spondiles fiunt, quędam integra
 tantum. Inter duas spondiles sunt foramina, quia cum unaqueque
 semicirculos habeat, ipsis iunctis necesse est reddi foramina. Hoc
 consideratur in colli spondilibus. Alie enim sunt superius, plus quam me-
 dium habentes circulum, sed inferius habent minus. Quibus iunctis perfec-
 30 tio fit circuli, et hec est in spondilibus dorsi. Spondiles renum
 unum foramen habent tantum. Quę sunt iuxta anum, sunt ossuum, quorum unum
 uocatur iuxta anum. Os istud latum inferiori renum, spondili iunc-
 tum, in similitudine spondilis, de tribus ossibus factum. Quorum duo
 lata, duas habent concauitates, non adeo magnas. Hęc sunt

corarum ossibus; uncta. In uno quoque horum foramina sunt aquibus; nervi procedunt. Nec nisi sunt lateralia sicut spondilium. Ossa enim coram in lateribus; sunt foramina quae una in medio sunt posita. Aliter os vocat ipse anulus simul de tribus factus. Nec sunt naturae cartilagineae a quibus; tres partes nervuli exeunt unam partem de duobus foraminibus; spondilium foramina assimilantibus. Os tamen inferius foramen habet aliud. unde exit nervus unus. Nec de dorsi sufficiant ossibus.

p

Pectoris fundamentum super dorsum eius positum cuius magna est concavitas ut intra se posita custodiat & defendat cor scilicet & pulmonem. Panniculus quoque & cetera. Magnitudo concavitas ut pulmo possit illuc illucque dilatari. Constat autem pectus costis & teneritudine quaedam. Costarum xxviii in anteriores & posteriores fit divisio. De xxviii anterioribus; pectus consistit quae dorsum sunt ligata spondilibus. Septem scilicet exiunt; late semicirculo assimilatae. Si si ungantur arcibus facie interioribus. Nec ligantur in anterioribus; cum septem tenent ossibus; cartilagine assimilantibus; Si tamen in teneritudine summitate etiam cartilago comparatur esse. quae dum acuta est sic gladius & onus non super ponit ad defensionem sui & cordis & diaphragmatis. Decem posteriorum costarum v. dorsum spondilibus; sunt insertae. Nec sunt curvae ut non possint ad ossa tenera perungere. Earum extremitas ne forte rupta est cartilaginea. Si autem omnia duo. & xxx.

r

Spatulae ossa duabus; de causis fuerunt necessariae aut scilicet ut defenderent pectus ne quod retro patet exterioribus; aut armorum lignorum ossa. quae interioribus sunt concava exterioribus vero gibbosa. Erat enim ut procederet costis concavitas quae habent nodos quos medici vocant spatularum oculos quod nomen ex effectu dixerunt suo. Sic enim oculi anteriorum defensores sunt corporis ita ista a posteriorum defendunt pectora. Isti quasi oculi ideo sunt concavi ut armorum acumina possint ingredi. Habent autem spatulae duo acumina retro unum coram rostro assimilatum. pro quod eadem spatula est congrua ne a superiorum locum suum exeat. Interioribus vero alterum ad hoc positum ne subterfugeret acu-

coxarum ossibus iuncta. In unoquoque horum foramina sunt a quibus
nerui prodeunt. Hęc non sunt lateralia sicut spondilium. Ossa enim coxarum
in lateribus sunt, foramina, ergo ista, in medio sunt posita. Alterum os uocatur
ipse anus, similiter de tribus factum. Hęc sunt naturę cartilaginum, a quibus
5 tres pares neruuli exeunt, unum par de duobus foraminibus spon-
dilium foramina assimilantibus. Os tertium inferius foramen habet aliud,
unde exit neruus uiuus. Hęc de dorsi sufficiant ossibus.

Pectoris fundamentum

super dorsum eius positum, cuius magna est concauitas, ut intra
10 se posita custodiat, et defendat, cor scilicet et pulmonem. Panni-
culos quoque et cetera. Magnitudo concauitatis ut pulmo posset
illuc illucque dilatari. Constat autem pectus costis et teneritudi-
ne quadam. Costarum .xxiiii. in anteriores et posteriores fit diuisio.
De .xiiii. anterioribus pectus conficitur, quę dorsi sunt ligata spondilibus.
15 Septene scilicet ex utroque latere semicirculo assimilate. Sed si iun-
gantur, circulum facere uidentur. Hęc ligantur in anterioribus cum septem
teneris ossibus cartilagineum assimilantibus. Sed tamen in teneritu-
dinis summitate etiam cartilago comprobatur esse, quę dum acuitur est
sicut gladius et ori stomachi superponitur ad defensionem sui, et cordis
20 et diafragmatis. Decem posterioris coste .v. dorsi spondilibus sunt
inserte. Hęc sunt curte, ut non possint ad ossa tenera pertingere.
Earum extremitas ne forte rumpatur est cartilaginea. Sunt autem
omnia duo, et xxx.

Spatule ossa, duabus de causis fuerunt necessaria, aut scili-
25 cet ut defenderent pectus ne quid retro pateretur exterioribus
aut armorum ligentur ossa, quę interius sunt concaua, exterius uero gibbo-
sa. Erat enim ut prodesset costis concauitas, quę habent nodos
quos medici uocant spatularum oculos, quod nomen ex effectu
duxerunt suo. Sicut enim oculi anterioris defensores sunt corporis,
30 ita ista a posteriori defendunt pectora. Isti quasi oculi ideo
sunt concaui, ut armorum acumina possint ingredi. Habet autem
spatula duo acumina, retro unum corui rostro assimila-
tum, per quod eadem furcule est conexa, ne a superiori locum suum
exeat. Interius uero alterum ad hoc positum, ne subtus exiret acu-

men armorum ferre ad hoc fuere necessarie. ut & armoſ
ligarent. & a pectore differre facerent. ne forte pect' manu
graberet. Haru ossa extius ſt rotunda. intius u' qcaua
& cu teneritudine pectoris ante ligata. ret' u' cu conu' ros-
tro. Cay ligamta ossa ſt cartilaginosa que uocat' spatu-
laru capita. ad hoc posita tantu ut concatenatione faceret
armoru uun.

Una qq; man' in ta ossa gnalr' duondr. in armu au'
os magni qcaui atq; rotundu. Ex familiari em
parte qcauum ab extnea uero gibbosu. qd & rotundum.
Dico aut & familiare. qd intion parti corpus undr' attinere
extneu' qd extius. Hoc aut fuit solitarium. qz cu spatula
una concatenatione fuit copulatu. fuit etia magnum. ut
manu ferret & brachiu. Concatenatio em' man' atq; bra-
chii huic connectit' ossi. rotundu effiat. ut n' facile parent.
F' it aut qcaui. ut arterie uene atq; nerui uia habent ad
manu & brachiu. Extnea gibbositas familiari parti fuit
conspicuosissima. In extremitate superiori e' acutu. ut spa-
tule intret qcaui. qd concatenatio fieret armoru. qd ad
eo e' molle. ut locu suu aliquando cogat' exire. Molliaes fit
ido. ut arm' undiq; fieret mobilior. extremitas inferior atti-
nens brachio. capita ht duo in familiari parte man' quod
nulli ossi colligat'. ut nerui. uene. atq; arterie. in eo liga-
rent'. Intq; bina ſt. duo qcaua. unu retro. & altm ante
que brachii acum' intant. & sua faciunt qcatenatio-
nem. Brachiu ex duob; ossib; constat. unu sup' & appella-
tur cubit' superior. altm infra. & uocat' cubit' inferior.
F' it aut inferius pou' man' qz portans. portatio man' de-
bet esse & firmi. Hoc duo ht rotunda acumina. que m-
lo ſt uocata. ad extremitate armu ptingentia. Oulu ma-
uis e' exti. atq; unu intius. Concauitate hnt armu. qm
intant armu cu extensio fit brachiu. Extior pars man'
ex oculo & minimis ossib; medulla carentib; solidis & di-
uisis coponit'. Ossa. vii. habuit ut man' esset mobilis.

men armorum. Fercule ad hoc fuere necessarie, ut et armos
 ligarent, et a pectore differre facerent, ne forte pectus manum
 contraheret. Harum ossa exterius sunt rotunda, interius uero concaua
 et cum teneritudine pectoris ante ligata, retro uero cum corui ros-
 5 stro. Earum ligamenta ossa sunt cartilaginosa quę uocantur spatu-
 larum capita, ad hoc posita tantum ut concatenationem facerent
 armorum.

Unaquęque manus in tria ossa generaliter diuiditur, in armum cuius
 os magnum concauum atque rotundum. Ex familiari enim
 10 parte concauum, ab extranea uero gibbosum, quod et rotundum.
 Dico autem et familiare, quod interiori parti corporis uidetur attinere
 extraneum quod exterius. Hoc autem fuit solitarium, quia cum spatula
 una concatenatione fuit copulatum, fuit etiam magnum, ut
 manum ferret et brachium. Concatenatio enim manus atque bra-
 15 chii huic conecitur ossi, rotundum efficitur, ut non facile patentur.
 Fit autem concauum, ut arterię uenę atque nerui uiam haberent ad
 manum et brachium. Extranea gibbositas, familiari parti fuit
 competentissima. In extremitate superiori est acutum, ut spa-
 tule intraret concauum, quod concatenatio fieret armorum, quod ad-
 20 eo est molle, ut locum suum aliquando cogatur exire. Mollicies fit
 ideo, ut armus undique fieret mobilior, extremitas inferior atti-
 nens brachio, capita habet duo in familiari parte maius quod
 nulli ossi colligatur, ut nerui, uenę, atque arterię, in eo liga-
 rentur. Interque bina sunt, duo concaua, unum retro, et alterum ante
 25 quę brachii acumen intrans, et suam faciunt concatenatio-
 nem. Brachium ex duobus ossibus constat, unum supra et appella-
 tur cubitus superior alterum infra, et uocatur cubitus inferior.
 Est autem inferius priori maius, quia portans, portatio maius de-
 bet esse et firmius. Hoc duo habet rotunda, acumina, que mi-
 30 lo sunt uocata, ad extremitatem armi pertingentia. Milum ma-
 ius est exterius, atque minus interius. Concauitatem habent armi, quam
 intrans armi cum extensio fit brachii. Exterior pars manus
 ex oculo et minimis ossibus medulla carentibus solidis et di-
 uersis componitur. Ossa .viii. habuit ut manus esset mobilis.

Sicut autem diuisi forma, alia scilicet gibbosa. alia gcaua. alia erecta ut cum omnia unguunt quasi unum os redder. Ita in duobus ordinibus; stantia. ex una parte. cum uole pectinibus; ex altera parte. cum brachijs duabus; cum catenationibus; foris ligantur. Conchathenatio ad superiora horum habet tria. unum brachium concatenatione subeuntia. per quam manus lateraliter extenditur atque stringit. Conchathenatio inferior atque minor. extremitati interiori unguunt brachium ipsius acumine concavi. u. ossium subintrante. Hec concatenatio. motum facit ante & retro. Vola manus in duo diuiditur pecten pars una. digiti uocantur alia. Pecten ex viuis fit ossibus; ne forte si unum pariat & alium ledat. Digiti sunt. v. quorum unusquisque extibus; componit ossibus; que sibi inuicem concatenantur. & unum digiti cum pectine colligantur. Pollex cum brachio interiori & tertium ossium unguunt concatenatione. suntque noduli inferiores superioribus; maiores & latiores. quia portant eo quod portatur laci est & firmus.

Ossa pedum mediana in unum diuiduntur. Sunt enim ossa contraria. scilicet & anchora sunt & crurum atque pedum. Anchorarum ossa. ante & retro superioribus; colligantur ossibus; cuius unaqueque pars in tria diuiditur ossa. Os medianum atque superiorum anchora proprie uocatur. que ligatur cum anteriori ossibus; gcauitate sua interioribus; hec proprie anchora uocatur. Pars uero eius in cauitate os secundum est proprius utus. & os illius uocatur. Tertium os penultimum est. Os core est necessarium propter core motum. Ossa interiora & exteriora ad custodienda symmatum uasa. Nates quoque & uelica recta que in testina. Os core manus est totum corporis ossibus; tortum in exteriora parte. a superiori infamiliari. ab inferiori anteriori gcaui. in anteriori parte gibbosum. duo habent acumina. superius & inferius cuius magnitudo sunt duabus; decausis. ut quia ossium est fundamentum. ut quia maiorem portat lacertum. per que motio fit pedum. Tortitudo exterioris partis a superiori. ut locum habeant laci. quod si essent interioribus. in eundo fricarent atque ledent. Tortitudo a familiaris parte inferiori ne si essent ex una parte tortitudi-

Sunt autem diuersi forma, altera scilicet gibbosa, alia concaua, alia erecta, ut cum omnia iungerentur, quasi unum os redderetur. Ista in duobus ordinibus stantia, ex una parte, cum uole pectinibus ex altera parte, cum brachii duabus cum catenatiobus fortiter ligantur. Con-

5 chatenatio ad superiora horum habet tria, unam brachii concatenationem subeuntia, per quam manus lateraliter extenditur atque stringitur. Concatenatio inferior atque minor, extremitati interioris iungitur brachii, ipsius acumine concaui .v. ossuum subintrante. Hęc concathenatio, motum facit ante et

10 retro. Vola manus in duo diuiditur pecten pars una, digiti uocantur altera. Pecten ex viiii. fit ossibus ne forte si, unum patiatur et alterum ledatur. Digiti sunt .v. quorum unusquisque ex tribus componitur ossibus quę sibi inuicem concathenantur, et .iiii. digiti cum pectine colligantur. Pollex cum brachii interiore et tri-

15 um ossuum, iungitur concathenatione. Fiuntque noduli inferiores superioribus maiores et latiores, quia portans eo quod portatur latius est et firmitus.

Ossa pedum medici in .iiii. diuidunt. Sunt enim ossa coarum, sunt et ancharum sunt et crurum atque pedum. Ancharum

20 ossa, ante et retro superioribus colligantur ossibus cuius unaqueque pars in tria diuiditur ossa. Os medium atque superius, ancha proprie uocatur, quę ligatur cum ani ossibus concauitatem suam intrantibus, hęc proprie ancha uocatur. Pixis uero eius in cauitas, os secundum est post istud, post os ilium uocatur. Tercium os penis est. Os coxe est

25 necessarium propter coxe motum. Ossa interiora et exteriora ad custodienda spermatis uasa. Matricem quoque et uesicam rectaque intestina. Os coxe maius est totius corporis ossibus tortum in extranea parte, a superiori infamiliari, ab inferiori a posteriori concauum, in anteriori parte gibbosum, duo habens ac-

30 mina, superius et inferius, cuius magnitudo fuit duabus de causis, uel quia ossuum est fundamentum, uel quia maiorem portat lacertum, per quem motio fit pedum. Tortitudo extraneę partis a superiori, ut locum habeant lacerti, quod si essent intrinsecus, ineundo fricarentur atque lederentur. Tortitudo a fami-

35 liari parte inferior, ne si essent ex una parte tortitudi-

nes. cony totū n̄ rectū fieret. Concauitas posterior. & gib-
 bositas anterior. infirma ne eēt sessio. Adūm rotundat supi.
 ut anche pyramidē igōiat. Inferi duo sūt acūmina. dual cca-
 uitates cruris subeuntia. Crus enī duoy ē ossiū. que harū
 dines uocata sūt unū magnū in familiari parte positum.
 duo sūt gcaua. que c̄cathenatū genu reddēt inferi core.
 parte iuncta. In hui c̄cathenationis sup̄mo ē unū ro-
 tundū os. cartilaginosū atq; gcauū. cuius gcaua crurū
 intrant ossa n̄ core. Hęc que uocat genu harundo. alta
 in parte ē ext̄nea que n̄ subtilior n̄ curtiōr harundine pri-
 ma. n̄ p̄tingens a superiorū usq; ad c̄cathenationē poplitis.
 s; ab inferiorū. maiori iungit arundini. His arundinib; ca-
 uille pedis iunctis. c̄cathenatio quedā fit. unde motus p̄-
 cedit calcanei. Ossi aut aduūto maiori dat ut pondus
 patiat facili. aut ut neruos arterias n̄ lactos tutaret.
 aut ut it̄ ipsū atq; mai c̄cathenatio calcanei redēt. Ve-
 dit diuisio est senaria. Est enī cauilla calcanei. pedis na-
 uicla n̄ rasca. q̄a sic linḡ uocat arabica. ē pecten. s; di-
 giti. Os calcanei rotundum ē superi a parte familiari.
 ob ext̄nea parte longū est n̄ subtile. subcius latū atq; so-
 lidum attingens t̄ram. rotundū ne quid forte patiat. ut
 longitudo atq; subtilitas ut bñ firmaret. ut ut super
 posita patentur. Subtilitas ut ferre dura possit corpo-
 ra. Cauilla calcaneo ē sup̄ posita. mollib; ligamentis retro
 conera. duo hñt acūmina. a parte familiari maiori
 intrant gcauitatē. h̄rdinis ab ext̄nea minoris. Hac g-
 cathenatione. calcaneus sursum n̄ uisū mouet. Ornaui-
 cule ad modū factū ē nauis. supi n̄ retro n̄ utiq; ope-
 riens extremitatē cauille aut ligatū est. sic esset gathe-
 natū. per hoc pedi dat̄ latat̄ motus. Vt̄q; ita cū calca-
 neo est ligata. s; ab ext̄nea parte infra a familiari alti.
 ut loc̄ remaneret gcauus. Hęc gcauitas duplicat̄ fuit
 necessaria. ut sc̄ si per acute rei sup̄ poneret. ccauū
 haberet ad qd cito ofugēs. ut calcaneus ad motū le-
 uior redderet. Rasca. un. h̄t ossa. tā p̄cius cū nauicu-

Rotunditas. La-
 n̄ fuit duab;
 excauis aut
 ut bñ t̄re fir-
 maretur

nes, corpus tortum et non rectum fieret. Concauitas posterior, et gib-
 bositas anterior, infirma ne esset sessio. Acumen rotundatur superius,
 ut anchę pixidem ingrediatur. Inferius duo sunt acumina, duas conca-
 uitates cruris subeuntia. Crus enim duorum est ossuum, que harun-
 5 dines uocata sunt, unum magnum in familiari parte positum.
 duo sunt concaua, quę concathenatum genu reddunt inferi coxe,
 parte iuncta. In huius concathenationis suppremo est unum ro-
 tundum os, cartilagosum atque concauum, cuius concaua crurum
 intrant ossa et coxe. Hęc quę uocatur genu harundo, altera
 10 in parte est extranea que et subtilior et curtior harundine pri-
 ma, non pertingens a superiori, usque ad concathenationem poplitis,
 sed ab inferiori, maiori iungitur arundini. His arundinibus ca-
 uillę pedis iunctis, concathenatio quedam fit, unde motus pro-
 cedit calcanei. Minus autem adiumento maiori datur ut pondus
 15 patiatur facilius, aut ut neruos arterias et lacertos tutaretur,
 aut ut inter ipsum atque maius concathenatio calcanei rederetur. Pe-
 dis diuisio est senaria. Est enim cauilla calcaneus, pedis na-
 uicula et rasca, quia sic lingua uocatur arabica, est pecten, sunt di-
 giti. Os calcanei rotundum est superius, a parte familiari,
 20 ob extranea parte longum est et subtile, subterius latum atque so-
 lidum attingens terram, rotundum ne quid forte patiatur,
 longitudo atque subtilitas ut bene firmaretur * uel ut super-
 posita patentur. Subtilitas ut ferre dura possit corpo-
 ra. Cauilla calcaneo est superposita, mollibus ligamentis retro
 25 conexa, duo habens acumina, a parte familiari maioris
 intrans concauitatem, harundinis ab extranea minoris. Hac con-
 cathenatione, calcaneus sursum et iusum mouetur. Os nauic-
 ule ad modum factum est nauis, superius et retro et utrimque ope-
 riens extremitatem cauillę ante ligatum est, sicut esset concathe-
 30 natum, per hoc pedi datur lateralis motus. Vtrinque ista cum calca-
 neo est ligata, sed ab extranea parte infra a familiari altius,
 ut locus remaneret concauus. Hęc concauitas dupliciter fuit
 necessaria, ut scilicet si pes acute rei superponeretur, concauum
 haberet ad quod cito confugeret, ut calcaneus ad motum le-
 35 uior redderetur. Rasca .iiii. habet ossa, tria posterius cum nauicu-

* rotunditas. La-
 tum fuit duabus
 ex causis aut
 ut bene terre fir-
 maretur

le iuncta ossib; A parte u familiar an cū trib; ossib; pectinis
 O s quartū qd uocatur grandosū in parte minoris digiti e po
 sitū. cui acuti ut ligaret ret calcanei itiat gcauii ante cū
 duob; pectinis ossib; Rasca fuit necessaria in pedib; sic &
 in manib; S; tam illa. iiii. illa hnt ossa viii. Maior em̄ mot
 manib; quia pedib; fuit necessari. Pecten ex v. cōficiatur
 iuncturis cū. iiii. rasche ossib; Tria hoz iungit cū ras
 che t̄b; duo cū grandoso uno. Pecten pedū utilis fuit sic
 & manūū. Quatuor digiti tā ossa hnt singli. Pollex q̄ r
 maior tantū hnt duo. quod id circo ctingit ut pedes essent
 int̄ gcaui. Maiora habuit ut per ea pes possit sustinari.
 ut sicut manus per pollicē tenendi habuit facultatē ita pes
 in descensu siue ascensu firmitatē. Omnia g ossa corporis sunt
 xl. & ducenta. Septē capitū. iiii. paria. xiiii. maxillaria
 dentū. xvi. unū palū duo m̄ti. dentū supiorū. xvi. Spon
 diles. xiiii. corariū. in ani. iii. coste xiiii. teneritudines viii.
 Spatulę. ii. capitū spatularū. v. furcularū. ii. anoy. ii. cu
 bitoy superioy. ii. inferioy. ii. Rasche manūū. xvi. Pec
 tinis in manib; viii. digitorū. xxx. anchorū. ii. calcaneoy
 ii. rasche pedū decē digitorū. xxx. **De cartilagine. ix.**

cartilagine. ix.

Cartilago est ossiū teneritas quoylibet **capit**
 fetui ossib; assimilata. de qua satis tractauim̄ in
 ossiū cōpositionib; cū quib; iungit. Et & pectoris te
 neritas. costarū etiā extremitat. n̄ ypocōria part iano
 n̄ ancha n̄ in extremitatib; ossiū acutarū narū &
 auricularū guttis. & canaliū pulmonū. que oīa fuerit
 cartilaginosa ne rūpent cū plicarentur. **DE NERV**

neruis. x.

Nerui fuerit necessarij ut sensū atq; motū ferrent
 membris corporis ossib; ligamentis. & cartilaginib;
 pinguedin & glandib; In natura em̄ sua nullū hoz
 hnt sensū neq; motū. s; hoz singla. put dicem̄ fuerunt
 necessaria. Quidā medicoy dentes osseos sensus habē
 dicunt. q̄ labiū tremunt; n̄ ipsi tremē iudnt & do
 loie patiunt. Dolor aut non est sensus. Qd negant
 alij dicentes. dolorē illū esse iunguis n̄ neruis. Quo

le iuncta ossibus. A parte uero familiari ante cum tribus ossibus pectinis. Os quartum quod uocatur grandosum in parte minoris digiti est positum, cuius acutum ut ligaretur retro calcanei intrat concauum, ante cum duobus pectinis ossibus. Rasca fuit necessaria, in pedibus sicut et

5 in manibus. Sed tamen ista .iiii. illa habet ossa .viii. Maior enim motus manibus quam pedibus fuit necessarius. Pecten ex .v. conficitur iuncturis, cum .iiii. rasche ossibus. Tria horum iunguntur cum rasche tribus duo cum grandoso uno. Pecten pedum utilis fuit sicut et manuum. Quatuor digiti, tria ossa habent singuli. Pollex qui et

10 maior tantum habet duo, quod idcirco contingit ut pedes essent intus concaui. Maiora habuit ut per ea pes posset sustentari, ut sicut manus per pollicem tenendi habuit facultatem ita pes in descensu siue ascensu firmitatem. Omnia ergo ossa corporis sunt xl. et ducenta. Septem capitis .iiii. paria .xiii. maxillaria

15 dentium .xvi. unum pali duo menti, dentium superiorum .xvi. Spondiles .xiii. coxarum, in ani .iii. coste xxiii. teneritudines .viii. Spatulę .ii. capitis spatularum .v. furcularum .ii. anorum .ii. cubitorum superiorum .ii. inferiorum .ii. Raschę manuum .xvi. Pectinis in manibus viii. digitorum .xxx ancharum .ii. calcaneorum

20 .ii. raschę pedum decem digitorum .xxx. *De cartilagine .ix.*
 Cartilago est ossuum teneritas quorumlibet *capitulum* fetuum ossibus assimilata, de qua satis tractauimus, in ossuum compositionibus cum quibus iunguntur. Est et pectoris teneritas, costarum etiam extremitas, et ypocondria pars in ano

25 et ancha et in extremitatibus ossuum acutarum narium et auricularum gutturis, et canalium pulmonis, quę omnia fuerunt cartilaginosa ne rumperentur cum plicarentur. *DE NERVIS*
 Nerui fuerunt necessarii ut sensum atque motum ferrent menbris corporis ossibus ligamentis, et cartilaginibus

30 pinguedini et glandibus. In natura enim sua, nullum horum habet sensum neque motum, sed horum singula, prout dicemus fuerunt necessaria. Quidam medicorum dentes osseos sensus habere dicunt, quia labiis tremantibus et ipsi tremere uidentur et dolorem patiuntur. Dolor autem non est sensus. Quod negant

35 alii dicentes, dolorem illum esse in gingiuis et neruis. Quo-

rum libet neruoy fundamētū ē cerebrū. cū uoluntarij
 mot' atq; sensiuū sit firmamētū. Omī aut neruū. aut de
 cerebro pcedunt. aut de mediatoib; cerebri. Cerebri me-
 diatōes esse dicunt. spondilū. medulle. que nicha sunt
 appellatę. que idō oportuit esse. ut si omī acerebro pro-
 dirent. aut rumpereut aut longinqtate sensus pderen-
 tur. Membroy g' propoy neruū acerebro debent p'gōi du-
 riores. Exeuntē ap'ra cerebri omī alioy s' molliū. quia
 sensum portant alijs. Mollicies ū cito mutant' circa sen-
 tientes pdeuntē ap'uyi cerebri fuere duri. ut motum
 possent pati. Neruoy acerebro exeuntū. vi. paria s't.
 quidā ad oculos p'gōiunt' ut darent eis sensū. inuis' alti
 ad eosdē ut darent motionē. Alioy q'dā uadunt ad lingua.
 & sensū gustū dant. quidā ad t'pā. ut motū comedendi
 p'beant. In q'dā ad nariū exeunt extremitatē. & usq; ad
 labra. quidā ad gingiuas. atq; dentes tendunt. donantes
 eis tactū. Quartū uero p'oy parū p' palati sūmū ut ei
 donet gustū. Quinti pars uadit ad auriculas. ut auditū
 eis p'beat. pars ad latitudinē pectoraliū lactoy. ut ūtu-
 tē det motū. Sexti parū pars tendit ad uiscera ut per
 eā sentiat' pars ad lactos gutturales ut eos moueat. Septi-
 mū uadit ad lactos lingue atq; gutturis. ut in possint moue-
 ri. Vni quodq; istoy priusqua exeat craneū duob; cerebri
 panniculis ē opertū. Subtil' panniculus prop' nutrimentū
 suū ē uenosus. alt' grossior ē & durior. ab ossib; cranei dese-
 dens neruos. Prīmū par neruoy acerebro exeuntū gca-
 uū. nulli alioy tanta gcauitate assimilandū. cui substan-
 tia cerebri natē ē uicina. Concauitas omīb; fuit necessāria.
 ut p' eā s'p' uisionis daret' oculis. S' tñ maiores isti toti
 neruis corpous. q'd ex duob; causis o'ng. ne gcauitas clau-
 sa rūperet. aut maiore q'ntitate ferret' s'p'. fuerit molles.
 ut sentiente facerent uelocit'. Prodeunt q; isti duo nerui
 a duob; q'ū ubib; cerebri. Vicinantes aut nariū; p'us gcaui-
 tate uingūt. Anariū; ū pcedunt ad oculos hoc m. x. Con-
 cauitas ista oculis quā maxime fuit necessāria. ut si for-

Remotoy a tu-
 cha q' fungit'
 ceb' natā a cel'
 pcedentes me-
 liores s't. De n-
 cha

rumlibet neruorum fundamentum est cerebrum, cum uoluntarii motus atque sensuum fit firmamentum. Omnes autem nerui, aut de cerebro procedunt, aut de mediatoribus cerebri. Cerebri mediatrices esse dicuntur, spondilium, medulle, que micha sunt
 5 appellatę, que ideo oportuit esse, ut si omnes a cerebro prodirent, aut rumperentur aut longinquitate sensus perderentur. Menbrorum ergo priorum nerui, a cerebro debent progredi. * duriores. Exeuntes a prora cerebri omnium aliorum sunt molissimi, quia sensum portant aliis. Mollicies uero cito mutantur circa sentientes prodeuntes a puppi cerebri fuere duri, ut motum
 10 possent pati. Neruorum a cerebro exeuntium .vi. paria sunt, quidam ad oculos progrediuntur ut darent eis sensum, uisus alteri ad eosdem ut darent motionem. Aliorum quidam uadunt ad linguam, et sensum gustui dant, quidam ad timpora, ut motum comedendi
 15 prebeant. Isti quidam ad narium exeunt extremitatem, et usque ad labra, quidam ad ginguias, atque dentes tendunt, donantes eis tactum. Quartum uero priorum parium per palati summum ut ei donet gustum. Quinti pars uadit ad auriculas, ut auditum eis prebeat, pars ad latitudinem pectoralium lacertorum, ut uirtutem det motuum. Sexti paris pars tendit ad uiscera ut per
 20 eam sentiant pars ad lacertos gutturales ut eos moueat. Septimum uadit ad lacertos lingue atque gutturis, ut inde possint moueri. Vnumquodque istorum priusquam exeat craneum duobus cerebri panniculis est opertum. Subtilis panniculus propter nutrimentum
 25 sui est uenosus, alter grossior est et durior, ab ossibus cranei defendens neruos. Primum par neruorum a cerebro exeuntium concauum, nulli aliorum tanta concauitate assimilandum, cuius substantia cerebri nature est uicina. Concauitas omnibus fuit necessaria, ut per eam spiritus uisionis daretur oculis. Sunt tantum maiores isti totius
 30 neruis corporis, quod ex duabus causis contingit, ne concauitas clausa rumperetur, aut maiorem quantitatem ferret spiritus. Fuerunt molles, ut sentientem facerent uelociter. Prodeuntque isti duo nerui a duobus quasi uberibus cerebri. Vicinantes autem naribus prius concaui ibi iunguntur. A naribus uero procedunt ad oculos hoc modo .X. Concauitas ista oculis quam maxime fuit necessaria, ut si for-

* Remotorum a nucha quod fungi[tur] cerebri natura a cere[bro] procedentes m[ol-]liores sunt. De n[u-]cha

te un̄ patiat̄ ramus est: p̄ altm̄ alti lum̄ octo p̄beat̄. Hoc p̄ba
 re potis̄. si clauso uno octo altm̄ aperueris. Nervi ad dext̄
 parte ueniens ad dextrū octm̄ tendit. a sinistra ad sinistrū.
 Quoȳ singl̄s ad octos usq; progressus ita ibi dilatat̄. ut uire
 am tunicā circūdet c̄cauius. Sp̄s aut̄ uisiois egrediens ace
 rebro. & eandē tunicā p̄cuiem̄ irradiat octm̄. Nervi uiti
 in egressione acerebro. leues s̄ & molles: s; q̄nto plus ab
 eo elongat̄ tanto duriores efficiunt̄. Ad octos autē queni
 unt. ibidē rursus mollescunt. Scdm̄ par̄ neruoȳ a postio
 ri parte incip̄ priorū. quoȳ un̄quisq; exit p̄ foram̄ cranii
 qd̄ uiciniū est singl̄oȳ octoȳ q̄cuntati quā circūdantes di
 latant̄ ut per eos oculi moueant̄. Par̄ aut̄ t̄cū incipiens re
 tro p̄ scdm̄. n̄ p̄ sedē capitis oriens a puppi cerebri. iiii. pa
 ri comit̄. s; postea separatū p̄ncipat̄. Quod cū exeat acta
 neo. in. iiii. diuidit̄ neruos. Vnde foram̄ exit qd̄ uena su
 bit. pauendi. Nec cū per ceruicē descendat in uiscā dia
 fragmati sup̄ posita. dup̄at̄ per ea. At̄ foram̄ ossis t̄poris
 egreditur. n̄ neruo quinti paris comiscet̄. Tercū cū foramen
 ossis oclari exit. un̄ scdm̄ par̄ia exierat. intres alios diuidit̄
 neruos. Hoȳ primū furcular̄ in extiorib; octoȳ anglis dilata
 tus. lactos tyoȳ tandē ingdit̄. At̄ ab anglis octoȳ ma
 iorib; nariū foramina ingressus ibidē diuidit̄. Alius in ma
 xillis duos neruos se diuidit̄. Vñ̄ intrat̄ oris intiora. ab
 alto extrinsec̄. usq; superioris labri extremitas patitur.
 Quart̄ paris t̄cū nervus sup̄ p̄t̄ incidente diuisionem
 int̄ musc̄. p̄ maxillas diuidens se maxime gustū do
 nat̄ lingue. Huī altā part̄ inferioris labri dentes radi
 cat̄ & gingiuas. Quartū par̄. vii. principaliū t̄cū sibi
 pari iunctū. p̄ ab eo se iungit̄ & per tunicā palati dis
 pertit̄. ut per ipsū sibi tactus p̄beat̄. Quintū uero i egre
 sione sua in duo diuidit̄ par̄ia. unū acerebri incipiens
 proza. ret̄ t̄cū. Principale par̄ in auricularū secedit fo
 ramina. & ibi se dilatat̄. eadē circūdat. Hoc aut̄ par̄
 aurib; auditū dat. scdm̄ par̄ huī quinti a postiori par̄

te unus patiatur ramusculus, per alteram alteri lumen oculo prebeat. Hoc probare poteris, si clauso uno oculo alterum aperueris. Neruus a dextra parte ueniens ad dextrum oculum tendit, a sinistra ad sinistram. Quorum singulis ad oculos usque progressus ita ibi dilatatur, ut uitre-

5 am tunicam circumdet concauus. Spiritus autem uisionis egrediens a cerebro, et eandem tunicam percutiens irradiat oculum. Nerui isti in egressione a cerebro, leues sunt et molles, sed quanto plus ab eo elongantur tanto duriores efficiuntur. Ad oculos autem conueniunt, ibidem rursus mollescunt. Secundum par neruorum a posteriori

10 ri parte incipit priorum, quorum unusquisque exit per foramen cranei quod uicinum est singulorum oculorum concauitati quam circumdantes dilatantur ut per eos oculi moueantur. Par autem tertium incipiens retro post secundum, et post sedem capitis exiens a puppi cerebri .iiiiito. pari counitur, sed postea separatum principatur. Quod cum exeat a cr-

15 neo, in .iiiiior. diuiditur neruos. Vnde foramen exit quod uena subito, pauendis. Hęc cum per ceruicem descendat in uiscera diafragmati superposita, dispertit per ea. Alter foramen ossis tympani egreditur, et neruo quinti paris commiscetur. Tertius cum foramen ossis ocularis exit, unde secundum par iam exierat, in tres alios diuiditur

20 neruos. Horum primus furculatus in exterioribus oculorum angulis dilatatus, lacertos tymporum¹ tandem ingreditur. Alter ab angulis oculorum maioribus narium foramina ingressus ibidem diuiditur. Alius in maxillis duos neruos se diuidit. Vnus intrat oris interiora, ab altero extrinsecus, utraque superioris labri extremitas patitur.

25 Quartus paris tercii neruus superius propter incidentem diuisionem intermissus, per maxillas diuidens se maxime gustum donat lingue. Huius altera pars inferioris labri dentes radicat et gingiuas. Quartum par .vii. principalium tercio sibi pari iunctum, post ab eo se iungitur, et per tunicam palati dispertitur, ut per ipsum sibi tactus prebeat. Quintum uero in egressione sua in duo diuiditur paria, unum a cerebri incipiens prora, retro tertium. Principale par in auricularum secedit foramina, et ibi se dilatans, eadem circumdat. Hoc autem par, auribus auditum dat, secundum par huius quinti a posteriori par-

30

¹ tymporum

te exit. pous per foram. sel u of petrosu e. qd foram ame-
 dicit ppr of petrosu uocat. orbu cu transit apru. Hoc co-
 mixtu pari ticio ex magna parte secedit in maxillay
 lactos. alta in typpoy ut eoy adiuuet sensu. ⁊ par ticiu.
Sextu pncipale apuyy diuidit exire per foram utruq; in
 extremitate lauda grecu assimilante. Ab uno qq; hoz
 .iii. nerui exeunt. Primu intrat lactos gule. uadent ad
 fundamta lingue adiuuant par. vii. in eide lingue
 motu. Alt ad lactos tendit sumaru spatularu. Tertiu
 qui maior e ceteris. per ceruice usq; ad uena iuuenile
 descendit. per q. uadent in furcula diuidit multi formiter.
Particu em in lacertos guttis ⁊ descendens ad pect in fur-
 culam alia diuidit. ⁊ redit ascendendo in guttis lactos
 cap habntes inferi. Hic amedias uocat tornatit. Hic utm
 furcat. ⁊ ad cor ex parte diuidit. ad pulmonē q; ⁊ canalet
 ei. ⁊ sub posit diafragmati in uiscera ⁊ of seced itom
 miscens se nerui tciu paris. Septimu par pncipale in-
 cipit apuyy cerebri. un mcha ortu habuit. Hoc se in
 lactos diuidit lingue. parti q; cartilagin connectit. scu-
 tu assimilanti in lactos. diuisa in clinatos. positos in of-
 se lauda grec assimilante. Alii acerebro pcedere uident. nu-
 cha mediatte. Nucha em acerebro descendit. in spondile
 doui. incipiens a fine puyy prima ayma spondili colli.
Ad hac nucha ex necessitate pcedit nerui. sensu ⁊ uolun-
 tariu motu ystantes mbris sub collo positit. St aut xxxii.
 paria sibi ⁊ unu tantu in par. In collo em. vii. xii. in dor-
 so. in renib; .v. iuxta anu. iii. in ano. iii. in fine anu. i. Pri-
 mus de. vii. erit ayma anu spondili secedens in lactos ca-
 pitit. par scdm int prima. ⁊ scdm spondile. Hc exitu par-
 ti in cute tendet capitis. ut sentiat. ⁊ in posteriores colli
 lactos. part alta. alia in latos uadit lactos super spatulas.
Par ticiu int scdm exiens ⁊ ticia in duos utruq; diuidit
 neruos. quoy un ad lactos intiores. alt ad lactos utinq; ua-
 dit posteriores. Par aut qrtu exit pforamina tciq. ⁊ qrtu

h. vii. paria
 a ceb pncipa
 lit pcedentia.

te exit, prioris per foramen, scilicet ubi os petrosum est, quod foramen a medicis propter os petrosum uocatur, orbem cum transit apertum. Hoc com-
 mixtum pari tercio ex magna parte secedit in maxillarum
 lacertos, altera in tymporum ut eorum adiuuet sensum, et par tertium.

5 Sextum principale a puppi diuiditur exire per foramen utrumque in
 extremitate lauda grecum assimilante. Ab unoquoque horum
 .iii. nerui exeunt. Primus intrat lacertos gulae, uadens ad
 fundamenta linguae, adiuuans par .vii. in eiusdem linguae
 motum. Alter ad lacertos tendit summarum spatularum. Tertius
 10 qui maior est ceteris, per ceruicem usque ad uenam iuuenilem
 descendit, per quam uadens in furculam diuiditur multiformiter.
 Patitur enim in lacertos gutturis et descendens ad pectus in fur-
 culam aliam diuiditur, et redit ascendendo in gutturis lacertos
 caput habentes inferius. Hic a medicis uocatur tornatilis. Hic iterum
 15 furcatur, et ad cor ex parte diuiditur, ad pulmonem quoque et canales
 eius, et subpositus diafragmati in uiscera et os secedit stomachi
 miscens, se neruis terciae paris. Septimum par principale in-
 cipit a puppi cerebri, unde micha ortum habuit. Hoc se in
 lacertos diuidit linguae, partimque cartilagini connectitur, scu-
 20 tum assimilanti in lacertos diuisa inclinatos, positos in os-
 se lauda grecum assimilante. * Alii a cerebro procedere uidentur, nu-
 cha mediatrice. Nucha enim a cerebro descendit, in spondiles
 dorsi, incipiens a fine puppis prima a prima spondili colli.
 Ad hac nucha ex necessitate procedunt nerui, sensum et uolun-
 25 tarium motum prestantes menbris sub collo positus. Sunt autem .xxxii.
 paria sibi et unum tantum impar. In collo enim .viii. .xii. in dor-
 so, in renibus .v. iuxta anum .iii. in ano .iii. in fine ani .i. Pri-
 mus de .viii. erit a prima ani spondili secedens in lacertos ca-
 pitis, par secundum inter primam, et secundum spondilem. Habet exitum par-
 30 tim in cutem tendens capitis, ut sentiat et in posteriores colli
 lacertos, pars altera, alia in latos uadit lacertos super spatulas.
 Par tertium inter secundum exiens et tercia in duos utrimque diuiditur
 neruos, quorum imus ad lacertos interiores, alter ad lacertos utrimque ua-
 dit posteriores. Par autem quartum exit per foramina, terciae, et quarte

* Hec sunt .vii. paria
 a cerebro principa-
 liter procedentia.

spondil' cui unū qđq; cap̄ in duo diuidr̄. Pars horū maior &
 plurima q̄ spondiles. iiii. spinā tr̄dit. un̄ in lacertos it̄ dor-
 sum & collū positos. un̄ reuertens in dorsi lacertos furtatur.
Pars alia minor. miscet̄ cū pari t̄cio. Pars quintū int̄ quar-
 tam erit spondilē. atq; q̄ntā. cui una qđq; pars in duas di-
 uidr̄ alias minor pars ad eundo spatulas in lacertos diuidit̄
 earū. Maior pars p̄cedit ī sūma dorsi. parti in lateros super
 spatulas lacertos. parti in lacertos int̄ cap̄ & collū. positos alia
 pars hui' maioris miscet̄. cū. v. vi. vii. partib; a ceruice pro-
 cedentib; & secedit p̄ea usq; ad mediū diaphragma. Sextū
 par erit. it̄. v. & vi. spondilē. Septimū int̄. vi. & vii. Octa-
 uū it̄. vii. & viii. Nec aut̄ varia partium in multa. Pars
 enī in lacertos capitis tendit & colli. alia in lacertos dorsi. alia
 in diaphragma p̄et. viii. tantū. alia ī ascellas usq; in gcaui-
 tate spatularum. ^{qui} motū det digitis. alia in brachiū cu-
 tem. ut faciant sentientē. Primū. xii. partū apectoris spon-
 dilib; exeuntū. it̄ primā & scđam erit. cui pars uadit in
 lacertos it̄ costas. alia ī lacertos supra dorsi. alia sup̄ p̄masco-
 tas. & viii. pari ungr̄. procedens usq; ad uolā manū. ut per
 ipsam sibi det̄ motus atq; sensus. Altera pars it̄ scđam erit.
 spondilē & terciā & diuidr̄ in cutē armī. ut det̄ sensū ei.
Alia pars tr̄dit int̄ lacertos costarū atq; pectoris. t̄ciū inter
 lacertos spatularū atq; dorsi. ut motū paret ei. Similit̄
 alia. x. varia ap̄ondilib; pectoris exeuntia. uniuersq; membro
 sibi uicino uirtutē subministrant. & unūq; it̄ duos spon-
 diles erit. S; t̄ci. xii. ab integris spondilib; medio p̄cedit. Quin-
 q; partū in renib; alū in lacertos super uentrem. alū uadit
 super penē. alū furtulantes descendunt usq; ad sūmos pedes.
Tercia a foraminib; ossiū am. exeuntia. ī lacertos sibi uicino
 diuidr̄. ex magna parte descendit ad firmos pedes. Tria
 ab uno exeunt & impar unū. primū erit ab ossē t̄cio quod
 ponit̄ iuxta anū. & ap̄mo t̄m am ossiū. Nec aut̄ & duo
 alia diuidr̄ in multa. Quedā enī in natū lacertos. qđā in
 uigr̄. alia in uesicā. alia in ipsā uirgā. Om̄i ḡ nerui paret

cui motū in
 det̄ dare h̄ ead̄
 uolā tend.

spondilis cuius unumquodque caput in duo diuiditur. Pars horum maior et plurima contra spondiles .iiii. spinam tendit, unde in lacertos inter dorsum et collum positos, inde reuertens in dorsi lacertos furculatur.

Pars altera minor, miscetur cum pari tercio. Par quintum intra quar-

5 tam exit spondilem, atque quintam, cuius unaquęque pars, in duas diuiditur alias, minor pars adeundo spatulas in lacertos diuiditur earum. Maior pars procedit in summa dorsi, partim in latos super spatulas lacertos, partim in lacertos inter caput et collum, positos, altera pars huius maioris miscetur, cum .v. vi. vii. paribus a ceruice pro-

10 cedentibus et secedit postea usque ad medium diafragma. Sextum par exit inter .v. et vi. spondilem. Septimum inter .vi. et vii. Octauum inter .vii. et viii. Hęc autem paria partiuntur in multa. Pars enim in lacertos capitis tendit et colli, alia in lacertos dorsi, alia in diafragma preter .viii. tantum, alia in ascellas usque in concauitatem spatularum, * ~~quę~~ut/ motum det digitis, alia in brachii cutem, ut faciant sentientem. Primum .xii. partium a pectoris spondilibus exeuntium, inter primam et secundam exit, cuius pars uadit in lacertos inter costas, alia in lacertos supra dorsum, alia super primas costas, et viii. pari iungitur, procedens usque ad uolam manus, ut per

20 ipsam sibi detur motus atque sensus. Altera pars inter secundam exit, spondilem et terciam, et diuiditur in cutem armi, ut det sensum ei. Altera pars tendit inter lacertos costarum atque pectoris, tercium inter lacertos spatularum atque dorsi, ut motum paret eis. Similiter alia .x. paria, a spondilibus¹ pectoris exeuntia, unicuique membro

25 sibi uicino uirtutem subministrant, et unusquisque inter duos spondiles exit. Sed tamen .xii. ab integris spondilibus medio procedit. Quinque parium in renibus, alii in lacertos super uentrem, alii uadunt super penem, alii furculantes descendunt usque ad summos pedes. Tercia a foraminibus ossuum ani, exeuntia, in lacertos sibi uicinos

30 diuiditur, ex magna parte descendunt ad firmos pedes. Tria ab uno exeunt et inpar unum, primum exit ab osse tercio quod ponitur iuxta anum, et a primo trium ani ossuum. Hęc autem et duo alia diuiduntur in multa. Quedam enim in natium lacertos, quędam in uirgę, alia in uestice, alia in ipsam uirgam. Omnes ergo nerui, pares

cui motum uideatur dare hec eadem in uolam tendit.

¹ spondilibus

Latq; p̄ncipales s̄t. xxx. **De ligamentis et cordis. xi. cap.**
 Ligamētū est subā it̄ nerui atq; ossa ossib; mollior neruus
 autē durior. Incip̄ ab extremitate ossiū idō q; nullum h̄t
 sensum. Illa enī tñ sentiunt. quę de cerebro exeunt. li-
 gamēta duab; decausis fūere necessaria. ut ut ligent os-
 sa in concatenatione sua. s̄t ut lacti cū ossib; ligent per
 ea. Eoy forma ē diuersa. Aut enī sic nerui s̄t rotunda. q;
 in locis neruis carentib; s̄t posita. sic ī concatenatione ar-
 mi n̄ cubiti. aut s̄t lata ut ligandoy sint cūctā. n̄ firmi-
 ter ligent ea. aut s̄t lata n̄ subtilia sic pannicli. ut per
 ea nerui defendant̄ atq; uenę. Cubitales enī corde & lac-
 ti undiq; h̄t sic defensib; s̄t cooperti. & similit̄ alijs. h̄t
 similes loci. Corde s̄t int̄ ligamēta & neruos quę ligamētis
 ossiū n̄ neruis ad lactos p̄cedentib; fiunt. Cū enī nerui ad
 lacertos p̄ḡdiant̄. in ipsos diuidūt̄ n̄ cū eisdē miscent̄. Liga-
 mētōy pars cū eisdē ab ossib; p̄deuntib; ē mixta. cōmixti-
 ones hoz lacti. uocari s̄t. Pars neruoy n̄ ligamētōy in
 sumicitatib; ē lactoy m̄brōy ḡm̄io se mouentū. ubi cum
 eis miscet̄. n̄ corde uocant̄. Cordarū ū natā. ligamētōy n̄
 neruoy ē media. Vñ etiā sentiendi. ligandi. mouendi.
 h̄t sup̄plem̄ta. Carū forma. sic ligamētōy ē diuisa. aut
 tñ ē rotunda. aut lata. aut clata subtilis. sic s̄t pannicli.
Rotunda ī lactoy capitib; ē posita. q; concatenationi eoy
 uiciana. Hęc aut rotundatur. neqd̄ forte patiat̄. quales
 sunt corde in brachiū n̄ r̄sche concatenatione. Lata ī con-
 catione ipsa. ut ei q̄ntitate teneat. lata n̄ subti-
 lis sic s̄t pannicli. triplicis ē ungamēta.
Aut enī subtilē sensū dat m̄bris sic corde subuo-
 lis manūū dilatate. qu. e. s̄t instrum̄ta. ut uole tan-
 gāt tangenda. aut duriciām n̄ sensū p̄stant. sic corde
 quę sub pedū se dilatant plantis. Hęc enī sensū ut
 passibilia sentirent dant. n̄ duriciē ut calcata pateren-
 tur soliditate. Tertiū inuamētū. ut pellictas componi
 operirent. & descenderent sic corde. sup̄ duos lactos

atque principales sunt .xxx. *De ligamentis et cordis .xi capitulum.*

Ligamentum est substantia inter neruum atque ossa ossibus mollior neruis autem durior. Incipit ab extremitate ossuum ideoque nullum habet sensum. Illa enim tamen sentiunt, quę de cerebro exeunt, li-

5 gamenta duabus de causis fuere necessaria, uel ut ligent ossa in concatenatione sua, uel ut lacerti cum ossibus ligentur per ea. Eorum forma est diuersa. Aut enim sicut nerui sunt rotunda, quia in locis neruis carentibus sunt posita, sicut in concatenatione ar-

10 mi et cubiti, aut sunt lata ut ligandorum sint culcitra, et firmiter ligent ea, aut sunt lata et subtilia sicut panniculi, ut per ea nerui defendantur atque uenę. Cubitales enim corde et lacerti undique his sicut defensoribus sunt cooperti, et similiter alii, his similes loci. Corde sunt inter ligamenta et neruos quę ligamentis ossuum et neruis ad lacertos procedentibus fiunt. Cum enim nerui ad

15 lacertos progrediantur, in ipsos diuiduntur et cum eisdem miscentur. Ligamentorum pars cum eisdem ab ossibus prodeuntibus est mixta, commixtiones horum lacerti, uocati sunt. Pars neruorum et ligamentorum in summitatibus est lacertorum membrorum confinio se mouentium, ubi cum eis miscetur, et corde uocantur. Cordarum uero natura, ligamentorum et

20 neruorum est media. Vnde etiam sentiendi, ligandi, mouendi, habent supplementa. Earum forma, sicut ligamentorum est diuersa, aut enim est rotunda, aut lata, aut cum lata subtilis, sicut sunt panniculi. Rotunda in lacertorum capitibus est posita, et concatenationi eorum uicina. Hec autem rotundatur, ne quid forte patiat, quales

25 sunt corde in brachii et raschę concatenatione. Lata in concatenatione ipsa, ut eius quantitatem teneat, lata et subtilis sicut sunt panniculi, triplicis est iuuamenti.

Aut enim subtilem sensum dat membris sicut corde sub uolis manuum dilatate, que, sunt instrumenta, ut uole tangant tangenda, aut duriciam et sensum prestant, sicut corde

30 quę sub pedum se dilatant plantis. Hęc enim sensum ut passibilia sentirent dant, et duriciem ut calcitam paterentur soliditatem. Tercium iuuamentum, ut pelliculas corporis operirent, et descenderent, sicut corde, super duos lacertos

emus. xij.

v

uentris posite. que duricia debent sibi dare. similiter et omnes
 alie lactoy uentris. **DE VENIS**

Vene incipientes ab epate suere necessarie. ut sanguine
 ab eodem ad membra corporis nutrenda ferrent. Si autem
 nature laxioris atque mollioris. ut ea que epatis nature
 fuerant uicinis mutarent aliquantulum. cuiuslibet ipsi ad
 se uementis succi siue sanguine. Que de una tunica sunt
 facte. non de duabus. sic arterie. Arterie enim ipsam recipi-
 unt et sanguine. Iste uero solus sanguine. Venae ergo exeuntes ab
 epate sunt. una enim ab epatis gcauitate exit. que uoni-
 est sortita portae. Altera a gibbo epatis uoni gcaua debet uo-
 cari. Portae extremitas antequam epas exeat. qui natura exiens
 ab epate usque ad .xii. intestinum uideri potest. Ibi uero diuiditur
 in .viii. Duarum minorum una intestinum intrat. portans ad e-
 par succi ab ipso intestino recipiendum. Altera secedit in
 stom. et in aliud intestinum. quod porta est uocatum. et in sibi
 succi portat si quod ibi reperiat. Reliquarum .vi. uenarum duae
 magnae sunt. quarum una uadit in stom. latitudine diuidenda
 in dexteram suam partem. portans illuc ab epate cibum ueni-
 tricem stomachi cibum digerens sibi sumit nutrimentum.
 Ita ad splene usque progressa. feces sanguis ab epate con-
 huc. si autem illuc ueniat. diuiditur in furtulas et in car-
 ne nutrienda secedit. quae ponagis uocantur medici. Cum
 autem ad splene uenerit paruula uena ab eo procedit. uadens
 in dextrum stom. lat. exiit. ut ab ea nutriatur. Hec eadem
 paruula furtula postea ut ad pingue tendens
 rectum intestinum circum eat. et quicquid ibi
 abi reperit ad epas referat. Quarta uena
 in latis uadit dextrum. et in tes-
 tum quod colon appella-
 tur. uadit quinta. ut similiter superiorum faciat. Sexta sub-
 tile petit intestinum. et multa formis diuisa. uadit usque
 ad ieiunium. et in orbem petit intestinum. et hoc quod iuxta est
 colon. simile facit superiorum. hec est diuisio uene. que su-
 perius habuit nomen portae. Alteri pars que uocatur con-

uentris positę, quę duriciam debent sibi dare, similiter et omnes
alię lacertorum uentris. **DE VENIS**

Venę incipientes ab epate fuere necessarię, ut sanguinem
ab eodem ad membra corporis nutrienda ferrent. Sunt autem
5 naturę laxioris atque mollioris, ut ea quę epatis nature
fuerant uicinę mutarent aliquantulum, cuiuslibet rei ad
se uenientis sucum siue sanguinem. Quę de una tunica sunt
factę, non de duabus sicut arterie. Arterię enim spiritum recipi-
unt et sanguinem. Iste uero solum sanguinem. Venę igitur exeuntes ab
10 epate sunt .ii. Vna enim ab epatis concauitate exit, que nomen
est sortita porte. Altera a gibbo epatis, unde concaua debet uo-
cari. Portę extremitas antequam epar exeat, quinantia exiens
ab epate usque ad .xii. intestinum uidetur pertingere, ibi uero diuiditur
in .viii. Duarum minorum una intestinum intrat, portans ad e-
15 par sucum ab ipso intestino recipiendum. Altera secedit in
stomacho, et in aliud intestinum, quod porta est uocatum, et inde sibi
sukum portat si quid ibi reperiat. Reliquarum .vi. uenarum duę
magnę sunt, quarum una uadit in stomachi latitudinem diuidendam
in dexteram sui partem, portans illuc ab epate cybum unde uen-
20 triculum stomachi cybum digerens sibi sumit nutrimentum.
Altera ad spenem¹ usque progressa, feces sanguinis ab epate tra-
hit, sed antequam illuc ueniat, diuiditur in furculas et in car-
nem nutriendam secedit, quam ponagras uocant medici. Cum
autem ad splenem uenerit paruula uena ab eo procedit, uadens
25 in dextrum stomachi latus exterius, ut ab ea nutriatur. Hęc eadem
paruula furculatur postea ut ad pinque tendens
rectum intestinum circumeat, et quicquid ibi
cibi reperit ad epar referat. Quarta uena
in lateris uadit dextram, et intestinum quod colon appella-
30 tur, uadit quinta, ut similiter superiori faciat. Sexta sub-
tile petit intestinum, et multiformiter diuisa, uadit usque
ad ieiunum, et inde orbum petit intestinum, et hoc quod iuxta est
colon, simile facit superiori. Hęc est diuisio uenę, quę su-
perius habuit nomen portę. Alterius pars quę uocatur con-

¹ splenem

caua multiformit̄ diuidit̄. circa epar. postea ab eparis gib-
 bositate exeuntes quedā cybū ad portā fert̄ ad gcaua. Que-
 da cū ab eparte subiungant̄ in duas partes diuidit̄. Vna
 maior pars petit inferiora. tendens ad extrema dorsi spo-
 dilem. Alta minor sursum uadit deorsum in tractatū. asce-
 dēt̄ sursum pertingit ad diaphragma. ⁊ cū ibi se diuiserit te-
 dit ad panniculū mediū pectoris. ⁊ ad panniculū cordis.
 ⁊ ad glandē. q̄ moy uocat̄ a medicis ibi furculata. tandē
 ad cordis auriculam tendit maiorē. un̄ egīsa. in vi. diui-
 dit̄ uenas. Vna maior secedit in dexteram cordis gcaui-
 tate. ⁊ tū in pulmone tendit. Ex hac exit uena q̄ uoca-
 tur arteria. Alta dorsū circūdat ibi se diuidens ut ipsū
 nutriat. Alta petit inferiora pectoris. ⁊ lacertos costarū
 nutrit. alia q; membra costis iuncta. Quē cū col egdit̄
 multumode diuidit̄. Subtiliat̄ enī sic pilus. ⁊ in pan-
 niculū mediantē pect̄ partit̄. p̄ q; in duas diuidit̄. Qua-
 rū una queq; tendit ad furculas. ⁊ ibi se dilatans fac̄ fur-
 culas duas. quarū una in dextrā tenuitudinis ⁊ in eadē
 sinistra uad. usq; in cartilagine q̄ ē sup̄ nom̄ os. ⁊ assi-
 mulat̄ gladio. Scda furcula. in v. diuidit̄. Prima ē super
 pect̄ ⁊ in iiii. costis ipsius pectoris disperit̄. Scda uadit
 ad spatulas t̄tia ad collū q̄ta ⁊ vi. spondilū. sup̄marū
 colli intrat foramina. ascendens cap̄ post ea. Quinta maior
 ceteris in ascellas uadit. ⁊ ibi in iiii. uenas se diuidit̄.
Prima ⁊ scda in molliores ascellarū carnes se dilatant.
 t̄tia in pect̄ descendit. ⁊ exteriora petit uent̄. Quarta in
 iiii. diuidit̄. harū prima in lactos gcauitatis spatulay.
Scdā in maiorē ascellarū lactū. t̄tia huius maior in manus
 parū seced̄. Hęc uocat̄ ascellata que ⁊ basilica. Hac
 diuisione exequuta harū uenarū gcauitas ascendēdo pe-
 tit furculas. ibi q; in duo diuisa. occulte ascendit una.
 ⁊ uocat̄ occulta arteria. aperte aut̄ alta ⁊ uocat̄ aper-
 ta. Quec; se a furcul̄ elongant. in duas magnas parti-
 tur p uenas. Vna p collū uad̄ in partes inferiores corpus.

caua multiformiter diuiditur, circa epar, postea ab epatis gib-
 bositate exeuntes quedam, cybum ad portam ferunt ad concauam. Que-
 dam cum ab epate subiungantur, in duas partes diuiduntur. Vna
 maior pars petit inferiora, tendens ad extremam dorsi spon-
 5 dilem. Altera minor sursum uadit de qua sumus modo tractaturi, ascen-
 dens supra pertingit ad diafragma, et cum ibi se diuserit, ten-
 dit ad panniculum medii pectoris, et ad panniculum cordis,
 et ad glandem, que morum uocatur a medicis ibi furculata, tandem
 ad cordis auriculam tendit maiorem, unde egressa in .vi. diui-
 10 ditur uenas. Vna maior secedit in dexteram cordis concaui-
 tatem, et tamen in pulmonem tendit. Ex hac exit uena que uoca-
 tur arteria. Altera dorsum circumdat ibi se diuidens ut ipsum
 nutriat, altera petit inferiora pectoris, et lacertos costarum
 nutrit, aliaque membra costis uicina. Que cum cor egreditur
 15 multimode diuiditur. Subtiliatur enim sicut pilus, et in pan-
 niculum mediantem pectus partitur, postque in duas diuiditur. Qua-
 rum unaqueque tendit ad furculas, et ibi se dilatans facit fur-
 culas duas, quarum una in dextram teneritudinis et in eiusdem
 sinistram uadit, usque in cartilaginem que est super stomachi os, et assi-
 20 milatur gladio. Secunda furcula, in .v. diuiditur. Prima est super
 pectus et in .iiii. costis ipsius pectoris dispertitur. Secunda uadit
 ad spatulas, tertia ad collum quarta et .vi. spondilium, supremarum
 colli intrat foramina, ascendens caput post ea. Quinta maior
 ceteris in ascellas uadit, et ibi in .iiii. uenas se diuidit.
 25 Prima et secunda in molliores ascellarum carnes se dilatant,
 tertia in pectus descendit, et exteriora petit uentris. Quarta in
 .iii. diuiditur, harum prima in lacertos concauitatis spatularum.
 Secunda in maiorem ascellarum lacertum, tertia his maior in manus
 per armum secedit. Hec uocatur ascellata que et basilica. Hac
 30 diuisione executi, harum uenarum concauitas ascendendo pe-
 tit furculas, ibi quoque in duo diuisa, occulte ascendit una,
 et uocatur occulta arteria, aperte autem altera et uocatur aper-
 ta. Quecumque se a furculis elongant, in duas magnas parti-
 tur per uenas. Vna per collum uadit in partes inferiores corporis,

ante et laterali. alta autem et dorsum ascendens. p̄ca ut curredet
 furtulā. Pari impeta uocat aperta. cū apparat. s; ante
 quā miscet in multis diuidit. Quatuor quedam semper sen-
 tiunt. q̄da n̄ in oē corp̄ araneę em̄ tele assimilāt. Que cū
 postea adueniūt. dūq; pares efficiunt. una tendit in latitu-
 dinē corp̄is. et cū redeat in furtulay iungit cōpagine al-
 tera colli petit c̄fima. Vna semper apparentiū sensim p̄ spa-
 tulas in manū tendit. et uocat cephalica. et alibi spatulosa.
 S; et alie due in istis unio fundate. quarū una spatulay pe-
 tit capita. et ibi ē diuisa. Alta ad sumos tendit armo. Aperi-
 ta arteria in. u. diuidit uenas. una petens inferiora parti
 diuidit per maxillas. alta pars maior mento dat. et lingue
 atq; uicinitati suę usq; in cap. Occulta arteria ascendit i
 os stom̄ et ibi diuisa miscet cū aperta. et in uoluit gutti etq;
 lactis et os stom̄. Qd̄ idē remanet. ascēd qd̄ gco lauda
 assimilāt. ibiq; diuidit. Pars in ymia secedit sp̄odilem et scdam
 alta subclata sic pilus in ymia et cap diuidit. sicq; in renē
 uicat per foram̄ ossis lauda ut illa loca nutat. Hic sexta
 sunt arteria. Ne ḡ ad ascellatā que et basilica et spatu-
 lata. reuertendū et cephalica. Harū pars in armo multiformi-
 mit ē diuisa. et in uena que uocat media. s; p̄ca rursus
 adunat. alta pars remanet inteḡ. Spatulose em̄ pars
 in cutē arm̄ diuidit. ut lacti exteriores in nutant. Ascel-
 lata simul in eodē armo spargit. ut lacti inciones recre-
 ent. S; arm̄ gcatenationem huius q̄descēdentib; media
 q̄da eruitq; c̄ficiat. hęc q̄ q̄ brachij ē media. media uoca-
 tur. Qd̄ remanet de spatulosa parti in brachij tendit
 exteriora. brachij finis uocanda. descendit in rascam
 manū inferi ibi in ext̄neam rascę parte diuidit. par-
 alta cū ascelate iungit parte una. Qd̄ remanet de ascel-
 lata in partes duas diuidit. quarū una rursus in alias
 duas disperdit. Vna yous analitatis int̄ aurictarē di-
 giti. et medicū uadit. Hęc lingua arabica uocat ossi-
 la. alta int̄ mediū et idicē. Maior pars scdē diuisionis i

ante et literaliter¹, altera ante et dorsum ascendens, postea ut circumdet furculas. Epari mixta uocatur aperta, cum appareat, sed ante quam misceatur in multis diuiditur. Quarum quedam semper sentiunt, quedam non in omne corpus araneę enim telę assimilatur. Que cum postea adunentur, durę pares efficiuntur, una tendit in latitudinem corporis, et cum redeat in furcularum iungitur compagine, altera colli petit confinia. Vna semper apparentium sensui per spatulas in manum tendit, et uocatur cephalica, et alibi spatulosa. Sunt et alię duę in istis inicio fundate, quarum una spatularum petit capita, et ibi est diuisa. Altera ad summos tendit armos. Aperta arteria in .ii. diuiditur uenas, una petens inferiora, partim diuiditur per maxillas, altera pars maior mento datur, et linguę atque uicinitati suę usque in caput. Occulta arteria ascendit in os stomachi et ibi diuisa miscetur cum aperta et inuoluitur gutturi eiusque lacertis et etiam ori stomachi. Quod idem remanet, ascendit quod greco lauda assimilatur, ibique diuiditur. Pars in primam secedit spondilem et secundam, altera subtiliata sicut pilus in primam et caput diuiditur, sicque in renem intrat, per foramen ossis lauda ut illa loca nutriat. Hic secreta finitur arteria. Nunc ergo ad ascellatam quę et basilica et spatulata, reuertendum et cephalica. Harum pars in armo multiformiter est diuisa, et in uena quę uocatur media, sed postea rursus adunatur, altera pars remanet integra. Spatuloseę enim pars in cutem armi diuiditur, ut lacerti exteriores inde nutriantur. Ascellata similiter in eodem armo spargitur, ut lacerti interiores recreentur. Sed armi concatenationem his condescendentibus media quedam ex utrisque conficitur, hęc quę quia brachii est media, media uocatur. Quod remanet de spatulosa partim in brachii tendit exteriora, brachii funis uocanda, descendit in rascham manuum inferius ibi in extraneam raschę partem diuiditur, pars altera cum ascelate iungitur parte una. Quod remanet de ascellata in partes duas diuiditur quarum una rursus in alias duas dispertitur. Vna prioris analitatis inter auricularem digitum, et medicum uadit. Hęc lingua arabica uocatur osseila, altera inter medium et indicem. Maior pars secundę diuisionis in

¹ lateraliter

tres diuidit. Vna inferioris brachij latitudo usq; ad rascha
 tendit manuale. alta super priore sita rasche fec qfima.
 ita circa cubiti diuidit media. ascendens ad brachij supe
 riora a parte externa q in duas diuisa. tendit usq; ad ras
 cha in manuū extrema. et ibi it indice diuidit. et pollice.
Pars alta petit brachij inferioris extrema itres ibi diui
 denda. Vna harū int radice uadit. et mediatrice. et cū me
 diatrice indicis et pollicis iuncta. ibi tandē efficit una.
A ita int mediu et medicū. Hec ē illa q propt splene ma
 dunt medica. sanguē idē emittentes. tādū quo usq; pse
 ipsa obturet. Tercia int auriculare secedit et mediu. Hec est
 diuisio rursum emittit qcaue. Pars descendens anteqm di
 uidat pncipalr in radice ipsa sic pilus partit multiformit
 et subtili. He au qsi pū dext renū panuclōs et sibi ma
 na petunt q nutunt p q hęc pars pncipalr furculat et cca
 lutate renū ingdit. per has renes sibi tht sanguis colam
 tum. Quedā arenib; int testicolōs furculant. ab his rur
 sū due uenę exeunt in renū spondules. que per duo lata
 uadent usq; ad ilia. et ad lactos iuxta anū ab his duabus
 due uenule exeunt. que spondules intrant. ut nucha eos
 nutat que ad spondiliū finē uementes utriq; uadunt la
 talr una in dextra coram. alta in sinistra. Int has duas
 de radice. x. exeunt uenę. una i anū uad. sic pilus subtil
 ad pelliculā penis ita ad carnē super ossa apm existente.
 qrtā ad lactos qui circūdant nates. v. ad os matris et par
 tes inferiores et uelica. sexta ad lactos q sit sup penis ossa.
 septima in eos q recte sunt super uentre. viii. in nata fe
 mineā et masculi iurgā nona in x lactos corarū usq; in
 ilia. Hac facta diuisione una furcula secedit ab eadem
 radice. q; in coras uadit. alta in earū extiora. a parte scil
 externa tendens usq; ad inferiora. et diuidit multiformit
 in inferiori core. lactos. ueniens ad genuū qcatenationē
 in tres diuidit. Vna per mediu et p omni core lactos. iuncti
 oes et inferiores partit. Scda in cruris extioris harundi

tres diuiditur. Vna inferiusoris brachii latitudo usque ad rascham
 tendit manuaem, altera super priorem sita rasche fecit confinia,
 tertia circa cubiti diuiditur media, ascendens ad brachii supe-
 riora a parte extranea, que in duas diuisa, tendit usque ad ras-
 5 cham in manuum extrema, et ibi inter indicem diuiditur, et pollicem.
 Pars altera petit brachii inferioris extrema in tres ibi diui-
 denda. Vna harum inter radicem uadit et mediatricem, et cum me-
 diatrice indicis et pollicis iuncta, ibi tandem efficitur una.
 Altera inter medium et medicum. Hęc est illa quam propter splenem inci-
 10 dunt medici, sanguinem inde emittentes, tamdiu quousque per se
 ipsa obturetur. Tertia inter auricularem secedit et medium. Hęc est
 diuisio rursum euntis concaue. Pars descendens antequam di-
 uidatur principaliter in radice ipsa sicut pilus partitur multiformiter
 et subtiliter. Hęc autem quasi pili dextra renum panniculos et sibi uici-
 15 na petunt que nutriunt postque hęc pars principaliter furculatur et conca-
 uitatem renum ingreditur, per has renes sibi trahunt sanguinis colamen-
 tum. Quedam a renibus intra testiculos furculantur, ab his rur-
 sum due uene exeunt in renum spondiles, que per duo latera
 uadent usque ad ilia, et ad lacertos iuxta anum ab his duabus
 20 due uenule exeunt, que spondiles intrant, ut nucha eos
 nutriatur que ad spondilium finem uenientes utrumque uadunt la-
 teraliter una in dextram coxam, altera in sinistram. Inter has duas
 de radice .x. exeunt uene, una in anum uadit, sicut pilus subtilis
 ad pelliculas penis tertia ad carnem super ossa æni existentem,
 25 quarta ad lacertos qui circumdant nates .v. ad os matricis et par-
 tes inferiores et uesicam, sexta ad lacertos qui sunt super penis ossa,
 septima in eos qui recte sunt super uentrem .viii. in natura fe-
 mineam et masculi uirgam nona in .x. lacertos coxarum usque in
 ilia. Hac facta diuisione una furcula secedit ab eadem
 30 radice, que in coxas uadit, altera in earum exteriora, a parte scilicet
 extranea tendens usque ad inferiora, et diuiditur, multiformiter
 in inferioris coxe, lacertos, ueniens ad genuum concatenationem
 in tres diuiditur. Vna per medium et per omnes coxe lacertos, in interi-
 ores et inferiores partitur. Secunda in cruris exterioris harundi-

ne usq; in caulle q̄catenationē. Hęc aut̄ uena uocat̄ scia.
 Tercia in cruris inferiora descendens usq; ad caulla. atq; gib-
 bosa. ista a medicis & ap̄hen uocata est. Quę ambę que-
 munt in calcaneū. De scia duę uenę exeunt. circūdantes
 minoie harundinē. Vna antea. alta retro. Hęc s̄t uenay
 corporis cōpositiones. quarū. xi. s̄t diuisiones. S̄t autē
 quedā uenę ad umbilicū uenientes ab epate. alię apor-
 ta. alię q̄caua. Venę q; pectoris ⁊ uenę diafragmati spatulosa cū suis ramis ⁊ ascellata cū suis. extiores arterię
 ⁊ circūdantes uentrē uenę ossis am. ⁊ uenę extioris am.

arteris. xiii. v

Uenę que uocant̄ **DE ARTERIIS**
 Arterię nate fuerit necessarie ut calore natalem a corde
 ad oia m̄bra ferrent. He aut̄ arterię de duob; panniclis
 s̄t cōposite. similes in forma s; i suba dissimiles. Carū int̄-
 oia p̄ latitudine s̄t uillosa. quarū suba est dura. & quin-
 quies grossior quā sint extiora. Extrinsec̄ uillosa eay per
 longitudinē uadunt. pauca per t̄sū sum. Harū arteria-
 rū suba quidē eis sunt necesse. qz duos mot̄ habuere. unū
 in dilatando cū sibi sp̄m a cordis trah̄t uno. qd̄ cū extio-
 rib; sit panniclis. per longitudinē uillosis. Sed̄ motus
 ē gstringendi. idē fumosam sup̄fluitatē expellendi. Quod
 cū interiorib; sit panniclis per latū uillosis. Hi aut̄ ad-
 uiuant̄ per uillū m̄sū. hi pannicli retinetur sanguis
 qui a corde tr̄it. S̄n duriores s̄t extiorib; immo uenis om-
 nib; qd̄ eis ḡang. ex motu. ne forte rūperent. Hęc autē
 uenę a sinistra incipiunt q̄cauitate cordis. Ex hac enim
 duę p̄cedunt spatulose quay una panniclm̄ h̄t unum
 mollē. que uocat̄ pulsatiua. Quę necessaria ad hoc fu-
 it. ut multā q̄ntitatē sanguis hui⁹ sp̄s ferret pulmonū ⁊
 aerē exciperet. que sanḡ donaret. Hęc uena pulmonē
 intrat. & multiformit̄ est ibi diuisa. Alta ē p̄ore maior.
 q̄ aristotelia uocant̄ ouchi. audacē ū medica. Ista a cor-
 de ascendendo diuid̄r in duas. Omoi seced̄ in dext̄ia ca-
 uitate cordis. ⁊ ibi diuid̄r. a maiore cor̄ circūdat. Qd̄ quid

nem usque in cauille concatenationem. Hęc autem uena uocatur scia. Tercia in cruris inferiora descendens usque ad cauillam, atque gibbosa, ista a medicis et aphen uocata est. Quę ambę conueniunt in calcaneum. De scia duę uenę exeunt, circumdantes

5 minorem harundinem. Vna antea, altera retro. Hęc sunt uenarum corporis compositiones, quarum .xi. sunt diuisiones. Sunt autem quedam uenę ad umbilicum uenientes ab epate, alię a porta, alię concaua. Venę quoque pectoris et uenę diafragmatis spatulosa cum suis ramis et ascellata cum suis, exteriores arterię

10 et circumdantes uentrem uenę ossis ani, et uenę exterioris ani.

Uenę quę uocantur **DE ARTERIIS**

arterię nature fuere necessarię ut calorem naturalem a corde ad omnia membra ferrent. He autem arterię de duobus panniculis sunt composite, similes in forma sed in substantia dissimiles. Earum interiora per latitudinem sunt uillosa, quarum substantia est dura, et quin

15 quies grossior quam sint exteriora. Extrinsecus uillosa earum per longitudinem uadunt, pauca per transuersum. Harum artiarum substantia quidem eis fuit necesse, quia duos motus habuere, unum in dilatando cum sibi spiritum a cordis trahunt imo, quod cum exterioribus fit panniculis, per longitudinem uillosis. Secundus motus

20 est constringendi, id est fumosam superfluitatem expellendi. Quod cum interioribus fit panniculis per latum uillosis. Hi autem adiuuantur per uillum transuersum, his panniculi retinetur sanguis qui a corde trahitur. Vnde duriores sunt exterioribus immo uenis omnibus, quod eis contingit, ex motu, ne forte rumperentur. Hęc autem

25 uenę a sinistra incipiunt concauitate cordis. Ex hac enim duę procedunt spatulose quarum una panniculum habet unum mollem, quę uocatur pulsatiua. Quę necessaria ad hoc fuit, ut multam quantitatem sanguinis huius spiritus ferret pulmone et

30 aerem exciperet, quem sanguini donaret. Hęc uena pulmonem intrat, et multiformiter est ibi diuisa. Altera est priore maior, quam aristotelici uocant orithi, audacem uero medici. Ista a corde ascendendo diuiditur in duas. Minor secedit in dextram concauitatem cordis, et ibi diuiditur, a maiore cor circumdatur. Quidquid

remanet de his furculatis in duas uenas diuidi se una
 ascendit sursum. alta uero descendit ad inferum que maior
 est. quia inferiora membra superioribus; plura sunt ascendens sur-
 sum duarum fit per uenarum. Minor tendit ad gingiua &
 et transit in latera dexterae que ad molliorem accedens carne quam
 appellant mou glandem in tres diuidit. Duae sunt maxime proce-
 dentes in latera occurrentes arteriae. una dexteriorum. alta sinistrior-
 sum. Has in colli sentium. lateribus; iuuenilesque uocant. Quae
 abscondit se commiscuentes. & in ascensum cranii gaudent sub-
 euntes multiformiter diuidunt. & nunquam sicut rete efficiunt
 sub cerebri se dilatantes. ut spiritus animae digerant. per ad
 unamque & sic prius duae effecte subam intrant cerebri. ut
 animatum spiritum ferant sibi tertia que remanserat in tres
 diuidit alias. Pars ad oculos tendit & in poros costas pec-
 toris. pars in poros colli spondiles & spatularum incan-
 tates usque; in eorum summitates. & descendens usque; ad ascel-
 las iungit cum ascellata ab ascellis in manus diuisa. & multi-
 mode furculata. paruae in lateros manuum interiores & extio-
 res tendunt ab interioribus; usque; ad cubitos. in quibus; extra
 apparent cum ascellata. & per redeuntes ad furculas mul-
 timode ibi furculant. in laterosque; brachii diuidunt. Alta
 ad manuum uadit per suspensionem in brachii. haec est cum pul-
 su in morbis medici tangunt. Alta ab inferioribus; ad ras-
 cam manuum tendit. diuisa in lateros uole aliquando ap-
 paret retro manui. Alta pars uenae ascendens sursum
 usque; ad sinistram. ascellam per transitum diuidit. in sinistram
 membra. sic & alta iungens se cum ascellata. Vena orochi
 descendens usque; recta super spondiles dorsii usque; ma-
 nu uadit. ad que antea descendat in procedendo fit ei
 diuisio. multimoda. usque; in unum cuique; latera spondilium &
 intra spondili uicinia membra. Vna harum subit diuidit
 per loca pulmonis. tendens usque; in eius extremitate. & in
 canales eiusdem. Alta uadit in costas. duae aliae paruae in
 diafragma. alia curuat intestinum subtalia. quae per

remanet de his furculatis in duas uenas diuidit se una
 ascendit sursum, altera uero descendit ad uisum quę maior
 est, quia inferiora membra superioribus plura sunt ascendens sur-
 sum duarum fit postea uenarum. Minor tendit ad gingiuas, et
 5 e transuerso in latera dextra, quę ad molliorem accedens carnem quam
 appellant mori glandem in tres diuiditur. Duę sunt maxime proce-
 dentes in latera occultę arterię, una dextrorsum, altera sinistror-
 sum. Has in colli sentimus, lateribus iuuenilesque uocantur. Quę
 absconsę se commiscentes, et in ascensu cranei concauitatem sub-
 10 eunt multiformiter diuiduntur, et iunctę sicut retę efficiuntur,
 subtus cerebrum se dilatantes, ut spiritus animatus digeratur, postea ad
 unatę et sicut prius duę effectę substantiam intrant cerebri, ut
 animatum spiritum ferant sibi tercia que remanserat in tres
 diuiditur alias. Pars ad oculos tendit et in priores costas pec-
 15 toris, pars in priores colli spondiles et spatularum uicini-
 tates usque in earum summitates, et descendens usque ad ascel-
 las iungitur cum ascellata ab ascellis in manus diuisa, et multi-
 mode furculata, paruę in lacertos manuum interiores et exterio-
 res tendunt ab interioribus usque ad cubitos, in quibus extra
 20 apparent cum ascellata, et postea redeunt ad furculas mul-
 timode ibi furculantur, in lacertosque brachi diuiduntur. Altera
 ad manuum uadit per superioris uiam brachii, hęc est cuius pul-
 sum in morbis medici tangunt. Altera ab inferioribus ad ras-
 cam manuum tendit, diuisa in lacertos uole aliquando ap-
 25 paret retro manum. Altera pars uenę ascendens sursum
 usque ad sinistram, ascellam per transuersum diuiditur, in sui lateris
 membra, sicut et altera iungens se cum ascellata. Vena orothi
 descendens iusum, recta super spondiles dorsi usque ma-
 num uadit. Ad quem antequam descendat in procedendo fit eius
 30 diuisio, multimoda, usque in uniuscuiusque latera spondilis et
 intra spondili uicina membra. Vna harum subtilis diuiditur,
 per loca pulmonis, tendens usque in eius extremitatem, et in
 canales eiusdem. Altera uadit in costas, duę alię paruę in
 diafragma, alia circumdat intestini subtilia, quę postea

diuidit̄ in tres. rectū in testinū circū euntia. Hęc q; ue-
 ne pulsatiles miscent̄ aliis pulsū non habentib; que cū
 ad ossa ani pueniunt. in duas se diuidunt. Vna uadit in
 dextram. alia in sinistra corā. s; ant̄q; ad eas ueniat una
 q; furcat̄. Vna in uesicę lat̄ usq; ubilicū p̄gredit̄. que
 in fetu in uentre matris solet inueniri. In perfectis enī eā q; ad
 uix inuenire potis. cū tñ descendit in lactos super anam
 diuidr̄. Veniens in corā multiformit̄ dispersit̄. sic nē depul-
 sari uena dicit̄. S; q̄dā pars uadit in interiora. q̄dā ū i
 exteriora. Istę s̄ arterię que habent̄ in corpore. Quedā s̄ ar-
 cūdantes fetū. quedā aborothi. p̄cedentes ad uenas usq; n̄
 pulsatiles. alię ad. v. spondiles. alię in medias furculas. a-
 lię uadit ad scellas. alię ad inueniles. alię ad diaphragma
 secedentes. alię in p̄mis furculatę ad epar. sylene. n̄

ūbliē tendit
 quū

e. ut pinguedine.
 u. c.

De Carne uel pinguedine xiii.

Carnis species i corpore s̄ tres. Quedam enī pars neruis & cordis ad mixta lact̄ ē uoca-
 ta. de qua dicem̄ in m̄broꝝ cōpositione. In his aut̄ lacertis
 maior ē pars carnis. alia caro sola int̄ durū n̄ mollē tem-
 perata. alia ē glandosa. Sola caro est in coris & in dorso
 extiori n̄ interiori. atq; int̄ dentes. S; que in corarū ia-
 cet parte ext̄nea. ossiū super ea descendit̄ ē quasi cultu-
 ra. Caro extior n̄ interiori dorsi duab; decausis fuit necessa-
 ria. Caro enī interiori dorsi interiora calefac. q̄ propt̄ nu-
 cha naturalē frigiditatē. n̄ ossiū atq; neruoz s̄ frigi-
 da. Est etiā eis altā causa q̄cauitatis scil̄ neruoz ascen-
 dentū. arteriarūq; descendentiū recreatione est maxi-
 ma. ne forte rupentes deficiant in usa. Caro dorsi exti-
 or ab extiori aere sui est defensio. n̄ q̄cauitatis sp̄odili-
 ū n̄ const̄ recreatio. Caro autē int̄ dentes eoz firmat
 radices nut̄ens eos ut sint stabiles. Caro glandosa diui-
 dit̄ in tres. Humectationē enī bonā n̄ uiuantē gnat.
 q̄d testich̄ n̄ mamillę faciunt que sub lingua sunt.
 Humiditatē enī lingue n̄ ou adtrah̄. ne nimia siccita-

ntior enī dupli-
 cē h̄t necessitatē
 dorsi interiora cale-
 fac

diuiduntur in tres, rectum intestinum circumeuntia. Hęcque uenę pulsatiles miscentur aliis pulsum non habentibus quę cum ad ossa ani perueniunt, in duas se diuidunt. Vna uadit in dextram, alia in sinistram coxam, sed antequam ad eas ueniat una

5 quęque furculatur. Vna in uesicę latus usque umbilicum progreditur, quę in fętu in uentre matris solet inueniri. In perfectis enim eam que ad uix inuenire poteris, cum tamen descenderit in lacertos super anum diuiditur. Veniens in coxam multiformiter dispertitur, sicut nunc de pulsatili uena diximus. Sed quędam pars uadit in interiora, quędam uero in exteriora. Istę sunt arterię quę habentur in corpore. Quedam sunt circumdantes fętum, quedam ab orothi, procedentes ad uenas usque non pulsatiles, alię ad .v. spondiles, alie in medias furculas, alie uadunt ad ascellas, alie ad iuueniles, alie ad diafragma secedentes, alię in primis furculatę ad epar, splenem, et

10 intestina extendunt se. *De Carne uel*

Carnis spesies in corpore sunt tres. pinguedine .xiii.

Quedam enim pars, neruis et cordis admixta lacertus est uocata, de qua dicemus in membrorum compositione. In his autem lacertis maior est pars carnis, alia caro sola inter durum et mollem temperata, alia est glandosa. Sola caro est in coxis et in dorso exteriori et interiori, atque inter dentes. Sed quę in coxarum iacet parte extranea, ossuum super ea quiescentium est quasi cultura. Caro exterior et interior dorsi duabus de causis fuit necessaria. * Caro enim interior dorsi interiora calefacit, quępropter nucham naturalem frigiditatem, et ossuum atque neruorum sunt frigida. Est etiam eis altera causa concauitatis scilicet neruorum ascendentium, arteriarumque descendendum recreatione est maxima, ne forte rupentes deficiant in uia. Caro dorsi exterior ab exteriori aere sui est defensio, et concauitatis spondilium et costarum recreatio. Caro autem inter dentes eorum firmat radices, nutriens eos ut sint stabiles. Caro glandosa diuiditur in tres. Humectationem enim bonam et uiuantem generat, quod testiculi et mamillę faciunt quę sub lingua sunt. Humiditatem enim linguę et ori adtrahunt, ne nimia siccita-

umbilicum tendit
quiuis

ea

[1]Interior enim duplicem habet necessitatem dorsi interiora calefacit

te torpescant ad motū. Duo alia glandosa. aut loca replent
 uacua. aut neruoy uenarū sūt fōmīta. quā sūt in uentre po-
 sita. et ea quę uocant̄ moia. et que uentūloy cerebri sūt
 media. Sūt etiā quedā glandosa expulsū am̄bris humoie
 recipiētia. qualia sūt in ascellis īnguinib; p̄ auriclas et ī
 collo. Glandes in testinū circ̄ exeuntes. uenę exeuntes ab
 epate fuere necessarię. Quę cū exeat. in testinū circ̄dat
 uadensq; iter ītestinū et stomachi circ̄dat illud. qđ por-
 ta ē uocati. Hinc uenę nerui ad miscēt̄ et arterię. quę
 descendentes a corde in corp̄ inferi circ̄cūdo ī testinū pre-
 bent. sensus. Hęcq; oīa ī loca diuidunt̄ sibi uicīna. qđ in
 illa fet̄ currit ad intestina. quoy uia ex suspensione n̄
 fuisset cūta. n̄ natā mirabil̄ sustineret hęc glandosa
 quib; replerent̄. ut inuīa hęc q̄sccerent. ne nimio ī testi-
 no atq; motu se r̄uperēt. Glandosa fuerūt mobilia. ut sua-
 uū quiescerent sup̄ ea. ut si forte aliq̄ duruq̄es ei obuias-
 set. mollia haberent atq; resurgerent; hoy ē mal̄ glando-
 sum qđ sup̄iori parte costarū dilatat̄. Glandula illa. qđ pi-
 nu ē assimilata. in medio uentūli cerebri ad hoc fuit po-
 sita. ut idē qđ sup̄iora sup̄p̄ieat. Glandosa expulsos hu-
 mores tantū recipiētia in ascellis sūt posita. ut humo-
 res malos a corde expulsos recipiant. Quos qđ debilia sūt.
 in expellendo retorquere n̄ possunt. Inguinis glandosa.
 ab epate recipiunt̄ expulsa. a collo et p̄ auriclas a cere-
 bro electa. Pinguedo est res humida quę maxime inue-
 nit̄ sup̄ pelliclas et neruosa loca natā. frīgida. San-
 ḡi em̄ subtil̄ et unctuosus pinguedinē n̄ obseruat in
 locis calidis et sibi penetrabilibus.

» qđ p̄ asc̄ptā
 causā necessā
 r̄ū fuisse d̄r.

**Depellendis
 Cutis. xv. cap.**

de pelliclis et cute.

Pelliculę siue pannicli
 subtilia sūt et dura corpora. quib; cooprentur
 membra. Nichil aut̄ subtil̄ neq; pret̄ ossa durius
 in toto corpore reppit̄. qđ fuit necesse. ut alia me-
 bra possent operire et defendere. Durane facile r̄u-
 perent̄. Subtilia. ne nimia corporis q̄ntitate occuparet̄.

te torpescant ad motum, duo alia glandosa, aut loca replent uacua, aut neruorum et uenarum sunt fomenta, qualia sunt in uentre posita, et ea quę uocantur mora, et que uentriculorum cerebri sunt media. Sunt etiam quedam glandosa expulsum a menbris humorem recipientia¹, qualia sunt in ascellis in inguinibus post auriculas et in collo. Glandes intestinum circumexeuntes, uenę exeuntes ab epate fuere necessarię. Quę cum exeat, intestinum circumdat, uadensque inter intestinum et stomachum circumdat illud, quod porta est uocatum. Huic uenę nerui admiscentur et arterię, quę descendentes a corde in corpus inferius circumeundo intestinis prebent, sensus. Hęcque omnia in loca diuiduntur sibi uicina, quia in illa fel currit ad intestina, quorum uia ex suspensione non fuisset tuta, nisi natura mirabilis sustineret hęc glandosa, quibus replerentur, ut in uia hęc quiescerent, ne nimio intestino atque motu se rumperent. Glandosa fuerunt mobilia, ut suauius quiescerent super ea, uel si forte aliqua durucies² eius obuiasset, mollia haberent atque resurgerent, horum est maius glandosum quia superiori parte costarum dilatatur. * Glandosa illa, quę pi-
 nu est assimilata, in medio uentriculi cerebri ad hoc fuit posita, ut idem quod superiora suppleat. Glandosa expulsos humores tantum recipientia in ascellis sunt posita, ut humores malos a corde expulsos recipiant. Quos quia debilia sunt, in expellendo retorquere non possunt. Inguinis glandosa, ab epate recipiunt expulsa, a collo et post auriculas a cerebro eiecta. Pinguedo est res humida quę maxime inuenitur super pelliculas et neruosa loca naturaliter frigida. Sanguis enim subtilis et unctuosus pinguedinem non obseruat, in locis calidis et sibi penetrabilibus. *De pelliculis Pelliculę siue panniculi et cutę .xv. capitulum.*

subtilia sunt et dura corpora, quibus cooperirentur menbra. Nichil autem subtilius neque preter ossa durius, in toto corpore repperitur, quod fuit necesse, ut alia menbra possent operire et defendere. Dura ne facile rumperentur. Subtilia, ne nimia corporis quantitate occuparetur.

* Quod propter ascriptam causam necessarium fuisse dicitur.

¹ recipientia

² durucies

Membrorum quaedam unum quaedam duos habent panniculos. quia lacerta
 uno tantum sit ostenti quod undique operi sit. Qui panniculis
 ita eis agglutinat. ut non facile auferat. Ad tribus de
 causis necesse fuit. Primo. ut membra sibi coadunet. Se-
 cundo. ut ab aliis separet. Tertio. ut si quando lacerta se
 inuicem percussant per hoc panniculum tuta maneat. Incio-
 ra membra duos habent. unum eadem necessitate quod facti al-
 tum super positum prout non tam unctum eis. nisi ubi mem-
 bra inuicem sit ligata. Membra interiora pectoris duo-
 bus sit opera panniculis. prout illud qui costarum est operimen-
 tum. Membra ventris ambobus; illis operiunt. quibus; et cerebri
 cooperit. quomodo fiat dicemus. Sed prius dicendum de pan-
 niculis aperientibus; costas. Costarum subtilis sic araneae tela om-
 nes interiores pectoris operit. costas. et membra circumdat pec-
 toralia. a quo duo procedunt pectoris partientes medullam. qui
 in longitudine a furturum incipientes iuncturam usque; in
 fine tendunt. pectoralis. teneritudinis. In autem extrema-
 tibus; antius solidantur prout cum pectoris spondilibus; ubi
 iuncti paulatim se separent. ut ad cor perueniant. da-
 quod cum perueniant tunc tandem maxime se iungunt. Cos-
 tam enim mediaum cor. cum panniculis. et pectoris iungunt cum dor-
 si spondilibus; ubi perfectissime solidantur. Sed autem in pec-
 tore quatuordecim duae. a se inuicem sperant. Pectoris uero
 panniculi. duplicat sit necessarium. Maior fuit necessitas.
 ut si una pectoris quatuordecim suam amitteret actionem
 ex passione aliam; aliam suppleret. quod infirma non possit.
 ut si una parte aegritudo nasceretur. ibique flatum amitten-
 t. aliam medietas. medullam fluitum et uocem faciat. Si enim
 utraque infirmitate morte intercedente uitalis flatum amit-
 titur. Minor fuit necessitas ut ab ipsis exirent et
 alia membra inter quatuordecim cooperirent. idem cor pulmo-
 num. uenas. nervos. et arterias. ligantes membra
 pectoris. ne sinus excederent locum cordis pan-
 niculis qui sui casula esse dicentur. Ex omnibus; cor circum-

Menbrorum quędam unum quedam duos habent panniculos, quia lacerti uno tantum sunt contenti quo undique operti sunt. Qui panniculis ita eis conglutinatur, ut non facile auferatur. Quod tribus de causis necesse fuit. Primo, ut membra sibi coadunet. Secundo, ut ab aliis separet. Tercio, ut si quando lacerti se inuicem percutiant, per hunc panniculum tuti maneant. Interiora membra duos habent, unum eadem necessitate qua lacerti, alterum super positum priori, non tamen iunctum eis, nisi ubi membra inuicem sunt ligata. Membra interiora pectoris, duobus sunt operta, panniculis, preter illum qui costarum est operimentum. Membra uentris ambobus illis operiuntur, quibus et cerebrum cooperitur, quomodo fiat dicemus. Sed prius dicendum de panniculis aperientibus costas. Costarum subtilis sicut araneę tela omnes interiores pectoris operit, costas, et membra circumdat pectoralia, a quo duo prodeunt pectus partientes medium, qui in longitudine a furcarum incipientes iuncturis usque in finem tendunt, pectoralis, teneritudinis. In cuius extremitatibus antea solidantur, posterius cum pectoris spondilibus, ubi iuncti paulatim se separent, ut ad cor perueniant. Ad quod cum perueniant tunc tandem maxime se iungunt. Eos enim mediauit cor, cum panniculis, et postea iunguntur cum dorsis spondilibus ubi perfectissime solidantur. Sunt autem in pectore concauitates duę, a se inuicem speratę¹. Pectoris uero panniculi, dupliciter sunt necessarii. Maior fuit necessitas, ut si una pectoris concauitas suam amitteret actionem ex passione aliqua, altera suppleret, quod infirma non posset, ut si una parte apostema nascentur, ibique flatus amittentur, altera medietas, medium flatum et uocem faciat. Si enim utraque infirmetur, morte intercedente uitalis flatus amittitur. Minor fuit necessitas ut ab ipsis exirent et alia membra intra concaua cooperirent, id est cor pulmonis, uenas, neruos, et arterias, ligantes, membra pectoris, ne suis excederent locis, cordis panniculis qui sui casula esse dicentur. Ex omnibus cor circum-

¹ separatę

dat partib; cui forma cordis ē imaginata. Qui aliquūtu-
 lū est a corde se mot^o ne cor alio motu p̄cederet. Hic cor-
 dis sedi colligat^r uenis. ⁊ arterijs ab ipso p̄cedentib; pan-
 nūq; pectoralib; in acumine cordis. ab omnib; colligant
 pannūclū in fine pectoral^r teneritudinis. In se hūc os pan-
 nūclū pectoris. s; non adeo s̄ remotū. Est ⁊ aliud arabice
 siphac uocat^r. qui sic araneę tela subtiliat. qui sub lac-
 tis uentri posit^o. agladiata cartilagine incipit. q̄ super
 est os stomi tendensq; usq; in os penus. arcūdansq; sto-
 machū super os stomachi dilatat. Est autē circa os sto-
 m̄ grossior. s; semp̄ subtiliat usq; ad penus os solidat^r cū
 diafragmate. superi ⁊ lateri cū lactis ambob; qui su-
 per uentrē dextrorsum ⁊ sinistrorsū ponunt. Subt^o
 cū penus osse ligat^r. ita firmit^r ut uix aliqd̄ eradicet.
 maximeq; cū diafragmate ⁊ lactis illis utrisq; ex quib;
 exeunt corde subtiles atq; paruę quę huic pannūclō
 ununt^r ideoq; in separabiles eē cōybant. Unde quidā
 chirurgia in ḡstipione uentris uulnerati solū siphac
 tangi atq; cōu. Quod falsū est cū ⁊ siphac sit ⁊ coadu-
 natio cordarū. Iste fuit utilis v. decausis. Primo q̄ ope-
 runtū ē membroy omniū. subdiafragmate positoy. Se-
 cundo ut defendat. ne lacti uentris cadant super uis-
 cam t̄o ut cū feces abi exsiccant. facile expellant.
 Siphac cū diafragmate istud retro ille ante cogit feces
 exire. sic cū stringant manū. res aliquādo liquida
 emittit. Quarto ut n̄ multū stomachus inflat. cū res
 inflatua comedat. Cibi enī destruit uentositatē exp̄-
 mitib; diafragmate ⁊ siphac. Quinto ut colliget omnia
 subdiafragmate m̄bra posita. Dat etiā iste siphac
 pannūclōs p̄uisca. ut sic totū corp^o cutis. ita ⁊ uiscera
 custodiant pannūclū stomachi. epar. splenē. renes. in-
 testina. matricē. testiclōs. uesica. uenas. arterias. atq;
 neruos. Pannūclū operiens stomachi. grossior ē pannūclū
 alioy uiscūm. Hoc ido. ut si inflatur non ruyat. Hęc.

⁊ tunice ē hi
 pannūclū li-
 gamur

dat partibus cuius forma cordis est imaginata. Qui aliquantu-
 lum est a corde semotus, ne cor a suo motu prepediretur. Hic cor-
 dis sedi colligatur uenis, et arteriis ab ipso procedentibus pan-
 nisque pectoralibus in acumine cordis, ab omnibus colligant
 5 panniculis in fine pectoralis teneritudinis. Inde se habent omnes pan-
 niculi, pectoris, sed non adeo sunt remoti. Est et aliud arabice
 syphac uocatus, qui sicut araneę tela subtiliatur, qui sub lacer-
 tis uentris positus, a gladiata cartilagine incipit, quę super
 est ori stomachi tendensque usque in os penis, circumdansque sto-
 10 machum super os stomachi dilatatur. Est autem circa os sto-
 machi grossior, sed semper subtiliatur usque ad penis os, solidatus cum
 diafragmate, superius et lateraliter cum lacertis ambobus qui su-
 per uentrem dextrorsum et sinistrorsum ponuntur. Subtus
 cum penis osse ligatur, ita firmiter ut uix aliquid eradicet,
 15 maximeque cum diafragmate et lacertis illis utrisque ex quibus
 exeunt, corde subtiles atque paruę * quę huic panniculo
 uniuntur ideoque inseparabiles esse comprobantur. Vnde quidam
 chirurgici in consumptione uentris uulnerati solum siphac
 tangi atque consui. Quod falsum est cum et siphac fit et coadu-
 20 natio cordarum. Iste fuit utilis .v. de causis. Primo quia ope-
 rimentum est membrorum omnium, sub diafragmate positorum. Se-
 cundo ut defendat, ne lacerti uentris cadant super uis-
 cam¹ tercio ut cum feces cibi exsiccantur, facile expellantur.
 Siphac cum diafragmate istud retro ille ante cogunt feces
 25 exire, sicut cum stringant manus, res aliquando liquida
 emittitur. Quarto ut non multum stomachus infletur, cum res
 inflatiua comedatur. Cibi enim destruitur uentositas expri-
 mentibus diafragmate et siphac. Quinto ut colliget omnia
 sub diafragmate membra posita, dat etiam iste siphac
 30 panniculos pro uiscera, ut sicut totum corpus cutis, ita et uiscera
 custodiant panniculi, stomachum, epar, splenem, renes, in
 testina, matricem, testiculos, uesica, uenas, arterias, atque
 neruos. Panniculus operiens stomachum, grossior est panniculis
 aliorum uiscerum. Hoc ideo, ut si infletur non rumpatur. Hęc,

* et tunice cum his
panniculis li-
gantur

¹ uiscera

cū siphac ligant. Subtiles eyacu panniū cū diaphrag-
 mate sē ligati ex parte gibbositatis. cū intestini ex par-
 te sin ccaui pelliculę spemū cū postiorib; ligant costis.
 ⁊ cū anchis. Similr renes. in testina. uelica. matrix.
 atq; testicli. hnt pelliclas se aperientes. ⁊ uicinis sibi
 membris colligantel. Testiculoz panniū quia siphac ad
 spermatu uasa digdit. in utriq; testicli diuidit. in utq;
 operit. sacculuq; testicloz uocat. Asiphac itē uil ingdi-
 tur. ipsius ⁊ in testinoz medi. an uentris pinguedo q-
 ungit. qui arabicę sedurbū uocat. ⁊ apinguedine sece-
 dens uitat. intestina q̄ credat uenas ⁊ arterias. Hic u-
 nus atq; solus. duas uenas neruos. ⁊ in testinū defendit.
 ⁊ arēligat. Quom̄ sedurbū uenis ⁊ pinguedine. ⁊ pan-
 niū conficit. hoc in reticebit. Cū enī de gposita sit in-
 bris. it̄ cōposita dicit. Hū panniū oīa mbra tegt. &
 a sumo craneo pdeunt. cerebrūq; operunt. in quo tā-
 tū duo sūt. Grossior unū. dura mat̄ uocat. ⁊ acraneo sub
 ponit. Hic cerebro sunt necessari. ut a duricie cranei
 sum tutaret qui cranei ossib; conectit. serā assimilan-
 tabus. Dic̄ est subtil. mixt. ⁊ colligat arterias atq; uenis
 forme assimilat secundine. Sedina & enī nichil est aliud
 quam uenę ⁊ arterię & panniū sibi inuicē coneri. Hic
 sunt necessari. ut per ipsū adura matre cerebrū de-
 fendet. uenis sibi ministrantib; nutrent. atq; calor na-
 tal̄ p̄ pulsus daret ei. Om̄s q̄ uenę neru. ⁊ arterię. Hic
 pelliclis duab; it̄ cerebrū operunt. quo ad craneū eg-
 dianē. S; de cerebri dicturi cōpositione. de his dicem̄
 uquide. Sic aut̄ natā mirabil̄ pelliclas fec̄ interiori-
 bus tutādū. ita ⁊ cutē extrinsec̄ circūded̄ ne qd̄ forte
 patet de foris. Cutis aut̄ in hoib; mollior subtilior
 q; efficit quā in quib; libet aliis alalib; propt̄ nobili-
 tate tactus. Si enī dura ⁊ grossa esset sic pilcū cchi-
 le. cū patet nichil sentiret. Si pilosa sic asinoz aut
 boū piloz massa attenuaret tactū. Vñ in manuum

cum siphac, ligantur. Subtiles epatis panniculi cum diafragmate sunt ligati ex parte gibbositatis, cum intestini ex parte sui concaui pelliculę spenis¹ cum posterioribus ligantur costis, et cum anchis. Similiter renes, intestina, uesica, matrix,

5 atque testiculi, habent pelliculas se aperientes, et uicinis sibi membris colligantes. Testiculorum panniculus quia siphac ad spermatis uasa digreditur, in utrumque testiculum diuiditur, inde uterque operitur, sacculusque testiculorum uocatur. A siphac item unus ingreditur, ipsius et intestinorum medius, cui uentris pinguedo con-

10 iungitur, qui arabicę sedirbum uocatur, et a pinguedine secedens intrat, intestina quę circumdat uenas, et arterias. Iste unus atque solus, duas uenas neruos, et intestinum defendit, et circumligat. Quomodo sedirbum uenis et pinguedine, et panniculis conficitur, hoc modo reticebitur. Cum enim de compositis sit men-

15 bris, inter composita dicitur. Hii panniculi omnia membra tegunt, et a summo craneo prodeunt, cerebrumque operiunt, In quo tantum duo sunt. Grossior unus, dura mater uocatur, et a craneo subponitur. Hic cerebro fuit necessarius, ut a duricie cranei ipsum tutaretur qui cranei ossibus conectitur, seram assimilantibus.

20 Alter est subtilis, mixtus, et colligatur arteriis atque uenis forme assimilatus secundine. Secundina et enim nichil est aliud quam uenę et arterię et panniculi sibi inuicem conexi. Hic fuit necessarius, ut per ipsum a dura matre cerebrum defenderetur, uenis sibi ministrantibus nutrireantur, atque calor naturalis per pulsus daretur ei. Omnes ergo uenę nerui, et arterię, his pelliculis duabus inter cerebrum operiuntur, quo ad craneum egrediantur. Sed de cerebri dicturi compositione, de his dicemus liquide. Sicut autem natura mirabilis pelliculas fecit interioribus tutandis, ita et cutę extrinsecus circumdedit ne quid forte

30 pateretur de foris. Cutis autem in hominibus mollior subtiliorque efficitur quam in quibuslibet aliis animalibus propter nobilitatem tactus. Si enim dura et grossa esset sicut piscium conchille, cum pateretur nichil sentiret. Si pilosa sicut asinorum aut boum, pilorum massa attenuaret tactum. Vnde in manuum

¹ splenis

uoluit subtilior et mollior fuit. et in capite fragilior quam in alijs membris ut fumositates a toto corpore reciperet et excluderet. Et est etiam hec cutis tota perforata. ut fumosa excludat. Hec autem foramina porum sunt uocata. Cutis quoque hominis non in omnibus est equalis membris. Cutis enim faciei subtilior est alius causa sensus atque claritatis. Si enim grossa foret. rubor sanguinis in ea non appareret. Grossa est in alijs membris. sic in pedum plantis quod ideo contingit. ne forte pungentibus aculeis eorum lederentur lacra. Est et mollis sic uolarum cutis quod ideo fit ut cito mutaretur in naturam sensus rei. Est et dura sic pedum planta. ut calcari possent dura. Est non pilosa ut cutis manuum atque pedum. ut maiorem haberet sensum. Pilosa sic capitis barbaeque et superciliarum. unde dicitur cum de pilis tractabimus. Cutis omnis est. si contingit super positas. ut nullatenus possit excouari. Solidatur enim cum lacertis. si aut illa maxillarum atque frontis labrorumque faciei. narium quoque extremitatis. uel cum cordis ut uolarum manicalium et plantarum pedum que a corde exeunt alacris brachiorum mediorum. que ante que ueniat ad rasciam manuum dilatate plantas implent digitorum. ipsarumque manuum. Quod tribus excussis origit. uel ex tactu nobilitate. uel ne pili ibi nascerentur quibus tangendi sensus impediret. uel ut myrtio cutis et cordarum quodam facerent temperantiam. Alacris crurum corde exeunt. ad plantas pedum. et uenientes ad cauillam ibi tandem se dilatant. plantasque aperientes se perfectissime illigant. ut uix aut nunquam excouari queant. Cutis aliorum membrorum inter se et lacros habet panem mellem unde facili excouat.

Spilis et unguis. r

Pilorum et unguarum non idem quod tactu corporis est incrementum. Omnia enim membra corporis in longum atque latum uidentur augmentari. Sed hec solum in longitudine crescere definitum habent membra crescendi modum. Nec autem augmentantur ita dum uiuunt. Quod idcirco fit quod que dam expulsio sit corporis. Pili ex fumo calido crescuntur et sicco. Subtilitas enim fumi dum egreditur extrion aere desic-

uolis subtilior et mollior fuit, et in capite fragilior quam in aliis menbris, ut fumositates a toto corpore reciperet et excluderet. Et est etiam hæc cutis tota perforata, ut fumosa excludat. Hęc autem foramina pori sunt uocata. Cutis quoque hominis non in omnibus est equalis menbris. Cutis enim faciei subtilior est aliis, causa sensus atque claritatis. Si enim grossa foret, rubor sanguinis in ea non appareret. Grossa est in aliis menbris, sicut in pedum plantis quod ideo contingit, ne forte pungentibus aculeis eorum lederentur lacerti. Est et mollis sicut uolarum cutis quod ideo fit ut cito mutaretur in naturam sensę rei. Est et dura sicut pedis planta, ut calcari possent dura. Est non pilosa ut cutis manuum atque pedum, ut maiorem haberet sensum. Pilosa sicut capitis barbeque et supercilii, unde dicitur cum de pilis tractabimus. Cutis omnis est, si coniungitur super positis, ut nullatenus possit excoriari. Solidatur enim cum lacertis, sicut illa maxillarum atque frontis labrorumque faciei, narium quoque extremitatis, uel cum cordis ut uolarum manicalium¹ et plantarum pedis, qui a corde exeunt a lacertis brachiorum mediorum, quę antequam ueniant ad rascham manuum dilatate plantas inplant digitorum, ipsarumque manuum. Quod tribus ex causis contingit, uel extractus nobilitate, uel ne pili ibi nascerentur, quibus tangendi sensus inpediretur, uel ut mixtio cutis et cordarum quoddam facerent temperamentum. A lacertis crurum corde exeunt, ad plantas pedum, et uenientes ad cauillam ibi tandem se dilatant, plantasque aperientes se perfectissime illigant, ut uix aut numquam excoriari queant. Cutis aliorum menbrorum inter se et lacertos habet paniculum unde facilius excoriatur.

Pilorum et ungarum non idem quod titius² corporis est incrementum. Omnia enim membra corporis in longum atque latum uidentur augmentari. Sed hęc solum in longitudinem crescunt. Item definitum habent membra crescendi modum. Hęc autem augmentantur interim dum uiuitur. Quod idcirco fit quia quedam expulsio sunt corporis. Pili ex fumo calido conficiuntur et sicco. Subtilitas enim fumi dum egreditur, exteriori aere desic-

¹ manualium

² totius

cat. et dū mollicies interioris summi per poros exeat. aer ere-
 unte et nō se uidentē exsiccat. Et g̃ pili natalr̃ uiuam̃tum
 corporis ul' tantū expulsiō superfluitatis uiuatiua. capil-
 li supercilia. cilia. Capilli em̃ caput custodiunt. honestant
 et defendunt. Ab; si careat. maxima ē inhonestas. et preci-
 pue mulierib;. Supercilia defendūt ne qd̃ nociuū desuper
 cadat in oclis. Et et honestantia. q̃ et hō dedecorat̃ eis ca-
 rent. Cilia aut̃ et retro sursum et uisū s̃t oclorū munita. hec
 hnt̃ p̃p̃m. qd̃ non est aliorū pilorū. Aut̃ em̃ s̃t erecta. quia
 si forte leuarent̃ sursum oclm̃ nō clauderent. neq; ab adue-
 nientib; cū ictib; defenderent. S; hec sursum illa deorsum
 cooperirent uisū. Hec eadē nō crescunt. q̃ natalr̃ sic alia
 m̃bra fundata s̃t. Palpebre facte s̃t nō porose atq; dure. du-
 ab; excavatis. ul' ut pili. semper erecti essent. ul' ne cresce-
 rent. Herba em̃ nimis molli in t̃ra inclinat̃. atq; crescat.
 in t̃ra dura nō crescens. nat̃ erecta. Hec s̃c̃ nata corporū
 uiuam̃ta atq; ornām̃ta. Solū ornām̃tū est barba bñ parent̃
 et cooperiens maxillas. Est aut̃ causa. cur masculi et nō femi-
 na barbescat. q̃ masculi s̃t calidiores in q̃b; sum̃ q̃ pilorū
 ē mat̃ia mag̃ augm̃tat̃. Quē quia nata non sufficiebat
 expellere. expul' per duo loca cap̃ atq; barba. Vñ fit. ut
 femine calidissime aliquādo uideant̃ barbescere. et econtr̃
 in masculis frigidis. Vñ nō barbesciunt eunuchi. q̃ m̃bra
 perdidert̃ calidiora. Pili g̃ isti facti s̃t a nata. ut esset
 uiuam̃ta et ornām̃ta. Alii em̃ natē s̃t expulsiōnes hois.
 q̃ m̃bra calida et humida. et in sumū emittentia. s̃t pilo-
 sa. sic penis p̃p̃t testiclorū g̃fima. et pect̃ p̃p̃t uicinitatē
 cordis. Omnia non s̃t natalia. s; superfluitatis expulsiua.
 sic uidem̃ in ortis quedā non studio colentū nasci. Vngu-
 la ē solidata c̃ carne sibi iuncta. et cute sup̃ma. am̃is
 s̃t ligam̃ta cordosa. Veniunt tam̃ ad ungf̃as.
 nerui. uenę. et arterię. ut eis dent sensū et nata-
 le nutr̃m̃tū. Harū icrem̃tū nō longū est atq; latū. sic ē ali-
 orū m̃brorū. Est g̃ tantū longū sic et pilorū.

catur, et dum mollicies interioris fumi per poros exeat, aer exe-
 untem et non se uidentem exsiccat. Sunt ergo pili naturaliter iuuamentum
 corporis, uel tantum expulsio superfluitatis iuuatiua, capil-
 li, supercilia, cilia. Capilli enim caput custodiunt, honestant,
 5 et defendunt. Quibus si careat, maxima est inhonestas, et preci-
 pue mulieribus. Supercilia defendunt ne quid nociuum desuper
 cadat in oculis. Sunt et honestantia, quia et homo dedecoratur eis ca-
 rens. Cilia ante et retro sursum et iusum sunt oculorum munimenta, hec
 habent proprium, quod non est aliorum pilorum. Ante enim sunt erecta, quia
 10 si forte leuarentur sursum oculum non clauderent, neque ab adue-
 nientibus cum ictibus defenderent. Sed hec sursum illa deorsum
 cooperirent uisum. Hęc eadem non crescunt, quia naturaliter sicut alia
 membra fundata sunt. Palpebrę facte sunt non porose atque dure, du-
 abus ex causis, uel ut pili, semper erecti essent, uel ne cresce-
 15 rent. Herba enim nimis molli in terram inclinatur, atque crescit,
 in terra dura non crescens, stat erecta. Hęc fecit natura corporum
 iuuamenta atque ornamenta. Solum ornamentum est barba bene parens
 et cooperiens maxillas. Est autem causa, cur masculis et non femi-
 na barbescat quia masculi sunt calidiores in quibus fumus qui pilorum
 20 est materia magis augmentatur. Quem quia natura non sufficiebat
 expellere, expulit per duo loca caput atque barbam. Vnde fit, ut
 femine calidissime aliquando uideantur barbescere, et econtra
 in masculis frigidis. Vnde non barbescunt eunuchi, quia membra
 perdiderunt calidiora. Pili ergo isti facti sunt a natura, ut essent
 25 iuuamenta et ornamenta. Alii enim nature sunt expulsionones hominis,
 quia membra calida et humida, et inde fumum emittentia, sunt pilo-
 sa, sicut penis propter testiculorum confinia, et pectus propter uicinitatem
 cordis. Omnia non sunt naturalia, sed superfluitatis expulsiua,
 sicut uidemus in ortis quedam non studio colentium nasci. Vngu-
 30 la est solidata cum carne sibi iuncta, et cute suprema, cuius
 sunt ligamenta cordosa. Veniunt tamen ad ungulas,
 nerui, uenę, et arterię, ut eis dent sensum et natura-
 le nutrimentum. Harum incrementum non longum est atque latum, sicut est ali-
 orum membrorum. Erit ergo tantum longum sicut et pilorum.

Finit Secda particula. Incipit Tercia que habet
xxxvi. capitula continens Anathomiam cōposi-
toꝝ ⁊ Liuamentum ipsoꝝ. Capitulum primum;

finit tēda particula. In-
cipit tēda que h̄c xxxvi. capi-
tula continens anathomiam cō-
positū ⁊ Liuamentum ipsoꝝ.

D e cōpositis m̄bris;	ii.	de lingua. xvii.	De instrumentis h̄c. xviii.	
D e lactis siue musculis;	iii.	de guttē. xix.	De canalibus; pulmone. xx.	
D e lactis cōmouētib; collū ⁊ cap̄. ⁊ de pulmone			xxi.	
D e lactis mouētib; guttē	v.	de corde ul' cerebro.	xxii.	
D e lactis mouētib; spatulas. vi.		de diaphragmate.	xxiii.	
D e lactis mouētib; manū. vii.		de instrumentis cyborū	xxiiii.	
D e lactis mouētib; pect̄. viii.		de ore stomachi	xxv.	
D e lactis mouētib; uentrē. viii.		de stomacho	xxvi.	
D e lactis mouētib; cōras. x.		de intestinis	xxvii.	
D e lactis mouētib; arua ⁊ pedē. xi.		de pinguedine	xxviii.	
D e cōpositis m̄bris iōtib;.	xii.	de epate.	xxviii.	
D e nucha.	xiii.	de splene. xxx.	de felle. xxxi.	
D e oculis.	xiiii.	de renib;.	xxxii.	
D e narib;	xv.	de gñalib; m̄bris	xxxiii.	
D e auditu.	xvi.	de mamillis. xxxv.	de testiculis ⁊	xxxvi.

Quia superius de consi- d e uirilib; v.

Primū de cōpositis m̄bris

de cōpositis m̄bris que officialia dicuntur dicturi sumus. Cō-
posita ḡ m̄bra aut s̄t uniuersalia ut cap̄. ⁊ manū. ⁊ pedes. aut
particularia que uniuersaliter s̄t partes ut lactis. ul' musculi
qui ⁊ ipsi s̄t cōpositi. de carne. de neruis. ligamentis ⁊ pelliculis.
Cap̄ de lacertis similib; q; cōpositū est. Pri^o ḡ de cōposi-
tione lactoꝝ sermone sumam^o exordū. Ignoratis enī par-
tib; ⁊ ipsū totū ignorabit.

aut uniuersale

De lacertis siue

Musculus ḡ de carne cōponit^r neruisq; musculis. ii.
& ligaminib; atq; pelliculis uestit^r ⁊ super ossa ligat^r
ligaminib; ab ipsis pcedentib;. Nerui enī a nucha. ⁊
a cerebro exeunt ad lactos cū ad superiorē ueniant ex
tremitatem. in multi lactoꝝ miscent^r carnē. ab ossibus
que musculis superposita s̄t ligamēta exeunt. que cum
neruis ⁊ carne se ḡfundunt. ex his corp^o ḡfiat^r qd lact^o

de lactis siue mu-
u.

e.

Finit Secunda particula. Incipit Tercia quę habet

.xxxvi. capitula continens Anathomiam composi-

torum et luuamentum ipsorum. Capitulum primum.

	De compositis menbris.	.ii.	De lingua .xvii. De instrumentis spiritus	.xviii.
5	De lacertis siue musculis.	iii.	De gutture .xix. De canalibus pulmonis	.xx.
	De lacertis commouentibus collum et caput	iiii.	De pulmone	xxi.
	De lacertis mouentibus guttur	v.	De corde uel cerebro.	xxii.
	De lacertis mouentibus spatulas	.vi.	De diafragmate.	xxiii.
	De lacertis mouentibus manus.	vii.	De instrumentis cyborum	xxiiii.
10	De lacertis mouentibus pectus.	viii.	De ore stomachi	xxv.
	De lacertis mouentibus uentrem	.viii.	De stomacho	xxvi.
	De lacertis mouentibus coxas.	x.	De intestinis	xxvii.
	De lacertis mouentibus crura et pedes	.xi.	De pinguedine	xxviii.
	De compositis menbris interioribus.	xii.	De epate.	xxvii.
15	De nucha.	xiii.	De splene .xxx. De felle	xxxi.
	De oculis.	xiiii.	De renibus .xxxii. De uesica	xxxiii.
	De naribus	xv.	De genitalibus menbris	xxxiiii.
	De auditu.	xvi.	De mamillis .xxxv. De testiculis	xxxvi.

*Q*uia superius de consi- De virilibvs.

20 milibus menbris tractauimus *Primum de compositis menbris*

de compositis menbris quę officialia dicuntur dicturi sumus. Composita ergo membra aut sunt uniuersalia ut caput, et manus, et pedes, aut particularia quę uniuersaliter sunt partes ut lacerti, uel musculi qui et ipsi sunt compositi, de carne, de neruis, ligamentis et pelli-

25 culis. Caput * de lacertis similibusque compositum est. Prius ergo de compositi- * autem uniuersale tione lacertorum sermonis sumamus exordium. Ignoratis enim partibus et ipsum totum ignorabitur. *De lacertis siue*

*M*vsculus ergo de carne componitur, neruisque *musculis .ii.*

et ligaminibus atque pelliculis uestitur, et super ossa ligatur

30 ligaminibus ab ipsis procedentibus. Nerui enim a nucha, uel a cerebro exeuntes ad lacertos, cum ad superiorem ueniant extremi-
tatem, in multi lacertorum miscentur carnem. Ab ossibus quę musculis superposita sunt ligamenta exeunt, quę cum neruis et carne se confundunt, ex his corpus conficitur, quod lacertus

uocat. Ab inferiori extremitate musculi. exeunt nerui
 cum ligamentis. que cum musceant corpore efficiunt quod corda uoca-
 tur. Conde autem et nerui fuerit necessarii causa motu uolun-
 tarii. Conde enim exeuntes musculi extremitate extense ligant
 membri concatenatione cuius causa musculi est facta. Cum autem neces-
 sarius sit membri motus lacus in sua origine retorquetur. cum quo
 corde ita fortiter thunt ut membra concatenata commoueantur
 et in lacu parte reducantur. Si enim uolat manuum interior mo-
 uerit lacus ad eundem interior tota manus replicat. Si autem
 exterior. dilatat manus et extra reclinat. Omnes lacus quique mo-
 di sunt diuisi scilicet in quantitate. figura situ loci. compositione
 et cordarum ab eis egressione. In quantitate. quia quidam sunt mag-
 ni. ut maiora membra sic corde per eos possint moueri. qui-
 dam parui ut palpebrarum lacus. et per quos minores pedum
 mouentur digiti. ut enim testat. Galienus hi per numerum suarum par-
 untatis uix inueniuntur ab anathomis. Sunt et subtiles lacer-
 ti sic super uentre positum. qui uentis et intestinis fuerunt ne-
 cessarii. in expressioibus; digestioibus. et ut adiuuarent uesicam
 ad expellendam urinam. efficiunt et parturientibus; infanti-
 bus ut exclusionibus; et ab eisdem diaphragma adiuuat cum pectus
 exprimitur. ut uox siue flatus recipiant. Per et tale sit no-
 men in figura. quia sunt quidam trianguli sic lacus pectoris. alii ro-
 tandi sic circumdantes uesicam atque animum. alii quadranguli sic
 super uentre positum. alii longi sicut duo illi super uentre
 suspensi. Ex situ loci sunt diuisi quia qui recto motu fuerunt
 necessarii. super longitudinem membrorum sunt erecti. Ex compo-
 sitione diuisitas lacorum est super uentre locorum quorum
 caro neque neruis neque ligamentis commiscetur. dum in eorum ex-
 tremis; corde solidentur. In cordarum egressione diuisi
 multitudo uidetur. quia aliquando a lacis duobus; siue tribus; una
 sola corda egreditur. sic illa gista que ad pedes pretendit. Nec
 a duobus; exit lacus. Quia enim membra erant maxima. unus
 lacus eis non sufficiebat. Si ergo duo. ut neruis sit fortior. ut
 ut si unus lacescat. alii medietate sua suppleat. In membris

si diuisi quod tali
 eos oportuit
 figurari prout
 est capacitas in
 broy si posim

uocatur. Ab inferiori extremitate musculi, exeunt nerui cum ligamentis, quę cum misceantur corpus efficiunt quod corda uocatur. Corde autem et nerui fuere necessarii, causa motus uoluntarii. Corde enim exeuntes musculi extermitatem extense ligant

5 membri concatenationem cuius causa musculus est factus. Cum autem necessarius sit membri motus lacertus in sui originem retorquetur, cum quo corde ita fortiter trahuntur ut membra concatenata commoueantur et in lacerti partem reducantur, Si enim uolas manuum, interior mouerit lacertus ad eundem interius tota manus replicatur. Si autem

10 exterior, dilatatur manus et extra reclinatur. Omnes lacerti quinque modis sunt diuisi scilicet in quantitate, figura situ loci, compositione, et cordarum ab eis egressione. In quantitate, quia quidam sunt magni, ut maiora membra sicut coxe per eos possint moueri, quidam parui ut palpebrarum lacerti, et per quos minores pedum

15 mouentur digiti. Vt enim testatur, Galienus hi pre nimietate suę paruitatis uix inueniuntur ab anatomicis. Sunt et subtiles lacerti sicut super uentrem positi, qui uentri et intestinis fuerunt necessarii, in expressionibus digestionis, et ut adiuuarent uesicam ad expellendam urinam. Proficiunt etiam parturientibus in fetuum

20 ut exclusionibus et ab eisdem diafragma adiuuatur cum pectus exprimitur, ut uox siue flatus recipiantur. Per etiam tale fit stomachus in figura, * quia sunt quidam trianguli sicut lacerti pectoris, alii rotundi sicut circumdantes uesicam atque anum, alii quadranguli sicut

* sunt diuersi quia taliter eos oportuit figurari prout est capatitas membrorum sunt positi

25 super uentrem positi, alii longi sicut duo illi super uentrem suspensi. Ex situ loci sunt diuersi quia qui recto motui fuerunt necessarii, super longitudinem membrorum sunt erecti. Ex compositione diuersitas lacertorum est super uentrem locatorum quorum caro neque neruis neque ligamentis commiscetur, dum in eorum extremitatibus corde solidentur. In cordarum egressione dissimilitudo uidetur, quia aliquando a lacertis duobus siue tribus una

30 sola corda egreditur, sicut illa grossa quę ad pedes protenditur, Hęc a duobus exit lacertis. Quia enim membra erant maxima, unus lacertus eis non sufficebat. Sunt ergo duo, ut neruus sit fortior, uel ut si unus lacescat, alter medietatem suam supleat. In membris

quoq; simulib; inuenit. St aũ lacerti a quib; due ul' tres corde exeunt. ul' cū plures sic de medio it octo ul' in aruis posite plora. Ab hoc em̄. iiii. exeunt. ⁊ ad. iiii. digitos pedū tendunt. Qui ita sunt magni. q̄ si un' solus esset ibi de paruis corde adeo subtiles essent. ut digitis illis non sufficerent. Simili' in quib; dā alijs m̄bris inuenit. St em̄ quāda lacti a quib; corde exeunt. s; q̄ in eorū extremitate solidaate s̄ sic in lactis super nates. uesice collū curdan-
tib; hui' modi s̄ diuinitates lactoy.

De Lacertis mouentibus collū ⁊ cap

Stactis mouētib;
collū ⁊ cap.

Lacerta autē om̄s mouentibus collū ⁊ cap in octo diuidit partes alij cap ⁊ collū mouentes. alij guttam atq; gutt. sibiq; uicina. alij spatulas. alij manū. alij pect. alij uentrē. ⁊ ei uicina uoluntariū motū habentia. alij pedes. alij uero coras. lactoy capitis. v. s̄ modi. Sunt em̄ quidā faciē mouentes totā. pret̄ m̄tū ⁊ octos. alij m̄tū. alij oculos tantū. alij cap. alij collū. Mouentes faciē s̄. vii. duo mouent maxillas ⁊ separant labra. hicq; appellant̄ lati. Corde de yma harū parte aspuus spondilus collū exeunt. ⁊ in extremas maxillas tendunt separati. mouentes eas. in quib; dā etiā hoib; auriclas. Seda pars cordarum ab ossib; p̄cedit mediarū spatulay. ascendensq; per collum ad extrema uadit labroy. una sinistrosiū. alta dextrosiū. que cū ambe utrumq; moueant. sine torcna os mouet. Si una sola os in corde parte torquet. corde taq; partis ambabus exeunt furculis. ⁊ ascendendo uadit in inferiora labra. torquentes inferi buccā. Quarte partis corde in transiūsiū ab eisdē furculis exeunt in hunc modū. x. Procedens em̄ adextra petit sinistra. econtr̄ sinistra dextra. que cū trahant̄ utq; labra iuncturū egrediunt̄. lactoy faciē mouentū duo superi labra trahunt. alij duo super extremitate dilatant̄ narū. un' super frontē fronti necessari' ut per eū ocli claderent̄ ⁊ aperirent̄. Lactoy oculos mouentū quidā palpebras tantū. quidā oculos. quidā uisuales adiuuant̄ neruos. ne forte rūperent̄. cū aduidendū nimis

quoque similibus inuenitur. Sunt autem lacerti a quibus due uel tres corde exeunt, uel cum plures sicut de medio inter octo uel in cruris posite plora, Ab hoc enim .iiii. exeunt, et ad .iiii. digitos pedum tendunt. Qui ita fuit magnus, quia si unus solus esset ibidem paruus corde adeo subtiles essent, ut digitis illis non sufficerent. Similiter in quibusdam aliis menbris inuenitur. Sunt enim quidam lacerti a quibus corde exeunt, sed quasi in eorum extremitate solidate sunt, sicut in lacertis super nates, uesice collum circumdantibus huiusmodi sunt diuersitates lacertorum. *De Lacertis*

5 dem paruus corde adeo subtiles essent, ut digitis illis non sufficerent. Similiter in quibusdam aliis menbris inuenitur. Sunt enim quidam lacerti a quibus corde exeunt, sed quasi in eorum extremitate solidate sunt, sicut in lacertis super nates, uesice collum circumdantibus huiusmodi sunt diuersitates lacertorum. *De Lacertis*

10 *Lacerti autem omnes mouentibus collum et caput* in octo diuiduntur partes alii caput et collum mouentes, alii guttam atque guttur¹, sibi que uicina, alii spatulas, alii manum, alii pectus, alii uentrem, et eius uicina uoluntarium motum habentia, alii pedes, alii uero coxas, lacertorum capitis .v. sunt modi. Sunt

15 enim quidam faciem mouentes totam, preter mentum et oculos, alii mentum, alii oculos tantum, alii caput, alii collum. Mouentes faciem sunt .vii. duo mouent maxillas et separant labra, hicque appellantur lati. Corde de prima harum parte a spinis spondilis colli exeunt, et in extremas maxillas tendunt separatim, mouentes eas, in quibusdam etiam hominibus auriculas. Secunda pars cordarum

20 ab ossibus procedit mediarum spatularum, ascendensque per collum ad extrema uadit laborum, una sinistrorsum, altera dextrorsum. Quę cum ambe utrimque moueantur, sine tortura os mouetur. Si una sola os in corde partem torquetur, corde tercię partis ambabus exeunt furculis, et ascendendo uadunt in inferiora labra, torquentes inferius buccam. Quarte partis cordę in transuersum ab eisdem furculis exeunt, in hunc modum .X. Procedens enim a dextra petit sinistram, econtra sinistram dextra, quę cum trahantur utraque labra iuncturis egrediuntur, lacertorum faciem mouentium

25 duo superius labra trahunt, alii duo super extremitatem dilatantur narium, unus super frontem fronti necessarius, ut per eum oculi claderentur² et aperirentur. Lacertorum oculos mouentium quidam palpebras tantum, quidam oculos, quidam uisuales adiuuant neruos, ne forte rumperentur, cum ad uidendum nimis

30

¹ guttur

² clauderentur

aperirent. Palpebras mouentes tres sūt. Vn̄ est suspens⁹
 in eodē osse ubi ē oculus. Corda palpebrarū hui⁹ pelli
 culis conecit. qđ necesse fuit. ut aperirent ocli. An̄
 duo subtiliores p̄mo ⁊ in angulis sūt positi. ⁊ quasi oca
 uitati oculorū sepulci. Corde eorū ad extremitatē ueni
 unt palpebrarū. ⁊ utiq; se cū eis iungunt. Hi claudūt
 palpebras. si utq; suū officiū cōpleat. S; si una patiatur
 pars palpebre. t̄ claudūt. pars ū aperit. que passio ab
 yprocrate esiosilos uocat. lacti firmantes iusuales. nō
 cruosi. Scđm quosdā sūt. u. Scđm alios. in lacti uiuan
 tes oculos. vi sūt. Duo ipsos oculos regunt. t̄ in partē dexte
 ram. quart⁹ in sinistra. quine⁹ superi. vi. trahit inferi. Lacti
 m̄tū mouentes. Hi sūt ambo lacti t̄porū ⁊ ambo lacti q̄ in
 ore sūt. Terciu⁹ par in cap̄ p̄ auriclas. parūq; descendens
 in collū. p̄ ascend⁹ in m̄tū. inferi mouens ipsū. Quartū par
 ē super maxillas. mouens m̄tū in utq; latera. Hi mastica
 tores uocant. Lacti mouentes cap̄. duplicat accipiunt. aut
 enī cap̄ mouent solū. aut ⁊ cap̄ ⁊ collū. Solū cap̄ mouen
 tes. quidā inferi inclinantes. ⁊ sūt duo pares post auri
 clas incipientes. ⁊ usq; in furculas ⁊ tenentudine pec
 toris euntes. Quidā in alci erigunt. ⁊ retro flectunt. hi
 q; .iii. pares sūt. Quidā utriq; mouent. ⁊ duo pares sūt
 in c̄atenatione positi capitis un̄ dextrosim. alii sinistros
 sim. cap̄ mouentiū ⁊ collū. quidā mouent retro. ⁊ sūt pa
 res. iiii. quidā mouent altitruū lata utq;. est q; sub osito
 m̄ postū. cui nullū cū prima ⁊ scđa spondili ē solidatū.

as mouentib;
 ctur. iiii.

De Laceris mouentibus Guttur. 1113.
 Laceri mouentes gula. ⁊ guttur. iiii. sūt. qui ateneritu
 dine pectoris incipiunt. Duo iungūt cū ossib; lauda assi
 milantib; mouentes gula inferi. ⁊ duo ligant cū cartila
 gne scuti assimilante. iiii. sūt alia. que ad inferiora trahūt.
 Lacti gutturis sūt. xviii. incipientes alauda. ⁊. ii. ascito.
 iiii. ad inuice iuncti. ut scuti stringant cartilaginis.
 Quatuor cū cartilagine iungunt. qui carent nomine. Duo

aperirentur. Palpebras mouentes tres sunt. Vnus est suspensus
 in eodem osse ubi est oculus. Corda palpebrarum huius pelli-
 culis conecitur, quod necesse fuit, ut aperirentur oculi. Alii
 duo subtiliores primo et in angulis sunt positi, et quasi conca-
 5 uitati oculorum sepulti. Corde eorum ad extremitatem ueni-
 unt palpebrarum, et utrimque se cum eis iungunt. Hi claudunt
 palpebras, si utraque suum officium compleat. Sed si una patiatur
 pars palpebre, tunc clauditur, pars uero aperitur, quę passio ab
 yprocrate esiosilos uocatur, lacerti firmantes uisuales, non
 10 cruosi. Secundum quosdam sunt .ii. Secundum alios .iii. lacerti iuuan-
 tes oculos .vi sunt. Duo ipsos oculos regunt, tercius in partem dexte-
 ram, quartus in sinistram, quintus superius .vitus. trahit inferius. Lacerti
 mentum mouentes, hi sunt ambo lacerti timporum et ambo lacerti qui in
 ore sunt. Tercium par incipit post auriculas, parumque descendens
 15 in collum, post ascendit in mentum, inferius mouens ipsum. Quartum par
 est super maxillas, mouens mentum in utraque latera. Hi mastica-
 tores uocantur. Lacerti mouentes caput, dupliciter accipiuntur, aut
 enim caput mouent solum, aut et caput et collum. Solum caput mouen-
 tes, quidam inferius inclinantes, et sunt duo pares post auri-
 20 culas incipientes et usque in furculas et teneritudinem pec-
 toris euntes. Quidam in alti erigunt, et retro flectunt, hii
 que .iiii. pares sunt. Quidam utrumque mouent, et duo pares sunt
 in concatenatione positi capitis unus dextrorsum, alter sinistror-
 sum, caput mouentium et collum, quidam mouent retro, et sunt pa-
 25 res .iiii. quidam mouent alterutrum latera utraque estque subtus os sto-
 machi positum, cuius nullum cum prima et secunda spondili est solidatum.

De Lacertis mouentibus Guttur .iiii.

Lacerti mouentes gulam, et guttur .iiii. sunt, qui a teneritu-
 dine pectoris incipiunt. Duo iunguntur cum ossibus lauda assi-
 30 milantibus mouentes gulam inferius, et duo ligantur cum cartila-
 gine scutum assimilante .iiii. sunt alia, quę ad inferiora trahunt.
 Lacerti gutturis, sunt .xviii. incipientes a lauda, et .ii. a scuto,
 .iiii. ad inuicem iuncti, ut scutum stringant cartilaginis.
 Quatuor cum cartilagine iunguntur, qui carent nomine. Duo

stringunt cartilagine scyphū assimilante. duo incipiunt ab
osse sagittam assimilante. ptingentes ad utq̄ lata lingue.

S^c t̄ n̄ alij. v. alauda incipientes. quoz. iiii. mouent lingua.
lauda tenet. S^c etiā duo lingue subpositi. per latū uillo-

L si. Gule. u. s^c lacti. un^o dext. alt^{er} sinist. qui necessarij s^ut ad
uocē emittendā. n̄ ad cōsolidandū. Soli colli. iiii. s^c lacti. ij. dext^risū q̄ iⁿ de
u^o sinist^risū. anter^o mouent collū. alij ū. retro sinist^risū. terā parte.

De Laceris mouentibus Spatulas. v. S^c lactis mouentib; spat
lar. v.

L acti mouentes spatulam s^c. vii. duo a spondilib; exeuntes
& per t̄n̄sū descendentes. un^o in oculū spatularū ascendens
in furelas sursum. ut ūsus cap^{is} t̄hat spatulas ad inferiora. alt^{er}
ungr̄ cū spatulū n̄ similit̄ p̄ou fac. Tert^o incipiens a p̄ma
spondiū. se cū octo spatularū ungr̄. n̄ spatulas ad collū eri-
git. Quart^o alauda incip̄ iunctus coste superiorū. n̄ rostro
adherens corū. qui ad hoc uiuat ut in partē colli leuet
spatulas. Quint^o n̄ sext^o a spondilib; dorsū incipiunt. dilatāt
spatulas atq; stringūt. Septim^o ab osse pectoris inferiorē
spatularū partē tendit. quod fit ut uno motu spatulas
ant^{er} inferiusq; t̄hat. n̄ similit̄ ab armo infer^o n̄ retro.

De Laceris mouentibus manus. vi. de lactis mouēt ma

L acera mouent manū triplicat. alij enī armū. alij manu-
alem plantā. alij mouent brachiū. Mouentes armum
.xii. sunt. tres apectore ascendentes armū mouent i
partē extēnam. Hoj un^o qui maior sub mamillas ma-
pit. alij duo ab ossib; teneritudinis alioj duoz. a costis
un^o incip̄ posteriorib;. alt^{er} ab anchis a q̄b; singl^{is} lata cor-
da exiens. nec t̄t̄ geatēnationi armoz. Quinq; ab ossib;
incipiunt spatularū. n̄ armo se ungrunt. s; raro. Prēt̄
hoj. xii. quidā alt^{er} paruus ē lactus. infūdo spatularū
posit^o. uiuant p̄t̄n̄sū motū armū. Lacti mouentes
brachiū. iiii. s^c positi. super armū p̄ t̄n̄sū in hē modū.
.x. ad hoc ut brachiū lateral^{it} tenerent rectū sursum
& uisū. Duo hoj in anteriori parte s^c locati. Vn^o eoz qui
n̄ maior incipit ab anteriori parte lactoz spatulę s^c ab ex-

stringunt cartilagineum sciphum assimilantem, duo incipiunt ab osse sagittam assimilante, pertingentes ad utraque latera lingue. Sunt et alii .v. a lauda incipientes, quorum .iiii. mouent linguam, lauda tenet. Sunt etiam duo lingue subpositi, per latum uillo-

5 si. Gulę .ii. sunt lacerti, unus dexter, alter sinister, qui necessarii sunt ad uocem emittendam, et ad transgluciendum. Solius colli .iiii. sunt lacerti, ii. ii. sinistrorsum, anterius mouent collum, alii uero, retro sinistrorsum.

dextrorsum qui in dextera parte,

De Lacertis mouentibus Spatulas .v.

Lacerti mouentes spatulam sunt .vii. duo a spondilibus exeuntes
10 et per transversum descendentes, unus in oculum spatularum ascendens in furculas sursum, ut uersus caput trahat spatulas ad inferiora, alter iungitur cum spatulis et similiter priori facit, Tercius incipiens a prima spondili, se cum oculo spatularum iungit, et spatulas ad collum erigit. Quartus a lauda incipit iunctus coste superiori, et rostro
15 adherens corui, qui ad hoc iuuat ut in partem colli leuet spatulas. Quintus et sextus a spondilibus dorsi incipiunt, dilatant spatulas atque stringunt. Septimus ab osse pectoris inferiorem spatularum partem tendit, quod fit ut uno motu spatulas ante inferiusque trahat, et similiter ab armo inferius et retro.

De Lacertis mouentibus manus .vi.

Lacerti mouent manus tripliciter, alii enim armum, alii manulem plantam, alii mouent brachium. Mouentes armum
20 .xii. sunt, tres a pectore ascendentes armum mouent, in partem extraneam. Horum unus qui maior sub mamillas incipit, alii duo ab ossibus teneritudinis aliorum duorum, a costis
25 unus incipit posterioribus, alter ab anchis, a quibus singulis lata corda exiens, nectitur concatenationi armorum. Quinque ab ossibus incipiunt spatularum, et armo se iungunt, sed raro. Preter hos .xii. quidam alius paruus est lacertus, in fundo spatularum
30 positus, iuuans per transversum motum armum. Lacerti mouentes brachium .iiii. sunt positi, super armum per transversum in hunc modum, .X. ad hoc ut brachium lateraliter tenerent rectum sursum et uisum¹. Duo horum in anteriori parte sunt locati. Vnus eorum qui et maior incipit ab interiori parte lacertorum spatulę sunt ab ex-

¹ iusum

teriori armo. Sc̄. r̄ alij duo lacerti retro dilatantes brachi-
um. Vñ qui r̄ maior a familiaritate incip̄ armu. r̄ p̄tendi-
tur ad brachiu superi. alt̄. r̄ ē minor incip̄ ab inferiori
brachio. Conde eorū cordis unguñ superiorū. In ext̄nea par-
te brachij s̄. x. lacti. Vñ ē in medio ext̄iorū brachij. incipi-
ent̄ ab ext̄nea parte capitis armu. r̄ int̄us tres alios sibi
iunctos in lat̄e trū. Tres alij s̄ in superiori c̄catenatione
cubiti. Est r̄ alius lact̄ in ext̄neo lat̄e incipiens ab inferi-
ori armu parte. Duo alij lacti p̄ t̄nsū uisunt retro bra-
chui. Lacti mouentes plantas manuu. vii. ifamiliari par-
te brachij s̄. p̄ longū suspensū. Alij s̄ in ipsi plantis. Iii
vñ. subinet sunt subpositi ut in premant̄ digiti. Est r̄ alij
paruus incipiens a media parte capitis armu. a parte fami-
liari. ex quo erit corda que dilatāt subt̄ digitos r̄ plantas.
qd̄ sit trib; de causis ut formet plantas manuu. ut bonū do-
net tactū. ne ibi nascant̄ p̄li. S; alij duo subt̄ hoc ext̄nso
ad hoc necessarij. ut brachiu cū tota manu inisset̄ in facie
sui. Lacti manuu s̄ locati xviii. s̄q; in duos ordines positi.
Iuxta cutē s̄. vii. Quinq; horū digitos mouent sur̄sū. ab uno
quoq; horū corde parue exeunt. iuncte c̄catenatione pec-
tinis manuu. Vñ lact̄ separat pollicē ab alijs oib; Est r̄ alij
q̄ auricularis a medio seungit̄. Inferi ordine plantarū. xi. lac-
ti s̄. Quidā horū c̄catenationē plantę faciunt. r̄ arascha ma-
nuū incipiunt. r̄ alij unguñ. cū uno q̄. un. digitorū bini.
r̄ solidant̄ cū p̄ma c̄catenatione ipsorū. r̄ p̄ hoc mobiles sūt.

lacti mouentib; pect̄.
ii.

Lacti **De Lacertis mouentib; pect̄. vii.**
pectoris. alij dilatant pect̄ tantū. alij stringūt dilatantes s̄
viii. Quorū un̄ est diaphragma. alij duo subt̄ furculas. Vñ
q̄s; horū incipiens ab ossē qd̄ uocat̄ cap̄ spatulę unguñ cū
prima costa pectoris sur̄sū trahit̄. ut adiuuet dilatari pec-
tus. Sc̄. r̄ tres pares alij. Quorū un̄. ascēda exspondili. sic
dixim̄ alibi. Scd̄ ē in gcauitate ossis spatulę. Tercij incip̄.
a. vii. spondili colli. His oib; pect̄ dilatāt. Duo stringen-
tū p̄ longū ad costas tenot̄. hū pect̄ colligit̄ r̄ stringunt̄.

teriori armo. Sunt et alii duo lacerti retro dilatantes brachi-
 um. Vnus qui et maior a familiaritate incipit armi, et protendi-
 tur ad brachium superius, alter et est minor incipit ab inferiori,
 brachio. Corde eorum cordis iunguntur superiorum. In extranea par-
 5 te brachii sunt .x. lacerti. Vnus est in medio exterioris brachii, incipi-
 ens ab extranea parte capitis armi, et intrans tres alios sibi
 iunctos in latere trium. Tres alii sunt in superiori concatenatione
 cubiti. Est et alius lacertus in extraneo latere incipiens ab inferi-
 ori armi parte. Duo alii lacerti per transuersum inuersant retro
 10 brachium. Lacerti mouentes plantas manuum .vii. infamiliari par-
 te brachii sunt, per longum suspensi. Alii sunt in ipsis plantis. Illi
 .vii. sibimet sunt subpositi, ut inde premantur digiti. Est et alius
 paruus incipiens a media parte capitis armi, a parte fami-
 liari, ex quo exit corda quę dilatatur subtus digitos et plantas,
 15 quod fit tribus de causis, ut formet plantas manuum, ut bonum do-
 net tactum, ne ibi nascentur pili. Sed alii duo subtus hos e transuerso
 ad hoc necessarii, ut brachium cum tota manu inuersetur in faciem
 sui. Lacerti manuum sunt locati .xviii. suntque in duos ordines positi.
 Iuxta cutem sunt .vii. Quinque horum digitos mouent sursum, ab uno
 20 quoque horum cordę parue exeunt, iunctę concathenatione pec-
 tinis manuum. Vnus lacertus separat pollicem ab aliis omnibus Est et alius,
 quo auricularis a medio seiungitur. Inferi ordine plantarum .xi. lacerti sunt.
 Quidam horum concatenationem plantę faciunt, et a rascha ma-
 nuum incipiunt, et alii iunguntur, cum unoquoque .iiii. digitorum bini,
 25 et solidantur cum prima concatenatione ipsorum et per hoc mobiles fiunt.
 Lacertorum *De Lacertis mouentibus pectus .vii.*
 pectoris, alii dilatant pectus tantum, alii stringunt, dilatantes sunt
 .viii. Quorum unus est diafragma, alii duo subtus furculas. Vnus
 quisque horum incipiens ab osse quod uocatur caput spatulę iungitur cum
 30 prima costa pectoris sursum trahitur, ut adiuuet dilatari pec-
 tus. Sunt et tres pares alii. Quorum unus, a secunda ex spondili, sicut
 diximus alibi. Secundus est in concauitate ossis spatulę. Tercius incipit,
 a .vii. spondili colli. His omnibus pectus dilatatur. Duo stringen-
 tium per longum ad costas tendunt, hii pectus colligunt et stringunt.

Sunt et alij tres pares costas inferiores sursum trahentes. Scilicet et duo lacti per longum in extremitate pectoris vicini teneritudo in super cartilagine gladii assimilantur. Lacti dilatantes et stringentes inter costas sunt pectoris. Inter duas enim costas unum est lacertus quod est nulli oppositione diffusus. Cui nulli compositione actus dicitur. unum cuique quod lacti quod ex parte costarum sunt maiori dilatant pectoris cum nullo exteriori et stringit cum interiori quod ex parte cartilaginea cum exteriori nullo stringit et cum interiori dilatant.

De Lacertis mouentibus uentre. viii. § lactis mouentibus uentre viii.

Lacertorum uentris alij ad uentre. alij ad testiculos pertinent. alij ad uesicam collum. alij ad anum. alij ad ipsam uirgam. Veniunt autem tenentes. vii. sunt. Duo subtiles. alios situ loci superantes. quod sunt cetera uicinant. incipientes alate cartilagineis gladii assimilantur. et ab extremitate costarum postremarum ueniunt uentre totum. quousque in os penis secedit. quorum uillositas uadit per longum. Qui duabus cordis cum osse ligantur penis. Scilicet et alij. iiii. lacerti. per transversum positi. et per penem subpositi. quod uillositas exterioris est locata. Hi ab osse anche incipiunt ad costasque posteriores. ueniunt. Duo alij ad dextram et a sinistram totum siphac operientes aspondilibus renem incipiunt. et ab osse anche uadit in extremitate posteriorum costarum in medio iuncti ab ipsis procedente pelliculaque assimilantur. cum siphac solidati. ne ex pissionibus nimis digestiois urine ut parte rupta. et firmiter diaphragma. ne uocis siue tussis scindantur ex pissione nimia. de stomachum calefaciunt. Lacti descendentes ad testiculos in masculis sunt. iiii. in feminis. ii. In masculis duo ad dextram et duo a sinistram. In feminis unum dextrorsum. et aliter sinistrorsum. qui necessarii sunt. ut testiculos teneant. ne uisum cadant. Masculorum ideo plures. feminarum uero pauciores. quod masculorum testiculorum uisum pendunt. feminarum uero firmiter sedent. In collo uesicam duo sunt lacti. Unum circumdat collum. et uisum eius per latum. cuius duplex est uiuamtu. Premit enim collum uesicam. in effusione urine stringitque. ne urina ante tempus exeat. In uirga. iiii. sunt. Duo dilatant in late uisum uirga petentis. quorum uiuamtu

Sunt et alii tres pares costas inferiores, sursum trahentes. Sunt et duo lacerti per longum in extremitate pectoris uicini teneritudi ni, super cartilaginem gladium assimilantem. Lacerti dilatantes et stringentes, inter costas sunt pectoris. Inter duas enim costas unus
 5 est lacertus, quidem uilli compositione diuersus. Cuius uilli compositione actus discernitur, uniuscuiusque quia lacerti qui ex parte costarum sunt maiori dilatant pectus, cum uillo exteriori, et stringunt cum interiori, qui est ex parte cartilaginosa¹, cum exteriori uillo stringit, et eum interiori dilatat. *De Lacertis mouentibus uentrem .viii.*

10 Lacertorum uentris, alii ad uentrem, alii ad testiculos pertinent, alii ad uesicę collum, alii ad anum, alii ad ipsam uirgam. Ventri attingentes .vii. sunt. Duo subtiles, alios situ loci, superantes, quia sunt cuti uicinantes, incipientes a latere cartilaginis, gladium assimilantis, et ab extremitate costarum postremarum uesti-
 15 entes uentrem totum, qui usque in os penis secedunt, quorum uillositas uadit per longum. Qui duabus cordis cum osse ligantur penis. Sunt et alii .iiii. lacerti, per transuersum positi, et primis subpositi, quia uillositas ex transuerso est locata. Hi ab osse anchę incipiunt ad costasque posteriores, ueniunt. Duo alii a dextris et a sinistris totum siphac
 20 operientes, a spondilibus renum incipiunt, et ab osse anchę uadunt in extremitate posteriorum costarum in medio iuncti ab ipsis procedente pelliclasque assimilante, cum siphac solidati, ne ex pressionibus nimiis digestionis urine uel partus rumpatur, et firmant diafragma, ne uocis siue tussis scindantur expressione nimia.

25 Idem stomachum calefaciunt. Lacerti descendentes ad testiculos in masculis sunt .iiii. in feminis .ii. In masculis duo a dextris et duo a sinistris. In feminis unus dextrorsum, et alter sinistrorsum, qui necessarii sunt, ut testiculos teneant, ne uisum² cadant. Masculorum ideo plures, feminarum uero pauciores, quia masculorum testiculi uisum³
 30 penderent, feminarum uero firmiter sedent. In collo uesicę duo sunt lacerti. Vnus circumdat collum, et uillum eius per latum, cuius duplex est iuuamentum. Premit enim collum uesicę, in effusione urine, stringitque ne urina ante tempus exeat. In uirga .iiii. sunt. Duo dilatantur in latere uię uirgam petentis, quorum iuuamentum

¹ cartilaginosa

² iusum

³ iusum

dilatare unam unī sperma recta uat eat ad uirgā. et ut rec-
te exeat eam. Duo alij incipiunt ab osse penis. et cū uirga
p̄cūssū uincti. uiuant uirgā in erectione. ne aliq̄sum
dimittat cadere. Huj̄ cū fortit̄ dilatent. uirga sursum erigi-
t̄. Si tantū in unū moueat. uirga in parte sui diuicit̄. Lacerti
mouentes nates. unū s̄t. Unū in extremitate recti intestini.
uiuans. et mundificans ipsū. ne q̄d maneat indigestū. Alit̄
sibi subposit̄. extremitates intestini circūdans stringens
atq; claudens. ne q̄d ext̄ ab inuito exeat. cū superiores
extremitates cū fundamento uirgę s̄t inciantes. Duo alij utri-
q; alternati positi sup̄ nates leuant. ne colon exeat. cū nimia
tenesmos urgeat. In em̄ fit. ut mollescentib; laxantib; q; his
cū colon exierit. n̄ ad locū suū redire possit. nisi cū digitis
reducatur.

ut mouēt coxas. ix.

Lacerti mouentes coxas. x. s̄t. Quorū unū incipit ab osse anche
alit̄ ab osse core. S̄tens ab ancha. duo h̄t capita. que fuerit ne-
cessaria. ut laterali mouerent coxas. S; et alij duo incipientes

ab osse penis. unū a parte ext̄nea. alit̄ a familiari. que simul
ungunt̄. et in acumine maiori solidant̄. Os em̄ core duo h̄t
acumina. unū genuū ofina. in ext̄nea parte. mal̄ infami-
uari unū. Hōy uiuamta coxas dilatant. atq; stringūt. et q̄
incipit a parte familiari. ant̄. et infamiliari parte regit̄.
Alit̄ ab ext̄nea retro regit̄. et in parte ext̄nea. Est et alij solum
ad dilatandū factus.

ut mouēt; et crura
pedes. x. I

Lacerti mouentes crura s̄t. ix. Tres **crura et pedes. x.**
maiores in parte core familiari. ant̄ positi atq; locati. Unus
incipit a moy core acumine. p̄tendens usq; ad genua. ex q̄
exiunt corde. Duorū aliorū maiorū. unū ab eodē exit acumine
et arecto osse unct̄ cū genu atq; cruris ossib;. Sex dilatant
crura. Quinq; retro positi in core parte familiari. mino-
res s̄t p̄tib; illis. Duo hōy. laterales s̄t illorū tū. Qui incipien-
tes ab osse core retroq; ungnūt̄. a familiari cruris parte.
uiuantes motū cruris a familiari parte. Tres alij post du-
os ret̄ sunt positi. incipientes ab osse core. Ab his una corda

dilatate uiam unde sperma recta uiat eat ad uirgam, et ut recte exeat eam. Duo alii incipiunt ab osse penis, et cum uirga per transuersum iuncti, uiuant¹ uirgam in erectione, ne aliquorsum dimittatur cadere. Hii cum fortiter dilatentur, uirga sursum erigitur. Si tantummodo unus moueatur, uirga in parte sui diuertitur. Lacerti mouentes nates .iiii. sunt. Vnus in extremitate recti intestini, iuuans et mundificans ipsum, ne quid maneat indigestum. Alter sibi subpositus, extremitates intestini circumdans stringens atque claudens, ne quid extra ab inuito exeat, cuius superiores extremitates cum fundamento uirgę sunt iniciantes. Duo alii utrimque alternatim positi, superius nates leuant, ne colon exeat, cum nimia tenesmos urgeat. Inde enim fit, ut mollescentibus laxantibusque his cum colon exierit, non ad locum suum redire possit, nisi cum digitis reducatur. *De Lacertis mouentibus coxas .ix.*

15 **L**acerti mouentes coxas .x. sunt. Quorum unus incipit ab osse anche alter ab osse coxe. Exiens ab ancha, duo habet capita, que fuerunt necessaria, ut lateraliter mouerent coxas. Sed et alii duo incipientes ab osse penis, unus a parte extranea, alter a familiari, que simul iunguntur, et in acumine maiori solidantur. Os enim coxę duo habet acumina uersus genuum confinia, in extranea parte maius, in familiari minus. Horum iuuamenta coxas dilatant, atque stringunt, et qui incipit a parte familiari, ante, et infamiliari parte regit. Alter ab extranea retro regit, et in parte extranea. Est et alius solum ad dilatandum factus. *De Lacertis mouentibus*

25 **L**acerti mouentes crura sunt .ix. Tres *crura et pedes, x.* maiores in pare² coxe familiari, ante positi atque locati. Vnus incipit amori coxe acumine, protendens usque ad genua ex quo exeunt corde. Duorum aliorum maiorum, unus ab eodem exit acumine et a recto osse iunctus cum genu atque cruris ossibus. Sex dilatant crura. Quinque retro positi in coxe parte familiari minores sunt prioribus illis. Duo horum laterales sunt illorum trium. Qui incipientes ab osse coxe retroque iunguntur, a familiari cruris parte, iuuantes motum cruris a familiari parte. Tres alii post duos retro sunt positi, incipientes ab osse coxe. Ab his una corda

¹ iuuant

² parte

egreditur. et concatenationem genuum ligat. Vnde in familiarem par-
 tem inclinatur genua. et in eandem mouetur crura. Medius
 cum coxae capite in familiari ungitur parte. ut sibi tunc cruribus
 quae concatenatio in genuum copulat. et ambobus; lactis cruribus
 maioribus. Non lactis est paruum. et in concatenatione genuum
 fundat. uiuant motus crurum. in utrumque; latius lactis mouen-
 tes pedes atque digitos. quodam in crure. quidam ponunt in cal-
 ce. lactis crurum sunt. xiiii. septem retro. incipiuntque a coxae capi-
 te duo. et cum maxima corda ligantur. cum calcaneo. qua patien-
 te officium pedis uidetur perire. Nec corda cum calcaneo trahat.
 cum crure ipsi firmat. Est et horum alius uiridis lactis. qui inci-
 piens ab extrema harundine cruribus usque in calcaneum tendit. ne-
 que ab ipso corda exit. Hic duos priores adiuuat. ut si unus il-
 loz patiat. hic patientis uicem suppleat. Si et alioz tres
 alij. quorum unus ab extrema harundine cruribus exit. et ei cor-
 de iduas diuise medium digitum et eius latitudinem capiunt mini-
 mum. Secundus a posteriori parte incipit. a quo corda exit. et in posteriore
 corda tendit. ubi iterum duas se diuidens ligatur pollicem et eius di-
 gitum minorem. Tertius a capite incipit familiaris arundinis
 cuius corda ab extremitate ista ungitur cum rascha. et usque
 in pollicem se dilatat. retro mouens pedem et in parte fa-
 miliarem. Horum tamen uniuersale est uiuantium. digitos mouere.
 pedesque firmare. Septimus incipit a calce. acumine maiori.
 uadens in calcaneum. A quo corda exiunt dilatans se in plantam
 pedis. Cui dat duriciam. tactusque lenitatem. Septem
 priorum unus qui est maior incipit ab anteriori parte familiaris
 harundinis. a quo corda exiens. uadit super pollicem. pedem
 totum atque leuans sursum. Aliter exit ab eodem loco unus prior.
 tendens in ius os pollicis. ut pedem in quodlibet latius torque-
 re possit. Tertius inter duas harundines locatur. Ex quo eadem
 corda egrediuntur tendens ad pollicem. ut per eam dilataretur. Quartus
 ab extraneo incipit arundinis capite et digitis appositis. un-
 cordis ligatur ab eo precedentibus. Quintus ab harundine exiit
 tinea. pollicem cum corda stringens una. Sextus ab eadem

egreditur, et concatenationi genuum ligatur. Vnus in familiarem partem inclinat genua, et in eandem mouet crura. Medius cum coxe capite in familiari iungitur parte, ut sibi trahat crus, quia concatenatio in genuum copulatur, et ambobus lacertis cruris maioribus. Nonus lacertus est paruus, et in concatenatione genuum fundatus, iuuans motus crurum, in utrumque latus, lacerti mouentes pedes atque digitos, quidam in crure, quidam ponuntur in calce, lacerti crurum sunt .xiii. septem retro, incipiuntque a coxe capite duo, et cum maxima corda ligantur, cum calcaneo, qua patiente officium pedis uidetur perire. Hęc corda cum calcaneum trahat, cum crure ipsum firmat. Est et horum alius uiridis lacertus, qui incipiens ab extranea harundine cruris usque in calcaneum tendit, neque ab ipso corda exit. Hic duos priores adiuuat, ut si unus illorum patiatur, hic patientis uicem suppleat. Sunt et aliorum tres alii, quorum unus ab extranea harundine cruris exit, et eius corde in duas diuise medium digitum et eius lateralem capiunt minimum. Secundus a posteriori parte incipit, a quo corda exit, et in priorem cordam tendit, ubi inter duas se diuidens ligat pollicem et eius digitum minorem. Tercius a capite incipit familiaris arundinis, cuius corda ab extremitate infinia iungitur cum rascha, et usque in pollicem se dilatatur, retro mouens pedem et in partem familiarem, horum trium uniuersale est iuuamentum, digitos mouere, pedemque firmare. Septimus incipit a calce, acumine maiori, uadens in calcaneum. A quo corda exit, dilatans se in plantam pedis. Cui dat duriciam, tactusque lenitatem. Septem priorum unus qui est maior incipit ab interiori parte familiaris harundinis, a quo corda exiens, uadit super pollicem, pedem totum a terra leuans sursum. Alter exit ab eodem loco unde prior, tendens in prius os pollicis, ut pedem in quodlibet latus torquere possit. Tercius inter duas harundines locatur. Ex quo eadem corda egreditur tendens ad pollicem, ut per eam dilatetur. Quartus ab extraneo incipit arundinis capite et digitis appositus .iiii. cordis ligat ab eo procedentibus. Quintus ab harundine exit extranea, pollicem cum corda constringens una. Sextus ab eadem

arundine egdit. Cui corda a parte extranea ad minore
 digitu p̄tendit. Simili. vii. qui ad scdm aminimo p̄gdr̄.
 ambo uiuantes. ut pedē in anteriora dilatent. Si cū scdo
 lacto pedes moueant sursum erigunt. lacti super pedē s̄. xvi.
 v. super calcaneū. Quorū unū quisq; corda h̄t ad digitos em-
 tet. ut eos moueant laterā. Septē s̄ in medio pedis quorū
 uiuāta. uiuantib; in media planta s̄ similia. Quatuor
 in rasca s̄ positi corda h̄ntes. digitos p̄t pollice mouen-
 tes. Decē reliq; aut unāq; cōtentione s̄ positi. Duo
 uiuant horū. sic duo in uolū manū. S; sic testat galienū mul-
 ti anathomicoꝝ. utos duos negauerūt. q̄ inuenire n̄ potu-
 erunt. Hi s̄ muscū toti corporis. q̄ s̄ numero quingenti
 lxxi.

De cōpositis mēbris interiorib; .xj.

int mēbris interiorib;

Cōpositōꝝ mēbroꝝ cōtērio. icipiēda. ē acerebro. quia
 cerebrū est dignū et nobilē alijs mēbris om̄ib;. q̄ ma-
 teriale fundamētū est in homine. ut potestas rōnal̄ aīe. ad
 actualia possit p̄cedere. q̄ in excellentiori parte positi. cau-
 sa ē oculoꝝ. Sic enī hō aliq̄d remotū discretū altiora lo-
 ca p̄gdr̄. ut laterā p̄spectū deē insus. sic natā mirabilis
 in arce locant superior. ut que sibi cerebrū sup̄editat
 discernere extior insus ualeat. Cerebrū ḡ ē corp̄ albū. et si n̄ san-
 guine humidū. Qd̄ ideo fit. ut cito mutet in natām sentien-
 di. Duidr̄ aut in duas partes p̄ncipali. scilicet in p̄ra et puppi.
 Quarū differentia grossior ē cerebri pelliclā que duplicat
 int̄ duas. Pra ē puppi maior atq; mollior. Magna
 ut nerui sensuales ab ea p̄cedent. q̄ s̄. vii. pares. Puppis
 minor ē. q̄ pauca nerui ab ea p̄deunt. et anucha. Nullus fu-
 it. pra. q̄ sensuales nerui ab ea exeunt. Hanc emolliri
 oportuit. ut sensū cito reciperent nerui. Puppis dura. ut
 facili motū patēt. Cerebrū tres h̄t cōcavitates que uocā-
 t̄ uentres cerebri. Duo uentelī i p̄ra positi. uocantur p̄re-
 uentrieli. Aquib; aer p̄ nares egdit. atq; thit. Ex quib; dam
 uox erit acerebro. In eisdē q̄q; uentelīs. sic uital̄ i natām
 mutat̄ animal. Ab his rursus duo capita egdunt. duob;

arundine egreditur. Cuius corda a parte extranea, ad minorem
 digitum protenditur. Similiter .viimus. qui ad secundum a minimo progreditur,
 ambo iuuantes, ut pedem in anteriora dilatent. Si cum secundo
 lacerto pedes moueant sursum erigunt, lacerti super pedem sunt .xxvi.
 5 v. super calcaneum. Quorum unusquisque cordas habet ad digitos eun-
 tes, ut eos moueant lateraliter. Septem sunt in medio pedis, quorum
 iuuamenta, iuuantibus in media planta sunt similia. Quatuor
 in rasca sunt positi cordas habentes, digitos preter pollicem mouen-
 tes. Decem reliqui, ante unamquamque concatenationem sunt positi. Duo
 10 iuuant horum, sicut duo in uolis manuum. Sed sicut testatur galienus, mul-
 ti anathomicorum, istos duos negauerunt, quia inuenire non potu-
 erunt. Hi sunt musculi totius corporis, qui sunt numero quingenti
 lxxi. *De compositis membris interioribus .xi.*
 Compositorum membrorum contextio, incipienda, est a cerebro, quia
 15 cerebrum est dignius et nobilius aliis membris omnibus, quia ma-
 teriale fundamentum est in homine, ut potestas rationalis anime, ad
 actualia possit procedere, quod in excellentiori parte positum, cau-
 sa est oculorum. Sicut enim homo aliquod remotum discreturus altiora lo-
 ca progreditur, ut latior prospectui detur uisus, sic natura mirabilis
 20 in arce locauit superiori, ut que sibi cerebrum suppeditat
 discernere exterior uisus ualeat. Cerebrum ergo est corpus album, et si non san-
 guine humidum. Quod ideo fit, ut cito mutetur in naturam sentien-
 di. Diuiditur autem in duas partes principaliter, scilicet in proram et puppim.
 Quarum differentia grossior est cerebri pellicula que duplicatur
 25 inter duas. Prora est puppi maior atque mollior. Magna
 ut nerui sensuales ab ea procederent, qui sunt .vii. pares. Pippis¹
 minor est, quia pauci nerui ab ea prodeunt, et a nucha. Mollis fu-
 it prora, quia sensuales nerui ab ea exeunt. Hanc emolliri
 oportuit, ut sensum cito reciperent nerui. Puppis dura, ut
 30 facilius motum pateretur. Cerebrum tres habet concauitates que uocan-
 tur uentres cerebri. Duo uentriculi in prora positi, uocantur prore
 uentriculi. A quibus aer per nares egreditur, atque trahitur. Ex quibusdam
 uox erit a cerebro. In eisdem quoque uentriculis, spiritus uitalis in naturam
 mutatur animalis. Ab his rursus duo capita egrediuntur, duobus

¹ Puppis

assimilata ubiq; quib; odorat^r efficit^r an duos oportuit in
 esse uentelōs. Aquib; singlis; singli exiunt nerui. Qui duo fu-
 erunt. ut si unū parēt^r altius subitaret ad uuiamitū Puppis unū
 est uentelū. Quī puppis eē dicit^r ad quē spc acced^r aīmat^r. cū
 in duob; aliquantulū mutat^r sit pre uentelōs. Qui unā hūc
 perforatā unū spc aīmat^r ad uentriculū transeat puppis. Ne-
 cesse em̄ fuit. ut duo pre uentelō. uentelō uingent^r puppis.
 Vñ hui⁹ uē perforatio uentelōz ipsoz ē gnumatio. S; hęc
 uia ante q̄ ad puppi uemat. in eundo repperit quedā spa-
 tiosa. Vbi dū dilatat^r q̄t^r uentelō gfiat^r. Qui idō rotunda-
 tur. ut maior q̄ntitas spc suscipiat^r n̄ ne facile patiat^r. Cui⁹
 uentelō p̄ncipū ē q̄dā corp⁹ glandosū. cui⁹ forma ē q̄si pi-
 nea ad hoc necessaria. ut spatū int^r uenas unū rete efficit^r.
 repleat. Hęc aut^r pinea usq; ad locū sibi destinatū uadit sus-
 pensa. & in eundo q̄dā frustulū ob ambulat. longū. q̄d hūmū
 uē h̄t gcauū. Illud aut^r frustulū. umis ē uocati. Cui⁹ unū cap-
 asine pineę incipit. & in uentriculū puppis seced^r. Acerebro
 duo longa exiūt frustula. umis. latalia. n̄ nates hōiū uinc-
 tas assimilantia. Hęc medū latalia s̄ uentelō. subtilib; oper-
 ta pelliclō. Hęc pelliclō. cū natis; s̄ solidatę uicm; q;. Subā
 umis n̄ natis; est siml. De plurib; enī cōposit^r est frustulū
 in modū concatenationis de subtilib; facte uentelōs. Nates
 eīdē s̄ substantię s; umis n̄ est unifornis. q; in extrema-
 te sua puppi cerebri iā incana ubi pelliclarū siml^r subtili-
 tas subtil^r est & gibbosus. Vñ paulatī dilatat^r. q̄ natūū int^r
 sticiū idē repleat. Quib; sociat^r unū corp⁹ cū natis; efficitur.
 Vnde cū umis unę longitudine dilatat^r. nates p̄fectissime clau-
 dunt. Cū uermis rugat^r nates quoq; aperunt. q; pelliclō
 gibbositati umis unctę cū eodē trahūt. Quantitas forami-
 nis sit ex rugatiōe umis. Cui⁹ rugatio longitudinis ē cura-
 tio. latitudinis ampliatio. n̄ in modū spc gformatio. Ine ū-
 mis in dorso natūū ligat^r cū duab; cordis. Qd̄ sit. ne motu ni-
 mo. de suo moueatur loco. Est aut^r durior cerebro. ne forte
 patiat^r q̄ quom. Cui⁹ ē uuiamitū. ut claudat foram̄ inter

assimilata uberibus, quibus odoratur¹ efficitur, cui duos oportuit in
 esse uentriculos. A quibus singulis, singuli exeunt nerui. Qui duo fu-
 erunt, ut si unus pateretur, alterius subintraret ad iuuamentum. Puppis, unus
 est uentriculus. Qui puppis esse dicitur, ad quem spiritus accedit animalis, cum
 5 in duobus aliquantulum mutatus sit prore uentriculis. Qui uiam habent
 perforatam unde spiritus animalis ad uentriculum transeat puppis. Ne-
 cesse enim fuit, ut duo prore uentriculi, uentriculo iungerentur puppis.
 Vnde huius uie perforatio uentriculorum ipsorum est continuatio. Sed hec
 uia ante quam ad puppim ueniat, in eundo repperit quedam spa-
 10 tiosa. Vbi dum dilatatur, quartus uentriculis conficitur. Qui ideo rotunda-
 tur, ut maior quantitas spiritus suscipiatur et ne facile patiat. Cuius
 uentriculi principium est quoddam corpus glandosum, cuius forma est quasi pi-
 nea ad hoc necessaria, ut spatium inter uenas unde rete efficitur,
 repleat. Hec autem pinea usque ad locum sibi destinatum uadit sus-
 15 pensa, et in eundo quoddam frustulum obambulat, longum, quod huius
 uie habet concuum. Illud autem frustulum, uermis est uocatum. Cuius unum caput
 a fine pinee incipit, et in uentriculum puppis secedit. A cerebro
 duo longa exeunt frustula, uermis, lateralia, et nates hominum iunc-
 tas, assimilantia. Hec medii lateralia sunt uentriculi, subtilibus oper-
 20 ta pelliculis. Hec pellicule, cum natibus sunt solidate utrimque. Substantia
 uermis non natibus est similis. De pluribus enim compositus est frustulis,
 in modum concatenationis de subtilibus facte uentriculis. Nates
 eiusdem sunt substantie, sed uermis non est uniformis, quia in extrema-
 te sua puppi cerebri iam uicina, ubi pellicularum finitur subtili-
 25 tas, subtilis est et gibbosus. Vnde paulatim dilatatur, quo natium inter-
 sticium inde repleatur. Quibus sociatus unum corpus cum natibus efficitur.
 Vnde cum uermis in uie longitudine dilatetur, nates perfectissime clau-
 duntur. Cum uermis rugatur nates quoque aperiuntur, quia pellicule
 gibbositati uermis iuncte cum eodem trahuntur. Quantitas forami-
 30 nis fit ex rugatione uermis. Eius rugatio longitudinis est curta-
 cio, latitudinis ampliatio, et in modum sperie conformatio. Iste uer-
 mis in dorso natium ligatur, cum duabus cordis. Quod fit, ne motu ni-
 mio, de suo moueatur loco. Est autem durior cerebro, ne forte
 patiat quoquomodo. Cuius est iuuamentum, ut claudat foramen inter

¹ odoratus

puppi & mediū uentū. n̄ it̄iuro animalī sp̄m̄ aperiat. p̄q̄
 intrauerit claudat. Hęc ē forma cerebri. q̄d̄ circūdat̄ duo p̄a
 melli. qui uocant̄ mat̄res cerebri. Vñ grossus q̄ dura mater
 uocat̄ hic craneo subponit̄. s̄ in medio cerebro ingit̄. q̄ ibi
 duplicat̄. q̄ad in osse lauda firmat̄. In duplex descend̄. in ce
 rebri per locū sc̄t̄ illū. que in diē arterie ḡscend̄. De hoc
 enī uentūlo diē arterie ascendunt que per lauda lata ua
 dunt. & in fine ei se ungt̄ ubi t̄minat̄ pia & puppis. Illo q̄
 accedit alta extremitas. n̄ uentū. que uncta grossiorem
 reddit q̄ i cetis locis. au una uena n̄ pulsatiua occurrit. &
 per longū uadit. i pia cerebri. Que licet n̄ sit uena. t̄n̄ &
 est ḡcaua. n̄ sanḡue portat. uena uocat̄ t̄cia. q̄ duab; ar
 teriis. in dura mat̄re descendētib; queda ḡcauitas rema
 net. q̄ ita sanḡue h̄nt̄ replet. Vñ ab anathomical uena uo
 cat̄. q̄ uiuente h̄ie sanḡi ubi recipit̄. Dū ū mouit̄. ingrossat̄
 & coagulat̄. Hunc locū torcular uocant̄. q̄ ē ḡcauit̄.
 ū coadunat̄ sanḡi in pendentia currit. Super hoc torcu
 lar. duplex adiacet uena. Que diuisē & p̄ca unctē. aliud
 torcular uid̄nt̄ effice. que in loco uid̄nt̄ lauda suppositē.
 Dura mat̄ n̄ craneo solidoat̄. s̄ pot̄ suspendi. & ab ei forami
 nib; eḡdit̄. In gressu huc illucq; dilatat̄. Vñ solus efficit̄
 pannic̄l̄ int̄cutaneus. fit aut̄ hęc dura mat̄ p̄p̄t̄ t̄ret̄ ne
 cessitates. ut mat̄re pia craneo subposita custodiat̄ adu
 riae cranei. ut ut pia. ut ut puppis per eā differat̄. uel
 ut coopyntū n̄ defensio sit uenarū n̄ arteriarū. que s̄t̄
 super cerebrū. n̄ eay ad inuicē ligam̄tā. ipsay q; diuisa
 suppleat̄ spatia. tam uenay q̄ & arteriarū epar̄ circū
 dantiū. q̄ ad inuicē s̄t̄ cōmixte. in modū telē. Quarū spa
 tia pannic̄li implent̄ subtilissime. ut nichil uacans rema
 neat in eis. Similr̄ mat̄ subtil̄ ex ambab; ḡficiat̄ uenis
 ab ext̄iorū craneo ad cerebrū descendētib; ut arteriis am
 bab; at̄ela rete assimilante exeuntib;. Hęc pannic̄los h̄t̄
 uacant̄ earū spatia replentes. sic n̄ sc̄d̄ma. Propt̄ hoc hi
 pannic̄li uocant̄ sc̄d̄m̄. Hęc aut̄ pia mat̄. dure mat̄ sup

puppim et medium uentriculum, et intraturo animali spiritui aperiat, postquam intrauerit claudat. Hęc est forma cerebri, quod circumdant duo panniculi, qui uocantur matres cerebri. Vnus grossus qui dura mater uocatur, hic craneo subponitur, sed in medio cerebro ingrossatur, quia ibi duplicatur, quoad in osse lauda finiatur. Inde duplex descendit, in cerebrum per locum scilicet illum, quę in du\|r/ę arterię conscendunt. De hoc enim uentriculo duę arterię ascendunt quę per lauda latera uadunt, et in fine eius se iungunt ubi terminatur prora et puppis. Illo quoque accedit altera extremitas, et uentriculi, quę iuncta grossiorem reddit quam in ceteris locis, cui una uena non pulsatiua occurrit, et per longum uadit, in proram cerebri. Quę licet non sit uena, tamen et est concaua, et sanguinem portat, uena uocatur tertia, quia duabus arteriis, in duram matrem descendentibus quedam concauitas remanet, quam ista sanguinem habens replet. Vnde ab anatomicis uena uocatur, quia uiuente homine sanguis ibi recipitur. Dum uero moritur, ingrossatur et coagulatur. Hunc locum torcular uocauit era, quia est concauus, ubi coadunatus sanguis in pendentia currit. Super hoc torcular, duplex adiacet uena. Quę diuersę et postea iunctę, aliud torcular uidentur efficere, quę in loco uidentur lauda suppositę.

Dura mater non craneo solidatur, sed potius suspenditur, et ab eius foraminibus egreditur. In gressu huc illucque dilatatur. Vnus solus efficitur panniculus intercutaneus. Fit autem hec dura mater propter tres necessitates, ut matrem piam craneo subpositam custodiat a duricie cranei, uel ut prora, uel ut puppis per eam differant, uel ut cooperimentum et defensio sit uenarum et arteriarum, quę sunt super cerebrum, et earum ad inuicem ligamenta\um/, ipsarumque diuersa suppleat spatiola, tam uenarum quam et arteriarum epar circumdantium, quia ad inuicem sunt commixte, in modum telę. Quarum spatia panniculi implent subtilissime, ut nichil uacans remaneat in eis. Similiter mater subtilis ex ambabus conficitur uenis, ab exteriori craneo ad cerebrum descendentibus ut arteriis ambabus a tela rete assimilante exeuntibus. Hęc panniculos habet uacuum earum spatium replentes, sicut et secundina. Propter hoc hi panniculi uocantur secundini. Hęc autem pia mater, dure matri, sup-

posita ē quę cerebro iuncta undiq; ipsū circūdat. ⁊ se
 spargit ꝑ concavitatē cerebri. Hęc mollior est in suba q̄
 mater dura. ⁊ durior cerebro an ē iuncta sic cutis carni
 gglutinata differens a dura matre. paruo q̄dā intestino
 s; tm̄ in qb; dā ungr̄ illi. sic cū uene cūen̄ ingduntur.
 & cū cerebri dilatat ⁊ stringit. Subtiliat mat̄ pia.
 q̄ cerebri uenas ⁊ arterias colligat. ne forte sint sus
 pense. earūq; uacuitates oportet suppleat. Scđo ut cere
 bri coadunet ne dispereat. ⁊ operiens a dura matre
 defendit. ut pote a cranei duricie ipsa defendit dura ma
 tre. Tertio ad cerebri nutriet ꝑ has qualibet uenas. ⁊ sp̄m
 det ꝑ arterias. q̄ in se ḡtinet. Hi s̄ duo paruucl̄i cooperien
 tes cerebri uerosq; adunantes. ⁊ dū int̄ ipsos s̄ ꝑregen
 tes. Post em̄ nudi ⁊ soli exiunt duriciē cranei. Vñ cerebri
 superfluitates suas deiciat. dicitur sumi ꝑea. Om̄s autē
 superfluitas ipsi ut subtil̄ ē sic fumi. coaglata ut grossa
 fumosa superfluitas a toto corpe tend. ad capitis summa.
 Vñ cranei capiti super positi. quedā h̄t ossa. ferrē assimila
 tia q̄dā uacuitatē h̄ntia. un̄ fumi ille exeat. Quod in simi
 liū mbroy tractatu nos dixisse meminim̄. Supfluitas ḡ
 sa. ⁊ coagulata petit inferiora. an expellende natā inua
 bit duo foramina fecit. uesicā scil̄ atq; nates. Dura em̄
 mat̄ ꝑforata super nates. q̄st q̄dā colatonū hunc super
 fluitati exibat. Sumit ⁊ duo narū ossa durę mat̄ super
 posita sentiunt̄ esse ꝑforata. un̄ ⁊ supfluitas exeat. ⁊ fla
 t̄ ab ext̄ioub; introeat. Hoy aut̄ ossiū foramina. s̄ multi
 forma. Alia em̄ s̄ recta. alia tr̄uersa. quedā ū extoto
 lata. ad flatū recipienda facta s̄. Recta. ut emittant ce
 rebri digesta. Torculata & tr̄uersa. ne aer frigidus & no
 cius introeat. ad cerebri subē. uel ne dura corpora sic
 puluis subeat ab ext̄ioub;. Supfluitas est ꝑ buccā emit
 tenda. ꝑ duo eḡit loca. ab intestino puppis atq; ꝑ re ꝑer
 tr̄ansuersū usq; in ꝑmā uā descendente. Hęc uia q̄
 to plus descendit. tanto maḡ se rotundat. atq; stringit.

posita est quę cerebro coniuncta, undique ipsum circumdat, et se
 spargit per concauitatem cerebri. Hęc mollior est in substantia quam
 mater dura, et durior cerebro cui est iuncta sicut cutis carni
 conglutinata, differens a dura matre, paruo quodam intestino
 5 sed tamen in quibusdam iungitur illi, sicut cum uene craneum ingrediuntur,
 et cum cerebrum dilatatur et stringitur. Subtiliatur mater pia,
 quia cerebri uenas et arterias colligat, ne forte sint sus-
 pense, earumque uacuitates oportet suppleat. Secundo ut cere-
 brum coadunet ne dispereat, et operiens a dura matre
 10 defendit, utpote a cranei duricie ipsa defenditur dura ma-
 tre. Tercio ad cerebrum nutriat per has qualibet uenas, et spiritum
 det per arterias, quas in se continet. Hi sunt duo panniculi cooperien-
 tes cerebrum neruosque adunantes, et dum intra ipsos sunt protegen-
 tes. Post enim nudi et soli, exeunt duriciem crenei¹. Vnde cerebrum
 15 superfluitates suas deiciat, dicturi sumus postea. Omnis autem
 superfluitas ipsius, uel subtilis est sicut fumus, coagulata uel grossa
 fumosa superfluitas a toto corpore tendit, ad capitis summa.
 Vnde craneum capiti superpositum, quedam habet ossa, serrę assmilan-
 tia quandam uacuitatem habentia, unde fumus ille exeat. Quod in simi-
 20 lium membrorum tractatu nos dixisse meminimus. Superfluitas gros-
 sa, et coagulata petit inferiora, cui expellende natura mira-
 bilis duo foramina fecit, uesicam scilicet atque nares. Dura enim
 mater perforata super nares, quasi quoddam colatorium huic super-
 fluitati exhibet. Similiter et duo narium ossa durę matri super
 25 posita sentiuntur esse perforata, unde et superfluitas exeat, et fla-
 tus ab exterioribus introeat. Horum autem ossuum foramina, sunt multi-
 formia. Alia enim sunt recta, alia transuersa, quedam uero ex toto
 lata, ad flatum recipienda facta sunt. Recta, ut emittant cę-
 rebri digesta. Torculata et transuersa, ne aer frigidus et no-
 30 cius introeat, ad cerebrum subtus, uel ne dura corpora sicut
 puluis, subeant ab exterioribus. Superfluitas est per buccam emit-
 tenda. Per duo egreditur loca, ab intestino puppis, atque prore per
 transuersum usque in primam uiam descendente. Hęc uia quan-
 to plus descendit, tanto magis se rotundat, atque stringit,

¹ cranei

+
n̄ q̄ r subtilis dr

cunda postea iungenda glandi. que ccaua ⁊ rotunda sic
 spa. uanar ossi colatono simili. Hoc aut ossi suppositu est
 palato. Concauitas ista. ebotu e uocata. q̄ sic unu per
 embotu ita superfluitates ḡle per hanc influunt. Embo-
 tu aut istud. expellicis copom̄ ascina matre egdienti-
 bus. Embotu em̄ cerebro superi glandi iungit inferius.
 Ḡtant aut ext dura matre locat. Quantitas hui sperice gla-
 di spatii e illud. qd̄ int dura matre e ⁊ ossa palati. Venę
 relate in modu recti. ⁊ ab ambab; iuuenilib; exeuntes.
 uenis circūdar hec glande spica. Venaru ū rete. n̄ matia-
 lib; n̄ r̄ rectib; e ḡsimile. Istud em̄ ita sibi ip̄licat. ut uix um-
 qua dissoluat. Qd̄ sub̄ cerebrū dilatat. dextrorsū ⁊ sinis-
 trorsū. an̄ ⁊ retro dilatat per spaciū. qd̄ int dura est matre
 ⁊ palati. De hoc reti duę uenę exeunt. q̄les p̄us anteq̄ re-
 te inde fieret fuerit. que p̄ dure matris duo foramina in-
 trantes cerebrū. per ei uentculos undiq; se diffundit. Sed
 de his sufficiat dixim̄. cū de arteriis tractarem. Rete fu-
 it necessitas. ut uitale sp̄m per iuueniles ascendente uenas
 de quoq; ⁊ in natam animal sp̄i mutari faciat. Cū em̄ hic
 sit subtilior ⁊ dignior alijs sp̄ib; fecit nata rete. ubi immo-
 rans uitale sp̄i deq̄q̄tur. atq; subtiliet. ut i natam immutet
 alali. Qui cū p̄ duas uenas atela exeuntes cerebrū. uentri-
 ctos ingrediat ibi. maḡ maḡq; subtiliat. **De nucha. xii.**

nucha. xii.

n

Nucha cū a cerebro emittat. aspidilib; opta defensatur.
 Spondiles em̄ sui se operuntū. sic ⁊ cerebrū craneū. Preter
 hec duob; panniculis opit. cerebrū idē matre dura atq; pia.
 Q̄ ue idē sibi faciunt. qd̄ erga cerebrū. Super q̄s panniculos ⁊
 alijs st̄ duo ex ligamentis coposita. ⁊ ḡstitudine atq; duricie si-
 miles dure matre. Hys fuerit ut ut nucha defendant ⁊ ope-
 riant. ut ut spondilib; eā uincant. Que si q̄qm̄ patient
 dura. tñ mat defendit. ⁊ dura matre patiente nucha re-
 manet illesa. Nucha patiente ut ic̄sa sensū amittunt.
 sub̄iora m̄bra. Que si int craneū ⁊ spondile primā ma-
 dit. oia adiacentia sensū ⁊ motu p̄uant. Si aut p̄ma re-

* que et subtilis dicitur

cuidam postea iungenda glandi, quę concaua et rotunda sicut
 spera, uicinatur ossi colatorio simili. Hoc autem os superpositum est
 palato. Concauitas ista, embotum est uocata, quia sicut uinum per
 embotum ita superfluitates grosseę per hanc influunt. Embo-
 tum autem istud, ex pelliculis componitur a secundina matre * egredienti-
 bus. Embotum enim cerebro superius, glandi iungitur inferius.
 Glans autem extra duram matrem locatur. Quantitas huius sperice glan-
 dis spatium est illud, quod inter duram matrem est et ossa palati. Venę
 telatę in modum retis, et ab ambabus iuuenilibus exeuntes,
 10 uenis circumdant hec glandem spericam. Venarum uero rete, non materia-
 libus nostris retibus est consimile. Istud enim ita sibi implicatur, ut uix um-
 quam dissoluatur. Quod subtus cerebrum dilatatur, dextrorsum et sinis-
 trorsum, ante et retro dilatatur per spacium, quod inter duram est matrem
 et palatum. De hoc reti duę uenę exeunt, quales prius antequam re-
 15 tę inde fieret fuerunt, quę per dure matris duo foramina in-
 trantes cerebrum, per eius uentriculos undique se diffundunt. Sed
 de his sufficienter diximus, cum de arteriis tractaremus. Rete fu-
 it necessitas, ut uitalem spiritum per iuueniles ascendentes uenas
 dequoquat, et in naturam animalis spiritus mutari faciat. Cum enim hic
 20 sit subtilior et dignior aliis spiritibus fecit natura retę, ubi inmo-
 rans uitalis spiritus dequoquatur, atque subtilietur, ut in naturam inmutetur
 animalis. Qui cum per duas uenas a tela exeuntes cerebri, uentri-
 culos ingrediatur ibi, magis magisque subtiliatur. *De nucha .xii.*
 Nvcha cum a cerebro emittatur, a spondilibus operata defensatur.
 25 Spondiles enim, sui sunt operimentum, sicut et cerebri craneum. Preter
 hęc duobus panniculis operitur, cerebrum id est matre dura atque pia.
 Quę idem sibi faciunt, quod erga cerebrum. Super quos panniculos et
 alii sunt duo ex ligamentis compositi, et grossitudine atque duricie si-
 miles dure matri. Hii fuerunt uel ut nucham defendant et ope-
 30 riant, uel ut spondilibus eam uinciant. Quę si quoquomodo patiantur
 dura, tamen mater defenditur, et dura matre patiente nucha re-
 manet illesa. Nucha patiente uel incisa sensum amittunt,
 subteriora membra. Que si inter craneum et spondilem primam inci-
 ditur, omnia adiacentia sensum et motum priuantur. Si autem prima re-

nū spondit patiat officium pedū amittit. superiora tam ī suo
 statu reseruant. Vñ intelligit. ut si qua superiorū ledit. in-
 feriores sui lesione. q̄deynant. Qd̄ planū explicem cū causat
 motū accidentū dicem.

De oculis .xiiij.

De oculis .xiii.

Oculi sūt instrumta uisus. Hi duo sūt. ut forte uno paciente
 alit̄ uicē suā possit explere. Sūt aut̄ unūcūq; .x. efficientes
 causē. tres scilicet humores. ⁊ septē tunice. n̄ tm̄ hęc omnia
 uisum faciunt. s; una tantū. Alia omnia ei rei solū sunt
 uiuantia. Est aut̄ solū instrumtu uisus humor n̄ extoto
 rotundus. q̄ in superficie aliquatū planū atq; clarū lucens si-
 cut cristallus. Hic humor grece uocat̄ cristalleidos. Cui in
 medio tunicarū ē fundatio. Aliquatū ē rotundus. ut n̄
 facile paciāt. Superficies parū plana. ut rē sentiendā me-
 lius p̄cipiat. Si enī penit̄ rotundaret. n̄ bñ sensum rerum
 ad aptaret. Omis enī res. rotunda īlata sua reddita. instā-
 bil̄ est. ⁊ n̄ firma. Clarū ē ⁊ lucidus. ut cito in oppositorū colores
 t̄nsferat in tunicarū medio ne undiq; careret uiuantū sup-
 plemto. In diuīta sua duo sūt humores. ⁊ .vii. tunice. Humo-
 rū unū clarissimū ē retro. sic ut̄ liquor. qd̄ fec̄ natā. ut cris-
 talleidon nutat. Cū enī alia m̄bra sanguine nutant. s; ab hoc
 cristalleidos se moueat. uitreū humore fac̄ natā. quis sang-
 nē suscipiat ⁊ in ipsius essentia ūtat. ⁊ mutatū atq; depu-
 ratū. ad cristalleidon mittat clarū. Humor alius ante cris-
 talleidon locat̄. ut ab aere desiccet. Qui clarū atq; albus. ou-
 albuginē assimilāt. ⁊ euagaidos uocat̄. Cui alit̄ ē uiuantū
 tū. ut acristalleid̄ aspm tunica remoueat tactū. Septē tu-
 nicarū tres ante euagaidon. ⁊ tres locant̄ p̄gelaidon.
 S eptima subtilior int̄ euagaidon ita ē ⁊ cristalleidon. Duo
 neruū q̄caui acerebro uementes ad oculos in exitu sūt. A
 duob; induci sūt paunchis cerebri. q̄ exeunt cū ad ossa o-
 cloy ueniunt. ⁊ dū dilatantes se extendunt. arēdat eos.
 tela uenay ⁊ artiaay. a pia matre exeuntū. Hoy singlis
 in medio cristalleidos locat̄. ubi duę extremitates euaga-
 idos ⁊ gelaidos eē sentiunt. Venę ⁊ arterię ibi grece

num spondilis patiat, officium pedum amittitur, superiora tamen in suo statu reseruantur. Vnde intelligitur, ut si qua superiorum leditur, inferiores sui lesione, condempnantur. Quod planius explicemus cum causas motui accidentium dicemus. *De oculis .xiii.*

5 **O**culi sunt instrumenta uisus, Hi duo sunt, ut forte uno paciente alter uicem suam possit explere. Sunt autem uniuscuiusque .x. efficientes cause, tres scilicet humores, et septem tunice, non tamen hec omnia uisum faciunt, sed una tantum. Alia omnia eius rei solius sunt iuuamenta. Est autem solum instrumentum uisus, humor non ex toto
 10 rotundus, quia in superficie aliquantulum planus atque clarus, lucens sicut cristallus. Hic humor grece uocatur cristalleidos. Cuius in medio tunicarum est fundatio. Aliquantulum est rotundus, ut non facile paciatur. Superficies parum plana, ut rem sentiendam melius percipiat. Si enim penitus retundaretur, non bene sensui rerum adaptaretur. Omnis enim res, rotunda in latera sua reddita, instabilis est et non firma. Clarus est et lucidus, ut cito in oppositorum colores transferatur in tunicarum medio ne undique careret iuuantium supplemento. Indumenta sua duo sunt humores, et .vii. tunice. Humorum unus clarissimus est retro, sicut uitri liquor, quod fecit natura, ut cristalleidon nutriat. Cum enim alia membra sanguine nutriantur, sed ab hoc
 20 cristalleidos se moueatur, uitreum humorem facit natura, quis sanguinem suscipiat et in ipsius essentiam uertat, et mutatum atque depuratum, ad cristalleidon mittat clarum. Humor alius ante cristalleidon locatur, ut ab aere desiccetur. Qui clarus atque albus, oui
 25 albugini assimilatur, et euagaidos uocatur. Cuius alterum est iuuamentum, ut a cristalleide asperum tunica remoueat tactum. Septem tunicarum tres ante euagaidon, et tres locantur post gelaidon. Septima subtilior inter euagaidon ita est et cristalleidon. Duo nerui concaui a cerebro uenientes ad oculos in exitu sui. A
 30 duobus induti sunt panniculis cerebri, quos exeunt cum ad ossa oculorum ueniunt, et dum dilatantes se extendunt, circumdat eos, tela uenarum et arteriarum, a pia matre exeuntium. Horum singulis in medio cristalleidos locatur, ubi duę extremitates euagaidos et gelaidos, esse sentiuntur. Venę et arterię ibi contexę

uocant rete. ex retis tñ i similitudine. Cui uuanitū ē ad
 cristalleidon uisuale ferre spm. Venit q; i arterijs un
 ofiat sangt uero humori subministrat. Vitreus humor
 i cristalleidos ai uenis i arterijs. careat sangne sibi su
 gendo atq; hñ. Areti uitreus humor i cristalleidos i uero
 ambo nerueoz pannicli. a duab; matrib; s; cerebri. Quoz
 subtilior rete opit. i nung ai ipso u rete gungit cristallei
 do. Ad sit ut uenis rete nutat. calor u natat ex arterijs de
 tur. Hec aut tunica uocat sedina. sic i mat pia. un pro
 cessit est uocata. Hanc sedina uelat grossior pellicla que
 ai solidet. u i sedina reti gungit. Grossa fuit necessaria.
 ut oclm ligaret. i ab osse eu defenderet. Vocat aut schi
 ros. he s; ptre me tunice pfectissime sibi i uero humor
 i cristalleidos solidatq; in medio. Qui loc uocat ueris. qa in
 coloz diuisitate ei assimilat. Et icrauntioib; tres antiozes
 tunice. ant euagandon s; posite. quaz una albugine ou
 uelat. cui forme ē uue; medietas lenis in antea. intussecus
 uersus albugine uillosa. Color it nigrū i ueneti medi.
 v uea uocat que ascina egdi. hui tra s; uuanita. Come
 am mittit. un multas habundat uenis. Seda cristalleidos
 i corneq; ē differentia ne cristalleidi cornea duricie sua
 noceat. Vñ oportet ut eet humida. Tercia ut iugdine
 sua spm coadunet uisibile. ne dispgat per aerē. Nigro eni
 coloz ē natale lum. sibi coadunare. candido u disperge
 re. Vñ quida uisu deficiente ppt splendoie nuniū parū
 palpebras claudt ocloz. ut uisus lucet parū ad uuea pro
 fugus. ptea amplior egdiat. Vñ dedit nata nuniū splendo
 rem in hac gcauitate uue; que etiā est pertusata. ut spc
 uisibil exiens ab ea rē sensā ilico pcuriat. Et ē uillosa. ut
 aqua ad oclor descendente gbibat. Cornea ē dura solida
 atq; alba. cornu subtili i albo simillima. q; ex multis frus
 culis ē cōposita. Hec dñ exorticat. qñ squama auellit.
 Et xit ab illo panniclo qui sup uocat est schiros. qñc diximus
 a dura matre egdit. Cornea fuit necessaria. ut cristallei

uocantur rete, ex retis tamen in similitudinem. Cuius iuuamentum est ad
 cristalleidon uisuaem ferre spiritum. Venis quoque et arteriis unde
 conficitur sanguis uitro humori subministratur. Vitreus humor
 et cristalleidos cum uenis et arteriis, careant sanguinem, sibi su-
 5 gendo attrahunt. A reti uitreus humor et cristalleidos et uitreo
 ambo nerueorum¹ panniculi, a duabus matribus sunt cerebri. Quorum
 subtilior rete operit, et iungit cum ipso ubi rete coniungitur cristallei-
 do. Quod fit ut uenis rete nutriatur, calor uero naturalis ex arteriis de-
 tur. Hęc autem tunica uocatur secundina, sicut et mater pia, unde pro-
 10 cessit est uocata. Hanc secundinam uelat grossior pellicula que
 cum solidetur, ubi et secundina reti coniungitur. Grossa fuit necessaria,
 ut et oculum ligaret, et ab osse eum defenderet. Vocatur autem scli-
 ros. Hęc sunt postremę tunicę perfectissimę sibi et uitreo humori
 et cristalleidos solidatę in medio. Qui locus uocatur ireus, quia in
 15 colorum diuersitate ei assimilatur. Et in circuitionibus tres anteriores
 tunicę, ante euagaidon sunt posite, quarum una albuginem oui
 uelat, cuius forme est uueę, medietas lenis in antea, intrinsecus
 uersus albuginem uillosa. Color inter nigrum et uenetum medius.
 Vuea uocatur que a secundina egreditur. Huius tria sunt iuuamenta. Corne-
 20 am mittit, unde multis habundat uenis. Secunda cristalleidos
 et corneę est differentia ne cristalleidi cornea duricie sua
 noceat. Vnde oportet ut esset humida. Tercia ut nigredine
 sua spiritum coadunet uisibilem, ne dispergatur per aerem. Nigro enim
 colori est naturale lumen, sibi coadunare, candido uero disperse-
 25 re. Vnde quidam uisu deficiente propter splendorem nimium parum
 palpebras claudunt oculorum, ut uisus licet parum ad uueam pro-
 fugus, postea amplior egrediatur. Vnde dedit natura nimium splendo-
 rem in hac concauitate uueę. Que etiam est pertusata, ut spiritus
 uisibilis exiens ab ea rem sensam ilico percutiat. Et est uillosa, ut
 30 aquam ad oculos descendente conbibat. Cornea est dura solida
 atque alba, cornu subtili et albo simillima, que ex multis frus-
 tulis est composita. Hęc dum excorticatur, quasi squama auellitur.
 Exit ab illo panniculo qui supra uocatus est scliros, qui sicut diximus
 a dura matre egreditur. Cornea fuit necessaria, ut cristallei-

¹ neruorum

25
 don ab extrinsec' accidentib; custodiat. Clara ē ⁊ lucida.
 ⁊ ut visibile sym exire phibeat. dura atq; subtilissima
 esse oportebat. Coniunctua tunica subtil' ē ⁊ alba in
 oib; oculis lateralib; solidata. non operiens cornea s; circū
 dan. Hec illa ē albedo que uidef in octo. ⁊ exiens apan
 mclō qui int' cutaneus subposit' craneo. ei' necessitas
 q; undiq; ossib; oculū circūligat. ⁊ lactos operit. quibus
 mouent oculi. Ne sit tres tunice. ou albugini ant' posi
 te. Septima ē subtilissima albuissima. ⁊ nitidissima.
 que ou albugini subposita eā tū parte operit. qua
 uitreus humor operienda dimisit. Vocat aut' araneę
 tela. q; ipsi ē sumillima. Hec ē qua in octo uident' cum
 speculū aspiciant. Qd' eximia claritate fit. ⁊ lucenti
 sima solutione ē. Vitreus cristallus. ⁊ albugineus. u
 tunice. rete. Sedina atq; dure. araneę tela. uuea cornea
 & coniunctua.

De naribus .xiiii.

Naribus. xi

Nares sūt duo foramina. una cartilagine a se inuicē dif
 ferentia. Quorū singlū nasū ascendit. ⁊ duo forami
 na se diuidt. Plurimū in buccā trāsūū tūd'. altm p' ma
 trē durā uadit in ossa colatouo similia. De quib; dixim'
 satis cū superfluitates cerebri exeuntet tegunt. he uq;
 grossis panniculis sūt indute. que a vi. incipiunt t'hi. qd'
 diuidt in os. Lingua ⁊ palatum. Guttur q; ⁊ canales
 pulmones in os stom'. Vnq; nariū. de duab; decausis fue
 re necessarie. Prima q; maiorē ad op' t'endi spc & odo
 rat' alta ut grossas emittat supfluitates uementes.
 Nē sūt trāsūūq; ⁊ n' pulmōni appositę. ut si aliquādo frigi
 dus aer subeat pulmōnē non ledat. ⁊ siqd' cū aere sic
 puluis ul' cinis int'uerit. pulmōni obēē n' possit. s; aer
 ob ambulans t'uersa in eundo depuret ⁊ calefiat atq;
 solita ne ad pulmōnē ueniant repellit. Qdā tam' arbi
 trī sūt uias in naso apparentes odorat' eē instrumētū. qā
 opilat' narib; nullus sentit odorat'. Si aperiant' ilico
 sentiet'. S; falsa ē eorū opilatio. Hec enī tant' ad p'iam

don ab extrinsecus accidentibus custodiat. Clara est et lucida,
 et ut uisibilem spiritum exire prohibeat, duram atque subtilissimam
 esse oportebat. Coniunctua¹ tunica subtilis est et alba in
 omnibus oculis lateralibus solidata, non operiens corneam sed circum-
 5 dans, Hęc illa est albedo quę uidetur in oculo, et exiens a pan-
 niculo qui inter cutaneus subpositus craneo, eius necessitas
 quia undique ossibus oculum circumligat, et lacertos operit, quibus
 mouentur oculi. Hęc sunt tres tunice, oue albugini ante posi-
 te. Septima est subtilissima albissima, et nitidissima,
 10 quę oue albugini subposita eam tantum partem operit, quam
 uitreus humor, operiendam dimisit. Vocatur autem araneę
 tela, quia ipsi est simillima. Hęc est quam in oculo uidemus cum
 speculum conspicimus. Quod ex nimia claritate fit, et lucentis-
 sima sorbitione est. Vitreus crystallinus, et albugineus .vii.
 15 tunicę, retę. Secundina atque durę, araneę tela, uuea cornea,
 et coniunctua. *De naribus .xiiii.*
 Nares sunt duo foramina, una cartilagine a se inuicem dif-
 ferentia. Quorum singulum nasum ascendit, et duo forami-
 na se diuidunt. Plurimum in buccam trasuersum² tendit, alterum post ma-
 20 trem duram uadit in ossa colatorio similia. De quibus diximus
 satis cum superfluitates cerebri exeuntes tegimus, he uię
 grossis panniculis sunt indutę, quę a .vito. incipiunt trahi, quod
 diuiditur in os. Linguam et palatum. Guttur quoque et canales
 pulmones in os stomachi. Vię narium, de duabus de causis fue-
 25 re necessarie. Prima quę maiorem ad opus trahendi spiritus et odo-
 ratus altera ut grossas emittat superfluitates uenientes.
 Hęc sunt transuersę et non pulmoni appositę, ut si aliquando frigi-
 dus aer subeat pulmonem non ledat, et si quid cum aere sicut
 puluis uel cinis intrauerit, pulmoni obesse non possit, sed aer
 30 obambulans transversa in eundo depuretur et calefiat atque
 solita ne ad pulmonem ueniant repellit. Quidam tamen arbi-
 trati sunt uias in naso apparentes odoratus esse instrumentum, quia
 opilatis naribus nullus sentitur odoratus. Si aperiantur ilico
 sencietur. Sed falsa est eorum opiñ/atio. Hęc enim tantum ad proram

¹ Coniunctua

² transuersum

ferit odoratū. Duo frustula ubi; similia odorat^{ur} s^{unt} instru-
 mta q^{ui} usq; ad colatoriu descendit. ubi dura mat^{er} est per-
 tusata. & simil^{iter} super ea ubi extrema usq; in uentri-
 los p^{er} cerebri p^{er}tingentia. Odorat^{ur} sic emittit. fumi^{us} odori-
 feroy corpū dissolut^{ur}. n^{on} cū aere mixt^{ur}. per nariū fora-
 mina ab ubi; thit^{ur}. p^{er} q^{ui} ubi p^{er} cūsiōes cerebro t^{ra}nsmittit^{ur}.
 Si enī in domo fumosa n^{on} odoufera flat^{ur} suspendit^{ur}.
 odorat^{ur} amittit^{ur}. S; t^{am} naves fumo odoufero implentur.
 Q^{uod} constat q^{uod} cū a loco odoufero se moueat n^{on} flat^{ur} antea
 suspensur ab ubi; fugat^{ur}. odorat^{ur} reddit^{ur}. Vn^{de} g^{rat}at n^{on} esse
 naves odorat^{ur} instrumenta. s; poti^{us} illa p^{er} frustula que
 uocant^{ur} uba. Cerebrū enī dilatat^{ur} n^{on} stringit^{ur}. ut suū calo-
 re custodiat natāle. Dū enī dilatat^{ur} thit^{ur} acē anarib;
 pectore q^{ui} n^{on} pulmonis canalib; n^{on} q^{ui}q^{ue} fumi^{us} t^{er}to aeri
 amiscet^{ur}. necesse ē ad cerebrū thit^{ur}. Dilatari illud flatū
 trahere dicim^{us} cū aut^{em} g^{rat}ingit^{ur} fumosus aer emouitōes
 a uent^{er}is per naves expellent^{ur}. Hec aut^{em} expulsio flat^{us}
 est emissio.

De auditu . xv .

Audit^{ur} instrumenta s^{unt} in petroso osse foramina. n^{on} pell-
 clē quib; ea operuntur. n^{on} auricle. cū uno t^{am} hoy
 auditus perficit^{ur}. Qui t^{am} duob; alijs adiuuat^{ur}. Vnū enī
 par numeroy a quinto pari egdit^{ur}. q^{uod} in foramina petri
 ossis p^{er}tendit^{ur}. Vbi dū dilatat^{ur}. foramina inter^{ius} aperun-
 tur. Que sunt t^{ra}nsmissa sic torcular. ne frigid^{us} aer cito pe-
 netret. n^{on} panniculis obsit. ne ue aliq^{uid} nociū incidat.
 q^{uod} audit^{ur} instrumentū impediāt. Cartilago extior que
 dicit^{ur} auricla. de causis duab; sunt necessaria. Defen-
 dit enī neq^{uid} in auditū cadat. sic oculos defendōt alia.
 S^{ecundo}. q^{uod} uocē adiuuat. Vox enī percussio ē aeris. Que
 cū ad cartilaginē ueniat. ubi adunat^{ur} fortit^{er} intiat fo-
 ramina

De Lingua . xvi .

Lingua ē instrumentū gutt^{ur} n^{on} locutionis. q^{uod} de carne
 molli c^{on}ponit^{ur}. n^{on} sponge assimilāt^{ur}. Ad quā multe ueni-
 unt uenē sanguine plene. Vn^{de} rubicda ē colore. Hec

iditu. xv
a

gua. xvi.

ferunt odoratum. Duo frustula uberibus similia odoratus sunt instru-
 menta, quę usque ad colatorium descendunt, ubi dura mater est per-
 tusata, et similiter super eam uberum extrema usque in uentricu-
 los pre cerebri pertingentia. Odoratus sic efficitur, fumus odori-
 5 ferorum corporum dissolutus, et cum aere mixtus, per narium for-
 mina ab uberibus trahitur, perque uberum pertusiones cerebro transmit-
 titur. Si enim in domo fumosa et odorifera flatus suspenditur,
 odoratus amittitur. Sed tamen nares fumo odorifero implentur.
 Quod constat quia cum a loto odorifero se moueatur et flatus ante eas
 10 suspensus ab uberibus fugatur, odoratus redditur. Vnde constat non esse
 nares odoratus instrumenta, sed potius illa prore frustula quę
 uocantur ubera. Cerebrum enim dilatatur et stringitur, ut suum calo-
 rem custodiat naturalem. Dum enim dilatatur trahit aerem a naribus
 pectore quoque pulmonis canalibus et qualiscumque fumus tracto aeri
 15 ammiscetur, necesse est ad cerebrum trahatur. Dilatari illud flatum
 trahere dicimus cum autem constringitur fumosus aer emotiones
 a uentriculis per nares expellentur. Hęc autem expulsio flatus
 est emissio. *De auditu .xv.*

Auditus instrumenta sunt in petroso osse foramina, et pelli-
 20 culę quibus ea operiuntur, et auricule, cum uno tamen horum
 auditus perficitur. Qui tamen duobus aliis adiuuatur. Vnum enim
 par numerorum a quinto pari egreditur, quod in foramina petrosi
 ossis protenditur. Vbi dum dilatatur, foramina interius aperiun-
 tur. Quę sunt transversa sicut torcular, ne frigidus aer cito pe-
 25 netret, et panniculis obsit, neue aliquid nocuum incidat,
 quod auditus instrumentum inpediat. Cartilago exterior quę
 dicitur auricula, de causis duabus fuit necessaria. Defen-
 dit enim ne quid in auditum cadat, sicut oculos defendunt cilia
 Secundo, quia uocem adiuuat. Vox enim percussio est aeris. Quę
 30 cum ad cartilagineum ueniat, ubi adunatur fortiter intrat fo-
 ramina *De Lingua .xvi.*

Lingua est instrumentum guttus¹ et locutionis, quod de carne
 molli componitur, et spongie assimilatur. Ad quam multe ueni-
 unt uenę sanguine plene, Vnde rubicunda est colore. Hęc

¹ gustus

eade opit uentib; quib; spaciatiū buccę ⁊ palatū indu-
it. ⁊ os stom̄ guttē ⁊ canales pulmonis. Asuperiori appa-
ret tota. ab inferiori parte usq; ad ligamēta quib; mto
ē conera. in q̄b; dā hominib; plus. quā oporteat. ut ⁊
q̄thar lingua. nec i partes moueat diuisas. Vñ oportet
incidi ligamēta. ut sibi mot⁹ per totū os ⁊ palatū det-
n latib; ligamētoꝝ quedā uenę sūt. quę saluā seper lin-
guę subministrant. Nec ab initio lingue exeunt in mo-
dū arteriarū a quib; emanat humectatio flegmati-
ca. quę uocat salua. Iste amedical uocat habitatio
saluaris. In cui⁹ lingue un⁹ exeūt hę. uenę raro est
glandosa atq; alba. ipsius saluę gnatiua. Quę adiu-
uat cū saluā auentis illis recipiat. Vñ humectet lin-
guā atq; buccā. Lingue fundamentū undiq; uicinita-
ti corporis ē in nexū. ut fere totū uideat eē unum.
cū tñ eoz diuisa sit suba. Nec ē lingue cōpositio &
aiatoꝝ corpoꝝ incioꝝ & cōpositioꝝ.

Aiatoy membroꝝ *De instrumentis Sp̄s. xvij.* Instrumentis sp̄s
incioꝝ ⁊ cōpositioꝝ tētatū expleuim⁹. de incioꝝ; ḡ
compositis sp̄m sub ministrantib; dicem⁹. scilicet de uia
gutturē. ⁊ pulmone ⁊ diafragmate ⁊ pectore. De
pectore tñ satis dyam⁹. cū de sua cōpositione tractare
mus. Dicendū ḡ de uia. quę triplex ex causa fuit ne-
cessaria. p̄mū q̄ uocē pulchrā reddit ⁊ forte. sedō q̄
alleuat aerē irroeuientem ei; tēpat frigiditatē. Vñ
q̄dā mouunt. cū eis radicat⁹ incadat n̄ tantū amicten-
tes uocē serena. s; n̄mū recipientes aerē. qui pecc⁹
in frigidet & pulmone. Qua p̄t oportet incidētē non
totā extirpare s; partē. Tercio. ut recipiat puluerē.
ñ guttē intret ut pulmone. *De Gutturē. xviii.* Gutturē. xviii.
Cutturē ē extimitas canalū pulmonis. quod duplas
ē uiuamēti. Olat⁹ ⁊ primū. ut aerē emittat ⁊ trahat
flac⁹. Scdm̄ prop̄t uocē. q̄ aliquādo unū m̄brū fac-
nata duay ut trū rerū instrumentū. sic subtile

eadem opitur¹ uestibus quibus spatium buccę et palatum indu-
itur, et os stomachi guttur et canales pulmonis, a superiori appa-
ret tota, ab inferiori parte usque ad ligamenta quibus mento
est conexas, in quibusdam hominibus plus, quam oporteat, ut et
5 contrahatur lingua, nec in partes moueatur diuersas. Vnde oportet
incidi ligamenta, ut sibi motus per totum os et palatum detur.
In lateribus ligamentorum quedam uenę sunt, quę saliuam semper lin-
guę subministrant. Hęc ab initio linguę exeunt in mo-
dum arteriarum a quibus emanat humectatio flegmati-
10 ca, quę uocatur saliuam. Iste a medicis uocantur habitatio
saliuaris. Inicium linguę unde exeunt hęc, uenę raro est
glandosa atque alba, ipsius saliuę generatiua. Quę adiu-
uat cum saliuam a uenis illis recipiat. Vnde humectet lin-
guam atque buccam. Linguę fundamentum undique uicinita-
15 ti corporis est innexum, ut fere totum uideatur esse unum,
cum tamen eorum diuersa sit substantia. Hęc est linguę compositio et
animatorum corporum interiorum et compositorum.

Animatorum membrorum De instrumentis Spiritus .xvii.

interiorum et compositorum tractatum expleuimus, de interioribus ergo
20 compositis, spiritum subministrantibus dicemus, scilicet de uua,
guttore, et pulmone, et diafragmate et pectore. De
pectore tamen satis diximus, cum de sua compositione tractare-
mus. Dicendum ergo de uua, quę triplici ex causa fuit ne-
cessaria, primum quia uocem pulchram reddit et fortem, secundo quia
25 alleuiat aerem introeuntem eiusque temperat frigiditatem. Vnde
quidam moriuntur, cum eis radicitus incidatur, non tantum amitten-
tes uocem serenam, sed nimium recipientes aerem, qui pectus
infrigidet et pulmonem. Quapropter oportet incidentem non
totam exstirpare sed partem. Tercio, ut recipiat puluerem,
30 non guttur intret uel pulmonem. *De Guttore .xviii.*

Guttur est extremitas canalium pulmonis, quod duplicis
est iuuamenti. Maius et primum, ut aerem emittat, et trahat
flatus. Secundum propter uocem, quia aliquando unum membrum facit
natura duarum uel trium rerum instrumentum, sicut subtilem

¹ operitur

fecit matrem cerebri optere uenasque et arterias ligare unice
 et cerebrum ne dissiparet coadunaret. Aliquando facit eadem
 natura ut expulsa alteri rei sint uiuamta sic fumi pilorum cau-
 sa esse dicitur. Idem etiam fecit ut in pulmone et eius canalibus instru-
 ta essent flatu ad calorem naturalem cordi reseruandum. et uocis
 esse instrumentum. Aer enim trahitur ut cor calore naturali reser-
 gent. Aer quoque expellitur ut duplicat uox opituletur. ut fumo-
 sa superfluitas a corde expellatur. ut ut materia uocis effici-
 at. Nunc igitur duabus de causis componitur canal pulmonis. quae cau-
 sa flatul ex multorum frustulorum concatenatione et ligamen-
 tis constituitur. ut possit dilatari et restringi. quae duo attine-
 tur uoluntario motu. quoniam nunquam potest fieri nisi ex catena-
 tionis membrum. huius canal suba cartilaginosa est atque du-
 ra. ut cum uentus exeat. uox fiat clara. Raucitas enim uocis
 ex humiditate fit canal pulmonis. Cui superior extre-
 mitas gulae uicina. durior est omnibus canalibus pulmonis.
 Hoc autem uocat guttur. unum instrumentum fit uocis. quod du-
 rum est inter alios canales pulmonis. Quod ex tribus cartilagini-
 bus pulmonis fit maioribus. Primum est antiquius gibbosum
 extius. secundum interius. quod in quibusdam hominibus tactu senti-
 tur. Secundum est priore maius. et retro iuxta os stomi locatur.
 ut illud compleat. quod prius defuit cartilagini. Hoc gut-
 tur quoddam concatenatione et ligamentis iungitur. ut et dilate-
 tur et restringatur. Inferius ligamentis solidetur ueruisque ligatur. cum
 duabus costis inferioribus. ex euntibus de osse scuti assimila-
 te. Tertia cartilago. tanto secunda est minor. quanto prius secunda
 fuit maior. Ita tertia secundam quasi aequat. quae cyphum assimulat.
 duo huiusmodi caua. quae duo secundae intrant frustula. Quae frus-
 tula quasi concatenata sunt. ut hac concatenatione guttur clau-
 detur et aperiret. Prima cartilago uero primae et secunda iun-
 guntur strictior est fundamento. quod fuit necesse ut fundam-
 tum in pulmone laet esset gulari gutture. Tertia carti-
 lago concatenata habet ex parte unius sicut ut ex harum car-
 tilaginum compositione canal redderet simul fistule

fecit matrem cerebri opertricem, uenasque et arterias ligare inuicem et cerebrum ne dispergeretur coadunaret. Aliquando facit eadem natura, ut expulsa alterius rei sint iuuamenta, sicut fumus pilorum causa esse dicitur. Idem etiam fecit ut in pulmone et eius canalibus instrumenta essent flatus ad calorem naturalem cordi reseruandum, et uocis esse instrumentum. Aer enim trahitur, ut cor calore naturali refrigeretur. Aer quoque expellitur, ut dupliciter uox opituletur, ut fumosa superfluitas, a corde expellatur, uel ut materia uocis efficiatur. His ergo duabus de causis componitur canalis pulmonis, qui causa flatus ex multorum frustulorum concatenatione et ligamentis construitur, ut posset dilatari et constringi, quæ duo attinentur uoluntario motui, qui numquam potest fieri, nisi ex concatenationis menbris, huius canalis substantia, cartilaginosa est atque dura, ut cum uentus exeat, uox fiat clara. Raucitas enim uocis, ex humiditate fit canalis pulmonis. Cuius superior extremitas gulæ uicina, durior est omnibus canalibus pulmonis. Hoc autem uocatur guttur, unde instrumentum fit uocis, quia durum est inter alios canales pulmonis. Quod ex tribus cartilaginibus pulmonis fit maioribus. Primum est anterius gibbosum exterius, concauum interius, quod in quibusdam hominibus tactu sentitur. Secundum est priore maius, et retro iuxta os stomachi locatur, ut illud compleat, quod priori defuit cartilagini. Hoc guttur quadam concatenatione et ligamentis iungitur, ut et dilatetur et constringatur. Inferius ligamentis solidetur neruisque ligatur, cum duabus costis inferioribus exeuntibus de osse scutum assimilante. Tercia cartilago, tanto secunda est minor, quanto prior secunda fuit maior. Ista tertia, secundam quasi equitat, quæ ciphum assimilat, duo habens concaua, quæ duo secundæ intrant frustula. Quæ frustula quasi concaua sunt, ut hac concatenatione guttur claudatur et aperiretur. Prima cartilago ubi primæ et secundæ iungitur strictior est fundamento, quod fuit necesse ut fundamentum in pulmone latius esset gulæ gutturæ. Tercia cartilago concauitatem habet ex parte uicæ spiritus ut ex harum cartilaginum compositione canalis redderetur similis fistulæ

per quā aer ad canales pulmonis. ⁊ ipsū pulmonē transire
 possit. Guttur intus eadē ueste q̄ ⁊ lingua. ⁊ palatū ⁊ os nom̄
 induit. In superiori cartilagine scaphū assimilante. ē os du-
 as hñs furelas assimilantes duo. **XC.** Os istud per collum
 ostendit. cui linea mediastina in dorso ym̄ cartilaginis ⁊
 lingue. subiori linea est subposita. Inferi lauda ē sic aci-
 minus primę cartilaginis. Quantitas ē aut̄ unota. atq; soli-
 data. in utraq; cartilaginis lata. ⁊ ligamta ei quasi nerui a
 cartilaginib; egdunt. Lauda cū osse superius sagittam
 assimilante. ligat. Hęc ē cōpositio guttis ex t̄b; cartilagin-
 bus. Concauitas gutturis quā aer intiat ⁊ exit h̄t q̄dam
 corp̄ qd lingue fistule assimilat. cui lingue corp̄ n̄ esset as-
 similandum. cū ita postior. illud ū nata primū. Hoc aut̄ cor-
 pusculū. nullā h̄t in toto corpore similitudinē glande pel-
 lis ⁊ pinguedine. Vocat̄ autē guttis lingua siue catarac-
 ta. ⁊ ē primū uocal instrumentū. Neq; enī alit̄ pot̄ uox eē
 nisi ista claudat̄ cataracta. Si enī uia guttis est aperta.
 impossibile ē uocē esse. q̄ aer paulatī exit. qd̄ ḡtū ē for-
 mande uocis s; tantū fit qdā flat̄. Si tenuit̄ exit paruis-
 si ū fortit̄ magnū. Cū uox format̄ subito mult̄ aer de corpore
 egdit̄. cui uia primū a largo puenit ad angustū. ⁊ post
 paulatī egdiens angustatur. dilatat̄. Hęc guttis catarac-
 ta ad flatū gstringendū sunt necessaria. Non aut̄ dico cō-
 structionē flat̄. ut extoto int̄ c̄hat̄. s; in emissione uocal
 utinq; gstringi laterā pect̄. ⁊ cū costis lactos ypocondrię in-
 cinos. Vñ totū pect̄ ⁊ lacti mouentes guttē mouet. aerq;
 licet fortit̄ coartat̄. ne subito egdiatur. Qd̄ fac̄ lact̄. quo
 scaphū assimilans cartilago gstringit̄. eq; hui rei explem̄-
 tū corp̄ lingue frustule assimilati. Coadunata enī pars
 parti claudit uia guttis. Per lingue hui lata nata fec̄
 duo foramina. quę ad locū c̄caui secedit̄. qd̄ aer n̄ pot̄
 subire. dū p̄ larguare uagat̄ uis. s; cū ad lata se dirigit̄.
 illa duo lateralia aperit foramina. ut tandē exire ualeat.
 Hęc aut̄ duo foramina a sup̄ inferiorib; sic linea s̄ ex-

per quam aer ad canales pulmonis, et ipsum pulmonem transire
possit. Guttur interius eadem ueste qua et lingua, et palatum et os stomachi
induitur. In superiori cartilagine sciphum assimilante, est os du-
as habens furculas assimilantes duo . χ . Os istud per collum
5 ostenditur, cuius linea mediastina in dorso primę cartilaginis et
linguę, subteriori linea est subposita. Inferius lauda est sicut acu-
minis primę cartilaginis. Quantitas est autem iuncta, atque soli-
data, in utraque cartilaginum latera, et ligamenta eius quasi nerui a
cartilaginibus egrediuntur. Lauda cum osse superius sagittam
10 assimilante, ligatur. Hęc est compositio gutturis, ex tribus cartilagini-
bus. Concauitas gutturis quam aer intrat et exit habet quoddam
corpus quod linguę fistulę assimilatur, cui linguę corpus non esset as-
similandum, cum ista posterior, illud uero natura primum. Hoc autem cor-
pusculum, nullam habet in toto corpore similitudinem glande pel-
15 lis et pinguedine. Vocatur autem gutturis lingua siue catarac-
ta, et est primum uocis instrumentum. Neque enim aliter potest uox esse,
nisi ista claudatur cataracta. Si enim uia gutturis est aperta,
impossibile est uocem esse, quia aer paulatim exit, quod contrarium est for-
mandę uoci sed tantum fit quidam flatus. Si tenuiter exit paruus,
20 si uero fortiter magnus. Cum uox formatur, subito multus aer de corpore
egreditur, cuius uia primum a largo peruenit ad angustum, et post
paulatim egrediens angustiat, dilatatur. Hęc gutturis catarac-
ta ad flatum constringendum fuit necessaria. Non autem dico con-
structionem flatus, ut ex toto intus contrahatur, sed in emissionem uocis
25 utrimque constringi lateraliter pectus, et cum costis lacertos ypocondrię ui-
cinos. Vnde totum pectus et lacerti mouentes guttur mouetur, aerque
licet fortis coartatur, ne subito egrediatur. Quod facit lacertus, quo
sciphum assimilans cartilago constringitur, estque huius rei explemen-
tum corpus linguę frustulę assimilatum. Coadunata enim pars
30 parti claudit uiam gutturis. Per linguę huius latera natura fecit
duo foramina, quę ad locum concauum secedunt, quod aer non potest
subire, dum per largitatem uagatur uię, sed cum ad latera se dirigit,
illa duo lateralia aperit foramina, ut tandem exire ualeat.
Hęc autem duo foramina a superis inferioribus sic linea sunt ex-

rensa. et si quæ pelliculæ usque in cæcum clausæ. ut guttæ claudantur. et non ante aial flatu aperiantur. Rursus cum ab; transglutit. dorsu cataractæ tangit. et subito se cataracta claudit. neque uia ad pulmone prohibet aliquando potui. sed ne multa quantitas subire possit. Aliquando enim paru intrat pelliculas et uentres suos humectat. Guttæ est cartilaginosa et rotunda. Vnde fit ut os non intransglutientis cybis usque ad canales descendat pulmonis. et guttæ usque ad palatum ascendit. Sic in transglutendo cibo cataracta claudit. et os non deprimunt sic in expellendo uomit. subitior superi guttæ obstruit. ut transeat uomit.

nalib; pulmonis.

iii.

6

Canales *De canalibus pulmonis. xviiij.*

Pulmonis ex multis componuntur cartilaginosis rotundis in modum anuli. alternati sibi subpositis ab inferiori extremitate guttis usque ad uicium pulmonis. per longiuitatem colli. Sed autem ligaturæ sibi met ipsis expellicularum ligamentis. neque ex omni parte sunt cartilaginosi sed tantum in pertinentia. colli propter expansionem ossis non. In parte uero pectoris sunt ligamenta siue corde. Habet unusquisque anulus pelliculæ intranssectis rotundissimas. quæ pelliculæ duræ sunt et solidae. Hæc sunt pelliculæ quas ante deprimunt os non atque guttæ claudere desunt. Rursus panniculos habet unusquisque anulus. sic operimentum canalibus pulmonis. Canalibus pulmonis necessaria collo sunt. ut aerem expelleret et terneret flatumque et uocem reciperet. Quæ cum in furdas pueniat. ubi pectoris est spaciositas per pulmone spargendo se dilatat et amuenit ambabus; a corde uementibus; amiscet. Sin diuisi ramuli sunt simili anulati. ex parte panniculosi et cartilaginosi. Sedque sanguine mundissimi. in anni mali nature sue competenti. Cum enim in cisionem ruptam pertusionem in aliquo horum patiat. sanguinolentum ibi aial efficitur. Vnde tussis nascitur et sanguis ille ad os deueniens expellitur. Et lac enim sanguine pulmonis impedit. Canalibus hæc ostia cartilaginosa propter uocem. Instrumentum enim uocis neque durum

tensa, et sunt quasi pelliculę usque in concauum clauseę, ut guttur claudatur, et non ante animalis flatum aperiatur. Rursus cum cibus transglutitur, dorsum cataractę tangit, et subito se cataracta claudit, neque uiam ad pulmonem prohibet aliquando potui, sed ne multa quantitas subrepere possit. Aliquando enim parum intrat pelliculas et uentriculos suos humectat. Guttur est cartilagosum et rotundum. Vnde fit ut os stomachi in transglutiendis cybis usque ad canales descendat pulmonis, et guttur usque ad palatum ascendit. Sicut in transglutiendo cibo cataracta clauditur, et os stomachi deprimit, sic in expellendo uomitus subterius superior guttur obstruit, ut transeat uomitus.

Canales *De canalibus pulmonis .xviii.*

pulmonis ex multis componuntur cartilaginosi, rotundi in modum anuli, alternatim sibi subpositi ab inferiori extremitate gutturis, usque ad initium pulmonis, per longinquitatem colli. Sunt autem ligatę sibimet ipsis ex pellicularum ligamentis, neque ex omni parte sunt cartilaginosi sed tantum in pertinentia, colli propter expressionem oris stomachi. In parte uero pectoris sunt ligamenta siue corde. Habet unusquisque anulus pelliculas intrinsecus rotundissimas, quę pellicule durę sunt et solidę, Hę sunt pellicule quas ante diximus os stomachi atque guttur circumdare deforis. Rursus panniculos habet unusquisque anulus, sicut operimentum canalis pulmonis. Canalis pulmonis necessaria collo fuit, ut aerem expelleret et traheret flatumque et uocem reciperet. Quę cum in furculas perueniat, ubi pectoris est spatiositas, per pulmonem spargendo se dilatat et cum uenis ambabus a corde uenientibus ammiscetur. Sui diuisi ramuli sunt similiter anulati, ex parte panniculosi, et cartilaginosi. Suntque sanguine mundissimi, in animali, naturę suę competenti. Cum enim incisionem rupturam percussione in aliquo horum patiatur, sanguinolentum ibi animal efficitur. Vnde tussis nascitur et sanguis ille ad os deueniens expellitur. Flatus enim sanguine pulmonis inpeditur. Canalis hęc constat cartilaginosa propter uocem. Instrumentum enim uocis neque durum

sic os debuit esse neq; molle. Cartilago ē mollior ossib;
 ⁊ durior alijs corporis partib;. Ex multis cartilaginosis
 & ligamentis fiat p̄t flatū dilatandū ⁊ q̄stringendū quod
 fieri n̄ posset. si ex una cartilagine esset. **De pulmone**

De pulmone: xx

Pulmo ē de molli carne ⁊ aeri spūme coagulata. **xx.**

Simillimū multas. quasi uasis telat. Hęc uasa s̄ trōmua.
 Vnū adext̄ q̄cauitate ic̄y cordis. alt̄m a sinistra. t̄cū asu
 is canalib; p̄diens. Adext̄ q̄cauitate cordis uena ē n̄ pul
 satua. s̄ forma ei sic artia. q̄ de duris ⁊ duob; panniclis.

V̄ n̄ hęc uena d̄r arteriaca. q̄d fuit necesse. ut pulmone pos
 sit nut̄re. Duris ⁊ duob; fit panniclis. ut subtilitate sug
 geret aerē. sanguis in nutritua pulmonis. Pulmo enī est
 subtil̄ nat̄e ⁊ aerie. Vn̄ nutritū oportuit habi simile.

Exiens a cordis sinistra ē una sola arteria. cui forma ē sic
 uena q̄ una ē ⁊ rara yellicla. Vn̄ uenata uocat̄ artia.

Hęc fuit necessaria. ut sp̄m ⁊ clarū sanguē pulmōni af
 ferat. Sp̄c multā fert q̄ntitatē. p̄t sua raritate. Vas
 ueniens a canalib; pulmonis cōpositionib; eoz ē simit. Ex car
 tilaginib; enī & panniclis canales s̄ pulmonis. ut per
 cartilaginez ori iungant̄ stom̄. q̄d cū cartilagine sua. cū
 uenata iunḡ artia. Vnū q̄d q; hoz tū uasoz. cū intret
 stomachū ē q̄d r̄p̄ertitū. Due partes exeūt dextrorsū.
 ⁊ due sinistrorsū. Pulmo enī duob; diuid̄r panniclis. p̄ct̄
 mediantib; it̄cidentib;. Quatuor superiores partes per pul
 monē. s̄ca diuid̄r multiplicat̄. Canas pulmonis alit̄ di
 uid̄r. in dextris. Que diuisio fuit necessaria. ut esset in
 fulcūm̄. ⁊ q̄si culat̄ uenis pectoris ad euntib; uas. Hęc
 ē cōpositio pulmonis. cui uiam̄tū est ut undiq; cor ar
 cūdet. cūq; p̄yo motu careat. mot̄ pectoris eū moueri
 adiuuat. Est aū pulmo instrum̄tū sp̄c ⁊ uocis. Sp̄c fuit
 necessari p̄t cor. Quia enī cor fundam̄tū ⁊ fons calo
 ris ē nat̄at. necesse ē aerē th̄at. un̄ feruor suus restri
 gerari ⁊ fumosa superfluitas posset expelli. Vn̄ duos
 mot̄ habuit q̄tarios dilatandi. q̄ sp̄m traheret restri

sicut os debuit esse neque molle. Cartilago est mollior ossibus et durior aliis corporis partibus. Ex multis cartilaginosis et ligamentis conficitur propter flatum dilatandum et constringendum quod fieri non posset, si ex una cartilagine esset. *De pulmone*

- 5 **P**ulmo est de molli carne et aeris spume coagulate, *xx.*
 simillimus multis, quasi uasis telatus, Hęc uasa sunt triformia,
 Vnum a dextra concauitate incipit cordis, alterum a sinistra, tercium a su-
 is canalibus prodiens. A dextra concauitate cordis uena est non pul-
 satiua, sed forma eius sicut arteria quia de duris et duobus panniculis.
- 10 Vnde hęc uena dicitur arteriaca, quod fuit necesse, ut pulmonem pos-
 sit nutrire. Duris et duobus fit panniculis, ut subtilitatem sug-
 geret aerii, sanguinis in nutritura pulmonis. Pulmo enim est
 subtilis nature et aerię. Vnde nutrimentum oportuit haberi simile.
 Exiens a cordis sinistra est una sola arteria, cuius forma est sicut
- 15 uena quia una est et rara pellicula. Vnde uenata uocatur arteria.
 Hęc fuit necessaria, ut spiritum et clarum sanguinem pulmoni af-
 ferat. Spiritus multam fert quantitatem, propter suam raritatem. Vas
 ueniens a canalibus pulmonis compositionibus eorum est simile. Ex car-
 tilaginibus enim et panniculis canales sunt pulmonis, ut per
- 20 cartilagine ori iungantur stomachi, quod cum cartilagine sua, cum
 uenata iungitur arteria. Vnumquodque horum trium uasorum, cum intret
 stomachum est quadripertitum. Due partes exeunt dextrorsum,
 et due sinistrorsum. Pulmo enim duobus diuiditur panniculis, pectus
 mediantibus intercidentibus. Quatuor superiores partes per pul-
- 25 monem, postea diuiduntur multipliciter. Canalis pulmonis aliter di-
 uiditur, in dextris. Quę diuisio fuit necessaria, ut esset in
 fulcimentum, et quasi culcitra uenis pectoris adeuntibus uias. Hęc
 est compositio pulmonis, cuius iuuamentum est ut undique cor cir-
 cumdet, cumque proprio motu careat, motus pectoris eum moueri
- 30 adiuuat. Est autem pulmo instrumentum spiritus et uocis. Spiritus fuit
 necessarius propter cor. Quia enim cor fundamentum et fons calo-
 ris est naturalis, necesse est aerem trahat, unde feruor suus refri-
 gerari et fumosa superfluitas posset expelli. Vnde duos
 motus habuit contrarios dilatandi, quo spiritum traheret refri-

gandi. strigendi. quo fumose superfluitates posset expel-
 li. Ne g̃ aer subito eruperet ad cor. pulmo fuit necessari⁹
 it̃ ipsum ⁊ gutt̃ mediestini. ut sp̃m refrigerandi ab eo
 acciperet. ⁊ superfluitatē fumosa sibi redderet. Quā ā ⁊
 aīal uox necessaria fuit. ⁊ uox sine aere eē n̄ potuit fe-
 cit natam a corde aeris expulsionē uocis eē natale. En̄
 g̃ pulmo cellule similitudo. seruans super aerē frigidū.
 ad cordis feruorē refrigerandū ⁊ calidū ad uocē atq; fla-
 tū. Quod si mediatore careret cor. ⁊ p̃ se p̃ncipalit̃ aerem
 traheret ⁊ expelleret. sp̃lissimū ⁊ infinitū eius esse mo-
 tū oportet. Vñ adeo esset piculosus ut nec uno mom̃to flat⁹
 teneret. S; cū quodlibet aīal in loco calido siue in aqua
 pfundissima. seu etiā in loco fetido flatū teneat. constat
 cor ad pulmonē refugere. q̃ aliquādiu possit se refrigerare.
 Vñ fit ut q̃dū aer in cella ē pulmonis. quodlibet aīal in h̄
 locis uiuere possit. S; eo deficiente. ⁊ augm̃tante fumo-
 sa superfluitate ī corde ⁊ pulmone. desinat aīal uitale eē.
 F̄ it̃ ut pulmo necessari⁹ ut aerē exq̃q̃ ⁊ in naturā th̄at
 sp̃c. q̃ eū assciscat sibi facili⁹. Sic enī abū epar ī natura
 sanguinis mutat quo membra etiā cetera facili⁹ in natu-
 ra suā mutat p̃ea. Propt̃ sup̃dictas g̃ causas ⁊ caro pul-
 monis mollior ⁊ leuor sic nata ē aeris. ut aerē in natam
 mutet sui. ⁊ ī cor eū sibi th̄at. ⁊ uitale sp̃m mutet.
 Dehinc ascēdens per arterias ad uent̃los cerebri. ī aīatū
 sp̃m q̃at mutari. S; de his planū post disputabim⁹.

onde. xxi. c

Cor fit de uillis **De corde. xxi.**
 diuisq; posita. cui caro tota ē dura. diuisitas uillorū.
 ex diuisitate motuū ē dilatandi. scil̄ ⁊ cōstringendi duri-
 ciet̃ carnis. ut uelocitatē auferat. passibilitatis. Pulmo
 circēdat cor latālr. forma cordis ē pinea. Inferior part̃
 idē latitudo opposita ē superiorū corporū. Ponit̃ autē
 it̃ ccauitates pectoris ambas. q̃s mediante pannicō
 dixim⁹ esse diuisas. Cap̃ qd̃ acūm dicit̃ in sinistra par-
 te locat̃. Hoc autē lac⁹ cordis sp̃c inhabitat uitale. In

gerandi, stringendi, quo fumose superfluitates possent expelli. Ne ergo aer subito erumperet ad cor, pulmo fuit necessarius, inter ipsum et guttur mediestinus, ut spiritum refrigerandi ab eo acciperet, et superfluitatem fumosam sibi redderet. Quia etiam et
 5 animalis uox necessaria fuit, et uox sine aere esse non potuit, fecit naturam a corde aeris expulsionem uocis esse naturalem. Est ergo pulmo cellule similitudo, seruans super aerem frigidum, ad cordis feruorem refrigerandum et calidum ad uocem atque flatum. Quod si mediatore careret cor, et per se principaliter aerem
 10 traheret et expelleret, spississimum et infinitum eius esse motum oportet. Vnde adeo esset periculosus ut nec uno momento flatus teneretur. Sed cum quodlibet animal in loco calido siue in aqua profundissima, seu etiam in loco fetido flatum teneat, constat cor ad pulmonem refugere, quo aliquandiu possit se refrigerare.
 15 Vnde fit ut quamdiu aer in cella est pulmonis, quodlibet animal in his locis uiuere possit. Sed eo deficiente, et augmentante fumosa superfluitate in corde et pulmone, desinat animal uitale esse. Fit item pulmo necessarius ut aerem exquoquat et in naturam trahat spiritus, quo eum assciscat sibi facilius. Sic enim cibum epar in naturam
 20 sanguinis mutat quo menbra etiam cetera facilius in naturam suam mutet postea. Propter supradictas ergo causas caro pulmonis mollior et leuior sicut natura est aeris, ut aerem in naturam mutet sui, et inde cor eum sibi trahat, et in uitalem spiritum mutet. Dehinc ascendens per arterias ad uentriculos cerebri, in animatum
 25 spiritum queat mutari. Sed de his planius post disputabimus.

Cor fit de uillis De corde .xxi.

diuerse positis, cuius caro tota est dura. Diuersitas uillorum, ex diuersitate motuum est dilatandi, scilicet et constringendi durities carnis, ut uelocitas auferatur, passibilitatis. Pulmo
 30 circumdat cor lateraliter, forma cordis est pinea. Inferior pars id est latitudo opposita est superiori corpori. Ponitur autem inter concauitates pectoris ambas, quas mediante panniculo diximus esse diuersas. Caput quod acumen dicitur, in sinistra parte locatur. Hoc autem latus cordis spiritus inhabitat uitalis. Inde

29
 er artia maior. de q̄ os aliq̄ egdunt. Vñ fit ut pulsus in
 sinistra parte sit fortissimus. Cor h̄t duas gcauitates. qua
 r̄ una dext̄. alta ū sinistra. Sinistra in acutū tendit. dex
 tra ista subsistit. Ad dext̄ usq; ad sinistra gcauitatē. ē unū
 foram qd̄ aq̄; dā t̄cia uocat̄ gcauitas. s; n̄ ē ita. Dext̄ item
 gcauitas. duo h̄t foramina. Vnū uena intrat gcaua. por
 tant̄ ab epate sanguinē in hanc ccauitatē. Super hoc fo
 ram tres s̄t pannicli ad hoc ibi positi. ut aperiant it̄tu
 ro sanḡni ⁊ claudant. p̄q̄. it̄rauerit ne exeat p̄t̄ dila
 tationem cordis. Al̄tm foram̄ exit uenq̄ arterie assimu
 lata ut pulmonē nut̄at. de q̄ satis dixim̄ i pulmonis trac
 tati. Sinistra it̄dē duplex h̄t foram̄. Vnū intrat artia
 uenq̄ simillima. Ita portat sp̄m apulmonē ad artias. ⁊
 sanguinē a corde ad pulmonē. Super hoc q̄ foram̄ duo s̄t
 pannicli aperientes se aeri. ad cor iḡdient̄. Al̄tm foram̄
 est sinistre partis. un̄ maior artia exit. q̄ uocat̄ outhi ⁊
 oū ē font̄ artiarū. toti corporis. Hec h̄t tres panniclos
 q̄ aperunt̄ sanḡnē a corde ⁊ sp̄m emittendo. p̄q̄. clau
 dunt̄ redditū p̄hibendo. Hec duq̄ gcauitates cordis semp̄
 s̄t in pulsu. s; tñ plus sinistra. quia sanḡ ⁊ sp̄c plus ibi
 regnat. Hec s̄t cōpositiones ccauitatē cordis ḡstituentes.
 Foram̄ qd̄ ad dext̄ parte p̄tend̄ in sinistra in dext̄ incipit
 maiorari. S; p̄ea usq; in sinistra paulatī stringit̄. qd̄ idō
 ḡseq̄r ut sanḡ in sinistra parte subtilior p̄ḡdiat̄. In uno
 quoq; gcauo frustulū ē ext̄ qd̄ auricle assimilāt. Hec
 duo s̄t que cordis auricle dicit̄. In dext̄ auricula arteri
 al̄ uena solidat̄. In sinistra ū uenose arterie ē solidatia.
 N̄ ē aut̄ in sua latitudine quedā ossa cartilaginosa que
 cordis sedes s̄t appellata. Circuit cor qd̄a pannicli qui ca
 sula cordis esse d̄r. In huī pannicli medio ext̄nsec̄ pan
 nicli p̄c̄t̄ mediantes solidant̄. Iste pannicli n̄ ungit̄
 cordi. ne forte eī modus impediāt. Qui cordi fuit neces
 sari. ut esset fundam̄tū calous nat̄at̄. un̄ aīa regētur.
 Sinistra gcauitas dignior ē de causa sup̄dicta. Subtilis

exit arteria maior, de qua omnes alię egrediuntur. Vnde fit ut pulsus in
 sinistra parte sit fortissimus. Cor habet duas concauitates, qua-
 rum una dextra, altera uero sinistra. Sinistra in acutum tendit, dex-
 tra infra subsistit. A dextra usque ad sinistram concauitatem, est unum
 5 foramen quod a quibusdam tercia uocatur concauitas, sed non est ita. Dextra item
 concauitas, duo habet foramina. Vnum uena intrat concaua, por-
 tans ab epate sanguinem in hanc concauitatem. Super hoc fo-
 ramen tres sunt panniculi ad hoc ibi positi, ut aperiant intratu-
 ro sanguini et claudant, postquam intrauerit ne exeat propter dila-
 10 tationem cordis, alterum foramen exit uenę arterię assimi-
 lata ut pulmonem nutriat, de qua satis diximus in pulmonis trac-
 tatu. Sinistra itidem duplex habet foramen. Vnum intrat arteria
 uenę simillima. Ista portat spiritum a pulmone ad arterias, et
 sanguinem a corde ad pulmonem. Super hoc quoque foramen duo sunt
 15 panniculi aperientes se aeri, ad cor ingredienti. Alterum foramen
 est sinistrę partis, unde maior arteria exit, quę uocatur orithi et
 omnium est fons, arteriarum, totius corporis. Hęc habet tres panniculos
 qui aperiuntur sanguinem a corde et spiritum emittendo, postquam clau-
 duntur redditum prohibendo. Hęc duę concauitates cordis semper
 20 sunt in pulsu, sed tamen plus sinistra, quia sanguis et spiritus plus ibi
 regnat. Hęc sunt compositiones concauitatem cordis constituentes.
 Foramen quod a dextra parte protenditur in sinistram in dextra incipit
 maiorari. Sed postea usque in sinistram paulatim stringitur, quod ideo
 consequitur ut sanguis in sinistram partem subtilior progrediatur. In uno
 25 quoque concauo frustulum est exterius quod auricule assimilatur. Hęc
 duo sunt que cordis auricule dicuntur. In dextra auricula arteri-
 alis uena solidatur. In sinistra uero uenosę arterię est solidatia¹.
 Hunc autem in sua latitudine quedam ossa cartillaginosa quę
 cordis sedes sunt appellata. Circuit cor quidam panniculis qui ca-
 30 sula cordis esse dicitur. In huius panniculi medio extrinsecus pan-
 niculi pectus mediantes solidantur. Iste panniculus non iungitur
 cordi, ne forte eius modus inpediatur. Qui cordi fuit neces-
 sarius, ut esset fundamentum caloris naturalis, unde anima regeretur.
 Sinistra concauitas dignior est de causa supradicta. Subtus

¹ solidatio

collū. duo gcaua maiora sūt. Unū arēdat oīa ossa pecto-
 ris. pulmonē ⁊ cor cōtinent. alīū gnet uentris lactos
 os. Itud icapit ab inferiori teneritudine pectoris usq;
 ad mīora ossa uenit. In q̄ gcauitate sūt nom̄ ītestina ē
 par. splen. renes. fel. uesica. matrix. *De diafragma*

diafragnate. xxii

Iter hec duo gcaua q̄da lact' ē rotundus eoz *te xxii.*
 dista que dī diafragma. incipiens a teneritudine pec-
 toris ⁊ p̄tendens utiq; usq; ad duodecimā spondilem.
 Vbi solidat' ex om̄i parte. cū cordis ligamētis ab ipso exun-
 tib; Operit aut' hic lactus de uno pannicō superi' qui
 a pannicō costas circūeunte egdit. ⁊ ex duob; pect' me-
 diantib; Subtū ē alī' pannicō. q̄ a siphac egdit. Hī di-
 afragma duo foramina unū ḡ spondiles. unde exit me-
 ri de alto exit gcaua uena. que spargit' icorporis superi-
 ora. Diafragnatis. ū sūt uiuamta. Dilatat em̄ pectoris fo-
 ramina atq; ostringit. cū alijs lactis pectoris. Scdm̄ ē qd̄
 differre fac' instrumta spē ⁊ cūbi. *De instrumti cūbi*

instrumti cūbi.
 xii.

Cybi instrumta ab ore sūt incipientia. Vbi em̄ habet. *xxiii.*
 instrumta ibi coadunata. dentes ⁊ pelliclas. un̄ operi-
 tur bucca palatū etiā linguāq; hī inferiorē parte oris
 gutt'. Vna canales pulmonis. meri. Dentū dixim' iā nu-
 merū ⁊ eoz uiuamta in tractatu ossiū. Lingua duoy
 hī uiuamina. aīatē rei atq; cybi. cū cōpositionē superi'
 dixim'. ⁊ simil' de alijs tractauim'. *De ore Stoma*

om̄ nom̄. xxiiii.

Pellicla un̄ bucca circūduūt. pellicle *chi. xxiiii.*
 curā amiscēnti os stom̄ ⁊ ipsū stomachū conecit.
 Que uiuat. quia cybū quoquo m̄ uiuat ⁊ stom̄ aptat.
 A stom̄ em̄ incip' un̄ ei nata custodit. Meri q̄da ē corp'clm̄
 longū. rotundū. atq; gcauū. qd̄ a stom̄ incipit p̄gredien-
 usq; in superiorē extremitatē gutturis. Cui exordū ē
 angustū. s; postea paulatū dilati dilatatū. ad guttis sumi-
 tatē ueniens fit latū. Protendit supra spondiles dozsi. ubi
 ligat' multis ligamētis. n̄ tū spondilib; adherens medū
 q; multo magis ungit' dextris. ⁊ usq; in duodecimā spon-

collum, duo concaua maiora sunt. Vnum circumdat omnia ossa pectoris, pulmonem et cor continens, alterum continet uentris lacertos omnes. Istud incipit ab inferiori teneritudine pectoris usque ad interiora, ossa penis. In qua concauitate sunt stomachi intestina e-

5 par, splen, renes, fel, uesica, matrix. *De diafragma-*
 Inter hęc duo concaua quidam lacertus est rotundus eorum *te xxii.*
 differentia quę dicitur diafragma, incipiens a teneritudine pectoris et protendens utrimque usque ad duodecimam spondilem. Vbi solidatur ex omni parte, cum cordis ligamentis ab ipso exeun-

10 tibus. Operitur autem hic lacertus de uno panniculo superius qui a panniculo costas circmeunte egreditur, et ex duobus pectus mediantibus. Subterius est alter panniculus, qui a siphac egreditur. Habet diafragma duo foramina unum contra spondiles, unde exit meridide altero exit concaua uena, quę spargitur i¹corporis superiora. Diafragmatis, uero sunt iuuamenta. Dilatat enim pectoris foramina atque constringit, cum aliis lacertis pectoris. Secundum est quod differre facit instrumenta spiritus et cibi. *De instrumentis cibi*

15 *Cybi instrumenta ab ore sunt incipientia. Os enim haberet .xxiii.*
 instrumenta ibi coadunata, dentes et pelliculas, unde operitur bucca palatum etiam linguamque habet inferiorem partem oris guttur. Vuam canales pulmonis, meri. Dentium diximus iam numerum et eorum iuuamentum in tractatu ossuum. Lingua duorum habet iuuamina, animatę rei atque cybi, cuius compositionem superius diximus, et similiter de aliis tractauimus *De ore Stoma-*

25 *Pellicula unde bucca circuminduitur, pelliculę chi .xxiiii.*
 circumamiscienti os stomachi et ipsum stomachum conectitur. Quę iuuat, quia cybum quoquo modo inuat² et stomacho aptat. A stomacho enim incipit unde eius natura custoditur. Meri quoddam est corpusculum longum, rotundum, atque concauum, quod a stomacho incipit progrediens

30 usque in superiorem extremitatem gutturis. Eius exordium est angustum, sed postea paulatim dilatim dilatatum ad gutturis sumitatem ueniens fit latum. Protenditur supra spondiles dorsi, ubi ligatur multis ligamentis, non tamen spondilibus adherens mediis quia multo magis iungitur dextris, et usque in duodecimam³ spon-

¹ in² mutat³ duodecimam

dile descendit. Spondilium uero medietate meri separari fuit
necesse. ut ista corpus daret descendenti arterie. Hoc enim me-
dium ligat spondilibus; ut melius custodiret. Coponit autem
meri de duobus; panniculis; a stomi egredientibus; pelliculis. Horum
unus exterior est et carnosus. et uilla sua per latum extendun-
tur. Sed interior est et nervosus. cuius pilus in longum precesit. tamen
obliquantur pauca. Est autem officium meri transglutienda trans-
glutire. Ab ore enim cibum trahit et in stomi trahit. Trahit cum nul-
lis longis que ascendencia gutta subleuant in buccas su-
periores. ut expressius cibum subtrahant ab ucca. Que per pa-
latum posita suscipientes. ab eis stringendo mittunt stomi
receptum. Si enim res humida quam in manum fuerit stricta
humor inde labit. Ex his ergo pilis glesat. ut et transglucien-
dis leuior sit asus. euomendis grauior exit. quod transglucien-
da adiuuant utraq; uela. Vomunt a solo exteriori adiuuat.
quod dilatatum esse diximus. **De Stomacho .xxv.**

Stomacho .xxv.

Stomachus. et si in sinistris sit locatus. et tamen inferiora ten-
dunt in dextera. Nunc habet epar dextrum quod cum quibus; suis str-
ictis ipsum uancat stomi. Splen est sinistra sibi subiectus la-
ceri dorsi. Superius habet uerbum quod greci goria uocant.
et forma est quasi spherica. Sed et extrema aliquantulum sit lo-
ga. Inferiora superioribus; sit latiores. foram super latitudinis
usu intestina uidet stringi. foram stricte partis dilatatur
in meri coponit. ex duobus; panniculis. Interior est nervosus
pilos hinc in longitudine et in transuerso. Exterior est carnosus
pilos hinc per latum cum pelliculis splenis ligat lateraliter et epar
ris ex parte dorsi cum spondilibus. Adiuuat autem stomi ut ex
quoquat cibum et epar mittat excoctum. ut facilius epar in
sanguinis nata uetat. Sic bucca in ore stomi cibum apparat in
gumyru. Hanc stomi excoctionem medici uocant primam
digestionem partium suarum. Adiuuantia uulgo quoque et spe-
rice forme in presenciarum sit dicenda. Duorum panniculorum. dup-
plex est uiuantia. Cibum enim amari unum sibi gchit. quod sit
cum panniculo interiori per longum uillato. sic superius de meri

dilem descendit. A spondilium uero medietate meri separari fuit
 necesse, ut infra corpus daret descendenti arterię. Hoc enim me-
 diis ligatur spondilibus ut melius custodiretur. Componitur autem
 meri de duobus panniculis, a stomachi egredientibus pelliculis. Horum
 5 unus exterior est et carnosus, et uilla sua per latum extendun-
 tur. Secundus interior est et neruosus, cuius pili in longum protensi, tamen
 obliquantur pauci. Est autem officium meri transglutienda trans-
 glutire. Ab ore enim cybum trahit et in stomacho traicit. Trahitur cum nul-
 liss longis, quę ascendentia guttur subleuant in buccę su-
 10 periora, ut expressius cybum subtrahant a bucca. Quem per pa-
 latum positi suscipientes, ab eis stringendo mittunt stomacho
 receptum. Si enim res humida quoquomodo inter manus fuerit stricta,
 humor inde labitur. Ex his ergo pilis consequitur, ut et transglucien-
 dis leuior sit asutus¹, euomendis grauior exitus, quia transglucien-
 15 da adiuuant utraque uela. Vomitus a solo exteriori adiuuatur,
 quod dilatatum esse diximus. *De Stomacho .xxv.*

Stomachus, etsi in sinistris sit locatus, eius tamen inferiora, ten-
 dunt in dextra. Hic habet epar dextrum qui cum quinque suis frs-
 trulis² ipsum bancat stomachum. Splen est sinistra sibi subterius la-
 20 certi dorsi. Superius habet zirbum quod greci condriam uocant,
 eius forma est quasi sperica. Sed eius extrema aliquantulum sunt lon-
 ga. Inferiora superioribus sunt latiora. Foramen suę latitudinis
 uersum intestina uidetur stringi. Foramen strictę partis dilatatur,
 in meri componitur, ex duobus panniculis. Interior est neruosus
 25 pilos habens in longitudine et in transuerso. Exterior est carnosus
 pilos habens per latum cum pelliculis splenis ligatur lateraliter et epar
 ex parte dorsi cum spondilibus. Adiuuat autem stomachum ut ex
 quoquat cibum et epari mittat excoctum, ut facilius epar in
 sanguinis naturam uertat. Sic bucca in opus stomachi cibum apparat in
 30 consumptum. Hanc stomachi excoctionem medici uocant primam
 digestionem partium suarum. Adiuuamenta uillorum quoque et spe-
 ricę formę in presentiarum sunt dicenda. Duorum panniculorum, dup-
 plex est iuuamentum. Cibum enim a meri unum sibi contrahit, quod sit
 cum panniculo interiori per longum uillato, sicut superius de meri

¹ aditus

² frustulis

dixim. Stomachus h in cōsurgendo surrigit de meri. &
 ab eo cibū sibi suscip. sic si quislibet manū ad rē aliquam
 suscipiendā porrexerit. Scdi pannicli uuiamū sibi retury
 cibū. qui cū peruemat ad stomachū ab ipso q̄si biancat.
 quo ad digerenda digerant. ⁊ retinenda in suū usū retine
 ant. expellenda ergo ad intestina emittunt. Vñ superi
 ora stringunt. inferiora ū dilatant. in testino se aperien
 te qd̄ porta uocat. Stringit enī istud extior pannicli in quo
 uillū latū habet. Omē enī membrū duob; constat panni
 clis. Si uillū per longū habuerit. in suscipienda suscip.
S i fuerit per latū in reiat̄ reiciendū. Quare interior sit
 neruosus nimia hęc fortitudo fec̄ sensus sui. Cū h stomach
 ch̄ recepta oib; suppeditet. inciorib; digniore sensum
 oportuit habere. ut & digestionis uacuitatē sentiret.
 & un̄ rursus impleret̄ expectis; tñ sensus plurimū in ore
 suo habet. Ore enī stom̄ sentim̄. qd̄ famē uocare solem̄.
H ac ḡ necessitate os stomachi neruosū. & ipsū oportuit
 esse stomach̄. Descendunt aut̄ duo maiores nerui ā sum
 mitate cerebri. per os stom̄ ⁊ ipsū stom̄ spargendi. Ex
 terior pannicli fuit carnosus. ut stomach̄ calefiat. ut di
 gere ualeat. Nata enī carnosā humida ē & calida. Qd̄
 hic in sinistra parte aptat̄ epari habitū loc̄ in appa
 rat̄. Splen̄ ⁊ licē in sinistra sit minoris tñ quā eparē
 quantitatis. Epar in dextera splen̄ ū locat̄ in sinistra.
L acti ū dorsi et̄ inferi. Turbūq; superi. ut meli calefieret
 ad dirigendū stomach̄. Qui ligat̄ undiq; ne mot̄ suus
 nimius a loco suo eū ualeat extirpare. fuit rotundus
 ut passibilitatē reiciat. & multā cibi quantitātē sus
 cipiat. Longa fuerit extrema ut desuper nerui unigā
 tur. In testino ū inferi latitudo inferior. ⁊ angustia su
 perior quē in humano tantū sit stomacho. Ideo fuerit
 necessaria. qz cū homo p̄alys erectior sit aialib; abis
 semper inferiora suscipit. Vñ latitudo fuit inferior
 ut multitudo cibi in possit capi. Latitudo superior

diximus. Stomachus enim in transglutiendo surrigitur de meri, et ab eo cibum sibi suscipit, sicut si quislibet in anum ad rem aliquam suscipiendam porrexerit. Secundi panniculi iuuamentum sibi returet¹ cibum, qui cum perueniat ad stomachum ab ipso quasi brancatur, quoad digerenda digerantur, et retinenda in suum usum retineantur, expellenda ergo ad intestina emittuntur. Vnde superiora stringuntur, inferiora uero dilatantur, intestino se aperiente quod porta uocatur. Stringit enim istud exterior paniculus in quo uillum latum habetur. Omne enim membrum duobus constat panniculis. Si uillum per longum habuerit, inde suscipienda suscipit. Si fuerit per latum inde reicitur reiciendum. Quare interior sit neruosus nimia hec fortitudo fecit sensus sui. Cum enim stomachus recepta omnibus suppeditet, interioribus digniorem sensum oportuit habere, ut et digestionis uacuitatem sentiret, et unde rursus impleretur expeteret sed tamen sensus plurimus in ore suo habetur. Ore enim stomachi sentimus, quod famem uocare solemus. Hac ergo necessitate os stomachi neruosum, et ipsum oportuit esse stomachum. Descendunt autem duo maiores nerui a summitate cerebri, per os stomachi et ipsum stomachum spargendi. Exterior paniculus fuit carnosus, ut stomachus calefiat, ut digere ualeat. Natura enim carnosus humida est et calida. Quod hic in sinistra parte aptatur epari habilis locus inde apparatur. Splen enim licet in sinistra sit minoris tamen quam epar est quantitatis. Epar in dextera splen uero locatur in sinistra. Lacerti uero dorsi eius inferius, zirbumque superius, ut melius calefieret ad diregendum stomachus. Qui ligatur undique ne motus suus nimius a loco suo eum ualeat extirpare. Fuit rotundus, ut passibilitatem reiciat, et multam cibi quantitatem suscipiat. Longa fuerunt extrema ut desuper nerui iungantur. Intestino uero inferius latitudo inferior, et angustia superior que in humano tantum sunt stomacho. Ideo fuerunt necessaria, quia cum homo pre aliis erectior sit animalibus cibus semper in inferiora suscipitur. Vnde latitudo fuit inferior, ut multitudo cibi inde posset capi. Latitudo superioris

¹ retinet

foramini apposita ē ineri ut si forte inglutiret res aliq̄
dura & n̄ bñ masticata int̄re ualeat foram̄ inferiori ideo
angustiat̄. quo ⁊ abus in stomacho nimia excoctione sub-
tiliat̄. facili ēgdiat̄. ⁊ rursus ne ab; exeat ante q̄ excoqua-
tur. Vñ oportet ⁊ ut semper claudat̄.

De intest de ientini. xxvi.

In testina super dorsi spondiles. ⁊ os latū s̄ **anus. xxvi.**
posita cū ligamētis asiphac ēgdiētib; ligata. Incipientia
a superiori foramine stomachi qui porta uocat̄. usq; in
anū p̄tendit̄. ⁊ globosa a dextra in sinistra. & a sinistra
retorquent̄ in dextrā. Hęc ex duob; cōponunt̄ panniculis
v̄ n̄q̄q; panniculis. h̄t uillū in latitudine rotundū. Quorū
ē essentia eadē. quę etiā in stomacho dicta est. S̄ autē
nūo. vi. Tria subtilia quę s̄ superiora cū porta iuncta.
tria grossa ab inferiori subtili incipientia. Vñ triū
subtiliū uocat̄. duodecimū. q̄ sua longitudo p̄mensura
cūq; hominis. xii. h̄t digitos. Super dorsū ēgdit̄. in nul-
lam em̄ partē torquet̄. sic alia cōuoluunt̄. Altm̄ uo-
cat̄ ieiunū q̄ sepe ē cibo uacū. globosū & artū. actū
in similitudine aliorū. Tertiū ē subtile uocatū. sc̄do simi-
limū. s̄ tñ nūq; sine cibi fecē inuentū. Grossorū tñ primū
ē orbū appellatū. & ic̄pit a subtili extremitate. ⁊ est
latū a dext̄ in sinistra partē arcūuolutū. q̄ uocat̄ or-
bū. q̄ uno tñ foramine ē contēptū p̄ qd̄ ⁊ intrancia
intran̄t & exeuntia exeunt. Qd̄ ēgdit̄ ab eo aliud intrat
in testinon qd̄ uocat̄ ileon. Orbū ū intestinū sacclō est
assimulatū. Sc̄dm̄ grossorū illud ē qd̄ uocant̄ ileon. q̄
simil̄ aliis a dext̄ in sinistra tendit̄. s̄ tñ a dextra ascē-
dit super anchā. uocat̄ ileon q̄ dura digestio in iliorū
dolor ē. in hoc residet in testino. Tertiū est rectū in tes-
tinū qd̄ in inferiori ani extremitate positū uocatur
colon. Vbi cū aliq̄ inhereat digestio. inde colica nascit̄
passio. Hoc ceteris latū est. Intestina hęc arcūdant uenę
neru quoq; & artū. S; horū maiorū pars remanet ar-
ca superiora. Ligant̄ cū pelliculis ⁊ glādosa carne in

foraminis apposita est meri, ut si forte transglutiretur res aliqua dura et non bene masticata intrare ualeat. Foramen inferior ideo angustiat, quo et cibus in stomacho nimia excoctione subtiliatus, facilius egrediatur, et rursus ne cibus exeat antequam excoquatur. Vnde oportet etiam ut semper claudatur. *De intest-*
 5 *Intestina super dorsi spondiles, et os latum sunt tinis .xxvi.*
 posita cum ligamentis a siphac egredientibus ligata. Incipientia a superiori foramine stomachi qui porta uocatur, usque in anum protenduntur, et globosa a dextra in sinistram, et a sinistra
 10 retorquentur in dextram. Hęc ex duobus componuntur panniculis. Vnusquisque panniculus, habet uillum in latitudine rotundum. Quorum est essentia eadem, quę etiam in stomacho dicta est. Sunt autem neruo¹ .vi. Tria subtilia quę sunt superiora cum porta iuncta, tria grossa ab inferiori subtili incipientia. Vnum trium
 15 subtilium uocatur, duodecimum, quia sua longitudo pro mensura cuiusque hominis .xii. habet digitos. Super dorsum egreditur, in nullam enim partem torquetur, sicut alia circumuoluuntur. Alterum uocatur ieiunium quia sepe est cibo uacuum, globosum et artum, actum in similitudinem aliorum. Tercium est subtile uocatum, secundo simi-
 20 limum, sed tamen numquam sine cibi fecę inuentum. Grossorum trium primum est orbem appellatum, et incipit a subtili extremitate, et est latum a dextra in sinistram partem circumuolutum, quod uocatur orbem, quia uno tantum foramine est contemptum per quod et intrancia intrant et exeuntia exeunt. Quod egreditur ab eo aliud intrat
 25 intestinon quod uocatur ileon. Orbem uero intestinum sacculo est assimilatum. Secundum grossorum illud est quod uocamus ileon, quod similiter aliis a dextra in sinistram tendit, sed tantum a dextra ascendit super ancham. Vocatur ileon quia dura digestio unde iliorum dolor est, in hoc residet intestino. Tercium est rectum intes-
 30 tinum quod in inferiori ani extremitate positum uocatur colon. Vbi cum aliqua inhereat digestio, inde colica nascitur passio. Hoc ceteris latius est. Intestina hęc circumdant uenę nerui quoque et arterię. Sed horum maiorum pars remanet circa superiora. Ligantur cum pelliculis et glandosa carne in

¹ numero

sua gcauitate. que oia in superiorib; sit dicta. Nec in
 testinor e copositio. Inuuant ut a stomacho digesta rea
 piant et in succu mand et ad epar. feces q; expellant foras.
 A superiori uena que uocat porta. multe uene subtile
 priunt ad intestina. Ab intestinis q; pcurrit ad epar. &
 he uocant mesaraice uene per quas succu cibi ad epar
 tendit ab intestinis. Rursus in testina uiuant. q; cibū
 mutant. Cib; enī intra stomachū digent. cū portas exe
 at et ad subtile intestinū ueniat. ibi aliquas consumēt
 moras melius subtiliat. et in per mesaraicas ad epar p
 gredit. ubi in natam sanguis mutat. sic enī bucca et me
 ri cibū subtiliant. et ad stomachū subtilioē mutat. sic et
 in subtile intestino non dū bñ putat in stomacho multo
 maior fit digestio ut epari mutant digestibiliorem.

Vñ hoc intestinū stomachi eētie e uicini. Nec e una inter
 tinoy necessitas. Singloy aut uirtute dicti sum. et coposi
 tionē. Coy enī gibbositas & rotunditas ideo fuere necessa
 ria. ut ibi cibū aliquandiu inhereat. Ad si non fieret
 hō & seper comederet. seperq; digeret. Sedo fuere neces
 saria. ut cibū partū digant et p ut eis subyerit. partū rea
 neant superflua u expellant. Duodecimū intestinū ad
 dorsū erectū e. ut uenis et arteris daret locū et ueris.

Sic et locatū multū occupat locū spatū. Dicendū est q; ex
 duob; panniclis fieret. et ulla per latū descēdēt. Duo
 pannicli fuere necessarij. ut si unū pateret. ab alto sibi
 subueniat. sic in diuina uidemū disēnteria. q; aliquādo
 in digestioē frustula carnis uident exire. que de intio
 rib; panniclis citat. eē. n̄ tñ perit intestinū. q; ut extio
 pannicli sibi facit subylenitū. Coy ulla per latū sit ex
 tensa. ut superfluoꝝ fortit sint expulsiua. Vñ sit ut du
 plicia inferiora intestina. superiorib; sit g̃stiora & maio
 ra ut n̄ frequent uis hoīem ad sella ire oporteat. q; si
 digestio loca stricta incidit. facile implet et cito euacu
 ari oportet. Ad si ampla ctingit. egr̄. *De pinguedine. xxvii.*

sua concauitate, quę omnia in superioribus sunt dicta. Hęc in
 testinorum est compositio. Iuuant ut a stomacho digesta reci-
 piant et inde sucum mandent ad epar, fecesque expellant foras.
 A superiori uena quę uocatur porta, multe uenę subtile
 5 prouunt ad intestina. Ab intestinis quoque procurrunt ad epar, et
 hęc uocantur messaraice uenę per quas sucus cibi ad epar
 tendit ab intestinis. Rursus intestina iuuant, quia cibum
 mutant. Cibus enim intra stomachum digestus, cum portas exe-
 at et ad subtile intestinum ueniat, ibi aliquas consumens
 10 moras melius subtiliatus, et inde per mesaraicas ad epar pro-
 greditur, ubi in naturam sanguinis mutatur, sicut enim bucca et me-
 ri cibum subtiliant, et ad stomachum subtiliorem mititur¹, sic et
 in subtili intestino nondum bene puratus in stomacho multo
 maior fit digestio ut epari mittant digestibiliorem.
 15 Vnde hoc intestinum stomachi essentie est uicinum. Hęc est una intes-
 tinorum necessitas. Singulorum autem uirtutem dicturi sumus, et compositio-
 nem. Eorum enim gibbositas et rotunditas ideo fuere necessa-
 ria, ut ibi cibum aliquandiu inhereat. Quod si non fieret
 homo et semper comederet, semperque digereret. Secundo fuere neces-
 20 saria, ut cibum partim digerant et prout eis subpetit, partim reti-
 neant superflua uero expellant. Duodecimum intestinum ad
 dorsum erectum est, ut uenis et arteriis daret locum et neruis.
 Sic enim, locatum minus occupat loci spatium. Dicendum est quare ex
 duobus panniculis fierent, et uilla per latum descenderent. Duo
 25 panniculi fuere necessarii, ut si unus pateretur, ab altero sibi
 subueniatur, sicut in diurna uidemus disse\i/nteria, quia aliquando
 in digestionem frustula carnis uidentur exire, quę de interio-
 ribus panniculis constat, esse, non tamen perit intestinum, quia uel exterior
 panniculus sibi facit supplementum. Eorum uilla per latum sunt ex-
 30 tensa, ut superfluum fortiter sint expulsiua. Vnde fit ut du-
 plicia inferiora intestina, superioribus sint grossiora et maio-
 ra ut non frequenter uis hominem ad sellam ire oporteat, quia si
 digestio loca stricta inciderit, facile implet et cito euacu-
 ari oportet. Quod si ampla contingit, econtra. *De pinguedine .xxvii.*

¹mittant

Zurbū ex duob; cōponit̃ panniculis grossis atq; spissis quorū
 al̃ subponit̃ alti. In hoy medio mul- ta ē
 crassitudo. ⁊ multe uenę atq; arterię. Cras-
 situdo ita ē super intestina. cui forma sic sacculus siue
 marsupiuū extat. Incaū ab ore stomi ⁊ usq; ad intestinum
 qđ uocat̃ colon tendit. Bucca eĩ ibidē ū ⁊ in p̃ncipiū aliqñ
 do solidat̃ in aliqua extremitate epatis. ⁊ in dorsi costis
 neq; in his det̃minat̃; s; sic solet̃ g̃tingere sepi uingr̃ cum
 stomi. ⁊ splene atq; colon. ut stomachus & intestina per
 ipsū possint calefieri. ut ⁊ liget uenas q̃ h̃t̃ intestina.

Epar in dext̃ late De epate. xxxviii. De epate. xxxviii.
 ponit̃. ⁊ sub superiore ypodria locat̃. Est aut̃ ccaui
 atq; gibbosū q̃cauitas stomi ⁊ in testinis ē. Amplectit̃ enī
 stomachū cū suis quinq; panniculis. Gibbositas diafragma-
 ti ē apposita. ita ut ipsū tangat. Ligat̃ cū diafragmate
 pelliculis ipsū operientib; ⁊ similit̃ costis postiorib;. Conca-
 uitas ⁊ sua stomi ⁊ in testinis pelliculis ē ligata & uenis. Hoc

epar non in oib; eq̃it̃ se h̃t̃ hoib; quantitate siue partib;
 In hominib; ē maior q̃ in bestis eide quantitate. nūc par-
 tiū in q̃b; dā. ii. in q̃b; dā. iii. in q̃b; dā. iiii. in q̃b; dā. v. Epar hoī
 magnā tenet partē in dext̃. allata sua ccauitate. uena

ygdr̃. que porta uocat̃. que ante q̃. exeat in. v. diuiditur
 uenulas. quinq; epatis intrantes particlas. Ṽ unaq; q̃
 part̃ q̃naria in multas uenas diuidit̃ subtilissimas. Que in
 inferiorē p̃tendit̃ stomachū. in duodecimū q̃ intestinum
 ieiunū atq; rectū qđ satis durū cū de uenis tractarem̃

Necessariū fuit ut epar cibū mutet ⁊ sanguē faciat. qm̃ p̃
 ea p̃uenas ad totā corporis m̃bra t̃ciat. Vñ fit ut i substan-
 tia epatis ⁊ digestibilis fact̃. portā ingoīat̃. de in in duo-
 decimū. p̃ea in ieiunū. ⁊ a ieiuno in subtile intestinū.

Subtile ū sicut̃ bñ colatū. per mesaraicā mittit̃ ad uenā
 que uocat̃ porta ⁊ p̃hanc eandē epatis mittat̃ ad uen-
 t̃rē. Ṽ p̃uenas sparsim dilatat̃. que per epar extendit̃.

Epar cibū mutat̃. i natam sanguis. que per uenā ma-

i altitudine

coagulato al
 similes sangu
 in. lib̃ enū i st
 macho ē coct̃

Zirbum ex duobus componitur panniculis grossis, atque spissis, quorum alter subponitur alteri. In horum medio multa est crassitudo, et multę uenę atque arterię. Crassitudo ita est super intestina, cuius forma sicut sacculus siue marsupium extat. Incipit ab ore stomachi et usque ad intestinum quod uocatur colon tendit. Bucca eius ibidem ubi et in principium aliquando solidatur in aliqua extremitate epatis, et in dorsi costis neque in his determinatę, sed sicut solet contingere sepius iungitur cum stomacho, et splene atque colon, ut stomachus et intestina per ipsum possint calefieri, ut et liget uenas quas habent intestina.

10 Epar in dextro latere *De epate .xxviii.* ponitur, et sub superiore ypocondria locatur. Est autem concauum atque gibbosum \eiusque/ concauitas stomacho et intestinis est. Amplectitur enim stomachus cum suis quinque panniculis. Gibbositas diafragma-

15 ti est apposita, ita ut ipsum tangat. Ligatur cum diafragmate pelliculis ipsum operientibus et similiter costis posterioribus. Concauitas etiam sua stomacho et intestinis pelliculis est ligata et uenis. Hoc epar non in omnibus equaliter se habet hominibus quantitate siue partibus. In hominibus est maior quam in bestiis eiusdem quantitatis, numerus partium in quibusdam .ii. in quibusdam .iii. in quibusdam .iiii. in quibusdam .v. Epar hominis magnam tenet partem in dextra, * allata sua concauitate, uena * in altitudine progreditur, quę porta uocatur, quę antequam exeat in .v. diuiditur, uenulas, quinque epatis intrantes particulas. Vbi unaqueque pars quinaria in multas uenas diuiditur subtilissimas. Que in

25 inferiorem protenditur stomachum, in duodecimum quoque intestinum ieiunium atque rectum quod satis diximus cum de uenis tractaremus. Necessarium fuit ut epar cibum mutet et sanguinem faciat, quam post ea per uenas ad tocus corporis menbra traiciat. Vnde fit ut in substantia epatis * et digestibilis factus, portam ingrediatur, deinde in duodecimum, postea in ieiunum, et a ieiuno in subtile intestinum. * coagulato assimiletur sangu[i-]ni. Cibis enim in stomacho est coctus

30 Subtile uero sucum bene colatum, per mesaraicam mittit ad uenam quę uocatur porta et per hanc eandem epatis mittat ad uentrem. Vbi per uenas sparsim dilatatur, quę per epar extenditur. Epar cibum mutat, in naturam sanguinis, quem per uenam ma-

splene xxviii.

ioie que uocat ccaua in ceta corporis mandat mbra.
Splen in parte e sinistra. **De Splene. xxviii.**
 can forma aliquantulu est longa. & parum
 cont stomach gcaua. usul costat gibbosa. In
 his duob; locis ligat cu panniculis au bina giungunt uascu
 la. Vnu qd maiori e qntitatis. agibbositate e epatis. per
 qd ab epatis sangne colera nigra sibi splen uidet trahere
 A itm mui it splene n os stom locat. Vn cola nigra ou stom
 mudat ut appetit in confortet. Splenis uiuamtu e ut sa
 sangne in epate mundificet. & per uasculu supdictu sibi
 trahat sangnis feces. quas per aliud uas ou stom mittat
 qntu adiuuando appetitui sufficit. Neq; tm totu n ilico
 mittit. q; aliquandu sibi retinens in suos usul tnsformar par
 te. alia part tandē uera facta cola put dixi mittit stom i
 suo appetitui cfortando. Vn fit ut splenis subita que fu
 gat n emittit rara sit ut spongia. & grossos humores sibi
 trahat. Color ei nigradini assimilat. ut cola mg exprimat

elle xxx.

Fel sily epatis frustulu **De felle. xxx.**
 mai est. Nui un tant e panniculi fortis n dur. Bina ht uas
 cula. Vnu epatis ccauitati iunctu. per qd colera R a san
 gne epatis de purat. Altm in duo alia diuidt. Vnu hoy
 mai in testino ungr. ut col. R. sibi imiat. Altm in inferi
 oie tend stomach. u col. R. expleat officiu. Collo hui due
 furese ungr. Vna e illi artie que exit ab epate. Alia e
 nerui ad epat uementis. un intra n sensus dat felli. Et
 aut fellis uiuamtu. ut sangne a col. R. mundificet. ne
 forte ibi remanens eu icendent **De renibus. xxxi.**

mb; xxxi.

Renes st in laterib; doui. spondiliu quoy dextra excelsi
 or um epatis in can frustulo. hoy ccauitas sibi alter
 nati e opposita. qd in solo ctng hoie. n single due de
 ccaua uena inferunt furese. cu ipsa egdiatur uena ab
 epate. Vna sangne portat ut ipsa nutriat. alta ut san
 sangnis colamtu sibi gthar. ide urina. Ambob; q; de ma
 iori artia accedat furese. ut urta eis possint dre. Ab abab;

iorem quę uocatur concaua in cetera corporis mandat menbra.

Splen in parte est sinistra, *De Splene .xxviii.*

cuius forma aliquantulum est longa, et parum

contra stomachum concaua, uersus costas gibbosa. In

5 his duobus locis ligatur cum panniculis cui bina coniunguntur uascu-
la. Vnum quod maioris est quantitatis, a gibbositate est epatis, per
quod ab epatis sanguine coleram nigram sibi splen uidetur trahere.

Alterum minus inter splenem et os stomachi locatur. Vnde colera nigram ori stomachi
mundatur ut appetitus inde confortetur. Splenis iuuamentum est ut san-

10 sanguinem¹ in epate mundificet, et per uasculum supradictum sibi
trahat sanguinis feces, quas per aliud uas ori stomachi mittat,
quantum adiuuando appetitui sufficiat. Neque tamen totum et ilico
mittit, quia aliquandiu sibi retinens in suos usus transformat par-
tem, alia pars tandem uera facta colera prout dixi mittitur stomacho, in
15 suo appetitu confortando. Vnde fit ut splenis substantia quę fu-
gat et emittit rara sit ut spongia, et grossos humores sibi
contrahat. Color eius nigrae/dini assimilatur, ut colera nigra exprimatur.

Fel super eparis frustulum *De felle .xxx.*

maius est. Huius unus tantus est panniculus fortis et durus. Bina habet uas-

20 cula. Vnum eparis concauitati iunctum, per quod colera rubea a san-
guine epatis depuratur. Alterum in duo alia diuiditur. Vnum horum
maius intestino iungitur, ut colera rubea sibi iniciatur. Alterum in inferi-
orem tendit stomachum, ubi colere rubeae expleat officium. Collo huius duę
furcule iunguntur. Vna est illius arterię quę exit ab epate. Alia est
25 nerui ad epar uenientis, unde uita et sensus datur felli. Est
autem fellis iuuamentum, ut sanguinem a colera rubea mundificet, ne
forte ibi remanens eum incenderent. *De renibus .xxxi.*

Renes sunt in lateribus dorsi, spondilium quorum dextra excelsi-

or uni epatis uicinus frustulo. Horum concauitas sibi alter-

30 natim est opposita, quod in solo contingit homine, et singulę duę de
concaua uena inferuntur furculę, cum ipsa egrediatur uena ab
epate. Vna sanguinem portat ut ipsa nutriat, altera ut san-
sanguinis² colamentum sibi contrahat, id est urinam. Ambobus quoque de ma-
iori arteria accedunt furculę, ut uitam eis possint dare. Ab ambabus

¹ sanguinem

² sanguinis

duo exeunt longa uascula ⁊ bñ cœua pelliculâ operta. que
iungunt cū uesica amedias uocata emunctoria per que
in uesicâ p̄tendit̄ urina. Ob hoc enī renes fuere facti. ut
aq̄nicū sugentes sanḡne in eyatē eī deportarē.

Suetica xxxii

Vesica in marib; super **De Vesica. xxxii.**
rectū intestinū ponit. Est aut̄ unū pannicell̄ idēq; du-
rus. Dur⁹ ut col⁹ R. urine ferret̄ immixtā. Super fora-
m̄ unū h̄t̄ tactū. quo uesica ḡstringit̄. ne urina p̄t̄ uel-
le hōis eḡdiat̄ arenib;. Ad uesicā tendit̄ urina. per ua-
sa superius uocata emunctoria. Hęc cū ipsa solidant̄.
p̄t̄ dicem⁹. Que cū ad uesicā ueniant. uesice. quoddā
m̄ pelliculā exconant̄. ut illis patet uasculi. Post pelli-
clā solidat̄. ⁊ ut ant̄ fuit̄ inuenit̄. ne forte uent⁹ inḡ-
diat̄. ⁊ urine accedenti p̄t̄ dixim⁹ exconando aperit̄.

ad eā adit⁹.

Matrix in forma **De Genitalibus s̄ uirib; xxxiii.**
sua ē sic uesica ⁊ maxima ē p̄funditas. que utrim-
q; h̄t̄ quasi quedā frustula cornib; assimilata. quib; dif-
fert a uesica. Ascendunt aut̄ cornua usq; ad supradic-
tā emunctoria. Per frustula art̄ie intrant. que sperma
⁊ sp̄m in uulua portant. Vluē subā ē sic nervosa. ut
in conceptu extendi possit. undiq; ⁊ tunc maxime cū
fet⁹ incipit ad maiorare. Bucca ē neruosior. ut i cōmix-
tione maris delectationi esset assensibilior. Moderare
dura. ut intrmittendo semini extendēt. ⁊ eo recepto
claudēt. Ad utrūq; n̄ fieret si nimis durū siue molle
esset. Vñ pannicell̄ pilos h̄t̄ in c̄positione diuisi formes.
Q̄ unū ē ⁊ paruum ⁊ in longū extensus necessari⁹ appe-
titui trahendi spermatis. Est ⁊ ali⁹ ex obliq; ⁊ maior
ad hoc solūm ut spermatis ⁊ c̄cepti fet⁹ esset contine-
tior. Est ⁊ ali⁹ latālis. quo fet⁹ egressur⁹ emittet̄. Hęc retro
superposita intestino. ⁊ ei uesica ē superposita. ut uul-
uē subtilitate in fet⁹ grossitudine intestini esset uice cul-
trice. Cui⁹ opertorū est. uesica. Olenbris sibi uicinis liga-
t̄ ligamētis flexibilib; q̄b; eā extendentib; n̄ tm̄ rūpet̄.

genitalib; m̄b; xxxiii.

duo exeunt longa uasicula et bene concaua pelliculis operta, quę iunguntur cum uesica a medicis uocata emunctoria per quę in uesicam protenditur urina Ob hoc enim renes fuere facti, ut aquaticum sugentes sanguinem in epatę eum deportarent.

5 **Vesica in maribus super** *De vesica .xxxii.*

rectum intestinum ponitur. Est autem unus panniculus idemque durus. Durus, ut coleram rubeam urine ferret inmixtam. Super foramen unum habet lacertum, quo uesica constringitur, ne urina preter uelle hominis egrediatur a renibus. Ad uesicam tendit urina, per uasa superius uocata, emunctoria. Hęc cum ipsa solidantur, prout dicemus. Quę cum ad uesicam ueniant, uesicę quoddam modo pelliculam excoriant, ut illis pateret uasculis *, Post pelliculas solidatur, et ut ante fuit inuenitur, ne forte uentus ingrediatur, et urine accedenti prout diximus excoriando aperitur.

* ad eam aditus

15 **Matrix in forma** *De Genitalibus membris .xxxiii*

sua est sicut uesica cuius maxima est profunditas, quę utrimque habet quasi quedam frustula cornibus assimilata, quibus differt a uesica. Ascendunt autem cornua usque ad supradictam emunctoria. Per frustula arterię intrans, quę sperma et spiritum in uuluum portant. Vuluę substantia est sic neruosa, ut in conceptu extendi posset, undique et tunc maxime cum fetus incipit admaiorare. Bucca est neruosior, ut in commixtione maris delectationi esset assensibilior. Moderate dura, ut intromittendo semini extenderetur, et eo recepto clauderetur. Quod utrumque non fieret si nimis durum siue molle esset. Vnus panniculus pilos habet in compositione diuersiformes. Qui unus est et paruus et in longum extensus necessarius appetitui trahendi spermatis. Est et alius ex obliquo et maior, ad hoc solummodo ut spermatis et concepti fetus esset continentior. Est et alius lateralis, quo fetus egressurus emittetur. Hęc retro superposita intestino, et ei uesica est superposita, ut uuluę subtilitate in fetus grossitudine intestinum esset uice cultricę. Cuius opertorium est, uesica. Membris sibi uinicis ligatur ligamentis, flexibilibus, quibus eam extendentibus non tamen rumperetur.

Vesica longior ē inferi. quā uulua. Excedit superi & uesice
 collū natę femineę iunctū est. Natā autē feminea est
 spaciolū. qđ utraq; penis ossa mediat super anū locata
De foris h̄t frustula de pellib; que uocant̄ badera. Que
 frustula s̄t in femini sic p̄pua. i masculis fuer̄t autē ne-
 cessaria ut ab aeris frigiditate uulue eēt oportuna. Ma-
 tria c̄caua duo s̄t magna. quoy unū dextrū. alim sin-
 istrum. Nec utraq; in unū secedit c̄caui. qđ uulue uoca-
 tur collū. Quā ḡ tria s̄t c̄caua antiq; consueuer̄t dicē uul-
 uas. qđ iudi ē in intersecto aiali si uulua arcuauer̄t. Dis-
 coopertis ū superiorib; pellicis duo apparēt gcaua itio
 iuncta. q̄ quasi uident̄ uulue. Necessaria fuer̄t gcaua.
 ū gemini habent loca. In his s̄t quasi qđā fosse. que ue-
 narū s̄t buccę. un̄ instrua uenire solent. Si autē aspera
 ista loca. ut in uiscando spermati essent oportuna. ū etiā
 ligat̄ sedina. Olatry h̄t duos testiculos in sumitate colli
 positos p̄ frustula. que superi uocauim̄ cornua. Quoy
 unū dext. alē sinist. minores in q̄ntitate q̄ s̄t masculi. for-
 ma eoy rotunda. parū tm̄ superficie s̄t plana. Subā glā-
 dosa. sic ea s̄t que gfortant uenas eoy mediestinas. Duri-
 ores feminei q̄ masculini. Quib; singlis singlę de renib;
 ueniunt uenę que subeunt frustula superi ita uocata
De testico q; uno quedā specie uident̄ exire per q̄ testicli
 syma iaceunt. in uasa symatis. Tal̄ ē uulue forma. r̄ cō-
 positio ei que sedm̄ tēp̄ r̄ etates. in diuisis feminis diuisa
 ē. q̄ ḡuide maiores s̄t. q̄ n̄ ḡuide. Nūquā ḡuide minores
 qua q̄nq; grauide. Quanto maḡ enī femine edant. tan-
 to plus earū uulue propt̄ extensionē maçorant̄. Scdm̄
 etates q̄q; minores h̄nt puellule q̄m puellę adulte. Ve-
 tanę minores q̄ iuuenctē. libidinosę maiores q̄ n̄ libidino-
 se. S; natal̄ matris quantitas in longitudine ab umbilico
 est usq; in natām femine & tantū duodecī digitorū ē la-
 titudo spaciolū. duoy emunctorū mediū ū duo uulue
 cornua se iungit̄. Sic gal̄ r̄ ypoct̄ per pender̄t spora est

Vesica longior est inferius, quam uulua. Excedit superius et uesticę
collum nature femineę iunctum est. Natura autem feminea est
spaciolum, quod utraque penis ossa mediat super anum locata.
De foris habet frustula de pellibus que uocantur badera. Que
5 frustula sunt in feminis sicut prepucia, in masculis. Fuerunt autem ne-
cessaria ut ab aeris frigiditate uuluę essent opertoria. Ma-
trici concaua duo sunt magna, quorum unum dextrum, alterum sinis-
trum. Hęc utraque in unum secedunt concauum, quod uuluę uoca-
tur collum. Quia ergo tria sunt concaua antiqui consueuerunt dicere uul-
10 uas, quod uideri est in interfecto animali si uuluam circumieris. Dis-
coopertis uero superioribus pelliculis duo apparent concaua tercio
iuncta, que quasi uidentur uuluę. Necessaria fuerunt concaua,
ubi gemini haberent loca. In his sunt quasi quedam fosse, que ue-
narum sunt buccę, unde menstrua uenire solent. Sunt autem aspera
15 ista loca, ut inuisando spermati essent oportuna, ubi etiam
ligatur scdina¹. Matrix habet duos testiculos in summitate colli
positos post frustula, que superius uocauimus cornua. Quorum
unus dexter, alter sinister, minores in quantitate quam sunt masculi. For-
ma eorum rotunda, parum tamen superficie sunt plana. Substantia glan-
20 dosa, sicut ea sunt que confortant uenas eorum mediastinas, duri-
ores feminei quam masculini. Quibus singulis singule de renibus
ueniunt uene que subeunt frustula superius ita uocata.

De testiculo quoque uno quedam spetie uidentur exire, per quas testiculi
sperma iaceunt, in uasa spermatis. Talis est uulue forma et com-
25 positio eius que secundum tempus et etates, in diuersis feminis diuersa
est, quia grauidę maiores sunt, quam non grauidę. Numquam grauidę minores
quam quinque grauide. Quanto magis enim femine edant, tan-
to plus earum uuluę propter extensionem mæli/orantur. Secundum
etates quoque minores habent puellule quam puellę adulte. Ve-
30 terane minores quam iuencule, libidinosę maiores quam non libidino-
sę. Sed natalis² matricis quantitas in longitudine ab umbilico
est usque in naturam femine et tantum duodecim digitorum est la-
titudo spaciolum, duorum emunctorium medium ubi duo uuluę
cornua se iungunt. Sicut galienus et ypocras perpenderunt sperma est

¹ secundina

² naturalis

34
 artifex q̄ mat̄ia creandoy infantū. m̄strua ū sola mat̄ia
 ſt. neq; cat̄ fed̄ m̄ſi ſper̄mata maris ⁊ femine m̄ſceat̄.
 V ulua ḡ am̄trius uenit̄ mundificata. in cōmixtione ut̄
 uſq; retinet̄ ſper̄ma ūtute ſua ḡtentua. Si in ḡ uiri ſp̄
 ma neq; multū rarū neq; ſp̄ſſū neq; uicoſū fuerit ſp̄ma
 retinet̄. q̄ bucca uulue fortiffime claudit. q̄ ē inueni
 ri ſi beſt̄ia aliq̄ plena occidit. Ad eo em̄ os uulue clauſū
 inuenit̄. ut nec inḡdi poſſet ac. q̄ cōngit̄ ex nimia cōcipi
 centia retinendi ſp̄matis. Q̄d cū a uirga exeat. ūge ūtute
 expulſiua uad̄ rectū per uulue collū. uſq; in eide ſun
 damtū. V̄ dū dilatat̄ uacua loca replent̄. Latalia ū con
 nua remanent uacua. Ad quoy uacuitates cōplendas ex
 it ſp̄ma de teſtictis femine per uafa ſu ſp̄matis. mixtūq;
 cū uiri ſp̄mate replet̄ ea loca. ad que implenda uirile ſp̄
 ma puenire n̄ potat̄. ⁊ ſic utrūq; p̄ mat̄rice dilatat̄ mix
 tū. S; tū cū int̄ hęc ⁊ uulue en̄cia quedā loca remaneat̄
 uacua. implent̄ illo ſp̄mate q̄ inmixtū dixeram̄ reman
 ſiſſe. Comixtio aut̄ hęc. duab; decauſis fuit̄ neceſſaria. ” ut uſq; ſp̄mati
 P rimo ut maſclimū ſp̄ma tēparet ⁊ femineū. Maſclimū
 ⁊. groſſū ē ⁊ calidum. ſimineū ū eḡt̄ frigidū ⁊ liquidū.
 M aſclimū ḡ ex nimia ſua ſp̄ſſitudine n̄ potest ſe dilatare.
 ⁊ ex u calous ſu mat̄iam deſtruit̄ infantis. Vn̄ fuit̄ ne
 ceſſe ut ſuarū q̄t̄atū diuſitate femineū ſp̄ma haſ tē
 paret̄ utraſq;. Sedā cauſa ē ut pannicli inde fieret q̄
 infantulū circūdaret. Dū. n. hęc cōmixtio circūquaq;
 ſparz̄t̄. uulue calore excoq̄t̄. ūn pannicli aciffime con
 ficatur. Sic ex paſta liquida ferro calido ſuperpoſita
 aciffime fit nebula. Lemitas aut̄ ⁊ plantat̄ uulue n̄q;
 p̄mittat̄ adherere. p̄t̄ ſuȳ dictas foſſulas ū cōglutinatur
 aſp̄tate nimia. Qui pannicli idē fac̄ ſp̄mati. q̄ ouo no
 uit̄ formato ſuus pannicli fac̄. In bruto autē aiali uci
 nante ḡceptu hic pannicli foſſulis q̄ ſt̄ uenarū ora tā
 tā ūl̄gāt̄ inuenitur. ſi tē aial̄ iterficiat̄. Vn̄ refert̄ y
 pocas de ſaltate femina. q̄ ſaltas p̄ vi. die ḡceptionis

artifex et materia creandorum infantium, menstrua uero sola materia sunt, neque creatur fetus nisi spermata maris et femine misceantur. Vulua ergo a menstruis uicinitus mundificata, in commixtione utriusque retinet sperma uirtute sua contentiua. Si inqua¹ uiri sperma neque multum rarum neque spissum neque uiscosum fuerit sperma retinetur, quia bucca uuluę fortissime clauditur, quod est inueniri si bestiam aliquam plenam occideris. Adeo enim os uuluę clausum inuenitur, ut nec ingredi posset acus, quod contingit ex nimia concupiscentia retinendi spermatis. Quod cum a uirga exeat, uirge uirtute expulsua uadit rectum per uuluę collum, usque in eiusdem fundamentum. Vbi dum dilatatur uicina loca replentur. Lateralia uero cornua remanent uacua. Ad quorum uacuitates complendas exit sperma de testiculis femine per uasa sui spermatis, mixtumque cum uiri spermate replet ea loca, ad que implenda uirile sperma peruenire non poterat, et sic utrumque per matricem dilatatur, mixtum. Sed tamen cum inter hec et uuluę essentiam quedam loca remaneant uacua, implentur illo spermate quod inmixtum dixeramus remansisse. Commixtio autem hec, * duabus de causis fuit necessaria. * utriusque spermati[s]

Primo ut masculinum sperma temperaret et femineum. Masculinum enim grossum est et calidum, femineum² uero econtra frigidum et liquidum. Masculinum egro ex nimia sua spissitudine non potest se dilatare, et ex ui caloris sui materiam destruit infantis. Vnde fuit necessę ut suarum qualitatū diuersitate femineum sperma has temperaret utrasque. Secunda causa est ut panniculus inde fieret, qui infantulum circumdaret. Dum enim hec commixtio circumquaque spargitur, uuluę calore excoquitur, unde panniculus citissime conficitur. Sicut ex pasta liquida ferro calido superposita citissime fit nebula. Lenitas autem et planitas uuluę nusquam permittit adherere, preter supradictas fossulas, ubi conglutinatur asperitate nimia. Qui panniculus idem facit spermati, quod ouo nouiter formato suus panniculus facit. In bruto autem animali uicinate conceptu hic panniculus fossulis que sunt uenarum ora tantum illigatus inuenitur, si tunc animal interficiatur. Vnde refert y-pocras de saltatrice femina, quia saltans post vi. diem conceptionis

¹ inquam

² femineum

mē h' mōi pannictos sp̄ma emittit. in similitudinē ouī n̄ dū
 cōplecti. Ad hē pannictm̄ totū undiq; sp̄ma circūeunte
 ingōunt. m̄strua per ora uenarū idē per sup̄dictas fossū
 las. Nūdū em̄ adeo ē durus. quū facile perforēt. Ad q̄
 etiā sanḡi subtilissimū n̄ sp̄s per arterias ingōunt eūq;
 obnumū sū impetū n̄ soli dari p̄ea p̄mittunt sp̄ma q̄
 natāle sp̄m h̄is & calorē natāle sibi trahit sanguinem
 n̄ sp̄m extiorē. Dū pannicti induret foramina n̄ clau
 dunt. Venę ū n̄ artē n̄ nascentes i spermatē uenūq; n̄
 artū ad uulua peruenientib; unctę. n̄ sanḡie n̄ sp̄m
 fer̄ alternati sibi solidantib; uenarū n̄ artiarū forami
 nib;. De h̄is autē uenū n̄ artē n̄ in modū telę cāuolu
 tis circūdat pannictis. n̄ p̄ de uenū omib; duę t̄n uenę. De
 duab; ū artū una sola artia fiat. q̄ cōfectina uocat. Se
 cundina ad hoc necessaria ut illā solā artia dualq; uenas
 confirmet n̄ defendat ut per uenas de sanḡie m̄struo
 infante nutat. p̄ artiam sp̄m n̄ subtilē sibi sanḡie t̄bu
 at. Int̄ hos duos pannictos alij nascunt̄ duo. Vñ scđinę
 p̄xim̄ a uulua eḡd̄. ē forma fasciole simillima cū infā
 til uinḡi uelica. ut suā urmā suscipiet̄ eiciat. Cui alt̄
 ē subposit̄ lat̄ atq; c̄sus q̄ fumū n̄ humectationē in
 fantuli sit suscepturus. Sic em̄ fumū erit de infante si
 cut sudor de p̄uecto hoīe. Int̄ s̄ pannicti q̄b; operunt̄
 pannicti. Infantulus aut̄ sic creat. Vñq; sp̄mata sibi
 m̄uce permixta ex sanḡis caliditate fiunt sic uelice. Sic
 in re sp̄ssa n̄ uiscosa uid̄. q̄ cū igni excoḡ. q̄si uelica
 p̄t̄ ebullitionē efficit. Quę uelice cū sibi postea aduna
 tur n̄ de sp̄u sp̄matis impleant̄. in perforatione sp̄matis
 maḡ ḡcauant̄. V̄ sp̄matis extremitas idurescit. nec sp̄m
 p̄mittit eḡd̄. Vñ fit ut sp̄s n̄ sanḡi pannictm̄ scđinę pe
 netrent. n̄ sp̄matis ḡcauitates repleant̄. V̄ ū formati
 ua de m̄struo sanḡie. infantis m̄bra nutat̄ informare.
 de solo sp̄matē alba c̄ficient̄ m̄bra idē cerebrū. ossa.
 cartilagineſ pelliclas. ligam̄ta uenas q; n̄ arterias.

inter huiusmodi panniculos sperma emisit, in similitudinem oui nondum completi. Ad hunc panniculum totum undique sperma circumeuntem ingrediuntur, menstrua per ora uenarum id est per supradictas fossulas. Nundum¹ enim adeo est durus, quin facile perforetur. Ad quem etiam sanguis subtilissimus et spiritus per arterias ingrediuntur eumque ob nimium sui inpetum non solidari postea permittunt sperma, quo naturalem spiritum habens et calorem naturalem sibi trahit sanguinem et spiritum exteriorem. Dum panniculus induretur foramina non clauduntur. Venę uero et arterię nascentes in spermatę uenisque et arteriis ad uulua peruenientibus iunctę, etiam sanguinem et spiritum ferunt alternatim sibi solidantibus uenarum et arteriarum foraminibus. De his autem uenis et arteriis in modum telę circumuolutis circumdatur panniculis, et post de uenis omnibus² duę tantum uenę. De duabus uero arteriis una sola arteria conficitur, quę confectura uocatur. Secundina ad hoc necessaria ut illam solam arteriam duasque uenas confirmet et defendat, ut per uenas de sanguine menstruo infantem nutriat, per arteriam spiritum et subtilem sibi sanguinem tribuat. Inter hos duos panniculos alii nascuntur duo. Vnus secundinę proximus a uulua egreditur, cuius forma fasciole simillima cum infantis iungitur uesica, ut suam urinam suscipiens eiciat. Cui alter est subpositus latus atque crassus qui fumum et humectationem infantuli sit suscepturus. Sic enim fumus exit de infante sicut sudor de prouecto homine. Isti sunt panniculi quibus operiuntur panniculi. Infantulus autem sic creatur. Vtraque spermata sibi inuicem permixta ex sanguinis caliditate fiunt sicut uesicę. Sicut in re spissa et uiscosa uidetur, quę cum igni excoquitur, quasi uesica propter ebullitionem efficitur. Quę uesicę cum sibi postea adunantur et de spiritu spermatis impleantur, in perforatione spermatis magis concauantur. Vbi spermatis extremitas indurescit, nec spiritum permittit egredi. Vnde fit ut spiritus et sanguis panniculum secundinę penetrent, et spermatis concauitates repleant. Virtus uero formatiua de menstruo sanguine, infantis membra mittitur informare, de solo spermatę alba conficiens membra, id est cerebrum, ossa, cartilagine, pelliculas, ligamenta, uenas quoque et arterias.

¹ Nondum

² omnibus

De sanguine instruo fac epar. et per cor omnia membra carnosia quae
 corde sanguine fit et arterie. Co formatua ut prius illa esse
 membra quae aliorum sunt fundamenta. ut pote cerebrum. cor. epar.
 Cerebrum ex symate fit essentia. Cor & arterie de sanguine fi-
 unt. Epar de instruo sanguine per uenas a secunda ueniente.
 Haec in transformatione sua sibi sunt uicina. si a se inuicem sece-
 dunt. Postea illa. u. uena quae de aliis omnibus fit una ad cor
 ueniens. subtile sanguinem & sym sibi subministrat. De his
 fundamentis alia tam nascuntur. De cerebro. nerui et nucha eg-
 diunt. De corde. artia maior. Quae de corde idem nata fecit
 exire. quod timuit ne exire ruperent. longinquitate. Nunc quasi
 fundamentum factus. fecit et nata haec omnia custodia. De
 symate. et. cunctum ut custodiret cerebrum spondiles nucha. " uirt' illa fec'
 custodientes pectoris costas ut cor custodiant superiores
 costas ut defendant epar. Iua tamen apparet prima quae funda-
 mentalis est uicina. sic sensus instrumta. fit cerebro uicina.
 pulmo cordi. Stomach. splen. renes. & pancreas. epari
 sunt uicina. Vasa nascuntur et alia. ista priora membra in
 cauitate pectoris pedes et similia quae paulatim forma-
 tur omnia. ex qua uulua cadit sperma. Infans. et. cum car-
 ni. gradibus; Primum cum sic anathomias uidet spermatum. ad
 huc sit inani. quae ypoctima uocat. At cum syma " gdu
 sanguinem commiscet. Tunc enim cerebrum. cor. epar. non adeo
 plenum formata. sic sanguis fit massa. Quae gradibus. ypo-
 ctima uocat fetum. Tercium cum cerebro epari et corde. iam for-
 matis alia membra membra appent. informia. Quartum.
 cum omnia eadem apparet formata. Quae gradibus ab ypoctima infans
 uocat. Sa. et. incipit se mouere et pedibus. calcitrare. In tribus
 primis; aetate arbor. infans assimilatur. Haec formatio in " gdtb'
 tantum membris quae suorum. Tercium complexionis est istud. quod in " formatiois'
 viui. mensibus; nascitur. Si sit masculus. in xxx diebus; forma-
 tur. in lx mouetur. femina in xxxv. format. lx mouetur.
 cxx. diebus; complet. decem mensium masculus. xlv. formatur
 diebus; et. xc mouetur. femina. l. format. in e. mouetur.

De sanguine menstuo facit epar, et preter cor omnia menbra carnosia quia corde sanguine fit et arterię. Eo formatiua uirtus prius illa conficit menbra, quę aliorum sunt fundamenta, utpote cerebrum, cor, epar. Cerebrum ex spermatis fit essentia. Cor et arterię de sanguine fi-

5 unt. Epar de menstuo sanguine per uenas a secundina ueniente. Hęc in transformatione sua sibi sunt uicina, sed a se inuicem secedunt. Postea illa .iia. uena que de aliis omnibus fit una, ad cor ueniens, subtilem sanguinem et spiritum sibi subministrat. De his fundamentis alia tria nascuntur. De cerebro, nerui et nucha egrediuntur. De corde, arteria maior. Quam de corde ideo natura fecit

10 exire, quia timuit ne ex uię rumperentur, longinquitate. His quasi fundamentum factis, fecit et natura hęc ossa custodientia. De spermate enim * craneum ut custodiret cerebrum spondiles nucham * uirtus ista fecit custodientes pectoris casia costas ut cor custodiant posteriores

15 costas ut defendant epar. Illa tamen apparent prima, quę fundamentis sunt uicina, sicut sensus instrumenta, sunt cerebro uicina, pulmo cordi. Stomachus, splen renes, et panniculis, epati sunt uicina, post ista nascuntur et alia, istis posteriora menbra in concauitate pectoris pedes et similia quę paulatim forman-

20 tur omnia, ex quo in uuluam concidit sperma. Infans enim cum creatur .iiii. gradibus. Primus cum sicut anathomicis uidetur spermati, ad huc sit uicinus, quem * ypocras sperma uocat. Alter cum sperma * gradum sanguini commiscet. Tunc enim cerebrum, cor epar, non adeo plenum formata, sicut sanguinis sunt massa. Quem gradum, ypo-

25 cras uocat fetum. Tercius cum cerebro epate et corde, iam formatis alia menbra ~~menbra~~ apparent, informia. Quartus, cum omnia eque apparent formata. Qui gradus ab ypocrate infans uocatur. Iam enim incipit se mouere et pedibus calcitrare. In tribus prioribus * animatę arbori, infans assimilatur. Hęc formatio in-

30 fantum menbrorumque suorum. Tempus * complexionis est istud, quod in * formationis viiii. mensibus nascitur. Si sit masculus, in xxx diebus formatur, in lx mouetur. Femina in xxxv. formatur, lxx mouetur, ccx. diebus completur, decem mensium masculus .xlvi. formatur diebus, et xc mouetur. Femina .li. formatur, in e¹. mouetur,

¹c

in ccc nascat. Noue m̄suū masculē in xl format. in lxxx mo-
 uet. femina in xlii forma suscip. in xc motū. cclxx nasa-
 tā. Nasct̄ iō aut̄ cōplet. q̄ spermā un̄ nascat̄ ē fort̄ & ca-
 lid̄. Testat̄ t̄m̄ ypocras se uidisse mulierē añ xxx dies ab
 ortū fecisse. ⁊ ab ortuo oīa m̄bra cōplese. Itē ypocras aut̄
 aiq; forma in xxxv dieb; cōplet. inco. x. parturit. Modus
 ⁊ cōplexionis duplex eē debet motū parturicio uero
 triplex. Siq̄ aut̄ questionabr̄ ē infans octo m̄suū n̄ ui-
 uat ita respōdendū. erit. Testat̄ ypocr̄ oēm infante in vii.
 m̄su; motū habere. q̄si adō fuerit ut exire possit. q̄m̄ ad
 uitā qualescat. Si n̄ emerierit ipso motū ita debilitat̄ &
 parturit. Vn̄ in subsequenti exiens m̄se nullaten̄ pot̄
 uiuere. Si aut̄ ad nonū siue decimū natiuitatis p̄tend̄.
 a passioe p̄ous mot̄ intra uulūā roborat̄. Vn̄ ē pbare q̄
 om̄s matres pl̄ in viii partunt̄ m̄se. Sciendū quoq; in
 dextro masculē in sinistra ū latē femina format̄. ⁊ ibidē
 quilibet maḡ mouet. Nasct̄ in dextris. q̄ calidiores s̄t
 feminis. Vn̄ lat̄ q̄ calidus ē uendicauerit sibi. De sinistro
 accipiendū ē egr̄io. Sinist̄ & testic̄ femine frigidus
 est nat̄. Vn̄ ⁊ spermā frigidū ⁊ humidū ē. Vniuersalit̄
 ḡ dicendū. q̄ quanto maḡ sp̄ma ē calidū siccū ⁊ sp̄ssū.
 tanto sepī in sepī inde masculi nascunt̄. q̄si sp̄ma aliud
 fuerit c̄tra c̄angit. Significō masculi c̄tra erit h̄m̄. Nat̄
 pulc̄ coloris. motus leuon̄. Dext̄ mamilla erit maior
 ⁊ durior. mamillę sum̄tas magna atq; dura. pulsus in
 manu dext̄ maior ⁊ sp̄ssior ⁊ leuon̄. De femina ḡcep-
 ta accipiendū ē egr̄io. De masculo in xxxv. dieb; sit femi-
 ne purgatio. De femina xxxv. Sp̄ora uiri si habundau-
 rit pl̄ q̄ femine. uidebit̄ pat̄ assimilare. Si femine erit
 maḡ. mat̄ assimilabit̄ femine aliq̄n̄ paruunt gemmos
 alienus t̄m̄ testat̄ se uidisse mulierē tres p̄p̄isse. duos
 masculos ⁊ unā femina. Q̄dā dicit q̄ femina. uii. duas
 feminas ⁊ duos masculos p̄p̄erit. Alii fatent̄ se uidisse
 mulierē. v. masculos p̄p̄erisse. ⁊ ita in uii annis xx ge-

in ccc. nascitur. Nouem mensium masculus in xl formatur, in lxxx. mouetur. Femina in xlii formam suscipit, in xc motum, cclxx nascitura. Masculus ideo citius completur, quia sperma unde nascitur est fortius et calidius. Testatur tamen ypocras se uidisse mulierem ante xxx dies ab

5 ortum fecisse, et abortiuo omnia membra complexse. Item ypocras cuius cumque forma in xxxv diebus completur, inco.x¹. parturitur. Modus enim complexionis duplex esse debet motui parturicio uero triplex. Si quis autem questionabitur cur infans octo mensium non uiuat ita respondendum, erit. Testatur ypocras omnem infantem in .vii.

10 mensibus motum habere, qui si adeo fuerit ut exire possit, quoquomodo ad uitam conualescit. Si non emerit ipso motu ita debilitatur et parturitur. Vnde in subsequenti exiens mense nullatenus potest uiuere. Si autem ad nonum siue decimum natiuitatis protenditur, a passione prioris motus intra uulua roboratur. Vnde est probare quia

15 omnes matres plus in viii patiuntur mense. Sciendum quoque in dextro masculus in sinistra uero latere femina formatur, et ibidem quilibet magis mouetur. Masculi in dextris, quia calidiores sunt feminis. Vnde latus quod calidus est uendicauerunt sibi. De sinistro accipiendum est econtrario. Sinister etiam testiculus feminę frigidioris

20 est nature. Vnde et sperma frigidum et humidum est. Vniuersaliter ergo dicendum, quia quanto magis sperma est calidum siccum et spissum, tanto sepius inde sepius inde masculi nascuntur, quod si sperma aliud fuerit contra contingit. Significatio masculi certi erit huiusmodi. Mater pulcri coloris, motus leuioris. Dextra mamilla erit maior,

25 et durior, mamillę summitas magna atque dura, pulsus in manu dextra maior et spissior et lenior. De femina concepta accipiendum est econtrario. De masculo in xxv. diebus fit feminę purgatio. De femina xxxv. Sperma uiri si habundauerit plus quam feminę, uidebitur patri assimilare. Si feminę erit

30 magis, matri assimilabitur. Feminę aliquando pariunt geminos. Galienus tamen testatur se uidisse mulierem tres peperisse, duos masculos et unam feminam. Quod quidam dicunt quia femina .iiii. duas feminas et duos masculos peperit. Alii fatentur se uidisse mulierem .v. masculos peperisse, et ita in iiii annis xx ge-

¹ in ccx

uuisse. et os uixisse. quod factum est possibile. quia uulua. un. habet for-
sulas. quod diximus uenarum ora per que ad uulua accedunt
membra. Dicit alij se uidisse mulierem que in vii^{mo} mense peperit
filiam. in nono uero masculinam. Unde diuinant per ymum conceptam
aliam accessisse masculinam. Aristoteles dicit mulierem quendam
conceptisse. hanc per annum nichil aliud quam massam carneam emis-
se. hec omnia nature sunt possibilis. Sed tamen ego nullum uidi qui
fateretur se hec uidisse. **De mamillis. xxxiiii.**

De mamillis. xxxiiii.

Mamille de glandosa sunt facta carne. molli scilicet et alba sicut
lactis est natura. Sunt autem uenarum et arteriarum ibi sibi inuicem com-
pacte. hec sunt in pectore positae. ut cordi essent uicinas. quod caloris
est fundamentum naturalis. quatenus adiuuarent decoctionem sang-
nis. Que sunt necessarie ut lac generet. unde infans nutritur.

Puer enim in uulua positus sanguine matris nutritur. Unde oportet
puerum natum habere nutrimentum eodem sanguine finitimum.

Mamillas ergo femina habuit in pectore ut hec cordi uicinas
sanguinem naturalem excoctum calore in naturam mutaret lacteam.

Concaua enim uena ad cor ueniens et de corde ad pectus exiens
ascendit usque in gutturum furcatur in duas maiores diuidenda
furcatur. Summe facit arteria. Que ambe furcatur descendunt
in mamillas et ab eis diuiduntur in ambas. et multiplicat di-
uisae cum earum miscentur carne. Sanguis ueniens ad mamil-
las excoquitur antequam pueniat ad eas. Hic enim sanguis per concauam
uenam ad cor ascendit. et in redditur pectori. De pectore ad
cor redit. de corde ad mamillas penetrat et uenarum spar-
gitur per mamillas. Et tunc moratur quod ad sanguinem perfectissi-
me excoquitur. excoctum in mamillarum spongiosam carne
iacit. quia naturam caro habet lacteam. Sic nutrimentum fit cu-
bet infantis. Itaque et par succum ab eis mutat in naturam san-
guinis. Unde ceteris nutrimentum det in uentris maxime tamen car-
nosus. Quia autem lac de matris sanguine fiat. et uulua
mamillas contingat. signum est quod a mulieris conceptione
incipiunt menstrua cessare. ut infantibus in uulua po-
sitis in uideatur nutrimentum dedisse. Mulierum enim ab ortu.

nuisse, et omnes uixisse, quod satis est possibile, quia uulua .iiii. habet fos-
 sulas, quas diximus uenarum ora per que ad uuluam accedunt
 menstrua. Dicunt alii se uidisse mulierem que in viimo mense peperit
 filiam, in nono uero masculum. Vnde diuinant post primum conceptum
 5 alterum accessisse masculum. Aristotiles dicit mulierem quandam
 concepisse, sed post annum nichil aliud quam massam carneam emis-
 se. Hęc omnia naturę sunt possibilis. Sed tamen ego nullum uidi, qui
 fateretur se hęc uidisse. *De mamillis .xxxiiii.*
Mamillę de glandosa sunt factę carne, molli scilicet et alba sicut
 10 lacertis est natura. Sunt autem uenę et arterię ibi sibi inuicem commix-
 tę. Hęc sunt in pectore positę, ut cordi essent uicinę, quod calor
 est fundamentum naturalis, quatenus adiuuant decoctionem sangui-
 nis. Quę sunt necessarię ut lac generetur, unde infans nutritur.
 Puer enim, in uulua positus sanguine menstruo nutritur. Vnde oportet
 15 puerum natum habere nutrimentum eidem sanguini finittimum.
 Mamillas ergo femina habuit in pectore ut hęc cordi uicinę
 sanguinem naturali excoctum calore in naturam mutarent lacteam.
 Concaua enim uena ad cor ueniens et de corde ad pectus exiens,
 ascendit usque in gutturis furculas in .iiis. maiores diuidenda
 20 furculas. Simile facit arteria. Quę ambę furculatim descendunt,
 in mamillas, et ambe diuiduntur in ambas, et multipliciter di-
 uisę cum earum miscentur carne. Sanguis ueniens ad mamil-
 las excoquitur antequam perueniat, ad eas. Hic enim sanguis per concauam
 uenam ad cor ascendit, et inde redditur pectori. De pectore ad
 25 cor redit. De corde ad mamillas penetrat et uenatim spar-
 gitur per mamillas. Vbi tadiu¹ moratur, quo ad sanguinem perfectissi-
 mę excoquatur, excoctus in mamillarum spongiosam carnem
 iacitur, quia naturam caro habet lacteam. Sic nutrimentum fit cuiusli-
 bet infantis. Itidem et par sucum cibi mutat, in naturam san-
 30 guinis. Vnde ceteris nutrimentum detur membris maxime tamen car-
 nosis. Quia autem lac de menstruo sanguine fiat, et uulua
 mamillas contingat, signum est quod a mulieris conceptione
 incipiunt menstrua cessare, ut infantibus in uulua po-
 sitis, inde uideatur nutrimentum dedisse. Mulierum enim abortiuum,

¹ tamdiu

facientium mamillę emollescit. et si ante fuerit dura. Sicut
 ypocri in afousimis testat. Si mulieris inquit p̄q̄. gemino
 ccepit dext̄ mamilla emollierit masculi abortiuus fit.

Si sinistra. abortiuat̄ et femina. **DE TESTICIS. xxxv.**

Testic. xxxv. T

Testiculi instrumenta s̄t generandi spermatis. Ob h̄ c̄ponū
 t̄ de carne glādosa. alba. molli. & rara. ut albū fa
 cadnt sperma. Vñ q̄s; testiculi uno pannicō ē oblitus.
 q̄ asiphac eḡd̄r. Ad quoy unūquēq; uena uenit aren
 bus. aq̄ uis sanḡi ei subministrat. un̄ mat̄ia spermatis esse
 cōprobat. hęc cū ad testicōs ueniat. multiplicat̄ se per eos
 dilatat. Itē duę artē a dorsi uenit̄ parte. q̄ per testicōs
 multiplicat̄ diuiduntur myx̄. Sanḡi q̄ q̄ spermatis ē ma
 tia añ q̄ ad testicōs perueniat. ex parte mutat̄. et per
 uenas ostend̄r. et ī albescit dū digestio cōpleat̄. De in car
 nē testicōy uenę emittunt. Vñ sp̄ma fit p̄fectū. De
 testiculis duo uasa exeunt q̄ suba ē sic testicōy. In h̄
 duo uasa testiculi eiciunt sp̄ma. & a uasis suscip̄ uiga si
 cut a mulierū testiculi uulua suscip̄. hęc uasa uocant̄ sp̄
 matis. quę longa s̄t in masculis. q̄ testiculi in ossa ascendunt
 penis. et in uigā descendunt. hęc et longa in masculis. et du
 ta. Longa ut a testiculis sp̄ma exiens melius excoq̄tur in
 uia. Largaras ut a uigā cito exeat. et in uulua a uigā. Duri
 ciet̄ ne exiit̄ ruyent̄. longinquitate. In muliere uasa sper
 matis citaria s̄t h̄i. S̄t em̄ curta. stricta & mollia. Stric
 ta. q̄ mulieris subtile ē sp̄ma. un̄ fit ut p̄stricta loca
 facile c̄rat. C̄ta. q̄ uicina s̄t loca ad quę p̄ciat̄ sp̄ma.

Uigibus. xxxvi.

v

Mollia. q̄ n̄ longa restabat uia. DE VIRILIBUS. xxxvi.

Virga caro ē neruosa rotunda. gcaua. ab utroq; penis
 ossē incipiens. et utinq; neruos sibi oppositos extensus
 h̄i. Quę duplici ex causa fuit necessaria. Primo ut p̄
 uasa sua sp̄ma in uulua p̄ciat. un̄ et fuit neruosa.
 ut appetitū gcupiscentię in tactu habeat. Concaua
 efficitur ut accedente appetitu uento iyleat̄. et eriga
 tur. Ambo lacti natali sibi oppositi. ut nūq; uirga

facientium mamillę emollescunt, etsi ante fuerunt durę. Sicut yprocras in aforismis testatur. Si mulieris inquit postquam geminos conceperit dextra mamilla emollierit masculus abortiuus fit. Si sinistra, abortiuatur et femina. *De testiculis .xxxv.*

- 5 **T**esticuli instrumenta sunt generandi spermatis. Ob hoc componuntur de carne glandosa, alba, molli, et rara, ut album faciunt sperma. Vnusquisque testiculus uno panniculo est obsitus, qui a siphac egreditur. Ad quorum unumquemque uena uenit a renibus, a qua uis sanguis eius subministratur, unde materia spermatis esse
- 10 comprobatur. Hęc cum ad testiculos ueniat, multipliciter se per eos dilatat. Iterum duę arterię a dorsi ueniunt parte, quę per testiculos multipliciter diuiduntur mixtę. Sanguis quoque qui spermatis est materia antequam ad testiculos perueniat, ex parte mutatur, et per uenas ostenditur, et inalbescit dum digestio compleatur. Deinde carnem testiculorum uenę emittunt. Vnde sperma fit perfectum. De
- 15 testiculis duo uasa exeunt quorum substantia est sicut testiculorum. In hec duo uasa testiculi eiciunt sperma, et a uasis suscipit uirga, sicut a mulierum testiculis uulua suscipit. Hęc uasa uocantur spermatis, quę longa sunt in masculis, quia testiculi in ossa ascendunt
- 20 pęnis, et inde in uirgam descendunt. Hęc et longa in masculis et dura. Longa ut a testiculis sperma exiens melius excoquatur in uia. Largitas ut a uirga cito exeat, et in uuluam a uirga. Durities ne ex uię rumperentur, longinquitate. In muliere uasa spermatis contraria sunt his. Sunt enim curta, stricta et mollia. Stricta, quia mulieris subtile est sperma, unde fit ut per stricta loca facile currat. Curta, quia uicina sunt loca ad quę proicitur sperma.
- 25 Mollia, quia non longa restabat uia. *De uirilibus .xxxvi.*
- V**irga caro est neruosa rotunda, concaua, ab utroque penis ossę incipiens et utrimque neruos sibi oppositos ex transuerso
- 30 habens. Quę duplici ex causa fuit necessaria. Primo ut per uasa sua sperma in uuluam proiciat, unde etiam fuit neruosa, ut appetitum concupiscentię in tactu habeat. Concaua efficitur ut accedente appetitu uento impleatur et erigatur. Ambo lacerti naturaliter sibi oppositi, ut nusquam uirga

possit flecti, unde rectę sperma in uuluam proiciat. Secundo quia ue-
sica uię spermatis sit uicina hac eadem uia emittitur urina.

Vesicam enim ex parte ani natura expulit, quam in ossibus penam ammouit,
quę in masculis collum longum habuit, quod uirgę iungitur concauitati,

nis

5 quo urinam expellit. Mulier cum uirga careat, parum longi col-
li est necessitas, ut in naturam femineam trahiciat. Finit .iii. par-

Qvarta particula habet capitula .xx. continens | ticula.

uirtutum scientiam actionum et spirituum.

Capitulum.	.i.	De uirtute sensum operante.	.xi.
10 <D>e uirtutibus disputatio.	.ii.	<D>e uirtute uisus.	.xii.
De uirtute naturali.	.iii.	De uirtute auditus.	xiii.
<D>e uirtutis in stomacho operatione	.iiii.	<D>e uirtute odoratus.	.xiiii.
De eiusdem in uulua opere.	.v.	De uirtute gustus.	xv.
<D>e uirtute spirituali dilatante		<D>e uirtute tactus.	xvi.
15 et constringente.	.vi.	Quid unicuique sensuum conueniat	.xvii.
De flatus iuuamentis.	.vii.	<D>e uirtute uoluntatum motum faciente	.xviii.
<D>e causa mortis.	.viii.	De actionibus	xviii.
De uirtute spirituali, passibili	.viiii.	<D>e spiritibus quid horum unumquodque fa-	
<D>e uirtute animata.	.x.	ciat cum naturam suam exeat.	xx.

20 Constat ex libris superioribus *Disputacio De uirtutibus .i.*

ubi elementa nominauimus, quia omne corpus animatum siue in
animatum sensibile siue insensibile ex .iiii. ad se inuicem com-
mixtione et quadam eorum quasi passibilitate eorum commixtio in
unoquoque corpore uocatur, complexio. Sunt autem hęc, calidum et fri-

25 gidum, humidum et siccum. Tanta uero in unoquoque horum cor-
pore est quantitas, quanta eis necessaria. Complexiones iste

sicut instrumentum sunt nature, siue anime siue utriusque. Omnia
enim corpora aut ex anima sunt et natura, aut ex sola natura,

quia natura animata regit corpora, uel inanimata. Sola autem regit anima.

30 Quod ita fit necesse nature atque anime, quandam uirtutem inesse qua ope-

rationem suam ualeat explere, quę uirtus ex eorum actionibus mon-
strabitur. * Virtus uero anime solum uiuificat, id est cor et arterias constringit,

* uirtus ergo nature modo
generat, modo nutrit
modo pascit

et dilatat, aut memoriam dat et intellectum, sensum quoque et mo-
tum uoluntarium. Igitur uirtutes tres sunt generales, una attinens

natē q̄ uocat̄ natālis. alia solū uiuificant̄ ē aīa & uoca-
 t̄ spūat̄. Alia dan̄ intellectū sensū q̄; uoluntariū
 motū simil̄ ē aīq̄. uocat̄ aīata. Actio uirtutis natālis
 aīalib; & arborib; ē unūcat̄ q̄ nich̄ est aliud qm̄ q̄ ge-
 nerat̄ nutrit̄. u. augm̄tat̄. hęc in animalib; eque uiden-
 t̄. u. arborib;. S; ḡneatio aīat̄ mutatio ē subē symatū in
 subas̄ m̄broꝝ animalū cuiuslibet gēnis cōpetentiū. Aug-
 m̄tatio ē in q̄ntitate eoz̄ maioratio. Quod fit usq; ad cō-
 plem̄tū iuuentutis. Nutrim̄tū in m̄bris. restauratio disso-
 lute rei ut aīal̄ p̄manē q̄at. u. qd̄ ab ip̄so solū p̄reat.
S ēper enī int̄ u. ext̄ aīalū m̄bra dissoluunt̄. Ext̄us p̄t̄
 aerē qui ab eis sibi trahit humectationē. Int̄ q̄ a calo-
 re natāli dissoluit̄. In arborib; simil̄ quedā generant̄
 de earūde symatib; que in frondes & in ramos mutan-
 tur. Qd̄ autē generat̄ necē ē augm̄tet̄ usq; ad ḡstrutū
 sibi tēp̄. Necessē enī nutrit̄ ut subsistat. cū aer sēper
 ip̄sū dissoluat. Vt̄ spūat̄ aīalib; racōalib;. Irrōalib;
 u. n̄ arborib; ē cōmūis. Cui in oīb; aīalib; ē actio. cor-
 dis u. artiarū dilatatio u. ḡstructio ut calōre custodiant
 natāle. Nęc in omnib; eq̄lis est aīalib;. Vt̄ aīata parti. ratio-
 nalib; parti irrationabilib; cōmūis ē aīalib;. q̄ eque sē-
 sū uoluntariū participant motū. Sensū enī d̄m̄s q̄ in-
 sū u. auditū cet̄isq; sensib; p̄cipiat uoluntariū motum.
Mutationē m̄broꝝ in q̄libet loca eque uolunt. Nęc duę u-
 tutes ambę s̄ cōmunes. Alia ēl part. solū aīat̄ est p̄p̄ria.
 idē fantasia. rō. u. memoria. Nullū. n̄. irrationabile h̄t̄
 hęc p̄fectę. Actiones nich̄ s̄ aliud q̄ quidā uirtutis mo-
 tus ad id q̄ efficit̄. Mot̄ aut̄ s̄ vi. duo simplices. u. un-
 gpositi. Si p̄h̄cū un̄ ē q̄ntabit̄. u. de re in re mutabilis
A l̄ ē locat̄. idē de loco in locū mutabit̄. Mot̄ cūtibit̄. duo
 s̄ modi. Vt̄ enī essential̄ mutat̄ q̄ modus c̄structio
 siue destructio uocat̄ ut de q̄litate; ut si quidē de ca-
 lido fiat frigidū. de humido siccū de albo nigrū de
 dulci amarū. Mot̄ sc̄dm̄ locū duo s̄ simil̄ modi. Aut

naturę quę uocatur naturalis, altera solum uiuificans est anima et uoca-
 tur spiritualis. Alia dans intellectum sensum quoque et uoluntarium
 motum similiter est animę, et uocatur animata. Actio uirtutis naturalis
 animalibus et arboribus est uniuersalis quę nichil est aliud quam quod ge-
 5 nerat nutrit, et augmentatur. Hęc in animalibus eque uiden-
 tur et arboribus. Sed generatio animalis mutatio est substantię spermatis in
 substantias membrorum animali cuiuslibet generis competentium. Aug-
 mentatio est in quantitate eorum maioratio. Quod fit usque ad com-
 plementum iuuentutis. Nutrimentum in menbris, restauratio disso-
 10 lutę rei ut animal permanere queat, et quod ab ipso soluitur pereat.
 Semper enim intus et exterius animalium menbra dissoluuntur.
 Exterius propter aerem qui ab eis sibi trahit humectationem. Interius quia a calo-
 re naturali dissoluitur. In arboribus similiter quedam generantur
 de earundem spermatis quę in frondes et in ramos mutan-
 15 tur. Quod autem generatur necesse est augmentetur usque ad constitutum
 sibi tempus. Necesse enim nutriatur, ut subsistat, cum aer semper
 ipsum dissoluat. Virtus spiritualis animalibus racionalibus, uel irrationalibus
 et non arboribus est communis. Cuius in omnibus animalibus est actio, cor-
 dis et arteriarum dilatatio et constructio ut calorem custodiant
 20 naturalem. Hęc in omnibus equalis est animalibus. Vtrius animata partim, ratio-
 nalibus, partim inrationabilibus communis est animalibus, quia eque sen-
 sum et uoluntarium participant motum. Sensum enim dicimus quod ui-
 su et auditu ceterisque sensibus percipiat uoluntarium motum.
 Mutationem membrorum in quelibet loca eque uolunt. Hęc duę uir-
 25 tutes ambę sunt communes. Altera eius pars, solius animalis est propria,
 id est fantasia, ratio, et memoria. Nullum enim irrationabile habet
 hęc perfectę. Actiones nichil sunt aliud quam quidam uirtutis mo-
 tus ad id quod efficitur. Motus autem sunt .vi. duo simplices, et .iiii.
 compositi. Simplicium unus est conuertibilis, et de re in rem mutabilis.
 30 Alter est localis, id est de loco in locum mutabilis. Motus conuertibilis, duo
 sunt modi. Vel enim essentialiter mutatur quod modus constructio
 siue destructio uocatur uel de qualitatibus ut si quidem de ca-
 lido fiat frigidum, de humido siccum de albo nigrum de
 dulci amarum. Motus secundum locum duo sunt similiter modi. Aut

em rect^o ē aut arcuat^o sic in celo zona habet. Rect^o an^o re-
 tro. dextrū. sinistrū. usū. surū. Copositi sūt augmētatio
 & diminutio. cōstructio. destructio. Cōstructionis q̄ mot^o ē
 cōposit^o in essentia cūvertibili. & in diuisas q̄itates muta-
 bili. De destructione similit^r intellige. cū eadē q̄itatū qua-
 titate q̄ habebant in cōstructione. Sicut tū harū q̄tie
 q̄itates ext^o accipiend^o. Si em cōstructio fit ex calore. des-
 tructio fiet ex frigore. & similit^r in q̄itatib; alijs. Aug-
 mētationis mot^o ē cōposit^o ex cūcibili. & eo q̄ scdm locum
 ē mot^o. Qd̄ crescē rē facit. & augmētāt. q̄q̄ in eā mutet. & ei
 q̄ntitatē augmētāt in longitudine & latitudine & profun-
 ditatē. S; tū in eadē specie p̄seuerat. Differt autē motus
 augmētandi. & ḡstruendi. q̄ cōstructio specie aliq̄ substā-
 cialit^r mutat in aliā. Augmētatio ū rei insubstantiali eē
 permanentis ē altitatio. Destructio de suo esse rei ē annul-
 latio & diminutio. Augmētatio in cōstanti iure permane-
 te mutatio. Omne q̄ q̄ mouet alicui horū sex motuū su-
 biat. Res autē mouens ē faciens mouere. Res autē mota.
 paciens. Actio natat^o. quedā in sola ē cōnūsiōne. sic ḡna-
 re. Generare em̄ est incipere esse q̄ non fuit. Qd̄ in corpo-
 re a calore mutatio facit sp̄mat^o in suę essentię m̄bra &
 suas q̄itates. Est quedā actio natat^o que in solo motu est
 localis. sic in unoq̄ membro ē appetit^o cibi in sui simili-
 tudine & sic cōtinentia cū m̄bra in se retineant res si-
 bi tractas. & sic expulsio cū res inconueniēs m̄bro ex-
 pellenti sibi cūuenientib; reddi m̄bris. Est & actio na-
 tat^o & cōnūcibil^o & local^o. sic nutritiū cuiuslibet rei. Nu-
 tritiū. & ē mutatio cibi cūuenientib; cōpetens m̄bris
 & m̄broꝝ incrementū in longitudine latitudine & p̄fū-
 ditate. Actio utrius sp̄uat tantūm ē local^o. q̄ solum
 dilatat & cōstringit. Dilatacio ē mot^o a medijs ad extre-
 ma cōstructio reductio ab extremis ad media. Actio
 utrius aīate q̄dā ē cūcibil^o sic sensus. q̄ nich^o ē aliud.
 q̄ mutatio m̄broꝝ in q̄itates rerū sensu capien-

enim rectus est aut circulatus sicut in celo zona habetur. Rectus, ante, retro, dextrorsum, sinistrorsum, iusum, sursum. Compositi sunt, augmentatio et diminutio, constructio, destructio. Constructionis enim motus est compositus in essentia conuertibili, et in diuersas qualitates mutabili. De destructione similiter intellige, cum eadem qualitatum quantitate quam habebant in constructione. Sunt tamen harum contrarie qualitates extra accipiendę¹. Si enim constructio fit ex calore, destructio fiet ex frigore, et similiter in qualitatibus aliis. Augmentationis motus est compositus ex conuertibili, et eo quod secundum locum est motus. Quod crescere rem facit, et augmentat, quoquomodo eam mutet et eius quantitatem augmentat in longitudine et latitudinem et profunditatem. Sed tamen in eadem specie perseuerat. Differtur autem motus augmentandi, et construendi, quia constructio speciem aliquam substantialiter mutat in aliam. Augmentatio uero rei insubstantiali esse permanentis est alteratio. Destructio de suo esse rei est annullatio et diminutio. Augmentatio in contraria iure permanente mutatio. Omne ergo quod mouetur alicui horum sex motuum subicitur. Res autem mouens est, faciens mouere. Res autem mota, paciens. Actio naturalis, quedam in sola est conuersione, sicut generare. Generare enim est incipere esse quod non fuit. Quod in corpore a calore mutatio facit spermatis in suę essentię membra et suas qualitates. Est quedam actio naturalis quę in solo motu est localis, sicut in unoquoque membro est appetitus cibi in sui similitudine et sicut continentia cum membra in se retineant res sibi tractas, et sicut expulsio cum res inconueniens membro expellenti sibi conuenientibus redditur membris. Est etiam actio naturalis et conuertibilis et localis, sicut nutrimentum cuiuslibet rei. Nutrimentum enim est mutacio cibi conuenientibus competens membris et membrorum incrementum in longitudine latitudine et profunditate. Actio uirtutis spritualis tantummodo est localis, quia solum dilatat et constringit. Dilatacio est motus a mediis ad extrema constructio reductio ab extremis ad media. Actio uirtutis animatę quędam est conuertibilis sicut sensus, quia nichil est aliud, quam mutatio membrorum in qualitates rerum sensum capien-

¹ accipiendę

darū. Quedā n̄ local̄ sic uoluntari mot̄. Quia ū dixim̄ tres
esse uirtutes m̄bra regentes. i breuit̄ regim̄ quod una q̄q;
oper̄. oportet planī i plenī uniuersūq; actionē dicam̄. i
qm̄ oper̄. De natali iḡ uirtute uidet̄ p̄us dicendū esse.

uirtute natali. ii. v

Virtus natalis est **DE VIRTUTE NATURALI. II.**

in epate que cū in puenat ad m̄bra pcedat alia epar
tū alijs ea amministrat. Nec in m. iii. diuidit̄ uirtutes be
natiua. Nutriua. Pascatiua. Genatiua ē q̄ de symate &
m̄struo sanguine infans gnat̄. Que operari incip̄ ex q̄ syma
in uulua cadit. durat usq; ad p̄fectionē infantis. Vt nu
trua m̄bra augm̄tat. i a paruitate in magnitudinem
augm̄tat. Qd̄ perseverat operari ab unio pueri usq;
ad cōplem̄tū iuuentutis. ibiq; esse desinit. Vt pascati
ua quālibet subam ad m̄bra portat. p̄ ut m̄broꝝ expe
rit essentia. ut restauret dissoluta. nec tm̄ in longitu
dine. latitudine. & p̄funditate crescē faciat. ē durat
actio usq; ad mortem apueri unio. Harū triū q̄dā
ē au ministrat. i n̄ ministrat. q̄ h̄t alia uirtute suę ac
tionis adiut̄. ē au gnatua. S̄t i alię que ministrat &
eis ministrat. sic pascatiua i nutriua. Genatiua duas
h̄t uirtutes ministruales. Vna uocat̄ mutabit. p̄ma &
scd̄a. alta ū formatua. Mutabit. p̄ma gnatua. i ne
cessaria ad mutandā subam symatis. i m̄strua. i quo
rūlibet m̄broꝝ fet̄ subas. que operat̄ cū. iiii. q̄litatib;
ut m̄bra diuisa in suba efficiant̄. Si enī cū calido ope
rat̄. i humido. sola efficit̄ caro. Si cū calido i sicco. cor
dis creat̄ caro. Si cū frigido i humido. suba fit cere
bri. Si cū frigido i sicco. ossa fiunt tantūm. Hęc ea
de uirt̄ in ceteris m̄bris operat̄. scdm̄ cōplexione q̄n
titatis. Nam q̄litatū ad mal̄ siue ad min̄. Ex his. iiii.
qualitatib; quedā alię aulib; cōpetentes nascunt̄.
que i uisu i tactu gustu q̄. i odoratu. cōprehen
dunt̄. Vnū enī robot discernit̄. q̄calore quoq; p̄ceden
te seq̄r. i albedo q̄ frigidū cōmitat̄. tactu mollicies

darum. Quedam etiam localis sicut uoluntarius motus. Quia uero diximus tres esse uirtutes membra regentes, et breuiter tegimus quid unaquęque operetur, oportet planius et plenius uniuscuiusque actionem dicamus, et quomodo operentur. De naturali igitur uirtute uidetur prius dicendum esse.

5 **Virtus naturalis est** *De virtute naturali .ii.*
 in epate quę cum inde per uenas ad membra procedat alia epar
 tamen aliis eam amministrat. Hęc inde in .iii. diuiditur uirtutes. Ge-
 neratiua. Nutritiuam¹. Pascitiua. Generatiua est quam de spermate et
 menstruo sanguine infans generatur, Quę operari incipit ex quo sperma
 10 in uuluam cadit, durans usque ad perfectionem infantis. Virtus nu-
 tritiua² membra augmentat, et a paruitate in magnitudinem
 augmentat. Quod perseuerat operari ab inicio pueri usque
 ad complementum iuuentutis, ibique esse desinit. Virtus pasciti-
 ua quamlibet substantiam ad membra portat, prout membrorum expe-
 15 tit essentia, ut restauret dissoluta, nec tamen in longitu-
 dine, latitudine, et profunditate crescere faciat, cuius durat
 actio usque ad mortem a pueri inicio. Harum trium quędam
 est cui ministratur, et non ministrat, quia habet aliam uirtutem suę ac-
 tionis adiutricem, est autem generatiua. Sunt et alię quę ministrant et
 20 eis amministratur, sicut pascitiua et nutritiua. Generatiua duas
 habet uirtutes ministratiuas. Vna uocatur mutabilis, prima et
 secunda, altera uero formatiua. Mutabilis, prima generatiua, et ne-
 cessaria ad mutandam substantiam spermatis, et menstrua, in quo-
 rumlibet membrorum fetus substantias, quę operatur cum .iiii. qualitatibus
 25 ut membra diuersa in substantia efficiantur. Si enim cum calido ope-
 ratur, et humido, sola efficitur caro. Si cum calido et sicco, cor-
 dis creatur caro. Si cum frigido et humido, substantia fit cere-
 bri. Si cum frigido et sicco, ossa fiunt tantummodo. Hęc ea-
 dem uirtus in ceteris membris operatur, secundum complexionem quan-
 30 titatis, harum qualitatatum ad maius siue ad minus. Ex his .iiii.
 qualitatibus quędam alię cuilibet competentes nascuntur,
 quę et uisu et tactu gustu quoque et odoratu, comprehen-
 duntur. Visu enim robor discernitur, qui calorem quoque preceden-
 tem sequitur, et albedo quod frigidum committatur, tactu mollicies

¹ Nutritiuam

² nutritiua

deprehendunt et durities. que humiditate & siccitate sequun-
 tur. Leuitas que sequitur calorem. grauitas frigiditate raritas calo-
 re. spissitudo frigiditate. Gustu cognoscuntur quod omne dulce ca-
 lores. acidi sequitur frigiditate. Odoratu aromata. et fetencia
 diiudicant. Naru qualitatu principalib; nascentiu tanta est
 quantitas quatuor de singulis principalium hec ut amonstrat. Sed
 tam in singulis est membris prout unicuique necessitas ipsorum expetit.

Virtutis mutabilis tot sunt diuersitates. quod membrorum similium dissim-
 litudines. Singulis enim membrorum uirtute mutabili de sanguine in-
 struo fit. que non solum sunt ab ea maiora sed etiam minora. sic
 panniculi stomachi et uulue artus. Differt mutabilis prima et secunda.
 quod prima spissat prima et instrua. et in subam membrorum mutat.
 secunda sanguinis subam membrorum iam formatoy mutat in essentia
 eadem assimilant. Vtque tamen operatur illis. in. qualitatum; Vt for-
 matua format et designat singula membra sue forme compe-
 tentia et ea perforat et cauat. lenit et aspat. solidat ubiqueque fit
 necessaria. hec due uirtutes tandem operantur quoad fetus forma
 compleat. quod xxx siue xxxv. si sit masculus. xl. si femina perficit.

Lactis augmentatio que et uocatur nutritua uirtuti generatiue ministrat.
 sibi ut seruit nutritua. generatiue seruit. quod fetu in longitu-
 dine latitudine et profunditate augmentat et extendit. quod *et tunc tandem desi-*
 totum perficit cum uiuent quod xxxv. annis ceterum complet. Nasa-
 tua nutritue ministrat. quod cibum in membris solidat et assimi-
 lat. que si non fuisset nutritua in fetu profunditate ex toto esse
 defuisset. Sic si uesica inflatur. dilatat. sed tamen profunditas non ex-
 tenditur. Vnde nata nutritua nutritue adiutrice fecit. *in spiritu et liby*

Que et si nutritue seruat. non tamen ita ea paupauit nata. quod et
 alias. in. uirtutes abibi dimiserit seruientes. i. appetitiuam
 generatiua mutabile. secundam et expulsiua. hec natales usus
 unicuique membro et eorum regimto. Appetitiua. et humores abibi
 secundum suam similitudinem membris dispensat. et attrahit. sic car-
 ni temperantem sanguinem ossibus; sanguinem frigiditati et siccita-
 tati attrahente cerebro frigidum et humidum. Similiter. uia-
 sa subtrahit similia. fel. et sanguis amaritudines. splen

deprehenduntur et duricies, quę humiditatem et siccitatem sequuntur. Leuitas quoque sequitur calorem, grauitas frigiditatem raritas calorem, spissitudo frigiditatem. Gustu cognoscimus quia omne dulce calorem, acidum sequitur frigiditatem. Odoratu aromata, et fetentia

5 diuiduntur. Harum qualitatum a principalibus nascentium tanta est quantitas quantum de singulis principalium hęc uirtus administrat. Sed tamen in singulis est membrorum prout unicuique necessitas ipsorum expetit. | Virtutis mutabilis tot sunt diuersitates, quot membrorum similitudinum dissimilitudines. Singulorum enim membrorum uirtute mutabili de sanguine menstruo fit, que non solum fiunt ab ea maiora, sed etiam minora, sicut

10 panniculi stomachi et uulue arterię. Differt mutabilis prima et secunda, quia prima spissat sperma et menstrua, et in substantiam membrorum mutat, secunda sanguinis substantiam membrorum iam formatorum mutat in essentiam eisdem assimilans. Vterque tamen operatur illis .iiii. qualitibus Virtus formatiua format et designat singula membra suę forme competentia et ea perforat, et concauat, lenit et asperat, solidat ubicumque sunt necessaria. Hęc duę uirtutes tamdiu operantur quoad fetus forma compleatur, quod xxx siue xxxv. si sit masculus .xl. si femina perficitur. Virtus augmentatio quę et uocatur nutritiua uirtuti generatiuę ministrat,

20 sibi uero seruit pascitiua. Generatiuę seruit, quia fetum in longitudinem latitudinem et profunditatem augmentat et extendit, quod totum perficitur cum iuuentus quę xxxv. annis concluditur completur. * Pascitiua nutritiue¹ ministrat, quia cibum in membris solidat et assimilat. Quę si non fuisset nutritiua in fetu profunditate ex toto esse

25 defuisset. Sicut si uestigia * infletur, dilatatur, sed tamen profunditas non extenditur. Vnde natura mirabilis pascitiuam nutritiue adiutricem fecit. Quę etsi nutritiue seruiat, non tamen ita eam pauperat natura, quin et alias .iiii. uirtutes sibi dimiserit seruientes id est appetitiuam contentiuam mutabilem, secundam et expulsiuam. Hęc naturales insunt unicuique membro et eorum regimento. Appetitiua enim humores cibi

30 secundum suam similitudinem membrorum dispensat, et attrahit, sicut carni temperamentum sanguinis ossibus sanguinem, frigiditati et siccitati attinentem cerebro frigidum et humidum. Similiter et uasa subtrahit similia. Fel enim sanguinis amaritudines, splen

* et tunc tandem desinit.

* spiritu cuiuslibet

¹ nutritiue

melancolica supfluitate. tenet aquosos humores. Hec ap-
 petitua ut cum calido et sicco operatur. quia natura attrahit sibi semper
 aliquantulum caloris. Et tunc est triplex. Primum propter vacui-
 tates et exanitionis necessitates. sic canat in aqua posita
 si fugat. necesse est illuc aquam trahat propter vacuitates aeris quod
 canat carere in aqua. Secundum trahere cum calore. sic in can-
 dela ignis semper oleum sibi trahit. Tertium trahere est naturale. sic
 magnetis est ferrum sibi tunc. Cum virtute ista membra trahit con-
 uentia. Ut autem continentia retinet ei competentia. ut ea mu-
 tet et excoquat quod cum frigido et sicco operatur. Ut mutabiliter
 tractat in substantiam et similitudinem membrorum mutat. Hec cum ca-
 lido et humido operatur. Expulsiva supfluitates expellit quod
 uirtus appetitua trahit. Hec cum frigido et humido operatur.

Nam una digestio est propria. id est mutabilis. secunda que uo-
 cat digestiva. quia abantur similitudinem cibum aptat. Tercia
 liquet sicut quod ministrat digestivae. Natura enim appetitua facit
 ut trahat convenientia membris. Digestiva tracta assimilatur.
 et cum membris solidatur sic uidentur in diuersis seminibus. Ex una
 enim et eadem terra aqua quod eadem comibita unumquodque semini sibi tra-
 hit similia. Unde seminatores terrae salutare dulcorare uolen-
 tes. in salsa terra herbas quod sicca uocant seminant. Hec enim
 naturalis est salsa. unumquodque trahit sibi similia. et ita dulcantur
 terrae. Similiter de cibis unumquodque membrum sibi facit quod digestiva
 eorum similitudinem aptat. cui necessarium est tempus ut operatio
 sua expleat. Unde uirtute indiguit continentia. que tandem
 sibi cibum teneat. donec excoquat et assimilet digestivae. Ita
 uero membra aliqua trahunt supflua. et non sibi assimilanda uel
 necessaria sunt expulsiva. expultrix earum que membris
 erant inutilia. Operatio ergo propria digestivae tantum propria
 esse uidetur. Pars enim augmet. solidatur et assimilatur. San-
 guis enim per uenas membris aspersus necesse est circumquaque dila-
 tetur per quam solidatur. deinde membro cuiuslibet assimilatur.

Unde sequitur. ut membra augmententur quod restant qui uoluntatem pa-
 trunt. Quae cumque isti comedit in nullo eos augmetant.

melancolicam superfluitatem, renes aquosos humores. Hęc appetitua uirtus cum calido et sicco operatur, quia natura attrahit sibi semper aliquantulum caloris. Cuius trahere est triplex. Primum propter uacuitates et exanicionis necessitates, sicut canalis in aqua posita

5 si sugatur, necesse est illuc aqua trahatur propter uacuitates aeris quo canalis carere incipit. Secundum trahere cum calore, sicut in candelam ignis semper oleum sibi trahit. Tercium trahere est naturale, sicut magnetis est ferrum sibi trahere. Cum uirtute ista membra trahunt conuenientia. Virtus autem contentiua retinet ei competentia, ut ea mutet et excoquat quę cum frigido et sicco operatur. | Virtus mutabilis res

10 tractas in substantiam et similitudinem membrorum mutat. Hęc cum calido et humido operatur. Expulsiua superfluitates expellit, quas uirtus appetitua trahit. Hęc cum frigido et humido operatur. Harum una digestionis est propria, id est mutabilis, secunda quę uocatur digestiua, quia cibantis similitudini cibum aptat. Tres reliquę sunt quasi ministrę digestiuę. Natura enim appetitiuam fecit, ut trahat conuenientia membris. Digestiua tracta assimilatur,

15 et cum membris solidatur sicut uidemus in diuersis seminibus. Ex una enim, et eadem terra aqua quoque eadem conbibita unumquodque semen sibi trahit similia. Vnde seminatores terrę falsitatem¹ dulcorare uolentes, in salsa terra herbam quam siclam uocant seminant. Hęc enim naturaliter est salsa, unde terra trahit sibi similia, et ita dulcorantur terrę. Similiter de cibis unumquodque membrum sibi facit quos digestiua eorum similitudini aptat, cui necessarium est tempus ut operatio

25 sua expleatur. Vnde uirtute indiguit contentiua, quę tamdiu sibi cibum teneat, donec excoquat et assimilet digestiuę. Quia uero membra aliqua traxerunt superflua, et non sibi assimilanda uirtus necessaria fuit expulsiua, expultrix earum quę membris erant inutilia. Operatio ergo pastus, digestiuę tantum propria esse uidetur. Pastus enim augmentatur, solidatur et assimilatur. Sanguis enim per uenas membris aspersus necesse est circumquaque dilatetur postquam solidatur, deinde membro cuilibet assimilatur.

30 Vnde sequitur, ut membra augmententur quod testantur qui bolismum patiuntur. Quęcumque isti comedunt in nullo eos augmentant.

¹ falsitatem

S olutione cōfirmant̄ q̄ i ypoſarthe morbo laborant. Corpora. n̄.
 eorū augmētant̄. ſi n̄ ſolidant̄. Sicut em̄ liq̄da & aqua. cū in eis
 calor natat̄ n̄ ita operet̄. ut ab; ingroſſet̄ i muſcet̄ i per
 hec ſolidet̄. Aſſimilationē fatet̄. qui morſea fatigant̄. Nox
 em̄ m̄bra augmētant̄. ſolidant̄. ſi n̄ aſſimulant̄. Ad ſit p̄p̄t̄
 mutabil̄ ſedē defect̄ hone. ut quia cū in gcauntate ſua cla
 uſū h̄t groſſū humore. quē uirt̄ mutabil̄ in ſanguinem
 mutare n̄ potuit. Ex hiſ ḡ paſſioib; intelligim̄. q̄ augmē
 tari. ſolidari. i aſſimulari. paſſo totū ē corporū. Vn̄ ypoſt̄
 cibo impoſunt̄ tria nomina. Vnū cū iā n̄ ē abul̄ ſi potuiſſet̄ ſu
 cui. Altm̄ cū iā in ſangne mutat̄. t̄cū cū augmētāt. ſolidet̄
 i aſſimilet̄. Vn̄cūq; membro ab̄ ſumit̄. in duob; diuſiſ t̄epo
 ribus. Cū em̄ ſtomachus abū uementē ſibi digerat. partē
 ſibi i de cōpetentē retentat. q̄ in ſu nutriti ſubam conū
 tat. p̄ ab eyate ſanḡ ad extiores ei p̄annictos uen̄ i eſtimu
 rit. Itē bucca i meri cū p̄ eos ab̄ tranſeat. partē ſuā rea
 p̄unt. idē ſubtiliſſimū q̄ ē ſum̄. un̄ nutriti. De in ſanḡ
 uement̄ ab eyate per uenas ibi diuſat̄ nutrit̄ ea. Subtile i
 teſtinū a cibo de ſtom̄ descendente ad ipſū. ſibi ſimile ſu
 mit̄ nutriti. De in uenē exant̄ auena q̄ uocat̄ poi
 ta. ſanḡne portat̄ un̄ ipſū nutriti. Simil̄ i groſſū in
 teſtinū de cibi fecib; ſibi nutriti ſimile ſortit̄. ad qd̄
 nutriti ſanḡ descendit̄ per uenas i extiorib; locat̄
 ad eyar abul̄ accedit̄ in ſtom̄. digerit̄ quē p̄ uenas trahit̄ medi
 eſtimat̄ ſu i ſtom̄. Rurſus cum a ſtom̄ descendit̄. iā exoc
 tat̄ ab eyate ſugit̄. p̄ uenas q̄ meſaraice uocant̄. Simil̄
 i cetā m̄bra abū dū ſuc̄ est̄ t̄cū p̄ uenas ſibi adiacentes
 ſuſcipiunt̄. p̄ q̄ eaſdē ad ea reḡd̄ cū i ſangne ē exoc̄t̄
 ſ; t̄cū ſingla m̄broz am̄bro debiliou ſibi trahit̄ ſic cor
 ab eyate. eyar ab int̄ſtinis. int̄ſtina auent̄. Paſſionib;
 cū habundent̄ multū nec totū ſit eis neceſſariū ſic ſto
 m̄d̄ ab eyate. ut iā eximant̄ in mutat̄ eyar ū in num
 ū ſit replet̄. M̄bra em̄ ſuā num̄ā habundantiā ex
 pellit̄ ad debiliou ſic ſtom̄ ad it̄ſtina ut in loca ſibi

Solutione confirmantur qui et yposarchę morbo laborant. Corpora enim eorum augmentantur, sed non solidantur. Sunt enim liquida et aquosa, cum in eis calor naturalis non ita operetur, ut cibus ingrossetur et inuiscetur et per hęc solidetur. Assimilationem fatentur, qui morfea fatigantur. Horum

5 enim membra augmentantur, solidantur, sed non assimilantur. Quod fit propter mutabilis secundę defectionem, uel quia cutis in concauitate sua clausum habet grossum humorem, quem uirtus mutabilis in sanguinem mutare non potuit. Ex his ergo passionibus intelligimus, quia augmentari, solidari, et assimilari, pastus tocus est corporis. Vnde ypocras

10 cibo imposuit tria nomina. Vnum cum iam non est cibus sed potius succus. Alterum cum iam in sanguine mutatur, tertium cum augmentant, solidet et assimilet. Vnicuique membro cibus sumitur, in duobus diuersis temporibus. Cum enim stomachus cibum uenientem sibi digerat, partem sibi inde competentem retentat, quam in sui nutrimenti substantiam conuertat, post ab epate sanguis ad exteriores eius panniculos uenit et eos nutrit. Item bucca et meri cum per eos cibus transeat, partem suam recipiunt, id est subtilissimum quod est fumus, unde nutriuntur. Deinde sanguis ueniens ab epate per uenas ibi diuersas nutrit ea. Subtile intestinum a cibo de stomacho descendente ad ipsum, sibi simile sumit nutrimentum. Deinde uenę exeuntes a uena quę uocatur porta, sanguine portant unde ipsum nutriant. Similiter et grossum in

20 testinum de cibi fecibus sibi nutrimentum simile sortitur, ad quod nutriendum sanguis descendit per uenas in exterioribus locatas. Ad epate cibus accedit in stomacho, digestus quem per uenas trahit medi-

25 estinas sui et stomachi. Rursus cum a stomacho descendit, iam excoc-tus ab epate sugitur, per uenas quę mesaraice uocantur. Similiter et cetera membra cibum dum succus est tantum per uenas sibi adiacentes suscipiunt, per quas easdem ad ea regreditur cum in sanguine est excoc-tus, sed tamen singula membrorum a membro debiliori sibi * trahunt sicut cor

30 ab epate, epate ab intestinis, intestina a uenis, uel a fortioribus, cum habundent multum nec totum sit eis necessarium sicut stomachus¹ ab epate, ut iam exinanitus inde nutriatur, epate uero inde nimium fit repletus. Membra enim suam nimiam habundantiam expellunt ad debiliora sicut stomachus ad intestina uel in loca sibi

* cibus

¹ stomachus

p digestionē

vicina. Cū enī stom̄ in suis habundet superiorib; p̄ meri
 sup̄fluitate sua emitit. Si in feriorib; intestinū m̄tatur.
 expellenda duob; modis emittit expellencia. Et cū sibi sine
 rit necessaria & remanent superflua sic cū stom̄ tantū
 cibi recip̄. quā sibi cūen; q̄ ū sup̄fluit. in intestinū reic̄.
 Et cū eadē sup̄fluitas patienti noceat. q̄ fit in duplici cum
 multa quantitate sic cūmenit m̄brū quat. ut diuā retine ne
 queat. un̄ uomit & solutio sequit̄. q̄ hoies p̄p̄t nimium
 comedē & bibē patiunt̄. Et sic; un̄cendentes quitate cū
 t̄. sic cū in stom̄ in colericā mutat un̄ incendit. Colera
 tandē in intestinū emittit. ab intestino cū incendat. in u
 ana rursus eiat. ut cū uomit per buccā emittit. cū hac ū
 tute nat̄ali regim̄tū ^{un̄cendit} corporū. S; cū rationabilis h̄ ūtutis
 dixerim̄ actiones. dicendū uid̄r q̄ sensualit̄ p̄cipiant. q̄
 duab; similitudinib; in stom̄ & uulua monstrat. Gal. hęc
 n; m̄bra apparet̄ esse sensibilia. p̄ q̄ cōparatio fit ad si
 milia. Appetitiua in stom̄ int̄gluciendo apparet li
 q̄do. Videm̄ enī aīal q̄m̄ cibū ab ucca trahat. & stom̄
 mutat. Siq̄ dicat q̄ cū cib; t̄hit mot̄ meri fit uolun
 tari. ita dicenti obuiabit. Et si t̄hitglucire uoluntariū
 sit hōi. mot̄ t̄m̄ meri atq; stom̄ ē nat̄al. q̄ facile p̄p̄e
 dit. ex sua uis cibi appetiti. Indignat̄ enī stom̄ cū ama
 ra sibi dant̄. Itē uidem̄ stomachū & meri res n̄ b̄n de
 masticatas in famelicis trahere p̄t uoluntariū motū
 hominis. Meri q̄ c̄tari uid̄r. & ascēde stomachū. ex ni
 mio t̄hentis ūtutis appetiti. In quib; dā aīalib; cūm
 meri habentib; stomachū usq; in buccā t̄hi aspiciant̄.
 & hęc maxime in gulosis aīalib;. Suauē ū cibū & dul
 cē stomachū. & meri cito uidem̄ trahentē. Que p̄tea
 exar ex nimio dulcore a stom̄ sibi mutuatur. q̄ facile q̄
 libet potit̄ p̄bare. Siq̄. n; facile cibū comedat. cū
 p̄ dulciōr succedat. si uomit̄ subsequit̄ dulciōr ultimū
 euomit̄. Stom̄ enī dulcore delectat̄. in p̄fundū illū
 trāsse cognoscat. Cōtra siq̄ cibū siue potū p̄cipiat.

uicina. Cum enim stomachus in suis habundet superioribus per meri
 * per digestionem superfluitatem suam emitit. Si inferioribus intestinis * mittitur,
 expellenda duobus modis emittunt expellentia, uel cum sibi suxe-
 rint necessaria, et remanent superflua sicut cum stomachus tantum
 5 cibi recipit, quantum sibi conuenit, quod uero superfluit, in intestinum reicit,
 uel cum eadem superfluitas patienti noceat, quod fit modo duplici cum
 multa quantitas sic continens membrum grauat, ut diutius retinere ne-
 queat, unde uomitus et solutio sequuntur, quæ homines propter nimium
 comedere et bibere patiuntur, uel si cibus in incendentes qualitates conuerti
 10 tur, sicut cum in stomacho in colericam mutatur unde incenditur. Colera
 tandem in intestinum emittitur, ab intestino cum incendatur, in ui-
 cina rursus eicitur, uel cum uomitus per buccam emittitur, cum hac uir-
 tute naturali regimentum corporis \uniuscuiusque/. Sed cum rationabiliter huius uirtutis
 dixerimus actiones, dicendum uidetur quo sensualiter percipiuntur, quod
 15 duabus similitudinibus in stomacho et uulua monstrant, Galienus. Hęc
 enim membra apparent esse sensibilia, per que comparatio fit ad si-
 milia. Appetitiua in stomacho in transglutiendo apparet li-
 quido. Videmus enim animal quomodo cibum a bucca trahat, et stomacho
 mutat. Si quis dicat quia cum cibum trahitur motus meri fit uolun-
 20 tarius, ita dicenti obuiabitur. Et si transglutire uoluntarium
 sit homini, motus tamen meri atque stomachi est naturalis, quod facile perpen-
 ditur, ex suauis cibi appetitu. Indignatur enim stomachus cum ama-
 ra sibi dantur. Item uidemus stomachus et meri res non bene de-
 masticatas in famelicis trahere preter uoluntarium motum
 25 hominis. Meri quoque curtari uidetur, et ascendere stomachus, ex ni-
 mio trahentis uirtutis appetitu. In quibusdam animalibus curtum
 meri habentibus stomachus usque in buccam trahi aspiciamus,
 et hęc maxime in gulosis animalibus. Suauem uero cibum et dul-
 cem stomachum, et meri cito uidemus trahentem. Que postea
 30 epar ex nimio dulcore a stomacho sibi mutuatur, quod facile qui-
 libet poterit probare. Si quis enim facilem cibum comedat, cui
 post dulcior succedat, si uomitus subsequitur, dulcior ultimus
 euomitur. Stomachus enim dulcore delectatus, in profundum illum
 traxisse cognoscitur. Econtra si quis cibum siue potum percipiat,

que non factidius abhorreat. uidentur non et meri in ista
 trahi et rugari. Que quam recepta. multa retinentur
 et coacta. Interu si quis per pedes suspendat. et caput inferi ha-
 beat. si dat sibi cibum; transglutit. et non dimittit. Unde liquet
 quod non appetit naturam esset stomachus sibi cibum non traheret.
 C ontinua ut cibum ad stomachum uenientem exorbitat; gurgulium lan-
 bus. et ei inferiora claudit. negat liquor egredi. Similiter cum
 retinet. cum a stomacho mutat ad eadem. Unde liquidissime citat.
 quod uirtute continentia stomachus et intestina habent. Quod aper-
 ti uidetur si in animali comedi eadem reuoluant. Si. n. a-
 bi; ei detur et ilico interficiat illum cibum ex omnibus suis par-
 tibus; cum suis panibus gurgulium stomachi. Quod si aliquid diu occidi
 differat. quod ad cibum; intestina digerit. intestina similiter undi-
 que restringit feces. Unde intelligitur quod intestina et stomachi uirtutem
 habent continentiam. quod sibi clementia retineant. Ut digesti-
 ua ipsa. quam et continentia. Cum. n. stomachi per mediatorum meri
 sibi cibum dixerit. undique per dixerit restringit. et uirtutum pa-
 nibus naturam uertit. Quod duabus; de causis stomachus facit
 primum ut sibi clementia faciat. et de ipsi clementia
 inferiores panibus secundum sui naturam mutat. Secunda causa
 ut leuiorem epati reddat. quam alleuatum epas et depu-
 ratum facit epas in sanguine uertat. Sic. n. bucca ipsi mu-
 tat ut stomachi facit recipiat. unde et stomachus facit ut red-
 dat epati. epas in naturam sanguinis mutat. ut facilius
 eum sibi sumant cetera membra. Impossibile enim est aliquid rei
 multas qualitates subito mutari. in gratias non partitum
 et paulatim fiat. N. n. panis in sanguine mutari potest.
 et ilico ut in corpore uirtute. si prius in ore aliquantulum mutatur.
 per in stomachum secundum naturam ipsius. deum in subtile intes-
 tum mittit. et ibi aliquantulum mutat. que epas scilicet per
 metaricas et tandem in sanguine mutat. Venę sanguine
 factum est ab epate. ut facilius membra cetera in sui mutent
 substantias. In ore mutatio cibi facile potest percipi. Quod
 enim inter dentes remanet. putidum prius efficit. et tandem

quem stomachus fastidians abhorreat, uidemus stomachum et meri in ista
 contrahi et rugari. Quę quoquomodo recepta, inuita retinentur
 et coacta. Iterum si quis per pedes suspendatur, et caput inferius ha-
 beatur, si datur sibi cibus transglutitur, et stomacho dimittitur. Vnde liquet
 5 quia nisi appetitus naturalis esset, stomachus sibi cibum non traheret.
 Contentiua¹ uirtus cibum ad stomachum uenientem ex omnibus constringit lateri-
 bus, et eius inferiora claudit, nequeat liquor egredi. Similiter eum
 retinet, cum a stomacho mutatur ad eadem. Vnde liquidissime constat,
 quia uirtutem contentiuam stomachus et intestina habeant. Quod aper-
 10 tius uidetur si in animali comedi eadem reuoluantur. Si enim ci-
 bus ei detur et ilico interficiatur illum cibum ex omnibus suis par-
 tibus cum suis panniculis constringit stomachus. Quod si aliquamdiu occidi
 differatur, quoad cibus in intestina digeratur, intestina similiter undi-
 que constringunt feces. Vnde intelligitur quia intestina et stomachus uirtutem
 15 habent contentiuam, quia sibi conuenientia retineant. Virtus digesti-
 ua incipit, quando et contentiua. Cum enim stomachus per mediatorem meri
 sibi cibum traxerit, undique prout diximus constringit, et in interiorum pan-
 niculorum naturam uertit. Quod duabus de causis stomachus facit,
 primum ut sibi conuenientia faciat, et de ipsius conuenientia
 20 interiores panniculos secundum sui naturam nutriat. Secunda causa
 ut leuiorem epari reddat, quatinus alleuiatum epar et depu-
 ratum facilius epar in sanguinem uertat. Sicut enim bucca ipsum mu-
 tat ut stomachus facilius recipiat, itidem et stomachus facit ut red-
 dat epari, epar in naturam sanguinis mutat, ut facilius
 25 eum sibi sumant cetera membra. Inpossibile enim est alicuius rei
 multas qualitates subito mutari, in contrarias, nisi particulatim
 et paulatim fiat. Non enim pannis in sanguinem mutari potest,
 et ilico ut in corpus ueritur, sed prius in ore aliquantulum mutatur,
 post in stomacho secundum naturam ipsius, deinde in subtile intesti-
 30 num mittitur, et ibi aliquantulum mutatur, quem epar sibi trahit, per
 mesaraicas et tandem in sangnem² mutat. Venę sanguinem
 factum trahunt ab epate, ut facilius membra cętera in sui mutant
 substantias. In ore mutacio cibi facile potest percipi. Quod
 enim inter dentes remanet, putridum prius efficitur, et tandem

¹ Contentiua

² sanguinem

in buccę carmū natā mutat. Sic q̄ cū carmb; in flexua
 te miscet. q̄ digestū ⁊ calidū sibi dat calore. Flexina enim
 calidū ⁊ digestū hīc cognoscant. q̄ ipso l' sub imposito ipe
 tignel ⁊ apostemata sanant. scorpiones mēficant. Itē abi
 q̄litates. mē stom̄ natāli calore mutant. cū digestio mis
 cet flegmate. ū maior ei sit mutatio. Stom̄. ⁊. ore ē calidi
 or. p̄t colā. r. ad ipsū decērentē afelle. ⁊ q̄ calidiorib; men
 bris uicinat. a dextra epar hñs. in sinistro ū splen. cor ⁊
 diafragma superi. dorsi lactos p̄t. in epare ab; pl' qua in
 stom̄ mutat. Quippe cū epar multo sit ipso calidi. q̄ na
 tā ē sibi sanguis. h̄ tñ coagulati. Vt expulsua inq̄
 cū actio digestiue ⁊ cētentiue finierit. Stomach̄ enī cū
 abū digit q̄ sibi simulat suscip. ⁊ q̄ntū ei suffic. Qd̄ re
 manet quasi supflū. ⁊ i' q̄trū quat. cū n̄ sit necessari
 um. Ore q̄ supiori forit clauso ⁊ inferiori q̄ porta uoca
 t̄ ap̄to. in subtile intestini. pic q̄ i' in simile suscip. suai
 q̄ toti ab; mesaraica i' accit. Qd̄ supfluit ḡlū reay
 a subtile fece. sc̄ ḡlū in similitudine sua accepy q̄ ḡ
 uat pic foras. Mesaraica suai que accepy habndū mit
 tat epar. ubiq; in natāli mutat. sanguis. dem̄ unū q̄q;
 m̄brū puenat sibi thit put i' cōpetit. q̄ remanet. ⁊ q̄ su
 pflū est cetis mittit m̄bris eidē rei appetitū. S; q̄
 stom̄ h̄at cū moles lauerit expellit. Oloestio aut̄ stom̄
 exnumetate est pot' siue abi. cū deuta; pl' q̄ oportet
 suscepy. Que cū uomitu sic in ebriosis expellit. ut cū
 digestionē sic in gulosis. Itē si ab; siue pot' int̄ stom̄ in
 malas qualitates utitis. sic ut in supiori natet stom̄ uo
 mitu emittunt. Si inferiora sua ḡuent. cū digestionē
 expellunt. Vñ cōpbat. q̄ utitē expulsua h̄at stom̄.
 Nonne uidet in uomitu. stomach̄ moū in superiora cum
 alijs uiscerib;. Cū digestio indurescat ut acutos ex in
 censione humores h̄ant. intestina. h̄ne cū alijs uisceri
 b; ea uidet ad inferiora moū ⁊ ult' modū exire aliquā
 do sic fieri solet in tenesmo. Constat q̄ ex his oib; ut

intestino

in buccę carniū natura mutatur. Sicque cum carniū in flecma-
 te miscetur, quod digestum et calidum sibi dat calorem. Flecma enim
 calidum et digestum hinc cognoscimus, quia ipso uel sub imposito impe-
 tiginē et apostemata sanamus, scorpiones interficimus. Item cibi
 5 qualitates, intra stomachum naturali calore mutantur, cum digestio mis-
 cetur flegmate, ubi maior ei fit mutatio. Stomachus enim ore est calidi-
 or, propter coleram rubeam ad ipsum decurrentem a felle, et quia calidioribus men-
 bris uicinatur, a dextra epar habens, in sinistro uero splen, cor et
 diafragma superius, dorsi lacertos posterius, in epate cibus plus quam in
 10 stomacho mutatur. Quippe cum epar multo sit ipso calidius, quia na-
 tura est sibi sanguinis, sed tamen coagulati. | Virtus expulsua incipit
 cum actio digestiue et contentiue finierit. Stomachus enim cum
 cibum digerit quod sibi similitur suscipit, et quantum ei sufficit¹. Quod re-
 manet quasi superfluum, et sibi contrarium grauat, cum non fit necessari-
 15 um. Ore egro superiori fortiter clauso et inferiori quod porta uoca-
 tur aperto, in subtile intestinum, proicit quod sibi inde simile suscipit, sucum
 que tocius cibi mesaraica sibi attrahit. Quod superfluit grossum recipit
 * intestino a subtile|/ * feces scilicet grossum in similitudine sua accepta quod gra-
 uat proicit foras. Mesaraica sucum quem accepit habendum mit-
 20 tit epati, ibique in naturam mutatur, sanguinis, deinde unumquodque
 membrum per uenas sibi trahit prout sibi competit, quod remanet, et quod su-
 perfluum est ceteris mittit membris eiusdem rei appetitiuis. Sed quod
 stomachus trahit cum molestauerit expellit. Molestio autem stomachi
 ex nimietate est potus siue cibi, cum de utroque plus quam oportet
 25 suscepit. Quę cum uomitu sicut in ebriosis expellit, uel cum
 digestionē sicut in gulosis. Item si cibus siue potus intra stomachum in
 malas qualitates uertitur sicut in superiori naturet stomacho, uo-
 mitu emittuntur. Si inferiora sua grauentur, cum digestionē
 expelluntur. Vnde comprobatur, quia uirtutem expulsuam habeat stomachus.
 30 Nonne uides in uomitu, stomachum moueri in superiora cum
 aliis uisceribus. Cum digestio indurescat uel acutos ex in-
 censione humores habeant, intestina, nonne cum aliis uisceri-
 bus ea uides ad inferiora moueri, et ultra modum exire aliquan-
 do sicut fieri solet in tenesmo. | Constat ergo ex his omnibus

¹ sufficit

stomachi. uulua. fulcra uicibus; appetitiua. cœntiua. digem-
 ua. expulsiua. Simili- hic cetera membra hinc corporis. Sicut
 in stom. has. uulua. uicibus. reddunt intelligibiles. in
 uulua. itidem faciam. oportet ut ex his duobus; simile in aliis e-
 sident. Superi in membris compositione diximus. quod desiderium &
 concupiscentiam trahendi symatis in uulua fecerit natura. quod si-
 ut necesse propter generare. Vnde aut appetitiua. hec cogit fieri
 quod in coram est sentiri. quod uigam in chit sic sanguine uentosa. Hoc
 te temporis fit cum femina gaudit. Cum. n. uicibus uulua am-
 struo mundificet. et a gauris eadem depuret humoribus; te max-
 ime in chendo symate aiat. Quod cum receperit. undiq; illud
 ita brancat atq; claudit. ne sic propter die ad in intrare
 possit. Sic uulua manet clausa. quo ad infantis expleat
 forma. Vnde uic cœntiua intelli. Vnde aut mutabit circa cœ-
 tiua quod fit. pala mutationes. symatis glutatiua. et subali
 in diuisione membris infantis. Expulsiua aut actus duobus
 appareret temporibus; ut cum membra infantis subpleantur. ut
 cum infantis mouet. quod completo membra infantis gœntiua
 et mutabit actione iam desinente succedat actio expul-
 siua. Quod in se. vii. viii. viii. hinc lxx. Expellit infantem uul-
 ua duplici ex causa. l. quod infantis ea gnat. ne propter qntita-
 te eum ualeat cœntiua. l. quod abum insufficientem non inuenit. uin-
 pedum percussione panniculos circumuolutos ut exeat rum-
 pit. Ruptis uero panniculis humores inter cœtos uulua susci-
 pit. quod cum ferre nequeat expellit eos foris. Expulsiua in-
 fantis mortui duabus; fit de causa. l. quod erugine parit
 quam ferre natura non potest. l. quod rupto aliquo panniculis. hu-
 mores expellendi ea cogit. Est ergo in pparulo. hec membra
 uicibus habet. uulua. Est. n. in stom. appetitiua. cum in glu-
 tienda in gluat. eadem est ista coeundo in uulua. Cœn-
 tiua in stom. dum abum fiat excoho l. in uulua dum infan-
 tem gnat. Mutabit in stomachi. abum in suam naturam est e-
 uersio. in uulua cum syma atq; instrua. in diuisionem in-
 broy infantis mutet cœntiua. Expulsiua in stom. in subtile

stomachum .iiiior. fulciri uirtutibus, appetitiua, contentiua, digesti-
 ua, expulsiua. Similiter his cetera membra habent corporis. Sicut
 in stomacho, has .iiii. uirtutes cuiuslibet reddimus intelligibiles, in
 uulua itidem facimus, oportet ut ex his duobus simile in aliis con-
 5 sideretur. Superius in membrorum compositione diximus, quia desiderium et
 concupiscentiam trahendi spermatis in uulua fecit natura, quod fu-
 it necesse propter generare. Virtus autem appetitiua, hęc cogit fieri
 quod in cortu¹ est sentiri, quia uirgam sibi trahit sicut sanguinem uentosa. Hoc
 tunc temporis fit cum femina concipit. Cum enim uicinitus uulua a men-
 10 struo mundificetur, et a contrariis eadem depuretur humoribus, tunc max-
 ime in trahendo spermate animatur. Quod cum receperit, undique illud
 ita brancat atque claudit, ne sicut ypocras dicit acus etiam intrare
 possit. Sic uulua manet clausa, quoad infantis expleatur
 forma. Vnde uirtus contentiua intelligitur. Virtus autem mutabilis circa conten-
 15 tiuam quod fit, palam mutationes, spermatis qualitatiua, et substantiali
 in diuersitate membrorum infantis. Expulsiuę autem actus duobus
 apparent temporibus, uel cum membra infantis subpleantur, uel
 cum infans moritur, quia completo menbratim infante contentiue
 et mutabilis actione iam desinente succedit actio expul-
 20 siuę. Quod mense .viimo. viiiuo. viiiino. habet uel xmo. Expellit infantem uul-
 ua duplici ex causa, uel quia infans eam grauat, ne pre sui quantita-
 te eum ualeat continere, uel quia cibum sibi sufficientem non inuenit, unde
 pedum percussione panniculos circumuolutos ut exeat rum-
 pit. Ruptis uero panniculis humores intus ceteros uulua susci-
 25 pit, quos cum ferre nequeat expellit eos foris. Expulsio in-
 fantis mortui duabus fit de causis, uel quia eruginem parit
 quam ferre natura non potest, uel quia rupto aliquo panniculorum, hu-
 mores expellendi eam cogunt. Est ergo in propatulo, hęc membra
 uirtutes habere .iiiior. Est enim in stomacho appetitiua, cum transglu-
 30 tienda transglutiat, eadem est ista coeundo in uulua. Conten-
 tiua in stomacho dum cibi fiat excoctio uel in uulua dum infan-
 tem generat. Mutabilis in stomacho, cibi in sui naturam est con-
 uersio, in uulua cum sperma atque menstrua, in diuersorum men-
 brorum infantis mutet essentiam. Expulsiua in stomacho in subtile

¹ coitu

intestinū cū ē emissio. in uulua cū infante pariat. Iudē
 m cētis intelligat. necesse ē mbris. Sine his. n. nullatenū possit
 regi. hē. iiii. uirtutes natē sunt ministrantes. n. iēodienda
 sanitate n. infirmitatis cūtoē. has uocat ypoēt infirmitatū
 curā. Quē dignē sūt h. noie. Apstemata siue pustule sicie
 extiori uidentur curari medicamine. n. infirmitates mul
 tē p. has sanant. sōno siue quere. Oloruoy n. corpora ab
 harū natū uidentur separta. n. paruo tēpe putrefacta.

ute spuali dilatare
 ringerē. v. v

A Supi nos dixisse meminimū qd oia corpa tū; regant utui
 bus natāli. spuali n. aiāli. Quā de natāli diximus. ordo ex
 petit ut de spuali dicam. **De utute spuali dilata
 rante n. ringerē. v. v**
V ut g. spualē ē illa quē **TANTE n. ringerē. v. v**
 unificat ē fundamētū ē cor aq. uita ad mbra corpous
 pcedit unificanda. hęc qndā hēt partē cū ministrat. qn
 dā ministrantē. Per illā cū ministrat cor n. artie dilatat
 n. gstringunt. Quē ministr. nā. pugna. indignationē. &
 onationē suppediat. S; nos p. us de dilatare n. gstringen
 te dicem. Dilatare localē ē mot. a medio in oī. extremita
 tes sic circa fabroy agi folles. Cū. n. aerē recipiunt. cir
 cūqua; se extendit. Constrictio fit egrō idē ab extre
 mitatib; ad mediū. q. in eisde follib; uidet. Cū. n. aer
 emittit. folles undiq; cstringunt. Duo autē ita ut ex
 p. opatiua. Cordis tū n. artiarū mot. n. extoto simul
 est follib; sic medici arbitrant. Hoy em mot. utute
 aeris appetitiua cōficiat. Quē ut in corde fac. idē q. ferrari
 circa folles. q. ut cordilandi aerē apulmone tū. qui
 pectore mediatore ad pulmonē uenit. Lact. n. qui est it
 costas pect. gstring. n. dilatat. Qd cū dilatat pulmo. cū
 eo āphat aeris introit. hunc egestū cōsequit aerē cum
 uirtute appetitiua cor apulmone i tū. ptea artie a
 corde hac eadē tū. utute. Qd tū. dī. flat. tract. esse.
 v ut gstringendi supfluitatē fumosā a corde expellit.
 I de lact. qui ē intra costas gstring. eoy n. artias. q. cōse
 q. dū pect. ringer. Hac aut gstringione fumosā su

intestinum cibi est emissio, in uulua cum infantem pariat. Itidem in ceteris intelligatur, necesse est membris. Sine his enim nullatenus possunt regi. Hęc .iiii. uirtutes naturę sunt ministrantes, et in custodienda sanitate et infirmitatis curatione. Has uocat ypocras infirmitatum curam. Quę dignę sunt hoc nomine. Apostemata siue pustule sitie¹ exteriori uidentur curari medicamine, et infirmitates multę per has sanantur, somno siue quiete. Mortuorum etiam corpora ab harum naturis uidemus separata, et paruo tempore putrefacta.

[Superius nos dixisse meminimus quia omnia corpora tribus regantur uirtutibus, naturali, spiritali, et animali. Quia de naturali diximus, ordo expetit ut de spiritali dicamus. *De uirtute spiritali dilata-*

Virtus igitur spiritalis est illa quę tante et constringente .v. uiuificat cuius fundamentum est cor, a quo uita ad membra corporis procedit uiuificanda. Hęc quandam habet partem cui ministratur, quandam ministrantem. Per illam cui ministratur cor et arterię dilatantur, et constringuntur. Quę ministrat, iram, pugnam, indignationem, et dominationem suppeditat. Sed nos prius de dilatante et constringente dicemus. Dilatio localis est motus, a medio in omnes extremitates sicut circa fabrorum agitur folles. Cum enim aerem recipiunt, circumquaque se extendunt. Constrictio fit econtrario id est ab extremitatibus ad medium, quod in eisdem follibus uidetur. Cum enim aer emittitur, folles undique constringuntur. Duo autem ista uirtus explet operatiua. Cordis tamen et arteriarum motus non ex toto similis est follibus sicut medici arbitrantur. Horum enim motus uirtute aeris appetitiua conficitur. Quę uirtus in corde facit, idem quod ferrarius circa folles, quia uirtus cor dilatandi aerem a pulmone trahit, qui pectore mediatore ad pulmonem uenit. Lacertus enim qui est inter costas pectus constringit, et dilatatur. Quod cum dilatatur pulmo, cum eo ampliatur aeris introitus. Hunc egestum consequuntur aerem cum uirtute appetitiua cor a pulmone sibi trahit postea arterię a cordę hac eadem trahunt uirtute. Quod trahere dicitur flatus tractus esse. Virtus constringendi superfluitatem fumosam a corde expellit. Idem lacertus qui est intra costas constringit eorum et arterias, quod consequitur dum pectus stringitur. Hac autem constrictione fumosam su-

¹ sine

perfluitate expellit. cor et artie. Nec autem restrictio cordis est
 emissio. Vtque; ut actus anhelare siue flare dicitur. Artie que cordi
 sit uicinis. aere et subtile et trahit sanguinem. dum dilatantur cum
 contrahuntur. aer et sanguis emittuntur. Dum ergo dilatantur utque; necesse
 est accipiant et utque; impleantur. Sed ille artie que citi sit uici-
 nis aere a foris ueniente recipit. Intra has et pores medie reci-
 piunt a corde hęc et hęc sanguinem subtile auenis recipiunt. Que-
 da. et foramina uenę hęc inter se et artias perque sangui intro-
 eat. Quod sic comparat quod si artia quilibet incidat. sanguis uenarum
 totus dilabitur. Nec ergo dilatandi ut est et restringendi. que anhe-
 lit siue flatu uocat. quod uoluntario fit motu. et cum pectore mo-
 uet. Motus pectoris. neruisque; fit et lactis. Quisque; motus qui cum
 neruis et lactis fit uoluntarius est. Quod in comparat quod cum homo uelit
 tenet eum aliquandiu. Cum enim ferentia sentiamus diu ipsi cohi-
 bent. Anhelitus siue flatu est necessarius. ut calor naturalis per eum tēpe-
 ret. et spiritus uitalis mutetur. et spiritus animalis generetur. Custodia enim calo-
 ris naturalis est tractus frigidus aeris ad siue temperantiam incensionem.
 et est expulsiō fumosi aeris ex sanguine cōcreta. Nutritum in-
 talis spiritus ut animal generetur frigiditatis aeris est tractus. Spiritus ergo anhelitus
 est necessarius. ut aeris tēpe augmentetur. Generatio utriusque; ex tempera-
 ti sanguinis fit fumositate. sic dicti sumus cum de spiritu disputauimus.
 Temperantiam sanguinis. ex temperatione fit calor naturalis. ca-
 loris naturalis temperatio fit ex moderatione diete in cibo siue in
 potu et in alijs. Vnde oportet anhelitus sit maximum uicinitum
 corporis. Vnde. et dicitur. que sine spiritu non permanebit. neque spiritus
 est possibile permanere sine moderatione naturali calore. nec calor
 naturalis est modatio sine anhelitu temperato. que cum dietis talis dicitur
 dicitur. ut sanguis temperetur. unde calor nutritur. Hunc. et anhelitus ma-
 gis est necessarius. quam ab; ut potest. Si quis enim suffocatur tan-
 dem dimittatur. que in uultu et si sit famelicus et sitibundus. in reci-
 piendo anhelitu ut calor naturalis refrigeretur cito festinat.
 que ut famem uel sitim placare expetat. Refrigerato uero calore
 et fumosa expulsa superfluitate primum potus. deinde abus
 dat. animalis ergo sine cibo et potu uiuit aliquod diu. sed sine tractu

perfluitatem expellunt, cor et arterię. Hęc autem constrictio cordis est
 emissio. Vterque uero actus anhelare siue flare dicitur. Arterię quę cordi
 sunt uicinę, aerem et subtilem sibi trahunt sanguinem, dum dilatantur cum
 constringuntur, aer et sanguis emittuntur. Dum ergo dilatantur utraque necesse
 5 est accipiant et utrisque impleantur. Sed ille arterię quę cuti sunt uici-
 nę aerem a foris uenientem recipere. Inter has et priores medię reci-
 piuntur a corde hęc, et prime sanguinem subtilem a uenis recipiunt. Que-
 dam enim foramina uenę habent inter se et arterias per quę sanguis intro-
 eat. Quod sic comprobatur quia si arteria quęlibet incidatur, sanguis uenarum
 10 totus dilabatur. Hęc ergo dilatandi uirtus est, et constringendi, que anhe-
 litus siue flatus uocatur, qui uoluntario fit motu, et cum pectore mo-
 uetur. Motus pectoris, neruis quoque fit et lacertis. Omnisque motus qui cum
 neruis et lacertis fit uoluntarius est. Quod inde probatur quia cum homo uelit
 tenet eum aliquandiu. Cum, enim fetentia senciamus diu ipsum cohi-
 15 bemus. Anhelitus siue flatus est necessarius, ut calor naturalis per eum tempe-
 retur, et spiritus uitalis nutriatur, et spiritus animalis generatur. Custodia enim calo-
 ris naturalis, est tractus frigidi aeris ad sue temperamentum incensionis,
 et est expulsio fumosi aeris ex sanguine concreati. Nutrimentum ui-
 talis spiritus ut animal generetur frigiditatis aeris est tractus. Spiritui ergo anhelitus
 20 est necessarius, ut aeris tempore augmentetur. Generatio utriusque ex tempera-
 ti sanguinis fit fumositatem, sicut dicturi sumus cum de spiritu disputaueri-
 mus. Temperamentum sanguinis, ex temperatione fit caloris naturalis, ca-
 lor naturalis temperatio fit ex moderatione diete in cibo siue in
 potu uel in aliis. Vnde oportet anhelitus sit maximum iuuamentum
 25 corporis. Vitam enim custodit, quę sine spiritu non permanebit, neque spiritum
 est possibile permanere sine moderatio naturali calore, nec caloris
 naturalis est moderatio sine anhelitu temperato, qui cum dietis taliter custo-
 ditur, ut sanguis temperetur, unde calor nutriatur. Huic enim anhelitus ma-
 gis est necessarius, quam cibus uel potus. Si quis enim suffocatus tan-
 30 dem dimittatur, quoquomodo uiuus et si sit famelicus uel sitibundus, in reci-
 piendo anhelitu ut calor naturalis refrigeretur cicius festinat,
 quam ut famem uel sitim placare expetat. Refrigerato uero calore
 et fumosa expulsa superfluitate primum potus, deinde cibus
 datur, animal ergo sine cibo et potu uiuit aliquamdiu sed sine tractu

aeris nullatenus diu uiuunt. Vnde intelligitur non posse subsistere sine temperato naturali calore. Succedat ergo causa mortis de qua et presentium in disputari. Galenus dixit in libro quod de anhelu fecit uiam. De aial necesse est mori ex corruptione cerebri siue spiritus in cerebro existens. Per calorem naturalem corruptione. Et cum calor naturalis corrumpat cerebrum non facile corrumpat. neque calor iste corrumpit siue causis subsequens. Spiritus autem non aliunde corrumpit nisi cum eximat uulnibus; cerebro uementibus; et uentilator ipsi penetrantibus; et cum calor naturalis corrumpit. Si autem spiritus diu teneat. non exmanatio ita dicitur sic exuulnibus; exianunt. **DE CAUSA MORTIS. VII.**

causa mortis. vii.

Causa ergo mortis nichil est aliud ut Galienus testatur. quam ut caloris naturalis temperantiam corrumpat. quod contingit corpori ex causis internis mouentibus; ut externis eum thentibus. Causa internorum suorum est instrumentorum ut quatuor siue sui uicini corruptio. instrumenta sunt sua cerebrum. Cor ut epas. Si cerebrum corrumpit motum uoluntarij ab eo procedens ad pectus corrumpit. Vnde per consequens ut anhelu auferat. et calor naturalis extinguit. Cor corruptum uicinitate auferit spiritum aalem. quod de pulmone thit aerem. Corruptio epatis generationem auferit sanguinis quod calor naturalis mutat. Horum singulorum ut per mala est complexione. ut per officiale morbum. Complexio mala per calidissima que res subiecta incendat. sic uidetur in pacatis febribus; quibus cito homines mortificantur. Per frigidissima sic in morbo quod dicitur congelatio. Quibus officiales sunt apostemata calida ut frigida. que predicta patiuntur imbra sic apostema cerebri. quod dicitur esse frenesim. Per opilationem suam sic apoplexiam et epilepsiam suam in quibus moribus cerebrum claudit. frigidis et congelati humoribus; ne ut motua ad spiritum transire ualeat. Vnde consequens. ut auferat. Que opulatio si ad pulmonem uenit aerem transit cordi denegat. Vnde calor extinguit naturalis. Venit epatis si opulenter ne ad eas transire ualeat. spiritus. necesse est ut frigident. neque enim in eis sanguinis generat. et in causa mortis commutat. In his tamen omnibus; cor cooperanti mortificat uelocius. In passione enim tantum maxima. cito mortificant cerebrum et epas. In mediocriter. facile infirmum euadit. Calor naturalis corrumpit. in

aeris nullatenus diu uiuit. Vnde intelligitur non posse subsistere sine temperato naturali calore. Succedit enim causa mortis de qua etiam presens sumus disputari. Galienus dixit in libro quem de anhelitus fecit iuuamento. Omne animal necesse est mori ex corruptione cerebri siue spiritus in cerebro
 5 existentis, uel ex caloris natalis¹ corruptione. Nisi enim calor naturalis corrumpatur, cerebrum non facile corrumpatur, neque calor iste corrumpitur sine causis subsequenter. Spiritus autem non aliunde corrumpitur nisi cum exinanitur uulneribus cerebro uenientibus, et uentriculos ipsis penetrantibus, uel cum calor naturalis corrumpitur. Si autem spiritus diu teneatur, non exinanicio
 10 ita dicitur sicut ex uulneribus exinaniuntur. *De causa mortis .vii.*
 Causa igitur mortis nichil est aliud ut galienus testatur, quam ut caloris naturalis temperamentum corrumpatur, quod contingit corpus ex causis intrinsecus mouentibus, uel extrinsecus eum trahentibus. Causa interiorum suorum est instrumentorum uel qualitatum siue sui nutrimenti corruptio, instrumenta sunt sua cerebrum. Cor uel epar. Si cerebrum corrumpitur motus uoluntarius ab eo progrediens ad pectus corrumpitur. Vnde post consequitur ut anhelitus aufertur, et calor naturalis extinguitur. Cor corruptum uirtutem aufert spiritualem, quem de pulmone trahit aerem. Corruptio epatis generationem aufert sanguis², quo calor naturalis nutriatur. Horum singulum uel propter malam est
 20 complexionem, uel propter officialem morbum. Complexio mala uel est calidissima quem rem sibi subiectam incendat, sicut uidetur, in peracutis febribus quibus cito homines mortificantur, uel est frigidissima sicut in morbo qui dicitur congelatio. Morbi officiales sunt apostemata, calida uel frigida, quem predicta patiuntur membra sicut apostema cerebri, quod dicimus
 25 esse frenesim, uel opilationem suam sicut apoplexiam et epilepsiam in quibus morbis cerebrum clauditur, frigidis et congelatis humoribus ne uirtus motiua ad spiritum transire ualeat. Vnde consequitur, ut auferatur. Quem opilatio si ad pulmonem uenerit aeris transitus cordi denegatur. Vnde calor extinguitur naturalis. Venem
 30 epatis si opulentur ne ad eas transire ualeat, spiritus, necesse est infrigidentur, neque enim in eis sanguis generatur, et inde causa mortis committatur. In his tamen omnibus cor compatiens mortificat uelocius. In passione enim tantum maxima, cito mortificant cerebrum et epar. In mediocri, facile infirmus euadit. Calor naturalis corrumpitur, in

¹ naturalis

² sanguinis

glutatib; ut ex maximo calore sicut in pacatis feb; in qb; ca-
 lor extincus ad calorem penetrat ut ipsum cito destruat ut ex por-
 one calidissima sic est euforbium et similia. Et ex nimia in frigidatione
 homo calorem cito extinguente et ex superdicta congelatione ex
 frigidissima portione sic opio usqueamo. qb; extingit iste calor.
 Et non ex nimia inanitione. Et ex nimia redundatione. Ex ma-
 nitione sic solutio nimia. Et pleborthomia fame et siti. Hic q.
 oib; calor nullatenus nascitur cum non habeat unde nascitur. Nunc repletio-
 nib; ut si homo humoribus; abis q; ut potibus; adeo infartiat. ut
 multas horum incalcatioib; suffocet. Et ebriosus solet ex uenari
 et uentriculorum cerebri repletione. et si piguissimus hominibus; qb;
 uenae et arterie nimia incalcatu piguedine adeo coartantur
 ut calor iste extinguatur. Ab exterioribus; nascitur calor corrumpitur
 et cum foias totum egrum ut in toto adunat et ex nimia plenitudine
 et ex anhelu extinctione. siue ex sube sue plenitudine suarum cor-
 ruptione. Et foias totum exire cogit. Et tota sua subam. Et suam
 tantam nutrimentum expellit. Tota sua excludit suba cum nimium
 gaudium subito dissolu. et exire cum facit. Unde quod mouit cito. quod
 corpus refrigerat ita. Quae passio assimilatur homini. quod aduentum
 ponit ualidum. ipso enim uento supergrediente. extingit. Audiuimus
 autem multos in nimio gaudio fuisse mortuos. Tota suba
 expellit cerebro et pectore. nimiam incensione patientibus.
 Quae cum usque in uentriculos eorum penetrat. calorem natalem extin-
 guet. Hic calorem nutrimentum extollit ex uenarum et artiarum in-
 calcatioib; Unde totum sanguinem extingit calorem extingit natalem. Quod lu-
 cens assimilatur. cum oleum subtrahit. Cause afori sic in colligunt
 ter tumor et dolor sic subito contingentes. Quibus; dum calor in
 unum adunat. cetera membra refrigerant. et in moriunt. Ex
 plenitudine corrumpit. cum quod in aqua subingit. Impletur et
 corpus uacuitatibus; anhelu opilat. Unde homines suffocant. et
 moriunt. Quod lucina assimilatur quae multo oleo redundat.
 Anhelu excludit ex naribus; et oculi pclusionibus; et suffocatione
 cum similib; Hoc lucinae ardenti assimilatur. si si uase quibet
 opiat. subito extingit. cum ad eam exterior aer ignis non potest

calore natali

calore natale

qualitatibus uel ex maximo calore sicut in peracutis febribus in quibus calor extraneus ad calorem penetrat, ut ipsum cito destruat, uel ex potione calidissima sicut est euforbium, et similia, uel ex nimia infrigidatione homo calorem cito extinguente uel ex supradicta congelatione ex frigidissima potione sicut opio, iusquiamo, quibus extinguitur iste calor, uel etiam ex nimia inanitione, uel ex nimia redundatione. Ex inanitione, sicut solutione nimia, uel flebothomia fame uel siti. His enim omnibus calor nullatur naturalis, cum non habeat unde nutriatur. Nimiis repletionibus, ut si homo humoribus, cibus quoque uel potibus adeo infarciatur, ut multis horum inconculcationibus¹ * suffocetur, quod ebriosis solet ex uenarum et uentriculorum cerebri repletionem, et si pinquissimis hominibus quibus uenę et arterie nimia inconculcatę² pinguedine adeo coartantur ut calor iste extinguatur. Ab exterioribus³ naturalis calor corrumpitur, uel cum foras totus egreditur, uel intus totus adunatur uel ex nimia plenitudine uel ex anhelitus extinctione, siue ex substantię suę uel qualitatem suarum corruptione, quod foras totum exire cogit, uel totam suam substantiam, uel sui naturam nutrimentum expellit. Tota sua excluditur substantia cum nimium gaudium subito * dissoluit, et exire eum facit. Vnde quis moritur cito, quia corpus refrigescit interius. Quę passio assimilatur homini, qui ad uentum ponitur ualidum, ipso enim uento supergrediente, extinguitur. Audiui-
 20 mus autem multos pre nimio gaudio fuisse mortuos. Tota substantia expellitur cerebro et pectore, nimiam incensionem patientibus. Quę cum usque in uentriculos eorum penetret, calorem naturalem extinguet. Huius caloris nutrimentum extollitur ex uenarum et arteriarum incisionibus. Vnde totus sanguis exiens, calorem extinguit naturalem. Quod lucernę assimilatur, cui oleum subtrahitur. Cause a foris hunc intus colligentes timor et dolor sunt, subito contingentes. Quibus dum calor in unum aduniatur, cetera membra refrigidantur, et inde moriuntur. Ex plenitudine corrumpitur, cum quis in aqua submergitur. Impletis enim
 30 corporis uacuitatibus, anhelitus opilatur. Vnde homines suffocantur, et moriuntur. Quod lucernam assimilatur, quę multo oleo redundat. Anhelitus excluditur ex narium et oris preclusionibus, uel suffocatione cum finibus. Hoc lucernę ardenti assimilatur, quę si uase quolibet operiatur, subito extinguitur, cum ad eam exterior aer ingredi non permit-

¹ inculcationibus

² inculcatę

³ exterioribus

tat. Causa un̄ caloris suba corrūpit. mali ē odorat̄ aeris fe-
 tenti fumo admixt̄. q̄ dissolutis mortuorū corporib; nascit̄ uel
 puteorū. lutosorū fetorib;. Quē passio assimilāt lucnē in fumo
 sic local̄ positē. Itē corruptio subal̄ morsus ē alid̄ uenenosi
 reptal̄. & uenenū ē p̄forat̄. & caloriē. natālē inicit. Calor na-
 tāl̄ aq̄litate; duob; modis corrūpit. ut q̄ ita calefit ut dis-
 soluant̄. q̄ cōt̄ḡ in balneo calidissimo imorantib; ut in sole
 calidissimo estuantib;. Q̄ assimilāt lucnē nullo igni ut so-
 li apposite. ut exnuma infragdatione un̄ caloriē ē ogela-
 re. h̄ cōt̄ḡ frigida loca ob ābulantib; ut super niuē cadēti-
 bus. Q̄ simile est lucnē in frigido loco positē si natālī ca-
 lore corrupto exhī oib; mori cōseq̄. Cui ḡ nutrīto t̄ tēpe-
 ramto uiuūt cū hō nullaten̄ esse possit sine anhelitu. C-
 stat ḡ anhelitū magnū ēē hōi subplem̄tū. Suffic̄ nobis
 disputasse. de sp̄uali cui amministrat̄ uirtute. Dicendū ē de
 specie coequa ei sc̄l̄ q̄ amministrat. **DE VIRTUTE SP̄UALI**

de sp̄uali passibili. viii.

v

Virt̄ sp̄ual̄ q̄ amministrat uā. pugna **PASSIBILI. viii.**
 dñationē. indignationē suppeditat. Hęc aū d̄r̄ ministr̄.
 q̄ fit ex causa m̄cedente alia q̄ natālī calore quē causa
 ipsū caloriē mouet. Ita. n̄. ē feruor cordis p̄ quē calor natā-
 lis subito ext̄ p̄rūpit. cū aīa obillatas inuicias excogita-
 tā uindictā explere desidat. Similit̄ pugna ē cū calor iste
 ad extiora exeat. cū q̄l̄ t̄ parte supare laborat. dubitans
 ne humil̄. & deiect̄ ab alijs habeat si patiat̄ ut ab eo uin-
 cat. Dñatio ē cū aliq̄ ext̄nea re. caloriē h̄c exagitante
 aliq̄ alicui se indignet̄ subicere. Huius ita s̄t̄ ḡtia. Timor
 & calor in corp̄is se inclinat̄ itiora. q̄n̄ aīa reformidat
 formidanda. ut auditu sic tonitruū. in uisu. tigōē siue
 leonē uisu. Timiditas pugne ē ḡtia. P̄t̄ q̄m̄ colorem
 int̄ius delitescente. eū q̄ p̄us ipsū impugnauerit uelit
 nolit coḡ. qui uis subici. Conseq̄. n̄. ut quis amariore
 supet̄. Dñationi & indignationi. ḡtia s̄t̄ humiliatio.
 & deiectio aī. Ut ministrans sp̄ual̄ ē h̄modi. Concordat̄
 aut̄ medici & philosi q̄ h̄c uirtutes ap̄ncipalitate cordis

tatur. Causa unde caloris substantia corrumpitur, mali est odoratus aeris fetenti fumo admixtus, qui dissolutis mortuorum corporibus nascitur uel puteorum, lutosorum fetoribus. Quę passio assimilatur lucernę in fumosis locis positę. Item corruptio substantialis morsus est alicuius uenenosi reptilis cuius uenenum cuius¹ perforat et calorem, naturalem uiciat. Calor naturalis a qualitatibus duobus modis corrumpitur, uel quia ita calefit ut dissoluantur, quod contingit in balneo calidissimo inmorantibus, uel in sole calidissimo estuantibus. Quod assimilatur lucernę nimio igni uel soli apposite, uel ex nimia infrigdatione² unde calorem est congelare, hoc contingit frigida loca obambulantibus uel super niuem cadentibus. Quod simile est lucernę in frigido loco positę si naturali calore corrupto ex his omnibus mors consequitur. Eius ergo nutrimento uel temperamento uiuitur cum homo nullatenus esse possit, sine anhelitu. Constat ergo anhelitum magnum esse hominis subplementum. Sufficit nobis disputasse, de spirituali cui amministratur uirtute. Dicendum est de specie coequeua ei scilicet quę ministrat. *De uirtute spirituali* Virtus spiritualis quę ministrat iram, pugnam, *passibili .viii.* dominationem, indignationem suppeditat. Hęc autem dicitur ministrare, quia fit ex causa intercedente alia quam naturali calore quę causa ipsum calorem mouet. Ira enim est feruor cordis per quem calor naturalis subito extra prorumpit, cum anima ob illatas iniurias excogitatum uindictam explere desiderat. Similiter pugna est cum calor iste ad exteriora exeat, cum quis sibi partem superare laborat, dubitans ne humilis et deiectus ab aliis habeatur si patiat ut ab eo uincatur. Dominatio est cum aliqua extranea re, calorem hunc exagitante aliquis alicui se indignetur subicere. His ista sunt contraria. Timor et calor in corporis se inclinat interiora, quando anima reformidat formidanda, ut auditu sicut tonitruum, in uisu, tigridem siue leonem uisum. Timiditas pugnę est contraria. Propter quam colorem interius delitescente, eum qui prius ipsum impugnauerit uelit nolit cogit, quiuis subici. Consequitur enim ut quis a maiore superetur. Dominationi et indignationi, contrarię sunt humiliatio, et deiectio animi. Virtus ministrans spiritualis est huiusmodi. Concordant autem medici et philosophi³ quod hęc uirtutes a principalitate cordis

¹ corpus

² infrigdatione

³ philosophi

nascentes. et rationabilibus; et irrationabilibus; competant animalibus.
 Virtute. et. cui ministrat. quod cor et artus dilatant. atque contingunt.
 animal quodlibet ministrat. et omnibus communis est animalibus. Demonstrante simi-
 li. constat esse commune. Sed in animal rationale hanc habet cum discreti-
 one causa rationis in cerebro sedens. Unde contingit. ut aliquando
 una corbe possit. Animal irrationale. naturaliter habet et sine discretioe.

Virtutis animalis. De **VIRTUTE ANIMATA. NOMINUM.**
 habitatione et fundamentum constat esse cerebrum. Est autem tum
 gnum. Unum per se solum explet cerebrum duo tamen nervi me-
 diantibus; ab eodem efficiunt. Quod a solo cerebro efficit ordinati-
 one. quod in terra dividit. fantasia. rationem et memoria. Sensus et
 motus voluntarii minus efficiuntur mediantibus; Nos primum dicemus
 de virtute ordinatione faciente. Neque virtutes in fantasia. mentis
 et memoria. ratio vocatur quibus; ab irrationabilibus; differunt anima-
 libus; et maxime intellectu. quod aliquid ducit ex ipso procedunt. Non haec
 fuere necessaria. Primum quod omnibus animalibus; dignitate esse constat.
 Animal enim irrationale quicquid agere naturaliter facit. et sine discretio-
 ne ulla. Unum quod tamen in cerebro locum habet primum ubi sedent. et unde
 exeunt. Locum. et. imaginationis ventriculi sit in puppi cere-
 bri. in quo; est spiritus animalis qui has actiones exequitur. Harum unaquodque
 propriam habet actionem. Virtus. et. imaginationis. quod format et imagi-
 nat. mittit et intellectu. Intellectus iudex et director est rei.
 quod ab imaginatione realiter sive solo intellectu suscipit. Ad
 operanda manualia spiritus animalis sive aperit membra quod operi sunt
 habilia. ut motum expleant voluntarium. Quod in solo sit intel-
 lectu memoriam tantum mandatur. Memoria format intellec-
 tum posita ad etodiendum ea donec ad alium ducat. Virtutes sen-
 sibiles et motum voluntarium prout diximus cerebrum facit. nervi
 mediantibus; quibus; eorum ministrata esse comprobantur. cum spiritus animalis a
 ventriculis cerebri ad membra per nervos exeat. Unde intelligi-
 tur. quod si nervus incidatur. sensus et voluntarii motus membro deest.
 auferantur. Sensus et motus voluntarii. sic nervi fue-
 rat ut. In tractatu nervorum diximus a praeter eodem nervos
 facientes sensus. ut molliam sentiant facili. Quibus; motus

Virtute animalis non

pre deb. loc ubi
 intellectus sive rati-
 onis sit ventriculi
 sit

nascentes, et rationabilibus et inrationabilibus competant animalibus.

Virtute enim cui ministratur qua cor et arterię dilatantur, atque constringuntur, animal quodlibet uiuificat, et omnibus communis est animalibus. Ministrantem similiter, constat esse communem. Sed tamen animal rationale hanc habet cum discretione causa rationis in cerebro sedentis. Vnde contingit, ut aliquando iram coibere possit. Animal inrationale, naturaliter habet et sine discretione.

Virtutis animalis De virtute animata .nonum.

habitationem et fundamentum constat esse cerebrum. Est autem trium generum. Vnum per se solum explet cerebrum, duo tamen neruis mediantibus ab eodem conficiuntur. Quod a solo cerebro efficitur ordinatione, quia in tria diuiditur. Fantasiam, rationem et memoriam. Sensus et motus uoluntarius neruis conficiuntur mediantibus. Nos primitus dicemus, de uirtute ordinationem faciente. Hęc uirtutes .iii. fantasia, mens et memoria, ratio, uocatur quibus ab inrationabilibus differimus animalibus, et maxime intellectu, quę alię duę ex ipso prodeunt. Homini hęc fuere necessaria, uel propria, quę omnibus animalibus digniorem esse constat. Animal enim inrationale quicquid agit naturaliter facit, et sine discretione ulla. Vnumquodque trium in cerebro locum habet proprium ubi sedent, et unde exeunt. Locus enim imaginationis uentriculi sunt * in puppi cerebri, in quibus est spiritus animatus, qui has actiones exequitur. Harum unaquęque propriam habet actionem. Virtus enim imaginationis, quę formatur et imaginatur, mittit et intellectui. Intellectus iudex et discretor est rei, quam ab imaginatione realiter siue solo intellectu suscipit. Ad operanda manualia spiritus animatus. Ille aperit membra quę operi sunt habilia ut motum expleant uoluntarium. Quę in solo sunt intellectu memorię tantum mandantur. Memoria format intellectum posita ad custodiendum ea donec ad altum ducat. Virtutes sensibiles et motum uoluntarium prout diximus cerebrum facit, neruis mediantibus, quibus eorum instrumenta esse comprobantur, cum spiritus animatus a uentriculis cerebri ad membra per neruos exeat. Vnde intelligitur, quia si neruus incidatur, sensus et uoluntarius motus membro cuius erat, auferantur. Solus sensus uel motus uoluntarius, sicut nerui fuerat uirtus. In tractatu neruorum diximus a prora egredi neruos, facientes sensus, ut molliciem sentiant facilius. Quibus motus

*prore cerebri, locus uero intellectus siue rationis sunt uentriculi [quę] sunt

efficiat uoluntari. apuyyri egdunt. nec propt motu facile rupa-
 tur. De sensib; et uoluntario motu. satis ia dixim. N g reperendu
 e. ne legentib; fastidiu faciam. Tantum h dicit. qm operent.
 V tutes sensiu. v. sc. Visus. audit. gust. odar. et tact. Vt uisus
 subtilior e alijs hmb; Quippe cu ei nata sit ignea. Ignis au
 tiaz qhtates ht. flama. rubore. splendore. Oculi solu splen-
 dore de igne hnt. Lum g & rubore. que sentiunt diei erunt
 solu. un colores discent. Post uisu. maior subtilitas seqr audi-
 tu. C sensus e aeris. et pcho aeris. Sonit q uoy ee intellr.
 V oy em nich e aliud q aeris tact. Post auditu subtilitas se-
 qr odatu. Cu em nata sit fumea fumi u tre la et aqua ht
 pect. Odar subtilior e gust. C nata e aquosa. ad q os puenit
 liquet. Tact ghtior e oib; q nata sua e terrena. ut poce ha-
 bnda in duris et mollib; aspis et lenib; calidus et frigidus.
 Noz singla explent sic sua officia. u ut mutant & aptet
 se in natas reru q sentiunt. Vt cu tande mes sentiat
 intellectu pparat. *De Virtute Visus. x.*

de uisus. x.

v

Visus cu suus sensus sit igneus. ignis aut subtilior oib;
 sit mundanis corporib; necesse e alijs subtilior habea-
 tur. Ad illud copbat. qz cophendit longe remotissima.
 A lu u sensus tantum sibi ppiqt. Syc aut uisibil de ccauntan-
 bus erit q; nerui uenit oculis. nerui aut uentellic pre y-
 cedt cerebri. q an q. ad oculos deueniant. cuncti una ne-
 ce e ccauntate faciant. in diuisi ad eosde ramos redeant.
 qz cu cctalleide solidat. Hec au cctalleidos pmi e instru-
 mtu syc uisibil. que e lucentissima. qa clarissima. un
 cteqt ut cito adaptet se colorib;. Syc em uisibil q de ce-
 rebri e uentellic. in ccauntate neruoy clarificat. incidit
 un y usq; ad cctalleidon puenit. C nata sic aer diei clare-
 rit clara. Cuiq; ad cctalleidon puenit in foras exit. et scdm
 sui similitudine miscet ad diei aere. Que duo du sibi cor-
 pant. utq; acillime mutat. Aer. et. et syc facile uisaru
 reru. se comiscet colorib;. Syc au cctalleidon exiens mu-
 tatione q; i deferens. cito ea mutat in. X mutationem

efficitur uoluntarius, a puppi egrediuntur, nec propter motum facile rumpantur. De sensibus et uoluntario motu, satis iam diximus. Non ergo repetendum est, ne legentibus fastidium faciamus. Tantummodo hoc dicetur, quomodo operentur. Virtutes sensuum .v. sunt. Visus, auditus. Gustus, odoratus, et tactus. Virtus uisus

5 subtilior est aliis humoribus. Quippe cum eius natura sit ignea. Ignis autem tres qualitates habet, flammam, ruborem, splendorem. Oculi solum splendorem de igne habent. Lumen ergo et ruborem, quę sentiunt diei erunt solum, unde colores discernunt. Post uisum, maior subtilitas sequitur auditum. Cuius sensus est aeris, et percussio aeris. Sonitus quod uox esse intelligitur.

10 Vox enim nichil est aliud quam aeris tactus. Post auditum subtilitas sequitur odoratum. Cum enim natura sit fumea fumus uero terrestria et aquosa, habet pectus. Odoratus subtilior est gustus, cuius natura est aquosa, ad que omnes pertinent liquores. Tactus grossior est omnibus, quia natura sua est terrena, utpote habenda in duris et mollibus, asperis et lenibus, calidis et frigidis.

15 Horum singula explent sic sua officia, ubi ut mutantur et aptent se in naturas rerum quas sentiunt. Quas cum tandem mens sentiat, intellectui preparat. *De virtute visvs .x.*

*V*isus cum suus sensus sit igneus, ignis autem subtilior omnibus sit mundanis corporibus, necesse est aliis subtilior habeatur. Quod illud comprobatur, quia comprehendit longe remotissima

20 Alii uero sensus tantum sibi propinquat. Spiritus autem uisibilis de concauitatibus ex utriusque neruis uenit oculis, nerui autem a uentriculis prore procedunt cerebri, qui antequam ad oculos deueniant, coniuncti unam necesse est concauitate faciant, inde diuisi ad eosdem ramos redeant,

25 quos cum cristalleide solidant. Hęc autem cristalleidos primum est instrumentum spiritus uisibilis, quę est lucentissima, quia clarissima, unde consequitur ut cito adaptet se coloribus. Spiritus enim uisibilis qui de cerebri est uentriculis, in concauitatem neruorum clarificatus incidit, unde post usque ad cristalleidon peruenit. Cuius natura sicut aer diei clare

30 erit clara. Cumque ad cristalleidon peruenerit inde foras exit, et secundum sui similitudinem miscetur ad diei aerem. Quę duo dum sibi corporantur, utrumque citissime mutatur. Aer enim et spiritus facile uisurarum rerum, se commiscet coloribus. Spiritus autem cristalleidon exiens mutationemque sibi deferens, cito eam mutat inde. Quam mutationem

cū mēs senserit. que in uentēis ē cerebri. res extiores colo-
rib; discernit. P. colores q; forma corporis. q̄ntitatē atq; mo-
dū intelligit. Aer. n. diei lucētissimū tantū spū dat supplemen-
tū. q̄ntū & neruo cerebri. Nerus. n. a cerebro sensū atq;
motū suscip. suisq; portat mēbris. Similr extior aer insibili
aeri eolorū fert mutationes. n. spc eandē mēta infert muta-
tione. Qd tē tm efficit. cū mētiōi spū sp̄ledor extior cūn-
gr. Nullū tm mōmētū int utq; cōsidat tactū. n. si em̄ res
q̄ uisū tangr longe remoueat. mēta tm sine ulla tēp̄t q̄n-
titate ospici. Qd tē seqr cū nos aer curdant ē clarissimū n. non
nebulosus. ut cito colorib; immutet. Qd si nebulosus ē aut ob-
scur. spc insibilū intādō. n. obscuritati l'obuanti immorat. neq;
ad q̄ amplectendū tendebat aplectit. Similr si corp̄ int spū
n. rē q̄ inde anhelat obicit. nullatenū penetrē pot spc. Idem
in tactu inuenit. Si. n. digit̄ incisiōe ut dolore patit. inter
tactū dolentis digitū n. mētis nulla q̄ntitatē cōsidat tēp̄t.
n. forte n. patiat neruus. q̄ ad digitū portat sensus. De alijs
q; sensib; idē oshidabit. **De Virtute Audit. xi.**

Virute audit. xi.

Oe auditu satis dixim̄ sup̄. De loco. n. pre cerebri ū sedes
ē q̄nta. paris pares nerui exeunt. q̄ per os peritū in forami-
na auricularū ueniunt. Vbi se dilatāt n. extendō. n. ea penit
opunt. h. aut opuntū audit ē p̄mū instrumētū. n. ualens audi-
tū q̄ntū cristallē. h. natā ē ignea. Qui p̄dictos neruos
ad aures puenit. a cerebro. Audit ḡ ita fit. Cū uox em̄ aerē
tangat & tactu aeris ad auriclas peruenuat. in earū cō-
uitate penetrā tandē se adunat. Vn̄ pertigens foramina
ē sic maris est q̄ ut undas faciat paulatī alinat. Tactū. n.
pp̄nqu aeris pp̄nq̄oie pcutit ille succedūtē sibi n. h. tā diu
alinat q̄ usq; aures penetrūerit. V locū ingdunt que tor-
clar uocari dixim̄. Vn̄ cū ad neruoz ueniunt opuntā in
tactū aeris natām mutat anata. St. n. similia. qz utq;
aeria. hęc aut cōmūtō ad mēta deduc̄ p neruos. Oles

Oem̄ sic discunt natām itmissē uocat. **De Virtute Odoat. xi.**
dar ḡmior ē auditu. C sensus ē q̄ntū q̄dā sim̄. hui

Virute odorat. xi.

cum mens senserit, quę in uentriculis est cerebri, res exteriores coloribus discernit. Per colores quoque formam corporis, quantitatem atque modum intelligit. Aer enim diei lucentissimus tantum spiritui dat supplementum, quantum et neruo cerebrum. Neruus enim a cerebro sensum atque
 5 motum suscipit, suisque portat menbris. Similiter exterior aer uisibili aeri eolorum¹ fert mutationes, et spiritus eandem menti infert mutationem. Quod tunc tamen efficitur, cum interiori spiritui splendor exterior coniungitur. Nullum tamen momentum inter utriusque consideratur tactum, et si enim res quę uisu tangitur longe remoueat, mente tamen sine ulla temporis quan-
 10 titate conspicitur. Quod tunc sequitur cum nos aer circumdans est clarissimus et non nebulosus, ut cito coloribus inmutetur. Quod si nebulosus est aut obscurus, spiritus uisibilis interciditur, et obscuritati sibi obuianti inmoratur, neque ad quod amplectendum tendebat amplectitur. Similiter si corpus inter spiritum et rem quam uidere anhelat obicitur, nullatenus penetrare potest spiritus. Idem
 15 in tactu inuenitur. Si enim digitus incisionem uel dolorem patitur, inter tactum dolentis digiti et mentis nulla quantitas consideratur temporis, nisi forte non patiatur neruus, quo ad digitum portatur sensus. De aliis quoque sensibus idem considerabitur. *De uirtute auditus .xi.*

De auditu satis diximus superius. De loco enim prore cerebri ubi sedes
 20 est quinti, paris pares nerui exeunt, qui per os petrosum in foramina auricularum ueniunt. Vbi se dilatant et extendunt, et ea penitus operiunt. Hoc autem operimentum auditus est primum instrumentum id est ualens auditui quod uisui cristalleis. Huius natura est ignea. Qui per predictos neruos ad aures peruenit, a cerebro. Auditus ergo ita fit. Cum uox enim aerem
 25 tangat et tactu aeris ad auriculas perueniat, in earum concauitate penetrata tandem se adunat. Vnde pertingens foramina est sicut maris estus qui ut undas faciat paulatim alternatur. Tactum enim propinqui aeris propinquiorem percutit ille succedentem sibi et hoc tamdiu alternatim quousque aures penetrauerint. Vbi locum ingrediuntur quem tor-
 30 cular uocari diximus. Vnde cum ad neruorum ueniant operimenta in tacti aeris naturam mutantur a natura. Sunt enim similia, quia utraque aera. Hęc autem commutatio ad mentem deducitur per neruos. Mens enim sic discernit naturam intromissę uocis. *De uirtute odoratus .xii.*

*O*doratus grossior est auditu. Cuius sensus est quasi quidam fumus. Huius

¹ colorum

instrumenta duo dixim esse fistula. acerebro pdeuntia. una
 nullas assimulantia. Quæ incinant ossi lacto simili. Odor g^o sic
 efficit. fumi odiferi corporis dissoluti. aeri comiscet. nates
 ingitur. Quæ cerebri uenteli p^o illa duo fistula tht sibi.
 & in sua mutat natam. Hac aut mutatione tandē sentit
 mens. Aeri u^o tact^o cerebro ē necessari. q^o idē i^o fac q^o cor
 di anhelit. Dū. n. dilatat aer frigid^o ad ipsū refrigerandū
 mōmittit. Dū g^o citringr. fumosa supfluitat expellit. Dilata
 tione g^o. aer anarib; pulmone gutture tht. Qui tē^o odor^o
 dr. Ito em^o motu odando odorant cū fistulis duob; illis ad
 cerebrū aeri thendū comiscet. de coipe odifero dissolu
 t. Alij tñ odoratū narib; acth^o. S; iā sup^o eoy erroie con
 futauimv. *De Virtute Gustus; xxii.*

ute g^o xxii.

Cust^o q^o g^o g^oior ē odoratū q^ontū fumi subtilior aqua quina
 tur. q^o odorat^o natā ē fumea. G^o sensibilitas. humectatio ē
 aquosa. quæ it^o terrā n^o fumū g^omunicat. Vñ primū sin in
 strumta ide lingue. natā rara ē sic spongia. ut humectan
 ones assimilet aq^osas. Venit aut^o neruus acerebro. q^o pro
 ut dixim^o ungr^o apar^o t^oio q^oplingūa duud^o. ut det sensū
 sibi g^o q^o sic efficit. Res gustanda cū ad lingūa ueniat. eiq;
 essentiā tangat. suā natam in ea operat. ut lingua in sin na
 tā mutet. Mutatō tangem^o neruū p^o eū mandās m^oti g^oti
 discendū n^o iudicandū sic n^o supiores fecert.

f

Tact^o alijs sensib; ē simil^o q^o mutat in rei subam quæ tangr.
 Quæ mutatio m^oti mandant p^o neruos. n^o ita illā mutatione
 sentit. Os hū p^o tactū p^oriu h^o m^obrū un^o sentiunt. Tact^o
 n^o. in m^obrū est toti^o corporis. p^o in ungr; n^o pilis. q^o nerui
 oib; m^obrū. Panucha ueniunt. P^o acerebro. quib; eis sensus
 dat. S; pili & unglē q^o nerui caruere nullū sensim habue
 re. cū pilus desicco nascat^o fimo unglē in digitorū extremitate
 colligamētū solū se ligat. Vñ u^o ligatē se ibi tantū sentiunt.

ute tact^o cap. xiiii.

Omnies isti sensus *De uirtute tactus cap. xiiii.*
 cū scdm^o natas suas q^oant q^odā desidant n^o in eis se oblectat
 quedā u^o abhorentes oim^o refutant. Visus. n. in albi n^o nigri

instrumenta duo diximus esse frustula, a cerebro prodeuntia, et mamillas assimilantia. Quę uicinantur ossi, lacerto simili. Odoratus ergo sic efficitur, fumus odoriferi corporis dissolutus, aeri commiscetur, nares ingressurus. Quem cerebri uentriculi per illa duo frustula trahunt sibi,
 5 et in suam mutant naturam. Hanc autem mutationem tandem sentit mens. Aeris uero tactus cerebro est necessarius, quia idem sibi facit quod cordi anhelitus. Dum enim dilatatur aer frigidus ad ipsum refrigerandum intromittitur. Dum ergo constringitur, fumosa superfluitas expellitur. Dilatatione ergo, aer a naribus pulmone gutture trahitur. Qui tractus odoratus
 10 dicitur. Isto enim motu odorando odoramus cum frustulis duobus illis ad cerebrum aeri trahendus commiscetur, de corpore odifero¹ dissoluitur. Alii tamen odoratum naribus attrahunt. Sed iam superius eorum errorem confutauimus. *De uirtute Gustus .xxii.*

Gustus quoque grossior est odoratu quantum fumus subtilior aqua conuincitur, quia odoratus natura est fumea. Gustus sensibilitas, humectatio est aquosa, quę inter terram et fumum communicat. Vnde primi sui instrumenti id est lingue, natura rara est sicut spongia, ut humectationes assimilet aquosas. Venit autem neruus a cerebro, qui pro
 15 ut diximus iungitur a pari tercio qui per linguam diuiditur, ut det sensum sibi gustus qui sic efficitur. Res gustanda cum ad linguam ueniat, eiusque essentiam tangat, suam naturam in ea operatur, ut lingua in sui natura mutetur. Mutatio tangens neruum per eum mandans menti gustum discernendum et iudicandum sicut et superiores fecerunt.

Tactus aliis sensibus est similis quia mutatur in rei substantiam quę tangitur.
 25 Quę mutatio menti mandantur per neruos, et ita illam mutationem sentit. Omnes hii preter tactum proprium habet menbrum, unde sentiunt. Tactus enim in menbris est totius corporis, preter in unguibus et pilis, quia nerui omnibus menbris, uel a nucha ueniunt, uel a cerebro, quibus eis sensus datur. Sed pili et ungule quia neruis caruere nullum sensum habere,
 30 re, cum pilus de sicco nascatur fumo ungule in digitorum extremitate colligamentis solis sunt ligatę. Vnde ubi ligatę sunt, ibi tantum sentiunt.

Omnes isti sensus *De uirtute tactus capitulum .xiii.*

cum secundum naturas suas currant quędam desiderant et in eis se oblectant quedam uero abhorrentes omnimodo refutant. Visus enim in albi et nigri

¹ odorifero

medus ut pote uiridib; et uenetis delectat. abhorret albu luce-
 tissimu. et simili nigrū. Et si em̄ albu suę sit natę qđa tñ m̄
 ei uidē obuiare. qđ dispę. sic uidem̄ in solē aspicientib;. Nigrū
 eēt adunat et retorqđt un̄ uemat. sic in loco obscurē manen-
 tib;. uisū obscurari uidem̄. S; tñ albedo p̄ qđ qđbet nocet in
 gđo. qđ albedo uisū dispę cito. nigdo paulatī coadunat. Si
 ḡ uisū ex nimia albedine patiat uiridib; et uenetis et simi-
 lib; reparat. Si ex nigdine. restaurat albedine. Similit̄ et alij
 sensus si patiant recreatione n̄ subita cōtrōy refouent.
 Audir̄ dulcib; delectat uocab; claris paruis atq; lenib;. et
 ordinatis sic mot̄ e cordis. Si mot̄ e ḡlissimū sic tonit̄. et
 acutissimū sic in ratioib; marmorū siue eris audit̄ n̄ repa-
 rat. Odat̄ aromatiā delectat. N̄ odor ex fumo e tēparat.
 abhorret fetores qđ eoy intēparat̄ sum̄ est. Gust̄ dulcib; delec-
 tat. Nul̄ em̄ aspiat̄ lingue lenit̄ et solidat. eēt horret ama-
 ra. Hic sapor lingua aspiat. et p̄forat. et ei uinctas incendit et se-
 parat. et si p̄ticio sapore patiat. siue acido. delectat. unctio-
 so et si amaro et falso ledit̄ dulcib; reparat. Tact̄. et delectat̄ i
 tangendis corpōib; eis que dulcorata q̄litatib;. sic in calidi
 et frigidis aspi et lenis mediocrib; qđm̄ cūi tangente. assimila-
 tur. Abhorret acutissima qđ ledit̄. calidissima qđ dissoluunt. fr-

Virtute uoluntariū motū a cerebro p̄ neruos r̄uū motū faciētē. *De uirtute uoluntariū motū faciētē. xvi.*
 egōr̄ quia uel ab eo p̄ncipalit̄ et sedarię exeunt. sic amicha
 p̄ qđ hic sensus p̄tingit ad lactos. ut p̄ eū motū lactis det. Cū la-
 certi moueant necesse est ossa moueant. cū qđ; lacti h̄gantur.
 Tactis aut̄ ossib; tota eoy ḡcatenatio mouet̄ un̄ motū uolu-
 tariū cōseqū qđ sic efficit̄. Lacti in sua p̄ncipia regit̄. per cor-
 das qđ in eis s̄t h̄nt. et i eā partē torqđntur. qđ eos ducit motū
 uoluntariū. Vbi gr̄a. Si manū motū disponat. et lactus qđ
 in familiari parte e brachiū moueat. et in sui p̄ncipiū
 ruget̄. ossiū motū. et eoy ḡcatenationis comitatus. un̄ ma-
 nū ab uoluntario motū necesse e ruget̄. Et aut̄ unū salit̄
 un̄ motū uoluntariū. Et tot s̄ partes qđ lacti m̄bra mouētē.

*Sūcitate uoluntariū
 motū faciētē. xvi.*

mediis utpote uiridibus et uenetis delectatur, abhorret album lucen-
tissimum, et similiter nigrum. Et si enim album suę sit naturę quodam tamen modo
ei uidetur obuiare, quia dispergit, sicut uidemus in solem aspicientibus. Nigrum
econtra adunat et retorquet unde ueniat, sicut in loco obscure manen-
5 tibis, uisum obscurari uidemus. Sed tamen albedo plus quam quelibet nocet ni-
gredo, quia albedo uisum dispergit cito, nigredo paulatim coadunat. Si
ergo uisus ex nimia albedine patiatur uiridibus et uenetis et simi-
libus reparatur. Si ex nigredine, restauratur albedine. Similiter et alii
sensus si patiantur recreatione non subita contrariorum refouentur.

10 Auditus dulcibus delectatur uocibus, claris paruis, atque lenibus, et
ordinatis sicut motus est cordis. Si motus est grossissimus sicut tonitruui, uel
acutissimus sicut in rationibus marmori siue eris, auditus non repa-
ratur. Odoratus, aromaticum delectatur. Hic odor ex fumo est temperato,
abhorret fetores, quia eorum interparatus fumus est. Gustus dulcibus delec-
15 tatur. His enim asperitas lingue lenitur et solidatur, econtra horret ama-
ra. Hic sapor linguam asperat, et perforat, et eius iuncturas incendit et se-
parat. Qui etsi pontico sapore patiat, siue acido, delectatur, unctuo-
so et si amaro uel salso leditur dulcibus reparatur. Tactus enim delectatur in
tangendis corporibus eis quę dulcorata qualitatibus, sicut in calidi
20 et frigidi asperi et lenis mediatricibus quoquomodo cuti tangente, assimila-
tur. Abhorret acutissima quia ledunt, calidissima quia dissoluunt, fri-
gidissima quia coagulant atque stringunt. *De uirtute uolunta-
Virtus uoluntarii motus a cerebro per neruos rium motum facientem .xvi.*
egreditur, quia uel ab eo principaliter uel secundarię exeunt, sicut a nucha
25 per quos hic sensus pertingit ad lacertos, ut per eum motus lacertis detur. Cum la-
certi moueantur necesse est ossa moueantur, cum quibus lacerti ligantur.
Tactis autem ossibus tota eorum concatenatio mouetur, unde motus uolun-
tarius consequitur, qui sic efficitur. Lacerti in sua principia reguntur, per cor-
das quę in eis sunt habentur, et in eam partem torquentur, quo eos ducit motus
30 uoluntarius. Verbi gratia. Si manus moueri disponatur, et lacertus qui
in familiari parte est brachii moueatur, et in sui principium
rugetur, ossuum motus, et eorum concatenationis comitatus, unde ma-
nus ab uoluntario motu necesse est rugetur. Est autem uniuersaliter
unus motus uoluntarius, cuius tot sunt partes quod lacerti membra mouentes.

actioib; xvij.

c

Copul m̄bra quingentol ⁊ septuaginta unū lactos s̄c habū-
 ga. de quib; satis dixim⁹. ī lactoz t̄tariū. **De Actionib; xvij.**
Cū superi de natāli spuali siue aiāta ūtutib; s̄c dictū.
 de actioib; m̄d̄r eē dicendū. Quedā em̄ ūtuti natāli q̄dā
 spuali q̄dā attinent aiāli. De unaq; aū actione diximus
 cū de singl̄is disputarem⁹ ūtutib;. Vñ intelligim⁹ quādam
 simplicē unū operantē sic in natāli appetitiua c̄tenti-
 ua. digestiua. ⁊ expulsiua. in spuali dilatare ⁊ ḡstru-
 gē. in aiāli mot⁹ uolūtari. Est ⁊ actio q̄dā cōposita que
 duo fac̄ p̄plura sic in natāli desidiū siue deportatio ḡna-
 re ⁊ nutre. Desidiū. n̄. ex duab; ūtutib; appetitiua ⁊ sensi-
 ua ḡnat. Deportō rursus ex duab; ūtutib;. appetitiua. ⁊ ex-
 pulsiua. Generare em̄ ext̄p̄ha ūtute fit. mutatiua. forma-
 tiua ⁊ nuttiua. Nutre faciunt ūtutes duę. augmentatiua
 ⁊ pascitiua. In spuali. anhelit⁹ dilatatiōe ⁊ c̄strictione cō-
 ponit. In aiāli sensus duab; ūtutib;. una ē mouēt sensū ad
 sentiendū. alia que sentit. Que om̄ia potes̄ itelligē cog-
 nita quibet ūtute. **De Spiritib; viij.**

spirib; viij.

f

Sup̄ de solo sp̄u dicendū cū de sex natālib; iā dixerimus
 hoy. n̄. vii moderatioib; humanas corpora regunt. Dū
 ergo h̄c ē t̄p̄at. Est. n̄. natāli. ē spuali. ē aiāli. Natāli in e-
 pate nascit. im̄ per uenas ad totū corpus uadit m̄bra ūtu-
 tē natāle reḡ ⁊ augmentat. actiones ei c̄todiens. h̄ ḡ exp-
 secti sanguis fumo nascit. q̄m epate mundificat. ⁊ di-
 gen⁹ ex om̄ib; humouib; clare depurat. Spuali sp̄c icorde
 nascit. uadēt p̄ artias ad totū corpus m̄bra spuale ūtutē
 augmentat. atq; regēt. actionesq; ei c̄todiens. Spuali in ce-
 rebri nascit uentil̄is. p̄ neruos tendēt ad m̄bra totū corpus.
 vnde aiāli ūt̄ regit ⁊ augmentat. eiq; actiones custodiunt. H̄c
 ⁊ spuali sp̄u p̄cat. q̄m corde ḡnat. Hic em̄ sp̄c a corde ad
 cerebrū p̄ artias ascēdit. que uenules d̄nr. H̄c artie
 cū ad cerebrū ueniāt c̄neū usq; ad cerebrū sedē pene-
 trant. ū multiplicat delusē telant sic rete sub̄ crane-
 ū dilatante. Deim̄ rete duę p̄ncipales aḡḡdunt. q̄ re-

Corporis membra quingentos et septuaginta unum lacertos sunt habentia, de quibus satis diximus, in lacertorum tractatibus. *De actionibus .xvii.*

Cum superius de naturali spiritali siue animata uirtutibus sit dictum, de actionibus uidetur esse dicendum. Quedam enim uirtuti naturali, quedam spiritali, quedam attinent animali. De unaquaque autem actione diximus cum de singulis disputaremus uirtutibus. Vnde intelligimus quandam simplicem unum operantem sicut in naturali appetitiua contentiua, digestiua, et expulsiua, in spiritali dilatate et constringere, in animali motus uoluntarius. Est et actio quedam composita que duo facit uel plura sicut in naturali desiderium siue deportatio generare et nutrire. Desiderium enim ex duabus uirtutibus appetitiua et sensiuua generatur. Deportatio rursus ex duabus uirtutibus, appetiua¹, et expulsiua. Generare enim ex triplici uirtute fit, mutatiua, formatiua et nutritiua. Nutrire faciunt uirtutes due, augmentatiua et pascitiua. In spiritali, anhelitus dilatatione et constrictione componitur. In animali sensus duabus uirtutibus, una est mouens sensum ad sentiendum, altera que sentit. Que omnia potes intelligere cognita qualibet uirtute. *De spiritibus .viii.*

Superest de solo spiritu dicendum cum de sex naturalibus iam dixerimus, horum enim vii moderationibus humanas² corpora reguntur. Omnis ergo spiritus est tripartitus. Est enim natalis³, est spiritalis, est animalis. Naturalis in epate nascitur, unde per uenas ad totius corporis uadit membra, uirtutem naturalem regit et augmentat, actiones eius custodiens. Hic igitur ex perfecti sanguinis fumo nascitur, qui in epate mundificatur, et digestus ex omnibus humoribus clare depuratur. Spiritalis spiritus in corde nascitur, uadens per arterias ad totius corporis membra spiritualem uirtutem augmentans, atque regens, actionesque eius custodiens. Spiritalis in cerebri nascitur uentriculis, per neruos tendens ad membra totius corporis. Vnde animalis uirtus regitur et augmentatur, eiusque actiones custodiuntur. Hec et spiritali spiritu procreatur, qui in corde generatur. Hic enim spiritus a corde ad cerebrum per arterias ascendit, que iuueniles dicuntur. Hec arterie cum ad cerebrum ueniant craneum usque ad cerebri sedem penetrant, ubi multipliciter deluse telantur sicut rete subtile craneum dilatante. Deinde rete due principales aggrediuntur, que re-

¹ appetitiua

² humana

³ naturalis

corde sup. idē rete p̄tendit. Sp̄at h̄c cū a corde p̄gredit̄
in tel̄q; modū multiplicat̄ p̄fusus. n̄ ibi morans implicat̄. tādū
ibi diḡit̄ q̄ ad depurat̄ clarificet̄. sicq; aīal̄ h̄c ab eo. ḡnat̄.

Ad rete enī tantū illud c̄terit̄. ut a sp̄u sp̄uat̄ digetho aīal̄
c̄teret̄. sic ad h̄ facta s̄t. uba ut sanḡs depurat̄ ibi fieret lac
Ph̄ sp̄uat̄ recte p̄ ambas artias sup. rete retorsal̄ eḡd̄. n̄ ad
uentriclos p̄re cerebri dilabit̄. Vbi it̄m subtiliat̄ q̄ depu-
ratū sup. erat ereat̄. p̄ suos mediat̄. idē palato atq; narib;.
ipse ū uadit ad uentriclos p̄upp̄is. per uīā mediā mediū
uenticli atq; p̄upp̄is. Quē n̄ s̄p̄ ē ap̄erta. q̄ in c̄cauitate sua
q̄ in corpore ūmem assimilāt̄ ē clausa. Cū aū nat̄a expe-
tat ut sp̄m h̄c ad p̄upp̄i mutat̄. rugatio ūmis. sp̄c eum
t̄nsit̄. n̄ ūmis se p̄tea claudit ut p̄us fuerat. Sp̄c aū qui
ad p̄upp̄i p̄c̄nsit̄. motū ibi n̄ memoriā fac̄. In p̄ra immo-
tans sensū creat̄ n̄ fantasiā. Sp̄c mediū uenticli. intellec-
t̄ siue rō fit. Dicit̄ q̄dā philosophi h̄c sp̄m cerebri ēē aīam.
n̄ eandē corporeā. Alii dicit̄ aīq; instrumentū. q̄ aīam faten-
tur incorporeā. Quē intentio p̄ore ē melior. S; q̄ dispu-
tō n̄ huic sup̄petit̄ intentioi. cū philosophica sit hic di-
mittenda censum̄ ista. **Quid horū unū q̄d q; faciat**

q̄d horū unū q̄d q; faciat
nat̄am suā creat̄. xviii

Ex p̄dich̄ intelliḡt̄ cum naturam suā exeat. xviii.

q̄ h̄c. vii. tēp̄am̄tis nat̄alib; humana corpora regant̄.

Quē cū modationē exeunt corp̄ infirmū ē. l̄ sanū r̄ neutrū.

Tres s̄t corp̄m q̄litates. Sanū n̄ infirmū neq; sanū neq; in-
firmū. Corp̄. n̄ illud ē sanū. q̄ in cōphensione m̄broz sim-
lū. n̄ cōpositione officialū est tēp̄am̄tū. in forma q̄q; q̄n-
titate. nūo. siue cōpositione eḡle ē sic cūen̄ esse. Illud ē
q̄ ē infirmū. q̄ horū erit tēp̄am̄tū. Nec sanū nec infirmū
t̄p̄licat̄ ē intelligendū. Primo ū nec c̄ta sanitas ē. neq; c̄ta
infirmitas sic in semib;. Sec̄do aut̄ ab sanū s̄t n̄ infirmū. in
dūsis t̄n̄ m̄bris. sic si ocl̄is infirmū toto corpore. De sicis
eōt̄ ḡenḡ. De distinctione infirmitatis medica s̄t discor-
daci sic p̄poc̄t̄ n̄ gal̄. n̄ q̄ eos imitant̄ infirmitatē ēē dicit̄.
sensuat̄ actioīs nocum̄tū. Q̄ si nat̄alia corp̄ parū creat̄.

sit sanū. l̄ cū sanū
tal̄ n̄ infirmitas cō
ead̄ sit m̄b. ue
luti ē corp̄ tēp̄at̄
ī oplexione infir-
mū ē ī opositione
siue ī opositioe s̄t
nū ī oplexioe ē

infirmū. tēnū estimat̄ sc̄d̄ dūsis̄ t̄p̄s. sic hoēs calide oplexioīs ī estate
s̄t infirmū ī hieme sanū. n̄ frigidū ī estate sanū ī hieme s̄t infirmū. n̄
sanū ī humidi ī uericia infirmū ī inuenture sanū.

tortę super idem retę protenduntur. Spiritualis spiritus cum a corde progreditur, in telę modum multipliciter profusus, et ibi morans implicitus, tamdiu ibi digeritur quoad depuratus clarificetur, sicque animalis spiritus ab eo, generatur. Ad retę enim tantum illud contextitur, ut a spiritu spirituali digestio animalis concreetur, sicut ad hoc facta sunt, ubera ut sanguis depuratus ibi fieret lac.

5 Post hic spiritualis recte per ambas arterias super rete retorfas¹ egreditur, et ad uentriculos prore cerebri dilabitur. Vbi iterum subtiliatus quod depuratum supererat eiecit, per suos mediatus, id est palato atque naribus ipse uero uadit ad uentriculos puppis, per uiam mediam medii

10 uentriculi atque puppis. Quę non semper est aperta, quia in concauitate sua qua in corpore uermem assimilatur est clausa. Cum autem natura expectat ut spiritum hunc ad puppim mutat, rugatio uermis, spiritus eum transilit, et uermis se postea claudit ut prius fuerat. Spiritus autem qui ad puppim pertransit, motum ibi et memoriam facit. In prora inmo-

15 rans sensum creat et fantasiam. Spiritus medii uentriculi, intellectus siue ratio fit. Dicunt quidam philosophi, hunc spiritum cerebri esse animam, et eandem corpoream. Alii dicunt animę instrumentum, quam animam fatentur incorpoream. Quę intentio priore est melior. Sed quia disputatio non huic suppetit intentioni, cum philosophica sit hic di-

20 mittenda censuimus ista. *Quid horum unumquodque faciat*
Ex predictis intelligitur cum naturam suam exeat .xviii.
 quia his .vii. temperamentis naturalibus humana corpora regantur. Quę cum moderationem exeunt corpus infirmum est, uel sanum uel neutrum. Tres sunt corporum qualitates. Sanum et infirmum neque sanum neque in-

25 firmum. Corpus enim illud est sanum, quod in comprehensione membrorum simili-
 lium, et compositione officialium est temperamentum, in forma quoque quantitate, numero, siue compositione equale est sicut conuenit esse. Illud e-
 contra est infirmum, quod horum exit temperamentum. Nec sanum nec infirmum
 tripliciter est intelligendum. Primo ubi nec certa sanitas est, neque certa
 30 infirmitas sicut in senibus. Secundo autem et sani sunt et infirmi, in
 diuersis tamen membris, sicut si oculis infirmi toto corpore *. De siccis
 econtra contingit. De diffinitione infirmitatis medici sunt discor-
 dati sicut ypcras et galienus, et qui eos imitantur infirmitatem esse dicunt,
 sensualis actionis nocumentum. Quod si naturalia corpus parum exeat,
 * infirmum. Tercium estimatur secundum diuersum tempus, sicut homines calide complexionis in estate
 sunt infirmi in hieme sani, et frigidi in estate sani in hieme sunt infirmi, et
 similiter humidi in puericia infirmi in iuuentute sani.

¹ retortas

ei tñ actiones sē q̄ oporteat. nec sui appareat. ut aliqd̄ ei no-
 ceat. illa corpora scđm̄ ypocten̄ ⁊ galienū dñr̄ esse sana.
 vñ ⁊ sanitate ita diffiniunt. Sanitas ē cū corp̄ suā actionē
 explet scđm̄ q̄ explet nata. Infirmitas. cū corp̄ actionē
 patit̄ n̄ natale. neq; illā mediocrē. Neutrū esse dr̄. cū cor-
 p̄ mediocrē neq; sanū neq; infirmū ē. Alij̄ ḡtend̄. q̄ corpora
 infirma s̄. cū natām suā exeunt siue variant. siue non.
 quoz̄ error ē p̄maxim̄. Scđm̄ eos. n̄. oia corpora infirmā-
 tur. Raro aū ūq̄ inueniunt. q̄ in cōplexione natāli a dō
 perficiant. Infirmitas ḡ ē. q̄ sensualī actioi nocet. Decō-
 plexione sanū corporis satis iā dixisse sufficit. De infirmū
 dicem̄ cū de reb; ext̄ natām disputabim̄. De neutr̄ appa-
 rebit duo p̄ora intelligenti. **finit quarta partia.**

q̄ta partia.
 9

Quinta partia xxxvii h̄c capitul̄ sciētiā non natura-
 liū rerū ḡtinentia quę sunt aer mot⁹ ⁊ q̄es ⁊ cetera.

P̄rimū capitulū.	d e mutatiōe aeris ⁊ stellat. viii.
d e reñ natāli	.ii. d e mutōe aeris ⁊ uētos. viii.
d e natā aeris.	.iii. d e mutōe aeris ⁊ regioes. x.
d e natā tēpm̄ ⁊ anni	d e mutatiōe aeris ⁊ fumū. xi.
⁊ de uno qq; tēpe ⁊	d e pestilentia aeris. xii.
sua q̄ntitate.	.iii. d e diuinitate exercitioy. xiii.
Q̄id tēpa faciāt anni cū cur	d e actionibus halitoy. xiiii.
sū natē suę expleant.	.v. d e abis disputō uniuersal. xv.
Q̄id faciāt si natāle cōū exeat.	.vi. d e ḡnis. xvi.
Q̄id i uno q̄ tēpe sūt passuri	d e herbis ⁊ p̄mū de lactud. xvii.
q̄ euasuri. q̄ loq̄ habituri.	.vii. d e radicib;. xviii.
<hr/>	
d e herbay fructib;.	.xviii. d e carnib; uolatiliū. xxiiii.
d e arboz fructib; ⁊ p̄mū d̄ficib;. xxi.	De q̄titate caro accipiat coquando. xxv. De piscibus. xxvi. De sup̄fluis animalium sic lacte. xxvii.
d e fructib; arboz siluestū siue	
mōtanarum.	
d e abis aiāliū ⁊ ab ābulantib; incipiendū.	
d e extremitatib; ⁊ d̄scerib; eoz.	.xxiiii. De melle ⁊ uisat. xxviii.

eius tamen actiones sunt quod oporteat, nec sui appareat, ut aliquid ei no-
 ceat, illa corpora secundum ypocraten et galienum dicuntur esse sana.
 Vnde etiam sanitatem ita diffiniunt. Sanitas est cum corpus suam actionem
 explet secundum quod expetit natura. Infirmitas, cum corpus actionem
 5 patitur non naturalem, neque illam mediocrem. Neutrum esse dicitur, cum cor-
 pus mediocriter neque sanum neque infirmum est. Alii contendunt, quia corpora
 infirma sunt, cum naturam suam exeunt siue patientur, siue non,
 quorum error est permaximus. Secundum eos enim omnia corpora infirman-
 tur. Raro autem umquam inueniuntur, qui in complexione naturali adeo
 10 perficiantur. Infirmitas egro est, quod sensuali actioni nocet. De com-
 plexione sani corporis satis iam dixisse sufficit. De infirmis
 dicemus cum de rebus extra naturam disputabimus. De neutris appa-
 rebit duo priora intellegenti. *Finit quarta particula.*

Qvinta particula xxxvii habet capitula scientiam non natura-
 15 lium rerum continentia quę sunt aer motus et quies et cetera.

	Primum capitulum.		De mutatione aeris propter stellas	.viii.
	De re non naturali	.ii.	De mutatione aeris propter uentos	.viii.
	De natura aeris.	.iii.	De mutatione aeris propter regiones	.x.
	De natura temporum et anni		De mutatione aeris propter fumos	.xi.
20	et de unoquoque tempore et sua quantitate.		De pestilentia aeris.	xii.
		.iiii.	De diuersitate exercitiorum.	xiii.
	Quid tempora faciant anni cum cur- sum nature suę expleant.	.v.	De actionibus balnearum./	xiiii.
	Quid faciant si naturalem cursum exeant.	vi.	De cibis disputatio uniuersalis.	xv.
25	Quid in unoquoque tempore sint passuri qui euasuri, qui longius habituri	.vii.	De granis .xvi.	.xvii.
			De herbis et primum de lactucis	.xviii.
			De radicibus.	.xviii.
	De herbarum fructibus.	xviii.	De carnibus uolatilium	.xxiii.
	De arborum fructibus et primum de ficibus .xx.		Quas qualitates caro accipiat	
30	De fructibus arborum siluestrium siue montanarum.	.xxi.	coquando.	.xxv.
			De piscibus.	xxvi.
	De cibis animalium et ab ambulatibus incipiendum.	.xxii.	De superfluis animalium sicut lacte.	xxvii.
	De extremitatibus et uisceribus eorum	.xxiii.	De melle et suzaro	.xxviii.

D e potib; r ab aq̄s capiendū. xxviii.	De sono r uigilijs. xxxv.
D e uino r mero. xxx.	De coitu. xxxvi.
D e medicinalib; potib; sic sicut. xxxi.	De exanimoē natali. xxxvii.
D e natū florū siue frōdiū. xxxii.	De actionib; aīq̄.
D e natū aromatiū. xxxiii.	DE RE NATURALI
D e natū uestiū. xxxiiii.	cap̄ primum.

De re naturali
cap̄ p̄mū.

Quia de re naturali quāto suffic̄ dixim̄ restat ut de
non naturali dicam̄ quāto sufficiat dicam̄. de hac
arte se int̄ mittentib; ut bñ liber n̄r disponat se
dñm diuisione facta. P̄m̄. Res q̄ n̄ nat̄al̄ necessaria ē
hoī. ut int̄e sue stat̄. bene regat̄. S̄c̄ aū gn̄at̄. vi. de
mot̄. quies. ab; r pot̄. son̄ r uigilijs. Exanimoē nat̄al̄
lis. inq̄ balnea. coit̄. urina. digestioēs. emunctiones. r
similia cōp̄bant̄. Sextū accidentia aīq̄. ut inq̄b; dam
gaudiū. angustia. tumor. t̄nacia. hęc sex. r si n̄ s̄ nat̄al̄
lia. neq; tñ ext̄ nat̄am s̄ cōputanda. q̄ si hęc op̄an
tur sedm̄ q̄ oportet unicuiq; corpori in q̄ntitate. q̄li
tate. tēpe c̄tōdr̄ res nat̄al̄ in suo c̄su. & licet hęc sint
n̄ nat̄alia. in nat̄alia tñ mutant̄. & p̄ ea sanitates cor
porū q̄seruant̄. usq; nat̄al̄ destruant̄. Qd̄ si erit c̄
rio corp̄ nat̄e sue cursū exiens infirmat̄. Si aū infir
met̄. infirmitas c̄tōdr̄. & augm̄tat̄. Si q̄. vi. hęc di
ponam̄ corp̄ modatū. modata debet hab̄e orationē.
v̄ crū aut̄ aeris eligat̄. r mot̄. r exercitia tēpent̄. Bal
neoy dulci aqua & in calore tēpata. tēpantū abo
rū in q̄ntitate r q̄litate. Son̄ n̄ multū litargie atti
nes neq; parus uigilijs inani. corp̄ cū alleuari sen
tiat̄. neq; cū ciboy sit plen̄ siue uacius. neq; cū mi
nus sit calidus siue sit frigid̄ t̄ coit̄ appetatur neq;
ult̄ uelle suū urina neq; ad digestionē cū nolit se
cogat̄. Si modata corpora in hac actione p̄stitit̄ in
sua suauitate p̄maneb̄t. Si c̄ctra. siue nature ex
bit̄ tēpantū. Si corpa fuerit immodata sedm̄ q̄ li
bet hoī. vi. ad tēperam̄ta reuocata corp̄ illud

reueat

	De potibus et ab aquis incipiendum .	xxviii.	De somno et uigiliis	.xxxv.
	De uino et mero.	xxx.	De coitu.	xxxvi.
	De medicinalibus potibus sicut sucis	.xxxi.	De exanitione naturali	.xxxvii.
	De naturis florum siue frondium.	xxxii.	De actionibus anime.	
5	De naturis aromatum.	xxxiii.	<i>De Re Naturali</i>	
	De naturis uestium.	xxxiiii.	<i>capitulum primum.</i>	

Qvia de re naturali quantum sufficit diximus restat ut de
 non naturali dicamus quantum sufficiat dicamus, de hac
 arte se intro mittentibus ut bene liber noster disponatur secun-
 dum diuisionem factam, prius. Res ergo non naturalis necessaria est
 10 hominis, ut uite sue status, bene regatur. Sunt autem generaliter .vi. Aer,
 motus, quies, cibus et potus, somnus et uigilie, exinancio natura-
 lis, in qua balnea, coitus, urina, digestiones, emunctiones, et
 similia comprobantur. Sextum accidentia anime, ut in quibusdam
 15 gaudium, angustia timor, tristitia. Hec sex, etsi non sunt natura-
 lia, neque tamen extra naturam sunt computanda, quia si hec operan-
 tur secundum quod oportet unicuique corpori in quantitate, quali-
 tate, tempore custoditur res naturalis in suo cursu, et licet hec sint
 non naturalia, in natalia¹ tamen mutantur, et per ea sanitates cor-
 20 porum conseruantur, usquequo naturaliter destruantur. Quod si erit contra-
 rio corpus nature sue cursum exiens infirmatur. Si autem infir-
 metur, infirmitas custoditur, et augmentatur. Si ergo .vi. hec dis-
 ponamus corpus moderatum, moderatam debet habere orationem.
 Vernus autem aer ei eligatur, et motus, et exercicia temperentur. Bal-
 25 neorum dulcis aqua et in calore temperata, temperamentum cibo-
 rum in quantitate et qualitate. Somnus non multum litargie atti-
 nens neque paruus uigiliis uicinus, corpus cum alleuiari sen-
 tiatur, neque cum ciborum sit plenus siue uacuuus, neque cum mi-
 nis² sit calidus siue sit frigidus tunc coitus appetatur neque
 30 ultra uelle suum urinam * neque ad digestionem cum nolit se
 cogat. Si moderata corpora in hac actione perstiterint in
 sua suauitate permanebunt. Si econtra, sue nature exi-
 bunt temperamentum. Si corpora fuerint inmoderata secundum quodli-
 bet horum .vi. ad temperamenta reuocata corpus illud

* teneat

¹ naturalia² nimis

modatione reduci. et tunc tandem res ista naturalis dicitur. Quod si fuerit eorum custodia et augmentatio in temperantia. Unde hec. vivocant in naturalia sic si exerceant corpora temperata. quicquid temperata. an cibum et balnea calidiora in naturalibus confortant. habundantia humorum corporis dissolvit. membra confortant. digestio subsequitur. et hinc in naturalia corpora sanantia computantur. Si vero plura oporteat operari et multum in exercitio fatigari. calefit corpus. febres consequuntur. Si multo plura oporteat calidiora naturalia dissolvit. desiccatur corpus sic exercitium in nocivum. anumerandum.

Si se non exerceant sed plura oporteat quieverint. augmentantur chymum in corporibus. et secundum humorum naturalium morbi generantur. Corpora vero non temperata si se calida. parvulo exercitio corporum non naturalium augmentatur calor. Unde eorum deficit et febres consequuntur. quod in naturalia computatur. et maxime si sicque fuerint naturae. Quod si exercitium minuerint et oportune quieverint. et temperata. calor eorum naturalium et corpora eorum saniora et virtuosiora in hinc. Si aliquid frigide se complexionis et minus se exercuerint. calor eorum naturalium augmentatur. Unde ipsi si augmentant temperant et confortant et maxime si frigidi se et humidi. Hoc autem in naturalia computatur. Similiter de alius. v. intellige que in nostra poetica quandoque reddimus plantiora. ubi de sanitatis dicentur etodia. **De natura**

ata aeris. u.
f

Si qualitates corporis sua sequuntur complexionem aeris. u. aer autem circumdant nos complexionem mutandae causa fortior est propter anhelum necessitatem. quod necesse est ut complexionem corporis complexionem sequatur aeris. Si enim aer clarus et lucidus est humores atque spiritus clari sunt et lucidi. Si turbidus et nebulosus humores turbantur et imbecilliantur. Quod cum ita sit. non oportet medicum qualitates aeris asynari. in quibus tempera siue loco neque in causas ignoret unde mutetur aer. In morborum. et prognostica per hec magna auctoritas erit siue universales siue particulares sunt morbi siue localis siue privati quod cum aer in uno quoque tempera quidam

moderationem reducitur, et tunc tandem res ista naturalis dicitur. Quod si fue-
 rint econtra custoditur, et augmentatur, in temperantia. Vnde hec .vi.
 uocantur innaturalia sicut si exercentur corpora temperata,
 quantitate temperata, ante cibum et balnea calor inde naturalis
 5 confortatur, habundantia humorum corporis dissoluitur, membra
 confortantur, digestio subsequitur, et hec inter naturalia corpus sa-
 nantia computantur. Si uero plus quam oporteat operemur et mul-
 tum in exercicio fatigemur, calefit corpus. Febres consequun-
 tur. Si multo plus quam oporteat calor naturalis dissoluitur de-
 10 siccatur corpus sic exercituum inter nocitua, annumerandum.
 Si se non exercent sed plus quam oporteat quieuerint, augmentantur
 chimi in corporibus et secundum chimorum naturas morbi generantur.
 Corpora uero non temperata si sunt calida, paruulo exercitio eo-
 rum non natalis¹ augmentatur calor. Vnde eorum deficit uirtus et febres
 15 consequuntur, quod inter naturalia computatur, et maxime si sicce
 fuerint nature. Quod si exercitium minuerint et oportune quieue-
 rint, et temperatur, calor eorum naturalis et corpora eorum saniora et
 uirtuosiora² inde habentur. Si aliqui frigide sunt complexionis et ni-
 mium se exercuerint, calor eorum naturalis augmentatur. Vnde ip-
 20 si augmentantur temperantur et confortantur et maxime si frigidi
 sunt et humidi. Hoc autem inter naturalia computatur. Similiter de a-
 liis .v. intellige que in nostra practica quandoque reddemus
 planiora, ubi de sanitatis dicemus custodia. *De natura*
Si qualitates corporis suam sequuntur complexionem aeris .ii.
 25 aer autem circumdans nos complexionis mutande causa
 fortior est propter anhelitus necessitatem, ergo necesse est ut complex-
 iones corporis complexionem sequantur aeris. Si enim aer clarus
 et lucidus est humores atque spiritus clari sunt et lucidi. Si tur-
 bidus et nebulosus, humores trahantur et ingrossantur. Quod
 30 cum ita sit, non oportet medicum qualitates aeris aspernari
 in quolibet tempore siue loco neque etiam causas ignoret unde mu-
 tetur aer. In morborum enim prognosticis per hec magna aucto-
 ritas erit siue uniuersales siue particulares sint morbi
 siue locali siue priuati quia cum aer in unoquoque tempore quosdam

¹ naturalis

² uirtuosiora

nuet. q̄b; dā nocet. Cū ḡ medicus futōs morbos diuudi-
cauerit d̄libet tēp̄s siue regionis. & q̄ de morbis euadit
que in perant p̄uideat. ⁊ eḡtōs caue faciat. ⁊ p̄ dietas
morbos augm̄tantes auferat. ⁊ morbos obuantes doce-
at. Cū aū ciuitate introierit ū hoīes infirmant̄ exaere
locali n̄ discordabr̄ in cōpetentib; medicinis. s; sicut dya-
m̄. cū q̄itates aeris diuisas nouit. cūueniē medebit me-
dendis. Magnū ē medicam̄tū q̄itates aeris. ⁊ q̄ circa
q̄libet corpora sit agendū cognoscē medicu. Vñ ab ae-
re incipiendū est. Aer quidē est tēperat̄. qui nec calidus
nec frigidus. nec humidus nec sicc̄. sic aer uerū. Est ⁊
q̄dē intēperat̄. Tēperat̄ est mūdificat̄. sūbat ⁊ clar̄.
in odore suauis. n̄ adeo calid̄ ut suadet corp̄. neq; ita fri-
gidus ut rigeat. sole oriēte cito calescet̄ occidēte cito
frigescent̄. Qui aer has h̄t q̄itates corp̄ in tēpat̄ cōplex-
iones. humores ⁊ sp̄s cōfortat. & clarificat. digestiuam
adiuuat uirtutē. Aer ē intēpat̄ in q̄itatib;. ut calidior fri-
gidior. humidior. siccior. ⁊ intēperantior in tota sua
suba sicut pestilenciat̄. Qualitates existat. v. modis p̄
tēpa anni scdm̄ ort̄ ⁊ occasus stellarū. exearū uiam
tate a sole s; h̄t remotionē p̄ uētos p̄ regiones p̄ fu-
mos. De tēporib; aū incipiendū est. **De natura**

Tem̄p̄a tēpm̄ aū ⁊ dūno q̄; tēpe ⁊ sua q̄ntitate. iii.
Terge anni s; iii. Ver. etas. autū. hyem̄. Veris est
incip̄. cū sol in yma parte arietis. q̄ septē tonē asce-
de p̄ rectā lineā incipit. Est aut̄ recta lineā q̄ neq;
septē tonē neq; mēdie. arinet. hoc tēp̄ usq; in fi-
ne geminorū durat. Et aut̄ tā signa q̄rū unū q̄q; su-
um h̄t mēse. Prūm̄ mēsis ē arietis a septimo x^{mo} die
marti usq; in. viii. x^{mo} die ap̄l̄. Scd̄ ē tauri incipit̄
ab. viii. x^{mo} die ap̄l̄ usq; in. xvi. die mēsis mai. Tertius
ē geminorū incipit̄. a. xvii. die mai. usq; in. nonū.
x^{mo} die iunij. Incip̄ ē etas cū sol in yma parte sit
canē. ⁊ tē sol ē in ultima ascesione septētonū. ⁊ tā

Inaia tēpm̄ aū
uno q̄; tēpe ⁊ sua
re. iii.

iuuet, quibusdam nocet. Cum ergo medicus futuros morbos diiudi-
 cauerit cuiuslibet temporis siue regionis, et qui de morbis euadunt
 quiue inde pereant preuideat, et egrotaturos cauere faciat, et per dietas
 morbos augmentantes auferat, et morbos obuiantes doce-
 5 at. Cum autem ciuitatem introierit ubi homines infirmantur ex aere
 locali non discordabitur in competentibus medicinis, sed sicut dixi-
 mus cum qualitates aeris diuersas nouerit, conuenienter medebitur me-
 dendis Magnum est medicamentum qualitates aeris, et quod circa
 quolibet corpora sit agendum cognoscere medicu¹. Vnde ab ae-
 10 re incipiendum est. Aer quidem est temperatus, qui nec calidus
 nec frigidus, nec humidus nec siccus, sicut aer uernus. Est et
 quidem intemperatus. Temperatus est mundificatus, subtilis et clarus,
 in odore suauis, non adeo calidus ut suadet corpus, neque ita fri-
 gidus ut rigeat, sole oriente cito calescens occidente cito
 15 frigescent. Qui aer has habet qualitates, corporm² temperat complex-
 iones, humores et spiritus confortat, et clarificat, digestiuam
 adiuuat uirtutem. Aer est intemperatus in qualitatibus, ut calidior fri-
 gidior, humidior, siccior, uel intemperantior in tota sua
 substantia sicut pestilencialis. Qualitates exstant .v. modis propter
 20 tempora anni secundum ortus et occasus stellarum, ex earum uicini-
 tate a sole si habet remotionem propter uentos propter regiones propter fu-
 mos. De temporibus anni incipiendum est. *De natura*
Tempora temporum anni et de unoquoque tempore et sua quantitate .iii.
 ergo anni sunt .iiii. Ver, estas, autumnus, hyemps. Veris est
 25 initium, cum sol in prima parte arietis, contra septentrionem ascen-
 dere per rectam lineam incipit. Est autem recta linea que neque
 septentrioni neque merediei, attinet, hoc tempus usque in finem
 geminorum durat. Sunt autem tria signa quorum unumquodque su-
 um habet mensem. Primus mensis est arietis a septimo xmo die
 30 martii usque in .viiiuu.³ .xmum. diem aprilis. Secundus est tauri incipiens
 ab viiiuo. xmo die aprilis usque in xvimum diem mensis maii. Tercius
 est geminorum incipiens, a .xviiimo die maii, usque in nonum.
 x. diem iunii. Initium est estatis cum sol in prima parte fit
 cancri, et tunc sol est in ultima ascensione septentrionis, et iam

¹ medicum

² corporum

³ viiiuum

descēdere usq; in finē ūgnis. Similit̄ tres menses. Primus
 m̄sis ē canō anono. ^{mo} die unū. usq; in ^{mo} xi. die iulij. Scđ̄
 cū sol ē in leone. ^{mo} ax. die iulij. usq; in ^{mo} xvij. die augusti.
 Terc̄ ē cū ia ūgnē descendit. a ^{mo} vii. ^{mo} x. augusti. usq; in
 vii. ^{mo} x. septēbris. Incaū ē autūm cū sol p̄mā partē librę
 intuet̄. ⁊ ē in recta linea quę neq; septentrionē attingit
 neq; meridiē. Et similit̄ h̄t m̄ses. Primus in q̄ sol ē in li
 bra a die. vii. x. die sept̄. usq; in octauū. ^{mo} x. octob. ⁊ h̄ i
 capit declinare. in meridiē. Scđ̄ ē m̄sis in q̄ sol in scor
 pione anono. ^{mo} x. octob. usq; in xviii. nouēb. Terc̄ et t̄
 m̄sis ⁊ t̄ sol ē in sagittario a ^{mo} viii. ^{mo} x. die nouēb. usq; xv. de
 cēbris. Incaū hiemus cū sol i p̄mā sit cap̄corni. ⁊ est finis
 descensionis in meridiē ⁊ ia incip̄ ascēde. Similit̄ h̄ sunt
 tres m̄ses. p̄m̄. ⁊ est sol in cap̄corni. ^{mo} axvi. die decēbris.
 usq; in. xvi. die ianuarij. Hic incip̄ sol ascēde per re
 ctā lineā. in meridiē. Scđ̄ ē ⁊ sol in aq̄rio. a. xvi. die
 ianuarij. usq; in. xiii. die februarj. Terc̄ ē ⁊ sol in
 piscib; a. xiii. die februarj. usq; in. xv. ianuarij. Der
 unūcūq; horū tēporū p̄us. Veni int̄ frigidū ⁊ calidū.
 humidū ⁊ sicū. medi & tēpat. q̄ maxime ḡtingit.
 ex sole p̄ rectā lineā eunte. Recta aut̄ linea uocat̄.
 quę utroq; polo eq̄l̄ distat. Dicit̄ aut̄ q̄dā ueris uasam
 calidā esse ⁊ humidā. h̄ n̄ ē ita. Si enī cal̄ ⁊ humidū
 eēt. facilē in eo q̄libet res putrescerēt. ⁊ morbos pes
 simos generaret̄. sicut̄ sepe ē uidi. in meridianis ue
 t̄is ⁊ pluuiatib; estiuus. facile. q̄. in his pestilentes.
 ⁊ pessime nascunt̄ infirmitates. Q̄d̄ ypoeras testat̄
 in epidimia de ciuitate q̄dā eranen uocata. In qua
 pluuiam nimā dix̄ fuisse. cū totū estatis calore ⁊
 meridianis uentis maximis. Vñ sub hōiū cutib; q̄dā
 q̄si erugo nascebat̄. quę dū ibi accubaret cale fiebat.
 ⁊ pruriginē gnabat. De in uesicę erūpebant adeo
 ignitę. ut incendū subeuntib; eēt uidēt. Ciuitatem
 noīnauit ypoer. q̄ meridianę plage sunt uicina.

descendere usque in finem uirginis. Similiter tres menses. Primus
 mensis est cancri a nono .xmo. die iunii, usque in ximum. diem iulii. Secundus
 cum sol est in leone, a xmo. die iulii, usque in xvimum diem augusti.
 Tercius est cum iam uirginem descenderit, a .viimo xmo augusti, usque in,
 5 viii. xmum. septembris. Inicium est autumnii cum sol primam partem libe-
 intuetur, et est in recta linea que neque septentrionem attin-
 git neque meridiem. Et similiter habet menses. Primus in quo sol est in li-
 bra a die .viii.x. die septembris, usque in octauum .xmum. octobris, et hic in-
 cipit declinare, in meridiem. Secundus est mensis in quo sol in scor-
 10 pione a nono .xmo. octobris, usque in xviii nouembris. Tercius est
 mensis et tunc sol est in sagittario a viiiimo .xmo. die nouembris, usque xv. de-
 cembri. Inicium hiemis cum sol in prima sit capricorni, et est finis
 descensionis in meridiem et iam incipit ascendere. Similiter huius sunt
 tres menses, primus, et est sol in capricorno, a xvimo. die decembris,
 15 usque in .xvi. diem ianuarii. Hic incipit sol ascendere per rec-
 tam lineam, in meridiem. Secundus est et sol in aquario, a .xvi. die
 ianuarii, usque in .xiii. diem february. Tercius est et sol in
 piscibus a .xiii. die february, usque in xv. ianuarii¹. Aer
 unicuique horum temporum proprius. Veri inter frigidum et calidum,
 20 humidum et siccum, medius et temperatus, quod maxime contingit,
 ex sole per rectam lineam eunte. Recta autem linea uocatur,
 que utroque polo equaliter distat. Dicunt autem quidam ueris naturam
 calidam esse et humidam, sed non est ita. Si enim calidum et humidum
 esset, facilius in eo quelibet res putrescerent, et morbos pes-
 25 simos generarent, sicut sepe est uideri, in meridianis ue-
 teris² et pluuiialibus estiuis. Facile enim in his pestilentes
 et pessime nascuntur infirmitates. Quod ypocras testatur,
 in epidimia de ciuitate quadam eranen uocata. In qua
 pluuiam nimiam dixit fuisse, cum tocus estatis calore et
 30 meridianis uentis maximis. Vnde sub hominum cutibus quedam
 quasi erugo nascebatur, que dum ibi accubaret calefiebat,
 et pruriginem generabat. Deinde uesice erumpebant adeo
 ignite, ut incendium subeuntibus esse uideret. Ciuitatem
 nominauit ypocras, quia meridianam plagam fuit uicina,

¹ martii

² uentis

In mari sententones flant uenti. Plaga. n. meridiana seper
 calida e. i. humida. Pluuia & meridianu uentu dixit
 ut numerate calous ostendet. Complexio ista magnam
 in corporib; accubante Erugine dix calesieri qz omis
 putredo cu uia n inuenit. p qm erupar. cito putrescat.
 Sub ante febres calidissimas portendebant. Vn ostendit.
 uer n esse calidu. i. humidu. Qm. n. calidu. i. humidum
 esse dr. cu omne corp in hoc tēpore sit sanu. & in eo oia
 tēpa inuient. i. istud augmtandi sit tēp. Est eni sicut
 pueritia i. adulescentia sit in hoib;. Etas calida i. sicca.
 Hoc. n. in tēp sol summa egr dr ascensione appositq; in
 capitib; qz subz calescat corp. Quam frigidus i. sicca. i. ma
 g in eo dominat succitas qz sibi e uicina estiu sol ca
 liditas. Hiems frigida e. i. humida. si mag in ea pot frigiditas.
 Sol. n. se elongau. a capitib; nris. Neq se qzitates
 complexionu aeris dicit tēporis. S; oportet insu ppendi
 complexiones. Primi tēp. nec adeo s; fortes nec adeo de
 biles. Sed fortes tēp. debiliores. puz sequit postulat tē
 pus. Vt. n. du sol in ariete n pfectu est in tēp. si cu
 erigam uider esse. In mte scdo cu ia sol e in tauro sit tē
 pus. Tertio cu sol e in geminis tēp. exeunt. qz uici
 nat. omis qzitates. Similitr intelligendū e in cetis. Ver
 ite tēp. horz diei. etas meridiei. autūpū uesper. hiems
 autūpū noct. Quicq; morib; in aliq tēp. nascit. hora
 diei. tēp. petenti mag nocet. i. augmtat. **Quid tēpa faciūt**

Si complexiones anni cu estu nature sue expleant. un. ^{id tēpa faciūt am. cu}
 aeris sit in uno q; tēp. sedm q; nata sua expectat. ^{uacē suę expleant. u}
 dicent hoies sedm q; oportet morbos ex tēp. accidē
 tes. salubres esse necesse e. Si. n. dietari cūriet oportunita
 ti morib; qui in nascit n caret pessimis accidētib; i. mo
 lestatiōib;. i. si aer illi tēp. natam sua exierit sunt
 hoib; morbi. cu accidētib; pessimis. Qd maxime gūng.
 si natam sua ut dixim tēp. exierit. Sed si dieta ctodi
 at sedm q; oportet. morbi n multę erit molestaciones. Si

ubi rari sententriones¹ flant uenti. Plaga enim meridiana semper calida est et humida. Pluu iam et meridianum uentum dixit, ut nimietatem caloris ostenderet. Complexio ista magnam in corporibus accubantem. Eruginem dixit calefieri quia omnis

5 putredo cum uiam non inuenerit, per quam erumpat, cito putrescit. Sub cute febres calidissimas portendebant. Vnde ostenditur, uer non esse calidum, et humidum. Quomodo enim calidum, et humidum esse dicitur, cum omne corpus in hoc tempore sit sanum, et in eo omnia tempora incientur, et istud augmentandi sit tempus. Est enim sicut

10 pueritia et adolescentia sit in hominibus. Estas calida et sicca. Hoc enim in tempore sol summa egreditur ascensione appositusque nostris capitibus quodlibet calefacit corpus. Autumnus frigidus et siccus, et magis in eo dominatur siccitas, quia sibi est uicina estiu solis caliditas. Hiems frigida est et humida, sed magis in ea potest frigiditas.

15 Sol enim iam se elongauit, a capitibus nostris. Hęc sunt qualitates complexionum aeris cuiuslibet temporis. Sed oportet mensium perpendi complexiones. Primi temporum nec adeo sunt fortes, nec adeo debiles. Secundi fortiores tercii debiliores, prout sequens postulat tempus. Ver enim dum sol in ariete non perfectum est in temperie, sed tamen

20 ei uicinum uidetur esse In mense secundo cum iam sol est in tauro fit temperatus. Tercio cum sol est in geminis temperiem exeunt, quia uicinatur estiuis qualitatibus. Similiter intelligendum est in ceteris. Ver item tercię horę diei, estas meridiei, autumpnus uesperis, hiems assimilatur nocti. Quicumque morbus in aliquo tempore nascitur, hora

25 diei sibi competenti magis nocet et augmentatur. *Quid tempora faciant Si complexiones anni cum cursum naturę suę expleant .iiii.* aeris sunt in unoquoque tempore secundum quod natura sua expetit et dietentur homines secundum quod oportet morbos ex tempore accidentes, salubres esse necesse est. Si enim dietari contrarietur oportunitati morbus qui inde nascitur non caret pessimis accidentibus et molestationibus, et si aer illius temporis naturam suam exierit fiunt

30 hominibus morbi, cum accidentibus pessimis. Quod maxime contingit, si naturam suam ut diximus tempus exierit. Sed si dieta custoditur secundum quod oportet, morbi non multę erunt molestationes. Si

¹ septentriones

non: erit osequens suū gēriū. Aer suā natale ex cōplexione
 in q̄ntitate. sic si estas sit calidior. Hiemps frigidior quā de-
 beat esse. In q̄ntitatū suarū cōmutatioe sic si estas cū debe-
 at calida ee. sit frigida. Hiemps natalis frigida incipiat ee
 calida. Vñ in aphorismo ypoct̄ dicit. Tēpōib; immoderatis
 si tēpālī tēpa reddiderint boni stat⁹ ⁊ maxime bonę de-
 t̄minationis fiunt eḡtudinēs. In immodatis. maxime in-
 modatę ⁊ difficiles s̄t det̄minationes. anni tēpa suas d̄to-
 duunt natales. cū uer int̄ calidū ⁊ frigidū sit tēpālī ⁊
 tēp̄ y tēp̄ pluuiosū. ⁊ estas n̄ calidissima pauca h̄nt pluui-
 as ⁊ illas raras. Ductū n̄ siccissimū. ⁊ ipse aliquātulū pluui-
 os. Hiemps frigida ⁊ pluuiosa. tam n̄ excedat m̄suram.
C ontrā c̄t̄nē facient. Si ḡ tēpa suas cōplexiones seruauint
 natales priuatas gn̄ant infirmitates. Si autē natales su-
 as exeat infirmitates exmanere n̄ natali cōp̄erentes ge-
 n̄at. Sepe t̄n in tēp̄ tēpato molestissimas nasci possibile
 ē infirmitates. si precedent tēp̄ immodatū fuerit. Si enim
 pluuias hiemps fuerit ⁊ austria humores in corporibus
 auḡntant. Ver ⁊. n̄. nisi sit tēp̄antū ex putredine nas-
 cunt̄ febres. hiemaliū humorū ⁊ aliū morbi sic apoplex-
 ia epilepsia. ⁊ similia. Morbi priuati elibet tēp̄ suam
 natam n̄ exunt̄ sic ypoct̄ dixit in aphorismis ⁊ in perito-
 netan rei datus fiunt ut ueris in anie melancolie epilepsie.
 sanguinis fluxus q̄nances. corizę. branci. tussis. ley. lichi-
 nes. apyhi. rubores. plurimi ulcerosi. pustul. artetę. Ad
 idō dixit ypoct̄ q̄ in h̄ tēpe nascunt̄. maxime h̄nt quorū
 corpora humorib; s̄t plena. Sic q̄ in hieme multū ⁊ diū-
 sis utunt̄ cibariis in horū corporib; humores auḡntant̄
 capita p̄ frigiditatē aeris ⁊ defectiōnē caloris humou-
 bus s̄t plena. Cū aū uer ueniat ⁊ humores in hieme con-
 gelati incipiunt iā dissolui. si in capite s̄t ⁊ in uent̄-
 ctos cucurrunt. apoplexiā ⁊ epilepsia. gn̄ant. Si
 cerebri ueniunt pelliclas fiet in manna. Si ad nares ue-
 niant. coriza. Si in guttę s̄t fiet hoies b̄nca. Si in pecto

non, erit consequens suum contrarium. Aer suam natalem ex complexionem
in quantitate, sicut si estas sit calidior. Hiemps frigidior quam de-
beat esse. In qualitatuum suarum commutatione sicut si estas cum debe-
at calida esse, sit frigida. Hiemps naturaliter frigida incipiat esse
5 calida. Vnde in aphorismo ypocras dicit. Temporibus inmoderatis
si temporaliter tempora reddiderint boni status et maximę bonę de-
terminationis fiunt egritudines. In inmoderatis, maximę in-
moderatę et difficiles sunt determinationes, anni tempora suas custo-
diunt naturas, cum uer inter calidum et frigidum sit temperatum et
10 tempus post tempus pluuiosum, et estas non calidissima paucas habens pluui-
as et illas raras. Autumnus non siccissimus, et ipse aliquantulum pluui-
os. Hiemps frigida et pluuiosa, tamen non excedat mensuram.
Contraria contrarię facient. Si ergo tempora suas complexiones seruauerint
naturales priuatas generant infirmitates. Si autem naturas su-
15 as exeant infirmitates ex itinere non naturali competentes ge-
nerant. Sepe tamen in tempore temperato molestissimas nasci possibile
est infirmitates, si precedens tempus inmoderatum fuerit. Si enim
pluuialis hiemps fuerit et austrina humores in corporibus
augmentantur. Ver et enim nisi sit temperamentum ex putredine nas-
20 cuntur febres, hiemalium humorum et alii morbi sicut apoplex-
ia epilepsia, et similia. Morbi priuati cuiuslibet temporis suam
naturam non exeuntis sicut ypocras dixit in aphorismis et in perito-
netan rei datis fiunt ut ueris inanie¹ melancolie epilepsię,
sanguinis fluxus quinances, corizę, branci, tussis, lepra, lichi-
25 nes, apphi² rubores, plurimi ulcerosi, pustul, artetricę. Quod
ideo dixit ypocras quia in hoc tempore nascuntur, maxime his quorum
corpora humoribus sunt plena. Sicut qui in hieme multis et diuer-
sis utuntur cibariis in horum corporibus humores augmentantur,
capita propter frigiditatem aeris et defectionem caloris humori-
30 bus sunt plena. Cum autem uer ueniat et humores in hieme con-
gelati incipiunt iam dissolui, si in capite sint et in uentri-
culos cucurrerint, apoplexiam et ephilepsiam, generant. Si in
cerebri ueniunt pelliculas fiet inde mania. Si ad nares ue-
niant, coriza. Si in gutturę sunt fient homines branci. Si in pecto

¹ manię

² alphi

re. sicut dicit. Si ueniunt in corpore interiora. expellunt ad exteriora. In hunc enim tempore natura fortior ex aere tempore expellit humores. ab interioribus ad exteriora et a nobilibus; membrum in partes cutis. Unde nascuntur alibi et similia que in exterioribus; natura memorantur Hippocrates. Si humores in membrorum defluerint concatenationes fiunt pustule. artetque. Dicit Hippocrates in. vi. epidemiarum partem. Intuitum uerum malum est partem. quod in hunc tempore soluitur humores in pulmone peccat suffocantes. In estate idem dicit. quedam predictorum nasci febres gnatuas. et tianas faciunt. diarrhas. oculos et aurium dolores. ulcere pudendorum putredines. Quod idem dicit quod uerum finis principio uingit estatis. Est uero ei natura estatis nature incerta. idem morbi ueteris. morbi sunt estatis. In estate ex caloris sin natura. colera. gnat. Que si putrescant febres gnatuas. et tianas faciunt. Quod dicit in intelligit. quod estatis finis. et uicium autum iucinant. Humores colerici in estate nascentes ex nimio calore accendunt. in corpore. et mutati. Unde quater nascunt. manie. splenes. ex splenis magnitudine ydropes. Si humores melancolici ad inferiora ad stomachum. et intestina descendunt. fit dysenteria et in strumata specie per siccitatem coarctat exsiccant. Unde partem nascit. Propter frigiditatem aeris que nocua est neruis efficiunt sciatia. Si humores colerici in uia uelice descendunt stangria fiunt. si in gutt. quantia si in pulmone anhelit. Si intestina. apostema. yleos generant. febres quas in ordinatas Hippocrates dicit. ex instabilitate ueniunt tempore. Sic alibi dicit. In eadem die aliquando est. aliquando frigiditas autumales egitudines expectantur. Nascuntur et ascarides lubrica. dolores pectorum et alii morbi pessimi. ex nimia fructum estuorum comestione et aeris instabilitate. Dicit uero. hiemenant pleureses. peripneumonia ex flatu frigidi aeris. Quia membra uero nascuntur ista. non possunt partem frigiditatem aeris propter necessitatem anhelit. Si frigidum et septetonale fit tempore. Tussis sequitur. Nuch. et in

multa estuorum in autumno nasci

Si sursum ascenda oculos et auricula dolores et oris ulcerationes gnat. Si ad stomachum intestina ueniunt uomit et diarrhas faciunt. Si ad exteriora depellantur sunt putredines defudationes. In autumno ypocondrii dicitur multa estuorum et febres quater errantes et splenes ydropes. typhus. stranguilias. heterias. yschiad. quancens. yleos anhelit. melancolias.

et coriza brancii tussis pectorum larm et lumborum dolores capitis dolores. uertiginel apoplexia pleuresis peripneumonia.

re, fient tusses. Si ueniunt in corporum interiora, expellentur ad exteriora. In hoc enim tempore natura fortior ex aeris temperie expellit humores, ab interioribus ad exteriora et a nobilibus menbris in partes cutis. Vnde nascuntur alphi et similia quę in exterioribus nasci memorauit ypocras. Si humores in menbrorum defluerint concathenationes fiunt pustulę, artetricę. Dixit ypocras in .vi. epidimię particula. Initium ueris malum est ptisicis, quia in hoc tempore soluuntur humores in pulmone pectus suffocantes. In estate idem dixit, quędam predictorum nasci febres continuas, et tercianas, faciunt, diarrias, oculorum et aurium dolores, ulcerationes, pudendorum putredines. Quod ideo dixit quia ueris finis principio iungitur estatis. Est unde eius natura estatis naturę uicina, ideo morbi ueeteris, morbi sunt estatis. Item estas ex caloris sui natura, coleram generat. Quę si putrescant febres continuas et tercianas faciunt. * Quod dixit ** inde intelligitur, quia estatis finis, et initium autumnus sibi uicinantur. Humores colerici in estate nascentes ex nimio calore accenduntur, in coleram nigram mutati. Vnde quartanę nascuntur, manie, splenes, ex splenis magnitudine ydropes. Si humores melancolici ad inferiora ad stomachum, et intestina descenderint, fit dissynteria et instrumenta spiritus propter siccitatem cortemporis exsiccantur. Vnde ptisis nascitur. Propter frigiditatem aeris quę nocua est neruis efficiuntur sciatici. Si humores colerici in uiam uesicę descenderint stanguiria fiunt, si in guttur, quinantia, si in pulmonem anhelitus. Si intestina, apostema, yleos generant. Febres quas inordinatas ypocras dicit, ex instabilitate ueniunt temporis. Sicut alibi dixit. Quando eadem die aliquando quod estus, aliquando frigus, autumnales egritudines exspectantur. Nascuntur et ascarides lumbrici, dolores precordiorum et alii morbi pessimi, ex nimia fructuum estiuorum comestione et aeris instabilitate. Dixit item. Hieme nascuntur pleureses, peripleumonia * ex flatu frigidi aeris. Quia menbra ubi nascuntur ista, non possunt pati frigiditatem aeris propter necessitatem anhelitus. Si frigidum et septentrionale fit tempus. Tussis sequitur. Nichil enim in-

* Si sursum ascendan[t]
oculorum et auricula[rum]
dolores et oris u[l-]
cerationes generant
Si ad stomachum [uel]
intestina uenia[nt]
uomitibus et diarr[ias]
facient. Si ad [ex-]
teriora depellant[ur]
fiunt putredine[s]
desudationes. In [au-]
tumno ypocras dixit
multa estiuorum [nas-]
ci, febres quarta[nas]
errantes et sple[nes]
ydropes, tysin,
stranguilias, lie[n-]
terias, yschiad[as]
quinancers, yleos
anhelitus, melan-
colias.

* et coriza bran-
ci tussis pectorum
laterum et
lumborum
dolores capitis
dolores, uertigi-
nes apoplexia
pleuresis peripleu-
monia.

** multa
estiuorum
in autumno
nasci

nat̄ si nat̄ale est
ut. v. d

strumētis s̄pe q̄ frigid⁹ aer nociuus ē. Branci ⁊ couita. epi-
lēpsia. ⁊ apoplexia. dolores capitis ex passionib; s̄t nimie
frigiditatis. ⁊ habūdantia flegmatis. **Quid faciant**
De tēporibus Si naturale cursū exeant. S.
D natura sua exeuntib; ypoctis scripta seqm̄. Si hiemps
inquit sicca ⁊ boreal̄ fuit. uer pluuosū ⁊ austriū nece
ē in estate esse acutas febres obtalmias dissinctias. mari-
me pueris ⁊ mulierib; natā humidis. hū morbi q̄ ypo-
ctas tetiḡ ex putredine s̄t s̄p̄ p̄t calozē ⁊ humectatio-
nē ueris. q̄ si humores in hieme fuerit coagulati. uer ac-
cedis̄ dissoluit. ⁊ calefaciens purfacit. ueniente estate
maḡ ⁊ maḡ apparere dixit. vñ alibi de eēntia tēpis. Si
in dieb; canelariū; pluuia cū frigiditate ⁊ uenti anales
fuerit boreales. morbi tē nascentes q̄eti s̄t ⁊ suauet.
autūp̄n̄ san̄. Si fuerit egra humidis natāl̄ pueris siue
mulierib; mors est exspectanda. frigidū ⁊ sicca salubriorē
sunt. Si non. ⁊ mortē euaserunt quartanę ⁊ de q̄rtanā
ydopes s̄t exspectandę. Qd̄ idō dicit q̄ canelaria in esta-
te est media. Si in h̄ tēpe aer frigid⁹. ⁊ boreal̄ fuerit.
collec tē putredines n̄ nimū feruet p̄ estate frigidita-
tē ne ḡnet̄ nimia cosa in corpib;. vñ autūū est san̄. q̄a
infirmatatis matia n̄ inuenitur. De frigidis ⁊ sicca ut
de senib; dixit. q̄ matia n̄ h̄nt putredinis. que ex hu-
mido ⁊ cal̄ fit. Si estate n̄ fuerit frigida s̄; calidissima.
⁊ uer yctū calidū ⁊ hum̄. hiems uero pluuosā. mulie-
res ⁊ paruulos natā humidos mortē exspectare ē p̄
nimiam putredinē ⁊ humorē ebullitionē. S; q̄ mor-
tē euaserit q̄rtanas inc̄ret̄ siue ydopes. q̄ eos putri-
di incendit humores q̄ in colerā nigrā mutant̄. Item
dixit. si hiems austina sit ⁊ pluuosa. uer sicca ⁊ bo-
reale. mulieres quib; part̄ adē aduer. ex oī occasioē
ab ortu. Si gignunt. inutilia parunt. ut aut sta-
tā resoluantur. aut morbidū uiuant ⁊ tenues humo-
rib; dissentiō. ⁊ obtalmie fiunt sicce. Senib; cachari

strumentis spiritus quam frigidus aer nocius est. Branci et coriza, epilepsia, et apoplexia dolores capitis ex passionibus sunt nimie frigiditatis, et habundantia flegmatis. *Quid faciant*

De temporibus si naturalem cursum exeant .v.

5 naturam suam exeuntibus ypocratis scripta sequamur. Si hiemps inquit sicca et borealis fuerit, uer pluuiosum et austrinum necesse est in estate esse acutas febres obtalmias dissinterias, maxime pueris et mulieribus natura humidis. Hii morbi quos ypocras tetigit ex putredine sunt semper propter calorem et humectationem ueris, quia si humores in hieme fuerint coagulati, uer accedens dissoluit, et calefaciens putrefacit. Veniente estate magis et magis apparere dixit. Vnde alibi de essentia temporis. Si in diebus canicularibus pluua cum frigiditate et uenti annales fuerint boreales, morbi tunc nascentes quieti sunt et suaues, autumpnus sanus. Si fuerint econtra humidis naturaliter pueris siue mulieribus mors est exspectanda, frigidi et sicci salubriores sunt. Si non, et mortem euaserint quartane, et de quartanis ydropes sunt exspectande. Quod ideo dicit quia canicularia in estate est media. Si in hoc tempore aer frigidus, et borealis fuerint, collecte putredines non nimium feruent propter estatis frigiditatem ne generetur nimia colera in corporibus. Vnde autumnus est sanus, quia infirmitatis materia non inuenitur. De frigidis et siccis ut de senibus dixit, quia matiam¹ non habent putredinis, que ex humido et calido fit. Si estas non fuerit frigida sed calidissima, et uer preteritum calidum et humidum, hiems uero pluuiialis, mulieres et paruulos natura humidos mortem exspectare est propter nimiam putredinem et humorem ebullitionem. Sed qui mortem euaserint quartanas incurrent siue ydropes, quia eos putridi incendunt humores, qui in coleram nigram mutantur. Item dixit, si hiems austrina sit et pluuiosa, uer siccum et boreale, mulieres quibus partus adest ad uer, ex omni occasione abortiunt. Si gignunt, inutilia pariunt, ut aut statim resoluantur, aut morbidi uiuant et tenues. Iunioribus dissenteriae, et obtalmie fiunt sicce. Senibus catharius

¹ materiam

cito dissoluent. Mulieres oī occasione dixit abortire. q̄ humi-
 de s̄ nat̄e ⁊ tēp̄ simili. Si uer̄ frigidū ⁊ siccū fuerit atq̄
 forat interiora corporis. ⁊ p̄cutient fecū occidit. Qd̄ si sit su-
 bit calore uulū p̄ruat. subito ex frigiditate morit̄. ⁊ dum
 capita talib; replent̄ humorib; . ut frigidū subseqū: humo-
 res n̄ digunt̄ s̄ flegma efficiūt. q̄ p̄ calore hiemis flegma
 falsū sit. Si modos descendit. obtalmiā siccā fac̄. Si in intel-
 ctua. distinciā. Si in pect̄ ul̄ pulmone. catarrū. Si in uent̄elo
 cerebri apoplexiā. Si in aliq̄ iac̄ paralisi. H̄c aphorismū
 ypiton ac̄n̄leydaton ypoct̄ repetit dicens. habitans in ci-
 uitate uet̄oz ⁊ aeris bone cōpositionis. ⁊ bona uitā aqua
 h̄m̄ hō est salubrior. Qd̄ si egr̄ euenit̄ ḡtra. Bona dixit cō-
 positionē ciuitatis quē inque in alta locata sit ut borea-
 les eā p̄flent uenti. mala ē quē in sedet ualle. Dixit itē in a-
 liq̄ aphorismo. Si estas sicca ⁊ boreal̄ autūpn̄ pluuosus ⁊
 austrin̄. capitis dolores s̄ in hieme. t̄ses. branci. cor̄te ⁊ si-
 milia. Qd̄ idō dixit. q̄ capita implent̄ humorib; . maxime
 his q̄ humide s̄ nat̄e. Cū aut̄ frigida sit hiemis claudunt̄
 humores in cerebro. Qd̄ si ibidē p̄manēt faciūt dolores ca-
 piti. Si descendunt ad nares. catarrus fiet. Si in pulmone
 ⁊ pect̄ sit rauatas cū tussi. Si strictū pect̄. ⁊ p̄tasi p̄fora-
 tū in p̄tasi in cadet. Aliq̄ h̄ tēp̄ palis ⁊ ephilepsia nas-
 cunt̄. Hiemis frigiditas capita plena humorib; p̄forat. Itē
 dixit ypoct̄. Si autūpn̄ sicc̄ ⁊ boreal̄ fuit humidus. nata ē
 uenit̄. Si mulierib; ⁊ pueris habūdantib; numia ⁊ col̄.
 obtalmie sicce febres onant̄ acute. ⁊ manē. Qd̄ idō dixit.
 q̄ hoies cal̄ ⁊ humide nat̄e. aerē frigidū ⁊ siccū expectūt.
 q̄ est eoz̄ tēp̄am̄. Vemente aut̄ hieme sic claudunt̄
 pou ⁊ int̄ recludunt̄ humores mali. in morib; suspicandus
 erit. Coleriac̄ subtilior humor corporis calore soluit̄. esta-
 tis ⁊ siccitate autūpni. Grossi aut̄ humores remanent
 cū uemente hieme pou claudunt̄. Qd̄ de ḡno humore
 ad oculos descendit. obtalmiā siccā fac̄. ⁊ si pelliclas uit̄
 cerebri. manā gignet. ⁊ si putrescet febres diuinas.

cito dissoluens. Mulieres omni occasione dixit abortire, quia humidę sunt naturę et tempus similiter. Si uer frigidum et siccum fuerit cito perforat interiora corporis, et percutiens fetum occidit. Quod si sit subito calore uuluę priuatus, subito ex frigiditate mortem, et dum

5 capita talibus replentur humoribus, uel frigidum subsequitur, humores non digeruntur sed flegma efficiunt, quod propter calorem hiemis flegma falsum sit. Si modulus¹ descenderit, obtalmiam siccam facit. Si in intestina, dissinteriam. Si in pectus uel pulmonem, catarrum. Si in uentriculos cerebri apoplexiam. Si in aliquod latus paralisin. Hunc aphorismum

10 yperiton acran keydaton ypocras repetit dicens. Habitans in ciuitate uentorum et aeris bone compositionis, et bona utitur aqua, huiusmodi homo est salubrior. Quod si econtra euenerint contraria. Bonam dixit compositionem ciuitatis quę in quę in alta locata fit ut boreales eam perflect uenti, mala est quę insedet ualle. Dixit item in a-

15 liquo, aphorismo. Si estas sicca et borealis autumpnus pluuiosus et austrinus, capitis dolores sunt in hieme, tusses, branci, corize et similia. Quod ideo dixit, quia capita inplentur humoribus, maxime his qui humidę sunt naturę. Cum autem frigida sit hiem\|s/ is clauduntur humores in cerebro. Quod si ibidem permanent faciunt dolores capitum. Si descenderint ad nares, catarrus fiet. Si in pulmonem

20 et pectus, fit raucitas cum tussi. Si strictum pectus, et ptisi perforatum in ptisin incidet. Aliquando hoc tempore paralisin et ephilempsia nascuntur. Hiemis frigiditas capita plena humoribus perforat. Item dixit ypocras. Si autumnus siccus et borealis fuerit humidis, natura con-

25 uenit. Si mulieribus et pueris habundantibus nimia et colera, obtalmię siccę febres dominantur acute, et manię. Quod ideo dixit, quia homines calidę et humidę naturę, aerem frigidum et siccum expetunt, quia est eorum temperamentum. Veniente autem hieme sic clauduntur pori et intus recluduntur humores mali, inde morbus suspicandus

30 erit. Colericis subtilior humor corporis calore soluitur, estatis et siccitate autumpni. Grossi autem humores remanent cum ueniente hieme pori clauduntur. Quod de grosso humore ad oculos aescendit, obtalmiam siccam facit, et si pelliculas intrat cerebri, maniam gignet, et si putrescet febres diuturnas.

¹ in oculos

} tē alibi ypocras. Cōtentiones anni oīno sicce pluuiab; sunt
 saniores ⁊ mīū mortifere. Ad dicit q; habūdantia pluuię
 gñat multos humores in corpore humidos. Qui cū cito pu-
 trefcāt. diuēnos morbos gñant. Sic alibi dicit. Egritudine
 in multū pluuiab; sūt febres longe. uentū fluxū. putredō-
 nes. epilepsia apoplexia. ⁊ qñancia. Quia humectatione
 ex nimia pluuiā multę sūt ⁊ frigide atq; flegmaticę qñ
 putrefcunt febres ad pellendū. diurescunt. Cerebrū q; in h
 aere nimis implet humorib;. Qui si descendit in cerebrū ue-
 telos. apoplexiā ⁊ epilepsia facit. Si in guttū qñancia
 si in isto p̄uēstina fluxū uentū. Siccū tēp̄ ⁊ n̄ pluuiā
 sūt siccitati corpōy p̄inet. humores in h̄ tēp̄r siccī sūt cole-
 ricā. neq; cito putrefcunt. Itē ypoc̄. Si siccitates augmētan-
 tur. acute febres gignēt. ⁊ si aer siccus p̄maneat. febris
 acuta ⁊ t̄iana. alięq; infirmitates cal̄ ⁊ sicco attinentes.
 } tē ypoc̄. Sicca pluuiab; sūt saniora. *Quod in uno q; tēp̄e*
in sup̄iorib; sunt passuri ⁊ euasuri ⁊ longi hab̄t. vi.
Iterigisse meminimū q; accidant. tēp̄orib; suā natām exple-
 tib; siue exeuntib;. que tam n̄ omib; uniuersalia sūt hoīb;
 neq; singl̄is pp̄ria tēp̄orib;. Multa. n̄. de p̄dictis n̄ patiunt
 accidētib;. ⁊ in oib; n̄ ctingit tēp̄ib;. neq; hoꝝ morboꝝ cau-
 sa solū illis tēp̄orib; est attribuenda. Ad si esset. determinatō
 morbos patēt om̄. Constat q; ⁊ alia in crere. ⁊ hos mor-
 bos tēp̄ib; participare. Si q; ab; ⁊ pot. balnea ⁊ exercitia
 n̄ scdm̄ q̄ oportet disponant̄ mali chimi in corpib;. ad una-
 tur. q; qñ eę ⁊ qñ eę tēp̄r furiosi fuerit scdm̄ suas qñ-
 tates morbos gñant. Solent morbi ctingē ex cōplexiois
 diuisōy corp̄m diuersitate. Si. n̄. hoies calide sūt natē. i
 calidis solent tēp̄ib; infirmari frigidi frigidis. Similit̄
 de ceteris cōplexioib; siue simplicib; in tēp̄ib; suā natām
 assimilantib; hoies infirmant̄. In c̄r̄is sanū. Vñ ypoc̄
 dicit. Egritudinū alię ad alias bonę natę sūt etates. alię
 ad regiones. horas. dietas. alibi scdm̄ horas ueris ⁊ extre-
 mę etatis. Pueri ⁊ hoꝝ affines etatib; bñ decēt ⁊ ma-

mo q; tēp̄r sūt
 ⁊ q; euasuri ⁊ longi
 hab̄t. vi.

Item alibi ypocras. Constitutiones anni omnino siccę pluuiialibus sunt saniores et minus mortifere. Quod dixit quia habundantia pluuię generat multos humores in corpore humidos. Qui cum cito putrescant, diuturnos morbos generant. Sicut alibi dixit. Egritudines

5 in multum pluuiialibus sunt, febres longe, uentris fluxus, putredines, epilepsia apoplexia, et quinancia. Quia humectationes ex nimia pluua multa sunt, et frigidę atque flegmaticę, quę si putrescunt febres ad pellendum, durescunt. Cerebrum quoque in hoc aere nimis impletur humoribus. Qui si descendunt in cerebri uen-

10 triculos, apoplexiam et epilepsiam faciunt. Si in guttur quinanciam si in stomachum uel intestina fluxum uentris. Siccum tempus et non pluuiosum siccitati corporum pertinet, humores in hoc tempore sicci sunt colerici, neque cito putrefiunt. Item ypocras. Si siccitates augmentantur, acute febres gignentur, et si aer siccus permaneat, febris

15 acuta et terciana, alięque infirmitates calido et sicco attinentes.

Item ypocras. Sicca pluuiialibus sunt saniora. *Quod in unoquoque tempore In superioribus sint passuri Qui euasuri Qui longius habituri .vi.* tetigisse meminimus quę accidant, temporibus suam naturam expletibus siue exeuntibus, quę tamen non omnibus uniuersalia sunt hominibus

20 neque singulis propria temporibus. Multi enim de predictis non patiuntur accidentibus, et in omnibus non contingunt temporibus, neque horum morborum causa solis illis temporibus est attribuenda. Quod si esset, determinatos morbos paterentur omnes. Constat ergo et alia incurrere, et hos morbos temporibus participare. Si ergo cibus et potus, balnea et exercitia,

25 non secundum quod oportet disponantur mali chimi in corporibus adunantur, qui quodcumque et qualicumque tempore furiosi fuerint secundum suas qualitates morbos generant. Solent morbi contingere ex complexionis diuersorum corporum diuersitate. Si enim homines calide sunt nature, in calidis solent temporibus infirmari frigidi frigidis. Similiter

30 de ceteris complexionibus siue simplicibus in temporibus suam naturam assimilantibus homines infirmantur. In contrariis sani. Vnde ypocras dixit. Egritudinum alię ad alias bonę nature sunt etates, alię ad regiones, horas, dietas, alibi secundum horas ueris et extremę estatis. Pueri et horum affines etatibus bene decentur et ma-

xime sanū sūt. estate. ⁊ autūpno senes usq; ad aliqd. Reliq;
ū ⁊ hieme mediū etate. Hęc em̄ duo tēpa sūt tēpata. Pueri
aut ⁊ hoy; unam similit̄ sūt tēperati. Custodire sanitatem
in tēpatis corporib; est ex similib; In tēperatis cōtario. Vñ
in fine estatis ⁊ autūno senes dixit. qđ hęc tēpa sūt calida.
senes ū frigidū. In fine autūpni ⁊ hieme sanū sūt mediū
etate qđ tēpa sūt frigida ⁊ humida huic etati cōtaria.
quę uiuētutis ē extremitas. **De mutatione aeris**

De mutatione aeris p̄ ste

Stelle que ortu ul' occasu suo. mu
tant aerē tēpm̄ anni. sūt phades camela cinossura elice.
⁊ aut̄ ypoc̄ ⁊ gal' testant̄ phades estas ⁊ p̄ncipio meten-
di oriunt̄. H̄ est in maiū p̄ncipio eay ort' ē. cū a sole sepan-
tur. occasus eay hiemis seminadi p̄ncipū est. cū sol ma-
pit ascende. ⁊ ipse qđ ad occasū tende. Camela ort'. xx.
die iulij. cū estas mediat'. ⁊ est' est maxim'. Cinossurę or-
tus. autūpni unciū. Mutō aeris p̄p̄ stellas exearū inci-
mitate ad solē. ⁊ earū longinq̄tate. Si. n. stella soli sit
uicina aer cale fit. calou. n. sol uingr. stelle calor natālis
⁊ augm̄tat. maxime si stelle sūt maiores. stabiles ul' instabi-
les. Instabiles sic uipit. mars uen'. Stabiles sic p̄chion. ca-
mela. cor leonis. ocli tauri ⁊ similia. Si sole longe remot'
insimul. hęc stelle multę cūeniūt. similit̄ aer mutat' ⁊ ca-
lefit. Si estas fuerit. mult' ardon erit. Si hiem̄p̄. parū estus
erit. Cū hęc stelle longe sint a sole remotę. neq; super nos
posite. oia ḡtingr cōtarię. ut paruu' calor in estate multū
frig' sit in hieme. **De cōmūtatione aeris p̄ uentos.**

De cōmūtatione aeris
p̄ uentos.

Vent' ē sum' sic' aīra dissolut'. H̄ natā scđm locū
est p̄p̄a. Mutatio natē trę ex solis incantate. P̄ longū
q̄ntate p̄ ex sin' cūus diuinitate. Loca sūt. n. Oriens. occident.
S eptēton. Meredies. ortu solis dext'. ⁊ calid'. ⁊ humid'. Cali-
d'. qđ cū sol ab altitudine sua digr. ibi aliq̄ndiu imo-
rat. Humid'. ex humiditate sumi maris. ⁊ humiditate
loa. Vent' ḡ flans ex hac parte cal' ⁊ hum' p̄bat' esse.
S eptētonat' plaga huic opposita ⁊ soli sinistra. frigida

xime sani sunt, estate, et autumpno, senes usque ad aliquod. Reliqui uero et hieme medii etate. Hęc enim duo tempora sunt temperata. Pueri autem et horum uicini similiter sunt temperati. Custodire sanitatem in temperatis corporibus, est ex similibus. In intemperatis econtrario. Vnde

5 in fine estatis et autumno senes dixit, quia hęc tempora sunt calida, senes uero frigidi. In fine autumpni et hieme sani sunt medii etate quia tempora sunt frigida et humida huic etati contraria, quę iuuentutis est extremitas. *De mutatione aeris*

Stellę quę ortu uel occasu suo, mu per stellas.

10 tant aerem temporum anni, sunt pliares canicula cinossura elice. Vt autem ypocras et galienus testantur pliares estas et principio metendi oriuntur. Hoc est in maii principio earum ortus est, cum a sole separantur, occasus earum hiemis seminandi principium est, cum sol incipit ascendere, et ipse quasi ad occasum tendere. Canicula oritur .xx.

15 die iulii, cum estas mediatur, et estus est maximus. Cinossurę ortus, autumpni inicium. Mutatio aeris propter stellas ex earum uicinitate ad solem, et earum longinquitate. Si enim stella soli sit uicina aer calefit, calori enim solis iungitur, stelle calor naturalis et augmentatur, maxime si stellę sunt maiores, stabiles uel instabi-

20 les. Instabiles sicut iuppiter, mars uenus. Stabiles sicut prochion, canicula, cor leonis, oculi tauri et similia. Si sole longe remotus insimul¹, hęc stellę multę conueniunt, similiter aer mutatur et calefit. Si estas fuerit, multus ardor erit. Si hiemps, paruus estus erit. Cum hęc stellę longe sint a sole remotę, neque super nos

25 positę, omnia contingunt contrarię, ut paruus calor in estate multum frigus sit in hieme. *De commutatione aeris propter uentos.*

Ventus est fumus siccus a terra dissolutus, huius natura secundum locum est propria. Mutatio naturę terrę ex solis uicinitate, uel longum

30 *quitate² uel ex sui cursus diuersitate. Loca sunt .iiii. Oriens, occidens, Septentrion. Meredies, ortui solis dexter, et calidus, et humidus. Calidus, quia cum sol ab altitudine sua digreditur, ibi aliquandiu immoratur. Humidus, ex humiditate fumi maris, et humiditate loci. Ventus ergo flans ex hac parte calidus et humidus probatur esse. Septentrionalis plaga huic opposita et soli sinistra, frigida*

¹ insimul

² longinquitate

est et sicca. Quod contingit ex nimia remotione solis. Cum enim sol ad
 ea devenit altissimi est et aëria remotissimi. Ventus ex hac par-
 te uenit frigidus et siccus boreas uocat. Oriens est sol orientis re-
 peratur quia licet ibi sol nascatur cito tamen in se separatur. Ventus
 in uenit est eurus temperatus. Sed tamen aliquantulum calidus et siccus. Oc-
 cidens similis est temperatus. Sed aliquantulum perfrigidior et humidior
 hinc sunt tria loca mundi eorumque uenti sunt octo. Alii istorum
 qui suffraganei. Duo ex parte meridiam uenit occidens
 uenit orientis. **N**atus eorum natus affines suorum princi-
 palium non tamen adeo fortes sunt. Quorum uisusque dum mouet natura
 aeris et corporum complexionem mutant. Boreas enim corpora in-
 durat et confortat humores et spiritum clarificat. cerebrum sanat
 sensus subtiliat motum confortat. coctum augumentat. generat ma-
 los humores ne in aliquo discedant inuicem. Quod ideo fit quia ex-
 tra omnia refrigerant corpora et calor in adunat naturam. Tunc
 facit et dolore pectoris per deficcationem spiritum instrumenti di-
 gestionem et urina stringit. dolore octo corporum nocet. fr-
 gidus autem extra neruos emollit corpora humores sensus et
 spiritum turbat. In gutta auditus. utigo octo. per motum et tar-
 ditas sunt. caput quat. tinnit epilepsie mouet. Ut digesti-
 bilis et coctus deficiat. Quod in ceteris quia hic uentus calidus et hu-
 midus est cerebrum implens calidum humorem. Que omnia humec-
 tationem et cerebri denotant deficcationem. Defectio diges-
 tionis est ex humore; a cerebro ad stomachum descendit.
 Occidentales et orientales uenti ex temperie sui corporum sunt tempera-
 mentum. Octo alii secundum naturam suorum principalium circa corpora
 operantur. Sed tamen mediocriter. **De oratione aeris per regiones. viii.**

mutatio aeris per
 regiones. viii. 01

Mutatio aeris per regionem quicquid perita est loci altitudi-
 ne et eadem humilitate. et montium incumtate ex maris
 propinquitate ex natura puluis terrae. Locorum cause maiores sunt
 alius. immutando aere. Loca sunt tria. Occidentalis. Orientalis.
 meridialis. Septentrionalis. Aer frigidus et siccus. Ciuitates que sep-
 tentrionali polo subpositae. sic saxonicae. leuicae frigidiores
 et sicciores probantur esse. hic autem clara. aer clarissimus sanissimus

est et sicca. Quod contingit ex nimia remotione solis. Cum enim sol ad eam deuenerit, altissimus est et a terra remotissimus. Ventus ex hac parte ueniens frigidus et siccus, boreas uocatur. Oriens est sol ortus et temperatus, quia licet ibi sol nascatur, cito tamen inde separatur. Ventus

5 inde ueniens est eurus, temperatus, sed tamen aliquantulum calidus et siccus, Occidens sinister est temperatus, sed aliquantisper frigidior et humidior. Hęc sunt .iiii. loca mundi, eorumque uenti sunt octo. Alii istorum quasi suffraganei. Duo ex parte meridiani .ii. occidentis, ii. orientis. Naturę eorum naturis affines suorum princi-

10 palium, non tamen adeo fortes sunt. Quorum unusquisque dum mouetur natura aeris et corporum complexiones mutantur. Boreas enim corpora indurat et confortat humores et spiritus clarificat, cerebrum sanat, sensus subtiliat, motum confortat, coitum augmentat, contrahit malos humores, ne in aliqua discurrant membra. Quod ideo fit, quia exteriora refrigerantur corporis, et calor intus adunatur naturalis. Tusses

15 facit et dolorem pectoris, propter desiccationem spiritualis instrumenti. Digestionem et urinam stringit, dolorem oculorum corporibus nocet, frigidis. Auster econtra neruos emollit corpora, humores, sensus, et spiritus turbat. Inde grauitas auditus, uertigo oculorum, pigri et motus et tarditas sunt, caput grauatur, terminus epilepsię mouetur. Virtus digestibilis et coitus deficit. Quod inde consequitur, quia hic uentus calidus et humidus est cerebrum implens calidis humoribus. Quę omnia humectationem, et cerebri denotant defectionem. Defectio digestibilis est ex humoribus a cerebro ad stomachum descendentibus.

25 Occidentales et orientales uenti ex temperie sui corporum sunt temperamentum. Octo alii secundum naturas suorum principalium circa corpora operantur, sed tamen mediocrius. *De mutatione aeris propter regiones .viii.*

*M*vtatio aeris propter regionem quinquepartita est loci altitudine et eiusdem humilitate, et montium uicinitate ex maris

30 propinquitate ex natura pulueris terre. Locorum causę maiores sunt aliis, in mutando aere. Loci sunt .iiii. Occidentalis, Orientalis, Meridianus, Septentrionalis. Aer frigidus et siccus. Ciuitates ergo septentrionali polo subpositę, sicut saxonicę, leuticę, frigidiores et sicciore probantur esse. His aqua clara, aer clarissimus sanissi-

ma corpora color pulch. et rubicundus corpora mollia et for-
 tia pectora lata core subtiles. quia calor nascitur ad inferiores
 rediens pectoris pectora dilatat. coras subtiliat. et quia
 ad superiores refugit. in eorum corpora et capita sunt fortiora. vita
 longa mores aspi. Quod ex habundantia col. r. fit. femine non
 multum capiunt. neque tamen abortiunt. quia earum natura est fri-
 gida et sicca. Cum magna angustia parviunt. quod ex siccitate
 earum est. Ventres huius generis sunt duri. Vomunt sine angustia et
 facili appetit boni et cito digerentes quod ex calore est naturali.
Stomachum mundificat. potest non appetit que nimia comestio
 tollit. sepe crepant in uenis. Naschi sepe patiunt. pleure-
 sin pipleumonia aliosque morbos calidos. Sunt empyici et
 sanguine enarib; emittentes iuuenes patiunt et maxi-
 me hec in estate ex corporis calore. Pleuresis ex siccitate
 est uentis quia calor in pectus ascendit. Empyici ex passione
 spual instrumenti ex siccitate sunt. Obtalmia quod in nouis
 sunt etatis. quod xxxvi. annorum. et dolor iste durissimus. Oculi
 res plures sunt sterit sanguinis et instrumenti fluxus per quam oportet
 et angustia parturienti maxima. Lactis paruitas
 et paruitas puerorum testiculi a quasi penes. Sterilitas ex hoc con-
 sequitur quia instrumenta non sunt aque frigiditate. et sui aspi-
 tate. quia non mundificat. Angustia partus propter frigiditatem et sic-
 citatem corporis. Lactis paruitas. quia ex frigida coagulatur
 aqua. paruitas pro dolore partus uenas crepantur. aqua dissoluitur
 in puerorum testiculis accedente etate maiori. Aliquam iuuenes
 patiunt epilepsiam. tamen rara si cum uenerit fortissima. hec
 sunt quas patiunt infirmitates septentione inhabitantes.
Qualitates meridianorum istis sunt oppositae. Sunt. h. secundum calorem et
 humorem. et h. male temperatum. Mustarum est enim putredinum
 aqua salua et turbida. crent per terrae superficie. Color cutis nig-
 hoies sicca. capita humida et flegmatica. flegma in
 nimium de capitibus descendit. in non. Vnde appetit digestio
 deficiunt ex nimia frigiditate eorum. Calor nascitur dissol-
 uit dum ad exteriora erit. Vnde deficiunt corpora. Mollia. h.

ma corpora, color pulcher, et rubicundus, corpora mollia et fortia, pectora lata coxe subtiles, quia calor naturalis ad interiores rediens pectoris, pectora dilatatur, coxas subtiliat, et quia ad superiores refugit, inde eorum corpora et capita sunt fortiora, uita
 5 longa mores asperi. Quod ex habundantia colere rubee fit. Femine non multum concipiunt, neque tamen abortiunt, quia earum natura est frigida et sicca. Cum magna angustia pariunt, quod ex siccitate earum est. Ventres huius gentis sunt duri. Vomitus sine angustia et facilis appetitus boni et cito digerentes quod ex calore est naturali.
 10 Stomachus¹ mundificatus, potus non appetitus quem nimia comestio tollit, sepe crepantur in uenis. Masculi sepe patiuntur, pleuresin peripleumoniam aliosque morbos calidos. Sunt empuci, et sanguinem e naribus emittentes iuuenes patiuntur et maxime hæc in estate ex corporum calore. Pleuresis ex siccitate
 15 est uentris quia calor in pectus ascendit. Empirici ex passione spiritualis instrumenti ex siccitate sui. Obtalmia qui minoris sunt etatis, qui .xxxvi. annorum, et dolor iste durissimus. Mulieres plures sunt steriles sanguinis et menstrui fluxus plus quam oportet et angustia parturiendi maxima. Lactis paruitas
 20 et ptisis puerorum testiculi aquosi penis. Sterilitas ex hoc consequitur, quia menstrua non sunt aque frigiditate, et sui asperitate, quia non mundificatur. Angustia partus, propter frigiditatem et siccitatem corporis. Lactis paruitas, quia ex frigida coagulatur aqua, ptisis propter dolorem partus, uenę crepantur, aqua dissoluitur
 25 in puerorum testiculis accedente etate maiori. Aliquando iuuenes paciuntur epilepsiam, tamen raram, sed cum uenerit fortissimam. Hęc sunt quas paciuntur infirmitates septentrionem inhabitantes. Qualitates meridianorum istis sunt oppositę. Sunt enim secundum calidum et humidum, et hoc male temperatum. Multarum est enim putredinum,
 30 aqua salsa et turbida, currens per terrę superficiem. Color cutis niger, homines sicci, capita humida et flegmatica, flegma nimium de capitibus descendit, in stomachum. Vnde appetitus digestio deficiunt ex nimia frigiditate eorum. Calor naturalis dissoluitur, dum ad extiora² exit. Vnde deficiunt corpora. Mollia enim

¹ stomachus

² exteriora

ſit & ſlegmatica. Ex paruo potu facile inebriant. capitib;
 cito deficientib;. Color mutabil' & rufic'. mores q̄eti & mā
 ſueti. Vita eorū parua. Si i corpib; p̄tulq̄ nascunt. apof
 temata ad ſanandū ſit difficilia. p̄p̄t humectationes in
 mias ad putredines gūſas. Plurimq̄ infirmitates in maſ
 cli' diſſimilē. diarria. febres. epieles. & diuiniq̄ moridina
 tē. cachie. humide. & ad ſanandū acutiſſime emorroide.
 T ranſeuntel' annū quinq̄geſimū paluſi laborant. Mulieres
 ſanguis fluxu laborant. & abortiunt. frequēti pueri e
 pileptica & anhelofi. Morbi q̄ſ patiuntur raro. ple
 ureſis p̄pleumonia cauſon. Infirmitates iuuenilib;
 maxime raro naſcunt. q̄ uentres facile ſoluunt. un
 humidi humores purgant. Ne q̄itates ſit regionū me
 ridianorū. Regionū orientaliū aer. eſt clar'. parū ſiccus.
 int' cal' & frig'. tēpat' ſic uerū cōplexiones h̄nt. Aq̄ clara
 mollis ſapore ſuauiſ. ſiue ſit celeſtis ut aq̄ pluuiat' eſt
 reſtri'. Sole. & clarificat'. quippe cū ſplendor ei' ſit tē
 perat' neq; ſalſa q̄ndiu ſol maneat. neq; cruda n̄ q̄n
 do ſol ab ea ſe elongat. Colores lucidi cū rubore. & albe
 dine mixti. Carnes multq̄. uoces clare. corpa ſana. &
 fortia. morbi pauca. forma pulchra mores n̄ ignobileſ her
 be multq̄ arbores magne multū ḡnant. q̄ p̄p̄t qua
 litatū tēpam̄tū. multq̄ & p̄fectiones earū ſit. Habita
 tores t̄re h̄ n̄ ſup̄bunt. ſiue ſepe naſcunt. S̄t em̄ man
 ſueti & humileſ. Ira & ſup̄bia ex calore naſcunt' in tēpe
 rato. & multo. Regiones occidentales aerē n̄ tēpatū ſed̄m
 cal' & humidū. ḡſū & clarū. eorū aq̄ mirabil' & t̄bida q̄
 calor ſol' n̄ lucet ei' in p̄miſ partib; diei ut eorū aq̄ ſiue
 aerē dignat'. Vn̄ multas patiunt' infirmitates. & calor
 eorū ē mutabil'. Virtutes eorū cito deficient' q̄ i eſtate
 in p̄ncipio diei frigeſcunt. in ueſpe caeſcunt. Aer. & i
 equal' ſic autūpnat'. uoces rauce in oib; anni tēpoub;
 morbos patiunt'. Neq; ſit qualitates regionū occid̄nta
 liū. Intelligē aut' oportet q̄ regiones cuilibet harum

sunt et flegmatica. Ex paruo potu facile inebriantur, capitibus cito deficientibus. Color mutabilis et rusticus, mores quieti et mansueti. Vita eorum parua. Si in corporibus pustulę nascuntur, apostemata ad sanandum sunt difficilia, propter humectationes nimias ad putredines conuersas. Plurimę infirmitates in masculis dissinterię, diarria, febres, epieles, et diurnę inordinatę, cathię, humidę, et ad sanandum citissime emorroidę.

Transeuntes annum quinquagesimum paralisi laborant. Mulieres sanguinis fluxu laborant, et abortiunt. Frequentius pueri epileptici et anhelosi. Morbi quos patiuntur raro, pleuresis peripleumonia causon. Infirmitates iuuenilibus maxime raro nascuntur, quia uentres facile soluuntur, unde humidi humores purgantur. Hę qualitates sunt regionum meridiorum. Regionum orientalium aer, est clarus, parum siccus, inter calidum et frigidum, temperatus sicut ueris complexionones habentur. Aqua clara mollis sapore suauis, siue sit cęlestis, ut aqua pluuiialis uel terrestris. Sole enim clarificatur, quippe cum splendor eius sit temperatus neque salsa quandiu sol maneat, neque cruda nisi quando sol ab ea se elongat. Colores lucidi cum rubore, et albedine mixti. Carnes multę, uoces clarę, corpora sana, et fortia, morbi pauci, forma pulchra mores non ignobiles herbę multę arbores magnę multum generant, quia propter qualitatum temperamentum, multę et perfectiones earum sunt. Habitatores terrę huius non superbiunt, siue sepe irascuntur. Sunt enim mansueti et humiles. Ira et superbia ex calore nascuntur intemperato, et multo. Regiones occidentales aerem non temperatum secundum calidum et humidum, grossum et clarum, eorum aqua mirabilis et turbida quia calor solis non lucet eis in primis partibus diei ut eorum aquas siue aerem dignant. Vnde multas patiuntur infirmitates, et calor eorum est mutabilis. Virtutes eorum cito deficiunt, quia in estate in principio diei frigescunt, in uespere calescunt. Aer enim inequalis sicut autumpnalis, uoces rauę in omnibus anni temporibus morbos paciuntur. Heę sunt qualitates regionum occidentalium. Intelligere autem oportet quia regiones cuilibet harum

uicinantē tēperatē sūt. ut intēperatē scdm̄ eas q̄b; suis
 affines sūnt aut mutaoēs regionū exaltitudine siue
 humilitate locoy. Altitudo. n. locoy aerē h̄t clarū ⁊
 mundificatū. Quia septētrionales uenti ab altis nas-
 centes locis. ad altiora cito penetrant loca. Ad q̄ eoy cla-
 ra ⁊ subdulci colorē pulcri. fortes sūt ⁊ sanū parum
 infirmant. corpa magna eoy. q̄ flat̄ clarū ad eos facile
 de altiorib; locis puenit. Humiles sūt ⁊ q̄ta. n̄ multi sūt
 labours. Regiones in uallib; siue fossis hiemalib; infun-
 dunt pluuias quē ab altiorib; ad inferiora facile pla-
 buntur. In estate sicut. aqm̄ collectiuā ⁊ n̄ curren-
 tē. bibunt. Septētrionales uenti ad eos n̄ ptingunt
 ⁊ antū iḡ meridiā ⁊ ipsi calidi idcirco eoy aqua ca-
 lida. Oculū infirmant uirtutes eoy euacuant. cor-
 pora parua atq; lata. crura ḡla. pili nigri cutis ni-
 gra siue luua n̄ multi sūt labours. p̄t molliā cor-
 porū. Si autē loca n̄ multū calida sūt. inhabitantes sūt
 ioropici. Regiones mutant ex montū uicinitatib;
 S i. n. montū meridiano uento ē apposit̄. ⁊ septētrional̄
 ad eos pueniat. aerē frigidū h̄t ⁊ siccū. Eoy q̄itates
 sūt sic septētrional̄. Si septētrioni opposit̄ est. oia cont-
 raria sequit̄. Nata regionis ex uicinitate maris tal̄ erit
 S i mare sit ex parte septētrionali. de mari fum̄ ascen-
 dit. q̄ mixt̄ aeri in regione illa defert̄. ⁊ ita ei natura
 frigida est ⁊ sicca. Si ex meridie. terra calidē ⁊ humi-
 de erit natē. Septētrional̄ ḡ septētrionali. meridiana me-
 ridianē cōporet. Orit̄ regionis ex natā pulueris. Si
 petrosa fuerit regio frigida ⁊ sicca erit. qd̄ aqua cet-
 tat̄ pfluens ex lapidib; frigidior q̄ si ex luto nascere-
 t̄. Si trā solida ⁊ aspa. regio cal̄ ⁊ sicca. inhabitan-
 tū corpa sicca ⁊ macida. Si argulosa. regio frigida
 ⁊ humida. Intelligendū q̄ est q̄ sūt quedā regioes
 in eodē statu pmanentes ⁊ equales habitatorū nata
 est eā infirma in morib; sic thurcorū. celauoy. et

uicinantes temperatę, sunt, uel intemperatę, secundum eas quibus sunt affines. Fiunt autem mutationes regionum, ex altitudine siue humilitate locorum. Altitudo enim locorum aerem habet clarum et mundificatum. Quia septentrionales uenti ab altis nas-

5 centes locis, ad altiora cito penetrant loca. Aqua eorum clara et subdulcis colores pulcri, fortes sunt et sani, parum infirmantur, corpora magna eorum, quia flatus clari ad eos facile de altioribus locis peruenit. Humiles sunt et quieti, non multi sunt laboris. Regiones in uallibus siue fossis hiemalibus infun-

10 duntur pluuiis quę ab altioribus ad inferiora facile prolantur. In estate siciunt, aquam collectiuam et non currentem, bibunt. Septentrionales uenti ad eos non pertingunt. Tantum igitur meridiani et ipsi calidi idcirco eorum aqua calida. Multum infirmantur uirtutes eorum euacuantur, cor-

15 pora parua atque lata, crura grossa, pili nigri cutis nigra siue liuida non multi sunt laboris, propter molliciem corporis. Si autem loca non multum calida sunt, inhabitantes sunt idropici. Regiones mutantur ex montium uicinitatibus

Si enim mons meridiano uento est appositus, et septentrionalis ad eos perueniat, aerem frigidum habent et siccum. Eorum qualitates

20 sunt sicut septentrionales. Si septentrioni oppositus est, omnia contraria sequuntur. Natura regionis ex uicinitate maris talis erit. Si mare sit ex parte septentrionali, de mari fumus ascendit, qui mixtus aeri in regione illa defertur, et ita eius natura

25 frigida est et sicca. Si ex meridie, terra calidę et humide erit nature. Septentrionalis ergo septentrionali, meridiana meridiane competit. Mutatio regionis ex natura pulueris. Si petrosa fuerit regio frigida et sicca erit, quod aqua testatur profluens ex lapidibus frigidior quam si ex luto nascetur.

30 Si terra solida et aspera, regio calida et sicca, inhabitantium corpora sicca et macida. Si argilosa, regio frigida et humida. Intelligendum quoque est quia sunt quedam regiones in eodem statu permanentes et equales habitatorum natura est equalis infirma in moribus sicut thurcorum, sclauorum, et-

hiopū. ⁊ similitū. Sub recta linea q̄ mores eoz̄ s̄t eāles. mā
 fueri humiles legitime uiuentes. q̄d̄ idō est. q̄ symatis
 eoz̄ nata sēmp̄ est una p̄t̄ aboz̄ tēperamta. Si autem
 regio aliq̄ ydichis duab; q̄litatib; siue plurib; participat.
 tēpora erit diuisa forma. cutis. ⁊ mores. ⁊ oīa in cūemen
 tia. Verbi gr̄a. Si montana fuerint alta ⁊ aq̄sa. diuisa fa
 ē tēpa. Coypa inhabitantiū sana. boni coloris. mores aspi
 rantes laboris. Quā eoz̄ t̄ra est montuosa exercitia plu
 rima. idō fortes s̄t ⁊ audaces. forma diuisa. Si t̄ra ē solida
 aspa ⁊ uallosa in hieme aq̄ pluuali infusa. in estate so
 lis excocta tēpa eis succed̄t diuisa. In colarū tēpa dura
 subtilia fortia ad operandū uelocia uacundi. odiosi
 male formati. In uere diuisos ⁊ multos paciunt̄ mor
 bos p̄t̄ manā hiemat̄ pluueq̄ habūdantiā in artificis
 subtilissimū q̄ exsiccitate t̄re fit. Si subtil̄ fuerit ⁊ in aq̄sa
 similit̄ diuisa erit coypa. In colarū forme erit r̄tice. mores
 eis duri. cutis ruf̄. Mulieres nigr̄. hoīes iracōdissimi.

Si regio partū plana ⁊ solida partū montuosa aerē ha
 bebit mutabilē. per singlā annū tēpa. Quia uenti ⁊
 nubes in eoz̄ montanis s̄t sēmp̄. Calore sol̄ accedente
 nubes dissolutę influunt uallē. Vñ inēq̄litas ē tēpm
 atq; morū. Hac eadē similitudine q̄lidandę s̄t ⁊ re
 giones alię. Oportet q̄ medicū diuisitatib; cognitis
 regionū cū ciuitates intrauerit q̄litates ⁊ sic q̄lide
 rare regionis ⁊ natas aquarū ⁊ cibariorū. De inde
 p̄spicere in sanoȳ custodienda sanitate ⁊ infirmo
 rū curanda infirmitate. Si in aliquo dubitet in
 colas regionis̄ interroget. q̄ morbi sepī in illis nascan
 tur partib;. S̄t enī infirmitates q̄b; dā regionib; p̄ua
 tē. ⁊ quasi natales. Quę si ⁊ alijs gentib; s̄t pessime
 istis t̄n non adeo s̄t nocuę. sic ypocras dixit. Morbi
 elibet loci p̄uari null̄ molestant incolas q̄ extranei.

Hic medicū interrogatiōib; uerecōdet. **De mutatione**
i exercitiis quālibet t̄ram aeris p̄ fumos. x.

be aeris p̄
 of. x.

5

S

hiopum, et similium. Sub recta linea quia mores eorum sunt equales, mansueti humiles legittime uiuentes, quod ideo est, quia spermatis eorum natura semper est una propter ciborum temperamenta. Si autem regio aliqua predictis duabus qualitatibus siue pluribus participat,

5 tempora erunt diuersa forma, cutis, et mores, et omnia inconuenientia. Verbi gratia. Si montana fuerint alta, et aquosa, diuersa facit tempora. Corpora inhabitantium sana, boni coloris, mores asperi, patientes laboris. Quia eorum terra est montuosa exercicia plurima, ideo fortes sunt et audaces, forma diuersa. Si terra est solida

10 aspera et uallosa in hieme aqua pluuiali infusa, in estate solis excocta tempora eis succedunt diuersa. Incolarum tempora dura subtilia fortia ad operandum, uelocia iracundi, odiosi male formati. In uere diuersos et multos paciuntur morbos propter inaniam hiemalis pluuię habundantiam in artificiiis

15 subtilissimi quod ex siccitate terrę fit. Si subtilis fuerit et in aquosa similiter diuersa erunt corpora. Incolarum formę erunt rusticę, mores eis duri cutes rufę. Mulieres nigrę, homines iracundissimi. Si regio partim plana et solida partim montuosa aerem habebit mutabilem, per singula anni tempora. Quia uenti et

20 niues in eorum montanis sunt semper. Calore solis accedente niues dissolutę influunt uallem. Vnde inequalitas est temporum atque morum. Hac eadem similitudine considerandę sunt et regiones alię. Oportet ergo medicum diuersitatibus cognitis regionum cum ciuitates intrauerit qualitates et situs considerare regionis et naturas aquarum et cibariorum. Deinde

25 perspicere in sanorum custodienda sanitate et infirmorum curanda infirmitate. Si in aliquo dubitet incolas regionis interroget, qui morbi sepius in illis nascantur partibus. Sunt enim infirmitates quibusdam regionibus priuatę, et quasi naturales. Quę si et aliis gentibus sunt pessime

30 istis tamen non adeo sunt nociuę, sicut ypocras dixit. Morbi cuiuslibet loci priuati minus molestant incolas quam extranei. Non ergo medicus interrogationibus uerecundetur. *De mutatione*
Si in exercitus quamlibet terram aeris propter fumos .x.

in habitantiū paludes. herbe siue arbores fetentes si
siue in cypis siue in simulib; ubi sedet locis nata aeris mu
tata est. h; cito put fac. Vñ illi loci incolę sepe solent eg
tare et ex illa putredine cū fumi dissolutione febriatate.

Q uoy color fit citi. ab; n̄ bñ digni eoy enī aq̄ putrida cibū
retardat. St enī sine ditate. **De pestilentia aeris. xv**

De pestilentia aeris

a

Aer a subē tēpamto mutat in putredine siue quilibz
pessima qualitate pestilentialis uocat. Vñ loca illa
in habitantib; uniuersalī et eāli morbi dñant. q̄ in diuisis
suis corporib; multa pessima accidentia unū et eundē
morbu faciētia coadunant. sic alienationes dolores
numis sudores. In extremitatib; corpm frigiditates in
pectorib; calores. in linguis siccitates. in ore fetores. in me
anxietates thethan sub ypodrie uomit colera. solu
tiones uentositates. urine pessime et diuise. in aliis cole
rice. in aliis melancolie. in qb; da. in qb; da subit. in
qb; da squamosa. ypostasis. In aliis nigra. et multum
pessima accidentia. Hic aut morbi uocat epidimiosus
q̄ multiplex et subit. uno eodēq; tēp multus ingruens
hoib;. Hui morbi causa est uniuersal mutacionis circū
dantis aeris q̄ duab; mutat ex causis. ex situ regionis
ex q̄litate tēpis. Nuto aeris propt locū. ex fumo fit
dissolutio. Herbarū fructuū siue simuluū putrescen
tiū. q̄ dū ascēdit miscet aeri. Similr ex fumo lacu
ū q̄tarū. fossarū. corpm mortuoy locū illū uicina
tiū siue int locū positoy ut ex fumo mortuoy in bel
lo mouentiū. l ex pestilentia bestiarū. Vñ mutat aer
populares mortificat hoies. qd̄ gting athenensib; de
mortuoy ethioyū corruptioib;. Nuto subē aeris e
ex tēpis; anni cū natam suā experint. ut si hieps
cal fuerit et sicc. et sine pluuia. estas u pluuiosa. uer
frig et sicc. autūpā cal et humid. Vñ locis pestilen
tia euenit. et quancees. facierū uarietates. pacitę fe
bres. cū accidētū pessimitate. Causa hęc minor est

.k.

inhabitantium paludes, herbę siue arbores fetentes sunt
 siue in criptis siue in similibus ubi sedent locis natura aeris mu-
 tata est, hoc cito putrefacit. Vnde illius loci incolę sepe solent egro-
 tare, et ex illa putredine cum fumi dissolutione febricitare.

- 5 Quorum color fit citrinus, cibus non bene digeritur eorum enim aqua putrida cibum
 retardat. Sunt enim sine uirtute. *De pestilentia aeris .xi.*
- A**er a substantię temperamento mutatus in putredinem siue quamlibet
 pessimam qualitatem, pestilentialis uocatur. Vnde loca illa
 inhabitantibus uniuersaliter et equaliter morbi dominantur, quia in diuersis
- 10 suis corporibus multa pessima accidentia unum et eundem
 morbum facientia coadunantur, sicut alienationes dolores
 nimii sudores. In extremitatibus corporum frigiditates in
 pectoribus calores, in linguis siccitates, in ore fetores, nimię
 anxietates thethanus sub ypocondrie uomitus colerici, solu-
 15 tiones uentositates, urinę pessimę et diuersę, in aliis cole-
 ricę, in aliis melancolię, in quibusdam, in quibusdam subtilis, in
 quibusdam squamosa, ypostasis. In aliis nigra, et multum
 pessima accidentia. Hic autem morbus uocatur epidimiosus,
 quia multiplex et subitus, uno eodemque tempore multis ingruens
- 20 hominibus. Huius morbi causa est uniuersalis mutationis circum-
 dantis aeris quod duabus mutatur ex causis, ex situ regionis
 ex qualitate temporis. Mutatio aeris propter locum, ex fumo fit
 dissolutio. Herbarum fructuum, siue similium putrefien-
 tium, quia dum ascendit miscetur aeri. Similtier ex fumo lacu-
 25 um criptarum, fossarum, coporum mortuorum locum illum uicinan-
 tium, siue inter locum positorum uel ex fumo mortuorum in bel-
 lo morientium, uel ex pestilentia bestiarum. Vnde mutatus aer
 populares mortificat homines, quod contingit atheniensibus de
 mortuorum ethiopum corruptionibus. Mutatio substantię aeris est
- 30 ex temporibus anni cum naturam suam exierint, ut si hiemps
 calida fuerit et sicca, et sine pluuia, estas uero pluuiosa, uer
 frigidum et siccum, autumpnus calidus et humidus. Vnde locis pestilen-
 tia euenit, et quinances, facierum uarietates, peracutę fe-
 bres, cum accidentium pessimitate. Causa hęc minor est

b; dicitur Gal' in lib' 1
 e febril'. Ex
 nulla paritur
 corpus corrup
 tione n' corpus
 parata materia.
 quodammodo
 subiecta sit cor
 ruptibili cause
 a si hoc eet cu
 puda estuo so
 t siue qliber
 duo accidenti fe
 bricitaret. ali
 asde de causis
 ebriticarent
 imilit'.

priore. Si g' intelligi debet multo aeris extempus; anni
 que n' tantu hoies mortificat. s; i bestias q' ex corrup
 tionib; fit humor & spuum. Aliqn hec pestilentia ca
 dit int' seminaria. Vn' i fruct' aboy & colores pdub
 & succidit. Quos comedentes aliqn pestimas modunt
 infirmitates. at tm corruptio aeris n' tm fuit morta
 litatis. s; in mouentib; humor putridoy matia sup
 gdr. un' pestilentia aeris ei assimilatur. un' facile i a
 cius corrumpit. Corpa malis humoy; mundificata. i
 in otodia sanitate n' neglecta. tm in hac peste pma
 neat salubria. Similr pmanent sani. quoy; coplexio
 g'ria e coplexioni mutata aeris. neq; solum n' curant mu
 tatiu aeris. s; etia meliorant mutatioe eade. Qd si non
 esset ubiq; mutaret aer infirmarent i morerent of.
 Suffic' de aeris mutatioe que du' uniuersat' multat sit pe
 tiferia epidumia uocauit ypocri generalit'. hanc q; diffe
 rentiat' alibi ptea ita diuisit. *De diuisitate exercitioy.*

Quia de reb; n' natalib; aeris nos circudant. *XII.*
 que tep' expetebat ia expleum. de scda parte. ide
 motu i quiete dicent'. i de motu in primis incipient'.
 Mot' g' natalit' in duo diuidit'. Vt anime mot' i ei accion
 tia dnr. de quib; ptea t' tabim'. Vt it' mot' corpus quos
 exercitia uocam'. Mot' corpus ut it' tepati uel intepati.
 T'eperat' mot'. t'eperatu' calefac' corp'. Qd si paru' exeat
 t'epantiu'. fac' motu' intepatiu'. corpori nimiu' ystans
 caloye. i aliqn siccitate p'p' humectationis dissoluti
 one. Qd si modu' egdr' corp' refrigat'. Calor. n. natalis
 dissolut' ab eo expellit'. aliqn refrigat'. i humectat ra
 tione dicenda. Si in uena siue in membro n' yncipali
 multa qntitas sit coadunata flegmatis. mot' accedns
 nimis dissoluit i in aliqua ueniens membra. nobilia
 ea refrigat' i humectat. un' totu' corp' refrigat'. Mo
 t' aut' necessitates esse uident'. Caloye. n. naturalem
 suscitatur i augmtat. ut actione scdm q' oportet ex

* [Sed] dixit Galienus in libro
 [d]e febris. Ex
 [n]ulla patitur
 [c]orpus corrup-
 [ti]one nisi corporis
 [pre]parata materia,
 et quodammodo
 [s]ubiecta sit cor-
 [r]uptibili cause
 [n]am si hoc esset cum
 [q]uidam estiuo so-
 [l]e siue quolibet
 [a]lio accidenti fe-
 [b]ricitaret, alii
 [e]isdem de causis
 [f]ebriticarent
 [s]imiliter.

priore. Si ergo intelligi debet mutatio aeris ex temporibus anni
 que non tantum homines mortificat, sed et bestias quod ex corrup-
 tionibus fit humorum et spirituum. Aliquando hec pestilentia ca-
 dit inter seminaria. Vnde et fructus aborum¹ et colores perdunt
 et succidunt. Quos comedentes aliquando pessimas incidunt
 infirmitates, at tamen corruptio aeris non tantum fuit morta-
 litatis, sed in morientibus humorum putridorum materia super-
 greditur, unde pestilentia aeris eius assimilatur, unde facile et ci-
 cius corrumpitur. Corpora malis humoribus mundificata, et
 in custodia sanitate non neglecta, tamen in hac peste perma-
 neat salubria. Similiter permanent sani, quorum complexio
 contraria est complexionem mutati aeris, neque solum non curant mu-
 tatum aerem, sed etiam meliorantur mutatione eadem. Quod si non
 esset ubicumque² mutaretur aer infirmarentur et morerentur omnes. *

15 Sufficit de aeris mutatione que dum uniuersaliter multis sit pes-
 tifera epidemiam uocauit ypcras generaliter, hancque diffe-
 rentialiter alibi postea ita diuisit. *De diuersitate exercitiorum,*
Quia de rebus non naturalibus aeris nos circumdantis xii.

20 prout tempus expetebat iam expleuimus, de secunda parte, id est
 motu et quiete dicemus, et de motu in primis incipiemus.

Motus ergo naturaliter in duo diuiditur. Vel animę motus et eius acciden-
 tia dicuntur, de quibus postea tractabimus. Vel sunt motus corporis quos
 exercicia uocamus. Motus corporis uel sunt temperati uel intemperati.

25 Temperatus motus, temperatum calefacit corpus. Quod si parum exeat
 temperamentum, facit motum intemperatum, corpori nimium prestans
 calorem, et aliquando siccitatem propter humectationis dissoluti-
 onem. Quod si modum egreditur corpus refrigeratur. Calor enim naturalis
 dissolutus ab eo expellitur, aliquando refrigerat, et humectat ra-
 tione dicenda. Si in uena siue in membro non principali

30 multa quantitas sit coadunata flegmatis, motus accedens
 nimis dissoluit et in aliqua ueniens membra, nobilia,
 ea refrigerat et humectat, unde totum corpus refrigeratur. Mo-
 tus autem necessitates esse uidentur. Calorem enim naturalem
 suscitatur et augmentatur, ut actionem secundum quod oportet ex-

¹ arborum

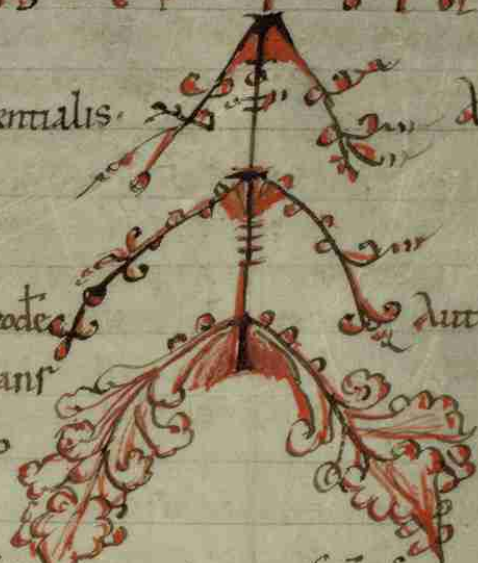
² ubicumque

Omnis Epidemia

Aut Pestilentialis. Aut salubris.

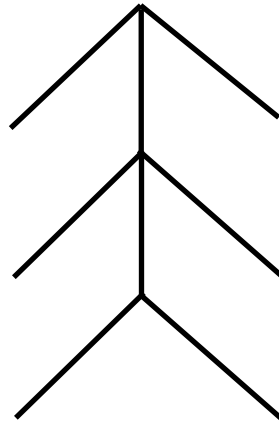
Aut in uno reodec
mortificans & MOR
toco BIFICAT

Sic Rome aeris mutatio homines im faciat. Spleneticos in egypto
se splenetificat. & mortificat.

OMNIS EPIDIMIA

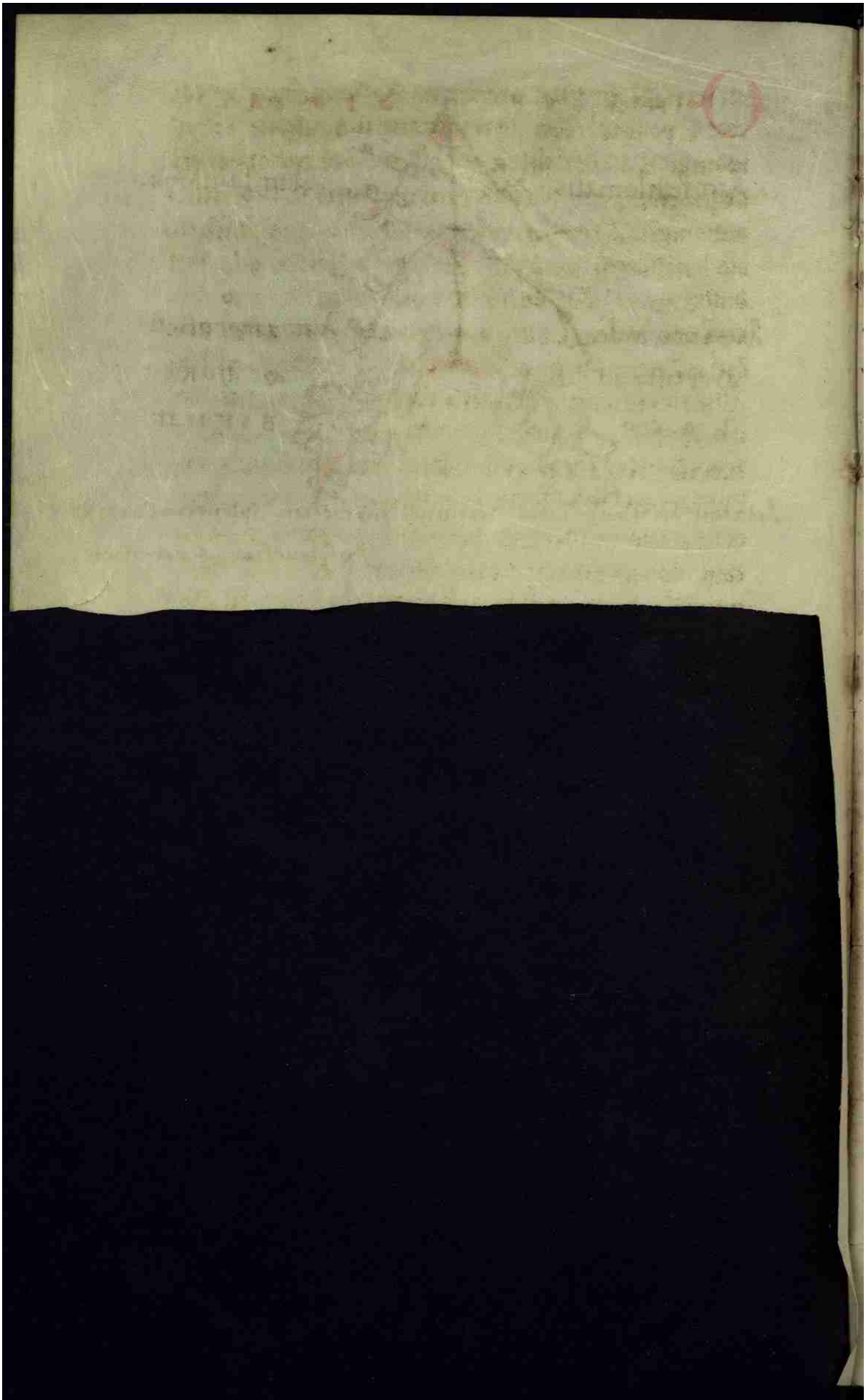
Aut Pestilentialis,

Aut in uno et eodem
mortificans
loco

Aut salubris,

Aut et mortificat
et mor-
bificat

Sicut Romę aeris mutatio homines unde faciat, spleneticos in ęgypto
| et spleneficat, et mortificat.

pleat. Secda. ut poros aperiat. ad supfluitatē eēt ex cor-
 pore expellendā. Tcia ut fricatione sua assidua corpis
 induret ⁊ gfortet. m̄bra. ut qđ agē debent opentur.
 neq; facile ⁊ cito paciant. Qui mot. duo eē uidentur.
 aut uniuersal' aut priuat'. Uniuersal' scđm que diuisa stu-
 dia hoies sequit. inuita hic p̄ncipalr in hoib; e gsideran-
 dus. Est. n. in hoib; actio studiosa. ut in ferrario fer-
 rita in agcola agcultura s; exercitiū ē acciditale su-
 diū qđ rursus in duo diuidr. Aut. n. exercitiū motus
 gnis est eundo. ut pondosa ferendo aut in uno loco
 stando ⁊ tñ opando sic fodē ⁊ fabricare. ⁊ similia his
 onerosa. ⁊ laboriosa. Vt n̄ adeo fortis. neq; rediosus sicut
 m̄scari. ire. redire. arguntari. contendē ⁊ similia
 artificialia ut siuere scribe. In his g operib; totum
 corp' mouet. Priuat' modus exercitiū est qđ infirmis
 inungi. qđ in duo rē diuidr. aut qđ p̄ se homo exegit.
 aut qđ p̄ aliu' circa eū efficit. Ad hō per se fac totū mo-
 uet corp'. P̄ partē corpis; totū corp' sic luctari multum
 ggarī. eq̄tare uenari. Part' corpis mouet. ut si manib; *Vñ lucan'.*
 lapides eiciat ⁊ cathartet. In pedib; ut si in moto cor- *Secuna gen*
 pore pedes tantū moueant in dorso. siue in pectore. *strenus i gur*
 sic erigē inclinare. In instrum̄tis sp̄e sic garrere. canta- *ē optima di*
 re. ⁊ alia hui' modi un' corpa extendōt. ut exercent. *ctis.*
 Qđ alii circa hominē opat. sic fricare cū mappa p̄ manu-
 b; fricare cū mappa aduuat. qđ febres elaborare nā-
 centes lenigat. in petiginē ⁊ morpheā alleuat. Item
 mod' gualit' tō; fit modus in q̄ntitate. in q̄ntitate. in ue-
 locitate. in tarditate. fortit' p̄ leuit'. siue mediocriter.
 f' ortit' ut mod' ille qđ natali' fortis ē sic fodiendi. arandi.
 luctandi. ut qđ ad uelle hois' efficit. ut fricare de qđ
 iā dixi. eq̄tare. ambulare. leui' siue mediocrit'. p̄t'
 natalē altiora quilibet. Q̄ntitatē in hoib; gsiderabis. *ut indurat*
 f' ortis g mot' calefac. indurat ⁊ gfortat. corp'. Imul' *subtiliat. Im*
 fricandi cū corp' fineten' subtiliet. ⁊ cū p̄us durum *n̄ cui'libet for*
 tis mot' ex sp̄ssitudine et ḡntate d̄libat'. Anhelit' etiā ex sudore
 nimio p̄pendit'.

pleat. Secunda, ut poros aperiat, ad superfluitatem econtra ex corpore expellendam. Tercia ut fricatione sua assidua corporis induret et confortet, membra, ut quod agere debent operentur, neque facile et cito paciantur. Qui motus, duo esse uidentur, aut uniuersalis aut priuatus. Vniuersalis secundum quæ diuersa studia homines sequuntur, in uita hic principaliter in hoibus¹ est considerandus. Est enim in hominibus actio studiosa, ut in ferrario ferratura in agricola agricultura, sed exercitium est accidentale studium quod rursus in duo diuiditur. Aut enim exercitu motus grauis est eundo, ut ponderosa ferendo aut in uno loco stando et tamen operando sicut fodere et fabricare, et similia his onerosa, et laboriosa. Vel non adeo fortis, neque tediosus, sicut mæsercari, ire, redire, argumentari, contendere et similia artificialia ut suere scribere. In his ergo operibus totum corpus mouetur. Priuatus modus exercitium est quod infirmis iniungitur, quod in duo item diuiditur, aut quod per se homo exequitur, aut quod per alium circa eum efficitur. Quod homo per se facit totum mouet corpus, uel partem corporis. Totum corpus sicut luctari multum gigari, equitare uenari. * Pars corporis mouetur, ut si manibus lapides eiciatur uel citharizetur. In pedibus ut si inmoto corpore pedes tantum moueantur in dorso, siue in pectore, sicut erigere inclinare. In instrumentis spiritus sicut garrere, cantare, et alia huiusmodi unde corpora extenduntur, uel exercentur. uod alius circa hominem operatur, sicut fricare cum mappa uel manibus fricare cum mappa adiuuat, quia febres elaborare nascentes lenigat, inpetiginem et morpheam alleuiat. Item modus generaliter tribus fit modis in quantitate, in qualitate, in uelocitate, in tarditate, fortiter uel leuiter, siue mediocriter. Fortiter ut modus ille qui naturaliter fortis est sicut fodiendi, arandi, luctandi, uel quod ad uelle hominis efficitur, ut fricare de quo iam dixi, equitare, ambulare, leuius siue mediocris, preter naturalem altiora quilibet. Quantitatem in hominibus considerabis. Fortis ergo motus calefacit, indurat et confortat, corpus. * Terminus fricandi cum corpus finetenus subtilietur, et cum prius durum

tis motus ex spissitudine et grauitate consideratur. Anhelitus etiam ex sudore nimio perpenditur.

* Vnde lucanus. Secuna gen[s] frenis in gir[um] est optima d[u-]ctis.

* terminus indurat subtiliat. Term[i-]nus cuiuslibet for-

¹ hominibus

fuerit. subtilis emolliat. Iam motus cum corpore calefit et
 desiccatur. subtilis fricandi motus. cum corpore aliquantulum ru-
 geat. et in grossum. Mediocri motus cum corpore calefit &
 indurat et exsiccatur. in superioribus; est mediocris. Cuius
 terminus hic cum iam temperat suspirari incipit. anhelat. anhe-
 lere incipiat. hinc et sudor per poros corporis egreditur. Quantitatem diuisita-
 tem similiter et triplicem. Aut. si. multus et idem facit. quod fortis
 in quantitate motus aut debilis et mediocris idem facientes
 quod duae qualitates superiores. Iam. et. tres motus in ue-
 locitate debent considerari. Qualitatis et quantitatis motus
 si ad se invicem componantur. novae redduntur. Si enim fortis
 est et multus. calefacit et exsiccatur ultra modum corpus. ita ut
 dissolvatur. et deficiente virtute naturali refrigerat. Si fortis
 est paucus moderatus. non exsiccatur corpus. neque ut dissolvatur.
 Si debilis et multus. facit quod fortis operatur. Si debilis et paucus
 facit quod per debile fiebat superius. Si mediocris et multus et ue-
 lox. facit quod fortis. Diuisitates motuum secundum uelocitatem
 et tarditatem. si uelox sit et spissus. quod fortis operatur. Si ra-
 rus. facit quod debilis. Si mediocris multus et uelox. facit quod
 multum fortis. ut dissolvatur ut. et calor naturalis refrigerat.
 Si fortis et paucus et rarus. idem facit quod mediocris. Si fortis cum
 mediocri inter uelocitatem et raritatem. et multitudinem et
 paucitatem. facit quod fortis. Si debilis cum multo et uelociter.
 facit quod fortis. Si debilis cum paucis et raro. facit quod multum
 debilis. Si debilis inter temperatum. cum multo et paucis et inter
 temperatum inter uelociter rarum. facit quod mediocris debilis. Si me-
 diocris inter forte et debile cum uelociter et multo. facit quod mu-
 ltu fortis. Si mediocris inter forte et debile cum multo et ra-
 ro facit quod motus superius temperato et superius debile. Sic ponantur
 ad invicem tres mediocres. faciunt quod motus subtemperato. et su-
 per debile. Si tres temperata componantur ad invicem. faciunt
 quod temperat. Similiter de motibus fricandi intellige. Notandum enim
 est triplex. iste. in quantitate. in uelocitate. et tarditate.
 in quantitate. durus enim erit sic debilis. et emolli. durum corpus

* Mediocris frica-
 [t]ionis motus cum corpus
 [a]liquantulum infle-
 [tur] rubeat et iam
 [cre]scere incipiat.
 [H]e sunt diuersitates
 [qual]itatum motuum

fuerit, subtilie emolliatur. Lannis¹ motus cum corpus calefit et
 desiccatur, subtiliter fricandi motus, cum corpus aliquantulum ru-
 geat, et in grossetur. Mediocris motus cum corpus calefit et
 induratur et exsiccat, tamen superioribus est mediocris. Cuius
 terminus his cum iam temperatus suspirari incipit, anhelitus, anhe-
 litus et sudor per poros corporis egreditur. * Quantitatum diuersita-
 tes similiter sunt triplices. Aut enim multus et idem facit, quod fortis
 in qualitate motus aut debilis et mediocris idem facientes
 quod duę qualitates superiores. Istos enim tres motus in ue-
 10 locitate debetis considerare. Qualitatis et quantitatis motus
 si ad se inuicem componantur, nouem redduntur. Si enim fortis
 est et multus, calefacit et exsiccat ultra modum corpus, ita uirtus
 dissoluitur, et deficiente uirtute naturali refrigeratur. Si fortis
 et paucus moderatus, non exsiccat corpus, neque uirtus dissoluitur.
 15 Si debilis et multus, facit quod fortis operatur. Si debilis et paucus
 facit quod per debilem fiebat superius. Si mediocris et multus et ue-
 lox, facit quod fortis. Diuersitates mortuum secundum uelocitatem
 et tarditatem, si uelox sit et spissus, quod fortis operabitur. Si ra-
 rus, facit quod debilis. Si mediocris multus et uelox, facit quod
 20 multum fortis, ut dissoluatur uirtus, et calor naturalis refrigeretur.
 Si fortis et paucus et rarus, idem facit quod mediocris. Si fortis cum
 mediocri inter uelocitatem et raritatem, et multitudinem et
 paucitatem, facit quod fortis. Si debilis cum multo et ueloci,
 facit quod fortis. Si debilis cum pauco et raro, facit quod multum
 25 debilis. Si debilis inter temperamentum, cum multo et pauco et inter
 temperatum inter uelocem rarum, facit quod mediocriter debilis. Si me-
 diocriter inter fortem et debilem cum ueloci et multo, facit quod mu-
 ltum fortis. Si mediocris inter fortem et debilem cum multo et ra-
 ro facit, quod motus super temperato et super debilem. Sicut ponantur
 30 ad inuicem tres mediocres, faciunt quod motus subtemperato, et su-
 per debilem. Si tres temperati componantur ad inuicem, facient
 quod temperatus. Similiter de motibus fricandi intellige. Motus enim
 est triplex, iste, in quantitate, in uelocitate, et tarditate,
 in qualitate, durus enim erit sicut debilis, et emollit, durum corpus

¹ Luis

sic fortis. Shring. et indurat molle. subtiliatq; q' ab eo de-
pellit. Moll' fricandi. emollit. sic debet. poros apit parū
inflat. fricandi mot' int' durū et molle. tepar. fac q' it'
forte. et debile. corp' indurans et gfortas et augmtas.

Mult' desiccatur et minuit. pauc' fac q' moll'. moll' autem
int' multū et paucū. fac q' tepar' int' molle et durum.

Similit' int' uelocē et rarū et multū. idē fac q' dur' et moll'
teperat'. Similit' hū cōponant'. uelox. rar'. mult'. pauc'. sic
et superiores mot'. Quorū actiones et supiorib; discordantes.
& alit. f. artificiorū. et in corpib; q'itates. sic ferrariū. au-
rifices. et formariū. Quā hęc artificia calefaciūt & exsiccat.

Balneantiū calefaciunt et humectant. piscatorū et nau-
gatorū refrigerant corpa. Vñ oportet p'spicacē et medi-
cū in d'ic'ionib; horū et superiorū. Ego tñ satis demon-
strau. q' unq'sq; debeat operari. Moll' qui et exercitium
uocant'. sic arta corpa opant'. Quis si opposita est uni-
uersat'. corp' refrigerant et humectant. augmtas flegma
et nō dissoluent supflua. aliqñ tñ alit' calefac' q'es. Si
quiescunt claudunt' porū humores coadunant' calidi.

Vnde calefac' corp' ueris febrū; maxime si aer nos ar-
cūdant' sit frigid'. **De actionib; balneorū. xiii.**

Aet si balneorū motū nō succedat. ex p'dicta diuisione cū
exmanitione sunt subiecte. oportet tñ eas p' motū
poni exercitia cū actiones earū. ueniant p' motū. Sa-
m enī p' exercitia utunt' balneis. ut et humores exera-
cū nō dissoluti. dissoluant' balneis et siccitas humecte-
tur. que exercitio collit'. mundificent putredines ex fumo
sudati corpū et puluē collecti exercitiū. Balneū q' in d'
stodienda sanitate sanis ē utile. si an' abū et p' exera-
tia ilico fuerit subsequata. Balneū. q' exercitio nō pre-
cedenti supfluitate abi' porū indigesta egerit. coa-
glatos humores dissoluit qui p'poros erant ad exē-
dū pati. q' in aliq' mbrū nobile effluunt. et infirmi-
tate parunt. Similit' et p' abū ilico balneari nō oportet.

f. actionib; balneorū
xiii.

sicut fortis. Stringit et indurat molle, subtiliatque quod ab eo de-
pellitur. Mollis fricandi, emollit, sicut debilis, poros aperit parum
inflat. Fricandi motus inter durum et molle, temperatus, facit quod inter
fortem, et debilem, corpus indurans et confortans et augmentans.

5 Multus desiccatur et minuit, paucus facit quod mollis, mollis autem
inter multum et paucum, facit quod temperatus inter molle et durum.
Similiter inter uelocem et rarum et multum, idem facit quod durus et mollis
temperatus. Similiter hii componantur, uelox, rarus, multus, paucus, sicut
et superiores motus. Quorum actiones erunt superioribus discordantes,
10 et aliter, secundum artificiorum, et in corporibus qualitates, sicut ferrarii, au-
rifices, et fornarii. Quia hæc artificia calefaciunt et exsiccant.
Balneantium calefaciunt et humectant, piscatorum et nau-
igatorum refrigerant corpora. Vnde oportet perspicacem esse medi-
cum in discretionibus horum et superiorum. Ego tamen satis demon-
15 strauit, quod unusquisque debeat operari. Motus qui et exercitium
uocantur, sic arta corpora operantur. Quies si opposita est uni-
uersalis, corpus refrigerans et humectans, augmentans flegma,
et non dissoluens superflua, aliquando tamen aliter calefacit quies. Si
quiescunt clauduntur pori humores coadunantur calidi.

20 Vnde calefacit corpus, ueris febribus maxime si aer nos cir-
cumdans fit frigidus. *De actionibus balneorum .xiii.*

At si balneæ motui non succedant, ex predicta diuisione cum
exinanitione sint subiecte, oportet tamen eas post motuum
poni exercitia cum actiones earum, ueniant post motum. Sa-
25 ni enim post exercitia utuntur balneis, ut et humores exerci-
cii non dissoluti, dissoluantur balneis et siccitas humecte-
tur, que exercitio colligitur, mundificent putredines ex fumo
sudati corporis et puluere collecti exercitii. Balneum ergo in cus-
todienda sanitate sanis est utile, si ante cibum et post exerci-
30 tia ilico fuerint subsecuta. Balneum enim exercitio non pre-
cedenti superfluitatem cibi prioris indigestam egerit, coa-
gulatos humores dissoluit qui per poros erant ad exeun-
dum parati, qui in aliquod membrum nobile effluunt, ubi infirmi-
tatem pariunt. Similiter et post cibum ilico balneari non oportet.

ter. q̄ humorib; cap̄ implēt. ⁊ ab̄ indigesti exēntes
 in uis̄ aliquas faciunt opilationes. Vñ si frequē fiat
 gnat̄ ydropisia. Quā q̄ euaserit licet. p̄ exercitia ⁊ p̄
 abū balneauerit se. rari s̄ corp̄ porilargi de eoy cor-
 porib; supfluitas leuit̄ dissoluit̄. q̄ p̄ exercitia ⁊ bal-
 neū pati nequeunt. q̄ ⁊ copia in̄ deficiunt ⁊ subti-
 liantur si balneant an̄ abū. Vñ oportet parū ante
 balneū ⁊ tepatū. Alij balneū p̄ abū omīno ē fugien-
 dū. Quā ū an̄ abū ⁊ p̄ exercitiū sanos uiuat balneū.
 gnat̄ cū corp̄ reddat humidū. calore ḡfortet natale &
 bñfaciat digestibile. auferat fatigationē poros mag-
 nificet supfluitates euacuet dolores mitiget. uento-
 sitates dissoluat. Infirmos ḡ oportet balneari. s̄ q̄ neces-
 sitas ex̄petit aut causa sc̄it̄ euacuandi ⁊ calefacien-
 di. ⁊ refrigerandi. ⁊ humectandi. ⁊ exsiccandi. P̄det in sca-
 biosis ut humores soluant̄ int̄ cutanei. Urinā de fri-
 gitudine puocat oleos uiuat. Solutionē aufert de po-
 tione multa ⁊ s̄ alia eī adiuuamta q̄ dicunt̄ cū de
 morbis quib; necē est balneari. t̄t̄auim̄. Dixit. n̄. ga-
 lus. Euacuationes cū balneo & exercit̄ subtilib; p̄desse
 humorib;. iā autē ad eundū uicinantib;. Humores ḡ
 si neq; cū balneo neq; exercit̄ s̄ euacuandi s̄ potius
 eis nocet. si n̄ p̄us eos aut̄ subtilient. Balneū tribus
 ex causis mutat̄ qualitates corp̄ aer tepid̄ non cale-
 fac̄ corp̄. Aer sc̄dē causē ē mediocris q̄ n̄ multū ca-
 lefacient̄ corp̄ mediocrit̄ solū humores. T̄cē causē aer
 multū calid̄ est ⁊ multū calefac̄ dissoluent̄ ⁊ eua-
 cians corp̄ supfluitates minuat. Hic actioēs suas
 duob; modis diuisat. Nat̄alr̄ ⁊ accidentalr̄. Nat̄alr̄ si
 paruo tēpe ibi immorans sudet. humectat ⁊ calefa-
 cit corp̄. Humectat q̄ aer balnei humectationē in-
 tiorē ad extiora t̄hit. S; q̄ parū in balneo est mora-
 tus humec̄to in̄ mbriū remanēs humectat. Calefit
 cū cap̄ balneū sit. Si multū inmodab̄ balneandus.

tet, quia humoribus caput implent, et cibi indigesti exeuntes
 in uis aliquas faciant opilationes. Vnde si frequenter fiat
 generatur ydropisia. Quam qui euaserint licet, post exercitia et post
 cibum balneauerit se, rari sunt corporis pori largi de eorum cor-
 5 poribus superfluitas leuiter dissoluitur, quia propter exercitia et bal-
 neum pati nequeunt, quia et corpora inde deficiunt et subti-
 liantur si balneant ante cibum. Vnum oportet parum ante
 balneum et temperatum. Aliis balneis post cibum omnino est fugien-
 dum. Quia uero ante cibum et post exercitium sanos iuuat balneum,
 10 constat cum corpus reddat humidum, calorem confortet naturalem et
 benefaciat digestibilem, auferat fatigationem poros mag-
 nificet superfluitates euacuet dolores mitiget, uento-
 sitatens¹ dissoluat. Infirmos ergo oportet balnari, secundum quod neces-
 sitas expetit aut causa scilicet euacuandi uel calefacien-
 15 di, uel refrigerandi, uel humectandi, uel exsiccandi. Prodest² in sca-
 biosis ut humores soluantur intercutanei. Vrinam de fri-
 gitudinem prouocat ileos iuuat. Solutionem aufert de po-
 tione multa etiam sunt alia eius adiuuamenta quę dicuntur cum de
 morbis quibus necesse est balnari, tractauerimus. Dixit enim ga-
 20 lus. Euacuationes cum balneo et exercitus subtilibus prodesse
 humoribus, iam cutem adeundum uicinantibus. Humores gros-
 si neque cum balneo neque exercitus sunt euacuandi sed potius
 eis nocet, si non prius eos aliter subtilient. Balneum tribus
 ex causis mutat qualitates corporis aer tepidus non cale-
 25 facit corpus. Aer secundę causę est mediocris, quia non multum ca-
 lefaciens corpus mediocriter soluit humores. Tercię causę aer
 multum calidus est et multum calefacit dissoluens et eua-
 cuans corporis superfluitates nimias. Hic actiones suas
 duobus modis diuersat. Naturaliter uel accidentaliter. Naturaliter si
 30 paruo tempore ibi inmorans sudet, humectat, et calefa-
 cit corpus. Humectat quia aer balnei humectationem in-
 teriorem ad exteriora trahit. Sed quia parum in balneo est mora-
 tus humectatio in menbris remanens humectatur. Calefit,
 cum calidum balneum fit. Si multum inmoderabitur balneandus,

¹ uentositates

² Prodest

et multa quantitas sudoris egreditur. corpus calefit. et exsiccatur. Calefit propter aerem balnei ne siccatur quia humectatio cum sudore euacuat. Si maiora partem excedens modum refrigerat et exsiccatur corpus. quia calor naturalis dissoluit. humectatio corporis euacuat. Vnde necesse est deficiat ut. Si quis multum et ultra modum immoretur humectatio exsiccatur. calor naturalis extinguit. Vnde morbi subsequitur. Actio balnei accidentaliter si in corpore colerici et clari sunt humores. et ipsi bene digesti corpus refrigerat. ex aere balnei. ex humoribus; euacuatis sic intertiana uera est uindicta. Item accidentaliter balneum refrigerat. cum crudis humoribus; corpora sunt plena. Qui cum calore dissoluant. fluentes uias oppugnant. et aer balnei introire prohibet. Aliquando humores colerici balneo dissoluit et per membra ad stomacum fluidi. defectione faciunt ex subtilitate minima. Aliquando in aliquibus membris humores sunt pessimi. quia cum membrati discurrant. causa balnei humoribus; admiscetur bonis. illosque in sua putantur naturam. Vnde uitanda sunt balnea apoplethicas febricitantibus; et obtinuit in uicio sui morbi. Sed cum materia se iamatauerit succedat et balneari. Quod aqua balnei faciat. dicendum in presentia. Omnis aqua balnei. aut dulcis est aut non dulcis. Dulcis aut calida aut frigida. Non multum calida calefacit et humectat. poros aperit. aliquando accidentaliter refrigerat. cum calore naturali et humores colericos euacuat. Multa sunt ei uiuamita sicut dicit Hippocrates. Dissoluit et mitigat dolorem. expellit superfluitatem. membris suauiter prestat humectationem. Humores indigestos egit. cute subtiliat et emollit. uentositatem crudam dissoluit. sonum dat. rigorem in febribus; mitigat. spasmodum dissoluit. et thethani incensiones ex solis ardore refrigerat. in capite fractas ossium uiuat maxime si ossa carnis; sunt nuda. Que omnia in masculis et iuuuenibus; imo omnibus; consideranda sunt etatibus. Nec omnia exauctoritate ypoeratis. utilia sunt in aqua balnei. Aqua calida et dulcis ante cibum et post digestionem cibi corpus humidum facit humorum

et multa quantitas sudoris egreditur, corpus calefit, et exsiccat-
 tur. Calefit propter aerem balnei ne siccatur quia humectatio cum
 sudore euacuatur. Si maiora parum excedens modum refri-
 geratur et exsiccat corpus, quia calor naturalis dissoluitur, humectatio
 5 corporis euacuatur. Vnde necesse est deficiat uirtus. Si quis multum
 et ultra modum inmoretur humectatio exsiccat, calor naturalis
 extinguitur. Vnde mors subsequitur. Actio balnei accidentaliter
 si in corpore colerici et clari sunt humores, et ipsi bene digesti,
 corpus refrigeratur, ex aere balnei, ex humoribus euacuatis, sicut
 10 in terciana uera est uideri. Iterum accidentaliter balneum refrigerat,
 cum crudis humoribus corpora sunt plena. Qui cum calore dis-
 soluantur, fluentes uias oppilant, et aer balnei introire
 prohibetur. Aliquando humores colerici balneo dissoluti et per men-
 bra ad stomachum fluidi, defectionem faciunt, ex subtilitate ni-
 15 mia. Aliquando in aliquibus menbris humores sunt pessimi, qui cum men-
 bratim discurrant, causa balnei humoribus admiscentur bo-
 nis, illosque in suam peruertunt naturam. Vnde uitanda sunt balnea,
 apostematicis febricitantibus, et obtalmicis in inicio
 sui morbi. Sed cum materia se iam maturauerit succedat et bal-
 20 neari. Quid aqua balnei faciat, dicendum in presentia. Omnis
 aqua balnei, aut dulcis est aut non dulcis. Dulcis aut cali-
 da aut frigida. Non multum calida calefacit et humec-
 tat, poros aperit, aliquando accidentaliter refrigerat, cum calorem natura-
 lem et humores colericos euacuat. Multa sunt eius iuuamenta, si-
 25 cut dicit ypocras. Dissoluit et mitigat dolorem, expellit super-
 fluitatem, menbris suauem prestat humectationem. Humores
 indigestos egerit cutem subtiliat, et emollit, uentositatem
 crudam dissoluit, somnum dat, rigorem in febribus mitigat,
 spasmus dissoluit et thethanum incensiones ex solis ardore
 30 refrigerat, in capite fracturas ossuum iuuat maxime si ossa
 carnibus sint nuda. Que omnia in masculis et in iuuenibus immo
 omnibus consideranda sunt etatibus. Hęc omnia ex auctoritate y-
 pocratis, utilia sunt in aqua balnei. Aqua calida et dulcis ante
 cibum et post digestionem cibi corpus humidum facit, humorum

habundantiā dissoluit ⁊ q̄ de cibis indigestis remanet
 in stom̄o ⁊ intestinis dissoluit. calore natāle ḡfortat. Si
 q̄s p̄ paucū cibū se balneat. corp̄ humectat ⁊ inping
 uat. Si multū cal̄ ē calefac̄ multū ⁊ humectat parū.
 parū cal̄ humectat multū ⁊ calefac̄ parū. Si q̄s cibo
 adhuc indigesto balneat ḡnant in corpe ḡli humores
 ⁊ flegma poroy opilationes. q̄ si cib; de stō ad epar
 uadit. Cōū flegma necē ē in generet. flegma. n̄ nich
 est aliud. q̄ cib; medioc̄t̄ digent. Itē ypocras. Multū ca
 lidū carnes effeminat. neruoy fac̄ in ḡnentiā. mentis in
 poroy. sanguis fluxū. defectiones sp̄c. quib; subseqū. C
 mpati n̄ debent balneari. q̄ad feces mūdēt. neq; soluti
 uentre. s; c̄lin. q̄ balneū aufert solutionē. neq; uomtes
 ⁊ angustiantes. ne forte paciānt defectiones. neq; san
 ḡne enarib; emittentes. Illi ḡ tantū balneent. q̄b; n̄ q̄tū
 sufficiat emittit. Ypocras. Illi balneent quib; necē est
 sanguare enarib;. neq; tū sanguant. Si q̄s in aq̄ frigida
 balneat. corp̄ humectat ⁊ refrigat. Aliq̄n tū accidētāl̄
 calefit ex poroy ḡstipationib;. ⁊ calous intionis ḡclusio
 nib;. Vñ p̄ cibū balneari. digestiue quēnit ututi. Balnea
 aque frigidē. tres h̄t differentias. Ex figā. ex etate. ex tē
 pr. Si n̄. balneant in aq̄ frigida. sit p̄ḡ atq; iuuenis.
 h̄q; in estate. m̄bra ḡfortant. calor natāal̄ augm̄tat. Q̄
 ut fiat corp̄ fricari oportet añ balnea. ut fricō poros a
 piat. Si corp̄ macidū aq̄ friḡ p̄fortat m̄broy intiora. prin
 cipalia m̄bra refrigant. q̄ calor natāal̄ ḡgelat. Vñ fiūt
 hoies tal̄ patientes sic in hieme serpentes. qui cū p̄car
 nis paruitate hiemali penet̄nt frigore. calor eoy natāal̄
 debilitat. ⁊ q̄s ex amnes refrigant ⁊ licet sepe manu
 bus sit tacti. tangentes tū p̄manent illesi. Simil̄ ma
 cidis nocet aq̄ frigida. ⁊ maxime in hieme. Vñ ypocras
 Q̄ in sepe in aq̄ frigida balneant sp̄asimū thethanū. migr
 dmes m̄broy paciunt. ⁊ rigores in febr̄ib;. Itē. Aqua fri
 gida sp̄asimicos ex plenitudine adiuuat. iuuenum

habundantiam dissoluit et quod de cibis indigestum remanet
 in stomacho uel intestinis dissoluit, calorem naturalem confortat. Si
 quis post paucum cibum se balneat, corpus humectat et inping-
 uat. Si multum calida est calefacit multum et humectat parum,
 5 parum calida humectat multum et calefacit parum. Si quis cibo
 adhuc indigesto balneat generantur in corpore grossi humores
 et flegma pororum opilationes, quia si cibus de stomacho ad epar
 uadit, crudum flegma necesse est inde generetur. Flegma enim nichil
 est aliud, quam cibus mediocriter digestus. Item ypocras. Multum ca-
 10 lidum carnes effeminat, neruorum facit incontinentiam, mentis stu-
 pore, sanguinis fluxum, defectiones spiritus, quibus subsequitur. Con-
 stipati non debent balnari, quoad feces mudentur, neque soluti
 uentre, sed¹ crisin, quia balneum aufert solutionem, neque uomentes
 et angustiantes, ne forte paciantur defectiones, neque san-
 15 guinem e naribus emittentes. Illi ergo tantum balneentur, quibus non quantum
 sufficiat emittitur. Ypocras. Illi balneentur quibus necesse est
 sanguinare e naribus, neque tamen sanguinantur. Si quis in aqua frigida
 balneat, corpus humectatur et refrigeratur. Aliquando tamen accidentaliter
 calefit ex pororum constipationibus, et caloris interioris conclusio-
 20 nibus. Vnde post cibum balnari, digestiuę conuenit uirtuti. Balnea
 aque frigideę, tres habet differentias. Ex figura, ex etate, ex tem-
 pore. Si enim balneans in aqua frigida, sit pinguis atque iuuenis,
 hocque in estate, membra confortantur, calor naturalis augmentatur. Quod
 ut fiat corpus fricari oportet ante balnea, ut fricatio poros a-
 25 periat. Si corpus macidum aque frigus perforat membrorum interiora, prin-
 cipalia membra refrigerantur², quia calor naturalis congelatur. Vnde fiunt
 homines taliter patientes sicut in hieme serpentes, qui cum pre car-
 nis paruitate hiemali penetrantur frigore, calor eorum naturalis
 debilitatur, et quasi exanimis³ refrigerantur et licet sepe mani-
 30 bus sint tacti, tangentes tamen permanent illesi. Similiter ma-
 cidis nocet aqua frigida, et maxime in hieme. Vnde ypocras.
 Qui sepe in aqua frigida balneantur spasmum thethanum, nigre-
 dines membrorum paciuntur et rigores in febris. Item. Aqua fri-
 gida spasmaticos ex plenitudine adiuuat, iuuenum

¹ secundum

² refrigerantur

³ exanimis

in carnosos in etatis medio quia calor naturalis includit cor
 porum. Balneum dulcis non aqua corpori omnino reddit siccum. Si falsa sit
 aqua calida calefacit et siccatur. Adiuuat tamen contra humorem a capi
 te in stomachum et pectus descendente. Aqua sulphurea calefacit
 et resiccatur. dolore nervorum ex humilitate mitigat. Aqua
 aluminosa ventrem stringit refrigerat et resiccatur. Diversorum
 ergo balneorum diverse actiones sunt de quibus adhuc dicemus. In
 balneis frico cum unguento sine unguento. Sine unguento
 lenis frico dissolvit emollit aperit poros calorem dissolvit
 fortis frico carne indurata et estipat. Tepida si sit fri
 co ab interioribus; ad exteriora trahit calorem et licet calefacit
 ipsa eadem tamen humectat. Si cum unguento frigidus sic
 uolatus rosatus humores dissolvit et corpori poros ape
 rit. Calido calefacit et maxime solvit. Vnde in febricitan
 tibus humorem bene dignitibus per unguentum humorem materia
 expellit. Si cum unguento sine unguento porum clau
 duntur humorum dissolutio contrahitur. Si per balneum sit un
 guentum naturalis calor in corpore restringitur. Si aqua sit calida et
 dulcis calida facit corpus et humectat quia calor est conservatus.
 Si frigida et dulcis refrigerans humectat. Hec nobis sumi
 ciant ad haec quae balneo attinerent. **De cibis disputatio**

Sua comesta et ebibita **universalis .xiiii.**

Per a corpore mutantur et ipsa praetera in operatione sua
 mutantia corpori indefinita medicina uocantur sic petru
 turribium et similia eandem in corporibus; uirtute habent
 tamen per corpora praetera mutantur neque ipsa tamen a corporibus; superan
 t. quae mortifera potio dicitur quia eorum natura corpori est contraria
 et fortior et in quantitatibus; et in subiecta sua de quibus; duobus; dicemus
 cum de singulari medicina disputabimus. Quaedam mutant
 corpus praeterquam in naturam corporis et ipsa mutantur quae medicinalibus;
 appellantur sic lactuce. persicorum. cepe. alia. et simi
 lia. Quaedam a corpore mutantur et in corporis similitudine uirtute
 est quae solus sit ab eis. Hec .x. naturae corporis quementia et super
 uirtutis sunt habilia. De quibus; duobus; in presentiarum dice

Vnde plenitudo
 digerit ex quo fit
 spasmus. Adiuue
 re apostema ca
 dum tubori fin
 tum et ex calor
 dolore artere
 fluxum etiam san
 guinis si non lo
 si sibi uicina
 ceciderit quod bene y
 puid. Si enim lo
 refrigeret in co
 tu et poli ast
 pant et sangui
 agulat. Vnde n
 cesse est fluxu
 gat. per contru u
 d est frigidior aq
 similitur per labo
 per uentris flu
 xus nisi est fr
 superfluum. Al
 quando enim h
 modi hominibus aqua
 subuenit. Post
 uonitum farma
 tia et uigilant
 uitanda est aqua fr
 gida.

tamen et carnosos in estatis medio quia calor naturalis includitur corpori. * Balneum dulcis non, aquę corpus omnino reddit siccum. Si falsa¹ sit aqua calida, calefacit et siccatur. Adiuuat tamen contra humorem a capite in stomacho uel pectus descendentem. Aqua sulphurea calefacit et exsiccatur, dolorem neruorum ex humilitate mitigat. Aqua aluminosa uentrem stringit refrigerat et exsiccatur. Diuersorum ergo balneorum diuerse actiones sunt de quibus adhuc dicemus. In balneis fricatio cum unguento uel sine unguento. Sine unguento lenis, fricatio dissoluit, emollit, aperit poros, calorem dissoluit, fortis fricatio, carnem indurat, et constipat. Temperata si sit fricatio ab interioribus ad exteriora trahitur calor, et licet calefacit ipsa eadem tamen humectat. Si cum unguento frigido sicut uiolato, rosato, humores dissoluit et corpus, poros aperit. Calido calefacit, et maxime soluit. Vnde in febricitantibus humorem bene digerentibus per hoc unguere humoris materia expellitur. Si cum unguento uel sine unguento pori clauduntur, chimorum dissolutio contrahitur. Si post balneum sit unguentum naturalis calor in corpore constringitur. Si aqua fit calida et dulcis, calidum facit corpus, et humectat, quia calor est conseruatus. Si frigida et dulcis, refrigerans humefacit. Hęc nobis sufficiant, ad hęc quę balneo attinuerunt. *De cibis disputacio* Si iam comesta uel ebibita *vniuersalis .xiiii.* uel a corpore mutantur et ipsa postea in complexione sua mutantia corpus indefinita medicina uocantur sicut peretrum zinzibrum et similia eandem in corporibus uirtutem habentia, uel corpora per ea mutantur neque ipsa tamen a corporibus superantur, quę mortifera potio dicitur, quia eorum natura corpori est contraria, et fortior, et in qualitatibus et in substantia sua de quibus duobus dicemus cum de singulari medicina disputabimus. Quedam mutant corpus postquam in naturam corporis et ipsa mutantur, quę medicinalis cibis appellantur, sicut lactuę, ptisanum, cepe, alia, et similia. Quedam a corpore mutantur et in corporis similitudinem uertuntur, qui solus sunt cibus. Hęc enim nature corporis conuenientia et suę uirtutis sunt habilia. De quibus duobus in presentiarum dice-

* Vnde plenitudo digeritur ex qua fit spasmus. Adiuue[t] item apostema ca[li-] dum rubori fin[i-] timum et ex calo[re] dolorem artetic[um] fluxui etiam sa[n-] guinis si non lo[cum] sed sibi uicina circumdet quod bene y[pocras] preuidet. Si enim lo[cus] refrigeretur in cir[cu-] itu et poli constipantur et sanguis [co-] agulatur. Vnde n[e-] cesse est fluxus cons[trin-] gatur, post coitum ui[tan-] dus est frigidor aq[ue] similiter post labo[res] post uentris fl[u-] xus nisi cum si[t] superfluus. A[li-] quando enim h[uius-] modi hominibus aqua subuenit. Pos[t] uomitum farmatiam et uigilias uitanda est aqua fr[i-] gida.

¹ salsa

mus et necessitates actionesque singulorum in corporibus. Quia enim
 animalium corpora rationabilia siue irationabilia itionem sol-
 uunt calore. Solutiones autem istae insuales sunt ut visum absistere
 ut eisdem nutriendis sibi succedent sicut necesse. Oportet enim ex
 dissoluentem non horum materia resorbillarem. Superuenient autem ma-
 tia si solutione corporis exsuperat. corpus augmentatur et impingatur
 sicut in adolescentibus; et in his qui in augmento sunt iudicant. Si
 uero materia sibi minor sit dissolutis corpus minuitur et deficit.
Sic uidem in typhicis. Si si extinetur acciditque dissolutioni
 sunt equalia quae seruant in identitate corpora sicut oleum in lucerna
 uideri facit. non enim extinguitur illa si nec super nec infra oleum ex-
 istat. Quomodo enim corpus omnium siue quodam dissoluta in natura di-
 uisa sunt siue suba. necesse est inde se habent. et uice horum replen-
 tia. idcirco sibi natura in quantitate diuisa est siue suba. Oportet
 ergo medicum subas et quantitates diuisorum nosse ciborum et potuum
 et diuinitates naturarum et complexionum corporum. ut horum noti-
 cia regat et custodiat corpora. Si diuinitates naturarum et co-
 mplexionum tunc diximus cum deplexionibus; corpus loquimur. De ci-
 borum ergo et potuum diuinitatibus; restat tamen dicant. Ciborum ergo acti-
 ones in corporibus; sunt duplices. in quantitate aut suba. In quantitate
 quae cibaria sunt calida. quedam frigida. alia sicca alia humida. alia
 modata. Quorum actiones si adeo sunt magnae ut corpus uix tol-
 leret. in quarto gradu sunt existentes. ut aliorum et cepearum calores.
Si ista hanc subsistant. in tertio gradu medica ponenda autumant.
Si actiones paucae sunt et debiles. ut non magna exuestigatio
 ad capiendum sunt difficiles. in primo gradu esse stabiles. Si
 actiones nec multum fortes. nec multum debiles. secundo gra-
 du debet attribui. Id in speciebus; et pigmentis debet considerari.
Ciborum sube. diuinitates. Aliae sunt subtiles alii grossi alii me-
 diocres. Subtiles quatenus licet multa sit quantitas. corpus temperat
 uero non subministrat nutrimentum. Grossi quae cum sint paruae quantita-
 tis multa tamen nutrimento dant corpus. mediocres sunt quanti-
 tate sua corpus nutrentes. Singuli horum corpus male et bene
 nutiunt. Subtilis cibus; bene nutriunt corpus. sicut pulli.

mus et necessitates actionesque singulorum in corporibus. Quia enim animalium corpora rationabilia siue inrationabilia interiori sol- uuntur calore. Solutiones autem istę uisuales sunt uel uisui absconseq̄ ut eisdem nutriendis cibi succederent fuit necesse. Oportet enim ex
 5 dissolueremur nisi horum, materia refobillaremur. Superueniens autem ma-
 teria si solutionem corporis exsuperat, corpus augmentatur et inpinguatur
 sicut in adolescentibus, et in his qui in augmento sunt uidemus. Si
 uero materia cibi minor sit dissolutis corpus minuitur, et deficit.
 Sicut uidemus in ptisicis¹. Sed si extrinsecus accidentia dissolutioni
 10 sunt equalia conseruantur in identitate corpora, sicut oleum in lucerna
 uidetur facere, non enim extinguitur illa, si nec supra nec infra oleum ex
 istat. Quomodo enim corporum omnium, siue quorundam dissoluta in natura diuer-
 sa sunt siue substantia, necesse est itidem se habeant, et uicem horum replen-
 tia, idcirco cibi natura in qualitate diuersa est siue substantia. Oportet
 15 ergo medicum substantias et qualitates diuersorum noscere ciborum et potuum,
 et diuersitates naturarum et complexionum corporum, ut horum noti-
 cia regat et custodiat corpora. Sed diuersitates naturarum et com-
 plexionum tunc diximus, cum deplexionibus² corporum loqueremur. De ci-
 borum ergo et potuum diuersitatibus restat tamen dicamus. Ciborum ergo acti-
 20 ones in corporibus sunt duplices, in qualitate aut substantia. In qualitate
 quia cibaria sunt calida, quedam frigida, alia sicca alia humida, alia
 moderata. Quorum actiones si adeo sunt magnę ut corpus uix tol-
 leret, in quarto gradu sunt existentes, ut alliorum et cepearum calores.
 Si infra hanc subsistant, in tercio gradu medici ponenda autumant.
 25 Si actiones paucę sunt et debiles, ut nisi magna ex inuestigatione
 ad capiendum sunt difficiles, in primo gradu erunt stabiles. Si
 actiones, nec multum fortes, nec multum debiles, secundo gra-
 du debent attribui. Idem in speciebus et pigmentis debet considerari.
 Ciborum substantię, diuersitates. Alię sunt subtiles alii grossi alii me-
 30 diocres. Subtiles quantumlicet multa sit quantitas, corpori tamen par.
 Vnde subministrant nutrimentum. Grossi qui cum sint paruę quantita-
 tis multam tamen nutritionem dant corpori, mediocres, secundum quanti-
 tatem suam corpus nutriendes. Singuli horum corpus male uel bene
 nutriunt. Subtilis cibus bene nutriunt corpus, sicut pulli,

¹ ptisicis

² de complexionibus

p'dices fasciani. ascelle. anseris. galloy. testicli. De herb.
 lactice. De piscib; qñ adeo magne sūt qñtitatē n̄ squa
 mosi. siue sūt aq̄ dulcis. seu maru. n̄ q̄ sēp sūt laboriosi.
 aq̄ ū capiunt clara. tra petrosa. De uniu. claris. aurei co
 lous n̄ odouferis n̄ similib; q̄ p̄ sūt dicenda. Nec aut n̄ la
 bantib;. n̄ se n̄ exercitantib; ggruunt. q̄ sanitate cōdi
 unt. Quoz supfluitas cito depellr cū sit parua. Itē diu i
 firmantib; h̄ gcordat. S; tñ his q̄ures n̄ corporū uolub
 impinguationes. cib; subtil' malū nutrīcū p̄stat corpi.
S ic nascitū sinapis. cepe. porri. eruca. oī' cib; salus p̄ amar.
 q̄ his calidi humores ḡnant. Si cibi colericos humores
 ḡnant. licet corpi' qualitates corruant. in aduuant.
 illi. q̄ flegmatici sūt incofi. cū humectatiōe sua. humec
 tatiōe sua dissoluāt. Diuinos itē morbos aduuant. q̄
 infirmitatis dissolūt matīā. Sal' in libro subtil' regi
 minus. cū h̄ moī inq̄. n̄ sana ḡseruau n̄ infirmitates
 curau diuinas. ut n̄ aliq̄. necessario eēt medicanē.
I tñ sanau multos neustreticos. arteticos. ḡlitudine
 splenis n̄ epatis. n̄ hos q̄ iā fere epileptici. Regimta
 huīmoī subtil' ē dieta. cibi siue pot' que bonum nu
 trīcū corpi multa qñtitate subpeditant. Dieta
 mala n̄ subtil' ū oportet. n̄ q̄ uenit n̄ cū exercitū.
G rossus cib; n̄ bñ nutrīcū est ānalis agn'. porc'. utul'. panis //
 firmi bñ mund'. pisces magni n̄ durē carnis. Pecudū
 epar agnū seu porcū recens. caseus. oua dura in
 nū dulce. atq; spissū. Nec oīa laborantib; n̄ exercen
 tib; sūt quementia. hūc; similt' q̄ures n̄ corpa uolūt
 impiguationes. Cib; ḡlus malos chimos subministr' corpo
 rib;. sicuti caro uacana. bubulina. agnina. ouina. ga
 mulina. oua dura. fungi. panis azim'. De m̄bris renes
 n̄ cerebrū. n̄ similia. Itē cib; malus. n̄ sangi q̄ ḡnat
 pessim'. maxime tñ p̄cussione n̄ euadit. Mediocris cib'
 est. Sic agn' agnales edulli. galline. n̄ similia. Nec
 cibaria omib; sūt quementia. n̄ maxime cōplexiom

perdices, fasciani, ascellę, anseris, gallorum testiculi. De herbis, lactuce. De piscibus quando adeo magne sunt quantitatis et squamosi, siue sunt aque dulcis, seu maris, et qui semper sunt laboriosi, aqua ubi capiuntur clara, terra petrosa. De uiuis claris, aurei coloris et odoriferis et similibus, que post sunt dicenda. Hęc autem non laborantibus, et se non exercitantibus congruunt, quia sanitatem custodiunt. Quorum superfluitas cito depellitur cum sit parua. Item diu infirmantibus hec concordant. Sed tamen his qui uires et corporum uolunt inpinguationes, cibus subtilis malum nutrimentum prestat corpori.

10 Sicut nasturcium sinapis, cepe, porri, eruca, omnis cibus salsus uel amarus, quia his calidi humores generantur. Si cibi colericos humores generant, licet corporis qualitates corrumpant, inde adiuuantur, illi, qui flegmatici sunt uiscosi, cum humectationem suam, humectatione sua dissoluant. Diurnos item morbos adiuuant, quia

15 infirmitatis dissoluunt materiam. Salienus¹ in libro subtilis regiminis, cum huiusmodi inquit, et sana conseruauit, et infirmitates curauit diurnas, ut non alie, necessario essent medicine. Iterum sanauit multos nefreticos, arteticos, grossitudine splenis et epatis, et hos qui iam fere epileptici. Regimenta

20 huiusmodi subtilis est dieta, cibi siue potus, que bonum nutrimentum corpori multa quantitate subpeditantur. Dieta mala et subtilis ubi oportet, et quo conuenit et cum exercitiis. Grossus cibus et bene nutriturus est annalis agnus, porcus, uitulus, panis frumenti bene mundus, pisces magni et dure carnis. Pecudum

25 epar agninum seu porcitiu² recens caseus, oua dura uinum dulce, atque spissum. Hęc omnia laborantibus et exercitantibus sunt conuenientia, hisque similiter qui uires et corpora uolunt inpinguationes. Cibus grossus malos chimos subministrat corporibus, sicuti caro uaccina, bubulina, agnina, ouina, gamilina, oua dura, fungi, panis azimus. De menbris renes

30 et cerebrum, et similia. Iste cibus malus, et sanguis quem generat pessimus, maxime tamen percussionem non euadunt. Mediocris cibus est. Sicut agnus annales edulli, galline, et similia. Hęc cibaria omnibus sunt conuenientia, et maxime complexioni

¹ Galienus

² porcinum

reperat. De GRANIS. xv.

Cū de cibi uniuersali sit tractandū. agnus est incipien-
 dū. Cib; autē aut tū nascit aut brutis ē animalib; Tre-
 natuus ē anni tēporib; seminād. uel ex arboris ē fruc-
 tib;. Ex tēporib; am nascencia gna sē. ut frumētū. orde-
 um. faba. aut herbe. ut lactuca. endiuua. aut herba-
 rū fruct;. ut cucbita. melones. aut radices. rapa. brau-
 cia. fruct; arboris. aut siluestres. aut domestici. Cib;
 ex ambulancib; aialib;. Pnatalib;. Noz omniū quedam
 grossa. quedā carnosā. ut cerebrū. epar. splen. ⁊ simi-
 lia. Sē ⁊ qdā supflua. ut sangl. lac. Hoc incipiendū
 agno. ⁊ in primis de frumēto. frumētū oib; gnis est me-
 lius. ⁊ tēpato ppinquus. S; tū aliquētulū ē uicū. unū hu-
 manus corporib; acceptabile. Inmo oē gnū gllū ⁊ pon-
 derosū. Durū q; ⁊ n̄ albu. ē mag; nutritiuū. Albu ⁊ n̄
 pondosū ē mag; nutritiuū. frumētū in aq; dulci coctū
 mag; nutritiuū. uirtutē augmētā corpus. ⁊ maxime si co-
 ctū cū carne. Est autē bonū hūitib; exercitiū ⁊ laborā-
 tib; s; tū gllū chumī in gnant. Qui ū comedit ipsū non
 coctū. uentositatē patiunt. libcos. ascarides. gnant intel-
 tinis. Panis in factus. natam eide frumēti comitat. Qd
 si panis de duro frumēto fiat ⁊ solido. nutrit mag;. qsi
 de leui fiat ⁊ raro. Panis qui de gnoy fit medullis. si-
 milia uulgo solet uocari. Nutribilior est ⁊ idigesti-
 bilior. Vnū cōmpactionē facit intiorē. Panis scdū. min;
 ē nutritiuus. ⁊ citū digit. Qd fit. q; multū ē fursuris.
 Noz duoz medioc; melioris nutrimenti est panis. Coct;
 tēperate ut nec extiora nimis exta. nec intiora in-
 mis mollia. bn fermentat & qtu suffic salus. nutren-
 dus medię cōplexiois corporib; est oportunitas ⁊ hūi
 qn multū exercent. Crim siue crud; gllitudinis
 est ⁊ durū dignū. opulationē eparū atq; splenis
 gnatiuis. Lapidū in renib; oib; panib; peior. Omis
 panis de frumēto cal; in ymo gdu est tū bonū. labo-

Agimus

temperatę. *De Granis .xv.*

Cvm de cibus uniuersaliter sit tractandum, a granis est incipien-
 dum. Cibus autem aut terra nascitur, aut brutis est animalibus. Terre
 natiuus uel anni temporibus seminandus, uel ex arboreis est fruc-
 5 tibus. Ex temporibus anni nascentia grana sunt, ut frumentum, orde-
 um, faba, aut herbę, ut lactuca, endiuia, aut herba-
 rum fructus, ut cucurbita, melones, aut radices, rapa, brau-
 cia. Fructus arborei, aut siluestres, aut domestici. Cibus
 ex ambulantis animalibus uel naturalibus. Horum omnium quedam
 10 grossa, quedam carnosae, ut cerebrum, epar, splen et simi-
 lia. Sunt et quedam superflua, ut sanguis lac. Hoc incipiendum
 a grano, et in primis de frumento. Frumentum omnibus granis est me-
 lius, et temperato propinquius. Sed tamen aliquantulum est uicinus, unde hu-
 manis corporibus acceptabile. Immo¹ omne granum grossum et pon-
 15 derosum. Durum quoque et non album, est magis nutritiuum. Album et non
 ponderosum est magis nutritiuum. Frumentum in aqua dulci coctum
 magis nutritiuum, uirtutem augmentans corporis, et maxime si co-
 quatur cum carne. Est autem bonum habentibus exercitium et laboran-
 tibus, sed tamen grossi chimi inde generantur. Qui uero comedunt ipsum non
 20 coctum, uentositatem patiuntur, lumbricos, ascarides, generantur intes-
 tinis. Panis inde factus, naturam eiusdem frumenti comitatur. Quod
 si panis de duro frumento fiat et solido, nutrit magis, quasi
 de leui fiat et raro. Panis qui de granorum fit medullis, si-
 milia² uulgo solet uocari. Nutribilior est et indigesti-
 25 bilior. Vnum constipationem facit interiorem. Panis secundus, minus
 est nutritiuus, et citius digeritur. Quod fit, quia multum est fursuris³.
 Horum duorum mediocris melioris nutrimenti est panis. Coctus
 temperate ut nec exteriora nimis exusta, nec interiora ni-
 mis mollia, bene fermentatus et quantum sufficit salsus, nutrien-
 30 dis medię complexionis corporibus est oportunis et his etiam
 qui non multum exercentur. Azimus siue crudus grossitudinis
 est et duriter digerendus, opilationem epatis atque splenis
 generatiuus. Lapidum in renibus omnibus panibus peior. Omnis
 panis de frumento calidus in primo gradu est tamen bonus, labo-

¹ Immo

² simila

³ furfureus

rancib; et se exercentib;. et calidissimū sūo habūtib;. ita di-
 co si bñ digit. Quicq; g̃ comessit est animos panes et alios
 superi blasphematos comedat cū cū calidis et diureticis.
 A mūdū inūū est nutritiū q̃ q̃libet aliud de g̃no factū &
 durū ad digendū q̃ p̃t g̃stipationē fac̃ in epate. et rem-
 bus; ē cūcūcū t̃sientib; de guttis; pulmonis; pectoris; a-
 spiratib; maxm̃ si cū zucharo et amigdalon. pulter g̃n-
 ciant. Tertiū frigidū ē et humidū. et ad digendū durū
 chunoy g̃loy et duroy g̃natiūū. Qd̃ q̃ digere possunt
 nutrit eos multū aduuat t̃sientes p̃t gutturis; pectoris;
 pulmonis; aspirates; si cū butiro i in fiat. Si aut cū por-
 tulaca et cū arnaglossa sit coctū. uiuat sanguis scra-
 tū. apectore. S; cūpatis uiscerib; i quenibile est. Qui g̃
 in abū n̄ ad medicinā tātū uti disponit. de sup̃ p̃t asp̃
 g̃t. et de in ne noceat eod̃ elem̃tū. P̃ ouganū. P̃ zinzib̃
 et p̃ in extremis uet̃ unū bib̃t. fursur calore h̃t atq;
 lauat. dissoluit et mundificat. Q̃ p̃ si zucharo et amig-
 daleon i in fiat. ex humiditate pulmonis t̃sientes ad-
 uuat. Qd̃ si in pulmone et pectore ap̃tema fuerit q̃t
 h̃ ualere putandū ē. Si cataplasma local̃ inflatus exue-
 rositate apponat. tumor dissoluit. Ordeū frigidū ē in
 p̃mo g̃ou. siccū in scdo. inūū nutrit frum̃to. s; tū uen-
 rositates g̃nat. Confectiones de ordeo facte et p̃tisanū
 appellate frig̃ sit et humide aq̃ eoy frigidior. S; h̃ p̃t-
 isanū cal̃ cōplexionē aduuat. sicientib; p̃dest. Est. n̄.
 utilē g̃nus oib; cū frigidū et humidū. Scdm̃ tēperam̃-
 tū ualet acutis febr̃ib;. digens mat̃iā un̄ g̃nat. Sicut
 extinguit et natal̃ lauatonū est. Vñ sit ut membr̃is
 oib; cito distūdat de sūo et in testiñs itatū effluit. ubi
 si incendentes inuenit humores. facile expellit. Limo-
 sa intiora siue extiora mundificat. Qd̃ cū sit uiscosū
 loca incendio humoris obusta reparat. un̄c; lib̃cū.
 ne gutt̃ siue mori immiscet. seu stom̃. sic alia uira
 facit. Quē cū ista immiscet loca sup̃ ueniente febris

rantibus et se exercentibus, et calidissimum stomachum habentibus, ita dico si bene digeritur. Quicumque ergo commessurus est azimos panes, uel alios superius blasphematos comedat eum cum calidis et diureticis.

Amidum minus est nutritiuum quam quodlibet aliud de grano factum et
 5 durius ad digerendum quapropter constipationem facit in epate, et renibus, sed conuenit tussientibus de gutturis, pulmonis, pectoris, asperitatibus¹ maxime si cum zucharo et amigdaleon, pultes conficiantur. Tercium frigidum est et humidum, et ad digerendum durum chimorum grossorum et durorum generatiuum. Quod qui digere possunt
 10 nutrit eos multum adiuuat tussientes propter gutturis, pectoris, pulmonis asperitates, si cum butiro ius inde fiat. Si autem cum portulaca uel cum arnoglossa sit coctum, iuuat sanguinis screatum, a pectore. Sed constipatis uisceribus inconuenibile est. Qui ergo in cibum non ad medicinam tantum uti disponunt, desuper piper aspergunt, et deinde ne noceat edunt elementum, uel origanum, uel zinzibrum
 15 et post in extremis uetus uinum bibunt. Furfur calorem habet atque lauat, dissoluit et mundificat. Quapropter si zucharo et amigdaleon ius inde fiat, ex humiditate pulmonis tussientes adiuuat. Quod si in pulmone uel pectore apostema fuerit, contra
 20 hoc ualere putandum est. Si caliditas in locis inflatiuis ex uentositate apponatur, tumor dissoluitur. Ordeum frigidum est in primo gradu, siccum in secundo, minus nutriens frumento, sed tamen uentositates generat. Confectiones de ordeo factę et ptisanum appellatę frigidę sit et humidę, aqua eorum frigidior. Sed hoc ptisanum calidam complexionem adiuuat, sicientibus prodest. Est enim
 25 utilius granis omnibus cum frigidum et humidum. Secundum temperamentum ualet acutis febribus, digerens materiam unde generatur. Sitim extinguit et naturaliter lauatorium est. Vnde fit ut menbris omnibus cito diffundatur de stomacho et intestinis statim effluit, ubi
 30 si incendentes inuenerit humores, facile expellerit. Limosa interiora siue exteriora mundificat. Quod cum sit uiscosum loca incendio humoris conbusta reparat, uermemque lumbricum, ne guttur siue meri inmiscet, seu stomachum, sicut alia iura faciunt. Quę cum ista inuiscetur loca superueniente febris

¹ asperitatibus

ardore exsiccata āgria patient. Suauis ē saporis nullum
 rancore infirmos n̄ inflat. neq; uentositatē ullā apparat
 sic alia solēt gna. fabe enī pl̄ quā oportet coctę. n̄ alia
 desolant uentositate. Has oī h̄t p̄sanū utilitates. si sic
 illud gñat. Ordeū bonū neq; uet̄ esse oportet. albū du-
 rū bñ excoctū atq; putatū. ut extior pell̄ auferat. neq;
 tñ oīo terat. acceptę m̄surę quita decima parte appo-
 ne aq; n̄ int̄ leberē siue stagnatū. ual̄ q; cū tepato igne
 i carbonē tantū suppone. qd̄ ad tres m̄ses illud totum
 fortit̄ gtere. n̄ celare satage. h̄ colamitū uocat̄ p̄sanū.
 P̄anis ordeaceus n̄ sic̄ n̄ frigid̄. m̄n̄ q; frum̄ta nuctouus
 uetasitatis gnatuuus n̄ cōstipatiuus. Quē cōmissur̄ cū uncta
 osit̄ eo utat̄. sic̄ ē caro c̄lla n̄ butirū. Riza est̄ cal̄ in p̄mo
 ḡdu. sic̄cū in sc̄do. un̄ uentriē strinḡ. n̄ multū tñ. Simi-
 lū ibi sit admixtū strinḡ nimū maxime si sit rubi-
 cidū. S; si sit albū. locū quoq; n̄ cū butiro n̄ amigda-
 leon coctū. n̄ ē ḡstipatiuus. Oligat̄. n̄. tñ dolore n̄ ar-
 dore stom̄. n̄ intestinoꝝ c̄ nut̄m̄tū tepatū ē n̄ digesti-
 uū. Si cū lactę coq̄r̄ cōstipationē facit. h̄ humectat.
 atq; nutrit. P̄anicū atq; milū friḡ n̄ sic̄c. in sc̄do ḡdu
 st̄. parū nut̄unt̄ st̄ptica st̄. panis̄ inde fact̄ multo pl̄ ē
 ḡstipatiuus. Urinā puocat ad manducandū melior ē
 si cū butiro. P̄ lactę. P̄ amigdaleon sic̄ coct̄. Quib; admix-
 tis humectat̄. n̄ eoz̄ siccitas expellit̄. Lentel̄ frigidę s̄nt̄
 in sc̄do ḡdu. sic̄cę in. iii. Vñ melancolica ḡnat̄ sanḡnē.
 Quib; si sepe utat̄ niḡ. coleric̄ efficit̄. n̄ melancol̄ tadē pa-
 tit̄. sic̄ cancer. elefantū mania. n̄ similia. Nocet̄ uem
 oclis si sic̄cę s̄nt̄ ḡplexionis. humidis subueniūt. n̄ si cum
 extiori corio coq̄nt̄ solubiles st̄. Sin alit̄. st̄ptice st̄. Oeli-
 ores st̄ ad comedendū si cū lactę coctę fuerit̄. P̄ cū sina-
 chia. malua. P̄ acylhab̄. Peiores si cū carne sic̄ca. q̄ plus
 melancol̄ st̄. ad dignū durę. n̄ uentose. Si cū medietate
 coq̄nt̄ ordeā. humectant atq; nut̄unt. fabę si sit̄ uirides
 friḡ st̄ n̄ humidę. n̄ flegmaticę. si sic̄c frigidę st̄. n̄ sic̄cę.

ardore exsiccata angustiam patientur. Suavis est saporis nullum
 rancorem infirmos non inflat, neque uentositatem ullam apparat
 sicut alia solent genera. Fabe enim plus quam oportet coctę, non a sua
 desolantur uentositate. Has omnes habet ptisanum utilitates, si sic
 5 illud conficies. Ordeum bonum neque uetus esse oportet, album du-
 rum bene excoriatum atque pistatum, ut exterior pellis auferatur, neque
 tamen omnino teratur, acceptę mensurę quintam decimam partem appo-
 ne aquę et inter¹ lebetem siue stagnatum, uas quoque cum temperato igne
 id est carbonem tantum suppone, quod ad tres menses illud totum
 10 fortiter contere, et celare satage. Huius colamentum uocatur ptisanum.
 Panis ordeaceus et siccus et frigidus, minus quam frumenti nutritorius
 uentositatis² generatius et constipatiuus. Quem commissurus cum unctę
 ois eo utatur, sicut est caro crassa et butirum. Riza est calidum in primo
 gradu, siccum in secundo, unde uentrem stringit, non multum tamen. Si mi-
 15 lium ibi sit admixtum stringit nimium maxime si sit rubi-
 cundum. Sed si sit album, locum quoque et cum butiro et amigda-
 leon coctum, non est constipatiuum. Mitigat enim tamen dolorem et ar-
 dorem stomachi, et intestinorum cuius nutrimentum temperatum est et digesti-
 uum. Si cum lactę coquitur constipationem facit, sed humectat,
 20 atque nutrit. Panicium atque milium frigida et sicca, in secundo gradu
 sunt, parum nutriunt stiptica sunt, panis inde factus multo plus est
 constipatiuus. Vrinam prouocat ad manducandum melior est
 si cum butiro, uel lactę, uel amigdaleon sit coctus. Quibus admix-
 tis humectantur, et eorum siccitas expellitur. Lentas frigide sunt
 25 in secundo gradu, sicę in .iii. Vnde melancholica generat sanguinem.
 Quibus si sepe utitur niger, colericus efficitur, et melancholiam tandem pa-
 titur, sicut cancer, elefancium, maniam, et similia. Nocent item
 oculis si sicę sint complexionis, humidis subueniunt, et si cum
 exteriori corio coquantur solubiles sunt. Sin aliter, stipticę sunt. Meli-
 30 ores sunt ad comedendum si cum lactę coctę fuerint, uel cum sina-
 chia³, malua, uel atriplicibus. Peiores si cum carne sicca, quia plus
 melancholice sunt, ad digerendum durę, et uentoseę. Si cum medietate
 coquantur ordeı, humectant atque nutriunt. Fabę si sint uirides
 frigide sunt et humidę, et flegmaticę, si sicę frigide sunt et sicę,

¹ intra

² uentositatis

³ spinachia

⁊ uentose si sint sine sua cortice ⁊ ad dignū durū ideoq;
 comedentes statū gūntates capitis ⁊ uētositate ⁊ fatigatio-
 nē sentiunt. que meliores sūt si aq̄ infundat ⁊ p̄ea igni
 assent ⁊ excoquent ⁊ bñ coq̄nt nullā uentositatē faci-
 unt comedentib; maxime si cuminū p̄p; cinnam̄. alichi-
 on. eis admisceat. Si farina de eis fiat ⁊ si cū iure eas co-
 quas cū amigdaleon. ⁊ rucharo. ⁊ calidas des bibe. adiu-
 uant t̄nentes guttū pulmonis. pectoris. asphytates. Si cū
 tunica sua in aceto coq̄nt uentris uiuant fluxū. desinias
 uomitūq; facta in farina si facie in p̄ corp̄ lauaf. cutē de
 lentigine ⁊ alijs maculis mūdificat. Quarū nutritiū ē tē-
 peratū. quas q̄ comedit ⁊ uentositatē fugē uoluerit. cum
 calamito ⁊ ougano coq̄t ⁊ p̄uere ⁊ oleo. Virides ruzibro cō-
 medat ougano ⁊ sale. Cicer cal ⁊ sicē quiddā h̄t humilita-
 tis uētosū ⁊ inflatū est. Vñ coitū mouet. s̄yma augmē-
 tat ⁊ lac ⁊ m̄strua. ⁊ urina puocat. Aq̄ ubi coq̄r cū ci-
 mino. cū aneto. calefac. anamomo. ⁊ ḡssos humores di-
 soluit. lapidē frang. renū ⁊ uesicē. Nigrū est maḡ for-
 te q̄ album. Cicer ⁊ iā mūdificat lentigine mortiferā.
 ⁊ alias cutis maculas. Lupinū in p̄mo gradu est cal in
 scdo ḡssū. sicū numā h̄t amaritudinē si n̄ sit coctum.
 S; aq̄ ⁊ sale dulcorat. ad dignū durū est si comedat. hu-
 mores ḡssos ḡnat. multū nutr. uñ laborantib; cūent.
 ⁊ se exercentib; Qd si digestibile uis facē. cū calamito ⁊
 origano. ⁊ sale ⁊ oleo oysomogaro. comede. Si cū ama-
 ritudine sua comedat. urina ⁊ m̄strua puocat. fetū
 mortuū expellit. Lubcos ⁊ ascharides eicit. c̄thyationes
 poroz. epatis spleus. pulmonis. apit. Aq̄ in q̄ coq̄nt. hunc
 rei p̄dē uidetur. fenoḡtū calidū in scdo gradu atq;
 sicē. solubile si añ cibū comedat. Si in cibo n̄ adeo facit
 dolore in capite ⁊ abhominatiōē. Aq̄ ubi coq̄r colata
 ⁊ cū melle mixta. solutionē fac uentris menstrua puo-
 cat parturiente mūdificat. fenoḡtū cū ficul; sicis bñ
 coctū ⁊ p̄tea colatū. si colato adicias tātūde mellis itm

Cure 7

et uentose, si sint sine sua cortice, et ad digerendum dure, ideoque comedentes statim grauitates capitis, et uentositatem et fatigationem sentiunt, que meliores sunt si aqua infundantur et postea igni assentur, uel excorizentur, et bene coquantur, nullam uentositatem faciunt commedentibus, maxime si ciminum, piper, cinnamum, alithion, eis admisceatur. Si farina de eis fiat, et si cum iure eas coquas cum amigdaleon, et zucharo, et calidas des bibere, adiuuant tussientes gutturis, pulmonis, pectoris, asperitates. Si cum tunica sua in aceto coquantur, uentris iuuant fluxus, desinterias, uomitumque. Facta inde farina, si faciem inde uel corpus lauas, cutem de lentigine uel aliis maculis mundificat. Quarum nutrimentum est temperatum, quas qui comederit et uentositatem fugere uoluerit, cum calamento uel origano coquat uel pipere uel oleo. Virides zinzibro comedat origano et sale. Cicer calidum et siccum quiddam habet humilitatis, uentosum et inflatum¹ est. Vnde coitum mouet, sperma augmentat, et lac et menstrua, et urinam prouocat. Aqua ubi coquitur cum ciminio, cum aneto, calefacit, cinamomo, et grossos humores dissoluit, lapidem frangit, renum et uesice. Nigrum est magis forte quam album. Cicer et iam mundificat lentiginem mortiferam, et alias cutis maculas. Lupinum in primo gradu est calidum in secundo grossum, siccum nimiam habens amaritudinem si non sit coctum. Sed aqua et sale dulcoratur, ad digerendum durum est si comedatur. Humores grossos generat, multum nutrit, unde laborantibus conuenit, et se exercentibus. Quod si digestibile uis facere, cum calamento et origano, et sale et oleo opsomogaro, comedere. Si cum amaritudine sua commedas, urinam et menstruam prouocat, fetum mortuum expellit. Lubricos² et ascharides eicit, constipationes pororum, epatis, splenis, pulmonis, aperit. Aqua in qua coquuntur, huic rei prodesse uidetur. Fenogrecum calidum in secundo gradu, atque siccum, solubile, si ante cibum commedas. Si in cibo non adeo facit dolorem in capite et abominationem. Aqua ubi coquitur colata et cum melle mixta, solutionem facit uentris menstruam prouocat parturientem mundificat. Fenagrecum cum ficibus siccis bene coctum et postea colatum, si colato adicias tantundem mellis iterum

¹ inflatuum

² Lumbricos

q; coq̄. q̄ ad sp̄ilitudinē redigat̄ ualet ad uer̄i t̄im
 pect̄ mundificat. ⁊ pulmone. De humorib; ḡllis ⁊ uis-
 cosis. Phaleoy alia s̄t alba que ⁊ frig. s̄t ⁊ sicca. Alia
 rufa ⁊ ipsa cal. utq; t̄n inflatua. s; m̄l q̄ faba. Que
 si coq̄t̄ cū oleo ⁊ op̄omogoro. sinaphi. ⁊ anam. cū ruta
 est in. u. ḡdu hum. p̄ olei h̄ns q̄ aliu ḡnū. Vñ ⁊ emol-
 lit stom. Appetitua uirtute destituit. ab h̄omationē fa-
 cit. humores ḡnat. uiscosos atq; ḡllōs. V̄ ē q̄ patitur
 in stom ex cal nimio acuta passione. P̄ forti humo.
 olei sisami accipiat codeat. unū unū multum sibi
 p̄dit. Siq̄s comedē uult sisamū. ut ei n̄ noceat. assa-
 tū melle comedat. Papauer albū meli ē ad comedendum
 q̄ niḡm in t̄cio ḡdu frig ⁊ humidū. Vñ p̄stat sonum.
 Niḡrū fac̄ estipationē uer̄is. P̄ m̄tis. Vtq; t̄n aduuiat̄
 tussim. Albū est adhuc meli si cū ruzharo ⁊ melle come-
 dat. *De Herbis ⁊ p̄mū de lactucis. xvi.*

Herb̄ ⁊ p̄mū de lac-
 uis. xvi.

L

Lactuce s̄t frig ⁊ humidē in sc̄do ḡdu oib; herbis nu-
 tribiliores. sanḡne meliore alius herbis ḡnantes s̄t̄i mi-
 nigat. sonū p̄stant. siue s̄t coctē siue crudē libidine
 aufert maxime si s̄p̄ma eoy bibat. frigide s̄t natē cū
 m̄ta eoy ⁊ apio comedant. Scariola siue endiuic lactucas
 est uana. s; m̄l ē frigida. ⁊ h̄ m̄l n̄nt. amata epatis
 apient ⁊ splenis ostipationē. Aq̄ ei ualet icticis uiuat
 sup̄ posita cal̄ apostemati. nascet̄ in hieme frigidior. ⁊
 humidior est ea in estate. Malua medioct̄er cal̄ est ⁊
 humid. uer̄e humectat. q̄ t̄im aduuiat aspi. guttis
 pulmōni. pectori obuiat. si cū aq̄ ⁊ amigdaleon s̄t coc-
 ta ⁊ in aq̄ cocta ⁊ cū oleo. ⁊ cū amigdaleon comesta uē-
 trē solū. Blit̄is q̄ ⁊ sc̄da p̄mo ḡdu. cal̄ est ⁊ humid. uen-
 trē humectat q̄ t̄im aduuiat. q̄ q̄ comedint acētū
 ⁊ sinaphi admisceri oportebit. radix ei ḡllū ḡnat fle-
 gna. s̄t̄o inquemens est. Spinachia int̄ frig ⁊ humidū
 est t̄epatū. uer̄e humectat. q̄ aspitare guttis. pulmo-
 nis. atq; t̄im aduuiat. frigid̄ nata cū p̄pe ⁊ anamom̄ co-

que coquas, quoad spissitudinem redigatur ualet ad ueterim¹ tussim
 pectus mundificat, et pulmonem. De humoribus grossis et uis-
 cosis. Phaeorum² alia sunt alba quę et frigida, sunt et sicca. Alia
 rufa et ipsa calida, utraque tamen inflatiua, sed minus quam faba. Quę
 5 si coquantur cum oleo et opsomogdro³, sinaphi, et cinnamo, cum ruta
 est in .ii. gradu humidum, plus olei habens quam alium granum. Vnde et emol-
 lit stomachum, appetitiam uirtutem destituit, abhominationem fa-
 cit, humores generat, uiscosos atque grossos. Qui est quod patitur
 in stomacho ex calore nimio acutam passionem, uel forti hūino,
 10 olei sisami accipiat coclear⁴, unum uinum multum sibi
 proderit. Si quis comedere uult sisamum, ut ei non noceat, assa-
 tum melle comedat. Papauer album melius est ad comedendum
 quam nigrum in tercio gradu frigidum et humidum. Vnde prestat somnum.
 Nigrum facit constipationem uentris, uel mentis. Vtraque tamen adiuuant, contra
 15 tussim. Album est adhuc melius si cum zucharo et melle come-
 datur. *De Herbis et primum de lactucis .xvi.*

Lactucę sunt frigidę et humidę in secundo gradu omnibus herbis nu-
 tribiliores, sanguinem meliorem aliis herbis generantes sitim mi-
 tigant, somnum prestant, siue sint coctę siue crudę, libidinem
 20 auferunt maxime si sperma eorum bibatur, frigidę sunt nature cum
 menta eorum et apio comedantur. Scariola siue endiuie lactucis
 est uicina, sed minus est frigida, et hec minus nutrit, amata epatis
 aperiens et splenis constipationem. Aqua eius ualet ictericis iuuat
 superposita calido apostemati, nascens in hiemę frigidior, et
 25 humidior est ea in estate. Malua mediocriter calida est et
 humida, uentrem humectat, contra tussim adiuuat asperis, gutturis
 pulmoni, pectori obuiat, si cum aqua et amigdaleon sit coc-
 ta et in aqua cocta et cum oleo, et cum amigdaleon comesta uen-
 trem soluit. Blitis que et secunda⁵ primo gradu, calida est et humida, uen-
 30 trem humectat contra tussim adiuuat, quam qui commederint acetum
 et sinaphi admisceri oportebit, radix eius grossum generat fle-
 gma, stomacho inconueniens est. Spinachia inter frigidum et humidum
 est temperatum, uentrem humectat, contra asperitatem gutturis, pulmo-
 nis, atque tussim adiuuat. Frigidus natura cum pipere et cinamomo co-

¹ ueterem

² Phaseolorum

³ opsomogaro

⁴ coclear

⁵ sicla

medat. Caulis diuise e complexioni. Aq̄ e frigida. ⁊ hec
 uentre emollit. ⁊ mudificat. Volens uentris solutio
 ne. in aq̄ coqt. ⁊ aq̄ bibat. Constipat cupiens. aq̄ y
 ciens. caule comedat. q̄ frigid⁹ tenebras ycreat. sic
 cal oclis humid⁹ egr fac. Bonus est cu crassa carne. ⁊
 amigdaleon melancholic⁹ q̄r⁹ est. Blit⁹ ⁊ atplices fri
 gid⁹ ⁊ humid⁹. s; atplices humidiores. blit⁹ frigidio
 res. un uuuatiue complexioni cal⁹ ⁊ sicce. ⁊ causon. febrī
 q; tiane. S; tñ si eq; constipatiue s; neq; solutiue.
 P ortulaca in scdo gdu frig est. in tco hum. cal nata
 adiuuat. frōdes ggelatis dentib; p̄t. rami stiptica s;
 creatiu sanguis expectore. p̄t. distindat ⁊ mulieribus
 in fluxu sanguis. de sicco cataplasma dolore capitis
 l'aptema de calore mitigat. frigid⁹ nata cu mta ⁊ e
 ruca apio comedat. Cruca in tco gdu cal est in ymo fri
 gida. s; yma augmtat. coitu matat. dolore capitis gnat. O
 portet g lactucas misceat. ut calor tēpet. Olta in scdo gdu
 est cal⁹ ⁊ sicce. q̄da hñs humiditatis. un ardor mouetur
 libidinis. epatis frigidore adiuuat. s;oi defectiōne ex frig
 dore gfortat abhominatiōne. ⁊ singultū ex plenitudi
 ne adiuuat. digestiua uirtute gfortat. Tarcū cal⁹ ⁊ sicce
 est. gfortans stomachu nimis tñ comestū morat ad di
 gndū. Sumit⁹ ⁊ mta. Nasturtū cal⁹ ⁊ sicce. flegma
 uiscosū. ⁊ gñā uetositate dissoluit. Apū in. iii. gdu ca
 lidū ⁊ sicce est dissoluit uentositate. urinā ⁊ mstrua
 puocat. c̄ h. patione epatis ⁊ splems apit. dolore
 capitis gignit. Coniandū meli e. int pociones qua
 int herbas anumerādū aliq̄tula pars coliandri tantū
 de. quantū lactucay multa q̄ntitas ad ystandū som
 nū fac. herba p̄tē n̄ e comedenda. s; cu aliis coq̄ndis
 ad myrta. odolat boni causa. Olasticati aufert allū. ⁊
 cepariū odore fetidū. Solatrū frig⁹ ⁊ sicce est. in. ii. gdu
 urinā puocat. gshpatione epatis. uesice remū. relaxat
 aytem adiuuat. in his mbris posita. Hamū n̄ gminati

medat. Caulis diuerſeſt complexionis. Aqua eſt frigida, et hec
 uentrem emollit, et mundificat. Volens uentris ſolutio-
 nem, in aqua coquat, et aquam bibat. Conſtipationem cupiens, aquam pro-
 ciciens, caulem comedat, quia frigidus tenebras procreat, ſic-
 5 cis oculis humidus econtra facit. Bonus eſt cum crassa carne, uel
 amigdaleon melancholicis contrarius eſt. Blitis et atriplices fri-
 gidę et humidę, ſed atriplices humidiores, blites frigidio-
 res, unde iuuatiue complexioni calidę et ſicę, et cauſon, febri
 que terciane. Sed tamen ſi eque conſtipatione ſunt neque ſolutorie.
 10 Portulaca in ſecundo gradu frigida eſt, in tercio humida, calidam naturam
 adiuuat, frondes congelatis dentibus proſunt, rami ſtiptici ſunt
 creatiui ſanguinis e pectore, proſunt diſſintericis et mulieribus
 in fluxu ſanguinis, de ſicco cataplasma dolorem capitis
 uel apoſtema de calore mitigat, frigidus natura cum menta et e-
 15 ruca apio comedat. Eruca in tercio gradu calida eſt in primo fri-
 gida, ſperma augmentat, coitum incitat, dolorem capitis generat. O-
 portet ergo lactucis miſceatur, ut calor temperetur. Menta in ſecundo gradu
 eſt calida et ſicca, quiddam habens humiditatis, unde ardor mouetur
 libidinis, epatis frigidorem adiuuat, ſtomachi defectionem ex frig-
 20 dore confortat abhominationem, et ſingultum ex plenitudi-
 ne adiuuat, digeſtiuam uirtutem confortat. Tarcum calidum et ſiccum
 eſt, confortans ſtomachum nimis, tamen comestum moratur ad di-
 gerendum. Similiter et menta. Naſturtium calidum et ſiccum, flegma
 uiſcoſum, et groſſam uentositatem diſſoluit. Apium in .iii. gradu ca-
 25 lidum et ſiccum eſt diſſoluit uentositatem, urinam et menſtruam
 prouocat, conſtipationem epatis et ſplenis aperit, dolorem
 capitis gignit. Coriandum melius eſt, inter pociones quam
 inter herbas annumerandum aliquantula pars coliandri tantun-
 dem, quantum lactucarum multa quantitas ad preſtandum ſom-
 30 num facit, herba per ſe non eſt comedenda, ſed cum aliis coquendis
 admixta, odoratus boni cauſa. Maſticatum aufert allii, et
 cepearum odorem fetidum. Solatrum frigidum et ſiccum eſt, in .ii. gradu,
 urinam prouocat, conſtipationem epatis, ueſicę, renum, relaxat,
 apoſtemata adiuuat, in his menbris poſita. Rami non germinati

et adhuc virides idē faciunt q̄ herbe q̄rū fuerint. si tñ plus nutunt. et humidiores s̄t asparagi. cal s̄t et humidi. mediocriter nutentes. sp̄ma gnantes coitū c̄citantē uirna puocantes. ḡstipac̄ etatis et renū apientes. Coctū oleo et op̄somogaro. in aq̄ comedant. Domestici nutritiores q̄ siluestres. Carabi frīg s̄t et siccī caulib; similes minus tñ siccatiui mali sanguinis nutritiui. Oportet autē comedentē p̄uide ut bñ coq̄nt cū c̄lla carne et op̄somog.

cab. xvii. R

Raya cal *De Radicibus xvii.*

et humida. ḡmū cibū hñs inflatiua multū nutens sp̄ma augm̄tas. aliq̄tū d̄uretica. Radices in. iii. ḡdu cal s̄t et sicce. s̄tō male ḡthantes. ibi in uētre fetidū reddentes ructatū. et uomitū comedēt. malū faciunt nutritiū ḡmū. et ad dignū durū q̄uis q̄da solubiles eē dicant q̄ falsū est. Cū enī in natā sua sint indigestibiles alios q̄m faciunt digentes. Coitū mouent frondes. meli⁹ quam radices. Ceye in. iiii. ḡdu cal et sicce. parū q̄dē humide coitū mouentes. et inflantes. dolore in capite facientes. Oportet q̄ in aceto ḡdūre Plactē. alia calidiora. s̄t ceyis et siccaiora. maximū dolore capiti facientia. acuta s̄t. Quē si coq̄nt ardor ille amittit. pocioni q̄ cibo similiora s̄t. Cocta maḡ nutunt. q̄ cruda sanitate etodiunt. q̄ calore natāle ḡfortant. digē faciūt. ḡstipacionē uenti hñtes caueant et capita dolentes. Poiri m̄n hñs duob; cal et sicce. cap̄ dolere n̄ faciunt sic sup̄iora. coitū mouēt emorroides adiuuant crudi siue colli. **V**etositatē intestinoy expellunt. *De Herbarū fructibus xviii.*

barū fructib;

iii.

De longe uia ueti et amara cal et sicca receteri. et amara. cal et sicca. ēda comesta. ad dignū dura cocta facili⁹ cū aceto. appetitū adiuuant s̄tō ḡfortant. melanc̄ gnant. ad comedendū s̄t ḡta. vñ q̄ n̄ uitant subito et aci. Cucūbita in. ii. ḡdu frīg et hum. parū nutt. vñ ouenit febricitantib; et siccantib;. circa lore c̄sientib;. Quā si frigidī uoluerit comedē. appo

et adhuc uirides idem faciunt quod herbe, quarum fuerint, sed tamen plus nutriunt, et humidiores sunt asparagi, calidi sunt et humidi, mediocriter nutrientes, sperma generantes coitum concitantes urinam prouocantes, constipationem etatis¹ et renum aperientes. Cocti cum oleo et opsomogaro, in aqua comedantur. Domestici nutribiliores quam siluestres. Carambi frigidi sunt et sicci caulibus similes minus tamen siccatiui, mali sanguinis nutritiui. Oportet autem comedentem prouidere ut bene coquantur cum crassa carne et opsomogaro.

Rapa calida *De radicibus .xvii.*

et humida, grossum cibum habens inflatiua multum nutriens sperma augmentans, aliquantulum diuretica. Radices in .iii. gradu calide sunt et sicce, stomachum male contrahantes², ibi in uentre fetidum reddentes ructatum, et uomituri comedunt, malum faciunt nutrimentum grossum, et ad digerendum durum quamuis quidam solubiles esse dicant quod falsum est. Cum enim in natura sua sint indigestibiles alios quomodo faciunt digerentes. Coitum mouent frondes, melius quam radices. Cepe in .iiii. gradu calide et sicce, parum quidem humide, coitum mouentes, et inflantes, dolorem in capite facientes. Oportet ergo in aceto condire uel lacte, allia, calidiora, sunt cepis et sicciora, maximum dolorem capiti facientia, acuta sunt. Que si coquantur ardor ille amittitur, pocioni quam cibo similliora sunt. Cocta magis nutriunt, quam cruda sanitatem custodiunt, quia calorem naturalem confortant, digere³ faciunt, constipationem uentris habentes caueant, et capita dolentes. Porri minus his duobus, calidi et sicci, caput dolere non faciunt sicut superiora, coitum mouent emorroides adiuuant crudi siue costi⁴. Ventositatem intestinorum expellunt. De Herbarum fructibus .xviii.

De longe uia⁵ ueteri et amara calida et siccam recenteri⁶, et amara, calida et sicca, cruda commesta, ad digerendum dura cocta facilius cum aceto, appetitum adiuuant stomachum confortant, melancoliam generant, ad comedendum sunt grata. Vnde quia non uitantur subito et cicius. Cucurbita in .ii. gradu frigida et humida, parum nutrit. Vnde conuenit febricitantibus et sicientibus, ex calore tussientibus. Quam si frigidi uoluerint comedere, appo-

¹ epatis

² contrahentes

³ digerere

⁴ cocti

⁵ Melongenia

⁶ recentia

nant p̄p̄ t̄m̄ib; ⁊ similia. Melones frigidi i. n. ḡdu. ⁊ hu-
 m̄. cito digestiui. q̄. colatiui. Vr̄n̄a puocant in petagine
 ⁊ morsia acris in loce mundificat. q̄ sem̄ fac̄ maximū.
 cito in humores st̄m̄ mutant. Galus melones inq̄t in st̄o
 corrupti. uenenosos humores ḡnant. Sepe multū come-
 dentes. paciunt̄ diarr̄iā. Scituli ⁊ cucumeres friḡ ⁊ hu-
 m̄. caloriē ⁊ siti extingit. aq̄ eoy ⁊ ur̄n̄a puocant si ci-
 truli frigidiores ⁊ aliqui styti. Si autem hos come-
 dāt. multā h̄ntes coler̄iā sciunt. q̄ cūtibiles s̄t. Oelo-
 nes palestini q̄ ⁊ cucumeres uocant. sarraceni friḡ s̄t ⁊ hu-
 mido. siccantib; ⁊ febricitantib; acutas febres extingunt.
 aq̄ eoy cucumerū acutas febrib; ualet. ⁊ sp̄odio colorū
 epatis. frigidi in caueant. f. Canal ⁊ hum̄ in p̄mo ḡdu
 aspitati ualent̄ pulmonis. humores uiscosos de canalib;
 ⁊ expellit. si inflat. ur̄n̄a puocat. Olusachar ē ⁊ hum̄
 in p̄mo ḡdu. multū nutrit̄ dura ad expellendū de st̄o. max-
 ime si multa comedant. aspitatiē pulmonis adiuuat.
 ⁊ pectoris. diuretica ē. valet uuln̄ib; uisice atq; rem̄.
 libidine augm̄tat. fungi friḡ ⁊ hum̄ ad digendū du-
 ri. multū ḡnatiui. angustia in ore st̄o. ⁊ ḡuitate de-
 fectionis melancolia. ⁊ flegma ḡnant. Vb; dā s̄t mori-
 feri. **De arborū fructibus p̄mum de ficibus.**

Fic̄ in p̄mo ḡdu s̄t friḡ cal̄ uirides in **xxviii.**
 s̄c̄do hum̄ ⁊ sicce. Inter humiditatem ⁊ siccitatem tēpatē
 medioct̄ nut̄unt sanguinē. alius fructib; estuus ḡnant
 meliorē cito digunt. Colatiuē enī s̄t ⁊ solubiles maxi-
 me si sit̄ matē. Tussientes adiuuant. pectori. pulmoni
 ⁊ uesicē. ⁊ renib; mundicias p̄stant. maxime si aliud
 q̄. colatiui admisceat. sic calamitū. organū. ameos.
 Non matē uetositatē faciunt. maxime ad digendū dure.
 sicce meliores s̄t. Sepe ⁊ multū comedentes pediculis
 habūdāt. maxime put̄dos h̄ntes humores. Qui comedit
 uirides. in fine oxirachara accipiet. Siccas manducal
 nucas ⁊ amigdalas. i. sine h̄ar. Vuē laudib; ficū s̄t uicane.

Fructus arborū
 p̄mū de ficibus. xxviii

nant piper zinzibrum et similia. Melones frigidi in .ii. gradu, et humidi, cito digestiui, quam colatiui. Vrinam prouocant, inpetiginem et morsiam¹ cutis inde loce mundificant, quod semen fecit maximum, cito in humores stomachi mutantur. Galus melones inquit in stomacho

5 corrupti, uenenosos humores generant. Sepe multum comedentes, paciuntur diarriam. Scitruli et cucumeres frigidi et humidi, calorem et sitim extinguunt, aqua eorum et urinam prouocant sed citruli frigidiores et aliquando stiptici. Si autem hos comedant, multam habentes coleram siciunt, quia conuertibiles sunt. Melones palestini qui et cucumeres uocantur, sarraceni frigidi sunt et humidi, sicientibus et febricitantibus acutas febres extinguunt,

10 aqua eorum cucumerum acutis febribus ualet, et spodio coloris epatis. Frigidi inde caueant, sibi. Canalis et humida in primo gradu asperitati ualens pulmonis, humores uiscosos de canalibus

15 eius expellit, sed inflat, urinam prouocat. Musa chalda² est et humida in primo gradu, multum nutrit dura ad expellendum de stomacho, maxime si multa comedantur, asperitatem pulmonis adiuuat, et pectoris, diuretica est. Valet uulneribus uisice³ atque renum, libidinem augmentat. Fungi frigidi et humidi ad digendum⁴ duri, multum generatiui, angustiam in ore stomachi, et grauitatem de-

20 fectionis melancoliam, et flegma generant. Quibusdam sunt mortiferi. *De arborum fructibus primum de ficibus,*
Ficus in primo gradu sunt frigide calide uirides, in xviii.
 secundo humidę et sicę. Inter humiditatem et siccitatem temperatę

25 mediocriter nutriunt sanguinem, aliis fructibus estiuis generant meliorem cito digeruntur. Colatiuę enim sunt et solubiles maxime si sint mature. Tussientes adiuuant, pectori, pulmone et uesicę, et renibus mundicias prestant, maxime si aliud quam colatiuum admisceatur, sicut calamentum, organum, ameos.

30 Non maturę uentositatem faciunt, maxime ad digerendum dure, sicę meliores sunt. Sepe et multum comedentes petliculis⁵ habundant, maxime putridos habentes humores. Qui comedit uirides, in fine oxzizachara accipiet. Siccas manducans nuces uel amigdalas, in fine habeat. Vuę laudibus ficum sunt uicę,

¹ morfiam

² calida

³ uesice

⁴ digerendum

⁵ pediculis

multo meliores pelle extiore hñtes tenuē. ⁊ multū intus
 humore. s̄. ⁊ solubiles. Contrīe c̄rui. In dulcedine p̄fec
 te calidē s̄ ⁊ humidē. Acide ⁊ pontice frīg ⁊ sicē. acbe
 frigidiores ⁊ sicciores. In hieme durantes. cetis uis s̄ nu
 t̄biliores. Vūc cū cortice extiore ⁊ acinis cōmestē. ad diri
 gnōū s̄ durē. Sine his. matie s̄ digestibilis atq; solu
 bilis. Vūc passē natālī faciunt. q̄ ille un̄ sunt cali
 diores tñ ⁊ nutritiores. parū. pect⁹ ⁊ pulmōne adui
 uat. s̄ uiscosos hñt humores. macide ⁊ n̄ adeo carno
 se s̄ cōfortat multū calidē. ⁊ stiptice. Volēs eē solubiles.
 carnosas comedat sine acinis. aq̄ ū coctē s̄ ebibat.
 multo meli⁹ erit solubilis. Oloria frīg in primo ḡdu
 hum̄ s̄ in. u. Bene mata s̄ solubilia. Inmata s̄ stipt
 ica. frīg ⁊ sicē. s̄ cal⁹ ⁊ sicco. Diuini cōmesta digesti
 bilia. ⁊ bonos humores gnatiua. est ḡria. maxime in
 s̄o humores inuentia malos. S̄ em̄ cūertibilia. Co
 tana frīg s̄ ⁊ hum̄. ⁊ mouit in actione similia. tñ gū
 tibiliora. ⁊ peiores humores gnantia. Persica frigida s̄
 ⁊ flegma gnant. ḡrior ē cib; eoy q̄. cotanoy n̄ facile
 cūtibilia s̄. facile ab ossib; enodata. ⁊ sepata. tenera
 s̄ ⁊ cito digestiua. Contrīe ḡria. Mala granata frīg s̄
 acida frigidiora. in humiditate ⁊ siccitate medioc̄a.
 colorē extigt. R. s̄o ⁊ epar ḡfortant. ab hominationē
 remouet. Grana eoy sicca. soluedo uent s̄ ḡru. humo
 res colicos c̄hunt. ne descēdant in s̄o. Dulcia int̄ cal
 hum̄. tēpata s̄. ⁊ humida. ḡna eoy tenā t̄hentes ex
 calore adiuuant. Ypoc̄ in epidimia. Quedā inqt̄ muli
 er cū p̄cordia dolet. ⁊ nulla res eā mitigaret n̄ suē ma
 li gnati. ⁊ farina ordei. hęc tandē apposuit. P̄cordia
 os stom̄ uocant ypoc̄. q̄ cū ex colicis doleat humo
 rib; h̄mōi abis recreat. ^{mala} Cotana frīg s̄ ⁊ sicca. s̄o ca
 lore ḡfortantia. n̄ mata stiptica. ⁊ ad dignōū dura.
 acida. frigidiora. dulcia ⁊ odouifera int̄ cal⁹ ⁊ sicco medi
 oc̄a. Stomachicos ⁊ cardiacos ḡfortant. s̄ tñ neruis
 tanta ante cibū comesta dissipāt p̄ soluuunt. Coy aq̄ maḡ stom̄ ḡfortat.

2 pot
 Cotana frigida
 s̄ ⁊ sicca atq; sti
 ptica calorem
 stomachi ḡfor

tanta ante cibū comesta dissipāt p̄ soluuunt. Coy aq̄ maḡ stom̄ ḡfortat.

multo meliores pellem exteriorem habentes tenuem, et multum interius
 humorem, sunt enim solubiles. Contrarię contrarium. In dulcedine perfec-
 tę calidę sunt et humidę. Acidę et ponticę frigidę et sicę, acerbę
 frigidiores et siciores. In hieme durantes, ceteris uis¹ sunt nu-
 5 tribiliores. Vuę cum corticę exteriore et acinis commestę, ad diri-
 gendum sunt durę. Sine his, materię sunt digestibilis atque solu-
 bilis. Vuę passę naturaliter faciunt, quod ille unde fiunt cali-
 diores tamen et nutribiliores, parum, pectus et pulmonem adiu-
 uant, sed uiscosos habent humores, macidę et non adeo carno-
 10 se stomachum confortant minus calidę, et stipticę. Volens esse solubiles,
 carnosas comedat sine acinis, aqua ubi coctę sunt ebibat,
 multo melius erit solubilis. Mora frigida in primo gradu
 humida sunt in .ii. Bene matura sunt solubilia. Inmatura sunt stip-
 tica, frigida et sicca, stomacho calido et sicco. A ieiunis commesta digesti-
 15 bilia, et bonos humores generatiua, econtra contraria, maxime in
 stomacho humores inuenientia malos. Sunt enim conuertibilia. Co-
 tana frigida sunt et humida, et moris in actione similia, tamen conuer-
 tibilia, et peiores humores generantia. Persica frigida sunt
 et flegma generant, grossior est cibus eorum quam cotanorum non facile
 20 conuertibilia sunt, facile ab ossibus enodata, et separata, tenera
 sunt et cito digestiua. Contrarię contraria. Mala granata frigida sunt
 acida frigidiora, in humiditate et siccitate mediocria,
 colorem extinguunt rubeam stomachum et epar confortant, abominationem
 remouent. Grana eorum sicca, soluendo uentri sunt contrarii, humo-
 25 res colericos contrahunt, ne descendant in stomachum. Dulcia inter calida
 humida, temperata sunt, et humida, grana eorum tenera tussientes ex
 calore adiuuant. Ypocras in epidimia. Quedam inquit muli-
 er cum precordia doleret, et nulla res eam mitigaret nisi sucus ma-
 li granati, et farina ordeı, hęc tandem apposuit. Precordia
 30 os stomachi uocauit yporcas, quod cum ex colericis doleat humo-
 ribus. Huiusmodi cibus recreatur. * ~~Cotana~~ mala/ frigida sunt et sicca, stomachi ca-
 lorem confortantia, non matura stiptica, et ad digerendum dura,
 acida, frigidiora, dulcia et odorifera inter calidum et siccum medi-
 ocria. Stomachicos et cardiacos confortant, sed tamen neruis
 tantia ante cibum comesta constipant post soluunt. Eorum aqua magis stomachum confortat.

Cotana frigida
 sunt et sicca atque
 sti-
 ptica calorem
 stomachi confor-
 tantia ante cibum comesta constipant post soluunt. Eorum aqua magis stomachum confortat.

¹ uuis

inutua. Pura mata et aqua sunt separata. aliquantulum frigus magis
 quam cotana. et male nutritua. acida frigidiora. an abusu com-
 mesta thyrca. per abusu gratia. confortant stomacum sicut in capi-
 te ascendente gratia. Citrina mala. in uirtute sunt diuisa.
Cortex eius frigus et siccitas in tertio gradu. Stomacum et epas confortat.
 ex frigore defecta paru comesta. si multum ad dignum
 dura. Inferior caro frigus et humidum est. sicut guar. flegma generat.
 bene digesta multum nutrit. acida pars et sicca in tertio gradu.
 colicis et non extingit. appetit excitat. cardiaca colerica nutri-
 gat. Inyctigo cutis in lauata. mundificat. generant febri-
 tas diarriam et uomitum extingit. Citrina calidum sunt et sicca.
 paru humida punctuosa emorroides adiuuantia. uolens
 comedere non mundet. et bene mastice. an abusu cum melle ma-
 ducet. Pruna et cerasa frigus sunt in primo gradu. humida in
 secundo. Acida frigidiora sunt et solubilia. dulcia solubilia.
Acida calore extingit. Sicca minus soluit. quam recentia. Si in
 coctoy aqua et cum zucharo ebibita. satis est solubilis. Dactili
 bene matum. et non passum calidum sunt et humidum. satis nutritiuum. Libidi-
 ne incitant. passum solubiliores sunt. et magis mouent cor-
 tum. dolore generant in capite non matum. si potia sunt thyrca.
 stomacum confortatiuum. Nos sepe et multum comedentes. mali
 sunt sanguis. et cito putrescentes. Olearum duo genera sunt que
 oleum emittit una aqua alta. Olei emulsiua magis est nu-
 trua. Aqua reddita sicut confortat. per apue cum aceto comest-
 ta. mata est calidum. non mata frigida. Noces calidum sunt et hu-
 mide. in u. gradu. Recentis. calentes minus. Cortex inferior
 subtilis est. et paru dissipatiuus. Noces nutiunt mediocri-
 ter in capite faciunt multum comestis. sitis sunt generatiuus
 et ueteres precipue. Si aqua cum ficibus. sicca comedant ue-
 neno obuiant. Auellane calidum sunt et sicca. ad dignum
 dure sicut quissime. multum nutritue. Quidam autem medi-
 ca hinc predicant. comedentes cum ruta an abusu secos esse
 quod uenenum et morsus reptilium manducate cum ficibus.
 adiuuant quod scorpionum morsus. Amigdale inter calidum frigus

inutilia. Pira matura et aquosa sunt temperata, aliquantulum, frigida magis quam cotana, et male nutritia, acida frigidiora, ante cibum comesta stiptica, post cibum contraria, confortant stomachum fumum in capite ascendentem contrahunt. Citrina mala, in uirtute sunt diuersa.

5 Cortex eius, frigidus et siccus, in tercio gradu. Stomachum et epar, confortat, ex fridore¹ defecta parum commesta, si multum ad digerendum dura. Interior caro frigida et humida est, stomachum grauat, flegma generat, bene digesta multum nutrit, acida pars et sicca in tercio gradu, colera rubea non extinguitur, appetitus excitatur, cardiaca colerica miti-

10 gatur. Inpetigo cutis inde lauata, mundificatur, congruunt febricitantibus diarriam et uomitum extingunt. Grana calida sunt et sicca, parum humida uel unctuosa emorroides adiuuantia. Volens comedere non mundet, et bene masticet, ante cibum cum melle manducet. Pruna et cerasa frigida sunt in primo gradu, humida in

15 secundo. Acida frigidiora sunt et solubilia, dulcia solubiora. Acida calorem extingunt. Sicca minus soluunt, quam recentia. Sed tamen coctorum aqua et cum zucharo ebibita, satis est solubilis. Dactili bene maturi, et non passi calidi sunt et humidi, satis nutritiui. Libidinem incitant, passi solubiliores sunt, et magis mouent coi-

20 tum, dolorem generant in capite non maturi, sed pontici sunt stiptici, stomachi confortatiui. Hos sepe et multum comedentes, mali sunt sanguinis, et cito putrescentes. Olearum duo genera sunt, quia oleum emittit una aqua altera. Olei emissiua magis est nutritiua². Aqua redditura stomachum confortat, precipue cum aceto commes-

25 ta, matura est calida, non matura frigida. Nuces calide sunt et humide, in .ii. gradu. Recentes, calentes minus. Cortex infior³ subtilis est, et parum constipatiuus. Nuces nutriunt mediocriter in capite faciunt multum comestę, sitis sunt generatiue, et ueteres precipue. Si qui cum ficibus siccis comedant ue-

30 neno obuiant. Auellanę calidę sunt et sicę, ad digerendum durę stomacho grauissime, multum nutritiue. Quidam autem medici habent uel dicunt, comedentes cum ruta ante cibum securos esse contra uenenum et morsus reptilium, manducate cum ficibus, adiuuant contra scorpionum morsus. Amigdalę inter calidum frigidum

¹ frigidore

² nutritiua

³ inferior

et humidum sunt tepere. pectus adiuuant. pulmonem cum sit co-
latum mundificant. mediocriter nutrim. cum sicibus; sicibus co-
mestis solubiles sunt. Amare magis sunt colatium. pectus totum mu-
dificatiue. gstratione epatis et splenis apuunt. urina
puocant. Phistica inter calidum et humidum sunt tepere. stomi confortatiu-
et epatis. Duretica. libidinis augmentatiu. et morsum ua-
lentes scorpionis. **De fructibus arborum siluestrium et mon-**

uctibus arborum
fructibus montanarum
xx.

Xilobeta styrica sunt. Galienus recetia **tanoy. xv.**

dixit non esse styrica. ad digendum dura. mali sanguis
generatiua Capari calidum. et in. in. gradu sicca cum aceto comes-
ti. gstrat aperunt epatis atque splenis. non mundificant de
flegmate. solutione uentris faciunt. Glandes que et celi uo-
cant sunt in primo sicca. in. in. styrica. et ad digendum dure. multum
nutritiue. mstruorum oppulatiue. Castane sunt multum sicca. et
calidum et frigida tepere inflatiue. coitu mouent multum nutrit
dure ad digendum. Lencisa. in. in. gradu sunt calidum et sicca. Sple-
neticos adiuuant. urina et mstrua puocant. flegmaticis
ualent coitu mouent. oleum eorum paralyticis est optimum.
aptematis; splenis subuenit. Olespule frigida sunt et humida.
in primo gradu. acide tamen sunt sicca. priores flegma gnan. se-
quentes calore extingit. Huube frigida sunt et humidum. digestionem
dure. paru nutritiue. aqua in qua coctae sunt calidum et dolorem uisce-
rum mitigat. Galienus tamen eas inuariat. dicens sanitati et dodi-
ende. et infirmitati medianande. nescio quomodo possint
subuenire. Sed hoc tamen scio. quod dure sunt indigno.

bus animalium et
alantibus; incipiendum.
xxi.

De cibis animalium et abulantibus; incipiendum. xxvi.

Omnis caro calidum et humidum nutrit et generatiua sanguinis. Sed tamen
alia plus alia minus. Caro quadrupedum. Porcina inter calidum et hu-
midum media est nutritiua et sanguinem gnan. melior. quam
alia caro nature humana. Vnde galienus. Quidam inquit ho-
mines carne humana pro porcina comedunt ignorantes
et non probat quod humane carni assimilatur porcellina. quod fleg-
matio et humidior. Agnina calidum et humidior. femina ma-
li sanguinem gnat. bene nutritiua. Caprina. femina simili. Cou-

et humidum sunt temperatę, pectus adiuuant, pulmonem cum sit colatiuę mundificant, mediocriter nutriunt, cum ficibus siccis, comestę solubiles sunt. Amare magis sunt colatiuę, pectoris mundificatiue, constipationem epatis et splenis aperiunt, urinam

5 prouocant. Phistici inter calidum et humidum sunt temperati, stomachi confortatiui, et epatis. Diuretici, libidinis augmentatiui, contra morsum ualentes scorpionis. *De fructibus arborum siluestrium uel mon-*

Xii\\ocarrata stiptica sunt. Galienus recentia *tanorum .xx.* dixit non esse stiptica, ad digerendum dura, mali sanguinis

10 generatiua. Capari calidi, et in .iii. gradu sicci cum aceto commesti, constipationem aperiunt epatis atque splenis, stomachum mundificant de flegmate, solutionem uentris faciunt. Glandes que et celsi uocantur sunt in primo sicceę, in .ii. stipticeę, et ad digerendum dureę, multum nutritiueę, menstruorum oppilatiueę. Castaneę sunt minus sicce, inter

15 calidum et frigidum temperatę inflatiueę, coitum mouent multum nutriunt, dureę ad digerendum. Lentisci, in .iii. gradu sunt calide et sicce. Spleneticos adiuuant, urinam et menstrua prouocant, flegmaticis ualent coitum mouent, oleum eorum paraliticis est optimum, apostematibus splenis subuenit. Mespuleę frigidę sunt et humidę,

20 in primo gradu, acideę tamen sunt sicceę, priores flegma generant, sequentes calorem extinguunt. Iuiubeę¹ frigidę sunt et humidę, digestionem dureę, parum nutritiueę, aqua in qua coctę sunt calida et dolorum² uiscerum mitigat. Galus tamen eas iniuriat, dicens sanitati custodiendeę, et infirmitati medicinandę, nescio quomodo possint

25 subuenire. Sed hoc tamen scio, quia dure sunt in digerendo.

De cibis animalium et ambulantiu incipiendum .xxi.

Omnis caro calida et humida nutribilis et generatiua sanguinis. Sed tamen alia plus alia minus. Caro quadrupedum. Porcina inter calidum et humidum media est nutribilior et sanguini generando melior, quam

30 alia caro natureę uicina humaneę. Vnde galus. Quidam inquit homines carnem humanam pro porcina commederunt ignorantes. Vnde probatur quod humaneę carni assimilatur porcellina, quia flegmatior et humidior. Agnina calidior et humidior, femina malum sanguinem generat, bene nutritiua. Caprina, femina similiter. Edu-

¹ Iuiubeę

² dolorem

luna ē tēpata. bonū sangnē gnat. Capna malū sangnem
 gnat. i melancolia. Bouina ē multū nutritua gñā. ad di-
 gnōū dura. melancolica gnat. Vitulina tēpata. bonū sa-
 gnē gignens. Omne. n. aial natalr sicū fet^o hē humidof
 bonū q sangnē fac. Vñ annales agni i edulli. sē tēpa-
 ti. Boues sē siccū. vituli humidiores i tēpati. Agni humi-
 di ānales tēpati. Castroy caro cito digit. i mult meli. cō-
 sa uentrē mollit. humectat. ad digendū dura macra de-
 siccāt. facile ē digestua. Laudabilior est omis caro qm̄
 gñā i maciōū est tēpaciō. Juuenib; i se exercenti ra-
 rosq; poros hñtib; ēuementior est caro pecudū iā adulta-
 rū i bouū nōū in etate pfectoy i caprū castroy. N̄ exer-
 centib; vitulina. hudulina. Omis caro siluestris. ē lauda-
 bil sangnē gnatua. gñā i melancolica. s; capna. lepori-
 na. i melicula. **De extremitatib; i uisceribus**

Extremitatib; i
 rib; eoy. xxii.

Lacti in animalib; ad cōmedendū **cox. xxii.**

laudabiliores eē uident. capitū ab; gñā ē i multū nu-
 tituus. ad digendū dur. flegmaticē symatis augm̄tati-
 uis cerebrū humidū i fastidiosū. Similr medullē. lin-
 guē sē tēperate. pedes. auriclē. i labra. ad dignōū sē
 facilia. mamillē i testicli fastidiosi sē i flegmatica. s;
 tñ peiores sē testicli. Oculi q neruosi sē boni. i aliquātilū
 fastidiosi. Epar bonū sangnē gnat. bn nutrit; dur. ē digi-
 plen malū sangnē gnat. flegmaticū digit. i ē flegmaticū.
 Cor durū ē ad dignōū. si possit digi multū nutrit. Renes si-
 milr. Stomach; difficult. i frīg sangnē gnat. Crassa sē fleg-
 matica. s; cū carne comesta. sē meliora. Vñū qd; hoz scdm
 natām aial ē tñbrū cōsidandū est. **De carnib; uolati**

Scarnib; uolati
 xxiii.

Volatilū caro ad digendū ē faciliō. i omniū **luū. xxiii.**

qdrupedū carne laudabilior. q digestibilior. Gallina
 omia excedit uolatilia. Pulli. i starni p̄dices durē sē passe-
 res calidi. tñ modati. palūber parui cal. melancol sangnē
 gnatui. Omniū uolucrū q̄siderandē sē natē. scdm eoy ui-
 ctū i locū. Anates i anseres cal. i humi maloy humoy

lina est temperata, bonum sanguinem generat * Caprina malum sanguinem generat et melancoliam¹. Bouina est multum nutritiua grossa, ad digerendum dura, melancolicam generat. Vitulina temperata, bonum sanguinem gignens. Omne enim animal naturaliter siccum fetus habet humidus, bonumque sanguinem facit. Vnde annales agni et edulli, sunt temperati. Boues sunt sicci, uituli humidiores et temperati. Agni humidi annales temperati. Castrorum² caro cito digeritur, et nutrit melius, crassa uentrem mollit, humectat, ad digerendum dura macra desiccata, facile est digestiua. Laudabilior est omnis caro qui inter

10 grassum et macidum est temperatior. Iuuenibus et se exercenti rarosque poros habentibus conuenientior est caro pecudum iam adularum et boum nondum in etate perfectorum et caprorum castrorum³. Non exercentibus, uitulina, hudulina⁴. Omnis caro siluestris, est laudabilis sanguinis generatiua, grossi et melancolici, sed caprina, leporina, et meliuscula. De extremitatibus et uisceribus

15 Lacerti in animalibus ad comedendum eorum .xxii. laudabiliores esse uidentur, capitum cibus grossus est et multum nutritiuus, ad digerendum durus, flegmaticus spermatis augmentatiuus cerebrum humidius et fastidiosius. Similiter medullę, linguę sunt temperate, pedes, auriculę, et labra, ad digerendum sunt facilia, mamillę et testiculi fastidiosi sunt et flegmatici, sed tamen peiores⁵ sunt testiculi. Oculi qui neruosi sunt boni, et aliquantum fastidiosi. Epar bonum sanguinem generat, bene nutrit sed durus est digeri. Splen malum sanguinem generat, flegmaticum digeritur, et est flegmaticum.

25 Cor durum est ad digerendum, si possit digeri multum nutrit. Renes similiter. Stomachus difficulter, et frigidum sanguinem generat. Crassa sunt flegmatica, sed cum carne comesta, sunt, meliora. Vnumquodque horum secundum naturam animalis cuius est membrum considerandum est. *De carnibus uolatilium .xxiii.*

30 quadrupedum carne laudabilior, quia digestibilior. Gallina omnia excedit uolatilia. Pulli et starni perdices dure sunt, passerres calidi, turni⁶ moderati, palumbes parui calidi, melancolici sanguinis generatiui. Omnium uolucrum considerandę sunt nature, secundum eorum uictum et locum. Anates et anseres calidi et humidum humorum

¹ melancoliam

² Castrorum

³ castrorum

⁴ hedulina

⁵ peiores

⁶ turdi

carer caro acci
coqndo. xxiii.

gnatum. ad purdine parati. Tures melacot sanguē gnar.
Cruet dure sē et indigestibiles. Simulr pauones. *Qual qh*
 Caro cū gno cocta et tates caro accipi at coqndo. xxiiii.
 maxime uacana et bouina multū nutritua. exercen-
 tes et laborantes adiuuat. cū aceto cocta colericas et cal
 hoib; guenit. cū lacte u multo nutrituoz. et flegma
 gnar. neq; frigidis ualeat. Si cū caulib; melac sanguē
 fac. et solubiles. cū rapis cal et hum est spina gnar. Ome
 frig cal est et sicca. et desiccatumū. Qd si aceto. ualeat sō
 frig et flegmatico. et defecto. qz cōfortatua ē. Assa cal ē et
 tepata. ualde nutritua. s; ad dignū dura. *De piscib; xxv.*

piscib; xxv.
p

Pisces recentes frig et humū uniuersalē flegma gnantes.
 s; tū nascentes in mari. Et in aq; salis. mū sē cal et hum.
 impetūs nascentes. alijs oib; sē laudabiliores. maxime in ma-
 gno flumine claro et bn corrente. sic rigr et eufrates. In
 em tenere sē carnis n̄ uiscosi. et sicut digestum. boni san-
 gnis gnatum. cal. et iuuenib; guementes. et ystias. In ca-
 lido local et in estuū et egritudine exeuntib; atq; defectis.
 Pisces mali sē flegmaticas. et sō frigidis. Temeli calidi am-
 ministrant uī spmatis. In lacub; nascentes. luro siue a-
 q; fetidis et tōbidis. pisces sē pessimi. Malū et illi. q; in q̄eris
 nascunt aq; hu. et uiscosi guttibiles et pessimos humores
 in sō gnantes. Pisces salis. cal sē et sica. uniuā facientes
 sici. mali sē et melacot et sicas colericas. flegmaticas pa-
 rū comedūtib; n̄ adeo mali. Canē et testosi atq; betini
 maloz sē humoz. melacolicas et flegmaticas. S; tū can-
 ci de aq; clara et dulci fortit q; c̄eti. cocti ualeat p̄stia
 et empyricas. *De supfluis animalū sic lacte. xxvi.*

fluit aialū sic
te. xxvi. o

Omnia aialū supflua et ambulabiliū sē sic lac. ut uo-
 latalū sic oua apū sic mel. Lac aū uniuersalē frig
 et humidū est. acadū frigidū. coagulatu sica d̄ extrib;
 gponit substantias t̄estri. aeria. aq̄sa t̄estri caseus
 aeria butyrū. aq̄sa serū. Serū humores cal fac. uentre
 solū colatumū est. Caseus ḡstipat humores c̄sos gnar. Bu-

generatiui, ad putredinem parati. Turtures melancolicum sanguinem generant. Grues durę sunt et indigestibiles. Similiter pauones. *Quas quali-*
Caro cum grano cocta et tates caro accipiat coquando .xxiii.
 maxime uaccina et bouina, multum nutritiua, exercen-
 5 tes et laborantes adiuuat, cum aceto cocta colericis et calidis
 hominibus conuenit, cum lactę uero multo nutribilior, et flegma
 generat, neque frigidis ualet. Si cum caulibus melancolicum sanguinem
 facit, et solubiles, cum rapis calida et humida est sperma generat. Omne
 frigidum calidum est et siccum, et desiccatiuum. Quod si aceto, ualet stomacho
 10 frigido et flegmatico, et defecto, quia confortatiua est. Assa calida est et
 temperata, ualde nutritiua, sed ad digerendum dura. *De piscibus .xxv.*
Pisces recentes frigidi et humidi uniuersaliter flegma generantes,
 sed tamen nascentes, in mari, uel in aquis salsis, minus sunt calidi et humidi,
 in petrosis nascentes, aliis omnibus sunt laudabiliores, maxime in ma-
 15 gno flumine claro et bene currente, sicut tigris et eufrates. Isti
 enim tenerę sunt carnis non uiscosi, et satis digestiui, boni san-
 guinis generatiui, calidis, et iuuenibus conuenientes, et ptisicis. In ca-
 lidis locis et in estuiis et egritudinem exeuntibus atque defectis.
 Pisces mali sunt flegmaticis, et stomacho frigidis. Testiculi calidi am-
 20 ministraui¹ uim spermatis. In lacubus nascentes, luto siue a-
 quis fetidis et turbidis, pisces sunt pessimi. Mali et illi, qui in quietis
 nascuntur aquis. Hii enim uiscosi conuertibiles et pessimos humores
 in stomacho generantes. Pisces salsi, calidi sunt et sicci, nimiam facientes
 sitim, mali sunt et melancolicis et siccis colericis, flegmaticis pa-
 25 rum comedentibus non adeo mali. Cancri et testosi atque bestini
 malorum sunt humorum, melancolicis et flegmaticis. Sed tamen can-
 cri de aqua clara et dulci fortiterque currenti, cocti ualent ptisicis
 et empiicis. *De superfluis animalium sicut lacte .xxvi.*
Omnia animalium superflua et ambulabilium sunt sicut lac, uel uo-
 30 *latilium sicut oua, apum sicut mel. Lac autem uniuersaliter frigidum*
 et humidum est, acidum frigidius, coagulatum siccus quod ex tribus
 componitur substanciis, terrestri, aëria, aquosa. Terrestri caseus,
 aëria butyrum, aquosa serum. Serum humores calidos facit, uentrem
 soluit colatiuum est. Caseus constipat, humores crassos generat. Bu-

¹ amministratiui

tūm tēperatū est int̄ cal̄ ⁊ hum̄. Lacti int̄ hōz tūm una
 p̄ douē q̄litatez q̄ ex natā ḡtīg aīal̄. ex tēpr. ⁊ longinqu
 tatez siue p̄pinq̄tatez ḡnandi. Ex natā aīal̄ sic uaccē do
 minant̄ lacti. caseus ⁊ butirū. Vñ alio lacte est nut̄
 bili. ⁊ aīto ad descēdēdū durū. Lac camelinū ē aq̄tici
 ūm m̄m̄ nutritibile ⁊ cito digestibile. Iuuat q̄ ydropicis.
 C aīnū int̄ duo hec ē mediocr̄. q̄ tā s̄t in eo eq̄ha. Ouum
 est medū int̄ uacmū ⁊ caprinū. Lac asinum p̄ caballi
 nū. int̄ camelinū ⁊ caprū est medū. S; t̄m̄ asinum p̄
 s̄ic ē oycmū. si recēter bibat. cū uba p̄mū erit. Qu
 b; ⁊ lac mulierū est oycmū. q̄ sanoz s̄t corpm̄. Omne
 ⁊ lac ex infirmo aīali pessimū est. Aliq̄n recēnt lac ḡt
 uenēnū cal̄ ualet. Diuītas lactis extēpe. am̄ est. q̄ in
 uere iā app̄p̄iq̄te ad ḡnare subtil̄ ⁊ aq̄tius q̄ in a
 lio tēpe. Groscescit. donec ad estate p̄uenit. In estate tē
 perate est natē. p̄ ex atēpam̄to. Itē tendens in ḡnari
 donec aīal̄ fetū habuerit. Diuītas ex uictu aīal̄. q̄ cum
 aīal̄ cal̄ comed̄. Lac calozē seruat. comedens stiptica.
 stipticū h̄t lac. simil̄ in alijs. S; si tēperatā comed̄ h̄
 b̄a. lac tēparū erit. Lac aq̄tū malū. q̄ epatis ⁊ splenis
 ḡnat. ḡstipat̄ in renib; ⁊ uesciat lapides. Lac cū uent̄ pul
 moni. p̄ectori atq; p̄stias. si s̄t sine febr̄ib; acutis. febr̄i
 citantib; malū ē. ⁊ cap̄ dolentib;. freneticis. epaticis.
 stomaticis. colicis. Aliq̄n t̄m̄ si cū p̄t̄ cal̄ p̄ cū ferro excoc
 tū s̄t. iuuat stomaticos. diarricos. dissinticos. Case⁹ re
 cēnt̄ laudabilior est. q̄ cito digit̄. sic⁹ p̄ salus pessim⁹ ē.
 s̄t̄ parans. ⁊ capitis doloie. epatis ḡstipat̄. in renib; la
 pide. Q̄nto s̄t̄ior. tanto peior. recēntior melior. Butirū
 tēparū ē ualet̄ ad p̄ect. ⁊ pulmonē purgandū. Si in
 h̄c aītema fuerit. butiro ⁊ melle mat̄escat. Oua gall
 nē laudabiliora s̄t. debic̄ p̄dici ⁊ starnoz. si recēntia
 s̄nt uet̄a. p̄ in cal̄ loco facta mala. Aserina Panatina p̄ stu
 chonū. dura ⁊ indigestibilia s̄t. in renib; ḡnatua lapi
 dū. meliora in aq̄. mediocr̄ cocta. Dura s̄t. idigestibilia

tirum temperatum est inter calidum et humidum. Lacti inest horum trium una uel duę qualitates, quod ex natura contingit animalis, ex tempore, et longinquitatę siue propinquitatę generandi. Ex natura animalis sicut uaccę dominantur lacti, caseus et butirum. Vnde alio lactę est nutribilius, et a stomacho ad descendendum durius. Lac camelinum est aquaticum unde minus nutribile, et cito digestibile. Iuuat ergo ydropicis.

Caprinum inter duo hęc est mediocrę, quia tria sunt in eo equalia. Ouinum est medium inter uaccinum et caprinum. Lac asisimum¹ uel caballinum, inter camelinum² et caprinum est medium. Sed tamen asisimum³ ptisicis est optimum, si recenter bibant, cum ubera primum exit. Quibus et lac mulierum est optimum, quę sanorum sunt corporum. Omne enim lac ex infirmo animali pessimum est. Aliquando recens lac contra uenenum calidum ualet. Diuersitas lactis ex tempore, anni est, quia in uere iam appropinquante ad generare subtilius et aquosius quam in alio tempore. Groscescit, donec ad estatem peruenerit. In estatę temperatę est nature, post exit a temperamento. Item tendens ingrossari, donec animal fetum habuerit. Diuersitas ex uictu animalis, quia cum animal calida comedit. Lac calorem seruat, comedens stiptica, stipticum habet lac, similiter in aliis. Sed si temperatam commederit herbam, lac temperatum erit. Lac aquosum malum, quia epatis et splenis generat, constipationem in renibus et uesicis lapides. Lac conuenit pulmoni, pectori atque ptisicis, si sint sine febribus acutis. Febricitantibus malum est, et caput dolentibus, freneticis, epaticis, stomaticis, colericis. Aliquando tamen si cum petra calida uel cum ferro excocum sit, iuuat stomaticos, diarricos, dissintericos. Caseus recens laudabilior est, quia cito digeritur, siccus uel salsus pessimus est, sitim parans, et capitis dolorem, epatis constipationem, in renibus lapidem. Quanto siccior, tanto peior, recentior melior. Butirum temperatum est ualens ad pectus, et pulmonem purgandum. Si in his apostema fuerit, butiro et melle maturescit. Oua gallinę laudabiliora sunt, dehinc perdicum, et starnorum, si recentia sint uetera, uel in calido loco facta mala. Anserina uel anatina uel strutionum, dura et indigestibilia sunt, in renibus generatiua lapidum, meliora in aqua, mediocriter cocta. Dura sunt, indigestibilia

¹ asininum

² camelinum

³ asininum

nelle rucharo.
vii.

fr. fricta p' alia c'fectione myrta ad dignū dura humo-
rēq; malū gnatiua. sic colic' passionē. in renib; lapidē.
epaticis g'ntationē. Oua n' b'n cocta. r' cū calore ebibi-
ta aspitacē guttū iuuat r' pectoris. Si in aceto cocta
dissinticos iuuant. **De melle r' rucharo. r. r. vii.**

Mel in scdo g'ou cat' ē r' sicci. frig' cōplexioni g'gruū.
flegmaticis seru. bonū sangnē g'nat. cat' natale c'for-
tat. colica. r' iuuenes caueant. q' colā g'nat rubeam.
calidos morbos. r' acutos maxime in estate. In his. r' cor-
porib; p'us in col' rubea. q' in sangnē mutat. Colatiuū
ē r' n' laxatiuū. Acutu est. un' sū fac' cito multū comedū-
tes. fastidienter fac' r' uomites. Rucharū ē tēperati. s; cū
aliquūcatū cat'. Actio ei. melli inomat. Mel ut ruch cū
farina cocta s' indigestiua. Si cū oleo. r' amigdal' nut-
tiuū est. s; epatic' fac' c'ntationē. r' in renib; lapides. Si
cū nucib; g'ficiat' mel calidissimū est. col' g'nat. r' in ca-
pite dolore. maxime. colicis r' iuuenib;. Hec tū omnia.
cū melle peiora. cū rucharo meliora. **De potib; r' abaq'.**

De potib; r' ab
aq' r' capiendū.
xviii. c

Cū de potib; dicendū sit. ab aq' q' **incipiendum. r. xviii.**
unūsalior est. reor incipiendū. Qm quidē de abis r' co-
rum diu'sitatib; dixim' scdm. Gal' r' expūctū n' r' m. opor-
tet ut de potib; r' eoz actioib; r' ad q' necē sint dispuce-
m'. G. pot' ex duab; causis ē necessari'. Aut. r. humectat
corp' r' q' hum' de coype dissoluit restaurat. aut abi g'
situidines dissolutas. ad loca portat remotiora. Potiūm
g'na. g'nat' ēē diu'sa. Lit. r. aq' ē actio super' ē memo-
rata. s; coypis n' ē nutritiua. Qd si faciat. n' sua ē nata
s; ei ē est comesta. Et iuunū q' p' os partes coypis portat
abū. nutiens r' calefaciens spm. sangnē augm'tas. calo-
rē natale g'fortans. r' p' totū corp' eū deportans. S; cū
in sanitate c'odienda r' infirmitate curanda. aq' ma-
g' necessaria. oportet ne medic' aq'rū natas negligat.
ut laudandas tribuat. n' laudabiles caueat. Quedā
r. sapida. quedā n' sapida. Sapit. r. clara. r' n' clara.

sunt. Fricta uel alia confectione mixta ad digerendum dura, humoremque malum generatiua, sicut colericam¹ passionem, in renibus lapidem, epaticis constipationem. Oua non bene cocta, et cum calore ebibita asperitatem gutturis iuuant, et pectoris. Si in aceto cocta

5 dissintericos iuuant. *De melle et zucharo .xxvii.*

Mel in secundo gradu calidum est et siccum, frigide complexionis congruum, flegmaticis seruit, bonum sanguinem generat, calorem naturalem confortat, colerici et iuuenes caueant, quia coleram generat rubeam, calidos morbos, et acutos maxime in estate. In his enim cor-

10 poribus prius in coleram rubeam, quam in sanguinem mutatur. Colatium est et non laxatium. Acutum est, unde sitim facit cito multum comedentes, fastidientes facit et uomentes. Zucharum est temperatum, sed tamen aliquantulum calidum. Actio eius, melli uicinatur. Mel uel zucharum cum farina cocta sunt indigestiua. Si cum oleo, et amigdaleon nutritium est, sed epatis facit constipationem, et in renibus lapides. Si

15 cum nucibus conficiatur mel calidissimum est, coleram generat, et in capite dolorem, maxime, colericis et iuuenibus. Hęc tamen omnia cum melle peiora, cum zucaro meliora. *De potibus et ab aquis*

Cum de potibus dicendum sit, ab aqua que *incipiendum .xviii.*

20 uniuersalior est, reor incipiendum. Quoniamquidem de cibis et eorum diuersitatibus diximus, secundum, Galienum et experimentum nostrum, oportet ut de potibus et eorum actionibus et ad quod necesse sint disputemus. Ergo potus ex duabus causis est necessarius. Aut enim humectat corpus et quod humidum de corpore dissoluitur restaurat, aut cibi grossitudines dissolutas, ad loca portat remotiora. Potuum

25 genera, constat esse diuersa. Est enim aqua cuius actio superius est memorata, sed corporis non est nutritiua. Quod si faciat, non sua est natura sed eius cuius est commesta. Est et uinum quod per omnes partes corporis portat cibum, nutriens et calefaciens spiritum, sanguinem augmentans, calorem naturalem confortans, et per totum corpus eum deportans. Sed cum

30 in sanitate custodienda et infirmitate curanda, aqua magis necessaria, oportet ne medicus aquarum naturas negligat², ut laudandas tribuat, non laudabiles caueat. Quedam enim sapida, quedam non sapida. Sapit enim clara, et non clara.

¹ colicam

² negligat

Clara ad bibendū bona si de fontib; sit orientalib; luci-
 da et clara. et aliquā nullū odoris cito calefcens et cito
 frigescent. Adq; h' m' ē acceptabil'. et cito nō guans nō
 erit. cū refrigerans et humectās. Claritas nō. et sigtat.
 q; nich' aliud ei amisceat. Leuitas et cita mutabilitas.
 subtilē subam eē demonstrat. Nō ē scda. q; int' estiuū
 orientale et estiuū occidentale est posita. idē septentrio-
 nal' fontana aq;. Rursus delucosus fluens montib; for-
 tit' erit et sup' petra clarissima. harena hinc sic alie
 magni fluminis. scdm tenet gōū. sanitatis. q; hec i
 hieme s' cal' i estate frigide. Adq; nō pura aliquantulū ē re-
 dolet et sapida. et t'ida. que ex gnoine l'nuie gnat. Hmo
 di aq; gstat' faciunt in epate. et lapides in renibus.
Dure digunt. nō difficult' egouunt. Aqua putida sic qru
 da lacuū. et palulū. seu lutosa. siue in q' dormietes in-
 fluunt putidines ciuitatū. cal' et spissa splene magnifi-
 cat. epar et nō corrūpit. cutē horrida fac. diuisas febre
 ggnit. Adq; pluuiat' cetis aq; melior est et saporasior at-
 q; leuor sic ypoct' in pton aeron. p' idaron. Pluuia est
 inqt' sum' aquarū. a sole c'rectat'. Nata aut' sol' nō nisi
 q' subtilissimū ē t'hit. Vn' aq; pluuię putidini ē p'p'q'ssi-
 ma et q' et subtilitate sui gting'. Melior ē. nō. cetis aq;. et
 digestibilior s; cū putrescat rauitate uocat' gnat' et fe-
 bres. Ad si nō fiat. meliore eē gstat'. Exputredine nō ē uitu-
 panda. s; pot' ex subtilitate laudanda. Omis em' aq; cito
 putrescēs. et cito corruptioni est p'p'q'ss' ē subtil'. Aqua
 pluuiat' rursus que extenuissima aq; c'ficiat' melior eē
 indr'. Subtilitate. nō. sumi. un' orit' signū. p' hāc ē q' cū
 tonitruo cadit. Tonitruū. nō. motu suo sumū subtiliat.
Vn' aq; pluuiat' multū meliorat'. int' alias. Hec bibit'. fri-
 g' ul' cal'. Que cū nuę frigescat natalr' frig' est. sic de
 fontanis. nō refrigerat' et epar. seu nō bibat. q; nō p-
 cutiti rigore g'ctione fac. Mala ē pectori. q; t'um
 ggnit. Dentib; nō ggnit. neq; neruis. nō ossib; nō cere-

Clara ad bibendum bona si de fontibus sit orientalibus lucida et clara, et aliquando nullius odoris cito calescens, et cito frigescens. Aqua huiusmodi est acceptabilis, et cito non grauans stomachum exit, eum refrigerans et humectans. Claritas enim eius significat,

5 quia nichil aliud ei ammisceatur. Leuitas et cita mutabilitas, subtilem substantiam esse demonstrat. Huius est secunda, quę inter estiuum orientalem et estiuum occidentalem est posita, id est septentrionalis fontana aqua. Rursus de lutosi fluens montibus fortiter currens et supra petram clarissimam, harenam habens sicut alicuius

10 magni fluminis, secundum tenet gradum, sanitatis, quia heę in hiemę sunt calidę in estate frigidę. Aqua non pura aliquantulum est redolens et sapida, uel turbida, quę ex grandine uel niue conficitur. Huiusmodi aque constipationem faciunt in epate, et lapides in renibus. Durę digeruntur, stomachum difficiliter egrediuntur. Aqua putrida sicut quorundam lacuum, et paluilum¹, seu lutosa, siue inquam dormientes influunt putredines ciuitatum, calida et spissa splenem magnificat, epar et stomachum corrumpit, cutem horridam facit, diuersas febres gignit. Aqua pluuialis ceteris aquis melior est et saporasior atque leuior sicut ypcras in periton aeron, keidaton. Pluuia est

20 inquit fumus aquarum, a sole contrectatus. Natura autem solis non nisi quod subtilissimum est trahit. Vnde aqua pluuię putredini est propinquissima et quod et subtilitate sui contingit. Melior est enim ceteris aquis, et digestibilior sed cum putrescit raucitatem uocis generat et febres. Quod si non fiat, meliorem esse constat. Ex putredine non est uituperanda, sed potius ex subtilitate laudanda. Omnis enim aqua cito putrescens, et cito corruptioni est propinquans est subtilis. Aqua pluuialis rursus quę ex tenuissima aqua conficitur melior esse uidetur. Subtilitatem enim fumi, unde oritur signum, post hanc est que cum tonitruo cadit. Tonitruum enim motu suo fumum subtiliat.

30 Vnde aqua pluuialis multum melioratur, inter alias. Hęc bibitur, frigida uel calida. Quę cum niue frigescit nataliter² frigida est, sicut de fontanis, stomachum refrigerans et epar. leiunus non bibat, quia stomachum percutiti³ rigorem contractionem facit. Mala est pectori, quia tussim gignit, dentibus non congruit, neque neruis, non ossibus non cere-

¹ paludum

² naturaliter

³ percutit

bro. qz hec m̄bra s̄t frigida. Catarrū fac̄ pectorib; sanḡne
 sc̄tantib;. Et si cessauit̄ morib; in̄ reduct. Aq̄ frigida non
 bibat̄ simulr. q̄ n̄o fr̄ḡ. ⁊ epar̄ h̄t. nat̄alr. l̄ q̄ infirmant̄
 ex frigore eā infirmitatē ē eḡit̄. n̄ ē p̄ ei bibēda. l̄
 p̄ nimia exercitia qz cal̄ dissoluit̄ nat̄alē. Vniūsalr̄ di-
 co q̄c̄q; aq̄ frequē bibit̄ frigida. ḡuisione n̄ euadet
 futura. neq; nocte p̄ sonū bibat̄ sicut̄ n̄o. qz calor ex
 t̄ḡt̄ nat̄alr. n̄ p̄ calore febrū. l̄ cibū cal̄ ⁊ salūm.
 A q̄ frigida siq̄ bibit̄ cū n̄ue bonū appetitū fac̄. n̄o ḡfo-
 rat. ut b̄n diḡat. S; tū subita n̄ ē ebibēda. uerū pau-
 lari sorbitanda. Nix ⁊ glacies si de bona s̄t aq̄ laudabi-
 lis ē. S; illa melior q̄ sup̄ petra ⁊ munda cadit in̄ t̄ra ca-
 dens. ⁊ sup̄ metallinos montes l̄ t̄ras sapidas ⁊ ferentes a-
 bus mōis est̄ cauēda. Aq̄ cal̄ ieiunū stom̄ lauat. ⁊ de ci-
 boy fetib; purgat. flegma ⁊ om̄e putredinē t̄bat. totum
 corp̄ mitigat. sanḡ enarib; p̄ eā manat. Aq̄ neq; fr̄gi-
 da neq; tepida uentrē inflat. si si q̄ eā sepe bibit̄. n̄o emo-
 lit̄ uirū t̄bat. totū corp̄ mitigat. cū n̄ tū s̄t̄ auferat.
 Sufficient̄ ista de aq̄ sapida. Aq̄ n̄ sapida ⁊ salta. l̄ sulphu-
 rea. picea. aluminosa. m̄ta. metallina. Salta uentrē so-
 lū sepe bibita. uentrē ḡstipat. corp̄ desiccāt pruriginē ⁊ sca-
 biē ḡnat. s; ⁊ in̄ ydropicos ⁊ fr̄gidos morbos adiuuat. Si
 balneant in ea l̄ bibant morbidī. Aq̄ picea ⁊ sulphurea
 ad infirmitates ualeat fr̄gidas nervos calefac̄. epar̄ incen-
 dit. Aluminosa desiccāt ⁊ refrigāt sanḡm fluxū ⁊ emor-
 roidas sanat. l̄ stringit. Nitrea uentrē solū. Econt̄ de metallo
 ferri. aq̄ uentrē ḡstipat. m̄bra ḡfortat. ualeat ad dolorē sple-
 nis. ⁊ ap̄temata. De metallo eris. humiditati subuenit̄. sto-
 m̄. in̄ st̄ngurā ḡgunt. De metallo argenti aq̄ refrigāt ⁊
 desiccāt. Hec oia potu s̄t adūsa. nisi sc̄dm̄ diūsas medici-
 nas. siue bibat. siue cū ipsis balneent̄. Oportet aut̄ siq̄ ex
 necessitate cogat̄. ut i regionū l̄ locoy mutationib; secū
 portet. p̄t̄ necē s̄t puluere aq̄ un̄ solū ē bibē. ⁊ aq̄ me-
 tallinē misceat. l̄ alie aq̄ male q̄ inuenit̄. ⁊ p̄ca colata

bro, quia hæc membra sunt frigida. Catarrum facit pectoribus sanguinem
 screantibus. Et si cessauerint morbus inde reducitur. Aquam frigidam non
 bibat similiter, qui stomachum frigidum et epar habet, naturaliter, uel qui infirmans
 ex frigore eam infirmitatem est egressus, non est post ei bibenda, uel
 5 post nimia exercitia quia calorem dissoluit naturalem. Vniuersaliter di-
 co quicumque aquam frequenter biberit frigidam, concussionem non euadet
 futuram, neque nocte post somnum bibat sitibundus, quia calor ex
 tinguitur naturalis, nisi propter calorem februm, uel cibum calidum et salsum.
 Aquam frigidam si quis biberit cum niue, bonum appetitum facit, stomachum confor-
 10 tat, ut bene digerat. Sed tum subita non est ebibenda, uerum pau-
 latim sorbitanda. Nix et glacies, si de bona sint aqua laudabi-
 lis est. Sed illa melior quæ supra petram et mundam cadit in terram, ca-
 dens enim super metallinos montes uel terras sapidas et fetentes cim-
 bus¹ modis est cauenda. Aqua calida ieiunum stomachum lauat, e de ci-
 15 borum fetibus purgat, flegma et omnem putredinem turbat, totum
 corpus mitigat, sanguis e naribus propter eam manat. Aqua neque frigid-
 da neque tepida uentrem inflat, sed si quis eam sepe biberit, stomachum emo-
 llit uirtutem turbat, totum corpus mitigat, cum non tamen sitim auferat.
 Sufficiant ista de aqua sapida. Aqua non sapida et salsa, uel sulphu-
 20 rea, picea, aluminosa, nitrea, metallina. Salsa uentrem so-
 luit sepe bibita, uentrem constipat, corpus desiccatur pruriginem et sca-
 biem generat, sed et inde ydropicos et frigidos morbos adiuuat. Si
 balneant in ea uel bibant morbidi. Aqua picea et sulphurea
 ad infirmitates ualet frigidas neruos calefacit, epar incen-
 25 dit. Aluminosa desiccatur et refrigerat sanguinis fluxum et emor-
 roidas sanat, uel stringit. Nitrea uentrem soluit. Econtra de metallo
 ferri, aqua uentrem constipat, membra confortat, ualet ad dolorem sple-
 nis, et apostemata. De metallo eris, humiditati subuenit, sto-
 machi, stranguriam gignit. De metallo argenti aqua refrigerat et
 30 desiccatur. Hæc omnia potui sunt aduersa, nisi secundum diuersas medici-
 nas, siue bibat, siue cum ipsis balneentur. Oportet autem si quis ex
 necessitate cogatur, ut in regionum uel locorum mutationibus secum
 portet prout necesse sit puluerem aque unde solitus est bibere, et aquæ me-
 tallinæ misceat, uel alie aquæ malæ quam inuenerit, et postea colatam

¹ omnibus

ea bibat. alioquin coquat et ponticrurno ea gmisces bibat.
 Si autem caliditas est cum oxizucharo quiescat bibere. Si aqua sit
 turbida. micata de pane facta pannu unum colauit super i-
 ducat. et panu exsiccati permittat. Si aluminosa cum dul-
 ci potu misceat. Si salia. cum ordeo farina et ea colat.

Si corrupta cum odonifero potu miscenda est. Si. n. malo-
 ru est aqua glutata. diuisos gignit morbos corporum. Cuius g-
 oportet. Quod si non possit fieri in aqua cocti. aqua alteri corrupte g-
 misceat. et simili maratru et dauciu. **De vino uolero.**

Vinum quod est meru quoda de passis factum uel **xxviii**
 mellitu. et dactylicu. ordeatu. et frumicu. Oleru um-
 uersali caliditas et sicca est. nouit autem et otiosari te tu non ymum
 tunc goni neque uel secundum augmencat et minuit. sua natura
 et longiquitate siue ypiqitate yloy quod multu est utile in ctodi-
 enda sanitate. Si in qua sit mediocre calore natale gfor-
 tat. eundem augmencat. et per omnia dissipat corpus inbra aiā
 refocilat. gaudiu et audacia pstat. uirtute corpus augm-
 tat. col. r. expell. cum sudore. et augmencat. col. n. tepat qu-
 calescat et humectat. solida et dura inbra atq; sicca ex la-
 bore atq; fatigatioe nimia humectat. defectioe egri-
 toll. uires reducat. corpora pinguescat. quod appetitua uir-
 tute gfortat. digestiua adiuuat. Olenbra nimiu sicca
 exegitudine diuina. humectat atq; cito recreat dissol-
 uit inflatione et uentositate siq; tepati et non ad ebeta-
 te bibit. frequē enim in inebati multas et diuisas infirmi-
 tates se passuri. ebatione inris. stulticia uirtutu. defecti-
 one aiataru. quod uenis et cerebri uetclis repletis cal ex-
 tinguē nata et uirigidat. Vn apoplexia gnat. epilepsia
 comitat. paralisis seqr. tremor succedit et spasim. Actioes
 meri diuisitates gnant gplexionu corpus et organu emeri
 meri nata. qnq; modis e diuisa. in colore. in liqre. in odo-
 re. in sapore. et tepr. In colore. quod gda rufa. q calidiorat
 et sicca. cito digestiua. calidu sanguie gnatiua. Queda
 sub rufa simili calida. et boni sanguis gnatiua. Dna

De vino uolero. xxviii

aut simulu

eam bibat, alioquin coquat et pontico uino eam conmiscens bibat.
 Si autem calidę naturę est cum oxzizucharo consuescat bibere. Si aqua sit
 turbida, nicatam de pane factam pannum unde colauerit super in-
 ducat, et pannum exsiccari permittat. Si aluminosa cum dul-
 5 ci potu misceat. Si salsa, cum ordeï farina uel ter eam colat.
 Si corrupta, cum odorifero potu miscenda est. Si enim malo-
 rum est aqua qualitatum, diuersos gignit morbos corporum. Caueri ergo
 oportet. Quod si non possit fieri in aqua cocti, aquam alteri corruptę com-
 misceant, et similiter maratrum et daucum. *De uino et mero,*
 10 *Vinum quod est merum quoddam de passis factum uel xxviii*
 mellitum, uel dactilicum, ordeatium, uel frumentium. * Merum uni- * aut simili-
 uersaliter calidum et siccum est, nouerit¹ autem e torculari tractum non primum
 transit gradum neque uetus secundum augmentatur uel minuitur, sua natura
 et longinquitate siue propinquitate prelorum quod multum est utilę in custodi-
 15 enda sanitate. Si inquam sit mediocre calorem naturalem confor-
 tat, eundem augmentat, et per omnia dispergit corporis membra animam
 refocilat, gaudium et audatiam prestat, uirtutem corporis augmen-
 tat, coleram rubeam expellit, cum sudore, et augmentat, coleram. nigram. temperat quia
 calefacit et humectat, solida et dura membra atque sicca ex la-
 20 bore atque fatigatione nimia humectat, defectionem egrotis
 tollit, uires reducit, corpora pinguescit, quia appetitiuam uir-
 tutem confortat, digestiuam adiuuat. Membra nimium sicca
 ex egritudine diuturna, humectat atque cito recreat dissol-
 uit inflationem et uentositatem si quis temperatim et non ad ebrieta-
 25 tem biberit. Frequenter enim inde inebriati multas et diuersas infirmi-
 tates sunt passuri, turbationem mentis, stulticiam uirtutum, defecti-
 onem animatarum, quia uenis et cerebri uentriculis repletis calor ex-
 tinguitur naturalis et infrigidatur. Vnde apoplexia generatur, epilepsia
 comitatur, paralysis sequitur, tremor succedit et spasmus. Actiones
 30 meri diuersitates generant complexionum corporis, et organi cuius meri
 meri natura, quinque modis est diuersa, in colore, in liquore, in odo-
 re, in sapore, in tempore. In colore, quia quędam rufa, quę calidiora sunt
 et sicca, cito digestiua, calidum sanguinem generatiua. Quędam
 subrufa similiter calida, et boni sanguinis generatiua. Alia

¹ nouiter

citra. ceteris calidiora. et omnia corporis membra perforantia sanguinem. et
 capitis dolorem facientia. Alia magis predictis nutritiora. citius
 enim calidiora ad perforandum duriora. Alia alba. et minus adhuc calidiora.
 in liquore diuisa. quae quaedam grossa. et ceteris duriora. et nutritiora. Al-
 lia subtilia parum nutritia. tamen cito excrementa. dolorem coleri-
 cum. de capite auferentia. urinae prouocantia. Alia in liquore
 mediocra. in actionibus suis temperata. In odore. quae quaedam sunt
 aromatica. quaedam odonifera. bene nutritia. et sanguinem bonum
 facientia. Alia odore horribiliora. malum sanguinem. et capitis
 dolorem ex malo suo fumo. in caput ascendente. Sapore quaedam
 dulcia aliis nutritiora. grossum sanguinem facientia. uentre hu-
 mectantia. ad dignandum diuisa. et sicut gignentia. Alia pon-
 tica. sicut confortantia. uentre obstipantia. pectori. et sicut per-
 uentis nocua. intestinis. grossa. ad dignandum dura. Alia ac-
 ba. quae et diuretica. grossos humores dissoluentia. Alia ama-
 ra. minus calidiora. In temperate uetera sunt calidiora. quae secundum longi-
 tudinem et perpetuam esse calidiora. Quia ergo simplicia talia sunt consideranda. horum
 qualitatum ad se inuicem quoniam uentibus. ex suis oppositionibus.
 iudicabunt. Breuiter tamen dicenda quae non debeant negligi opo-
 sita. Rufa uina alias laudabiliora. ad temperatum generatum
 sanguinem. et calorem confortandum naturaliter. Si sunt odonifera. li-
 quore et temperate mediocra. Sub rufa grossa. et odonifera his sunt
 sedae. cum et multum nutrant. et bonum sanguinem nutrant. Ru-
 fa grossa et pontica in utilitate sunt minoria. Nigra grossa et po-
 tica ad dignandum sunt dura. grossum sanguinem generantia. Nigra grossa
 et dulcia. his sunt peiora. Alba grossa parum nutrant nutritio-
 ra. alba et subtilia. et diuretica. calidiora naturae graui. dolo-
 rem capitis quae ex humoribus. est in sicut collectis mitigantia.
 nervosis membris amabilia. Citra grossa calidissima sunt.
 et acutissima ad ascendendum in caput uelocissima. molestissima
 ebrietate facientia maxime si sunt uetera. Nee sunt diuisa-
 tes uinorum. propter qualitatem suam operationes. Secundum operationes
 autem singulorum corporum. sic naturae uini considerandae sunt. Calidiora
 col' uina rufa. et citra uetera sunt nocua. ut potest diuisos

citrina, ceteris calidiora, et omnia corporis membra perforantia sanguinem et
 capitis dolorem facientia. Alia nigra predictis nutribiliora, citrinis
 minus calida ad perforandum duriora. Alia alba, et minus adhuc calida.
 In liquore diuersa, quia quedam grossa, et ceteris duriora, et nutribiliora. A-
 5 lia subtilia parum nutrientia, tamen cito exeuntia, dolorem coleri-
 cum, de capite auferentia, urinam prouocantia. Alia in liquore
 mediocria, in actionibus suis temperata. In odore, quia quedam sunt
 aromatica, quedam odorifera, bene nutrientia, et sanguinem bonum
 facientia. Alia odore horribiliora, malum sanguinem et capitis
 10 dolorem ex malo suo fumo, in caput ascendente. Sapore quedam
 dulcia aliis nutribiliora, grossum sanguinem facientia, uentrem hu-
 mectantia, ad digerendum dura, et sitim gignentia. Alia pon-
 tica, stomachum confortantia, uentrem constipantia, pectori et suę perti-
 nentię nociua, intestinis, congrua, ad digerendum dura. Alia acer-
 15 ba, quę et diuretica, grossos humores dissoluentia. Alia ama-
 ra, minus calida. In tempore uetusta sunt calidiora, quę secundum longinquitatem
 uel proprietatem erunt calida. Quia ergo simplicia taliter sunt consideranda. Horum
 qualitatum ad se inuicem conuenientibus ex suis compositionibus
 iudicabuntur. Breuiter tamen dicenda quę non debeant negligi compo-
 20 sita. Rufa uina alias laudibilia, ad temperatum generatum
 sanguinem, et calorem confortandum naturalem. Si sint odorifera, li-
 quore et temperię mediocria. Subrufa grossa, et odorifera his sunt
 secunda, cum et multum nutriant, et bonum sanguinem nutriant. Ru-
 fa grossa et pontica in utilitate sunt minora. Nigra grossa et pon-
 25 tica ad digerendum sunt dura, grossum sanguinem generantia. Nigra grossa
 et dulcia, his sunt peiora. Alba grossa parum nutriunt nutribilio-
 ra, alba et subtilia, et diuretica, calidę naturę congrua, dolo-
 rem capitis qui ex humoribus est in stomacho collectis mitigantia
 neruosis membris amabilia. Citrina grossa calidissima sunt,
 30 et acutissima ad ascendendum in caput uelocissima, molestissimam
 ebrietatem facientia maximę si sint uetera. Hęc sunt diuersita-
 tes uinorum, propter qualitatum suarum complexiones. Secundum complexiones
 autem singulorum corporum, sic naturę uini considerandę sunt. Calidis et
 colericis uina rufa, uel citrina uetera sunt nociua, utpotę diuersos

morbos gñantia. febres. cay. dolores. ebrietates. duras. ⁊
 in dissolubiles. Quę si ex necessitate bibant multū aque
 misceat. P mund' panis aponat. septē. l. iii. houis ante qm
 bibat. Alba ⁊ subtilia. noua sē uuuatua. Aqñica. ⁊. m̄bra
 tēpant ⁊ refrigāt. frigidis ⁊ flegmaticis citna rufa. ⁊ ue
 tera sē habilia. bonū sangñe gñantia. Alba gñā atq; noua
 ⁊ n̄ pura icuementia. q̄ humectant ⁊ refrigant coya. in
 flant intestina. Stomach' defect' eoy' causa. Cōplexioni repa
 tē uua rufa ⁊ subrufa. m̄ nouū mediocria. Odorifera
 equalit' myrta sē iatis. agrua. quippe sangñe gignencia.
 tēpate bibita. Oia alia uua eis nocitua. ⁊ laudib; p̄o
 rū sē agraria. Cōpouib; intēpatū ⁊ in stō ⁊ intestinis co
 lericis ⁊ cay' dolentib;. P epate calentib;. Rufa citna ueta
 sē mala. alba ⁊ subtilia. uuuatua. In hūc gñidationib; re
 gionū. calor ⁊ estiuū tēp' gñidanda sē. Angñantib; gñā
 ⁊ dulcia. atq; noua sē inutilia. Hūtib; uetositatē in stō.
 ⁊ intestinis. ⁊ frigidis. ⁊ cōhyatis in epate. ⁊ uiscerib;. Ru
 fa citna dulcia. subtilia. eis sē habilia. Defectis ueruis
 uua nocent oia. Vmo. ⁊. p̄am. est. ut ueruos ⁊ cerebrū
 infestet. Hoc testat' ypoct' myrton exeon nosomaton. Vi
 nū inqt' nocuū ē capiti. s̄m uinū inqt' aqñū. multū
 cōmixtū humectat. stōi ut defeciat. inflationē fac'. Purū
 est gñe capiti. s̄ci ⁊ costarū titulacionē fac'. Ex hū dictis
 prudens medic' ⁊ p̄p̄icax gñidare debet. dicenda. Vma
 de passis facta sup̄pouib; inana. mellita calidiora ⁊ sic
 tiora col' gñantia frigidis ⁊ flegmaticis. ualētia maxi
 me si sint aromatica. Dactilica cetis uinis gñiora ⁊ ni
 t̄biliora. melanc' paruum m̄ni calefaciunt. Oū' ceruisia
 de glibet inno facta. gñior est. q̄ uua dactilica. ⁊ ad
 dignū durissima. gñipans uiscera maxime noua. In
 flationē ⁊ uentositatē gñat. si dignites nutreat multū.

P *De medicinalib; potib; sic succis. xxx.* *De medicinalib; potib;
sic succis. xxx.*
 ot' medicinal' ē oxmel. oryzuchara ⁊ similia. sic succis. xxx.
 Oxmel in̄. cal' ⁊ frig. est tēpatū. Si cū herbarū

morbos generantia, febres, capitis dolores, ebrietates, duras, et
 indissolubiles. Quę si ex necessitatę bibantur multum aque
 misceatur, uel mundus panis aponatur, septem uel .iiii. horis antequam
 bibatur. Alba et subtilia, noua sunt iuuatiua. Aquatica enim membra
 5 temperant et refrigerat. Frigidis et flegmaticis citrina rufa, et ue-
 tera sunt habilia, bonum sanguinem generantia. Alba grossa atque noua
 et non pura inconuenientia, quia humectant et refrigerant corpora, in-
 flant intestina. Stomachus defecit eorum causa. Complexioni tempera-
 tę uina rufa et subrufa, inter nouum mediocria. Odorifera
 10 equaliter mixta sunt satis, congrua, quippe sanguinem gignentia,
 temperatę bibita. Omnia alia uina eis nocitiua, et laudibus prio-
 rum sunt congraria¹. Corporibus intemperatis et in stomacho uel intestinis co-
 lericis uel capite dolentibus, uel epate calentibus. Rufa citrina uetera
 sunt mala, alba et subtilia, iuuatiua. In his considerationibus re-
 15 gionum, calor et estium tempus consideranda sunt. Angustiantibus grossa
 et dulcia, atque noua sunt inutilia. Habentibus uentositatem in stomacho,
 uel intestinis, uel frigidis, uel constipatis in epate, uel uisceribus. Ru-
 fa citrina dulcia, subtilia, eis sunt habilia. Defectis neruis
 uina nocent omnia. Vino enim propriam, est, ut neruos et cerebrum
 20 infestet, hoc testatur ypocras, in periton exeon nosomaton. Vi-
 num inquit nociuum est capiti. Iterum uinum inquit aquosum, multum
 commixtum humectat, stomachum ut defeciat², inflationem facit. Purum
 est grauę capiti, sitim et costarum titulacionem facit. Ex his dictis
 prudens medicus et perspicax considerare debet, dicenda. Vina
 25 de passis facta superioribus uicina, mellita calidiora et sic-
 ciora coleram generantia frigidis et flegmaticis, ualentia maxi-
 me si sint aromatica. Dactilica ceteris uinis grossiora et nu-
 tribiliora, melancoliam pariunt minus calefaciunt. Omnis ceruisia
 de quolibet uino facta, grossior est, quam uina dactilica, et ad
 30 digerendum durissima, constipans uiscera maxime noua. In-
 fflationem et uentositatem generat, sed digerentes nutritat multum.

De medicinalibus potibus sicut sucis .xxx.

Potus medicinalis est oximel, oxizuchara, et similia.

Oximel inter, calidum et frigidum, est temperatum. Si cum herbarum

¹ contraria

² deficiat

suab; q̄ficiat. calori uicinat. flegma uiscosū dissoluit.
 uētositatē destruit. Si cū rucharo oī etati quenuit. i re-
 gioni. poros agit. uiscosū dissoluit. sputa creanda
 apectore i pulmoni. expell. acū colē mitigat. Oī
 infirmitati decot. i flegmate quenuit. si cū emiteo
 q̄ficiat. Si cū aq̄ efficitur. octanoy. q̄fortat sto. i
 de putredinib; pectoris i alioy humoy mundificat
 eū. virtutē appetitiuā excitat. egitudines exeuntes q̄-
 fortat. Si cū salla ydropicos adiuuat. i epaticos. sple-
 neticos. frigidoꝝ natē spasmaticos. anheliticos. i exul-
 cōso flegmate q̄stipatos. Iulab tepatū ē frigiditati
 i humiditati p̄inet. stom̄ refrigerat. ardoreꝝ in aci-
 tis febrib;. Mellitē calori attinet. frigida m̄bra reso-
 uet. colatiuū i diuretiā est. aliquatū nutritiū. Sy-
 roy uolat. acutas febres exting. uentrē humectat. aspi-
 rate guttis i pulmoni i pectoris. mitigat. Syroy mir-
 tuū nō q̄fortat. uentrē humectat. distinciā aufert. Si-
 milr i decoctanis fact. opat. *De Naturis floꝝ siue*

De nat̄is floꝝ siue
 frōdiū. xxxi. R

Res odoufera i tagibil' aliquatū frōdiū. xxxi.
 mutatiua ē corporis. S; non adeo sic aer ab' pot. odo-
 rifeza tantū p̄ mutat cerebrū. tagibil' extiora m̄bra.
 sic i aīe i sibi uicina. Qd' cū fiat. rei mutati corpus.
 oportet odoret. conectat. i tact. q̄ reb; n̄ natalib; ad-
 uingunt. ne p̄missiones n̄e minuant. Ab odouferis q̄
 incipiam' i sunt. Qd' aū circa extiora operent' dicemus.
 cū de simplicia p̄dicta mediana in sequitib; disputauim'. O-
 doufera flores s̄. ul' aromatica. Nos aū a flouib; incipia-
 m'. Qurt' h̄t diūsal' uirtutes. q̄ pontica i frigida est.
 sicca q̄; aliquatū amara. i idō cal. i dissolutiua est.
 vnde uiuat cerebrū. cal' i hum̄. Rosa simitr' diūsal' h̄t
 q̄litateꝝ. s; frigiditati tñ attinent. cerebrū refrigerant
 i desiccant. Saluā cal' ē i siccū. dissoluent' cerebrū
 uentositatē. i eidē humiditatē ipsūq; apient' q̄sti-
 pat. Basilicon cal' i sicc' i dissolutiū doloꝝe caput

sucibus conficiatur, calori uicinatur. Flegma uiscosum dissoluit, uentositatem destruit. Si cum zucharo omni etati conuenit, et regione, poros aperit, uiscosum dissoluit, sputas creanda a pectore et pulmōni, expellit, acumen colerę mitigat. Omni infirmitati de colera et flegmatę conuenit, si cum emitriteo conficitur. Si cum aqua efficiatur, coctanorum, confortat stomachum, et de putredinibus pectoris et aliorum humorum mundificat eum. Virtutem appetitiuam excitat, egritudines exeuntes confortat. Si cum squilla ydropicos adiuuat, et epaticos, spleneticos, frigidę naturę spasmaticos, anheliticos, et ex uiscoso flegmatę constipatos. Iulab temperatum est frigiditati et humiditati pertinet, stomachi refrigerat ardores, in acutis febribus. Mellicratę calori attinet, frigida membra refouet, colatiuum et diureticum est, aliquantulum nutritiuum. Syropus uiolatus acutas febres extinguit, uentrem humectat, asperitatem gutturis et pulmōnis et pectoris, mitigat. Syropus mirtinus stomachum confortat, uentrem humectat, dissinteriam aufert. Similiter et de coctanis factus operatur. *De Naturis florum siue Res odorifera et tangibilis aliquantulum frondium .xxxii.*

mutatiua est corporis. Sed non adeo sicut aer cibus potus, odorifera tantum plus mutat cerebrum, tangibilis exteriora membra, sicut et cutem et sibi uicina. Quod cum fiat, rei mutanti corpus, oportet odoretur, conectatur, et tactus, quę rebus non naturalibus adiunguntur, ne promissiones nostrę minuantur. Ab odoriferis ergo incipiamus et suis. Quod autem circa exteriora operentur dicemus, cum de simplici predicta medicina in sequentibus disputauerimus. Odorifera, flores sunt, uel aromatica. Nos autem a floribus incipiamus. Mirtus habet diuersas uirtutes, quia pontica et frigida est, sicca quoque aliquantulum amara, et ideo calida, et dissolutiua est. Vnde iuuat cerebrum, calidum et humidum. Rosa similiter diuersas habet qualitates, sed frigiditati tamen attinens, cerebrum refrigerat¹ et desiccatur. Samsbucum calidum est et siccum, dissoluens cerebri uentositatem, et eiusdem humiditatem ipsiusque aperiens constipatur. Basilicon calidum et siccum et dissolutiuum dolorem capitis

¹ refrigerat

ex frigore dissoluit. Sicut adiuuat singulorum stomachi ex frigiditate et plenitudine. Sabuci calidus et siccus et dissolutiuus. in palis et epilepsia. emigranea flegmatica immo in omnibus morbis flegmaticis cerebri ualet. Yreondiuisas habet naturas. tamen calorem uicina. Unde dissoluit omnes cerebri infirmitates flegmaticas. Viola frigida et humida calorem et siccitatem cerebri adiuuat. somnum prestat. Cicuti flos frigore cerebri adiuuat. et confortat.

De naturis

fractis aromaticis

Muscus maior est in aromaticis. **aromaticum xxxii.** calidus et siccus in. in. gōu deficientis. ex frigore cordis confortatiuus. inbra deficientia confortat. Et mutatione de musco. et. et. palis adiuuant. cerebrum confortat. Ambra calidus et siccus. actiones suas. dissimulant musco. Garofili in secundo gōu calidus et siccus frigidum uiuat cerebrum. et defectiōne atq; melancoliam anime et cordis. confortatiuus. Scandali in tertio gōu sunt frigidi. dolore uiuat frigidum capitis. calorem cerebri sunt refrigeratiuus. Caphura in. in. gōu frigida et siccus. calorem et siccitatem cerebri refrigerat. defectiōne cordis anime et ex calore confortat. Lignum aloë diuisum est nature. si tamen uniuersalis calidus et siccus adiuuat uniuersaliter cerebrum et stomachi humectationes. et eorum defectiōnes animam cor et omnia interiora inbra confortat. Olaccus inter calorem et frigidum mediū est. ita fouet. hientiam ex defectiōne uirtutis generatiue adiuuat. Spica calidus et siccus stomachi et epatis frigiditatem adiuuat. diuretica est et in struam puocat. Costus calidus et siccus. defectiōne confortat neruorum. ualens contra uenenum. Omnia autem aromata calidus et siccus. cor et cerebrumque confortat. si tamen fumo ipsius cerebrum replentia.

fractis uenim xxx

Omne uestimentum corpori appositum necesse est **xxxiii.** sit calefactorium. et aeris frigidi repulsiuum. si tamen ipsa uestis calefit. a calore exeunte poros corporis. Si autem uestes diuisae. quodam parte quodam minus. calefactorie sicut lineae. Omne. et lineum cum induit refrigerat corpus. et maxime

.ol.

ex frigidityte dissoluit. Sucus adiuuat silgultum¹ stomachi ex frigidityte et plenitudine. Sambucum calidum et siccum, et dissolutiuum, in paralisi et epilempsia, emigranea, flegmatica² inmo in omnibus morbis flegmaticis, cerebri ualet, yreon diuersas habet naturas, tamen calori uicina. Vnde dissoluit omnes cerebri infirmitates, flegmaticas. Viola frigit, et humida est calorem et siccitatem cerebri adiuuat, somnium prestat. Citrinus flos frigiditytem cerebri adiuuat, et confortat *De naturis Muscus maior est in aromatibus, aromatum .xxxii.*

5 calidus e siccus in .iii. gradu deficientis, ex frigidityte cordis confortatiuus, menbra deficientia confortat. Sunt mutationes de musco, et, croco, paralisin adiuuant, cerebrum confortant. Ambra calida et sicca, actiones sue, dissimilant musco. Garofilum in secundo gradu calidum et siccum frigidum iuuat cerebrum, et defectionem atque melancoliam anime et cordis, confortatiuum. Scandali in tercio gradu sunt frigidi, dolorem iuuant frigidi capitis, caloris cerebri sunt refrigeratiui. Camphara, in .iii. gradu frigida et sicca, calorem et siccitatem cerebri refrigerat, defectionem cordis anime et ex calore confortat. Lignum

15 alo, diuersa est nature, sed tamen uniuersaliter calidum et siccum adiuuans uniuersaliter cerebri et stomachi humectationes, et eorum defectiones animam cor et omnia interiora menbra confortat. Macer inter calorem et frigidum medius est, stomachum fouet, lienteriam ex defectione uirtutis contentiue adiuuat. Spica calida

25 est et sicca, stomachi et epatis frigiditytem adiuuat, diuretica est et menstruum prouocat. Costum calidum est et siccum, defectionem confortat, neruorum, ualens contra uenenum. Omnia autem aromata calida et sicca, cor stomachum cerebrumque confortant, sunt tamen fumo ipsum cerebrum replentia. *De naturis vestium,*

30 *Omne uestimentum corpori appositum necesse est xxxiii.* sit calefactorium, et aeris frigidi repulsiuum, sed tamen et ipsa uestis calefit, a calore exeunte poros corporis. Sunt autem uestes diuersa, quedam plus quedam minus, calefactorie sicut line. Omne enim lineum cum induitur refrigerat corpus, et maxi-

¹ singultum

² flegmatica

me si lyret. Sin aut cal fac multū ⁊ humectat m̄bra.
B ōbiacū p̄ reddit cal. ⁊ maxime si sit subtile. ⁊ te-
 nerū m̄bra fac subalia. ⁊ tenera. Adēq; uestim̄tum
 ē pilosū. p̄ calefac. ⁊ tenera m̄bra reddit. Lene at-
 q; rarū m̄nū calefac. ⁊ estati ē optimū. Lana calefa-
 ciunt. exsiccant ⁊ indurat m̄bra. Cascha calefac. ⁊ te-
 nerat. frigiditati renū ē optima. Sericū q̄nto subti-
 lius ⁊ pilosius. tato p̄ calefac. ⁊ tenat corp̄. Contraria
 ḡre opant. Pelliceę uestes sc̄dm aialū. un̄ s̄t ḡsiden-
 t̄ diuilitates. Q̄nto aut̄ cūct̄ est solidior. ⁊ pilus molli-
 or. tato maḡ calidior. Ad̄ p̄siciat medic̄. ex regionū si-
 tu ⁊ ḡsuetudinib; s. *De sono ⁊ uigilijs. xxxv.*

C v̄ de aboy diuilitatib; ⁊ potuū satis ⁊ habūde t̄-
 tauū. de sono ⁊ uigilijs hęc comitantib; necessa-
 rius seq̄ tractat. Son̄ ḡ. aut̄ nat̄al̄. aut̄ n̄ nat̄al̄.
 Nat̄al̄ huic n̄ro attinet t̄o latu. n̄ nat̄al̄ int̄ illa q̄ ex-
 t̄ nat̄am s̄t ponit̄. Son̄ ḡ nat̄al̄ ex t̄pata humida-
 t̄e fit cerebri. ⁊ ex fumo humido atq; claro. atoto
 corpe ad cerebriū ascendente. Vñ cū ab̄ ⁊ aboy fu-
 mus cerebriū inḡor. facile dormitant̄. fit aū sonus
 nat̄al̄. p̄ duas res. Primo ut cerebriū cū sensib; asu-
 oy motuū q̄scaunt fatigatiōib;. Vñ aial̄ ūct̄it̄ ach-
 ones in sono s̄t q̄scaēt̄. vis̄. audit̄. ḡt̄. odac̄. ⁊ motuo-
 luntari. Actiones aut̄ nat̄ales. ⁊ sp̄ual̄. in suo cursū p̄-
 manent. Dormientes. n̄. n̄ anhelitu p̄uant̄. neq; diges-
 t̄ua ūt̄ amittit̄. Ad̄ ex eoy artiarū motu atq; flatu
 opbat̄. q̄ ⁊ cometa a dormientib; meli digit̄. Sedo
 somn̄ ē necessari ut ab; digat̄. humores excoquantur.
C alor. n̄. nat̄al̄ int̄iora petit̄ corpon̄. Vñ q̄ in hieme
 maḡ dormiunt ex noctua p̄luxitate meli digit̄.
 q̄ in alio t̄p̄. Nat̄al̄ aū ūt̄ int̄ opari opbat̄. quia
 cū dormitant̄. maḡ opm̄. ⁊ ext̄mitates corpon̄. t̄-
 refrigerant̄. Actiones somn̄ diuise s̄t. duob; modis. sc̄dm
 q̄ntitatē t̄p̄is. sc̄dm magnitudinē mat̄ie q̄ inueni

⁊ uigilijs.

C

me si lixetur. Sin autem calefacit multum et humectat membra. Bombicinium¹ plus reddit calidum et maximè si sit subtile, et tenerum, membra facit subtilia, uel tenera. Quodcumque uestimentum est pilosum, plus calefacit, et tenera membra reddit. Lene at-

5 que rarum minus calefacit et estati est optimum. Lana calefaciunt, exciccant et indurant membra. Gasclia² calefacit et tenerat, frigiditati renum est optima. Sericum quanto subtilius et pilosius, tanto plus calefacit et tenerat corpus. Contraria contrarie operantur. Pelliceę uestes secundum animalium, unde sunt consideren-

10 tur diuersitates. Quanto autem cutis est solidior et pilus mollior, tanto magis calidior. Quod perspiciat medicus, ex regionum situ et consuetudinibvs. *De Somno et uigiliis .xxxv.*

Cvm de ciborum diuersitatibus et potuum satis et habendę tractauerimus, de somno et uigiliis hæc comitantibus necessarius sequitur tractatus. Somnus ergo, aut naturalis, aut non naturalis. Naturalis huic nostro attinet tractatui, non naturalis inter illa quę extra naturam sunt ponitur. Somnus igitur naturalis ex temperata humiditate fit cerebri, et ex fumo humido atque claro, a toto corpore ad cerebrum ascendentem. Vnde cum cibi et ciborum fu-

20 mus cerebrum ingreditur, facile dormitamus. Fit autem somnus naturaliter, propter duas res. Primo ut cerebrum cum sensibus a suorum motuum quiescunt fatigationibus. Vnde animalis uirtutis actiones in somno sunt quiescentes, uisus, auditus, gustus, odoratus, et motus uoluntarius. Actiones autem naturales et spirituales, in suo cursu permanent. Dormientes enim non anhelitu priuantur, neque digestiua uirtus amittitur. Quod ex eorum arteriarum motu atque flatu comprobatur, quia et comesta a dormientibus melius digeruntur. Secundo somnus est necessarius, ut cibus digeratur, humores excoquantur. Calor enim naturalis interiora petit corporis. Vnde quia in hieme

30 magis dormiunt ex noctiua prolixitate melius digeritur, quam in alio tempore. Naturalis autem uirtus intus operari comprobatur, quia cum dormitamus, magis operimur, ex extremitates corporis, tunc refrigerantur. Actiones somni diuersę sunt, duobus modis, secundum quantitatem temporis, secundum magnitudinem materię quam inuenit

¹ Bombicinium

² Gasdia

in corpore. Sedm q̄ntitate tēp̄is. q̄ si multū sit sōn̄ aīata
 defic̄ uirt̄. corp̄ humectat̄. ⁊ refrīgat̄. flegma malorat̄.
 calor nat̄al̄ minuit̄. Si modat̄ cib; digīt. corp̄ impinguat̄.
 labor dissoluit̄. aīm̄ q̄fortat̄. cal̄ nat̄al̄ augm̄tat̄. humo-
 res tēp̄ant̄. mens clarificat̄. Si minor q̄ oporteat. aīm̄
 ⁊ uirtutes nat̄ales deficiunt. corp̄ siccāt. Actiones sōm-
 ex q̄ntitate mat̄ie q̄ inueni. q̄ si cib; ⁊ humores sūt ī-
 digestibiles. quoz̄ sūt q̄itates p̄t̄ q̄ ūt̄ nat̄al̄ expō-
 tulat. cū calor intrat nat̄al̄. mat̄ierū magnitudines
 uincit. ⁊ extingit. sic uidem̄ in micio effemerinos p̄odis.
 Vñ oportet ut multū comedētes n̄ antea dormiant q̄
 ciboz̄ aliquantūla digestionē sentiat. Similit̄ febricitā-
 tes in horū accessionū dormire n̄ oportet. Si corp̄ abis
 exmanitū sit calorq; nat̄al̄ interiora corp̄is redierit.
 subast̄ exsiccāt humectationē. cū nich̄ aliud ad exsic-
 cationē inueniat. Vñ calor nat̄al̄ minuit̄. ⁊ corp̄ refrī-
 gat̄. Si sōn̄ cibos ⁊ humores inueniat tēperatos. ca-
 lor nat̄al̄ interiora intrans corp̄is. cibos digīt. humores
 tēperatos reddit. corp̄ humectat. calefac̄ ⁊ impinguat.
 Hec sūt actiones sōm̄ in corp̄e d̄ubet aīal̄. Vigilię similit̄
 quedā nat̄ales. quedā n̄ nat̄ales. De n̄ naturalib; tē d̄i-
 putabim̄. cū de causis dicem̄ accidentib;. Vigilię nat̄a-
 lib; ūt̄ nat̄al̄ atq; corp̄ fatigant̄. s; ūt̄ aīata q̄fortat̄. q̄
 calor nat̄al̄ corp̄ eḡit. Sensus ⁊ mot̄ corp̄m̄ q̄fortatur
 Vñ igit̄ q̄ refrīgant corp̄. int̄sec̄ calefaciunt. ⁊ siccant
 ext̄sec̄. q̄ si modū excesserit calore augm̄tat̄. corpus
 desiccant. *De coitu. xxxvi.*

De coitu. xxxvi.

Oe sōno ⁊ uigilię disputatioē finita. de coitu seq̄r
 n̄a sententia ⁊ si nat̄ali exmanioni attineat h̄c
 nat̄a fec̄ in aīab; ut gn̄arent. ⁊ species eidē seruarent̄.
 destructa in gn̄atione repent̄. Vñ nimā delectationē
 nat̄a fec̄ in coitu. ut d̄ubet aīal̄ ad h̄ alliciat. ⁊ anime
 t̄. Omēs enī ferē homines tantū in coitu sui appetunt
 delectationes. pauca gignendoz̄ spe filioz̄. Inrationa-

in corpore. Secundum quantitatem temporis, quia si multus fit somnus, animata deficit uirtus, corpus humectatur, et refrigeratur, flegma maioratur, calor naturalis minuitur. Si moderatus cibus digeritur corpus inpinguatur, labor dissoluitur, animus confortatur, calor naturalis augmentatur, humores temperantur, mens clarificatur. Si minor quam oporteat, animus et uirtutes naturales deficiunt, corpus siccatur. Actiones somni ex quantitate materię quam inuenit, quia si cibus uel humores sint indigestibiles, quorum sint qualitates plus quam uirtus naturalis exoptulat, cum calor intrat naturalis, materierum magnitudines, uincit, et extinguit, sicut uidemus in inicio effemerinos periodis

Vnde oportet ut multum comedentes non antea dormiant quam ciborum aliquantulam digestionem sentiat. Similiter febricitantes in horis accessionum dormire non oportet. Si corpus cibus exinanitum sit calorque naturalis interiora corporis redierit, substantialiter exsiccat humectationem, cum nichil aliud ad exsiccationem inueniat. Vnde calor naturalis minuitur, et corpus refrigeratur. Si somnus cibus et humores inueniat temperatos, calor naturalis interiora intrans corporis, cibos digerit, humores temperatos reddit, corpus humectat, calefacit et inpinguat.

Heę sunt actiones somni in corpore cuiuslibet animalis. Vigilię similiter quedam naturales, quedam non naturales. De non naturalibus tunc disputabimus, cum de causis dicemus accidentibus. Vigiliis naturalibus uirtus naturalis atque corpus fatigantur, sed uirtus animata confortatur, quia calor naturalis corpus egreditur. Sensus et motus corporum confortatur.

Vigilię igitur refrigerant corpus, intrinsecus calefaciunt, et siccant extrinsecus, quę si modum excesserint calorem augmentant, corpus desiccant. *De coitv .xxxvi.*

De somno et uigiliis disputatione finita, de coitu sequitur nostra sententiā, etsi naturali exinanicioni attineat. Hunc natura fecit in animalibus ut generarent, et species eiusdem seruarentur, destructa in generatione reparentur. Vnde nimiam delectationem natura fecit in coitu, ut quodlibet animal ad hoc alliciatur, et animentur. Omnes enim ferę homines tantum in coitu sui appetunt delectationes, pauci gignendorum spe filiorum. Inrationa-

bulia tantū s̄ delectationi orenta s̄c̄ aut̄ mat̄iā ḡg-
 nendoy sp̄ma q̄ corp̄is ē quēdā sup̄fluitas. s̄; t̄n sup̄-
 fluitatib; assimilanda. emunctioib; . sputis. sudorū
 rine. ⁊ similib; q̄ ad nullā necessitatē emittuntur.
 S̄ p̄ma. ⁊. utud de meliori s̄iba. toc̄ corp̄is ḡnat̄. Vñ
 gal. in libro. de c̄todia sanitatis. Nat̄a inquit sp̄mat̄
 acrie ⁊ ignee nat̄e ē. ⁊ cōpleto cal̄ ⁊ humida ē nece-
 sario. q̄ de puro ⁊ purificato sanḡne ḡnat̄. p̄ncipali-
 ū m̄broꝝ nutrit̄. Ideo cū q̄dā in coitu p̄ q̄ oportet.
 ac exerceant̄. ut̄ minuit̄ corp̄ exsiccat̄. Cū. ⁊. multo
 maior sanḡnis q̄ntitas minuat̄ flebotomia. nūq̄m
 t̄n aliq̄ ita lassat̄. sic̄ t̄plicato ⁊ q̄druplicato coitu. ⁊
 si multo m̄i sanḡnis emittat̄. Cuī defectiois cau-
 sa tal̄ ē. q̄ cū natura illud sp̄mat̄ emiserit. q̄ inter-
 t̄ct̄is ⁊ uasis suis inuenit̄. ⁊ h̄o ad id op̄andū aietur
 sedo. neq; t̄n in uasis suis nat̄a inuenit̄. q̄ paratū
 emittat̄. colliḡ p̄ alia m̄bra q̄ sanḡis paratū ad op̄
 sp̄mat̄ fuerat. Qd̄ si multociens h̄o in coitu fatigatur.
 sanḡis p̄ p̄ncipalia p̄ncipalit̄ enuit̄. tadē emittit̄. Vñ fit
 ut̄ multum id op̄antib; sanḡis p̄ sp̄mate p̄ uirgā emittat̄.
 q̄ nat̄a n̄ habuit̄ t̄p̄ q̄gum ad ex̄quendū. Vñ ē nece-
 ⁊ corp̄ deficē. ypoct̄ ⁊ gal̄ dixer̄t coitū sanitatis c̄todi-
 endē fomite unū eē. Alii egr̄a. Nos ypoct̄ ⁊ gal̄ sen-
 tentes auctoritati. d̄ms̄ coitū de corp̄ mutantibus
 eē unū. q̄ cū excedat modū. nece ē ḡnat̄ morbos. Sicut̄
 enī humores quib; corp̄ regit̄ si minuunt̄ ⁊ auḡment̄
 tur nece ē morbus in̄ ḡnetur ita in utrolib; q̄git
 coitu. Vñ cū in uasis sibi cōpetentib; sp̄ma auḡm̄ta
 ē. oportet anata sic̄ alia q̄libet sup̄fluitas expellat̄.
 q̄ sine coitu sepe fit in nat̄e pollutionib;. Pollutiones
 nich̄ s̄ aliud. q̄ q̄ humores calefiunt. ⁊ humectat̄.
 ⁊ auḡmant̄. Vnde cū uasa sp̄mat̄ implent̄ neces-
 sitas expetit ut̄ educat̄. Cū aū neq; coitu neq; pol-
 lutionib; erit. thechanū ḡnat̄ ḡuitatē s̄ib ypoct̄m

bilia tantum sunt delectationi contenta. Fecit autem materiam gignendorum sperma, quod corporis est quedam superfluitas, sed tamen superfluitatibus assimilanda, emunctionibus, sputis, sudori, urine, et similibus, quæ ad nullam necessitatem emittuntur.

- 5 Sperma enim istud de meliori substantia, totius corporis generatur. Vnde galienus, in libro, de custodia sanitatis. Natura inquit spermatis, aeris et ignis naturæ est, cuius complexio calida et humida est necessario, quia de puro et purificato sanguine generatur, principalium membrorum nutriuntur. Ideo cum quidam in coitu plus quam, oportet
- 10 at exerceantur, uirtus minuitur, corpus exsiccatur. Cum enim multo maior sanguinis quantitas minuatur flebotomia, numquam tamen aliquis ita lassatur, sicut triplicato uel quadruplicato coitu, et si multo minus sanguinis emittatur. Cuius defectionis causa talis est, quia cum natura illud spermatis emiserit, quod in testiculis et uasis suis inuenerit, et homo ad id operandum animetur
- 15 secundo, neque tamen in uasis suis natura inuenit, quod paratum emittatur, colligit per alia membra quod sanguis paratum ad opus spermatis fuerat. Quod si multociens homo in coitu fatigatur, sanguis per principalia principaliter enutritus, tandem emittitur. Vnde fit
- 20 ut multum id operantibus sanguis pro spermate per uirgam emittatur, quia natura non habuit tempus congruum ad exquoquendum. Vnde est necesse et corpus deficere. Ypocras et galienus dixerunt coitum sanitatis custodiendæ fomitem unum esse. Alii e contra. Nos ypocras et galieni consentientes auctoritati, dicimus coitum de corpus mutantibus
- 25 esse unum, qui cum excedat modum, necesse est generat morbos. Sicut enim humores quibus corpus regitur si minuantur uel augmententur necesse est morbus inde generetur ita in utrolibet contingit coitu. Vnde cum in uasis sibi competentibus sperma augmentatur, oportet a natura sicut alia quælibet superfluitas expellatur,
- 30 quod sine coitu sepe fit in naturæ pollutionibus. Pollutiones nichil sunt aliud, quam quod humores calefiunt, et humectantur, et augmentantur. Vnde cum uasa spermatis implentur, necessitas expetit ut educatur. Cum autem neque coitu neque pollutionibus exit, thethanum generat grauitatem sub ypocun-

dria in totū corp' gnat. Aliqñ in uasib' symatis. calefi-
 unt ⁊ febres faciunt. Aliqñ sum' eoy ascendit cerebrū
 ⁊ pessima gnat accidentia. circa ipsū. Vñ si cont' qñ
 q; ⁊ scdm q' oportet exerceat. corp' leuigat. sanitas cor-
 roborat. cogitatioes male remouet. ira extingit. melanc' ui-
 uat. multi flegmatici morbi ppullant. appetit' excitat.
S in aut. eor' morboꝝ extat causa. q' corp' refrigerant ⁊ ex-
 siccat. ⁊ aliqñ calefit ex motu nimio. Cont' aū est tplex.
 aut pp' rē natāle ⁊ ext' natāam. Natāle si puer l' iuue-
 nis non exercet q' cōplexiones cal' ⁊ hum' sūt. ⁊ similit'
 testicli. Ipsi ū pingues ⁊ rubicōdi. ūtuosi ⁊ sanū. ī iugimb'
 dolore. patient' pigriā totū corp'is. gūtatē fastidium.
A liqñ cū calefiat febres siue melanc' gnat. ⁊ scotom-
 am siue cardiacā. Natāle frīg' ⁊ sicā. ⁊ similit' testicli
 macilenti colore albi. lūidi. ⁊ symatis parui. h' sepe
 opati. corp' infrigidat. calor natural' eis minuit. pou-
 rarificat. nerui deficiūt. timor ⁊ aiē defectioes.
 cardiaci. fastidii. artetic' dolor pectoris ⁊ pulmonis.
 mala accōntia subeunt. Qd' si pp' h' n' desistant. ⁊ cor-
 p' corrūpit. ⁊ in spasmū oportet corruant. Vñ necesse
 ē ut h' caueant. frīg' ⁊ hum' ⁊ calidi ⁊ sicā mediocēt'
 debent exercere. Sim' alit' necesse est fiant morbidū. frīg' ⁊
 hum' h' oyantes. calore natāli p'uant. nerui emolli-
 unt. Cal' ⁊ sicā desiccationes patiunt' totū corp'is o-
 cloy qcauitates ⁊ alias siccas infirmitates. Non na-
 tāle. si exercuerit cibo ⁊ potu corp'ib; plenis. desicca-
 tionē sequit' corp'is. emolliciones neruoy. dolores ar-
 tetici. ⁊ ūt' inuasi. humores angūtāt' uiscosi. Qd' si non defi-
 stant in d'ropisim ambulatū. ⁊ paralysim in cadent. Si sicā fecerit
 rit' h' amelicus ⁊ uomitū uentris solutionē. sēu flebothomā.
 balneū. t'p' glibet labore. uigilias t'ncias. defic' corp' ⁊ ex-
 siccat. calor natāle dissoluitur. uisus obscurant. ocli qca-
 uant. aliqñ spasmū ⁊ defectio sequit'. Similit' si p' subito
 fiat maxime in estate. ⁊ autūpno q' h' duo tēpa contu

dria in totum corpus generat. Aliquando in uasis spermatis, calefi-
 unt et febres faciunt, aliquando fumus eorum ascendit cerebrum
 et pessima generat accidentia, circa ipsum. Vnde si coitus quando-
 que et secundum quod oportet exerceatur, corpus leuigatur, sanitas cor-
 5 roboratur, cogitationes male remouentur, ira extinguitur, melancholia iu-
 uatur, multi flegmatici morbi propulsantur, appetitus excitatur.
 Sin autem, econtra, morborum extat causa, quia corpus refrigant¹ et ex-
 siccatur, et aliquando calefit ex motu nimio. Coitus autem est triplex,
 aut propter rem naturalem uel extra naturam. Naturalem si puer uel iuue-
 10 nis non exercentur quorum complexionones calide et humide sunt, et similiter
 testiculi. Ipsi uero pingues et rubicundi, uirtuosi et sani, in inguinibus
 dolorem, patientur pigriciam tocius corporis, grauitatem fastidium.
 Aliquando cum calefacit febres siue melancholiam generat, et scotomi-
 am siue cardiacam. Naturaliter frigidi et sicci, et similiter testiculi
 15 macilenti colore albi, liuidi, et spermatis parui, hoc sepe
 operati, corpus infrigidant, calor naturalis eis minuitur, pori
 rarificantur, nerui deficiunt, tremor et animę defectiones,
 cardiaci, fastidium, arteticus dolor pectoris, et pulmonis,
 mala accidentia subeunt. Quod si propter hec non desistant, et cor-
 20 pus corrumpitur, et in spasmus oportet corruant. Vnde necesse
 est ut hoc caueant. Frigidi et humidi uel calidi et sicci mediocriter
 debent exercere. Sin aliter necesse est fiant morbidi. Frigidi et
 humidi hoc operantes, calore naturali priuantur, nerui emolli-
 untur. Calidi et sicci desiccationes patiuntur tocius corporis, o-
 25 culorum concauitates et alias siccas infirmitates. Non na-
 turalem, si exercuerint cibo et potu corporibus plenis, desicca-
 tiones sequuntur corporum, emolliciones neruorum, dolores ar-
 tetici², constipationes in uesicis, humores augmentantur uiscosi. Quod si non desi-
 stant in ydropisin anhelitum, uel paralisin incident. Si siciens fece-
 30 rit uel famelicus post uomitum uentris solutionem, seu flebothomiam,
 balneum, uel post quęlibet laborem, uigilias tristicias, deficit corpus et ex-
 siccatur, calor naturalis dissoluitur, uisus obscurantur, oculi conca-
 uantur, aliquando spasmus et defectio sequitur. Similiter si post subito
 fiat maxime in estate, uel autumpno quia hec duo tempora coitu

¹ refrigerat

² artetici ... uel post] *in a new, contemporary hand*

in clementia. Si opet quis coitu cum corpore nec adeo plenu
 nec adeo fit exmanitu. hinc multu spina. cu let sit. Vol
 licat uiuat corp. calor natal gfortat. maxime in puericia
 et iuuentute et unali tēp h opari ē utile. Quicq; faci
 unt ppe ext natam. si qēbationē paciunt mentis ppe
 melacof et cogitationē hnt falsa. ut sit hebetes et fleg
 mate pleni. Laborantes de implematione corpus. et ce
 rebrū hntes. plenu humorib; et si in capita eoy acu
 ti sumi ingduunt. san eis est coit. Olanā em aufert.
 amore tēpat. suspicationē falsa mitigat. labore alle
 uat. gshpationē poroy apit. habūdātia humorū cere
 bri asupiorib; in inferiora deponit. et maxime pdest
 si gplexio elibet cal et hum est. Si q rurū coeant qui
 pectoris ut pulmonis infirmitatē hant. et artetia et i
 uiscerib; gūis frigidū q; et flegmatica. et in illis dolen
 tes diarria et dolore stonū et stonū defect hntes. ca
 tartia. et corizata. In his infirmitatib; augmānt et si
 n hnt eis accelerant. Otag tū coit cerebro et neruis
 nocē uidet. et dissolutionem aiati spē pectori et pul
 moni et nimiam motionē. et uitat spē dissolutionem.
 Oportet g sic ifirmantib; ut i pestilentia tēpū. et corrup
 tione aeris coit uictet. Quidā coeuntet ututu paciā
 t defect hntes. stonū ab hominationes in ore siccitates
 oclorū gcauitates. Si aut abstineant. spmate in ua
 sis suis habundante. gūitate capitis tollerant. abho
 minationē q; et angūā q; oportet medicari ut sp
 ma possit exsiccare. libido extingui q; in pētica mā
 sumi dicti. Quidā alii cu hęc opent rigore et tremo
 re paciunt. hęc aut corruptionē significant. q; calor
 dissoluit in coitu. Alii in h eodē ope numo. fatigant
 putore. vñ cognoscat. q; tē tēpū putōmes humorū dis
 soluantur.

exmanione
 natali. xxxvii.

Quod de coitu particulari sol exmanione ad no
 trū posse dixit de natali manione uniuersali

inconuenientia. Si operetur quis coitum cum corpus nec adeo plenum nec adeo fit exinanitum, habens multum sperma, cum letus sit et sollicitus iuuantur corpus, calor naturalis confortatur, maxime in puericia et iuuentute et uernali tempore hoc operari est utile. Quicumque faciunt prope extra naturam, si conturbationem paciuntur mentis propter melancoliam uel cogitationem habent falsam, uel sunt hebetes uel flegmate pleni, uel laborantes de implenitudine corporis, uel cerebrum habentes, plenum humoribus, uel si in capita eorum acuti fumi ingrediuntur, sanus eis est coitus. Maniam enim aufert, amorem temperat, suspicionem falsam mitigat, laborem alleviat, constipationem pororum aperit, habundantiam humorum cerebri a superioribus in inferiora deponit, et maxime prodest si complexio cuiuslibet calida et humida est. Si qui rursum coeant qui pectoris uel pulmonis infirmitatem habeant, uel artetici et in uisceribus grossis frigidi quoque et flegmatici, et in iliis dolentes diarriam uel dolorem stomachi et stomachi defectiones habentes, cathartici, et corizarci. In his infirmitatibus augmentantur, uel si non habent eis accelerantur. Magis tamen coitus cerebro et neruis nocere uidetur, propter dissolutionem animati spiritus pectori et pulmoni propter nimiam motionem, et uitalis spiritus dissolutionem. Oportet ergo sic infirmantibus ut in pestilentia temporis, et corruptione aeris coitus uitetur. Quidam coeuntes uirtutum paciauntur defectiones, stomachi abhominaciones in ore siccitates oculorum concauitates. Si autem abstineant, spermate in uasis suis habundante, grauitatem capitis tollerant, abhominacionem quoque et angustiam quos oportet medicari ut sperma possit exsiccari, libido extingui quod in practica nostra sumus dicturi. Quidam alii cum hæc operentur rigorem et tremorem paciuntur. Hec autem corruptionem significant, quæ calor dissoluit in coitu. Alii in hoc eodem opere nimio, fatigantur putore. Vnde cognoscitur, quia tunc temporis putredines humorum dissoluuntur. *De exinanicione naturali .xxxvii.*

Quoniamquidem de coitu particulari solis¹ exinanitione ad nostrum posse diximus, de naturali inanicione uniuersaliter

¹ scilicet

dicendum uidetur. Sic digestionem urina. mstruis et similibus.
 Nec si gntineant ne exeat aut si pl^r q^d oporteat exeat. mor-
 bos scdm suam naturam gnant. Vn necesse est n^o teneri. cu^m us-
 expletur natura. Que si n^o put oportet emittat. medica-
 in expellendus satagat. Si in teperat^o ut exit. in retine-
 dis labat. Siq^d n^o egna p^r uentositate teneat. colica
 passio necesse est succedat. tenesmos q^d n^o angrias paciun-
 tur. retinentes defecatione appetitua uomitu. uen-
 tosite stomi^{chi} n^o testimonij. Si mu^{lti} exeat. dissoluntur
 uirtutes. corpa deficiunt. Si emittunt. coles faciunt
 intestinis. uulnera. Urina tenta singria. ardore. dolo-
 re uesice. atq; renu gnant. l^e eade uulnerat. exiens pl^r
 q^d oporteat. sicuti fac. dissoluit uirtutes. corpa deficiat.
 Menstrua n^o exuntia in imo infirmitates faciunt a-
 cutas. tardantia infrigidant epar. colore natale exti-
 gt. sepe in ydropisim cadit. It^e eoy sum^{us} ascendens ca-
 pit subtilitate et angria gnant. Si ad cerebrum saliat.
 diuina gignunt emignea. cephalia. defecatio uisus.
 et similia. It^ede sang^{uis} de emorroide fac si gntingat
 pl^r q^d ex g^ouetudine uenit. Sang^{uis} p^r gula atq; bucea
 egrediens si teneat. q^d; gang^{uis} scdm g^ouetudine morbos
 gnant in capite. sic g^ouitate. utigine et similia. Si au^{tem}
 exeat. pl^r q^d necesse est siccitate faciei. et oclon gnant. Vn
 oportet n^o negligi natales exmanaciones. ut ordimen-
 tur. scdm eoy cursus natales. **De actionib; anime.** *§ actionib; aię. xxxv*

Purgatione expleta naturali et n^o naturali. **xxxviii.**
 De actionib; circa corpa expositis subsequit^r ut de ac-
 cidencib; aię dicant^r. et q^d circa corpa opent. Dia q^d cor-
 pa mutant exanime accidencib;. Sicut exsup^{er} dictis corrup-
 tis paciunt. ex g^oseruatis g^oseruant^r ita et accidencia san-
 tatis g^oseruande. l^e corruptionis s^ut causa. Irascetes. et q^d; -
 libet ex causis angriantes. tristantes. atq; timetes. suspica-
 tes. et amantes sepe pessimas in cadit infirmitates. et acut-
 simas mortes. Ab ira se exercentes et rationabil^{iter} animu

dicendum uidetur. Sicut digestionem urina, menstruis et similibus.
 Hęc si contineantur ne exeant aut si plus quam oporteat exeant, mor-
 bos secundum suam naturam generant. Vnde necesse est non teneri, cum usus
 exostulet natalis¹. Quę si non prout oportet emittantur, medici
 5 in expellendis satagant. Si intemperatus sit exitus, in retinen-
 dis laboratur. Si quis enim egerenda uel uentositatem teneat, colica
 passio necesse est succedat, tenesmos etiam et angustias paciun-
 tur, retinentes defectionem appetitiuam, uomitum, uen-
 tositatem stomachi et intestinorum. Si minus exeant, dissoluuntur
 10 uirtutes, corpora deficiunt. Si emittuntur, colerica faciunt
 intestinis, uulnera. Vrina tenta stranguriam, ardorem, dolo-
 rem uesicę, atque renum generat, uel eadem uulnerat, exiens plus
 quam oporteat, sitim facit, dissoluit uirtutes, corpora desiccant.
 Menstrua non exeuntia in inicio infirmitates faciunt a-
 15 cutas, tardantia infrigidant epar, calorem naturalem extin-
 gunt, sepe in ydropisin cadunt. Item eorum fumus ascendens ca-
 put subtilitatem et angustiam generat. Si ad cerebrum saliat,
 diuturna gignuntur emigranea, cephalia, defectio uisus
 et similia. Itidem sanguis de emorroide facit si constringatur,
 20 plus quam ex consuetudine uenerit. Sanguis per gulam atque buccam²
 egrediens si teneatur, quibus contingit secundum consuetudinem morbos
 generat in capite, sicut grauitatem, uertiginem et similia. Si autem
 exeat, plus quam necesse est siccitatem faciei, et oculorum generat. Vnde
 oportet non negligi naturales exinaniciones, ut ordenen-
 25 tur, secundum eorum cursus naturales. *De actionibus animę,*
Purgatione expleta naturali et non naturali xxxviii.
 de actionibus circa corpora expositis subsequitur ut de ac-
 cidentibus animę dicamus, et quid circa corpora operentur. Omnia ergo cor-
 30 pora mutantur ex animę accidentibus. Sicut ex supradictis corrup-
 tis paciuntur, ex conseruatis conseruantur, ita et accidentia sani-
 tatis conseruandę, uel corruptionis sunt causa. Irascentes enim quibus-
 libet ex causis angustiantes, tristantes, atque timentes, suspican-
 tes, et amantes sepe pessimas incidunt infirmitates, et citis-
 simas mortes. Ab ira se exercentes et rationabiliter animum

¹ naturalis

² buccam

opescentes quicquid mali in spatu inueniunt. modeste sci-
 nentes has euadit infirmitates. et si quicquid huiusmodi aliquando ue-
 niunt accidentia. rationabili molestancia si infirmitur
 haut difficulte sanantur. Nec autem accidentia sanitatis
 sunt causa. Ira. et si frigide complexionum et timide ita ueniunt.
 multum eis subuenit. Leticia. sollicitos. timores. et angustias
 ter uniat. Multos inquit galenus homines noui qui ex longo te-
 pe angustia siue timore sunt pressi. si dum in ad diuicias si-
 ue gaudium uenerint. ad sanitatem pristina redierunt. Alii
 ex infirmitate habita sanantur cumque amant ad ip-
 siam uideant. Simili complexionem cerebri calidam et siccam
 habentes et sepe gaudium et leticiam. timore et angustia super-
 uenientes adiuuantur quia calor interior rediens nullam
 patitur dissolutionem exteriori. Cum ergo ex accidentibus anime corpora
 mutantur. oportet eorum diuersitates dicantur. et circa corpora
 eorum actiones. Accidentia anime. ira. leticia. timore. angustia.
 timor. et uerecordia. Ira est ebullitio sanguinis in
 corde existentes. et motus caloris naturalis subito corpus
 exeuntis. Huius actio corpus est calefactio et exsiccatio.
 color. et fortitudo. et febres effimeras generat aliquando. Hu-
 morem autem corpus est ad puritatem pati. febres generat.
 ex puritatem; suis. Ira uero augmentante calor dissoluit
 naturalis. ut deficit. tremor fit. maxime huius qui non adeo sunt
 utuosi. Sed tamen hec uia non morti sic frigide nature. si non est
 superflua. aliquando est agrua. Calor. et naturalis exteriora mouet
 corpus. et cum ipsa uis mouet sanguinem. Unde mali humo-
 res ad bonos redeunt. et carnes crescit. Sanguis enim
 exiens artias carne replet. et mutat. manifestat ca-
 lorem exire. ruborem uis in facie. et quod uene repleant san-
 guine. Gaudium siue leticia est exire caloris naturalis paula-
 tim in exteriora. Unde anima fortitudo calorem naturale per totum
 corpus tepat. sanguine actioe sua augmentat. corpus fortitudo
 mat. In arto omnibus; et maxime sanis generat corporibus.
 Sed tamen gaudium aliquando infirmitas. si sit subitum per calorem na-

ficat

compescentes quicquid mali in speratum interuenerit, modestę sustinentes has euadunt infirmitates, et si quandoque huiusmodi aliqua uenerint accidentia, rationabiliter molestania si infirmentur haut difficulter sanantur. Hęc autem accidentia sanitatis

5 sunt causa. Ira enim si frigidę complexionem uel timidę interuenerint, multum eis subuenit. Leticia, sollicitos, tristes, et angustiantes iuuat. Multos inquit galienus homines noui qui ex longo tempore angustiam siue tristitiam sunt perpassi, sed dum inde ad diuicias siue gaudium peruenerunt, ad sanitatem pristinam redierunt. Alii

10 ex infirmitate habita sanantur cumque amauerint adipisci uideantur. Similiter complexionem cerebri calidam et siccam habentes et semper gaudium et leticiam, tristitia et angustia superuenientes adiuuant, quia calor in interiora rediens nullam patitur dispersionem exteriorem. Cum ergo ex accidentibus animę corpora

15 mutantur, oportet eorum diuersitates dicantur, et circa corpora eorum actiones. Accidentia animę, ira, leticia, tristitia, angustia, timor, et uerecundia. Ira est ebullitio sanguinis in corde existentes, et motus caloris naturalis subito corpus exeuntis. Huius actio corporis est calefactio¹ et exsiccatio,

20 colere rubee confortatio, et febres effimeras generat aliquando. Humores autem corporis est, ad putredinem parati, febres gignunt, ex putredinibus suis. Ira uero augmentante calor dissoluitur naturalis, uirtus deficit, tremor fit, maxime his qui non adeo sunt

* ficat uirtuosi. Sed tamen hęc ira non morti* sicut frigidę naturę, si non est

25 superflua, aliquando est congrua. Calor enim naturalis exteriora mouet corporis, et cum ipsa uis mouetur sanguinis. Vnde mali humores ad bonos redeunt, et carnes crescunt. Sanguis enim exiens arterias carne replet, et nutrit, manifestat calorem exire, rubus uisus in facie, et quod uene replentur sanguine. Gaudium siue leticia est exitus caloris naturalis paulatim in exteriora. Vnde anima confortata calorem naturalem per totum corpus temperat, sanguinem actione sua augmentat, corpus confirmat. Idcirco omnibus et maxime sanis congruit corporibus.

30 Sed tamen gaudium aliquando interficit, si sit subitum propter calorem na-

¹ calefactio

tāt ext corp egiōne. ⁊ in extiora dūpōne. q̄ unelut
 dixit. q̄nq; fuisse ex nūmo. ⁊ subito gaudio supuem
 ente. Angria cū calor natāt paulatī mīōra subin
 trant. un febres nascunt. effimeres. Que angria si diu
 moret calor augmēt. Solida mībra calesunt. ⁊ ita
 febres cadit. Si aū in frigidis fuerit calor extinguit.
 Et ḡ angria oib; corpoub; maxime frig ⁊ sicca. noci
 ua. Tristitia ē cū cal natāt aliqn̄ exit. aliqn̄ intrat.
 I t̄ cū q̄ spauit. despat. ex cū q̄ despat. sp̄at. Oportet
 ḡ hominē cū intollerabile habuerit exultationem.
 ad forsitan q̄nq; futā recurrere calamitatē. ne calor
 natāt subito exiens refriget mīōra. sp̄argens se p̄
 extiora. Timor est cū calor natāt subito mīōra ut
 aīa fugit. q̄ sibi nocet horroz ⁊ expaueat. Verecūdia
 est cū calor natāt ⁊ mīōra intret. ⁊ extiora in uno
 momēto uisitant. Calor. n̄. natāt ad mīōra sic ⁊ in
 timore rufug. in uerecūdia. hoy duoy actiones accidit
 ū aulibet se mīcūementes. f̄nit. v. particula.

⁊ p̄ memoriū re
 currit ad extiora
 ut defendat cetū
 n̄ sibi ic̄ta. S̄n̄ fit
 ut t̄beat cutis i
 uerecūdia.

Sexta particula. xxxvi. h̄t capitulū res extra natām
 h̄ntia. morbos ⁊ eoy causas ⁊ eoy accidētia h̄t ca
 pit. i. capitulūoy.

D ere ext natām .ii.	Incipiendoy. xiii.
D emorbis ⁊ eoy ḡnib; ⁊ asimilib; ic̄piendum. .iii.	De accidētib; audit. xiiii.
D e ist̄m̄toy morb. .iiii.	De accidētib; gust. xv.
D emorb̄ sep̄atib; uinctas. .v.	De accidētib; odor. xvi.
D e causis oīū morboz. .vi.	De accidētib; tact. xvii.
D e causis similitū morb. .vii.	De delicis ⁊ dolorib; xviii.
D e causis ist̄m̄talium. .viii.	De accidētib; appet. xiiiiii.
D e causis se iūgētū uitas. .viiii.	De accidētib; cerebri. ⁊ cor dis p̄ stomachi. xx.
D e accidētib; eoy. x.	De accidētib; sens̄ sensūū .v cerebri. xxi.
D e accidētū ḡnib; .xi.	De accidētib; uolūtariū
D e accidētū aīe actioīs. .xii.	
D e accidētib; sēsiū ⁊ ausu	motu. xxi.

turalis extra corpus egressionem, et in exteriora dispersionem, quod imesus dixit, quandoque fuisse ex nimio, et subito gaudio superueniente. Angustia cum calor naturalis paulatim in interiora subintrant, unde febres nascuntur, effimeres. Quę angustia si diu
 5 moretur calor augmentatur. Solida membra calefiunt, et ita febres cadunt. Si autem in frigidis fuerit calor extinguitur. Est ergo angustia omnibus corporibus maxime frigidis et siccis, nocua. Tristicia est cum calor naturalis aliquando exit, aliquando intrat. Intrat cum quę sperauerit, desperat, exit cum quę desperauerit sperat. Oportet
 10 ergo hominem cum intollerabilem habuerit exultationem, ad forsitan quandoque futura recurrere calamitatem, ne calor naturalis subito exiens refrigeret interiora, spargens se per exteriora. Timor est cum calor naturalis subito interiora ut anima fugit, quod sibi nocet horror, et expauet. Verecundia
 15 est cum calor naturalis et interiora intret, et exteriora in uno momento uisitant. Calor enim naturalis ad interiora sicut et in timore rufugit¹, in uerecundia. * Horum duorum actiones accidentium cuilibet sunt inconuenientes. Finit .v. particula.

Sexta particula .xxxvi. habet capitulum res extra naturam
 20 habentia, morbos et eorum causas et eorum accidentia, habet capitula. I. capitulum.

De re extra naturam.	.ii.	incipiendum.	xiii.
De morbis et eorum generibus et a similibus incipiendum.	.iii.	De accidentibus auditus.	xiiii.
De instrumentorum morbis.	iiii.	De accidentibus Gustus.	xv.
De morbis separantibus iuncturas	.v.	De accidentibus odoratus.	xvi.
De causis omnium morborum	.vi.	De accidentibus tactus.	xvii.
De Causis simillium morbis	.vii.	De deliciis et doloribus.	xviii.
De Causis instrumentalium	.viii.	De accidentibus appetitus.	xviiii.
De Causis seiungentium iuncturas	.iiiiii.	De accidentibus cerebri, et cordis propter os stomachi.	xx.
De accidentibus eorum.	x.	De accidentibus sensus sensuum	
De accidentium generibus	xi.	id est cerebri.	xxi.
De accidentium animę actionis	.xii.	De accidentibus uoluntarii	
De accidentibus sensuum et a uisu		motus.	xxii.

* et post memoriter recurrit ad exteriora ut defendat ceteris non sibi incerta. Vnde fit ut rubeat cutis in uerecundia.

¹ rufugit

D e alius motib ⁹ . xxiii.	De accidentib; scde diges-
D e accidntib; morbu gnacib. xxiiii.	tiue. xxx.
D e accidntib; soli morbi. xxv.	De accidntib; modoy corpm.
D e accid actioū morbi i natē. xxvi.	De accid iurma appar. xxvii.
D e accid spualū actionū i e	de accidntib; i sudore appa-
causis eoy. xxvii.	rentibvs. xxxiii.
D e accid natalū actionū i	De accid i mstruis app. xxxvi.
adigestiua icapiendū. xxviii.	De exmanacio natu-
D e accidntib; appetitue	rali. xxxvii.
stetue expulsiue. xxviiii.	De Re ext natura.

re ext natam.

In Superi^{ori}bus tres partes esse dixim⁹. de duab; pro-
missa ia expleuimus. i. natali i n natali partib;
prestat tca q ext natam est dicenda. St autem
morbi i cause morbos facient⁹ i accidntia eos sequi-
tia. Que aut regimto sanoꝝ corpm extepantū st re-
rū natalū. Hec q; tepamta in gplexione similium
mbroy i cōpositione officialū st tepata. Teperam-
ta ū similiū extepantia st humoy. i tepamta officia-
liū ex modatōne matie i formatiue uirtutis in q-
libet fetu st. i tepamta officialū. tepantia facit
actionū. tepamtu rerū q; natalū in membris i
humoribus est. Qd libet hoz modū excedens ext na-
tam facit re. Si enī humores tepamtu exant. morbo-
rū faciunt causam. Qd si mbra st intepata morbos e-
runt gnantia. Actiones si modū exierint. accidntia
faciunt. Ta q st ext natam. Morb⁹ morbi causa. i ac-
cidntia morbu sequit⁹. Morb; ē q pncipali⁹ corpi ac-
tionū nocet. nullo mediatore q eū adiuuet succedn-
te. Calor. i. in febrib; sine remediante nocet actioib⁹.
A q in oculis nullo mediantē nocet uisui. Apostema in
gutte obuiat anhelitu. i tnsglutiendis nullo adiu-
uante. Causa morbi palū n ple nocet actionū. sicut
putredines in febrib; causā febrū eē cōpant. i no-
cent actioib⁹. Accidntia st ipsa actio corrupta q mor-

	De aliis motibus.	xxiii.	De accidentibus secunde diges-	
	De accidentibus morbum generantibus	.xxiii.	tiue.	.xxx.
	De accidentibus solius morbi	.xxv.	De accidentibus modorum corporum.	
	De accidentibus actionum morbi et nature	.xxvi.	De accidentibus in urina apparentibus	.xxxii.
5	De accidentibus spiritualium actionum et e-		De accidentibus in sudore appa-	
	causis eorum.	xxvii.	rentibus.	.xxxiii.
	De accidentibus naturalium actionum et		De accidentibus in menstruis apparentibus	.xxxvi.
	a digestiua incipiendum	.xxviii.	De exinancio natu-	
	De accidentibus appetitiue		rali.	xxxvii.
10	contentiue expulsive.	xxviii.	<i>De Re extra Naturam.</i>	

In superiori/bus tres partes esse diximus, de duabus promissa iam expleuimus id est naturali et non naturali partibus prestat, tertia que extra naturam est dicenda. Sunt autem morbi et cause morbos facientes, et accidentia eos sequen-

15 tia. Que autem regimento sanorum corporum ex temperamentis sunt rerum naturalium. Hecque temperamenta in complexione similium membrorum, et compositione officialium sunt temperata. Temperamenta uero similium ex temperantia sunt humorum, et temperamenta officialium ex moderatione materie et formatiue uirtutis in quo-

20 libet fetu sunt, et temperamenta officialium, temperantia facit actionum, temperamentum rerum quoque naturalium in membris et humoribus erunt. Quodlibet horum modum excedens extra naturam faciet rem. Si enim humores temperamentum exeant, morborum faciunt causam. Quod si membra sunt intemperata, morbos e-

25 runt generantia. Actiones si modum exierint, accidentia faciunt. Tria ergo sunt extra naturam. Morbus morbi causa, et accidentia morbum sequentia. Morbus est qui principaliter corporis actioni nocet, nullo mediatore qui eum adiuuet succedente. Calor enim in febribus sine remediante nocet actionibus.

30 Aqua in oculis nullo mediante nocet uisui. Apostema in gutture obuiat anhelitui, et transglutiendis nullo adiuuante. Causa morbi per alium non per se nocet actioni, sicut putredines in febribus causam febrium esse comprobantur, et nocent actionibus. Accidentia sunt ipsa actio corrupta quam mor-

bus gnat sic uis. ablatione pte aq. Aqua. n. in oculis est
 morib; accidentia ablatio uisus. Morib; q nocet actioi.
 sine mediatore. Causa p aliud sibi nocet. Accidentia fit. ip
 se actiones. corrupte amorb gnat. **De morbis reor**

Sicut ypoct. n. galien. gub; n. a similib; incipiendu. in
 testant morib; est. cu mbra actiois sue natat tepamta
 egdiunt. Copositio aut membror; tplex e. Est. n. similitu
 membror; ex humorib; q te tepamto egdr. Ex mbri qb;
 inest morib; nom; sortit. ut simit uocetur. Est n. coposi
 tio officialiu mbro; ex similib;. Que cu exeat sue copo
 sitionis tepamta officiale morbu gnat. Est n. tca gpo
 sitio omi mbro; in toto corpe colligatio. q cu dissolua
 t morib; ille sapatio unct; nuncupat. Hic uniuersalis
 morib; dr. q sup dictis duob; soat. Ta q gna st morbo;.
 simit. officiat. uniuersal. Sumit duob; qsdac modis. Est
 eni simplex n. coposit. Simplex in. iiii. diuidr. q e cal.
 frig. hum. n. siccus. Coposit simit est qdrupl. Calidus
 eni est n. hum. frig. n. humid. calid. n. sicc. frig. n. siccus.

Simplex p simplici e qitate. p ex humoris alci gmyxtione.

Ex qualitate sola caloris ethica e febris n. effimeris ex
 calore sol siue la. bouis ex alcius humoris admixtioe.

St apstemata flegmonis dicta. n. febres exputandib;
 n. similia. Ex frigidis qitate sola ggelatio e l'qsimus
 q ex frigiditate numma aeris siue nunt. Que cu alio hu
 more acidit. e palis. apoplexia. epilepsia. n. similia. ex
 flegmaticis chumis genita. de qitate sola. Morib; siccus
 gsumptio e solidor; mbro; exinacionib;. sicut palis n.
 spalin. Sicc eni cu alci humoris gmyxtione cancer. ele
 phantia. n. alii ex sicca matia. humid. de qitate sola
 toti corpi e humiditas. siue tabiditas. cu alci humo
 ris admixtione est ydropisis. ex his humid. chum. Copo
 sitos aut morbos sine alci humoris admixtione impo
 sibile est esse. Calidu n. humidu ex sanguine nascit. sicut
 apstema q flegmonie uocam. Cal n. sicc. excola. n. est

sic defectio di
 gestive intus
 i feb; q febs e
 morib; accntia
 uirt digestua
 defecta.

bus generat sicut uisus, ablationem propter aquam. Aqua enim in oculis est morbus accidentia ablatio uisus. * Morbus ergo nocet actioni, sine mediatore. Causa per aliud sibi nocet. Accidentia sunt, ipse actiones, corruptę a morbo generatę. *De morbis et eorum*

* sicut defectio digestiue uirtutis in febribus quia febris est morbus accidentia uirtus digestiua defecta.

- 5 *Sicut ypcras et galienus generibus et a similibus incipiendum .iii*
 testantur morbus est, cum membra actionis suę naturalis temperamenta egrediuntur. Compositio autem membrorum triplex est. Est enim similibus membrorum ex humoribus, quę tunc temperamento egreditur. Ex membris quibus inest morbus nomen sortitur, ut similis uocetur. Est et compositio officialium membrorum ex similibus. Quę cum exeat sue compositionis temperamenta officialem morbum generat. Est et tertia compositio omnium membrorum in toto corpore colligatio, quę cum dissoluitur morbus ille separatio¹ iuncturę nuncupatur. Hic uniuersalis morbus dicitur, quia supradictis duobus sociatur. Tria ergo genera sunt morborum
 15 similis, officialis, uniuersalis. Similis duobus consideratur modis. Est enim simplex et compositus. Simplex in .iiii. diuiditur, quia est calidus, frigidus, humidus, et siccus. Compositus similiter est quadripertitus. Calidus enim est et humidus, frigidus, et humidus, calidus et siccus, frigidus et siccus. Simplex uel simplici est qualitate, uel ex humoris alterius commixtione.
 20 Ex qualitate sola caloris ethica est febris et effimeris ex calore solis siue laboris ex alterius humoris admixtione. Sunt apostemata flegmonis dicta, et febres ex putredinibus et similia. Ex frigidis qualitate sola congelatio est uel spasmus que ex frigiditate nimia aeris siue niuis. Quę cum alio humore acidit, est paralis², apoplexia, epilepsia, et similia, ex flegmatis chimis genita, de qualitate sola. Morbus siccus consumptio est solidorum membrorum ex inanicionibus, sicut ptisis et spasmus. Siccus enim cum alterius humoris commixtione cancer, elephantia, et alii ex sicca materia. Humidus, de qualitate sola
 30 tocius corporis est humiditas, siue tabiditas, cum alterius humoris admixtione est ydropisis, ex his humidus chimus. Compositos autem morbos sine alterius humoris admixtione impossibile est esse. Calidum et humidum ex sanguine nascitur, sicut apostema quod flegmonem uocamus. Calidus et siccus, ex colera rubea est

¹ separatio

² paralis

in morbo morbo

ii.

o

aptema q̄ d̄r̄ c̄ipula. fr̄iḡ ⁊ sic̄o ex flegmate ē ap̄tema
⁊ hoc uocat̄ idunia. fr̄iḡ ⁊ sic̄o ex cola niḡ est sic̄ ē
ap̄tema. q̄ seuiros̄ m̄cupat̄. *De in strumētoꝝ uoꝝ*

Officialiū morboꝝ. iiii. s̄t̄ mōi. In forma. *oioib. iiii.*
in q̄ntitate. in nūo. in op̄sitione. In forma s̄t̄. v. mōi.

Et enī m̄broꝝ in̄c̄uēmentia. ut capitis longitudo s̄p̄da
⁊ crurū tortidando. q̄cautas̄ eoȳ ut si manūū ⁊ pe
dū q̄cautas̄ carne repleant̄. M̄broꝝ p̄foratio que i
largitate partit̄ ⁊ strictionē. Largitate ut ē ap̄tio ue
narū q̄ est mano. qui morbo; emorroidis̄ d̄r̄. Strictio ē
uenarū coartatio. sic̄ exq̄libet̄ ligam̄to. Nec̄ strictio
fit̄ i eo m̄bro aliquā ē uniūsa ⁊ totū corp̄s est actio.
aliquā ū n̄. q̄ ḡtanḡ ex ap̄temate. P̄ ex uiscoso flegma
te. Si ex ap̄temate stringat̄ m̄brū. duos̄ paciet̄ mor
bos. ap̄tema unū. oppilationē alim̄. Si enī uena q̄
caua est. ap̄tema oppilata. duas̄ partit̄ infirmita
tes̄ duas̄ amittens̄ actiones. Que p̄t̄ ap̄tema sanḡne
n̄ ḡnat̄. p̄ oppilationē corp̄s n̄ mandat̄. Si uiscosum
flegma imp̄ediat̄. actio amittit̄ una. q̄ sanḡne n̄
mandat̄. Vñ una t̄m̄ ē infirmitas̄. Quare morbo; in ac
pitate est. cū m̄bra nat̄ali asp̄a. incipiunt̄ esse lenta.
ut stomach̄ ⁊ uulua que nat̄ali s̄t̄ asp̄a. Quin̄t̄ in le
uitate. cū nat̄ali lenia incipiunt̄ ēē asp̄a. ut gutt̄is
⁊ pulmonis̄ canales̄ nat̄ali lenes. In q̄ntitate duo s̄t̄
mōi. P̄ cū m̄bra s̄t̄ magna. ⁊ parua. In nūo duo mōi
s̄t̄. in multitudine nat̄ali. ⁊ n̄ nat̄ali ⁊ in pauacate
uniūsali ⁊ partielari. In op̄sitione s̄m̄it̄ duo s̄t̄ modi.
ex m̄bri d̄ loco suo motione ⁊ ex uicini m̄bri dissipatio
ne ut s̄t̄ digiti labia q̄ ex agglutinatione adherent̄.
⁊ n̄ sepan̄t̄. ⁊ separant̄ ⁊ n̄ glutinant̄. *De oioib̄ in*

8 morbo; sepan̄tib;
unctas̄. v. S

Separatio est unct̄e est *partib; uncturas̄. v.*
morbo; uniūsali in cūmilib; ⁊ officialib; m̄bris. Aliq̄n̄
⁊. in carne aliquā in osse. aliquā in tota manu ⁊ in toto
pede. ⁊ t̄ē uniūsali in osimilib; ⁊ officialib; m̄bris est.

apostema quod dicitur crispila¹. Frigidus et siccus ex flegmate est apostema et hoc uocatur idimia. Frigidus et siccus ex colera nigra est sicut est apostema, quod scliros nuncupatur. *De instrumentorum Officialium morborum .iiii. sunt modi. In forma, morbis .iiii.*

5 in quantitate, in numero, in compositione. In forma sunt .v. modi. Est enim membrorum inconuenientia, ut capitis longitudo feda, et crurum tortidaido², concauitas eorum ut si manuum et pedum concauitas carne repleantur. Membrorum perforatio que in largitatem partitur et strictionem. Largitatem ut est apertio uenarum que est in ano, qui morbus emorroidis dicitur. Strictio est

10 uenarum coartatio, sicut ex quolibet ligamento. Hec strictio fit in eo membro aliquando cuius uniuersa uel tocius corporis est actio, aliquando uero non, quod contingit ex apostemate, uel ex uiscoso flegmate. Si ex apostemate stringatur membrum, duos pacietur morbos, apostema unum, oppilationem alterum. Si enim uena concaua est, apostema oppilata, duas partitur infirmitates duas amittens actiones. Que propter apostema sanguinem non generat, propter oppilationem corpori non mandat. Si uiscosum flegma impediat, actio amittitur una, quod sanguinem non

20 mandat. Vnde una tantum est infirmitas. Quartus morbus in asperitate est, cum membra naturaliter aspera, incipiunt esse lenta, ut stomachus et uulua que naturaliter sunt aspera. Quintus in lenitate, cum naturaliter lenia incipiunt esse aspera, ut gutturis et pulmonis canales naturaliter lenes. In quantitate duo sunt

25 modi, uel cum membra sunt magna, uel parua. In numero duo modi sunt, in multitudine naturali, uel non naturali et in paucitate uniuersali uel particulari. In compositione similiter duo sunt modi, ex membri de loco suo motione uel ex uicini membri dissipatione ut sunt digiti labia que ex conglutinatione adherent,

30 et non separantur, uel separantur et non glutinantur. *De morbis separatio est iuncture est perantibus iuncturas .v.*

morbis, uniuersaliter in consimilibus uel officialibus membris. Aliquando enim in carne aliquando in osse, aliquando in tota manu uel in toto pede, et tunc uniuersaliter in consimilibus uel officialibus membris est.

¹ erisipila

² tortitudo

S ex ratio ista ex mbris in qb; e diuisa. sicut noia. Si. n. of-
 fib; accidat dr fractura. Si nouit carni plaga. Si ue-
 tusta plaga uocat. s; putida. Si uerius fissura erit uo-
 canda. Si artus ouisema. Si in uenis gressio. Si medi-
 is lactis gressio. sic excoiatio. Si officialib; sit ppetua
 sepacio. dr incasio. ut in manib; p pedib; hu morbi.
 T res ide sepaciones similes. i. officiales. aliqui se soli. ali-
 quon coneri sibi metipis. Coneri fiunt. v. modis. v. eni
 similes cu similib; ut calid cu humido. cal cu sicc.
 ut similes cu officialib; ut apstema in mbror; una ad alia
 mbra q claudit apstema. Vn illa duplicat se infirma
 apstema. i. q. tate. i. oppilatioe. Vtq; aut morbo of-
 ficiali dr. Er e morbo similiu. cu unctis sepacione.
 i. officialib;. ut cu mbra sint cal. i. supueniat apstema
 q. p. u. apiendo se ruyat. Quint e official in nio cu
 uncture sepacione. ut ablatio digiti un. Sext cu
 tres un se gmisceant ut in octo obtalmia que uulne-
 rat. i. ex humor uiuent. i. foram uisus mutat. i. fac-
 ta e ibi cataracta. i. nata e uigula. Qd cu euenit.
 oclis. vi. moit patit obtalmia h e cal apstema. Apstema
 aut e official morbo; ad q. tate puenit. i. calore qui
 de morbo est similib;. Sedm e uultu q unctis sepacioi
 attine uidr. Taur. q. ex unca. q est officiale in q. tate.
 Quartu mutatū foram de suo loco. i. est officia-
 le in opositione. Quintu est cataracta. ide aq afflu-
 entia. i. e officiale attinens oppilatiom. Sextu e
 unguia. i. e officiale in nio. Nu sex morbi i uno
 mbro se guncti. *De causis omiu morbor;. vi.*

cu feb;. febres
 eni se de similib;
 apstema e de offic
 alib;. aut officia
 les e officialib; ut
 apstema

c

Causa morbi p ai mediatore morbo nocet
 actioi p ai mediatione alio mbr;. un mbrum
 patiens uiuamtu recip. Cu morbo mediante sur
 putredines febres facientes. Putredines. n. n p se no-
 cent actioni. s; mediatione febris. alio qlibet me-
 bro mediante sicut turbu cui actione calefit nom

8 causis omiu morbo
 ru. vi.

Separatio ista ex membris in quibus est diuersa, sortitur nomina. Si enim ossibus accidat dicitur fractura. Si nouerit carni plaga. Si uetusta plaga uocatur, sed putrida. Si neruis fissura erit uocanda. Si arteriis orisema. Si in uenis contusio. Si medi-

5 is lacertis contractio, sicut excoriatio. Si officialibus sit perpetua, separatio, dicitur incisio, ut in manibus uel pedibus hii morbi.

Tres id est separationes similes et officiales, aliquando sunt soli, aliquando conexi, sibimet ipsis. Conexi fiunt .v. modis. Vel enim similes cum similibus ut calidus cum humido, calidus cum sicco,

10 uel similes cum officialibus ut apostema * in membrorum uia ad alia membra quam claudit apostema. Vnde illa dupliciter sunt infirma, apostemate, in quantitate et oppilatione. Vterque autem morbus officialis dicitur. Quartus est morbus similium, cum iuncturę separatione, et officialibus, ut cum membra sint calida, et superueniat apostema

15 quod ipsum aperiendo se rumpat. Quintus est officialis in numero cum iuncturę separatione, ut absciso digiti unius. Sextus cum tres isti se commisceant ut in oculo obtalmia quę uulneratur, et exit humor uiuens, et foramen uisus mutatur, et facta est ibi cataracta, et nata est ungula. Quod cum euenerit,

20 oculis .vi. modis patitur obtalmiam, hoc est calidum apostema. Apostema autem est officialis morbus, ad quantitatem pertinens et calorem qui de morbis est similibus. Secundum est uulnus quod iuncturę separationi attinere uidetur. Tercium, quia exit unca, quod est officiale in quantitate. Quartum mutatum foramen de suo loco et est officiale

25 le in compositione. Quintum est cataracta, id est aqueę affluentia, et est officiale attinens oppilationi. Sextum est ungula, et est officiale in numero. Hii sex morbi in uno membro sunt coniuncti. *De causis omnium morborum .vi.*

Causa morbi uel cum mediatore morbo nocet

30 actioni uel cum mediatione alterius membri, unde membrum patiens iuuamentum recipit. Cum morbo mediante sunt putredines febres facientes. Putredines enim non per se nocent actioni, sed mediatione febris, altero quolibet membro mediante sicut zirbum cuius actione calefit stomachum

* cum febribus. Febres enim sunt de similibus apostema est de officialibus. Aut officiales cum officialibus ut apostema

et par. Si ergo patiat quod utique officiat eum refrigerent pre-
 cipue si maior turbi quantitas incidat cum mediante sic
 cornea. si patiat uulnera uisus exiens cristallidion
 gēhit. ne oppositū ferre possit corp⁹. Causa ergo morbi
 gñali⁹ tplex ē. Aut enī pmutua qua patitur corpus
 extūsec ut incisione ex ferro percussione ex lapide
 morsione ex reptilib; gmentione ex leonib; . calore
 a sole frigore a nūe. et similib; ancedens que ab
 ab exteriorib; corporis motū accipit. et cū alio mediatore
 actionē suā nocuūta uidē explete sic humores sūt cause
 febrū. mediante putredine. Non. et febres eē posse. nisi
 humores p putrescant. Putredines ergo sūt mediatrices
 nūc humores et febres. Et et guncta. et pmanens sine
 mediatore. actionē suā explens. sicut putredines febris
 facientes. Pmanentes aut hec dnt. q putredinib; pre-
 sentib; infirmitas adest. Nūc abentib; recedit infir-
 mitas. Singlę harū causarū t p morbos similes sunt
 officiales. t p iuncturay separationes. **De causis**

causas similitū
 morborū. vii. c

Complexio mala que **Similium morborum. vii.**
 similitū morborū est causa qdripita de calido. de
 frigido. de secco. de humido. Causa cal morbi ē sena-
 ria. nūm mot⁹ corpus et anime. aīe sic furor subit⁹ cor-
 pus sic labor. maxime n gñet. Pccōio actual⁹ caloris
 sic estui solis. P more in balneis. P gñatio mībroz que
 calore n patit. dissolui corpus sic p nūe ambulanti-
 bus. P in aluminosis aq balneantib; gñit. P expu-
 dine. Omē q putrescat. necē ē calefieri. P ex pauca-
 tate abi sic ieiunantib; gñit. ubi cū calor nutimen-
 tū n inuenit ad humores corpus calefaciendos. et ex-
 siccandos. redit. P ab; potestatiue calidus. sic allia-
 piper. cepe et similia. Cause frigidoy morborū. octo
 sūt. Pccōio frigiditatis natat sic nūi aeris frigidior. adeo
 longa frigiditas ut calor natat ggelascat. P res frigi-
 da. et tū potestatiua sic aq frigida. lactuca papauer

et epar, Si ergo paciatur quia utriusque officiat eum refrigerentur precipue si maior zirbi quantitas incidatur cum mediante sicut cornea, que si paciatur uulnera uisus exiens cristalleidon contrahitur, ne oppositum ferire possit corpus. Causa ergo morbi

5 generaliter triplex est. Aut enim primitiua qua patitur corpus extrinsecus ut incisionem ex ferro percussionem ex lapide morsionem ex reptilibus commestionem ex leonibus, calorem a sole frigidorem a niue, et similibus antecedens que ab ab exterioribus corporis motum accipit, et cum alio mediatore

10 actionem sui nocumenti uidetur explere, sicut humores sunt cause februm, mediante putredine. Non enim febres esse possunt, nisi humores prius putrescant. Putredines ergo sunt mediatrices, inter humores et febres. Est et conuincta, et permanens sine mediatore, actionem suam explens, sicut putredines febres

15 facientes. Permanentes autem hec dicuntur, quia putredinibus presentibus infirmitas adest. His abeuntibus recedit infirmitas. Singule harum causarum uel propter morbos similes sunt uel officiales, uel propter iuncturarum separationes. *De causis Complexio mala que similium morborum .vii.*

20 similium morborum est causa quadripertita de calido, de frigido, de sicco, de humido. Causa calidi morbi est senaria, nimius motus corporis uel anime, anime sicut furor subitus, corporis sicut labor, maxime non consuetus, uel occursio actualis caloris sicut estiui solis, uel more in balneis, uel constipatio membrorum que

25 calorem non patitur, dissolui corporum sicut per niuem ambulanti- bus, uel in aluminosis aquis balneantibus contingit, uel ex putredine. Omne quod putrescit, necesse est calefieri, uel ex paucitate cibi sicut ieunantibus contingit, ubi cum calor nutrimentum non inuenit ad humores corporis calefaciendos, et ex-

30 siccandos, redit, uel cibus potestatiue calidus, sicut allia, piper, cepe et similia. Cause frigidorum morborum, octo sunt. Occursio frigiditatis naturalis sicut niris¹ aeris frigidi, adeo longa frigiditas, ut calor naturalis congelascit, uel res frigida, et tamen potestatiua sicut aqua frigida, lactuca papauer

¹ niuis

atq; similia. Vt nimia cibi et potus habundantia que ca-
 lore natale suffocat. sic si lucine nimium apponit. subi-
 to extingit. Per multa cibi paruitate sic contingit igni lig-
 na non habenti per nimiam glutinorum. que impediunt
 humores dissoluendi dissolui non possunt. Hincque augmenta-
 tus calor infunditur naturalis. Per nimiam pororum largitate
 que calorem dissoluendo foramina amplificat. sic moriantur
 in balneis sepe contingit. Per nimio motu que calor natu-
 rus dissoluit. unde necesse est corpus refrigeret. Per dete-
 nimia humores augmentante. quibus extingitur calor ipse.
Nec sunt morborum frigidorum cause. Sed neque in preceden-
 ti calore neque nimis dicta frigiditate absolute. oportet
 intelligi glutinorum pororum calefieri. Per refrigerari. Actio-
 nes. et glutinationis utriusque in uno quoque corpore tripliciter
 se diuisit. in glutinationis glutate. in humorum quantita-
 te in naturalium humorum a corpore dissolutione. Qualitas glu-
 tinationum multa et nimia in corpore faciunt infirmitates frigi-
 das. quia calorem natale inter effugat. neque aerem refrigeran-
 tem et tepentem inter permittit. Unde necesse est calorem extingit.
Constipatio corporis calefacit. quia per paruitatem suam dissolutio-
 nis calorem augmentat naturalis. Humorum quantitas et oppila-
 tio multae et nimie corpus infrigidant. quia ex humorum au-
 gmentatione. calor inter extingit naturalis. Humores parui
 et boni et glutinat non multa calorem natale confortant
 et augmentant. Humi aliqui humores melancolicos et fumi
 dissoluendo male glutatis in oppilato corpore frigidos et
 melancolicos generant morbos. Humores colericos et fumi
 dissoluendo male glutatis et corpus oppilatum. humores
 generant calidos et malos. Humores viscosos et frigidos
 et flegmaticos in oppilato corpore. frigidos et flegmaticos
 generant morbos. Humorum morborum cause sunt. v. Occasio
 humiditatis actualis sic in dulcibus aquae balneis. Per hu-
 miditatem aeris. Per nimiam cibum et potum. Per tres potestatiue
 humide. sic lactuca. cucurbita. aciplices. unum multum.

atque similia. Vel nimia cibi et potus habundantia, quę calore naturalem suffocat, sicut si lucernę nimium apponitur, subito extinguitur, uel ex multa cibi paruitate sicut contingit igni ligna non habenti uel ex nimia constipatione pororum, quę impedi-

5 humores dissoluendi dissolui non possunt. Hisque augmentatis calor infunditur naturalis, uel ex nimia pororum largitate quę calori dissoluen- do foramina amplificat, sicut morantibus in balneis sepe contingit, uel ex nimio motu quo calor naturalis dissoluitur, unde necesse est corpus refrigeretur, uel ex quiete

10 nimia humores augmentante, quibus extinguitur calor ipse. Heę sunt morborum frigidorum cause. Sed neque in precedenti calore neque minus dicta frigiditate absolute, oportet intelligi, constipationem pororum calefieri, uel refrigerari. Actiones enim constipationis utriusque in unoquoque corpore tripliciter

15 sunt diuersę, in constipationis qualitate, in humorum quantitate in naturis humorum a corpore dissolutorum. Qualitas constipationum multa uel nimia in corpore facit infirmitates frigiditas, quia calorem naturalem intro effugat, neque aerem refrigerantem¹ et temperantem intrare permittit. Vnde necesse est calorem extinguere.

20 Constipatio corpus calefacit, quia pro paruitate suę dissolutionis calor augmentatur naturalis. Humorū quantitas et oppilatio multę et nimię corpus infrigidant, quia ex humorum augmentatione, calor intus extinguitur naturalis. Humores parui et boni et constipatio non multa, calorem naturalem confortant

25 et augmentant. Humidi aliquando humores melancholici et fumus dissoluendus male qualitatis in oppilato corpore frigidus et melancholicos generant morbos. Humores colerici et fumus dissoluendus male qualitatis et corpus opilatū, humores generant, calidos et malos. Humores uiscosi et frigidi

30 et flegmatici in oppilato corpore, frigidus et flegmaticos generant morbos. Humorū morborum cause sunt .v. Occursio humiditatis actualis sicut in dulci aquę balneis uel humiditate aeris, uel nimius cibus et potus, uel tres potestatię humide, sicut lactuca, cucurbita, atriplices, uinum multum,

¹ refrigerantem

cū aqua multa ⁊ similit. ⁊ quies nimia q̄ humores aug-
 mentant ⁊ corp̄ humectat. ⁊ ḡstatio poroy corp̄ hume-
 ctant. si humores sint humidi. Sicoy morboy s̄. v. simi-
 li. Oc̄sio siccitatis actual̄ sic ambulanti inuentuosa
 loca ganḡ. ⁊ h̄c q̄ insodunt arenę ⁊ pulueri. causa exsic-
 candi. nimis humoris. ⁊ balneantib; in aq̄s maris. alumi-
 nosis siue sulphureis. Seda paruitas cibi. q̄ humiditas
 exsiccat corp̄s. Taa res potestatiua sic lentisca. sal-
 acetū. Quarta nimis labor. ⁊ exercicia q̄b; corp̄s dis-
 solunt humiditas. Ne s̄ similitū morboy cause que di-
 cunt̄ ḡplexiones male. simplices ⁊ sine materia. In ḡpo-
 sitione em̄ causis cause s̄ ḡpositę. ⁊ ex uicio ḡpositionis
 numer̄ causarū erit. Sedin morbos causarū. modie-
 rit morboy. Si q̄s. n. potestatiue cal̄ accipiat. poti-
 onē ⁊ motu nimio moueat. cal̄ q̄ aq̄ balneet. cal̄
 laborabit morbo. q̄ mala ⁊ cal̄ d̄r ḡplexio. Si cau-
 se sint multe ⁊ diuise. ut alię calefaciant. alię in-
 frigidant. alię humectent. alię exsiccant. ⁊ unū q̄
 uis expleant horū. ut si calid̄ fuerit morb̄. calore ne-
 cee est tantū op̄et. ⁊ iste morb̄ mala ḡplexio uoca-
 t̄. ⁊ sibi inuice ḡpositę s̄ due. q̄rū una q̄q; sua acti-
 onē op̄at. ⁊ se. ⁊ cōposit̄ morb̄ nominat̄. Si aut̄ ōs
 aḡgent̄ simul. ⁊ una q̄q; suā actionē op̄et. mor-
 b; indefinit̄ ḡnat̄. Neq; s̄ cause similitū morboy
 q̄ sine materia s̄ humoy. Morboy male ḡpleu-
 onis cū aliq̄ humore ad infirma membra fluen-
 tiū. sex cause s̄. Vt em̄ ut̄ m̄bri a se expellentis
 sup̄fluitatē sui nutrienti ⁊ ab alijs sibi uementem
 membris. q̄ ex fortitudine sua p̄ncipalia faciunt
 m̄bra. sic cerebrū cor epar. artie ⁊ uenę ⁊ membra
 defectio sustentis easel recipientis que aḡforti-
 b; sibi mandant̄ m̄bris. cū expellere p̄ sui possit
 imbecillitate. Defectio aut̄ ista aut̄ natat̄ sic q̄
 t̄ q̄ ad hoc fuit facta ut ab int̄iorib; membris

cum aqua multa et similia, uel quies nimia, quia humores augmentantur et corpus humectatur, uel constipatio pororum corpus humectans, si humores sint humidi. Siccorum¹ morborum sunt .v. similiter. Occursio siccitatis actualis sicut ambulanti in uentuosa

5 loca contingit, uel his qui infodiuntur arenę uel pulueri, causa exsic-
candi, nimii humoris, uel balneantibus in aquis maris, aluminosis siue sulphureis. Secunda paruitas cibi, quia humiditas exsiccat corporis. Tercia res potestatiua sicut lentisci, sal, acetum. Quarta nimius labor, et exercicia, quibus corporis dis-

10 soluitur humiditas. Heę sunt similibus morborum cause, que dicuntur complexionis male, simplices et sine materia. In compositis enim causis cause sunt compositę, et ex numero compositionis numerus causarum erit. Secundum morbos causarum, modi erunt morborum. Si quis enim potestatiue calidam accipiat, pot-

15 onem et motu nimio moueatur, calidaque aqua balneetur, calido laborauit morbo, que mala et calida dicitur complexio. Si cause sint multe et diuerse, ut alie calefaciant, alie infrigident, alie humectent, alie exsiccent, uel unum quod

uis expleant horum, ut si calidus fuerit morbus, calorem necesse est tantum operetur, et iste morbus mala complexio uocatur, uel sibi inuicem compositę sunt due, quarum unaqueque suam actionem operatur secundum se, et compositus morbus nominatur. Si autem omnes aggregentur simul, et unaqueque suam actionem operetur, morbus indefinitus generatur. Heę sunt cause similibus morborum

25 quando sine materia sunt humorum. Morborum male complexionis cum aliquo humorem ad infirma membra fluentium, sex cause sunt. Vel enim uirtus membri a se expellentis superfluitatem sui nutrimenti uel ab aliis sibi uenientem membris, quod ex fortitudine sua principalia faciunt

30 membra, sicut cerebrum cor epar, arterie et uene uel membri defectio sustentis, ea scilicet recipientis que a confortibus sibi mandantur, membris, cum expellere pro sui possit inbecillitate. Defectio autem ista aut naturalis sicut quietis² que ad hoc fuit facta ut ab interioribus membris

¹ Siccorum

² cutis

recipiat expulsa. ⁊ caro gladiosa masculis ⁊ ignis; post
auriclas. Nec. n. natalis defecta sūt. ut recipiant apu-
cipalib; mēbris expulsa. Vt ext. natam eadē defectio
est. que ut a principio defecta eē incipit. l'p aliquo
lū tēpō. Qualicq; g mēbrū infirmat. defectū esse in-
telligit. Vt multa humoꝝ q̄ntitas q̄ humores in
corpe ex mala ⁊ inordinata dieta solent uicere si-
cut in gmedentib; multa ⁊ mala cibaria. neq; curan-
tib; balnea l' exercicia. In quoz corpōib; in mal' san-
gī cumulat. au mundando sua organa. sic. splen-
⁊ fel non sūt sufficientia. Vna mala matia in corpore
adunata. de mēbro in mēbrū necē ē decant. Vt de-
fectio ē uiculis nutritiū que recipientis mēbrū natē
cibū neq; ad aptare. neq; in ei similitudine transfor-
mare. Vt poroz largitas qua humores a fortib; mēbris
cito decant ad defecta. Vt cū mēbra defecta expulso-
rū receptiua. circa corpū sūt inferiora. Nec sūt cause si-
milis morboꝝ cū matia. *De causis infirmitatū.* § causis infirmita-
tū. vii.

Causę officialiū morboꝝ. un. sūt in forma mēbroꝝ. in
q̄ntitate in nūo in opōsitione. In forma. v. sūt moi-
l' ex diffignatione mēbrū l' in cauitate. l' in p̄foratione.
l' ex aspitate l' lenitate. In diffignatione l' in uulua. l'
in natiuitatis tēpō. l' in fasciacione l' ex aliqua infir-
mitate in p̄dictis tēpōib; l' postea adueniente. In uul-
ua ex nimia matia. ut si sp̄matis sit multa q̄ntitas. qua
natā formare neqat. ad unū q̄libet inueniens mēbrū.
⁊ magnū formandū transferat. ut si sit parua ex qua
natā scdm q̄ oportet explere mēbra n̄ ualeat. l' si sp̄ma-
tis q̄ntatiua matia adeo sit dura. ut natē scdm q̄ necē
ē n̄ obediat. l' adeo aq̄sa ⁊ liq̄da ut uicū formatiua fu-
giat. In natiuitate cū n̄ sicut oportet creat. sup̄ se l' ut
sup̄ gēna. Vñ sit ut corripatur. ⁊ ex tēneritudine sua
mēbrū illud debitat. Cū aut fasciat l' ara l' nimia coar-
tatione debilitat. Ex infirmitate in sup̄dictis tēpōib;

recipiat expulsa, et caro glandosa masculis¹ et inguinibus post
 auriculas. Hęc enim naturaliter defecta sunt, ut recipiant a prin-
 cipalibus membris expulsa. Vel extra naturam eadem defectio
 est, quę uel a principio defecta esse incipit, uel post aliquantu-
 5 lum temporis. Qualicumque ergo membrum infirmatur, defectum esse in-
 telligitur. Vel multa humorum quantitas que humores in
 corpore ex mala et inordinata dieta solent increfcere, si-
 cut in comedentibus multa et mala cibaria, neque curan-
 tibus balnea uel exercicia. In quorum corporibus inde malus san-
 10 guis cumulatur, cui mundando sua organa sicut, splen,
 et fel non sunt sufficientia. Vna mala materia in corpore
 adunata, de membro in membrum necesse est decurrant. Vel de-
 fectio est uirtutis nutritiue quę recipientis membri nature
 cibum nequit adaptare, neque in eius similitudinem transfor-
 15 mare. Vel pororum largitas qua humores a fortibus membris
 cito decurrunt ad defecta. Vel cum membra defecta expulso-
 rum receptiua, circa corporis sunt inferiora. Hęc sunt cause si-
 milium morborum cum materia. *De causis instrumentalium .vii.*
Cause officialium morborum .iiii. sunt in forma membrorum, in
 20 quantitate in numero in compositione. In forma .v. sunt modi,
 uel ex diffiguratione membri uel in cauitate, uel in perforatione,
 uel ex asperitate uel lenitate. In diffiguratione uel in uulua, uel
 in natiuitatis tempore, uel in fasciatione uel ex aliqua infir-
 mitate in predictis temporibus uel postea adueniente. In uul-
 25 ua ex nimia materia, ut si spermatis sit multa quantitas, quam
 natura formare nequeat, ad unumquodlibet inconueniens membrum,
 et magnum formandum transferat, uel si sit parua ex qua
 natura secundum quod oportet explere membra non ualeat, uel si sperma-
 tis qualitatiua materia adeo sit dura, ut nature secundum quod necesse
 30 est non obediat, uel adeo aquosa et liquida ut uirtutem formatiuam fu-
 giat. In natiuitate cum non sicut oportet exeat, supinus scilicet uel
 super genua. Vnde fit ut corrumpatur, et ex teneritudine sua
 membrum illud debitantur. Cum autem fasciatur laxa uel nimia coar-
 tatione debilitatur. Ex infirmitate in supradictis temporibus

¹ in ascellis

p̄ p̄tea aduemente. vii. s̄t moi. p̄ si nutrix ante q̄. debeat
 infante ambulare cogat. un̄ ḡting aliq̄ m̄brū torqueri
 causa teneritatis p̄ fracta ut sic catenatio ūtebr̄ rupta
 ad h̄ q̄ fuit redire. ultra n̄ ualeat nec ex media occasiōe
 cū m̄bra fracta nesciat solidare. p̄ ex infirmi stulticia.
 q̄ ante q̄ m̄brū soluet. mouere satagit. p̄ m̄br̄ p̄eta
 te. ut siq̄ naso p̄cūat. n̄ fiat pathosus ut malis humo
 rib; sic leplis. p̄ ex paruitate humoris accedente p̄cūat
 in carne finienda. n̄ ḡsumenda. que ē circa ossa. n̄
 in humorib; q̄ s̄t in uincturis deficientib; p̄ ex acciden
 tib; neruis p̄ lactis ut incisiones neruoy que solidas m̄
 broy laxant q̄ catenationes p̄ ex spasmo p̄ ex ḡstricō
 ne p̄ ex laxatione que m̄bra solent torquere. n̄ in ali
 am partē ūtere. sic inuenit in palisi facie torquere
 hominis p̄ p̄t uuln̄ p̄ aytēna que corrūpere poss̄t
 figurat. hec s̄t cause morboy ex distigationib; m̄broy.
Causa morboy ex p̄foratione p̄ strinḡ p̄ laxat. Constrin
 git. ḡstricta laxat. p̄ q̄ oporteat. Ex ḡstipat p̄ oppilati
 one. Constrictio fit ex nimietate ūtutis retinentis ut
 debilitate expellentis. p̄ ex habundantia frigoris coad
 unati n̄ q̄cauitate ḡstringentis p̄ ex habundantia sicca
 tis p̄ ex nimia ḡstrictione aliquē singl̄are locū coarta
 te. p̄ ex unato aytēmate q̄cauitate coartantate p̄ ex
 soliditate. cū uulnera nascunt̄ in p̄foratione n̄ sanatis
 uulnerib; extremitates excreuant. Oppilatio fit p̄t ḡ
 sos n̄ uiscosos humores. i. chumos p̄ p̄t lapidē coagula
 tū sanguē p̄ uerrucas n̄ similia. Largitas fit ex ūtute
 expulsiua p̄ ex defecōne ḡcentiua p̄ nimio calore ra
 rificante p̄ ex nimia humiditate. mollescente p̄ medi
 ana poros apiente. p̄ ē utriū. Aspuitatis causa ē bifaria
v p̄ eni m̄t̄ sic humores acuti a capite descendentes in me
 ri p̄ in canales pulmonis. n̄ hec loca exaspantes. aut exū
 m̄t̄. ut p̄ uuln̄. sim̄. un̄ meri guttū n̄ canalib; pulmonis as
 pitas sepe ḡting. Lenitas ut m̄t̄ sic humidi cū p̄ pulses.

uel postea adueniente .vii. sunt modi, uel si nutrix antequam debeat
 infantem ambulare cogat, unde contingit aliquod membrum torqueri
 causa teneritatis uel fractura ut sicut catenatio uertebri rupta
 ad hoc quod fuit redire, ultra non ualeat nec ex medici occasione
 5 cum membra fracta nesciat solidare, uel ex infirmi stulticia,
 qui antequam membrum solidetur, mouere satagit, uel membri propieta-
 te, ut si quis naso percutiatur et fiat pathosus uel malis humo-
 ribus sicut leprosis, uel ex paruitate humoris accedente ptisicis
 in carne finienda, et consumenda, quę est circa ossa, et
 10 in humoribus qui sunt in iuncturis deficientibus, uel ex acciden-
 tibus neruis uel lacertis ut incisiones neruorum quę solidas men-
 brorum laxant concathenationes uel ex spasmu uel ex constrictio-
 ne uel ex laxatione quę membra solent torquere, et in ali-
 am partem uertere, sicut inuenitur in paralisi faciem torquere
 15 hominis uel propter uulnus uel apostema quę corrumpere possunt
 figuras Heę sunt causę morborum ex diffigurationibus membrorum.
 Causa morborum ex perforatione uel stringit uel laxat. Constrin-
 git, constricta laxat, plus quam oporteat. Ex constipatione uel oppilati-
 one. Constrictio fit ex nimietate uirtutis retinentis, uel
 20 debilitate expellentis, uel ex habundantia frigoris coad-
 unati et concauitate constringentis uel ex habundantia siccita-
 tis, uel ex nimia constrictione aliquem singularem locum coartan-
 tem, uel ex innato apostemate concauitatem coartante¹ uel ex
 soliditate, cum uulnera nascuntur in perforatione et sanatis
 25 uulneribus extremitates excrescunt. Oppilatio fit propter gros-
 sos et uiscosos humores id est chimos uel propter lapidem coagula-
 tum sanguinem uel uerrucas et similia. Largitas fit ex uirtute
 expulsiua uel ex defectione contentiua, uel nimio calore ra-
 rificante uel ex nimia humiditate, mollescente uel medi-
 30 cina poros aperiente, uel est uitrum. Asperitatis causa est bifaria.
 Vel enim interius sicut humores acuti a capite descendentes in me-
 ri uel in canales pulmonis, et hęc loca exasperantes, aut exterius,
 interius, ut puluis, fimus, unde meri gutturi et canalibus pulmonis, as-
 peritas sepe contingit. Lenitas uel interius sicut humidi cibi uel pultes,

¹ coartante

l'buturū ⁊ similia loca eadē leniunt. In q̄tate m̄broꝝ
 l'magnitudine. l'paruitate. Magnitudo uel ex nimia ma-
 tia l'ex nimia uirtute formatiua. l'ex utroq;. Nec aut mag-
 nitudo natat ē l'n natat. Paruitas ex paruitate materię
 l'ex defectiōe uirtutis formatiue l'missione. l'putredine.
 l'nimio frigore. sic nunt. In nūo l'ex multiplicōe l'ex
 immutacione. Multiplicō l'natā est que ex habundan-
 tia est spermatis ⁊ uirtutis formatiue. neq; nunt forti
 neq; nunt debili. Si em̄ esset fortis non exiret ordine
 suū. si debilis supfluitate n̄ faceret. Aut n̄ natat que ex
 matia n̄ bona fit ⁊ uirtute mediocri. que si eet debilis
 supfluitates in extiora n̄ expelleret. si fortis n̄ inordina-
 te emitteret. Nec n̄ natat est sic uerruce glandes. un-
 gte in oculis. Oluntionis causa itide ē b̄p̄tita aut em̄
 m̄tus aut ex̄p̄matis paruitate. ⁊ defectiōe forma-
 tiue. De m̄broꝝ oppositiōe duob; ē p̄pendē. l'q; ex-
 iuit locū suū l'ex societate alioꝝ locū exit. causis
 exti l' m̄ti uementib;. Extius sic nunt salendi mo-
 tu una uia siphac ad testiculos crepat. ⁊ intestinū
 ⁊ turbū creat. Aliq; ex nunt saltu. frustulū uer te-
 breresit. ⁊ q̄stingit. m̄ti p̄ humore humiditate. Que
 cū locū creant. membra humectant ⁊ laxant. Hū hu-
 mores. siphac ⁊ turbū in testiculos descēde faciunt. q̄-
 cachenationē m̄broꝝ dissolunt ⁊ molluit. Exsicca-
 te alioꝝ duo moī s̄ q̄sidandi. l'cū m̄bra natāl̄ iuncta
 sepant. l'sepata unguunt. **De causis seungentiū**

l' **S**eparandę uncturę causa l' **uncturas. ix.**

m̄tiōr ē l'extior. Extior ut ē sp̄atē incisio. petre casus.
 ignis q̄bustio. Intior acutoꝝ chumoz incensio. uentositas
 grossa. putredo cruda. **De accidentib; eoz. x.**

l' **I**n superiorib; dual̄ sp̄et ext̄ natām dixim;. id ē morbos ⁊ eoz
 causas. oportet p̄t statim̄ accidēti ⁊ eoz causas dica-
 mus. Morbos ēē dixim; nocentiū actionis sine mediatore.
 A cadētia s̄ nocentiū. actionis. que sequit̄ morbū. Morb;

l' causis seungentiū
 unctas. ix.

l' accidentib; eoz. x.

uel butirum et similia, loca eadem leniunt. In qualitate membrorum
 uel magnitudine, uel paruitate. Magnitudo uel ex nimia ma-
 teria uel ex nimia uirtute formatiua, uel ex utroque. Hęc autem mag-
 nitudo naturalis est uel non naturalis. Paruitas ex paruitate materię
 5 uel ex defectione uirtutis formatiue, uel incisione, uel putredine,
 uel nimio frigore, sicut niuis. In numero uel ex multiplicatione uel ex
 inmutione¹. Multiplicatio uel naturalis est quę ex habundan-
 tia est spermatis et uirtutis formatiue, neque minus forti
 neque minus debili. Si enim esset fortis non exiret ordinem
 10 suum, si debilis superfluitatem non faceret. Aut non naturalis quę ex
 materia non bona fit et uirtute mediocri, quę si esset debilis
 superfluitates in exteriora non expelleret, si fortis non inordina-
 te emitteret. Hęc non naturalis est sicut uerrucę glandes, un-
 gulę in oculis. Munitionis causa itidem est bipertita aut enim
 15 interius aut ex spermatis paruitate, et defectione forma-
 tiue. De membrorum compositione duobus est perpendere, uel quia ex-
 iuit locum suum uel ex societate aliorum locum exit, causis
 exterius uel interius uenientibus. Exterius sicut nimio saliendi mo-
 tu una uia siphac ad testiculos crepatur, et intestinum
 20 et zirbum exeat. Aliquando ex nimio saltu, frustulum uerte-
 bri resilit, et constringitur, interius propter humorem humiditatem. Quę
 cum locum exeant, membra humectant et laxant. Hii hu-
 mores, siphac et zirbum in testiculos descendere faciunt, con-
 cathenationem membrorum dissoluunt et molliunt. Ex siccita-
 25 te aliorum duo modi sunt considerandi, uel cum membra naturaliter iuncta
 separantur, uel separata iunguntur. *De causis seiungentium*
Separandę iuncturę causa uel iuncturas .ix.
 interior est uel exterior. Exterior ut est spatę incisio, petre casus,
 ignis combustio. Interior acutorum chimorum incensio, uentositas
 30 grossa, putredo cruda. *De accidentibus eorum .x.*
In superioribus duas species extra naturam diximus, id est morbos et eorum
causas, oportet prout statuimus accidenti² et eorum causas dica-
mus. Morbos esse diximus nocumentum actionis sine mediatore.
 Accidentia sunt nocumenta, actionum, quę sequuntur morbum. Morbus

¹ minutione

² accidentia

ig accidentiū causa ēē infer. St aut accidentia sigra-
 tionet q̄ morb; ostentat. Verbi grā. Si nō oplexiones
 malas habeat digestio oportet sequat mala. Ex digestioe
 ū mala ēē intelligi nōm oplexio que male digestioe
 ē causa. Mala digestio q̄ mala cōplexione seq̄ male
 oplexionis accidens ēē dr. Quia ū p̄ eā mala oplexio
 ostendit. nōi dicenda ē sigco. Nulla ḡ differentia inter
 sigcationē ⁊ accidentia nisi in effectib; sicut forsitan sit
 aliquantia. Cū ḡ in morbo osidando accidentia cognosca-
 mus que sequit̄ morbiū. causa ēē dixim̄ accidentium S;
 accidentiū morbos sequit̄. morborū sigcationes puta-
 m̄ ēē dicenda. Oportet ḡ ut h̄ nō tractatu dicam̄ ⁊
 morbos ⁊ eorū causas. Nunc aut tractatū dixim̄ esse
 de causis accidentiū. Sequēs particla ⁊ morbos gane-
 bit ⁊ sigcones eorū. quia titulabim̄ desicientia sigco-
 nū. ut cū aliq̄s librū legat. ⁊ morbos intelligat. ⁊ ac-
 cidntia morbos denunciante. **De accidētū ḡnib; xv**

accidentū ḡnib;

xv

a

ea sc̄ q̄ in no-
 cūntis actio-
 nū apparet

Accidentia unūsalr̄ s̄ triphca. Prima de nocūntis
 que in actionū s̄ eminentia. Secda in modis cor-
 p̄m s̄ apparentia. Tcia in exeuntib; corp̄ se ostendō-
 tia. Prima sc̄i ⁊ tci s̄ causa actionū. Nocūnta ex
 morbo s̄. que accidntū est causa. Qualitates. ⁊. cor-
 p̄m ⁊ eorū que a corp̄onib; exeunt. q̄itates sequit̄ actio-
 nū. ⁊ q̄itates actionū sequit̄ ea m̄bra ear̄ facientia.
 Si enī mēbra paciunt̄ suis nocet actionib;. Actionum
 nocūnta effectib; ab eis p̄cedentib; s̄ obuiantia. Quo-
 rū ē q̄ntitas sc̄dm q̄ actionū nocūnta. Si ⁊. ut ap-
 petitiua in felle deficiat. in thenda col̄ ⁊ sanguis
 mundificōe calore corp̄m uacnū mutat. hic mor-
 b; dr̄ ic̄tic̄ ut urina mutata si sit ac̄na. q̄ colam̄tū
 est sanguis. itē digestio malbescit p̄t paruitatē co-
 lere a felle. ad intestinū effluens. Hac de causa
 in ac̄nitate mutant̄ corpa. Nūto uero digestiois
 ⁊ urinḡ. fit ex defectioe ūtutis appetitiue. que ēē

igitur accidentium causa esse infertur. Sunt autem accidentia significaciones quas morbus ostentat. Verbi gratia. Si stomachus complexionones malas habeat digestio oportet sequatur mala. Ex digestionem uero mala esse intelligitur stomachi complexio quę male digestionis est causa. Mala digestio quia malam complexionem sequitur male complexionis accidens esse dicitur. Quia uero per eam mala complexio ostenditur, stomachi dicenda est significatio. Nulla igitur differentia inter significationem et accidentia nisi in effectibus suis forsitan sit aliquantua¹. Cum ergo in morbo considerando accidentia cognoscimus quę sequuntur morbum, causam esse diximus accidentium. Sed accidentium morbos sequentia, morborum significaciones putamus esse dicenda. Oportet igitur ut hoc nostro tractatu dicamus, et morbos et eorum causas. Hunc autem tractatum diximus esse de causis accidentium. Sequens particula et morbos continebit et significaciones eorum, quam titulabimus descientia significationum, ut cum aliquis librum legat, et morbos intelligat, et accidentia morbos denunciante. *De accidentium Generibus .xi.*

*Accidentia uniuersaliter sunt triplicia. Prima de nocumentis quę in actionum sunt eminentia. Secunda in modis corporum sunt apparentia. Tercia in exeuntibus corpus se ostendentia. Prima secundi et tercii sunt causa * actionum. Nocumenta ex morbo sunt, quę accidentium est causa. Qualitates enim corporum et eorum quę a corporibus exeunt, qualitates sequuntur actionum, et qualitates actionum sequuntur ea membra eas facientia.*

Si enim membra paciuntur suis nocet accionibus. Actionum nocumenta effectibus ab eis procedentibus sunt obuiantia. Quorum est quantitas secundum quod actionum nocumenta. Si enim uirtus appetitiua in felle deficiat, in trahenda colera et sanguinis mundificatione calorem corporum uicitrinum² mutat. Hic morbus dicitur ictericus ut urina mutata si sit citrina, quod colamentum est sanguinis, item digestio inalbescit propter paruitatem colere a felle, ad intestinum effluentis. Hac de causa in citrinitatem mutantur corpora. Mutatio uero digestionis et urine, fit ex defectione uirtutis appetitiue, quę esse

* ea scilicet que in nocumentis actionum apparet

¹ aliquantula

² in citrinum

debut in felle. Not aut̄ de accidentib; dicem̄. ex q̄b; ac-
 ciones paciunt̄. Omne ḡ m̄brū paciens sicca implicat ac-
 tione. Passio m̄brū t̄ ex corruptione est cōplexionis nata
 s̄ si in cal̄ siue frigidū. Humidū siue sicca se muta-
 uit̄ aut̄ ex corruptione q̄plexionis sicut̄ ap̄tematis ⁊
 dissolut̄ cū cathenationis ⁊ ex minoritate nū. ⁊
 similiū officialib; m̄bris. attinentiū aut̄ ex corrup-
 tione sepationis uinct̄e sicut̄ fract̄e incisionis ⁊ simi-
 liū. Actiones s̄ tres sicut̄ in alio dy. m̄ libro. aiata.
 S̄ puat. Natat̄. Cū singl̄e trib; modis s̄ passiuē. Vt̄ em̄
 aufert̄ totū sic̄ in oculis cecitas̄ aurib; ḡnḡ s̄r̄ditas̄.
 q̄ sic̄ cū passio maxima modū excedat̄. ⁊ totū minuit̄.
 sic̄ si uisus obicurent̄ audit̄ grauet̄. q̄ cū m̄brū pacien-
 tis n̄ multū maior̄ assit̄. aut̄ q̄litas̄ actionis mutat̄ sicut̄
 cū sanures m̄cē oculis se obiciant̄. ⁊ t̄m̄ realī ea n̄ uideā-
 tur. Hoc fit cū actio uisual̄ parua ē ⁊ debilis.

Accidētū aīe actio

Acho regitua *De accidētū anime actionis. xii. m.*
 siue ordinata. est fantasia. ro. ⁊ memoria. Quē
 omnia. mentos s̄ uocata. Passio mentis. t̄plex ē. Aut̄ em̄
 tota aufert̄. ⁊ hęc ex frigida q̄plexione sub̄e patitur.
 Que si paulatim cerebro accedat. hoies reddit̄ q̄si dor-
 mientes. ⁊ stupidos ⁊ si frigiditas cū nūm̄s humou-
 bus flegmaticis sub̄crepat. ⁊ uentriculos. cerebri sibi-
 to impleat. ⁊ op̄ulari faciat. apoplexiā ḡnat̄ q̄ si sibi-
 to ⁊ parti cerebri impleat uentriculos. parti ū n̄. epile-
 sia fit. aut̄ m̄s̄ minuit̄. Qd̄ ex frigiditate fit q̄plexio-
 nis cerebri n̄ forti quē p̄turbationē m̄tis aut̄ sonum
 facit. Si aut̄ ex calida q̄plexione fit alienationē m̄-
 tis ḡgnit̄. Si cū humou matia q̄plexio fit mala ⁊ ma-
 tia flegmatica. ⁊ in puppe cerebri. litargia fit. Si ma-
 tia ē cal̄ ⁊ sanḡnea. quē in cerebro ul̄ suis pellicis
 posita. ap̄tema facit. forsitan ḡnat̄. cū febre ⁊ aliena-
 tione m̄tis. Si sine ap̄temate. alienationē m̄tis facit
 sine febre. Si matia ex flegmate ⁊ col. r. sit q̄posita.

debut in felle. Nos autem de accidentibus dicemus, ex quibus ac-
 ciones paciuntur. Omne ergo membrumiciens siccam implicat ac-
 tionem. Passio membri uel ex corruptione est complexionis, natura-
 liter si in calidum siue frigidum. Humidum siue siccum se muta-
 5 uerit aut ex corruptione complexionis sicut apostematis et
 dissolutę cum cathenationis et ex minoritate numeri, et
 similibus officialibus membris, attinentium aut et corrup-
 tione separationis iuncturę sicut fracturę incisionis et simi-
 lium. Actiones sunt tres sicut in alio diximus libro. Animata.
 10 Spiritualis. Naturalis. Quarum singulę tribus modis sunt passiuę. Vel enim
 aufertur totum sicut in oculis cecitas, auribus contingit surditas,
 quod fit cum passio maxima modum excedat, uel totum minuitur,
 sicut si uisus obscurentur auditus grauetur, quod cum membri pacien-
 tis non multum maior assit, aut qualitas actionis mutatur sicut
 15 cum scimires muscę oculis se obiciant, et tamen realiter ea non uidean-
 tur. Hoc fit cum actio uisualis parua est et debilis.

Actio regitiua De accidentium anime actionis .xii.

siue ordinatiua, est fantasia, ratio, et memoria. Quę
 omnia minus sunt uocata. Passio mentis, triplex est. Aut enim
 20 tota aufertur, et hęc ex frigida complexionem substantię patitur.
 Que si paulatim cerebro accedat, homines reddit quasi dor-
 mientes, et stupidos et si frigiditas cum nimis humoribus
 flegmaticis suberepat, et uentriculos, cerebri subi-
 to impleat, et oppilari faciat, apoplexiam generat quod si subi-
 25 to et partim cerebri impleat uentriculos, partim uero non, epilep-
 sia fit, aut mens minuitur. Quod ex frigiditate fit complexio-
 nis cerebri non forti quę perturbationem mentis aut somnum
 facit. Si autem ex calida complexionem fit, alienationem men-
 tis gignit. Si cum humorum materia complexio fit mala et ma-
 30 teria flegmatica, et in puppe cerebri, liturgia fit. Si ma-
 teria est calida et sanguinea, quę in cerebro uel suis pelliculis
 posita, apostema facit, forsitan generat, cum febre et aliena-
 tionem mentis. Si sine apostemate, alienationem mentis facit
 sine febre. Si materia ex flegmate et colera rubea sit composita,

q̄ suscitacione gnat. Si ex col. r. siue aystemate ma-
 nia r̄ melanc̄ certū ē ea face. Si matia melacof in
 puppi sit cerebri ḡstipacione fac̄ m̄tus aut m̄siuum
 cursū exit. h̄ aut ex calore ḡplexione r̄ fumo calido
 fit ascendentiū r̄ alienatione ḡignentiū sic̄ uidet̄ in
 febr̄ib; Si ex ḡplexione fit frigida r̄ parua nascit̄
 tumiditas. Si ex fumo frigido fiat ypocandria ḡnat
 melancolia. Si flegmatici r̄ colici humores uenas
 impleant. cerebrū ascendentes. uirginē ḡnant &
 scotomiā. hęc s̄t accidentia q̄ mens patitur uniu-
 salia. S; q̄ mens triplic̄ est diuisa. infantasiā. r̄oe.
 r̄ memoriā. quarū una q̄q̄ p̄ncipal̄ suū locū uidi-
 t̄ optinere. necesse ē r̄ si patiat̄ una pars. illa actio-
 ne suā amittat. cet̄e ū actioib; suis n̄ p̄uent. Si enī
 cerebri patit̄ p̄ra impedit̄ a suo c̄su fantasia. ut aut to-
 ta immutet̄ uideat̄ que realit̄ n̄ uident. Sic quidā ui-
 debat medic̄. de q̄ testat̄ gal̄ q̄ in domo sua catres r̄ ri-
 tarantes uideret q̄ ex ratiois sanitate cū h̄ sibi ḡtin-
 geret or̄ suos ḡpellebat exire. r̄ ex memoriē i colomitate
 uisitantes se uidebat cognoscere aut minuat. q̄ res non
 scdm̄ q̄ s̄t imaginant. Si media pars cerebri patiat̄. aut
 tota r̄o auferit̄. n̄ disc̄nes disc̄nenda. adisc̄nēdit̄ sic̄ q̄dam
 de q̄ gal̄ dicit q̄ ex r̄oīs defectione quec̄q̄ in domo ha-
 buit. uisus ē p̄cisse. q̄ fecit. q̄ ratioē caruit. fantasia.
 r̄ memoriā b̄n̄ sanā retinuit. Vñ p̄iecta q̄d essent recog-
 nouit. aut minuit r̄ mala r̄o ḡignit. q̄ de sipe uocat̄.
 aut ex̄t cursū nat̄ale exit. q̄ alienatio uocat̄ menti.
 Si i puppi patiat̄ cerebri. memoriē nocentiū fit. aut enī
 tota auferit̄ aut obliuiscat̄ omniū q̄ face debet. sic̄ de
 quib; dā. Gal̄ testat̄ se uidisse. cū q̄dā pestē euasisset no-
 mina sua r̄ se ipsos obliuioni dederit. r̄ amicorū suorū
 n̄ recordati s̄t. aut minuit. dū n̄ uicina n̄ tēp̄m recor-
 dant̄. aut ex̄t nat̄am suā ambulant. r̄ tunc mala
 uocat̄ memoria. Nec aut̄ tā s̄t r̄ om̄s p̄ncipales ter

qua suscitationem generat. Si ex colera rubea siue apostemate ma-
 niam uel melancoliam certum est eam facere. Si materia melancolica in
 puppi sit cerebri constipationem facit mentis aut mensuum¹
 cursum exit. Hoc autem ex calore complexione et fumo calido
 5 fit ascendentibus et alienationem gignentibus sicut uidetur in
 febribus. Si ex complexione fit frigida, et parua nascitur
 timiditas. Si ex fumo frigidus fiat ypocundria generatur
 melancolia. Si flegmatici et colerici humores uenas
 impleant, cerebrum ascendentes, uertiginem generant et
 10 scotomiam. Hęc sunt accidentia que mens patitur uniuersa-
 lia. Sed quia mens tripliciter est diuisa, in fantasiam rationem,
 et memoriam, quarum unaquęque principaliter suum locum uiden-
 tur optinere, necesse est et si paciatur una pars, illa actio-
 nem suam amittat, ceterę uero actionibus suis non priuentur. Si enim
 15 cerebri patitur prora inpeditur a suo cursu fantasia, ut aut to-
 ta inmutetur uideas, quę realiter non uidentur. Sicut quidam ui-
 debat medicus, de quo testatur Galienus quia in domo sua cantores et ri-
 tarizantes² uideret qui ex rationis sanitate cum hoc sibi con-
 tingeret omnes suos compellebat exire, et ex memorię in colomitate
 20 uisitantes se uidebatur cognoscere, aut minuatur, que res non
 secundum quod sunt imaginantur. Si media pars cerebri paciatur, aut
 tota ratio aufertur, non discernens discernenda, a discernendis sicut quidam
 de quo Galienus dicit quia ex rationis defectione quecumque in domo ha-
 buit, uisus est proiecisisse, quod fecit, quia ratione caruit, fantasiam,
 25 et memoriam bene sanam retinuit. Vnde proiecta quid essent recog-
 nouit, aut minuitur et mala ratio gignitur, quod desipere uocatur,
 aut extra cursum naturalem exit, quod alienatio uocatur mentis.
 Si puppis paciatur cerebri, memorię nocumentum fit, aut enim
 tota aufertur aut obliuiscatur omnium que facere debet, sicut de
 30 quibusdam, Galienus testatur se uidisse, cum quidam pestem euasissent no-
 mina sua et se ipsos obliuioni dederunt, et amicorum suorum
 non recordati sunt, aut minuitur, dum non uicina nisi temporum recor-
 dantur³ aut extra naturam suam ambulant, et tunc mala
 uocatur memoria. Hęc autem tria sicut et omnes principales uel ex

¹ mens suum

² citarizantes

³ recordantur

mala complexionē & humorū vacuū frigiditate & testifi-
cat. qz opiu & mandrago que sūt frigida si bibant mes-
alienat. **De accidentib; sensuū aūsu in capien-**

accidentib; sensuū
aūsu incapiendū. xiii

Alibi nos dixisse meminim; cū de actionib; **diu. xiiii.**
disputassem; sensuū. actiones. v. eē. usū. auditum.

gustū. odatū & tactū. Est autē incapiendū aūsu. qz sub-
tilior & idō dignior eē videt. Omne nocuūcū usū. tplex
est. aut. n. auferit totū. & hoc vitū excecatio dī aut mi-
nuū. & obscuratio dī aut est inordinatū sic cū ea que
realit n̄ sūt vidēt. Hoc tū; ex reb; oring. t̄ p̄t passione
cristalleidos & qz sic n̄ vadit ad oculos & qz qlibet vaca-
tur membroy ad adiuuandū cristalleidon locatoy.

Cristalleidos autē patit & si ex mala cōplexione infrig-
det. calefiat. humet. let. desiccet. & ex morbo officiali
sic ex suo moueat loco. an. ret. dextrorsū. sinistrorsū.
sup̄. inferi. Si in antea. glaucitate oclorū gnat. si ret.
oclorū gignit m̄gdo. Hec duo n̄ sūt oculis nocuūcō. Supe-
ri & inferi si moueat una & simplex res. duplex uide-
bit. qz lum; q̄ ab uno oclō tend; sup̄ & ab alio secedit
inferi duo rei uise tangens extrema medū intcedente
aere n̄ penetrat. Vn̄ q̄si duo uidet corpa. Si dextrorsū
moueat siue sinistrorsū n̄ patit duo corpa. s; aliqū p̄p̄t
at sic s̄bo. n̄ patit illud qz p̄ rectā lineā uisibil; ex spē

Passio uisibil; spē tū; modis gnat. cū suū cursū egredr.
& qz cerebri p̄re vacuūcū uentriculi p̄ q̄ spē p̄ced; & ex
passione gcaū neruū ut qz ipse spē natām suā egdr. Vē-
tricki p̄re cerebri ex causa vacuūcū male complexionis ca-
& ut frig. hum; & sicce. & ex officiali morbo sic ap̄temate
& ex uinctē sepatione gcaū neruū infirmat. qz aliqū
oppilat; ex uiscosis humorib; & ex ḡt̄tionib;. Spē natām
suā egdr. in q̄ntitate & qlitate. & ex utq;. In qlitate quia
grossus pauitate fac; uisus subtil; claritate. In q̄ntita-
te qz ex maximo uisus gfortat; ex nullo defic. Si qlita
& q̄ntitas misceant; un. gposita reddunt. Si enī uisus

mala complexione uel humorum paciuntur frigiditate quod testificatur, quia opium et mandrago quę sunt frigida si bibantur mens alienatur. *De accidentibus sensuum a uisu incipien-*

Alibi nos dixisse meminimus cum de actionibus dum .xiii.

5 disputassemus¹ sensuum, actiones .v. esse, uisum, auditum, gustum, odoratum et tactum. Est autem incipiendum a uisu, quia subtilior et ideo dignior esse uidetur. Omne nocumentum uisus, triplex est. Aut enim aufertur totus et hoc uitium excecatio dicitur aut minuitur, et obscuratio dicitur aut est inordinatus sicut cum ea quę
10 realiter non sunt uidentur. Hoc tribus ex rebus contingit, uel propter passionem cristalleidos uel quia spiritus non uadit, ad oculos uel quia quodlibet paciatur membrorum ad adiuuandum cristalleidon locatorum. Cristalleidos autem patitur uel si ex mala complexione infrigidetur, calefiat, humectetur, desiccetur, uel ex morbo officiali
15 sicut ex suo moueatur loco, ante, retro, dextrorsum, sinistrorsum, superius, inferius. Si in antea, glaucitatem oculorum generat, si retro, oculorum gignitur nigredo. Hęc duo non sunt oculis nocumento. Superius uel inferius si moueatur una et simplex res, duplex uidebitur, quia lumen quod ab uno oculo tendit superius et ab altero secedit
20 inferius duo rei uise tangens extrema medium intercedente aere non penetrat. Vnde quasi duo uidet corpora. Si dextrorsum moueatur siue sinistrorsum non patitur duo corpa², sed aliquando prospicit sicut strabo, non patitur illud quia per rectam lineam uisibilis exit spiritus. Passio uisibilis spiritus tribus modis consideratur, cum suum cursum egreditur,
25 uel quia cerebri prore paciuntur uentriculi per quos spiritus procedit uel ex passione concaui nerui uel quia ipse spiritus naturam suam egreditur. Uentriculi prore cerebri ex causa paciuntur male complexionis calide uel frigide, humide uel sicce, uel ex officiali morbo sicut apostemate uel ex iuncture separatione concauus neruus infirmatur, quia aliquando
30 oppilatur ex uiscosis humoribus uel ex contractionibus. Spiritus naturam suam egreditur, in quantitate uel qualitate, uel ex utroque. In qualitate quia grossus paucitatem facit uisus subtilis claritatem. In quantitate quia ex maximo uisus confortatur ex nimio deficit. Si qualitas et quantitas misceantur .iiii. composita redduntur. Si enim uisus

¹ disputaremus

² corpora

subit' est et mult' longinq' pfecte p'pinq' uoñr. Oult' q'
 uidet remota subit' bñ discernit uoenda. Oult' q'
 gñis remota uidet q' mult' n' pfecte q' gñi? Pauca
 et subit' uidet p'p' et pfecte. Non enī longe exiñs
 pauitate pfecte exiñsitate. Pauca et gñis n' uidet lō
 ge p'p' pauitate neq' pfecte exiñs gñitudine. Pas
 sio q' patit' ex m'br' in aduocōū c'atallidol. locat'is
 ex p'foratione e' uisus. P' ex euagardē idē uisū humore p'
 ex cornea p' p' p'p'ebat. P'foratio uisus. P' q' dilatat'. P'
 m'ingr. mouet. P' candit'. Dilatatio natat' e' p' n' natat'
 que utq' mala q' lum' d'isipit. neq' ut debet ad lineā
 rectā acut' q' sit ex uisū siccitate se stringente et alo
 co suo g'rahente q' sanari e' difficile ut ex euagardol
 plenitudine uuea implente et idō dilatante. magni
 ficante et ipsa apiente. Strictio similit' natat' est p'
 n' natat'. Natat' est laudabil' q' s'p'o uisib' adunat' n'
 d'isipit. Non natat' mala e' et n' laudabil'. Est enī g'ra
 ei cause que dicta est dilatare. Cū enī ex siccitate se
 g'xerit illa. Nec ex humiditate cornee quāuis sub
 ponit' strictionem emollita tandē se extendit. Solet
 et g'ringe ex uagardol in amicione q' maxime nocet
 uisū cū exsiccet c'atallidol ex aeris p'cussione extior'.
 Not' est cū uuea fundit' unū fit ut lum' exiñ p'foratio
 ne n' eg'at' s' tū n' offic' q' arecta lineā n' se diuit'.
 Si tū c'assura n' adeo fit apta ut euagardol fluidā cor
 neā fluidā tangat. duo nocuñta s' p' q' uuea tāgat
 c'atallidol n' hñce q' eā opiat. et humectet p' q' s'p'e u'
 s'ibit' dilatat' se cū uno foramine exeat. Euagardol p'
 s'io in q'ntitate p' in q'ntitate. In q'ntitate si maior fit
 q' oporteat. et lum' obinet intior' ne ext' p'rangat
 p' si minor sit ut ex paruitate sui sine ea mediatrice
 lum' extius tangat c'atallidol. In q'ntitate in liq're p' co
 lore. In liq're si g'ra sit. Grossitudo ei p' parua e' p' ma
 gna. Parua g'hit uisū ut q'libet uideat remotum

subtilis est et multus longinqua perfectę propinqua uidentur. Multus enim uidet remota subtilis bene discernit uidenda. Multus et grossus remota uidet quia multus, non perfecte quia grossus. Paucus et subtilis uidet prope et perfecte. Non enim longe ex uisus

5 paucitate perfecte ex subtilitate. Paucus et grossus non uidet longe pre sui paucitate neque perfecte ex sui grossitudine. Passio quam patitur ex menbris in adiutorium cristalleidos, locatis, ex perforatione est uisus, uel ex euagaide id est uuę humore uel ex cornea uel propter palpebras. Perforatio uisus, uel quia dilatatur, uel

10 stringitur, mouetur, uel scinditur. Dilatatio naturalis est uel non naturalis quę uterque mala quia lumen dispergitur, neque ut debet ad lineam rectam acuitur quod fit ex uuę siccitate se stringente, et a loco suo contrahente quod sanari est difficile uel ex euagaidos plenitudine uueam implente et ideo dilatante, magni-

15 ficante et ipsam aperiente. Strictio similiter naturalis est uel non naturalis. Naturalis est laudabilis quia spirito¹ uisibilis adunatur non dispergitur. Non naturalis mala est et non laudabilis. Est enim contraria ei causę quę dicta est dilatare. Cum enim ex siccitate se contraxerit illa. Hęc ex humiditate cornee quamuis sub-

20 ponitur strictioni emollita tandem se extendit. Solet etiam contingere ex uagaidos² inanicione quod maxime nocet uisui cum exsiccetur cristallei\\$/d ex aeris percussione exterioris. Motus est cum uuea finditur unum fit ut lumen exui perforatione non egrediatur sed tamen non officit quia a recta linea non se diuertit.

25 Si tamen cissura ~~non~~ adeo fit aperta ut euagais fluidam corneam fluidam tangat, duo nocumenta sunt uel quia uuea tangat, cristalleidon non habente quod eam operiat, et humectet uel quia spiritus uisibilis dilatet se cum uno foramine exeat. Euagaidos passio in quantitate uel in qualitate. In quantitate si maior fit

30 quam oporteat, et lumini obuiet interiori ne exterius pertingat uel si minor sit ut ex paruitate sui sine ea mediatrice lumen exterius tangat, cristalleis. In qualitate in liquore uel colore. In liquore si grossa sit. Grossitudo eius uel parua est uel magna. Parua contrahit uisum ut quodlibet uideat remotum

¹ spiritus

² euagaidos

et perfecte propinquum. Si multa et in euagade tota uisus
 tunc et hic morbus cataracta uocatur. Si grossitudo sit. non to-
 ta iuncta erit et diuisa. Iuncta in medio et medium circum-
 dando. In medio si fuerit corpus esse quod uidetur perforatum siue g-
 caui sibi apparebit. Que medium circum multa in uno
 momento corpora et singulariter facit uidi singula. et hoc fit ex par-
 uitate uisus pueri. Si si grossitudo illa per singula loca fuerit
 diuisa. summes et musce atque pili se ostentant uisui. De
 colore qui omne quod uidetur quasi nigrum et obscurum est. sic in
 fumo et nebula. et rubeum uidetur. Sic hi qui strabulam
 in oculis patiuntur. hi. n. omnia uisualia quasi rubea uident.
 Tercio quod quod uidetur in alio colore uertunt. sic icterici ui-
 det. Pars corneae que uisum foraminum opponit de se ipsa
 et de alio nascitur. Si de se ipsa uel ex mala operatione uel
 ex morbo officiali uel ex iuncte separatione. Ex mala con-
 plexione humida. omnia uisa quasi in fumo sunt et nebula. Sic
 ca. et spasmodica. uisus necesse est deficiat. Senioribus maxi-
 me in fine uite sue. Aliqua cornea spasmodica et paruitate
 euagadof et facit diuisa duo mala. quod et uisum obscu-
 rat. et foramina minorat. Ex morbo officiali sicut aystema-
 te cornea ingrossatur et spissatur. Vnde uisus obtenebatur secundum
 magnitudinem et paruitate aystematis. Iuncte separa-
 tio sic uisus uisus. Aut enim perforata. aut non perforata
 est. Non perforata. et ex putredine nocet. si eo adunante
 ne lumen interius exteriori aeri ungetur. et quod cataractis exte-
 rior propinquat lumen. Perforata nocent quod euagadon
 reddunt fluentem. Cornea patiens ex alio uel est propter
 coniuncturam et propter palpebras. Propter coniuncturam si mea un-
 gles nascuntur. unde cornea opiat. et si obtalmia succe-
 dat. que chimosus uocatur. idem aystemata in albedine et
 oculi in nigroine. Propter palpebras aystemate sunt corneam
 opientia et scabies ingrossant eas. et uisum opient. et graue-
 omet. idem aystemata in palpebris longa.

a **A**uditus accidentia sunt tria. De accidentibus; auditus. x. viii.

De accidentibus; auditus?

et pefecte propinquum. Si multa et in euagaide tota, uisus con-
trahitur et hic morbus cataracta uocatur. Si grossitudo sit, non to-
ta iuncta erit uel diuersa. Iuncta in medio uel medium circum-
dando. In medio si fuerit corpus esse quod uidebit perforatum siue con-
5 cauum sibi apparebit. Quę medium circuit multa in uno
momento corpora et singulariter facit uideri singula, et hoc fit ex par-
uitate uisus pinei. Sed si grossitudo illa per singula loca fuerit
diuisa, simices et muscę atque pili se ostentant uisui. De
colore quia omne quod uidet quasi nigrum et obscurum est, sicut in
10 fumo uel nebula, uel rubeum uidetur. Sicut his qui frustulam
in oculis patiuntur, his enim omnia uisualia quasi rubea uidentur.
Tercio, quia quę uidentur in citrinum colorem uertuntur, sicut ictericis ui-
detur. Pars corneę quę uisuum foramini opponitur de se ipsa
uel de alio nascitur. Si de se ipsa uel ex mala complexione uel
15 ex morbo officiali uel ex iuncture separatione. Ex mala con-
plexione humida, omnia uisa quasi in fumo sunt uel nebula. Sic-
ca, et spasmata, uisus necesse est deficiat. Senioribus maxi-
me in fine uitę suę. Aliquando cornea spasmatu et paruita-
te euagaidos et facit diuersa duo mala, quia et uisum obscu-
20 rat, et foramina minorat. Ex morbo officiali sicut apostema-
te cornea ingrossatur et spissatur. Vnde uisus obtenebatur secundum
magnitudinem uel paruitatem apostematis. Iuncture separa-
tio sicut uulnera bipertita. Aut enim perforata, aut non peforata
est. Non perforata, uel ex putredine nocet sibi, si eo adunante
25 ne lumen interius exteriori aeri iungatur, uel quia cristalleis exteri-
ori propinquat lumini. Perforata nocent quia euagaidon
reddunt fluentem. Cornea paciens ex alio uel est propter
coniuncturam uel propter palpebras. Propter coniuncturam si in ea un-
gule nascuntur, unde cornea operiatur, uel si obtalmia succe-
30 dat, quę chimosi uocatur, id est apostemata in albedine, et
oculi in nigredine. Propter palpebras apostemate sunt corneam
operientia uel scabies ingrossans eas, et uisum operiens, uel graue-
dines, idem¹ apostemata in palpebris longa.

*A*uditus accidentia sunt tria. *De accidentibus auditus .xiii.*

¹ id est

Vt enim tot auferit et surditas uocat et minorat. et uocat
 guttas audit. et si uisum est egrot. et malus audit nuncupa-
 tur. Passio audit ut in ipso est auditu ut in primo instru-
 mento ipsius. In ipso est pro cerebri quod mandat auditu et
 pro nervi qui est auditus uia. Nervus patit ex mala
 operatione officiali morbo unctis separatione. Primum
 instrumentu auditus latet est nervus operiens petri ossis fo-
 ram quod fit et ex se ipso ut ex alio. ipsius ammittit. Ex
 se ipso ex mala operatione morbo officiali separatione
 unctis. Ex alio si foram corrumpat extra et nervus un-
 currit auditus quod oppilant ex apustemate in uice sup-
 fluitate carnis putredini adunatione ex lapidibus
 et aliis corporibus; aurem in adentibus. *De accidētibus; gustus.*

accidētibus; gustus.
 xv.

Gustus ut tot auferit. et minorat ut parum sentiat. et
 et non secundum est suum sentiat non saporanda. et non cum
 suo sapore saporanda quod fit cum lingue dicitur humor
 singularis. Si enim sit rubea color sentit. amara. Si saluum
 flegma sentit saluum. Si acre sentit. et acre. Qui humo-
 res cum habundant sentit lingua non actualiter cum rarefit
 appositam tactu et sentit materiam. Olatia. et. uisum admo-
 uet lingua suo sapor. Gustus et propter se corrumpit ut
 pro suum primum instrumentu. Propter se et propter cerebri quod
 nervi sibi mandat faciente gustu et pro nervi ipsi
 portante et faciente gustu. pro instrumentu idem lin-
 gue carne et vellicam lingua operiente.

De accidētibus; odorat.
 xvi. o

Odoat et pro se ipsum. *De accidētibus; odorat.* xvii.
 Propter suum patit instrumentu. Propter se ipsum quen-
 triculi mala operatione vacunt in parte cerebri
 sic si caput impleat humidis humoribus et ex caliditate
 et ex frigidityte aeris. Propter primum instrumentu cum
 ambo uerba frustul assimilata ex se vacuntur
 et ex aliis ammittit. Ex se propter mala operationem
 frigida et calida humida et sicca. Propter instrumentu pro uiam
 narum et os perforatu. colaturo assimilandum et pro suas

Vel enim totus aufertur et surditas uocatur uel minoratur, et uocatur grauitas auditus, uel suum cursum egreditur, et malus auditus nuncupatur. Passio auditus uel in ipso est auditu uel in primo instrumento ipsius. In ipso uel propter cerebrum quod mandat auditum uel propter neruum qui est auditus uia. Neruus patitur ex mala complexione officiali morbo iuncturę separatione. Primum instrumentum auditus latus est neruus, operiens petrosi ossis foramen quod fit uel ex se ipso uel ex alio, ipsius amministratiuo. Ex se ipso ex mala complexione morbo officiali separatione iuncturę. Ex alio si foramen corrumpatur exterius uel neruus unde currit auditus quę oppilantur ex apustemate uerrucę superfluitate carnis putredinum adunatione ex lapidibus uel aliis corporibus aurem incidentibus. *De accidentibus Gustus, Gustus uel totus aufertur, uel minoratur ut parum senciatur, xv.* uel non secundum cursum suum consentiat non saporanda, uel non cum suo sapore saporanda, quod fit cum linguę dominatur, humor singularis. Si enim sit rubea colera sentit, amara. Si salsum flegma sentit salsum. Se acre, sentitur et acre. Qui humores cum habundant sentit lingua non actualiter cum rarescunt appositam tantum sibi sentit materiam. Materia enim ubique admo- uet linguam suo sapor. Gustus uel propter se corrumpitur uel propter suum primum instrumentum. Propter se uel propter cerebrum quod neruum sibi mandat facientem gustum uel propter neruum ipsum portantem et facientem gustum, propter instrumentum id est lin- guę carnem uel pelliculam linguam operientem. *Odoratus uel propter se ipsum De accidentibus odoratus .xvi.* uel propter suum patitur instrumentum. Propter se ipsum con¹uen- triculi malam complexionem paciuntur in prora cerebri sicut si caput inpleatur humidis humoribus uel ex calore solis uel ex frigiditate aeris. Propter primum instrumentum cum ambo uerba frustulis assimilantia ex se paciuntur uel ex aliis amministrantibus. Ex se propter malam complexionem frigidam uel calidam humidam uel siccam. Propter instrumentum propter uiam narium uel os perforatum, colatorio assimilandum uel propter suas

¹ cum

pellucet. Via narū patit ex morbo officiali sic
 aptemate carne ibidem crescente ⁊ nares opila-
 te. odatu q̄ ad nares ascendere q̄hente ⁊ ex un-
 ctę sepatione sic fracta nares debilitante ⁊ in-
 gente. ⁊ inuisione idē faciente. *De accidētib;*

Tact⁹ oīū membroy corpis ē uniuersal. *tact⁹. xvii.* *⁊ accidētib;*
tact⁹. xvii.

Oīe. ⁊ mbrū neruū h̄t unū un̄ ⁊ cēsū ⁊ uo-
 luntariū motū. ⁊ duos ex uno sensus ex alto uo-
 luntariū habet mot⁹. sic in anathonua de neruis
 dixim⁹. Iste autē sensus sic ⁊ superiores patit n̄ tā
 una q̄q̄ passionū ppū h̄t nomen. Queda h̄t no-
 men uniuersale alijs sic trillatione emolitione. Hā
 ⁊ duas singla patiunt m̄bra p̄oia. Singlaria sic
 manū ⁊ pedes cū emollunt manū ⁊ pedū emol-
 licio uocabr̄. Oīa ⁊ m̄bra corpis dolet. ⁊ delectat
 ⁊ tñ p̄o noīe p̄uant. Patit aū tact⁹ cū ut aufertur
 tot⁹ un̄ sensū ⁊ uoluntariū mot⁹ amittunt. N̄ q̄ cting
 sepi manū ⁊ pedū ⁊ minorat ⁊ paruitas tact⁹ dr̄ ut
 si m̄brū in tactu obdormescat. ⁊ cēsū assuetū egdr̄.
 ⁊ dolor uocat. Emolliciois ⁊ obdormicionis una est
 causa. S; tñ emollicio infirmitas est maior q̄ ob-
 dormicio cū p̄mis totū sensū ⁊ uoluntariū aufert
 motū obdormicio utrūq̄ gn̄at cū tñ n̄ auferat.

Obdormicio autē aliqn̄ unū m̄brū aliqn̄ totū corpus
 aliqn̄ in̄ gn̄at. mot⁹ uoluntariū sic in ggelatis denti-
 bus cū acrimina masticant. Obdormicionis causa
 nulla est alia q̄ q̄ tñ sentibit que acerebro p̄ ner-
 uos descendit. ab obdormita m̄bra n̄ transit. Qd̄ ex-
 trinsec⁹ ex nimio frigore ⁊ n̄ue oficit neruū co-
 agulantib; nec uitate transire p̄mittentib; ⁊ in-
 trinsec⁹ ex frigida gplexione ⁊ oppilatione. Oppi-
 latio ex uiscosis est humoub; apustematib; ⁊ ali-
 quib; gstrictioib; h̄t s̄ cause obdormicionibus
 ⁊ emollicionis. Si passio fit acerebro totū corp⁹

pelliculas. Via narium patitur ex morbo officiali sicut
 apostemate carne ibidem crescente et nares opilante,
 odoratumque ad nares ascendente contrahente uel ex iuncturę
 separatione sicut fractura nares debilitante uel strin-
 gente, et incisione idem faciente. *De accidentibus*
 5 *Tactus omnium membrorum corporis est uniuersalis. tactus .xvii.*
 Omne enim membrum neruum habet unum unde et censum¹ et uo-
 luntarium motum, uel duos ex uno sensus ex altero uo-
 luntarius habetur motus, sicut in anathomia de neruis
 10 diximus. Iste autem sensus, sicut et superiores patitur non tamen
 unaquodque² passionum proprium habet nomen. Quedam habet no-
 men uniuersale aliis sicut titillationem emolitionem. Has
 enim duas singula paciuntur membra uel omnia. Singularia sicut
 manus et pedes cum emolliuntur manuum uel pedum emol-
 15 licio uocabitur. Omnia etiam membra corporis dolent, uel delectantur,
 sed tamen proprio nomine priuantur. Patitur autem tactus cum uel aufertur
 totus unde sensus et uoluntarius motus amittuntur. Hocque contingit
 sepius manibus uel pedibus uel minoratur et paruitas tactus dicitur ut
 si membrum in tactu obdormiescat, uel cursum assuetum egreditur,
 20 et dolor uocatur. Emollicionis uel obdormicionis una est
 causa. Sed tamen emollicio infirmitas est maior quam ob-
 dormicio cum primis totum sensum et uoluntarium aufert
 motum obdormicio utrumque generat cum tamen non auferat.
 Obdormicio autem aliquando unum membrum aliquando totum corpus
 25 aliquando inde grauatur, motus uoluntarius sicut in congelatis denti-
 bus cum acrimina masticantur. Obdormicionis causa
 nulla est alia quam quod uirtus sentibilis quę a cerebro per ner-
 uos descendit, ab obdormita membra non transit. Quod ex
 trinsecus ex nimio frigore uel niue conficitur neruum co-
 30 agulantibus nec uirtutem transire permittentibus, uel in
 trinsecus ex frigida complexione uel oppilatione. Oppi-
 latio ex uiscosis est humoribus apustematibus uel ali-
 quibus constrictionibus. Hę sunt cause obdormitionibus
 uel emollicionis. Si passio fit a cerebro totum corpus

¹ sensum

² unaqueque

sensu ⁊ uoluntariū motū pot. Si sit anucha p
 multa amittunt m̄bra. Si in uno neruo m̄brū
 patit. cui ille amministrabat. neruus. q̄ declarat
 sequētia. Si cerebrū patit sensus ⁊ uoluntariū
 motū amittunt. ⁊ mox ilico q̄seq̄. Si nucha ⁊ in
 spondili p̄ma tā diu uiuit passus. q̄ diu sine suffo-
 cat. q̄ puppi cerebri passio ita tang. Idē ḡgit
 sub sc̄da ⁊ tertia pacienti spondili. Hui si p̄t infirm-
 tate cerebri paciunt ⁊ mouunt. si ex amissione an-
 helic q̄ nerui uementes ad lactos pectoris ab his
 p̄cedt locis. Si aut nucha sub q̄ta spondilē do-
 leat. colli mouent supiora. Si p̄ quinta oīa m̄bra
 pectoris siue diaphragmate p̄uant motione. ⁊ pa-
 rū dolet in lactis pectoris supiorib; ⁊ spatularum
 ossib; ⁊ in brachioy armis siue lactis. Si p̄ sexta mo-
 tū supiora pectoris pot. in spatulis sensus remanet.
 ⁊ mot. in brachiis mot. ⁊ n̄ sensus. Si p̄. vii. diaphrag-
 ma ⁊ musculi lacti pectoris mouent. ⁊ manū sentit
 ⁊ mouet. spatulę sentiunt si mouent. Si p̄. viii. ⁊
 viii. paciatur. totū pect. atq; manū sensū h̄nt ⁊ mo-
 tā. Hōy rōmb; ceterę spondiles intelligunt. Nerui u-
 niuiq; m̄bro singlarit̄ ḡtingentes. si paciunt nocet
 cui famulant. Qd̄ ex anachomia n̄ra. facile quis intel-
 ligat. Tu t̄n ḡsida q̄ cui neruus sensū ⁊ uoluntariū
 amittit. motū si patit utq; illud p̄uat si inq.
 passione numma ḡuat. Si n̄ sit numma. motū pot.
 cū sensus remaneat. Mot. ⁊. fortior est. q̄ sensus. Si du-
 oy neruoy alit̄ sensū alit̄ uoluntariū administrat
 motū q̄ hōy paciēt. m̄brū suo tantū p̄uab̄ effectū.

delectat. ⁊ dolorib;
 xviii. d

Delectacio *De Dicitur ⁊ dolorib; xviii.*

siue dolor h̄nt in oib; sensib;. Hōy utriq; sensum
 mutat in nat̄am rei sensę. S; delectacio rei ext̄ na-
 tam in nat̄ale est mutacio. sic infirmitatis in sanita-
 tem. Nec si sit pauca. neq; dolores faciunt. neq; de-
 formatio ē sic sanuatis infirmitate

sensum et uoluntarium motum perdit. Si fit a nucha per
 multa amittuntur membra. Si in uno neruo membrum
 patitur, cui ille amministrabat, neruus, quid declarant
 sequentia. Si cerebrum patitur sensus et uoluntarius
 5 motus amittuntur, et mors ilico consequitur. Si nucha et in
 spondili prima, tamdiu uiuit passus, quamdiu fune suffo-
 catus, quia puppim cerebri passio ista tangit. Idem contingit
 sub secunda uel tercia patienti spondili. Hii si propter infirmi-
 tatem cerebri paciuntur uel moriuntur, sed ex amissione an-
 10 helitus quia nerui uenientes ad lacertos pectoris ab his
 procedunt locis. Si autem nucha subtus quartam spondilem do-
 leat, colli mouentur superiora. Si post quintam omnia membra
 pectoris sine diafragmate priuantur motione, et pa-
 rum doletur in lacertis pectoris superioribus et spatularum
 15 ossibus et in brachiorum armis siue lacertis. Si post sextam mo-
 tum superiora pectoris perdunt, in spatulis sensus remanet,
 et motus, in brachiis motus et non sensus. Si post .vii. diafrag-
 ma et multi lacerti pectoris mouentur, et manus sentit
 et mouetur, spatule sentiunt si mouentur. Si post .viii. uel
 20 viiii. paciatur, totum pectus atque manus sensum habent et mo-
 tum. Horum rationibus cetę¹ spondiles intelliguntur. Nerui u-
 nicuique membro singulariter contingentes, si paciantur nocent
 cui famulantur. Quod ex anathomia nostra, facile quouis intel-
 ligat. Tu tamen cosidera quod cui neruus sensum et uoluntari-
 25 um amministrat, motum si patitur utroque illud priuatur, si inquam
 passione nimia grauatur. Si non sit nimia, motum perdit,
 cum sensus remaneat. Motus enim fortior est, quam sensus. Si du-
 orum neruorum alter sensuum alter uoluntarium amministrat
 motum qui horum pacietur, membrum suo tantum priuabit effectum.
 30 *Delectacio De deliciis et doloribus .xviii.*
 siue dolor habentur in omnibus sensibus., Horum utrumque sensum
 mutat in naturam rei sensę. Sed delectacio rei extra na-
 turam in naturalem est mutacio, sicut infirmitatis insanita-
 tem. * Hęc si sint pauca, neque dolores faciunt, neque de-
 formatio est sicut sanitatis in infirmitatem

* dolor rei na-
 turalis in extra
 natura est trans-
 formatio est sicut

¹ ceterę

licias. et si paulatim ueniant neque delicias neque dolores
 gñant. Si. n. mali humores paulatim in humano cor-
 pore agggent. nulli dolores in nascunt. et exinanita
 paulatim humores nullas simili gignit delectationes.
 Sed si mutatio subita sit et magna. utq; gñant graua
 Si enim aliq; mbrū humores frig seu calidi dūcrunt. do-
 lores gñant faciunt. et si hū mali humores aliq; coagula-
 tione siue subito aptemate purgant. delectationes
 in nascunt. Delectationes siue dolores in tactu nascun-
 t gñant. qz tactus gñor est oib; neq; in natam rei sense
 subito mutat. neq; ab ipsa re sentienda cito patitur.
 Si t; q; q; m ase inuice sepata. tactus et resensa. Vñ cum
 paulatim tactui accedat necesse e eū ledat. Alii sensus n
 tm dolent siue delectant. Visus. n. ex toto in re senti-
 enda mutat. sic ad colores. Vñ parū patit dolores siue
 delectationes. Visus itaq; et tactus. in alioy positi s; ex-
 trematib;. Alii. n. int multū et parū s; mediū. Si enim
 dolor siue delectatio in gtu. q; tactu. uidet ee maior.
 est enim subtilior. In auditu fortior q; in visu. est. n. gros-
 sior auditus. Odor int auditū et gtu mediocris e hnd qz
 nich aliud est dolor q; unctū sepacio. que est in tactu.
 de re incidente gterente. ex nimia extensione ex calo-
 re et frigore. Nec n faciunt dolore. n cū unctam men-
 broy sepent. Nimi. n. calor actione sua rarificat. et
 ido sepat. frig ege coadunat. et spissat. q adunata se-
 pet et se iungat. sic in luto uidet. q dū exsiccatur coadu-
 natū findit. Oportet g intelligi mala gplexione non
 face dolore. n cū diuisa sit. Si equalis e p omie tēp non
 dolor gignit. qz qū natat efficit. Nullū enim mbrum
 natat dolere uidet sic in ehtica febre. Hydropsi
 uident. qz mala gplexio toti corpi dnat. Non g do-
 loze sentiunt qz nullū mbrū ab infirmitate e libm
 q infirmitati gdoleat. patienti. Vñ in piodicis fe-
 brib; magnus dolor in pma piodesentit. qz alienū

licias, et si paulatim ueniant neque delicias neque dolores generant. Si enim mali humores paulatim in humano corpore aggregentur, nulli dolores inde nascuntur, et exinanita paulatim humores nullas similiter gignunt delectationes.

- 5 Sed si mutatio subita sit et magna, utraque generantur grauia. Si enim aliquod membrum humores frigidi seu calidi discurrunt, dolores graues faciunt, et si hii mali humores aliqua coagulatione siue subito apostemate purgantur, delectationes inde nascuntur. Delectationes siue dolores in tactu nascun-
- 10 tur grauiore, quia tactus grauior est omnibus, neque in naturam rei sense subito mutatur, neque ab ipsa re scienda cito percutitur. Sunt ergo quoquomodo a se inuicem separata, tactus et res sense. Vnde cum paulatim tactui accedat, necesse est eum ledat. Alii sensus non tantum dolent siue delectantur. Visus enim ex toto in rem senti-
- 15 endam mutatur, sicut ad colores. Vnde parum patitur dolores siue delectationes. Visus itaque et tactus, in aliorum positi sunt extremitatibus. Alii enim inter multum et parum sunt medii. Sed enim dolor siue delectatio in gustu, quam tactu, uidetur esse maior, est enim subtilior. In auditu fortior quam in uisu, est enim gros-
- 20 sior auditus. Odoratus inter auditum et gustum mediocris est habendus quia nichil aliud est dolor quam iuncturę separatio, quę est in tactu, de re incidente conterente, ex nimia extensione ex calore uel frigore. Hęc non faciunt dolorem, nisi cum iucturam membrorum separent. Nimius enim calor actione sua rarificat, et
- 25 ideo separate. Frigus econtra coadunat, et spissat, quo adunata separet et se iungat, sicut in luto uidetur, quod dum exsiccat coadunatum finditur. Oportet ergo intelligi malam complexionem non facere dolorem, nisi cum diuersa sit. Si equalis est per omne tempus non dolor gignitur, quia quasi naturalis efficitur. Nullum enim membrum
- 30 naturaliter dolere uidetur sicut in ehtica febre, uel ydropisi uidemus, quia mala complexio toti corpori dominator. Non ergo dolorem sciunt quia nullum membrum ab infirmitate est liberum quod infirmitati condoleat, patienti. Vnde in periodicis febribus magnus dolor in prima periode sentitur, quia alienum

est. neq; p̄t̄ sentit̄. q̄ p̄ corp̄ d̄sp̄git̄. Non tant̄ dolor sen-
tit̄ qm̄ mala ḡplexio d̄uisat̄. neq; p̄ omne eq̄le ē corp̄
q̄ in aliquib; m̄bris. in aliqb; ū n̄. in qb; d̄a p̄t̄. iqb;
d̄a m̄n̄. t̄e tandē dolor sentit̄. q̄ parti d̄uisa parte de
parte suscipit̄. ⁊ parti in parte uad̄ parti. Dolor in uisu
de albo ē colore. q̄ sepat̄ uisus. ⁊ d̄sp̄git̄ sic calidum
p̄ de colore niḡ. q̄ adunat̄ tandē sepat̄ur. sic frigidū.
⁊ gustu ex nimia aciditate doletur ⁊ amaritudine
quę partes sepat̄ lingue sic solent cal̄ face ⁊ exp̄o-
tico coadunante ⁊ ḡstringente. sic friḡ. In auditu ex
maxima uoce siue acuta dolor nascit̄. q̄ audit̄ sepa-
ret sensū sic albedo nimia uisū. Vn̄q̄sq; sensū ext̄ius
dolet ⁊ delectat̄. sic uisus audit̄. od̄at̄. q̄ dolent ⁊ delec-
tant̄. audiendis uis̄ndis. od̄andis ⁊ ext̄ius ⁊ int̄ius sic
gust̄ ⁊ tact̄. Gust̄ ext̄i sentit̄. q̄ cibū recipit̄ int̄ius. q̄
ex sapore sanguis siue flegmatis dulcorat̄ nocet̄ cola ⁊
salsum flegma ⁊ acidū. Tact̄ dolet ext̄ius cū incisione
fract̄a sepat̄ int̄ius ex mala ḡplexione caloris ⁊ frigo-
ris humoris ḡli ⁊ acuti. Delectat̄ ext̄ius cū tenenda
int̄ calida ⁊ friḡ t̄p̄ata tangunt̄ int̄ius cū mali hu-
mores a corpe dissoluunt̄. sic in balneis uidem̄ ⁊ cū res
nocua expellit̄. sic in coitu cū sp̄ma emittit̄. Sp̄ma. n̄.
cū in suis habundet ualis. nocet ⁊ ḡuat̄ nat̄am. Vnde
cū expellit̄ adunat̄ nat̄a ⁊ delectat̄. Maior ē in ex-
pellendo sp̄mate delectacio q̄ dolor in coadunando q̄
cū expellit̄ insimul ⁊ subito emittit̄. cū adunat̄ adeo
paulat̄ coadunat̄. ut uix dolor sentiat̄. Delectacio
maior ē in mulierib; in coitu. q̄ masculi t̄m̄ delectā-
t̄. in expulsionē sup̄fluitatis. Mulieres duplicat̄ de-
lectant̄ ⁊ in suo sp̄mate expellendo ⁊ in masculi reci-
piendo. ex uulue ardentis desidio. **De accidentibus**
xviii. e **Q**uia stom̄ os neruū h̄t̄ descendētē appetit̄. ⁊ uir̄.
q̄ cerebro un̄ sensus dat̄. stom̄ desiderio. necē est
ut accidentia q̄ parit̄ actineant tact̄ accidentib; Passio

accidentibus; appetit̄.

xviii. e

est, neque prius sentitur, quam per corpus dispergitur. Non tantus dolor sentitur quando mala complexio diuersatur, neque per omne equale est corpus quia in aliquibus menbris, in aliquibus uero non, in quibusdam plus, in quibusdam minus, tunc tandem dolor sentitur, quia pars diuersa partem de

5 parte suscipit, et pars in parte uidetur pati. Dolor in uisu de albo est colore, quo separatur uisus, et dispergitur sicut calidum uel de colore nigro, qui adunatur tandem separatur, sicut frigidum. In gustu ex nimia acciditate doletur uel amaritudine que partes separant lingue sicut solent calida facere uel ex pon-

10 tico coadunante et constringente, sicut frigidum. In auditu ex maxima uoce siue acuta dolor nascitur, quia auditus separret sensum sicut albedo nimia uisum. Vnusquisque sensuum exterius dolet et delectatur, sicut uisus, auditus, odoratus, qui dolent uel delectantur, audiendis, uidendis, odorandis, uel exterius et interius, sicut

15 gustus et tactus. Gustus exterius sentit, quia cibum recipit interius, quia ex sapore sanguinis siue flegmatis dulcoratur nocent colera uel salsum flegma uel acidum. Tactus dolet exterius cum incisione fractura separatur interius ex mala complexione caloris et frigoris, humoris grossi uel acuti. Delectatur exterius cum tenenda

20 inter calida et frigida temperata tanguntur interius cum mali humores a corpore dissoluuntur, sicut in balneis uidemus uel cum res nocua expellitur, sicut in coitu cum sperma emittitur. Sperma enim cum in suis habundet uasis, nocet et grauatur naturam. Vnde cum expellitur adiuuatur natura et delectatur. Maior est in expellendo spermate delectatio quam dolor in coadunando quia cum expellitur insimul et subito emittitur, cum adunatur adeo paulatim coadunatur, ut uix dolor sciatur. Delectatio maior est in mulieribus in coitu, quia masculi tantum delectantur, in expulsionem superfluitatis. Mulieres dupliciter de-

30 lectantur et in suo spermate expellendo et in masculi recipiendo, ex uulue ardentis desiderio. *De accidentibus*
*Q*uia stomachi os neruum habet descendente *appetitus .xviii.*
 a cerebro unde sensus datur, stomachi desiderio, necesse est ut accidentia que patitur attineant tactus accidentibus. Passio

ri. ouis stomi p ipsius soli nocet ac homi p aliis mbris causa
 sue societatis sic y cerebri parit exouis uicio sic cordi p
 manus y solus sic defectiōm y duriciē anhelit. Accidit
 tia que sto int' abī desidiō. p se parit ut apstema. v. h.
 totū auferit desidiū p minorat. p cū suū egōr. Auferat
 p qz corp' n' exinanit' ut ex necessitate exinanita restau
 rent. p qz os stomi n' sentiat se manū q' fit ut p se. cū
 mala mutet' oplexione. sic in febrib; sepe uident' cū cō
 plerio fit cal'. p' ex cerebri passione. sic inmania. v. ex passi
 one nerui ac cerebro ad os stomi uementis p' p' ipsius ner
 ui strictione p' p' inasione minorat. desidiū cū n' adeo
 gna sint. ut extoto auferat. Peiorat' p' abū p' potū.
Ad abū in q'ntitate p' q'ntate. In q'ntitate cū multū ap
 petat. q' salia uocat' q' fit ex humorib; acib; in ore
 stomi scilia seqr' multa digestio y humida. p' ex nimia
 inancioe ex nimia facta solutione. solutio gtingit
 ex calore. q' exsiccat y dissoluit. p' ex defectiōne qren
 tuē uicitat'. In q'ntate cū nimū salia p' acida y aliqui
 carbonē appetant siue lutosā q' fit ex humorib; pu
 tridū in ore stomi. Hoc aut' pauiunt' p'gnantes in pmo se
 cundo p' t'io mēse cū fet' paruus n' multo mstruo sang
 ne utat' sed meliore nutrit'. Peior' adunat' y putrescat
 in ore stomi. Vñ malū gignit appetitū. in q'ro mēse
 crescent' fet' n' parua euidē sanguinis q'ntitate g'ntat'
Supfluitas que p' fuerat uomitu p' fastidio mulierum
 exinanit'. Aliqñ fit h' uiris. y n' p'regnantib; feminis.
Et aut' ex humorib; in ore stomi. Si humores sūt acida
 desidiū minuit' abī. y pot' crescat. Si acidi. ab; aug
 mtat'. y pot' minuit'. Dulces. y. humores implet' y hu
 mectant. Pot' malū desidiū in q'ntitate ē p' qualitate.
In q'ntitate cū nimū appetat aq' h' est ex nimio calo
 re in stomi ore p' ex salso flegmate p' ex toti' corporis
 humorib;. In q'ntate cū humores sūt putēdi. sine fleg
 matici p' colici q' appetunt q'ra sue q'ntati.

enim oris stomachi uel ipsius soli nocet actioni uel aliis menbris causa
sue societatis sicut et cerebrum patitur ex oris uicio sicut cordi uel
uicinis et sotiis sicut defectioni et duriciei anhelitus. Acciden-
tia quę stomacho insunt cibi desiderio, propter se patitur ut apostema. Vel enim
5 totum aufertur desiderium uel minoratur, uel cursum suum egreditur. Aufertur
uel quia corpus non exinanitur ut ex necessitate exinanita restau-
rentur, uel quia os stomachi non sentiat se inaniri quod fit uel propter se, cum
mala mutetur complexione, sicut in febris sepe uidemus, cum com-
plexio fit calida, uel ex cerebri passione, sicut in mania. Vel ex passi-
10 one nerui a cerebro ad os stomachi uenientis uel propter ipsius ner-
ui strictionem uel propter incisionem minoratur, desiderium cum non adeo
grauia sint, ut ex toto auferatur. Peioratur propter cibum uel potum.
Ad cibum in quantitate uel qualitate. In quantitate cum multum ap-
petat, quod scilia uocatur quod fit ex humoribus a cibis in ore
15 stomachi scilicet sequitur multa digestio et humida, uel ex nimia
inanitione ex nimia facta solutione, solutio contingit
ex calore, qui exsiccat et dissoluit, uel ex defectione conten-
tiuę uirtutis. In qualitate cum nimium salsa uel acida et aliquando
carbones appetant siue lutosa quod fit ex humoribus pu-
20 tridis in ore stomachi. Hoc autem paciuntur pregnantes in primo se-
cundo uel tercio mense cum fetus paruus non multo menstruo sangui-
ne utatur sed meliore nutriatur. Peior adunatur et putrescit
in ore stomachi. Vnde malum gignit appetitum, in quarto mense
crescens fetus non parua eiusdem sanguinis quantitate contentus.
25 Superfluitas quę prius fuerat uomitu uel fastidio mulierum
exinanitur. Aliquando fit hoc uiris, et non pregnantibus, feminis.
Est autem ex humoribus in ore stomachi. Si humores sunt acuta¹
desiderium minuitur cibi, et potus crescit. Si acidi, cibus aug-
mentatur, et potus minuitur. Dulces enim humores implent et hu-
30 mectant. Potus malum desiderium in quantitate est uel qualitate.
In quantitate cum nimiam appetat aquam hoc est ex nimio calo-
re in stomachi ore uel ex salso flegmate uel ex tocius corporis
humoribus. In qualitate cum humores sunt putridi, sine fleg-
matici uel colerici qui appetunt contraria suę qualitati.

¹ acuti

accidētib; cereb;
cordis ꝑ os stoī. a
xx.

Accidentia *De accidētib; cereb; ꝑ cordis ꝑ os stoī. xx.*
cerebri ꝑ cordis actionū ex ore stoī patientium
hec sūt. In cerebro alienationes ex cal' aystemate in
stoī ore. Oletis g̃stivaciones ex frigiditate ouis stoī g̃-
tingētes. Hęc frigiditas ꝑ sine matia est ꝑ cū flegma-
ticis humorib; ꝑ ex frigida accepta medicina sic opio
cenusa ꝑ frigido cibo sic funges. lacte acido. ꝑ qꝫ auul-
ua mulieris sumi frigid' ascēdit os stoī. Cū mulier n̄
instruauerit neq; sp̃ma emiserit de ore stoī cere-
brū ascēdit. ex g̃societate suā. Epilepsia q̃ nascit' ex
humorib; flegmaticis q̃ i ore sūt stoī. Mania similis
est ꝑꝑt' ouis stoī metacolicos humores. Quorū sumi cū ce-
rebrū petat. manā hāc generat. Hęc cerebrū patit'
ex ore stoī. si passio sit fortis. ꝑ cerebrū defecerit. nata-
l' siue accidental'. Os stoī c̃ioris est sensuū. Accidentia
cordis ꝑ artiarū ex ore stoī sincopis. uisus obscuritā
bolismos. Sincopis ex nimio est dolore ēl. ꝑ ex fortissimo
suo sensu. ꝑ cordis artiarū qꝫ defectioib; natalib; siue
accidentalib;. Bolismos est ex mala g̃plexione frigid-
tatis in ore stoī. ex paruitate cibi ꝑ defectioe uirtu-
tis. Accidentia q̃ cor ꝑ cerebrū ex ore stoī vacunt' ma-
uis est anhelit' ꝑ g̃strictio ipsius. Qd' fit ex aystemate
in stoī ore diafragma ꝑmente. Hęc accidentia suffi-
ciunt. que attine tactu sup' diota sūt. *De accidētib;*

accidētib; sensus
sui. i. cerebri. xx.
a

Accidentia cerebri omniū sensū sensuū. i. cerebri. xxv.
sensuū fundamēti mui ē sōi. ex frigida g̃plexione
sui ꝑ c̃stipac' mentis. ex nimia humiditate ipsi. ꝑ de
frig' cibis sic papauē ꝑ opio. Vigilię somnū facientia
bus sūt g̃trię idē siccitati nimie g̃plexioni cal' ꝑ sicceꝫ
ꝑ cibis his similib;. Accidentia uoluntariū mot' moū sūt
trib;. Vt em̄ tot' auferit' sic cū emollit' ꝑ immorat'. sic cū
ogelat'. ꝑ cursū suū egred' qꝫ diuisis modis g̃ficiat'. Erac-
tione em̄ natē sic rigore t̃li. stermutacione. os citare.
sp̃adidare. singultare ructare. ꝑ ex morbi ē actione

Accidentia De accidentibus cerebri et cordis propter os stomachi .xx.

cerebri et cordis actionum ex ore stomachi pacientium
 hæc sunt, in cerebro alienationes ex calido apostemate in
 stomachi ore. Mentis constipationes ex frigiditate oris stomachi con-
 5 tingentes. Hęc frigiditas uel sine materia est uel cum flegma-
 ticis humoribus uel ex frigida accepta medicina sicut opio-
 cenissa, uel frigidus cibo sicut funges, lacte acido, uel quia a uul-
 ua mulieris fumus frigidus ascendit os stomachi. Cum mulier non
 menstrauerit neque sperma emiserit de ore stomachi cere-
 10 brum ascendit, ex consocietate sui. Epilempsia quoque nascitur ex
 humoribus flegmaticis qui in ore sunt stomachi. Mania similiter
 est propter oris stomachi, melancolicos humores. Quorum fumus cum ce-
 rebrum petat, maniam hanc generat. Hęc cerebrum patitur
 ex ore stomachi, si passio sit fortis, et cerebrum defecerit, natura-
 15 liter siue accidentaliter. Os stomachi consors est sensuum. Accidentia
 cordis et arteriarum ex ore stomachi sincopis, uisus obscuritas
 bolismos. Sincopis ex nimio est dolore eius, et ex fortissimo
 suo sensu, et cordis arteriarumque defectionibus naturalibus siue
 accidentalibus. Bolismos est ex mala complexionem frigiditatis
 20 tatis in ore stomachi, ex paruitate cibi et defectione uirtu-
 tis. Accidentia quę cor et cerebrum ex ore stomachi paciuntur ma-
 ius est anhelitus et constrictio ipsius. Quod fit ex apostemate
 in stomachi ore diafragma premente. Hęc accidentia suffi-
 ciunt, quę attinere tactui superius dicta sunt. *De accidentibus*
 25 *Accidentia cerebri omnium sensus sensuum id est cerebri .xxi.*
 sensuum fundamenti minus est somnus, ex frigida complexionem
 sui et constipatio mentis, ex nimia humiditate ipsius, uel de
 frigidis cibus sicut papauere et opio. Vigilię somnum facienti-
 bus sunt contrarię, id est siccitati nimie complexionem calidę et sicę,
 30 et cibus his similibus. Accidentia uoluntarii motus modis fiunt
 tribus. Vel enim totus aufertur, sicut cum emollitur uel minoratur, sicut cum
 congelatur, uel cursum suum egreditur quod diuersis modis conficitur. Ex ac-
 tione enim naturę sicut rigore tussi, sternutatione, oscitare,
 spandicare, singultare ructare, uel ex morbi est actione

sic spasmo trillatione per actionibus natę morbi sic tremore
 re et motu congelatione et emolliatione sequitur. In natura
 dicta ut intelligitur regitua et animata. Emolliatio unum totum
 auferit uoluntariu motu ex neruo est patiente membrum
 et erat mouente. Quod fit ex frigida operatione per asyema
 te per uiscosus et grossis humoribus per exstrictione. Que si
 incipiente nucha contingit totum corpus emollit et minor a
 popleria uocat. Nec si in aliquo sit ueno laxat mem
 brum cui neruus portabat motu. Si in lacertis gutta
 uoce patientis amittit. Si in lactis pectoris anhelitu
 amittit. Si in lactis uesice urina non potest retinere
 quoniam exeat sine patientis uoluntate. Si in naturalibus dige
 stio ab inuitis egreditur. Quod si digestio et urina naturalis fi
 ant cum expulsiua uirtute erit tamen cum uoluntate ab in
 uita procedit actione. Urine et egreditur uesice est egreditur
 uirtutis expulsiue expulsio. lactos circa uesica oila
 tatio. et emolliatio. Que omnia ex actione uirtutis exeunt
 amittit. Idem intelligendum est de digestionem. Et si di
 gestio intestinum gstrictio. et lactos rectum intestinum
 circundantium emolliatio. Unum cum uesica emollit stran
 gria subsequitur naturalis accidit est uirtuti. Cum lacti et
 mollunt quibus; os et gstringit extra uoluntate pac
 entis urina egreditur. quod accidit aiate uirtuti. Sumit cum
 digestio gstringit uirtuti naturalis accidit erit cum uo
 luntate uirtutis aiate. Nec sunt uirtutes motu uolu
 ntariu auferentes. Motus idem minorat ex edormi
 tione et est eade causa et si non adeo magna. Edormitio
 hec ex natura et morbo est neque. et sensus amittit siue mo
 tus; si non sunt perfecti. ex nocumto morbi. **de accidentibus;**

02

Motus uoluntariu cum cursu uoluntariu motu. **xxii.**
 suu egreditur. rigor tremor et sic. et que proximi gna
 tur. Nos aut incipimus de rigore et tremore. Nec acci
 dentia de acutis sunt humoribus; siue pungentibus in m
 bra censibilia effluentibus; sic sunt lacti et nerui. huius.

de accidentibus u
 oluntariu motu. **xxii.**

sicut spasmō titillatione uel ex actionibus naturę morbi sicut tremore et motu congelationem et emollitionem sequentibus. In natura dicta uirtus intelligitur regitiua, uel animata. Emollicio unde totus aufertur uoluntarius motus, ex neruo est paciente menbrum

5 cuius erat mouente. Quod fit ex frigida complexione uel apostemate, uel ex uiscosis et grossis humoribus, uel ex constrictione. Quę si incipiente nucha contingunt totum corpus emollitur, et minor apoplexia uocatur. Hęc si in aliquo sit neno¹ laxat menbrum cui neruus portabat motum. Si in lacertis gutturis

10 uocem paciens amittit. Si in lacertis pectoris anhelitum amittit. Si in lacertis uesicę, urinam non potest retinere, quin exeat sine patientis uoluntate. Si in natibus, digestio ab inuitis egreditur. Quod si digestio et urina naturaliter fiant cum expulsua uirtute, exitus tamen cum uoluntate ab in

15 animata procedit actione. Vrinę enim egestio uesicę est egressio, uirtutis expulsuę expulsio, lacertorum circa uesicam dilatatio, uel emollicio. Quę omnia ex actione uirtutis exeunt animatę. Idem intelligendum est de digestionē. Est enim digestio intestini constrictio, et lacertorum rectum intestinum

20 circumdantium emollicio. Vnde cum uesica emollitur stranguria subsequitur quod naturali accidens est uirtuti. Cum lacerti emolliuntur quibus os eius constringitur extra uoluntatem patientis urina egreditur, quod accidit animatę uirtuti. Similiter cum digestio constringitur uirtuti naturali accidit exitus cum uo-

25 luntate uirtutis animatę. Hęc sunt uirtutes motum uoluntarium auferentes. Motus idem minoratur ex edormitione cuius est eadem causa etsi non adeo magna. Edormitio hęc ex natura et morbo est, neque enim sensus amittitur siue motus, sed non sunt perfecti, ex nocumento morbi. *De accidentibus*

30 *Motus uoluntarius cum cursum **voluntarii motus .xxii.*** suum egreditur, rigor, tremor, tussis, et quę prediximus generatur. Nos autem incipimus de rigore et tremore. Hęc accidentia de acutis sunt humoribus siue pungentibus in menbra censibilia effluentibus sicut sunt lacerti et nerui. His enim

¹neruo

nocet cū ab istis pungantur humorib; un̄ ex uirtute sua se-
 sus mouentur et ad hos expellendos humores ab expulsiua
 uirtute adiuuat. Aliqñ hæc duo sequit̄ cū subito frigida
 aq̄ corpi infundit̄ et sic madat corpi. Mouet em̄ natura
 ad expellendas res nocuas. Est aut̄ causa rigoris triplex.
Calor frigidus defectio caloris naturalis et habundantia humoris.
Calor est interior sicut color et ardor que febris sequit̄ ex necessita-
 te et exterior sicut cum uulnibus; acuta medicina imponit̄ unde
 uulnerat̄ rigorem et tremorem parit̄. Sumit̄ inuenit̄ in ho-
 minibus; plenus acutis humoribus. Cum balnea in gdomit̄ tre-
 munt. quia calores balneorum humores ad exteriora trahit̄.
Frigor est exterior sicut aere interior. quia de color in g nascit̄
 que febris sequit̄. quia ille humor nullum rigorem gnat nisi
 prius putrescat et dum putreuerit rigorem cum calore facit̄.
Sunt rigores et sine febris. Si pars putrescat pars non gnat̄
 et febris epidemica. idem huius rigorem et tremorem defectione
 caloris naturalis et habundantia humoris. Rigorem siue tre-
 morem mors succedit. Humor et habundantia cum calore
 naturalis defectum inueniat. un̄ et extinguit̄. Rigor ex
 frigore est opposit̄. Tremor est ex motu uirtutis expulsi-
 uæ qui in lactis est ad expellendos nocuos humo-
 res. Un̄ rigorem ex calido fortior est tremor. quia calor in
 motu frigidior est fortior. Rigor ex frigore. subsequit̄ tre-
 mor contrario. Un̄ tremor in effemeris minor est quam in
 t̄tos causa frigoris. quia calor in interiora fugit naturalis
 propter dolorem exteriorum ex humoribus; nocuus. Tussis ex
 actione est nature corporis regitue siue motus fortis expul-
 siue uirtutis ut res nocuas abstrumit̄ anhelitus
 expellat. et fit cum gstrictione pectoris pulmonem gstric-
 gentis. aer exit fortis et uelocit̄ purgant̄ que h̄c pulmo
 atq; pect̄ ex nocuus humoribus. Un̄ necesse est nature
 ut motus fortis sit. in uirtute. quatenus humores possit expelle-
Quorum materia non gna debet esse. uiscosa. ne difficilis sit ad
 expellendum. neq; subtilis multum ut dispersa restituat ad

nocetur cum ab istis pungantur humoribus unde ex uirtute sui sen-
 sus mouentur et ad hos expellendos humores ab expulsua
 uirtute adiuuatur. Aliquando hec duo sequuntur cum subito frigida
 aqua corpori infunditur uel focus incidat corporibus. Mouetur enim natura
 5 ad expellendas res nociuas. Est autem causa rigoris triplex.
 Calor frigidus, defectio caloris naturalis, et habundantia humoris.
 Calor est interior sicut colera rubea ardor quem febris sequitur ex necessita-
 te uel exterior sicut cum uulneribus acuta medicina inponitur, unde
 uulneratus rigorem et tremorem patitur. Similiter inuenitur in ho-
 10 minibus plenis acutis humoribus. Cum balnea ingrediuntur tre-
 munt, quia calores, balneorum humores ad exteriora trahunt.
 Frigidor est exterior uel aqua uel aere, interior, quia de colera nigra nascitur
 quem febris sequitur, quia ille humor nullum rigorem generat nisi
 prius putrescat, et dum putreuerit rigorem cum calore facit.
 15 Si non rigores sunt sine febribus. Si pars putrescat pars non, genera-
 tur febris epidios, id est habens rigorem et tremorem defectione
 caloris naturalis et habundantia humoris. Rigorem siue tre-
 morem mors succedit. Humoribus enim habundantia cum calorem
 naturalem defectum inueniat, uincit et extinguit. Rigor, ex
 20 frigidore est compositus. Tremor est ex motu uirtutis expulsi-
 uę qui in lacertis est ad expellendos nocitios humo-
 res. Vnde rigore ex calido fortior est tremor, quia calor in
 motu frigidior est fortior. Rigor ex frigidore, subsequitur tre-
 mor contrario. Vnde tremor in effemerinos minor est quam in
 25 triteos causa frigoris, quia calor in interiora fugit naturalis
 propter dolorem exterioriorem ex humoribus nocitiuis. Tussis ex
 actione est nature corporis regitiuę siue motus fortis expul-
 siue uirtutis ut res nocitias ab instrumentis anhelitus
 expellat, et fit cum constrictione pectoris pulmonem constrin-
 30 gentis, aer exit fortitur¹ et uelociter purgans que habet pulmo
 atque pectus ex nocitiuis humoribus. Vnde necesse est nature
 ut in tussi fortis sit, in uirtute, quatenus humores possit expellere
 Quorum materia non grossa debet esse, uiscosa, ne difficilis sit ad
 expellendum, neque subtilis multum ut dispersa restituat ad

¹ fortiter

locū suū. Oportet ḡ medicū cū matia erit ḡta eam
subtiliare cū ḡposi semine ameos. v. similib. Si nimis
liqda fuerit. oportet eā in ḡstari. v. utatib; plurimus. Si
uiscosa. eā diuidat cū oximelle. Tussis causa ex com-
plexione mala cal' & frīg in lactis pectoris. Vt in cana-
lib; pulmonis & in guttē amatia intiore & extiore si-
cut abo potu puluē fumo. in guttē & pulmonis
canalib;. Intiore sic humorib; a capite descendentib;
in canales pulmonis & in guttur siue pect' sic in carce-
re uident' & chimus ab epatis gibbo ascendentib; & q̄b;
libet alijs. causis in diuisionib; canaliū pulmonis & si-
cut que in pleuretiac siue in p̄pleumonia colligim-
tur. & sic uulnera pectoris & pulmonis. **De alijs**

De alijs motib;

Sternutacio est sic & fit ex natē regitiue **oxitib;**
ūtutis in motu expulsiue ūtutis. ad expellendas
res nociuas de uentriclis cerebri que narib; acere-
bro expellunt. Tussis tñ a pectore & pulmone effiat.
stnutacio a narib; & cerebro pectoris adiutorio. Cū. n.
cerebri in expellendis fumosis humorib; moueat. duo
narū & cerebri media foramina. apuunt ut humor ex-
eat faat. Pect' lactis ḡstringit ūn aere egdiente mali
humores pectoris. & pulmonis egdiuntur. Stnuta-
cio ḡ maiorē q̄. tñ effiat. Oportuit ḡ natām al-
laborare ut humores de tortuosis locis ualeat expel-
lere. Vñ ḡpoc. Stnutaacio est inqt cū cerebri cale-
& humectant' loca uacua capitis Vñ audit' aeris ex-
euntis son' que stricti loca faat erit. Aliqn enī sternu-
tatio eracutis sic humorib; uentriclos cerebri pun-
gentib;. Singult' ructacio spandiacio. oscitacio. fati-
gatio. ex motib' regitiue ūtutis efficiunt' ut res no-
ctiue a mbrijs p. ea expellent. Singult' enī & ructa-
tio ex multoz humoz habndancia in stō. Aliqn tñ
singult' ex nimia stōm est exmanacione cū spasma-
t. que animata gignit ūt' Ructatū expulsiua faat

locum suum. Oportet ergo medicum cum materia erit grossa eam
 subtiliare cum yposi¹ semine ameos et similibus. Si nimis
 liquida fuerit, oportet eam ingrossari, uirtutibus plurimis. Si
 uiscosa, eam diuidat cum oximelle. Tussis causa ex com-
 5 plexione mala calida uel frigida in lacertis pectoris. Vel in cana-
 libus pulmonis uel in gutturę a materia interiore uel exteriori si-
 cut cibo potu puluere fumo in gutturę, uel pulmonis
 canalibus. Interiore sicut humoribus a capite descendentibus
 in canales pulmonis uel in guttur siue pectus sicut in carce-
 10 re uidemus uel chimis ab epatis gibbo ascendentibus uel quibus
 libet aliis, causis in diuisionibus canalium pulmonis uel si-
 cut quę in pleureticis siue in peripleumonicis colligun-
 tur, uel sicut uulnera pectoris et pulmonis. *De aliis*
Sternutacio est sicut tussis ex naturę regitiuę motibus
 15 uirtutis in motu expulsiuę uirtutis, ad expellendas
 res nocitias de uentriculis cerebri quę naribus a cere-
 bro expelluntur. Tussis tamen a petore et pulmone efficitur,
 sternutacio a naribus et cerebro pectoris adiutorio. Cum enim
 cerebrum in expellendis fumosis humoribus moueatur, duo
 20 narium et cerebri media foramina aperiuntur ut humor ex-
 eat facilis. Pectus lacertis constringitur unde aere egrediente mali
 humores pectoris, et pulmonis egdiuntur². Sternuta-
 cio igitur maiore ui, quam tussis efficitur. Oportuit ergo naturam al-
 laborare ut humores de tortuosis locis ualeat expel-
 25 lere. Vnde ypocras. Sternutacio est inquit cum cerebrum cale-³
 et humectantur loca uacua capitis. Vnde auditur aeris ex-
 euntis sonus quem stricti loci facit exitus. Aliquando enim sternu-
 tatio ex acutis fit humoribus, uentriculos cerebri pun-
 gentibus. Singultus, ructacio spandidatio, oscitacio, fati-
 30 gatio, ex motibus regitiuę uirtutis efficiuntur, ut res no-
 citiuę a menbris per ea expellentur. Singultus enim et ructa-
 tio ex multorum humorum habundantia in stomacho. Aliquando tamen
 singultus ex nimia stomachi est exinanicione cum spasma-
 tur, quem animata gignit uirtus. Ructatum expulsiua facit

¹ ysopi

² egrediuntur

³ calefit

uirt' cū sine uent' siue humores a s'ō expellunt. Non
 humoꝝ uentositat' p' a cibo g'nat' p' a defectiōe diges-
 tui caloris in s'ō p' animo s'ōm calore abū incendē-
 tē. Hoc autē ructare fumosū ē. Oscitatio ex humo-
 rib; fumosū ē. in lactis masticantib; inclusis. Spas-
 modatio similit' de fumosis ē humorib; in totū corp'us
 m'bris p' plurib; inclusis atq; nata mouet' expellere.
 Fatigatio cū dolor ē de rerū nocturnarū natē expulsiō
 nibus. Hęc duplex est. Aut ex nimio laborandi exerci-
 tio ext'us. Ext'ior diuidit' in .iii. Prima ē uulnerosa.
 quę de h'ōid' & cal' est humorib; ex nimio motu in cor-
 pore nascentib; ex dissolutione grossorū humorū p' exō-
 lutione pinguedinis p' carniū. Secūda ē thethimosa
 quę ex nimio motu & forā lactos & neruos extend.
 Unde paciens pigritiē incurrit. & g'uitatē. T'cia ē asy-
 tema ex nimia lactos p' motū nata. Vñ infirm' asytemo-
 sos sentit os pulsū. Qd' g'ang' subitū subeuntib; labore.
 & n' assuetis. Quarta schros uocata ē. ex lactos sicca-
 te nascent' nimia. Vñ & lacti motu carent. fatigatio in-
 t'ior triplex est. Est enī uulnerosa g'angens ex humou-
 bus colicis & acutis. int'iora mouentib; corp'us cū motū
 p'cedat aliq's. Vñ paciens omnia sua m'bra sentit. q'li
 uulnerosa. Secūda est. quę & thethimosa ex nimio g'it-
 sis ē humorib; m'bra grauantib;. Hoc fac' sepe multū
 spandare. Tertia asytemosa ex humorib; nascit' cal'
 & sang'olentis h'ns dolore & pulsū sic asytema.

accidētib; soli
 soli. a

Accidentia *De accidentib; soli oiaxi.*
 soli morbi spasm' & ichigatio. Spasm' in lactis est
 & neruis. Qd' mot' fac' uolūtari' lactos g'itringens g'it-
 suas extremitates. Nascit' spasm' ex plenitudine p' ma-
 nuaone. Plenitudine cū nerui p' lacerti implent' hu-
 more. latitudine extendente & longitudinē curtan-
 te. Ex manuaone cū lactos humiditas euacuat' p'
 neruoy q' dū exsiccant' g'it sua extremitatē exten-

uirtus cum sine uentus siue humores a stomacho expelluntur. Horum humorum uentositas uel a cibo generatur uel a defectione digestiui caloris, in stomacho uel animo stomachi calore cibum incendentes. Hoc autem ructare fumosum est. Oscitacio ex humoribus fumosis est, in lacertis masticantibus inclusis. Spandidatio similiter de fumosis est humoribus, in totius corporis menbris uel pluribus inclusis atque natura mouetur expellere. Fatigatio cum dolor est de rerum nocitaiuarum naturę expulsio- nibus. Hęc duplex est. Aut ex nimio laborandi exerci-
5 ribus fumosis est, in lacertis masticantibus inclusis. Spandidatio similiter de fumosis est humoribus, in totius corporis menbris uel pluribus inclusis atque natura mouetur expellere. Fatigatio cum dolor est de rerum nocitaiuarum naturę expulsio- nibus. Hęc duplex est. Aut ex nimio laborandi exerci-
10 tio exterior. Exterior diuiditur, in .iiii. Prima est uulnerosa, quę de liquidis et calidis est humoribus ex nimio motu in corpore nascentibus ex dissolutione grossorum humorum uel ex dissolutione pinguedinis uel carniū. Secunda est thethinosa quę ex nimio motu et forti lacertos et neruos extendit.
15 Vnde paciens pigriciem incurrit, et grauitatem. Tercia est apostema ex nimia lacertorum propter motum nata. Vnde infirmus apostemosos sentit omnes pulsus. Quod contingit subitum subeuntibus labore, et non assuetis. Quarta scliros uocata est, ex lacertorum siccitate nascens nimia. Vnde et lacerti motu carent. Fatigatio in-
20 terior triplex est. Est enim uulnerosa contingens ex humoribus colericis, et acutis, interiora mouentibus corporis cum motus precedat aliquis. Vnde paciens omnia sua menbra sentit, quasi uulnerosa. Secunda est, quę et thethinosa ex nimium grossis est humoribus menbra grauantibus. Hoc facit sepe multum
25 spandidare. Tercia apostemosa ex humoribus nascitur calidis et sanguinolentis habens dolorem et pulsum sicut apostema.

Accidentia *De accidentibus solius morbi.*

solius morbi spasmus et ictigatio. Spasmus in lacertis est et neruis. Quod motus facit uoluntarius lacertos constringens contra
30 suas extremitates. Nascitur spasmus ex plenitudine uel inanitione. Plenitudine cum nerui uel lacerti implentur humore, latitudine extendente et longitudinem curtante. Ex inanitione cum lacertorum humiditas euacuatur uel neruorum qui dum exsiccentur contra suam extremitatem exten-

dunt. Sic in cordis organoy uident si calori aulibet appo-
 munt. extendunt et rumpunt. Spasmi g ex solo e morbo
 qui p totu corp spargat. epilepsia uocat. Si in lac-
 tis palpebraru n pmittat. ex toto claudit oclm. Si in
 lactis oclloy fac strabositate. Si in isto singultu facit.
 Si in lactis maxillarum frigiditate. et stridore facit denti-
 um. Ichigatio ex uento e fumoso. et gillo mbris inclu-
 so mbra gstringet et dilatat sic in pulsu. uident. Si
 tm differt. qz cu pulsus sit gnuus. ichigatio est. Oia
 mbra paciunt corpis que dilatan sic tutis. lacti cor-
 uene artie. i. tom. intestina et oia mbra i duricie et
 mollicie media. Ossa et cartilago. qz dura et solida s-
 st uentui includentia et simili. cerebrum ex mollicie
 sua. Ichigatio g qz nascit ex uento. nec e ex solo fiat
 morbo.

De accidentibus; actionum orobi et nature. *De accidentibus act
morbi inate.*
 a **A**ccidencia morbi et nate it tremor et motus edormi-
 entium mbrorum. Tremor est motus mbrorum sursum atq;
 deorsum. Virtus mouet mbra sursum. infirmitas uero ra-
 pit deorsum. Qd defectio facit ututis. Que n adeo mbra
 potest surrigere. qm morbus ualentior sit deponere.
 Tremor iste de accidentibus est aie l' maiori passione dis-
 soluente utute. Aiaata accidencia. tumor. ura. et simi-
 lia. Per hec. n. accidencia defit ut. motus uoluntarij. Mor-
 bi accidencia utute dissoluentia de simili se morbo sic
 de mala gplexione frig sepe semib; gtingente l'numia
 aq. bibentib; et in ea balneantib; l' aq. numu unu
 bibit. un calor natal suffocat. Per officiali morbo si-
 cut neruoy oppilatione de gllis et uiscosis humorib;
 qb; ut motua gchit ne ad neruos p ea mouendos sit
 transit. Qui tm si neruos impleunt n tm tremunt ner-
 ui. si oio motu pdr. Veru cu parte uiscosi humores tuse-
 ant. parte u impleant. et in parte uacua ututis imple-
 tue humor regnet uiscosus. nec e tremor qda efficiat.
 cu parte sua ut erigat humor u deymat. Nec it accidi-

duntur. Sicut in cordis organorum uidemus si calori cuilibet apponuntur, extenduntur et rumpuntur. Spasmus ergo ex solo est morbo qui si per totum corpus spargatur, epilepsia uocatur. Si in lacertis palpebrarum non permittit, ex toto claudit oculum. Si in

5 lacertis oculorum facit strabositatem. Si in stomacho singultum facit. Si in lacertis maxillarum frigiditatem, et stridorem facit dentium. Ictigatio ex uento est fumoso, et grosso membris incluso membra constringens et dilatans sicut in pulsu, uidemus. Si tamen differtur, quia cum pulsus sit continuus, ictigatio est. Omnia

10 membra paciuntur corporis quę dilatantur sicut cutis¹, lacerti cor uenę arterię, stomachi, intestina et omnia membra in duricie et mollicie media. Ossa et cartilago, quia dura et solida sunt sunt uentum includentia et similiter cerebrum ex mollicie sua. Ictigatio ergo quia nascitur ex uento, necesse est ex solo fiat

15 morbo. *De accidentibus accionum morbi et nature.*
Accidentia morbi et nature² sunt tremor et motus, edormientium membrorum. Tremor est motus membrorum sursum atque deorsum. Virtus mouet membra sursum, infirmitas uero rapit deorsum. Quod defectio facit uirtutis. Quę non adeo membra

20 *potest surrigere, quin morbus ualentior sit deponere. Tremor iste de accidentibus est anime uel maiori passione dissolvente uirtutem. Animata accidentia, timor, ira, et similia. Per hęc enim accidentia deficit uirtus, motus uoluntarii. Morbi accidentia uirtutem dissoluentia de simili sunt morbo sicut*

25 *de mala complexionem frigida semper senibus contingente uel nimiam aquam bibentibus et in ea balneantibus uel a quibus nimium uinum bibitur, unde calor naturalis suffocatur, uel ex officiali morbo sicut neruorum oppilatione de grossis et uiscosis humoribus quibus uirtus motiua contrahitur ne ad neruos per eam mouendos sit*

30 *transitus. Qui tamen si neruos impleuerint non tantum tremunt nerui, sed omnino motum perdunt. Verum cum partem uiscosi humores transeant, partem uero impleant, et in parte uacua uirtutis impletie humor regnet uiscosus, necesse est tremor quidam efficiatur, cum partem suam uirtus erigat, humor uero deprimat. Hęc sunt acciden-*

¹ cutis

² nature

de spūal' actionū
causis.

5

na de morbo et nata oriētia. *De accidēti spūal' acti-*
onū et eorū causis.

Sufficit nob̄ dixisse de actionis onū et eorū causis. accidētibus; ututis patientis ammatē oportet utē dica-
mus. quę spūal' actio accidentia patiatur. Actione q̄ spū-
ali put dixim̄ cor et artē dilatatur et q̄stringunt. et hęc
actio pulsus uocat. Pulsus et aufert totū qd̄ auferr̄ ilico
mors comitat et minorat. et defectio pulsus uocat et ē-
sū suū egred̄. Defectio est et ex dolore nimio cū intio-
ra corpis calor fugiat natat et ex defectioe ututis na-
tat et spūal' cū artias suas dilatare in om̄s suas extre-
mitates n̄ possit sic uident. Eḡtionis cursus suū diuisio ē
multiformis. scdm̄ multitudines et diuēitates morboꝝ mul-
tos et diuēsos pulsus facientū de q̄b; dicti sum̄ in futurū.

ad h̄ natāliū
onū et addi a
ua i capien

Accidētia De accidēti h̄ataliū actionū et addi ages-
tionis natāliū patientis et causę potestua i expiedū

Actionis natāliū patientis et causę potestua i expiedū
duas comitat ex ordine. Actio ututis natāliū nutritiū est
in hoīe q̄ assimilat cibū membris suscipientib; receptū
h̄ explet cū actionib; desidū et digestionis quę sola res-
tat dicenda. Digestio est triplex in stō. cū cib; fact' chilo-
sus q̄ p̄ma digestio uocat. Scda in epate cū cibi suē mu-
tat in sangnē. et scda digestio uocat. Tercia in m̄bris ē
totū corpū cū mutat sangnē in natām unū cuiq; m̄bris et
tercia digestio uocat. Vna q̄q; harū suū exeqr̄ effectū
cū supplementis. unū ututū sic in utate natāli iā est dic-
tū. i. appetiua ḡtentua. digestiua. expulsiua. Prima di-
gestiua in stō patit̄ t̄b; mor̄. Vt enī aufert tota sic uident
in fastidio et minorat sic in fumosa et acida ructatione q̄sd̄at
et suū cū eḡd̄. sic cū cib; inuentositatē traduat intusē
et extusē. Intusē cū ut digestiua patit. Passio enī ex mala
oplexione stom̄ calida. cibū in fumositatē et putredinem
mutat. frigida in acuitatē. Vt patit̄ in liq̄dis in stō hu-
morib;. Qui si sint coletici fumosū ructatū necesse est
fieri. flegmaticū dū stridor est nimū fastidiū et uenti-
am ḡnat. n̄ fortis uentositatē fac. Vt patit̄ ex officiali

tia de morbo et natura orientia. *De accidenti spiritualium acti-*
Sufficit nobis dixisse de actionis onum et eorum causis.
 accidentibus uirtutis patientis animatę oportet item dica-
 mus, quę spiritualis actio accidentia paciatur. Actione ergo spiritu-
 5 ali prout diximus cor et arterię dilatantur et constringuntur, et hęc
 actio pulsus uocatur. Pulsus uel aufertur totus quod auferri ilico
 mors comitatur uel minoratur, et defectio pulsus uocatur uel cur-
 sum suum egreditur. Defectio est uel ex dolore nimio cum interio-
 10 ra corporis calor fugiat naturalis uel ex defectione uirtutis na-
 turalis uel spiritualis cum arterias suas dilatare in omnes suas extre-
 mitates non possit sicut uidemus. Egressionis cursus sui diuisio est
 multiformis, secundum multitudines et diuersitates morborum mul-
 tos et diuersos pulsus facientium de quibus dicturi sumus in futurum.
Accidentia De accidenti Naturalium actionum et addi ages-
 15 actionis naturalis patientis et causę priores *tia¹ incipiendum*
 duas comitatur ex ordine. Actio uirtutis naturalis nutrimentum est
 in homine quod assimilat cibum menbris suscipientibus receptum
 hoc explet cum actionibus desiderii et digestionis quę sola res-
 tant dicenda. Digestio est triplex in stomacho, cum cibus factus chilo-
 20 sus quod prima digestio uocatur. Secunda in epate cum cibi sucus mu-
 tatur in sanguinem, et secunda digestio uocatur. Tercia in menbris est
 tocus corporis cum mutatur sanguis in naturam uniuscuiusque membri et
 tertia digestio uocatur. Vnaqueque harum suum exequitur effectum
 cum supplementis .iiii. uirtutum sicut in uirtute naturali iam est dic-
 25 tum id est appetitiua contentiua, digestiua, expulsiua. Prima di-
 gestibilis in stomacho patitur tribus modis. Vel enim aufertur tota sicut uidemus
 in fastidio uel minoratur, sicut in fumosa uel acida ructacione consideratur
 uel suum cursum egreditur, sicut cum cibus in uentositatem traducitur intrinsecus
 uel extrinsecus. Intrinsecus cum uirtus digestiua patitur. Passio enim ex mala
 30 complexione stomachi calida, cibum in fumositatem et putredinem
 mutat, frigida in acerbitatem. Vel patitur in liquidis in stomacho hu-
 moribus. Qui si sint colerici fumosum ructatum necesse est
 fieri. Flegmaticis dum stridor est nimius fastidium et lienteria-
 am generat, non fortis uentositatem facit. Vel patitur ex officiali

¹ a digestiua

morbo sic apostemate cal' & frigidus un' ut' defice' digestiva.
 S ciendū autē digestionis corruptione ex defectu ututis
 digestivae ee nobilitate. & maxime ex frig' & cal' mala gylax
 ione. Humida em' & sicca minuit' digestionem. n' in au
 fert' n' ai' in aliu' morbū incidat. Exi' ut' digestiva pa
 tit' p' abū & sonū. Si son' sit mult' digestio erit bona.
 si parvū. digestio mala. P' abū fit' un' moit'. In q'nta
 te. in quantitate. in tēpr. in ordinacione. Quantitate
 si mult' sic ab; & parvū. Si ē parvū. & sto' calidus. infu
 mositate mutat'. Si mult' & dur'. & nimis fortal' long' q'
 son' digestio tm' comutat'. Si ab' ē mutabil' & calor for
 tal' corrupit' in sto' si son' long' fuerit siue febris. Si calor
 defice' & mult' ab' & dur' fuerit. son' q; parvū fastidū
 fit' ex q'ntate. q; si calid' ē ab' & sto' calid' in colicos hu
 mores mutat' sic mel in uuentib; & in cal' natē aialib'.
 C id' frig' & sto' simil' frig' in aciditate abi' itac' sic lac &
 cucurbita in semib;. & stom' frig' habentib;. Ex abi' ordina
 tione q; ai' ho' stypiciū abū accipiat sic cotana & pura. &
 p' abū solubile sic ab' blitu' & spmachia uentāe gylpat. & a
 bū necesse est corrupat. Simil' si abū durū utant' sic car
 ne. ovis durū hūq; ab; succedat facilior sic cotana & ai
 curbita. melones oib' oportet corrupat. & in malos humo
 res mutet'. Ois ab' dur' in stom' diu'ti' morat'. q; difficult'
 digit' ab; facilior ai' cito ad dignū molliat' p' duricia u'
 alcius n' egdiat. necesse ē corrupat. Oportet medicū ut sto
 m' discernat passiones q'ntatuas. si sint exūcite diges
 tiva. & ex cibo siue sono. Accidētia. & ex digestiva stom'
 mutant. Accidētia ex cibo siue q'libet causa extiori fa
 cilia s' sanari. Quē sic possunt discerni. Si accidētia
 quē patit' stomach' & ex cibi sunt multa & q'ntitate par
 ua. & cal' siue frig' q'ntate. & p' uigilias & q'libet extiore
 causas intelli' non ee ex digestiva. Qd' si extio ututi di
 gestivae ē imputandus. De accidētib; appē
 tūe & tēntūe expulsiue. xxxviii

sicca s'c' i' p' s'ic
 humidi u' i' hy
 dropisim.

De accidētib; appē
 tūe & tēntūe expu
 siue. xxxviii.

morbo sicut apostemate calido uel frigido unde uirtus deficit digestiua. Sciendum autem digestionis corruptionem ex defectione uirtutis digestiue esse nobiliorem, et maxime ex frigida uel calida mala complexione. Humida enim et sicca minuitur digestionem, non tamen au-

5 fertur nisi cum in alium morbum incidat. * Exterius uirtus digestiua patitur, propter cibum uel somnum. Si somnus sit multus, digestio erit bona, si paruus, digestio mala. Propter cibum fit .iiii. modis. In qualitate, in quantitate, in tempore, in ordinacione. Quantitate si multus sic¹ cibum uel paruus. Si est paruus, et stomachus calidus, in fu-

10 mositatem mutatur. Si multus et durus, et nimis fortis longusque somnus digestio tantum comitatur. Si cibum est mutabilis et calor fortis corrumpitur in stomacho si somnus longus fuerit siue febris. Si calor deficit, et multus cibum et durus fuerit, somnusque paruus fastidium fit ex qualitate, quia si calidus est cibum et stomachus calidus in colericos humores mutantur sicut mel in iuuenibus et in calidę naturę animalibus.

15 Cibum frigus² et stomachus similiter frigidus in aciditatem cibi iteratur³ sicut lac et cucurbita in senibus, et stomachum frigidum habentibus. Ex cibi ordinacione quia cum homo stipticum cibum accipiat sicut cotana et pira, et post cibum solubilem sicut cibum blitis et spinachia uentrem constipat, et cibum

20 necesse est corrumpat. Similiter si cibum duris utantur sicut carne, ouis duris hisque cibum succedat facilius sicut cotana et cucurbita, melones omnibus oportet corrumpatur, et in malos humores mutetur. Omnis cibum durus in stomacho diutius moratur, quia difficulter digeritur. Cibum facilius cum cito ad digerendum molliatur pre duricia uero alterius non egrediatur, necesse est corrumpatur. Oportet medicum ut stomachi discernat passiones qualitatiuas, si sint ex uirtute digestiua, uel ex cibo siue somno. Accidentia enim ex digestiua stomachi mutant. Accidentia ex cibo siue quelibet causa exteriori, facilia sunt sanari. Quę sic possunt discerni. Si accidentia

25 quę patitur stomachus uel ex cibi sint multa uel quantitate parua, uel calida siue frigida qualitate, et post uigilias uel quaslibet exteriores causas intelligitur non esse ex digestiua. Quod si econtrario uirtuti digestiue est imputandum. *De accidetibus⁴ appetitiue contentiue expulsiue .xxviii.*

* sicci scilicet in ptisi[n] humidi uero in hydropisin.

¹ sit

² frigidus

³ mutatur

⁴ accidentibus

Cumq; accidentali ut digestiua patiat dixerim oportet ut
 dereliqui tibi dicam. i. appetitiua contentiua expulsiua q̄
 in digestionem se h̄ma. Appetitiua ḡ patit in stō si uel toto
 auferat̄ p̄minoret̄ que ex mala q̄plexione p̄ morbo of-
 ficiali q̄secut̄. S; si mala fuerit q̄plexio cal̄ p̄ frīg. ⁊ hęc
 fuerit maxima ut̄ auferit̄ appetitiua si n̄ multa mino-
 rat̄ ⁊ ipsa. Si official̄ morb; noceat sic̄ ap̄tema ⁊ ap-
 petitiua in meri fore stōm fuerint aliq̄ sup̄flua q̄
 ista claudat̄ ne t̄nsire ualeat. si ē multa uirt̄ aufer-
 t̄ appetitiua. Si parua appetit in ord̄mate ⁊ n̄ sc̄dm
 q̄ oportet. Patit̄ aut̄ t̄ stōm ex obdormicione sp̄asmo
 siue tremore. sic̄ ⁊ alia m̄bra pati in dixim. Qd̄ q̄tin-
 git cū ut̄ n̄ adeo sit fortis neq; morb; ita maxim. ut
 morb; ⁊ nat̄e accid̄tia associant̄. Contentiua stōm
 p̄ auferit̄ tota sic̄ in hęc̄ia inq̄ ab̄ sine aliq̄ mutaci-
 one digit̄ p̄minorat̄ ⁊ uentositat̄ inflatio. t̄ s̄ouit̄ q̄si-
 ciuntur. Qd̄ ex q̄plexione frigida fit t̄ abo qui uen-
 tositatē gn̄at. p̄ n̄ digestionem n̄ parua ⁊ hęc ato ex-
 eat. Qd̄ fit cū stomachus n̄ adeo teneat. ut b̄n digat̄
 ⁊ ep̄ar suā cibi sibi n̄ attr̄at. Vñ necē ut digestio
 liquida ⁊ uelox exeat ex intestino. Si ab; in mala q̄-
 plexione int̄ stōm mutat̄ put̄da digestio seq̄r. Si ex
 cal̄ siue colica mutō sit illa. seq̄r ardor ⁊ punctura.
 S; i ex frīg ⁊ flegmat̄ inflatio succedit ⁊ uentositat̄
 a liqui stōm n̄ ab̄ retinet sc̄dm q̄ oportet. sic̄ sp̄asina-
 tius tremens. Vñ singult̄ fit ⁊ in uomit̄ q̄ motus
 sp̄asmo attinere uid̄r. si n̄ ē cert̄. cū in lactis siue
 neruis sit sp̄asim. Singult̄ ⁊ uomit̄ actiones ex q̄ten-
 tiua ⁊ expulsiua s̄t uirtutib;. Contentiua enī cum
 libent̄ q̄tineat. ⁊ expulsiua res ex stō uel expell̄e no-
 cuit. si in sup̄iori stō eas inueniat singultū creat.
 si in fundo uomitū fac. Stōm enī lauat̄ ut ou suo
 uirtmet̄. q̄ten̄ res nocueq; expellant̄. Hęc s̄t accid̄-
 tia q̄ ut̄ patit̄ contentiua Expulsiua i stō t̄p̄lica pati-

Cvmque accidentali uirtus digestiua paciatur dixerimus oportet ut
 de reliquis tribus dicamus id est appetitiua contentiua expulsiua que
 in digestionem sunt prima. Appetitiua ergo patitur in stomacho si uel toto
 auferatur uel minoretur que ex mala complexionem uel morbo of-
 5 ficiali consecuntur. Sed si mala fuerit complexio calida uel frigida, et hec
 fuerit maxima uirtus aufertur appetitiua si non multa mino-
 ratur et ipsa. Si officialis morbus noceat sicut apostema et ap-
 petitiua in meri uel ore stomachi fuerint aliqua superflua que
 istam claudant ne transire ualeat, si est multa uirtus aufer-
 10 tur appetitiua. Si parua appetit inordinate et non secundum
 quod oportet. Patitur autem stomachus ex obdormicione spasma
 siue tremore, sicut et alia membra pati inde diximus. Quod contin-
 git cum uirtus non adeo sit fortis neque morbus ita maximus, ut
 morbus et nature accidentia associantur. Contentiua stomachi
 15 uel aufertur tota sicut in lienteria in qua cibus sine aliqua mutaci-
 one digeritur uel minoratur et uentositates, inflatio, uel sonitus confi-
 ciuntur. Quod ex complexionem frigida fit uel cibo qui uen-
 tositatem generat, uel non digestionem nisi parua et hec cito ex-
 eat. Quod fit cum stomachus non adeo teneat, ut bene digerat
 20 et epar sucum cibi sibi non attrahat. Vnde necesse ut digestio
 liquida et uelox exeat ex intestino. Si cibus in malam com-
 plexionem intra stomachum mutatur putrida digestio sequitur. Si ex
 calida siue colerica mutatio sit illa, sequitur ardor et punctura.
 Si ex frigida et flegmatica inflatio succedit et uentositates.
 25 Aliquando stomachus non cibum retinet secundum quod oportet, sicut spasma-
 ticus tremens. Vnde singultus fit et inde uomitus, quia motus
 spasma attinere uidetur, si non est certus, cum in lacertis siue
 neruis sit spasmus. Singultus et uomitus actiones, ex conten-
 tiua et expulsiua sunt uirtutibus. Contentiua enim cum
 30 libenter contineat, et expulsiua res ex stomacho uelit expellere no-
 civas, si in superiori stomacho eas inueniat singultum creat,
 si in fundo uomitum facit. Stomachus enim lauatur ut ori suo
 uitinetur¹, quatenus res nociue expellantur. Hec sunt acciden-
 tia que uirtus patitur contentiua. Expulsiua in stomacho triplici pati-

¹ uicinetur

tur in. Vt n. tota aufert sic in yleos uidr. n. hec mo-
 lestissima habet nascet ex cal aptemate intestino
 subtili. q. febris seqr n. sitis. l. ex defectiōe ē expul-
 siue. Qd ex frīg ē cōplerione l. ex frīgido cibo l. oppilatione
 stert in comblositate intestini exsicante. Qd seqr intestini
 guttas n. ad uomitū inflatio n. somit. Aliqn hē morbum an-
 cedat diaria. Vt actio expulsua minorat cū itē ad egdi-
 endū induret l. n. scdm q. oportet egdiat. Qd uentia seq-
 tur cū ut expulsua. abū moueat anq. digat. N. aut
 fit cū humores acuti pungt itō l. n. abi. sicut sinapi l.
 fortitudo aceti. l. guant cū n. ob h. expellunt. Hec sunt
 it que ut expulsua in nō patiē. Oportet aut intelli-
 gal q. hec tres uitutes idē vacuntur. circa intestina.
 Q. anime aut expulsua que plus cetis regnat in eis.
 Aliqn stomachi n. intestina appetitiua n. expulsuam
 opant ext natam. Cū aut ameri itō ē thar n. intes-
 tina abū piciat. itestina aut ase alternati recipiant.
 n. digendo eiciant. q. natale est n. usuale. n. cū itō ab
 intestini acapiat. n. in meri piciat. l. itō ext natam
 erit cū uomitu. Similit n. intestina ab inferiorib. acci-
 pientia piciunt in itōy sic n. in yleos uident. n. cū diu
 itō gineat. In yleos q. cū ut expulsua scdm cū su-
 um digestionē moueat. neq. p. oppilationē uas in-
 ueniat. retorquet eā in supiora n. itē intestina mo-
 uent alterutrū. q. ad itōi redeat. l. itō in meri piciat.
 meri cū uomitu ori reddit. Aliqn cū hō p. uelle gi-
 neat. in se digestionē l. uentositatē que p. timore
 retinet siue pudore. seu prop. q. libet rem impediē-
 te alternati reddit ad supiora. q. ad uomitū emittat.

S De accidentib. sede digestiue. xxx.
 cōa digestio ē cū sangr in epate. atq. uenis gnet.
 Passio ei est triplex. Vt enī tota aufert neq. san-
 guis mutat. s. alb. remanet sic prius. l. minorat cū
 paruu digūdo mutat. s. n. scdm cursū suū digitur.

de acadētib. sede diges-
 tiue. xxx.

tur modo. Vel enim tota aufertur sicut in yleos uidetur, et hec molestissima habetur nascens ex calido apostemate in intestino subtili, quam febris sequitur et sitis, uel ex defectione est expulsive. Quod ex frigida est complexione uel ex frigido cibo uel oppilatione

5 stercus in comblositate intestini exsiccante. Quod sequitur intestini grauitas et ad uomitum inflatio et sonitus. Aliquando hunc morbum antecedit diarria. Vel actio expulsua minoratur cum stercus ad egrediendum induretur uel non secundum quod oportet egrediatur. Quod lienteria sequitur cum uirtus expulsua, cibum moueat antequam digeratur. Hoc autem

10 fit cum humores acuti pungunt stomachum uel etiam cibi, sicut sinapi uel fortitudo aceti, uel grauant cum¹ et ob hoc expelluntur. Hec sunt sunt que uirtus expulsua in stomacho patitur. Oportet autem intelligas quia hec tres uirtutes idem paciuntur, circa intestina. Maxime autem expulsua que plus ceteris regnat in eis.

15 Aliquando stomachus et intestina appetitiuam et expulsuam operantur extra naturam. Cum autem a meri stomachus trahat et in intestina cibum proiciat, intestina autem a se alternatim recipiant, et digerendo eiciant, quod naturale est et usuale, et cum stomachus ab intestinis accipiat, et in meri proiciat, stomachus extra naturam

20 exit cum uomitu. Similiter et intestina ab inferioribus accipientia proiciunt in stomachum sicut in yleos uidemus, et cum diu stomachus contineatur. In yleos quia cum uirtus expulsua secundum cursum suum digestionem moueat, neque propter oppilationem uias inueniat, retorquet eam in superiora et item intestina mouent alterutrum, quod ad stomachum redeat, stomachus in meri proicit,

25 meri cum uomitu ori reddit. Aliquando cum homo preter uelle contineat, in se digestionem uel uentositatem que propter timorem retinet siue pudorem, seu propter quamlibet rem impedientem alternatim reddit ad superiora, quoad per uomitum emittat.

30 *De accidentibus secundę digestiue .xxx.*
 Secunda digestio est cum sanguis in epate, atque uenis generetur. Passio eius est triplex. Vel enim tota aufertur neque sanguis mutatur, sed albus remanet sicut prius, uel minoratur cum paruum digerendo mutetur, sed non secundum cursum suum digeritur,

¹eum

sic si in atrium suū. et col. r. mutet. sic tecta vacuantur.
 et col. n. sic patientib; morpheā nigra et elephantosū
 et in flegma sic in ydropisū et alba morfea. Hec autē
 sūt tēpōra intiora et exteriora. Intiora et cū ex mala q̄pleno
 ne cal. suū mutante. in col. r. et ex calidissima. in colam
 et ex matione nimia et ex cōplexione frīg. in aq̄sū sanguem
 mutante. et ex frigidissima n̄ mutante p̄seuerat et ex offi
 ciali morbo sic in uenis ē ḡstipatio p̄t̄ uiscosol humo
 res. et p̄t̄ ap̄tēma et ex abi nata aīom̄ ad ep̄ar ueniē
 tis. Quē si sit multa n̄ totā in sanguē mutat ep̄ar.

Sua em̄ q̄ntitas multo maior est. quā q̄sumēs ep̄atis ca
 liditas. Si parua in colicos humores mutat. Calor. n.
 ep̄atis q̄ntitatē sup̄at abi. Si sit calida in col. humores
 trāformat. Si in frīg. flegma et uentositates scđm frī
 ḡditatis q̄ntitatē. Exteriora sūt ex actiōib; patientiū
 sic in balneo. in cibo. exercitio. et similib;. Hec em̄ oīa
 si homo n̄ operet. scđm q̄ oporteat. mali chum in cor
 pore augm̄tant et multa. Si q̄ cepe accipiat cibaria
 cal. col. ḡuantia. sic sinaphi. allia. cepe. et similit. et simi
 lit̄ melancol. ḡignencia. sic uacama. lentes. et si com
 medit flegma facientia sic lac fungos. pisces recente
 humouib; malis habundabit. Similit̄ queta et multū q̄me
 dentes et balneari negligentes. et p̄ satitatē et nimū q̄
 tū balneantes flegmate habundent necē est. Cont
 rios hū col. r. habere oportebit. Hoc in aliū intelligi
 tur humores ḡnari. Humores ḡnant scđm q̄ntitates
 suas. infirmitates diūsas. Si ex col. nigra. et toto corpe
 inducta nigra sit morfea. Si in uno membro cancer
 et sc̄lros flegma p̄ totū corpe yposarea et alba fac̄ mor
 feā. Si in aliq̄ m̄bro hodimūa humores aq̄s et toto
 corpe augm̄tati. faciunt ydropisū. Sim̄ si in m̄bro
 singlarī uesica necē ē fieri. Hec accidentia digestio

Digestio scđa. *De accidentib; tēpōre digestiue. xxxi.*
 Digestio tēpōra p̄ omnia membra

accidentia
 tēpōre digesti
 ue. xxxi.

sicut si in citrinum suum, et coleram rubeam mutetur, quod ictetrici paciuntur, uel coleram nigram sicut patientibus morpheam nigram et elephantiosum uel in flegma sicut in ydropisi et alba morfea. Hęc autem sunt triplicia interiora uel exteriora. Interiora uel cum ex mala complexio-
 5 ne calida sucum mutante, in coleram rubeam uel ex calidissima, in coleram nigram ex incisione nimia uel ex complexione frigida in aquosum sanguinem mutante, uel ex frigidissima non mutante perseuerant uel ex officiali morbo sicut in uenis est constipatio, propter uiscosos humores, uel propter apostema uel ex cibi natura a stomacho ad epar uenien-
 10 tis. Quę si sit multa non totam in sanguinem mutat epar. Suci enim quantitas multo maior est, quam consumens epatis caliditas. Si parua in colericos humores mutat. Calor enim epatis quantitatem superat cibi. Si sit calida in coleram humores transformat. Si in frigida flegma uel uentositates secundum frigiditatis quantitatem. Exteriora sunt ex actionibus patientium sicut in balneo, in cibo, exercitio, et similibus. Hęc enim omnia si homo non operetur, secundum quod oporteat, mali chimi in corpore augmentantur et multi. Si quis cepe¹ accipiat cibaria calida coleram generantia, sicut sinaphi, allia, cepe, et similia et simili-
 15 liter melancoliam gignentia, sicut uaccinia, lentes, uel si comedit flegma facientia sicut lac fungos, pisces recentes, humoribus malis habundabit. Similiter quieti et multum comedentes et balneari negligentes, uel post saturitatem et nimium co-
 20 itum balneantes flegmate habudent necesse est. Contrarios his, coleram rubeam habere oportebit. Hoc modo alii intelliguntur humores generari. Humores generant secundum qualitates suas, infirmitates diuersas. Si ex colera nigra, et toto corpore inducta nigra fit morfea. Si in uno membro cancer et scliros flegma per totum corpus yposaream² uel alba facit morfeam. Si in aliquo membro hodimiam humores aquosi et toto
 30 corpore augmentati, faciunt ydropisin. Sin uero in membro singulari uesicam necesse est fieri. Hęc accidentia digestio patitur secunda. *De accidentibus tercię digestiue .xxxi.*

Digestio tercię per omnia membra

¹ sepe

² yposarcam

traducit in similitudine suscipientium. Huius accidentia sunt
triplicia. 1. aufert tota. sic in agilis.

2. immorat. sic in macilentis. 3. cursu suum egreditur. sic in mor-
tifiacis. aufert quod nutrimentum non inuenit. 4. quod quilibet
vitium aliquod patitur accidentia. 5. actio sua deficiat. ex co-
plexione mala. Ex mala complexione vitium mutabitur est defici-
entis cibum in naturam non assimilatur suscipientium. Vnde in cor-
pore humores et male gignunt superfluitates. Si expulsio
ua fortis fuerit humores expellunt mali et cibus boni et
ante nutrimentum aufert. Si debilis humores in membris et mor-
bi gignunt diuersi. Virtus appetitiva si sit fortis et diges-
tiva deficiat. neque appetituos cibos mutet ne expul-
sua expelle queat. mala morborum gignunt accidentia.

Morbi ex paruitate cibi. 1. potus est. 2. ptyph accidentia que
vitium patitur aliqua. Lientia et morphea. et lepra et simi-
lia. non cibum membris assimilant sed membra cibis. Quod ex cor-
ruptione fit matie debentis nutre membra.

De accidentibus morborum
corporum. xxxi.

Accidentia de accidentibus morborum corporum. xxxi.
morborum ex corruptione secunde et tertie digestionum
sunt. icteria citra et nigra elephantia morphea alba et
nigra lingue nigredo et similia. Yctericia ex epatis cali-
ditate est nimia ut sanguine mutet in colorem. et totum cor-
pus mandet puenas. et cute corpus in citrinitate transfor-
met. Per nimium calorem uenarum sanguine in citrini mu-
tante. Per ostiatur uia fellis ad epatem tendentis. ne colorem
ab epate trahere possit. Vnde color remanens in sangui-
ne et per corpus se spargens citra cute. Quod ex uiscoso fit hu-
more in uia fellis siue aystemate epatis uia ipsius
fellis gstringentis. Yctericia nigra ex nimio est calore
sanguine incendente. et in colorem. n. mutante. Per frigidum
re idem in melanic faciente. Per ostiatur uia splenis. Que
cum feces non exhalat sanguis dimittat gmyrcos sanguis
et uia per totum corpus dispersit. cute extiore citra corpus. Lep-
ta est cum sanguis ex suba. Per incensione nimia corruptus

traducitur in similitudinem suscipientium. Huius accidentia sunt
 triplicia uel aufertur tota, sicut \in egticis/,
 uel minoratur, sicut in macilentis, uel cursum suum egreditur sicut in mor-
 tificis. Aufertur quia nutrimentum non inuenit, uel quia quęlibet
 5 uirtutum aliqua patitur accidentia, et actio sua deficit, ex com-
 plexione mala. Ex mala complexione uirtus mutabilis est defici-
 ens cibum in naturam non assimilatur suscipientium. Vnde in cor-
 pore humores et male gignuntur superfluitates. Si expulsi-
 ua fortis fuerit humores expelluntur mali et cibi boni et
 10 ante nutrimentum aufertur. Si debilis humores in membris, et mor-
 bi generantur diuersi. Virtus appetitiua si sit fortis et diges-
 tiua deficiat, neque appetitiosos cibos mutet ne expul-
 siua expellere queat, mala morborum generantur accidentia.
 Macies ex paruitate cibi uel potus est, uel propter accidentia quę
 15 uirtus patitur aliqua. Lienteria et morphea, et lepra et simi-
 lia, non cibum membris assimilant, sed membra cibis. Quod ex cor-
 ruptione fit materię debentis, nutrire membra.
Accidentia De accidentibus morborum corporum .xxxii.
 morborum ex corruptione secundę et tercię digestionum
 20 sunt, ictericia citrina uel nigra elephantia morphea alba uel
 nigra linguę nigredo et similia. Yctericia ex epatis cali-
 ditate est nimia ut sanguine mutet in coleram, et toti cor-
 pori mandet per uenas, et cutem corporis in citrinitatem transfor-
 met, uel ex nimio calore uenarum sanguinem in citrinum mu-
 25 tante, uel ex constipatione uiei fellis ad epar tendentis, ne coleram
 ab epate trahere possit. Vnde color remanens in sangui-
 ne et per corpus se spargens tingit cutem. Quod ex uiscoso fit hu-
 more in uia fellis siue apostemate epatis uiam ipsius
 fellis constringentis. Yctericia nigra ex nimio est calore
 30 sanguinem incendente, et in coleram nigram mutante uel ex frigido-
 re idem in melancoliam faciente uel ex constipatione uię splenis. Quę
 cum feces non extrahat sanguinis dimittat commixtos sanguini
 et ita per totum corpus dispersi, cutem exteriorē tingit corporis. Lepra
 est cum sanguis ex substantia uel ex incensione nimia corruptus

in col. nigri tñsmutat. p̄ cū oplexio n̄broꝝ ex numerate
 calous sangne incendit. ⁊ in col. n̄. traducat. Vt eadē
 oplexio mutata in melancolia t̄ducit. ex frigiditate
 numia. Vñ ab̄ in natām ei quertit. Olorfea nigra est
 cū extiora membra siue cutis in nigōmie se mutant.
 ⁊ inciora tñse sana. Nec cū sit debil̄ morfea tñ erit.
 cū fortissima erit lepra. Olorfea alba ex causa est fle
 gmatil̄ cū sanguis ex oplexione frig. ⁊ humida epa
 mutat in flegma. cui assimilat exterioroꝝ natā. Lin
 guę nigdo ē. cū sum̄ epatis pectoris seu stom̄ ad lin
 gua ascendit. Ex hac ratione oia accidētia in exti
 ori cutē apparentia s̄ q̄sidanda. Egdientia corpus
 in q̄ntitate. p̄qualitate corūpūnt. In q̄ntitate si di
 gestio Purina p̄m̄strua fuerint multa. In q̄ntitate si
 eadē fuerit nigra. S̄ ⁊ alia a corpōib; egdientia q̄
 tantū n̄ s̄ natālia sic enarib; sangi emissis. que ex
 trib; queniunt reb; p̄ ex defectione uirtutis p̄ ex ma
 tia p̄ ex m̄bris. Ex uirtutis defectione ut si q̄ matiam
 possit ocinere. ⁊ maxime si fortis sit uis expulsive. p̄
 matiam multā in q̄ntitate que quat uirtutes ad ex
 pellendū sic est ab; mult̄ ut inde fiat uomit̄ ⁊ sangi
 sua uasa expelles. q̄ q̄ usq; crepent ea m̄p̄mat. In q̄nti
 te ut si sit acuta p̄pungitiua. qua expelle natām o
 porteat. ne forte maḡ noceat. p̄ cas que uasa come
 dat ⁊ aperiat. p̄ humida subtilians ⁊ humectas ue
 nas. ut crepare eas faciat. facti p̄ si rara nasa sint ⁊
 natālr̄ subtilia ad rūpendū facta. p̄ si fuerit sicca
 ⁊ ad rūpendū leuia. *De accidētib; indigestione*

accidētib; i diger
 de appar. xxxii

a

Accidētia digestionis *apar. xxxii.*
 accidētia digestionis s̄ t̄p̄lica. in q̄ntitate. in q̄ntitate. in
 temp̄. In temp̄ ut si digestio exeat. an̄ q̄m̄ ab̄ dige
 rat. p̄ moietur p̄ q̄ temp̄ adueniat. Velocitas exei
 di ex multitudine ē ab̄ uirtutē ḡuantis p̄ q̄ntitate
 sui acuta siue p̄pungitiua. q̄ cū uirt̄ pati nequeat

in coleram, nigram transmutatur, uel cum complexio membrorum ex nimietate
 caloris sangnem¹ incendit, et in coleram nigram traducit. Vel eadem
 complexio mutata in melancoliam traducitur, ex frigiditate
 nimia. Vnde cibus in naturam eius conuertitur. Morfea nigra est
 5 cum exteriora membra siue cutis in nigredinem se mutant,
 et interiora tamen sunt sana. Hęc cum sit debilis morfea tantum erit,
 cum fortissima erit lepra. Morfea alba ex causa est fle-
 gmatis cum sanguis ex complexione frigida et humida epa²
 mutatur in flegma, cui assimilatur exteriorum natura. Lin-
 10 guę nigredo est, cum fumus epatis pectoris seu stomachi ad lin-
 guam ascendit. Ex hac ratione omnia accidentia in exteri-
 ori cutę apparentia sunt consideranda. Egredientia corpus
 in quantitate, uel qualitate corrumpuntur. In quantitate si di-
 gestio uel urina uel menstrua fuerint multa. In qualitatem si
 15 eadem fuerint nigra. Sunt et alia a corporibus egredientia quę
 tantum non sunt naturalia sicut e naribus sanguis emissus, quę ex
 tribus conueniunt rebus uel ex defectione uirtutis uel ex ma-
 teria uel ex menbris. Ex uirtutis defectione ut si quis matiam³
 possit continere et maxime si fortis sit uis expulsive. Propter
 20 materiam multam in quantitate quę grauat uirtutes ad ex-
 pellendum sicut est cibus multus ut inde fiat uomitus et sanguis
 sua uasa expellens, qui quousque crepent ea inprimat. In qualita-
 te ut si sit acuta uel pungitiua, quam expellere naturam o-
 porteat, ne forte magis noceat, uel calida quę uasa comme-
 25 dat et aperiat, uel humida subtilians et humectans ue-
 nas, ut crepare eas faciat, facilius uel si rara nasa sinit et
 naturaliter subtilia ad rumpendum facilia, uel si fuerint sicca
 et ad rumpendum leuia. *De accidentibus in digestionem*
Accidentia digestionis apparentibus .xxxii.
 30 attinentia sunt triplicia, in qualitate, in quantitate, in
 tempore. In tempore ut si digestio exeat, antequam cibus dige-
 ratur, uel moretur postquam tempus adueniat. Velocitas exeun-
 di ex multitudine est cibi uirtutem grauantis uel qualitate
 sui acuta siue pungitiua, quia cum uirtus pati nequeat

¹ sanguinem

² epatis

³ materiam

cogit ut an tēp exeat. v^t humida ⁊ lubrica ut nullo
 cogente exire ualeat. v^t ex paruitate sui nutūti ⁊
 ex sensu al' intestini debilitate. gūtatē abī refugie
 tis. Mora digestiōnis ex distinatione expulsiue. ⁊ for
 titudine gūtatū. ⁊ ex defectiōne sensu al' intesi
 ni ⁊ ex abī. Si enī pauca sūt ⁊ parua nata digestiue
 utūti diu retentat feces. ut sic tandem gōdiens sup̄flua
 expellat. v^t si abī nata sūt sūptici ⁊ lacti ueniū adeo
 defecti. ut in intestiniū exp̄me nequūnt. In gūtatē
 ⁊ q̄ multa ⁊ parua digestio sit. ⁊ in nūo ad sella eun
 di. ex multitudine ⁊ abī ē epar sūcū n̄ suscipiens
 crescere p̄mittit ⁊ humoy humoy i intestiniū descen
 tū. ex paruitate. sic abī ex paruitate. Nūc ad sella
 eundi ex defectiōne est gūtatū utūti ⁊ aliqua
 fortitudine expulsiue ⁊ lacti sup̄ anū mollicie. for
 tido expulsiue ⁊ laxatiue poconis siue abī e oc
 casione. ⁊ ex eide corruptione. ⁊ ex acutis humoy
 atoto corpe in intestiniū descendētib' ⁊ ex morantib'
 in ipso intestino sic uulnib' ⁊ ex fortitudine sensus i
 testini. Contra huic paucitas est in meri. ⁊ causa
 sup̄iori est gūtia. ⁊ in gūtatē cur sū egōdiēs natē ⁊ ab in
 tiorib' ⁊ ab extiorib'. Causa ē abī in gūtatē ⁊ quali
 tate. Quantitas abī ⁊ in potestate ē accipientis ul'
 in multitudine abī. Q̄litas si abī in malos chimos
 mutet. ⁊ si uentositatē faciat. Cib; fac̄ uentositatē
 ⁊ ex nata sui sic faba. phaseoli ⁊ ex defectiōne intesi
 noy stōi. Qui si sit frigidissim' nulla uentositas ef
 ficat. Cū enī tēp mū sit. cal' ⁊ frig' neq; uentosum.
 neq; nebulosū ⁊ sūmū calidissimū utroq; caret. sic
 in estate calidissima n̄ uentositat' uidr' ⁊ nebula.
 V entositat' stōi ⁊ intestinoꝝ erit p̄n̄ erit. exiens a sup̄i
 ori. ut ructacio ⁊ ab inferiori. cū strepitu ⁊ sine
 strepitu. Sine strepitu nimia siccitas significat.
 E x maiori sonitu. maior gūtitudo humoy p̄tendit.

cogit ut ante tempus exeat. Vel humida et lubrica ut nullo cogente exire ualeat. Vel ex paruitate sui nutrimenti uel ex sensualis intestini debilitate, grauitatem cibi refugientis. Mora digestionis ex distitutione expulsiuę, et fortitudine contentiuę, uel ex defectione¹ sensualis intestini uel ex cibis. Si enim pauci sunt et parui natura digestiuę uirtutis diu retentat feces, ut siccus tandem grediens superflua expellat. Vel si cibi naturaliter sunt stiptici uel lacerti uenis adeo defecti, ut in intestinum exprimere nequierint. In quantitate uel quia multa uel parua digestio sit, uel in numero ad sellam eundi, ex multitudine uel cibi cuius epar sucum non suscipiens crescere permittit uel nimiorum humorum in intestinum descendentium, ex paruitate, sicut cibi ex paruitate. Numerus ad sellam eundi ex defectione est contentiuę uirtutis et aliqua fortitudine expulsiuę et lacerti super anum mollicie. Fortitudo expulsiuę et laxatiuę pocionis, siue cibi est occasione, uel ex eiusdem corruptione, uel ex acutis humoribus a toto corpore in intestinum descendentibus uel ex morantibus in ipso intestino sicut uulneribus uel ex fortitudine sensus intestini. Contraria huic paucitas est in meri, cuius causa superiori est contraria, uel in qualitate cursum egrediens naturę uel ab interioribus uel ab exterioribus. Causa est cibi in quantitate uel qualitate. Quantitas cibi uel in potestate est accipientis uel in multitudine cibi. Qualitas si cibus in malos chimos mutetur, uel si uentositatem faciat. Cibus facit uentositatem uel ex natura sui sicut faba, phaseoli uel ex defectione intestinorum stomachi. Qui si sit frigidissimus nulla uentositas efficitur. Cum enim tempus minus sit, calidum uel frigidum neque uentosum, neque nebulosum et similiter calidissimum utroque caret, sicut in estate calidissima non uentositas uidetur uel nebula. Ventositas stomachi uel intestinorum exit uel non exit, exiens a superiori, ut ructacio uel ab inferiori, cum strepitu uel sine strepitu. Sine strepitu nimia siccitas significatur. Ex maiori sonitu, maior grossitudo humorum protenditur.

¹ defectione

Qualitas ab interioribus exacuitur est humoribus in intestinum descendens et ex aliis nimium habundantibus. Nec aliquis est ex natura sic uidentur in die critica utitur atque uniuersal aliquis de solo morbo ut diarrhea ex absorptione morborum et ex utroque sic uidetur in pueris lauacrum carnis. Ex utroque infirmitas est descripta. Ut enim solus est sanguis sic intrinsecum maioribus membris quia cum sanguis illa loca nutritur non inueniat quod diffundat recedens ad interiora digestionem inferiorem emittit. Solet et uide gänge in se exercere. Qui cum ad gete ueniunt sanguinem coadunatum ab inferioribus digerunt.

Quod ex timore et sepe faciunt sic prodiat. Secunda est carnis lauacra quod ex deflectione est uirtus digestiue in epate. Tercia est nigra et lurida quod fit cum licet epas mutet sanguinem secundum quod oporteat tamen pro corpore ex obstipatione epatis non mandatur.

Non in eo coadunatur incenditur et in nigredine mutat et ita tandem egreditur. Circa cum sanguis exeat paulatim et in temporibus uicinis aliquis bonus aliquis coagulat in tunc cum putredine in tunc squamosus et sic intestinum rasura. Que si sit frigida et dura tenesmus est uocata. Si neque frigida neque laboriosa uocat distentia. Que ab intestinis et epate exit. *De accidentibus iurina apparentibus. xxxiii.*

accidentibus iurina
arenibus. xxxiii.

a

Accidentia que patitur iurina arenibus et uesica. Arenibus in quantitate et qualitate. In quantitate si non multa et parua exeat et cum duricie fiat. In qualitate ex calida in renibus operatione ut tota aqua sanguis ad se trahatur ut calor suus refrigeret quia pro ea uesice mandatur et uocat diabeta et ex epatis frigida operatione quia aqua augmentatur in sanguine et arenibus missa patitur in uesica et ex deflectione quantitate uirtus et expulsiue in renibus fortitudine. Non exire iurina ex fortitudine est quantitate et ex obstipatione uisus iurine. Causa lapidis humores sunt flegmatici et calores nimium quia calore desiccant et indurant. In qualitate ex calore sic nimio caloris incendio fit

Qualitas ab interioribus ex acutis est humoribus, in intestinum descendentibus uel ex aliis nimium habundantibus. Hęc aliquando est ex natura sicut uidemus in die cretica utilis atque uiuans¹ aliquando de solo morbo ut diarria ex consumptione morborum uel ex utroque sicut uidetur in proicientibus lauaturam carnis. Ex utroque infirmitas² est quadripertita. Vel enim solus est sanguis sicut in truncatis maioribus menbris quia cum sanguis illa loca nutriturus non inueniat, quod diffundatur recurrens ad interiora digestionem inferiori emittitur. Solet et idem contingere, in se exercentibus. Qui cum ad quietem ueniunt sanguinem coadunatum ab inferioribus digerunt. Quod ex termino et semper faciunt sicut periodici. Secunda est carnis lauatura quod ex defectione est uirtutis digestionis in epate. Tercia est nigra et lurida quod fit cum licet epas mutet sanguinem secundum quod oporteat, tamen per corpus ex constipatione epatis non mandatur. Vnde in eo coadunatus incenditur, et in nigredinem mutatur, et ita tandem egreditur. Quarta cum sanguis exeat, paulatim et in temporibus uicinis aliquando bonus, aliquando coagulatus, interdum cum putredinibus interdum squamosus, uel sicut intestini rasura. Quę si sint frigida, et dura tenesmos sunt uocata. Si neque frigida neque laboriosa uocatur dissinteria. Que ab intestinis uel epate exit. *De accidentibus in urina apparentibus .xxxiii.*

Accidentia quę patitur urina a renibus sunt uel uesica. A renibus in qualitate uel quantitate. In quantitate si non multa uel parua exeat, uel cum duricię fiat. In qualitate ex calida in renibus complexionem ut totam aquam sanguis ad se trahat, ut calor sucis refrigeretur quam postea uesicę mandat, et uocatur diabeta, uel ex epatis frigida complexionem cum aqua augmentatur in sanguine, et a renibus missa proicitur in uesicam, uel ex defectione contentiue uirtutis et expulsiue in renibus fortitudine. Non exire urinam ex fortitudine est contentiue uel ex constipatione uisus urine. Causa lapidis humores sunt flegmatici, et calores nimii, quia calore desiccantur et indurantur. In qualitate ex calore, sicut nimio caloris incendio fit

¹ iuuans

² infirmitas

ingdo. Innumia frigiditate. P' albedo sic in g'nyat po-
roy. P' ex fetore sic in febrib; fetidus e' uide. St' n' alia
accidntia que urina parit. ex uesica. Qd' e' cu' lacte
collu' uesice circuidans emollit' ex numia humiditate n'
urina n' g'net. P' ex defec' h'one g'entiu' n' fortitudi-
ne expulsiue. P' ex numie aque potione p'ptulit' nas-
centib; P' scabie uesice ut pugant' ab urino nec con-
tine' ea ualeat. Qd' cu' g'ustione fit numia. Strangri-
am urine ex uicio uesice defec' h'io facit urine expul-
siue. n' ut' g'entiu' n' coplexione sicca. q' desiccac'
urina sic in acutis febrib; P' g'ny' ex uiscosis humo-
rib; i' murine ad uesica' et' ex sanguine coagulato p'
sanie. In q'itate urine si sit fetida. p'pt' p'cular' n' ex ca-
loris sui mutaco'e p'pt' p'cularu' sanie. Mutat' calor ex
sanguine siue uulnere siue ap'temate. **De accidētib;**

Quentia sunt **in instrumentis apparentibus. xxxii.**

natalia natam in q'itate n' q'itate exeuntia. In q'it-
tate si p' ut' min' qua oporteat aut nich' o'ino exeat.
P' lusqua' oporteat ex forti est expulsiua. n' deficiente
g'entia. P' ex mat'ia subtili n' minus liq'ida P' ex habun-
dantia que adquat' nata' ne forte sufferre ualeat.
P' ex raritate uulue n' uenis que in ei' sit ore. Non exire
g'ruu' e' rati' n' ex g'ntitudine e' mat'ie n' ei' spissitu-
dine uenaru' n' poroy g'nyat' P' defec' h'one expulsiue
n' fortitudine g'entiu'. In q'itate si color sit nigr' u'
numia incensio uidr' significari. Rubeus eni' n' acutus
calore. n' col. r. significant. Albedo n' liq'iditas n' spumo-
sitas. frigiditate. humiditate. n' uentositate significat.

S **De accidētib; i' sudore apparentibus. xxx.**
vdor e' natal' sic in dieb; arcticis p' balneis. Et' n'
ex natam sic in g'ustione carnis. In h' eni' su-
dore ea tantu' exeunt. q' n' oporteat exire. n' e' me-
diocri' sic in minus exercitiis. Sudor eni' n' natalis
in q'itate P' in q'itate. In q'itate si maior sit q'

accidntib; n' i' sudore re-
app. xxx.

ut' repant' exer-
titu' n' similib;
hil

nigredo, uel nimia frigiditate, uel albedo sicut in constipatione pororum, uel ex fetore sicut in febris fetidis est uidere. Sunt et alia accidentia quę urina patitur, ex uesica. Quod est cum lacertus collum uesicę circumdans emollitur ex nimia humiditate et
 5 urina non continetur, uel ex defectione contentiue et fortitudine expulsiue, uel ex nimie aque potione uel pustulis nascentibus uel scabie uesicę ut pungantur ab urino¹ nec continere eam ualeat. Quod cum combustione fit nimia. Strangiriam urine ex uicio uesicę defectio facit urine expulsiue, et uirtus contentiue, uel complexionem sicca, quia desiccatur
 10 urina sicut in acutis febris, uel constipatio ex uiscosis humoribus in in urine, ad uesicam euel ex sanguine coagulato uel sanię. In qualitate urine si sit fetida, propter pustulas et ex caloris sui mutatione propter pustularum saniem. Mutatur calor ex sanguine siue uulnere siue apostemate. *De accidentibus*
Menstrua sunt in instrumentis apparentibus .xxxiii.
 naturalia naturam in qualitate et quantitate exeuntia. In quantitate si plus uel minus quam oporteat aut nichil omnino exeat. Plus quam oporteat ex forti est expulsua, et deficiente
 20 contentiua, uel ex materia subtili et nimis liquida uel ex abundantia quę adgrauatur natura, ne forte sufferre ualeat, uel ex raritate uulue et uenis quę in eius sunt ore. Non exire contrarium est rationi nostre quod ex grossitudine est materie et eius spissitudine uenarum et pororum constipatione uel defectione expulsiue
 25 et fortitudine contentiue. In qualitate si coloris sit nigri unde nimia incensio uidetur significari. Rubeus enim et citrinus, calorem, et coleram rubeam significant. Albedo et liquiditas et spumositas, frigidorem, humiditatem, et uentositatem significant.
De accidentibus in sudore apparentibus .xxx.
 30 *Svdor est naturalis sicut in diebus creticis uel balneis, * Est et extra naturam sicut in consumptione carnis. In hoc enim sudore ea tantum exeunt, quę non oporteat exire, et est mediocris sicut in nimis exercitiis. Sudor enim non naturalis in quantitate uel in qualitate. In quantitate si maior sit quam*

* uel temperatis exercitiis et similibus his

¹ urina

in amissione naturali.
xxxvi. 1

oporteat. Quod ex nimia est materia et liquiditate sua et ariditate sua pororum et ex virtute expulsiue. Paruitas est supra dictis contra. In quantitate rubor unum sanguinis et acritas unum colorum prendit rubea et putredo unum humores putidi significant. **De inamissione naturali. xxxvi.**

Inamissio non naturalis est ex naribus sanguinis et ex aliis locis unum consuetudo per se non exposcit. fit autem tribus modis. Ex virtutibus. ex materia. ex organis. De virtutibus si fit fortis expulsiua et deficit continentia. Ex materia si sit multa unum crepent uasa. et acuta unum perforent. uasa. Ex organis si sint solida et cito crepantia. Omnis autem crepita et intima est et extrema. Intima est ex materie habundantia. unum facile crepent uasa. Extrema sic casus occidens gressio et magna uox. Hec de causis accidentium dicenda fuerit. finit autem nostra disputatio de accidentium causis.

Explicit. vi. particula.

Septhima particula habet caput. xviii. uniuersalium significationum diuinitates. continentia et earum diuidentia.

I. Capitulum.	significantibus.	viii.
De uniuersalibus; significatioibus et earum diuisionibus. ii.	De pulsibus cerebri passionibus ostendentibus.	x.
De intelligendis pulsibus; et quod per eos significet. iii.	De pulsibus passionum instrumentorum specie portendentibus.	xi.
De pulsuum generibus et earum quantitatibus. iii.	De pulsuum instrumentorum ciborum patientibus.	xii.
De causis quibus pulsibus res fac naturalis. x.	De uniuersali disputatio de urinarum equalitatibus; cognoscendis. In colorum urine. et de diuisionibus earum et quod per eas significet. xiii.	xiii.
De diminutione pulsuum propter rem non natalem. vi.	De significationibus liquorum urine.	xv.
De diminutione pulsuum propter res extrinsecas natam. vii.	De significationibus ypostasis.	xvi.
De diminutione pulsuum propter uirtutum generatuum. viii.	De significationibus digestionum.	xvii.
De pulsibus adtemata significatioibus.	De significationibus secretuum.	xviii.

oporteat, quod ex nimia est materia uel liquiditate sua uel ariditate sua pororum uel ex uirtute expulsiue. Paruitas est supra dictis contraria. In qualitate, rubor unde sanguis uel citrinitas unde colera protenditur rubea, uel putredo unde humores putridi significantur. *De inanitione Naturali .xxxvi.*

Inanicio non naturalis est ex naribus sanguis uel ex aliis locis unde consuetudo proflui non exposcit. Fit autem tribus modis. Ex uirtutibus, ex materia, ex organis. De uirtutibus si fit fortis expulsiua et defecerit contentiua. Ex materia si sit multa unde crepentur uasa, uel acuta unde perforantur, uasa. Ex organis si sint solida et cito crepantia. Omnis autem crepitura uel intima est uel extima. Intima est ex materie habundantia, unde facile crepentur uasa. Extima sicut casus occurrens concussio et magna uox. Hęc de causis accidentium dicenda fuerunt. Finitur autem nostra disputatio de accidentium causis.

Explicit .vi. particula.

Septima particula habet capitula .xviii. uniuersalium significationum diuersitates, continentia et earum diuidentia.

	I. Capitulum.	nificantibus.	viii.
20	De uniuersalibus significationibus et eorum diuisionibus	De pulsibus cerebri passionibus ostendentibus.	x
	De intelligendis pulsibus et quid per eos significetur	De pulsibus passionibus instrumentorum spiritus portendentibus	.xi.
25	De pulsuum generibus, et eorum qualitatibus.	De pulsibus instrumentorum cibarium patientibus.	xii.
	De causis quas in pulsibus res facit naturalis.	De uniuersali disputatione urinarum. De qualitatibus cognoscendis, et de diuisionibus	xiii.
	De diminutione pulsus propter rem non naturalem.	eorum et quid per eas significetur	.xiii.
30	De diminutione pulsus propter res extra naturam	De significationibus liquorum urine	xv.
	De diminutione pulsus propter res uirtutum generatias	De significationibus ypostasis digestionum	.xvi. .xvii.
	De pulsibus apostemata significatibus	De significationibus secretuum ¹	.xviii.

¹ scretuum

De significationibus; sudoy. **Primum de uniuersalibus significationibus; eorum distinctionibus.**

Ad priuē pposse nro de accidentibus; et eorum causis; et morbis dixim. et ipsū tractū de scientia causarū accidentiū titulauim. Oportet g̃ in h̃ subsequenti op̃culo dicant. de morbis et accidentibus; eū sequentibus. et de ipsis significationibus. Vñ hęc particula significationū titulatur scientia. Hęc g̃ significationes g̃nāl̃ s̃t t̃plices. Aut significant sanitatē aut morbū. aut neutri. Quarū unaq̃q; aut p̃tita aut p̃sentia portend̃ aut futura. Harū aut quedā s̃t uniuersales. toti corporis designificantes alię particulares alię particulares illas p̃ has. Has ū ab uniuersalibus; incipientibus; q̃si dig̃ moribus. Vniuersalis g̃ ex sua actione cognoscat̃ signō. In sanitate enī p̃fecta monstrat actionē in infirmitate corruptā. Hęc aut causa m̃broꝝ ē sanitas aut eorū infirmitas. quę utraq; g̃tingit̃ ex tēpam̃to et corruptione humorū. Vniuersal̃ signatio uniuersal̃ inuenit̃ actio sp̃ual̃. In natal̃ actionis est signō q̃b; duabus; actionibus corpus aiale regit̃. Sanitate enī uirtutis sp̃ual̃ calor alit̃ natal̃. ex quo calore uita fit aial̃. Corruptione g̃ ex necessitate seq̃r̃ mor̃. tēpam̃tū sanitas n̄ tēpam̃tum infirmitas. Ex uirtutibus; aut natalibus; uii. humores reguntur. un̄ sic dixim̃ omnia m̃bra corporis aial̃ gubnantur.

Quod cū ita sit. optime sunt rationi. nros antecessores. ex his duabus; actionibus; p̃pendē corpus sanitates. et eorum infirmitates. Ex uirtute enī sp̃uali sanitas intelligit̃. uirtutum corporis aial̃. et defectio sui. et tēpam̃tū caloris natal̃. et corruptione tēpam̃ti et actiones rei natal̃. et n̄ natal̃ ext̃ natam̃ in ipsis et in corde q̃ fundam̃tū ē ipsius. Scientiā ū oīū horū in moribus cognoscere ē pulsiū. Quod enī pulsūal̃ motioni cordis ē eq̃l̃. Hęc aut scientia pulsuum uocat̃ scientia. Ex natali itidē actione tēpam̃tū humorū intelligē in sanitate et eorum distēpam̃tū in infirmitatem. Quod dat̃ intellegi excoctio in uenis et n̄ excoctio.

.p.

De significationibus sudorum. *Primum de uniuersalibus significationibus et earum diuisionibus.*
 Ad plenum¹ pro posse nostro de accidentibus et eorum causis id est morbis diximus, et ipsum tractum de scientia causarum
 accidentium titulauimus. Oportet ergo in hoc subsequenti
 5 opusculo dicamus, de morbis et accidentibus eum sequentibus
 id est de ipsis significationibus. Vnde hec particula significatio-
 num titulatur scientia. Hee igitur significationes generaliter sunt tri-
 plices. Aut significant sanitatem aut morbum, aut neu-
 trum. Quarum unaqueque aut preterita aut presentia portenda
 10 aut futura. Harum autem quedam sunt uniuersales, tocius cor-
 poris designificantes alie particulares alie particula
 res illas uel has. Has uero ab uniuersalibus incipientibus quasi dig-
 nioribus. Vniuersalis ergo ex sua actione cognoscitur, significatio. In
 sanitate enim perfectam monstrat actionem in infirmitate
 15 corruptam. Hec autem causa membrorum est sanitas aut eorum in-
 firmitas, que utraque contingunt ex temperamento uel corruptione
 chimorum. Vniuersalis significatio uniuersalis inuenitur actio spiritualis
 uel naturalis actionis est significatio quibus duabus actionibus corpus
 animal regitur. Sanitate enim uirtutis spiritualis calor alitur na-
 20 turalis, ex quo calore uita fit animalis. Corruptionem ergo ex ne-
 cessitate sequitur mors, temperamentum sanitas, non temperamentum
 infirmitas. Ex uirtutibus autem naturalibus .iiii. humores regun-
 tur, unde sicut diximus omnia membra corporis animalis gubernantur.
 Quod cum ita sit, optime fuit rationis, nostros antecessores, ex his
 25 duabus actionibus perpendere corporum sanitates, et eorum infir-
 mitates. Ex uirtute enim spirituali sanitas intelligitur, uirium
 corporis animati, et defectio sui, et temperamentum caloris natura-
 lis et corruptio temperamenti et actiones rei naturalis uel non naturalis
 extra naturam in ipsis et in corde quod fundamentum est ipsius. Sci-
 30 entiam uero omnium horum in motibus cognoscere est pulsuum. Motus enim
 pulsualis motioni cordis est equalis. Hec autem scientia pulsuum
 uocatur scientia. Ex naturali itidem actione temperamentum humo-
 rum intelligere in sanitatem et eorum distemperamentum in infirmita-
 tem. Quod dat intellegi excoctio in uenis et non excoctio.

¹ plenum

Excoctio in stō et instrumentis sic. Vnde enī deprehendit circa
 corp̄ excoctia. Excoctio enī in uenis intelligit̄ in urinis.
 q̄ urina est colantū sanguis excoctio in stō et in intes-
 tina in digestioib̄ ē uidi. Digestio enī est sex cocta in
 stō et coctio instrumentorū s̄p̄o in salua et excreatione
 intelligē q̄ s̄t feces aboy hec m̄bra nutentū. Sudo-
 ris quoq; s̄t significationes s̄ n̄ uniuersales. q̄ sudor sub-
 til̄ est humor expulsius ambrius p̄ poros cutis. Q̄ cū ita
 sint oportet unūq; significare circa sanitatē et infir-
 mitatē et neutri dicamus et incipiendū apulsi. q̄ dig-
 mos ēē uidi. *pe intelligedi pulsib; et q̄ ped̄ significet. ii.*

Intelligitur
 et q̄ ped̄
 significetur. ii.
 p̄

Pulsū scientia trib; excausis cognoscit̄ ēē molesta.
 p̄mo q̄ nullus ad eo ē exp̄t̄ qui paruas eorū intelligat
 mutationes. Scdo q̄ cū medic̄ pulsū imploret oīa eius
 ḡna in paruo tēp̄ cognoscere necē. est. Tertio q̄ n̄ h̄t an
 assimilet̄ un̄ eorū inueniat firmitatē. Vñ oportet in pul-
 sib; bñ laborare. ut in paruo tēp̄. ḡna ualeat cognos-
 cere quis. Dicendū p̄ q̄ sit pulsus. et q̄m fiat. Pulsus ḡ mot̄
 est local̄. artiarū et cordis in dilatando seu ostringendo
 ut natal̄ custodiat calor et etodia ē t̄he frigidū aerem
 cū dilatatione et expelle fumosū cū ostringione. Dilata-
 re cor et artias ē mouē acentro in extremitates suas
 ostringē ab extremitatib; ad centru mouē. Que planū
 diximus cū de uicib; sp̄ualib; tractarem̄ cordis et artī-
 arū. idē mot̄ un̄ ex imo oī intelligit̄. Mot̄ ḡ cordis q̄
 tendit̄ ē in arteriis. Pulsus aut̄ scientia adh̄ t̄m est ne-
 cessaria. ut sp̄ual̄ ut que in corde ē intelligat̄. q̄ n̄ pot̄
 intelligi ex oīb; corp̄ artū. et h̄ t̄b; excausis. Queda enī
 artie in inferiori s̄t corpe. sic q̄ in dorsi s̄t longitudine
 alie in carne s̄t fundate. sic corarū artie alie ossib; sunt
 oportune sic in pectore quarū mot̄ n̄ apparet in tac-
 tu dū sanū et carnosū est corp̄. Scdo q̄ quedā longe
 s̄t a corde. n̄ omī apparentes t̄p̄. Vñ n̄ in tactu s̄t in-
 uestigandē ut calcaneorū et plantarū pedis et artie.

Excoctio in stomacho et instrumentis spiritus. Virtus enim deprehenditur circa corpus exeuntia. Excoctio enim in uenis intelligitur in urinis, quia urina est colamentum¹ sanguinis excoctio in stomacho et uel in intestinis in digestionibus est uideri. Digestio enim est fex cocta in stomacho et coctio instrumentorum spiritus in salua² et excreatione intelligere quod sunt feces ciborum hæc membra nutrientium. Sudoris quoque sunt significationes, sed non uniuersales, quia sudor subtilis est humor expulsus a menbris per poros cutis. Que cum ita sint oportet uniuscuiusque significantur circa sanitatem et infirmitatem et neutrum dicamus, et incipiendum a pulsu, quia dignior esse uidetur. *De intelligendis pulsibus et quid per eos significetur .ii.*

Pulsuum scientia tribus ex causis cognoscitur esse molesta, primo quia nullus adeo est expertus, qui paruas eorum intelligat mutationes. Secundo quia cum medicus pulsum imploret omnia eius genera in paruo tempore cognoscere necesse, est. Tercio quia non habet cui assimiletur unde eorum inueniat firmitatem. Vnde oportet in pulsibus bene laborare, ut in paruo tempore .x. genera ualeat cognoscere quis. Dicendum priusquam sit pulsus, et quomodo fiat. Pulsus ergo motus est localis, arteriarum et cordis in dilatando seu constringendo ut naturalis custodiatur calor cuius custodia est trahere frigidum aerem cum dilatatione et expellere fumosum cum constrictione. Dilatare cor et arterias est mouere a centro in extremitates suas constringere ab extremitatibus ad centrum mouere. Que planius diximus cum de uirtutibus spiritualibus tractaremus cordis et arteriarum, idem motus, unde ex uno omnes intelliguntur. Motus ergo cordis querendus est in arteriis. Pulsus autem scientia ad hoc tantum est necessaria, ut spiritualis uirtus que in corde est intelligatur, quod non potest intelligi ex omnibus corporis arteriis, et hoc tribus ex causis. Quedam enim arterie in inferiori sunt corpore, sicut qui in dorsi sunt longitudine alie in carne sunt fundate, sicut coxarum arterie alie ossibus sunt oportune sicut in pectore quarum motus non apparet in tactu dum sanum et carnosum est corpus. Secundo quia quedam longe sunt a corde, non omni apparentes tempore. Vnde non in tactu sunt in uestigande ut calcaneorum et plantarum pedis et arterie.

¹ colamentum

² salua

Tercio qz nō harū gpositio est recta. ut. iii. digiti plene possint apponi sicut in artictōz artūs. Qd cum sit necesse ē inbra neq; multū carnosā elegi neq; a corde remota. n̄ qru gpositio sit recta. Vñ antiq artias elegerit ihū. St. h. faciliores. n̄ utiliores. quia cordi ppinquiores. faciliores qz brachia n̄ adeo s̄ carnosā. Pulciores. qz mediatū uerenda p̄serti inbra firmēa disco operire t̄pe ē. Intelligit aut̄ pulsus ex digitoz sup artias brachy appositionib. n̄ h̄ in longū ne infirmitate manu dilatet s̄ stringat. Dignoz positio sup artias est diuisa. Est enī ubi oportet p̄mi digitoz artūs sic ū pulsus est fortis. qz cū p̄inat̄ digiti repelli uident̄. in carnosā artūs similit̄ debet inprimi. Debili aut̄ n̄ nudo carnis oportet leuiter p̄mant. Debit̄ aut̄ si tenet̄ n̄ mouetur. nudus in carne eadē n̄ debet rōe. p̄mi. Oportet aut̄ mediocrit̄ p̄mi. nec multū forte nec multū debile. nec multū nudū nec multū carnosū.

n̄ un̄ artie fa-
cilius possunt
apparere.

Pulsū qualitates multa. *De pulsū. Cūbus* *Spulsū gūib; n̄ cor; q̄litatib; .iii.*
 Pulsū qualitates multa. *De pulsū. Cūbus*
 modo s̄. n̄ diuisi formes scdm̄ uitū diuisitates. eas mouentes. n̄ iuxta etiā natā caloris uarietates. n̄ scdm̄ qd̄ sangt̄. n̄ sp̄. in ipsis habet̄ pulsū. cū natām suam custodiant siue eḡdiant. Nec tñ diuisitas. in. x. tñ gcludit̄. Possidat̄ gūa. n̄ p̄mū scdm̄ q̄ntitatē diuisionum. Scdm̄ extēpr̄ motui. Tertū scdm̄ tenore uitū. Quartū scdm̄ q̄sistitiam organū. Quintū scdm̄ pleniū. n̄ uacū. Sextū scdm̄ q̄litatē artiarū. Septimū extēpr̄ q̄ntit̄. Octauū scdm̄ ordinationē. n̄ i ordinationē. Nonū scdm̄ gcor dia. Decimū. scdm̄ nūm p̄assionis pulsū. Quantitas diuisionū diuidit̄ in magnū. parū. n̄ mediū. longū. breue. n̄ mediū. latū. strictū. n̄ mediū. ap̄tū. occultū. n̄ mediū. Cū enī aiātū corp̄ longitudine. n̄ latitudine. n̄ p̄fūditate diuariat̄. necesse ē. ut q̄ intres infirmitates has diuisūdit̄. magnū sit. n̄ magnū uocet̄. n̄ minor centro suo uacū. Si nec centro suo nec extremitati

Tercio quia non harum compositio est recta, ut .iiii. digiti plene possint apponi sicut in articularum arteriis. Quod cum fit necesse est membra neque multum carnosae elegi neque a corde remota et quarum compositio sit recta. Vnde antiqui
 5 arterias elegerunt ltrahii¹. Sunt enim faciliores et utiliores, quia cordi propinquiores. Faciliores quia brachia non adeo sunt carnosae, * Pulciores, quia medicum uerenda presertim membra fime-
 nea discooperire turpe est. Intelliguntur autem pulsus ex digitorum super arterias brachii appositionibus, et hoc in longum ne infir-
 10 mi manus dilatetur uel stringatur. Digitorum positio super arterias est diuisa. Est enim ubi oportet premi digitos arteriis sicut ubi pulsus est fortis, quia cum prematur digiti repelli uidentur et in carnositate arteriis similiter debent inprimi. Debili autem et nudo
 15 carnibus oportet leuiter premantur. Debilis autem si tenetur non mouetur, nudus in carne eadem non debet ratione, premi. Oportet autem mediocriter premi, nec multum fortem nec multum debilem, nec multum nudum nec multum carnosum. *De pulsuum Generibus Pulsuum qualitates multi et eorum Qualitatibus .iii.*
 20 mode sunt, et diuersi formes secundum uirtutum diuersitates, eas mouentes et iuxta etiam naturalis caloris uarietates, et secundum quod sanguis et spiritus, in ipsis habetur pulsibus, cum naturam suam custodiant siue egrediantur. Hęc tamen diuersitas, in .x. tantum concluditur uel consideratur genera et primum secundum quantitatem dimensionum. Secundum ex tempore motuum. Tercium secundum tenorem uirtutis. Quartum
 25 secundum consistentiam organi. Quintum secundum plenum et uacuum. Sextum secundum qualitatem arteriarum. Septimum ex tempore quietis. Octauum secundum ordinationem et inordinationem. Nonum secundum concordiam. Decimum, secundum numerum percussio- nis pulsuum. Quantitas dimensionum diuiditur in magnum, paru- um et medium, longum, bre-
 30 ue, et medium, latum strictum et medium apertum, occultum et medium. Cum enim animatum corpus longitudine et latitudine, et profunditate dimetiatur, necesse est, ut quod in tres infirmitates has diffunditur, magnus sit et magnus uocetur, et minor centro suo uicini-
 or debilis uocetur. Si nec centro suo nec extremitati

* unde arterie facilius possunt apparere.

¹ brachii

bus sit uan. medi. Si aut in longitudine pl^q. extenda
 t parte. q. ai. iiii. excedat digitos longi nunciabit. Si
 minor cur. Si tm. iiii. digitos g. neat. eq. in latitudi
 ne digitos iustus exire lat. appellabit. Minor in latitudi
 ne strict. extimitatib; u. digitor. equat. tepat. Maior in
 pfunditate apt. dicet. h. e. ai. altitudo e. glidat. Mi
 nor ipfunditate. i. i. centru. suu. reuolut. uocabit. occul
 tus. Si in latitudine. i. pfunditate atq; longitudine
 minor g. sus. Aliq. par. ai. pare. coponit. sic. lat. ai. lon
 go atq; ai. stricto aut mediocri inter latu. i. strictu
 aut ai. apto aut ai. occulto aut mediocri int. hec duo
 i. simili. int. se alioz. ase. inuice. copositiones. hui. sint
 pulsus qui ex quantitate. dimissionu. glidant. Quoz. causa est
 triplex. Causa enim magni pulsus ex fortitudine est spe
 quo dilatat. pulsus. i. ex nimio dolore que refrigerare
 sit necesse. i. uasculi molliat. qd. dilatacioni uidet. obedi
 re. Minor hu. e. g. r. ex defectione sue sel. ututis. i. par
 uitate calous. i. duricie sui organi. tepat. aut mediator
 in duob. Aliq. de his hnt. plus. aliq. u. min. q. dicendi st
 in causis. mutacionu. pulsuu. Tep. motui. iudicior. in
 ueloz. tardu. i. mediu. ueloz. e. q. multu. spacu. paruo
 tep. inseqr. tardus. q. paruu. spacu. in longe. tep. in
 seqr. med. int. hos. duos. est. hndus. Vn. q. q. aut. hoz. ex
 duob. nascit. utute. i. calore. ueloz. enim. ex. forti. calore. i.
 sana. utute. calor. aut. frigidu. aerē. sibi. adlaborat. the
 re. Tard. ex. ututis. defectione. se. mouente. i. calous. im
 noratione. Terci. scdm. ututis. diuidr. in. forte. debile. q.
 mediu. fortis. ex. fortitudine. e. ututis. i. molliat. orga
 ni. ad. mouendu. facit. debil. ex. inbecillitate. ututis. i.
 inobedientia. organi. med. abutq; tepat. Quart. se
 cundu. glitenciam. organi. diuidr. in. duru. molle. i.
 mediu. Dur. est. qui. digitis. tangenti. quasi. fortis. esse
 uidet. Differt. aut. a. forti. iste. dur. qm. iste. fortis. est
 magn. fortitudo. sua. dilatans. uascula. un. reddunt. q. si

bus sit uicinus, medius. Si autem in longitudine plus quam extendatur partem, quod cum .iiii. excedat digitos longius nuncupabitur. Si minor curtus. Si tantum .iiii. digitos contineatur, equalis in latitudine digitos uisus exire latus appellabitur. Minor in latitudine strictus extremitatibus uero digitorum equatus temperatus. Maior in profunditate apertus dicitur, et hoc est cum altitudo eius consideratur. Minor in profunditate et in centrum suum reuolutus uocabitur occultus. Si in latitudine et profunditate atque longitudine minor grossus. Aliquando par cum pare componitur, sicut latus cum longo atque cum stricto aut mediocri inter latum et strictum aut cum aperto aut cum occulto aut mediocri inter hæc duo et similiter inter se aliorum a se inuicem compositions. Hii sunt pulsus qui ex quantitate, dimensionum considerantur. Quorum causa est tripertita. Causa enim magni pulsus ex fortitudine est spiritus quo dilatatur pulsus, et ex nimio dolore quem refrigerare sit necesse et uasculi mollicie quod dilatationi uidetur obedire. Minor his est contrarius ex defectione sue scilicet uirtutis, et paruitate caloris et duricie sui organi. Temperatus autem mediator in duobus. Aliqui de his habent plus, aliqui uero minus, qui dicendi sunt in causis, mutacionum pulsuum. Tempus motuum triuiditur in uelox, tardum et medium. Velox est qui multum spacium paruo tempore insequitur, tardus qui paruum spacium in longe tempore insequitur, medius inter hos duos est habendus. Vnusquisque autem horum ex duabus nascitur, uirtute et calore. Velox enim ex forti calore et sana uirtute, calor autem frigidum aerem sibi adlaborant trahere. Tardus ex uirtutis defectione se mouente et caloris minoratione. Tercius secundum uirtutis diuiditur in fortem debilem et medium. Fortis ex fortitudine est uirtutis et mollicie organi ad mouendum facilis debilis, ex inbecillitate uirtutis et inobedientia organi medius, ab utroque temperatus. Quartus secundum consistentiam organi diuiditur in durum, mollem et medium. Durus est qui digitis tangentibus quasi fortis esse uidetur. Differt autem a forti iste durus, quoniam iste fortis est magnus, fortitudo sua dilatans uascula, unde redduntur quasi

maiora. Dur⁹ ē parui⁹ q̄ duricia ei⁹ uirtuti n̄ obtepat.
 ut se dilateret. Mollis ē que⁹ digiti cū multa suauitate
 sentiunt. ut uideat ab eis penetrari. Hoz⁹ medi⁹ in hos
 duos ē tēpat⁹. Dur⁹ ex siccitate suoz⁹ uascl⁹oy⁹ mollis
 ex sue humiditate molliet. Quin⁹ scđm plenu⁹ ⁊ uacu
 um. diuidr̄ in plenu⁹ uacuu⁹ ⁊ mediu⁹. Plen⁹ ex plenitu
 dine sangnis ⁊ sp̄. in uasis q̄sdat. Vacuus egr̄io me
 di⁹ ab his est tēpat⁹. Sext⁹ scđm q̄litate artiarū diuidit⁹
 in calidu⁹ frigidu⁹ ⁊ mediu⁹. Calid⁹ est cū digitor⁹ extre
 mitates sentiant calidam ⁊ artiarū subā. frig⁹ egr̄
 tio est intelligend⁹. Med⁹ ab his duob⁹; tēpat⁹. Calor au
 tē artiarū subē ex matia int⁹ eas ē habita. idē san
 gne ⁊ sp̄. frigid⁹ egr̄tio. Mediocritas ad utruq⁹ est
 referenda. Septim⁹ ex tēp⁹ quietis diuidr̄ in spissum ⁊ ra
 rū ⁊ mediu⁹. Dicit enī galien⁹. Pulsus inq̄ in dilataciōe
 sua ⁊ q̄strictione sua. quietes h̄t duas. Vna cū
 pulsus in dilataciōe sua digitor⁹ extremitates pau
 tiat. Hanc aut⁹ egr̄tioē uocat quietē. Qd̄ ū dicit
 galien⁹ nos sensuall⁹ inuenim⁹. Quies scđa i q̄strich
 one sua est. qd̄ est cū pulsus ad centru⁹ suū redeat.
 q̄ n̄ facile ex sensu p̄cipit. S; tū pulsū diu morantem
 tarū. parū ū tardante uocant spissum mediocritē
 se h̄ntem tēpatū. Spissus ex fortitudine ē calor⁹
 ⁊ defecione uirtutis. fortitudo enī calor⁹ magni
 tudine expetit refrigerationis. Defecio ū uirtutis
 cū n̄ semel ualeat. b̄ in appetendo laborans uoca
 tur. Spissitudo ista ex defecione ⁊ paruitate est
 calor⁹ atq; fortitudine uirtutis. Med⁹ in q̄plexione
 ⁊ uirtute tēpat⁹. Octauus scđm ordinationē ⁊ in
 ordinationē diuidr̄. in pond⁹ laudabile ⁊ n̄ lau
 dabile. Hoc aut⁹ pond⁹ ex cōparatione considat. Cō
 paratio ū aut⁹ mot⁹ est cū libet ad motū ut eq̄litas
 scđi in q̄strictione ad motū p̄mū in dilataciōes.
 ⁊ egr̄tio. aut⁹ q̄strictiones cū quiete egr̄tio. ⁊ egr̄tio.

maiora. Durus est paruus, qui duricia eius uirtuti non obtemperat,
 ut se dilatet. Mollis est quem digiti cum multa suavitate
 sentiunt, ut uideatur ab eis penetrari. Horum medius in hos
 duos est temperatus. Durus ex siccitate suorum uasculorum mollis,
 5 ex sue humiditate molliciei. Quintus secundum plenum et uacu-
 um, diuiditur in plenum uacuum et medium. Plenus ex plenu-
 dine sanguinis et spiritus, in uasis consideratur. Vacuus e contrario me-
 dius ab his est temperatus. Sextus secundum qualitatem arteriarum diuiditur,
 in calidum frigidum et medium. Calidus est cum digitorum extre-
 10 mitates sentiunt calidam et arteriarum substantiam. Frigidus econtra-
 rio est intelligendus. Medius ab his duobus temperatus. Calor au-
 tem arteriarum substantię ex materię inter eas est habita, id est san-
 guine et spiritu. Frigidus econtrario. Mediocritas ad utrumque est
 referenda. Septimus ex tempore quietis diuiditur in spissum, ra-
 15 rum et medium. Dicit enim galienus. Pulsus inquit in dilatatione
 sua et constrictione sua, quietes habet duas. Vna cum
 pulsus in dilatatione sua digitorum extremitates percu-
 tiat. Hanc autem exteriorem uocat quietem. Quod uero dixit
 galienus nos sensualiter inuenimus. Quies secunda in constricti-
 20 one sua est, quod est cum pulsus ad centrum suum redeat,
 quod non facile ex sensu percipitur. Sed tamen pulsum diu morantem
 rarum, parum uero tardantem uocauit spissum mediocriter
 se habentem temperatum. Spissus ex fortitudine est caloris,
 et defectione uirtutis. Fortitudo enim caloris magni-
 25 tudinem expetit refrigerationis¹. Defectio uero uirtutis
 cum non semel ualeat, bis in appetendo laborans uoca-
 tur. Spissitudo ista ex defectione et paruitate est
 caloris atque fortitudine uirtutis. Medius in complexionem
 et uirtute temperatus. Octauus secundum ordinationem et in
 30 ordinationem diuiditur, in pondus laudabile et non lau-
 dabile. Hoc autem pondus ex comparatione consideratur. Com-
 paratio uero aut motus est cuiuslibet admotum ut equalitas
 secundi in constrictione ad motum primum in dilatationes,
 et econtrario, aut constrictiones cum quiete exteriori, et contrario.

¹ refrigerationis

Laudabile pondus int̄ se ⁊ sibi cōsociū. familiarē. sic pul-
 sus pueri. pulsin assimilat̄ puerili. iuuenis iuuenibus
 cōplexionis cap. eidē cōplexioni. Pulsus inlaudabilis pō-
 deris ē in familiaritate dissimil̄ sic pulsus pueril̄ dissi-
 mil̄ iuuenili. Est ⁊ pulsus ext̄ pondus qui nulli etati
 familiarē. Hic ū difficult̄ intelligit̄ n̄ diu inuestiget̄.
 ⁊ assidue qui est utant̄. q̄ q̄ntitas tēpat̄ motus ⁊ q̄
 etas unde differre pulsus isti uident̄. quedā ē cōpre-
 hensibilis sic si dicat̄ tēp̄ dilatandi duplū est q̄c̄ ex-
 t̄ior. aut triplū. aut totū ⁊ mediū aut amplius ē
 ⁊ quedā incomprehensibilis in dilatatioe siue ḡstrich-
 one. q̄ n̄ habemus diuisa simul assimilare quod tan-
 tu aut nimū aut multū aut etiā ultra modū ē ha-
 bendū. Vñ hoc gen̄ pulsū intellectui est molestissi-
 mū. Non ū scdm̄ q̄cordia diuidit̄ in eq̄le ⁊ n̄ eq̄le.
 Hoc autē gen̄ in oib; p̄nominatis inuenit̄. Est autē eq̄l̄
 pulsus cui p̄cussio eiusdē ē q̄ntitatis in digitorū extre-
 mitatib; sicut si magna ⁊ multa p̄cussio sit ⁊ in mag-
 nitudine eq̄l̄ n̄ parua n̄ rara n̄ sp̄ssa nec in nullo di-
 uersa. Non equal̄ pulsus ē cui p̄cussio diuersat̄ si-
 ue n̄ certo motū sic si modo sit sp̄ssus modo rarus
 modo uelox. in tard̄. siue in q̄ntitate dilatationis. sic
 si in magnū in paruus. seu in uitate sic si in fortis. in
 lenis ⁊ similia. Est autē pulsus aut idē ē in oib; ⁊ ab-
 solute eq̄l̄ dicit̄. Non equal̄ simil̄ aut in oib; est
 pulsū ḡnib; ⁊ absolute n̄ eq̄l̄ d̄r. aut ē in aliquo. i
 aliq̄ ū non. ⁊ scdm̄ eū in q̄ n̄ eq̄l̄ ē d̄r. Non eq̄l̄ ergo
 iste aut in pulsib; est multus aut in paucis. Rur̄sus
 in eis d̄r aut ordinat̄ aut iordinat̄ est dicendus. Or-
 dinat̄ est q̄ caude s̄oucinę assimilāt̄. Hic autē puls̄
 p̄mū q̄dē magnū. p̄ ū magnū t̄cio minor q̄rto uero
 loco minor ⁊ ita ordinat̄ p̄gr̄. q̄ usq; ad unū de trib;
 pueniat̄ finitū. Aut enī ḡnuitat̄ minorat̄. donec
 extoto finiat̄. ⁊ iste finitua uocat̄ cauda s̄oucina

alit̄ ḡnib;

Laudabile pondus inter se et sibi consocium, familiatur, sicut pulsus pueri, pulsui assimilatur puerili, iuuenis iuuenibus complexionis calide, eiusdem complexionis. Pulsus inlaudabilis ponderis est in familiaritate dissimilis sicut pulsus puerilis dissimilis iuuenili. Est et pulsus extra pondus, qui nulli etati familiatur. Hic uero difficiliter intelligitur nisi diu inuestigetur, et assidue qui eis utuntur, quia quantitas temporalis motus et quietis unde differre pulsus isti uidentur, quedam est comprehensibilis sicut si dicatur tempus dilatandi duplum est quieti exteriori, aut triplum, aut totum et medium aut amplius est et quedam incomprehensibilis in dilatatione siue constrictione, quia non habemus diuersa simul assimilare quod tantum aut nimium aut multum aut etiam ultra modum est habendum. Vnde hoc genus pulsuum intellectui est molestissimum. Nonum uero secundum concordiam diuiditur, in equale et non equale.

* aliis generibus Hoc autem genus in omnibus * prenominitis inuenitur. Est autem equalis pulsus cuius percussio eiusdem est qualitatis in digitorum extremitatibus sicut si magna et multa percussio sit et in magnitudine equalis non parua non rara non spissa nec in nullo diuersa. Non equalis pulsus est cuius percussio diuersatur siue non certo motum sicut si modo sit spissus, modo rarus, modo uelox, modo tardus, siue in quantitate dilatationis, sicut si modo magnus modo paruus, seu in uirtute sicut si modo fortis, et modo lenis et similia. Equalis autem pulsus aut idem est in omnibus, et absolute equalis dicitur. Non equalis similiter aut in omnibus est pulsuum generibus et absolute non equalis dicitur, aut est in aliquo, in aliquo uero non, et secundum eum in quo non equalis est dicitur. Non equalis ergo iste aut in pulsibus est multis aut in paucis. Rursus in eis dicitur aut ordinatus aut inordinatus est dicendus. Ordinatus est qui caude soricine assimilatur, Hic autem pulsus primum quidem magnus, post uero magnus tercio minor quarto uero loco minimus et ita ordinatim progreditur, quo usque ad unum de tribus perueniat finitimus. Aut enim continuatim minoratur, donec ex toto finiatur, et iste finitiua uocatur cauda soricina

aut gōati minorat. ⁊ ad minimum usq; p̄ḡssus paula-
 t̄i regred̄r. In magnitudine ū aut in eandē rē in qua
 fuerat aut paulo minoīe qm̄ incep̄at. Hęc ū pulsus
 reuolutiua souana cauda uocatur. Est ⁊ terci⁹ qui
 cū p̄dē sit magn⁹ gōati in minimum finit̄ in subito
 ⁊ si n̄ gōuali redit̄ in magnitudine p̄oīe ⁊ itidem
 minorando rursus in magnitudine similit̄ suā reg-
 d̄r. n̄ gōualit̄ ut sc̄d̄t uerū poti⁹ subitanent̄. Hęc aut
 cauda souana aut in uelocitate ⁊ tarditate ḡsida-
 tur: ut sepi⁹ in uelox p̄tea ū tard⁹ fiat. ⁊ tandē in tar-
 ditate finiat̄. aut in ūtute ut si pulsus incipiat eē
 fortis. ⁊ ita gōati descendit̄. q̄ad fiat debit̄. aut paruo
 ⁊ magno incipit̄ sic iā dixim⁹. Pulsus souana cauda
 uocatur: ita intelligēdus: sic iā exposuim⁹. q̄ iō sic
 uocat̄ q̄ cauda souana a grossitudine incipiens pau-
 lati⁹ incipiat subtilitari. De ineq̄li ordinato huc usq;
 sufficiat dixisse. In eq̄li ordinat⁹ est pulsus ū duo mag-
 ni ⁊ un⁹ parui ⁊ alit̄ medi⁹ aut duo parui ⁊ medio-
 cri⁹. ⁊ alit̄ magn⁹. cui succedat ⁊ parui⁹. ⁊ similia.
 Hic aut̄ inordinat⁹ in om̄ib⁹ inuenitur pulsū generib⁹
 qui triphat̄ in una p̄cussione est diuisus: aut enim
 pulsus uelox incipiens q̄escit̄ in p̄cussione. ⁊ tū in se
 ipsū redit̄. aut n̄ rediens in dilatatione sua. est in e-
 qual̄ p̄ uelocitate ⁊ tarditate sui. aut ante q̄. regre-
 diat̄ binas p̄cussiones facē uidi. Qui p̄m̄ q̄dē cū ue-
 lox esse incepit̄. ant̄ p̄cussione q̄escit̄. ⁊ p̄ in dilata-
 tione sua tardat̄ cōplenda. aut cū incipiat esse me-
 diocri⁹. uide q̄escit̄. ⁊ dilatare pigrescit̄ aut incipi-
 ent̄ tardare tandē uidi q̄escere in cōplenda sua dila-
 tatione. In hui⁹ p̄m̄ diuisitatib⁹ quida pulsus inue-
 nit̄ qui capolus uocat̄. Incipiens enī a uelocitate
 ante digitorū p̄cussione uidet̄ cadere. ⁊ p̄ creator
 in cōplenda dilatatione. Ad nom̄ a capoli similitu-
 dine sortit̄ q̄ capolus cū incipiat eē uelox. saltu

aut gradatim minoratur, et ad minimum usque progressus paula-
 tim regreditur. In magnitudine uero aut in eandem rem in qua
 fuerat aut paulo minorem quam inceperat. Iste uero pulsus
 retornatiua soricina cauda uocatur. Est et tercius qui
 5 cum pridem fit magnus gradatim in minimum finitur, inde subito
 etsi non gradualiter in magnitudinem priorem et itidem
 minorando rursus in magnitudine similiter suam regre-
 ditur, non gradualiter ut secundus uerum potius subitaneus. Hęc autem
 cauda soricina aut in uelocitate et tarditate considera-
 10 tur, ut sepius modo uelox postea uero tardus fiat, et tandem in tar-
 ditate finiatur, aut in uirtute ut si pulsus incipiat esse
 fortis, et ita gradatim descenderit, quoad fiat debilis, aut paruo
 et magno incipitur sicut iam diximus. Pulsus soricina cauda
 uocatur, ita intelligendus, sicut iam exposuimus, quod ideo sic
 15 uocatur quia cauda soricis a grossitudine incipiens pau-
 latim incipiat subtiliari. De inequali ordinato huc usque
 sufficiat dixisse. Inequalis ordinatus est pulsus ubi duo mag-
 ni et unus paruus et alter medius aut duo parui et medio-
 cris, et alter magnus, cui succedat et paruus, et similia.
 20 Hic autem inordinatus in omnibus inuenitur pulsuum generibus
 qui tripliciter in una percussione est diuisus. Aut enim
 pulsus uelox incipiens quiescit, in percussione, et tamen in se
 ipsum redit, aut non rediens in dilatatione sua, est ine-
 qualis pro uelocitate et tarditate sui, aut antequam regre-
 25 diatur binas, percussiones facere uidetur. Qui primus quidem cum ue-
 lox esse inceperit, ante percussionem quiescit, et post in dilate-
 cione sua tardat complenda, aut cum incipiat esse me-
 diocris, et idem quiescit, et dilatare pigrescit aut incipi-
 ens tardare tandem uidetur quiescere in complenda sua dila-
 30 tatione. In huius primi diuersitatibus quidam pulsus inueni-
 tur qui capreolus uocatur. Incipiens enim a uelocitate
 ante digitorum percussionem uidetur cadere, et post creator
 in complenda dilatatione. Quod nomen a capreoli similitu-
 dine sortitur quia capreolus cum incipiat esse uelox, saltu

quæ gescere in aere uidetur. et per in explendo cursu est uelo-
 cissimū. Sed si redit et si incipiat uelox et in medio
 tardare. Unde sequitur ut incipit uelox habeat. finis uero tar-
 dus. et egritio. quæ incipit tardus in medio uelocissimū. Unde
 constat. ut incipit sit tardus. finis uero uelox. aut incipiat
 mediocris mutandus in uelocitate et tarditate. Tertius
 qui bis percussere uidetur martellum uocat. qui cum digitos
 percussat. dilatando ante quæ ad centrum suum regrediat.
 idem digiti repercussunt. quæ caduntque contingit subie organo
 in quæ sic in martello et in eade percussit ut cum percussat
 ab incide resiliere uideatur. Resiliere autem illud aliquando ter-
 ciat. Hic autem tunc in quietate motuum. et in tenore uirtutum
 consistat. In alijs uero ita. Impossibile enim est ut sub uno digi-
 to et in eade parte organi magnum inueniat et in paruum
 in eade percussione mutet. Aut ut paruum in eade percus-
 sione sit magnum. Magnum enim ex necessitate. uel digitos
 uidetur trahere. Similitur quoque et uel et strictus nunquam in eade
 percussione inueniunt. neque calidus et frigidus. neque mollis
 et durus. neque uacuus et plenus. Hæc autem diuersitas pulsuum
 in una percussione et in eade organi parte. Diuersitas autem
 percussionis. et in eade parte organi est uti dissimilis. Pul-
 sus sit sub duobus est digitis uelox quidam et aliter sub du-
 obus tardus. et egritio aut sub duobus uelox sub duobus
 uero mediocris aut sub tribus uelox aut sub tribus uero medio-
 cris. aut sub uno digito diuersus. In hac autem eade ra-
 tione forte et debile intelligit. Sub hac autem diuersita-
 te cauda soniana et pulsus inclinatus est inuenire.
 Cauda soniana inuenit cum pulsus sub uno digito age-
 ti brachium est gestus. Sub digito secundo minor sub ter-
 cio paruum. Sub. uel. minus. Similitur hæc cauda
 soniana in forti et debili et raro et spisso. est intelli-
 genda. Inclinatus sub duobus digitis medius est gestus.
 Sub duobus uero extremis sub tribus medius est operatus in
 extremis occulte apparet sensui. Extremitas deor-

quasi quiescere in aere uidetur, et post in explendo cursu est uelocissimus. ¶Secundus non reditur et si incipiat uelox et in medio tardare. Vnde sequitur ut incium uelox habeatur, finis uero tardus, et econtrario, quia incipit tardus in medio uelocissimus. Vnde

5 constat, ut incium sit tardum, finis uero uelox, aut incipiat mediocris mutandus in uelocitatem et tarditatem. Tercius qui bis percutere uidetur martellinus uocatur, qui cum digitos percutiat, dilatando antequam ad centrum suum regrediatur, idem digiti repercutiuntur, quod caduntiq¹ contingit substantię orga-

10 ni quia sicut in martello et incude percutitur ut cum percuciat ab incude resilire uideatur. Resilire autem illud aliquando terciatur. Hic autem tercius in qualitate motuum, et in tenore uirtutis consideratur. In aliis non ita. Impossibile enim est ut sub uno digito et in eadem parte organi magnus inueniatur et in paruus

15 in eadem percussione mutetur. Aut ut paruus in eadem percussione sit magnus. Magnus enim ex necessitate .iiii. digitos uidetur transire. Similiter quoque et latus et strictus numquam in eadem percussione inuenientur, neque calidus et frigidus, neque mollis et durus, neque uacuus et plenus. Hęc autem diuersitas pulsuum

20 in una percussione et in eadem organi parte. Diuersitas autem percussionis, et in eadem parte organi est isti dissimilis. Pulsu sit sub duobus est digitis, uelox quidam et alter sub duobus tardus, et econtrario aut sub duobus uelox sub duobus uero mediocris aut sub tribus uelox aut sub tribus uero medio-

25 cris, aut sub uno digito diuersus. In hac autem eadem ratione fortem et debilem intelligit. Sub hac autem diuersitate caudam soricinam et pulsum inclinatum est inuenire. Cauda soricina inuenitur cum pulsus sub uno digito agentis brachium est grossus. Sub digito secundo minor sub ter-

30 cio paruus. Sub .iiii. minimus. Similiter hec cauda soricina in forti et debili et raro et spisso, est intelligenda. Inclinatus sub duobus digitis mediis est grossus. Sub duobus uero extremis subtilis medius est opertus, in extremis occultus apparet sensui. Extremitas deor-

¹ ex durtię

sū intelligit q̄ ḡat̄ ex defectiōe uirtutis subam or-
 gam ex parte brachij eleuare. n̄ ualentis. Causa car-
 nee uirtutis ḡuitatis in extremitate iuxta manū ex de-
 fectione sola ē uirtutis illuc minime peruenientis.
I nclinat̄ similr̄ in forti ⁊ debili ueloci ⁊ tardo est in-
 telligendū. Cū ⁊ alius diuisus qui erra uocat̄. q̄ aut
 sub uno digito mouet̄. sub t̄b; uero ē q̄et̄ aut sub duo-
 b; p̄mis mouet̄. sub aliis q; q̄et̄at q̄ aut sub uno fortis
 sub aliis debilis. sub alto uelox. sub. uir. tard⁹. ⁊ in aliis
 similr̄. Serra aut̄ uocat̄. que dentic̄ terre assimilatur
Hęc diuisitas multis aliis specificat̄ modis. Sed n̄ s̄ intro-
 ducende. q̄ his quas dixi cognitis cognoscant̄ ⁊ taci-
 te. Parū t̄m in est dicendū. Quedā pars mouet̄ sursum
 quedā ū deorsū. quedā sinistrorsū quedā dextrorsū
 q̄dā anti q̄dā ū p̄tius. Ex his ū infirmitatib; in infimi-
 tū p̄tendit̄. quarū q̄dā uoibus diffiniunt̄. q̄dā n̄. Diffi-
 nitoy q̄dā estuosi q̄dā uermicli. quedā formice q̄dā
 psalica quedā trementes s̄t uocandi. Estuosi cū orga-
 ni pars auriclarū digito sup̄posita sup̄ ⁊ ante mo-
 uetur. Sub alto digito inferius ⁊ tardus. Pars aut̄ or-
 gam dextrorsū ⁊ sinistrorsū sentit̄ moueri. Quedā
 pars late q̄dā ū stricte. utpote uident̄ in maris t̄p̄er-
 tate. Vermiculosis estuantis in mouet̄. s; estuosus ma-
 ior ⁊ fortior. Vermiculosis minor. defectior ⁊ fortior
 t̄m uelocior. ⁊ spissior q̄ h̄ ⁊ pulsus causa ūt̄ ē defec-
 tiva. Sub digitis sentit̄ uelut uermiū mot⁹. formicu-
 losus sic ⁊ uermiculosus mouet̄. minor t̄m ⁊ defectior
 atq; spissior. Causa enī ei ablata est ūt̄. nata spissat̄
 atq; uelociore refrigeranda. facit̄ causa. formiculosus uo-
 catur. q̄ sic mot⁹ formice sub digitis sentit̄. Psalica
 p̄ior est cū debilitate atq; duricie. Psalica uocat̄ q̄n̄ ab
 eadē q̄litate mouet̄ sic psalica morb⁹. Qd̄ in q̄tegr̄ q̄
 corpus suba tota in morbū mutat̄. ⁊ ūt̄ ab infirmita-
 te unat̄ n̄ h̄n̄s un̄ morb⁹ sup̄et̄. Si enī uirt⁹ morbū

sum intelligitur quod contingit ex defectione uirtutis substantiam organi ex parte brachii eleuare, non ualentis. Causa carnee uirtutis grauitatis in extremitate iuxta manum ex defectione sola est uirtutis illuc minime peruenientis.

- 5 Inclinator similiter in forti et debili ueloci et tardo est intelligendus. Est et alius diuersus qui erra¹ uocatur, quia aut sub uno digito mouetur, sub tribus uero est quietus, aut sub duobus primis mouetur, sub aliisque quiescit quia aut sub uno fortis sub alio debilis, sub altero uelox, sub .iiii. tardus, et in aliis
- 10 similiter. Serra autem uocatur, quæ dentibus serre assimilatur. Hęc diuersitas multis aliis specificatur modis. Sed non sunt introducendę, quia his quas dixi cognitis cognoscentur et tacite. Parum tamen inde est dicendum. Quedam pars mouetur sursum quedam uero deorsum, quedam sinistrorsum quedam dextrorsum
- 15 quedam anterius quedam uero preterius. Ex his uero infirmitatibus in infinitum protenditur, quarum quedam nominibus diffiniuntur, quedam non. Diffinitorum quidam estuosi quidam uermiculi, quedam formiculę quidam ptisici quedam trementes sunt uocandi. Estuosi cum organi pars, auriculari digito superposita superius et ante mouetur. Sub alto digito inferius et tardius. Pars autem organi dextrorsum et sinistrorsum sentitur moueri. Quedam
- 20 pars late quedam uero stricte, utpote uidemus in maris tempestate. Vermiculosus estuantis modo mouetur, sed estuosus maior et fortiori. Vermiculosus minor, defectior et fortior,
- 25 tamen uelocior, et spissior quia huius etiam pulsus causa uirtus est defectiua. Sub digitis sentitur uelut uermium motus. Formiculosus sicut et uermiculosus mouetur, minor tamen et defectior atque spissior. Causa enim eius ablata est uirtus, nata² spissat, atque uelociorem refrigeranda, facit causa. Formiculosus uocatur, quia sicut motus formicę sub digitis sentitur. Ptisicus superior est cum debilitate atque duricię. Ptisicus uocatur quando ab eadem qualitate mouetur sicut ptisicus morbus. Quod inde consequitur quia corporis substantia tota in morbum mutatur, et uirtus ab infirmitate uincitur, non habens unde morbus superetur. Si enim uirtus morbum

¹ serra

² natura

uinceret pulsū magnū fortē q̄ n̄ uelocē faceret.
 v̄ n̄ siq̄ q̄ra opat. idē parū debile n̄ tardū. Qd̄ si q̄q̄
 sup̄at ut pulsus sic magnū. Si ū moib̄ pulsus necesse est
 parū efficiat n̄ debilitet. Tremens ē spissus quo par
 tē digiti antius cū spissitudine n̄ defectōne pau
 tat sicut uidem̄ cū membra tremere sentim̄. Ita
 omnia de nono scdm̄ q̄cordiā erant dicenda. Decimus
 scdm̄ nūm̄ p̄SSIONIS pulsū diuidi in ordinatum
 n̄ inordinatū. Ordinatū in diuisis inueniunt pulsibus
 diuersitas enī pulsū quedā est ordinata n̄ artinas
 quedā inordinata. S; de inordinata satis dixisse ḡtat.
 O rdnata est que mouet pulsū. n̄ unde un̄ incepat
 reduc̄ ipsū ut tres magni sint n̄ eq̄les. P̄ duo parū.
 s̄. n̄ equales. n̄ acapite in magnos p̄ paruos rede
 undo. Similit̄ in tardo n̄ uelocē est intelligēdū ut si
 duo sint ueloces n̄ un̄ tardus. Hoc aut̄ intelligitur
 in omib̄ ḡnib̄ diuisitate h̄ntib̄. sic p̄ma. iii. ḡia sunt
 p̄mū sc̄l̄ ex quantitate diuersionum scdm̄ ex tēpore
 motū tāū scdm̄ tenore uicū q̄rū scdm̄ ḡstien
 tiā organi. Oportet autē intelligat q̄ pond̄ lauda
 bile n̄ inlaudabile eq̄le n̄ ineq̄le ordinatū n̄ in ordi
 natū. diuisitatib̄ attinentia in his. iii. tantū inueni
 unt ḡnib̄. Scdm̄. ii. pleniū n̄ uacūū. n̄ scdm̄ q̄tates
 artiarū in istis diuisitatib̄; n̄ ē inuenire q̄ impo
 sibile ē pulsū inuenire. qui se a duricie in mollicie
 moueat. n̄ eḡrio. aut a calore. in frigiditate. n̄ eḡ
 rio aut ex inanitione n̄ repletionē n̄ eḡrio. Nū
 pulsus in una p̄SSIONE p̄ duas. n̄ usq̄. iii. x. n̄ p̄mo
 uentur. Vn̄ hęc diuisitas. in his. iii. tm̄ est inueni
 enda. Mediocritas. vi. inuenienda ē tantū. In pri
 mo scdm̄ q̄ntitate diuisionū. In. iii. scdm̄ ḡstien
 tiam organi. In. vi. scdm̄ q̄tates artiarū. In. v.
 scdm̄ pleniū n̄ uacūū. In. vii. ex tēp̄ quietis for
 titudo n̄ debilitas n̄ alia ḡia diuisitati attinen

uinceret pulsum magnum fortem quoque et uelocem faceret.
 Vnde supericius¹ contraria operatur, id est paruus debilem et tardum. Quod si
 quandoque superat uirtus pulsus fit magnus. Si uero morbus, pulsus necesse est
 paruus efficiatur et debilitetur. Tremens est spissus quo par-

5 tem digiti antierius cum spissitudine et defectione percu-
 tit sicut uidemus cum membra tremere sentimus. Ista
 omnia de nono secundum concordiam erant dicenda. Decimus
 secundum numerum percussiois pulsuum diuiditur in ordinatum
 et in non ordinatum. Ordinatus in diuersis inuenitur pulsibus.

10 Diuersitas enim pulsuum quedam est ordinata, et circinans
 quedam inordinata. Sed de inordinata satis dixisse constat.
 Ordinata est que mouet pulsum, et in idem unde inceperat
 reducit ipsum ut tres magni sint et equales, uel duo parui,
 sunt, et equales, et a capite in magnos uel paruos rede-

15 undo. Similiter in tardo et ueloce est intelligendum ut si
 duo sint ueloces et unus tardus. Hoc autem intelligitur
 in omnibus generibus diuersitatem habentibus, sicut prima .iiii. genera sunt
 primum scilicet ex quantitate dimensionum secundum ex tempore
 motuum tertium secundum tenorem uirtutis quartum secundum consisten-

20 tiam organi. Oportet autem intelligatur quia pondus lauda-
 bile et inlaudabile equale et inequale ordinatum et non ordi-
 natum, diuersitatibus attinentia in his .iiii. tantum inueni-
 untur generibus. Secundum enim plenum et uacuum, et secundum qualitates
 arteriarum in istis diuersitatibus non est inuenire quia impos-

25 sibile est pulsum inuenire, qui se a duricie in molliciem
 moueat, et econtrario, aut a calore, in frigiditatem, et econtra-
 rio aut ex inanitione et repletionem et econtrario. Hii
 pulsus in unam percussioem uel duas, et usque in .x. non promo-
 uentur. Vnde hec diuersitas, in his .iiii. tantum est inueni-

30 enda. Mediocritas .vi. inuenienda est tantum. In pri-
 mo secundum quantitatem dimensionum. In .iiii. secundum consisten-
 tiam organi. In .vi. secundum qualitates arteriarum. In .v.
 secundum plenum et uacuum. In .viii. ex tempore quietis. For-
 titudo et debilitas et alia genera diuersitati attinen-

¹superatur

na n̄ hnt. mediocre. In vi. u. superiorib⁹ int̄ duo medio-
 cre semp̄ inuenit. sic int̄ magnū ⁊ parū. habet me-
 diū. ⁊ int̄ uelox ⁊ tardū. durū ⁊ molle. ⁊ spūsiū ⁊
 rariū. pleniū ⁊ uacūū. calidū atq; frigidū. quoz me-
 diū semp̄ adtēpatū. ⁊ natālī hndū. forte ⁊ debile n̄
 hnt mediocre. q̄ cū mediocrī s̄ tēpata. tēpata ū sana.
 sanitas quoq; cū fortitudine. q̄ fortia necēē est sana.
 ⁊ fortiora ⁊ saniora un̄ ē necēē in his habi medi-
 ocre. Pulsus quoq; debet cū defec̄tione ē uirtutis.
 Defec̄tio uirtutis ex morbo ḡng. Mediocre int̄ forte ⁊
 debile neq; forte neq; ⁊ debile s; ext̄ tēperam̄tū eē.
 uidef. forte enī tm̄ uideat̄ indebile ⁊ similit̄ egle ⁊
 megle n̄ hnt mediocre. In egle enī est sanū ⁊ natālē.
 egle ext̄ natām ⁊ ex morbo ḡngent̄. Int̄ ista medi-
 ocre neq; egle est neq; in egle q̄ equale tm̄ descendit
 in egle. Oportet aut̄ intelligi n̄ om̄e pulsū egle na-
 tālē. S; egl̄ in tēpam̄to. tm̄ erit natāl. Est enī egl̄
 in malo sicut̄ p̄t̄. Pulsus aut̄ inlaudabil̄ pondit̄. ⁊ or-
 dinal̄ intēpati eē uident̄. Vn̄ n̄ hnt mediocre q̄ in-
 ter tēpam̄tū. ⁊ intēpam̄tū nichil ē mediū. Nec sūt
 ḡna pulsūū. x. quē in disputatione sup̄iori sufficiunt.
 Oportet ḡ dicam̄ causas ipsoz. ⁊ mutationes eoz. ⁊

q̄ significant. sanitatē an morbū aut̄ neutruoz.

Unusquisq; *De causis q̄ in pulsūre facī natāl. iiii.*
 sup̄dictoz pulsūū aut̄ tēpat̄. aut̄ exoplexione hominū
 cuiuslibet intelligendū. Tēpat̄ in sanū tantū ē corp̄.

Que tēpatē s̄ oplexiones. neq; hnt un̄ poss̄ mutari. hāc
 oplexionē dixim̄ cū de oplexionib; tractarem̄. Hic aut̄
 pulsus cū in quolibet inueniat̄. malioy extremitates
 tēpat̄ dicend̄ est hō eē sanū. Si aut̄ hāc natām exierit
 quā dixim̄ int̄ natāl sup̄dictas op̄t̄et q̄ hō in mor-
 bū aut̄ in neutruū significat̄. Pulsus aut̄ unū cuiq; p̄t̄
 sic fit d̄m̄oscendus. Oportet multo tēp̄r̄ an̄ in sanis p̄-
 uideat̄ hominib; ut illoz natāles intelligat̄ q̄itates.

*8 causas q̄ in pulsū
 res facī natāl. iiii.*

tia non habent, mediocria. In .vi. uero superioribus inter duo medio-
 cre semper inuenitur, sicut inter magnum et paruum, habetur me-
 dium, et inter uelox et tardum, durum et molle, et spissum et
 rarum, plenum et uacuum calidum atque frigidum, quorum me-
 5 dium semper ad temperatum, et naturaliter habendum. Forte et debile non
 habet mediocre, quia cum mediocri sunt temperata, temperata uero sana,
 sanitas quoque cum fortitudine, ergo fortia necesse est sana,
 et fortiora et saniora unde est necesse in his haberi medi-
 ocre. Pulsus quoque debilis cum defectione est uirtutis.

10 Defectio uirtutis ex morbo contingit. Mediocre inter forte et
 debile neque forte neque et debile sed extra temperamentum esse,
 uidetur. Forte enim tantum uideatur in debile et similiter equale et
 inequale non habet mediocre. Inequale enim est sanum et naturale et
 equale extra naturam et ex morbo contingens. Inter ista medi-
 15 ocre neque equale est neque inequale quia equale tantum descendit,
 in inequale. Oportet autem intelligi non omnem pulsum equalem na-
 turalem. Sed equalis in temperamento, tamen erit naturalis. Est enim equalis
 in malo sicut ptisicus. Pulsus autem inlaudabilis ponderis et or-
 dinatus intemperati esse uidentur. Vnde non habent mediocre quia in-
 20 ter temperamentum, et intemperamentum nichil est medium. Hęc sunt
 genera pulsuum .x. quem in disputatione superiori sufficiunt.
 Oportet ergo dicamus causas ipsorum, et mutationes eorum, et
 quod significant, sanitatem an morbum aut neutrum.

Unusquisque De causis quas in pulsu res facit naturalis .iiii.

25 supradictorum pulsuum aut temperatus, aut ex complexione hominis
 cuiuslibet intelligendus. Temperatus in sanis tantum est corporis.
 Quę temperatę sunt complexiones, neque habent unde possint mutari. Hanc
 complexionem diximus cum de complexionibus tractaremus. Hic autem
 pulsus cum in quolibet inueniatur, in aliorum extremitates
 30 temperatus dicendus est homo esse sanus. Si autem hanc naturam exierit
 quam diximus inter naturas supradictas computetur, quia homo in mor-
 bum aut in neutrum significatur. Pulsus autem uniuscuiusque prius
 sic fit dinoscendus. Oportet multo tempore ante in sanis pre-
 uideatur hominibus ut illorum naturales intelligat qualitates.

Quid fieri potest cum in sanitate perfectus est. neque quicquam patitur
 quod libet neque multi sit exercitii neque multae quietis neque
 multum pleni neque multo cibo ut potu exmanit neque
 multi coloris neque multum calidus et frigus. hec cum sunt pot
 intelligi pulsus cuilibet naturalis an cum mutetur an in neu
 trum traducatur. Cum ergo medicos sit impossibile omnium pulsus
 hominum cognoscere. neque unum et civitatis indigenarum
 pulsus possit discernere. sit necesse res naturales pulsum
 acceptantem mutantem discernere. Si autem hec naturales
 differentia maris et femine. complexionum et figure eta
 tes tempora. regiones aeris complexionum. sonum et iugum. diffe
 rentia maris et femine. quia pulsus masculi maior est et for
 tior. quam pulsus femine. Masculi enim sunt nature calidioris
 et fortioris. et maioris motus atque exercitii. feminarum pul
 sus minor et debilior. atque velocior. quod fit quia femine de
 biliores sunt masculis. et minoris exercitii. Minor est ex par
 tate caloris. naturalis comparatione masculi velocior. ut na
 ta sepe iterando expleat in feminis quod per pulsum mag
 num semel operatur in masculis. ut tamen scilicet aeris ad refri
 gandum trahat. quantum unum magnum et una vice trahat in
 maribus. Magis enim pulsus ex magnitudine est virtutis in
 omni extremitate eum dilatantis. et ex nimio calore.
 quod necesse sit refrigerantis. In maximo. id est calore necesse
 est nature maximum aere mitti et magne virtuti ne
 cesse est multum dilatari. in maximo trahendo aere
 vnde sequitur ut pulsus efficiatur magnus. Quanto enim ma
 ior est calor tanto maiori velocitate operari nature
 est necesse. ut in parvo tempore magna quantitas tra
 hat aeris in refrigeratione. Cum autem deficiant vires
 necesse est aer trahatur spissus. Unde fit ut femina ve
 locior quam masculis. Complexiones si calide sunt faciunt
 pulsum magnum et veloce. causa trahendi multum aere
 in refrigeratione. et si frigide parvum faciunt et par
 dum. causa necessitatis parve refrigerationis. humi

Quod fieri potest cum in sanitate perfectus est, neque contrarium patitur
 quodlibet neque multi sit exercitii neque multę quietis neque
 multum plenus neque multo cibo uel potu exinanitus neque
 multi coitus neque multum calidus uel frigidus. Hec cum fiunt potest
 5 intelligi pulsus cuiuslibet naturalis an cum mutetur an in neu-
 trum traducatur. Cum ergo medico sit impossibile omnium pulsus
 hominum cognoscere, neque unius et ciuitatis indigenarum
 pulsus possit discernere, sit necesse res naturales pulsum
 a temperamento mutantem dinoscere. Sunt autem heę naturales,
 10 differentia maris et femineę, complexionem et figurę eta-
 tes, tempora, regiones, aer, conceptiones, somnus et uigilię, diffe-
 rentia maris et femineę, quia pulsus masculi maior est et for-
 tior, quam pulsus femineę. Masculi enim sunt natureę calidioris
 et fortioris, et maioris motus atque exercitii. Feminarum pul-
 15 sus minor et debilior, atque uelocior, quod fit quia femine de-
 biliores sunt masculis, et minoris exercitii. Minor est ex par-
 uitate caloris, naturalis comparatione masculi uelocior, ut na-
 tura sepe iterando expleat in feminis quod per pulsum mag-
 num semel operabatur in masculis, ut tantum scilicet aeris ad refri-
 20 gerandum trahatur, quantum unus magnus et una uice trahebat in
 maribus. Magnus enim pulsus ex magnitudine est uirtutis in
 omnes extremitates eum dilatantis, et ex nimio calore,
 que necesse sit refrigerantis. In maximo enim calore necesse
 est natureę maximum aerem mittere et magneę uirtuti, ne-
 25 cesse est multum dilatare, in maximo trahendo aere.
 Vnde sequitur ut pulsus efficiatur magnus. Quanto enim ma-
 ior est calor tanto maiori uelocitate operari natureę
 est necesseę, ut in paruo tempore magna quantitas tra-
 hatur aeris in refrigerationem. Cum autem deficient uires
 30 necesse est aer trahatur spissus. Vnde fit ut feminis ue-
 locior quam masculis. Complexiones si calideę fiunt faciunt
 pulsum magnum et uelocem, causa trahendi multum aerem
 in refrigerationem, et si frigidę paruam faciunt et par-
 dum¹, causa necessitatis paruę refrigerationis². Humi-

¹ tardum

² refrigerationis

de pulsū reddt molle. sicce durū. frigide q̄ macadi
 pulsus maioris s̄ calous. quā crassi ⁊ etiā fortioris. Cū
 si ex nimia carne pulsū hnt minore ⁊ debilioe. quā
 calous s̄ minoris quā macadi. S; em̄ pulsus ē spissior
 ut in multo tēpr̄ thar. spissus t̄m̄ aeris quantū mag
 nus semel in uno impetu trahit. Oportet autē p̄paratur
 si macadi natalis s̄ macri. Si em̄ n̄ natalis sit non hinc
 n̄rō cōpetat tractatu. De q̄b; t̄m̄ dicem̄. cū de pulsa
 extra natam disputabim̄. Aliqū quoq; pulsus cras
 sior maioris s̄ q̄ macadi. Qd̄ fit cū crassi calidiores
 sint q̄ macadi. h̄ q̄s̄dandū ē in feminis similit̄. Si r̄
 rarissime hec uident̄ ḡtingere. Etates ū pulsū mu
 tant̄ a tēp̄amto q̄ pueri uelocit̄e hnt̄ p̄t̄ calore refri
 gandū. natalis quo calor natal̄ mult̄ est in pueris tē
 perate ū uirtutis ⁊ magnitudinis q̄ quanto minor tan
 to ē uelocior q̄ fac̄ paruitas uirtutis. que ad t̄hendū
 aerē semel n̄ sufficit. Iuuenes in pulsū nimū s̄ for
 tes. ⁊ magnū hnt̄ pulsū ⁊ in uelocitate tēp̄ati q̄
 fit ex calore ⁊ ipsorū uirtute. Seniores parū tardū q̄q;
 ⁊ debile ⁊ rarū p̄t̄ frigida eorū cōplexione. Vñ non
 est necesse multū aerē trahi. causa refrigerationis.

A hec etates hnt̄ affines. scdm̄ eā cū magis erit uicaria
 tes pulsū s̄ hnt̄es q̄ cū pulsus pueri uelocissim̄
 ⁊ spississim̄ s; tēp̄atus in magnitudine ⁊ paruita
 te. ⁊ pulsus decrepiti minim̄. ⁊ tardissim̄. ⁊ ra
 rissimus. ⁊ defectissim̄. ⁊ iuuenis p̄fecte iuuentu
 tis maxim̄ fortissim̄. ⁊ in uelocitate ⁊ tarditate tē
 perat̄ est ex causis sup̄ dictis. q̄st̄at q̄ pueri pul
 sus cū magis augm̄tet̄. a uelocitate ⁊ spissitudine
 minuit̄. ⁊ maiorat̄ usq; q̄ ad p̄fectā iuuentutē
 deueniat̄ ū pulsus magnū ⁊ fortissim̄ est ⁊ in uelo
 citate ⁊ tarditate tēperat̄ efficit̄ quo mediat̄
 p̄tingat̄. Cū ū senect̄ subeat paulatī succedit̄ q̄
 sup̄ dictis ḡria donec etas ueniat̄ decet̄ in qua

de pulsum reddunt mollem, sicce durum. Frigide quia macidi
pulsus maioris sunt caloris, quam crassi et etiam fortioris. Gras-
si ex nimia carne pulsum habent minorem et debiliorem, quia
caloris sunt minoris quam macidi. Sed enim pulsus est spissior,
5 ut in multo tempore trahat, spissus tantum aeris quantum mag-
nus semel in uno impetu traxit. Oportet autem perquiratur
si macidi naturaliter sunt macri. Si enim non naturaliter sint non huic
nostro competit tractatui. De quibus tamen dicemus, cum de pulsu
extra naturam disputabimus. Aliquando quoque pulsus cras-
10 sorum maiores sunt quam macidorum. Quod fit cum crassi calidiores
sint quam macidi. Hoc considerandum est in feminis similiter. Si enim
rarissime hec uidentur contingere. Etates uero pulsuum mu-
tantur a temperamento quia pueri uelociorem habent propter calorem refri-
gerandum, naturalem quoniam calor naturalis multus est in pueris tem-
15 perate uero uirtutis et magnitudinis qui quanto minor tan-
to est uelocior quod facit paruitas uirtutis, que ad trahendum
aerem semel non sufficit. Iuuenes in pulsu nimium sunt for-
tes, et magnum habent pulsum et in uelocitate temperatum quod
fit ex calore et ipsorum uirtute. Seniores paruam tardum quoque
20 et debilem et rarum propter frigidam eorum complexionem. Vnde non
est necesse multum aerem trahi, causa refrigerationis.
Alię etates his affines, secundum eam cui magis erunt uicinan-
tes pulsum sunt habentes quia cum pulsus pueri uelocissimus
et spississimus sed temperatus in magnitudine et paruita
25 te, et pulsus decrepiti minimus, et tardissimus, et ra-
rissimus, et defectissimus, et iuuenis perfectę iuuentu-
tis, maximus fortissimus, et in uelocitate et tarditate tem-
peratus est ex causis superius dictis, constat quia pueri pul-
sus cum magis augmentetur, a uelocitate et spissitudine
30 minuitur, et maioratur, usquequo ad perfectam iuuentutem
deueniatur ubi pulsus magnus et fortissimus est et in uelo-
citate et tarditate temperatus efficitur quo mediatur
pertingatur. Cum uero senectus subeat paulatim succedunt et
supra dictis contraria donec etas ueniat decens in qua

paruus pulsus sit et tardus. Tempora anni sicut uer et autumnus
 quia temperata sunt inter calidum et frigidum forte fecerit pulsus.
 O me enim temperantem uirtute custodit et augmet. Velocitas
 enim et tarditas extemperantem calorem sunt temperata. Etas
 quia est calidissima pulsus reddit et paruum. Male enim
 complexionem inter semper deficiat. Virtute uero deficiente non
 potest dilatari pulsus. ut magni efficiat. Vnde uelox
 et sequit et spissus. ut magnitudo aeris attrahat. Hiems
 quia frigida est et humida. facit pulsus tardum paruum
 et defectum. Paruitas et defectio ex mala complexionem
 quia. Male enim complexionem deficiat uirtute. Tarditas fit quia non
 multum oportet refrigerari. si tamen pulsus in hieme est
 quia in estate. quia calor naturalis in interiora fugit corpo-
 ris. In estate dissoluit calor uirtute. Vnde pulsus necesse est
 esse maiorem quam ad refrigerandum trahere sufficiat aere. Oportet
 autem intelligi quia unicuique extremitas temporis. tempus par-
 ticipat sibi uicinantia. ut primus mensis ueris participat
 hiemis extremitati. mediis ipsius est proprius. Tertius estate
 uicini. ipsius communicat quantitas. Regiones mutant pul-
 sus. quia in calidum regione habitantes sicut in ethiopia pul-
 sus habent uelocem sicut estiuum. In habitantes in frigida sicut
 scilicet habent pulsus assimilantem hiemali. In habitantes
 temperatas regiones. ut pote sub recta linea morantes
 pulsus habent mediocrem uernalem. et autumnalem equivan-
 tem. Regiones uero inter has positae. secundum eas in pulsus sunt
 habent. quae eis proprie esse uidentur. Quod de regionibus dixi-
 mus in aere modo intelligitur. Calidus aer. estiuum pul-
 sus facit. frigidus aerem hiemalem temperat uernalem. In
 autumno prestantes in pulsus sunt mutabiles. quia pulsus
 faciunt magni. uelocem atque spissum. quod sequitur quia calor
 fecit calore earum augmet naturalis. Artus secundum
 artus fecit sunt coniunctae et haec utque artus mulieribus
 sunt copulatae. sic in anathomia nostra membra non
 distat. In uirtute. quia usque in quintum mensem est pul-

paruus pulsus sit et tardus. Tempora anni sicut uer et autump-
 nus quia temperata sunt inter calidum et frigidum fortem fecerunt pulsum.
 Omne enim temperamentum uirtutem custodit et augmentat. Velocitas
 enim et tarditas ex temperamento caloris sunt temperata. Etas
 5 quia est calidissima pulsum reddit et paruuum. Male enim
 complexionis uirtus semper deficit. Virtute uero deficiente non
 potest dilatari pulsus, ut magnus efficiatur. Vnde uelox
 consequitur et spissus, ut magnitudo aeris attrahatur. Hiems
 quia frigida est et humida, facit pulsum tardum paruuum
 10 et defectum. Paruitas et defectio ex mala complexione conse-
 quuntur. Male enim complexionis deficit uirtus. Tarditas fit quia non
 multum oportet refrigerari, sed tamen pulsus in hieme est
 quam in estate, quia calor naturalis in interiora fugit corpo-
 ris, uel estate dissoluit calor uirtutem. Vnde pulsum necesse est
 15 esse maiorem qui ad refrigerandum trahere sufficiat aerem. Oportet
 autem intelligi quia uniuscuiusque extremitas temporis, tempori par-
 ticipat sibi uicinanti, uti primus mensis, ueris participat
 hiemis extremitati medius ipsius est proprius. Tercius estati
 uicinius, ipsius communicat qualitatibus. Regiones mutant pul-
 20 sum, quia in calida regione habitantes sicut in ethiopia pul-
 sum habent uelocem sicut estiuum. Inhabitantes in frigida sicut
 sclai, habent pulsum assimilantem hiemali. Inhabitantes
 temperatas regiones, utpote sub recta linea morantes
 pulsum habent mediocrem uernalem, et autumpnalem equiperan-
 25 tem. Regiones uero inter has positę, secundum eas in pulsu sunt
 habendę, quę eis proprias esse uidentur. Quod de regionibus dixi-
 mus in aere itidem intelligitur. Calidus aer, estiuum pul-
 sum facit, frigidus aerem hiemalem teperatus¹ uernalem. In
 autumpno prenatentes² in pulsu sunt mutabiles, quia pulsum
 30 faciunt magnum, uelocem atque spissum, quod consequitur quia calor
 fetus calorem earum augmentat naturalem. Arterię secundine
 arteriis fetus sunt coniunctę, et heę utreque arteriis mulieribus
 sunt copulatę, sicut in anathomia nostra meminimus nos
 dixisse. In uirtute, quia usque in quintum³ mensem est pul-

¹ temperatus

² prenatentes

³ quintum

sus mediocri. Vires enim muliebres usque ad hoc tempus
 sunt mediocres. quia fetus adhuc parvus est et debet neque
 multum abire de corporibus earum. Unde pulsus inter velo-
 citatem et spissitudinem est temperatus. In vii. vero mensis vires ea-
 rum incipiunt minuire. fetus enim maiorat. unde nata quare
 quia maior abire ab eo querit. Quare viris deficientibus
 pulsus et debilis et tardus redditur. Somnus et mutat pulsus.
 D. primum quia calor natalis in somno interiora petit corpus. causa
 abire digendi. Pulsus autem in inicio somni est parvus. et tar-
 dus mediante somno rarefacit. Cibum autem digestus fit et per
 totum corpus se diuiserit. confortant calor atque virtus et pulsus
 fortis atque magnus si tamen rarior et priore tardior. Post cibum
 vero digestionem si somnus plonget ut supfluitas abire dif-
 ferat expelli. pulsus fit debilis et parvus atque sic prior
 tardus. Unde oportet ut post quam abire digerit. a somno exaten-
 tur. ad expellendam abire supfluitatem. sic egestionem. in ma-
 sputa. emunctiones. Si autem subito quiescat a somno
 aut propter uocem aut propter qualibet percussione sic uentum
 ab ea egredientem natura disturbatur. et pulsus magnus et
 fortis efficit uelox quoque et spissus inordinatus atque tremebun-
 dus. Cum uero quiescat exatatur pulsus in priore redditur. hec
 causa natalis que pulsus mutant a temperamento unquam; ho-
 mini. primum facit. Oportet autem medicum cum pulsus cum qua
 a priori statu uidit statum mutatum ut intelligat corpus
 a sua natura trahatur aliquantulum in mutatione. Causa na-
 tale mutant pulsus est bipartita. in re non natalis atque ex-
 tra natam. De quibus deo auxiliante planius in subsequen-
 tibus. In presentiarum autem de re non natali incipiemus.

C De diminutione pulsuum et pro re non natalis. v. n.
 causa non natalis inter natalis et extra natam est mediocri.
 Est autem hec quadruplex. Scilicet enim exercitia. balnea.
 cibum. atque potus. Exercitia si sunt temperata. pulsus faciunt
 magni. forte ueloxe atque spissus. Si enim sunt intemperata.
 humorum dissolunt supfluitas inbra confortant calor

§ diminutioe pulsuum
 unum et pro re non natalis

sus mediocris. Vires enim muliebres usque ad hoc tempus
 sunt mediocres, quia fetus adhuc paruus est et debilis neque
 multum cibum de corporibus earum trahit. Vnde pulsus inter uelo-
 citatem et spissitudinem est temperatus. In .vii. uero mense uires ea-
 5 rum incipiunt minuere. Fetus enim maioratur, unde natura grauatur,
 quia maior cibum iam ab eo queritur. Quapropter uires deficientibus
 pulsus et debilis et tardus redditur. Somnus etiam mutat pulsum.
 Diximus quia calor naturalis in somno interiora petit corporis, causa
 cibum digerendi. Pulsus autem in inicio somni est paruus, et tar-
 10 dus mediante somno rarescit. Cibum autem digestus sit et per
 totum corpus se diuiserit, confortantur calor atque uirtus et pulsus
 fortis atque magnus sed tamen rarior et priore tardior. Post cibi
 uero digestionem si somnus prolongetur ut superfluitas cibi dif-
 feratur expelli, pulsus fit debilis et paruus, atque sicut prior
 15 tardus. Vnde oportet ut postquam cibum digerit, a somno excitentur,
 ad expellendas cibi superfluitates, sicut egestionem, urinam
 sputa, emunctiones. Si autem subito quiescit a somno
 aut propter uocem aut propter quamlibet percussionem sicut uentum
 ab ea egredientem natura disturbatur, et pulsus magnus et
 20 fortis efficitur uelox quoque et spissus inordinatus atque tremebun-
 dus. Cum uero quiescit excitatus pulsus in priorem redditur. Hęc
 causa naturalis que pulsum mutans a temperamento unicuique ho-
 mini, proprium facit. Oportet autem medicum cum pulsum cuiusquam
 a priori statu uiderit statum mutatum ut intelligat corpus
 25 a sua natura turbatum aliquantulum in mutatione. Causa na-
 turalem mutans pulsum est bipertita, in rem non naturalem atque ex-
 tra naturam. De quibus deo auxiliante planius in subsequentibus.
 In presentiarum autem de re non naturali incipiemus.

De diminutione pulsum et propter rem non naturalem .v.

30 **C**ausa non naturalis inter naturalem et extra naturam est mediocris.
 Est autem hęc quadruplex. Sunt enim exercitia, balnea,
 cibus, atque potus. Exercitia si sunt temperata, pulsum faciunt
 magnum, fortem uelocem atque spissum. Si enim sunt intemperata,
 humorum dissoluitur superfluitas membra confortantur, calor

natal' augmētant sic in exercitiis iam dixim'. Si uero exercitia ex-
 ierint interyanta fit pulsus magni. durus. tardus. atq; rarus
 quia si quis nimium exerceat. ut deficit sua. unum necesse est pulsus de-
 ficiat. et calor natal' dissoluit atq; minuit. Ex paruitate ca-
 loris natal' pulsus tardus atq; rarus fit. Ex multo autem exercitio
 quo humores exsiccantur pulsus durus redditur. Balneum in duo
 redditur diuisum. aut enim calidum aut frigidum. Calidum autem est siue a-
 er. In quibus si quis tepere se balneet. pulsus faciunt mag-
 num forte uelocem et spissum. Teporatum enim balneum uirtute
 augmetat. per dissolutionem humidarum superfluitatum et cale-
 faciens corpus pulsus uelocem facit. et spissum. et molle. per mem-
 brorum humectationem. maxime si balneum sit dulcis aque.
 Si autem aliquandiu quis moret in balneo. fit pulsus minor qui
 fuerat. et debilior. et permanet uelocitas sicut pulsus et spissitu-
 do. Quod fit ex defectu uirtutis et dissolutione humec-
 tati corporis et augmentatione sui caloris. Si tamen in mollioribus
 et durioribus pulsus permanet mediocris. et si quis tandem in
 balneo moret qui ad calorem dissoluatur. fit pulsus paruus et
 defectus. tardus rarus sicut nimium exercitantes patiuntur. Balne-
 antes cum aqua frigida. si sint crassi et mediocriter moren-
 tur in balneo. fit pulsus magnus. fortis quoque et uelox.
 quod frigiditas teporata calorem natalem gaudinat. et uirtute
 confortat. Si autem moret in aqua frigida usque quod natalis ca-
 lor fugiat. in corpore interiora facit pulsus paruus atq; tar-
 dum. Quod sequitur quia uirtus suffocatur. Si macidi et parue car-
 nis in aqua frigida balneent. et multum ibi morentur
 pulsus defectus fit et tardus. frigiditas enim in tali cor-
 pore cito membrorum interiora penetrat. ex carnis paruitate
 et calor natal' deficit. et uirtus minuit. Unde pulsus de-
 bilis fit. et tardus atq; durus. quia organum frigiditate consistit
 pant. Cum uero in aqua frigida morentur usque dum calor na-
 tal' in interiora fugiat corpus. et frigiditas principalia mem-
 bra percutiat. fit paruissimus pulsus et defectissimus. debi-
 lus. durus. atq; rarus. Cuius autem ex quietate sua aut ex quibus

naturalis augmentantur sicut in exercitiis¹ iam diximus. Si uero exercicia ex-
 erint intemperamenta fit pulsus magnus, durus, tardus, atque rarus
 quia si quis nimium exercent, uirtus deficit sua, unde necesse est pulsus de-
 ficiat, et calor naturalis dissoluitur atque minuitur. Ex paruitate ca-
 5 loris naturalis pulsus tardus atque rarus fit. Ex multo autem exercicio
 quo humores exsiccantur pulsus durus redditur. Balneum in duo
 redditur diuersum, aut enim calidum aut frigidum. Calidum aqua est siue a-
 er. In quibus si quis temperatę se balneet, pulsum faciunt mag-
 num fortem uelocem et spissum. Temperatum enim balneum uirtutem
 10 augmentat, propter dissolutionem humidarum superfluitatum et cale-
 faciens corpus pulsum uelocem facit, et spissum, et mollem, propter men-
 brorum humectacionem, maxime si balneum sit dulcis aque.
 Si autem aliquandiu quis moretur in balneo, fit pulsus minor quam
 fuerat, et debilior, et permanet uelocitas sicut prius et spissitu
 15 do. Quod fit ex defectione uirtutis et dissolutione humec-
 tati corporis et augmentatione sui caloris. Sed tamen in mollicię
 et duricię pulsus permanet mediocris, et si quis tamdiu in
 balneo moretur quoad calor dissoluatur, fit pulsus paruus et
 defectus, tardus rarus sicut nimium exercitantes paciuntur. Balne-
 20 antes cum aqua frigida, si sint crassi et mediocriter moren-
 tur in balneis, fit pulsus magnus, fortis quoque et uelox,
 quoque frigiditas temperata calorem naturalem coadunat, et uirtutem
 confortat. Si autem moretur in aqua frigida usquequo naturalis ca-
 lor fugiat, in corporis interiora facit pulsum paruum atque tar-
 25 dum. Quod consequitur, quia uirtus suffocatur. Si macidi et parue car-
 nis in aqua frigida balneentur, et multum ibi morentur
 pulsus defectus fit et tardus. Frigiditas enim in tali cor-
 pore cito membrorum interiora penetrat, ex carnis paruita-
 te et calor naturalis deficit, et uirtus minuitur. Vnde pulsus de-
 30 bilis fit, et tardus atque durus, quia organi frigiditate consti-
 pantur. Cum uero in aqua frigida morentur usque dum calor na-
 turalis in interiora fugiat corporis, et frigiditas principalia men-
 bra percutiat, fit paruissimus pulsus et defectissimus, debi-
 lis, durus, atque rarus. Cibus aut ex qualitate sua aut ex quan-

¹ exercitiis

tate pulsū mutat. Si enī quantitas fuerit multa fit
 pulsus incho inordinat q̄ ab incho utute agguat. Qui
 cū digat iur̄ exat̄. agguat quidē ab̄ dū permanet
 indigest̄. Exat̄ iur̄ cū ia digat ab̄. ⁊ p̄ totū corpus
 dūndr̄. Vñ cū agguat ab̄; fit pulsus paruus cū uero
 iur̄ exat̄ est magis. Si enī ab̄ bñ sit digest̄ ⁊ p̄ oīa
 mbra diuisus fit pulsus magis. fortis uelox. q̄ ab̄ dum
 bñ digit̄ iur̄ augm̄tat ⁊ calor nat̄alis mult̄. ⁊ pulsus
 mollitur. ḡfortat̄ quoq; ⁊ magnificat̄. Si ab̄; est par-
 uum. cito dignidus p̄ membra disp̄gnd̄. fit pulsus minus
 fortis ⁊ emollior. ⁊ in duriciē ⁊ molliciē tēpat̄. Ex q̄li-
 tate q̄ si ab̄; fit calidus fac̄ pulsū sp̄ssū ⁊ uelocē. ⁊ a-
 lia que sup̄ dixim̄. Si frigidus. fit tardus ⁊ rar̄. Si hu-
 midus. organa emolluntur. Pot̄ quoq; scdm̄ suā ḡplex-
 ionē pulsū iud̄r̄ fac̄. Aqua enī q̄ paru nuct̄. scdm̄ quō-
 da nullus est nutriti. paru pulsū mutat. Quia ū diu
 morat̄. iur̄ s̄or̄ sic ⁊ ab̄; mutat pulsū. q̄ tñ fac̄ iur̄m
 dū in s̄o iud̄r̄ morari que si sit frigidissima durū fa-
 cit pulsū. Si cal̄. facit molle. Vinū circa pulsū opat̄.
 q̄ ⁊ diget̄ ab̄us. facit enī cū fortē magnū q̄ ⁊ uelocē
 s̄ tñ aliquāculū ab̄o minore. Cib; enī magis qua uinū
 corpus nutritiuus est. Vini tñ actio circa pulsū ē ueloc-
 or. ⁊ cito in sanḡne mutabilior. Alij pot̄ si s̄ calidi pul-
 sum uelocē faciunt ⁊ sp̄ssum. Si aut̄ frigidi. paruum
 ⁊ tardū. Hec est mutatio pulsual̄ c̄sequens exire na-
 tāli. *De diminutione pulsus p̄ rē ext̄ nat̄am.* *¶*

Pulsū mutatio exire ext̄ nat̄am ḡsequit̄ tali fit. *¶* *Diminutioe pul-
 s̄ rē ext̄ nat̄am. v.*
 Causa ext̄ nat̄am est morbi ⁊ accidentia que ex
 causis nascunt̄ tēporalib; corp̄ exq̄itatib; nat̄alib;. ad
 q̄litates ext̄ nat̄am mutatib; sic ia sup̄ dixim̄. Que
 cū sint multę ⁊ in diffinitę ab antiquis tñ generat̄
 in duo s̄ ḡcluse. Dicit enī causas pulsū ext̄ nat̄am ēē
 dual̄ aut̄ dissoluentes ⁊ ututes dissipantes aut̄ ḡua-
 res. ⁊ c̄stringentes. Causa dissolues ⁊ dissipans utute

tate¹ pulsum mutat. Si enim quantitas fuerit multa fit
 pulsus inicio inordinatus quia cibus inicio uirtutem aggrauat. Qui
 cum digeratur uirtus excitatur, aggrauat quidem cibus dum permanet
 indigestus. Excitatur uirtus cum iam digatur² cibus, et per totum corpus
 5 diuiditur. Vnde cum aggrauat cibus fit pulsus paruus, cum uero
 uirtus excitetur est magnus. Si enim cibus bene sit digestus et per omnia
 menbra diuisus fit pulsus magnus, fortis uelox, quia cibus dum
 bene digeritur uirtus augmentatur et calor naturalis nutritur, et pulsus
 mollitur, confortatur quoque et magnificatur. Si cibus est par-
 10 uus, cito digerendus, per menbra dispergendus, fit pulsus minus
 fortis et emollior, et in duriciem et molliciem temperatus. Ex quali-
 tate quia si cibus fit calidus facit pulsum spissum et uelocem, et a-
 lia quę superius diximus. Si frigidus, fit tardus et rarus. Si hu-
 midus, organa emolliuntur. Potus quoque secundum suam complex-
 15 ionem pulsum uidetur facere. Aqua enim quia parum nutrit, secundum quos-
 dam nullius est nutrimenti, parum pulsum mutat. Quia uero diu
 moratur, inter stomachum sicut et cibus mutat pulsum, quod tamen facit interim
 dum in stomacho uidetur morari quę si sit frigidissima durum fa-
 cit pulsum. Si calida, facit mollem. Vinum circa pulsum operatur,
 20 quod et digestus cibus. Facit enim eum fortem magnum quoque et uelocem,
 sed tamen aliquantulum cibo minorem. Cibus enim magis quam uinum
 corporis nutritiuus est. Vini tamen actio circa pulsum est ueloci-
 or, et cito in sanguinem mutabilior. Alii potus si sunt calidi pul-
 sum uelocem faciunt et spissum. Si autem frigidi, paruus
 25 et tardum. Hęc est mutatio pulsualis consequens exire na-
 turali. *De diminutione pulsus propter rem extra naturam .vi.*
 Pulsuum mutatio exire extra naturam consequente taliter fit.
 Causa extra naturam est morbi et accidentia quę ex
 causis nascuntur temporalibus, corpus ex qualitatibus naturalibus, ad
 30 qualitates extra naturam mutantibus sicut iam superius diximus. Quę
 cum sint multę et indiffinitę ab antiquis tamen generaliter
 in duo sunt conclusę. Dicunt enim causas pulsum extra naturam esse
 duas aut dissoluentes et uirtutes dissipantes aut grauantes,
 et constringentes. Causa dissoluens et dissipans uirtutem

¹ quantitate

² digeratur

ablacio est abi nutriti pessimitas q; morbi accidentia
 aie maximi doloris supfluitas inacionis. Virtute guan
 tel. n. gstringentes nimia e plenitudo. Humoy multa
 tudo aytema frig. n. cal. n. alia similia. Dicam' g' pus
 de utate soluentib'. Virtute dissoluentes pulsu faciut
 paruu. defectu. uelocē atq; spulsi. Quē cū plus dissol
 uant. utate tanto mag pulsu debilitant. n. in tardita
 te reuocant. Si ū hęc dissolutio plonget. in uermicai
 losos pulsus redigetur. n. in formiculosus reducat. qui in
 ter alios est unum. debilissim' atq; spulssim'. Aliquido ite
 fit uermiculosus pulsus cū subito dissoluit uirt. sic in flu
 xu sanguis de uena uidem'. P' de artus in flebothorma.
 sic de uulnib' seu de narib' aut ex dissolutione uentris
 nimia n. similib'. Aliqn pulsus formiculosus uenit subitus
 Q' d' g' seqr cū subito cadit utat' ut. sic sincopin uidem'. Dicit
 autē quidā an formiculosū pulsu necessario uenire ū
 miculosū s; in sincopin ato sine ulla qntitate tēp' mu
 tat' n. ato in formiculosū redit. Hic pulsus uniuersat' q
 fit ex dissolutione utatis. Partiales autē qui ex abla
 tione s' abi pulsu faciut in inicio paruu n. debile. q
 calor natal' adhuc pmanet. aliqn aut augmtat. Sed si
 fames diu pseueret calor natal' n. minuit. Vñ fit par
 uus tardus q; n. defect'. Si ū paulati dissoluat. pulsus
 nimū spulsat. n. multū minorat. Outo aut pulsuū ex
 pessimitate morboy formiculosū facit pulsum. Virt' em
 g' fundit n. g' sumit. Accidentib; animę mutat pulsus.
 sic leticia. trancia. ira. Ita em pulsu uelocē fortem atq;
 spulsi facit. Virt' em n. cal' natal' intrat interiora corpis
 nimio desidio uindicandi. Est aut hie pulsus int' duricię
 n. mollicię tēpat'. Leticia q; calore paruu natalē extra
 corp' emittit. pulsu maguu fac' n. mediocre int' forte n. de
 bile. tardū quoq; n. uelocē. Na refrigeratio necessario est
 multa p' caloris natal' tēpamta. Tristitia calore mmti
 ora corp' reducat. paulati un pulsu fac' paruu. debile

ablatio est cibi nutritiui pessimitas quoque morbi accidentia
 animę maximi dolores superfluitas inacionis¹. Virtutem grauan-
 tes et constringentes nimia est plenitude. Humorū multi-
 tudo apostema frigidum et calidum, et alia similia. Dicamus ergo prius
 5 de uirtutem soluentibus. Virtutem dissoluentes pulsum faciunt
 paruum, defectum, uelocem atque spissum. Quę cum plus dissol-
 uant, uirtutem tanto magis pulsum debilitant, et in tardita-
 tem reuocant. Si uero hęc dissolutio prolongetur, in uermicu-
 losos pulsus redigetur, et inde formiculosus reducit, qui in-
 10 ter alios est minimus, debilissimus atque spississimus. Aliquando item
 fit uermiculosus, pulsus cum subito dissoluitur uirtus, sicut in flu-
 xu sanguinis de uena uidemus, uel de arteriis in flebothomia,
 sicut de uulneribus seu de naribus, aut ex dissolutione uentris
 nimia et similibus. Aliquando pulsus formiculosus uenit subitus.
 15 Quod consequitur cum subito cadit uitalis uirtus, sicut sincopin uidemus. Dicunt
 autem quidam ante formiculosum pulsum necessario uenire uer-
 miculosum sed in sincopin cito sine ulla quantitate temporis mu-
 tatur et cito in formiculosum regreditur. Hic pulsus uniuersalis qui
 fit ex dissolutione uirtutis Particulares autem qui ex abla-
 20 tione sunt cibi pulsum faciunt in inicio paruum et debilem, quia
 calor naturalis adhuc permanet, aliquando autem augmentatur. Sed si
 fames diu perseueret calor naturalis etiam minuitur. Vnde fit par-
 uus tardus quoque et defectus. Si uero paulatim dissoluatur, pulsus
 nimium spissatur, et multum minoratur. Mutatio autem pulsum ex
 25 pessimitate morborum formiculosum facit pulsum. Virtus enim
 confunditur et consumitur. Accidentibus animę, mutatur pulsus,
 sicut leticia, tristicia, ira. Ira enim pulsum uelocem fortem atque
 spissum facit. Virtus enim et calor naturalis intrat interiora corporis
 nimio desiderio uindicandi. Est autem hic pulsus inter duriciem
 30 et molliciem temperatus. Leticia, quia calorem paruum naturalem extra
 corpus emittit, pulsum magnum facit et mediocrem inter fortem et de-
 bilem, tardum quoque et uelocem. Nam refrigeratio necessario est
 multa propter caloris naturalis temperamenta. Tristicia calorem in interi-
 ora corporis reducit, paulatim, unde pulsum facit paruum, debilem

¹ inacionis

et rari. que si moiet quo ad ut qsumat fit pulsus umictosus
 pmi. dem formictosus. Timor calore inferiora corpus su
 bito pellit natate. Virtus uero in quasi timida fugit in quasi de
 femura redit. Quare fit pulsus uelox tremens et iordi
 nat. Si uero timor moiet. et memoria non amittat. pulsus red
 dit tibi similis. Si autem tardauerit tadium quod usque dissolua
 t ut. facit prius pulsus uermictosus dehinc uero formictosus.
Dolor quique si in aliquo principali fit imbro sic manu siue
 pede et est maximus facit idem quod imbro principali. Dolor quod siue
 principali fit siue non principali imbro. pulsus facit fortem.
 nimis uelox et spissum quod nata adhuc tunc mouetur
 ut dolor expellatur. cum quod uero uitalis et calor mouet na
 tat. Qui dolor si permanserit quo ad uanuerit ut. pul
 sus parui fit et debilis. et ex calore uelox. spissus et inordina
 tus. quod fit quod dolor inordinat. Mutatio pulsus ex mani
 cione sic ex diarra et fluxu sanguinis aut de naribus aut
 de uenis aut de aliis locis inuicio facit pulsus parui et defec
 tum tardum quod et rari. et ex nimia manicione uenarum quasi ua
 cium. Quod si moiet ut ut dissoluat. facit uermictosus et pica for
 mictosus. Si manicio fit subita. facit umictosus. et pica form
 ictosus. **De diminutione pulsus propter uirtutis generatias.**

Mutat pulsus ex gignitate et restrictione uirtutis generat.
 ex humoribus; nimis qui in toto gignat malos morbos.
 Qui si in uno solo habundet membro morbum faciunt. se
 cundum naturam ipsorum humorum et naturam et effectum men
 brorum. Vnde morbi nascentes ex plenitudine nascentibus.
 et quos faciunt pulsus. si pulsus dicendi sit uniuersalis. post
 uero particularis. Pulsus uero uniuersalis agguantibus uirtute morbi
 parui debilis et plenus. Virtus enim deficit a gignitate humorum.
Defectione autem uirtutis defectio sequitur pulsus quod non pot
 debilitari. In plenum pro habundantia spissus est quod ex ne
 cessitate aere tunc debet. Virtus autem ex humoribus pul
 sus facit inordinatum sic ignis appositus multis lignis ali
 quod subymit aliquod emigit. Quod uero ut multum est gignda.

Diminutione pulsus propter
 uirtutis generatias. vii.

plenitudine
 plures sunt quod
 nascuntur ex ma
 nitione. Nos autem
 incipimus a morbo
 plenitudine

et rarum, quæ si moretur quoad uirtus consummatur, fit pulsus uermiculosus
 primum, deinde formiculosus. Timor calorem in inferiora corporis su-
 bito propellit naturalem. Virtus uero modo quasi timida fugit modo quasi de-
 fensura redit. Quapropter fit pulsus uelox tremens et inordi-
 5 natus. Si uero timor moretur, et memoria non amittatur, pulsus red-
 ditur tristi similis. Si autem tardauerit tamdiu quousque dissolua-
 tur uirtus, facit prius pulsum uermiculosum dehinc uero formiculosum.
 Dolor quoque si in aliquo principali fit membro sicut manu, siue
 pede et est maximus facit idem quod membro principali. Dolor ergo siue
 10 principali fit, siue non principali membro, pulsum facit fortem,
 in inicio uelocem et spissum, quia natura adhuc tunc mouetur
 ut dolor expellatur, cum qua et uirtus uitalis et calor mouetur na-
 turalis. Qui dolor si permanserit quoad uanuerit¹ uirtus, pul-
 sus paruus fit et debilis, et ex calore uelox, spissus et inordina-
 15 tus, quod fit quia dolor interdum minoratur. Mutacio pulsus ex inani-
 cione sicut ex diarria et fluxu sanguinis, aut de naribus aut
 de uenis aut de aliis locis inicio facit pulsum paruuum et defec-
 tum tardum quoque et rarum, et ex nimia inanicione uenarum quasi ua-
 cuum. Quod si moretur ut uirtus dissoluatur, facit uermiculosum et postea for-
 20 miculosum. Si inanicio fit subita, facit uermiculosum, et postea formi-
 culosum. *De diminutione pulsus propter res uirtutum generatiuas. .vii.*
 Mutatur pulsus ex grauitate et constrictione uirtutis generate,
 ex humoribus nimiis qui in toto generant malos morbos.
 Qui si in uno solo habudent membro morbum faciunt, se-
 25 cundum naturam ipsorum humorum et naturam et effectum men-
 brorum. Vnde morbi nascentes * ex plenitudine nascentibus,
 et quos faciunt pulsus, sed prius dicendi sunt uniuersaliter, post
 uero particulariter. Pulsus uero uniuersalis aggrauantibus uirtutem morbus
 paruus debilis et plenus. Virtus enim deficit a grauitate humorum.
 30 Defectionem autem uirtutis defectio sequitur pulsualis quia non potest
 debilitari. In plenum propter habundantiam spissus est quia ex ne-
 cessitate aerem trahere debet. Virtus autem ex humoribus pul-
 sum facit inordinatum sicut ignis appositus multis lignis ali-
 quando subpremitur, aliquando emergit. Quando uero uirtus multum est grauida,

* ex plenitudine
 plures sunt quam qui
 nascuntur ex ina-
 nitione. Nos autem
 incipimus a morbis
~~ex plenitudine~~

¹ uanuerit

multiplicē diuſitate pulſiū neceſſe ē faciāt. aut ſc̄l in
 magnitudine aut in uirtute aut in uelocitate. aut in
 duab' ſiue plurib' ſiue i pauciorib'. Cū aut' ſc̄l eāpet
 humorib; nūm fac̄ eāle diuſitatib' magnū ſc̄l equan
 humorib; ⁊ ſi ab humorib' uncat. parū ⁊ pfecti ſc̄
 pulſiū. ⁊ plusqua fortes efficiunt. ⁊ egr̄io aliqui ſc̄l
 ex quib' dā nocentia ſubito mouet. ⁊ repente ferit di
 gitos cū quieſcat pulſiū que p̄uſſio ſup̄flua eſſe uide
 tur. Cui' cauſa q̄ cū nata quieſcat ſup̄uenit aliq' no
 ciuitū. un' mouet inuita ut ab illo tm̄ ſe defendat.

Aliqui defendi' uirt' in tēp̄ mot' un' quieſcat neceſſe eſt. ⁊ p̄
 hoc int' duas ſiue tres una p̄cuſſio unū apparet. Hic eſt
 pulſiū uniuſat' ueniens ex plenitudine uirtutē quante.

Particulatis eſt ex ſanguine. p̄ totū corp' ſe diſſigente q̄
 magū eſt ⁊ uelox ſanguinis calore. ⁊ tēpac' inter durū
 ⁊ molle tact' ſc̄l eī calidus. Si aut' ex col. r. ē fit uelox ⁊
 ſp̄ſſus. calidiſſim' quoq; ⁊ dur' ⁊ mordimat' quod ḡangit
 ex ſiccitate colē. r. Qd' ſi habundantia fit ex flegmate fac̄
 pulſū minore. ⁊ tardiore. molliore ⁊ unū mordimatum.

Si ex col' fit magna facit q̄ flegma. Si tardior eſt ⁊ durior.

Cū aut' humores illi in corpe putreſcant ut febres faciāt.
 magnū uelocē ⁊ ſp̄ſſum mordimatum ⁊ in tactu cal'. Eſt
 aut' pulſiū maior' ſminor' ſc̄dm qualitates humor' habun
 dantiū. Si humores putridi. ex col. r. ſint ⁊ multa pulſiū
 maior' ⁊ ſp̄ſſior. fit durior q̄q; ⁊ mordimatio. Si parū fit
 maior. quā hiſ que durū. Si ex flegmate fit parū ⁊
 tardus. ⁊ n̄ durus. ⁊ p̄ humectacionē flegmatis n̄ mor
 dimat'. Si aut' humores putridi. ex col. n. ſint faciūt pul
 ſū ſup̄dictū ſi durū. p̄ ſiccitate col. n.

De pulſibus

In ſingula membra **ap̄tema ſignificantib;** .viii.
 in quib' humores ſe coadunant ut ap̄tema aut alioſ mor
 bos neceē ē faciāt. Nos aut' incipiam' quid ap̄temata
 faciāt in pulſib'. Ap̄temata ḡ multū modū ſc̄l diuſa. Aut
 enī cal' ſc̄l ap̄temata. aut ex ſanguine naſcentia que fleg

pulſib; ap̄tema
 ſignificantib' .viii.

multiplicem diuersitatem pulsuum necesse est faciat, aut scilicet in
 magnitudine aut in uirtute aut in uelocitate, aut in
 duabus siue pluribus siue etiam paucioribus. Cum autem uirtus equiparet
 humoribus numerum facit equale diuersitatibus magnum scilicet equans
 5 humoribus et si ab humoribus uincatur, parui et perfecti sunt
 pulsus, et plusquam fortes efficiuntur, et econtrario aliquando uirtus
 ex quibusdam nocumentis subito mouetur, et repente ferit di-
 gitos cum quiescat pulsus quę percussio superflua esse uide-
 tur. Cuius causa quia cum natura quiescat superuenit aliquod no-
 10 cumentum, unde mouetur inuita ut ab illo tantum se defendat.
 Aliquando defenditur uirtus in tempore motus unde quiescat necesse est, et propter
 hoc inter duas siue tres una percussio minus apparet. Hic est
 pulsus uniuersalis ueniens ex plenitudine uirtutem grauante.
 Particularis est ex sanguine, per totum corpus se dispergente qui
 15 magnus est et uelox sanguinis calore, et temperatus inter durum
 et molle tactus uero eius calidus. Si autem ex colera rubea est fit uelox et
 spissus, calidissimus quoque et durus et inordinatus quod contingit
 ex siccitate colerę rubeę. Quod si habundantia fit ex flegmate facit
 pulsum minorem, et tardiozem, molliorem et minus inordinatum.
 20 Si ex colera fit magna facit quod flegma. Si tardior est etiam durior.
 Cum autem humores illi in corpore putrescant ut febres faciant,
 magnum uelocem et spissum, inordinatum et in tactu calidum. Est
 autem pulsus maior uel minor secundum qualitates humorum habun-
 dantium. Si humores putridi, ex colera rubea sint et multi pulsus
 25 maior et spissior, fit durior quoque et inordinator. Si parui fit
 maior, quam his quem diximus. Si ex flegmate fit paruus et
 tardus, et non durus, et propter humectacionem flegmatis non inor-
 dinatus. Si autem humores putridi, ex colera nigra sint faciunt pul-
 sum supradictum sed durum, propter siccitatem colere nigre. *De pulsibus*
 30 *In singula membra apostema significantibus .viii.*
 in quibus humores se coadunant ut apostema aut alios mor-
 bos necesse est faciant. Nos autem incipiamus quid apostemata
 faciant in pulsibus. Apostemata ergo multis modis sunt diuersa. Aut
 enim calida sunt apostemata, aut ex sanguine nascentia quę fleg-

mones s̄ uocata. aut ex col. r. ⁊ deersipula. aut ex fleg-
 mate ⁊ uocant̄ odumia. aut ex col. n. q̄ schros s̄ uocata.
 aut ⁊ p̄ locū ubi fuerint sic in cerebro ⁊ in dō. manu **⁊ apemata**
 pede. aut ex m̄broz suba sic carnosā aut neruosa. ⁊ multū
 uenosa. nūm̄ ue artiatā ⁊ similia. aut ex m̄suris ap̄tema-
 tū sic magna aut parua s̄. Cū ḡ ap̄temata tot diuisi-
 tatib; sint facta. necesse est ut ⁊ pulsus s̄ ea diuisent. In
 capiendū aut̄ p̄m̄ de pulsib; qui fiunt ex flegmombus.
Hos sequit̄ temp̄ ⁊ dolores ⁊ poroz op̄ilationes. p̄t̄ in p̄-
 siones. Cū por̄ op̄ilent̄ sum̄ n̄ eḡdit. un̄ ibi coadunat̄
 necesse ē calefiat ⁊ putredines faciat. Qd̄ si magnū sit ap̄-
 tema aut in p̄ncipalib; sit m̄bris. feces fac̄ febres autē
 hec pulsū durū. parū. debile. uelocē ⁊ spissū. ⁊ mordi-
 natū sic serrā faciunt. Duriciē extensionē artiarum
 est paruitas. p̄t̄ duriciē. ⁊ sub̄ organoz. ⁊ defectio-
 nē utū q̄ dure artie utū n̄ obedunt dilatandi. De-
 fectio uirtutis dilatare organa n̄ pot̄ ⁊ q̄ oportet. Ve-
 locitas ⁊ spissitudo s̄ necessaria. ad nūm̄ caloris refri-
 gationē. Cū em̄ defectio uirtutis semel aerē arthe-
 re n̄ sufficiat. oportuit sepī id repeti q̄ uno impetu
 neq̄bat impleri. Diuisitas est q̄ eq̄it̄ n̄ p̄mittit dilatare. **q̄ sicut sic serrā**
ex duricie dicit̄
V n̄ partē s̄ magnū ⁊ partē s̄ parū oportuit. diuisari. Que
 diuisitas apparet̄ sub digitis nom̄ serrę eximitacione. ac-
 cepit. hec causa ē diuisitas d̄bet pulsus in calido ap̄tema-
 te. idē durū. parū. debile. uelocis. spissū. ⁊ mordinati. Cum
 aut̄ oē ap̄tema. uū. habeat tēpa. uicū. augmētū. statū.
 ⁊ declinationē. necesse ē pulsū scdm̄ q̄itates diuisari tē-
 p̄m. In uicū em̄ mū h̄c duriciē. Vn̄ magnū ē ⁊ fortis.
 ueloz q̄ atq; spissū ⁊ parū diuisū. Ap̄tema. n̄. uū.
 cio n̄ ad eo fonte. q̄ duriciē est parua. In augmēto hec
 eadē s̄ ḡidanda. s; t̄m̄ maioranda. maxime duriciē.
 que plenitudinē ḡmitat̄. Extēsiō ⁊ diuisitas in h̄ aug-
 mento oportet eē maiora. est aut̄ pulsus paruis. Cū
 q; ad statū p̄ueniat̄ oīa que durū augmētāt. mari-

mones sunt uocata, aut ex colera rubea et de erisipila, aut ex flegmate et uocantur odimia, aut ex colera nigra que scliros sunt uocata, aut etiam propter locum ubi * fuerint sicut in cerebro uel in stomacho, manu *apostemata pede, aut ex membrorum substantia sicut carnosae aut neruosa, uel multum

5 uenosa, nimisue arteriata et similia, aut ex mensuris apostematum sicut magna aut parua sunt. Cum ergo apostemata tot diuersitatibus sint facta, necesse est ut et pulsus secundum ea diuersentur. Incipiendum autem prius de pulsibus qui fiunt ex flegmonibus.

Hos sequuntur semper et dolores et pororum opilationes, propter impressiones. Cum pori opilentur fumus non egreditur, unde ibi coadunatus

10 necesse est calefiat et putredines faciat. Quod si magnum fit apostema aut in principalibus fit membrum, feces facit. Febres autem hec pulsum durum, paruum, debilem, uelocem et spissum, et inordinatum sicut serram faciunt. Duricies extensionem arteriarum

15 est paruitas, propter duriciem, et substantiam organorum, et defectionem uirtutum quia durae arteriae uirtuti non obediunt dilatandi. Defectio uirtutis dilatare organa non potest et quod oportet. Velocitas et spissitudo sunt necessaria, ad nimium caloris refrigerationem. Cum enim defectio uirtutis semel aerem attrahere non sufficiat, oportuit sepius id repeti quod uno impetu

20 nequibat impleri. Diuersitas * est quae equaliter non permittit dilatari. * que fuit sicut serra ex duricie contig[it]

Vnde partim secundum magnum et partim secundum paruum oportuit, diuersari. Quae diuersitas apparens sub digitis nomen serrae ex imitatione, accepit. Haec causa est diuersitas cuiuslibet pulsus in calido apostemate,

25 id est duri, parui debilis, uelocis, spissi, et inordinati. Cum autem omne apostema .iiii. habeat tempora, initium, augmentum, statum, et declinationem, necesse est pulsus secundum qualitates diuersari temporum. In initio enim minus habet duricie. Vnde magnus est et fortis, uelox quoque atque spissus et parum diuersus. Apostema enim in initio non adeo forte, quia duricies est parua. In augmento haec

30 eadem sunt consideranda, sed tamen maioranda, maxime duricies, quae plenitudinem committatur. Extensio et diuersitas in hoc augmento oportet esse maiora, est autem pulsus paruus. Cum quae ad statum perueniatur omnia quae diximus augmentantur, maxi-

me tm duriciae. ⁊ diuſitas in ſtatu ſit fortiora p̄t ſu-
 pradicta. Tc aut pulſus ē debiliſſim⁹. Velocitas ⁊ ſpi-
 ſitudo augm̄tant. ut calor unū refrigeret. In declina-
 tione. i. cū deſcendat aſtēma diſſoluunt humores.
 unū aſtēma ſim̄t. Oportet aut ⁊ pulſus infam̄ reducan-
 tur q̄tates aut cū diſſipent ſubtiles. q̄m̄ indurancur
 ibidē p̄manentes. ⁊ ibidē aſtēma in duriciē mutat.
 unū pulſus durior. ſubtiliorq; q̄ organa in latitudine
 ⁊ p̄funditate. in ſua duriciē n̄ dilatant. Cit aut̄ impet̄ ue-
 locitatis p̄ diminutionē caloris. quē q̄ parui⁹ eſt n̄ ope-
 tet refrigerari. Hęc ē mutacio pulſus ex calido aſtēma-
 te. Inmudo eſt pulſuū. cauſa ſubē membroy. Carnoſa n̄
 h̄t durū neq; parui⁹. Neruoſa h̄t duruſſimū ex duriciē
 ſc̄t neruoy ⁊ paruſſimū ex duriciē nimia ⁊ fortitudine
 doloꝝ q̄ ſenſibiliſſim⁹ ē loc⁹ neruoſus. Diuſitas q̄ ē nimia
 ut eadē ſerrata q̄ magnū ſit aſtēma. Diuſitas hęc ſit
 t̄nebunda. q̄ ex diſtentione ⁊ duriciē ē hui⁹ pulſus ma-
 iorib; q̄ in aliis pulſib;. Hęc duab; ex cauſis ſubſeq̄r ma-
 gnitudine ſc̄t aſtēmati. ⁊ duriciē nerui. Vñ ⁊ pulſus
 idē patit. q̄ ⁊ corde artus. Que cū nimū extendunt n̄
 p̄cuſſionē adheſcunt. ſ; poti⁹ poſt longū tēp̄ t̄munt. Cū
 aut̄ aſtēma eſt in locis multū neruoſis. pulſ⁹ ē minor
 duriciē. ⁊ molliaci maioris. Hęc aut̄ m̄bra neruoſis
 molliora. Si aſtēma eſt in m̄bris artiacis pulſus mag-
 nus erit. ex numerate caloris. ⁊ diuſus ex paſſione cor-
 dis ſubita nulla mediante cauſa. in mutacionē p̄t
 locū. Si aſtēma ē in cerebro. pulſū fac̄ ſic ⁊ in artia-
 cis m̄bris. Si in epate ſit. pulſus erit ſimil⁹ m̄broꝝ ner-
 uoſoy pulſu. Si in m̄bris uicinis. in ipſo enī corde
 nullū aſtēma pot̄ eē aiali exiſtente. ſit pulſus ar-
 tiacis m̄bris ſimillim⁹. Hui⁹ modi ē diuſitas pulſuum
 ex calore aſtēmati ⁊ p̄ locū. atq; m̄brū aliq̄n cali-
 do aſtēmate. accidētariū euenit. Et idō pulſus q̄po-
 ſit⁹ ſit ex natā aſtēmati ei accidētis. Accidēt aut̄

me tamen duricies, et diuersitas in statu sunt fortiora propter supradicta. Tunc autem pulsus est debilissimus. Velocitas et spissitudo augmentantur, ut calor nimius refrigeretur. In declinatione id est cum descendat apostema dissoluuntur humores, unde apostema finitur. Oportet autem et pulsus insani reducantur qualitates, aut cum dissipentur subtiles, grossi indurantur ibidem permanentes, et ibidem apostema in duriciem mutatur, unde pulsus durior, subtiliorque quia organa in latitudinem et profunditatem, in sua duricię non dilatantur. Est autem impetus uelocitatis propter diminutionem caloris, quem quia paruus est non oportet refrigerari. Hęc est mutacio pulsus ex calido apostemate. Inmutatio est pulsuum, causa substantię membrorum. Carnosa non habet durum neque paruum. Neruosa habet durissimum ex duricię scilicet neruorum et paruissimum ex duricie nimia et fortitudine dolorum quia sensibilissimus est locus neruosus. Diuersitas quoque est nimia ut eadem serrata quod magnum sit apostema. Diuersitas hęc fit tremebunda, quod ex distensione et duricię est huius pulsus, maioribus quam in aliis pulsibus. Hęc duabus ex causis subsequuntur magnitudine scilicet apostemati, et duricię nerui. Vnde et pulsus idem patitur, quod et corde arcus. Quę cum nimium extenduntur non percussioni adquiescunt, sed potius post longum tempus tremunt. Cum autem apostema est in locis multum neruosis, pulsus est minoris duricie, et molliciei maioris. Hęc autem membra neruosis molliora. Si apostema est in menbris arteriacis pulsus magnus erit, ex nimietate caloris, et diuersus ex passione cordis subita nulla mediante causa, in mutationem propter locum. Si apostema est in cerebro, pulsum facit sicut et in arteriacis menbris. Si in epate fit, pulsus erit similis membrorum neruosorum pulsui. Si in menbris uicinis, in ipso enim corde nullum apostema potest esse animali existente, fit pulsus arteriacis menbris simillimus. Huiusmodi est diuersitas pulsuum ex calore apostematum et propter locum, atque membrum aliquando calido apostemate, accidentatum euenit. Et ideo pulsus compositus fit ex natura apostematis ei accidentis. Accidens autem

p̄t̄ m̄br̄i āp̄temosi uariā colligationē sic sp̄asm̄ q̄ ho
 ex āp̄temate diafragmati patit̄. ex colligantia s̄t̄
 diafraḡ. ⁊ cerebri aut̄ p̄ m̄br̄i actionē āp̄temosi s̄t̄
 est corruptio digestioni ex āp̄temate. in st̄o. ⁊ sic anhe
 lē. ⁊ suffocatio ex pulmone āp̄temoso. S̄t̄ ⁊ alia accidē
 tia āp̄temati extranea. sic sincop̄is dolor capitis. ⁊ alia
 h̄ modi. De q̄b̄ dicem̄ cū de singlis accidentalib̄ disputa
 bum̄. hec s̄t̄ mutaciones pulsū ex cal̄ āp̄temate nascē
 tē de sangne. Āp̄temata. ex col̄. r̄. uascentia que uocan
 tur erisipula. pulsū faciunt magnū. sp̄ssū. atq; durū. q̄
 calore ⁊ siccitate ḡtinḡ. col̄. r̄. diuisū q̄ ex nimia duricie.
 Si fr̄iḡ fuerit āp̄tema ⁊ ex flegmate. pulsū tardū rariūq;
 uid̄ face. Non ē necesse multū refrigerare. Noll̄ enī est pul
 sū idē p̄t̄ flegmatis humiditate. n̄ diuisū p̄t̄ paruita
 tē duricie. Si āp̄tema ex col̄. ē. r̄. pulsual̄ seq̄r̄ subtilitas.
 duricies est ⁊ ⁊ tarditas atq; raritas. Diuisior hic ē alius
 ⁊ h̄ causa duricie. Oportet aut̄ intelligi q̄ q̄ntitas hui
 mutōi in multitudine ⁊ pauitate ex āp̄tematis est q̄si
 danda. q̄ntitate. ⁊ ex m̄broꝝ nobilitate ⁊ egr̄o. Si r̄.
 āp̄tema est magnū ⁊ in aliq̄ nobiliū m̄broꝝ sic in ce
 rebro ⁊ in epate. aut in stom̄ magna ⁊ fortis ē mutō
 si parū. ⁊ in manu siue pede seq̄r̄ ḡr̄ū. Cū ad posse
 nr̄m de ḡn̄ib̄ tractauim̄ āp̄tematū. ⁊ sufficiēt̄ dixē
 rim̄ de diuisitatib̄ pulsū suoz. oportet subsequi tē
 tatū de pulsib̄ in q̄b; libet m̄bris aut ab aliis morbis
 nascētib̄. *De pulsib; cereb; passionē potenti bus.*

Morbi in corporū m̄bris s̄t̄ multi. s; tñ *VIII.*
 pulsū facientes aliq̄ sibi inuicē s̄t̄ similes. aut quia
 morbi sp̄t̄t̄en̄ sibi simulant̄. aut in causis. aut etiā
 in m̄broꝝ s̄iba. Vñ ⁊ ad breuandus est t̄tat̄ cū p̄ q̄dā
 hoz pulsus alioꝝ m̄broꝝ cognoscantur. Incipiendū ḡ a mor
 bis in m̄bris nascētib̄ aiatis. sic in cerebro p̄cedentibus
 ab ip̄so. Dicendū est ⁊ que p̄ ipsa pulsū sit mutō. Mor
 bi ī cerebro nascētes aut frenes̄. aut mania. aut li

sp̄ssū cerebri. pas
 nes potentib̄. viii.

propter membri apostemosi uariam colligationem sicut spasmus quem homo
 ex apostemate diafragmatis patitur, ex colligantia scilicet
 diafragmatis et cerebri aut propter membri actionem apostemosi sicut
 est corruptio digestionis ex apostemate, in stomacho, et sicut anhe-
 5 litus et suffocatio ex pulmone apostemoso. Sunt et alia acciden-
 tia apostemati extranea, sicut sincopis dolor capitis, et alia
 huiusmodi. De quibus dicemus cum de singulis accidentibus disputa-
 bimus. Heę sunt mutationes pulsuum ex calido apostemate nascent-
 tē de sanguine. Apostemata, ex colera rubea nascentia quę uocan-
 10 tur erisipila, pulsum faciunt magnum, spissum, atque durum, quod ex
 calore et siccitate contingit, colere rubee diuersum quoque ex nimia duricię.
 Si frigidum fuerit apostema et ex flegmate, pulsum tardum rarumque
 uidetur facere. Non est necesse multum refrigerare. Mollis enim est pul-
 sus idem propter flegmatis humiditate, non diuersus propter paruita-
 15 tem duriciei. Si apostema ex colera, est nigra pulsualis sequitur subtilitas,
 duricies est etiam et tarditas atque raritas. Diuersior hic est aliis
 et hec causa duriciei. Oportet autem intelligi quia quantitas huius
 mutationis in multitudine et paucitate ex apostematis est consi-
 deranda, quantitate, et ex membrorum nobilitate et econtrario. Si enim
 20 apostema est magnum et in aliquo nobilium membrorum sicut in ce-
 rebro et in epate, aut in stomacho magna et fortis est mutatio
 si paruum, et in manu siue pede sequitur contrarium. Cum ad posse
 nostrum de generibus tractauerimus apostematum, et sufficienter dixe-
 rimus de diuersitatibus pulsuum suorum, oportet subsequi trac-
 25 tatum de pulsibus in quibuslibet membris aut ab aliis morbis
 nascentibus. *De pulsibus cerebri passiones portentibus.*
Morbi in corporum membris sunt multi, sed tamen viiii.
 pulsum facientes aliqui sibi inuicem sunt similes, aut quia
 morbi spetietenus sibi simulantur, aut in causis, aut etiam
 30 in membrorum substantia. Vnde etiam adbreuiandus est tractatus cum per quosdam
 horum pulsus aliorum membrorum cognoscantur. Incipiendum ergo a mor-
 bis in membris nascentibus animatis, sicut in cerebro procedentibus
 ab ipso. Dicendum est etiam quę per ipsa pulsuum sit mutatio. Mor-
 bi in cerebro nascentes aut frenesis, aut mania, aut li-

turgia. & quasi exortacio sōni ggelatio. epilepsia. apoplex-
 ia. spasmi. mēbroꝝ mollicies. frenesii ē aystema int̄ cerebri
 pelliculā q̄ntū nata ē nervosa. parū faciem pulsu. spūsu.
 forte. & sensu q̄si a loco suo se moueat apparentē. Cuius du-
 riciē. p̄p̄t aystematū est distensionē. In nervosis enī men-
 bris est paruitas p̄p̄t duriciē dilatacionū in quementē.
S p̄p̄tudo ut refrigerent̄ calor. fortitudo q̄ in his morbis
 ut est fortior un̄ q̄da morbidi in his infirmitatib⁹ subito
 erigunt. & p̄cussiores & garrientes & garrientes efficiunt
 q̄ ex corruptione mentis gseq̄. Diuinitas fit ex in quemen-
 ti dilatacionē organi causa duriciē & digestionis & for-
 titudine uirtutis. Vñ fit ut pars dilatec̄ pars ū n̄ appa-
 reat. t̄m sensu quasi a loco suo uideat̄ uidi. An aut̄ ex
 col̄ est humorib⁹. fit pulsu tremebund⁹ ex causa q̄ antea
 dixim⁹. Hoc aut̄ maxime in morbo h̄mōi q̄ gtingit cū
 aystema sit parū. nec ipsū ostēdat pelliculē cerebri.
 aut cū humores sūt flegmatici. nec p̄mittant uirtu-
 tē dilatarī. Aliq̄n in h̄ morbo dilatacio uelocior q̄ gstric-
 tio. Aliq̄n gstric tio uelocior q̄ dilatacio. cui rei causa ē
 q̄ aystema. cat̄ in pelliculā cerebri est. & ḡtinue febres
 ex putredinib⁹ sūt humorū. quas aystema fac̄ cū calefi-
 unt. Dilatacio aut̄ est uelocior cū plurim⁹ sit calor q̄
 aer trahit̄. necessario in colore cordis refrigerando. & g-
 stric tio tardior ut aeris frigiditas in corde sit habunda-
 tior. Cū humores ū sit plures gstric tio uelocior ē. & di-
 latacio tardior ē. q̄ fit ex necessitate putredinē fumoso-
 rū humorū expellente. Vocat̄ alit̄ hic pulsu gstric ti-
 uis. q̄ in oib⁹ est febrib⁹ ex putredine nascentib⁹. Cū
 enī calor putredinib⁹ sit maior dilatacionis suē inicio
 festinantior ē q̄ fit ex sup̄dictis causis. H̄mōi s̄ pul-
 sus in frenesi. In macris. & metacolicis s̄ plurim⁹. Litar-
 gias & m̄te ḡstipatis s̄ pulsu magni. debiles. molles.
 Si aut̄ humorū pu-
 tredinē calore
 sūt maiores gstric-
 tio fit uelocior ut dilatacio i inicio sit tardior i fine ū uelocior ut gstric tio sit
 festinantior.

dilatatio uelo-
 cior q̄ gstric tio
 ut pulsu in

In fine ū sue
 plexionis tardior
 Si aut̄ humorū pu-
 tredinē calore
 sūt maiores gstric-
 tio fit uelocior ut dilatacio i inicio sit tardior i fine ū uelocior ut gstric tio sit
 festinantior.

targia, uel quasi excitatio somnii congelatio, epilempsia, apoplexy-
 ia, spasmus, membrorum mollicies, frenesis est apostema intra cerebri
 pelliculas quantum natura est neruosa, paruū faciens pulsum, spissum,
 fortem et sensui quasi a loco suo se moueat apparentem. Eius du-
 5 ricies, propter apostematum est distensiones. In neruosis enim men-
 bris est paruitas propter duriciem dilatationi inconuenientem.
 Spissitudo ut refrigerentur calor. Fortitudo quia in his morbis
 uirtus est fortior unde quidam morbidi in his infirmitatibus subito
 eriguntur, et percussores et garrientes et garrientes efficiuntur
 10 quod ex corruptione mentis consequitur. Diuersitas fit ex inconuenien-
 ti dilatatione organi causa duricie, et digestionis et for-
 titudine uirtutis. Vnde fit ut pars dilatetur pars uero non appa-
 reat, tamen sensui quasi a loco suo uideatur uideri. Quando autem ex
 colericis est humoribus, fit pulsus tremebundus ex causa quam antea
 15 diximus. Hoc autem maxime in morbo huiusmodi quod contingit cum
 apostema sit paruū¹, nec ipsum ostendant pelliculę cerebri,
 aut cum humores sint flegmatici, nec permittant uirtu-
 tem dilatari. Aliquando in hoc morbo dilatatio uelocior quam constrictio.
 Aliquando constrictio uelocior quam dilatatio, cuius rei causa est
 20 quia apostema, calidum in pelliculis cerebri est, et continue febres
 ex putredinibus sunt humorum, quas apostema facit cum calefi-
 unt. Dilatatio autem est uelocior cum plurimus sit calor quia
 aer trahitur, necessario in colore² cordis refrigerando, et con-
 strictio tardior ut aeris frigiditas in corde sit habundan-
 25 tior. Cum humores uero sint plures constrictio uelocior est, et di-
 latatio tardior est, quod fit ex necessitate putredines fumoso-
 rum humorum expellente. Vocatur aliter hic pulsus constricti-
 uus, qui in omnibus est febribus ex putredine nascentibus. Cum
 * dilatatio uelo-
 cior quam constrictio
 ut pulsus in 30 festinantior est * quod fit ex supradictis causis. Huiusmodi sunt pul-
 sus in frenesi. In macris, et melancolicis sunt plurimi. Litar-

* In fine uero sue com-
 plexionis tardior.
 Si autem humorum pu-
 tredines calore
 sint maiores constrictio
 fit uelocior ut dilatatio
 in inicio sit tardior in fine uero uelocior ut constrictio sit
 festinantior.

¹ paruū

² calore

110
 vnde fit. necesse pulsus meliores sunt. flegma in his morbis
 pascit. et febres non fortes facit. Vnde pulsus oportet sit ma-
 ior quam ex nimia debilitate est debilis. Ex defectio est vitium
 cum humiditate diuisitas estuosa. Quia enim humores sunt
 frigidi pulsus tardescit. et rarefat. Galenus dicit aliquando in his
 pulsus duplicis est percussio. quod sequitur cum humores in ce-
 rebro augmententur quibus et pelliculae distendantur et organa in-
 durantur. et a motu suo tempestiuo pulsus ad duas percussio-
 nes mouetur. Morbus qui coma grece appellatur. latine uero quasi
 exprophetia a sono dicitur quod frenesi et lithargia diuisatur.
 Inter freneticum et lithargicum medietatem habebit pulsi. Ani-
 mularum autem in comate frenetico sunt maiores. Est mollior. et fleg-
 maticos in cerebro. quod in uelocitate et spissitudine est
 mediocritas neque inmensa fit. Tremor enim pulsus in manio-
 bus et freneticis ex siccitate sua contingit. Pulsus in congelatio-
 ne qui morbus in cerebro est ex siccitate et in uentriculis
 puppis ex humoribus frigidis et siccis sunt et lithargiaci.
 si tamen durior et fortior et minus diuisior. quod ex siccitate con-
 tingit. Humiditas enim vitium organorum emollic. Diuisitas
 autem sequitur defectio. In his uero morbo. pulsus tactu est calidus. A-
 poplexia et epilepsia ex siccitate uentriculorum cerebri
 nascuntur. et hi ex grosso flegmate uero regitua et moti-
 ua vitium pascunt. Secundum quod in subsequenti libro dic-
 tum sunt. Hi uero morbi pulsi inchoa sunt faciunt the-
 tanosum ex distensionibus pellicularum cerebri. quod multitudine
 collegerunt humorum. Pulsus autem non naturalis sunt quod muta-
 bilis mutat non quod thetanosi efficiunt. Sed cum morbi aug-
 mentantur et confortantur pulsi mutantur et a spissitudine in
 immixtum et a immixto in firmum. Spasmi qui ner-
 ui ex siccitate est. et ad se inuicem coadunatione pascuntur.
 et extremitatibus suis contrahuntur distenduntur artibus. et ut
 non perfecte dilatare ualeat indurat. Vnde quasi tremens pul-
 sus efficitur. et tamen non tamen si salit potest. Qui cum dilataret sagittam

bris ad ipsum currentes. Cerebrum quoque humidum est membrum.
 Vnde fit, necesse pulsus meliores sint. Flegma in his morbis
 putrescit, et febres non fortes facit Vnde pulsus oportet sit ma-
 ior qui ex nimia debilitate est debilis. Ex defectione uero uirtutis
 5 cum humiditate diuersitas estuosa. Quia enim humores sunt
 frigidi pulsus tardescit, et rarescit. Galienus dixit, aliquando in hoc
 pulsus duplicis est percussio, quod consequitur cum humores in ce-
 rebro augmententur quibus eius pelliculę distentuntur et organa in-
 durantur, et a motu suo tempestiuo pulsus ad duas percussio-
 10 nes mouetur. Morbus qui coma grece appellatur, latine uero quasi
 expergefactio a somno dicitur, quia frenesi et lithargia diuersatur.
 Inter freneticum et lithargium mediocrem habebit pulsum. Assi-
 milatur autem interdum frenetico sed maior. Est mollior, propter fleg-
 maticos in cerebro, quam in uelocitate et spissitudine est
 15 mediocris, neque tremebundus fit. Tremor enim pulsus in manio-
 sis et freneticis ex siccitate sua contingit. Pulsus in congelatio-
 ne quia morbus in cerebro est ex constipatione et in uentriculis
 puppis, ex humoribus frigidis et siccis, similis est lithargicis,
 sed tamen durior et fortior, et minus diuersior, quod ex siccitate contin-
 20 git. Humiditas enim uirtutes organorum emollit. Diuersitas
 autem sequitur defectionem. In hoc uero morbo, pulsus tactu est calidus. A-
 poplexia et epilepsia ex constipationibus uentriculorum cerebri
 nascuntur, et hoc ex grosso flegmate unde regitiua et moti-
 ua uirtutes paciuntur. Secundum quod in subsequenti libro dic-
 25 turi sumus. Hii utrique morbi pulsum inicio sui faciunt the-
 tinosum ex distensionibus pelliculorum cerebri, quę multitudi-
 nem collegerunt humorum. Pulsus autem non naturalibus suis qualita-
 tibus mutatur, non qui thetinosi efficiuntur. Sed cum morbi aug-
 mentantur, et confortantur, pulsum mutant, et a spissitudine in
 30 uermiculosum et a uermiculoso in formiculosum. Spasmus quia ner-
 ui ex constrictione est, et ad se inuicem coadunationem paci-
 untur, et extremitatibus suis contrahuntur, distendit arterias, et ut
 non perfecte dilatari ualeat indurate. Vnde quasi tremens pul-
 sus efficitur, et tamen non tremat, sed salit potius. Qui cum dilatetur sagit-

te arcu exreunt assimilant. cum uero gstringit. quasi in sin-
 fundamtu relabit. ut in dilatacione quasi magnus
 exduricie quasi fortis uideat. Si uero est quod inter magni medio-
 cri fit et paruum inter forte et debile mediocritas tamen sua
 non apparet. et timor causa. Hic est in spasmo pulsus cum
 omnes organorum partes equaliter distendant. Cum autem non sit pars multam
 partem uero distendit parum. diuisus quasi serratus reddit inter uelo-
 ce et tardum medius. Memborum mollicies et palus solent ex
 gstringationibus incipientibus anucha fieri aut et nerui ad pa-
 ciens membrum uementibus cum prout oportet ut transire non pos-
 sit. Huius morbi pulsus faciunt paruum et defectum. augmenta-
 ri rarum et tardum cum plus gfortet spissum. si non equaliter reddat. Post
 multas et passionis raras una duque spisse. Vnde galenus hunc
 pulsus uocat spissum. atque rarum. Hic est pulsus qui ex cere-
 bri et suorum neruorum morbi nascuntur. Rigores autem fe-
 brum attinent morbis neruorum. In quibus pulsus in fundum
 relabunt. ut ab extremitatibus suis ad centrum colligantur
 Hoc gangit. quod calor nascatur in interiora sui corporis. Suf-
 fic nobis dixisse de pulsibus cerebri et aliorum artuum me-
 brorum morbos significantibus. Oportet autem dicam quod signi-
 ficent pulsus membrorum pectoris. et spissum sibi atten-
 tum seu sinantia. seu anhelitum pyleumonia pleuresin.
 empylichia. emortu. seu tisin. **De pulsibus; passioes intru-**
S inantia est in lactis **mentoz spc ostendetib; .x.**
S guttus calis aystema lactis sic diximus diuisus ex subu-
 gponunt. Supiora enim carnosia inferiora neruosa atque
 cordosa. Vnde fit ut cum aystema in parte sit neruosa pul-
 sus thechnosus faciat durum. et serratum. paruum. atque spis-
 sum. sic alibi iam diximus de neruosis aystematibus. Si in
 carnosia parte sit. pulsus magnus et estuosus fit. Qui si est
 mollior et estuosior nunciat pyleumonia. fac. Si pul-
 sus sit durior et augmentet thechnatio et serratus diuisi-
 tas. sicut in spasmo nonciat. quod aystemate crescente
 patit neruus. et ex neruis cerebri per colligantiam

llib; passioes intru-
 sic ostendetib; .x.

S

tē arcum exeunti assimilatur, cum uero constringitur, quasi in sui
 fundamentum relabitur, ut in dilataciónē quasi magnus
 ex duricie quasi fortis uideatur. Sed non est quia inter magnum medio-
 cris fit et paruū inter fortem et debilem mediocrifas¹ tamen sua
 5 non apparet, et tremoris causa. Hic est in spasmō pulsus cum
 omnes organorum partes equaliter distenduntur. Cum autem non, sed pars multum
 pars uero distenditur paruū, diuersus quasi serratus, redditur inter uelo-
 cem et tardum medius. Membrorum mollicies et paralisís solent ex
 constipationibus incipientibus a nucha fieri aut etiam nerui ad pa-
 10 ciens membrum uenientibus cum prout oportet uirtus transire non pos-
 sit. Hii morbi pulsum faciunt paruū et defectum, augmenta-
 ri rarum et tardum, cum plus confortent spissum, sed non equaliter reddunt. Post
 multas enim percussiones raras una duque spissę. Vnde galienus hunc
 pulsum uocat spissum, atque rarum. Hi sunt pulsus qui ex cere-
 15 bri et suorum neruorum morbi nascuntur. Rigores autem fe-
 brium attinent morbis neruorum. In quibus pulsus in fundum
 relabuntur, ut ab extremitatibus suis ad centrum colligantur
 Hoc contingit, quia calor naturalis in interiora fugit corporis. Suf-
 ficit nobis dixisse de pulsibus cerebri et aliorum animatorum men-
 20 brorum morbos significantibus. Oportet autem dicamus quid signi-
 ficent pulsus membrorum pectoris, et spiritualium sibi attinen-
 tium seu sinantiam, seu anhelitum peripleumoniam pleuresin,
 empilchiam, emoitin, seu tisin. *De pulsibus passiones instru-*
*Sinantia est in lacertis **mentorū spiritus ostendetibus**² .x.*
 25 gutturis calidum apostema lacerti sunt diximus diuersis ex substantiis
 componuntur. Superiora enim carnosa inferiora neruosa, atque
 cordosa. Vnde fit ut cum apostema in parte sit neruosa pul-
 sum thethinosum faciat durum, et serratum, paruū, atque spis-
 sum, sicut alibi iam diximus de neruosis apostematibus. Si in
 30 carnosa parte sit, pulsus magnus et estuosus sit. Qui si est
 mollior et estiuor nunciat peripleumoniam, facit. Si pul-
 sus fit durior et augmentetur thecinatio et serratur diuersi-
 tas, futurum spasmum nonciat, quia apostemate crescente
 patitur neruus, et ex neruis cerebrum propter colligantiam

¹ mediocritas

² ostendentibus

neruoy ad ipsū. ideoq; spasmi necesse ē g̃reat. Qd si ap-
 tema nimū creuit ut infirmi possit n̄ suffocari. ipe-
 ne perichitari. pulsus paruu. i rar⁹ erit. Si ūt nimū defi-
 ciat puls⁹ est dur⁹. i h̄ g̃ring. cū mori tā ppe sit. anhelit⁹
 nascit⁹ ex canaliū pulmonis. g̃stipationib⁹ de crasso fleg-
 mate faciens pulsū diuisū. i iordinatū. Humores uirtu-
 te supantes pulsū faciunt paruu. i debile. Virtute er-
 go humores supante pulsus fit q̃si magn⁹. i fortis. Cum
 aut morbi medioct⁹ g̃fortent⁹. pulsus est spissus. Si aug-
 mentent morbi ut infirmi pene suffocet. iraritat⁹. mu-
 tat⁹ ex g̃gelatione cal⁹ natat⁹. Virt⁹ deficiens durū fac
 pulsū. In p̃pleumonia pulsus erit sic in litargia in ma-
 gnitudine mollicie. i estuositat⁹ in litargia ex humidita-
 te est flegmatic⁹. q; causa est litargie. In p̃pleumonia
 maior diuersitas. i estuositat⁹ p̃t mollicie. subē cerebri
 i calore aptematis. i techinositate sit. Aliqñ aut in h̄
 p̃siliū succedit diuisitas duplicis p̃cussionis q; ex magni-
 tudine fit aptematis. i forti techinositate subē pulmo-
 nis. un̄ pellicle ei. i subē organoy subtendunt. In u-
 tute. i defecione uelocitate q; i spissitudine pulsū
 debile ee necesse est. p̃cto morbi. i molestacione na-
 te. un̄ aliqñ in pulsū isto. supflua una aut muī est
 supflua p̃cussio. Si enī uirtute supet infirmitas. int̄
 duas. i tres una ē supflua. Si ū supet. g̃tri seqr. Nac
 q; p̃pleumonia alta secunt accidētia febris. sc̃l acui-
 ta. ex matie aptematis. i uicinitate ei. aut corde. Con-
 stipatio m̃tis seqr ex colligantia cerebri ad pulmonē
 in hac passione. Si aut fortior febris sit pulsū uelo-
 ce. i spissū fac. Si g̃stip m̃tis maior sit. pulsus rarus
 fit. Pleuresis ē ap̃stema in pelliclis costarū que ner-
 uose s̃t. h̄ec fac pulsū durū. diuisū. i serratū. q; ut
 dixim⁹ ex aptemate in neruis g̃seqr. Quia ū hunc
 morbū sep fortis seqr febris. pulsū magnū necesse
 ē esse. P̃ duricie g̃ organoy uelocē. i spissū. ut

h̄ tñ mollicies
 i estuositat⁹

neruorum ad ipsum, ideoque spasmus necesse est concreatur. Quod si apostema nimium creuerit ut infirmus possit non suffocari et pene periclitari, pulsus paruus et rarus erit. Si uirtus nimium deficiat pulsus est durus, et hoc contingit, cum mors tam prope sit, anhelitus nascitur ex canalium pulmonis, constipationibus de crasso flegmate faciens pulsum diuersum, et inordinatum. Humores uirtutem superantes pulsum faciunt paruum et debilem. Virtute ergo humores superante pulsus fit quasi magnus et fortis. Cum autem morbi mediocriter confortentur, pulsus est spissus. Si augmententur morbi ut infirmus pene suffocetur, irraritur¹, mutatur ex congelatione caloris naturalis. Virtus deficiens durum facit pulsum. In peripleumonia pulsus erit sicut in litargia in magnitudine mollicie, et estuositas² / * in litargia ex humiditate est flegmatis, quia causa est litargie. In peripleumonia maior diuersitas et estuositas propter molliciem, substantie cerebri et calorem apostematis et techinositatem sit. Aliquando autem in hoc presilsu² succedit diuersitas duplicis percussiois quod ex magnitudine fit apostematis et forti techinositate substantie pulmonis, unde pellicule eius et substantie organorum subtenduntur. In uirtute et defectione uelocitate quoque et spissitudine pulsum debilem esse necesse est, periculo morbi, et molestacione nature, unde aliquando in pulsu isto, superflua una aut minus est superflua percussio. Si enim uirtutem superet infirmitas, inter duas uel tres una est superflua. Si uero superetur, contrarius sequitur. Hanc quoque peripleumoniam alta secuntur accidentia febris scilicet acuta, ex materie apostematis et uicinitate eius, aut corde. Constipatio mentis sequitur ex colligantia cerebri ad pulmonem in hac passione. Si autem fortior febris sit pulsum uelocem et spissum facit. Si constipatio mentis maior sit, pulsus rarus fit. Pleuresis est apostema in pelliculis costarum que neruose sunt. Hec facit pulsum durum, diuersum et serratum, quod ut diximus ex apostemate in neruis consequitur. Quia uero hunc morbum seper³ fortis sequitur febris, pulsum magnum necesse est esse. Propter duriciem ergo organorum uelocem et spissum, ut

* sed tamen mollicies et estuositas

¹ in raritatem

² pulsu

³ semper

sic magnū ad aerē sufficē trahendū. Pleuresis autē ex col.
 h. nascit. aut ex sanguine. et aliquā ex flegmate. et h. ra-
 rissime. Subtiles enim pellicle nō grossos humores s; subti-
 les undiq; recipere. Si g. col. r. pulsū facit spississimū. Si ū
 ex sanguine mediocri. si ex flegmate parvū. Vñ oportet
 intelligere matiam morbi ex q̄litate spissitudinis et que
 naet accidentia futā. Si enim pulsus ē spississimū. aut pi-
 pleumoniā aut defectiōne nimia aut sincopi naet. q̄
 cū matia sit col. r. ex subtilitate et uelocitate sua instā-
 bilis. Si g. erat in pulmone in p̄pleumoniā se mutat.
 Si in cor. aut in sincopi. mutabit se aut in defectiōne
 nimia. h. aut fit ex uicinitate cordis et pulmonis ad
 loca morbi. Qd̄ spissitudo fit parua aut ḡstipatiōne
 m̄tis aut apoplexiā aut alienatiōne futā naet. Spi-
 ssitudinis enim paruitas flegmatis matiam monstrat. Cū
 aut fumū. frigidū et humidū cerebrū ascendit. Nos mor-
 bos necesse ē faciat. Itm̄ diuisitas serrata futā salutē p̄
 p̄ctm̄ naet. Que si debet sit et parua. uelocitate san-
 tatis significat. Paruitate enim apostematū et debili-
 tate demonstrat. Si ū hec serrata fortis est et multa.
 diuinitate morbi naet. Qd̄ si ut infirmi parua est
 et debet. uelocitas significat mortis. Si aut fortis san-
 tate p̄ longū tñ tepus portendit. aut cū dissolutiōe
 et districtione materię aut eisdē expurgatiōe aut i
 alia m̄bra mutōe sic si in pectoris mutet ḡcauitate.
 et tē epūma uocat. Absolute aut si in pulmone et uul-
 nera facit. atq; uocat p̄ctis. Nūq̄ mori pulsus quem
 pleuresis facit. et talis ē ei diuisitas et q̄ ea sequunt acci-
 dentia. epūma q̄ pectoris et pulmonis putridus sc̄e
 at est et p̄ctis uocat. in fine calidi uenit ap̄tema-
 tis. q̄ est in m̄bris pectoris. Hic morbi pulsus facit
 durissimū. serratissimū. uelocē et spissū. Si ū ma-
 tia in putredine mutet. a nata q̄nq; digit et emit-
 tit. Aliquā ū in nata ipsa patit un pulsus latum

sicut magnum ad aerem sufficit trahendum. Pleuresis autem ex colera,
 rubea nascitur, aut ex sanguine, etiam aliquando ex flegmate, et hoc ra-
 rissime. Subtiles enim pelliculę non grossos humores sed subti-
 les uidentur recipere. Si ergo, colera rubea pulsum facit spississimum. Si uero
 5 ex sanguine mediocrem, si ex flegmate paruam. Vnde oportet
 intelligere materiam morbi ex qualitate spissitudinis et quę
 nunciet accidentia futura. Si enim pulsus est spississimus, aut peri-
 pleumoniam aut defectionem nimiam aut sincopin nunciat, quia
 cum materia sit colera rubea ex subtilitate et uelocitate sua insta-
 10 bilis. Si ergo currat in pulmonem in peripleumoniam se mutat.
 Si in cor, aut in sincopin, mutabit se aut in defectionem
 nimiam. Hic autem fit ex uicinitate cordis et pulmonis ad
 loca morbi. Quod spissitudo fit parua aut constipationem
 mentis aut apoplexiam aut alienationem futuram nunciat. Spis-
 15 situdinis enim paruitas flegmatis materiam monstrat. Cum
 autem fumus, frigidus et humidus cerebrum ascendit. Hos mor-
 bos necesse est faciat. Iterum diuersitas serrata futuram salutem uel
 periculum nunciat. Quę si debilis sit et parua, uelocitatem sani-
 tatis significant. Paruitatem enim apostematis et debili-
 20 tatem demonstrat. Si uero hęc serrata fortis est et multa,
 diurnitatem morbi nunciat. Quod si uirtus infirmi parua est
 et debilis, uelocitas significatur mortis. Si autem fortis sani-
 tatem post longum tamen tempus portendit, aut cum dissolutione
 et districtione materię aut eiusdem ex purgatione aut in
 25 alia membra mutatione sicut si in pectoris mutetur concauitate,
 et tunc empiima uocatur. Absolute autem si in pulmone et uul-
 nera facit, atque uocatur ptisis. Huiusmodi pulsus quem
 pleuresis facit, et talis est eius diuersitas et quę eam sequuntur acci-
 dentia, empiima quod pectoris et pulmonis putridus scre-
 30 atus est et ptisis uocatur, in finem calidi uenit apostema-
 tis, quod est in membris pectoris. Hic morbus pulsum facit
 durissimum, serratissimum, uelocem et spissum. Si uero ma-
 teria in putredinem mutetur, a natura quandoque digeritur et emit-
 titur. Aliquando uero in natura ipsa patitur unde pulsum latum

molle debile. et rari. Latitudo fit propter humecta-
 tionem materie in membris debilitas ex inactione est
 subita. Raritas fit. ex magno desiderio trahendi aeris
 P. tasis. i. consuptio et exsiccatio membrorum corporis generaliter
 transformis ex caliditate pectoris unum cor inactione
 caliditas fit. et humiditas eius desiccatur. et similis artie. unde
 pectoris fundamenta desiccantur. aut ex sincopi. quod acu-
 ta sequitur febris in qua necesse est modico unum dare in-
 firmo. unum enim aufert sincopim. et cor exsiccatur. et
 in omnia partem membrorum fundamenta aut mala prop-
 xione. caliditas sicca. in toto corpore. In qua infirmitate mo-
 dico necesse est. ut aqua frigidissima aut simile a-
 bu dare. unum siccitas permanet ex necessitate. Calor
 autem in frigiditate mutat. et per hec humectatio
 siccatur corpus subalut fitque quasi decrepiti corpus.
 V. n. hec partem generis uocat senectus. Quorum unum quodque
 tum et pulsum habet proprium et omnia uniuersale unum. Pri-
 mu generis facit pulsum et calefactionem cordis. Parui-
 tas eius ex defectu est uirtutis. in dilatandis or-
 ganis duricis ex desiccatione. tota est corpus. Ve-
 lox et spissus est propter calorem. Secundum generis priorum assi-
 milat in pulsu. Sed tamen multum est uelox et spissus quod
 siccitas huius generis maior est quantitate caloris. Unum
 aliquando aufertur calor. et permanet siccitas generis tamen
 porum est in pulsu assimilandum. scilicet in paruitate et de-
 bilitate. et duricie. In huius enim genere non est caliditas siccitas
 et refrigeritas. Nec fit pulsum generaliter. partem atti-
 nentia. Pulsus uero in huius diebus uniuersaliter ille est qui uul-
 go uocat. immutabilis. sicque uocat pessimum. paruum
 debile. durum. et spissus. Sed tamen tertium generis in frigidi-
 tate caret spissitudine. et pulsum facit cauda son-
 onam uocatum. ex defectu uirtutis. quod in una
 est percussione aut multis. Est et in huius pulsu que
 inclinatum uocatum. cui subalut utque extremitas

mollem debilem, et rarum. Latitudo fit propter humectationem materię in menbris. Debilitas ex inanitione est subita. Raritas fit, ex magno desiderio trahendi aeris.

Ptisis id est consumptio¹ et exsiccatio membrorum corporis generaliter
 5 triformis ex calido apostemate, pectoris unde cor uicinitate calefit, et humiditas eius desiccatur, et similiter arterię, unde pectoris fundamenta desiccantur, aut ex sincopi, quam acuta sequitur febris in qua necesse est modico, uinum dare infirmo, uinum enim aufert sincopin, et cor exsiccatur, et
 10 inde omnia paciuntur membrorum fundamenta aut mala complexionem, calida uel sicca, in toto corpore. Inquam infirmitate modico necesse est, ut aquam frigidissimam aut similem cibum dare, unde siccitas permanet ex necessitate. Calor autem in frigiditatem² mutatur, et per hec humectatio
 15 siccatur, corporis substantialis fitque quasi decrepitem corpus. Vnde hec ptisis genus, uocatur senectus. Quorum unumquodque trium et pulsum habet proprium et omnia uniuersalem unum. Primum genus facit pulsum et calefactionem cordis. Paruitas eius ex defectione est uirtutis, in dilatandis or-
 20 ganis duricies ex desiccatione, tocius est corporis. Vexillox et spissus est propter calorem. Secundum genus priori assimilatur in pulsu. Sed tamen minus est uelox et spissus, quia siccitas huius generis maior est quantitate caloris. Vnde aliquando aufertur calor, et permanet siccitas. Genus tertium
 25 priori est in pulsu assimilandum, scilicet in paruitate et debilitate, et duricię. In hoc enim genere non est caliditas sed siccitas et refrigiditas. Hęc sunt pulsuum genera, ptisi attentia. Pulsus uero in his tribus uniuersalis ille est qui uulgo uocatur, inmutabilis, sicque uocatur pessimus, paruus
 30 debilis, durus, et spissus. Sed tamen tertium genus in frigiditate caret spissitudine, et pulsum facit caudam soricinam uocatum, ex defectione uirtutis, quia in una est percussione aut multis. Est enim in hoc pulsus quem inclinatum uocauimus, cui subtilis utraque extremitas

¹ consumptio

² frigiditatem

in medio gilitat sic ia dixim in pulsiu generibus.
 hoc em genus ex defectione uirtutis nascit. q plus
 extremitate brachio attinente. n pot leuare ppe
 carnis guntate. neq; ad manuu ptingit extremitates
 ppe defectione. Ita se pulsiu gna que ad pecto
 ris ptenent membra. **De pulsiu; instrumentoz**

pulsiu; instrumentoz
 balu; patientib;
 m. 02

Morboz in abalib; **abaluu; patientib; .xi.**
 membris nascentiu quida in primo digerentib;
 sicut in sto. y in stestini nascunt aut in scdo sic epa
 te. aut in tto dignitib; sic corpis mbris oib;. In stom
 aptema nascit cal. seu frigidu qd gseqt cu sto hu
 moy cursu aut coleric est aut sanguolent. aut fle
 gnatic. aut melacolic. Aliqn tm hu humores in sto
 decrentes n faciunt aptema s; qmlibet aliu morbū
 sic dolore singultu. angustia seu fastidū abhonna
 tione. fastidū. uomitu nimū desidū. ad abū seu
 potū. y egro ad malos q; morbos desidū quima
 las qntitates faciunt qf dicem cu morbos intioz
 tetigerim. Pulsus hoz uniuersaliu accidentiu par
 uis est y debis. q ex guntate gangit licutis. y disso
 lutione sui. Pulsus uniusculq; accidentis e cal. Si
 aptema inq; in ore stom e cal. pulsu fac techino
 sum. duru. serratu. atq; spissu. Techinosu q; os
 stom est neruosi. y q; in h morbo defecta est uirt
 debilis est pulsus. Que defectio si plongat fit pulsus
 tardus. Si aut os stom aptema frigidu habuerit pul
 su duru. debile q; y raru fac. Si u os stom aptema
 frigidu habuerit pulsu duru. debile qq; y raru fa
 at. Si u os stom punctura patit. ut angtia abho
 minatione aut qlibet alia accidentia apungenti
 bus humorib; nascentia pulsu facit paruu. debile
 atq; spissu. p calore resocillandū. aliqn u si humo
 res sunt frigidū. Sicutq; morbi sel p; nimios
 humores uirtute guntat aut p; chumol multos y

et in medio grossitas sicut iam diximus in pulsuum generibus.
 Hoc enim genus ex defectione uirtutis nascitur, quę plus
 extremitatem brachio attinentem, non potest leuare propter
 carnis grauitatem, neque ad manuum pertingit extremitates
 5 propter defectionem. Ista sunt pulsuum genera quę ad pecto-
 ris pertinent membra. *De pulsibus instrumentorum*
Morborum in cibalibus cibalium patientibus .xi.
 menbris nascentium quidam in primo digerentibus
 sicut in stomacho et in stestinis¹ nascuntur aut in secundo sicut epa-
 10 te, aut in tercio digerentibus sicut corporis membris omnibus. In stomacho
 apostema nascitur calidum, seu frigidum quod consequitur cum stomacho hu-
 morum cursus aut colericus est aut sanguinolentus, aut fle-
 gmaticus aut melancholicus. Aliquando tamen hii humores in stomacho
 decurrentes non faciunt apostema sed quamlibet alium morbum
 15 sicut dolorem singultum, angustiam seu fastidium abhomin-
 ationem, fastidium, uomitum nimium desiderium, ad cibum seu
 potum, et econtrario ad malos quoque morbos desiderium qui ma-
 las quantitates faciunt quas dicemus cum morbos interiores
 tetigerimus. Pulsus horum uniuersalium accidentium par-
 20 uus est et debilis, quod ex grauitate contingit uirtutis, et disso-
 lutione sui. Pulsus uniuscuiusque accidentis est talis. Si
 apostema inquam in ore stomachi est calidum, pulsum facit techino-
 sum, duru², serratum, atque spissum. Techinosum quia os
 stomachi est neruosum, et quia in hoc morbo defecta est uirtus,
 25 debilis est pulsus. Quę defectio si prolongatur fit pulsus
 tardus. Si autem os stomachi apostema frigidum habuerit pul-
 sum durum, debilem quoque et rarum facit. Si uero os stomachi apostema
 frigidum habuerit pulsum durum, debilem quoque et rarum fa-
 cit. Si uero os stomachi puncturam patitur, ut angustiam abho-
 30 minationem aut quelibet alia accidentia a pungenti-
 bus humoribus nascentia pulsum facit paruum, debilem
 atque spissum, propter calorem refocillandum, aliquando uero si humo-
 res sunt frigidi tardum. Sicque morbi scilicet propter nimios
 humores uirtutem grauantes aut propter chimos multos et

¹ intestinis

² durum

crassos. sine febris in inicio horum accidentium rarum
 paucum pulsus. Si autem angustia et singultus augumentantur.
 et exortantur. et hec ex colicis sunt humoribus. pulsus fit
 iunctosus. Si uero ex plenitudine fit frigidorum humorum
 morbus sic est bulsimos. pulsus facit rari paruum atque de-
 bile. Diuisitas uero sua in percussione est una. in parte ui-
 ana. ut tangens sub digitis. et organica sub arena
 putat esse huius in pulsum. Os noni ex morbis patitur
 idemque paucum. qui farmacia utuntur. In inicio enim ac-
 ceptae potionis cum iam in stomacho potio quiescit. et humores
 sibi similes ex sui appetitiua uirtute coheret. et in in-
 testina eicit. et ita ex ab intestinis. Pulsus inquam cum hu-
 mores huius adhuc in stomacho sit neque exierint laet est.
 et debilis. laet ex humectatione humorum qui in stomacho
 sunt et subam organica emolliunt. debilitas est huius per gra-
 uitatem uirtutis ex humoribus. Si autem purgatio incepit po-
 tionis. et angustia atque ebatio assit uirtutis. fit pul-
 sus diuisus et inordinatus. Si autem solutio aliquantulum
 fit leuior inordinata diuisitas fit ordinata. Expleta pur-
 gatione et in priore statu uirtute redeunte. fit pulsus
 magnus et compositus. Si uero purgatio augumentetur et completio a-
 ctiuat. pulsus erit spissus et diuisus. Et si stomachus pun-
 ctura paucum. pulsus est spissitudinis. et defectissimus.
 Si autem purgatio augumentata sincopi. id est defecatione faciat.
 pulsus fiet uermiclosus. Purgatione usque ad spasmus.
 et singultum deueniente pulsus erit tremulus. Si autem ca-
 thartici non secundum quod oportet operentur. pulsus erit debilis.
 et paruus ex uirtutibus grauatissimus. Si uero catartici humores
 ab inferioribus corpus coheret. ad stomachum. siue subest intesti-
 num. et una non egredior. ut non grauat. et pulsus fit diuisus. inordi-
 natus. et laet. et estuosus. excoadunatis humoribus organa
 humectantibus. Huius est pulsus eorum qui farmacia acci-
 piunt. Itaque patiuntur qui potione uomunt accipiunt.
 sic elleboy. In inicio autem pulsus debilis atque laet que

crassos, et sine febribus in inicio horum accidentium, rarum
 paciuntur pulsum. Si autem angustia uel singultus augmentantur,
 uel confortantur, et hec ex colericis sint humoribus, pulsus fit
 uermiculosus. Si uero ex plenitudine fit frigidorum humorum
 5 morbus sicut est bulismos, pulsum facit rarum, paruuum atque de-
 bilem. Diuersitas uero sua in percussione est una, in parte ui-
 cina, ut tangens sub digitis et organica substantia arenam
 putat esse huiusmodi pulsum. Os stomachi ex morbis patitur
 idemque paciuntur, qui farmatia utuntur. In inicio enim ac-
 10 ceptę potionis cum iam in stomacho potio quiescit, et humores
 sibi similes ex sui appetitiua uirtute contrahit, et in in-
 testina eicit, et item extra ab intestinis. Pulsus inquam cum hu-
 mores hii adhuc in stomacho sint neque extra exierint latus est
 et debilis, latus ex humectacione humorum qui in stomacho
 15 sunt et substantiam organicam emollient. Debilitas est huius propter graui-
 tatem uirtutis ex humoribus. Si autem purgatio inceperit po-
 tionis, et angustia atque turbatio assit uirtutis, fit pul-
 sus diuersus et inordinatus. Si autem solutio aliquantulum
 fit leuior inordinata diuersitas fit ordinate. Expleta pur-
 20 gatione et in priorem statum uirtute redeunte, fit pulsus
 magnus et compositus. Si uero purgatio augmentetur et complexio a-
 cuatur, pulsus erit spissus et diuersus. Et si stomachus pun-
 cturam paciatur, pulsus est spissitudinis, et defectissimus.
 Si autem purgatio augmentata sincopi id est defectionem faciat,
 25 pulsus fiet uermiculosus. Purgatione usque ad spasmum,
 uel singultum deueniente pulsus erit tremulus. Si autem ca-
 tharticum non secundum quod oportet operetur, pulsus erit debilis,
 et paruus ex uirtutibus grauatis. Si uero catarticum humores
 ab inferioribus corporis contrahat, ad stomachum, siue quodlibet intesti-
 30 num et una non egreditur, uirtus ~~non~~ grauatur et pulsus fit diuersus, inordi-
 natus et latus, et estuosus, ex coadunatis humoribus organa
 humectantibus. Huius est pulsus eorum qui farmatiam acci-
 piunt. Itidem patiuntur qui potionem uomitus accipiunt,
 sicut elleborum. In inicio autem pulsus debilis atque latus qui

cū purgetur quantū oportet. pulsus maior fit. q̄. cū
 biberit. Si autē bibens elleboꝝ suffocationē paciatur.
 pulsus erit paruus debilis ⁊ spissus. In epate. ⁊ in de-
 fectione ⁊ cū ex mala deficiat gylaxione. huius mor-
 bi nascuntur ꝑe. hictericia. ydropica. ⁊ alii morbi.
 Si ydropis triplex est. Ydrops tympanites. yposartha.
 ⁊ drops. facit pulsū paruū. durū. ⁊ spissū. quasi durū
 ⁊ techinosum. Paruitas fit ex guntate uirtutis. spissus
 ex deflectione. Durus ex siphac. techinositate. Tympana
 facit uelocē. spissū atq; durū. Spissitas ex deflectione
 uirtutis est. Duritas. q̄ h̄ morbus asiccatate nascit̄
 ⁊ yposartha facit latū pulsū. molle. estuosū. q̄ gong
 q̄ h̄ gen̄ morbi ex nimia humiditate fit. hictericia
 si sine febre fit paruū pulsū durū ⁊ spissū facit neq;
 est debilis. Morbi qui nascuntur in toto corpore ꝑ corrup-
 tione digestionis t̄c̄e s̄t elephantioꝝ. que pulsū debile
 ⁊ paruū ⁊ spissū. ⁊ defectū faciunt. q̄ h̄ morbus nas-
 citur ex gullimis humorib; Morphea pulsū facit mol-
 le atq; durū. ex frigidityte ⁊ humectacione eleg-
 marum. Oportet autē intelligas ex similitudine
 scriptoꝝ n̄ scripta. Suffic̄ autē q̄ dixim; de pulsibus
 ⁊ eoz; significationibus. **De uniuersali disputati-**
one urinaꝝ. riu
In quib; dā locis ꝑcedentū **one urinaꝝ. riu**
 libꝝ urina dixim; esse colantū sanguinis. hic autē
 sanḡ in renib; dicitur atq; ꝑ abi digestionē atq; aca-
 ua uena egssione colatū. Vñ ꝑtea renū est officium.
 sibi t̄here ipsū sanguinis colantū. ⁊ tā diu tenē quo
 usq; parte sanguis ⁊ nut̄ntū distribuat sui. aq; ū
 in uesica t̄ciat. ꝑ duas sol; uias. nom; scale ab ana-
 thomac; sortitas. eo q̄ quidā urine descensū ibi fi-
 at. Quo fit ut urina duarū rerū. tantū signifi-
 ca sit ḡnat̄. aut q̄litatū epatis ⁊ uenarū ꝑe ⁊ cor-
 pis. ⁊. ex hoz; affinitate aut passionū in instrumentis
 ipsius urine ḡcentariū. sic in renib; uesica. ⁊ in eide

virtutē uidet
 quantū ⁊
 substantiam organica
 induramib;

De uniuersali dispu-
 tatione. urinaꝝ.
 riu.

cum purgetur quantum oportet, pulsus maior fit, quam cum biberit. Si autem bibens elleborum suffocationem paciatur, pulsus erit paruus debilis et spissus. In epate id est in defectione et cum ex mala deficiat complexione, hii morbi nascuntur proprie. Hictericia, ydropicia, et alii morbid.

5 Si ydropisis triplex est. Ydrops, timpanites, yposarcha. Ydrops, facit pulsum paruum, durum, et spissum, quasi durum et techinosum. Paruitas fit ex grauitate uirtutis, spissus ex defectione. Durus ex siphac, techinositatem. Timpania

10 facit uelocem, spissum atque durum. Spissitas ex defectione uirtutis est. Duricies, quia hic morbus a siccitate nascitur Yposasarcha¹ facit latum pulsum, mollem, estuosum, quod contingit quia hoc genus morbi ex nimia humiditate fit. Hyctericia si sine febre fit paruum pulsum durum et spissum facit neque

15 est debilis. Morbi qui nascuntur in toto corpore propter corruptionem digestionis tercię sunt elephantiorum, quę pulsum debilem et paruum et spissum, et defectum faciunt, quia hic morbus nascitur ex grauissimis humoribus. * Morphea pulsum facit mollem atque durum, ex frigiditate et humectacione fleg-

20 matum. Oportet autem intelligas ex similitudine scriptorum non scripta. Sufficit autem quod diximus de pulsibus et eorum significationibvs. *De uniuersali disputati-*

In quibusdam locis precedentium one vrinarum .xii.

librorum urinam diximus esse colamentum sanguinis. Hic autem

25 sanguis in renibus discernitur atque post cibi digestionem atque a caua² uena egressionem colatum. Vnde postea renum est officium, sibi trahere ipsum sanguinis colamentum, et tamdiu tenere quo usque partem sanguinis etiam nutrimentum distribuat sui, aquam uero in uesicam traiciat, per duas scilicet uias, nomen scale ab an-

30 thomicis sortitas, eo quod quidam urine descensus ibi fiat. Quo fit ut urina duarum rerum, tantum significatiua sit generaliter, aut qualitatum epatis et uenarum proprie et corporis etiam, ex horum affinitate aut passionum in instrumentis ipsius urine contentarum, sicut in renibus uesica, et in eiusdem

¹ Yposarcha

² concaua

* uirtutem uidelicet grauantibus et substantiam organicam indutantibus

urine uia. q. nom scale dixim. habere. Significati-
 ones aut urine in ueni. i epate in ipsius uidi. albe-
 dine. i subtilitate qb; significat ab sup. pri. q. di-
 gerat. h. moi em urina defecione epatis in diges-
 tione significat. i uenaru gnyatione. Ex epatis em
 i uenaru affinitate morbi p. urina significant in
 coye. sic in febril. est uide. Que si ex humoz sunt
 putredinib; in urine albedine. i subtilitate crudita
 i indigestio significant. In effimerim u. egrio se-
 dm q. dicitur sumus cu in sequentib; de febril. disputa-
 uim. Significatio ite in instrumentis urine. in squamulis
 uidi. i sanie. un uulna intelliguntur. renu i uesice
 uaru q; ipsi urine puge i femineq; nate. Similit
 si arena i lapides uideant in urina sigant egdi a
 uesica. Nul moi est urine sigtatio circa mbra supra
 dicta. S; alioy mbroz infirmitat n. ido sigtat in uri-
 na. neq; em firmit in ea cificant morbi pectous.
 pulmonis seu cerebri. Sig. us purina cert fieri
 oportet. ifirmo p. capiat. ut in uase uitreo albo claro
 i magno colligat. p. q. alongiou sono fuerit ex pyge-
 factus. i ante q. aqua bibat. i cu ab fuerit digest
 i asto. i subtiliori intestino ia ut descendat egit.
 N. aut colligat cu esuriat i siciat. i oportet p. q. in uase
 fuerit collecta aliquandu in loco qda ghescat. ut in
 uasis fundo apostasis descendat. Que oia id circo fi-
 unt. ne intencio oboret medicoy. Si em uas fue-
 rit albu atq; claru. apparet urina alba i clara.
 scdm ee uasis. q. si magnu fuerit urina tota gne-
 bit. Vn mell cificat medic. cu in extremitate uri-
 ne tab. ypostasis. q. n. pul. exierit egdiat. Post sonu
 aut longiore oportet colligat. ut ab pfecte diges-
 t. in sanguinis pfectione mutet. an aq. potu. quia
 urine aqua mutat colore an. ne cu col. ad dignu
 abu redeat. urina n. f. q. oportet colerata eat

no q. opurez
 ut q. q. d.
 midiu de
 i h. uniu p.
 dave pudu
 Alsq. p. n. o.
 infirmu

117

pa. q. opurez
 opurez
 .r.

urinę uia, quam nomen scalę diximus, habere. Significati-
 ones autem urinę in uenis et epate in ipsius uidentur albe-
 dine, et subtilitate quibus significatur cibus sumptus, priusquam di-
 geratur. Huiusmodi enim urina defectionem epatis in diges-
 5 tione significat, et uenarum constipationem. Ex epatis enim
 et uenarum affinitate morbi per urinam significantur in
 corpore, sicut in febribus est uidere. Quę si ex humorum sint
 putredinibus in urinę albedinę, et subtilitate cruditas
 et indigestio significantur. In effimerinis uero e contrario secun-
 10 dum quod dicturi sumus cum in sequēntibus de febribus disputa-
 uerimus. Significatio item in instrumentis urinę, in squamulis
 uidetur et sanie, unde uulnera intelliguntur, renum et uesicę
 uiarum quoque ipsius urinę uel uirge uel femineę naturę. Similiter
 si arena uel lapides uideantur in urina significantur egredi a-
 15 uesica. Huiusmodi est urinę significatio circa membra supra-
 dicta. Sed aliorum membrorum infirmitas non ideo significatur in uri-
 na, neque enim firmiter in ea certificantur morbi pectoris,
 pulmonis seu cerebri. Si ergo uis per urinam certus fieri
 oportet, infirmo precipiatur, ut in uase uitreo albo claro
 20 et magno colligatur, postquam a longiori somno fuerit experge-
 factus, et antequam aqua bibatur, et cum cibus fuerit digestus
 et a stomacho, et subtiliori intestino iam ut descendat egressus.
 Non autem colligat cum esuriat uel siciat, et oportet postquam in uase
 fuerit collecta aliquandiu in loco quodam conquiescat, ut in
 25 uasis fundo apostasis descendat. Quę omnia idcirco fi-
 unt, ne intencio oborret medicorum. Si enim uas fue-
 rit album atque clarum, apparet urina alba et clara,
 secundum esse uasis, quod si magnum fuerit urinam totam contine-
 bit. Vnde melius certificatur medicus, cum in extremitate uri-
 30 nę talis ypostasis, quę non prius exierit egrediatur. Post somnum
 autem longiorem oportet colligatur, ut cibus perfectę diges-
 tus in sanguinis perfectione mutetur, ante aqueę potum, quia
 urinę aqua mutat colorem ante, ne cum colera ad digerendum
 cibum redeat, urinam non secundum quod oportet colerata¹ eat.

¹ colorata

A liqu. n. ex alba. n. ita medicū ludificat. N̄ famelicū
neq; sitibundū cūenit eē egrū. q̄ fame siti. urina
solet colerari. Ex his colam certū est augm̄tari. Hęc
ad p̄liandū fuerit necessaria ne impius medicū deu-
et. in hoz ignorancia n̄ ḡt q̄ necesse sit infirmū re-
gat. *De Qualitatib; cognoscendis colorū urine n̄ d̄i*

catib; cognos-
colorū urine
e diuisioib;
n̄ q̄d p̄ eas
ficent. xii.

Omnis significatio ī s̄ioib; eaz n̄ q̄ p̄ ea significet. xiii.
urine. aut ex ypostasi aut ex liquore. Liquor aut
in colore aut in sui diuidi eēntiā color q̄itates hu-
moy denocat. Digestibilū siue indigestibilū. q̄ in-
vi diuidi. In albu c̄itū. Igneū. Croceū. Rubeū. quem
uocant alchimū nigrū. Albedo aut ex nimio est fleg-
mate. aut ex colē sublatione. Citritas ex parua ḡsegr
cola. Igneus color ḡting cū quantitas colē citritatem
excesserit. Croceus in cola. igneū excedit. In rufitate.
sangi miscet̄ urine. Aliqū n̄ urina n̄ colore mutat̄ nō
ex sanguinis ḡmixtiōe. s; ex nimio dolore sic illoy aut
podagre aurū q̄ siue similiū. Aliqū rurs̄ color idē ḡse-
quit cū corp̄ alchana tingit̄ ext̄. Cui uirt̄ p̄ poros cor-
poris penetrat. ut in urine ueniat uasa. n̄ ea t̄guat. I-
dē n̄ ḡtinget crocū comedentib; ut cassiā fistulam ac-
cipientib;. S; t̄n crocū claro. cassiā ū fistula rubore tin-
guit lundo. Vñ n̄ de urina rubea erit ilico iudicandū.
donec dea fuerit p̄sentū. Que si fetuerit humores in-
telligunt̄ putor. n̄ cū eis febris. Si aut̄ n̄ ita fuerit o-
portet inquiri si p̄dicta t̄nserint. Hęc aut̄ inq̄rant̄
ne si errent̄ curandis noceant̄. Urina ū nigra aut̄ in-
ḡditatē nimā denocat. aut̄ nimū calorem n̄ nim-
am incensionē. Differunt aut̄ friḡ n̄ cal̄ urina. q̄
cal̄ in p̄mis est rufa. p̄tea lunda. de inde niḡ sicut
uidem̄ in hicticia. Aliqū t̄n nigresc̄ urina ex com-
mixtione melancolica frigida in mucio est alba.
p̄ lunda. deinceps niḡ. Citritū ū color in oib; his ē
laudabilior. niḡ n̄ subtil̄ peior.

nō q̄ urina
p̄t̄ rubeū ex
est aut̄ ḡubi-
ta p̄p̄t̄

Aliquando enim exit alba, et ita medicum ludificat. Non famelicum neque sitibundum conuenit esse egrum, quia fame siti, urina solet colerari¹. Ex his coleram certum est augmentari. Hęc ad preliandum² fuerunt necessaria ne inprouisus medicus deui-

5 et, in horum ignorantia et contra quod necesse sit infirmum re-
 gat. *De qualitatibus congnoſcendis colorum vrinę et de di-*
Omnis ſignificatio uerſionibus earum et quid per eas ſignificetur .xiii.
 urine, aut ex ypoſtaſi aut ex liquore. Liquor aut
 in colorem aut in ſui diuiditur eſſentiam color qualitates hu-

10 morum denotat, digeſtibilium ſiue indigeſtibilium, qui in,
 vi. diuiditur. In album citrinum. Igneum. Croceum. Rubeum, quem
 uocant alichinum nigrum. Albedo aut ex nimio eſt fleg-
 mate, aut ex colere ſublatione. Citrinitas ex parua conſequitur
 colera. Igneus color contingit cum quantitas colere citrinitatem

15 exceſſerit. Croceus, in colera, igneum excedit. In rufitate,
 ſanguis miſcetur urine. Aliquando etiam urina etiam colorem mutatur non
 ex ſanguinis commixtione, ſed ex nimio dolore ſicut iliorum aut
 podagre aurium quoque ſiue ſimilium. Aliquando ruruſ color idem conſe-
 quitur cum corpus alchana tingitur exteriuſ. Cuiuſ uirtuſ per poroſ cor-

20 poris penetrat, ut in urine ueniat uaſa, et eam tinguat. I-
 dem etiam continget crocum comedentibus ut caſſiam fiſtulam ac-
 cipientibus. Sed tamen crocuſ claro, caſſia uero fiſtula rubore tin-
 guit liuido. Vnde non de urina rubea erit ilico iudicandum,
 donec dea fuerit perſentum. Que ſi fetuerit humoreſ in-

25 telliguntur putridi, et cum eiſ febris. Si autem non ita fuerit o-
 portet inquiri ſi predicta tinxerint. Hęc autem inquirantur
 ne ſi erremuſ curandiſ noceamuſ. Vrina uero nigra aut fri-
 giditatem nimiam denotat, aut nimium calorem et nimi-
 am incenſionem. Differunt autem frigida et calida urina, quia

30 calida in primis eſt rufa, poſtea liuida, deinde nigra ſicut
 uidemuſ in hictericia. Aliquando tamen nigreſcit urina ex com-
 mixtione melancolica. Frigida in inicio eſt alba,
 poſt liuida, deincepſ nigra. Citrinuſ uero color in omnibuſ hiſ eſt
 laudabilior, nigra et ſubtiliſ peior.

¹ colorari

² prelibandum

De significationibus liquorum urine. xiiii.

Significationibus liquorum
urine. xiiii.

Liquor essentialis in tria dividitur. Aut enim est grossus
aut subtilis. aut medius. Subtili fastidium significatur. quod
ex defectu digestionis sequitur. forte enim digestionem
et urinam. et ceteros humores corporis necesse est grossescere.
Ita ex liquoris subtilitate. monstrat astipatio esse.
Si enim urine stricte fuerint dum humores colent subtilitas
eliquat. eorum vero crassitudo remanet in crassitudo vero
significat digestionem et humorum coctionem.
aut aliorum humorum cum urina commixtionem. Unde fit. ut urina
in pueris subtilis peior sit quam in iuuenibus. Urina
enim pueri nascitur est grossa. ut eorum operatione humida.
et calore nimio et forte. Cum ergo naturam suam exeat.
urina est pessima. Iuuenibus contra sequitur. Urina enim
eorum nascitur est subtilis. ex virtute caloris in eis habundante.
Modo dicitur liquoris in urina temperamentum humorum in
quantitate et qualitate. et eorum coctionem significat. Una quaque
autem harum urina subtilis. nigra atque grossa in duodiv
uiditur. Aut enim subtilis erit et in subtilitate existit. quod
significat. quod nondum coagulare incepit natura humorum illosque
morborum sit materia. aut subtilis egrediens. et propterea grossescens
significat humores incepisse coagulari a natura qui ut
super diximus morborum sit materia. Grossa similiter aut grossa
erit ut in grossitudine permaneat aut cum grossa exeat sub
tiliat propterea. Si grossa erit et in sua grossitudine perma
nent humores significat ebullitionem. in augmento per statum ex
istente quod semper sequitur urinam incho subtile propterea vero grossa
maxime si per parvum tempus ypostasis sequitur in fundum descen
dit. Si autem incho morbi urina grossa fuerit. et si grossa
permanerit perditionem infirmi portendit. Grossitudo enim
sua expolluitur humoribus cum calore nimio. Itaque designat
defectionem naturae in humorum defectione et eorumdem divi
sione. Si vero urina cum grossitudine sua glodosa est et in
incina dolore capitis percipiunt. presentem et futuram denunciat

De significationibus liquorum urine .xiii.

Liquor essentialis in tria uidetur diuidi. Aut enim est grossus aut subtilis, aut medius. Subtili fastidium significatur, quod ex defectione digestionis consequitur. Forti enim digestionem et urinam, et ceteros humores corporis necesse est groscescere.

5 Item ex liquoris subtilitate, monstratur constipatio esse. Si enim uie constrictę fuerint dum humores colentur subtilitas eliquatur, eorum uero crassitudo remanet intus. Crassitudo uero significat digestionem uel humorum coctionem,

10 aut crassorum humorum cum urina commixtionem. Vnde fit, ut urina in pueris subtilis peior sit quam in iuuenibus. Vrina enim pueris naturaliter est grossa, ut eorum complexionem humida, et calore nimio et forti. Cum ergo naturam suam exeat, urina est pessima. Iuuenibus econtra consequitur. Vrina enim

15 eorum naturaliter est subtilis, ex uirtute colere in eis habundante. Moderatio liquoris in urina temperamentum humorum in quantitate et qualitate, et eorum coctionem significant. Vnaqueque autem harum urina subtilis, nigra atque grossa in duo diuiditur. Aut enim subtilis exit et in subtilitate existit, quod

20 significat, quia nondum concoquere inceperit natura humores illos qui morborum sunt materia, aut subtilis egrediens, et postea groscescens significat humores incepisse consequi a natura qui ut supradiximus morborum sunt material. Grossa similiter aut grossa exit ut in grossitudine permaneat aut cum grossa exeat sub-

25 tiliatur postea. Sed grossa exiens et in sua grossitudine permanens humorum significat ebullicionem, in augmento uel statu existentem quod semper sequitur urinam inicio subtilem postea uero grossam maxime si post paruam tempus ypostasis sequitur in fundum descendit. Si autem inicio morbi urina grossa fuerit, et si grossa

30 permanserit perditionem infirmi portendit. Grossitudo enim sua ex pollutis humoribus cum calore nimio. Itemque designat defectionem nature in humorum defectione et eorundem diuisione. Si uero urina cum grossitudine sua glodosa¹ est uel iumentina dolorem capitis preteritum, presentem, et futurum denunci-

¹ globosa

at. Calor enim non nascitur cum in grossa operet materia grossa
 uentositatem generat. Grossa enim uentositati calor gum-
 ctus cito ascendit cap. Urina exiens grossa potest subli-
 anda atque clarificanda aut naturam incipientem dige-
 re morbum significat. cum ebullitio atque feruor iam sit
 mitigata et contingit cum paruo potest per yperstasim in fundum
 descendit. aut deflectione nature portendit. quod mor-
 bi digestionem incepta defecerit. Si autem in principio
 morbi grossa incipit subtiliari propterea diuinitate mor-
 bi significat. Sic ypochochrestas in epidemia. Si urina
 inquit a consuetudine sua incipit subtiliari. dies. xxx. vi-
 ui. necesse est expectari critica die quadragessimam. Unde
 quod color urine cum suo liquore qualitates suas de-
 monstrat. in corpore. Sicut si urina alba subtilis sit
 et clara insanis nature ostendit. deflectionem pro frigida
 operatione ut potest in senibus et frigida nature uidentur
 hominibus et ite fastidii ex multa in glutine. In morbidis
 quoque res monstrat esse pessimas et in pessimitate
 diuisas. Qui morbi si fuerint diuini. urina ista ma-
 tiam unum morbi sunt neque cocta. neque digesta esse
 significat. sic uidentur in quartanariis febribus et in pa-
 lli. epilepsia quod et similibus. Que urina si in egrotandi-
 ne fiat acuta. aut in causon. neque infirmis a mente
 alienat futura frenesis significatur. Cosa enim ad ce-
 rebrum ascendisse denunciat. Si autem ante desipu-
 erit ydicio subsignat ipsius egrotandi. Cum. h. cosa cere-
 brum ascendit portendit urina quod ipsa ipsi obusse-
 rit. Si autem hec eadem urina cum significatione alta
 fuerit pessima mortem procul dubio significat. Que si in
 die apparuerint. unum annum die. vii. mouet. infirmas
 maxime si sibi defecerit ut. Quod si significatio alia
 si multum fuerit pessima. in. viii. die infirmis ex-
 spectat morturum. Contigit tamen aliquando licet raro
 ut si ut cum aliqua significatione affuerit pro longum

at. Calor enim non naturalis cum in grossa operetur materia grossam uentositatem generat. Grosse enim uentositati calor coniunctus cito ascendit caput. Vrina exiens grossa post tamen subtilianda atque clarificanda aut naturam incipientem digere-

5 re morbum significat, cuius ebullitio atque feruor iam sint mitigata quod contingit cum paruo post tempore ypostasis in fundum descenderit, aut defectionem naturę portendit, quę morbi digestionem incepta defecerit. Si autem in principio morbi grossa incipit subtiliari postea diurnitatem mor-

10 bi significant. Sicut ypocras testatur in epidimia. Si urina inquit a crassitudine sua incipit subtiliari, dies .xxx.vi-iii. necesse est expectari ceticam diem quadragesimam. Vnusquisque ergo color urinę cum suo liquore qualitates suas demonstrat, in corpora. Sicuti si urina alba subtilis sit

15 et clara insanis naturę ostendit, defectionem propter frigidam complexionem utpotę in senibus et frigidę naturę uidemus hominibus et item fastidium ex multa ingluuię. In morbidis quoque res monstrat esse pessimas et in pessimitate diuersas. Qui morbi si fuerint diurni, urina ista ma-

20 teriam unde morbi sunt neque coctam, neque digestam, esse significat, sicut uidemus in quartanariis febribus et in paraliysi, epilepsia quoque et similibus. Quę urina si in egritudine fiat acuta, aut in causon, neque infirmus a mente alienatur futura frenesis significatur. Colera enim ad ce-

25 rebrum ascendisse denunciat. Si autem a mentę desipuerit perditio subsignatur ipsius egroti. Cum enim colera cerebrum ascenderit portendit urina quia ipsa ipsum combusserit. Si autem hęc eadem urina cum significatione altera fuerit pessima mortem proculdubio significat. Quę si in

30 die apparuerint .iiii. ante diem .vii. morietur, infirmans maxime si sibi defecerit uirtus. Quod si significatio alia non multum fuerit pessima, in .viii. die infirmus expectatur moriturus. Contingit tamen aliquando licet raro ut si uirtus cum aliqua significatione affuerit post longum

tēp infirmitatis cū aſtemate aut cū nimū forti
 euadit p̄gatione. Siquis ū ſine q̄libet hoz duoz
 libet morb̄ readuul̄ peior̄ p̄ore futūſ affirmatur
 ⁊ p̄ crīſin hęc urina in egritudine apparuerit aci
 acuta citā readuuitatē ſignificat. ⁊ ut nimū calo
 rē renib̄ ostendit inſiſtente. Qui morbus diabet̄a uo
 catur. huiſ em̄ urina in calore morbi eſt ⁊ in liquore
 ſic aq̄. q̄ aq̄ ebibita. ſine mora egōr̄ eliqua ut in
 epate tingi neq̄at. In tōū em̄ h̄ntel̄ lapidē ⁊ ſt̄n
 guria hanc eandē urina egerit. Itē iā ſic durū ſig
 cat. conſtipationē ⁊ nimie aque bibitionē aut aſſi
 duam minutionē. Vñ oportet infirmū inq̄rat̄ ne
 medic̄ iudicio fallat. Urina alba ⁊ groſſa. humoreſ
 groſſoſ ⁊ flegmaticoſ ſigcat in ueniſ eſſe coadunatoſ
 a natā p̄gandoſ ⁊ cū urina emittendoſ. Que ſi fue
 rit tal̄ in egritudine acuta in qua ſuſpicandū ſit a
 p̄tema. Libabit̄ a ſuſpicatione aſtematis infirmuſ
 maxime ſi hęc urina in cretica die appareat. Q̄ ſi
 ſic ſp̄ma fiat. libabunt̄ ab infirmitate in teſtina
 maxime frigida. Urina cit̄na ⁊ clara ſigcat natā
 nequiuuſſe digerere morbi matiam p̄ defectiōne
 ſuram. Vñ incip̄ eā emittē coloratā mutant eā in a
 trina. Natā em̄ incipit̄ p̄mū digere coloratā p̄ ū
 emittit̄ liquidā. Que cū fiat cit̄na ſic poma cit̄na
 ⁊ clara. ſalutē ſignificat morbi. ſ; tū p̄ parua longi
 tudine tēp̄. Si aut̄ liquor fuerit tēpat̄ uelocitat̄ ſa
 lutiſ ⁊ ablatiō infirmitatiſ. Libet̄ urina ſignifican
 tur. Cit̄ ⁊ cit̄na ſic oleū q̄ liquor ⁊ color aſſimulant̄
 oleo. Et itē parū cit̄na. ſ; liquor eſt ſic oleū ⁊ mel. Que
 om̄ia ſt̄ peſſima ⁊ p̄ditiōne ſignificantia. Diſſolutio
 em̄ pinguedinuſ ſignificat̄ eē in uicerib̄ maxime.
 ſi urina in q̄ntitate ſit multa. Si em̄ parua infir
 mū ſi cito p̄t̄m̄ n̄ciat. Similit̄ urina inq̄ pingue
 do de ſup̄ eminet ⁊ nebula. diſſolutio pinguedi

p̄t̄ q̄ ſp̄m̄
 op̄um v̄l̄ q̄

tempus infirmitatis cum apostemate aut cum nimium forti
 euadit purgatione. Si quis uero sine qualibet horum duorum
 liberetur morbus recidiuus peior priore futurus affiniatur
 et post crisin hęc urina in egritudine apparuerit acu-
 5 acuta¹ citam recidiuitatem significat, et item nimium calo-
 rem renibus ostendit insistentem. Qui morbus diabeta uo-
 catur. Huius enim urina in calore morbi est et liquore
 sicut aqua, quia aqua ebibita, sine mora egreditur aliqua² ut in
 epate tingi nequeat. Interdum enim habentes lapidem uel stran-
 10 giriam hanc eandem urinam egerunt. Item iam sicut diximus signifi-
 cat constipationem uel nimie aque bibitionem aut assi-
 duam minutionem. Vnde oportet infirmus inquiratur, ne
 medicus iudicio fallatur. Vrina alba et grossa, humores
 grossos et flegmaticos significat in uenis esse coadunatos
 15 a natura purgandos et cum urina emittendos. Que si fue-
 rit talis in egritudine acuta in qua suspicandum sit a-
 postema. Liberabitur a suspensione apostematis infirmus
 maximę si hęc urina in cretica die appareat. Quod si
 sicut sperma fiat, liberabuntur ab infirmitate intestina
 20 maxime frigid. Vrina citrina et clara significat naturam,
 nequiusse digerere morbi materiam propter defectionem
 suam. Vnde incipit eam emittere coloratam mutans eam in ci-
 trinam. Natura enim incipit primum digere³ coloratam post uero
 emittit liquidam. Que cum fiat citrina sicut poma citrina
 25 et clara, salutem significat morbi, sed tamen post paruam longi-
 tudinem temporis. Si autem liquor fuerit temperatus uelocitas sa-
 lutis et ablatio infirmitatis cuiuslibet urina significan-
 tur, Est et citrina sicut oleum quia liquor et color assimilantur
 oleo. Est item parum citrina, sed liquor eius sicut oleum uel mel. Que
 30 omnia sunt pessima et perditionem significantia. Dissolutio
 enim pinguedinis significatur esse in uisceribus maxime,
 si urina in quantitate fit multa. Si enim parua infir-
 mum non cito periturum nunciat. Similiter urina in qua pingue-
 do desuper eminent et nebula, dissolutio pinguedi-

¹ acuta

² aliqua

³ digerere

nis in renib⁹. p^o op^olenone mala⁹ et acuta col^o designa-
 tur. Urina aute ignea et clara natam in colore oste-
 dit opata ee pfectam. si n^o du in colore opari ince-
 pisse. Igneus. h. color nuq. liqre quenuit grosso. Uri-
 na aute ignea si subtil^o sit et clara materia morbi
 si incepisse digi. pferri si nulla q^oitate longo tēp^o
 moretur aut paruitate matie. et in eide absconsio-
 ne inuicioru corpe sic uident iuuenes pati ieuinan-
 tes. aut eni calore nimiu portendit in corpe intio-
 ri sic paunt in febr^o t^oianis. aut etia nimias ui-
 giliat et tristitias nimiu calefacientes corpa. Impo-
 sibile est aut hanc urinā liqda atq; clara grosso liq-
 re ee omixta. Grossitudine au liqrit^o matia morbi
 designat ee digestibil^o. In claritate u^o est egt. Uri-
 na est rubicōdissima et alchima impossibile est cu cla-
 ro et subtili liqre quemat. Rubor eni ei ex sanguie
 esse significat. Sangu^o u^o pfecta digestionē significat.
 que^o urina et alios humores necesse e gcescat. H^o uni-
 ue significatio uniuersal^o ex habundantia e sanguis
 et morbi sanguinolenti. Sedm diuisione par in febr^o
 bus sigcat sinochon. Que^o si apncipio morbi multa
 et grossa fuerit. neq; se clarificauerit ap^otema cal e-
 patit ex sanguie humorib; crudis cōmixto portendit.
 Et ego h^o rubor ex sanguinis e colamto. gilitudo ex cru-
 ditate humor^o. Nec u^o urina si cu q^olibet salubri signi-
 ficatione ueniat salute p^o morbi diuinitate demonst-
 rat. Si significatio affuerit pictosa. pictm p^o longu
 tēp^o significat. Si aut infirma urina. xx. die rubicun-
 da. crisis qdragesimū die expectat. hui^o mori sigcatio
 est urine rubicōde et gise. Urina aut nigra si abimao
 morbi fuerit subtil^o. morte paul dubio ostendit. maxi-
 me si ei nigdo ex nimia fuerit obustione et frigidita-
 te et ex caloris natal^o extichoe et uiculis digestibil^o de-
 fectione. que^o omnia morte significantia. Urina nig

» h^o subtilitas ex
 cruditate.

nis in renibus, propter complexionem malam et acutam coleram designatur. Vrina autem ignea et clara naturam in colore ostendit operatam esse perfectam, sed nondum in colore operari incepisse. Igneus enim color numquam liquore conuenit grosso. Vr

5 na autem ignea si subtilis fit uel clara materiam morbi non incepisse digeri, presertim si nulla qualitate longo tempore moretur aut paruitatem materię, et in eiusdem absconsione in interiori corpore sicut uidemus iuuenes pati ieiunantes, aut enim calorem nimium portendit in corpore interiori, sicut paciuntur in febribus tercianis, aut etiam nimias uigilias et tristicias nimium calefacientes corpora. Inpos-

10 sibile est autem hanc urinam liquidam atque claram grosso liquore esse commixtam. Grossitudine autem liquoris materia morbi designatur esse digestibilis. In claritate uero est econtra. Vr

15 na est rubicundissima uel alichina impossibile est cum claro et subtili liquore conueniat. Rubor enim eius ex sanguine esse significatur. Sanguis uero perfectam digestionem significat, quę urinam et alios humores necesse est groscescat. Huius urine significatio uniuersalis ex habundantia est sanguinis

20 et morbi sanguinolenti. Secundum diuisionem par in febribus significat sinochon. Quę si a principio morbi multa et grossa fuerit, neque se clarificauerit apostema calidum epatis ex sanguine humoribus crudis commixto portendit. Ergo huius rubor ex sanguinis est colamento, grossitudo ex cruditate humorum. Hec uero urina si cum qualibet salubri signifi-

25 catione ueniat salutem post morbi diurnitatem demonstrat. Si significatio affuerit periculosa, periculum post longum tempus significat. Si autem infirma urina .xx. die rubicunda, crisis quadragesimum diem expectat. Huiusmodi significatio

30 est urine rubicundę et grosseę. Vrina autem nigra si ab inicio morbi fuerit subtilis, mortem procul dubio ostendit, maxime si eius nigredo ex nimia fuerit combustione uel frigiditate et ex caloris naturalis extinctione * uel uirtutis digestibilis defectione, quę omnia mortem significantia. Vrina nigra

* huius subtilitas ex cruditate,

et gila aut nimium frigidum denunciat. sic uide-
 m in quibus calor naturalis extinguitur et congelatur. aut in cen-
 sione sanguis sigat sic psychiam in his qui nimiam ca-
 liditatem sentiunt. in interioribus corporis aut purgationem
 col. n. demonstrat. sic uidem in declinandis febribus
 quibusdam. et in fame subtiliationibus. quia horum duorum morbo-
 rum terminus cum calore. n. est per urinam sigationibus. Hoc idem
 est uide cum obstipatione sanguis paucum in partu fe-
 mine. Saluantur cum urina nimia et gila. Cum enim puer
 inter matrem sanguine et puro et claro nitatur. per partum
 magis intermanet. et turbidus. ita dico si obstipet. Vnde fe-
 minis pessimum generat morbum. Et terminus cum magis et nimia at-
 que gila imminet urina. Vbi ergo prout ista urina magis fue-
 rit atque gila. pessimitate significat. **De significatio-**

significatio-
 ypostasis. xv.

y potasis aut in tres diuiditur in b; ypostasis. xv.
 partes. Est enim nebulosa. que in summitate uasis
 appareat. Est et alia in medio uasis suspensa. tertia que
 cum descendat uasis petitur. Quarum una quaque aut di-
 uersa est in colore. ut potest albedine nigredine et rufitate
 siue luuiditate. aut in forma ueluti leui dissociata et
 simile assimilanda. et grossiore simula. siue sursu serrea
 seu scintillata aut arenosa aut orbis forma aut in
 sanguine siue sane. Nebula uentositatem gila sigat.
 que morbi materiam sursu portat. et inapiente digere
 naturam sigat. Vnde ypostasis. Si inquit nebula die.
 .iiii. apparuerit. in .vii. crisis erit. Suspensa medio
 cricatem digestionis intimat. et uentositatem sursu
 leuata. cito dissoluenda nunciat. Ypostasis petens. una si
 sit alba digestionem perfectam significat. et uentositatem a ca-
 lore naturali dissolutam que tunc contingit. si alba et leuis et equalis
 omni temperie morbi fuerit. calor autem urine ceteri. Si autem
 una die apparuerint talia. aliam uero quidam defectionem
 uirtutis intelligere potest. que aliquam digestionem sigat.
 Ypostasis ergo leuis et alba. si dissociata. naturam pinguescentem

et grossa aut nimium frigus dominari denunciat, sicut uidemus in quibus calor naturalis extinguitur et congelatur, aut incensionem sanguinis significat sicut perspicimus in his qui nimiam caliditatem sentiunt, in interioribus corporis aut purgationem

5 colere nigre demonstrat, sicut uidemus in declinandis febribus quartanis, et manie subtiliationibus, quia horum duorum morborum terminus cum colere nigre est per urinam significationibus. Hoc idem est uidere cum constipatione sanguinis paciuntur in partu femine. Saluantur cum urina nimia et grossa. Cum enim puer

10 intra matricem, sanguine et puro et claro nutriatur, post partum niger intus remanet, et turbidus, ita dico si constipetur. Vnde feminis pessimus generatur morbus, cuius terminus cum nigra et nimia atque grossa inminet urina. Vbi ergo preter ista urina nigra fuerit atque grossa, pessimitatem significat. *De significacionibus ypotasis autem in tres diuiditur .xi.*

15 partes. Est enim nebulosa, que in summitate uasis appareat. Est et alia in medio uasis suspensa, tertia que cum descendat uasis petit ima. Quarum unaqueque aut diuersa est in colore, utpote albedine nigredine uel rufitate

20 siue liuiditate, aut in forma ueluti leni dissociata uel simile assimilanda, uel grossiore simila, siue furserea¹ seu scintillata aut arenosa aut orbi² forma aut in sanguine siue sanie. Nebula uentositatem grossam significat, que morbi materiam sursum portat, et incipientem digere³

25 naturam significat. Vnde ypocras. Si inquit nebula die, .iiii. apparuerit, in .vii. crisis erit. Suspensa medio-critatem digestionis intimat, et uentositatem sursum leuatam, cito dissoluendam nunciat. Ypostasis petens, ima si sit alba digestionem perfectam, significat, et uentositatem a calore naturali dissolutam quod tamen contingit, si alba et lenis et equalis

30 omni tempore morbi fuerit, calor autem urine citrinus. Si autem una die apparuerint talia, altera uero qui uiderit defectionem uirtutis intelligere poterit, que aliquando digestionem significat. Ypostasis ergo leuis et alba, sed disiuncta, naturam pinguescere

¹ furfurea

² orobi

³ digerere

monstrat in morbi materia perfecta digerenda. et uentositate
 ibi creata que digestibile nature dissipat et dis-
 soluit materiam. Ypostasis ergo disiuncta peior est leui
 in tempore parenti. et in tempore occultanti. peior que erit
 si in toto tempore apparuerit. quia multa uentositatem os-
 tendit que natura dissoluere nequit unquam. quia sic pe-
 sima. Ypostasis in epidemia eadem inquit est. Ypostasis die
 viii apparuit que quidam eum intellexisse putant. de
 die octogesimo. Ypostasis autem rubra fuit et in fundo
 atque leuis. Cui cum subsequeret tunc infirmitatem eua-
 sit infirma. Alia autem ypostasis apparuit alba. x. die
 et in fundo. scilicet disiuncta. Oportet est die que preterea. O-
 portet ergo intelligas. quia ypostasis leuis et alba. in fun-
 do que iuncta. omnibus est preferenda. et salua et dige-
 stionis est significatio. Quod tamen contingit cum in fundo iu-
 ta et queta subsedit. que per ypostasis dicit. Ypostasis alba et
 leuis. si. iiii. die in fundo apparuerit. crisis. die. vii.
 futura erit. Hec dicit alibi. Si urine ypostasis multa et le-
 uis in fundo fuerit. in alienata mente febres huncibus.
 per capillorum occasus. reuocatio mentis significat. Mor-
 bi enim materia cerebri ascendit in infirmitate ista.
Cum autem huiusmodi in urina apparuerint ypostasis. proba-
 bit descendisse in inferiora corporis. Hec est significatio
 urine albe et leuis. et in fundo iuncte. cuius fortitudo
 sanitatis est demonstratio. si si ypostasis in medio sit
 uasis. significatio ad salutem est debilis. super natans est
 debilior. Melior autem est ypostasis alba et leuis. et in fun-
 do cum iam morbi assit digestio. si autem tamen fuerit subtilis.
Si autem in digestionem materia morbi apparuerit. et in im-
 cio morbi ipsa eadem est illaudabilis. Aliquam autem in uri-
 na ypostasis apparet alba. Laudanda que de genere est
 flegmatico et uiscoso. et maxime hec in urina al-
 ba. Differt a superiori hec quia superior est iuncta. in
 nullo disseparata. flegmatica non est. quia in se partes

monstrat, in morbi materia perfecta digerenda, et uentositatem ibi creatam quę digestibilem naturę dissipat, et dissoluit materiam. Ypostasis ergo disiuncta peior est leui in tempore parenti, et in tempore occulenti, peior quoque erit

5 si in toto tempore apparuerit, quia multam uentositatem ostendit, quam natura dissoluere nequit unde constat, quia fit pessima. Ypocras in epidimia cuiusdam inquit egri, ypotasis, die, viii. apparuit quod quidam eum intellexisse putant, de die octegesimo. Ypostasis autem rubea fuit et in fundo

10 atque leuis. Cuius cum subsequeretur terminus, infirmitatem euasit infirmus. Alterius autem ypostasis apparuit alba .x. die et in fundo, sed disiuncta. Mortuus est dieque postera. Oportet ergo intelligas, quia ypostasis lenis et alba, in fundo quoque iuncta, omnibus est preferenda, et salutis et digestionis est significatiua. Quod tamen contingit cum in fundo iuncta et quieta subsederit, quapropter ypocras dixit. Ypostas alba et

15 lenis, si .iiii. die in fundo apparuerit, crisis, die .vii. futura erit. Item dixit alibi. Si urinę ypostasis multa et lenis in fundo fuerit, in alienatis mente febres habentibus, post capillorum occasus, reuocatio mentis significatur. Morbi enim materia cerebrum ascendit, in infirmitate ista.

20 Cum autem huiusmodi in urina apparuerint ypostasis, comprobabitur descendisse in inferiora corporis. Hęc est significatio urinę albę et lenis, et in fundo iunctę, cuius fortitudo sanitatis est demonstratio, sed si ypostasis in medio sit uasis, significatio ad salutem est debilis, super natans est debilior. Melior autem est ypostasis alba et lenis, et in fundo cum iam morbi assit digestio, si autem¹ tamen fuerit subtilis.

30 Si autem in digestionem materia morbi apparuerit, et in initio morbi ipsa eadem est illaudabilis. Aliquando autem in urina ypostasis apparet alba. Laudanda quę de genere est flegmatico et uiscoso, et maxime hęc in urina alba. Differt a superiori hęc quia superior est iuncta, in nullo disseparata, flegmatica non est, quia in se partes

¹ ante

h̄t minutissimas arenę simillimas. Ypostas c̄na
 numū calōre siḡcat. ⁊ morbi p̄simitatē rubea non
 bonā digestiōne ⁊ mat̄iā sanḡnis coagulata. ⁊ n̄
 b̄n̄ digesti. Vñ morbi designat̄ longinquitatē. salu-
 bris tñ futā. Est enī necesse nat̄e multū immorari
 indigendo sanḡne. Olorib̄ ū n̄ aufer̄ nisi cū tarda
 materia digerat̄. Si aut̄ hęc ypostasis cū mala siḡca-
 tione fuerit p̄ longū tēp̄ mortis denunciatiua erit li-
 uida ypostasis dominari numū friḡ ⁊ mortificatā
 nat̄am siḡcat. maxime si cū siḡtatione fuerit pess-
 ma. Nigra ypostas oīū yptasiū est pessima. ⁊ ad siḡ-
 nificatiōne mortis yptissima. q̄ aut̄ numū incensio-
 ne aut̄ pessima frigiditate quę calōre ḡgelet nat̄ale
 portendit. Differ̄t aut̄ hęc duę q̄ si urina uideat̄ p̄us
 lunda. p̄ ū niḡ de frigiditate est numū. Si ū p̄us pur-
 purea deū niḡ. de incensione ē intelligenda. Ypta-
 sis q̄ est q̄si simula. P̄ ḡssior ordei farina est pessima.
 q̄ cū incensione grossi flegmatis ⁊ dissolutione siḡ-
 cat. carnis diuisę. q̄si trāq̄. Igneus enī color exsiccat
 carnē dissoluta. ⁊ reduc̄ in similitudine qua uident̄
 similitū. P̄ ordeina. Yptasis scantillata peiore sup̄dic-
 ta q̄ solidoy m̄broꝝ dissolutione ⁊ in frustis siḡcat
 diuisitatē. Ypt̄ fursurea peiore scantillata q̄ uena-
 rū ⁊ subie uesicę exconatione siḡcat. Harena in fū-
 do urine uisa lapidē in renib̄ fūc̄m P̄ in uesica siḡ-
 cat. h̄ aut̄ urine colōre sic̄ orobi P̄ sic̄ sādaria. H̄ mo-
 di ypostasis hominū est in renib̄. P̄ in uesica passio-
 ne habentium. Est color arenę h̄ arcerū q̄ ganḡ
 ex humore flegmatis aut̄ ex ḡnē samei flegmati
 cōmixtę. hęc aut̄ renū calorib̄; coagulant̄ ⁊ con-
 tūngunt. sic̄ lapidi in aq̄ subsistenti lum̄ lutosā
 P̄ in caldario balnei coagulat̄. Est ⁊ colā. n̄ q̄ lapi-
 dē in renib̄ de flegmaticis significat. nasci humo-
 rib̄. cōmixtis sanḡneis fecal̄. Samei aut̄ q̄ in

habet minutissimas arenę simillimas. Ypostas citrina
 nimium calorem significat, et morbi pesimitatem¹ rubea non
 bonam digestionem et materiam sanguinis coagulati, et non
 bene digesti. Vnde morbi designatur longinquitas, salu-
 5 bris tamen futura. Est enim necesse naturę multum immorari
 in digerendo sanguine. Morbus uero non aufertur nisi cum tarda
 materia digeratur. Si autem hęc ypostasis cum mala significa-
 tione fuerit post longum tempus mortis denunciatiua erit. Li-
 uida ypostasis dominari nimium frigus et mortificatam²
 10 naturam significat, maxime si cum significatione fuerit pessi-
 ma. Nigra ypostas omnium ypostasium est pessima, et ad sig-
 nificationem mortis promptissima, quia aut nimiam incensio-
 nem aut pessimam frigiditatem quę calorem congelet naturalem
 portendit. Differunt autem hę duę quia si urina uideatur prius
 15 liuida, post uero nigra de frigiditate est nimia. Si uero prius pur-
 purea deinde nigra, de incensione est intelligenda. Yposta-
 sis, quę est quasi simila, uel grossior ordei farina est pessima,
 quia cum incensionem grossi flegmatis et dissolutionem signifi-
 cat, carnis diuersę, confrustratim. Igneus enim color exsiccet
 20 carnem dissolutam, et reducit in similitudinem quam uidemus
 similinam, uel ordeinam. Ypostasis scintillata peiorem supradic-
 ta, quia solidorum membrorum dissolutionem et in frustis significat
 diuersitatem. Ypostas furfurea peiorem scintillata quia uena-
 rum et substantię uesicę excoriationem significat. Harena in fun-
 25 do urinę uisa, lapidem in renibus futurum uel in uesica signifi-
 cat. Huius autem urinę colorem sicut orobi uel sicut sandarici. Huiusmo-
 di ypostasis hominum est in renibus, uel in uesica passio-
 nem habentium. Est color arenę huius circerinus³ quod contingit
 ex humore flegmatis aut ex generę saniei flegmati
 30 commixtę. Hęc autem renum caloribus coagulantur et con-
 iunguntur, sicut lapidi in aqua subsistenti limus lutosa
 uel in caldario balnei coagulantur. Est et colera nigra quę lapi-
 dem in renibus de flegmaticis significat, nasci humo-
 ribus, commixtis sanguineis fecibus. Sanies autem quę in

¹ pessimitatem

² mortificatam

³ cinereus

fundo est uasis significat uulnā in aliq̄ instrumentoy u-
rine urine in hōtia ⁊ q̄ iā crepuerint aut uulnēra
in aliq̄ membroy supiora. Differt aut̄ q̄ q̄ in instru-
mentis urine diu durant. ut sepe ganḡ a supiorib; u-
descendētia duob; aut t̄b; dieb; durant. Itē si cum
urina squamillē exeunt ⁊ q̄si quedā coriāputētia
uulnēra significant in uesica. Si cū fame ypostasis
lenis experint ⁊ in fundo subsedit ap̄tēma significat
in uesica calidū. iā matātū. Hoc enī cū matauerit
descendit in uesicā. Humores matātū ⁊ cū urina ex-
eunt monstret coctionis signū. Oportet aut̄ discer-
m̄ int̄ samē albā in urina apparentē. ⁊ albā ypos-
tatis ⁊ in flegmaticā. Differt ū q̄ samel fetet. alia ū
non. Hęc est uniuersal̄ urine sigcō. contra morbos p̄sen-
tes ⁊ futuros. *De significatiōib; digestionū. xvi.*

significatiōib;
digestionū. xvi. e

Expletis urine ḡnib; ⁊ eisdē significatiōib;
diuinitatib; quoq; in digestionib; suis ⁊ uirtutib; suis
oportet uertat̄ illius ad digestionē ⁊ ei q̄litatē in cor-
pib; ⁊ q̄ p̄ eā significet. Digestionis aut̄ sigcatio in q̄li-
tatib; corpis minus certa est quā urine. Urina enī signifi-
cat passionē uenarū ⁊ epatis. ⁊ urine instrumentoy.
Digestio ū nom̄ ⁊ intestinoy ⁊ uirtutē quā habeant ⁊
quom̄ digant. Significatio digestionis q̄drupata est
f̄ in sui ḡnib; aut enī in q̄ntitate. aut q̄n̄ l̄ quom̄ exe-
at q̄ntitas in tres partes est subdūsa. aut enī multa
aut parua ⁊ media. Quarū una q̄q; iudicanda est aut
ex abi opatione aut ex q̄ntitatē ei q̄litatib; sic si ē
mult̄ ab; ⁊ digestio parua. defectiōne uirtutis expul-
siue sigcat. aut defectiōne uirtutis pascatuē aut hu-
mores expulsos a natā p̄ q̄l̄ digestionis mutat̄ q̄litatē
ex opatione aut abi q̄litatis. q̄ ē ab; qui maior digit̄
q̄ accipiat. sic s̄ nucēs ⁊ mīsa. Et ⁊ ab; de q̄ tantū dē
egit̄ q̄ntē sumit. sic panis tēpat̄ ⁊ annales carnes por-
cione siue agnūq; Et ⁊ ab; de q̄ feces egdiunt̄ p̄ q̄m

fundo est uasis significat uulnera in aliquo instrumentorum u-
 rinę urinę insidentia et que iam crepauerint aut uulnera
 in aliquo membrorum superiora. Differtur autem quia quę in instru-
 5 mentis urinę diu durant, ut sepe contingit a superioribus
 descendencia duobus aut tribus diebus durant. Item si cum
 urina squamillę exeunt et quasi quędam coria putentia
 uulnera significant, in uesica. Si cum sanie ypostasis
 lenis exierint et in fundo subsederit apostema significat
 in uesica calidum, iam maturatum. Hoc enim cum maturauerit
 10 descendit in uesicam. Humores maturati et cum urina ex-
 eutes¹ monstrat coctionis signum. Oportet autem discer-
 ni inter saniem albam in urina apparentem, et albam ypos-
 tasin et in flegmaticam. Differunt uero quia sanies fetet, alia uero
 non. Hęc est uniuersalis urinę significatio, contra morbos presen-
 15 tes et futuros. *De significationibus Digestionum .xvi.*
 Expletis urinę generibus et eiusdem significationibus
 diuersitatibus quoque in digestionibus suis et uirtutibus suis
 oportet uertatur stilus ad digestionem et eius qualitatem in cor-
 poribus et quid per eam significetur. Digestionis autem significatio in quali-
 20 tatibus corporis minus certa est quam urinę. Vrina enim signifi-
 cat passiones uenarum et epatis, et urinę instrumentorum.
 Digestio uero stomachi et intestinorum et uirtutem quam habeant et
 quomodo digerant. Significatio digestionis quadripertita est
 secundum inde² sui generis, aut enim in quantitate, aut quando uel quomodo exe-
 25 at quantitas in tres partes est subdiuisa, aut enim multa
 aut parua uel media. Quarum unaqueque iudicanda est aut
 ex cibi comparatione aut ex quantitatis eius qualitibus sicut si est
 multus cibus et digestius³ parua, defectionem uirtutis expul-
 siuę significat, aut defectionem uirtutis pascitiuę aut hu-
 30 mores expulsos a natura per quos digestionis mutatur qualitas.
 Ex comparatione autem cibi qualitatis, quia est cibus qui maior digeritur
 quam accipiatur, sicut sunt nuces et musa. Est et cibus de quo tantundem
 egreditur quantum sumitur, sicut panis temperatus et annales carnes por-
 cione⁴ siue agnię. Est et cibus de quo feces egrediuntur plus quam

¹ exeuntes

² uim

³ digestio

⁴ porcine

accipiant. sic bacca sit et rapula. Significationes probatur. si cibi quantitas digestionem assimilet. Trepidantem autem digestionem in quantitate naturali dimetiendum est ex quantitate cibi. Significatio autem ex quantitate in tres dividitur partes aut liquorem sive colorem. seu odorem. Liquor autem mollis est aut durus. Mollities designat. quia colamentum cibi non ad epas meritis. aut quia humores descendentes ad stomachum aut quia ab eis digesti. exire cum operantur. aut in humores ad intestinum descendentes ibi commixti digestionem liquidam eam reddunt. Quod potius intelligere ex digestionis colore. quia digestio a cibo similis cibum non potuisse digerere epas ostendit. Si autem color admisceat humorem alium. monstrat humorem descendisse ad intestinum et ita dissoluisse cibum. Digestio si fuerit sicca nimium calorem instrumentis esse significat. cibi. quia humectatione cibi desiccatur. aut nimium corpus desiderium circa cibum unde epas colamentum cibi avidissime trahentur exsiccaunt. Significatio digestionis colerice aut quasi ignea. Pueri ignea aut nullatenus citra aut viridis aut nigra. Quasi ignea digestionem naturalem salutaris. significat si tamen inter durum et molle temperata sit. Vere ignea si apparuerit in principio significat colericam habundantiam in corpore. Quod si in morbi declinatione mundificatione corporis videtur ostendit. Digestio nullatenus citra significat colam a felle in intestina descendisse nunciat. Viridis vero colam incendiam circa ventrem esse et intestina designat. Si vero viriditas sit quasi primum. minus est pessimum. Nigra. habundare colam et mortificationem coloris naturalem denunciat. Hic autem color ceteris est periculosus. et certissime mortis significatio. nisi paulatim in civitate se mutaverit et revertat ordo. Si acedum aliquam attineat. frigiditatem et flegmaticam aciditatem monstrat. cum digestionem esse commixtam. Quod si fereat nimium in corpore portendit. putredines humorum. Trepidantem vero est discernendum. Aut enim ex ita antequam oporteat. aut per tempus aut in tempore tardas.

accipiantur, sicut baccia sunt et rapula. Significationes comprobantur, si cibi qualitas digestioni assimiletur. Temperamentum autem digestionis in quantitate naturali dimetiendum est ex quantitate cibi. Significatio autem ex qualitate in tres diuiditur partes, aut

5 liquorem siue colorem, seu odorem. Liquor aut mollis est aut durus. Mollicies designat, quia colamentum cibi non ad epar iuerit, aut quia humores descendentes ad stomachum antequam cibus sit digestus, exire cum compellunt, aut etiam humores ad intestinum descendentes ibi commixti digestioni liquidam eam reddunt,

10 quod poteris intelligere ex digestionis colore, quia digestio cibo similis cibum non potuisse digere epar ostendit. Si autem color admisceatur humori alicui, monstrat humorem descendisse, ad intestinum et ita dissoluisse cibum. Digestio si fuerit sicca nimium calorem instrumentis esse significat, cibi,

15 quia humectacionem cibi desiccatur, aut nimium corporis desiderium circa cibum unde epar colamentum cibi audissime trahens exsiccauit. Significatio digestionis coleratę aut quasi ignea uel uere ignea aut nullatenus citrina aut uiridis aut nigra. Quasi ignea digestionem naturalis salutaris, significat sed tamen in-

20 ter durum et mollem temperata sit. Vere ignea si apparuerit in inicio significatur colerica habundantia in corpore. Quod si in morbi declinatione mundificationem corporis uidetur ostendere. Digestio nullatenus citrina significat coleram a felle in intestina descendisse nunciat. Viridis uero coleram

25 incendientia circa uentrem esse et intestina designat. Si uero uiriditas sit quasi prassium¹, minus est pessimum. Nigra, habundare coleram et mortificationem coloris naturalis denunciat. Hic autem color ceteris est peior, et certissime mortis significatio, nisi paulatim, in citrinitatem se mutauerit

30 uel uerterit ordo. Si acedini aliquomodo attineat, frigiditatem et flegmatis aciditatem monstrat, cum digestionem esse commixtam. Quod si fateat² nimium in corpore portendit, putredines humorum. Tempus etiam est discernendum. Aut enim exit antequam oporteat, aut post tempus aut in tempore tardans.

¹ prassium

² fateat

Post tempus expulsive virtutis defectione denotat. aut digestionis si cito uenisse ad intestina aut digestionis uirtutis tarditate. An tempus exiens generative uirtutis significat defectione. aut aliquid re uirtute expulsiva ante tempus mouente idem aut colicam incensionem in isto pugnantem aut cibum acutum aut periculosum aut uulnera fuisse circa istos propter quod non potuerit retinere cibum. Digestio egrediens in tempore oportuno significat sanitatem uirtutis corporis ordinantis. Qualitas etiam digestionis quam exeat est uidenda. Quaedam enim est cum sono. quedam unctiosa. et uiscosa. quedam spumosa. alia leuis et super aquam nata. alia cum sanguine. alia cum fame. Exiens cum sono significat digestionem generatam cum humore uentoso et inflatus et intestina generata. ex frigidityte nimia. Vinctiosa dissolutione putredinis significat. Viscosa dissolutione fundamta solidorum membrorum spumosa nimium calore sic uidentur in feruenti oua aut uentositatem digestionis generatam sic in mari uidetur spuma cum assit tempestas leuis et super aquam nata. uentositatem generatam digestionis ostendit. sic in colerica passione solet uideri. Digestione cum sanguine aut fame sic discerne. Sanguinolenta. aspera in intestino subtili siue generata. significat. Sames. uulnera in intestinis esse intumescunt. Si autem sanguis et fames ante digestionem uulnera erant in generato intestino. quod si post digestionem exierint. erant in subtili. Si autem commisceantur digestionem intelligent uulnera intestino mediocris. Hec de digestionem et eius significatione sufficiat nec dixisse.

significatio creatur.
xvii. s

Significatio eorum de significationibus creaturum xvii.
rerum que expellit natura per spiritum instrumenta in pleuresi et in pleumonia si sit indigesta sicut spuma. si cocta excreta erant dicenda. quorum signum in morbis instrumentorum spiritum in. iii. diuiditur aut in quantitate. aut in qualitate. aut in tempore. aut quam exeat. De quantitate quod quedam parua. quedam multa. quedam media. aliquando uero nulla. Que si sunt

Post tempus expulsuę uirtutis defectionem denotat, aut digestionem non cito uenissę ad intestina aut digestuę uirtutis tarditatem. Ante tempus exiens contentiuę uirtutis significat defectionem, aut aliqua re uirtutem expulsuam ante

5 tempus mouentem id est aut coleram incensionem in stomacho pugnantem aut cibum acutum aut pustulas aut uulnera fuisse circa stomachum propter quę non potuerit retinere cibum. Digestio egrediens in tempore oportuno significat sanitatem uirtutis corpus ordinantis. Qualitas etiam digestionis quomodo exeat

10 est uidenda. Quedam enim exit cum sono, quedam unctuosa, et uiscosa, quedam spumosa, alia leuis et super aqua natatilis, alia cum sanguine, alia cum sanie. Exiens cum sono significat digestionem commixtam, cum humore uentoso et inflatiuo et intestina contracta, ex frigiditate nimia. Vnctuosa, dis-

15 solutionem putredinis significat. Viscosa dissolutionem fundamenti solidorum membrorum spumosa nimium calorem sicut uidemus in feruenti oua aut uentositatem digestionem commixtam sicut in mari uidetur spuma cum assit tempestas, leuis et super aqua natatilis uentositatem mixtam digestionem ostendit,

20 sicut in colerica passione solet uideri. Digestionem cum sanguine aut sanie sic discerne. Sanguinolenta, apostema in intestino subtili siue grosso, significat. Sanies, uulnera in intestinis esse intimat. Si autem sanguis uel sanies ante digestionem uulnera erunt in grosso intestino, quod si post digestionem

25 exierint, erunt in subtili. Si autem commisceantur digestionem intelligentur uulnera intestino mediocri. Hęc de digestionem et eius significationem sufficiat nunc dixisse.

Significatio earum De significationibus scretum¹.xvii.

rerum quę expellit natura per spiritus instrumenta in pleuresi uel

30 peripleumonia si sit indigesta sunt sputa, si cocta excreatio erunt dicenda, quorum significatio in morbis instrumentorum spiritus in .iiii. diuiditur aut in quantitate, aut in qualitate, aut in tempore, aut quomodo exeat. De quantitate quia quedam parua, quedam multa, quedam media, aliquando uero nulla. Quę si sint

¹ scretuum

multa coctione significat. ^{est} infirmitatis in statu. Si autem
 parua inay de gne nata. et morbus transit in eum. et pue-
 nit ad augmentum. Si uero tepata in multum et paruum. sic na-
 ta partem morbum digessit. cum tamen in augmento adhuc sit. Si
 uero nichil exeret morbus in inicio est. De quantitate uero dicendum
 est quod in uis. diuiditur. In liquore. odore. colore. et forma. liq-
 uore autem subtilis est significans naturam. incepisse digere si debi-
 lit. aut grossus quo grossitudo materie et coctionis tarditas
 significant. aut tepat in subtilitate et grossum quod materia cum
 coctione monstratur. et in statu suo incipit esse morbus.
Color autem aut nimium citus quod habundantia colore signi-
 ficat ipsius uirtutis ut albus significans materiam fleg-
 maticam aut rubeus cum sanguine dicitur aut niger aut
 luidus quod calor aut nimia significat frigiditas. Odor autem fe-
 tidus quod nimia materie putredo portendit. aut sine odo-
 re. quod significat putredine euasisse. forma. aut cum ex rotun-
 da. quo materia grossa et uiscosa. in canalibus pulmonis est
 coadunata. et caliditas fortis et nimia. Unde Hippocrates in
 epidemia. Sputum rotundum in febriatantibus perisignum sig-
 nificat uentam. Testat autem multos se uidisse. quod de h-
 mori sputis in perisignum cecidit. Item in eodem libro. Qui rotun-
 de soraunt et cum febre et alienationis succum uident signum
 habere. citum et certa habebit alienationem mentis. Ex
 catio in forma diuisa. quod materie designat liquiditas. Tep-
 quod exiit in inicio morbi et significat huiusmodi suu acue-
 locitate coctionis. aut morat. et ex hac diuinitas mor-
 bi designat. Quomodo exeat quod aut facile exiit sine tunc
 et significat coctionem et uirtutem nature aut difficultem et cum
 nimia tunc significans ablationem digestionis. et defectionem
 uirtutis. Laudabilior decoctio screationis. et significat ue-
 locitate salutis. est alba bene cocta. In quantitate aduna-
 ta in exitu facillima sine tunc non male odouera in
 inicio morbi egia. Contra subtilis est et parua. Cruda
 diuincta et cum duricia et fortis est egia. et color

et cum cola nigra aut
 imbroz spe nimia
 icenilo.

et caloris digesti
 bit et coquntis par
 uitas

multa coctionem significant ~~est~~ infirmitatis in statu. Si autem
 parua incipit de genere natura, et morbus transiit in eum, et perue-
 nit ad augmentum. Si uero temperata inter multum et paruum, sit na-
 tura partim morbum digessit, cum tamen in augmento adhuc sit. Si
 5 uero nichil exercet morbus in inicio est. De qualitate uero dicendum
 est quia in .iiii. diuiditur. In liquorem, odorem, colorem, et formam, liquor
 autem subtilis est significans naturam, incepisse digerere sed debi-
 liter, aut grossus, quo grossitudo materię et coctionis tarditas
 significantur, aut temperatus inter subtilem et grossum quo materia cum
 10 coctione monstratur, et in statu suo incipit esse morbus.
 Color autem aut nimium citrinus quo habundantia colerę signi-
 ficatur ipsius et uirtutis ut albus significans materiam fleg-
 maticam aut rubeus cui sanguis dominatur aut niger * aut
 15 liuidus quo calor aut nimia significatur frigiditas. Odor aut fe-
 tidus, quo nimia materię putredo portenditur, aut sine odo-
 re, quo significat putredinem euasisse. Forma, aut cum exit rotun-
 da, quo materia grossa et uiscosa, in canalibus pulmonis est
 coadunata, et caliditas fortis et nimia. Vnde yporcas in
 epidimia. Sputum rotundum in febricitantibus ptisin sig-
 20 nificat uenturam. Testatur autem multos se uidisse, qui de huius
 modi sputis in ptisin cecidere. Item in eodem libro. Qui rotun-
 de screauerit et cum febre et alienationis futurę uidetur signum
 habere, citam et certam habebit alienationem mentis. Exit exe-
 catio in forma diuersa, qua materię designatur liquiditas. Tempus
 25 quia exit inmutatio morbi et significat breuitatem sui ac ue-
 locitatem coctionis, aut moratur, et ex hac diuturnitas mor-
 bi designatur. Quomodo exeat quia aut facile exit sine tussi
 et significat coctionem et uirtutem naturę aut difficulter et cum
 nimia tussi significans ablationem digestionis, et defectionem
 30 uirtutis. Laudabilior decoctio screationis, et significat ue-
 locitatem salutis, est alba bene cocta. In quantitate aduna-
 ta in exitu facillima sine tussi non male odorifera in
 inicio morbi egressa. Contraria subtilis est et parua. Cruda
 disiuncta et cum duricię et forti tussi egressa, cuius color

* cui colera nigra aut membrorum spiritus nimia incensio.

Significatioib' sudorū
rviii. S

miger. aut uiridis. aut citrullin'. aut lund'. aut fetid'.
oia ita s' significaciones pessime. ⁊ mortis annunciā
tiue. **De significacionib' sudorū. r. iiii.**

Sudoris in quibet morboꝝ significatio diuidit̃. in. iii.
Qua ē enī morbi mēbrī in quo apparet. alia ē in spissi
tudine sua. iii. in quantitate. iii. in q̃litate. Apparent
in mēbro quibet corpis in eodē mēbro. morbu ē ostendit
Spissitudo sua. ē laudanda. si multa sit ⁊ spissima. quia
tam ad expellendos humores forte ⁊ ad mundū cor
p' sigcat. Si aut̃ adeo ē se iuncta ut n̄ sit continua.
aut quedā sudent membra. quedā ū n̄. quedā plus q̃
dā mui. aut in qdā tēp' egdiat. qdā tēp' n̄. s' ut̃ tū
reūtat. oī pessime ēē certificant. Sigcant enī natām
in expellendis humorib'. p̃fecte n̄ ēē iūtuosa. Q̃ntitas
aut tēpata int̃ multū ⁊ parū. Nec ē melior ⁊ ad
salute p̃mptior. aut maior ē q̃ oporteat. ⁊ hec ē ma
la q̃ dissolunt iūctē ⁊ defici natā. aut minor q̃ o
porteat. cū n̄ q̃ntitati morbi sufficiat. debilitate na
tē significat. Qualitas in. vi. ē diuidēda. Aut. ii. de co
lore intelligi. ⁊ frigiditate. aut de colore. aut de sa
pore. aut de odore. aut de h̃q̃re. aut de sua eq̃litate
⁊ diūsitate. De colore ⁊ frigiditate. Si enī intēpata
int̃ utriq̃. est laudabile. Si aut̃ tēpantiū ē malum.
s' tū m̃i nocuū erit. Si calidior q̃ frigidior sit. De
colore. q̃ si ē alba. ē laudabil'. Si atrina colā ostend'.
si rubea erit sanguis sigcatua. Si lunda uiridis q̃q̃
p̃ nig'. colā nigram sigcat. Si aut̃ s' matia morbi sudor
ēlibet h' sudorū fuerit. laudabile erit. Sigcat enī q̃
natā expulerit humores illos un̄ matia fuerit morbi.
Si aut̃ n̄ erit q̃ntū. q̃ sigcat humores expulsi. quos n̄
oportuerit. De odore. q̃ qdā ē acū q̃ morbi matiam
flegmaticā ēē sigcat. ⁊ acū. Est ⁊ acū q̃ colā fortis
⁊ acuta c̃nsicatur. Est ⁊ c̃ q̃ humores ēē putōi de
signant. De sapore q̃ qdā acer. qdā dulcis. qdā salis

niger, aut uiridis, aut citrinissimus, aut liuidus, aut fetidus,
omnia ista sunt significationes pessimę, et mortis annuntia-
tiuę. *De significationibus sudorum .xviii.*

Svdoris in quolibet morborum significatio diuiditur, in .iiii.

- 5 Alia est enim morbi membri in quo apparet, alia est in spissi-
tudine sua .iiia. in quantitate .iiii. in qualitate. Apparens
in membro quolibet corporis, in eodem membro, morbum esse ostendit.
Spissitudo sua, est laudanda, si multa sit et spissi\ssi/ma, quia na-
turam ad expellendos humores fortem et ad mundum cor-
10 pus significat. Si autem adeo est se iuncta ut non sit continua,
aut quedam sudent membra, quedam uero non, quedam plus que-
dam minus, aut in quodam tempore egrediatur, quodam tempore non, sed iterum tamen
reuertatur, omnes pessime esse certificantur. Significant enim naturam
in expellendis humoribus, perfecte non esse uirtuosam. Quantitas
15 autem temperata inter multum et paruum. Hec est melior et ad
salutem promptior, aut maior est quam oporteat, et hęc est ma-
la quia dissoluit uirtutem et deficit natura, aut minor quam o-
porteat, cum non quantitati morbi sufficiat, debilitatem na-
turę significat. Qualitas in .vi. est diuidenda. Aut enim de co-
20 lore intelligitur, et frigiditate, aut de colore, aut de sa-
pore, aut de odore, aut de liquore, aut de sua equalitate
et diuersitate. De colore et frigiditate. Si enim intemperata
inter utrumque est laudabile. Si autem temperamentum est malum,
sed tamen minus nociuum erit. Si calidior quam frigidior sit. De
25 colore, quia si est alba, est laudabilis. Si citrina coleram ostendit,
si rubea erit sanguinis significatiua. Si liuida uiridis quoque
uel nigra, coleram nigram significat. Si autem secundum materiam morbi sudor
cuiuslibet huius sudoris fuerit, laudabile erit. Significat enim quia
natura expulerit humores illos unde materia fuerit morbi.
30 Si autem non erit contrarium, quia significantur humores expulsi, quos non
oportuerit. De odore, quia quidam est acidus qui morbi materiam
flegmaticam esse significat, et acidam. Est et acutus quo colera fortis
et acuta certificatur. Est et certus quo humores esse putridi de-
signantur. De sapore quia quidam acer, quidam dulcis, quidam salsus

de qb; est iudicandū. sic de odore est dictū. De liqre suo. q̄ quidā subtil est. q̄ matie subtilitate portend. ē. n̄ ḡllus. q̄ n̄ ḡllā. De q̄litare n̄ diuinitate q̄ n̄ ē eq̄t in omi q̄litare. q̄ ostendū. laudabile ee uidef.

Q d si n̄ ḡtariū. **finit septima particula.**

finit septima particula

O ctava particula de intelligendis morbis. q̄ pala s̄ sensu n̄ causis eoy n̄ sigtatioib. h̄t aut capitula xxii. Capitulu. i.

- D e morphea n̄ causa n̄ sigtōe. ii. De melacōl ap̄temate n̄ causa n̄ sigtōe. xii.
- D e igne febr̄ n̄ diuinitate ei. n̄ cau. sa n̄ sigtōe. euis. iii. De passioe q̄ extior ai. tal patit̄ corpis. xiii.
- D e effimia febr̄ n̄ causa n̄ sigtōe sua. iiii. De uarieta n̄ causa n̄ prodit̄ euis. v. sigtatioe. xviii.
- D e causa puēdū febris. vi. De ley n̄ causa n̄ sigtōe. eiō eoy. xv.
- D e gpositis fibb̄ n̄ causis earū n̄ sigtatioib. vii. De diuinitate sigtari sigla. tio. xv i.
- D e febr̄ ethica n̄ causa n̄ sigtatioe eiy. viii. De scabie n̄ cutis exco. riatione pelliclis n̄ p̄tut̄ porri n̄ uirucis. xvii.
- D e ap̄temate n̄ causa n̄ sigtōe. viii. De sudatioe n̄ ap̄t̄ q̄ uocat̄ yspotisma. xviii.
- D e flegmate n̄ causa n̄ sigtōe. x. De morbis ill̄ q̄ s̄ p̄ qb̄ dā m̄br̄ n̄ n̄ alus. xviiii.
- D e flegmatil ap̄temate n̄ causa n̄ sigtatione. xi. De morbu ueneno se n̄ capiendū arabido cane. xx. Itū. xxi.

O stensa in supiorib̄ sigtatioe uniuersali pulsiu urine digestionis spu ti incipiendū est in antea de particlari elibet morbi n̄ ypria. Omnis q̄ sigtō q̄ aut morbi aut sanitatis aut neut̄ ē sigtatiua aut p̄tita den̄ciat. aut p̄sentia.

Q uē sanitatē significaret cu de natāli gplexione tractarem̄ dictū est q̄ n̄ morbos significet in p̄-

de quibus est iudicandum, sicut de odore est dictum. De liquore suo, quia quidam subtilis est, qui materię subtilitatem portendit, est et grossus, qui et grossam. De qualitate et diuersitate quia si est equalis in omni qualitate, quam ostendimus, laudabile esse uidetur.

5 Quod si non contrarium. *Finit septima particula.*

Octaua particula de intelligendis morbis, qui palam sunt sensui et causis eorum et significationibus, habet autem capitula, xxii. Capitulum .i.

	De morphea et causa et significatione	.ii.	De melancolico apostemate et causa et significatione.	xii.
10	De genere febris et diuersitate eius, et causa et significatione, eius.	.iii.	De passione quam exterior cutis patitur corporis.	xiii.
	De effimera febris et causa et significatione sua	.iiii.	De uariola ¹ et causa et significatione.	xiiii.
	De putredine febrium et causa eius, et causa periodis eius.	.v.	De lepra et causa et significatione, eiusdem.	xv.
15	De causa putredinum febris.	vi.	De diuisione singulari singulatio.	xvi.
	De compositis fibribus ² et causis earum et significationibus.	vii.	De scabie et cutis exco-	
	De febris ethica et causa et significatione eius.	viii.	riatione pelliculis et pustulis porris et uerrucis.	xvii.
20	De apostemate et causa et significatione.	x.	De sudatione et apostemate quod uocatur yspotisma.	xviii.
	De flegmate et causa et significatione.	xi.	De morbis illis qui sunt proprii quibusdam menbris et non aliis.	xviii.
25	Ostensa in superioribus significatione uniuersali pulsuum urine digestionis spurti incipiendum est in antea de particulari cuiuslibet morbi et propria. Omnis ergo significatio que		De morsu bestię uenense et incipiendum a rabidocane.	xx. tium .xxi.
	aut morbi aut sanitatis aut neutri est significatiua aut preterita denunciat, aut presentia.		De morsu tirię et serpentes et scorpionis et aranee morsu.	xxii.
30				

Que sanitatem significaret cum de naturali complexionem tractaremus dictum est que uero morbos significet in pre-

¹ uariola

² febribus

sentiarū dicendū est. Significatio autē morbi p̄tici n̄ est
 dicta necessaria medicinali. Significat morbi futū alibi di-
 cenda erit. Significatio nutriti p̄fecti est cognoscere me-
 dia. cū signa duoy extremoy. v. sanitatis et infirm-
 tatis nouit. Significatio parti sanitatis. parti morbi in e-
 oīe monstratiui corpe sic siq̄ in in uisu nocentiū
 habeat. P̄ auditu. in alioy aū m̄broz actionib⁹ sit
 san̄ nocitua uocat infirmitatis. annunciatua.
 salubris d̄r monstratiua sanitatis. Bene ḡ potit cog-
 nosca neut significatiua. ū morbi significo in corpe sa-
 no p̄ sanitatis dicit infirmo. Qd̄ enī significans mor-
 bi in corpe sano n̄ciat. morbi n̄ dū inceptū significat.
 D^{istinctio} enī morbi corruptione actionis rei sensi-
 bilis. S; corpi ad morbi appati actiones in naturali
 sua qualitate s̄t stabiles. parti licet iā sint muta-
 te aut in q̄ntitate sic in isto si appetit maior p̄ mi-
 nor sit q̄ oporteat. et digestio maior p̄ minor q̄ que-
 rat cibo. aut in q̄litate sic si desidiū cibi mutet in
 dulcorē p̄ aciditatem digestio ū et urina in acritate
 p̄ rubedine aut in tēp̄ sic si desidiū cibi assit ante
 q̄suetudine moret p̄ q̄suetudine. Ne oī m̄q̄ significoer
 neq; morbi q̄pletum neq; sanitatem s̄t annunciantes
 qua p̄t neq; morbi neq; sanitatem significantes. Simi-
 le est de significo sanitatis infirmo corpe monstrante. N
 dū. n. q̄pletā significat sanitatem. q̄ significat morbi iā fe-
 re p̄sentē. q̄ ū dū tū designate morbi appellare
 possunt. q̄ significat natē et morbi d̄tationē. ḡ neut
 est significatiui. Simili est intelligendū in significomb⁹
 extrinsecū extrinsecū et in sensibus. Hoꝝ enī actio-
 nes corpi n̄ p̄fecte s̄t. sic in sanis corpi; ē et liq̄-
 dū ne corrupte s̄t sic infirmis corpi;. S; minuit
 s̄t et debiles p̄t calous natural̄ defectioē. Que
 omnia dicti sum ubi significoer futurorū morborū di-
 cem. In h̄ ḡ morbo dicere possunt. quoy significo le-

sentiarum dicendum est. Significatio autem morbi preteriti non est dicta necessaria medicis. Significatio morbi futuri alibi dicenda erit. Significationem nutriti perfecti est cognoscere medici, cum signa duorum extremorum id est sanitatis et infirmitatis nouerit, significationum partim sanitatem, partim morbum in eodem monstratiuum corpore sicut si quis in in uisu nocumentum habeat, uel auditu, in aliorum autem membrorum actionibus sit sanus nocitiua uocatur infirmitatis, annunciatiua, salubris dicitur monstratiua sanitatis. Bene ergo poterit cognosci neutri significatiua, ubi morbi significatio in corpore sano uel sanitatis dicitur infirmo. Quod enim significans morbum in corpore sano nunciat, morbum nondum inceptum significat. Diffinitio enim morbi corruptionem actionis rei sensibilis. Sed corporis ad morbum apparati actiones in naturali sua qualitate, sunt stabiles, partim licet iam sint mutatae aut in quantitate sicut in stomacho si appetitus maior uel minor sit quam oporteat, et digestio maior uel minor quam conueniat cibo, aut in qualitate sicut si desiderium cibi mutetur in dulcorem uel aciditatem digestio uero et urina in citrinitatem uel rubedinem aut in tempore sicut si desiderium cibi assit ante consuetudinem moretur post consuetudinem. Hæ omnes inquam significationes neque morbum completum neque sanitatem sunt annunciantes quapropter neque morbum neque sanitatem significantes. Similiter est de significatione sanitatem infirmo corpore, monstrante. Nondum enim completam significat sanitatem, quia significat morbum iam ferre presentem, quod nondum tamen designate morbum appellare possumus, quia significat naturam et morbi dominationem. Ergo neutri est significatiuum¹. Similiter est intelligendum in significationibus egritudinum exeuntium et in senibus. Horum enim actiones corporum non perfecte sunt, sicut in sanis corporibus est et liquidum ne corruptum sint sicut infirmis corporibus. Sed minutum sunt et debiles propter caloris naturalis defectionem. Quæ omnia dicturi sumus ubi significationes futurorum morborum dicemus. In hoc ergo morbo dicere possumus, quorum significatio le-

¹ significatiuum

mor habet. Nos autē sic oportet de apparentib; sensu
incipiam. Sic enī utile introducendū eē uider. Mor-
bi ḡ sensu apparentes uniori ⁊ extiori corpi s; u-
niuersales. sic s; aptema ⁊ febres. S; ⁊ soli extiori
corpi pertinentes aut de intiori causa aut de exti-
ori nascentes. Extior causa ē h;pitata aut. n. de in-
animatis corpib; sic lapide. gladio. igne ⁊ similibus
aut de aiactis ⁊ uenenosis nascit sic t;re reptilib;.

Febri ē morb; qui de mala ⁊ cal; oplerione nasci-
tur. ⁊ totū circūdat corpi. Vñ tal; diffinit; febr; S; gnib; febrū
diffinitate eē eī
causa ⁊ rigōe
est calor n; nascit a corde exiens ⁊ artit; ad oia mēbra
corpi. eiq; nocet actioni. Hęc diffinitio de febris eē
na sumit. idē calore cū natē egdiente. n; de acciden-
tib; febre comitantib; sic q;dam medicis uidet fe-
bres esse diētib; exaccōtib; lōgo p; tēpr sequētib;.
Q; uida. n. dicit ex rigore q;da ex fatigatione alii ex capi-
tis dolore l; q;libet aliis accidentib; a longe eas sequē-
tib;. Non ḡ definiunt eas de eēntiali calore cū na-
tē egdiente sic ypocras inuenit dixisse. in epidumia
f; ebris inqt est calor cursū natē exiens ⁊ eī motio. De e-
sentiali calore dicit. Quedā febres s; pungentes que-
dā suauit tangentes. Hęc enī differentie calori eēn-
tiali uident; attinere. Itē dicit. S; ⁊ quedā n; punge-
tes. s; augmētantes. Hęc enī differentie ex q;ntitate ca-
loris s; tractē. De motione dicit. febres q;da in unio
s; calide. q;da calidissime q;da u; inflatue. Hęc differe-
tie ex natā caloris s; iūpte. Itē ex accidentiū diffini-
uit uacuitate cū dixerit. febres q;da altissime q;dam
rubicōditime. alię hūiditati ⁊ uiriditati grigie. Hęc
differentie ex uicinis sumunt; accidentib; ab humori-
bus q; causa s; febrū n; de remotis accidentib; sic ap-
temate capitis dolore ⁊ rigore febrū aut tā gnā s;
N; nū est in spū q; ab ipso incipit. ⁊ ad cor ueniens ipsū

uioꝛ habetur. Nos autem sicut oportet de apparentibus sensui incipiamus. Sic enim utile introducendum esse uidetur. Morbi ergo sensui apparentes interiori et exteriori corpori sunt uniuersales, sicut sunt apostema et febres. Sunt et soli exteriori corpori pertinentes aut de interiori causa, aut de exteriori nascentes. Exterior causa est bipertita, aut enim de inanimatis corporibus sicut lapide, gladio, igne et similibus, aut de animatis et uenenosis nascitur sicut terrę reptilibus.

De Generibus febris et diuersitate eius eius et causa et significatione eius .ii.

10 **F**ebꝛis est morbus qui de mala et calida complexione nascitur, et totum circumdant corpus. Vnde taliter diffinitur. Febris est calor non naturalis a corde exiens et arteriis ad omnia membra corporis, eiusque nocens actioni. Hęc diffinicio de febris essentia sumitur, id est calore cursum naturę egrediente, non de accidentibus febrem comitantibus sicut quibusdam medicis uidetur febres esse dientibus¹ ex accidentibus longo post tempore sequentibus. Quidam enim dicunt ex rigore quidam ex fatigatione alii ex capitis dolore uel quibuslibet aliis accidentibus a longe eas sequentibus. Non ergo definiunt eas de essentiali calore cursum naturę egredientem sicut yprocras inuenitur dixisse, in epidimia. Febris inquit est calor cursum naturę exiens et eius motio. De essentiali calore dixit. Quedam febres sunt pungentes quedam suauiter tangentes. Hęc enim differentię calori essentiali uidentur attinere. Iterum dixit. Sunt et quedam non pungentes, sed augmentantes. Hęc enim differentię ex quantitate caloris sunt tractę. De motione dixit. Febres quedam in inicio sunt calidę, quedam calidissime quedam uero inflatiue. Hęc differentię ex natura caloris sunt sumpte. Iterum ex accidentium diffiniuit uicinitate cum dixerit, febres quedam citrinissime quedam rubicundissime, alię liuiditati et uiriditati contigue. Hęc differentię ex uicinis sumuntur accidentibus ab humoribus scilicet quia causa sunt febrium non de remotis accidentibus sicut apostemate capitis dolore et rigore. Febrium autem tria genera sunt. Vnum est in spiritu quod ab ipso incipit, et ad cor ueniens ipsum

¹ dientibus

calescunt. Post ad artias uenit. et ab artibus ad omnia membra corporis. Hec autem febris uocatur effimera. Cum enim spiritus calefit et in igneum colorem color mutat naturaliter. cor in necesse est fieri. calefieri. Corde uero calefacto ab ipso ab ipso ad artias penetrat calor. et ab artibus ad omnia membra corporis. Secundum genus est febris in humoribus. quod ab ipsis incipiens paulatim singula calescit uana membra quae ad usque ad cor perueniat. et a corde ad artias ab artibus. ad totum pergit membra corporis. et ita totum corpus circumdat. Hec uocatur febris ex putredinibus. Tertium genus in solidis est artibus ex quibus ad cor a corde ad artias. ab artibus ad totum pergit membra corporis. Hoc autem genus uocatur ethica febris. Totum esse constat febris genera diuisa quia sunt tria. Nulla enim febris apparet nisi in materia. Materiae tres sunt in corpore spiritus. uis. humores. solida membra in quorum quolibet cum calor incidit febres secundum genus suum quasi Galienus bonis ad aptant similitudinibus. Effimera inquit febris calido uento uidetur esse simul quod ut impletur ex suo calore necesse est calefiat. Hae enim factae spiritus circa cor et totum corpus. febres ex putredinibus. aqua calida copant Galienus. Aqua enim calida cum uas calidum impleuit ipsum ex calore suo calescit. Similiter faciunt humores circa cor et alias partes corporis. Ethica febre uasus preparant calidus. frigida aqua plenus. aqua enim in his ex calore uasorum calescit.

effimera febris et
 a significatione sua
 e

Effimera de effimera febre causa et significatione sua. iii.
 febris in corpore permanet xxiiii. horis una die integra et
 integra nocte sicque uidetur secedere. Aliquam tamen in hoc tempore
 aliquando diutius uidetur immorari. aut xlvii. aut lxxvi. horis.
 Huiusmodi causa sunt aliqua primitiua. Cuius primitiuae. uis. sunt
 genera. Unum genus est cum corpus extrinsecus patitur et calescit aut
 actualiter sic calore solis et ignis et aere. balnei. cuius in
 moret ibi. aut potencialiter sic aqua sulphurea et lauare
 et similibus. aut consumptione potestua. sic aqua lauare alu
 minosa. Non autem omne consumptionis corpus effimeras febres pa-

calefacit. Post ad arterias uenit, et ab arteriis ad omnia mem-
 bra corporis. Hęc autem febris uocatur effimera. Cum enim
 spiritus calefit et in igneum colorem color mutatur naturalis,
 cor inde necesse est fieri, calefieri. Corde uero calefacto ab
 5 ipso ab ipso ad arterias penetrat calor, et ab arteriis ad
 omnia membra corporis. Secundum genus est febrium, in humo-
 ribus, quod ab ipsis incipiens paulatim singula calefacit uici-
 na membra quoad usque ad cor perueniat, et a corde
 ad arterias ab arteriis. Ad totius progreditur membra corporis, et
 10 ita totum corpus circumdat. Hęc uocatur febris ex putredini-
 bus. Tercium genus in solidis est artubus ex quibus ad cor a corde
 ad arterias, ab arteriis ad totius progreditur membra corporis. Hoc
 autem genus uocatur ethica febris. Tot esse constat febrium genera
 diuersa quia sunt tria. Nulla enim febris apparet nisi in ma-
 15 teria. Materię tres sunt in corpore spiritus .iiii. humores solida membra in
 quorum quodlibet cum calor inciderit febres secundum genus suum quas
 galienus bonis adaptauit similitudinibus. Effimera inquit fe-
 bris calido uento uidetur esse similis quo uter impletus ex sui calo-
 re necesse est calefiat. Idem enim facit spiritus circa cor et totum
 20 corpus. Febres ex putredinibus, aque calidę comparauit galienus. Aqua
 enim calida cum uas calidum impleuerit ipsum ex calore suo
 calefacit. Similiter faciunt humores circa cor, et alias partes
 corporis. Ethicam febrem uasis comparauit calidis, frigida aqua ple-
 nis. Aqua enim in his ex calore uasorum calefit.
 25 *Effimera De effimera febrī et causa et significatione sua .iii.*
 febris in corpore permanet .xxiiii. horis una die integra et
 integra nocte sicque uidetur secedere. Aliquando tamen in hoc tempore
 aliquando diutius uidetur inmorari, aut .xlvii. aut .lxxvi. horis.
 Huius ortus causa fuit aliqua primitiua. Cuius primitiue .iiii. sunt
 30 genera. Vnum genus est cum corpus extrinsecus patitur et calefit, aut
 actualiter sicut calore solis et ignis et aere, balnei, cum quis in-
 moretur ibi, aut potencialiter sicut aqua sulphurea et lauari
 et similibus, aut constipatione potestua, sicut aqua lauari alu-
 minosa. Non autem omne constipatum corpus effimeras febres pa-

123
 ne. si tñ illud aq̄ sum̄ calid̄ aut sic calid̄ emitti
 t. cū cū pou oppilant sum̄ exire ⁊ dissolui phibe
 tur. ⁊ ita calor coadunat. Si aut matia humoy
 corpis n̄ p̄parata sic putredim̄. effimeras febres fa
 ac. Qd̄ si n̄ unparata sunt febres ex putredim̄ fac̄
 f̄ q̄itates humoy int̄ oppilati. Nul̄ modi aut fe
 bris acuta ⁊ molesta est sic dicti sum̄. Scdm̄ ge
 nus p̄mittit̄ effimeris ab int̄iorib̄ access̄ corp̄ sic
 de abis ⁊ portionib̄ calidis. Tāū gen̄ ex nimio est
 motu aut in corpe sic nimia exercitia. ⁊ labou
 osa. aut iaia. sic ira aḡtia. t̄nca. ⁊ uigilie. Q̄rtū
 est ex causa quā extiora patiunt̄ m̄bra sic aytēma
 te calido in gr̄m̄. ⁊ pedū uulnerib̄ cū ab ingn̄
 b̄ calor m̄brati ascendit ad cor. ⁊ a corde ad cetera m̄
 bra corp̄. Est aut signatio febris effimere. cū p̄cedūt
 cause iam dicende. Infirmit̄ in uicio dolorē n̄ patit̄.
 P̄ ullus ei est parū tñ diuisus ⁊ absconsus. diuisas ato
 in eq̄itate redigit̄. In tactu calore quiet̄ lenis ⁊ n̄
 pungitiuus. si sic balneari est tact̄. Infirmit̄ ū facil̄
 est in paciēdo morbo. Urina h̄t̄ ypostasin in fundo.
 ⁊ leuem in morbi tēpr̄ toto. neq; nimis fecet urina
 cū febris aut cū p̄fecto sudore discedit. aut cū par
 ua quada infusione. Que cū secesserit nullū signū
 suū infirmo relinquit. sic febris putredim̄ fac̄. q̄ ⁊
 pulsū ⁊ urina remanet. Si ū p̄ effimerā eger bal
 neat̄. in balneo neq; sentit̄ rigores neq; p̄nchone
 si in poris suis reuicit̄ q̄itates. h̄ec s̄ signatioes febris
 effimē. Significatio uero un̄ fiat e h̄ m̄oi q̄ de solis
 est incensione. P̄ calido aere. Oculos in tactu calefac̄
 cay incendit. autē ⁊ faciē exsiccat. Quib̄ si manus
 apponant̄ calidē uiuent̄ pulsus paruus calor
 sentit̄. S; si moret̄. calor auḡntari sentit̄. Calor
 em̄ in uicio n̄ apparet. p̄t̄ poros q̄stipatos. Sed
 cū manū diu inhereat. suū calore poros laxat. ⁊ sic

titur, sed tantum illud a quo fumus calidus aut sucus calidus emitti-
 tur, cuius cum pori oppilantur fumus exire et dissolui prohibe-
 tur, et ita calor coadunatur. Si autem materia humorum
 corporis, non preparata sit putredini, effimeras febres fa-
 5 cit. Quod si non imparata fuit febres ex putredinibus facit
 secundum qualitates humoris, intus oppilati. Huiusmodi autem fe-
 bris acuta et molesta est sicut dicturi sumus. Secundum ge-
 nus primitiuę effimeris ab interioribus accedit corpori sicut
 de cibis et potionibus calidis. Tercium genus ex nimio est
 10 motu aut in corpore sicut nimia exercitia, et labori-
 osa, aut in anima, sicut ira angustia, tristitia, et uigilię. Quartum
 est ex causa quam exteriora paciuntur membra sicut apostema-
 te calido in mgrinibus¹, et pedum uulneribus cum ab inguini-
 bus calor menbratim ascendit ad cor, et a corde ad cetera men-
 15 bra corporis. Est autem significatio febris effimere, cum precedunt
 causę iam dicendę. Infirmus in inicio dolorem non patitur.
 Pulsus eius equalis parum tamen diuersus et absconsus. Diuersitas cito
 in equalitatem redigitur. In tactu calorem quietus, lenis et non
 pungituius, sed sicut balneari est tactus. Infirmis uero facilis
 20 est in paciendo morbo. Vrina habet ypostasin in fundo,
 et leuem in morbi tempore toto, neque nimis fetet urina
 cum febris aut cum perfecto sudore discedit, aut cum par-
 ua quadam infusione. Quę cum secesserit nullum signum
 sui infirmo relinquit, sicut febris putredinum facit, quę et
 25 pulsu et urina remanet. Si uero post effimeram eger bal-
 neatur, in balneo neque sentit, rigores neque punctiones
 sed in priores suas reuertitur qualitates. Hęc sunt significationes febris
 effimere. Significatio uero unde fiat est huiusmodi quę de solis
 est incensione, uel calido aere. Oculos in tactu calefacit,
 30 caput incendit, cutem et faciem exsiccat. Quibus si manus
 apponantur calidę inuenientur pulsus paruus color
 sentitur. Sed si moretur, calor augmentari sentitur. Calor
 enim in inicio non apparet, propter poros constipatos. Sed
 cum manus diu inhereat, sui calore poros laxat, et sic

¹inguinibus

demum calor emergit qui se p̄ occultauerat. Oculi
 eorum ⁊ facies parū timēt. Pulsus n̄ est paruus q̄
 uirtute n̄ custodit. ⁊ calore naturali intra corp̄ pa-
 rū tñ diuisus ⁊ occult. Hōy urina aut citra aut
 alba q̄ humores aquosi q̄ de corp̄e solent dissolu-
 cū claudant ex ḡstipacione citis urinae citē co-
 mixti ⁊ suo calore mutati rubore sunt ḡminuti.
 h̄ p̄ tñ febris aliquā in febres mutat putidas si in cor-
 pe sint humores. appati ad putidines. Oportet ḡ di-
 cernat ut effimeram. ⁊ appata putidum. Si ḡ re-
 cedit cū sudore ⁊ urina laudabili ⁊ pulsu equali.
 siḡcat pauldubio effimerā. Si aut̄ morēt in corpo-
 re febris neq; a calore corp̄ mundificauerit ⁊ pul-
 sus diuisus fuerit. urina n̄ digesta ⁊ fetida. muta-
 cio in febres putidas serio designat. Cū ū febris
 morat. neq; in p̄ou discesserit. s; q̄si ḡmua sit. p̄sino-
 ct̄ ⁊ pulsus diuisus ⁊ ex urina nulla putido siḡcat.
 oportet te male suspicari. ⁊ ethica eā expectari. ⁊
 ex parte plurima mutabit̄ in acutissima. Humo-
 res putidi neq; sudores. neq; dissolutiones euane-
 cunt. p̄ cōdem poroy. Vñ festinandū ē in medicā-
 da hac febre medicamine q̄sum̄ dicti. anq̄ puti-
 ant humores ⁊ pessime nascant̄ febres. Nascentē
 areb̄ corp̄ unmutantib̄ sic ab̄ aut ex eoy ḡntitate
 sunt sic fastidio ⁊ iacitate. aut ex q̄itate ut abo-
 rū siue p̄cionū calore. Nascentū ex satitate siḡco-
 tal̄ erit. fumosa ructacio ⁊ fetida ⁊ sat̄is nimia ar-
 dor ex corruptione ab̄. Aliq̄ h̄nt solutionē uen-
 tris aliquā ḡstipacionē. S; ḡstipacio in h̄is ē moles-
 tiōi p̄ ḡdoes maloy chumoy m̄tionib̄ corp̄m. Quē
 ex aboy siue p̄cionū nascunt̄ calore h̄modi no-
 tant̄ siḡcoe. facies ⁊ ocli in tactu s̄t calidissimi
 ⁊ rubicōdissimi. Spar̄ simil̄ in tactu calidū est
 ⁊ uis̄ m̄ in s̄to ⁊ epate q̄si incensionē sentit ⁊

q̄ ū sit ē solu-
 tiōne m̄m̄ so-
 let molestare.

demum calor emergit qui se prius occultaerat. Oculi eorum et facies parum timent. Pulsus non est paruus, quia uirtute non custoditur, et calore naturali intra corpus parum tamen diuersus et occultus. Horum urina aut citrina aut alba quia humores aquosi qui de corpore solent dissolui, cum claudantur ex constipatione cutis urine citrine commixti et suo calore mutati rubore sunt comminuti.

Hęc tamen febris aliquando in febres mutatur putridas si in corpore sint humores, apparatus ad putredines. Oportet ergo discernatur, inter effimeram, et apparatus putredini. Si igitur recedit cum sudore et urina laudabili et pulsu equali, significat proculdubio effimeram. Si autem moretur in corpore febris neque a calore corpus mundificauerit et pulsus diuersus fuerit, urina non digesta et fetida, mutatio in febres putridas serio designatur. Cum uero febris moratur, neque in priori discesserit, sed quasi continua fit, uel sinus¹ et pulsus diuersus et ex urina nulla putredo significatur, oportet te male suspicari, et ethicam eam exspectari, et ex parte plurima mutabitur in acutissimam. Humores putridi neque sudores, neque dissolutiones euanescent, propter condicionem pororum. Vnde festinandum est in medicina hac febrim medicamine quod sumus dicturi, antequam putrefiant humores et pessime nascantur febres. Nascentes a rebus corpus inmutantibus sicut cibus aut ex eorum quantitate fiunt sicut fastidio et saturitate, aut ex qualitate ut ciborum siue pocionum calore. Nascentium ex saturitate significatio talis erit. Fumosa ructatio et fetida et salitis nimia ardor ex corruptione cibi. Aliquando habent solutionem uentris aliquando constipationem. * Sed constipatio in his est molestior propter condiciones malorum humorum in interioribus corporum. Quę ex ciborum siue pocionum nascuntur calore huiusmodi notantur significatione. Facies et oculi in tactu sunt calidissimi et rubicundissimi. Epar similiter in tactu calidum est et infirmus in stomacho et epate quasi incensionem sentit et

* que uero fit cum solutione minus solet molestare.

¹ sinochus

siccitate ⁊ in ore amaritudine ⁊ similia. q̄ calor in hac
 febr̄i aspiu in cap̄i natah. ⁊ cib̄ calid̄ in p̄m̄i stom̄. ⁊ post
 calefac̄ ep̄ar. q̄ illi s̄t fundam̄ta. Urina in febr̄i ista
 rubea alchima. febr̄ib̄ a motu ⁊ labore corp̄is nasce
 ribus si labor sit fortis dura ⁊ sicca. reddit fortis cutis.
 ⁊ p̄ recessionē p̄manet febr̄is. Puls̄ parvus ē q̄ minor
 labor dissolu uirtute. S; si labor n̄ sit mult̄ cutis du
 riciet n̄ remanebit. dū febr̄is secesserit. ⁊ p̄ de cutē fu
 m̄ exiens humectat cutē. poros ap̄iens. Puls̄ magn̄ est
 q̄ febr̄is sic̄ in hac magna ē ⁊ calor augm̄tat. Calor cor
 p̄is in laboriosa febre. f̄ q̄tate ē aeris. si labor p̄cesse
 rit. Qd̄ si aer sit calid̄ sic̄ calore sol̄ ⁊ similib̄. n̄ multū
 cutis exsiccat. ⁊ si aer frigid̄ sit. tact̄ frigid̄ erit. neq̄
 sicca multū fiet cutis. Si febr̄is ex motu anime nasci
 t̄ sic̄ ext̄ ⁊ similib̄ tal̄ notabunt. Oculū exiunt oculi
 facies tumet ⁊ rubet. Calor enī in hac febr̄i expetat
 extiora corp̄is. dū uindictā sibi hō q̄rit. Pulsus ē mag
 n̄ urinaq; exiens punctiones fac̄ ⁊ ardores p̄ calore.
S i exanḡtia sit ⁊ t̄nacia oculi s̄t q̄caui facies sicca ⁊ cit
 na q̄ sp̄c ⁊ calor fugiunt iūctiora. puls̄ paruus p̄ ca
 loris diminutione eidēq; occultatione. urina rufa ar
 doie faciens cū exeat. febr̄is ex uigiliis oculos q̄cauos
 fac̄ ⁊ humidos. dormitacioni q̄tiguos. palpebras q̄ue
 ⁊ dure mouentes facies ⁊ totū corp̄ s̄t inflata. ⁊ at
 titata uana. Que om̄ia q̄ranḡt ex debilitate digni
 abū. Digestio enī cibi molestac̄ iugilus. Cib̄ ū indige
 t̄ n̄ sp̄m̄ ḡnat ⁊ sanḡne aiali. Et sanḡs si n̄ ḡnat ne
 cesse ē color mutetur. It̄m ex digestionē albedo seq̄r
 urine. Si febr̄is iūgnib̄ ⁊ alius m̄bris corp̄is nascitur
 tal̄ sic̄cabit. facies rubet ⁊ inflat̄ p̄t sanḡne ⁊ ca
 lore sanḡnis n̄ pungente. Cū aut̄ in statu p̄ḡd̄r asce
 dit suauit̄ corp̄is fumus calid̄. Urina albedini p̄anet.
Ol agn̄ pulsus ⁊ uelox ⁊ sp̄s̄us erit. ex uirtute ⁊ mul
 titudine caloris. Infirmit̄ enī infirmitates duas patit̄

siccitatem et in ore amaritudinem et similia, quia calor in hac febrī a spiritu incipit naturali, et cibus calidus in primis stomachum, et post calefacit epar, quia illius sunt fundamenta. Vrīna in febrī ista rubea alichina. Febribus a motu et labore corporis nascentibus si labor sit fortis, dura et sicca, redditur fortis cutis, et post recessionem permanet febris. Pulsus parus¹ est quia minor labor dissoluit uirtutem. Sed si labor non sit multus cutis durities non remanebit, dum febris secesserit, et post de cutē fumus exiens humectat cutem, poros aperiens. Pulsus magnus est quia febris uirtus in hac magna est et calor augmentatur. Calor corporis in laboriosa febre, secundum qualitatem est aeris, si labor precesserit. Quod si aer sit calidus sicut calore solis uel similibus, non multum cutis exsiccatur, et si aer frigidus sit, tactus frigidus erit, neque sicca multum fiet cutis. Si febris ex motu animę nascitur sicut extra² et similibus taliter notabuntur. Multum exeunt oculi facies tumet et rubet. Calor enim in hac febrī expetit exteriora corporis, dum uindictam sibi homo querit. Pulsus est magnus urinaque exiens punctiones facit et ardores propter calorem. Si ex angustia sit et tristitia oculi sunt concaui facies sicca et citrina quia spiritus et calor fugiunt in interiora, pulsus paruus propter caloris diminutionem eiusdemque occultacionem, urina rufa ardorem faciens cum exeat. Febris ex uigiliis oculos concauos facit et humidos, dormitacioni contiguos, palpebras graues et dure mouentes facies et totum corpus sunt inflata, et citrinitati uicina. Quę omnia contingunt ex debilitate digerendi cibum. Digestio enim cibi molestatur uigiliis. Cibus uero indigestus non spiritum generat uel sanguinem animali. Et sanguis si non generatur necesse est color, mutetur. Iterum ex \in/digestione albedo sequitur urine. Si febris in inguinibus uel aliis menbris corporis nascitur taliter significabitur. Facies rubet et inflatur propter sanguinem et calorem sanguinis non pungentem. Cum autem in statum progreditur ascendit suauiter corpus fumus calidus. Vrīna albedini pertinet. Magnus pulsus et uelox et spissus erit, ex uirtute et multitudine caloris. Infirmus enim infirmitates duas patitur

¹ paruus

² ex ira

dine febri
causa f
u et un.

Incipula

calidas aptema ⁊ febres ipsas. Albedo urine est qz cosa
urina tangntia tendunt ad aptema. Omni em calor
pe humores ht there. Ne se sigcoet un effime febris os
intelligunt species. *De putredine febri ⁊ causae ⁊ causa*

Febres putredini ex putredinib; nascunt. *prodit et un.*
un. humoy qz humores calefacti putruunt mbru ca
lescentes ubi putresct. ⁊ ptea alia mbra illi mana
sicq; mbrati ad cor ⁊ a corde in artias puenit calor ⁊
de artias ad oia mbra corpus. Et causa un putredo nas
at est. Multitudo qntitatis humoy gntitudo earu.
uiscolitas. oppilatio ab ipsi gnata gclusio sumoy ab
oppilatione nata. Humores em qz dissolui n possunt.
putrescunt. sic humiditate putruunt extioie uidemus
cu n habeat aeris capacitatem. Species aut februi ex
putredinib; nascentiu multe st. St em simplices. st ⁊ co
positae. Simples qz pata st sic ⁊ humores un. st. vnum
qz uocat sinoch; ex putredine sanguis nascit. h aut mo
lestatione fac. qz quiescere infirmu n pmittit. Scdm ge
nus excola. r. nascit. ⁊ treus uocat. Que una die accip.
⁊ alia die pmittit. Que e salubris ⁊ breuis. Salubris qz una
die quiescat. Breuis qz humoy qz nascit subtil e. ⁊ uelox
cito digit. citoq; dissoluit. Tau ex putredine nascit. cose
nigre ⁊ uocat qrtana uno die accipiens ⁊ duob; qesce
re pmittens. hec salubris e ⁊ longa. Salubris qz cor
p duob; dieb; quiescat. Longa matia un nascit dura.
⁊ ad dignidu gnta. ⁊ ad dissoluendu obediens. Artu
gen ex putredine flegmatis nascit. ⁊ effimerinos uocat
omni die muades. Est aut longa ⁊ molesta. Longa
qz matia est gnta ⁊ uiscosa. vnde n est digestibilis
neq; uelocit solubit. Molesta. qz omi die muadit. neq;
corp qesce re pmittit. vna q; haru multiformit diu
dr. febris em que ex putredine sanguis nascit. in tres
diuidr. Est em qda ab imcio usq; in fine eqt. hec
aut cu tnde fuit sanguis qntu ht putredinis. Est

calidas, apostema et febres ipsas. Albedo urinę est quia colera
 urinam tangentia tendunt ad apostema. Omnis enim calor
 proprie humores habet trahere. Hę sunt significationes unde effimerę febris omnes
 intelliguntur species. *De putredine febrium et causa eius, et causa*

- 5 *Febres putredinum ex putredinibus nascuntur, periodis eius .iiii.*
 .iiii. humorum quia humores calefacti putrefiunt membrum ca-
 lefacientes ubi putrescunt, et postea alia membra illi uicina
 sicque menbratim ad cor et a corde in arterias peruenit calor, et
 de arteriis ad omnia membra corporis. Et causa unde putredo nas-
 * quincupla 10 citur est *. Multitudo quantitatis humorum grossitudo earum,
 uiscositas, oppilatio ab ipsis generata conclusio fumorum ab
 oppilatione nata. Humores enim quia dissolui non possunt,
 putrefiunt, sicut humiditatem putrefieri exteriorem uidemus,
 cum non habeat aeris capacitatem. Species autem febrium ex
 15 putredinibus nascentium multę sunt. Sunt enim simplices, sunt et com-
 positę. Simples quę palam sunt sicut et humores .iiii. sunt. Vnum
 quod uocatur sinochus ex putredine sanguinis nascitur. Hoc autem mo-
 lestationem facit, quia quiescere infirmum non permittit. Secundum ge-
 nus ex colera rubea nascitur, et triteus uocatur. Quę una die accipit,
 20 et alia die permittit. Quę est salubris et breuis. Salubris quia una
 die quiescit. Breuis quia humor quo nascitur subtilis est, et uelox
 cito digeritur, citoque dissoluitur. Tercium ex putredine nascitur, colerę
 nigrę et uocatur quartana uno die accipiens et duobus quiesce-
 re permittens. Hęc salubris est et longa. Salubris, quia cor-
 25 pus duobus diebus quiescit. Longa materia unde nascitur dura,
 et ad digerendum grossa, et ad dissoluendum obediens. Quartum
 genus ex putredine flegmatis nascitur, et effimerinos uocatur
 omni die inuadens. Est autem longa et molesta. Longa
 quia materia est grossa et uiscosa. Vnde non est digestibilis
 30 neque uelociter solubilis. Molesta, quia omni die inuadit, neque
 corpus quiescere permittit. Vnaqueque harum multiformiter diui-
 ditur. Febris enim quę ex putredine sanguinis nascitur, in tres
 diuiditur. Est enim quedam ab inicio usque in finem equalis. Hęc
 autem cum tantumdem finitur sanguinis quantum habet putredinis. Est

alta in inicio debil. si p̄ea crescat. cū iā in fine puenit.
 Molestia fit p̄q. minuit. q̄ ad debilitet. N̄ est cū plus
 sanguis finiat. q̄ q̄ putrescat. febris ex putredine hu-
 moy nascit. Vna q̄q. in duas diuidit. alta ḡtūua est
 alta int̄ polata. sic iā dixim. Cū enī humores q̄ febrū
 s̄t matiales int̄ artias fuerint. ⁊ uenas in ipsū putescat.
 febres ḡtūue necesse est fiant. Qd̄ si ext̄ uenas ⁊ artias
 s̄t ⁊ putescunt. int̄ polatas febres faciunt. Vñ febris
 ex putredine nascens sanguinis ḡtūua fit. Q̄a t̄ uenā
 ē sanguis ⁊ it̄m q̄ cū putredo sanguinis i parte
 sit. p̄forat in totū ⁊ cōburnit ipsū. ⁊ febris n̄ dimittit q̄
 ad partē finiat que putescat. ⁊ digat atq; dissoluat. febr̄
 ex alijs nascens humoyb̄ ē ḡtūua. q̄ humores int̄ ue-
 nas ⁊ artias putescunt. n̄ cito dissolui possit. p̄ ḡtūpa-
 tione ⁊ suā uiscositate. un̄ p̄q. finita sit p̄ma re-
 manet pars sui caloris. q̄ ad sc̄da succed. ⁊ q̄ asc̄da
 ad t̄c̄a ⁊ ita ḡtūua fit. Si aut̄ humores extra uenā
 ⁊ artias putrescent febres int̄ polatas facient. q̄ ma-
 tia que putescat. cū n̄ in uno loco sit paulatī ad put̄di-
 nis locū accedit. ⁊ collectio in t̄p̄r illo ē q̄ int̄ polat
 int̄ duas accessiones. Aliqū q̄ putrescat. sanḡ int̄ ue-
 nas ⁊ artias ⁊ febres fac̄ ḡtūuas. q̄ cū in uno m̄bro
 multa coadunet̄ q̄ntitas. ⁊ put̄dū apt̄ema fac̄. ex ḡ-
 stipat̄ poroy. Quia fac̄ apt̄ema p̄t̄ put̄dine. m̄brum
 necesse ē calefaciat. V̄ apt̄ ⁊ calor est. m̄brat̄ ad cor
 uadit. p̄ artias ⁊ a corde p̄ easdē ad oīa m̄bra corp̄s.
 ⁊ ita febris n̄ dimittit. donec apt̄ digit̄ ⁊ mundificat̄.
 Nec causa t̄c̄a febr̄ t̄mūe ⁊ t̄c̄a int̄ polat̄ diuinitas
 ē p̄odū febrū t̄b; excausis. Vna ē putescētū humo-
 rū uelocitas ⁊ eoy tarditas. Sc̄da collectiois humoy
 que put̄t̄ri debent. uelocitas ⁊ eisdē tarditas. Ter-
 tia purgationis eoy uelocitas ⁊ tarditas. Vñ effime-
 rinos omni die accip. p̄t̄ uelocitate suē collectio-
 nis q̄ ḡtūḡ ex multitudine suē q̄ntitatis. ⁊ facti-

altera in inicio debilis, sed postea crescit, cum iam in finem peruenerit. Molesta fit, postquam minuitur, quoad debilitetur. Hoc est cum plus sanguinis finiat, quam quod putrescat. Febris ex putredine humorum nascitur. Vnaqueque in duas diuiditur, altera continua est
 5 altera interpolata, sicut iam diximus. Cum enim humores qui februm sunt materiales inter arterias fuerint, et uenas in ipsis putrescant, febres continuę necesse est fiant. Quod si extra uenas et arterias sunt et putrescunt, interpolatas febres¹ faciunt. Vnde febris ex putredine nascens sanguinis continua fit. Quia inter uenas
 10 est sanguis et iterum quia cum putredo sanguinis in parte sit, perforat in totum et comburit ipsum, et febris non dimittit, quoad pars finiat quę putrescit, et digeratur atque dissoluatur. Febris ex aliis nascens humoribus est continua, quia humores inter uenas et arterias putrescentes, non cito dissolui possunt, propter constipationem et suam uiscositatem, unde postquam finita sit prima re-
 15 manet pars sui caloris, quoad secunda succedit, et quoad a secunda ad tertiam et ita continua sit. Si autem humores extra uenas et arterias putrescent febres interpolatas facient, quia materia quę putrescit, cum non in uno loco sit paulatim ad putredinis locum accedit, cuius collectio in tempore illo est quo interpolatur inter duas accessiones. Aliquando quoque putrescit, sanguis inter uenas et arterias et febres facit continuas, quia cum in uno membro multa coadunetur quantitas, et putridum apostema facit, exconstipatur² pororum. Quia facit apostema propter putredinem, membrum
 25 necesse est calefaciat. Vbi apostema et calor est, membratim ad cor uadit, per arterias et a corde per easdem ad omnia membra corporis, et ita febris non dimittit, donec apostema digeritur et mundificatur. Hęc causa cuiusdam febris continuę et cuiusdam interpolatę diuersitas est periodium februm tribus ex causis. Vna est putrescentium humorum uelocitas uel eorum tarditas. Secunda collectionis humorum quę putrefieri debent, uelocitas uel eiusdem tarditas. Tercia purgationis eorum uelocitas uel tarditas. Vnde effimerinos omni die accipit, propter uelocitatem suę collectionis quę contingit ex multitudinę suę quantitatis, et facili-

¹ febres ... in parte sit] *in a new, contemporary hand*

² ex constipatione

tate sue putredinis. p humiditate ⁊ tarditate sue p gati
 onis. ppter viscositate cola nig fac febres una die acci
 pientes ⁊ duab n. qz tarda est ad collectione p sue qn
 titatis paritate ⁊ ex duricie putredinis sue p frigiditate
 ⁊ siccitate. ⁊ ex uelocitate p gationis sue. qz n viscosa co
 la. r. febres unū diei ⁊ altius non facit qz est media int
 cola ⁊ flegma. Olinous ē qntitatis qua flegma maiorū
 ū q. cola nigra. ⁊ flegmate sicior cola ū nig humidior
 S uba ē est leuor hu duob. Hec est causa diuinitatis pio
 dice febris ⁊ ex causa tepis siue passionis ē diuinitas. qz
 effimerios ad multū. xviii. horū pmanet. ppter grossitate
 ⁊ viscositate flegmatis non cito dissolubile. Quartana
 ad plurimū. xii. horasim ppter matie sue gilitate ⁊ visco
 sitate que n cito putrescat. ⁊ si putrescat. n cito tū disso
 luit. Simil enī est lapide p ferro. Ignis enī n cito calefit
 que ⁊ si calefiunt n cito tū refrigescunt. Vera tiana
 ad multū. xii. durat horū. q leuitate fit matie. ⁊ visco
 sitatis sue paritate ut cito putrescat. ⁊ dissolu qat. d
 hign harū febrū tep in qb; dā ē longi. in qb; dā uero
 bui. Qd ex trib; qseqr. vna ē matie nata q si gillior
 ⁊ viscosior ⁊ frigidior sit longior erit. Si aut subti
 lior sit ⁊ calidior ⁊ minū viscosa. fit buior. f qntitate
 ututis infirmi. Si enī ē fortis ut matiam eicere ⁊
 p gare. cū sudore possit buior sit. Qd si defecta lon
 gior. tū est ex figa corpis. qz si corp rari ⁊ porū a
 pti s leuor est. Olatia. n. cito dissoluit ⁊ erit. Si ū
 corp viscosū. ⁊ gspatū ⁊ porū apti s. est longior. Qn
 aut causa buitatis sue tota se coadunat fit buissi
 ma. Si aut egt sit longissima. Cū aut febris buis
 sit infirmū qescat pma recedente piodi alta succed
 ⁊ corp a febris mundificat. Si aut febris longa sit i
 firmū n mundificat a febris q ad usq; alta subseqr.
 neq; int polat ut qescat. infirmū. ⁊ ita se hē febris
 ista. qsi qntua. Oportet aut te intelligere. qz febr

tatem suę putredinis, per humiditatem et tarditatem suę purgationis. Propter uiscositatem colera nigra facit febres una die accipientes et duabus non, quia tarda est ad collectionem propter suę quantitatis paruitatem et ex duricię putredinis suę propter frigiditatem
5 et siccitatem, et ex uelocitate purgationis suę, quia non uiscosa colera rubea febres unius diei et alterius non facit quia est media inter coleram et flegma. Minoris est quantitatis quam flegma, maioris uero quam colera nigra, et flegmate siccior colera uero nigra humidior. Substantia eius est leuior his duobus. Hęc est causa diuersitatis periodicę febris, et ex causa temporis siue passionis est diuersitas, quia
10 effimerinos ad multum .xviii. horis permanet, propter grossitatem et uiscositatem flegmatis non cito dissolubilem. Quartana ad plurimum .xxii. horarum¹ propter materię suę grossitatem et uiscositatem quę non cito putrescit, et si putrefiat, non cito tamen dissoluitur. Similis enim est lapide uel ferro. Ignis enim non cito calefit
15 quę et si calefiunt non cito tamen refrigescunt. Vera terciana ad multum .xii. durat horis, quod leuitate fit materię, et uiscositatis suę paruitate ut cito putrescat, et dissolui queat. Aliquando harum febrium tempus in quibusdam est longius, in quibusdam uero
20 breuius. Quod ex tribus consequitur. Vna est materię natura quo si grossior et uiscosior et frigidior sit longior erit. Si autem subtilior sit et calidior et minus uiscosa, fit breuior, secundum quantitatem uirtutis infirmi. Si enim est fortis, ut materiam eicere et purgare, cum sudore possit breuior fit. Quod si defecta longior.
25 Tercium est ex figura corporis, quia si corpus rarum et pori aperti sunt leuior est. Materia enim cito dissoluitur et exit. Si uero corpus uiscosum, et constipatum et pori aperti sunt, est longior. Quando autem causa breuitatis suę totam se coadunat fit breuissima. Si autem econtra fit longissima. Cum autem febris breuis
30 sit infirmus quiescit, prima recedente periodi altera succedit et corpus a febribus mundificatur. Si autem febris longa sit infirmus non mundificatur a febribus quoad usque altera subsequitur, neque interpolatur ut quiescat, infirmus, et ita se habet febris ista, quasi continua. Oportet autem te intelligere, quia febris

¹ horarum

prodit sepe si stabit in ordinatione sua donec putredinis
 materia in qualitates mutet alias neque cum aliis humori-
 bus se misceat. ne in ordinatione infirmi peccatum fiat.
 Quando illa materia a sua qualitate in species mutatur alias.
 ut sic sanguis mutatur in ceras et putrefiat. Subtilis autem
 pars in colera mutatur. et gilla uero in nigra. aut si alii hu-
 mores putredinis sibi sunt commixti. aut si alii humores
 putrefiant. et febres et sua naturam faciant aut si infirmi
 fecerit pessima uero generent humores febres diuersas. *videtur*
 sui naturam facientes. hec omnia ordinatione prodit *februm*
 corruptione et mutacione ut ante tempus suum festinent
 aut in alias prodas febres quam fuerit se mutant. Et
 multatio sine minoratio in hac causa et qualitates
 humorum se mutantur. et actiones earum. Neque sunt spec-
 es febrium ex putredine simpliciter. et causa diuersitatum
 suorum prodorum. *De causa putredinum febrium.* *et causa putredinum*

Significatio putredinis febrium est et generum suorum aut et specierum earum. *v.*
 rimum. Genus significat. cum ex putredine febres esse denunciat.

Quod ex tempore eorum intelligitur cum debilitate incipiunt. et peccata
 augumentant. et confortantur. Que cum recedunt parte caloris in
 corpore dimittunt. neque perfecte recedunt. Item ex calo-
 ris subiecta que calore oportet esse pungentem. et corpus in-
 flante. sic flama ignis rarificante. Item ex accidenti-
 bus febre comitantibus. que hanc rigorem et tremorem in in-
 cio faciunt. et diuersitas in pulsu. et ablacio digestio-
 nis in urina. ut hypostasis leuis non appareat. Que cum
 omnia uideantur. febris ex putredine esse intelligitur. signi-
 ficacione specierum singularium que febres prodit tertiana aut
 dere natali aut non natali aut de re extra naturam
 nascitur. De natali. cum calor et sicca est natura infirmi.
 cui colera dominatur. et etas est iuuenis tempus anni estas a-
 er calidus et sicca. De non natali cum infirmus ante calidus
 et sicca commederit. et habet angustiam. tristitiam. uigilias.
 labore nimium et longi tempus ieiunium. An etiam ter-

periodis semper si stabilis in ordinatione sui donec putredinis materia in qualitates mutetur alias, neque cum aliis humoribus se misceat, ne inordinatione infirmi peccatum fiat.

- Quando illa materia a sua qualitate in species mutatur alias,
 5 ut sicut sanguis mutatus incendatur et putrefiat. Subtilis autem pars in coleram mutetur rubeam grossa uero in nigram, aut si alii humores putredinis sibi sint commixti, aut si alii humores putrefiant et febres secundum suam naturam faciant aut si infirmus fecerit pessimam * unde generentur humores, febres diuersas, secundum * dietam
 10 sui naturam facientes, hec omnia ordinationem periodum * sunt * febrium
 corrumpentia et mutantia ut ante tempus suum festinent aut in alias periodas febres quam fuerint se mutant. Est multitudo siue minoratio in hac causa secundum quantitates humorum se mutantium, et actiones earum. Heę sunt species februm ex putredinibus simplices et causa diuersitatum suorum periodum. *De causa putredinum febris, v*
 15 *Significatio putredinis februm est secundum genus suum aut secundum species earum. Genus significatur, cum ex putredine febres esse denunciantur. Quod ex tempore earum intelligimus cum debiliter incipientur, et postea*
 20 *augmentantur, et confortentur. Quę cum recedunt partem caloris in corpore dimittunt, neque perfectę recedunt. Item ex caloris substantia quia calorem oportet esse pungentem, et corpus in flantem, sicut flamma ignis rarificantem. Item ex accidentibus febrem comitantibus, quia hanc rigor et tremor in ini-*
 25 *cio secuntur, et diuersitas in pulsu et ablatio digestionis in urina, ut ypostasis lenis non appareat. Quę cum omnia uideantur, febris ex putredine esse intelligitur, significatione specierum singularium quia febris periodis terciana aut de re naturali aut non naturali aut de re extra naturam*
 30 *nascitur. De naturali, cum calida et sicca est natura infirmi, cui colera dominatur rubea etas est iuuenilis tempus anni etas a-*
er calidus et siccus. De non naturali cum infirmus ante calidum et siccum comederit, et habet angustiam, tristitiam, uigilias, laborem nimium et longi temporis ieiunium. Ars eius fer-

varia p̄ fornicia. Que oīa corp̄ calefaciunt ⁊ desiccant
 ⁊ col. p̄ gnant. De re ext̄ natam q̄ q̄da febris cū ca-
 lore ē fortis. ⁊ sic ansp̄ ac pungibil. qd̄ ex col. a-
 cumine est. Calor ei in tactu ē fortis ⁊ acut̄ atq; pun-
 gitiuus. Pulsus in inicio p̄odis paruus ⁊ defect̄ atq; ra-
 rus. S; tñ n̄ p̄manens nisi p̄ paruū tēp̄. ⁊ in magnitu-
 dine ⁊ diuinitate mutat̄. Magnitudo ei q̄ colā. r. ē le-
 uis neq; grauat̄ uirtutē ⁊ itē ex magna necessitate
 refrigerandi calore. Diuinitas em̄ febris est p̄p̄a maxi-
 me eius qui ex p̄tione est. S; tñ in hac non ē mul-
 ta diuinitas. q̄ ei matia leuis est. neq; uirtutē grauat̄.
 Urina h̄ febris ignea ē calous. putrida. ⁊ cū sita in-
 mia. anḡtia ab hominatione uomitu col. r. ni-
 mio sudore p̄p̄t̄ subalitate matie. Aliqñ q̄ succe-
 dit digestio col. r. Cū has significatioes inuenias
 aut earū plurimas iudicanda est ee uera t̄tiana. ma-
 xime si hęc febris multos fatiget in tēp̄ illo anni.
 Quartanę aut siḡco aut de re natali aut n̄ natali.
 aut extra natam. De re natali ex p̄plexione infirmi
 friḡ ⁊ sicca. ⁊ si sibi dñat̄ colā ingra etate senili
 t̄p̄ anni. autūpno aere frigido ⁊ sicco. De re n̄ na-
 turali cū infirmus ante abos acceperit un̄ colā
 niḡ est genita. sic lentes. caules. carābi. aut cap̄na
 carnes p̄ bouinas p̄ similia. De re ext̄ natam. cū aut
 res antecedit sic si huic alia febris fuerit p̄posita ⁊
 duricies s̄plens aut cū p̄sens sit res apparet qñ ac-
 cessio est. In inicio em̄ rigore ⁊ nimū h̄ tremorem
 cū ḡuitate ⁊ nimia fatigatione. ⁊ totū corp̄ for-
 ti frigidit̄. pulsu tardo ⁊ raro ⁊ multū diūso.
 Cū aut̄ auḡntes h̄t calore n̄ acutū neq; pungiti-
 uum. Non q̄ sic alioy caloy est t̄tiane pulsus mu-
 tat̄ in uelocitate ⁊ sp̄ssitudine qua in inicio fuerit
 maior est. sed tñ ad cōpationē t̄tiane tardior ⁊ mi-
 nor. Sitis parua urina putida ⁊ in digestioney.

raria uel fornaciua. Quę omnia corpus calefaciunt et desiccant,
 et coleram rubeam generant. De re extra naturam quia quedam febris cum ca-
 lore est fortis, et sicut cuspis acus pungibilis, quod ex colere rubeę a-
 cumine est. Calor eius in tactu est fortis et acutus atque pun-
 5 gitiuus. Pulsus in inicio periodis paruus et defectus, atque ra-
 rus. Sed tamen non permanens nisi per paruum tempus, et in magnitu-
 dinem et diuersitatem mutatur. Magnitudo eius quia colera rubea est le-
 uis neque grauat uirtutem et item ex magna necessitate
 refrigerandi calorem. Diuersitas enim febris est propria maxi-
 10 mę eius qui ex putredine est. Sed tamen in hac non est mul-
 ta diuersitas, quia eius materia leuis est, neque uirtutem grauat.
 Vrina huius febris ignei est caloris, putrida, et cum siti ni-
 mia, angustia abhominacione uomitu colera rubea ni-
 mio sudore propter subtilitatem materię. Aliquando quoque succe-
 15 dit digestio colerę rubeę. Cum has significationes inuenias
 aut earum plurimas iudicanda est esse uera terciana, ma-
 xime si hęc febris multos fatiget in tempore illo anni.
 Quartanę autem significatio aut de re naturali aut non naturali,
 aut extra naturam. De re naturali ex complexione infirmi
 20 frigida et sicca, et si sibi dominatur colera nigra etate senili
 tempore anni, autumpno aere frigido et sicco. De re non na-
 turali cum infirmus ante cibos acceperit unde colera
 nigra est genita, sicut lentes, caules, carambi, aut caprinas
 carnes uel bouinas uel similia. De re extra naturam, cum aut
 25 res antecedit sicut si huic alia febris fuerit composita et
 duricies splenis aut cum presens sit res apparet quando ac-
 cessio est. In inicio enim rigorem et nimium habet tremorem
 cum grauitate et nimia fatigatione, et tocus corporis for-
 ti frigiditate, pulsu tardo et raro et multum diuerso.
 30 Cum autem augmentetur habet calorem non acutum neque pungiti-
 uum. Non ergo sicut aliorum calorum est tercianę pulsus mu-
 tatus in uelocitatem et spissitudinem quam in inicio fuerit
 maior est, sed tamen ad comparationem tercianę tardior et mi-
 nor. Sitis parua urina putida et in digestionem.

Febri declinate sentit infirmus frigiditate. et cum recedat
 pulsus tardus et diuisus. et urina colore diuisa. et non
 digesta. Cum has significationes inuenit aut plurimas quartana
 est dicenda. maxime si in illo tempore anni quartana pa-
 uent plurimi. Signo cotidie febris aut de re nata-
 li aut non natali aut ex natam. De re natali sic si o-
 plerio infirmus sit frigidus et humidus et sibi dicitur flegma-
 tas et aut puencia. aut senium. Puencia propter gulosita-
 tem senium propter multitudinem flegmatis. in corpore eorum in te-
 poris anni vehementer aere frigidus et humidus. De re non na-
 turali cum infirmus in sanitate sua gulosus et bibulosus mul-
 tum quiescent. prope balneant propter obuium. De re ex natam
 cum infirmus sentit dolore in ore stomachi et humiditate in
 lingua inflatione in late mutato colore sui paruum
 rigore et frigus nimium habet in extremitate corporis et diu-
 cum aut tangat corpus in hora accensionis non apparet ca-
 lor. non cum moeret manus calefit et apunt porum. Calor habet
 humiditate propter flegma. Paruum acut propter putredinem
 aliquando sudans paruum. aliquando non. Durat autem in longum tem-
 pus atque permanet in corpore usque ad secundam accensione.
Pulsus minor pulsu quartane et spissior paruitas propter
 flegma. quod deficit uirtus ex frigiditate eius et dissoluitur et
 angustatur. propter multitudinem quantitatis eius unde
 multum est diuersus. Spissitudo eius ex necessitate re-
 capiendi magnitudine. Urina quodam tempore subtilis et al-
 ba. et quodam tempore grossa et turbida. Subtilis ex gstituat po-
 rorum propter gstitudinem et uncohitatem materie. Albedo ex
 frigiditate est flegmatis. Grossitudo et turbulencia
 et rubicunditas insunt ei. Grossitudo ex turbulencia quia
 nata aliquando apert illa consistit et expellit grossam et un-
 colam humiditate que fit causa gstipationis. Rubor
 quod flegma si moeret et putrescat necesse est calefi-
 at. Quam cum inuenerit mortificationem per parte
 plurima certificanda est uera cotidiana mari-

Innumera eme-
 stione.

Febri declinantē sentit infirmus frigiditatem, et cum recedit
pulsus tardus rarus, et diuersus, et urina colore diuersa, et non
digesta. Cum has significationes inueneris aut plurimas quartana
est dicenda, maxime si in illo tempore anni quartanam paci-
5 untur plurimi. Significatio cottidiana febris aut de re natura-
li aut non naturali aut extra naturam. De re naturali sicut si com-
plexio infirmi sit frigida et humida et sibi dominetur flegma.
Etas eius aut puericia, aut senium. Puericia propter gulosita-
tem, * senium propter multitudinem flegmatis, in corpore eorum in tem- * et nimiam comme-
10 pore anni yhemē¹ aere frigido et humido. De re non na-
turali cum infirmus in sanitate sua gulosus et bibulosus mul-
tum quiescens, persepe balneans post cibum. De re extra naturam
cum infirmus sentit dolorem in ore stomachi et humiditatem in
lingua inflationem in latere mutato colore sui paruum
15 rigorem et frigus nimium habet in extremitate corporis et diu.
Cum autem tangas corpus in hora accensionis non apparet ca-
lor, nisi cum moretur manus calefit et aperiuntur pori. Calor habet
humiditatem propter flegma. Parum acutus propter putredinem
aliquando sudans parum, aliquando non. Durat autem in longum tem-
20 pus atque permanet in corpore usque ad secundam accensionem.
Pulsus minor pulsu quartanē et spissior paruitas, propter
flegma, quia deficit uirtus ex frigiditate eius et dissoluitur et
angustiatur, propter multitudinem quantitatis eius unde
multum est diuersus. Spissitudo eius ex necessitate re-
25 cipiendi magnitudinem. Vrina quodam tempore subtilis et al-
ba, et quodam tempore grossa et turbida. Subtilis ex constipatione po-
rorum propter grossitudinem et uiscositatem materię. Albedo, ex
frigiditate est flegmatis. Grossitudo et turbulencia,
uel rubicunditas insunt ei. Grossitudo ex turbulencia quia
30 natura aliquando aperit illam constipationem et expellit grossam et uis-
cosam humiditatem quę sunt causa constipationis. Rubor,
quia flegma si moretur et putrefiat necesse est calefi-
at. Quam cum inueneris mortificationem uel ex parte
plurima certificanda est uera cottidiana maxi-

¹ hyemę

me si hęc pacunt plurimū in tēpore illo. Oportet
 autē te intelligere qđ febris effimios cū matia sua
 habuerit flegma. in incio parū hęc rigore. Si au
 tē sit ex salis in incio mult' rigor. Si ex acido frige
 at in incio. Si ex putredine dulcis sit flegmaticū in
 chil hōy habebit. Ex his g' significatiōib' intelliges
 febres ex putredine prodicas esse et simplices. Oportet
 autē intelligas qđ a febrib; incipit a dorso mulierib'
 uiris ab extremitate manūū atq; pedū. febres autē
 g'antū significatiōe uniuersali qđ p. xiiii. horas nō
 recedit neq; rigore neq; tremore hęc neq; sudorem
 nisi cū tota recesserit. Pulsus multū ē diuisus uri
 na indigesta. His signis g'antū intelligit. Sig
 nificatiō unū cuiq; sp'ei quia in ea que sit ex pu
 tredine sanguis inuenit. graue corp' infirmi et fa
 tigatū flatū spūū. cū angustia et siccitate oculi rube
 uent' eoy plene. rubeę facies et totū corp' rubou p
 tinet. et quasi inflatū puls' nimū diuisus. Urina
 rubea alicūna. Que autē ex putredine ē alioy hu
 moy hęc hęc significatiōe. Quiescit infirm' sicut
 g'antū febrib'. Que nascit ex putredine col. r. et
 uocat' causon ex mollicie et mitigatione doloris
 intellr. in die hęc remissione et fortitudine et au
 gmentatiōe in die accessiōis et sequit' eā nimū dolor
 et siccitas maxima. et angustia cacum. et p'prietat' ad p'p
 cione. Alienatio mēt' cū molestior sit et acutior. tā
 to crisis uelocior nascit. plurimū hęc qđ; in corp' in
 uenit multa colā adunat' et maxime in his que in
 g'cauitate sūt epatis et pulmone et in ore stomachi.
 Unde sicut sepe sequit'. Oportet autē hec membra refri
 gerari plus quā alia. febris g'antū nascēs ex fle
 gmate hęc remissione qnq; dimittit. et g'fortatur
 calor qn incendit. Quartana ex colā. h. hęc dierū
 remissione et in die accensiōis calous g'fortatio

me si hanc paciuntur plurimi in tempore illo. Oportet autem te intelligere quia febris effimerinos cum materiam sui habuerit flegma, in inicio paruum habet rigorem. Si autem sit ex salso in inicio multus rigor. Si ex acido frigit in inicio. Si ex putredine dulcis sit flegmatis, nichil horum habebit. Ex his ergo significationibus intelliges febres ex putredine periodicas, esse et simplices. Oportet autem intelligas quia a febribus incipit a dorso mulieribus uiris ab extremitate manuum atque pedum. Febres autem continuę significatione uniuersali quia post .xxiiii. horas non recedit neque rigorem neque tremorem habet neque sudorem nisi cum tota recesserit. Pulsus multum est diuersus urina indigesta. His significationibus continua intelligitur. Significatio unius cuiusque speciei quia in ea quę fit ex putredine sanguis inuenitur, graue corpus infirmi et fatigatum flatus spissus, cum angustia et siti oculi rubei uenę eorum plenę, rubeę facies et totum corpus rubori pertinet, et quasi inflatum pulsus nimium diuersus. Vrina rubea alichina. Quę autem ex putredine est aliorum humorum hanc habet significationem. Quiescit infirmus sicut continuis febribus. Quę nascitur ex putredine colere rubeę et uocatur causon, ex mollicię et mitigatione doloris intelligitur, in die habens remissionem et fortitudinem et augmentationem in die accessionis et sequitur eam nimius dolor et sitis maxima, et angustia cacumen, et propinquitas ad perditionem. Alienatio mentis cum molestior fit et acutior, tanto crisis uelocior nascitur, plurimum his quibus in corporum uenis multa colera adunatur et maxime in his quę in concauitate sunt epatis et pulmone et in ore stomachi.

Vnde sitis semper sequitur. Oportet autem hec membra refrigerari plus quam alia. Febris continua nascens ex flegmate habet remissionem quandoque dimittit, et confortatur calor quando incendit. Quartana ex colera nigra habet dierum remissionem et in die accensionis caloris confortacio-

ne. Cū his signis quas dyuini certificant sim-
pliciter febres ex putredinibus. **De cōpositis**
febribus; et causis eorum et significationibus. vi.

De cōpositis febribus; et
causis eorum; et significationibus
vi.

Febres cōpositae sunt et multae et diuersae et aliquae com-
ponuntur tertiana cum cotidiana aut tertiana et
cotidiana cum quartana aut cotidiana cum continua
aut quartana cum eadem continua aut tertiana prodiis cum
tertiana continua. aut cotidiana continua cum coti-
diana prodiis aut quartana prodiis cum quartana prodiis
aut tertiana continua cum cotidiana prodiis. Et aliquae
opponunt sibi inuicem tres ex his febribus; aliquae nu-
merum et cōpositiones sunt plurime. aliae. Ne cōpositiones sunt bi-
formes; aut secundum inuicem aut secundum similitudinem.
Si autem ambae materiae quae ambas faciunt febres cōmis-
ceantur et cōplectantur se accessiones earum et recessiones
eiusdem temporis. Si secundum inuicem et una quaeque locum proprium
habet. accessiones earum in duobus temporibus diuise sunt et si-
militudinem recessiones earum. Omnes humores qui cōponuntur
aut egrediuntur in quantitate sunt aut quidam pars. quaedam habent in-
nata. Et febres cōpositae. quaedam nomen habent proprium. quaedam
uero non. Nunc nomen proprium est emittitum. i. media
tertiana. haec enim opponit de febre flegmatica continua.
et prodiis tertiana si sit uera. Quae uero non est uera oppo-
nitur aut de tertiana continua et flegmatica continua
aut de tertiana prodiis et flegmatica prodiis. Et aliquae de du-
abus febribus in uirtute eorum haec febris opponit. et ali-
quae ex duabus quarum una maior est altera. Ne sunt sig-
nificationes specierum cōpositarum febrium. Significationes unde
una quaeque possit intelligi sunt haec cōpositae sunt inuicem.
Significationes sunt intelligi de tempore siue perseveratione. quae si fe-
bres quaeque opponantur. cum febribus prodiis. prodes intel-
ligunt de rigore quae habent in accessionis tempore. continue
ex sua stabilitate. Si uero cōposita sit. et cōplexione in-
tellectus harum diuersa et molestus est. propter diuersitatem suarum

nem. Cum his significationibus quas diximus certificantur simplices febres ex putredinibus. *De compositis febribus et causis eorum et significationibus .vi.*

Febres compositę sunt et multę et diuersę et aliquando componitur terciana cum cottidiana aut terciana et
 5 cottidiana cum quartana aut cottidiana cum continua aut quartana cum eadem continua aut terciana periodis cum terciana continua, aut cottidiana continua cum cottidiana periodi aut quartana periodis cum quartana periodi,
 10 aut terciana continua cum cottidiana periodi. Et aliquando componuntur sibi inuicem tres ex his febribus, aliquando .iiii. et compositiones sunt plurime, alie. He compositiones sunt biformes, aut secundum uicinitatem aut secundum similitudinem. Si autem ambę materię quę ambas faciunt febres commisceantur et complectantur se accessiones earum et recessiones
 15 eiusdem temporis. Si secundum uicinitatem et unaqueque locum proprium habeat, accessiones earum in duobus temporibus diuisę sunt et similiter recessiones earum. Omnes humores qui compositi sunt aut equales in quantitate sunt aut quidam plus, quidam habent minus. Et febres compositę, quędam nomen habent proprium, quedam uero non. Habens nomen proprium est emitriteus id est media
 20 terciana. Hęc enim componitur de febre flegmatica continua, et periodi terciana si sit uera. Quę uero non est uera componitur aut de terciana continua et flegmatica continua
 25 aut de terciana periodi, et flegmatica periodi. Et aliquando de duabus febribus in uirtute equalibus hec febris componitur, et aliquando ex duabus quarum una maior est altera. Hęc sunt significationes specierum compositarum febrium. Significationes unde unaqueque possit intelligi, sunt hęc compositę secundum uicinitatem.
 30 Faciliores sunt intelligi de tempore siue perseueratione, quod si febres continuę componantur, cum febribus periodibus, periodes intelliguntur de rigore quem habent in accessionis tempore, continue ex sua stabilitate. Si uero composita sit, secundum complexionem intellectus harum durus et molestus est, propter diuersitatem suarum

signonū maxime si gplexio sit eq̄lis. dur⁹ ⁊ moles-
 tan⁹ est. Si aut̄ una ex matieb⁹ in gplexione dñe-
 tur. sic leuor intellect⁹. q̄ signō dñantis apertior
 erit. Oportet aut̄ acuat̄ discretione. ⁊ t̄ia in h̄stib-
 tilies intelligentiā ⁊ n̄ ḡfidat̄ in p̄odi gpositē febris
 neq̄ credat̄ int̄ polationē siue significatiōis. Aliq̄n
 em̄ due s̄t. tertiane accipiunt̄ cotidie q̄ stulti pu-
 putant̄ medici eē ḡnuas. Aliq̄n em̄ gponuntur
 q̄rtane. accipientes oī t̄ia die. ⁊ putantur esse t̄-
 ciane. In q̄b; multa ū scdm̄ q̄ oportet solent medica-
 ri. vnde febres ḡfortant̄ ⁊ auḡntant̄ ⁊ aliq̄n p̄t
 infirm⁹. q̄ medicina necessitati ē ḡria. ⁊ oportet
 te p̄ h̄ intelligat̄ febres de eēntia siue natē ⁊ de ac-
 cidentib⁹ p̄tatis siue f̄ q̄ meminim⁹ nos dixisse ut̄ si-
 ficatis signonū op̄tat̄ medicina febr̄entib⁹. neq̄
 ḡfidat̄ in duracione febr̄is. febr̄is ḡposita ex flegm̄
 ⁊ col. r. que uocat̄ emittēus si ū sit significatiō h̄t. un̄ v-
 na que est ḡnuua p̄ flegmaticā ḡnuuā. Secda q̄ co-
 tidie int̄polat̄ ⁊ una die leuor accipit. ⁊ facili⁹ al-
 ta ū durior ⁊ molestior. facilitas ei p̄t febre flegma-
 tica ḡnuua omī die inuadente. rigorem n̄ h̄t p̄ mati-
 am in uasib⁹ ḡtenta. Molestacio ei ⁊ duricies. in alta
 die. q̄ in die t̄ciane cū forti uenit rigore. qui in t̄a-
 am solet euenire. ⁊ mouet̄ febr̄is flegmatica que ea
 die solet inuadere. vñ die molesta est ⁊ dura. t̄ia q̄
 patit̄ in t̄epr̄ accessiōis maximū rigore. aliq̄n in una
 die bis t̄ f̄ quat̄. q̄ta q̄ suū tenē est eq̄lem. dū forti
 assimilat̄ forte. ⁊ debili debile. Emittēus n̄ uera q̄da
 est ḡposita. dū febr̄i in uirtute eq̄li. q̄da cū alta for-
 tior s̄ in cōpositione eq̄li. S; est cū t̄ciana p̄odi ⁊
 cotidiana rigore oī die facit̄. vna t̄m die est debili
 cū rigore ⁊ h̄t frigiditatē in corp̄is extremitate una
 die cū rigore forti ⁊ tremore. punctione q̄ ⁊ acu-
 mine. Que aut̄ est ḡposita cū t̄ciana ḡnuua ⁊ co-

significationum maxime si complexio sit equalis, durus et molestus est. Si autem una ex materiebus in complexione dominetur, fit leuior intellectus, quia significatio dominantis apertior erit. Oportet autem acuas discretionem, et tuam in his subtilis intelligentiam et non confidas in periodi compositione febris, neque credas interpolationem suę significationis. Aliquando enim duę sunt. Terciane accipiunt cottidie quas stulti putant¹ medici esse continuas. Aliquando enim componuntur quartanę, accipientes omni tertia die, et putantur esse tercianę. In quibus stulti non secundum quod oportet solent medicari. Vnde febres confortantur et augmentantur et aliquando perit infirmus, quia medicina necessitati est contraria, et oportet te propter hoc intelligas febres de essentia suę nature et de accidentibus proprietatis suę secundum quod meminimus nos dixisse ut certificatis significationibus competat medicina febrientibus, neque confidas in duratione februm. Febris composita ex flegmate et colera rubea que uocatur emitrite~~s/us~~ si uero sit significatioficat² habet .iiii. Vna que est continua propter flegmaticam continuam. Secunda quia cottidie interpolatur et una die leuior accipit, et facilius altera uero durior et molestior. Facilitas eius propter febrem flegmaticam continuam omni die inuadentem, rigorem non habet propter materiam³ in uasis contentam. Molestacio eius et duricies, in altera die, quia in die tercianę cum forti uenit rigore, qui in tertiā solet euenire, et mouetur febris flegmatica que ea die solet inuadere. Vnde die molesta est et dura, tertia quia patitur in tempore accessionis maximum rigorem, aliquando in una die bis ter uel quarter, quarta quia suum tenere est equalem, dum forti assimilatur forte, et debili debile. Emitriteus non uera quedam est composita, dum febris in uirtute equali, quedam cum altera fortiori sed in compositione equali. Sed est cum terciana periodi et cottidiana rigorem omni die facit. Vna tantum die est debili cum rigore et, habet frigiditatem in corporis extremitate una die cum rigore forti et tremore, punctione quoque et acumine. Que autem est composita cum terciana⁴ continua et co-

¹ putant

² significationes

³ materiam

⁴ terciana

tidiana ganna n̄ h̄t rigore neq; tremore. Coposita
 cū itiana ganna n̄ p̄odi cotidiana simit̄ ē uera.
 Sed in febris h̄ rigor non ē fortis q̄ i regnat febris.
 q̄ neq; pungit. neq; acuta est. Quando hęc febris g-
 ponit cū febribus non eq̄lib; . sigco dñant̄ plus erit
 n̄ debilior. Occulte em̄ s̄ februm sigcones ex putredi-
 ne s̄ oposite. Aliqn̄ q̄da accidentia in febris s̄ opo-
 sita n̄ simplicibus. Unde m̄ se diuisant̄ ex colore sue ma-
 tie diuersitatib;. indeq; unaq; a simili denominat̄. Que-
 da em̄ gmyxa nimie humiditati uocat̄ ethodu. q̄dam
 ē color est n̄m̄ incensus. causo uocat̄. Qua sēp maxi-
 ma s̄it seqr. n̄ in lingua nigdo n̄ punctio in stō. Inq̄
 dū tangitur corp̄ nimia incensio sentit̄. Est n̄ febris in
 qua sentit̄ infir̄m̄ dolore n̄ frigiditate. simul in cor-
 p̄is intiorib; n̄ extiorib;. Hęc aute in flegmate gtingit.
 cū ex putredine nascit̄ flegmatis uitrei. Calor em̄ in
 febris ista p̄t̄ putrescens est flegma. friḡ ex nondū pu-
 trescente n̄ uocatur yselus. Est in qua sentit̄ nimium ca-
 loie in corp̄is intiorib;. n̄ tepiditate in extiorib;. Qd̄ ex
 gilitate n̄ uiscositate ē matie p̄ q̄ n̄ oportet calor ex-
 ire de intiorib; ad extiora. Hęc febris uocat̄ lufurta.
 Est in qua sentit̄ nimium. frigiditas in corp̄is intioribus.
 Qd̄ ex flegmate gtingit frigidissimo. n̄ uocat̄ arnoidos.
 Est in qua habetur calor nimis in corp̄is intiorib;. n̄ deca-
 lore illo ascend̄ fum̄ acutissim̄. in corp̄is extremitatib;. q̄
 oleqr. q̄ n̄ est uiscosa matia in̄ effiat n̄ p̄ h̄ cito
 dissolubili fum̄ erit. uocat̄ aut̄ febris ista timoros. hęc
 s̄ om̄s sp̄es febrū que de putredinib; nascunt̄ humo-
 rib;.

De feb̄ ethica ucausa n̄ significator̄ ei. vii.

Febri que uocat̄ ethica diuidit̄ in sp̄es duas. Vna uo-
 cat̄ senect̄ in qua humoralis sinit̄ n̄ succed̄ siccitas
 dñant̄ p̄ om̄ia m̄bra corp̄is q̄ desiccant̄ n̄ rugantur.
 n̄ calor dissoluit̄ sinit̄. Senect̄ idō uocat̄. q̄ cū senes-
 citate decrepita ingdiant̄. calor eorū natal̄ ē extrinet̄

febris ethica n̄ cau-
 sa n̄ gco ē vii.

tidiana continua non habet rigorem neque tremorem. Composita cum terciaria continua et periodi cottidiana similis est ueraci. Sed tamen febris huius rigor non est fortis quia flegmatice febris, quia neque pungit, neque acuta est. Quando hæc febris com-

5 ponitur cum febribus non equalibus, significatio dominantis plus erit et debilior. Occulte enim sunt febrium significationes ex putredine sunt compositæ. Aliquando quedam accidentia in febribus sunt compositis et simplicibus. Vnde inter se diuersantur ex colore sue materiæ diuersitatibus, indeque unaqueque a simili denominatur. Quæ-

10 dam enim commixta nimiam humiditati uocatur elyodis, quedam cuius color est nimius incensus, causon uocatur. Quam semper maxima sitis sequitur, et in lingua nigredo et punctio in stomacho. In quadum tangitur corpus nimia incensio sentitur. Est et febris in

15 poris interioribus et exterioribus. Hęc autem in flegmate contingit, cum ex putredine nascitur flegmatis uitrei. Calor enim in febris ista propter putrescens est flegma, frigus ex nondum putrescente et uocatur yselus. Est in qua sentit nimium calorem in corporibus interioribus, et tepiditatem in exterioribus. Quod ex

20 grossitate et uiscositate est materiæ propter que non oportet calor exire de interioribus ad exteriora. Hęc febris uocatur lifurta¹. Est in qua sentitur nimium, frigiditas in corporis interioribus². Quod ex flegmate contingit frigidissimo, et uocatur crinoidos. Est in qua habetur calor nimius in corporis interioribus, et de calore illo ascendit fumus acutissimus, in corporis extremitatibus, quod consequitur, quia non est uiscosa materia unde efficitur et propter hoc cito dissolubilis fumus exit. Vocatur autem febris ista tinoros. Hęc sunt omnes species febrium quæ de putredinibus nascuntur humoribus. *De febris ethica et causa et significatione eius .vii.*

30 Febris quæ uocatur ethica diuiditur in species duas. Vna uocatur senectus in qua humiditas finitur et succedit siccitas dominans per omnia membra corporis quia desiccantur et rugantur, et calor dissolutus finitur. Senectus ideo uocatur, quia cum senes etatem decrepitam ingredientur, calor eorum naturalis est extinctus

¹ lifuria

² interioribus

et siccitas illorum membrorum dicitur quia humectatio eorum finit.
 Vnde si hinc datur est febris a simili. Secunda species talis ue-
 ra est. Passiva uero collectio est caloris extra naturam in so-
 lidis membris quia humectatio corporum finit. et in tria di-
 uiditur. Vnum est quod humectatio desiccatur. que in paruis
 uenis habet. unicuique membro oportet. Inde te-
 nerorum calefit humectatio membrorum. sic est pinguedo
 et glutudo et hec uocat passiva absoluta. Secundum est quod
 humectatio finit. que est in teneris carnibus et incipit ca-
 lor ab humectationibus que in membris est similibus. Que
 humectatio est sic res. ut aeris uibra uel nulla nu-
 trunt membra hec que uocat ethica consummativa. Terti-
 um est inque hec humectatio finit. et illa humectatio
 incipit calefieri que in iunctionibus est fundamta
 membris. Que uocat passiva et consummativa. Passiva uocat pro
 consumptionem humectationis in membrorum fundamen-
 tis et propter siccitatem eorum que molliat. Que ex finita
 sequitur humectatione ea membra solidante. Sic uide-
 mus in terra nascentibus que cum desiccari incipiunt
 emollescunt. et ita consumant. Causa uero hec febris
 nascitur aut antecedens aut primitiua esse quibatur.
 Antecedens est sic si febris putredinis immorans incen-
 sa fuerit et calor ab humectatione incipiens cor-
 dis membrorum fundamentis ea finierit. Que aut febris est
 huiusmodi in principio consummativa fit breuis. sic ethica
 nascens ex emittit. Est et a systema calidum in pectore na-
 tum. et calor pro uacuitate tendit ad cor et articularum hu-
 mectationem consummans et membrorum fundamenta de-
 siccans. Aliquam hec eadem nascitur ex defectu que infir-
 mus ex acuta passione patitur. Vnde medicus siropyum dicitur
 cogitur. Hec desiccatur cor primum. deinde fundamenta
 membrorum. Causa primitiua est. uel angustia. tristitia. la-
 bor. uigilia. ieiunium. maxime si iuuenilis etas et com-
 cal. tempus estiuum et ordinatio infirmi cal. Que de h

breuis

et siccitas illorum menbris dominatur, quia humectacio eorum finitur. Vnde hocmen¹ huic datum est febris a simili. Secunda species tisis ue-
ra est. Ptisis uero collectio est caloris extra naturam in so-
lidis menbris quia humectacio corporis finitur, et in tria di-
uiditur. Vnum est quod humectacio desiccatur, quę in paruis
5 uenis habetur, unicuique membro optinentibus. Inde te-
nerorum calefit humectacio membrorum, sicut est pinguedo
et grossitudo et hec uocatur ptisis absoluta. Secundum est quod
humectacio finitur, que est in teneris carnibus et incipit ca-
10 lor ab humectacionibus que in menbris est consimilibus. Quę
humectacio est sicut ros, ut aeris umbra unde nulla nu-
triuntur menbra hęcque uocatur ethica consummatia. Terci-
um est in quo hec humectacio finitur, et illa humectacio
incipit calefieri quę in coniunctionibus est fundamenti
15 membri. Quę uocatur ptisis, et consummatio. Ptisis uocatur propter
consumptionem humectacionis in membrorum fundamen-
tis et propter siccitatem eorumque molliciem. Quę ex finita con-
sequitur humectacione ea menbra solidante. Sicut uide-
mus in terrę nascentibus quę cum desiccari incipiunt
20 emollescunt, et ita consummantur. Causa unde hec febris
nascitur aut antecedens aut primitiua esse comprobatur.
Antecedens est sicut si febris putredinis inmorans incen-
sa fuerit et calor ab humectacione incipiens cor-
dis membrorum fundamentis eam finierit. Quę autem febris est
breuis 25 huiusmodi in inicio consummatia fit breuis, sicut ethica
nascens ex emitriteo. Est et apostema calidum in pectore na-
tum, cuius calor propter uicinitatem tendit ad cor et arteriarum hu-
mectacionem consummans et membrorum fundamenta de-
siccans. Aliquando hęc eadem nascitur ex defectione quam infir-
30 mus ex acuta passione patitur. Vnde medicus siropum dare
cogitur. Hęc desiccatur cor primum, deinde fundamenta
membrorum. Causa primitiua est, ira, angustia, tristitia, la-
bor, uigilię, ieiunium, maxime si iuuenilis etas et com-²
calida, tempus estiuum et ordinatio infirmi calida. Quę de huius-

¹ hoc nomen

² complexio

modi causa nascat' p'asis. ⁊ g'umatio uocat'. S'ig'catio
 unde intelligit' q' febris ab inicio moleste ⁊ dure
 inchoat. Mala enim cōplexio q' est cal' eq' p' totū corpus
 ⁊ n̄ diuisa. nec infirm' sentit in corp'e suo calore febrī
 neq; fatigationē neq; dolore. neq; aliq' sig'coem que
 ad febrim attineat putredinē. S; calor extraneus
 toto corp'e equalit' d'nat' neq; m'brū aliquod est si-
 ne calore q' sentiat' calorem sibi g'itū esse. Calor
 enī nondum ad plenu' incip' augmētari ut sig'coes
 possit augmētari. Vñ hęc dura est sanari cū non in-
 cio possit intelligi. qua medicina sibi ualeat subueni-
 ri. cū tm̄ ad g'umationē pueniat apta sūt. monstrat
 indicia. S; tm̄ possibile est sanari q' corp' p'pinq'uat
 p'dicōni. S; tm̄ sig'co tal' est in inicio. Si febrē in qua
 inchoante tres dies uideam' g'umante. neq; calore
 habē forte. neq; aliā etiā significoem calori febrī
 um ex putredine attinentem ut pote rigore tre-
 morē. sicut angustia siccitate ⁊ in lingua rigōne
 fatigatione capitis quoq; dolore. urine putredinē.
 pulsus magnitudine. ⁊ eius diuisitate aliaq; signa
 que febrē ex putredinib; sūt g'umata. calore quoq; qe-
 tu. mansuetum. ⁊ trib'. p' amplius dieb' g'umū. s; tm̄
 g'fortatiū cibū cū accipiat. p' in nocte cū dormiat febrī
 ethica p'culdubio ē intelligēda. Tal' ei' debet esse sig-
 nificatio ab inicio. Cū autē augmētet' ab humecta-
 tione uenarū inchoat'. Vñ infirm' g'umāt'. Caro
 enī minuit'. cutis desiccatur. facies tenuatur. oclī g'ca-
 uant'. immo totū corp' minuit'. calor ab alia incipit
 humectatione. q' intelligit' q' oclī g'cauat'. ⁊ lyp-
 unt'. palpebre pendent inferi' ac si dormitent hęc
 aut' omnia ex uirtute sūt defectiua. Totū corpus
 exsiccatur. ⁊ rugatur. splendor ⁊ flos uite auferuntur.
 cutis faciei siue totū corpus techinosa fit. sic corū
 sup' ossa extensū. t'ya planiora. auriclę g'tractę.

modi causa nascitur ptisis, et consummatio uocatur. Significatio
 unde intelligitur quia febris ab inicio moleste et dure
 inchoatur. Mala enim complexio que est calida equalis per totum corpus
 et non diuersa, nec infirmus sentit in corpore suo calorem febris
 5 neque fatigationem neque dolorem, neque aliquam significationem que
 ad febrium attineat putredinem. Sed calor extraneus
 toto corpori equaliter dominatur, neque membrum aliquod est si-
 ne calore quod sentiat calorem sibi contrarium esse. Calor
 enim nondum ad plenum incipit augmentari, ut significationes
 10 possint augmentari. Vnde hec dura est sanari cum non ini-
 cio possit intelligi, qua medicina sibi ualeat subueni-
 ri, cum tamen ad consummationem perueniat aperta sui, monstrat
 indicia. Sed tamen possibile est sanari quia corpus propinquat
 perdicioni. Sed tamen significatio talis est in inicio. Si febrem inquam
 15 inchoantem tres dies uideamus continuantem, neque calorem habere
 fortem, neque aliam etiam significationem calori febr-
 um ex putredine attinentem utpote rigorem tre-
 morem, sitim angustiam siccitatem et in lingua nigredinem
 fatigationem capitis quoque dolorem, urine putredinem,
 20 pulsus magnitudinem, et eius diuersitatem aliaque signa
 que febrem ex putredinibus sint commitantia, calorem quoque quie-
 tum, mansuetum, et tribus, uel amplius diebus continuum, sed tamen
 confortatum cibum cum accipiat, uel in nocte cum dormiat febris
 ethica proculdubio est intelligenda. Talis eius debet esse sig-
 25 nificatio ab inicio. Cum autem augmentetur ab humecta-
 tione uenarum inchoatur. Vnde infirmus consummatur. Caro
 enim minuitur, cutis desiccatur, facies tenuatur, oculi conca-
 uantur, immo totum corpus minuitur, calor ab alia incipit
 humectacione, quod intelligitur quia oculi concauantur, et lippi-
 30 untur, palpebre pendent inferius ac si dormitent hec
 autem omnia ex uirtute sunt defectiua. Totum corpus
 exsiccatur, et rugat, splendor et flos uita auferuntur,
 cutis faciei siue totius corporis techinosa fit, sicut corium
 super ossa extensum, tempora planiora, auricula contracta,

color atrii spatule eluante uent sic. qui si tangat
sub diafragmate oia uiscera inueniunt. et qsi non
apparent extius uent techinosus et ai dosto uinet
calor corpis in inicio. tactus debet. et ai immoret ma
gis fit acut. pulsus durus et extensus. quasi corde de
biles et firmate. ne se sigones febris ethice et ei cau
se. **De flegmone et causa et significatione.** Cui

ione et causa
ificoe. viii. p

Flegmon et aptema aut ex pmi icua
aut ex antecedente nascat cau sa. Causa u pmi
tua se uulnera fissura. incilio ignis incensio disloca
tio fracta. Qdlibet horu mbroy paciatur currit ad pa
ciens humor sanguolens. Usus em est nature singu
lis mbri ad nutendu sanguie mitte et debili mbro
maxime ut illud possit sanare. S; ai mbri paciatur san
guis in illa sua natam n mutat. neq; suffic ad expellen
du. Remanet q in mbri faciens supfluitate in eo q.
ostendit p ea q mbri inflat et sanguis p ostipatione
poroy calescit ai exire n possit q aptema pmit arti
as. Causa antecedens est sanguis plenitudo. q si bonus
sit et tepat in qlitate et suba exputrescat. ai ad illud
perueniat gnat simplex flegmonis aptema. Cui sig
nificatio membri est inflatio et dolor s; tñ paruus. semit
ullatione ht et extensione. et minus calore. ardoie. ru
boie repugnans manu. du ipsu tangit. S; tñ hec om
nia accidentia p matie tepamta. n graua st. Si au
membri habeat multas artias et fortit sentiat. dolor
et pulsatio st maiora. Qd si paucas habuerit et debilit
senserit. ht doloie et sine pulsatione grauitate. Si u
sangi tepate sit oplexionis et glos in suba facit in car
ne aptema et pdicta accidentia st fortiora q exten
sio et pulsatio maxima et si sangi cu tepamento
sui sube subat sit flegmone in gutte generat. et im
nor e significatio supradicta. neq; pulsatione habet.
S i neq; boni sit neq; tepat. s; subtil et calidissim. sim

illd membrum

color citrinus spatulę eleuatę, uenter siccus, qui si tangatur sub diafragmatę omnia uiscera inueniuntur, et quasi non apparent exterius uenter techinosus et cum dorso iunctus calor corporis in inicio, tactus debilis, et cum inmoretur ma-

5 gis fit acutus, pulsus durus et extensus, quasi corde debiles et firmatę. Hęc sunt significationes febris ethicę et eius causę. *De flegmone et causa et significatione .viii.*

Fegmon¹ et apostema aut ex primitiua

aut ex antecedente nascitur causa. Causa uero primi-

10 tiua sunt uulnera fissura, incisio ignis incensio dislocatio fractura. Quodlibet horum membrorum paciatur currit ad paciens humor sanguinolentus. Vsus enim est naturę singulis membris ad nutriendum sanguinem mittere et debili membro maxime ut illud possit sanare. Sed cum membrum paciatur sanguinis in illam suam naturam non mutatur, neque sufficit ad expellendum. Remanet ergo in membris faciens superfluitatem in eo quam ostendit postea quia membrum inflat et sanguis propter constipationem pororum calefit cum exire non possit quia apostema premit arterias. Causa antecedens est sanguinis plenitudo, qui si bonus

20 sit et temperatus, in qualitate et substantia exputrescat, cum ad illud perueniat generatur simplex flegmonis apostema. Cuius significatio membri est inflatio et dolor sed tamen paruus. sentit

illud membrum et Pulsationem habet et extensionem, et nimium calorem, ardorem, et ruborem repugnans manui, dum ipsum tangit. Sed tamen hęc omnia accidentia per materię temperamenta, non grauia sunt. Si autem membrum habeat multas arterias et fortiter sentiat, dolor et pulsatio sunt maiora. Quod si paucas habuerit et debiliter senserit, habet dolorem et sine pulsatione grauitatem. Si uero sanguis temperatę sit complexionis et grossos in substantia facit in carne apostema et predicta accidentia sunt fortiora quia extensio et pulsatio maxima et si sanguis cum temperamento sui substantię subtilis sit flegmonem in gutturę generat, et minor est significatio supradicta, neque pulsationem habet. Si neque bonus sit neque temperatus, sed subtilis et calidissimus, sim-

30

¹ Flegmon

plex erisipila gnat. q̄ melior ē quā si cū sanguine sit. i
 cola. Significationibus q̄ ardoie min⁹ i plusq̄. fleg
 mon rubet. i incendit. Qd̄ si cū manu tangatur ab
 eo manū repellit. i p̄ statū reūct. Si sanḡ cū pessimi
 tate sua ḡsus sit in suba nascit ap̄stema q̄ uocat̄ eri
 sipila. i cognominat̄ uariola. Alij dicit̄ igne esse sc̄n.
Nos aut̄ dicem⁹ de h̄ ap̄stema i ei siḡcōe. cū dixer
 mus de passione in extiori cute p̄manenente. Diuer
 sa ū s̄t hec ap̄stemata sanguolenta. p̄ut imbroj ū
 nascunt̄ ē diuilitas. Si enī in facie nascat̄ p̄ capite
 appellat̄ mesere. i ei siḡcō. nimis faciei ē rubor. i ca
 pitis inflatio. i omniū partū suarū tumor. dolor q̄
 i pulsatio i si in cerebri nascunt̄ pelliclis appella
 tur frenesis. In quinc̄tū octoꝝ partū nata uoca
 tur obtalmia. In costarū pelliclis nūcupat̄ pleuresis.
In pulmone p̄pleumonia. In diaphragmate pleuresis
 abusiuq̄. i frenesis. Si in mollicia carnis sub ascell.
 aut in inguib⁹ p̄ oculis p̄ auriclas i cito sanie faciat.
 uocabit̄ pestilentia i uulnera. Si flegmon erisipile
 p̄tineat. aut flegmoni erisipila i cito sanie faciat uo
 cabunt̄ uulnera i pestilentia. Si in alio q̄libet est
 imbro absolut⁹ dicit̄ flegmon. Qd̄ si ap̄iatur. ap̄te
 ma uocabit̄. Hoc ū nomen siḡcat separationē i e
 longationē. q̄ imbrū ubi ē ap̄stema cū de alio
 imbro ad ipsum descendat aut in ipso sit matia col
 lecta necesse ē se imbrū diuidat. i quasi uacantem
 locū faciat. inq̄ sanies sit collectio sit collectio. Nec
 aut̄ matia aut sanies est aut sanḡ est aut de ut
 q̄ om̄p̄tū q̄ matia si natam digat. i fundamto
 imbrū eā simule faciat. fit sanies alba. S; si digere n̄
 possit nec assimilare bone q̄litati p̄ defectiōne sur
 pit i ḡsus atq̄ t̄bid⁹ fit sanḡ. Qd̄ si parū in matia
 op̄et nata partū digerens partū ū uomuerit sanḡ
 i sanies uocat̄. Hoc ap̄stema uuln̄ ē siḡficō dolor

plex erisipila generatur, quę melior est quam si cum sanguine sit et colera. Significationibus quia ardorem minus et plus quam flegmon rubet, et incenditur. Quod si cum manu tangatur ab eo manus repellitur, et post statim reuertitur. Si sanguis cum pessimitate sua grossus sit in substantia nascitur apostema quod uocatur erisipila, et cognominatur uariola. Alii dicunt ignem esse sacrum. Nos autem dicemus de hoc apostemate et eius significatione, cum dixerimus de passione in exteriori cute permanenete¹. Diuersa uero sunt hec apostemata sanguinolenta, prout membrorum ubi nascuntur est diuersitas. Si enim in facie nascatur uel capite appellatur mesere, et eius significatio, nimis faciei est rubor, et capitis inflatio, et omnium partium suarum tumor, dolor quoque et pulsatio et si in cerebri nascuntur pelliculis appellatur frenesis. In coniunctiuis oculorum pannis nata, uocatur obtalmia. In costarum pelliculis, nuncupatur pleuresis. In pulmone peripleumonia. In diafragmate pleuresis abusiue, et frenesis. Si in molliciam carnis sub ascellis, aut in inguinibus uel oculis uel post auriculas et cito saniem faciat, uocabitur pestilentia et uulnera. Si flegmon erisipile pertineat, aut flegmoni erisipila et cito saniem faciat uocabuntur uulnera et pestilentia. Si in alio quolibet est membro absolutus dicetur flegmon. Quod si aperiatur, apostema uocabitur. Hoc uero nomen significat separationem et elongationem, quia membrum ubi est apostema cum de alio membro ad ipsum descendat aut in ipso sit materia collecta necesse est se membrum diuidat, et quasi uacantem locum faciat, in quo saniei sit collectio sit collectio. Hęc autem materia aut sanies est aut sanguis est aut de utroque commixtum quia materia si naturam digerat, et fundamento membri eam similem faciat, fit sanies alba. Sed si digerere non possit nec assimilare bonę qualitati propter defectionem sui, perit et grossus atque turbidus fit sanguis. Quod si parum in materia operetur natura partim digerens partim uero uomuerit sanguis et sanies uocatur. Hoc apostema uulnus cuius significatio dolor

¹permanente

est et pulsatio et maxime cum materia sit in unio et cum ma-
 teria perfecte digeratur tota que in sanie mutetur. dolor mi-
 tigatur. quia materie suba facta est una non diuisa. Signo
 aut uulneris sanie hinc est tactu digiti quasi eis ced.
 et sube digito recubir. si habuerit sanguine inuenitur
 uuln. quasi extendens. Vn oportet intelligat ne gstitudo
 mbrum te decipiat. Neque enim per gstitudine un sentiens
 quaque mbrum illud tanges que maxime infirmo nocet. quia
 sanies corrumpit mbrorum et quasi corrodit ipsu.

mate et causa
 de. viii. a

Aptema est *de aptemate et causa et signo.*
 gstitudo et inflatio que de supfluis humoribus mbrum
 aliq patit. Hi aut humores aut ab aliquo membro sunt
 effluentes quasi ipsu ase expellit per mundificatione sui
 aut in eode membro colliguntur u esse aptema gpro-
 bat. Not materie de mbro in mbrum per adunatione est
 reru que diximus cum causas morbi dicem. Ne se fortitu-
 do mbrum expellentis. debilitas recipientis multatudo
 materie. largitas poroy. defectio uirtutis pascatue. in
 mbris recipientibus. et qui recipienda expellentibus se sub-
 dita. Adunatio materie in mbris ex defectioe e pas-
 catue uirtutis non perfecte ab u ad ipsa uemente digere-
 tur. Cum ita permanet supfluitas ut paulati crescat. et il-
 lud mbrum impleat et extendat ubi sit aptema. Cum
 aut subito in mbro nascat aptema intelligit de alio
 mbro materia currisse. Quod de cal intelligendu est apte-
 mate. Si in aliq membro nascat. et paulati in aliquo
 mbro augmet. de fluxu uis e materie de alio in ali-
 ud mbrum effluente aut de ei in ide coadunatione.
 Hoc aut gsidat in frigido aptemate. Aptematis duo ge-
 nera se. aut cal aut frig. se. Cal de gplexione mala et
 cal. cum materia descendente ad mbra. Que cal fit et hu-
 mida. sanguolenta gnat aptemata. quocant flegmo-
 nes. Cal inqt. flegmones de gpositione mala nascun-
 tur et cal. sine aliq materia un mbrum ardore patitur.

est et pulsatio et maxime cum materia sit in inicio et cum materia perfectę digeratur totaque in saniem mutetur, dolor mitigatur, quia materię substantia facta est una non diuersa. Significatio autem uulneris saniem habentis quod tactum digitis quasi eis cedit, et subtus digitos recumbit, si habuerit sanguinem inuenitur uulnus quasi extendens. Vnde oportet intelligas ne grossitudo membri te decipiat. Neque enim propter grossitudinem bene sentiens quandoque membrum illud tanges quod maxime infirmo nocet, quia sanies corrumpit membrorum et quasi corrodit ipsum.

10 **Apostema est *De apostemate et causa et significatione.***
grossitudo et inflatio quas de superfluis humoribus membrum aliquod patitur. Hi autem humores aut ab aliquo membro sunt effluentes quos ipsum a se expellit propter mundificationem sui aut in eodem membro colligentur ubi esse apostema comprobatur. Motus materię de membro in membrum propter adunationem est rerum quas diximus cum causas morbi diceremus. Hę sunt fortitudo membri expellentis, debilitas recipientis multitudo materię, largitas pororum, defectio uirtutis pascitiuę, in membris recipientibus, et quia recipienda expellentibus sunt subdita. Adunatio materię in membris ex defectione est pascitiuę uirtutis, non perfectę cibum ad ipsam uenientem digerentis. Cuius ita permanet superfluitas ut paulatim crescat, et illud membrum impleat et extendat ubi sit apostema. Cum autem subito in membro nascitur apostema intelligitur de alio

20 membrum materia cucurrisse. Quod de calido intelligendum est apostemate. Si in aliquo membro nascatur, et paulatim in aliquo membro augmentetur, de fluxu uidetur esse materię de alio in aliud membrum effluente aut de eius in idem coadunatione. Hoc autem consideratur in frigido apostemate. Apostematis duo genera sunt, aut calida aut frigida, sunt. Calidum de complexione mala et calida, cum materia descendente ad membra. Quę calida fit et humida, sanguinolenta generat apostemata, que uocantur flegmones. Galienus inquit. Flegmones de compositione mala nascuntur et calida, sine aliqua materia. Vnde membrum ardorem patitur,

30

atq; rubore. Qui cū augmētent̄ ⁊ q̄fortent̄ m̄brū illud
 q̄libet eorū est mortificat̄. Nec spes est q̄si paciens susti-
 neat febres. Qd̄ si matia cal̄ ⁊ sicca est atq; colica ḡnat
 aptema q̄ uocat̄ erisipila. frigidū aptema ex mala
 oplexione nascit̄. ex frigida descendente de alio m̄bro
 matia. aut in eodē collecta est. Si aut̄ matia frigida est
 ⁊ sicca. atq; melancolica. aptema q̄ uocat̄ scuros ḡnat̄.
 Si frigida ⁊ humida aptema fit. q̄ uocat̄ idumna v̄na ḡ
 aptematū .iiii. sc̄. Prīmū nascens de sanguine ⁊
 uocat̄ flegmon. Sc̄da de col. R. ⁊ uocat̄ erisipila. Tertiū
 nascens de flegmate. ⁊ uocat̄ idumna. Quartū de col.
 n. ⁊ uocat̄ scuros. Vnū q̄q; horū aut̄ simplex ⁊ solū ut
 pote de una matia natū aut̄ opositū ⁊ aptema multa
 s̄t. Aliq̄n̄ enī de duob; aliq̄n̄ de trib; aliq̄n̄ de .iiii. oponun-
 t̄ humorib;. Cōpositio aut̄ aut̄ equal̄ est in q̄ntitate. aut
 una p̄ habundat̄ alta. Vn̄ aptema s̄t multa. f̄ habun-
 dantia humorū. multitudine aut̄ opositione p̄ q̄ntitate.
 I ntellegunt̄ aut̄ aptemat̄ ex siḡcoē diuisa. S; q̄ ex eqli ma-
 tia oponit̄ dure ⁊ moleste intelligi. Cōpositū aut̄ ex di-
 uis̄ humorib; in q̄ntitate aut̄ ex humore intelligit̄ do-
 minante. Cōpositoȳ ū aptematū q̄dā nom̄ h̄nt. q̄dam
 ū n̄ h̄nt. Aptema cōpositū ex colā ⁊ sanguine ē s̄p̄t̄ ha-
 bundet̄ colā erisipila uocat̄ flegmonica. Si sanḡ colā
 sup̄ ḡdiat̄. flegmon erisipilat̄ uocat̄. Quoȳ singuloȳ
 causa in q̄ntitatib; est diuisa. Aut̄ enī ex causa est apte-
 ma faciente. aut̄ in m̄bro ū ḡstat̄ aut̄ ex matia ibi habi-
 ta de q̄b; singlis̄ f̄ s̄ sufficiat̄ erim̄ dicturi. x. f̄ flegmone ⁊ cau-

c De flegmone ⁊ causa ⁊ significatiōe
significatiōe.
Cola. r. si sit simplex ⁊ ad id q̄ m̄brū uideat̄ descende. fac̄ aptema
 q̄ uocatur̄ founica. ⁊ aliud farsa. Que si cū sanguine
 misceat̄. erisipila inde ḡnat̄. founica ū si de subtili co-
 lā fit. fit simplex in cute nascens aptema. Nec ita sig-
 nificat̄. q̄ cutis incendit̄. Subtil̄ si fuerit colā ⁊ acuta.
 aut̄ ḡmedens ⁊ carne p̄forans. founica uocat̄ man-

atque ruborem. Qui cum augmententur et confortentur membrum illud quodlibet eorum est mortificatur. Hęc species est quasi paciens sustineat febres. Quod si materia calida et sicca est atque cosica¹ generat apostema quod uocatur erisipila. Frigidum apostema ex mala

5 complexione nascitur, ex frigida descendente de alio membro materia, aut in eodem collecta est. Si autem materia frigida est et sicca, atque melancolica, apostema quod uocatur scliros generat. Si frigida et humida apostema fit, quod uocatur idimia. Genera ergo apostematum .iiii. sunt. Primum nascens de sanguine et

10 uocatur flegmon. Secunda de colera rubea et uocatur erisipila. Tertium nascens de flegmate, et uocatur idimia. Quartum de colera nigra et uocatur scliros. Vnumquodque horum aut simplex et solum ut pote de una materia natum aut compositum et apostema multa sunt. Aliquando enim de duobus, aliquando de tribus, aliquando de .iiii. componuntur humoribus. Compositio autem aut equalis est in quantitate, aut

15 una plus habundat altera. Vnde apostema sunt multa, secundum habundantiam humorum, multitudine aut compositione uel qualitate. Intelliguntur autem apostemata ex significatione diuersa. Sed quod ex equali materia componitur, dure et molestę intelligitur. Compositum autem ex diuersis humoribus in quantitate aut ex humore intelliguntur dominante. Compositorum uero apostematum quedam nomen habent, quedam uero non habent. Apostema compositum ex colera et sanguine est si plus habundet colera erisipila uocatur flegmonica. Si sanguis coleram supergrediatur, flegmon erisipilatus uocatur. Quorum singulorum

25 causa in qualitatibus est diuersa. Aut enim ex causa est apostema faciente, aut in membro ubi constat aut ex materia ibi habitata de quibus singulis secundum de sufficiat erimus dicturi. *.x.*

Colera rubea si sit *De flegmone et causa et significatione*

simplex et ad id quod membrum uideatur descendere, facit apostema

30 quod uocatur formica, et aliud farsa. Quę si cum sanguine misceatur, erisipila inde generatur. Formica uero si de subtili colera fit, fit simplex in cute nascens apostema. Hęc ita significatur, quia cutis incenditur. Subtilis si fuerit colera et acuta, cutem commedens et carnem perforans, formica uocatur man-

¹ colerica

ducatur. Huius significatio est ut autem obambulet. Ne sic
 fornicia dilaret. Nec pruriginem facit in tactu ardore
 quod atque calore cito vulnerat. Si autem inter subtile et glutinosa
 sit tepata. neque multa acuta. fornicia quae milium uoca-
 tur generatur. Significatio eius ut in cute pustule. et multae simili-
 tudine habeant. Erysipela quae ex sanguine subtili nascitur
 et colorem cutis rubore et incensione quae signatur atque calore
 cum pulsatione. Quae quod est significatio flegmone et erysipela fle-
 gmatica est fortior. *De flegmatis a post et causa*

magis a post et
 significatio. et a

H postema nascens ex flegmate et significatio. xi.
 inter subtilitatem glutinositatem quae et viscositate tepato
 et ad membrum descendente subito uera uocat idumia a
 liqua ex fumosa uentositate nascens sic uidetur in corpore
 idropico. atque psilico. et in eo quod membrorum fundamentum habet
 corruptum. Huius aystematis significatio albedo et mollitas est sine
 dolore. Quod cum digitis premitur in pressio digitorum ibidem infor-
 matur. Si tamen cum uentositate sit fumosa nulla digitorum
 remanet forma. et cum partiali quasi resonat. Si ex fleg-
 mate glutinosum est et viscoso uocat et glutinosa. et scrofula. et u-
 rucula. et nodi simili glandi. Quod de flegmate glutinosum est
 nigrae coloris quae generatur uerrucas. Si flegma sit sal-
 sum et cum sanguine mixtum. generant pustule fauose. et a-
 ptema glutinosa in magnitudine diuisa. Quorum quaedam simi-
 le est aceri. et in magnitudine augetur. ut quasi me-
 lon efficiat. et melone manus. et si factis ex omni latere
 circundat. Quod motum cum membrum uidetur non esse solidatum. sed
 equasi separam. Cuius solidatio tamen est cum cute. Quia eius sit
 unum. Est enim pinguosum et mellitum. pulchrum quod et uinca-
 tuum. Pinguosum de glutino nascitur flegmate quod intelligitur quod
 in uincis stringit sensum huius. et matiam colligens quasi
 pinguedine. Et tactus est quasi pinguedinis aliam. Orel-
 licum ex putredine nascitur flegmatis. cuius materia
 in liquore et colore. quasi mellis cum tangit cito manum fu-
 git et regreditur. tactusque eius sic uisus mel huius. Pulchrum

ducatiua. Huius significatio est ut cutem obambulet, et se sicut
 formica dilatet. Hęc pruriginem facit in tactu ardorem
 quoque atque calorem cito uulnerat. Si autem inter subtilem et grossam
 sit temperata, neque multa acuta, formicam quę milium uoca-
 5 tur generat. Significatio eius ut in cutę pustulę, secundum milii simili-
 tudinem habeantur. Erisipila quę ex sanguine subtili nascitur
 et colera cutis rubore et incensione quoque significatur atque calore
 cum pulsatione. Omnisque eius significatio flegmone et erisipila fle-
 gmatica est fortior. *De flecmatis apostemate et causa*
 10 *Apostema nascens ex flegmate et significatione .xi.*
 inter subtilitatem grossitudinem quoque et uiscositatem temperato
 et ad membrum descendente subito uera uocatur idumia a-
 liquando ex fumosa uentositate nascens sicut uidetur in corpore
 idropico, atque ptisico, et in eo quod membrorum fundamentum habet
 15 corruptum. Huius apostematis significatio albedo et mollicies est sine
 dolore. Quod cum digitis prematur impressio digitorum ibidem infor-
 matur. Sed tamen cum uentositate fit fumosa nulla digitorum
 remanet forma, et cum percutias quasi resonat. Si ex fleg-
 mate grosso est et uiscoso uocatur et glans, et scrofula, et uer-
 20 ruca, et nodi simili glandi. Quod de flegmate grosso est
 nigrę colerę commixto generat uerrucas. Si flegma sit sal-
 sum et cum sanguine mixtum, generantur pustulę fauose et a-
 postema grossum in magnitudine diuersum. Quorum quoddam simi-
 le est ciceri, et hoc in magnitudinem augmentatur, ut quasi me-
 25 lon efficiatur, et melone maius, et in sacculo ex omni latere
 circumdatur. Quod motum cum menbris uidetur non esse solidatum, sed
 est quasi separatum. Cuius solidatio tantum est cum cute. Genera eius sunt
 .iiii. Est enim pinguosum et mellitinum, pultinum quoque et uinca-
 tium¹. Pinguosum de grosso nascitur flegmate, quod intelligitur quia
 30 in inicio stringit sensum habens, et materiam colligens quasi
 pinguedinem. Eiusque tactus est quasi pinguedinis alicuius. Mel-
 litinum ex putredine nascitur flegmatis, cuius materia
 in liquore et colore, quasi mellis cum tangitur cito manum fu-
 git et regreditur, tactusque eius sicut utris mel habentis. Pultinum

¹ iuncatium

uincatuu ex eode flegmate unde i mellituu nas
 cuntur. Hec intelligit q fundamta eoz dilatantur:
 paruu q e eoz sensus i mollis tactus. Si ta plurimu
 matia ht simile ht simile pulcriti. Juncatuu est simi
 le unicate. de lacte facte. Et i aliud demati nasce
 flegmatis glli i pessimi. cu sanguine glio i putenti
 myri. Huus matia qsi luti est aut arena lqsi fer
 olei l'umi. siue carbonis. i Amiliu. Cui tactus durior
 est supiorib. Sefula est apt. qsi glans nascens in car
 ne molli colli aut in ea q sub ascella i ingruib maxi
 me tu in yra colli l'ate sui. Et au sup una l'oue tres
 pluresue i una qq pellicis arcuad. Quare scphula
 uocat q in collis porcoz sepe nascit. Haict alii ut pote
 scropha multos porcellos gnat. ita i hec in nio aug
 mtata nom asimili est sortita. Verruca est pcula ro
 tunda. in tactu dura i acuta. aut nodo simillima.
 i est durissima. Aliqn aut e sic auellana. i muchula na
 cens in illis locis qst nodi carnis. Hec aliqn cu impma
 tur digitis qsi uulna fac.

a

De melancolicis apertis
De me lancolicis aperte causa i sigcoe. xii.

De melancolicis aperte
 causa i sigcoe

Aptema nascens de colis n. **mate uulna i sigcoe. xii.**
 qsi fer olei aut est ei turbulencia i uocat simplex
 schros. Cui sigco est duriciae neq; dolet albedo l' ludi
 tas. qsi corpus color inq est. Si aut hec matia de mbro
 inq est nascit. i partim ext uenas est. partim uenis in
 cludit. aptema fit q cancer uocat. Cui sigco est q du
 ru i extensum. i duriciae quasi pet. forma ei qsi for
 ma canc q uene q in aptematis it late. extense sunt
 atq; de matia melacoli plene. pedu q; cancroz assimi
 late. q i aliud aptema nascens de col. n. q de cola. r.
 est incensa. cancerq; gnat. q i comedit i uulnerat.
 S i gco ei q uulneris labra se grossa. extius inuisa. hnsq;
 si pinguedine. Color ei uiridis l' rufus uulnus ruger.
 H e se qualitates aptemat. i cause i sigcoes eoz
De passione q extior cutis patit corpus. xii.

De passione qua extior
 cutis patit corpus

et iunctium¹ ex eodem flegmate unde et mellinum nascuntur. Hęc intelliguntur quia fundamenta eorum dilatantur, paruosque est eorum sensus, et mollis tactus. Sed tamen plurimum materiam habet similem habet similem pultuum. Iunctinum est simile
 5 Iuncte, de lacte facte. Est et aliud de materia nascens flegmatis grossi et pessimi, cum sanguine grosso et putenti mixti. Huius materia quasi lutum est aut arena uel quasi fex olei uel uini, siue carbonis, et simillium. Cuius tactus durior est superioribus. Scrofula est apostema, quasi glans nascens in car-
 10 ne molli colli aut in ea que sub ascella uel inguinibus² maxime tamen in prora colli uel latere sui. Est autem super una uel due tres pluresue et unaqueque pelliculis circumdatur. Quare scrophula uocatur quia in collis porcorum sepe nascitur, uel dicunt alii utpote scrophula multos porcellos generat, ita et hęc in numero aug-
 15 mentata nomen a simili est sortita. Verruca est pustula rotunda, in tactu dura et acuta, aut nodo simillima, et est durissima. Aliquando autem est sicut auellana, uel nuchula, nascens in illis locis qui sunt nodi carnis. Hęc aliquando cum inprimatur digitis quasi uulnera facit. *De melancolico aposte-*
 20 *Apostema nascens de colis³, nigris mate et causa et significatione .xii.* quasi fex olei aut est eius turbulentia et uocatur simplex scleros. Eius significatio est duricies neque dolet albedo uel liuiditas, uel quasi corporis color in quo est. Si autem hęc materia de membro in quo est nascitur, et partim extra uenas est, partim uenis in
 25 cluditur, apostema fit quod cancer uocatur. Eius significatio est quia durum et extensum, et duricies quasi petra, forma eius quasi forma cancri quia uene que in apostematis sunt latere, extense sunt atque de materia melancolica plene, pedibusque cancrorum assimilate, quod et aliud apostema nascens, de colera nigra que de colera rubea
 30 est incensa, cancerque generatur, quod et comedit et uulnerat. Significatio eius quia uulneris labra sunt grossa, exterius inuersa, habens quasi pinguedinem. Color eius uiridis uel rufus uulneris ruger⁴. Hęc sunt qualitates apostematum, et cause et significationes eorum.

De passione quam exterior cutis patitur corporis .xiii.

¹ iunctium

² inguinibus

³ coleris

⁴ niger

p

Passiones nascentes in corpib; exteriorib; qda de intion
 causa nascunt. q̄ n̄ antecedent uocat. qda ū de ex
 teriori. n̄ h̄ p̄mitiua dicunt. De accidenti causa nasce
 tes queda sunt in toto corpe apparentes. sic uariola.
 lepra morphea qda in qb; da m̄bris n̄ ū aliis sic alophi
 cia q̄ capitis est p̄pa n̄ lentigo q̄ faciei. Nascentes de
 p̄mitiua sic iuncture separationes. Quax qda sunt de
 corpe inanimato sic gladii incisione. n̄ lapide frangen
 te atq; similib; grauib; corpi qda de aiatib; sic aiatū cō
 mestionib; morib; q̄q; aut p̄ngtionib;. Aiatū quedam
 nom̄ h̄nt sic canis rabid; t̄re serpentes n̄ similia qda ū
 n̄ sicut canis n̄ hō. Nos aut̄ incipiam; apassionib; extion
 bul; q̄ de intion causa nascuntur n̄ de h̄u incipiat qui
 bus oia m̄bra ardeant. ut pote lep. uariola. morphea.
 petigo. uiriditas scabies. prurigo. pediculi. p̄cule varue.
 uerruce. uulneta de incisione nascentia. de sudatio ap̄te
 ma. quocat yponisma. flux; sudoris. ḡstipatio sui sacer
 ignis. **De uariola n̄ causa n̄ sigcōne. xiiii.**

ariola causa
atioe. n̄u.

Variolę s̄ multe p̄cule in toto corpe aut ex maiori par
 te disp̄se. aut in uno m̄bro alii uero ū. Antiqui
 uocant has ignis carbones. s̄ri. filias ignis. Hę aut̄ p̄cule
 augm̄to etatis nascunt p̄ maū. Cū enī fetus in uulneta
 m̄struo sanḡne nutrit̄ qui ex sup̄fluitate muliebris cor
 pi nascit̄ n̄ ab epate p̄ uenas quasdā sic iā dixim; emit
 tit. Hicq; sanguis diuersus in suba n̄ q̄tate fit. In suba
 q̄ aliqn̄ hęc ex mundi sanguis est eēntia m̄dū fleg
 matica. aliqn̄ ū col; n̄ aliqn̄ melancol;. In q̄tate q̄ ali
 quido sanḡ est laudabil;. aliqn̄ inlaudabil;. fēt̄ qui cū me
 qui cū meliori qui in femina habet nutrit̄. eisdēq; men
 bra augm̄tentur. sex aut̄ in m̄bris remaneat m̄at;. idē
 uenit eog; infans de ventre matris egressus nutrit̄
 into matris lactis utat̄. q̄ de sanguine menstruo pro
 creat̄. m̄bra eī de meliori nut̄untur. n̄ sup̄fluitate
 manet in corpe infantuli q̄ p̄ea aliunde mouet̄ ad

Passiones nascentes in corporibus exterioribus quedam de interiori causa nascuntur, que et antecedens uocatur, quedam uero de exteriori, et hec primitiua dicuntur. De accidenti causa nascentes quedam sunt in toto corpore apparentes, sicut uariola,

5 lepra morphea quedam in quibusdam menbris et non aliis sicut alophicia, que capitis est propria et lentigo que faciei. Nascentes de primitiua sicut iuncture separationes. Quarum quedam fiunt de corpore inanimato sicut gladii incisione, et lapide frangente atque similibus grauibus corporis quedam de animatis sicut animalium com-

10 mestionibus, morsibus quoque aut pungtionibus. Animalium quedam nomen habent sicut canis rabidus, tirię serpentes et similia quedam uero non sicut canis et homo. Nos autem incipiamus a passionibus exterioribus que de interiori causa nascuntur et de his incipiatur quibus omnia membra circumdantur, utpote lepra, uariola, morphea,

15 petigo, uiriditas, scabies, prurigo, pediculi, pustule paruę, uerruceę, uulnera de incisione nascentia, desudatio apostema, quod uocatur yporisma, fluxus sudoris, constipatio sui sacer ignis. *De uariola et causa et significatione .xiiii.*

Variolę sunt multe pustule in toto corpore aut ex maiori parte disperseę, aut in uno membro aliis uero non. Antiqui uocant has ignis carbones, siri, filias ignis. Heę autem pustule augmento etatis nascuntur pro maxime. Cum enim fetus in uulnera menstruo sanguine nutriatur qui ex superfluitate muliebris corporis nascitur et ab epate per uenas quasdam sicut iam diximus emittitur.

25 Hicque sanguis diuersus in substantia et qualitate fit. In substantia quia aliquando hec ex mundi sanguinis est essentia interdum flegmatica, aliquando uero colerica et aliquando melancolica. In qualitate quia aliquando sanguis est laudabilis, aliquando inlaudabilis. Fetus qui cum meliori qui in femina habetur nutriatur, eiusdemque mem-

30 bra augmententur, fex autem in menbris remaneat matris, idem uenis eoque infans de uentre matris egressus, nutrimento matris lactis utatur, quod de sanguine menstruo procreatur, membra eius de meliori nutriuntur, et superfluitas remanet in corpore infantuli que postea aliunde mouetur ad

extiora corporis. Olotio autē ei aut de causa extiori sic ae-
 re pestilentia. Etia de sedili in q̄ pus hanc habens pestem
 sedit. ⁊ in sedili remanentis odore morbi residens p̄ea o-
 dauit aut de intiori sic si de infantis ordinat incubatur.
Que si sint cal̄ ⁊ humida atq; ḡssa sic multē s̄ carnes dac-
 tili atq; mel aliaq; similia. H̄ modi matia augm̄tancia
 ⁊ ebullientia cū sup̄et anatura. in corp̄is p̄cellunt extio-
 ra ⁊ nascunt̄ p̄taile quocant̄ prunē ignitē que s̄ pessime
 f̄ q̄itates sue materie. Si enī cal̄ sunt in cōplexione ⁊ ḡssa
 in suba n̄ t̄m in q̄itate pessima. nascunt̄ in p̄taile q̄ in unio
 sūt parue atq; tandē in magnitudine lentis maioris ⁊ ḡssi
 ouis augm̄tant. rotundant. ⁊ camerant. ⁊ effecte ludice.
 uelociter ap̄iunt. Que apte de alban̄ ⁊ si ē p̄na dilucidan-
 t̄. h̄ntes pruriginē atq; duriciē. Nec aut̄ sp̄es cetis salu-
 brior ⁊ lucidior est. Si aut̄ de sanguine ḡsō sint ⁊ mela-
 colico ⁊ pessime q̄tatis in unio p̄taile. lunde medio
 punctū h̄ntē nigrū. Cūq; augm̄tet. dilatant. ⁊ alta al-
 teri quingr̄ neq; rotundant. s̄ earū forma in latib̄ diuisa
 tur. Color eorū lund̄ atq; p̄lubens. aneric̄. Pat̄n̄. apte ha-
 bente putredine ⁊ ardore sic incendia ignis niḡ aliquādo
 ū n̄ aperunt. H̄ modi pessime s̄ ⁊ mortales. Quib̄ si ad-
 misceat̄ sanḡi cū acuta putredine uesica fit sic ignis in-
 censa. ⁊ uocat̄ ignis sacer q̄tā pessimū est. Est itē uari-
 ola de sanḡe calido ⁊ subtili n̄ multū pessima. Nec aut̄
 cū ueniat. ad statū. est q̄si milū aut minor. color ei rube-
 us. neq; ap̄it. s̄ dilatāt. ⁊ euanesat. Vniūsal̄ siḡcō uari-
 ole in unio ē febris. ⁊ inflatio in facie. ⁊ in t̄p̄ib̄ ⁊ gut-
 tē. ⁊ artus maiorib̄. prurigo in narib̄. ⁊ rubor in m̄bro
 ū nascit̄. aspicat̄ in lingua in capite guttas. Que signa
 cū uident̄ in febre ḡtinua certificat̄ uariola uentura
 eideor. **De lep̄ ⁊ causa ⁊ siḡcōe eidem. xv.** S̄ lep̄ ⁊ causa ⁊ siḡcōe
 euidē. xv.
Lep̄ra est morib̄ desiccans oia corp̄is m̄bra que ḡcrea-
 tur cū q̄m carne est deficiat̄ mutataua uicis. Est aut̄
 de cōplexione mala friḡ ⁊ sicca ⁊ de d̄natione melaco-

exteriora corporis. Motio autem eius aut de causa exteriori sicut aere, pestilentia, uel etiam de sedili in qua prius hanc habens pestem sedit, et in sedili remanentis odorem morbi residens postea odorauit aut de interiori sicut si de infantis ordinatione incibatur.

5 Quę si sint calida et humida atque grossa sicut multę sunt carnes dactili atque mel aliaque similia, huiusmodi materiam augmentantia, et ebullientia cum superetur a natura, in corporis percelluntur exteriora et nascuntur pustulę quę uocantur prunę, ignitę quę sunt pessime, secundum qualitates suę materię. Si enim calida sunt in complexione et grossa
 10 in substantia non tamen in qualitate pessima, nascuntur inde pustulę quę in inicio sunt paruę, atque tandem in magnitudine lentis maioris et grossioris augmentantur, rotundantur et camerantur, et effectę ludicę¹, uelociter aperiuntur. Quę apertę dealbantur et si est perna dilucidantur, habentes pruriginem, atque duriciem. Hęc autem species ceteris salubrior et lucidior est. Si autem de sanguine grosso sint et melancolico et pessimę qualitatis in inicio pustulę, liuide medio punctum habente nigrum. Cumque augmentetur, dilatantur, et altera alteri coniungitur neque rotundantur, sed earum forma in lateribus diuersatur. Color eorum liuidus atque plumbeus, cinericus, uel citrinus. Aperte
 20 habentę putredinem et ardorem sicut incendia ignis nigra aliquando uero non aperiuntur. Huiusmodi pessimę sunt et mortales. Quibus si admisceatur sanguis cum acuta putredine uesica fit sicut ignis incensa, et uocatur ignis sacer quod iterum pessimum est. Est item uariola de sanguine calido et subtili non multum pessima. Hęc autem
 25 cum ueniat, ad statum, est quasi milium aut minor, color eius rubeus, neque aperitur, sed dilatatur, et euanescit. Vniuersalis significatio uariolę in inicio est febris, et inflatio in facie, et in timporibus et gutturę, et arteriis maioribus, prurigo in naribus, et rubor in membro ubi nascitur, asperitas in lingua in capite grauitas. Quę signa
 30 cum uidentur in febris continua certificatur uariola, uentura eiusdem. *De lepra et causa et significatione eiusdem .xv.*

Lepra est morbus desiccans omnia corporis membra quę concreantur cumque in carne est deficiat mutatiua uirtus. Est autem de complexione mala frigida et sicca et de dominatione melanco-

¹ lucidę

he ad sanguine et corruptione eide. Que cum uenit ad cor-
 poris nutrimenta corrumpit ea et desiccatur et ite desiccatur
 humores atq; spuma. Que utraq; desolo nascuntur san-
 gine. Hec aut passio in generatione inuadit filios. Suba
 enim symatis gmixta est cum humoribus; malis de quibus; lep-
 pcreat humoresq; corpus filiorum humoribus; patrum simi-
 les sit et suba eorum fundamta sit facta. Vnde necesse apatri-
 bus ad filios malum pcreat. Ite occupant qui cum sanis huius
 modi allideant. et eis confabulentur. Quasi enim fumus
 de corporibus; infirmis dissolutis alant odorat. Lepre spes sunt
 due. aut enim ex cola nigra que fer sanguis est et eius
 ebullentia. de hacq; lepra non cadit membra. et aliqui
 huiusmodi infirmo pdest mediana. pfecteq; sanantur si sibi
 abutis succrat. aut ex nigra cola que decolora. est incen-
 sa. hec et membra consumit et cadere facit. estq; incurabilis.
 I) maut aut huius lepre intelligit. quia albedo oculorum lunda et
 fiat. et apparet in forma rotunda. Vnde leonina uoca-
 Q) ue cum ueniat ad statum membra cadit. deplanc palpebre. et
 supialia guttis succedit rauatas. facies inflatur et eru-
 pitur. et tubera efficit. Digni sit fissi. et nares desiccari-
 ue. uene. lingue ingillate. nares aliqui cadit. **De ore**

morphea et causa
 sigcoe. xvi. 02

Morphea est albedo **ph**ea et causa et sigcoe. xvii.
 in exterioribus; apparent corporis aliqui in quibusda membris
 in quibusda uero non. Aliqui in omnibus; ut totum corpus
 albu esse uideat. Nascit aut de grossis humoribus fle-
 gmaticis dñantibus; sanguini. et defecione mutabit
 uirtutis. que est in membris. Hec de gplexione fit ma-
 la. et frigida. Cuius sigco. quia membra et pili pacentium albe-
 cunt. Cum aut cutis cum flebocho et acu pungit. non
 sanguis egreditur. si albi humores potest esse uidentur. Huius
 modi est incurabilis. Vnde si sanguis erit. aut humores ro-
 sei. de sanitate non debent despare. Est et alia morphea
 subita et alba. in cute exteriori de eode nascens. unde et
 alia si tñ non de foris matia. Differt aut. quia hec in exte-

lię ad sanguinem et corruptionem eiusdem. Quę cum uenerit ad corporis nutrimenta corrumpit ea et desiccatur et item desiccatur humores atque sperma. Quę utraque de solo nascuntur sanguine. Hec autem passio in generatione inuadit filios. Substantia enim spermatis commixta est cum humoribus malis de quibus lepra procreatur, humoresque corporum filiorum humoribus patrum similes sunt et substantię eorum fundamenta sunt facta. Vnde necesse a patribus ad filios malum procreatur. Item occupantur qui cum sani huius modi assideant, et eis confabulentur. Maius enim fumus de corporibus infirmis dissolutus a sanis odoratur. Lepre species sunt due, aut enim ex colera nigra quę fex sanguinis est et eius turbulencia, de hacque lepra non cadunt membra et aliquando huiusmodi infirmo prodest medicina, perfecteque sanantur si sibi abuertio¹ succurratur, aut ex nigra colera que de colera rubea est incensa, hec et membra consumit et cadere facit, estque incurabilis. Inicium autem huius lepre intelligitur, quia albedo oculorum liuida efficitur, et apparet in forma rotundus. Vnde leonina uoca. Quę cum ueniat ad statum membra cadunt, depilantur palpebre, et supercilia gutturis succedit raucitas, facies inflatur et erumpitur, et rubea efficitur. Digiti sunt fissi, et nares desiccaturę, uenę, linguę ingrossaturę, nares aliquando cadunt. *De morphea est albedo phea et causa et significatione .xvi.* in exterioribus apparens corporis aliquando in quibusdam membris in quibusdam uero non. Aliquando in omnibus ut totum corpus album esse uideatur. Nascitur autem de grossis humoribus flegmaticis dominantibus sanguini, et defectione mutabilis uirtutis, quę est in membris. Hec de complexionibus fit mala, et frigida. Eius significatio, quia membra et pili patientium albescunt. Cum autem cutis cum flebotho² uel acu pungitur, non sanguis egreditur, sed albi humores potius esse uidentur. Huius modi est incurabilis. Vnde uero sanguis exit, aut humores rosei, de sanitate non debemus desperare. Est et altera morphea subtilis et alba, in cute exteriori de eodem nascens, unde et altera sed tamen non de forti materia. Differt autem, quia hec in exteri-

¹ ab initio

² flebothomo

ori apparet cutē. illa uero in uentibus; est. Morphea nigra
 est mutacio cutis in nigredine. et nascit de gmixtione co-
 l. n. et sanguinis. Significat et quod cutis demigretur et quasi fur-
 fura. cadunt cum fricantur loca; remanet rubeur. Maxime
 hec morphea nascit in uentibus in anantibus et ipsis in-
 uentibus propter incensionem col. r. in eorum corporibus; et mutatio-
 ne sui in nigra. Petigo quod est aspitudo nascentis in cute. et co-
 lor ei quidam niger. quidam rufus. et excal. et sub ali sa-
 gne nascit qui cum col. nig. miscet. Aliquod etiam nasci-
 tur ex gmixtione gisse humiditatis cum salso flegmate.
 mixto cum sanguinis calore. Neque petigo si sit diuturna.
 excoquat de cute sic pustis.

De scabie et cutis exco- 8 scabie et cutis exco-
nitione pediculis et pustis
ris et uerticis. xvii.

Scabies et prurigo atque cutis excoquatio fiunt de fleg-
 mate salso mixto cum sanguine colico. que expellit na-
 tura ab interioribus ad cutem subterque ea permanet. Si humor
 sit subtilis pruriginem cito salubrem facit. Si grossius sit di-
 utina scabies. et excoquatio cutis. Aliquod si passio ueni ex de-
 fectione cutis cum nata supfluitate expellit. in exteriora
 corporis. ut mibria mundificet interiora. Quia ut expellat et dis-
 soluat non habet uirtutem et ita ibi permanet. Maxime hec gan-
 git comedentibus multum. et accipientibus ea cibaria que grossos
 chunos hiant neque balneentur. Quibus prurigo nascitur
 propter lutum in corpore coadunatum. Item senioribus prurigo
 nascit. propter defectum cutis eorum et multitudinem falsorum
 humorum in corporibus suis. Significat scabies si pustule parue in-
 apientes rubeat et proter inflatuem nimiam habentes prurigi-
 nem. et plurima in manibus; et inter digitos. in cubitis et sup-
 anis. et ardeant ipsis. Aliquod est in toto corpore pediculi si-
 de supfluitate gilla. et humida atque corrupta. qua ex-
 pellit nata ad cutem exteriora. neque esse poros ex gilitudine
 sua. et ita miscet cum luto corporis. Inde gnanantur. Ideo semp-
 habundant pediculis non balneati. et quod non mundificatur
 cutis sic inatoribus contingunt. Sudor enim corporis erit. et per-

ori apparet cutē, illa uero in interioribus est. Morphea nigra est mutacio cutis in nigredinem, et nascitur de commixtione colere nigre et sanguinis. Significationes eius quia cutis denigratur, et quasi furfura, cadunt cum fricantur, locusque remanet rubeus. Maxime hæc morphea nascitur iuuentutem uicinantibus et ipsis iuuenibus propter incensionem colere rubeæ, in eorum corporibus et mutatione sui in nigram. Petigo quoque est asperitas nascens in cutē, et color eius quidam niger, quidam rufus, et ex calido, et subtili sanguine nascitur qui cum colera nigra miscetur. Aliquando etiam nascitur ex commixtione grossę humiditatis cum salso flegmate, mixto cum sanguinis calore. Neque petigo si sit diuturna, excoriatur de cutē sicut piscis. *De scabie et cutis excoriatione pediculis et pustulis poris et uerrucis .xvii.*

Scabies et prurigo atque cutis excoriatio fiunt de flegmate salso mixto cum sanguine colerico, quem expellis natura ab interioribus ad cutem subtusque eam permanet. Si humor fit subtilis pruriginem cito salubrem facit. Si grossus sit diuturna scabies, et excoriatio cutis. Aliquando si passio uenit ex defectione cutis cum natura superfluitatem expellit, in exteriora corporis, ut membra mundificet interiora. Quam ut expellat et dissoluat, non habet uirtutem et ita ibi permanet. Maxime hec contingit comedentibus multum, et accipientibus ea cibaria quę grossos chimos habent neque balneentur. Quibus prurigo nascitur propter lutum in corpore coadunatum. Item senioribus prurigo nascitur, propter defectum cutis eorum et multitudinem falsorum humorum in corporibus suis. Significationes scabiei sunt pustulę paruę incipientes rubeę et postea inflatiuę nimiam habentes pruriginem, et plurimam in manibus et inter digitos, in cubitis et super anum, et circumdant ipsum. Aliquando est in toto corpore. Pediculi sunt de superfluitate grossa, et humida atque corrupta, quam expellit natura ad cutis exteriora, neque esse poros ex grossitudine sua, et ita miscetur cum luto corporis. Inde generantur. Ideo semper habundant pediculis non balneati, et quorum non mundificatur cutis sicut uiatoribus contingunt. Sudor enim corpus exit, et per-

manet in poris. Putrescat q̄ subtile fuit. ⁊ pediclos fac. Ali-
 q̄n ⁊ pedicli fiunt ex comestione siccarū ficū. Pustule
 parue nascunt̄ ex pessimis humorib; qui ext̄ corp̄ anā
 expellunt̄. Qui sint calidi ⁊ acuti p̄tulas acutas in capi-
 te fieri necesse ē. Si ḡli ⁊ frigidi p̄tule late ⁊ extense. Puri-
 mi autē nascuntur p̄tule. his quib; cutes s̄t durę. ⁊ ḡli-
 pate. Est ⁊ aliud gen̄ pustularū quaz̄ q̄da maiores ⁊ q̄da
 latiores in capite s̄t. cū nimia pruriginē incipientes. Ex
 quib; putridi humores effluunt ⁊ nascunt̄ ex sanguine
 cū colā se miscente ⁊ coloris s̄t rubei ⁊ in die augmen-
 tant̄. un̄ infirm̄ nimios ardores patit̄. Cui pulsus uelox ē.
 ⁊ magn̄. Si autē ex ḡmixtione flegmatici s̄lli ⁊ sanguis
 subtilis s̄t albe in colore. ⁊ maxime auḡmant̄ in nocte.
 ⁊ aliqui ex horū triū humorū nascunt̄ ḡmixtionib; quoz̄
 color n̄ multū ē rubeus. **De sudatione aptemate q̄**

datione ⁊
 mate q̄ uocat̄
 ysina xviii. d

Sudatio ē p̄tula. uocat̄ **ypousina xviii.**
 parua sic milui. Que in extiori cute excoiat̄ ⁊ de
 humore subtili cal̄ ⁊ colerico nascit̄. ⁊ cū sanḡne mis-
 cet̄. maxime q; in estate nascit̄. p̄cipue his qui in aqua fri-
 gida balneant̄. Humores enī qui de intiorib; eḡdiuntur
 corp̄is in cutis claudunt̄ poris. Verruce p̄tule s̄t parue
 durissime ⁊ rotunde. sic acum. In plurimis nascentes inē-
 bris. de ḡmixtione humorū flegmatici ⁊ melancolici.
 V ulnera de incensione nascentia de sanḡne s̄t incenso. ⁊
 melancolic̄ ad extiora corp̄is anata ex pulso. S̄t autē pus-
 tule maiores in inicio. ⁊ deinde se apientes. ⁊ dilantes
 crepantes ⁊ nigra putōdinē facientes. Aptema q̄ uocat̄
 ypousina ex sanguine ⁊ uentositate ⁊ de incensioe
 nascit̄ artie. si q̄da m̄bra passionē paciant̄. un̄ ar-
 tia sub̄t̄ cute incidat̄. aut uulnera fuerint in loco u
 artia sit ⁊ cute solidata extior incisio in̄ remaneat artia
 n̄ solidata ⁊ apta. Significō h̄ aptematis. q; loc̄ ei puls̄.
 man̄ tactu. sub̄t̄ eā dissoluit̄. Aliqū diu som̄t̄ audit̄. Co-
 lor ei quasi flos mole. Gal. uulnera inqt̄ ⁊ p̄tule i cor

manet in poris. Putrescit quod subtile fuit, et pediculos facit. Aliquando etiam pediculi fiunt ex comestione siccarum ficuum. Pustulę parū nascuntur ex pessimis humoribus qui extra corpus a natura expelluntur. Qui sint calidi et acuti pustulas acutas in capite fieri necesse est. Si grossi et frigidi pustulę latę et extensę. Plurimum autem nascuntur pustulę, his quibus cutes sunt durę, et constipate. Est et aliud genus pustularum quarum quędam maiores et quędam latiores in capite sunt, cum nimia pruriginę incipientes. Ex quibus putridi humores effluunt et nascuntur ex sanguine cum colera se miscent et coloris sunt rubei et in die augmentantur, unde infirmus nimios ardores patitur. Cuius pulsus uelox est, et magnus. Si autem ex commixtione flegmatis salsi et sanguinis subtilis, sunt albę in colore, et maxime augmentantur in nocte, et aliquando ex horum trium humorum nascuntur commixtionibus quorum color non multum est rubeus. *Desudatione apostemate quod Desudatio est pustula, uocatur yporisma .xviii.* parua sicut milium. Quę in exteriori cute excoriatur et de humore subtili calido et colerico nascitur, et cum sanguine miscetur, maximeque in estate nascitur, precipue his qui in aqua frigida balneantur. Humores enim qui de interioribus egrediuntur corporis in cutis clauduntur poris. Verrucę pustulę sunt parū durissime et rotundę, sicut acumen. In plurimis nascentes membris, de commixtione humoris flegmatici et melancolici. Vulnera de incensione nascentia de sanguine sunt incenso, et melancolico ad exteriora corporis a natura expulso. Sunt autem pustulę maiores in inicio, et deinde se aperientes, et dilantes¹ crepantes et nigram putredinem facientes. Apostema quod uocatur yporisma ex sanguine et uentositate et de incensione nascitur arterię, si quedam membra percussionem paciantur, unde arteria subtus cutem incidatur, aut uulnera fuerint in loco ubi arteria sit et cute solidata exterior incisio intus remaneat arteria non solidata et aperta. Significatio huius apostematis, quia locus eius pulsus, manus tactu, subtus eam dissoluitur. Aliquando diu sonitus auditur. Color eius quasi flos uiolę. Galienus, uulnera inquit et pustulę in cor-

¹ dilatantes

pe nascentes nimium albe. aut uarię humores pessimos
denotant habe. et per hunc est dicitur et ad sanandum moleste
quod ab humoribus uulnera illa sunt facta et non permittunt so-
lidare. ipsa item per diminutionem boni sanguinis unum solet

D *de morbis illis quod sunt prohibenda morbis in aliis. r. viii.*
dicimus de passionibus totius corporis exterioribus. Oportet

solidare et ea ge-
nerare bonus
sanguis in uulne-
ribus.

nos in hoc loco eas dicere que quibusdam uibris et non a-
liis sunt praeuatae. Sunt enim quedam solum prominentes capiti. sicut
alopicia. tertia. fauositas. furfura. capitis magnitudo
quae ex aptatione est ossium. serena assimilantium. et molle apte-
ma quae sub cute capitis atque super craneum. Sunt et quaedam pas-
siones faciei prominentes sicut lentiginosae et paruae stultae le-
tiginosae. faciei. fuligines. et celsa quae est in maxilla atque in-
censiones. Sunt et quaedam pedibus; attingentes sicut elephantia.
uarices. uulnera que uocantur dactylia. Sunt et quae paci-
paciunt pedes et manus sicut uena mediante et fissu-
ras in plantis manuum atque pedum. calcaneoque et uulne-
ra extrinsecus doreis quaedam. et excoquatio exequitatioe
numa. Sunt et quae paciunt. digiti et uirgule. Nos
autem incipiamus ab his ab his quae prominent capiti et primum
de alopicia et tertia. Sunt duae passionis capillos a capite et
pilos a barba. et supercilios euellentes. Suntque haec nomina asimi-
li supra. Alopicia. quod lupi plurimum paciunt. ut pilus
sibi cadat et cutis uulnere. Tertia. quod serpentes illa sepe
cute excoquat. Unde et uirna uocat morbus cute ante
rens hominibus. Dicit tamen alius morbum istum in sic uocari
quod in hoc morbo pilorum auulsio est sicut tertiae uulneratio.

S; non est ita. haec ambae passionis aut de colata sunt acuta.
cum sanguine mixta. quae utraque pilos nutiunt et cum ad ea
perueniunt. cadunt. Cadunt autem ex incensione qua paciuntur.
Significatio est sui quod calor illi loca prominent albedini.
et aliqui omnes pilos corporis haec paciunt ut cadunt. Propter huius-
modi inquit alopicia si uarices ueniant. capilli redeunt.
S; non est uisuale ut huius uarices habeant. Aliquid autem

- pore nascentes nimium albę, aut uarię humores pessimos denotantur habere, et propter hoc sunt durę et ad sanandum molestę quia ab humoribus uulnera illa sunt facta et non permittunt solidare, ipsa iterum propter diminutionem boni sanguinis unde solet solidare et ea generare bonus sanguis in uulneribus.
- 5 *De morbis illis qui sunt pro quibusdam membris et non aliis. xviii.*
Diximus de passionibus tocus corporis exterioribus. Oportet nos in hoc loco eas dicere quę quibusdam membris et non aliis sunt priuatę. Sunt enim quedam soli pertinentes capiti, sicut alopecia, tiria, fauositas, furfura, capitis magnitudo
- 10 quę ex apertione est ossuum, serram assimilantium, et molle apostema quod subtus cutem capitis atque super craneum. Sunt et quedam passionis faciei pertinentes sicut lentigines et paruę pustulę lentiginosę, faciei, fissurę, et celsa que est in maxilla atque incensiones. Sunt et quedam pedibus attinentes sicut elephantia,
- 15 uarices, et uulnera quę uocantur dactilia. Sunt et quas paciuntur pedes et manus sicut uenam medianam et fissuras in plantis manuum atque pedum, calcaneoque et uulnera ex strictis doreis contingentia, et excoriatio ex equitacione nimia. Sunt et quas paciuntur, digiti et uirgulę. Nos
- 20 autem incipiamus ab his ab his quę pertinent capiti et primum de alopici et tiria. Sunt duę passionis capillos a capite et pilos a barba, et superciliis euellentis. Suntque hec nomina a simili sumpta. Alopitia¹, quia lupi plurimum paciuntur, ut pili sibi cadant et cutis uulneretur. Tiria, quia serpens illa sepe
- 25 cutę excoriatur. Vnde et urina uocatur morbus cutem auferens hominibus. Dicunt tamen alii morbum istum inde sic uocari quia in hoc morbo pilorum auulsio est sicut tirię uulneratio. Sed non est ita. Hę ambę passionis aut de colera sunt acuta, cum sanguine mixta, quę utraque pilos nutriunt et cum ad eas
- 30 perueniunt, cadunt. Cadunt autem ex incensione quam paciuntur. Significationes sui quia calor illius loci pertinet albedini, et aliquando omnes pili corporis hec paciuntur ut cadunt. Ypocras, habentibus inquit alopiciam si uarices ueniant, capilli redeunt. Sed non est usuale ut hii uarices habeant. Aliquando autem

¹ Alopitia

cadit capilli ppter paruitate cibi et boni fumi eosnutentis. a
 liqn ex raritate poroy p qd cu fumi exeat et dissipat et rari-
 ficat. nec pili efficiuntur. Aliqn q; ex poroy gstat q; gra-
 git ex flegmate et humiditate. qz cu fumi un sunt pilo-
 si cu hac humiditate exierit defons p humiditas reuertit.
 ut poros claudat. et ita qth alterutru fumi. ad exiendu
 paratu ne gmanet. unde pili nascunt. Aliqn q; pili ca-
 dunt p acutu morbu. p calore nimiu et fumi pessimu.

A liqn et p ablatione boni humoris sic uidet in passis e-
 thicis. Et mellitua et ptila in capite et natua. hnt put-
 dine. hnt multz spes. Et q uocat fauis. et de flegmate
 salso nascit. Significo ei qz et ptila pforantes cute ca-
 pitis cu subtilitate foraminis. que hnt humiditate faui
 mellis assimilante. Et et alia quocat sicala. Et au ptila
 iocide et dure. hntes rubore et unitionib; qsi sicili signa.

E t et alia hnt pforatione in capite subtile. priorib; mino-
 re. de qua crunt humiditates qsi carnes. laudationes.

E t et alia rubea parua qsi mamulle summas. de q ex hu-
 miditas. sic sanguis aq. Et et alia sicca. alba. de q albi ca-
 dit cortices. furfur et subtile et albu. sic furfur cadens a capi-
 te sine uulneratione. Qd ex fumo gtingit flegmatico et sal-
 so aut de sanguine melancolico humori mixto. Capitis ma-
 gnitudo et longitudo et tortio. ex uentositate nascunt
 grossa. q oslib; terra assimilantib; uniscant. et ita al-
 tim ab alto diuidit et elongat. un cap magnificat. dpte
 ma q sub cute capitis est si cu digitis tangat. leuit mo-
 uet. Et au de humorib; subtilib; et aqsi sub cute capi-
 tisse coadunantib;. Lentigines sepe in maxillis nascent
 tes. et de fumo q de sanguine e incenso. et melancolicis.
 qst in sto aut in aliis locis corporis. sic mulieres pa-
 unt gapientes. cu in corporib; earu mali coadunant
 humores. Cella in maxillis solet effici. de humorib; nasci-
 tur grossis et acutis. Et aut ptila uulneratua incipient
 in maxilla. Incensio u faciei et nariu est qsi mellitua

cadunt capilli propter paruitatem cibi et boni fumi eos nutrientis, a-
liquando ex raritate pororum per quos cum fumus exeat et dispergitur et rara-
ficatur, nec pili efficiuntur. Aliquando quoque ex pororum constipatione quę contin-
git ex flegmate et humiditate, quia cum fumus unde fiunt pilo-
5 si cum hac humiditate exierit deforis post humiditas reuertitur,
ut poros claudat, et ita contrahit alterutrum fumum, ad exeundum
paratum ne continuetur, et inde pili nascuntur. Aliquando quoque pili ca-
dunt post acutum morbum, propter calorem nimium et fumum pessimum.
Aliquando etiam propter ablationem boni humoris sicut uidetur in ptisicis e-
10 thicis. Et mellitiua etiam pustula in capite est natiua, habens putre-
dinem. Huius sunt multę species. Est etiam quę uocatur fauus, et de flegmate
salso nascitur. Significatio eius quia sunt pustulę perforantes cutem ca-
pitis cum subtilitate foraminis, quę habent humiditatem fauum
mellis assimilantem. Est et alia quę uocatur sicca. Sunt autem pustulę
15 iocundę et durę, habentes ruborem et in interioribus quasi ficuli¹ sunt grana.
Est et alia habens perforationem in capite subtilem, prioribus mino-
rem, de qua currunt humiditates quasi carnes, laudationes.
Est et alia rubea parua quasi mamillę summitas, de qua exit hu-
miditas, sicut sanguinis aqua. Est et alia sicca, alba, de qua albi ca-
20 dunt cortices. Furfur etiam subtile et album, sicut furfur cadens a capi-
te sine uulneratione. Quod ex fumo contingit flegmatico et sal-
so aut de sanguine melancholico humori mixto. Capitis ma-
gnitudo et longitudo et torcio, ex uentositate nascuntur
grossa, quę ossibus serram assimilantibus inuisantur, et ita al-
25 terum ab altero diuiditur et elongatur, unde caput magnificatur. Aposte-
ma quod sub cutę capitis est si cum digitis tangatur, leuiter mo-
uetur. Est autem de humoribus subtilibus et aquosis subtus cutem capi-
tis se coadunantibus. Lentigines semper in maxillis nascent-
tes, sunt de fumo qui de sanguine est incenso, et melancholicis,
30 qui sunt in stomacho aut in aliis locis corporis, sicut mulieres paci-
untur concipientes, cum in corporibus earum mali coadunantur
humores. Celsa in maxillis solet effici, de humoribus nasci-
tur grossis et acutis. Est autem pustula uulneratiua incipiens
in maxilla. Incensio uero faciei uel narium est quasi mellitiua

¹ ficuum

p̄cula. rufa lunditati tm̄ ḡmua. aliqn̄ faciens uulne
 ra. Oportet aut̄ intelligi q̄ia uulna sit in h̄ loco p̄ in a
 ho mbro. Si em̄ rotundum ⁊ p̄fundū pessimū ⁊ molestū. q̄
 de matia nascit̄ ḡila. ⁊ calida. Clephantia est melancolici
 aptema nascet̄ in crure p̄ in calcaneo. Sigcoēs ei q̄ forma
 pedis est q̄i elephantis. n̄ diuisa s; eq̄. Varices s̄ uenę in cr
 rib; plene. ⁊ in imcio ḡile nascentes de humouib; melacol
 in has uenas descendentes ⁊ eas implentib;. Plurimū autē
 his nascunt̄ qui laborant in pedib; ⁊ erecti stant. Descen
 de aut̄ humores in has uenas que s̄ in crurib;. ⁊ p̄ hoc
 in amar; plurimū nascunt̄ ⁊ in agro laborantib; ⁊ simili
 bus. Sigcoēs eay. q̄ uenę tortę s̄ ⁊ ḡile uiriditati ⁊ nigori
 ni p̄nentes. Dactilia in crure nascunt̄. ⁊ emulsi ḡcauā
 atq; p̄forans. rotundū ⁊ manducans arcudantia. ⁊ ad
 sanandū molestū. Que aut̄ in manib; nascunt̄ insimul. ⁊
 pedib;. Vna est uena medianal. fissura in manib; ⁊ pedib;
 V ena ista in crure nascit̄ ⁊ in brachiis. aliqn̄ in latib; pue
 ris. Plurimū aut̄ in calidis nascit̄ regionib; hec passio
 sic india ethiopia. ⁊ egypto. S̄ ⁊ alie passiones sub cute
 nascentes ⁊ s̄ sic uenę motu forci se mouentes sic uerme
 ⁊ si ap̄iat loc̄ ubi h̄ay uenarū est cap̄ sit dolor numi. fissu
 re aut̄ manūū pedū calcaneoy excol̄ s̄. ⁊ exalū sicis
 humouibus ill̄ local̄ onātib;. Que in digitis est fissura. cali
 dū est aptema in uicinitate nascens unglarū dolorē ⁊ ardo
 re facientes numium. **De morbis illis q̄ s̄ p̄i q̄b̄da**

Cū morboꝝ spes **orobris ⁊ n̄ alijs. xviii.**
 in superiorib; nominauim; dixisse nos meminim; q̄ si
 iuncture sepatio in carne est uocari debeat plaga. Si
 putrescant dicunt̄ uulna si in ossib; ē fracta. vultia ḡ q̄da
 s̄ sola. ⁊ simplicia sic fissura. Sola mbri inq̄ ē nulla p̄dr
 pars. Hec aut̄ fissura aliqn̄ ē incisio parua. aliqn̄ mag
 na. Sola aut̄ q̄ nulla sequit̄ accidentia. fissura magna
 q̄da est ⁊ sicca q̄da h̄is putredine. Et hec ē in facie p̄ de
 fectionē digestioni ab̄i adeā uementis. Om̄e em̄ men

S̄ morbis illis q̄ s̄ p̄i q̄b̄da
 mbri. ⁊ n̄ alijs. xviii.

pustula, rufa liuiditati tamen continua, aliquando faciens uulne-
 ra. Oportet autem intelligi qualia uulnera sint in hoc loco uel in a-
 lio membro. Si enim rotundum et profundum pessimum et molestum, quia
 de materia nascitur grossa, et calida. Elephantia est melancolicum
 5 apostema nascens in crure uel in calcaneo. Significationes eius quia forma
 pedis est quasi elephantis, non diuersa sed equalis. Varices sunt uenę in cru-
 ribus pleneę, et in inicio grosseę nascentes de humoribus melancolicis
 in has uenas descendentes et eas inplentibus. Plurimum autem
 his nascuntur qui laborant in pedibus et erecti stant. Descen-
 10 dunt autem humores in has uenas que sunt in cruribus, et propter hoc
 inamarus plurimum nascuntur et in agro laborantibus et simili-
 bus. Significationes earum, quia uenę tortę sunt et grosseę, uiriditati et nigredi-
 ni pertinentes. Dactilia in crure nascuntur, et est uulnus concauans
 atque perforans, rotundum et manducans circumdantia, et ad
 15 sanandum molestum. Quę autem in manibus nascuntur insimul, et
 pedibus. Vna est uena mediantis, fissura in manibus et pedibus.
 Vena ista in crure nascitur et in brachiis, aliquando in lateribus pue-
 ris. Plurimum autem in calidis nascitur regionibus hec passio
 sicut india ethiopia, et egipto. Sunt et alię passiones sub cutę
 20 nascentes et sunt sicut uenę motu forti se mouentes sicut uermes
 et si aperiatur locus ubi harum uenarum est caput fit dolor nimius. Fissu-
 rę autem manuum pedum calcaneorum ex colera sunt nigra et ex aliis siccis
 humoribus illis locis dominantibus. Quę in digitis est fissura, cali-
 dum est apostema in uicinitate nascens unguarum dolorem et ardo-
 25 rem facientes nimium. *De morbis illis qui sunt proprii quibusdam*
*Cvm morborum species **menbris et non aliis .xviii.***
 in superioribus nominauerimus dixisse nos meminimus quia si
 iuncturę separatio in carne est uocari debeat plaga. Si
 putrescant dicuntur uulnera si in ossibus est fractura. Vulnere igitur quedam
 30 sunt sola, et simplicia sicut fissura. Sola membri in quo est nulla perditur
 pars. Hęc autem fissura aliquando est incisio parua, aliquando mag-
 na. Sola autem quia nulla sequuntur accidentia. Fissura magna
 quedam est et sicca quędam habens putredinem. Et hęc est in facie propter de-
 fectionem digestionis cibi ad eam uenientis. Omne enim men-

brū duas h̄t sup̄fluitates. Vna subtilē q̄ per poros dis-
 soluit̄ corporis. alia ḡssa in̄ nasc̄t̄ cutē sup̄. l̄tū. Put̄do in
 uulnib̄ ex humorib̄ h̄is ē subtilib̄. q̄ calore non dissoluuntur.
Q d̄ ēq; uuln̄ ē h̄m̄oi in p̄partulo ē neq; siḡcoe indiget. Vuln̄a
 op̄posita q̄da s̄t cū causa aut morbo aut cū accidētib̄. Cū
 causa. sicut in loco suo inueniant̄. a se descendente mat̄ia.
S iḡcoe eorū multitudo ē humiditatis in uulnib̄. ⁊ ipsius fluxus
 cū morbo aliqui est ex cal̄ op̄lexione. Siḡcoe ei robur est in
 br̄i illi. ⁊ incensio atq; dolor. Aliqū est ex op̄lexione ē fri-
 gida. Siḡcoe. luiditas coloris. ⁊ paruitas caloris. Aliqū ex
 op̄lexione ē humida. Significō humiditatis est multitu-
 do ⁊ uulnium put̄do ⁊ mollities in tactu. aliqui ex op̄lexi-
 one sicca. Siḡcoe uulnium est siccitas. ⁊ eorū duricia. cum
 morbo officiali. Quedā s̄t f̄ immozationē sic carnis uulnib̄
 ⁊ partib̄ de m̄bris cadentis q̄da f̄ magnitudine sic ap̄te-
 ma q̄ de calore ē ⁊ uuln̄i facit. Est aut̄ f̄ sepationē uncl-
 tē sic incensio nerui aut fracta ossis. op̄positio. uuln̄a cum
 accidētib̄. Est sic cū dolore qui uuln̄a seq̄r. Vnū q̄q; aut̄
 uuln̄i simplex siue op̄positū. siue inuet̄escat. ⁊ xl. dies n̄a-
 seat. appellat̄ fistula. Qd̄ uuln̄i p̄funditate h̄t ⁊ os ei stri-
 ctū est p̄funditas lata. caro dura ⁊ alba. ⁊ sine dolore.
 aliqui aut̄ uid̄ sicca. aliqui humiditate h̄t ⁊ aliqui ab
 ipsa cr̄it humiditas. aliqui ū n̄. Aliqū os ei claud̄r ali-
 qū ap̄it̄. aliqui p̄fundat̄ ⁊ putrescit. aliqui in nerui
 uenit̄ aut uenā aut in aliq̄ m̄brū nobile ⁊ comedil-
 lud. Aliqū q̄cauatio ei est recta. aliqui transūsa aliqui
 in fistula multa h̄t hora. Sufficit dixisse de uuln̄e
 siḡcoe q̄ est in carne. ⁊ uuln̄e p̄partem. Intelligi hec om-
 nia est facile. q̄ patet sensu. fracta enī pal̄a est.
 q̄ cū moueat̄ manus super ipsam. uid̄r̄ m̄bra separata
 ⁊ diuisa. m̄br̄i forma n̄ recta. Vuln̄a aut̄ ⁊ ap̄temata
 facile apparent. ⁊ sepatio uncl̄tē. q̄ ex aialib̄ est facta.
S i ex aiali sit n̄ uenenosa n̄ differt ab aliis uulnib̄ ⁊ a-
 p̄ta est s̄ interrogacione infirmi indiget. q̄ eū omedit̄

brum duas habet superfluitates. Vnam subtilem que per poros dis-
 soluitur corporis, alteram grossam unde nascitur lutum super cutem¹. Putredo in
 uulneribus ex humoribus his est subtilibus, qui calore non dissoluuntur.
 Quodcumque uulnus est huiusmodi in propatulo est neque significatione indiget. Vulnera
 5 composita quedam sunt cum causa aut morbo aut cum accidentibus. Cum
 causa, si cum in loco suo inueniantur, a se descendente materiam.
 Significatio eorum multitudo est humiditatis in uulneribus et ipsius fluxus
 cum morbo aliquando est ex calida complexione. Significatio eius robur est men-
 bri illius, et incensio atque dolor. Aliquando est ex complexione est fri-
 10 gida. Significatio, liuiditas coloris, et paruitas caloris. Aliquando ex
 complexione est humida. Significatio humiditatis est multitu-
 do et uulnerum putredo et mollicies, in tactu, aliquando ex complexi-
 one sicca. Significatio uulnerum est siccitas, et eorum duricia, cum
 morbo officiali. Quedam sunt secundum minorationem sicut carnis uulneribus
 15 et partibus de menbris cadentis quedam secundum magnitudinem sicut aposte-
 ma quod de calore est et uulnus facit. Est autem secundum separationem iunctu-
 re² sicut incensio nerui aut fractura ossis, compositio, uulnera cum
 accidentibus. Est sicut cum dolore qui uulnera sequitur. Vnumquodque autem
 uulnus simplex siue compositum, siue inueterescat, et .xl. dies tran-
 20 seat, appellatur fistula. Quod uulnus profunditatem habet et os eius stri-
 ctum est profunditas lata, caro dura et alba, et sine dolore,
 aliquando autem uidetur sicca, aliquando humiditatem habet et aliquando ab
 ipsa currit humiditas, aliquando uero non. Aliquando os eius clauditur, ali-
 quando aperitur, aliquando profundatur et putrescit, aliquando in neruum
 25 uenit aut uenam aut in aliquod membrum nobile et comedit il-
 lud. Aliquando concauatio eius est recta, aliquando transuersa aliquando
 in fistula multa habet hora. Sufficit dixisse de iuncture
 significatione que est in carne id est uulnerę uel apostemate. Intelligi hec om-
 nia est facile, quia patet sensui. Fractura enim palam est,
 30 quia cum moueatur manus super ipsam, uidentur membra separata
 et diuersa, membri forma non recta. Vulnera autem et apostemata
 facile apparent, et separatio iuncture, que ex animalibus³ est facta.
 Si ex animali sit non uenenosa non differt ab aliis uulneribus et a-
 perta est sed interrogatione infirmi indiget, qui eum comederit

¹ lutum super cutem] cutem super lutum (*the inversion by a contemporary corrector*)

² iuncture

³ animalibus

aut momorderit. Orosius aiat uenenosi l' comestiones.
 l' punctas sequit' accidentia pessima r' diuisa q' st dicen-
 da. ut intelligam' un' sint r' qua' r' q' oportet medice-
 r' r' n' erremus. *De morsu bestie uenenose incipien-*

*l' morsu bestie uenen
 incipiendu' arabid' canis*

a

Animalia uenenosa *dum arabid' canis .x.v.*

q'da st gmedicia. q'da mordeta. q'da pungentia. Co-
 medicia st canis rabid'. mustela. r' illa q' uocat' ephalepu-
 tis r' amela. Orodentia st turis r' oia gna serpentium.
 T uris siccit'. r' glados'. r' in aqua pfundentes se. r' he q'
 dicunt' pignos r' q' ostos. r' cornute. Animalia pungentia st
 scorpiones. uespe. aper. r' arane'. r' scorp' quocat' restella
 tuus. r' reptalia. pedich' uuluis uocata. De in qua uenenu'
 canis rabidi numu' est siccu'. r' desiccatuu'. r' cerebro no-
 cens plurimu'. Vn' spasm' r' horro' aque. Canis cu' homine
 comedat. l' mordeat. pessima patit' ho' accidentia. Cui gmes-
 to si mediana n' succerit' pit. Oportet g' intelligi sigcoes
 canis. ut custodiam' r' uideam' canem qui eu' mordit ut
 eu' morsu' caninu' scerum' r' q' oportet medicem'. Signa
 st q' sic se ht' ut rabid' refutans gmede. r' uibe. sicut' num-
 am patit' r' incensione. aq' fug. os apit. lingua emittit
 de ore spuma effluit. sicut' spuma cameli. cap' ei' in a-
 lud lat' suspendit'. Oculi ei' rubicidissimi auricle' suspe-
 se. s' sep' morte aliqb; q' si spuma egdr. Cu' aut' latret
 rau' est. Aliqn' uoce n' ht' cu' ambulet nutat' in diuisas
 partes. negat' suos domesticos latrat' in eos. Lat' r' in ca-
 nes ut in hoies. Que' cu' alii canes sentiunt l' cernunt fu-
 gunt. Rufus hoc inqt' canis patit'. ex dinatione nigre col.
 r' est q'da spes melancolie. q' plurimu' pacunt' canes. in
 estate. parui in hieme. Accidentia hois de cane h' modi
 morsu'. in inicio nich' nisi plage dolore sentit'. Plaga aut' ista
 n' ab alijs differt uulnib'. Cu' aute' dies elongantur techi-
 nositate pacunt' r' rubore in corpe maxime in facie. su-
 dore q' r' defectione r' aq' timorem. Quia cu' uideat' timet.
 fug. neq' ea bibit. Similit' omne' fug' humida' re. r' aliqui

.v.

aut momorderit. Morsus animalis uenenosi uel commestiones,
 uel puncturas sequuntur accidentia pessima et diuersa que sunt dicen-
 da, ut intelligamus unde sint et qualia et secundum quod oportet medice-
 tur et non erremus. *De morsu bestię uenenosę incipien-*

5 *Animalia uenenosa dum a rabido canę .xx.*

quedam sunt commedentia, quedam mordentia, quedam pungentia. Co-
 medentia sunt canis rabidus, mustela, et illa quę uocatur ephalepu-
 tis et anicla. Mordentia sunt tirię et omnia genera serpentium.
 Tirię sicientes, et glandosę, et in aqua profundentes se, et hę que
 10 dicuntur pigrinos et que osios, et cornitę. Alimalia¹ pungentia sunt
 scorpiones, ueste, aper, et araneę, et scorpius que uocatur restella
 tiuus, et reptilia, pediculi uulturis uocata. Omne inquam uenenum
 canis rabidi nimium est siccum, et desiccatiuum, et cerebro no-
 cens plurimum. Vnde spasmus et horror aque. Canis cum hominem
 15 comedat, uel mordeat, pessima patitur homo accidentia. Cui commes-
 to si medicina non succurrerit perit. Oportet ergo intelligi significationes
 canis, ut custodiamus et uideamus canem qui eum morderit ut
 eum morsum caninum scierimus secundum quod oportet medicemur. Signa
 sunt quia sic se habet ut rabidus refutans commedere, et bibere, sitim nimi-
 20 am patitur et incensionem, aquam fugit, os aperit, linguam emittit
 de ore spuma effluit, sicut spuma cameli, caput eius, in a-
 liud latus suspenditur. Oculi eius rubicundissimi auriculę suspen-
 sę, sed semper motę aliquibus quasi spuma, egreditur. Cum autem latret
 raucus est. Aliquando uocem non habet cum ambulet nutat in diuersas
 25 partes, negat suos domesticos latrat in eos. Latrat etiam in ca-
 nes ut in homines. Quem cum alii canes sentiunt uel cernunt fu-
 giunt. Rufus hoc inquit canis patitur, ex dominatione nigre colere,
 et est quedam species melancolię, quod plurimum paciuntur canes, in
 estatę, parum in hiemę. Accidentia hominis de cane huiusmodi
 30 morsus in inicio nichil nisi plage dolorem sentit. Plaga autem ista
 non ab aliis differt uulneribus. Cum autem dies elongantur techi-
 nositatem paciuntur et ruborem in corpore maxime in facię, su-
 dorem quoque et defectionem et aque timorem. Quam cum uideat tremit,
 fugit, neque eam bibit. Similiter omnem fugit humidam rem, et aliquando

¹ animalia

lactē sic canis atq; si cū hoīes mordeat. eadē morſi pauiunt
 accidentia. Que aut p̄. xl. dies eueniunt. aut p̄. vi. m̄ſerant
 p̄ nouē. Cauſa accidētū p̄t̄ aq; timore. p̄foratio ē ueneni
 p̄ totū corp̄. Timorū aq; cauſam. q̄dā philoſophi dicit eē p̄
 nimia ſiccitate. corpori dominante. Venenū. ſ. nimū est
 ſiccū. ⁊ deſiccatiū ſugunt. q̄ eorū nat̄e est ḡtū. Hur
 ſus hāc paſſionē melacolię dixit eſſe ſplene decol̄ nigra
 naſcentem. ⁊ canicoſa dix̄ d̄nari. q̄ peſſime ſit q̄litatis
 ⁊ ſic uenenū. Quom̄ ū multa q̄dā res pauiunt melacolia.
 ita ⁊ canes iſti aq; ſit timidi. Dicunt aut̄ quidā mea uide
 forma canis q̄ eos momordit. Alii dicit̄ intēſtina p̄l̄ ſc̄
 ibi queniunt. Hęc eſt ſiḡcatio un̄ intelligit̄ rabidi mor
 ſus. ab aliis aīalib; diſcret̄. Hęc put̄ dixit̄ aut̄ p̄. xl. di
 es. aut̄ p̄. vi. aut̄ p̄ nouē oſequitur̄ m̄ſer. S; in uicō nul
 la eſt differentia int̄ plagā hanc ⁊ ab alio cane p̄ alio
 aīali non ueneno ſe facta. Oportet t̄m in p̄ncipio diſcer
 nat̄ ut̄ p̄uſq; aq; timor ueniat. medicet̄. Qui timor cū
 uenit. nulla euāſio morſi eē potit̄. S; ſi aut̄ timore ei ſucc̄
 rat̄. ſanat̄ ⁊ liberat̄. maxime ſi p̄ſec̄ hū inuenit̄ medicū.
 Differētia ſi morſus canis rabidi p̄ n̄ rabidi ſit. q̄ ſi ſuper
 ponat̄ em plaſtrū de nuce b̄n̄ piſtata. una die ⁊ una
 nocte. de inde ablatū det̄ gallo p̄ gallinē eſurienti ſi p̄
 q̄. comederit bibit̄ n̄ eſt morſus canis rabidi. Si aut̄ eſt
 morſus. Oportet die illa ⁊ nocte. exſpectet̄. q̄ n̄ tā cito
 morſus. Alii dicit̄ ſi fruſtrū panis accipiat̄. ⁊ ſanguine pla
 ga exaunte ungat̄. caniq; piat̄. nullaten̄ q̄medit̄ ſi
 canis rabidi ſit morſus. Cū hūi morſi ſiḡcōib; canis rabidi
 morſus diſcernunt̄. Quſtule morſus nimū dolorē inferit̄
 patientib;. ⁊ color plage ē hūidus. Morſus ſimū. ē q̄ ſi ho
 minis. *De morſu tirie ⁊ ſerpentium. xxi.*

morſu tirie ⁊ ſer
 p̄ntū. xxi. t.

Tirie ⁊ ſerpentū uenenū ē cal. ⁊ q̄ ab eis mordeat̄
 dolorē nimū in illo loco pauiunt. ⁊ p̄ea dolor ſucce
 dit. ad totū corp̄. In loco aut̄ morſus duo foramina ſepa
 ta uident̄ que ſt̄ d̄ntū ſuorū loc̄. P̄ ab ipſis humiditas cur

latrat sicut canis, atque hi cum homines mordeat, eadem morsi paciuntur
 accidentia. Quę autem post .xl. dies eueniunt, aut post .xi. menses aut
 post nouem. Causa accidentium propter aque timorem, perforatio est ueneni
 per totum corpus. Timoris aque causam, quidam philosophi dicunt esse propter
 5 nimiam siccitatem, corpori dominantem. Venenum enim nimium est
 siccum, et desiccantium fugiunt, quia eorum naturę est contrarium. Rur-
 sus hanc passionem melancolię dixit esse splenem de colera nigra
 nascentem, et cani coleram dixit dominari, quę pessimę sit qualitatis
 et sicut uenenum. Quomodo uero multi quasdam res paciuntur melancolia,
 10 ita et canes isti aque sunt timidi. Dicunt autem quidam in ea uidere
 formam canis qui eos momorderit. Alii dicunt intestina uel eius stercus
 ibi conueniunt. Hęc est significatio unde intelligitur rabidi mor-
 sus, ab aliis animalibus discretus. Hęc prout diximus aut post .xl. di-
 es, aut post .vi. aut post nouem consequantur menses. Sed in inicio nul-
 15 la est differentia inter plagam hanc et ab alio cane uel alio
 animali non uenenose factam. Oportet tamen in principio discer-
 natur ut priusquam aque timor ueniat, medicetur. Qui timor cum
 uenerit, nulla euasio mortis esse poterit. Sed si ante timorem ei succur-
 ratur, sanatur et liberatur, maxime si perfectum inuenerit medicum.
 20 Differentia si morsus canis rabidi uel non rabidi sit, quia si super
 ponatur emplastrum de nuce bene pistata, una die et una
 noctę, deinde ablatum detur gallo uel gallinę esurienti si post-
 quam comederit biberit non est morsus canis rabidi. Si autem econtra
 moritur. Oportet die illa et noctę, exspectetur, quia non tam cito
 25 moritur. Alii dicunt si frustrum panis accipiatur, et sanguine pla-
 ga exeunte ungatur, canique proiciatur, nullatenus comedit si
 canis rabidi sit morsus. Cum huiusmodi significationibus canis rabidi
 morsus discernuntur. Mustulę morsus nimium dolorem infert
 patientibus, et color plagę est liuidus. Morsus simię, est quasi ho-
 30 minis. *De morsu tirie et serpentium .xxi.*
 Tirię et serpentium uenenum est calidum, et qui ab eis mordentur
 dolorem nimium in illo loco paciuntur, et postea dolor succe-
 dit, ad totum corpus. In loco autem morsus duo foramina separa-
 ta uidentur quę sunt dentium suorum locus. Post ab ipsis humiditas cur-

rit. q̄si sicolei. de in humiditas fumosa. et in loca circum a
 p̄tem cal̄ ē pati. q̄ h̄c rubore. et humiditate atq; uescal̄ q̄si
 ab igne ḡbusti sint. Corporis calor mutat̄. abhominatio
 ne. et uomitū col̄e patiunt̄. et defec̄ione. tremore. et sti
 ḡdū sudore. Caro comedit̄. et de m̄bro in m̄brū corrodit̄.
 D e ḡnguis sanḡs effluit. atq; stringit̄. Morsus gl̄adose est
 putidus. de quo emul̄ pessim̄ odor eḡdit̄. Dicit̄ aut̄ q̄dam
 q̄ pedes sup̄ illa incidentis exconantur. et patit̄ ap̄tema
 in crure. Qui aut̄ ei medicat̄. manū ei exconantur. Qui
 ū h̄c serpente occidit odor ei putid̄ fit. et om̄e odore patit̄.
 n̄ solū illi fetorū. Dignō h̄mōi morsus. q̄ ap̄tema in illo
 loco sequit̄ cū rubore. Vesica illa m̄bra circūdat. Aliq̄n
 sū manū erit. q̄si aq̄. Sanḡis dolore patiunt̄ in ore sto
 m̄. Serpens qui uocat̄ sicubūda. infert morsu dolore.
 eis q̄ ab ea mordet̄. et est ḡnuus. et sanḡs in eḡdit̄. Sū
 multa patiunt̄. neq; aq̄ satiant̄. p̄ caloris h̄ t̄rie mag
 nitudine. neq; ab hac morū euadit̄ morte. Serpens qui
 in aq̄ p̄fundat̄. largitate aq̄ plage eis fac̄. q̄s mordet̄.
 et h̄ndū colore. Ab ipsa humiditas ex niḡ. multa. et fe
 tida. sic fetor̄ q̄ a corporib̄ ex mortuorū. Serpens qui uo
 cat̄ pichronis est t̄ria minor sup̄iorib̄. et lationib̄; colli
 Q u que momordit. et q̄ t̄riaca idē fac̄. et emolliconem
 in carne. et tumore sic ydropis. et caro ei ex humidita
 te calida. T̄ria q̄ est in uocatur ē collū sur̄ sū erigit̄ at
 q; extendit̄. et de ore sanḡs sp̄utat̄. plaga q̄. morsu fac̄
 parua ē nimis. q̄si ac̄ p̄foratio. et parū sanḡnis ab ip
 sa effluit neq; ap̄t̄ p̄ tumore facit̄. Qui aut̄ ab hac mor
 dent̄. obscuritate uisus patiunt̄. et dolore capitis totius.
 et sens̄ corpus p̄dit̄. neq; euadit̄ ab h̄ morsu. Serpens cor
 muta q̄ uocat̄ basiliscus locū que momorderit at̄nū
 fac̄. et uirgē erectione cū pedonib̄s.

S corpū uenenū. De scorpionis rarane morsu.
 frigidū est. Vn̄ q̄ mordet̄ q̄si niue frigida p̄si
 onem patiunt̄. loc̄ tot̄ ato dolet. s; rubore. atq; du

Scorpionis rarane

rit, quasi sit olei, deinde humiditas fumosa et in loci circuitu apostema calidum est pati, quod habet ruborem et liuiditatem atque uesicas quasi ab igne combusti sint. Corporis calor mutatur, abhominatorem et uomitum colerę patiuntur, et defectionem, tremorem, et frigidum sudorem. Caro comeditur, et de membro in membrum corroditur. De gingiuis sanguis effluit, atque stringitur. Morsus glandosę est putidus, de quo eminus pessimus odor egreditur. Dicunt autem quidam quia pedes super illam incidentis excoriantur, et patitur apostema in crurę. Qui autem ei medicatur, manus eius excoriantur. Qui uero hunc serpentem occiderit odor eius putidus fit, et omnem odorem perdit, nisi solius illius fetoris. Significatio huiusmodi morsus, quia apostema in illo loco sequitur cum rubore. Vesica illa membra circumdat. Aliquando summatim currit, quasi aqua. Sanguinis dolorem patiuntur in ore stomachi. Serpens qui uocatur sitibunda, infert morsu dolorem, eis qui ab ea mordentur, et est continuus, et sanguis inde egreditur. Sitim multam paciuntur, neque a quo saturantur, propter caloris huius tirię magnitudinem, neque ab hac morsi euadunt mortem. Serpens qui in aqua profundatur, largitatem aqueę plagę eis facit, quos mordet, et liuidum colorem. Ab ipsa humiditas exit nigra, multa et fetida, sicut fetor qui a corporibus exit mortuorum. Serpens qui uocatur pichronis est tiria minor superioribus et laterioribus colli. Qui quę momorderit, et quod tiriaca idem facit, et emollicionem in carnę, et tumorem sicut ydropis et caro eius ex humiditate calida. Tiria quę efinus uocatur cuius collum sursum erigitur atque extenditur, et de ore sanguis sputatur, plaga quam morsu facit parua est nimis, quasi acus perforatio et parum sanguinis ab ipsa effluit neque apostema uel tumorem facit. Qui autem ab hac mordentur, obscuritatem uisus paciuntur et dolorem capitis tocuis, et sensus corporis perditur, neque euadunt ab hoc morsu. Serpens cornuta¹ quę uocatur basiliscus locum quem momorderit citrinum facit, et uirgę erectionem cum pedonibvs.

Scorpii uenenum De scorpionis et aranee morsv.

frigidum est. Vnde qui mordentur quasi niuem frigidam percussionem paciuntur, locus totus cito dolet, sed ruborem, atque du-

¹ cornuta

riam hē. ⁊ extensionē. ardoie aliqñ ⁊ frigiditate. ali
 qñ augmētat dolor. aliqñ mitigat. Dolor ē quasi puncta
 ac aliqñ faciens defectiōne si sup artia cecidit. aliqñ do
 epilepsia si sup neruū cadit. s̄ uespe atq; apes eis q̄ pū
 gunt tumore calidū ⁊ ruboie faciunt. ⁊ calore. Rostrū
 earū remanet ubi tangit. Aliqñ morū paciunt sudore.
 ⁊ abhominatiōe labroy ichigatiōe ingnū tumore
 uirge erectiōe. Aranearū multę s̄ spēs. Quę ubi mor
 dent faciunt dolore multū ruboie. frigidū sudore ⁊ a
 tū colore. Aliqñ q̄si stranguriē in urina duriciē. ⁊ uir
 ge extensionē int magna ⁊ genua. techinositate in tho
 lingue extēsiōe. ut eoy sermo discerni n̄ possit. uomit
 humiditate q̄si araneę tela ⁊ uentris emolliatiōe sim
 lit. Si aq̄ cal̄ infundat. dolor emittit. cū exeat reuēat.
S pēs alia aranearū in loco quę mordent dolore faciunt
 ruboie subdiastagnate. astipatiōe in urina frigidita
 te in corpū extēmitate. uirge extensionē. Scorpi qui uo
 cat restellatiuus ē paruus. ⁊ hē caudā recto restellan
 te. Hic plurimū inuenit ubi rucharū effiat. Quę mo
 morderit dolore n̄ patit in p̄mit. Scda uero ⁊ t̄cia die
 pessimū patit accidētia sicut tumore in lingua. sang
 nē mingit. tremore cordis. defectiōne anḡtia. Ocul
 ti mouunt de hui mori scorpionū morsib. Hęc siḡco
 sepationis iunctę ē q̄ ex animalū ē uentositate. finit
 passionū q̄m extiorū corpū s̄. **FINIT .VIII.**

ut. viii. particula.

Ⓜ.

Nona particula hē capitla. xl. i. **particula.**
 conuenientia inuestigatiōi intioy morboꝝ. ⁊
 suarum causarum. sicōe sua. iiii.
Capitulu. p̄mū. De frenesi cal̄ ⁊ friḡ ⁊ ap
 De uniuersali uia iū intelli temate cerebri aliena
 ganē passioēs extiores. ii. tione intis ⁊ causis eoy
 De itētiōe intioy mbroy ⁊ uirgeōe. v.
 diuisione eoy. iii. De hēcargia ⁊ causa ⁊ sig
 De cephalica ⁊ causa ⁊ signi mificōe. vi.

riciam habet, et extensionem, ardorem aliquando et frigiditatem, aliquando augmentatur dolor, aliquando mitigatur. Dolor est quasi punctura, acus, aliquando faciens defectionem si super arteriam ceciderit, aliquando epilemsiam si super neruum cadit. Ergo uespe atque apes eis quos pun-
 5 gunt tumorem calidum et ruborem faciunt, et calorem. Rostrum earum remanet ubi tangunt. Aliquando morsi paciuntur sudorem, et abominationem labrorum ictigationem inguinum tumorem uirgę erectionem. Aranearum multę sunt species. Quę ubi mordent faciunt dolorem multum, ruborem, frigidum sudorem et ci-
 10 trinum colorem. Aliquando quasi strangiriem in urina duriciem, et uirgę extensionem inter inguina et genua, techinositatem in stomacho, linguę extensionem, ut eorum sermo discerni non possit, uomunt humiditatem quasi araneę tela et uentris emollicionem similiter. Si aqua calida infundatur, dolor emittitur, cum exeat reuertitur.
 15 Species alia aranearum in loco quem mordent dolorem faciunt ruborem sub diafragmate, constipationem in urina frigiditatem in corporis extremitate, uirge extensionem. Scorpius qui uocatur restellatius est paruus, et habet caudam retro restellantem. Hic plurimum inuenitur ubi zucharum efficitur. Quem morderit dolorem non patitur in primis. Secunda uero et tertia dię
 20 pessimum patitur accidentia sicut tumorem in lingua, sanguinem mingit, tremorem cordis, defectionem angustiam. Multi moriuntur de huiusmodi scorpionum morsibus. Hęc significatio separationis iuncturę est quę ex animalium est uentositate, finis
 25 passionum quę in exterioribus corporum sunt. *Finit .viii.*

Nona particula habet capitula .xl.i.

particula.

conuenientia inuestigationi interiorum morborum, et

suarum causarum.

fictione sua.

iii.

Capitulum, primum.

De frenesi calida et frigida et apos-

30 De uniuersali uia unde intelli-

temate cerebri aliena-

gantur passionnes exteriores.

ii. tione mentis et causis eorum

De intentione interiorum membrorum et

et significatione.

.v.

diuisione eorum.

iii. De litargia et causa et sig-

De cephalica et causa et signi-

nificatione.

vi.

D e apoplexia ⁊ causa ⁊ sig ^o e d e panmehis costas orientib ⁹		
⁊ de epilepsia similr meo	⁊ de lacris pectoris	xxv.
dē capi.	vii. d e diaphragmate.	xxvi.
D e emelacolia ⁊ amore qui d e corde.		xxvii.
⁊ d r. ⁊ causa ⁊ sig ^o e. ⁊ d e instrumentis cibi ⁊ aro iapiendū.		xxviii.
spasmo.	viii. d e inuestigatione itioy mbrorū.	xxviii.
D e passioib ⁹ q ^o parit nucha ⁊ causari suay.		xxix.
sic emollicioe techinatio d e pfunditate stomachi.		xxx.
ne ⁊ similib ⁹ .	viii. d e intestinis	xxx.
D e spasmo q ^o ex plenitudine e d e colica passioe.		xxxi.
D e spasmo q ^o ex manicioe e. ⁊ d e elubricis ⁊ ascaridib ⁹ .		xxxii.
D e tremore q ^o ⁊ palus.	x. d e ano.	xxxiii.
D e gibbositate.	xii. d e ydropisi	xxxiii.
D e passione q ^o nascit. mbrū d e spelne.		xxxiiii.
sensuū ⁊ ab oculis iapiendū d e felle		xxxv.
D e mbrū odac ⁹	xv. d e renib ⁹ .	xxxvi.
D e auriclis.	xvi. d e uesica.	xxxvii.
D e lingua ⁊ ouis parte in d e testichis		xxxviii.
gūe p ^o nenti.	xvii. d e siphac	xxxviii.
D e ore	xviii. d e uirga.	xxxviii.
D e passione un ^o ab elu ^o nas d e uulpa.		xl.
ac ⁹ .	xviii. d e mamillis	xl.
D e passioe un ^o g ^o ⁊ pulmoni decoris.		xli.
canalibus.	xx.	xli.
D e pulmone	xxi.	

MORBI NASCENTES INTERIORIBVS
 corporis. n̄ adeo faciles s̄t intelligi. sic qui
 nascunt in exteriorib⁹ corporis. Oportet ergo
 noticiā medicū habere actionis singlorū m̄
 broy ⁊ oplexiones eoy subas suas ⁊ unū cuiusq^o u
 uamta q^oitates ⁊ formas locos in coipe ⁊ q^o colligā
 tiā hat singlū mbrū ad alia mbrā ⁊ q^o hat hu
 moy palariū rerū sic nos dixim⁹ ubi q^oitates mbrorū
 rū tetigim⁹. Ex his enī intelligit unūq^o mbrū ināo

	De apoplexia et causa et significatione et de epilepsia similiter in eo- dem capitulo. vii.	De panniculis costas operientibus et de lacertis pectoris. xxii.	
	De melancolia et amore qui eros dicitur, et causa et significatione, et spasmo. viii.	De diafragmate. xxiii.	
5	De passionibus quas patitur nucha sicut emollicione techinatio- ne et similibus. viiii.	De corde. xxiiii.	
	De spasmo qui ex \im/plenitudine est. De spasmo qui ex inanicione est .xi. De tremore qui et paralis. xii. De gibbositate. xiii.	De instrumentis cibi et a stomacho incipiendum .xxv. De inuestigatione interiorum m\or/brorum, et causarum suarum. xxvi. De profunditate stomachi. xxvii. De instestinis xxviii.	
10	De passione que nascitur, in menbris sensuum et ab oculis incipiendum. De menbris odoratus xv. De auriculis. xvi.	De colerica passione xxviii. De lumbricis et ascaridis. xxx. De ano. xxxi.	
	De lingua et oris parte lin- que pertinenti. xvii.	De ydropisi xxxii.	De epate
15	De ore xviii.	De spelne ¹ xxxiii.	
	De passione unde anhelitus nas- citur. xviii.	De felle xxxiiii.	
	De passione ungula et pulmonis canalibus. xx.	De renibus xxxv. De uesica. xxxvi.	
20	De pulmone xxi.	De testiculis xxxvii.	
		De siphac xxxviii.	
		De uirga. xxxviii.	De matrice
		De uulpa ² . xl.	
		De mamillis xli.	
		decoris. \xlii/	

Morbi nascentes interioribvs

corporis, non adeo faciles sunt intelligi, sicut qui nascuntur in exterioribus corporis. Oportet ergo noticiam medicum habere actionis singulorum men-
brorum et complexiones eorum substantias suas et uniuscuiusque iu-
uamenta quantitates et formas locos in corpore et quam colligan-
tiam habeat singulum membrum ad alia membra et quantum habeat hu-
morum uel aliarum rerum sicut nos diximus ubi qualitates membro-
rum tetigimus. Ex his enim intelligitur uniuscuiusque membri interio-

¹ splene

² uulua

ris morib. ⁊ in q̄ m̄bro ⁊ q̄li m̄bri sic loco p̄pendr. ⁊ q̄litas
 morbi ⁊ ei q̄ntitas discernunt. sanitas q; ei ⁊ molestacio
 notificat. Cū horū q̄ noticia sit necessaria. monstranda
 est uia. ⁊ m̄sura unde possint intelligi ista. Via ⁊ m̄sura
 est octonaria. Vna ē qua intelligunt nocuitū in actioni-
 bus. Scdā q̄d corpe exeuincia. Tcia dolore unū q; m̄bri
 puatū siḡcat. Quarta ex loco infirmi signū dat. Quin-
 ta ex aptemate. Sexta ex p̄p̄is unū q; morbi accidētibus
S eptima ex alia m̄broꝝ colligantia. Octaua ex interro-
 gatione ⁊ inuestigatione. Ex nocuito actionis intelli-
 gunt m̄broꝝ infirmū. Quē. ⁊. actio p̄ciat. ⁊ an noceat.
 m̄bri ostendit infirmū. ⁊ actio est ex sui p̄a causa
 aut alius m̄bri colligantia. sic in desidiū cibi uidi defec-
 tione. q̄ passio in ore stom̄ crificat. Hęc aut passio aut
 est p̄a aut ex cerebri colligantia. A corpe exeuincia ⁊
 m̄bra monstrant infirma ⁊ passionū suarū natas. Intel-
 ligendi mod̄ aut exeuincū est suba aut de loco un̄ s̄
 egredientia. De suba exeuincū sic ȳptalis q̄ est in urina
S i est furfurea ȳsice infirmitatē siḡcat. Si sic frustū
 carnis passione in renib; ostnd. Similr. si cū t̄li corpuscu-
 la exeat similia pellicis siḡcat. q̄ pellicarū suba q̄st
 sic frustula. sic corrupta ⁊ putda. Exeuincia etiā intel-
 lige exq̄ntitate. sic si cū indigestione frustū carnis ex-
 eat manus. un̄ uulū in ḡsso intestino ēē certificatur.
S i parū sit. subat̄ intestini uulū erit. Sic si screat. ue-
 ne frustū cū t̄li. Si mal̄ sit pulmone infirmū
 ostendit. Si parū in canalib; pulmonis erit. Pulmo-
 nis. ⁊. uenē s̄ magne. canalū eōt parū. Et it̄m si
 cū t̄li exeat anuli pulmonis. ⁊ s̄ parū. intelligū-
 da ē ēē putda. pulmonis suba. Illi enī anuli s̄ pul-
 monis part. Si magni crificant putrescē pulmo-
 nis ligamta ⁊ martescencia exire cū t̄li. q̄ illi n̄
 putant. s̄. ex sui duricia. s̄ ligamta. ex sua duricia
 ⁊ similit̄ sit in aliis m̄bris. Ex loco si de corpe exeat

ris morbus, et in quo membro et qualis membri sit loco perpenditur, et qualitas morbi et eius quantitas discernuntur, sanitasque eius et molestatio notificatur. Cum horum igitur noticia sit necessaria, monstranda est uia, et mensura unde possint intelligi ista. Via et mensura

5 est octonaria. Vna est qua intelligimus nocumentum in actionibus. Secunda qua de corpore exeuntia. Tercia dolorem uniuscuiusque membri priuatum significat. Quarta ex loco infirmi signum dat. Quinta ex apostemate. Sexta ex propriis uniuscuiusque morbi accidentibus. Septima ex alia membrorum colligantia. Octaua ex interro-

10 gatione et inuestigatione. Ex nocumento actionis intelligimus membrorum infirmum. Quę enim actio paciatur, et cui noceat, membrum ostendit infirmum, cuius actio est ex sui propria causa aut alterius membri colligantia, sicut in desiderii cibi uidetur defec-

15 tione, que passio in ore stomachi certificatur. Hęc autem passio aut est propria aut ex cerebri colligantia. A corpore exeuntia et membra monstrant infirma et passionum suarum naturas. Intel-

ligendi modus aut exeuntium est substantia aut de loco unde sunt egredientia. De substantia exeuntium sicut ypostasis que est in urina. Si est furfurea uesicę infirmitatem significat. Si sicut frustum

20 carnis passionem in renibus ostendit. Similiter, si cum tussi corpuscula exeant similia pelliculis significatur, quia pellicularum substantia quę sunt sicut frustula, fit corrupta et putrida. Exeuntia etiam intel-

lige ex quantitate, sicut si cum indigestione frustum carnis exeat maius, unde uulnus in grosso intestino esse certificatur.

25 Si parum sit, subtilis intestini uulnus erit, uel sicut si screatur, uene frustum cum tussi. Si maius sit pulmonem infirmum ostendit. Si paruum in canalibus pulmonis erit. Pulmonis enim uenę sunt magne, canalium econtra paruę. Et iterum si cum tussi exeant anuli pulmonis et sunt parui, intelligen-

30 da est esse putrida, pulmonis substantia. Illi enim anuli sunt pulmonis pars. Si magni certificant putrescere pulmonis ligamenta et marcescentia exire cum tussi, quia illi non putrescunt, sed ex sui duricia, sed ligamenta, ex sua duricia et similiter fit in aliis membris. Ex loco si de corpore exeat

scabies. sigtat ee uuln in spe instrumtis si cu uomitu
 in sto erit si cu digestione exeat. passio intelligit in
 gcauitate epatis. si cu urina in ei parte gibbosa &
 si uulnera sint in spatio uentris. & si spaci fissus fuerit
 si fissura ad intiora uiscera pueniat. & ab aut chim ex
 eat. uulnera usq; in ccauitate stom. st pforantia. Si cu
 egestione pforata st intestina. Si cu in ma. uelica p
 forata est. Si in pectore cadat uuln. & in exeat qm
 uend uuln pforatu usq; ad pelliclas opientes costas
 te cu sangt de qb; da exeat mbris uena rupta intel
 ligit. Si aut erit saliens & rufus. & clar. uena ma
 sa artiaica uocat. Sigco u de colore mbris priuato
 mbroz infirmoy subam demonstrat. Si dolor cum
 pulsatione fit. passio e in artys aut in mbro mul
 tas artias hnt. Si cu puncta passione ee in mbro par
 uui sensu hnt sigtat. Si dolor fit extnsus & in ambo la
 ta pgorat. passio nerui sigtat. Si molit extndr passio
 in pelliclis est ossa opientib; & causa faciens dolorem
 ppendr. Si est cu dolore sine dolore. ex frig e opleri
 one. Si ht extnsione. sigtat uentositate. Si prunigi
 ne & uulneratione acutos humores sigtat. Sigco de
 loco infirmi mbr. qz si dextri sit lactis. epar & cetia m
 bra eide partis ostndit infirmari. Si sinistri cu sple
 ne cetis. simili mbroz loas. Significo apstematit mo
 strat mbra infirma ex sua forma qz si apstema i der
 tro sit late. & qsi medi arculus in epate ee intelligit.
 S ilongu aut qdratu in lactis erit uentri. Sigco de p
 priu accidntib; eentia morbi monstrantib; & de men
 bris infirmantib; aut e de colore sic maxime rubo
 re. pipleumonia monstrante. & huudo colore epatico
 sigcante. & lingue nigone pacitas febres. portnde
 re. aut de forma sic in ignu gcauitate pnticos deno
 tante. aut de excrementib; cozp sic digestionem q est qsi
 carnis lauata & passione epatis deficientis notante

& mult str
 un ex illi mb

si cu ardore &
 punctura de o
 plerione erit ca
 liba

q sup epar t

scabies, significat esse uulnus in specie instrumentis si cum uomitu
 in stomacho erit si cum digestionem exeat, passio intelligitur in
 concauitate epatis, si cum urina in eius parte gibbosa et
 si uulnera sint in spatio uentris, et sispac¹ fissus fuerit

5 si fissura ad interiora uiscera perueniat, et cibus aut chimus ex-
 eat, uulnera usque in concauitatem stomachi, sunt perforantia. Si cum
 egestionem perforata sunt intestina. Si cum urina, uesica per-
 forata est. Si in pectore cadat uulnus, et inde exeat quasi
 uentus uulnus perforatum usque ad pelliculas operientes costas.

10 Item cum sanguis de quibusdam exeat menbris * uena rupta intel- * et multus sit
 ligitur. * Si autem exit saliens et rufus, et clarus, uena inci- *unde exit illius membri
 sa arteriaca uocatur. Significatio uero de colore menbris priuato
 membrorum infirmorum substantiam demonstrat. Si dolor cum
 pulsatione fit, passio est in arteriis aut in membro mul-
 15 tas arterias habente. Si cum punctura passionem esse in membro par-
 uum sensum habentem significat. Si dolor sit extensus et in ambo la-
 tera progrediatur, passio nerui significatur. Si molliter extenditur passio
 in pelliculis est ossa operientibus, et causa faciens dolorem
 perpenditur. Si est cum dolore sine dolore, ex frigida est complexi-
 20 one. * Si habet extensionem, significat uentositatem. Si prurigi-
 nem et uulnerationem acutos humores significat. Significatio de
 loco infirmi membri, quia si dextri sit lateris, epar et cetera men-
 bra eiusdem partis ostendit infirmari. Si sinistri cum sple-
 nem ceteris, similiter membrorum locis. Significatio apostematis mon-
 25 strat membra infirma ex sua forma quia si apostema in dex-
 tro sit latere, et quasi medius circulus in epate esse intelligitur.
 Si longum aut quadratum in lacertis erit uentris. * Significatio de pro- *qui super epar sunt
 priis accidentibus essentiam morbi monstrantibus et de men-
 bris infirmantibus aut est de colore sicut maxime rubo-
 30 re peripleumoniam monstrante, et liuido colore epaticos
 significante, et lingue nigredine peracutas febres, portenden-
 te, aut de forma sicut in inguinum concauitate ptisicos deno-
 tante, aut de exeuntibus corpus sicut digestionem que est quasi
 carnis lauatura et passionem epatis deficientis notantem

¹ siphac

signat colligantia altius membri sic cum digiti deficiunt
 in sensu et totum corpus nichil patitur in paucis nervis ad
 manus uementibus; passione intelligitur si passio exal-
 tius membri colligantia ex oppositione intelligitur et si au-
 gmentatur cum alia passione. Verbi gratia. Alienatio mens
 si crescat et augmentatur cum febre et mitigatur ex mino-
 ratione febris intelligitur et colligantia cerebri cum
 aliis membris. Si alienatio sit equalis neque cum alia passioe
 augmentatur et quiescat intelligimus esse alienatione soli
 cerebri et similiter omnis passio si in membris sit inde se habet
 et stabilis signat quia passio infirmitatis membri sit solus.
 et si quiescat augmentatur cum passione alia certificat exa-
 lte altius membri esse colligantia. Signatione interrogati-
 one et investigatione. Interrogat infirmum et sub diastagma-
 te pati certificat ex dolore quomodo sentiat. Si in dextro
 late esse dicit intelligitur epatis. Si in sinistro splenis si
 in medio stomachi et similiter interroget de quietate doloris pri-
 uato illi membris. Signatio de certitudine nature morbi infirmum
 interrogari quod siue quoniam passioni et quod non. Sic ne-
 dubitem passione esse ex calida et frigida ex plenione et
 interrogandum est infirmum quod causa potestatiue calida et frigida
 dolore suum mitigat. Si dicit calida ex plenione intel-
 ligitur esse frigida. Si frigida ex plenione. Similiter antiqua medica
 haec faciebant. Si in aliquo morbo dubium sit neque certifica-
 re possunt temptabit ut refrigetur aut calefaciat. hu-
 mectet. aut desiccet. Si tamen cauendum sibi est quod per ac-
 tionem suam appareat in unum et nocuum et operetur
 quod sibi videtur et ita si morbus subito ueniat et uelociter
 quiescat de plenione calida est quod si paulatim et mo-
 retur ex frigidis est humoribus. Signatio cause morbi ut
 si dubitem aliquem morbum ex calore et frigore interroget
 infirmum de dieta si calefactoria fuerit sic abest est ca-
 lidus et potest aut nimium exercitum assiduamque balneum
 et in sole stare intelligimus esse ex calore. Si contra quod

significatur colligantia alterius membri sicut cum digiti deficiunt
 in sensu et totum corpus nichil patitur in paucis neruis ad
 manum uenientibus passionem intelligimus si passio ex al-
 terius membri colligantia ex compositione intelligitur, et si au-
 5 gumentantur cum alia passione. Verbi gratia. Alienatio mentis
 si crescit, et augmentatur cum febris et mitigatur ex mino-
 ratione febris intelligimus et colligantia cerebri, cum
 aliis membris. Si alienatio sit equalis neque cum alia passione
 augmentatur uel quiescit, intelligimus esse alienationem solius
 10 cerebri, et similiter omnis passio si in membris sit itidem se habens
 et stabilis significat, quia passio infirmantis membri sit solius,
 et si quiescat augmentatur cum passione alia, certificatur ex a-
 licuius alterius membri esse colligantia. Significatione interrogati-
 one et inuestigatione. Interrogatur¹ infirmus et sub diafragma-
 15 te pati certificatur ex dolore quomodo sentiat. Si in dextro
 latere esse dixerit intelligimus eparis. Si in sinistro splenis, si
 in medio stomachi, et similiter interrogetur, de qualitate doloris pri-
 uato illis membris. Significatio de essentia naturę morbi infirmum
 interrogari quid suę conueniat passioni et quid non. Sicut ne
 20 dubitemus passionem esse ex calida uel frigida complexionem, in-
 terrogandus est infirmus, quę causa potestatiuę calida uel frigida
 dolorem suum mitigat. Si dixerit calida ex complexionem intel-
 ligitur esse frigida. Si frigida econtra. Similiter antiqui medici
 hoc faciebant. Si in aliquo morbo dubii sunt, neque certifica-
 25 re possunt temptabit ut refrigeret aut calefaciat, hu-
 mectet, aut desiccet. Sed tamen cauendum sibi est quid post ac-
 tionem suam appareat, in iumento, uel nocumento, et operetur
 quod sibi uidetur, et iterum si morbus subito ueniat et uelociter
 quiescat, de complexionem calida est quod si paulatim et mo-
 30 retur, ex frigidis est humoribus. Significatio causę morbi ut
 si dubitemus aliquem morbum ex calore uel frigore interrogetur
 infirmus de dieta si calefactoria fuerit, sicut cibus est ca-
 lidus et potus, aut nimium exercitium assiduumque balneum
 et in sole stare, intelligimus esse ex calore. Si contraria con-

¹ Interrogatur

me sic si introget spasmodic' an dieta plenitudine per-
 tenuerit. ut pote si g'it' ob' sit. i. q'et. aut balneū p'
 abū. spasmū intelligitur ex plenitudine ee. nisi labore
 l'numū exercitiū aut fuisse p'ficeret. i. manicione ai
 sudore l'flebothomia l'digestione aut acuta febre
 precedente intelligi ee de manicione. Si aut introge-
 tur st'ingurā h'nt an g'itā dieta an habuerit aut san-
 g'ne m'xerunt. l'flamē l'arenā i. fuisse grossā dieta d'p-
 erit. intelligim' aut p' humores g'it' i. viscosos g'it' pa-
 tione fuisse un' st'ingurā fuerit. Si aut dixerit q' an
 sang'ne l'flamē m'xerit ee ex uulnē est intelligi.

Si aut arenā l'lapides paruos m'xerit intellige q' la-
 pus t'ndit in uia. Si aut m'ch' hoy habuerit. i. defec-
 tione expulsiue uirtutis q'm uesica est intelligi ma-
 xime si infirm' aut ministri sui dixerit. q' ai iaceat
 sup'ū i. uesica p'mat' urina eg'diat'. Simili' si ho' pac-
 atur. egestionis g'itū. sine uoluntate introget infir-
 m' in loco frigidissimo si sederit. Qd' si p'ficeret. lactos
 natē arcūdantes friguille. i. uirtute g'itua intelligim'
 defecisse. q' emolliā sensu sui p'didit. Si per-
 cussus fuerit in dorso intelligi m'. q' nervus
 qui ad neruū naciū tetendit. i. mucha passā sunt.

aut fuit per'

Si dixerit passionē in eēntia ee lacti intendi q' lact'
 apustema habuerit neq; ad medicandū se infirm'
 festinauit. un' apstema induruerit. Itē si urina sine uo-
 luntate exierit. oportet infirm' q'rat. si antea pass'
 fuerit aut sup' pectinē cecidit. aut uesica nimiam
 frigiditā p'pessā sit sic si q' in aqua frigida l'loco
 frigido morer. si hoc dixit sic de natib' iudicandum
 erit. Sigto excolligantia altius m'br' passionis ut si
 introget si an' oculos imaginationē uidit aut in ore
 stom' punctam l'rechinositate senserit si dixerit sic
 intelligim' q' p' fumū ascendente ab ore stom' ad ce-
 rebrū imaginatio sit. Sic oportet morbos intelligi in

in lact' idu-
 ruerit

trarię sicut si interrogetur spasmodicus an dieta plenitudini per-
 tinuerit, utpote si grossus cibus sit et quies, aut balneum post
 cibum, spasmus intelligitur ex plenitudine esse, et si laborem
 uel nimium exercitium ante fuisse profitetur, et inanicionem cum
 5 sudore uel flebothomia uel digestionem aut aucta febre
 precedente intelligitur esse de inanicione. Si autem interroge-
 tur strangiriam habens an grossam dietam ante habuerit aut san-
 guinem mixerint, uel saniem uel arenam et fuisse grossam dietam dix-
 erit, intelligimus aut propter humores grossos et uiscosos constipa-
 10 tionem fuisse unde strangiria fuerit. Si autem dixerit quod ante
 sanguinem uel saniem minxerit esse ex uulnere est intelligi.
 Si autem arenam uel lapides paruos minxerint intelligere quia la-
 pis tendit in uia. Si autem nichil horum habuerit, et defec-
 tionem expulsiuę uirtutis quę in uesica est intelligis, ma-
 15 xime si infirmus aut ministri sui dixerint, quia cum iaceat
 supinus et uesica prematur urina egrediatur. Similiter si homo paci-
 atur, egestionis grossum, sine uoluntate interrogetur infir-
 mus in loco frigidissimo si sederit.* Quod si profiteatur, lacertos * aut fuerit percussus
 naturę circumdantes friguisse, et uirtutem continuam intelligimus
 20 defecisse, qui emolliti sensum suum perdiderunt. Si per-
 cussus fuerit in dorso intelligimus, quia neruus
 qui ad neruum narium tetenderit, et nucha passa sunt.
 Si dixerit percussionem in essentia esse lacerti intenditur quia lacertus
 apustema habuerit neque ad medicandum se infirmus
 25 festinauerit, unde apostema induruerit. * Item si urina sine uo- * et inde lacertus indu-
 luntate exierit, oportet infirmus queratur, si antea percussus
 fuerit aut super pectinem ceciderit, aut uesica nimiam
 frigiditatem perpessa sit sicut si quis in aqua frigida uel loco
 frigido moretur, si hoc dixerit sicut de natibus iudicandum
 30 erit. Significatio ex colligantia alterius membri passionis ut si
 interrogetur si ante oculos imaginationem uiderit aut in ore
 stomachi puncturam uel techinositatem senserit si dixerit sic
 intelligemus quia propter fumum ascendentem ab ore stomachi ad ce-
 rebrum imaginatio sit. Sic oportet morbos intelligi in

tridōe itioy
broy ⁊ diuisione
eoy. ii.

tiores ut interroget infirmū oīa. quecēe est ab eo inquantū.
O edic. n. n̄ intelligit. in responsione infirmū aut aliē infir-
 mo assistitisti q̄ nos dicti sumū in singloy m̄broy siḡcati-
 brub. **De itē dōe itioy m̄broy ⁊ diuisione eoy. ii.**
Passiones intioy m̄bris nascentes. aut m̄bris nascunt̄
 aiatis sic cerebro nucha ⁊ ab ipsis padentib. aut i
 strumētis sensus siue sp̄o sic pectore diaphragmate. corde
 ⁊ pulmone. canalib; ⁊ guttē. aut in cibi instrumētis
 sic in meri intestinis. epate. splene. felle. aliis cibali-
 bus m̄bris. aut in m̄bris ḡnatiuis sic uulua ⁊ uiga ⁊
 testiculis. Nos aut incipiamus a passionib; q̄ in m̄bris na-
 cunt̄ intioy; ⁊ in primis a cerebro p̄ ordine p̄sequa-
 mur. ad inferiora p̄tingentes a superiorib;. S; tñ parua
 p̄t m̄te uolumi excitatione q̄ pauca extioy ḡtrac-
 tati sumū passiones m̄broy n̄ em̄ ex capere eas possim̄.
 ne forte n̄ tractat̄ m̄t sit ḡplect̄ ⁊ passiones men-
 broy n̄ exequant̄ ordines. Passiones inq̄. q̄ nascunt̄
 in pelliculis ⁊ in cerebro ei s̄ cephalia frenesis frīg
 ⁊ cal̄ aptemata alienationes. litargia. obstupefacti-
 ones uigilie q̄ di. at̄ cruma. ḡgelationes me-
 morie. corrupti. ones. scotomia ⁊ utigines. dor-
 mitaciones. apoplexia. epilepsia. amor. melancolia.

cephalia ⁊ causa ⁊
eōe sua. iii. C

Nos aut incipiamus. a cephalia. **De cephalia ⁊ causa ⁊**
Cephalea aut in toto est capite siḡone sua. iii.
 aut in medio ⁊ uocat̄ emignea. Vna q̄q; aut̄ harū
 aut est p̄t pelliculas que s̄ sub cute capitis aut p̄ eas
 q̄ opunt̄ cerebrū. Que in toto est capite aut est f̄ cri-
 sin aut ḡsecutiua febris aut sola p̄se ḡseq̄ns febrē aut
 de plenitudine est humoy ⁊ sumi acuti in capite q̄
 sum̄ malus est ⁊ de mal̄ humoy n̄ se includentib;
 ⁊ siḡones abhominaciones. ⁊ cordis tremor aut de
 humoy toto corpe coadunantib;. aut ex defec̄ione
 capitis aut ex acumine febris. sic t̄tiana ⁊ causon.
Cephalea sola p̄se. aut ex sola est capitis aut ex stom̄

teriores ut interrogetur infirmus omnia, que necesse est ab eo inquirantur.

Medicus enim non intelligit, in responsione infirmi aut alicuius infirmo assistentis secundum quod nos dicturi sumus in singulorum membrorum significati-
onibus. *De intentione interiorum membrorum et diuisione eorum .ii.*

- 5 *Passiones interioribus menbris nascentes, aut menbris nascuntur animatis sicut cerebro nucha et ab ipsis procidentibus, aut instrumentis sensus siue spiritus sicut pectore diafragmate, corde et pulmone, canalibus et gutture, aut in cibi instrumentis sicut stomacho meri intestinis, epate, splene, felle, aliis cibali*
- 10 *bus menbris, aut in menbris generatiuis sicut uulua et uirga et testiculis. Nos autem incipiamus a passionibus que in menbris nascuntur interioribus, et in primis a cerebro post ordine prosequamur, ad inferiora pertingentes a superioribus. Sed tamen paruam preter mutem¹ uolumus excusationem quia paucas exteriorum contracturi sumus passiones membrorum non enim excipere eas possumus,*
- 15 *ne forte noster tractatus minus sit complectus, et passiones membrorum non exequantur ordines. Passiones inquam que nascuntur in pelliculis et in cerebro eius sunt cephalia frenesis frigida et calida apostemata alienationes, litargia, obstupefacti-*
- 20 *ones uigilię que dicitur cruma congelationes memorię, corruptiones, scotomia et uertigines, dormitationes, apoplexia, epilempsia, amor, melancolia. Nos autem incipiamus, a cephalia. *De cephalia et causa et Cephalea aut in toto est capite *significatione sua .iii.***
- 25 *aut in medio et uocatur emigranea. Vnaqueque autem harum aut est propter pelliculas que sunt sub cute capitis aut per eas que operiunt cerebrum. Que in toto est capite aut est secundum crisisin aut consecutua febris aut sola per se consequens febrem aut de plenitudine est humorum et fumi acuti in capite, qui*
- 30 *fumus malus est et de malis humoribus stomacho se includentibus cuius significationes abhominations, et cordis tremor aut de humoribus toto corpore coadunantibus, aut ex defectione capitis aut ex acumine febris, sicut terciana et causon. Cephalea sola per se, aut ex sola est capitis aut ex stomachi*

¹premittere

colligatione. Que aut de mala est oplexione. aut de of-
 officiali m̄bro. aut simplex est. aut cū matia. Simplex aut
 calida. aut de intion nascit causa sic si calescant pellicle
 cerebri. aut ex calidoy aboy acceptione. un capi-
 ti ḡnant dolores sic uetis casei. Allu cepari. aut extion sic
 calor est solis. Sigeo est ei. q̄ si caput tangit calidū inueni-
 t. n̄ si res actualit frigida supponat. n̄ frigidū floret in na-
 rib; mitigat dolor. sic si narib; caphora apponat. n̄ scan-
 dali. n̄ de flouib; uola rosa. n̄ similia. Urina n̄ digestio sup
 tepata qb; n̄ dnat cola. Aliqn̄ rubet. ocli n̄ dieta infirmi
 calida sunt. etas n̄ tep̄ calidū. Aut frigida q̄ aut de int-
 ion similr est causa sic si refriguerint pellicle cerebri aut
 de extion sic si frigido in aere cap̄ disco optū fuerit. n̄ si
 aqua bibat frigidissima. Cui sigeo est q̄ cap̄ est frigidū
 tactu. cui si causa actualit calida subponat. cap̄ mitiga-
 tur. facies n̄ rubet. Infirmi nulla appetit frigida. Dietas
 ei sunt frig. similr tep̄ n̄ etas. Mala oplexio sicca. in dolo-
 re capitis est debil. Humida n̄ sola n̄ sit. eū dolore capiti
 n̄ ḡnat. Si mala oplexio sit. cū matia sanḡnea. sigeo est
 eius. q̄ frigidū quiescat. Actualib; n̄ potestatiuis. dolor
 est cū pulsatione. rubor in facie. Vene est ruber n̄ plene.
 Q̄ uē si tangat inueniunt calide. Si de matia est colli-
 ca sigeo ut frigidū capitis sup̄ positū req̄scat. Et si
 cap̄ tangat calidū inuenit color faciei est citū. ama-
 ritudine h̄t in bucca facies ē sicca. pulsus uelox. sp̄s
 sus subtil. atq; dur. urina alba. P̄t colam cap̄ ascē-
 dente h̄t ungulas. Si de matia est flegmat̄ ei q̄ est
 de frig oplexione. assimilabit. S; hū humiditas ē in
 bucca paruius tumor in facie. n̄ corpe urina ḡlla n̄ al-
 ba. puls. ḡllus n̄ tardus. Si cū col sit niḡ erit sic illa q̄
 de oplexione est frigida. si facies humida est cogitatio-
 nis n̄ ungharū ē plurimarū. urina alba n̄ subtil. pul-
 sus tardus. n̄ subtil. dolor capitis. Qui ex officialib; nas-
 cit̄ morib; aut ex q̄stipatione q̄ de multis ḡllis n̄ unco

colligatione. Que aut de mala est complexione, aut de officiali membro, aut simplex est, aut cum materia. Simplex aut calida, aut de interiori nascitur causa sicut si calescant pelliculę cerebri, aut ex calidorum ciborum acceptione, unde capitis generantur dolores sicut ueteris casei. Allii cepearum, aut exteriori sicut calor est solis. Significatio est eius, quia si caput tangitur calidum inuenitur, et si res actualiter frigida supponatur, et frigidi flores in naribus mitigatur dolor, sicut si naribus camphora apponatur, et scandali, et de floribus uiola rosa, et similia. Vrina et digestio sunt

5 temperata quibus non dominatur colera. Aliquando rubet, oculi et dieta infirmi calida fuit, etas et tempus calidum. Autem frigida que aut de interiori similiter est causa sicut si refriguerint pelliculę cerebri aut de exteriori sicut si frigido in aere caput discoopertum fuerit, et si aqua bibatur frigidissima. Cuius significatio est quia caput est frigidum

10 tactu, cui si causa actualiter calida subponatur, caput mitigatur, facies non rubet. Infirmus nullam appetit frigidam. Dietas eius fuit frigida, similiter tempus et etas. Mala complexio sicca, in dolore capitis est debilis. Humida uero sola, nisi sit, eum dolorem capitis non generat. Si mala complexio sit, cum materia sanguinea, significatio est

15 eius, quia frigidus quiescit. Actualibus et potestatiuis, dolor est cum pulsatione, rubor in facie. Vene est rubeę et plene. Que si tangantur inueniuntur calidę. Si de materia est colerica significatio ut frigidis capitis superpositis requiescat. Et si caput tangatur calidum inuenitur color faciei est citrinus, amaritudinem habet in bucca facies est sicca, pulsus uelox, spissus subtilis, atque durus, urina alba. Propter coleram caput ascendentem habet uigilias. Si de materia est flegmatica ei que est de frigida complexione, assimilabitur. Sed his humiditas est in

20 bucca paruus tumor in facie, et corpore urina grossa et alba, pulsus, grossus et tardus. Si cum colera sit nigra erit sicut illa que de complexione est frigida, si facies humida est cogitationis et uigiliarum est plurimarum, urina alba et subtilis, pulsus tardus et subtilis, dolor capitis. Qui ex officialibus nascitur morbus aut ex constipatione que de multis grossis et uisco-

25

30

sic nascit humorib⁹ et sigco qz infirm⁹ plenit⁹ dietant⁹
 facies e plena. n cu dolore capitis gunitate ht n techi
 uolitate aut exasemat calide est. Asptema aut aut
 de causa est extiori sic pcussione collusione. cu asptema
 te de pelliculis que st sub cute capitis pforat ad pellicu
 las dure matris ex suis colligantur aut de unitioni si
 e asptemata oia q cap patit. Sigco doloris. qui exasptem
 cat est. qz infirmus dolore pulsatione sentit. n gunitatem
 febres. n capitis dolores. n facies rubet. Si est frigidu. do
 lor e paruus. Si asptema q causa e doloris in pelliculis circū
 dantib; cerebrū sit infirm⁹ sentit. qsi ad interiora sibi thantur
 ochi. Si au nich⁹ hoy sentit. intelligit ee passio in his que sub
 craneo st pelliculis. Que de pcussione aut collusione est cau
 sa nulla est sigco necessaria. n infirmi interrogatio sola.
 qz eoz causa patā est n apta. Ne st sigcoes dolor. capitis
 pfoz si dolor capitis q ex colligantia e stom. aut ex hu
 morib⁹ est colicis. aut in sto inclusis. Sigcoes puncte st n
 angustie. tremor cordis. n ardor capitis. qui augmtan
 tur. cu stomac⁹ exmaniat. aut p somnu. aut cu ieiunat
 aut de flegmate in sto putente. Cui sigco est. qz sentit
 abhominacione. n p uomtu qescat. Augmtantur cu aut
 abis plen. maxime frigidis. acade ructat. Hec dolor in capi
 te. ex multa nascit gnestione. Eiusde sigco desion abi
 ablatio. pigra. n emollicia. stomachi defectio. sentit do
 lore in capite medio. Nascit ne dolor capitis ex potatio
 ne unni. Cui sum⁹ ad cerebrū ascendit. n ebrietas uocat.
 Nec dū est ex defectio cerebri sumū recipientis. oisq; do
 lor capitis qui e ex sto alleuat. cu sto exmaniat. aug
 mtatur cu gnat n ab; stom in malas qhtates mutat.
 Nec e spes cephalea q est in capite. S; oportet intellige
 qz qdam e cita n uelocit⁹ simenda. que uocat cephalea.
 absoluta. n est tarda ad dissoluendū. n simendū dura.
 n uocat galeata. Hec aut ex parua augmtat causa.
 sic uoce. ignis splendentis uisione. n dolore uentculi

sis nascitur humoribus, eius significatio quia infirmus pleniter dietauit,
 facies est plena, et cum dolore capitis grauitatem habet et techi-
 nositatem aut ex apostemate calide est. Apostema autem aut
 de causa est exteriori sicut percussione collisione, cum apostema-
 5 te de pelliculis quę sunt sub cute capitis perforat ad pellicu-
 las durę matris ex suis colligantiis aut de interiori si-
 cut apostemata omnia quę caput patitur. Significatio doloris, qui ex apostemate
 calido est, quia infirmus dolore pulsationem sentit, et grauitatem
 febres, et capitis dolores, et facies rubet. Si est frigidum, do-
 10 lor est paruus. Si apostema quod causa est doloris in pelliculis circum-
 dantibus cerebrum sit infirmus sentit, quasi ad interiora sibi trahantur
 oculi. Si autem nichil horum sentit, intelligitur esse passio in his quę sub
 craneo sunt pelliculis. Quę de percussione aut collisione est cau-
 sa nulla est significatio necessaria, nisi infirmi interrogatio sola,
 15 quia eorum causa palam est et aperta. Hęc sunt significaciones dolorum, capitis
 priorum si dolor capitis qui ex colligantia est stomachi, aut ex hu-
 moribus est colericis, aut in stomacho inclusis. Significaciones puncturę sunt et
 angustię, tremor cordis, et ardor capitis, qui augmentan-
 tur, cum stomachus exinaniatur, aut post somnum, aut cum ieiunat
 20 aut de flegmate in stomacho putente. Eius significatio est, quia sentit
 abominationem, et post uomitum quiescit. Augmentantur cum aut
 cibus plenus, maximę frigidis, acide ructat. Item dolor in capi-
 te, ex multa nascitur commestione. Eiusdem significatio desiderii cibi
 ablatio, pigricia, et emollicia stomachi defectio, sentit do-
 25 lorem in capite medio. Nascitur item dolor capitis ex potatio-
 ne uini. Cuius fumus ad cerebrum ascendit, et ebrietas uocatur.
 Hęc dum est ex defectione cerebri fumum recipientis, omnisque do-
 lor capitis qui est ex stomacho alleuiatur, cum stomachus exinaniatur, aug-
 mentatur cum grauatur et cibus stomachi in malas qualitates mutatur.
 30 Hęc est species cephalica quę est in capite. Sed oportet intelligere
 quia quedam est cita et uelociter finienda, quę uocatur cephalica,
 absoluta et est tarda ad dissoluendum, et finiendum dura,
 et uocatur galeata. Hęc autem ex parua augmentatur causa,
 sicut uoce, ignis splendentis uisione, et dolore uentriculi

cerebri implente. et uini potacione. Hec spes ex frigidis
 et grossis humoribus nascitur maxime. et gstitationibus
 et uentositate forti. Aliquando tamen ex humoribus calidis. Galenus in
 libro loci passibilis. cephalica erit diuturna. ad sanandum
 dura. parum nocua donec in maiori doctum ueniat. ut
 nulla uoce tangibile sentire ualeat. nec sermonem
 aliquantum clamoris hinc nec motum nec splendorem ali-
 quod. Sed maxime amat. ut in quiete et obscuritate mane-
 at. pro magnitudine doloris que sentit. Quorum alii cogitant
 quod caput quasi uas luteum habeant. Dolor autem humorum multum
 radices oculorum secedit. Hec passio sicut epilepsie tempora habet
 impolata. et inuisionibus; has habet qualitates. sicut epilep-
 tia. Plus autem habent epileptici. quia defectus horum est his superior
 pars capitis. Unde Galenus. Quorum facile corpora implentur.
 ex capitis plenitudine sauciantur loca capitis. que re-
 ciptende apparatus sunt infirmitati. quementia et apta
 suscipiendi morbi. Cum uero mala sit eorum dieta cadunt
 in galeata passione neque longum est auentate quidam horum
 dolore in pelliculis cerebri sentire et quidam in pelliculis ar-
 cidantibus; cerebri. Quibus dolor uenit usque in radices oculi
 quia passio est in pelliculis sub exteriori craneo. Hec Galenus. Lo-
 ga uigilia dolore capitis gnat. ex corruptione enim di-
 gestionis summi ad caput ascendit. simile facit longum sonum. Et
 multa enim digestionem caput implet. calida humiditate do-
 lor capitis qui emigneus solet nuncupari in media par-
 te est capitis. et ex humoribus nascitur pessimis. calidus et fri-
 gidus pelliculas implentibus; cerebri. aut de fumo ad cere-
 brum ascendente adest. Sicut sensus est doloris. ex una par-
 te in exteriori craneo capitis. Huiusmodi autem habentes dolo-
 rem paucum. sicut et in galeata passione. Quod cum fit pesti-
 ma accidit paucum. Oculi aliquando potest uisum. aliquando
 hec passio cum impolatione uenit. Aliquando et dolor est
 capitis ex inanitione que pro siccitate fit. sicut cum san-
 guis fluxus uini est ex naribus; aut ex iustis aut emoi-

» ha facile repa-
 tur ad recipien-
 das passiones

cerebri implente, et uini potacione. Hęc species ex frigidis
 et grossis humoribus nascitur maxime, et constipationibus
 et uentositate forti. Aliquando tamen ex humoribus calidis. Galienus in
 libro loci passibilis, cephalea erit diuturna, ad sanandum
 5 dura, parum nociua donec in maius documentum¹ ueniat, ut
 nullam uocem tangibilem sentire ualeat, nec sermonem
 aliquantulum clamoris habentem nec motum nec splendorem ali-
 quem. Sed maxime amat, ut in quiete et obscuritate mane-
 at propter magnitudinem doloris quem sentit. Quorum alii cogitant
 10 quod caput quasi uas luteum habeant. Dolor autem huiusmodi multis in
 radices oculorum secedit. Hęc passio sicut epilepsię tempora habet
 interpolata, et intermissionibus has habet qualitates, * sicut epilemp-
 tici. Plus autem habent epileptici, quia defectior est his superior
 pars capitis. Vnde galienus. Quorum facile corpora implentur,
 15 ex capitis plenitudine sauciantur loca capitis, quę re-
 cipiendę apparatus sunt infirmitati, conuenientia et apta
 suscipiendi morbi. Cum uero mala sit eorum dieta cadunt
 in galeatam passionem neque longum est a ueritate quosdam horum
 dolorem in pelliculis cerebri sentire et quosdam in pelliculis cir-
 20 cumdantibus cerebrum. Quibus dolor uenit usque in radices ocu-
 lorum quia passio est in pelliculis sub exteriori craneo. Item galienus. Lon-
 ga uigilia dolorem capitis generat, ex corruptione enim di-
 gestionis fumus ad caput ascendit, simile facit longus somnus. E
 multa enim digestionem caput inpletur, calida humiditate do-
 25 lor capitis qui emigraneum solet nuncupari in media par-
 te est capitis, et ex humoribus nascitur pessimis, calidis uel fri-
 gidis pelliculas implentibus cerebri, aut de fumo ad cere-
 brum ascendente a stomacho. Significatio sensus est doloris, ex una par-
 te in exteriori craneo capitis. Huiusmodi autem habentes dolo-
 30 rem paciuntur, sicut et in galeata passione. Quod cum fit pessi-
 ma accidntia² paciuntur. Oculi aliquando perdunt uisum, aliquando
 hęc passio cum interpolatione uenit. Aliquando etiam dolor est
 capitis ex inanitione quę propter siccitatem fit, sicut cum san-
 guinis fluxus nimius est ex naribus aut ex menstruis aut emor-

* quia facile reparan-
 tur ad recipien-
 das passiones

¹ nocumentum

² accidntia

hinc aut parum
tur leuitate ut
auel

roide aut fluxu uentris. aut multa effusione sanguinis
sic femine paucum in parturitione. leuitate scilicet. alie
natione quoque atque uanitate. Dolor uero capitis pro
tunc solet nasci quod ex defectione est cerebri. et plenitudi
ne corporis. Item ex angustia et sanguinis minoratione aut
ex cerebri defectione et sensuum multitudinem sic Galienus
dixit in. iiii. partibus libri de interiorum membrorum passione.
Possibile est inquit dolorem continuu capitis defectione esse ce
rebri. aut de sensuum suorum multitudinem. Item dixit in
libro de custodienda sanitate titulato. Caput sepe do
lent ex defectione sensuum est nerui. qui a cerebro ad
stomachum procedit. Nascitur quoque dolor capitis ex multitu
dine finis capitis petentis. cuius signum sonus in auribus et ple
nitudo in faucibus. et mutatio dolorum de late in late. Item
nascitur de asperitate caliditate uulue. pro qua genuerit aut abor
tuerit. et non mundificata fuerit. et dolor est in summo capi
te. Oportet autem intelligi quod dolor capitis qui ex pas
sione auisus est membrum. in membrum quod causa est doloris aut
incipit et pro capite ascendit. Dolor capitis proprius. permanet
diu. Aliquos quidam paucum dolorem capitis adeo ut pro
dant uocem. quod ex passione est nerui. ad lacertos gutturis
gule uementis. Galienus dixit in libro sermonis. Est quoniam parum
dolet. partem non. Aliquos est in pelliculis aliquos in uenis. Ali
quos est cranium aliquos in uenis est cranium. aliquos intra quod
inuestigatio molestissima est et aduicem dura. **De fre**

reness cal. et frigida
asperitate cerebri
alienatioe intus et
autus et signum b. f.

Freness autem ex calida est plenitudine causa et signum b.
qua patitur cerebrum. aut sine pelliculis aut caliditate asperitate
in pelliculis ipsius cerebri. aut in cerebro aut ex multu
tudine colere qui in uenis est cerebri. Qui autem dolor est ex
asperitate durior est. et fortior. caliditate autem asperitate aut de sang
ne aut de cosa. R. Signum febris est continua calor non fortis
sub tactu. Tactus capitis et faciei calidior est tactu totius
corporis alienatio habet intus. ingulue. aliquos sonus cum

Aliquos tamen hic
admisceat parum
flegmatis.

roide aut fluxu uentris, aut multa effusione sanguinis

* huiusmodi autem patiuntur sicut feminę paciuntur in parturitione, * leuitatem scilicet, alie-
tur leuitatem ut aues

nationem quoque atque uanitatem. Dolor item capitis post coi-
tum solet nasci quod ex defectione est cerebri, et plenitudi-

5 ne corporis. Item ex angustia et sanguinis minoratione aut

ex cerebri defectione et sensuum multitudine sicut galus

dixit, in .iiii. particula libri, de interiorum membrorum passione.

Possibile est inquit dolorem continuum capitis defectionem esse ce-
rebri, aut de sensuum suorum multitudine. Item dixit in

10 libro de custodienda sanitate titulato. Caput sepe do-

lens ex perfectione sensuum est nerui, qui a cerebro ad

stomachum procedit. Nascitur quoque dolor capitis ex multitu-

dine fumi caput petentis, cuius significatio sonus in auribus et ple-

nitudo in faucibus, et mutacio dolorum de latere in latus. Item

15 nascitur de apostemate calido uulue, postquam genuerit aut abor-

tierit, et non mundificata fuerit, et dolor est in summo capi-

te. Oportet autem intelligi quia dolor capitis qui ex pas-

sione cuiusdam est membri, in membro quod causa est doloris ante

incipit et post caput ascendit. Dolor capitis proprius, permanet

20 diutius. Aliquando quidam paciuntur dolorem capitis adeo ut per-

dant, uocem, quod ex passione est nerui, ad lacertos gutturis et

gule uenientis. Galienus dixit in libro sermonis. Est quando parum

dolet, partim non. Aliquando est in pelliculis aliquando in uenis. Ali-

quando extra craneum aliquando in uenis extra craneum, aliquando intra quia

25 inuestigatio molestissima est et ad ueritatem dura. *De fre-*

nesi calida et frigida et apostemate cerebri alienatione mentis

Frenesis aut ex calida est complexione causis et significationibus.

quam patitur cerebrum, aut sue pellicule aut calido apostemate

in pelliculis ipsius cerebri, aut in cerebro aut ex multi-

30 tudine colere qui in uenis est cerebri. Qui autem dolor est ex

apostemate durior est, et fortior, calidum autem apostema aut de sangui-

* aliquando tamen his admiscetur parum flegmatis.

ne aut de colera rubea. * Significatio febris est continua calor non fortis
sub tactu. Tactus capitis et faciei calidior est tactu totius

corporis alienatio habetur mentis, uigilie, aliquando somnus cum

imaginatione. et suscitatur cum clamore. et fortitudine gressu
 cellit. lingua ingrescat. accipit de uestimentis flocculos.
 per imaginationis corruptione eorum oculi aliqui lacrimant
 et lippii fiunt aliqui siccis. Quod si sit exaptem sanguineo omnia
 accidentia cum sono sunt et risu. rubore oculorum. alienatione
 calor eorum pungituum. facies non multum rubea. citumtati
 gurgua. cum siccitate quoque patiuntur ex aptem colico
 hoc habent accidentia supradicta. cum ira. gurgua. et per
 fidia. Si autem aptema est melacolic. eadem sunt accidentia.
 cum uanitate. uelatione assidua. alienatione nimia
 timore et suspitione. et ploratione. Cum autem his matius
 parum miscetur flegmatibus. habent superiora accidentia
 cum ingulsi somno pulsus in tota hac passione. parum
 defectus parum durus. nimium diuisus. anhelus spiritus est. et alia
 frenesis nascens in cerebro ex aptemate diaphragma
 tis per colligantiam nerui ex cerebro descendens.
 Oportet autem intelligas. quia qui frenesim inci
 dunt. et ad hanc etatem pueniunt non euadit plurimum. Passio
 enim ista huic etati est gurgua. Aptema nascens in cere
 bro. sanguolentum est nimium in ipsa facie. et artibus
 tumescens ut sentiant ossa serua assimilantia. quasi sunt
 sepeata. et nimium est huius dolor. et gurgua rubor in facie
 oculi quasi exerunt. abhominacione patiuntur. Est et aliud
 aptema quod uocat erisipila nimium faciens dolore. et ardo
 re. quasi ignem. calor est citus. bucca nimium sicca. Alienatio
 incipit in frenesi ex aptema calor est in pelliculis cere
 bri. In alia frenesi ex calore aptema in diaphragmate
 ad cerebrum. et pelliculas ascendente per colligantias
 eorum. Est et alienatio propter forte calorem febrium. et cum sunt

quod huiusmodi dia
 phragmati sunt
 uicina sunt cap
 et facies in alia
 frenesi sunt calida

imaginatione, et suscitatur cum clamore, et fortitudine grossit, lingua nigrescit, accipit de uestimentis flocculos, propter imaginationis corruptionem eorum oculi aliquando lacrimantur et lippi fiunt aliquando sicci. Quod si sit ex apostemate sanguineo omnia
 5 accidentia cum somno sunt et risu, rubore oculorum, alienatione calor eorum pungitius, facies non multum rubea, citrinitati contigua, cum siccitate quoque paciuntur ex apostemate colerico hoc habent accidentia supradicta, cum ira, contencione et perfidia. Si autem apostema est melancolicum, eadem sunt accidentia,
 10 cum uanitate, et leuatione assidua, alienatione nimia timore et suspicione, et ploratione. Cum autem his materiis parum miscetur flegmatis, habent superiora accidentia cum uigiliis somno pulsus in tota hac passione, paruus defectus, parum durus, nimium diuersus anhelitus spissus est et alia
 15 frenesis nascens in cerebro ex apostemate diafragmatis propter colligantiam nerui ex cerebro descendentis. Omnia superiora accidentia frenesis habet ista, sed tamen illa non ad eo fortia. Febris est fortior per totum corpus, plus apparet calor ex uicinitate loci infirmantis, ad cor. Ypocondria
 20 autem trahitur, anhelitus angustiosus, pectus, latus, et ypocondria sunt calida, * quia cerebro sunt uicina. Hę passiones ambę sunt molestissime. Oportet autem intelligas, quia qui frenesim inciderint et ad hanc etatem peruenerint non euadunt plurimi. Passio enim ista huic etati est contraria. Apostema nascens in cere-
 25 bro, sanguinolentum est nimium in ipsa facie, et arteriis tumescens ut sentiantur ossa serram assimilantium, quasi sint separata et nimius est his dolor et continuus rubor in facie oculi quasi exeunt, abhominationem paciuntur. Est et aliud apostema quod uocatur erisipila nimium faciens dolorem et ardorem, quasi igneum, color eius citrinus, bucca nimium sicca. Alienatio
 30 mentis est in frenesi ex apostemate calido quod est in pelliculis cerebri. In alia frenesi ex calore apostematis, in diafragmate ad cerebrum et eius pelliculas ascendente, propter colligantias eorum. Est et alienatio propter fortem calorem februm, et cum fumus

* quia hec membra diafragmati sunt uicina sicut caput et facies in alia frenesi sunt calida

Itargia et
causa et significatio eius

L febris ascendit. et caput in defecerit. **De Itargia et**
 itargia est corruptio **causa et significatio eius.**
 qua patitur memoria nascentis ex oplesione mala. et
 frigida aut de materia flegmatica que cerebro siue pup
 pi dicitur. sic frenesit. que nascitur ex colere. et dicitur
 one. Similis huius est ex habundantia humiditatis hu
 miditatis et flegmaticis. Significatio eius tepida et febris len
 ta propter putredinem flegmaticis. et huius stupore et sonum dif
 ficilem ad excitandum. Si autem de aliqua re interrogat du
 rit et moleste eis respondet. Oculi alienantur et
 scitacione huius nimia buccas huius aptas. quasi oblit
 sunt claudere eas. alii huius solutione flegmatis alii sunt et
 stupidi. Urina eorum turbida quasi asinina et uincta
 huius et tremore. et in extremitate corporis sudore. eorum
 facies nigromi patet. Pulsus eorum mollis est et magnus. diu
 sus et estuosus. sic propleumomoy pulsi ab eis tardus.
 Vigilia stupor est aut de frigida oplesione qua patitur
 cerebrum. aut de flegmatica materia aut de febris aci
 ta aut de percussione qua lacti vacunt corpus aut ex
 oplesione cerebri aut ex fractura ossium capitis
 aut ex frustulorum que fractis ossibus capitis subponant.
 cum medicari uelit medicus. Vigilia est sicca aut ex materia
 est melacolis siue colera. Cum autem causa faciens uigilias cau
 se amiscent facienti stupore. fit illud que chuma uo
 cat. Si flegma plus habundet. stupor maior fit. Sed
 si siccitas maior uigilia infirmi se habet quasi uigil dormi
 ens. oculi eius apti. mens turbata et alienata. Significatio qua
 monstrat hec passio ex frenesi et itargia est opposita.
 Significatio pro infirmis iacet supinum. et extensus quasi mor
 tuus. oculi sunt sani. facies in quodam tempore turbida est. color
 quasi niger. Aliquam habet duriciem urine. aliam molliem que
 passio cum sit debilis si mictas aliquid uisculorum mos egri cum
 gluat. Sin autem fortis non transit. sed naribus ex. huius mori egri
 uigilias habet nimias. et stupidi urine neque anhelat eorum

febris ascenderit, et caput inde defecerit. *De litargia et Litargia est corruptio causa et significatione eius.* quam patitur memoria nascens ex complexione mala et frigida aut de materia flegmatica quę cerebro siue pupi dominatur, sicut frenesis, quę nascitur ex colerę rubeę dominatione. Similiter hoc est ex habundantia, humiditatis humiditatis et flegmatis. Significatio eius tepida et febris lenta propter putredinem flegmatis, et habet stuporem et somnum difficilem ad excitandum. Si autem de aliqua re interrogatur duxerit et molestę eis respondetur. Mente alienantur concitacionem¹ habent nimiam buccam habent apertam, quasi obliti sint claudere eam, alii habent solutionem flegmatis alii sunt constipati. Urina eorum turbida quasi asinina uel iumentina habent etiam tremorem, et in extremitate corporis sudorem, eorum facies nigredini pertinet. Pulsus eorum mollis est et magnus, diuersus et estuosus, sicut peripleumoniorum pulsus anhelitus tardus. Vigilię stupor est aut de frigida complexione quam patitur cerebrum, aut de flegmatica materia aut de febre acuta aut de percussione quam lacerti paciuntur corporis aut ex compressione cerebri aut ex confractione ossuum capitis aut ex frustulis quę fractis ossibus capitis subponantur, cum medicari uelit medicus. Vigilia est sicca aut ex materia est melancolica siue colerica. Cum autem causa faciens uigilias cause commiscetur facienti stuporem, fit illud quod chuma uocatur. Si flegma plus habundet, stupor maior fit. Sed si siccitas maior uigilia infirmus se habet quasi uigil dormiens, oculi eius aperti, mens turbata et alienata. Significatio quae monstratur hęc passio ex frenesi et litargia est composita. Significatio propria infirmus iacet supinus, et extensus quasi mortuus, oculi sunt sani, facies in quodam tempore turbida est, color quasi niger. Aliquando habet duriciem urine, aliquando molliciem quę passio cum sit debilis si mittas aliquid uisculum² in os egroti transglutit. Sin autem fortis non transit, sed naribus exit. Huiusmodi egrotus uigilias habet nimias, constipationem urine neque anhelitus eorum

¹ oscitacionem

² iusculum

apparet. pulsus eorum est parvus atque spissus. Differt ab
 apoplexia quod huiusmodi hac passione habet anhelum rectum et sa-
 num. Si autem hanc passionem mulier patiatur videndum est
 ne suffocatio sit matris. Nulli suffocatione iacet secundum
 suam consuetudinem. aliquando alleviatur passio et intelligitur quae
 audit aliquando nimiam habet defectiorem. Illa autem passio quae
 vocatur scotomia. id est congelatio nascitur ex oppilatione
 quae est in uentriculo pupilli cerebri de humoribus frigi-
 di et sicca. Aliquando ex nimia potatione aquae frigidae et
 in ea balneatione. et fructuum refrigerantium gimestio-
 ne. Significatio sua quod totum corpus sine sensu et motu est et sus-
 pensus quasi mortuus. Differt autem a stupore. quod in stu-
 pore oculi sunt clausi in congelatione uero aperti. Quia autem haec
 passio homini incipit uenire remanet prout hominem in-
 uenit se hunc. siue dormiat. siue stet. siue sedeat. aut oculos
 apertos seu clausos habet. similiter si aliquid operetur eodem in-
 operatur. Praeter has significationes habet et eas quae et humana corruptio-
 nem rationis et memoriae. Aliquando unum corrumpit solum aliquando
 utrumque sic seniores patiuntur. quibus contingit ex defecti-
 one cerebri corruptio. Hoc autem ex frigida et simpli-
 a est opplexione aut ex flegmatica materia. Si ex op-
 plexione est frigus infirmus patitur grauitate cum obliuio-
 ne et pigritia cum sono. Si est cum humiditate. stupore
 et obliuione. Si de frigiditate et siccitate. uigilias
 patitur nimias. Si materia est flegmatica. purgatur per
 os aures et nares. Scotomia autem et uertigo aut prope sunt
 ex cerebro aut ex altius in membrum colligantia. Si scotomia
 fit ex cerebro aut de opplexione frigida et humida.
 aut de flegmaticis humoribus prope cerebri adiacentibus. Ver-
 tigo autem de humoribus est flegmaticis in uenis cerebri
 cerebri circumiacentibus coadunantibus aut de humoribus
 sanguineis et coloribus quae non possunt dissolui et ita rotantur circa
 cerebrum aut de opplexione est frigus cerebri prope fac-
 tam ossium capitis aut partem aliam rei. Significatio scotomiae

apparet, pulsus eorum est paruus, atque spissus. Differt ab
 apoplexia quia habens hanc passionem, habet anhelitum rectum et sa-
 num. Si autem hanc passionem mulier paciatur, uidendum est
 ne suffocatio sit matricis. Habens suffocationem iacet secundum
 5 suam consuetudinem, aliquando alleuiatur passio et intelligit uel quę
 audit aliquando nimiam habet defectionem. Illa autem passio quę uo-
 catur scothomia id est congelatio nascitur ex oppilatione
 quę est in uentriculis puppis cerebri de humoribus frigi-
 dis et siccis. Aliquando ex nimia potacione aque frigidę et
 10 in ea balneatione, et fructuum refrigerantium commestio-
 ne. Significatio sua quia totum corpus sine sensu et motu est et sus-
 pensus quasi mortuus. Differt autem a stupore, quia in stu-
 pore oculi sunt clausi in congelatione uero aperti. Quando autem hęc
 passio homini incipit uenire remanet prout hominem in-
 15 uenit se habentem, siue dormiat, siue stet, sedeat, aut oculos
 apertos seu clausos habeat, similiter si aliquid operetur eodem modo
 operatur. Preter has significationes habet et eas quas et chuma corruptio-
 nem rationis et memorię. Aliquando unum corrumpitur solum aliquando
 utrumque sicut seniores paciuntur, quibus contingit ex defecti-
 20 one, cerebri corruptio. Hoc autem ex frigida et simpli-
 ci est complexione, aut ex flegmatica materia. Si ex com-
 plexione est frigida infirmus patitur grauitatem cum obliuio-
 ne, et pigriciam cum somno. Si est cum humiditate, stupo-
 rem et obliuionem. Si de frigiditate, et siccitate, uigilias
 25 patitur nimias. Si materia est flegmatica, purgatur per
 os aures et nares. Scotomia autem et uertigo aut proprie sunt
 ex cerebro aut ex alterius membri colligantia. Si scotomia
 fit ex cerebro aut de complexione frigida et humida,
 aut de flegmaticis humoribus prore cerebri dominantibus. Ver-
 30 tigo aut de humoribus est flegmaticis in uenis cerebrum
 cerebrum circumdantibus coadunantibus aut de humoribus
 sanguineis uel colericis quę non possunt dissolui et ita rotantur circa
 cerebrum aut de complexione est frigida cerebri propter fac-
 turam¹ ossuum capitis aut pressuram alterius rei. Significatio scotomię

¹ fracturam

te augmēt
ūigo

q̄ ho ē sic oīa m̄bra ei debilia p̄ mollicie neru de fleg
 m̄ cerebri. Siḡco ūigū q̄ infirmū an̄ n̄ p̄ca oīa uidet
 moueri maxime res rotundas sic molas i similia. Si
 de flegm̄. os h̄t acdū p̄falsū. Si de colā. r̄ amarū. Vn
 ūales siḡcoēs utriq; passionis obscuritas est oclorū gū
 tas i tinnit̄ aurū. Si ex colligantia cerebri ad alia m̄
 bra ex ambarū erit passione artiarū que s̄t p̄ auricu
 las p̄ oplexione frīg aut ex hum̄ flegmatic̄ p̄ coll̄. Sig
 na q̄ uene s̄t plene i extense. Alia ex passione ambarū
 uenarū iuueniliū p̄ frīg oplexione. aut humores fle
 gū p̄ coll̄. Signū q̄ collū est extensū. Alia est ex stoma
 chi patienti colligantia p̄ oplexione frīg aut flegm̄.
 Siḡ. q̄ infirmū h̄t abhominatōe cordis tremore. aug
 mentant̄ p̄ nimia ḡmestione. Itē q̄nq; nascit̄ scotoma
 ex ḡtinus acutis febris. *De apoplexia i causa i siḡcoē*

na i causa
f. i de epi
mit i eode
vi a

De epilepsia simili in eodem capitulo. vi.
apoplexia i epilepsia

Anascunt̄ ex uentriclorū cerebri ḡstipationib; Est autē
 apoplexia cū tres uentricli cerebri oppulant̄. i subito
 un̄ uirt̄ sensibil̄ i nobis transit̄ p̄hibent̄. ut m̄bra sen
 sibilia i mot̄ uoluntari aliqd̄ n̄ op̄et̄. Cessant̄ ḡ ūt̄ i mo
 t̄ i regitue ūtutis actiones. cessando inueniunt̄. Oppi
 latio aut̄ hui passionis ex humorū est flegm̄. ḡlis. i uis
 colis. aut̄ de fleḡ cū melacolia se miscente seu grossissi
 mo sangne aliqn̄ ex uini plenitudine i ebrietate q̄
 apoplexie spes est mortal̄. sic ypocritas in aphousimo. Si
 inquit̄ ebruis apoplexia patitur. spasmat̄ atq; morit̄
 si n̄ febres sup̄ueniant aut̄ n̄ loquat̄ cū ebrietat̄ dis
 soluat̄. An̄cedit passionē hanc dolor in capite acutus.
 tumor in faucib;. obscuritas in uisu. ūigo. splendo
 ris imaginatio extremitatū frigidudo. corpus titilla
 tio. Siḡ h̄ passionis uicina ē siḡcatōni ḡgelationis.
 n̄helitus ei q̄i stentis audit. Cū augmēt̄ passio
 anhelit̄ sic stentior. i in anhelitu aliqn̄ son̄ pec
 na n̄ sentit̄

infirmit̄ q̄i dor
mit nocua
sup̄cep̄ caden
na n̄ sentit̄

* tunc augmentatur
uertigo

quia homo est sicut omnia membra eius debilia, propter molliciem nerui de flegmate cerebri. Significatio uertiginum quia infirmus ante et postea omnia uidet moueri, maxime res rotundas, sicut molas et similia. * Si de flegmate, os habet acidum psalsum¹. Si de colera rubea amarum. Vniuersales significationes utriusque passionis obscuritas est oculorum grauitas et tinnitus aurium. Si ex colligantia cerebri ad alia membra ex ambarum erit passio arteriarum que sunt post auriculas propter complexionem frigidam aut ex humoribus flegmaticis uel colericis. Signa quia uene sunt plene et extense. Alia ex passione ambarum uenarum iuuenilium propter frigidam complexionem, aut humores flegmaticos uel colericos. Signum, quia collum est extensum. Alia est ex stomachi patientis colligantia propter complexionem frigidam aut flegmaticam. Signum, quia infirmus habet abhominationem cordis tremorem, augmentantur, per nimiam commestionem. Item quandoque nascitur scotomia ex continuis acutis febribus. *De apoplexia et causa et significatione et de epilepsia similiter in eodem capitulo .vi.*

Apoplexia et epilepsia
nascuntur ex uentriculorum cerebri constipationibus Est autem apoplexia cum tres uentriculi cerebri oppilantur, et subito unde uirtus sensibilis et nobilis transire prohibentur, ut membra sensibilia et motus uoluntarius aliquid non operetur. Cessant ergo uirtus et motus et regitue uirtutis actiones, cessando inueniuntur. Oppilatio autem huius passionis ex humoribus est flegmaticis, grossis, et uiscosis, aut de flegmate cum melancolia se miscente seu grossissimo sanguine aliquando ex uini plenitudine et ebrietate que apoplexie species est mortalis, sicut ypocras in aphorismo. Si inquit ebrius apoplexiam patitur, spasmatum atque moritur si non febres superueniant aut non loquatur cum ebrietas dissoluatur. Antecedit passionem hanc dolor in capite acutus, tumor in faucibus, obscuritas in uisu, uertigo, splendoris imaginatio extremitatum frigiditas, corporis titillatio. Significatio huius passionis uicina est significationi congelationis. * Anhelitus eius quasi stertentis auditur. Cum augmentetur passio anhelitus fit stertentior, et in anhelitu aliquando sonus pec-

* infirmus quasi dormit nocua super corpus cadentia non sentit

¹ salsum

147
 totus audit. q̄ ex duricia ⁊ angustia fit ipsius anhelus.
 Si aut passio n̄ ḡditet flegma sonans n̄ t̄ngit. sc̄p
 nare emittat. Si hec passio fit de flem̄ ⁊ sanguine facies
 rubet. Si de cola. n̄ facies nigromi p̄inet. patientes o
 c̄los h̄nt ap̄tos. siue clausos. ⁊ p̄manent sic fuer̄. in late
 sc̄a aut sed̄ntes. Hec passio si sit fortis n̄ sanat. Si debi
 lis ad sanandū dura fit. si mouet in epilepsia ⁊ palu
 sic ypoctas dicit. Apoplex̄ si sit fortis n̄ est sanabil̄. Si de
 bil̄. non facile curabit. Epilepsia est cū totū corp̄ spas
 mū patit. ut m̄tra cadat infirm̄. Aliq̄n tēporib̄ ḡsti
 tutis. aliq̄n inq̄polatis diuisis. Causa eius causa est a
 poplectica. si t̄n minor in fortitudine ⁊ uirtute. Cau
 sa enī q̄ apoplex̄ fac̄. n̄ est oib̄ cerebri uentricis. sed
 q̄da oppilant uentriculor̄ ⁊ uis̄ neruor̄ m̄bra mouen
 tū. Sic matia minor est q̄. apoplectica in q̄ntitate.
 q̄ntitate. ⁊ suba. un̄ fit ut infirm̄ in epilepsia senti
 at. ⁊ se moueat. q̄ n̄ fit in apoplex̄. ⁊ in dicit epilepsie
 causa. apoplexie eē mediā. Quedā aut epilepsia ex
 cerebro est. q̄da ex neruor̄ spasmo. q̄da ex ip̄o solo. q̄da
 ex colligantia ouis̄tom̄ ⁊ alius m̄bra. Que est soli cereb̄
 nascatur sic d̄n̄ ex ḡstipatuus ipsius uentricis. ⁊ q̄ sp̄
 atq; ut motua phibet. ne ad m̄bra transeat. q̄ uolū
 tate mouent. Hec oppilationes ex hum̄ s̄ flegm̄. ḡstis
 ⁊ uiscosis. in hora passionis ad uentriculos descendenti
 bus cerebri. aut ex ḡstis. humorib̄ metacolicis. aut ex
 op̄sione cerebri cū frangunt ossa capitis. Aliq̄n hec
 passio nascit cū rotando ⁊ artuendo se moueat. c̄
 c̄es ⁊ ap̄li humores atq; sp̄c̄ calefiunt ⁊ mouent.
 ⁊ ita hō in t̄ra labit. Epileps̄ de cerebro p̄ced̄ capi
 tis n̄m̄ dolor. cū ḡntate ⁊ uisus̄ obscuritate. cor
 ruptionibus sensuū. audit̄. gust̄ ⁊ od̄at̄. Si sit ex
 flegm̄ fit corp̄ plenu. ḡstū eius dieta fuit refrigera
 tiva. humectua. ⁊ flegm̄ ḡratua. Si de cola est
 .n̄. fit hō macidus. color niḡ. ei dieta fuit desiccata.

Epilepsia

toris auditur, quod ex duricia et angustia fit ipsius anhelitus.

Si autem passio non confortetur flegma sonans non transguitur¹, scilicet per nares emittitur. Si hæc passio fit, de flegmate et sanguine facies rubet. Si de colera nigra facies nigredini pertinet, patientes o-

5 culos habent apertos, siue clausos et permanent sicut fuerunt, in latere scilicet aut sedentes. Hęc passio si sit fortis non sanatur. Si debilis ad sanandum dura fit, sed mouetur in epilepsiam et paralisi, sicut ypocras dicit. Apoplexia si sit fortis non est sanabilis. Si debilis, non facile curabitur. Epilepsia est cum totum corpus spas-

10 mum patitur, ut in terram cadat infirmus. Aliquando temporibus constitutis², aliquando interpolatis diuersis. Causa eius causa est apoplectica, sed tamen minor in fortitudine et uirtute. Causa enim quę apoplexiam facit, non est omnibus cerebri uentriculis, sed quedam oppilantur uentriculorum et uię neruorum membra mouen-

15 tium. Sicut materia minor est quam apoplectica in quantitate, qualitate, et substantia, unde fit ut infirmus in epilepsia sentiat, et se moueat, quod non fit in apoplexia, et inde dicunt epilepsię causam, apoplexię esse mediam. Quedam autem epilepsia ex cerebro est, quedam ex neruorum spasmo, quędam ex ipso solo, quedam

20 ex colligantia oris stomachi uel alterius membri. Quę est solius cerebri nascitur sicut dixi ex constipatiuis ipsius uentriculis, et quia spiritus atque uirtus motiua prohibetur, ne ad membra transeat, quę uoluntarię mouentur. Hęc oppilationes ex humoribus sunt flegmaticis, grossis et uiscosis, in hora passionis ad uentriculos descendenti-

25 bus cerebri, aut ex grossis humoribus melancolicis, aut ex compressione cerebri cum franguntur ossa capitis, aliquando hæc passio nascitur cum rotando uel circumeundo se moueat, cencies uel amplius humores atque spiritus calefiunt et mouentur, et ita homo in terram labitur. Epilepsiam de cerebro procedit capi-

30 tis nimius dolor, cum grauitate et uisus obscuritate, corruptionibus sensuum, auditus, gustus et odoratus. Si sit ex flegmate fit corpus plenum, grossum, eius dieta fuit refrigeratiua, humectiua, et flegma generatiua. Si de colera est nigra fit homo macidus, color niger, eius dieta fuit desiccatiua,

¹ transglutitur

² constitutis

et melacoli. Epileptici per spiritum ex fumo vacuunt flegma. et me-
 l. ad cerebrum ascendunt. et uentriculos et implent. et op-
 pilant. Precedit haec nimia oris stoma angustia. abhominatio
 cordis tremor. puncta in stoma maxime si tardet. gressio
 aut minor. Hec cum timet. subito labunt. et aliqui prece-
 dit obscuritas. aliqui clamant uoce magna. aliqui non cadunt.
 si debilitant. et deficiunt. currit de oribus. eorum salua. Epi-
 leptica ex aliis humoribus corporis. ex fumo vacuunt. frigus asce-
 dente ad cerebrum de vacante humore. sic in manuum pedum.
 digitorum uidentur passionibus. et in uesica et in matricis passio-
 nibus. Omnium horum signa sunt passio oris. stoma et similia. fumus
 enim ab his ad cerebrum ascendit. Aliqui et contingit mulieri-
 bus concipientibus. si cum parturierint sanantur. Aliquando
 ascorpionibus morisi si nervos incidit mori. Signa horum
 omnium quod frigus fumum sentit ascendere. ambrum est. et hoc sub-
 to ambro ad humorum. quod ueniat ad cerebrum. et ita cadunt
 homines humorem passionem habitam. paruum aut tempus pronun-
 ciat ad futuram sibi. ex hisque sentiunt indicium. Epilepsia
 ex spasmo que ceteris est peior cum spasmi per omnia humores corpo-
 ris consequitur. Cum enim ad cerebrum uentriculos et os ex illa habun-
 dantia impleantur nervi. actiones principales humorum. et ma-
 xime reguntur uirtus vacuunt. et sic ante dixi ex humori-
 bus flegma. et melacoli consequitur. cum nervi plati extendunt. in
 nervi uenit spasmi. deinde homo in terra cadit. Hec species epilepsie
 uicinia est apoplexie. Precedit autem epilepsiam abhominatio
 et obliuio. Quando stabili est omnium spirituum habet signa. sputa iore.
 flagellationes ex sua parte. Sputorum causa est. quod natura
 expelle uult causas morbum facientes. Flagellationum
 causa est uirtus expulsiue motus est. ad eosdem expellen-
 dos humores. Particularia singularia hominum in hac passi-
 one accidunt. foras cadit. clamant. lingua masticat.
 per uoluntate exeunt. digestio et urina in alius spuma.
 Signa ut infirmi cum uino et mirra. et cornu caprino
 fumiget. det ad comedendum epar capri. assatum. et

Sij

et melancholica. Epileptici propter stomachum ex fumo paciuntur flegmatico, uel melancholico, ad cerebrum ascendentibus, et uentriculos eius implentibus, et opilantibus. Precedit hanc nimia oris stomachi angustia, abhominatio cordis tremor, punctura in stomacho, maxime si tardetur, commestio aut minoretur. Hęc cum terminetur, subito labuntur, et aliquando precedit obscuritas, aliquando clamant uoce magna, aliquando non cadunt, sed debilitantur et deficiunt, currit de oribus eorum saliuua. Epileptici ex aliis membris corporis, ex fumo paciuntur, frigido ascendente ad cerebrum de paciente membro, sicut in manuum pedum, digitorum uidens passionibus, et in uesica et in matricis passionibus. Omnium horum signa sunt passio oris, stomachi et similia. Fumus enim ab his ad cerebrum ascendit. Aliquando etiam contingit mulieribus concipientibus, sed cum parturierint sanantur. Aliquando a scorpionibus morsi si neruos inciderit morsus. Signa horum omnium quia frigidum fumum sentit ascendere, a membris ubi sunt, et hoc subito a membro ad membrum, quo perueniat ad cerebrum, et ita cadunt homines huiusmodi passionem habituri, paruuum ante tempus prenuunciant adfuturam sibi, ex his que sentiunt indiciis. Epilempsia ex spasmo que ceteris est peior cum spasmum per omnia membra corporis consequitur. Cum enim a cerebri uentriculis et omnes ex illa habundantia impleantur nerui, actiones principales membrorum et maxime regitiue uirtutis paciuntur, et sicut ante dixi ex humoribus flegmaticis, uel melancholicis consequitur, cum nerui per latum extenduntur, unde nerui prouenit spasmus, deinde homo in terram cadit. Hęc species epilempsie, uicina est apoplexie. Precedunt autem epilempsiam abhominatio et obliuio. Quando stabilis est omnium specierum habet significationes, sputa in ore, flagellationes ex sui parte. Sputorum causa est, quia natura expellere uult causas morbum facientes. Flagellationum causa est uirtutis expulsiue motus est, ad eosdem expellendos humores. Particularia singularia hominum in hac passione accidentia. Fortiter cadunt, clamant, linguam masticant, preter uoluntatem exeunt, digestio et urina in aliis sperma. Signa ut infirmus cum uino et mirra, et cornu caprino fumigetur, detur ad comedendum epar caprinum, assatum, et

odoret ipsi. cito enim propter inaciditatem et apparent signa coe-
 diece. Alii dicunt si pellat capnas nouit excoaratas uestunt
 que infundant aq̄ ilico cadit. Multa hac passione mou-
 unt. q̄ accidit; his plurimum molestant. Hec pueri
 paruis euent. p̄tiori q̄; etati et iuuenili. raro seniu
 et senect̄ p̄t̄ siccitate m̄broz suoz vacunt. Pueri
 duab; hnt excausis. aut p̄t̄ humectacione natali
 sui cerebri p̄t̄ mala dietam. Si causa h̄moi exoplex-
 ione est natali in unio natiuitatis q̄tingit. si p̄t̄ ma-
 lam dietam sit p̄t̄ q̄s̄q̄ neq; unq̄. sanat. Si p̄t̄ hac etate
 uenit in puericia multi curant. si f̄ q̄ oportet medicane-
 tur. Sanitas eoz in etatis regionis et diete est q̄mutaci-
 one. S; si uiginti annos transeat. moriet̄ cu ipsa. Est
 et passio alta ex ḡs̄o nascent̄ flegmate. Hanc aliqui p̄t̄
 ebrietate solent pati et ex mala digestionem ḡs̄oz a-
 boy maxime. et neq; q̄ balneant et exercent se. Hec
 passio p̄ced̄ stupore et epileps̄. Oportet q̄ hanc n̄ negligi
 si appareat h̄oi. Sig. q̄ uident in som̄. q̄si res in cadat
 sibi ḡs̄. aut q̄si aliqd̄ eu accipiat et q̄stringat. aut si
 aut ab aliquo suffocet. uellet aut clamare cu non audia-
 tur.

*De melancholia et amore q̄eros d̄r et causa et
 signa et mor̄ et causa et
 ne et sp̄s̄mo. vii.*

Melancholia est *signe et sp̄s̄mo. vii.*
 sine febre alienatio mentis. Contingit aut̄ ex cerebro
 aut̄ ex colligato sibi m̄bro. Si ex solo cerebro fit. ex hu-
 morib; est melac̄ in cerebro nascentib; aut in stom̄ uem-
 entib; et paulatim sibi coadunantib; et ipsu incenduntib;.
 Vn̄ animus q̄t̄bat et roabilitas mutatur. ex colligantia
 cerebri ad alia m̄bra meis. et melac̄ se hum̄ alio ad ce-
 rebri ascendentes ex mat̄ia. q̄ est in sto aut sub p̄poc̄-
 dia. Est et melac̄ol̄ q̄ ex toto corp̄is humorib; est incen-
 sis. Aliqū ex timore et tristitia. Signa melac̄ol̄is uni-
 uersalia. Est timor et tristitia. et intentio mala. Alii enim
 timent mortē alii desistant eandē. alii multu ridet.
 alii flent. alii se necant alii se uasa ee lutea putat.

odoret ipsum, cito enim propter incidunt terrę, et apparent significationes
diete. Alii dicunt si pellas caprinas noviter excoriatis uestiunt,
quę infundantur aqua ilico cadunt. Multi hac passione mori-
untur, qui accidentibus his plurimum molestantur. Hec pueris
5 paruis euenit, posteriori quoque etati et iuuenili, raro senium
et senectus propter siccitatem membrorum suorum paciuntur. Pueri
duabus habent ex causis, aut propter humectacionem naturalem
sui cerebri uel propter malam dietam. Si causa huiusmodi ex complex-
ione est naturali in inicio natiuitatis contingit, si propter ma-
10 lam dietam sit post consequitur neque unquam sanatur. Si post has etates
uenit in puericia multi curantur, si secundum quod oportet medicinen-
tur. Sanitas eorum in etatis regionis et diete est commutaci-
one. Sed si uiginti annos transeat, morietur cum ipsa. Est
et passio altera ex grosso nascens flegmate. Hanc aliquando propter
15 ebrietatem solent pati et ex mala digestionem grossorum ci-
borum maxime et neque quia balneant uel exercent, se. Hęc
passio precedit stuporem et epilepsiam. Oportet ergo hanc non negligi,
sed appareat homini. Signa, quia uident in somnis, quasi res incidat
sibi grauis, aut quasi aliquid eum accipiat et constringat, aut si-
20 cut ab aliquo suffocetur, uellet autem clamare cum non audia-
tur. *De melancholia et amore qui eros dicitur et causa et
Melancholia est **significatione et spasmō .vii.***
sine febris alienatio mentis. Contingit autem ex cerebro
aut ex colligato sibi membro. Si ex solo cerebro fit, ex hu-
25 moribus est melancholicis in cerebro nascentibus aut in stomacho ueni-
entibus et paulatim sibi coadunantibus et ipsum incenduntibus.
Vnde animus conturbatur et rationabilitas mutatur ex colligantia
cerebri ad alia membra meis, et melancholici sunt humores a stomacho ad ce-
rebrum ascendentes ex materia, quę est in stomacho aut sub ypocon-
30 dria. Est et melancholia quę ex totius corporis humoribus est incen-
sis. Aliquando ex timore et tristitia. Signa melancholię uni-
uersalia. Est timor et tristitia, et intencio mala. Alii enim
timent mortem alii desiderant eandem, alii moltum rident,
alii flent, alii se necant, alii se uasa esse lutea putant,

et cauent ne ea frangant. alii spant. quod sic bruta animalia
 et sic galli clamant. alii diuuant. et sic diuina dicere pu-
 tant. Signo unicuique spiritus propria. Que et de humore est melanc-
 in cerebro incensis nimiam habet alienationem. angustias. tri-
 stitias. timores. dubitationes. malas imaginationes suspi-
 rationes. et similia. Si ex isto acide ructat. et fumat et fumo-
 se. mala habet digestionem. sputa multa dolore sub hypochondria
 ardore. sonitum rethinationem. Similiter inter spatulas. Hec
 aut accidit a sabu et quementia. Que ex sanguine est
 ardente. alienationem habet cum risu. uleticia. corpus infir-
 mum maculosum. color rubeus. pili in corpore sunt nimii nisi in
 pectore. uene late. oculi rubri. pulsus magis parum ue-
 lox dieta est calida et humida. sic carnes dachli. mel unum for-
 te. Hec est signa que ex multo est sanguine. Grauitate in cor-
 pore. et per mori de sanguine effluit. ex consuetudine. restrin-
 git. femina perdit menstrua. Hec omnia habundantia sanguinis
 signa sunt. In humore ex colera. habet alienationem. clamorem. in-
 stabilitatem. uigilias. nisi desit multum irascantur calidum habet
 tactum. sine febre. maceritate. et corporis siccitate. oculorum insta-
 bilitatem. aspectum quasi leonis. cunctate coloris etas est iuue-
 nis. complexio calida. natalis fabulatores antea. Dieta calida et sic-
 ca. sic allia cepe sinapis. et similes herbe calide. labiosos
 ieiunatores. parum comedentes multum bibentes unum
 uel et dulce et similia. unum uel et similia. Unum passio multum
 certificat. durior et molestior. Si humor sunt melancolici infirmi
 angustiat. tristat. cogitat. timet. plorat. imaginat ma-
 la. amat solitudinem. et habet omnia accidentia melancolicis unum
 salia. Si tamen humor in cerebro. ex colera. habet propria. timorem.
 tristitiam. que accidit ex nigredine et obscuritate humorum et
 turbitate animorum. Huius signi spiritus huius morbi intelligit. Hypo-
 chondria in duo epidemie particula. Cuius corpus inquit colera et sicca.
 Coplexione uero cerebri habet humida. facile cadent in me-
 lam colera. Cola enim dominans in iuuentute incendit. et in co-
 lam enim quertat. Coplexio autem sit humor et frigidus mollescit

et cauent ne ea frangantur, alii sperant, quia sicut bruta animalia, et sicut galli clamant, alii diuinant, et se diuina dicere putant. Significatio uniuscuiusque speciei propria. Que enim de humoribus est melancolicis in cerebro incensis nimiam habet alienationem, angustias, tristitias, timores, dubitationes, malas imaginationes, suspirationes, et similia. Si ex stomacho acide ructat, et fumat uel fumose, malam habet digestionem, sputa multa dolorem sub ypocondria ardorem, sonitum techinationem. Similiter inter spatulas. Hęc autem accidentia post cibum sunt conuenientia. Que ex sanguine est ardente, alienationem habet cum risu, et leticia, corpus infirmi maculosum, color rubeus, pili in corpore sunt nimii nisi in pectore, uenę late, oculi rubei, pulsus magus¹ parum uelox dieta eius calida et humida, sicut carnes dactili, mel uinum forte. Hęc eius sunt signa que ex multo est sanguine. Grauitatem in corpore et per emorroidem sanguis effluit, ex consuetudine et restringitur, femina perdit menstrua. Hęc omnia habundantis sanguinis signa sunt. In humoribus ex colera rubea habent alienationem, clamorem, instabilitatem, uigilias, non quiescunt multum irascantur calidum habent tactum, sine febris, maciditatem, et corporis siccitatem, oculorum instabilitatem, aspectum quasi leonis, citrinitatem coloris etas est iuuenilis, complexio calida, naturaliter fabulatores antea. Dieta calida et sicca, sicut allia cepe sinapis, et similes herbe calide, laboriosos ieiunatores, parum comedentes multum bibentes uinum uetus et dulce et similia, uinum uetus et similia. Vnde passio multum certificatur, durior et molestior. Si humores sint melancolici infirmus angustiatur, tristatur, cogitat, timet, plorat, imaginatur mala, amat solitudinem, et habet omnia accidentia melancolicis uniuersalia. Sed tamen habens in cerebro, ex colera nigra hęc habet propria, timorem, tristitiam, que accidunt ex nigredine et obscuritate humorum et turbitate animorum, His signis species huius morbi intelligitur. Ypocras in duo epidimie particula. Cuius cor inquit calidum est et siccum. Complexionem uero cerebri habentes humidam, facile cadent in melancoliam. Colera enim dominans in iuuentute incenditur, et in coleram enim conuertitur. Complexio cum sit humida et frigida mollescit

¹ magnus

et deficiat. Vñ fumū metacē ascendente a corpore suscipit. dem
 obscurat. timore et tristitia sibi dñantib. Hęc accidētia
 metacē sūt p̄a. Vñ ypoēs in aphorismis. Timore et duricia
 diu patiens melacolicā intelligit habē passionē. Hęc autē
 passio plurimū fit in autūpno. Est et alia spēs metaco
 licę qua q̄ hñt galli uōnt habē similitudinē. et cantat
 sic galli. Alii latrant sic canes. immo se credt eē et ere
 unt noctu ad monumenta ibi q; morant. usq; in die. Sig
 q; calor ē adn. ocli obscuri. sica gcaur. os sicca. multū
 siciens. in pedib; uōnt pustule. et uulna in facie. q; offen
 dentes cadit in facie. hñt sup caninos morsus. in crurib;
 nūq; sanant. q; hac spēs infirmant. Oportet autē intel
 ligat. q; hęc passio aparentib; hereditet. Amor est q̄si
 dentia aīe suspiciosa. in re amata et cogitacionis in ea
 de assiduitas. Signū octoꝝ est gcauntas et eoz motio as
 sidua. maxime palpebrarū. neq; lacrimant pulcritudinē
 hñt in uisu. m̄bra p̄t octos in maciē mutant. pull eoz
 sic tristiū. si si res amata noiet pull de sua mutat nata
 diūsat. et trahit. Hęc est sigco morboꝝ in cerebro nas
 centū. Oportet autē intelligi q; sigcoēs quoz da morbo
 rū duaru r̄ruū cōmunes sūt passionū. sic alienatio p̄t
 nens frenesi et metacē et stupor licargie et passio q̄ uocat
 chuma. Alię unīc; passionū sūt p̄e sic tristitia et timor
 melacolicę. spuma quoq; epilempsię. Vñ n̄ est necēe i
 omniū signis ḡside. n̄ p̄a un̄ possit iudicare. Sata
 gat huc adiunge. **De passionib; q̄s patit nucha sic**

emollicione Theclinatione et similib; . viii.

Passiones in nucha pcedntib; et neruis amucha. vii. viii.
 eē phibent. molliacet. epilepsia. de spasmo epilep
 sia. dormitaciones. spasim. tremor. titillacio. Molliacet
 est aīn inuacio neruis ad aliquod m̄broꝝ ueniens op
 pilat. Vñt enī motiua q̄chit. ne transeat
 ad m̄brū illud. deinde m̄brū illud emol
 lit. ut neq; sentiat neq; moueat. Si autē

et passioib; q̄ uocat
 nucha sic emollicio
 reclinatioe et similib;

et deficit. Vnde fumum melancholicum ascendentem a corpore suscipit, deinde obscuratur, timore et tristitia sibi dominantibus. Hęc accidentia melancholie sunt propria. Vnde ypocras in aphorismis. Timorem et duriciam diu paciens melancholicam intelligitur habere passionem. Hęc autem

5 passio plurimum fit in autumpno. Est et alia species melancholice quam qui habent galli uidentur habere similitudinem, et cantant sicut galli. Alii latrant sicut canes, immo se credunt esse et exe-

10 unt noctu ad monumenta ibique morantur, usque in diem. Signa quia calor est citrinus, oculi obscuri, sicci concaui, os siccum, multum sciens, in pedibus uidentur pustule, et uulnera in facie, quia offendentes cadunt in faciem, habent super caninos morsus, in cruribus numquam sanantur, quia hac specie infirmantur. Oportet autem intelligatur, quia hęc passio a parentibus hereditetur. Amor est confidentia anime suspiciosa, in re amata et cogitationis in ea-

15 dem assiduitas. Signum oculorum est concauitas et eorum motio assidua, maxime palpebrarum, neque lacrimantur pulcritudinem habent in uisu, membra preter oculos in maciem mutantur, pulsus eorum sicut tristium, sed si res amata nominetur pulsus de sua mutatur natura diuersatur et trahitur. Hęc est significatio morborum in cerebro nas-

20 centium. Oportet autem intelligi quia significationes quorundam morborum duarum uel trium communes sunt passionum, sicut alienatio pertinet frenesi et melancholie et stupor litargie et passio que uocatur chuma. Alię uniuscuiusque passionis sunt proprie sicut tristitia et timor melancholie, spuma quoque epilepsie. Vnde non est necesse in

25 communibus signis confidere, non propria unde possit iudicare, sategat his adiungere. *De passionibus quas patitur nucha sicut emollicione tæchinatione et similibus .viii.*

Passiones in nucha procedentibus et neruis a nucha .viii.

esse prohibentur, mollicies, epilepsia, de spasmo epilepsia, dormitaciones, spasmus, tremor, titillacio. Mollicies

30 est cum in inicio neruis ad aliquod membrorum ueniens opilatur. Virtus enim motiua contrahitur, ne transeat ad membrum illud, deinde membrum illud emol-

litur, ut neque sentiat neque moueatur. Si autem

oppilatio in oīū neruoy fit in inuicū aufert sensū cū
 motu totū corpis ⁊ in actioni regitūe nocet. ⁊ tē epi
 lēpsia de suo spāsmo uocat. que de frigidō fit flegma
 te. cerebri uentriculos implente. Si autē oppilatio in
 latere fit uno totū lateris ⁊ faciei fit emollitio. ⁊ si unum
 latū nuchę oppilat. mēbra illi latūs emolluunt. Si autē fit
 oppilatio in neruis ad lactos faciei peruentib⁹ in inuicō
 ⁊ h in late uno. in illo late faciei est mollicia. ⁊ uocat
 palusia. Que palusia ex mollicie ⁊ spāsmo. nascit coaduna
 tis. q̄ emollit unū maxillę lact. altius spāmat. Si oppila
 tō fit inuicō neruis ad guttū uenientib⁹; amputatio fit
 uocaf. Si in neruo ad pectoris ueniente lacertos fit an
 helit angustia. Si in eo qui ad uesicę uenit lactos erit
 urma p̄ uolūtate. Si in neruo lactoy natū erit sine
 uolūtate egestio. Itē de omib⁹ intelligendū est mēbris si ad
 earū lactos uenientes oppilent nerui. Emollitio em̄ ner
 uo mēbris sens⁹ ⁊ motū ex necessitate amittit. Constipatio
 aut nascit. aut de flegm̄ ⁊ gillit humoy; aut de q̄ssi
 omibus. Cōpssiones aut fit ligamēti p̄ ap̄tematis in nucha
 nascens aut ossis locū suū exeuntis ⁊ unum oprimen
 tis. Itē mollicies est mēbris ex incisione sui nerui ad seue
 mentes ⁊ frachione ipsius si platu madat. Que mollicia
 et nāquā sanat. S; si plongū tēp̄ amputet nichil no
 cumentū mēbrū patitur. Gal. Hęc passio inquit sembus
 plurimū ḡang. si eoy capita humoy frigidō sit plena q̄b⁹
 si subito supuenit calor immū frigidū humores liq̄fiunt. ⁊
 in locū ū neruis inquit descendit. Clarime patiunt h̄ qui
 neruos hnt debiles. fortib⁹. ⁊ neruis raro h̄ euen. Signū
 unū nerui intelligi emollitio satis est in p̄p̄culo ex sui
 scil mollicie. ⁊ sensū mot⁹ ⁊ ablatione. Si ex humoy fit
 flegm̄ fit subito sine causa extiori. Si ex p̄ssione ligamē
 ti intelligi ex ligamēto eē. Si de incisione
 nerui neceē est p̄cessisse p̄uisione aut ca
 sui. Aliq̄n tū emollitio fit cū mēbrū a sin

oppilatio in omnium neruorum sit in iniciis aufertur sensus cum
 motu tocius corporis et inde actioni regitiuę nocetur, et tunc epi-
 lempsia de suo spasmo uocatur, quę de frigido fit flegma-
 te, cerebri uentriculos implente. Si autem oppilatio in
 5 latere sit uno tocius lateris et faciei fit emollicio, et si unum
 latus nuchę oppilatur, membra illius lateris emolliuntur. Si autem fit
 oppilatio in neruis ad lacertos faciei peruenientibus in inicio
 et hoc in latere uno, in illo latere faciei est mollicio, et uocatur
 paralisia. Quę paralisia ex mollicię et spasmo, nascitur coaduna-
 10 tis, quia emollitur unius maxillę lacertus, alterius spamatur¹. Si oppila-
 tur sit inicio neruis ad guttur uenientibus amputacio fit
 uocis. Si in neruo ad pectoris ueniente lacertos fit an-
 helitus angustia. Si in eo qui ad uesticę uenit lacertos exit
 urina preter uoluntatem. Si in neruo lacertorum natium exit sine
 15 uoluntate egestio. Itidem de omnibus intelligendum est menbris si ad
 earum lacertos uenientes oppilentur nerui. Emollicio enim ner-
 uo membri sensus et motius² ex necessitate amittitur. Constipatio
 autem nascitur, aut de flegmate et grossis humoribus aut de compressi-
 onibus. Compressiones autem sunt ligamenti uel apostematis in nucha
 20 nascentis aut ossis locum suum exeuntis et nimium comprime-
 ntis. Iterum mollicies est membri ex incisione sui nerui ad se ue-
 nientes et fractione ipsius, si per latum incidatur. Quę mollici-
 es non amquam³ sanatur. Sed si per longum tempus amputetur nichil no-
 cumenti membrum patitur. Galienus. Hęc passio inquit senibus
 25 plurimum contingit, si eorum capita humoribus frigidis sint plena quibus
 si subito supuenerit⁴ calor uel nimium frigus humores liquefiunt, et
 in locum ubi neruus incipit descendunt. Maxime paciuntur hoc qui
 neruos habent debiles. Fortibus enim neruis raro hoc euenit. Signum
 unde nerui intelligitur emollicio satis est in proapatulo ex sui
 30 scilicet mollicię, et sensus motus et ablatione. Si ex humoribus fit
 flegmaticis fit subito sine causa exteriori. Si expressione ligamen-
 ti intelligere ex ligamento esse. Si de incisione
 nerui necesse est precessisse percussionem aut ca-
 sum. Aliquando tamen emollicio fit cum membrum a sui

¹ spasmatur

² motus

³ numquam

⁴ superuenerit

q̄ catenatione dissoluit. Propt̄ humiditate viscosam in
 fundit̄ ligamētū & lubricat̄ os ut exeat locū suū. Aliq̄n
 ex materia ḡt̄ sic und̄ in fine acute passion̄ ut po-
 te frenes̄ ex mollitie m̄br̄. Sepe ṽ ex colica passione
 uen̄ emolliat̄ & catenationis̄ sepatio. cū morib̄ & crisi
 firmat̄. nata humores expellente ab interiorib̄ ad exteriora.
Vidi multos ileon h̄ntes quib̄ arbitoz̄ sepan̄ q̄ catena-
 tiones alii corarū alii motū spatule p̄dunt s; cū hoz̄ se-
 sus ē p̄fect̄. Paulus dicit. Quia multos colica passione
 p̄p̄ndos uidit. ṽ de emolliatione ex̄m̄tati curati sū.
 neq; sensū p̄dider̄. Epilepsie siḡ q̄ h̄nt cal̄ sup̄ uor̄ &
 motus uoluntarī amittuntur. Precedit aut̄ hanc passione
 dolor in capite nūm̄ & plenitudo in faucib̄ uertigo & ob-
 scuritas uisus. frigiditudo in corp̄ extrematib̄; malla-
 tio in corpe toto ḡntas in motu. stridor dentū in sono.
Vrina niḡ. ȳptas̄ q̄si farina ḡlla aut scabies. Hec passio
 plurimū ḡtingit. seniorib̄; & h̄oib̄; frigid̄ nat̄ & quoz̄
 dieta ḡlla est & flegm̄ ḡn̄atua. Iuuenes ṽ liberantur
 si in cal̄ tēpar̄ h̄c passione incidant. Peior̄ ḡntas h̄ pas-
 sionis est habit̄ mali anhelit̄. & diuisus sine diuisitatis
 ablatiū. Sepatio q̄ catenationis ē p̄asa. Cū enī os
 sic frustū uideat̄. patet q̄ suas q̄cauitates erierit. Ali-
 q̄n in uno m̄bro s̄ emolliatio. spasm̄ & sepatio q̄ndere
 pot̄ cū m̄brū emollit̄ & sepatū tremat q̄ si in maum̄.
Aliq̄n uidebit̄ sepatū spasm̄. tremulū. uñ oportet p̄udi-
 ne in medicina decipiaris. Palis̄ est faciei torcio & maxi-
 me in lat̄ unū motio q̄ ḡtingit ex motua uirtute ad lac-
 tos faciei & ocl̄oz̄ transeunte. Nascat̄ itē palis̄ ex spasm̄o
 unū maxille lacti q̄ sanā maxilla sibi t̄hit. Cui signū q̄
 ocl̄ infirm̄ ex parte sanū lacti ṽ pot̄ claudi. Inferior
 enī palpebra inferiora curta retinet̄. q̄ si sufflare p̄ce-
 pit flat̄ ex una parte oris erit. Qd̄ sit maxille lactis
 nūmū lat̄ p̄hit̄. Qñ ṽ sensus & mot̄ amittunt̄ om̄s e-
 molliationis ip̄es c̄tificant̄. Dormitacio nascit̄ un̄ & mol-

q̄ m̄brū p̄nci-
 pale ad aliud
 m̄brū p̄pellit̄
 sed c̄lin

concatenatione dissoluitur. Propter humiditatem uiscosam in-
 funditur ligamentum et lubricatur os ut exeat locum suum. Aliquando
 ex materia contingit * sicut uidetur in fine acutę passionis utpo-
 te frenesis ex mollicie membri. Sepe etiam ex colerica passione
 5 uenit emollicio et catherationis separatio, cum morbus secundum crisin
 finiatur, natura humores expellente ab interioribus ad exteriora.
 Vidi multos ileon habentes quibus cubitorum separantur concathena-
 tiones alii coxarum alii motum spatulę perdunt sed tamen horum sen-
 sus est perfectus. Paulus dixit. Quia multos colericam passionem
 10 perpressos uiderit, et de emollicione extremitatum curati sunt,
 neque sensum perdiderunt. Epilempsię signum quia habens calorem supinus uox et
 motus uoluntarius, amittuntur. Precedit autem hanc passionem
 dolor in capite nimius et plenitudo in faucibus uertigo et ob-
 scuritas uisus, frigiditudo in corporis extremitatibus titilla-
 15 tio in corpore toto grauitas in motu, stridor dentium in somno.
 Vrina nigra, ypostasis, quasi farina grossa aut scabies. Hęc passio
 plurimum contingit, senioribus et hominibus frigidę naturę et quorum
 dieta grossa est et flegma generatiua. Iuuenes non liberantur
 si in calido temporar¹ hanc passionem incidant. Peior qualitas huius pas-
 20 sionis est habitus mali anhelitus, et diuersus sine diuersitatis
 ablatiui. Separatio concathentionis est palam. Cum enim os-
 sis frustrum uideatur, patet quia suas concauitates exierit. Ali-
 quando in uno membro sunt emollicio, spasmus et separatio quod uidere
 poteris cum membrum emollitur et separatum tremat contra sui inicium.
 25 Aliquando uidebis separatum spasmatum, tremulum, unde oportet preuidi
 ne in medicina decipiaris. Paralysis est faciei torcio et maxi-
 me in latus unum motio quod contingit ex motiua uirtute ad lacer-
 tos faciei et oculorum transeunte. Nascitur item paralysis ex spasmo
 unius maxillę lacerti qui sanam maxillam sibi trahit. Cuius signum quia
 30 oculus infirmi ex parte sani lacerti non poterit claudi. Inferior
 enim palpebra inferiora circa retinetur, que si sufflare prece-
 peris flatus ex una partę oris exit. Quod fit maxillę lacertus
 nimium latus protrahitur. Quando uero sensus et motus amittuntur omnes e-
 mollicionis species certificantur. Dormitacio nascitur unde et mol-

* quam membrum princi-
 pale ad aliud
 membrum propellit
 secundum crisin

¹ tempore

licio. ex nervoꝝ gſtipat. S; tñ emollicionis causa est for-
 tior. hac. un̄ ſenſus p̄dit. ⁊ mor̄. Itē dormitacio ex friḡ
 naſcit̄ cōplexione q̄ neruū in parte ſua ḡplicat ⁊ cor-
 rugat. ⁊ idō parū uirtutis aiare ad illū tranſire. pot̄
 ⁊ quod tranſit. n̄ p̄ſec̄te. Aliqñ ex nimia naſcit̄ frigidita-
 te in uir̄. ⁊ corrugatione aliqua ex neruū defectione
 ſic illuſ qui ſup̄ membrū iacuerit. Aliqñ ex uentoſita-
 te clauſa ſub̄ nucha ⁊ ipſa nucha ḡp̄mente que ſicutē
 motuā op̄ilat. ne ad neruū tranſeat. Signū huiꝝ paſ-
 ſionis q̄ quaſi formicas p̄mbra de ambulantes ſentit.
 ſic uidem̄ in ſed̄tibꝝ ſup̄ m̄bra. **De ſp̄ſmo qui ex**
paſſiōe explemtudine eſt plenitudinē eſt. v. iiii.
S p̄ſmo explemtudine eſt plenitudinē eſt. v. iiii.
 minoratio longitudinis m̄bri infirmi in q̄ntitate
 ſua nat̄ali qui aut in toto eſt corpe ⁊ uocat̄ thetan̄.
 quo totū corpe extendit ⁊ multa membra in utq; eſt
 lata. ⁊ eſt extenſio erecta. in neutra ſe mouens lacerta.
 Thetan̄ uero pacuta eſt paſſio. Si aut̄ ſp̄ſm̄ eſt in arte-
 riis m̄bris. antior ſp̄ſm̄ uocat̄. Nic fit cū paſſus eſt
 in p̄rioribꝝ lacertis. Si recto ſp̄ſm̄ uocat̄ p̄rior. tē in anti-
 oribus eſt paſſio lacertis. Sp̄ſm̄ aut̄ eſt unū eaq; m̄bri.
 cū pacat̄. neruus ueniens ad lacros pacentis m̄bri. Sp̄-
 mus ⁊ thetan̄ ſiue explemtudine ſunt ſiue ex am̄cione
 aut ex mala ḡplexione friḡ naſcūt̄ aut ex apoſtemate
 aliū neruū cal. Explemtudine cū impletur neruus ex
 mal̄ humidis ⁊ ſleḡ humoribꝝ eū extendētibꝝ ⁊ alongi-
 tudine ſua eū minorantibꝝ ⁊ lacertū ad que ipſe ue-
 nit neruus ad ſe ḡtrahentibꝝ un̄ infirmū membrū cur-
 tat̄ ſic ut de coruo fact̄ cū conū extendit. ſi aliq̄ re pl̄-
 q̄ cape poſſit fuerit implet̄. Plurimū naſcit̄ hic ſp̄-
 mus in pueris q̄ſi lac ſugantibꝝ ⁊ multis ſiue caute-
 la ḡmeſtionibus ⁊ neruoꝝ defectione eoz q̄ emollic-
 onibus ⁊ eoz extēdēdoꝝ ſacilitatibꝝ q̄ ſanitas eſt ſa-
 callima. Significōes p̄cedētes ſp̄ſm̄ in pueris. acuta
 eſt ⁊ ḡtinua febris uigilię. ḡſtipatio m̄tis. at̄mitates

mo q̄ explemtu-
 e. viii. f

mi

licio, ex neruorum constipatione. Sed tamen emollicionis causa est for-
 tior, hac unde sensus perditur, et motus. Item dormitacio ex frigida
 nascitur complexione quia neruus in partem suam complicatur et cor-
 rugatur, et ideo parum uirtutis animatę ad illum transire, potest
 5 et quod transit, non perfectę. Aliquando ex nimia nascitur frigidita-
 te in uiris, et corrugatione aliqua ex nerui defectione
 sicut illius qui super menbrum iacuerit. Aliquando ex uentosita-
 te clausa subtus nucham et ipsam nucham comprimente quę uirtutem
 motiuam oppilat, ne ad neruum transeat. Signum huius pas-
 10 sionis quia quasi formicas per menbra deambulantes sentit,
 sicut uidemus in sedentibus super menbra. *De spasmo qui ex*
Spasmus ex plenitudine est plenitudine est .viii.
 minoratio longitudinis membri infirmi in quantitate
 sua, naturali qui aut in toto est corpore et uocatur thetanus,
 15 quo totum corpus extenditur uel multa menbra in utraque equaliter
 latera, et est extensio erecta, in neutra se mouens latera.
 Thetanus uero peracuta est passio. Si autem spasmus est in ante-
 rioribus menbris, anterior spasmus uocatur. Hic fit cum passus est
 in posterioribus lacertis. Si recto spasmus uocatur posterior, tunc in anteri-
 20 oribus est passio lacertis. Spasmus autem est uniuscuiusque membri
 cum paciatur, neruus ueniens ad lacertos patientis membri. Spas-
 mus et thetanus siue ex plenitudine sint siue ex \in/anicione
 aut ex mala complexione frigida nascuntur aut ex apostematę
 alicuius nerui calido. Ex plenitudine cum impletur neruus ex
 25 malis humidis et flegmaticis humoribus eum extendentibus et a longi-
 tudine sua eum minorantibus et lacertum ad quem ipse ue-
 nit neruus ad se contrahentibus unde infirmus menbrum cur-
 tatur sicut uter de corio factus cuius corium extenditur, si aliqua re plus
 quam capere possit fuerit impletus. Plurimum nascitur hic spas-
 30 mus in pueris grossum lac sugantibus et multis sine caute-
 la commestionibus et neruorum defectione eorumque emollici-
 onibus et eorum extendendorum facilitatibus quorum sanitas est fa-
 cillima. Significationes precedentes spasmum in pueris, acuta
 [ue]ntris est et continua febris uigilię, constipatio mentis, citrinitates

coloz. Virilia m̄bra fortia s̄t ⁊ sicca. parū ex plenitudi-
 ne. spasmū pacientia. Qui cū euenit diu⁹ est sanari.
 S i⁹ eius qz uenit subit̄ dieta añ fuit p̄tinent plenitu-
 dinū. Aliqñ ⁊ p̄ ebrietate uenit. Ypocras qui hñs inq̄t ^{ypoc}
 spasmū si febres q̄t tanq̄ supueniunt ato soluit spasmū
 eoz. Hec febres ex putredine ḡlli ⁊ melacolia humi-
 Q d̄ cū calefit. dissoluit ⁊ ḡsumit in m̄bris. Oportet aū
 intelligi qz si iuuenes ⁊ adolentes epilepsyā. pa-
 lūm. apoplexiā habuerint in estate ex plenitudine
 pessima ⁊ molesta ei ḡtingit. Cause em̄ has facientes
 passionē. etatib⁹ eoz n̄ s̄t quēmentes. Quā moleste
 s̄t ⁊ ad̄ deficiunt. si senib⁹ in hieme ueniunt p̄ ḡcor-
 dia passionū. ad ḡplexiones eoz ⁊ natam tēp̄s anni.

De spasmō ex inanitione ⁊

Spasmo erumantio

Spasim⁹ erumantione siccitas est nerui ḡcontractio fin-
 cū ḡtractione lacti in se ⁊ m̄br̄ añ minoratione sic
 indem̄ in cordis cithare. que cū igni app̄pinq̄t aut ca-
 Paeri ḡthunt. ⁊ ipse rupuntur. Est aut̄ h̄c spasmū in-
 telligi. de inanitione p̄cedenti sic nimia solutione
 uentris. aut in mulierib⁹ fluxu sanguis aut de uuln̄
 bus siue de narib⁹. Similit̄ de re sectataua sic labore.
 fame. uigilia. febre acuta. h̄c spasmū peior est q̄. qui ex
 plenitudine humores dissoluit. ⁊ p̄t calore deficcet
 matiam un̄ spasmus fit. Si ū spasmus p̄ febre uenit
 ex siccitate ⁊ ḡsūptione fit humiditatis. p̄t calore
 p̄cedentis febris. qd̄ pei est prior. Maxime hic spasmū p̄
 febre que fit ex aptemate cerebri nascit̄. vñ galien⁹. Quā
 inq̄t spasmū p̄ febre nascens pessimū est. Spasmus ex frig
 nascens ḡplexione aut est intior sic cū ex hum̄ frigidū.
 ḡgelant. ⁊ corrugant̄ lacti corpū. ⁊ maxime illi qui
 sunt spondiles dorsi l̄ colli. seu totū corpū. Si in m̄bris
 sit antiorib⁹ antior uocat̄ spasmū. Si in p̄tiorib⁹ p̄tior
 uocat̄ spasmū. Si in toto corpe spasmū absolutū ē sigcō est
 qz rubeus uiridis l̄ luid⁹ est color oculi q̄s̄ foris exeunt

⁊ neq; subito
 uenit hic s̄ pau-
 lati ypoc bonū
 ē inq̄m febs p̄
 spasmū q̄ spasmū
 p̄ febre. febs
 enī ē p̄ spasmū
 ex plenitudine

colorum. Virilia membra fortia sunt et sicca, parum ex plenitudine, spasmus patientia. Qui cum euenerit durus est sanari. Signum eius quia uenit subitus dieta ante fuit pertinens plenitudini. Aliquando etiam post ebrietatem uenit. Ypocras qui habens inquit
 5 spasmus si febres quartanę superueniunt cito soluitur spasmus eorum. Hęc febris ex putredine grossi et melancholici, humoris. Quod cum calefit, dissoluitur et consumitur in membris. Oportet autem intelligi quia si iuuenes et adolescentes epilepsiam, paralisin, apoplexiam habuerint in estate ex plenitudine
 10 pessima et molesta eius contingit. Cause enim has facientes passiones, etatibus eorum non sunt conuenientes. Minus molestę sunt et cicius deficiunt, si senibus in hiemę ueniunt propter concordiam passionum, ad complexionem eorum et naturam temporis anni.

De spasmō ex inanitione |xi/

15 **S**pasmus ex inanitione siccitas est nerui contractio¹ sui cum contractione lacerti in se et membri anus minoratione sicut uidemus in cordis cithare, quę cum igni appropinquat aut calido aeri contrahuntur, et per se rumpuntur. Est autem hunc spasmus intelligi, de inanitione precedenti sicut nimia solutione
 20 uentris, aut in mulieribus fluxu sanguinis aut de uulneribus siue de naribus. Similiter de re sectatiua² sicut labore, fame, uigilia, febre acuta. Hic spasmus peior est quam qui ex plenitudine * humores dissoluit, et propter calorem desiccatur materiam unde spasmus fit. Si uero spasmus post febrem uenerit
 25 ex siccitate et consumptione fit humiditatis, propter calorem precedentis febris, quod peius est priori. Maxime hic spasmus post febrem quę fit ex apostemate cerebri nascitur. Vnde galienus. Omnis inquit spasmus post febrem nascens pessimus est. Spasmus ex frigida nascens complexionem aut est interior sicut cum ex humoribus frigidis,
 30 congelantur, et corrugantur, lacerti corporis, et maxime illi qui sunt spondiles dorsi uel colli, seu totius corporis. Si in membris sit anterioribus anterior uocatur spasmus. Si in posterioribus posterior uocatur spasmus. Si in toto corpore spasmus absolutus cuius significatio est quia rubeus uiridis uel liuidus est color oculi quasi foris exeunt

* neque subito uenit hic sed paulatim ypocras bonum est inquit febris post spasmus quam spasmus post febrem, febris enim cum post spasmus est ex plenitudine

¹ contractio

² siccatiua

et maiores apparent. quia fuerit. Infirmitas quasi videt. corpus inflat. sonant digiti eius. Vigiliis. urine solutione. digestionis gustus patitur. Urina paulatim exit sic sanguis. In unio morbi vacuunt singultum. et dolore in capite cubiti. in dorso. Aliquam tremore. alecto per spasmum cadit. Hec spasmi et thetani hincum expectet mori in die quartum. que die si transierit morbus transit et spes est sanandi. Spasmus que nervus patitur exaspermate calidus est. cum ad cerebrum pervenit passio. Vbi asperma nascitur. unum pellit et vacuunt. **De tremore et spasmus. xi.**

tremore et spasmus.

x. g. t.

Tremor contingit ex defectu motus virtutis que in nervis est. Est autem duabus de causis aut scilicet de interiori et de exteriori. Interiori sic de frigore plenione sic vacuunt seniores. et aqua frigida bibentes. siue in ipsa balneantes. siue nimium vinum bibentes. multum et vinum refrigerat corpus. virtutem dissipat. aut ex oppilatione grossorum humorum virtutem motuam grahntium. ne perfecte transire possit ad nervum unum deficit motus illi nervi aut de humoribus grossis in ipso nervo coadunatis. Quia vero virtus motiva membra trahit sursum. ipsi sui gravitate deprimunt deorsum. Intaque duo motus veniunt quorum qui unum tremor se vocandi. de exteriori causa. sic angustia. ira. suspitione. timore. Titillationes. ictigationes. de grossa uentosa et fumo sa se nascentes. quod intelligitur. quod frigidum nascuntur tepidum et frigidum atque flegmaticum corporibus cum in aqua frigida balneentur. **De Gibbositate. xii.**

Gibbositate. xii.

6

Gibbositas autem anterior que fit cum dorsum spondiles anteriori exeunt. aut posteriori cum protrudunt in posteriori. Aliquam etiam exeunt in aliquod latum et quod inde fit vocatur tortuosum. Erunt autem spondilium aut de causa est interiori aut exteriori. De interiori sic cum homines se grossi et viscosi quibus nucha extenditur. et ligamenta spondilium infunditur. et lubricis spondiles efficiunt. Deinde separe suum locum exeunt. Item de causa interiori sic cum calidus asperma nascens in lactis spondilibus incanis quas operiens de lo

et maiores apparent, quam fuerunt. Infirmus quasi ridet, corpus inflatur, sonant digiti eius. Vigiliis, urine solutionem, digestionis constipationem patitur. Vrina paulatim exit sicut sanguis. In inicio morbi paciuntur singultum, et dolorem in capite cubitis, in dorso. Aliquando tremorem, a lecto propter spasnum cadunt. Hunc spasnum et thetanum habentium expectetur mors in diem quartum, quem diem si transierint morbus transit et spes est sanandi. Spasmus quem neruus patitur ex apostemate calido est, cum ad cerebrum peruenit passio. Vbi apostema nascitur, unde pelli-

5 in dorso. Aliquando tremorem, a lecto propter spasnum cadunt. Hunc spasnum et thetanum habentium expectetur mors in diem quartum, quem diem si transierint morbus transit et spes est sanandi. Spasmus quem neruus patitur ex apostemate calido est, cum ad cerebrum peruenit passio. Vbi apostema nascitur, unde pelli-

10 culę paciuntur. *De tremore qui et paralis .xi.*

Tremor contingit ex defectione motiue uirtutis que in tremantibus est membris. Est autem duabus de causis aut scilicet de interiore uel de causa exteriori. Interiore sicut de frigida complexione sicut paciuntur seniores, et aquam frigidam bibentes, siue in ipsa balneantes, siue nimium uinum bibentes, multum enim uinum refrigerat corpus, uirtutem dissipat, aut ex oppilatione grossorum humorum uirtutem motiuam contrahentium, ne perfecte transire possit ad membrum, unde deficit motus illius membri aut de humoribus grossis in ipso membro coadunatis. Quia uero uirtus motiua membra trahit sursum, ipsi sui grauitate deprimunt deorsum. Inter que duo motus ueniunt contrarii, qui iuncti tremor sunt uocandi. De extiori¹ causa, sicut angustia, ira, suspicione, tremore. Titillationes, ictigationes, de grossa uentosa et fumosa sunt nascentes, quod intelligitur, quia frigidis nascuntur temporibus et frigidis atque flegmaticis corporibus cum in aqua frigida balne-

15 in ipsa balneantes, siue nimium uinum bibentes, multum enim uinum refrigerat corpus, uirtutem dissipat, aut ex oppilatione grossorum humorum uirtutem motiuam contrahentium, ne perfecte transire possit ad membrum, unde deficit motus illius membri aut de humoribus grossis in ipso membro coadunatis. Quia uero uirtus motiua membra trahit sursum, ipsi sui grauitate deprimunt deorsum. Inter que duo motus ueniunt contrarii, qui iuncti tremor sunt uocandi. De extiori¹ causa, sicut angustia, ira, suspicione, tremore. Titillationes, ictigationes, de grossa uentosa et fumosa sunt nascentes, quod intelligitur, quia frigidis nascuntur temporibus et frigidis atque flegmaticis corporibus cum in aqua frigida balne-

20 ua membra trahit sursum, ipsi sui grauitate deprimunt deorsum. Inter que duo motus ueniunt contrarii, qui iuncti tremor sunt uocandi. De extiori¹ causa, sicut angustia, ira, suspicione, tremore. Titillationes, ictigationes, de grossa uentosa et fumosa sunt nascentes, quod intelligitur, quia frigidis nascuntur temporibus et frigidis atque flegmaticis corporibus cum in aqua frigida balne-

25 entur. *De Gibbositate .xii.*

Gibbositas autem anterior quod fit cum dorsi spondiles anterior exiunt, aut posterior cum protenduntur in posterius. Aliquando etiam exiunt in aliquod laterum et quod inde fit uocatur tortuosum. Exitus autem spondilium aut de causa est interiori aut exteriori. De interiori sicut cum homines sunt grossi et uiscosi quibus nucha extenditur, et ligamenta spondium² infunditur, et lubricę spondiles efficiuntur. Deinde separate suum locum exiunt. Item de causa interiori sicut cum calidum apostema nascens in lacertis spondilibus uicinis quas comprimens de lo-

30 um aut de causa est interiori aut exteriori. De interiori sicut cum homines sunt grossi et uiscosi quibus nucha extenditur, et ligamenta spondium² infunditur, et lubricę spondiles efficiuntur. Deinde separate suum locum exiunt. Item de causa interiori sicut cum calidum apostema nascens in lacertis spondilibus uicinis quas comprimens de lo-

¹ exteriori

² spondilium

co suo expellit aut de uentositate sub² spondiles se clauden-
 te. Hec spondiles p²unt et a loco suo secludit. De causa extio-
 ri sicut causu p²usione et similib². Gibbositat aut a deo est
 apta ut n² significatiomb² indigeat. S² in ea q² est exapte-
 mate. seq² tussis. ang²ria. anhelit². que est ortomiosis. Opor-
 tet aut intelligi q² gibbosi p² aptema pectoris. ante eta-
 te cito se mouit. Apt² eni nascens his quoz m²bra augm²
 tent. et ipsu in pectore augm²abr. neq² pect² p² hanc pa-
 sione dilatat. neq² cost² crescit. Cor aut² et pulmo sep² ac-
 cipiunt in cantu qd² cu² fiat pect² minuit² et q²string² prop-
 t² costas n² crescentes. Apt² uero cor q² et pulmo semper
 augm²tant. Vn² necesse est anhelit² q²stringat. ex q² duri-
 ae mouunt. Ypoc². h²ntes gibbu cu² t² et anhelitu. an-
 etate mouunt. Locu spondilis infirme pot² certifica-
 re. si sup² spondiles dorsi manu tua a sin² usq² deorsum
 moueris. Cu² aut² man² tua sup² spondite que foras exierit
 cecidit. atq² sin² su² ascendit. aut introierit t² deorsu eue-
 nerit aut de medio dorsi se mouit intendens q² ibi in-
 firmitas sit. Hec s² significoes et cause morboz in cere-
 bro et neruis ad ipso procedntib²; nascentu. **De pas-**

P

Passione q² nascit² i m²bs selu² et ab oculis icupiedu.
 Passiones oclor² in cunctua t² in cornea s² t² in uuea
 t² in euagaido t² in uuea et crystallina t² in palpebris.
 ut in anglis oclor² aut in pelliclis unius aut in lacris oclor²
 et palpebras mouentib²; aut in uenis que ad oclor² ueniut
 aut de pelliclis cerebri. Passiones in quinctua nascent²
 tes s² obtalma. tumor duricia. prurigo. siuula. pectigo-
 ungula. Obtalma e² cal² apt² nascens in quinctua. et e²
 t²plex. Vna est nascens de causa p²mitua sic sole. pulue.
 fumo. oleo cal² et similib². Est et febris qua sine apt² pa-
 ciunt² oclor². cui causa si auferat² quies succedit. Sig²co
 hui² obtalmie s² lacrim². rubores. ardores. et oia parua.
 S² cda est turbulencia. m²chis. et rubor priore maior et do-
 lor. Nascat² hec ab extio² causa sic et prima. s² fortior

Passione q² nascit²
 i membr² sensiu² et
 oculis in ap²rendu.
 xij

co suo expellit, aut de uentositate subtus spondiles se clauden-
 te. Hęc spondiles premit et a loco suo secludit. De causa exteriori
 sicut cæusu percussione et similibus. Gibbositas autem adeo est
 aperta, ut non significationibus indigeat. Sed tamen eam quę est ex aposte-
 5 mate, sequitur tussis, angustia anhelitus, quę est ortomiosus. Opor-
 tet autem intelligi quia gibbosi propter apostema pectoris, ante eta-
 tem cito sunt morituri. Apostema enim nascens his quorum membra augmen-
 tentur, et ipsum in pectore augmentabitur, neque pectus propter hanc pas-
 sionem dilatatur, neque costę crescunt. Cor autem et pulmo semper ac-
 10 cipiunt incrementum, quod cum fiat pectus minuitur et constringit prop-
 ter costas non crescentes. Apostema uero cor quoque et pulmo semper
 augmentantur. Vnde necesse est anhelitus constringatur, ex qua duri-
 cie moriuntur. Ypocras. Habentes gibbum cum tussi et anhelitu, ante
 etatem moriuntur. Locum spondilis infirmę poteris certifica-
 15 re, si super spondiles dorsi manum tuam, a sursum usque deorsum
 moueris. Cum autem manus tua super spondilem quę foras exierit,
 ceciderit, atque sursum ascenderit, aut introierit uel deorsum eue-
 nerit aut de medio dorso se mouerit intendens quia ibi in-
 firmitas sit. Hęc sunt significationes et cause morborum in cere-
 20 bro et neruis ab ipso procedentibus nascentium. *De pas-
 sione que nascitur in membris sensuum et ab oculis incipiendum.*
 Passiones oclorum¹ in coniunctiua uel in cornea sunt uel in uuea
 uel in euagaido uel inter uueam et cristallinam uel in palpebris,
 ut in angulis oculorum aut in pelliculis uisus aut in lacertis oculos
 25 et palpebras mouentibus aut in uenis quę ad oculos ueniunt
 aut de pelliculis cerebri. Passiones in coniunctiua nascen-
 tes sunt obtalmia, tumor duricia, prurigo, siuila, pectigo,
 ungula. Obtalmia est calidum apostema nascens in coniunctiua, et est
 triplex. Vna est nascens de causa primitiua sicut sole, puluere,
 30 fumo, oleo calido et similibus. Est et febris quam sine apostemate pa-
 ciuntur oculi, cuius causa si auferatur quies succedit. Significatio
 huius obtalmię sunt lacrimę, rubores, ardores, et omnia parua.
 Secunda est turbulentia, in culis² et rubor priore maior et do-
 lor. Nascitur hęc ab exteriori causa sicut et prima, sed fortior

¹ oculorum

² oculis

est causa. aut de interiori si cal' captemate in quincti-
 ua nascente p' hum' calidos descendentes de cere-
 bro. ⁊ defecione ipsius m'br'. Hui' mo'i est q'da de-
 bil' queda fortis. Signif' debil' q' causa sua discedu-
 te ⁊ ipsa disced'. Est ⁊ durior cui sigco dolor. tumor
 duriciet ⁊ multe lacrimę plenitudo uenarū. q' ex
 numia fit materia ⁊ sanguinolenta. Tumorū sē-
 un' modi. Vñ que subito paciunt'. ⁊ maxime in su-
 p'iorib'. Sigco eius color est alb' angli oclorū quasi
 morsura muscarū aut cunicū paciunt'. Sed' mo-
 dus peiore tumidior ⁊ frigidior. que si tangat digi-
 tal' forma digitorū remanet ibi. Aliqñ lacrimę ha-
 bent'. Aliqñ non paruu' est dolor. Terci' est fortior
 que si digiti p'foret nullū tñ uenigū ibi remanet
 neq; dolore. Quart' est fortissim' atq; maxim'. in quo
 aptema. ocli ⁊ palpebrę aufert partē usq; ad sup-
 cilia. Est aut' apostema durū non digiti p'forandū.
Color ei' hui' nascit'. ⁊ plurimū in uariolis ⁊ obtal-
 mia duricia nascit'. ⁊ maxime in hieme. Duricię
 paciunt' ocli cū palpebris. cū rubore ⁊ dolore mo-
 tu ⁊ guttate numia. siccitate martoris parua ⁊
 dura. coadunacione. guttate apiendi oculos. in
 suscitacione asōno. Pruriginis sig. lacrimę sē salse. u-
 trex. oculos incedentes. in palpebris rubores. ⁊ prurigi-
 nes. Si uila est uena sanguinis plena. ⁊ g'la que sem-
 p' augmētat'. rubescat. ⁊ ing'lat'. Aliqñ lacrimas hñs
 rubore quoq; ⁊ pruriginē. ocli q'si nebula hñt fumo-
 sam. Pecha est sangs descendens ad quinctiua de ruy-
 tā uenariū. que aut de p'cussione nascit' aut de uulnē.
Vngula supfluitas neruosa nascens in maiori anglo ocli
 h. que extendit' usq; in nigdine cooperiens uisū ⁊ q-
 trahens. hę sūt passionēs in quinctiua nascentes. Que
 aut nascunt' in cornea cū dolore numio p'ringenti
 ad t'pora maxime in motu dolore faciens capitis

est causa, aut de interiori si calido capostemate¹ in coniunctiua nascente propter humores calidos, descendentes de cerebro, et defectione ipsius membri. Huiusmodi est quedam debilis quedam fortis. Significatio debilis quia causa sua discedente et ipsa discedit. Est et durior cuius significatio dolor, tumor duricies et multę lacrimę plenitudo uenarum, quod ex nimia fit materia et sanguinolenta. Tumoris sunt .iiii. modi. Vnus quem subito paciuntur, et maxime in superioribus. Significatio eius, color est albus, anguli oculorum quasi morsuram muscarum, aut cimicum paciuntur. Secundus modus peior est tumidior et frigidior, quem si tangas digitis forma digitorum remanet ibi. Aliquando lacrimę habentur, aliquando non paruus est dolor. Tercius est fortior quem si digitus perforet nullum tamen uestigium ibi remanet neque dolorem. Quartus est fortissimus atque maximus, in quo apostema, oculi et palpebrę aufert partem usque ad supercilia. Est autem apostema durum, non digitis perforandum. Color eius liuidus nascitur, et plurimum in uariolis et obtalmia diuturna nascitur, et maxime in hieme. Duriciem paciuntur oculi cum palpebris, cum rubore et dolore motium et grauitate nimia, siccitate marcoris parua et dura, coadunatione, grauitate aperiendi oculos, in suscitacione a somno. Pruriginis significaciones, lacrimę sunt salseę, uitreę, oculos incendentes, in palpebris rubores, et pruriginis. Siuila est uena sanguinis plena, et grossa que semper augmentatur, rubescit, et ingrossatur, aliquando lacrimas habens ruborem quoque et pruriginem, oculi quasi nebulam habent fumosam. Pectia est sanguis descendens ad coniunctiuam de ruptura uenarum, quę aut de percussione nascitur aut de uulnere. Vngula superfluitas neruosa nascens in maiori angulo oculi, quę extenditur usque in nigredinem cooperiens uisum et contrahens. Hę sunt passionēs in coniunctiua nascentes. Quę autem nascuntur in cornea cum dolore nimio pertingenti ad tempora maxime in motu dolorem faciens capitis

¹apostemate

et fastidii. Currit autem ad oculos acutus humor ut non possint oculi acuti colliri pati. Vulnerum sunt. vii. species. Quatuor nascuntur in superficie sua. et tria accubantia in ipsa. De unguine in superficie est unum firmo simile. incipiens a nigredinis oculi loco maiore. Secundum est profundum. et minus eius color. porre est albius. Tertium nascitur super corona nigredinis oculi. accipiens parvum locum albedinis. Color eius super nigredine albus. et super albedine rubeus. Similiter omnes pustule et uulna super nigredine sunt alba. quia super cornea sunt posita. que autem super albedine rubea. quia sunt in unguine. Quartum uulnus est in extremitate corneae. assimilatum furcile. Trium accubantium primum est profundum. camera tum putredinis hinc multum. oculos cum stringas erit inde humiditas. et quomodo. quia oculos panniculi sunt gemesti. Pustule nascuntur de humiditate in cortice corneae se coadunante. et sunt multe. et diuise in colore. aut in dolore aut in equalitate sicut ostensione. In colore. quia quaedam est alba. quedam uero nigra. In dolore. quia quaedam nimium est dolor. quaedam uero paruum. In ostensione quod sit furca. quia quaedam furca est sana. quedam maxima passione gignans. nimia uero paucitate. Nec diuinitas autem est de materia aut de loco suo. De materia. quia quaedam multa. quaedam pauca. Aliquam acuta. aliquam utrea. aliquam suavis. aliquam subtilis. aliquam grossa. De loco. quia aliquam per primum locum corneae aliquam per secundum. aliquam per tertium. Que de materia fit multa subtilis et acuta. durissima est et pictosa cum multa materia extensione facta in oculo. et acutum. et quaedam punctione. Si de materia est grossa et parua. salubris et minus hinc doloris. Que sub primo est cortice minoris est doloris et coloris nigri. Si tamen spiritum contrahit insibile et uinea nigredine. Que per medio est et salubrior. Salubrior in qua omnia prout que in cornea sunt extiori. ablata apertione oculi. Si enim purgatur cornea aut ei fundatur pars non magnus est pictus. Si remaneat cicatrix non uisum contrahit. cum non super perfora

et fastidium. Currit autem ad oculos acutus humor ut non possint oculi acutum collirium pati. Vulnerum sunt .vii. species. Quatuor nascuntur in superficie sua, et tria accubantia in ipsa. De .iiii. in superficie est unum firmo simile, incipiens

5 a nigredinis oculi loco maiore. Secundum est profundius et minus eius color, priore est albior. Tercium nascitur super coronam nigredinis oculi, accipiens paruum locum albedinis. Color eius super nigredinem albus, et super albedinem rubeus. Similiter omnes pustulę et uulnera super nigredinem sunt alba, quia super cornea

10 sunt posita, quę autem super albedinem rubea, quia sunt inconiunctiua. Quartum uulnus est in extremitate corneę, assimilatum furcule. Trium accubantium primum est profundum, camera-
tum, putredinis habens multum, oculos cum stringas currit inde humiditas, quod contingit, quia oculorum panniculi sunt commesti. Pus-

15 tulę nascuntur de humiditate in corticę corneę se coadunante, et sunt multę, et diuersę in colore, aut in dolore aut in equalis futura sit ostensione. In colore, quia quedam est alba, quedam uero nigra. In dolore, quia quedam nimii est doloris, quedam uero parui. In ostensione qualis sit futura, quia quedam futura est

20 sana, quedam maximam passionem generans, nimiam uero paucitatem. Hęc diuersitas aut est de materia aut de loco suo. De materia, quia quedam multa, quedam pauca. Aliquando acuta, aliquando uitrea, aliquando suavis, aliquando subtilis, aliquando grossa. De loco, quia aliquando post primum locum corneę aliquando post secundum, ali-

25 quando post tertium. Quę de materia fit multa subtili et acuta, durissima est et periculosa cum multa materia extensionem facit in oculo, et acumen, et quandam punctionem. Si de materia est grossa et parua, salubris et minus habens doloris. Quę sub primo est corticę, minoris est doloris et coloris nigri. Sed tamen

30 spiritum contrahit uisibilem et uueam nigredinem. Que post secundum mediocris et salubrior est. Salubrior inquam omnibus pustulis quę in cornea sunt exteriori, ablata a perforatione oculi. Si enim putrescat cornea aut eius fundatur pars, non magnum est periculum. Si remaneat cicatrix non uisum contrahit, cum non super perfora-

tionē sit. S; si sup perforationē sit ⁊ putrescat. cornea
 aut fundat. pforat ad uueā. ⁊ si cicatrix pmaneat ⁊
 trahit ꝑꝑe uisibil' ne pforam transeat. Est ⁊ alt' mor-
 bus qui retro corneam nascit' aut de uulnē aut de
 cephalea. aut de obtalmia. paruu' sibi accipiens lo-
 cū in cornea. unguisā assimilans in forma. Est ⁊ alt'
 maioris capacitatis peior peiori in extrinittendis
 oculis. Emulsio aut' ista. de fissura nascit' cornea. ⁊ est
 aut ex uulnib'. aut ex ꝑꝑat'. Exi' aut' im. s; g'na. Pri-
 mu' cū de uuee' suba paruu' q'dā q'ū formice' cap' ex-
 eat. q'd qui uidit estimat q' pustula sit. S; differt.
 q' hec colore f' uueā h't. ut pote si uuea sit nig. ⁊
 ista colore erit nig. Si alba. ista erit alba. Si glau-
 ca. glauca. ⁊ radij ei alba. Pustula in albedine oculi
 nascens h't rubore ⁊ pulsationē. Scda spes est albama-
 ior. similis uuee'. Tercia est ita alta. ut transeat palpebras
 ⁊ ueniat ad alia. Quarta uocat' acuta ⁊ in exitu lon-
 ga ut pars corneę uingat' cū ipsa. ⁊ q'ū cap' acute ef-
 ficit. Pannicli qui d'nt macule s't subtiles in cornea
 extiori. ⁊ quidā g'li intiori. Hęc s't passionē corneę. U-
 uea foraminis h't largitate atq; strictionē. Largitas
 foraminis duob; modis est aut natā' aut de apostemate
 nascente in uuea. ⁊ extendente eā. aut de multa euagai-
 de. H' sepe nascit' pueris ⁊ mulieribus. Quā q' multa h't
 aut parū aut nich' uidet. Parua res maior ei uidet. q'
 est. Scd' aut de magna ē ꝑꝑulsionē aut de cal' ap'tem.
 S tricho aut natā' est aut de molliatē ut dixim' in ꝑꝑe-
 dentib' cū causā accidentale tetigim'. Sig' hay duay
 passionū sensui palā s't. Si enī infirmū ad solē stare
 feceris. ⁊ oculos ei solī apposueris. pforationē uidebit
 in uuea si maior aut minor sit quā oporteat. Passio
 int' uueā nascens. ⁊ cristalleidon aqua est. ⁊ sumus
 ascendens de stō. Aqua ex humiditate g'liā int' uue-
 am ⁊ cristalleidon est g'gelata spm uisibile g'rahēt

tionem fit. Sed si super perforationem sit et putrescat, cornea
aut fundatur, perforat ad uueam, et si cicatrix permaneat con-
trahitur spiritus uisibilis ne per foramen transeat. Est et alter mor-
bus qui retro corneam nascitur aut de uulnere aut de
5 cephalea, aut de obtalmia, paruū sibi accipiens lo-
cum in cornea, unguam assimilans in forma. Est et alter
maioris capacitatis peior peiori, in extramittendis
oculis. Emissio autem ista, de fissura nascitur cornea, et est
aut ex uulneribus, aut ex pustulis. Exitus autem .iiii. sunt genera. Pri-
10 mum cum de uueę substantia paruū quoddam quasi formicę caput ex-
eat, quod qui uiderit estimat quia pustula fit. Sed differt,
quia hec colorem secundum uueam habet, utpote si uuea sit nigra, et
ista colore erit nigra. Si alba, et ista erit alba. Si glau-
ca, glauca, et radix eius alba. Pustula in albedine oculi
15 nascens habet ruborem et pulsationem. Secunda species est alba ma-
ior, similis uueę. Tercia est ita alta, ut transeat palpebras
et ueniat ad cilia. Quarta uocatur acuta et in exitu lon-
ga ut pars corneę iungatur cum ipsa, et quasi caput acute ef-
ficatur. Panniculi qui dicuntur macule sunt subtiles, in cornea
20 exteriori, et quidam grossi interiori. Hę sunt passionēs corneę. V-
uea foraminis habet largitatem atque strictionem. Largitas
foraminis duobus modis est aut naturalis aut de apostemate
nascente in uuea et extendente eam, aut de multa euagai-
de. Hec sepe nascitur pueris et mulieribus. Quam qui multam habet
25 aut parum aut nichil uidet. Parua res maior ei uidetur, quam
est. Secundus aut de magna est percussione aut de calido apostemate.
Strictio aut naturalis est aut de mollicię ut diximus in prece-
dentibus cum causam accidentalem tetigimus. Significationes harum duarum
passionum sensui palam sunt. Si enim infirmum ad solem stare
30 feceris, et oculos eius soli apposueris, perforationem uidebis
in uuea si maior aut minor sit quam oporteat. Passio
inter uueam nascens, et cristalleidon aqua est, et fumes
ascendens de stomacho. Aqua ex humiditate grossa, inter uue-
am et cristalleidon est congelata, spiritum uisibilem contrahens

ne foras exeat. Sigē sua in unio. qz infirmū qñ amice.
 muscas. fustes. pilos. splendores. uideat ante oculos.
Sed hec accidētia ex passione nascuntur cerebri. aut ex
 ore stomi. cū sum in erierit. Ex isto intelligim si pforatio
 oclorū clara. nnulla hñs macula uidebit. i. imaginatio
 apparuerit ad tēp. ad tēp non. Ad tēp auget. i. ad tēp im-
 minuit. i. in oculis utriq; fuerit infirmū in stomi punctura
 i. ardore senserit. Si u. uomitū aut iera pigra. accepit
 imaginatio aufert. i. quiescit. augmetur cū nimū co-
 mederit. minuit cū minucū. Imaginatio est ex aqua g-
 tunia in q̄litate augendi. i. minuendi. unde neq; au-
 get cū ho saturat. neq; minuit cū parū comedit. neq; pi-
 gra i. uomitū adiuuat. Aliqñ ab uno oculo incipit. i. cū
 pfecta sit uisū q̄hit. Est aut multarū spērū. Quedā
 n. nigrū colore hñt oclorū. qdā utreū. qdā albū. alia i.
 citūm. alia in uiridē. alia uenetū. Aliqñ tñ n̄ est ex
 aqua h̄ color s; pod est euagardos exsiccatio qd̄ discunt
 qz in aquatica. imaginatio ab unio uidr. cū siq; medi-
 cet. uisū redit. Que ex deficcatione euagardos fit nullā
 habet imaginationē oculi minorant. i. q̄sumunt. Vñ hec
 passio oclorū uocat q̄suptio. Ex aq̄ aliqñ oculi si medicet. No
 p̄fic. aliqñ nūq. in adiuuat. qd̄ pbabit. Si oculo uno cla-
 uis digiti supponat. i. alto p̄spiciat. Si ḡ pforatio oculi
 large dilatetur adiuuat. Sin aut p̄ impossibili habeat.
Altera pbatio. Infirmū in sole stet. i. te aspiciat firmit tu
 u sup̄ superiores palpebras utriq; tuū pollice pone. i. su-
 bito in tolle. Si aq̄. indū moueri. i. d̄sp̄gi. desiste me-
 dicari. qz mch̄ eū adiuuabit. Qd̄ si aq̄ stetit medicina
 p̄dit. Passiones in palpebris nascentes. s̄ aurat. scabies.
 ḡndo. petrositas. uiscositas. acuitas. q̄pbatio. pili sup̄flui.
 pedicli. ordeū. pili m̄simoy. fauuis. formica. glans. ca-
 sus. alioy. Aurat est pingue corp̄. i. uiscosū. cū neruis
 i. pellicis. telatū nascent in palpebra intiori desup̄.
 p̄ mala accidētia maxime in pueris. Sig. qz palpe-

ne foras exeat. Significatio sua in inicio, quia infirmus quasi cimices,
 muscas, fustes, pilos, splendoros, uideat ante oculos.
 Sed hæc accidentia ex passione nascuntur cerebri, aut ex
 ore stomachi cum fumus in¹ exierit. Ex stomacho intelligimus si perforatio
 5 oculorum clara, et nullam habens maculam uidebitur et imaginatio
 apparuerit ad tempus, ad tempus non. Ad tempus augetur et ad tempus mi-
 nuitur, et in oculis utrisque fuerit infirmus in stomacho puncturam
 et ardorem senserit. Si uero uomitum aut iera pigra, acceperit,
 imaginatio aufertur, et quiescit, augmentatur cum nimium co-
 10 mederit, minuitur cum in incium². Imaginatio est ex aqua con-
 tinua in qualitate augendi et minuendi, unde neque au-
 getur cum homo saturatur neque minuitur cum parum comedit neque pi-
 gra uel uomitu adiuuatur. Aliquando ab uno oculo incipit, et cum
 perfecta sit uisum contrahit. Est autem multarum specierum. Quedam
 15 enim nigrum colorem habet oculorum, quedam uitreum, quedam album, alia in
 citrinum, alia in uiridem, alia uenetum. Aliquando tamen non est ex
 aqua hic color sed potius est euagaidos exsiccatio quod discernitur
 quia in aquatica, imaginatio ab inicio uidetur, cui si quis medi-
 cetur uisus redit. Quæ ex deficcatione³ euagaidos fit nullam
 20 habebit imaginationem oculi minorantur et consumuntur. Vnde hec
 passio oculorum uocatur consumptio. Ex aqua aliquando oculi si medicentur
 proficit, aliquando numquam inde adiuuatur, quod probabitur. Si oculo uno cla-
 uso digitus superponatur et altero prospiciatur. Si ergo perforatio oculi
 large dilatetur adiuuatur. Sin autem pro impossibili habeatur.
 25 Altera probatio. Infirmus in sole stet, et te aspiciat firmiter tu
 uero super superiores palpebras utrumque tuum pollicem pone et su-
 bito inde tolle. Si aquam uideris moueri et dispergi, desiste me-
 dicari, quia nichil eum adiuuabit. Quod si aqua steterit medicina
 proderit. Passiones in palpebris nascentes, sunt auratus, scabies,
 30 grando, petrositas uiscositas, acuitas, comprobatio, pili superflui,
 pediculi, ordeum, pili inuersi morum fauus, formica, glans, ca-
 sus ciliorum. Auratus est pingue corpus et uiscosum, cum neruis
 et pelliculis, telatum nascens in palpebra interiori desuper
 propter mala accidentia maxime in pueris. Signa, quia palpe-

¹ inde

² minimum

³ desiccatione

bra emollita n̄ f̄ oportet sursum ascend. neq; splendē
 te uidere pot̄ solē. Qui si aspexerit cito lacrimat̄ n̄
 sepe obtalmia patit̄. Scabiei. iii. ḡna sunt. Vni nas
 cit̄ de sup̄ inuicior palpebra. n̄ est aspm. Altm̄ ad su
 pī n̄ est rubei. que n̄ dolorosū. ambo ocli h̄nt hu
 miditate. Tertium forci est n̄ aspi ut inuicior palpe
 bra q̄si sic fissa. uideat. n̄ est rubicōdi in quo maior
 dolor ḡuitas n̄ prurigo h̄nt. Quartū fortissimū est
 n̄ rubicōdissimū dolore h̄nt maximū. ḡuitate quoq;
 n̄ prurigne. aspitate n̄ ḡuitate n̄ in palpebra du
 riae. Hec spes diutina est. Grando humiditas est q̄
 gelata in inuicior palpebra sic ḡndo. Alba est aute
 de hum̄ frigidis. n̄ flegmat̄. Petritas est humor in palpe
 bra sic petra. Viscositas est aut unī palpebre cū albedi
 ne ocli n̄ nigōine. aut ad se inuicē utriusq;. Hec nasci
 tur ex oclor̄ uulnib;. aut ex ungule medicaminibus.
 n̄ similib;. Acum est grauitas in palpebra de uentosa
 te ḡsa. Sentit autem infirmū cū a sono exatet̄ q̄si
 arena aut puluere in oclō. Cooptionis tres s̄t spes.
 Vna est altitudo sup̄ioris palpebre cū oclm̄ n̄ possit
 cooperire. Hec au naturalr̄ est aut qz palpebra n̄
 est q̄suta ut oportet. Secda ē paruitas palpebre
 natat̄. Tercia uniuersitas inferiour ad extioie. Hec aut
 ex uulne nascit̄. aut ex sup̄fluitate carnis propter
 uuln̄. Ordeū est ap̄t̄ nascens in extremitate an
 gli palpebre ut ordi forma. Pedicli s̄t minuti nas
 centes in palpebris. plurimū qui dietant̄ un̄ hum̄
 in corpe nascant̄. Oloy est carnis petacia rubeam
 ḡdm̄ p̄tingens. suspensa oclis nascens ex pucre
 dine sanguis. formica est fissura nascens in extre
 palpebra. Vnde paulatī in oia p̄phet̄ cadit. fa
 uis est q̄si formica sed uueo humou maḡ uicina.
 Pili nascunt̄ in palpebra. inuicior ḡna oclm̄. pun
 gentes eū in q̄ hum̄ coadunari faciunt. Palpebra

bra emollita non secundum quod oportet sursum ascendit, neque splendentes uidere potest solem. Qui si aspexerit cito lacrimatur et sepe obtalmiam patitur. Scabiei .iiii. genera sunt. Vnum nascitur desuper interiori palpebra, et est asperum. Alterum ad superius et est rubeum, graue et dolorosum, ambo oculi habent humiditatem. Tercium forcius est et asperius ut interior palpebra quasi ficus fissa, uideatur, et est rubicundius in quo maior dolor grauitas et prurigo habentur. Quartum fortissimum est et rubicundissimum dolorem habens maximum, grauitatem quoque et pruriginem, asperitatem et grauitatem et in palpebra duriciem. Hęc species diuturna est. Grando humiditas est congelata, in interiori palpebra, sicut grando. Alba est autem de humoribus frigidis, et flegmaticis. Petrositas est humor in palpebra, sicut petra. Viscositas est aut unius palpebrę cum albedine oculi et nigredine, aut ad se inuicem utriusque. Hęc nascitur ex oculorum uulneribus, aut ex ungule medicaminibus, et similibus. Acumen est grauitas in palpebra de uentositate grossa. Sentit autem infirmus cum a somno excitetur, quasi arenam aut puluerem in oculo. Cooperitionis tres sunt species.

20 Vna est altitudo superioris¹ palpebrę cum oculum non possit cooperire. Hec autem naturaliter est aut quia palpebra non est consuta ut oportet. Secunda est paruitas palpebre naturalis. Tercia uniuersitas inferioris ad exteriorem. Hec aut ex uulnere nascitur, aut ex superfluitate carnis propter

25 uulnus. Ordeum est apostema, nascens in extremitate anguli palpebrę ut ordeus forma. Pediculi sunt minuti nascentes in palpebris, plurimum qui dietantur unde humores in corpore nascantur. Morum est carnis peticia² rubea nigredini pertingens, suspensa oculis nascens ex putredine sanguinis. Formica est fissura nascens in extre³

30 palpebra. Vnde paulatim in oram prophetę cadit. Fauus est quasi formica sed uueo humori magis uicina. Pili nascuntur in palpebra, interiori contra oculum, pungentes eum in quo humores coadunari faciunt. Palpebra

¹ superioris

² pectia

³ extrema

aut emolli. n̄ in oculo p̄t p̄uentionē lacrimę augm̄
 tant. Hęc aut ex hum̄ est putidissimis coadunantib; se
 in palpebris. Cadere cilia aut ex acutis est humida. aut
 ex alopicia estq; cū palpebrarū grossitate ⁊ duricie ru
 bore ⁊ eay dolore. Glans d̄r in oculis nasci. sic in m̄bris to
 aus corp̄is. Passio in angulis nascent palpebrarū uulnū
 est int̄ nares ⁊ angulū. Qd̄ cū apiat̄ in putredo eḡd̄r. A
 liqñ hec putredo ad nares currit p̄foram q̄ int̄ nares ⁊
 oculū subsistit. Aliqñ ex subt̄ palpebrę cutē. ⁊ corrup̄
 ei cartilagine q̄ pot̄ intelligi. q̄ stricta palpebra est in
 putredo effluit. Est ⁊ alī morib; ⁊ magnitudo carnis
 maior qua oporteat. in angulo maiori oculi q̄ humidita
 tē ab oculo ueniente q̄bit. ne ad foram narū t̄nsire po
 sit. Passio nascent in p̄foratione nerui ut̄usq; est oppi
 latio. ex numia humiditate nerui q̄p̄mente. Vn̄ aut
 aufert̄ uisū. aut minorat̄. Sig. guttas est ca
 pitul maxime q̄t̄ inferiore parte oculi. Est etiā ex humore
 intra nerui descendente ⁊ eū oppilante. Signū q̄ p̄li
 cunces. muscę apparent in mucio morbi an̄ oculū. neq;
 in oculo uid̄r aque sigco. Si aut claudat̄ unū oculū anti
 us foram n̄ dilatatur. Hęc oppilatio ē peior. q̄ sp̄c ui
 sibil. n̄ pot̄ ad altm̄ oculū transire. ⁊ dilatari. Est ⁊ al
 tera passio. ⁊ ḡtusio nascent ex p̄cussione casu p̄capiti
 collisione p̄ ex nimio uomitu. Hęc passio. aut aufert̄
 uisū ex toto aut minorat̄. Est ⁊ alta. ⁊ nebulositas.
 que ex defensione ē sp̄c uisibilis. acerebro uenientis.
 ⁊ paruitate sui. Est alta cū homo in nocte nichil
 uideat q̄d̄ ex ḡstitudine est sp̄c animati. ⁊ t̄bulen
 tia humoris. Idē paciunt̄ qui a se remota n̄ uidet̄
 p̄p̄inā ū aspiciunt. Passiones nascentes in neruis ⁊
 lacris oculos ⁊ palpebras n̄ mouentes. p̄p̄ cerebrū pa
 ciunt̄. Sig. h̄ rei. q̄ mot̄ uirt̄ q̄ rei oculi corrupi
 tur. Aliqñ ḡtinḡ in altutro. duoy neruoy ad o
 culos uenientium. Sig. q̄ mot̄ illi oculi corrupit̄ ad

mollicies ē ⁊
 sp̄asim̄ q̄a ner
 uos mouen̄ ocu
 lū partē.

autem emollitur, et inde in oculo propter punccionem lacrimę augmen-
 tantur. Hęc autem ex humoribus est putridissimis coadunantibus se
 in palpebris. Cadere cilia aut ex acutis est humida, aut
 ex alopecia estque cum palpebrarum grossitate et duricie, ru-
 5 bore et earum dolore. Glans dicitur in oculis nasci, sicut in menbris to-
 cius corporis. Passio in angulis nascens palpebrarum uulnus
 est inter nares et angulum. Quod cum aperiatur inde putredo egreditur. A-
 liquando hec putredo ad nares currit per foramen quod inter nares et
 oculum subsistit. Aliquando exit subtus palpebrę cutem, et corrumpit
 10 eius cartilaginem quod potest intelligi, quia stricta palpebra est unde
 putredo effluit. Est et alius morbus id est magnitudo carnis
 maior quam oporteat, in angulo maiori oculi quę humidita-
 tem ab oculo uenientem contrahit, ne ad foramen narium transire pos-
 sit. Passio nascens in perforatione nerui utriusque est oppi-
 15 latio, ex nimia humiditate neruum comprimantem. Vnde aut
 aufertur uisus, aut minoratur. Signum, grauitas est ca-
 pitis maxime contra inferiorem partem oculi. Est etiam ex humore
 intra neruum descendente et eum oppilante. Signum quia pili,
 cimices, muscę apparent in inicio morbi ante oculum, neque
 20 in oculo uidetur aque significatio. Si autem claudatur unus oculus anteri-
 us foramen non dilatatur. Hęc oppilatio est peior, quia spiritus ui-
 sibilis, non potest ad alterum oculum transire, et dilatari. Est et al-
 tera passio id est contusio nascens ex percussione casu uel capitis
 collisione uel ex nimio uomitu. Hęc passio, aut aufert
 25 uisum ex toto aut minorat. Est¹ et altera id est nebulositas,
 quę ex defensione est spiritus uisibilis, a cerebro uenientis,
 et paruitate sui. Est altera cum homo in nocte nichil
 uideat quod ex grossitudine est spiritus animati, et turbulen-
 tia humoris. Idem paciuntur qui a se remota non uident
 30 propinqua uero aspiciunt. Passiones nascentes in neruis et
 lacertis oculos et palpebras non mouentes, * propter cerebrum pa-
 ciuntur. Signum huius rei, quia motus uirtusque rei oculi corrumpi-
 tur. Aliquando contingit in alterutro, duorum neruorum ad o-
 culos uenientium. Signum, quia motus illius oculi corrumpitur, ad

* mollicies est et
 spasmus quia ner-
 uos mouens ocu-
 lum patitur.

¹ Est ... non uident] *in a new, contemporary hand*

que ille uenebat neruus. Aliqn fit in diuisione utq;
 nerui. Vñ lacte ille corripit aq diuisio illa moueba-
 tur. Lactos oculos mouentes diximus cū de mbris tracta-
 rem. Vñq; em oclis. viii. lactos hñ. vi. oculm mouen-
 tes. iii. radices nerui un spc ex. gstringentes. i. oculm
 sur su leuantes. vi. mouentes qui sur su st. si emolli-
 ant deorsu oclis depmit. Si spasiment sur su erigit.
 Inferiores si emollunt sur sum oclis erigit. si spasima-
 tur. inferi descend. Lacti anglor emolliti. oclor mo-
 uent in altam parte. Si spasimant in altm anglm o-
 culus mouebit. Ambo lacti oclor regitui. emolli-
 ti aut spasimati dolore oclor st facturi. Tres lacti
 qui in unio st nerui un ex spc ad h facti st ut dixim.
 ut nerui teneant. i. gchant a motu. oculm q; leuent
 sup. Qui spasimati n nocet oclis. s; emolliti nocent.
 q; oculm exire faciunt q aut de intiori est
 causa. cū matia ad nerui. i. lactos descendat. aut
 de extiore sic passio est. Si exiunt oclis. i. uisus san
 remanserit. sigcat neruus luminaris. extiori. ex nerui
 mollie cū tangite. i. gstringente. Si aut uisus pient
 sigcat emolliao nerui luminaris. Si oclis ex passioe
 l qualibet h moi re experint. i. uisus san fuerit. in-
 telligim q; solus lacte lesus sit. Qd si uisus annulset
 neruus pculdubio est lesus. Lacti palpebras mouen-
 tes sic dixim tres st. un sur su erigens. duo inferi de-
 pmentes. Si leuans sur su alleuat. palpebra n leua-
 bit. Si spasimet n claudet. Si ambo depmentes al-
 leuantur. palpebra n mouebit. Si un tm media le-
 uat. i. media claudit. Si n lacte mollit media pal-
 pebra ad sanu lactu torquet. Si palpebra spasimet
 ad infirmu lactu reuoluet. Sigc passionis uena-
 ru a craneo capitis ad oclis uementiu extisio
 est uenaru frontis. i. troy. Venay q; sub craneo
 st sigco nimia est stitutatio. i. assiduus humor

quem ille ueniebat neruus. Aliquando fit in diuisione utriusque
nerui. Vnde lacertus ille corrumpitur a quo diuisio illa moueba-
tur. Lacertos oculos mouentes diximus cum de menbris tracta-
remus. Vnusquisque enim oculus .viii. lacertos habet .vi. oculum mouen-
5 tes .iii. radices nerui, unde spiritus exit, constringentes et oculum
sursum leuantes .vi. mouentes qui sursum sunt, si emolli-
antur deorsum oculus deprimitur. Si spasmentur sursum erigitur.
Inferiores si emolliuntur, sursum oculus erigitur, si spasman-
tur, inferius descendit. Lacerti angulorum emolliti, oculorum mo-
10 uent in alteram partem. Si spasmantur in alterum angulum o-
culus mouebitur. Ambo lacerti oculorum regitiui, emolli-
ti aut spasmati dolorem oculorum sunt facturi. Tres lacerti
qui in inicio sunt nerui, unde exit spiritus ad hoc facti sunt ut diximus,
ut neruum teneant et contrahant a motu, oculumque leuent
15 superius. Qui spasmati non nocent oculis, sed emolliti nocent,
quia oculum exire faciunt quod aut de interiori est
causa, cum materia ad neruum et lacertos descendat, aut
de exteriori sicut percussio est. Si exeunt oculi et uisus sanus
remanserit, significatur neruus liminaris, extendi, ex nerui
20 mollicie eum tangente et constringente. Si autem uisus perierit
significatur emollicio nerui luminaris. Si oculi ex percussione
uel qualibet huiusmodi re exierint, et uisus sanus fuerit, in-
telligimus quia solus lacertus leuus sit. Quod si uisus annulletur
neruus proculdubio est leuus. Lacerti palpebras mouen-
25 tes, sicut diximus tres sunt, unus sursum erigens, duo inferius de-
primentes. Si leuans sursum alleuiatur, palpebra non leua-
bitur. Si spasmetur non clauditur. Si ambo deprimentes al-
leuiantur, palpebra non mouebitur. Si unus tantum, media le-
uatur et media clauditur. Si uero lacertus mollitur media pal-
30 pebra ad sanum lacertum torquetur. Si palpebra spasmetur
ad infirmum lacertum reuoluetur. Significatio passionis uena-
rum a craneo capitis ad oculos uenientium extensio
est uenarum frontis et timporum. Venarum que sub craneo
sunt significatio nimia est sternutatio, et assiduus humorum

curtus p nares atq; oculos uene frontis ⁊ tūpoy si pa-
 ciant non extense. He st passionēs octoy ⁊ causę q
 significatiōes earū. **De auriclis** Saimctis.

Passionēs m̄broꝝ auditū aut uniuersales s̄ oib; aut in
 uno solo m̄bro nascunt. Uniuersales s̄ dolores ex q
 plex mala cal uenientes siue ex apt̄ siue unctarū
 sepationibus. Ex qplexione mala cal fiunt. ardor. ru-
 bor. calor. circūdantes auriclas quib; accedens rau-
 sa actuali frīg eos aduuat. Si dolor ex frīg sit qplexi-
 one. erit sine rubore ⁊ ardore. Quę aduuat causa actu-
 alit cal. maxime si infirmi dieta fuerit. anā refrigerati-
 ua. Cōplexio hum. ⁊ sicca nullū auriclarū dolorem ge-
 nerat. Aptem cal faciunt dolore nūmū ⁊ pulsationem
 in capite. in fronte gutate ⁊ in facie rubore. que si mag-
 na sint n̄ erit sine febre. frīgida faciunt gutate ⁊ exten-
 sionē sine passione. ⁊ n̄ multo dolore. Quelib; ⁊ hay passi-
 onū in pforationib; fuerit auriclay dolores. hos oēs fa-
 ciet in p̄funditatib; earū. Si ū in p̄mis instrumētis p̄ma au-
 dit̄ neruis dolore gignet int̄ craneū capitis in p̄ma par-
 te p̄tinentē auriclarū fundamētis. Si extiora m̄bra paci-
 ant̄ foraminis palā erit sensu unctē sepatio. sic frac-
 tā. ḡtusio. Si in intiorū est. eo auditū cū sensu intelligi
 sangi. ⁊. in eḡdr. Si in p̄mis auditū instrumētis aut in
 neruo p̄ctio sit extior aut ḡtusio. Si intrinsec̄ passio
 auriclas circūdedit. ⁊ p̄cussio p̄ ḡtusio p̄cesserit. ḡstat.
 qz instrumēta auditū aut eoy neruis fractam siue ḡtu-
 sionē paciant. Passiones m̄broꝝ auditū alię in primo fo-
 ramine nascunt. alię in m̄bro quolib; intiore siuener-
 uo auditū faciente. In p̄mo foramine uuln̄ ūruca. ca-
 ro supflua. ūmes aut in mundicia p̄ aliq̄ corp̄ cadens.
 ext̄nsec̄ p̄ aqua p̄ bestiola sic amices musca p̄ uentositā.
 V uln̄ qz aptem q̄ antea fuerit rūpit. Sig. ei qz sames ad
 auricla eḡdr. Vermes nascunt̄ ex putridis humoribus
 quoy siḡco int̄ auriclas est prurigo. ⁊ sentit̄ eoy mo-

.y.

cursus per nares atque oculos uenę frontis et timporum si paciantur non extensę. Hę sunt passiones oculorum et causę et significationes earum. *De auriculis* \xv/

Passiones membrorum auditus, aut uniuersales sunt omnibus aut in
 5 uno solo membro nascuntur. Vniuersales sunt dolores ex complexione mala calida uenientes siue ex apostemate siue iuncturarum separationibus. Ex complexione mala calida fiunt, ardor, rubor, calor, circumdantes auriculas quibus accedens rusa¹ actualiter frigida eos adiuuat. Si dolor ex frigida sit complexi-
 10 one, erit sine rubore et ardore. Quem adiuuat causa actualiter calida, maxime si infirmi dieta fuerit, antea refrigeratiua. Complexio humida et sicca nullum auricularium dolorem generat. Apostemata calida faciunt dolorem nimium et pulsationem in capite, in fronte grauitatem et in facie ruborem, quę si magna sint non erunt sine febre. Frigida faciunt grauitatem et extensionem sine passione, et non multo dolore. Quelibet harum passionum in perforationibus fuerit auricularum dolores, hos omnes faciet in profunditatibus earum. Si uero in primis instrumentis uel in auditus neruis dolorem gignet intra craneum capitis in prima parte
 20 pertinente auricularum fundamentis. Si exteriora membra paciantur foraminis palam erit sensui iuncturę separatio, sicut fractura, contusio. Si in interiori est, eo auditus cum sensu intelligitur sanguis enim inde egreditur. Si in primis auditus instrumentis aut in neruo percussio sit exterior aut contusio. Si intrinsecus passio
 25 auriculas circumdederit, et percussio uel contusio precesserint, constat, quia instrumenta auditus, aut eorum neruus fracturam siue contusionem paciantur. Passiones membrorum auditus alię in primo foramine nascuntur, alię in membro quolibet interiore siue neruo auditum faciente. In primo foramine uulnus uerruca, caro
 30 superflua, uermes aut inmundicia uel aliquod corpus cadens extrinsecus uel aqua uel bestiola sicut cimices musca uel uentositas. Vulnus quia apostema quod antea fuerit rumpitur. Signum, eius quia sanies ad auriculam egreditur. Vermes nascuntur ex putridis humoribus, quorum significatio inter auriculas est prurigo, et sentitur eorum mo-

¹ causa

no. ⁊ exeunt foras aliqñ. Caro supflua ūruca atq; in
 mundicia de supfluis hum̄ fit exeuntia q̄ in p̄p̄atu
 lo uid̄r si infirmi auricla soli apponat. Sumit̄ q̄ in
 ipsa cadit defous pala est sensu. Aqua enī ēē p̄pen
 dit̄ cū q̄ fuerit balneat̄ aut cap̄ lot̄. Hęc om̄s passiones
 si magne s̄. uā auditu claud̄. ⁊ surditate faciūt
 S i parue detrahūt audit̄. ⁊ neruo nascunt̄ sic sonit̄ susur
 rus uoces n̄ reales. Quę gtingunt ex uentositate in pa
 nichis cerebri se claudente. ex parte auricularis nerui
 siue nerui audit̄. seu sin instrumenti aut s̄ ex hum̄ in
 ill̄ locis se mouentib̄. Si ex ḡllis humorib̄. guttas cū soni
 tu in his locis ⁊ in capite. Si ex uentositate fit techina
 tio. Grauitas audit̄ quę surditas uocat̄ si ueniat ex ac
 cidentib̄ q̄ imbra sua paciunt̄. aut ex mala erit op̄lexio
 ne s̄ ex morbo officiali. sic oppulatione ex ap̄tem ḡllo s̄ hu
 more aut uincte sepatioe fracta s̄ fissura. Aliquando
 guttas ex cerebro nascit̄. cū q̄libet sup̄ die toy triū pa
 ciat̄. Si audit̄ un̄ auricle aufert̄. s̄ ambab; ⁊ alii sent̄
 om̄s siue plures infirmentur. pot̄ intelligi. q̄ passio ex
 cerebro fit. S; si alii n̄ corrūpant̄. audit̄ ū solus dāpnat̄.
 nerui ex quo est audit̄ s̄ instrumenti eī pati intelligim̄.
 A uditu uero ablato s̄ minorato ⁊ passioe neq; in forami
 nib; auricularū neq; in ext̄iorib̄ m̄bris apparente si infir
 mus uersus auriclas dolore grauit̄ in capitis inferiorib̄
 sentiat. intelligim̄ ḡllos hum̄ ad nerui ⁊ audit̄ instru
 m̄ti decurrentes. Qd̄ si cū thechimatione fuerit ⁊ pul
 satione. p̄cipit̄ ēē ex ap̄stem. Si cū fracta s̄ cū p̄cussi
 one intendit̄ neruus. fissus siue fract̄. s̄ ḡtus ēē. Itē au
 dit̄ defiat ex defec̄tione uirtutis audibil̄ sic seniorib̄ ḡtin
 git. Aliqñ fit surditas cū puer p̄reat̄ in uulua. si nata
 auditū s̄ eī instrumenti negligat̄. p̄forandū ex sui defec̄t
 one. s̄ ex matie ḡlitudine. Item ex acuta egritudine cū
 humorib; colica ad cerebrū ascendit. hoc uiuat. si p̄ di
 gessione colicam purgent. Sic ypocras in aphorismo.

tio, et exeunt foras aliquando. Caro superflua uerruca atque in-
 mundicia de superfluis humoribus sunt exeuntia quę in propatu-
 lo uidentur si infirmi auricula soli apponatur. Similiter quod in
 ipsam cadit deforis, palam est sensui. Aqua enim esse perpen-
 5 ditur cum quis fuerit balneatus aut caput lotus. Hę omnes passiones
 si magne sunt, uiam auditui claudunt, et surditatem faciunt.
 Si paruę detrahitur auditus, et neruo nascuntur sicut sonitus susur-
 rus, uoces non reales. Quę contingunt ex uentositate in pan-
 niculis cerebri se claudente, ex parte auricularis nerui,
 10 siue nerui auditus, seu sui instrumenti aut sunt ex humoribus in
 illis locis se mouentibus. Si ex grossis humoribus, grauitas cum soni-
 tu in his locis et in capite. Si ex uentositate fit techina-
 tio. Grauitas auditus quę surditas uocatur si ueniat ex ac-
 cidentibus quę membra sua paciantur, aut ex mala erit complexio-
 15 ne uel ex morbo officiali, sicut oppilatione ex apostemate grosso uel hu-
 more aut iuncturę separatione fractura uel fusura¹. Aliquando
 grauitas ex cerebro nascitur, cum quodlibet supradictorum trium pa-
 ciatur. Si auditus uni auriculę aufertur, uel ambabus et alii sensus
 omnes siue plures infirmentur, poterit intelligi, quia passio ex
 20 cerebro fit. Sed si alii non corrumpantur, auditus uero solus dampnætur,
 neruum ex quo est auditus uel instrumentum eius, pati intelligimus.
 Auditum uero ablato uel minorato et passione neque in forami-
 nibus auricularum neque in exterioribus membris apparente si infir-
 mus uersus auriculas dolorem grauiter in capitis inferioribus
 25 sentiat, intelligimus grossos humores ad neruum et auditus instru-
 mentum decurrentes. Quod si cum thechinatione fuerit et pul-
 satione, percipitur esse ex apostemate. Si cum fractura uel cum percussi-
 one intenditur neruus, fissus siue fractus, uel contusus esse. Item au-
 ditus deficit ex defectione uirtutis audibilis sicut senioribus contin-
 30 git. Aliquando fit surditas cum puer procreatur in uulua, si natura
 auditum uel eius instrumentum neglegat, perforandum ex sui defecti-
 one, uel ex materię grossitudine. Item ex acuta egritudine cum
 humores colerici ad cerebrum ascenderit, hos iuuat, si per di-
 gestionem coleram purgent. Sicut ypocras in aphorismo.

¹ fissura

Colica inqt solutione hñtib' surditate supueniente so-
lutio tollit. Surdis si solutio colica supuenit surdita-
te tollit. Hec s't passionet in mēbris audie' nascentes.

Sinbris odorat'

Passionet in mēbris **De mēbris odoratis. xvi**
odac' in narib; s't. P' in pellicis eas opientib; P' in osse
colamētū assimilante. P' in pellicis cerebri illud os api-
entibus. P' in p'mo instrumto odac' in inuent'chis cere-
bri q' simile s't mamillarū similitatib'. In narib' ex ma-
la oplexione P' morbo officiali P' unctē separatione. Ex
mala oplexione P' sig'coē P' causa sic in supioribus
hic intelligim'. Ex morbo officiali in nascenti nari-
bus ex aptematib' fit. P' uulnib' seu carne polypū aīal
assimilante. q' sic aīal illud cū q' uelit accipere pedi-
bus nares suas oppilat. ita hec caro nares humanas
q' palā est sensui maxime si nares infirmū oppona-
tur soli. Hec passio adeo est magna q' cū narium in-
as oppilauerit odacū tollit. que si n' ex toto auferat
in minorat. Contusio P' fractā si magna s't odacū au-
ferunt. Si parua minorant eū. In nariū pellicis. ex mal' o-
plexione P' ex cal' seu duro aptem fit. Sig' aptematis cal' q' g-
uitate. pulsationē infirmū in narib' sentit. Si durū fuerit
guitate techinositate sine pulsatione. Passio hec uoci so-
let uoce. In osse colamētū simulantē. P' in pellicis ipsū
opientibus oppilatio P' fetor nascunt'. Oppilatio ex g-
sis humorib; foramina ipsius ossis oppilantib'. Sentit
infirmū guitate. ueniente ex narib' in capitis intio-
ribus. Pellicis oppilant' P' ex g'is hum' P' ex aptemat'
cal' sed duro. Tunc sentit infirmū sic in capite aptem
habeat. fetor ex putredine est ossis colamētū assimi-
lantis P' de hum' fetentib'. P' in foraminib; suis. P' in
pellicis se munsantibus. Aliqn' etiā fetor est cū huoi
sint in cerebro fetentes. q' hñtes. febres hñt in capi-
te P' dolores. fetor nascens de hum' putredinis i fora-
minib' ossis minoratione facit uocis. In instrumto

Colericam inquit solutionem habentibus surditate superueniente solutio tollitur. Surdis si solutio colerica superuenerit surditatem tollit. Hęc sunt passiones in menbris, auditus nascentes.

Passiones in menbris *De menbris odoratus.* \xvi/

- 5 odoratus uel in naribus sunt, uel in pelliculis eas operientibus uel in osse colamentum assimilante et in pelliculis cerebri illud os aperientibus, uel in primo instrumento odoratus, inde in uentriculis cerebri quę similes sunt mamillarum summitatibus. In naribus ex mala complexione uel morbo officiali uel iuncturę separatione. Ex
- 10 mala complexione uel eius significatione uel causa sicut in superioribus hic intelligimus. Ex morbo officiali innascenti naribus ex apostematibus fit, uel uulneribus seu carne polippum animal assimilante, quia sicut animal illud cum quis uelit accipere pedibus nares suas oppilat, ita hęc caro nares humanas
- 15 quod palam est sensui maxime si nares infirmi opponantur soli. Hęc passio adeo est magna quia cum narium uias oppilauerit odoratum tollit, quem si non ex toto auferat, tamen minorat. Contusio uel fractura si magna sunt odoratum auferunt. Si parua minorant eum. In narium pelliculis, ex mala complexione uel ex calido seu duro apostemate fit. Signum apostematis calidi quia grauitatem, pulsationem infirmus in naribus sentit. Si durum fuerit grauitatem techinositatem sine pulsatione. Passio hęc uoci solet nocere. In osse colamentum similante, et in pelliculis ipsum operientibus oppilatio et fetor nascuntur. Oppilatio ex grossis humoribus foramina ipsius ossis oppilantibus. Sentit
- 20 infirmus grauitatem, uenientem ex naribus in capitis interioribus. Pelliculę oppilantur uel ex grossis humoribus uel ex apostemate calido sed duro. Tunc sentit infirmus sicut in capite apostema habeatur. Fetor ex putredine est ossis colamentum assimilantis uel de humoribus fetentibus, uel in foraminibus suis, uel in pelliculis se inuisantibus. Aliquando etiam fetor est cum humores sint in cerebro fetentes, quod habentes, febres habent in capite et dolores. Fetor nascens de humoribus putredinis in foraminibus ossis minorationem facit uocis. In instrumento
- 25
- 30

odorat passio contra est. et minoratio odorat. Contra est hu-
 mor humidus descendens a uentriculis pre cerebri. naribus
 pertinenti. Est aut de calore et frigore que patitur cere-
 bri. sic uidemus in his qui in calore minorant sol. Dis-
 soluunt enim in capite humores. et effluunt ad nases.
 contingit et in his qui in frigiditate stant aeris in quibus humi-
 qui solent dissolui claudunt et augmentati influunt
 naribus. Minorat odorat et aufert. ex mala complexionem mi-
 nima et officiali morbo sic oppilatione et apostem et hu-
 in glistis et viscosis. aut de separatione unice. Hec si sit
 magna aufert odorat. Si parua minorat. Non signa
 ia super diximus. Cum ergo uidemus infirmum harum aliquid habere
 signationem in parte cerebri. naribus pertinenti non dubium quoniam
 passio in uentriculis sit pre cerebri. et in uentris
 extremitatibus. Si aut uideat hominem na-
 ribus loquentem in osse calamento simili intellige esse passi-
 onem. Si aut in uentriculis erit pre cerebri. et in uentris
 to odorat. atque pelliculis ipsius. *De lingua et eius parte*

et in omni parte
 sue pertinenti.

P

Passiones lingue aut lingue pertinenti. xvij
 in ipsius corpore et in circumstantibus; ipsa nascuntur aut
 in neruis ad eam ueniuntibus et parte cerebri. unde ipsi
 procedunt nerui. Si aut apertem gustu corruptela. pte
 late. extat in pelliculis exterioribus lingue et in omnibus par-
 tibus buccae. Suntque albi colore. plurimum nascentes pu-
 eris et infantibus; malum lac sugentibus. Unde aliquando totum
 os patitur ut usque ad merum ueniat et stomachi pellicula
 et nigri sit coloris. Apertem lingua magnificans et ab ore
 exire faciens exiliu uocatur lingue. est et illud apertem
 ma quod uocat rana. ideo quod sic rana nascit sub lingua.
 Et et aliud cal et sanguinolentum. unde lingua patitur to-
 ta. Corruptela gustu aliquando est in amaritudine ut
 infirmum amarum saporis sentiat. in ore et in omnibus quae
 med. Quod contingit si sube lingue humores dampnentur;
 colica aut totiorum sic in febris uidetur et tianis et ictis.

odoratus passio coriza est et minoratio odoratus. Coriza est humor humidus descendens a uentriculis prore cerebri, naribus pertinenti. Est autem de calore uel frigidore quę patitur cerebrum, sicut uidemus in his qui in calore minorantur solis. Dissoluuntur enim in capite humores, et effluunt ad nares, contingit etiam his qui in frigiditate stant aeris, in quibus humores qui solent dissolui clauduntur et augmentati influunt naribus. Minoratur odoratus uel aufertur, ex mala complexione nimia uel officiali morbo sicut oppilatione uel apostemate uel humoribus grossis et uiscosis, aut de separatione iucture. Hęc si sint magna aufertur odoratus. Si parua, minoratur. Horum signa iam superius diximus. Cum ergo uideris infirmum harum aliquam habere significationem, in prora cerebri, naribus pertinenti, non dubium quin passio in uentriculis sit prore cerebri, et instrumento odoratus id est uentriculorum extremitatibus. Si autem uideas hominem naribus loquentem in osse calamento¹ simili intellige esse passionem. Si autem in uentriculis erit prore cerebri, et in instrumento odoratus, atque pelliculis ipsius. *De lingua et oris parte Passiones lingue aut lingue pertinenti. \xvii/*

in ipsius corpore et in circumdantibus ipsam nascuntur, aut in neruis ad eam uenientibus et parte cerebri, unde ipsi procedunt nerui. Sunt autem apostema gustus corruptela, pustule late, extense in pelliculis exterioris lingue et in omnibus partibus buccę. Suntque albi colore, plurimum nascentes pueris et infantibus malum lac sugentibus. Vnde aliquando totum os patitur, ut usque ad meri perueniat et stomachi pelliculas et nigri sunt coloris. Apostema linguam magnificans et ab ore exire faciens exilium uocatur lingue, est et illud apostema quod uocatur rana, ideo quod sicut rana nascitur sub lingua. Est et aliud calidum et sanguinolentum, unde lingua patitur tota. Corruptela gustus aliquando est in amaritudine ut infirmus amarum saporem sentiat, in ore et in omnibus quę comedit. Quod contingit si substantię lingue humores dampnentur, colerici aut totiori sicut in febris uidetur tercianis et ictericis.

¹ colamento

Aliqui quida in ore dulce sentiunt et in omnibus que comedunt. quod ex sanguine fit dinatione. in lingua et in toto corpore.

Quida salta saporant. et est ex flegma saldo. Similit de ceteris humoribus intelliges. Passio nervi per que sentitur et ablatio et immoratio est gustus qui sequitur cum parvis saporibus in ore sit et nullus. Patitur etiam ille nervus in motu et loqui lingue datur gustus et loquendi ablatione. hec nascuntur ex mala humore flegmatica et gustus ad nervum descendente aut ex iunctura separatione aut ex collisione in cerebrum cadente. Significo unde certificatur in idem. ut in superioribus certificabit. Aliqua lingua patitur gustus et loquendi ablatione de passione partis cerebri in nervum procedit. qui ad linguam tendit. aut ex toto cerebro.

Quod vel ex mala humore est et morbo officiali sic in frenesi videtur. et per acutis passionibus et sic epilepsia patitur. Similit. ex frigida et humore humore nascuntur. hec sunt significationes. passionum in lingua nascentium.

Quod ita dicitur
mutiacol. et

De ore xviii

Passiones in membris oris aut sunt in labris oris aut in denticulis et in carne que est in toto ore. in uvula et utraque glande. In labris est fissura emorroides partem que omnia ex sanguine nascuntur et colera. et. In denticulis dolor nimis corrosiones. exacerbationes. dormitatioes et perforationes. Dolor autem ex humore calido aut frigido. quas patitur ad ipsos veniens nervus. Intelligitur ex causa calida actualiter et frigida est quoniam. Et etiam ex calida aptemate in carne denticulorum nascente. Dentes enim sunt in passibiles quod intelligitur quod dens ruyt nullum dolore patitur. Dolor ergo ex mala est humore nervi passibiles faciente et ex calido seu frigido aptemate. Causa quiescendi dolorem cum dens extrahitur quod nervus non tunc extenditur sed ab alto dente dilatat neque aptema habet unum quod patitur et habet loca spatium unum fumus exeat dissolutus et medicina loco infirmanti apponitur cum dens extrahitur ut acie sanet. Corrosiones dens pa-

Aliquando quidam in ore dulce sentiunt et in omnibus quę comedunt, quod ex sanguinis fit dominatione, in lingua et in toto corpore. Quidam salsa saporant, et est ex flegmate salso. Similiter de ceteris humoribus intelliges. Passio nerui per quem sentit gustus ablatio uel minoratio est gustus qui sequitur cum paruus sapor in ore sit uel nullus. Patitur etiam ille neruus unde motus et loqui linguę datur grauitatem uel loquendi ablationem. * Hęc nascuntur ex mala complexione flegmatica et grossa ad neruum descendente aut ex iuncturę separatione aut ex collisione in cerebrum cadente. Significatio unde certificatur itidem, ut in superioribus certificabitur. Aliquando lingua patitur grauitatem et loquendi ablationem de passione partis cerebri unde neruus procedit, qui ad linguam tendit, aut ex toto cerebro. Quod uel ex mala complexione est uel morbo officiali sicut in frenesi uidetur, et peracutis passionibus et sicut epilepsia paralyti et similibus, ex frigida et humida complexione nascentibus. He sunt significationes, passionum in lingua nascentium.

Passiones in menbris oris aut sunt in labris oris aut in dentibus uel in carne quę est in toto ore, in uulua et utraque glande. In labris est fissura emorroide pustulę quę omnia ex sanguine nascuntur et colera rubea. In dentibus dolor nimius corrosiones, exacerbationes, dormitationes et perforationes. Dolor aut ex complexione calida aut frigida, quas patitur ad ipsos ueniens nerinis¹. Intelligitur ex causa calida actualiter uel frigida eis conuenibili. Est etiam ex calido apostemate in carne dentium nascente. Dentes enim sunt impassibiles quod intelligitur quia dens ruptus nullum dolorem patitur. Dolor ergo ex mala est complexione neruos passibiles faciente uel ex calido seu frigido apostemate. Causa quiescendi dolorem cum dens extrahitur quia neruus non tunc extenditur sed ab alto² dente dilatatur neque apostema habet unde comprimitur et habet loci spacium, unde fumus exeat dissolutus et medicina loco infirmanti apponitur cum dens extrahitur ut cicius sanetur. Corrosiones dens pa-

* quod ut ita dicam mutiacos dicitur

¹ neruus

² ablato

nō ex humorū acutoꝝ ⁊ cito putentū dentes que co-
 medentū putredinibus. Porationes sūt corp' acū co-
 opiens dentes ex fumo ascendente aīto. Exacerbatione
 aut de extiori causa. cū q̄medit' res nimis acida. aut
 de intiori. ꝑ acidos humores stom̄. dormitationes exca-
 usa nimis frigida actualit' sic nīue. glacie ⁊ aque ni-
 mia frigiditate. Casus dentū atq; mot' ex humidita-
 te est gingiue ⁊ neruoy dentes ligantiū gingiue ⁊
 ei q̄mestione. aut ex loca ꝑꝑi ū apposita sūt largitate.
Largitas ista aut nataliter est sic in dñtib; pueroy
 ex defecione sua ⁊ lacte ad ipsos currente ⁊ alioꝝ
 dentū fortū necessitate ꝑꝑ sicca cibaria ⁊ duras res
 frangendas. aut ex siccitate sua sic in seniorib' dñtes
 cadere uidentur. q̄ loca ꝑꝑ tenebant cū desiccen-
 t' in q̄ntitate minorant. ⁊ priorū q̄posio dist'bat. sic
 q̄ labunt. Audiuī q̄sda dicentes. q̄ cū seniorib' dente
 cadent. locū cadentiū alij nascentes supplerent. s; n̄
 est credēdū q̄ matia ꝑparata dentib; nascatur in
 corpib' seniorū difficile est inueniri. Que gingua ⁊ ca-
 ro paucū dentū aptema est cal' infirimo dolore faci-
 em ⁊ pulsatione gingiue ⁊ dñtū. Est ⁊ alia passio redu-
 lus uocata cū in putredine mutet. cal' apt' un' putres-
 cit gingua. Aliqñ cade' fac. odore corripit ouis. Est
 ⁊ alia passio que uocat' adrius caro supflua in dentib'
 nascit' in inferiorib' cal' aptema habūtib'. Sentit tñ in-
 firmū aliq̄ q̄mestoy remansisse in dñtib' fluit etiā sa-
 g' de ginguis qd' ex lūte pascitūq; defecione q̄ting.
Caro idē patit' ouis qd' ⁊ gingiue aptema sct' cal' ⁊ pu-
 tēdine. ⁊ sanguis fluxū. Nasctur in ore fetor. qui aut ex den-
 tib; est aut ex putēdine gingiue aut ex putido in ore stom̄
 flegmate cū cursu saluē. Qui ex cerebri est humiditate
 ex stomacho intelligere q̄ odor nichil hoy h̄t que dixi-
 mus ⁊ fetor cū q̄medit' minuit. Vuluā cal' apt' patit'
 sentiens dolore ⁊ pulsatione int' buccā intiore ⁊ in

titur ex humorum acutorum et cito putencium dentes quę comedentium putredinibus. Perforationes sunt corpus atricium¹ cooperiens dentes ex fumo ascendente a stomacho. Exacerbationes aut de exteriori causa, cum comeditur res nimis acida, aut
5 de interiori, propter acidos humores stomachi. Dormitationes ex causa nimis frigida actualiter sicut niue, glacie et aque nimia frigiditate. Casus dentium atque motus ex humiditate est gingiue, et neruorum dentes ligantium gingiue et eius commestione, aut ex loci proprii ubi appositi sunt largitate.
10 Largitas ista aut naturaliter est sicut in dentibus puerorum ex defectione sua et lactę ad ipsos currente et aliorum dentium fortium necessitate propter sicca cibaria et duras res frangendas, aut ex siccitate sua sicut in senioribus dentes cadere uidentur, quia loca ubi prius tenebantur cum desiccantur, in quantitate minorantur, et priorum compositio² disturbatur, sicque labuntur. Audiui quosdam dicentes, quia cum senioribus dentes
15 caderent, locum cadentium alii nascentes supplerent, sed non est credendum quia materiam preparatam dentibus nascituris in corporibus seniorum difficile est inueniri. Quę gingiua et caro paciuntur dentium apostema est calidum infirmo dolorem faciens et pulsationem gingiue et dentium. Est et alia passio redul³is uocata cum in putredinem mutetur, calidum apostema unde putrescit gingiua. Aliquando cadere facit, odorem corrumpit oris. Est et alia passio quę uocatur adriris⁴ caro superflua in dentibus
20 nascitur in inferioribus calidum apostema habentibus. Sentit tamen infirmus aliquid commestorum remansisse in dentibus fluit etiam sanguis de gingiuis quod ex uirtute pascitiue defectione contingit. Caro idem patitur oris quod et gingiue apostema scilicet calidum et putredinem, et sanguinis fluxum. Nascitur in ore fetor, qui aut ex dentibus est aut ex putredine gingiue aut ex putido in ore stomachi
30 flegmate cum cursu saliuę. Qui ex cerebri est humiditate ex stomacho intelligere quia odor nichil horum habet quę diximus et fetor cum comeditur minuitur. Vulua calidum apostema patitur sentiens dolorem et pulsationem intra buccam interiorem et in

¹ citrinum

² compositio

³ tedulis

⁴ adrilis

transglutendo molestacione ⁊ emollita cadit. Qd̄ in
telligit̄ q̄ quasi rē suspensa in gula sentit infirm̄.

Cū autē os ap̄it ⁊ lingua emittit̄ uulua longior qua fu-
erit uideatur. ⁊ frustū ei sumū recdat̄ radixq; ei sub-
tiliatur. Si ḡ cadē diu moret̄ incidat̄.

Passiones in membris sp̄c̄ **ūi anhelit̄ nascitur.** Sp̄ passione ūi anhelit̄ nascit̄.
in gula ⁊ in guttē aut in pulmone nascunt̄ canali xix
bus. In ipso pulmone ⁊ in pelliculis costarū op̄ientibus

⁊ in lactis siue in diafragmate ⁊ in corde. In gula q̄
in uiciaq; nascunt̄ glande quocāt̄ amigdaline. Usa-
lue sunt gnatiue quedā in lactis q̄dā in gula uesti-
entibus pulmone quoq; ⁊ guttē. quedā in uie gule
nascuntur. Amigdaline car̄ aptema paciunt̄. Signum
eī dolor est loci illi maxime cū transglutenda glutunt̄
⁊ rubor in extiori gula habet̄. In lactis est quumantia
⁊ suffocatio. Quumantia est car̄ ap̄ost̄ in gule ⁊ meri la-
ceris. Si aptema in lacto est intiori appellat̄ sinuchi.
⁊ est pessimū in transglutendis. Si in lacto est extiori
appellat̄ panuchi q̄ infirmi in anḡtia anhelit̄ paciun-
tur. ⁊ molestacione eius ⁊ mortomia ipsius ⁊ febris uo-
cisq; minoracione ⁊ in gule dolore. colli ⁊ faciei dolore.
⁊ extensione ⁊ transglutenda duricie. octoy q; occau-
tate. Suffocatio est aptema calidū in lactis guttis.

Qd̄ in extiori lacto sit absoluta suffocacione ē euocari. Si
in intiori lacto. canna uocabit̄ suffocatio. Huī accidētia
s̄ quumantia. S; tñ quumantia forciora sunt ⁊ duriora.

Huī mōi infirmi sēp̄ s̄ aptioris nulla cibaria poss̄ tras-
glutire. nec humida sicut uiscēsa ⁊ s̄ sic suffocari. Oppi-
lacio ista augm̄tata. os etiā meri oppilat. aliqñ cū ad
aliquod laborent. Transglutendū q̄ transglutitū p̄ so-
ramina ascend. palati ⁊ p̄ nares ex aliqñ. Hac passio-
ne suffocatio fit. p̄p̄t̄ motū spondilii colli q̄ maxime
q̄m̄ḡ pueris ex debilitate ligam̄ta spondilii. Aliqñdo
exp̄ansione ⁊ casu solet euenire. In hac sp̄c̄ mch̄ ualet

transglutiendo molestationem et emollita cadit. Quod intelligitur¹ quia quasi rem suspensam in gula sentit infirmus. Cum autem os aperitur et lingua emittitur, uulua longior quam fuerit, uidetur, et frustrum eius summum recedatur radixque eius sub-

5 tiliatur. Si ergo cadere diu moretur incidatur. *De passione*
Passiones in menbris spiritus unde anhelitus nascitur.
 in gula uel in gutture, aut in pulmonis nascuntur canalibus, uel in ipso pulmone uel in pelliculis costas operientibus uel in lacertis siue in diafragmate uel in corde. In gula quia

10 in utraque nascuntur glande quę uocatur amigdaline et salie sunt generatiue quędam in lacertis, quędam in gula uestibulis pulmonem quoque et guttur, quedam in uie gulę nascuntur. Amigdaline calidum apostema paciuntur. Signum eius, dolor est loci illius maxime cum transglutienda glutuntur

15 et rubor in exteriori gula habetur. In lacertis est quinantia et suffocatio. Quinancia est calidum apostema in gulę uel meri lacertis. Si apostema in lacerto est interiori appellatur sinuchi, et est pessimum in transglutiendis. Si in lacerto est exteriori appellatur panuchi quod infirmi in angustia anhelitus paciuntur,

20 et molestatione eius et mortomia ipsius et febribus uocisque minoratione et in gulę dolore, colli et faciei dolore, et extensione et transglutienda duricie, oculorumque concauitate. Suffocatio est apostema calidum in lacertis gutturis. Quod si in exteriori lacerto sit absolutam suffocationem est euocari. Si

25 in interiori lacerto, canina uocabitur suffocatio. Huius accidentia sunt quinantia. Sed tamen quinantia forciora sunt et duriora. Huiusmodi infirmi semper sunt aperti oris nulla cibaria possunt transglutire, nec humida sicut uiscula² et sunt sicut suffocari. Oppilatio ista augmentata, os etiam meri oppilat, aliquando cum ad

30 aliquod laborent. Transglutiendum quod transglutitum per foramina ascendit, palati et per nares exit aliquando. Hac passione suffocatio fit, propter motum spondilium colli quod maxime contingit pueris ex debilitate ligamenti spondilium. Aliquando ex passione uel casu solet euenire. In hac specie nichil ualet

¹ intelligitur

² iuscula

passioe i gula y
monii canalib; p

medicina. Separabilior u suffocatio u salubrior est ai
appareat apostema in gula. apud ore u lingue emissi
one. Itē si apud u rubor ext gula u pect appareat pessima
est u mortifera. *De passioe i gula y pulmonis canalib; .*

Passiones in gula guttis u canaliu pulmonis pelliculis
catarr; humores humidi ad nates descendentes de ce
rebro u ad gula meri gutt; u canales pulmonis. Qui
si ad nates descendunt contra est uocari. Si ad guttur
u canales pulmonis uin passio fit in pelliculis u parua
gnat tussis. Si in pulmonē u pectus descendunt tus
sis in fortis. h catarr; aut est de calore que cap patit
in estate de sol incensione aut de frigiditate sic in
hieme de aeris frigiditate. Qui de calore infirmant ca
lore paciunt u in facie ardoie u in capite sentiunt
aut humores in gula u nates acutos ascendentes &
in gutt; canalib; quoq; pulmonis aspitates. Si sit de
frigore in pra capitis sentit extensionem u fronte u op
pulationē in nariu ad bucca pforatione ut pulsus in
minuatur. u auferat. u uox minore. febris acuta plu
mū seqr catarrū u dolor capitis cū rigore. Rauitas
guttis nascens ex catarro u rauitas canaliu pulmo
nis in inicio ē quasi gūis. Itē quidā rauitate paciun
tur non tñ ex catarro qua gignit cal qplex sic in febr
bus uidet. aut frig. sic cū boree flatu. Hec pauitas est
sicca. nulla piciens humida. Itē nascit rauitas ex q
plexione humida qua guttur u canales pulmones
paciunt. uin infunduntur. uin u emolluntur. Cū aut
pulmonē erent. aer u p hec imbra transierit. uox cla
ra p p humuditate n fit. Nū aspitatē neq; dolore senti
unt in his locis. Aliqñ quoq; rauitas u tussis ex causa
nascunt extiori. sic puluere u fumo u clamore nimo
que faciunt aspitatem u apostema in gutt; u pulmo
nis canalibus cū dolore. Oportet aut intelligat. q ca
tarr; u rauitas in semouib; n cito maturant. sic ypoct

medicina. Separabilior uero suffocatio et salubrior est cum appareat apostema in gula, aperto ore et linguę emissionem. Item si apostema et rubor extra gulam et pectus appareat pessima est et mortifera. *De passione in gula et pulmonis canalibus.*

- 5 **P**assiones in gulę gutturis et canalium pulmonis pelliculis sunt catarrus, humores humidi ad nares descendentes de cerebro et ad gulam meri guttur, et canales pulmonis. Qui si ad nares descendunt corizam est uocari. Si ad guttur et canales pulmonis unde passio fit in pelliculis et parua
- 10 generatur tussis. Si in pulmonem et pectus descenderint tussis inde fortis. Hic catarrus aut est de calore quem caput patitur in estate de solis incensione aut de frigiditate sicut in hieme de aeris frigiditate. Qui de calore infirmantur calorem paciuntur et in facie ardorem et in capite sentiunt
- 15 aut humores in gulam et nares acutos ascendentes et in gutturę, canalibus quoque pulmonis asperitates. Si sit de frigore in prora capitis sentit extensionem et fronte et opilationem in narium ad buccam perforatione ut pulsus inde minuatur, et auferatur, et uox minoretur. Febris acuta plu-
- 20 mum¹ sequitur catarrum, et dolor capitis cum rigore. Raucitas gutturis nascens ex catarro et raucitas canalium pulmonis in inicio est quasi grauis. Item quidam raucitatem paciuntur non tamen ex catarro quam gignit calida complexio sicut in febribus uidetur, aut frigida, sicut cum boree flatu. Hec paucitas est
- 25 sicca, nulla proiciens humida. Item nascitur raucitas ex complexione humida quam guttur et canales pulmones paciuntur, unde infunduntur, unde et emolliuntur. Cum autem pulmonem exierit, aer, et per hęc membra transierit, uox clara propter humiditatem non fit. Hii asperitatem neque dolorem senti-
- 30 unt in his locis. Aliquando quoque raucitas et tussis ex causa nascuntur exteriori, sicut puluere et fumo et clamore nimio que faciunt asperitatem et apostema in gutturę et pulmonis canalibus cum dolore. Oportet autem intelligatur, quia catarrus et raucitas in senioribus non cito maturantur, sicut yprocras

¹ plurimum

in aphyousimis testat. **De pulmone.** *xxi*

Spulmone.

Passiones pulmonis sūt tussis fortis anhelit. asma angitia
 spē ortomia. pyleumonia. sreat sanguis. ⁊ samer. ⁊
 ptilis. Tussis aut ex catarro aut ex mala gplexione nas
 cit. Ex catarro. qz cū humū a capite descendit ⁊ ad pect.
 ⁊ ad pulmone ueniunt. tussim faciunt maxime si matia
 sit acuta ⁊ gmentua in pulmone nascuntur in pectore.
 qz tussim hntet aliqn acutos ⁊ subtiles sreat humore.
 Quoy matia multū est pessima siue sreat siue n. qz n
 sreat remanet i pectore n matata ⁊ pulmone pai
 tit ingilata. Si sreat tussis nimia efficit. hec em ma
 tia subtil non apulmone facile ascendit ex subtilitate
 sui. Reuertit. ⁊ cū ascendit ⁊ in eundē locū ū pri sint
 descendit. unde tussis augmentat in pulmone ⁊ pectus
 mouent neq; possunt scriitari. quando tē aliq; uenē
 crepent pulmonis ⁊ ueniunt in putredine de sreatu
 sanguis. Aliqn sreat flegma subtile. aliqn uride.
 ⁊ quidā diuisas febres paciunt. f qd putrescit in pul
 mone de his humouibus. Quē tussis cū diuitia sit. diuisa
 sreat causas. dixerit quidam medica qz homines diu
 tinal tussis habuerunt ⁊ guedine qn sreaunt. dicta
 hū qz sic lapide in uesica nascente sreaunt. cū quib;
 sreatu tussim auferit ⁊ ipsi sani efficiunt. Causa la
 pidis fuit qz matia gssa in canalib; pulmonis morata
 quē quasi lapide se fecerit. Quē aut tussis ex mal' gplexi
 onē fit aut de cal' est. Cū sigt est calor in anhelitu. sitis
 ⁊ defecho recipiendi frigidū aerē ⁊ rubor in facie.
 Aliqn citū sreat. aut de gplexione est frigida.
 Cū sigt. est calor facies ē hūda. neq; sitis hnt neq;
 calore. nocet aer frigidus. iuuat cal'. In multis
 passionib; tussis nascit sic pleuresi. pyleu monia
 sreatu sanguinis aut samer. dolore epatis q' in suo lo
 co sunt dicturi. Veni aut itū tussis exaspitate gut
 tis. aut ex acutis abariis. seu styriacis. aut ex pulue

in aphorismis testatur. *De pulmone.* \xxi/

Passiones pulmonis sunt tussis fortis, anhelitus, asma, angustia, spiritus ortomia, peripleumonia, screatus sanguinis, et saniei id est ptisis. Tussis aut ex catarro aut ex mala complexione nascitur. Ex catarro, quia cum humores a capite descendunt et ad pectus, et ad pulmonem ueniunt, tussim faciunt maxime si materia sit acuta et commestiuua unde pulmone nascuntur in pectore, quia tussim habentes aliquando acutos et subtiles screant humores. Quorum materia multum est pessima siue screant siue non, quia non screantur remanet in pectore non maturata et pulmonem percutit ingrossata. Si screatur tussis nimia efficitur. Hęc enim materia subtilis non a pulmone facile ascendit ex subtilitate sui. Reuertitur enim cum ascenderit et in eundem locum ubi prius fuit descendit, unde tussis augmentatur in pulmone et pectus mouentur neque possumus scrutari, quando tunc aliquę uenę crepent pulmonis et ueniunt in putredinem de screatu sanguinis. Aliquando screant flegma subtile, aliquando uiride, et quidam diuersas febres paciuntur secundum quod putrescit in pulmone de his humoribus. Quę tussis cum diuturna sit, diuersas screant causas. Dixerunt quidam medici quia homines diurnas tusses habuerint et grauedinem quasi screauerint. Dicunt alii quia sicut lapidem in uesica nascentem screauerint, cum quibus screatibus tussim aufertur et ipsi sani efficiuntur. Causa lapidis fuit quia materia grossa in canalibus pulmonis morata quę quasi lapidem se fecerit. Quę autem tussis ex mala complexione fit aut de calida est. Cuius significatio est calor in anhelitu, sitis et defectio recipiendi frigidum aerem et rubor in facie. Aliquando citrinum screant, aut de complexione est frigida. Cuius significatio, est calor facies est liuida, neque sitim habet neque calorem, nocet aer frigidus, iuuat calidus. In multis passionibus tussis nascitur sicut pleuresi, peripleumonia screatu sanguinis aut saniei, dolore epatis quod in suo loco sumus dicturi. Venit autem iterum tussis ex asperitate gutturis, aut ex acutis cibariis, seu stipticis, aut ex puluere

sive de alia re aliqua. in canales pulmonis. Nec tunc est sic-
 ca. Ite hec eade nascit de glos hum. inna pulmonis se mu-
 cantibus neq; tussis exeuntib; aut de alia matia q; onygit. i
 cad' antequa egdiat. Anhelit' i asma. i orthomia. i spe ang-
 tia nascunt' de strictione uariu pulmonis. Si fuerit ortho-
 mia. i spe angustia frigidos grossos i viscosos humores
 in uis' ipis se in uiscantes i claudentes intelligunt' ex mag-
 nitudine spe i sui sine febre spissitudinib; quom' in ingen-
 tes naves paciunt' aut laborantes in cursu ex spissitudine
 anhelit'. Cu au' hui' mori infirmi iaceat supinus. augm'tant'
 si erect' alleuant'. Son' eoz parit' emitte aere suauit' est q.
 recipere. Causa tussis est q; nata uult emitte glos humo-
 res illos. magnitudo anhelit' q; in hac passione non defi-
 cit unte' Spissitudo. q; aer ppt' angustias uariu n' mutat qua-
 tu' sufficiat. quantu' p' una uice faciebat. Orthomia i sessio
 q; lacti pectoris i ei pellicle cu iaceat supin' sup pulmone
 cadit' i uas opprimunt neq; pot' spirare. infirmi si n' sedeat. Per-
 gat'. Vn' h' passio uocat' orthomia. Anhelit' angustia spe uniu-
 sale est accidens hui' passionis. i multariu' aliaru' q; instrum-
 tu' spe se. q; hec membra si paciunt' eoz actio necesse e' immuat'.

Oportet aut' intelligas q; passio ista sine scricatu in ydropisin-
Anhelit' i orthomia nascunt' ex calore qui ex summo est cordi
 i uis' pect' i pulmone. Signif' anhelit' i pulsus magni-
 tudo. sitis nimia i maior amor trahendi aere qua emitte-
 di. sic in pipleumonia uidet'. Aliqn' angustia spe ex apt' in sple-
 ne nascit'. i midu' ex mollicie lacti pectoris cu matia mu-
 ad pulmone ppt' humiditate. Qd' onygit ex defectu
 pulmonis. plecta ex hui' imbris picientis. Sig' hui' passiomis
 febris est q; continua i fortis angustia spe tussis dolor gus-
 supra pectoris rubor in maxillis. i oculis. Venę se-
 plene tument palpebre sentit' ardor. sitis est nimia desic-
 catio in lingua. maxima frigidit' aeris desidia. Causa febris
 q; calor apostemat' ad cor transit. Tussis au' passionem
 seqr' q; instrumtu' est spe i angustia ppt' apstemat' in pec-
 aut ex quumantia aut ex pleuresi aut colica passioe alia.

"i pectore i defe-
 ctione caloris na-
 tural. Pulsus lar-
 e i moll' anhelit'
 tard' pipleumonia
 e' apostema calin
 nascent' i pulmoe
 i e' aut de sangie
 aut de cola. R. ad
 pulmone descen-
 dentib;. Aliqn' ex
 catarro qui des-
 cendit de capite
 aut ex quumantia

siue de alia re, aliqua, in canales pulmonis. Hęc tussis est sic-
 ca. Item hęc eadem nascitur de grossis humoribus, inina¹ pulmonis se inuis-
 cantibus neque tussi exeuntibus aut de alia materia quę dispergitur et
 cadit antequam egrediatur. Anhelitus et asma, et ortomia, et spiritus angus-
 5 tia nascuntur de strictione uiarum pulmonis. Si fuerit ortho-
 mia, et spiritus angustia frigidos grossos et uiscosos humores
 in uis ipsis se inuiscentes et claudentes intelligimus ex mag-
 nitudine spiritus et sui sine febre spissitudinibus quomodo stringen-
 tes nares paciuntur, aut laborantes in cursu ex spissitudine
 10 anhelitus. Cum autem huiusmodi infirmus iaceat supinus, augmentantur,
 si erectus alleuiantur. Somnus eorum paruus emittere aerem suauis est quam
 recipere. Causa tussis est quia natura uult emittere grossos humo-
 res illos, magnitudo anhelitus quia in hac passione non defi-
 cit uirtus. Spissitudo², quia aer propter angustias uiarum non intrat quan-
 15 tum sufficiat, quantum prius una uice faciebat. Ortomia et sessio
 quia lacerti pectoris et eius pelliculę cum iaceat supinus super pulmonem
 cadunt et uias comprimunt neque potest spirare, infirmus si non sedeat, uel eri-
 gatur. Vnde hec passio uocatur orthomia. Anhelitus, angustia spiritus uniuers-
 ale est accidens huius passionis et multarum aliarum que instrumen-
 20 tis spiritus sunt, quia hęc membra si paciantur eorum actio necesse est minuatur.
 Oportet autem intelligas quia passio ista sine screatu in ydropisin.
 Anhelitus et orthomia nascuntur ex calore qui ex fumo est cordi
 et implet³ pectus et et pulmonem. Significationes anhelitus et pulsus magni-
 tudo sitis nimia et maior amor trahendi aerem quam emitten-
 di, sicut in peripleumonia uidetur. Aliquando angustia spiritus ex apostemate in sple-
 ne nascitur, et interdum ex mollicie lacerti * pectoris, cum materia mu-⁴
 ad pulmonem propter humiditatem. Quod contingit ex defectione
 pulmonis, proiecta ex his membris proicientis. Signum huius passionis
 febris est continua et fortis, angustia spiritus tussis, dolor grauis,
 in prora pectoris, rubor in maxillis, et oculis. Venę sunt
 plenę tument palpebrę sentitur ardor, siti\st est nimia desic-
 catio in lingua, maxima frigidi aeris desideria. Causa febris
 quia calor apostematis ad cor transit. Tussis autem passionem
 sequitur que instrumentis est spiritus et angustia propter apostematis in pec-
 aut ex pleuresi aut colerica passione alia.

* in pectore et defe-
 ctione calor is na-
 turalis. Pulsus latus
 est et mollis anhelitus
 tardus peripleumonia
 est apostema calidum
 nascens in pulmone
 et est aut de sanguine
 aut de colera rubea ad
 pulmonem descen-
 dentibus. Aliquando ex
 catarro qui des-
 cendit de capite
 aut ex quinantia

¹ in uia

² Spissitudo

³ implet

⁴ mittetur

161

toie. Calor sequit̄ apt̄ calidū. rubor maxillariū. et oclorū
 exaccessione fumi cal̄ sunt qui de pulmone ascend̄
 ad faciem. Causa ruboris in maxillis qui rubor yppū
 est accidens in p̄pleumoniam q̄ maxille s̄ tenere
 et carnis rare. Vñ calidū fumi cutis magis accipit
 q̄ faciei alia pars. ardor siccis. et lingue siccitas. calo
 re pectoris. et cordis. sequit̄ oīa. Si ista passio de matia
 sit colica. Oīe ei siḡco siccis est. et molestia. atq; periculosa.
 Si ex sanguine matia est siḡco n̄ adeo est magna. pullus in hac
 passione est estuosus. Cū aut̄ apt̄ fame face incepit. paci
 unt̄ acuta febre rigore atq; tremore. Si et̄ in uno late sit pu
 tredo. sentit infirmus ḡuitate illi lactis. Et si iacent in la
 tere sano. sentit in alim lact̄ que aut̄ q̄si re aliq. ibi suspen
 sam. Aliqn̄ in pectore nascit̄ dolor sine tussi. Qd̄ siḡcat
 passione uentositatis excedente pulmo tñ et costarum
 pellicle nich̄ hnt. Sreatio sanguinis aut de pulmo
 ne est aut de ceteris spe instrumentis aut de aliis interioribus
 m̄bris. Licet n̄ sit tractat̄ passio pulmonis non tñ est
 inimitendū de creatu sanguis ut sermo de sanguine
 sit ḡuitus et̄ n̄ circūquaq; disp̄sit. Sreatio q̄ sanguine
 put̄ dixit ypoct̄ pessimū est accidens exire sanguine a su
 p̄iori quom̄ exeat malū siḡ est. si ab inferiori bonū.
 Qd̄ cū ypoct̄ dixit emorroidē ab inferiori intellexit. Cau
 sa sanguine exire aut̄ exterior est p̄ interior. Est exterior sic
 percussio casus luctari. salire. clamare. Ex his. et̄ fundit̄
 tur uene scandunt̄ siue incidunt̄. ex quib; sanḡ subit̄
 et̄ mult̄ erit. De interiori sic est catarrus descendens aca
 pite in pulmone cal̄ colic̄. et̄ ḡmestiuus. aut̄ flegma
 tic̄ falsus. Cū exire sanguine ē parū. si augment̄ ut
 sit multū. Itm̄ exire alit̄ ab his ē q̄ solent̄ m̄strua ha
 bere aut̄ emorroidē. Cū aut̄ auferant̄ de illo sanguine
 implent̄ aliqn̄ ex op̄lexione friḡ et̄ sicca. q̄ maculat̄ et̄
 strinḡ fortiter uenas. et̄ p̄on parte super eoz partem.
 Vñ et̄ crepant̄ sic uidet̄ in luto q̄ cū exsiccat̄. findit̄. Er̄t

tore. Calor sequitur apostema calidum, rubor maxillarum et oculorum
ex accessione fumi calidi sunt qui de pulmone ascendit,
ad faciem. Causa ruboris in maxillis qui rubor proprium
est accidens in peripleumoniam quia maxillę sunt tenerę
5 et carnis rarę. Vnde calidum fumum cutis magis accipiunt
quod faciei alia pars, ardor sitis, et linguę siccitas, calo-
rem pectoris, et cordis, sequuntur omnia. Si ista passio de materia
sit colerica. Omnis eius significatio sitis est et molestia, atque periculosa.
Si ex sanguine materia est significatio non adeo est magna, pulsus in hac
10 passione est estuosus. Cum autem apostema saniem facere inceperit, paci-
untur acutam febrem rigorem atque tremorem. Si etiam uno latere sit pu-
tredo, sentit infirmus grauitatem illius lacertis. Et si iacent in la-
tere sano, sentit in alterum latus graue aut quasi rem aliquam ibi suspen-
sam. Aliquando in pectore nascitur dolor sine tussi. Quod significat
15 passionem uentositatis extendentem pulmo tamen et costarum
pelliculę nichil habent. Scretio sanguinis aut de pulmo-
ne est aut de ceteris spiritus instrumentis aut de aliis interioribus
menbris. Licet nostri sit tractatus passio pulmonis non tamen est
intromittendum de scretu sanguinis ut sermo de sanguine
20 sit continuus et non circumquaque dispersus. Screate ergo sanguinem
prout dixit ypocras pessimum est accidens exire sanguinem a su-
periori quomodo exeat malum signum est, si ab inferiori bonum.
Quod cum ypocras dixit emorroidem ab inferiori intellexit. Cau-
sa sangnem¹ exeundi aut exterior est uel interior. Est exterior sicut
25 percussio casus luctari, salire, clamare. Ex his enim fundun-
tur uene scinduntur siue inciduntur, ex quibus sanguis subitus
et multus exit. De interiori sicut est catarrus descendens a ca-
pite in pulmonem calidus colericus, et commestiuus, aut flegma-
ticus salsus. Cuius exire sanguinem est paruum, si augmentantur ut
30 sit multum. Iterum exire aut ab his est que solent menstrua ha-
bere aut emorroide. Cum autem auferantur de illo sanguine
implentur aliquando ex complexione frigida et sicca, qui inculcat et
stringit fortiter uenas, et ponit partem super eorum partem.
Vnde et crepantur sicut uidetur in luto quod cum exsiccatur, finditur. Exit

¹ sanguinem

sangi aut de capite que ex seratu est intelligi aut de ore
 que ex spuro potis ppendere aut de gula aut gutte cu
 m mscatione. aut de meri aut de canalib; que ex dolo
 re int spatulas est intelligi. aut de ore stomachi q sig
 dolor ibi habit aut de pfunditate stom. q ex uomitu
 y paruo dolore intelligi. aut de canalib; pulmonis
 y cognoscat ex forti tussi. hic subit y sine dolore erit
 Pulmo em est sensibil est y multu picat. Qui in dolore est
 rubeus. y clar y spumofus. Vn ypoctas in aphorismis.
 Qui sanguie spumofum screauit. screat ille est pulmo
 nis. De pectore sangi ai exierit. intelliget ex tussi y pa
 ru de sanguisuga erit qui plurim de parua causa eg
 dit. Hus qui frequent catarru paciunt y quoy strictu
 est pectus. quib; humores a capite ad pect descendunt
 acuti y subtiles. acumne suo hec mbra st excoantes
 y uulnerantes. Qui em pect hnt strictu parua de cau
 sa crepant uene eoy. qz stricte y subtiles sunt. Screa
 t sames aut de apctematis; est pectous l pulmonis ai
 uuln aut in lactoy pectous aut in costaru pellichu
 siue diastagnatus fuerit. De qb; locis ad pulmone
 uidit. ppt raritate sube. sic uidet in pleuresi. ai
 apctema fiat uulneris aut y screatu sanguis sames
 erit. siue de fissura n solidata. Que ai sames faciat.
 screatu necesse est nata emittat. Que de cal apt opo
 tet sic intelligere. qz oe apt. q in his local sames facit
 febre y rigore atq; tremore gignit. qz contingit cum
 tandē sames fuerit. y ex quo febricitat infirmus.
 exspectat ut apctema crepet. crepare exspectat
 in. vi. die. aut. xx. aut. in xl. siue. lx. sic ypoct dicit
 in ynostias. hec est ex calore matie aut ex sua fri
 giditate. aut de gilitudine seu subtilitate. qz si ma
 tia sit cal y subtil suba crepat. In die. vii. y maxi
 me si oplexio infirmi est cal. etas iuuem. tep esta
 ti. Vt si matia sit frig y sicca crepabit in. xl. max
 Si matia e ca
 lida y glla i sub
 stana crepabit i
 uncelimo die ma
 xime si oplexio
 infirmi tps y e
 tal i calore sit
 medioca. Si u
 matia i calore
 sit mediocl y glla i suba expectabit epate i. xl.

sanguis aut de capite quem ex screatu est intelligi¹ aut de ore quem ex sputo poteris perpendere aut de gula aut gutturę cum inuiscatione, aut de meri aut de canalibus quem ex dolore inter spatulas est intelligi, aut de ore stomachi quod significat

5 dolor ibi habitus aut de profunditate stomachi, quod ex uomitu et paruo dolore intelligi, aut de canalibus pulmonis et cognoscitur ex forti tussi, hic subitus et sine dolore exit. Pulmo enim est sensibilis est et multum proicit. Qui in dolore est rubeus, et clarus et spumosus. Vnde ypocras in aphorismis.

10 Qui sanguinem spumosum screauerit, screatus ille est pulmonis. De pectore sanguis cum exierit, intelliges ex tussi et parum de sanguisuga exit qui plurimus de parua causa egreditur. His qui frequenter catarrum paciuntur et quorum strictum est pectus, quibus humores a capite ad pectus descendunt

15 acuti et subtiles, acumine suo hęc membra sunt excoriantes, et uulnerantes. Qui enim pectus habent strictum parua de causa crepantur uenę eorum, quia strictę et subtiles sunt. Screatus saniei aut de apostematibus est pectoris uel pulmonis cum uulnus aut in lacertorum pectoris aut in costarum pelliculis

20 siue diafragmatis fuerit. De quibus locis ad pulmonem tendit, propter raritatem substantię, sicut uidetur in pleuresi, cum apostema fiat uulneris aut post screatum sanguinis sanies exit, siue de fissura non solidata. Quę cum saniem faciat, screatu necesse est natura emittat. Quę de calido apostemate oportet sic intelligere, quia omne apostema, quod in his locis saniem facit

25 febrem et rigorem atque tremorem gignit, quod contingit cum tandem sanies fuerit, et exequo febricitatur infirmus exspectatur ut apostema crepetur, crepare exspectatur in .vi. die, aut .xx. aut, in xl. siue .lx. sicut ypocras dixit in pronosticis. Hęc est ex calore materię aut ex sua frigiditate, aut de grossitudine seu subtilitate, quia si materia sit calida et subtilis substantia crepatur. In die .vii. et maxime si complexio infirmi est calida, etas iuuenilis, tempus estatis. * Vel si materia sit frigida et sicca crepabitur in .xl. maxime si complexio infirmi est frigida et sicca crepabitur in .xl. maxime si complexio infirmi est frigida et sicca crepabitur in .xl. maxime si complexio infirmi est frigida et sicca crepabitur in .xl.

* Si materia est calida et grossa in substantia crepabitur in uicesimo die maxime si complexio infirmi tempus et etas in calore sint mediocria. Si uero materia in calore sit mediocris et grossa in substantia expectabitur crepare in .xl.

¹ intelligi

me si coxplero sic frigida etas senit. tep⁹ hiemis. Si in
 latere pectoris infirmus sentit. cu in latere iaceat sano
 qsi re suspensa in altero. Si in utroq; latere est. In quo
 eq; iaceat sentit simili. Cu cepat apt⁹ sur su. screeat⁹
 tussu egdit. Si de orsu uad⁹ sames ad intestina. i sto.
 anata in maiore uena mandat. ubi urina colloca
 tur. Hu aut infirmi qn uas febres paciunt. si n
 subito screeat. Que si moret in p⁹ sin tendit. Nec eni
 sames subam pulmonis qmedit. i put⁹ fac. similiter
 sang⁹ si ad sames uenit. Plurimi qui hec morbu incho.
 xviii. st⁹ annoy. i usq; ad xxxv. p⁹ d⁹pnatione calou
 ad oplexione hui⁹ etatis. Membra eoy se tenera pul
 mo tenerior. un a sames cito qmedit. he paciunt
 hanc passione. qui appati st⁹ ad eade. hi aut sunt
 macadi pectore strich. spatulas hntes eleuatas quibus
 cal sepe uen⁹ catarr. Stricho pectoris uenas strictas
 fac. Catarr⁹ qui sepe uen⁹ pulmone madit. i put⁹ fac.
 O portet aut intelligi q hec passio ab insidentib sibi infir
 mis qnang⁹ i apatib⁹ i ams. Sig⁹ p⁹ sin qnua est febris.
 in die tepida. crescent in nocte. i p⁹ abu qz passio ista sic
 calix anis. calore augmtant. Cu aqua infundant ali
 qn numu sudant. ochi qcauant. maxille rubescunt.
 digiti i ungule st⁹ qcaue. in calcaneis moles uesice ap
 petu deficit. Oculoy qcauitas ex qstipat est humidita
 tis corpis i desiccatione su. Rubor in maxillis ex asce
 sione sum cal⁹ apulmone in facie qcauitas maxilla
 ru ex qstipatione carnis p⁹ eas replentis. calor extre
 mitatis corpis i digitory p⁹ calore qui infundant
 est mbroy sic ossiu qz digiti ex maxima parte st⁹
 ossi. Tumor calcaneoy p⁹ remotione calous na
 tural⁹ i uicinis spual⁹ ab eoy fundantis. un cito
 moriunt. i apt⁹ molle paciunt. sic in corpe mortui
 uident⁹ tumi. Appetit⁹ defic. ex defectioe pasciti
 ue uturis. De sames solent dubitare oedici. utrum

q uo cat⁹ dea
 ua uenit ad
 epar⁹ i diuibr
 aut i stom⁹ i i
 testina aut ue
 sic e sames
 illa temb⁹ p
 deaua uena p
 natura man
 datur.

ime si complexio sit frigida, etas senilis, tempus hiemis. Si in latere pectoris infirmus sentit, cum in latere iaceat sano quasi rem suspensam in altero. Si in utroque latere est. In quo-
cumque iaceat sentit similiter. Cum crepatur apostema sursum, screatus
5 tussi egreditur. Si deorsum uadit sanies ad intestina et stomachum, a natura in maiorem uenam mandatur, * ubi urina colloca-
tur. Hii autem infirmi continuas febres paciuntur, si non subito screetur. Quę si moretur in ptisin tenditur. Hęc enim sanies substantiam pulmonis comedit, et putrefacit, similiter
10 sanguis si ad sanie uenerit. Plurimi qui hunc morbum incidunt xviii. sunt annorum et usque ad .xxxv. propter dampnationem caloris ad complexionem huius etatis. Membra eorum sunt tenera pulmo tenerior, unde a sanie cito comeditur. Item paciuntur hanc passionem, qui apparati sunt ad eandem. Hi autem sunt
15 macidi pectore stricti, spatulas habentes eleuatas quibus calidus sepe uenit catarrus. Strictio pectoris uenas strictas facit. Catarrus qui sepe uenit pulmonem incidit, et putrefacit. Oportet autem intelligi quia hęc passio ab insidentibus sibi infirmis contingit et a patribus et auis. Significatio ptisis continua est febris,
20 in die tepida, crescens in nocte et post cibum quia passio ista sicut calix cinis, calore augmentantur. Cum aqua infundantur aliquando nimium sudantur, oculi concauantur, maxille rubescunt, digiti et unguļę sunt concauę, in calcaneis moles uesicę, appetitus deficit. Oculorum concauitas ex constipatione est humidita-
25 tis corporis et desiccatione sui. Rubor in maxillis ex ascensione fumi calidi a pulmone in faciem concauitas maxillarum ex consumptione carnis prius eas replentis, calor extremitatis corporis et digitorum propter calorem qui in fudamentis est membrorum sicut ossuum quia digiti ex maxima parte sunt
30 ossei. Tumor calcaneorum propter remotionem caloris naturalis et uirtutis spiritualis ab eorum fundamentis, unde cito moriuntur, et apostema molle paciuntur, sicut in corpore mortui uidemus tumentis. Appetitus deficit, ex defectione pascitiue uirtutis. De sanie solent dubitare medici, utrum

* que uocatur concaua uenit ad epar et diuiditur aut in stomachum et intestina aut uesicam cum sanies illa renibus per concaua uenam per naturam mandatur.

Spumicis
deca dyrenab
de lactis pcc
ous. P

flegma sit an sanies. Qd pbabit piciens in uas plenum
aque expectans una hora. Si infundū descendit
sanies erit flegma si sup natauerit. Hec st signis pti
lis. **De panniculis costarū opientib; id lacerti**

Passionem in costarū pectoris. **xxij**
pellucis et pectoris lactis sit aptem uulnera uis
milia. q̄ pleuresis est apte in costarū pellucis. si tū
abusive uocat pleuresis. Vera enī pleuresis in di
aphragmate est nasci. Acciditna sequit hanc passi
one semp sit cū ipsa. neq; dū pmanet ab inicio usq;
in fine recedntia. St aut febris ganna tussis sine
screatu in inicio morbi angria anhelit dolor pun
gituus. Si passio sit molesta et fortis dolor a cos
tis usq; ad furtulas ascendit alacere illo tū apte
ma fit. et aliquñ sub diaphragmate descendit. Causa
febris est ad infirmū mbrū cordis uicinitas. Tussis
ppt motū expulsiue uirtutis ad expellendā noc
tūā uirtute. Angria anhelit q̄ ex apte una sp̄e gpmi
tur. Dolor pungitiuus q̄ apost est in pellucis que
sensibilis sit. q̄ neruosa. Causa doloris ascendit
ad furtulas q̄ furtularū sibi dolor q̄ hit pellucis.
Vnde aptema q̄bat in supiori pelluciarū parte. Qd
cū sit q̄muscetur dolori furtule. armū et manille.
Si aptema in inferiori sit pellucis dolet loe que sub
ypocondria. Si pleuresis in inicio screatū habuerit
est breuis et salubris. Si enī in die. un. screauit
in. vi. erit crisis. Et ad plurimū in xiiii. Si scre
at ad. vii. die ptendit morib; ylongat. et crisis
in. xxx. differt et enā plus. Que sp̄es sit aptematis ex
screatu potest intelligi. Si enī rubeus fuerit san
guineū apost erit. Si albū et spumosus flegm. Si m
ger flumidū melaccol. Si tū hec duo. i. flegmā et melaco
licū raro in pellucis nascunt costarū p̄ ḡstitudine
et sp̄situdine matie et expellclarū subtilitate. 19

si rufū et citra
u. yugulū coti
cū p̄cipit

flegma sit an sanies. Quod probabit proiciens in uas plenum aque expectans una hora. Si in fundum descenderit sanies erit flegma si super natauerit. Hęc sunt significationes ptisis. *De panniculis costas operientibus et de lacertis*

- 5 *Passiones in costarum pectoris.*\ xxii/
 pelliculis et pectoris lacertis sunt apostemata uulnera et similia, ergo pleuresis, est apostema in costarum pelliculis, sed tamen abusiue uocatur pleuresis. Veram enim pleuresin in diafragmate est nasci. Accidentia sequentia hanc passionem semper sunt cum ipsa, neque dum permanet ab inicio usque in finem recedentia. Sunt autem febris continua tussis sine screatu in inicio morbi angustia anhelitus dolor pungitius. Si passio sit molesta et fortis dolor a costis usque ad furculas ascendit a latere illo ubi apostema fit, et aliquando sub diafragmate descendit. Causa febris est ad infirmum membrum cordis uicinitas. Tussis propter motum expulsiuę uirtutis ad expellendam nocitiam uirtutem. Angustia anhelitus quia ex apostemate uia spiritus comprimitur. Dolor pungitius quia apostema est in pelliculis quę
 15 sensibiles sunt, quia neruose. Causa doloris ascendentis ad furculas quia furcularum sibi dolor contrahit, pelliculas. Vnde apostema comprobatur in superiori pellicularum parte. Quod cum fit commiscetur dolori furculę, armi et mamillę. Si apostema in inferiori fit pellicula dolet locus qui est sub
 25 ypocondria. Si pleuresis in inicio screatum habuerit est breuis et salubris. Si enim in die .iiii. screauerit in .vi. erit crisis, uel xi ad plurimum in xiiii. Si screatus ad .vii. diem protenditur morbus prolongatur, et crisis in .xxx. differtur uel etiam plus. Quę species sit apostematis ex
 30 screatu potest intelligi. Si enim rubeus fuerit sanguineum apostema erit. * Si albus et spumosus flegmaticum. Si niger uel liuidus, melancolicum. Sed tamen hęc duo id est flegmaticum et melancolicum raro in pelliculis nascuntur costarum propter grossitudinem et spissitudinem materię et ex pellicularum subtilitate et con-

* si rufus et citrinati contiguus colericum percipitur

strichone aq̄b; n̄ recipit nisi subtil̄ mat̄ia facili p̄forat̄
 quā ḡssa. Sanguolentiū r̄ colici subdolora r̄ faciliora
 s̄. un̄ in his pelliculis nascunt̄ plurimū. Ypoc̄ in apho
 risinis. Qui s̄p̄ occurregma h̄nt pleuresin habere n̄
 debet. Occurregma enī nascit̄ ex flegm̄ humorib; cor
 pi dominantib; r̄ intra stōi se coadunantib;. q̄b; cū ḡ
 se sint mat̄ie apellictis his n̄ recipunt̄ n̄ colica humes
 gungent̄. Est r̄ alta passio q̄ dolor latis uocat̄. r̄ e ap
 t̄ in lactis nascens pectoris r̄ aliqn̄ in intiorib; costa
 rū lactis. Siḡ h̄ est febris. r̄ cōpulsio sine punctura
 dolor lactis maxime cū emittit̄ r̄ recipit̄. r̄ n̄ tussint
 neq; sc̄reant. Si aut̄ sit tussis parua est r̄ sine sc̄reatu
 factis. Q̄ si in trahendo aere dolor augm̄tat̄ ap̄ost̄ est
 in lacto q̄ pect̄ q̄stringit̄. Aliqn̄ ē in lacerto ext̄ pect̄
 q̄ apt̄ cū tactu sentit̄.

De diafragmate. xxiii

n̄ Siū sit c̄ aer
 emittitur i la
 certo pectus d̄
 stringente ee
 p̄ndit̄
 S̄ diafragmate

Passiones in diafragmate quedā s̄ p̄p̄e q̄dā ex colligatio
 nembron. P̄pria pleuresis ueta r̄ nascens in diafrag
 mate apt̄. q̄d. un̄ sequunt̄ accidentia. In pleuresi abu
 siue ia dicta r̄ alienatio m̄tis. ex nocum̄to colligan
 tie cerebri. Excolligantia enī aut̄ ex cerebro aut̄ e
 pate erit. Ex cerebro. cas̄ apt̄ un̄ m̄tis alienatio disse
 ren̄ ab alienatione q̄ p̄pria est cerebri. q̄ acciden
 tia q̄ hanc solent sequi. r̄ uigilia. obhuno. lacreme hip
 pitudo. quālibet r̄e au estimentis auferre. siue pari
 ete. siccitas lingue n̄ apparent̄ inuicio morbi diafrag
 matis. s̄ in augm̄to solet patent̄ indi. In inuicio enī mor
 bi rubor est in oculis r̄ ḡt̄ho uentris. anḡria anheht̄
 q̄ epar ac si apt̄ema suū eēt. tussim paritur r̄ anḡria
 sp̄c. excolligantia gibbi epatis. r̄ diafragmatis q̄ intel
 ligit̄ q̄ dolore in dext̄ late sentit̄ infir̄m̄.

De corde. xxiiii

Passiones cordis aut̄ p̄uate s̄ ipsi sic̄ dolor r̄ timor aut̄
 ex alioz m̄bron. colligantia in dolore sic̄ defectio. do
 lor cordis ex mala q̄plex. aut̄ officiali morbo seu iunctur̄
 sepatione. Mala q̄plexio calida expul̄ intelliḡ duricia.

strictione a quibus non recipitur nisi subtilis materia facilius perforans
 quam grossa. Sanguinolentum et colericum subtiliora et faciliora
 sunt, unde in his pelliculis nascuntur plurimum. Ypocras in apho-
 rismis. Qui semper ocxiregmiam habent pleuresin habere non
 5 debet. Oxiregmia enim nascitur ex flegmaticis humoribus, cor-
 pori dominantibus et intra stomachum se coadunantibus, quibus cum gros-
 se sint materię a pelliculis his non recipiuntur, nisi colerici humores
 coniungerentur. Est et altera passio que dolor lateris uocatur, et est apos-
 tema in lacertis nascens pectoris et aliquando in interioribus costa-
 10 rum lacertis. Signum huius est febris, et compulsio sine punctura
 dolor lacertis maxime cum emittitur et recipitur, et non tussint
 neque screant. Si autem sit tussis parua est et sine screatu
 facilis. Quod si in trahendo aere dolor augmentatur apostema est
 in lacerto quo pectus constringitur, * aliquando est in lacerto extra pectus
 15 quod apostema cum tactu sentitur. *De diafragmate.* \xxiii/
Passiones in diafragmate quedam sunt proprię quedam ex colligatio-
ne menbrorum. Propria pleuresis uera id est nascens in diafrag-
mate apostema, quod .iiii. sequuntur accidentia. In pleuresi abu-
sue iam dicta id est alienatio mentis, ex nocumento colligan-
 20 *tię cerebri. Ex colligantia enim aut ex cerebro aut e-*
pate erit. Ex cerebro calidum apostema unde mentis alienatio diffe-
rens ab alienatione que propria est cerebri, quia acciden-
tia que hanc solent sequi id est uigilia, obliuio, lacrimę lip-
pitudo, quamlibet rem a uestimentis auferre, siue pari-
 25 *ete, siccitas linguę non apparent in inicio morbi diafrag-*
matis, sed in augmento solet patenter uideri. In inicio enim mor-
bi rubor est in oculis et contractio uentris, angustia anhelitus
quia epar ac si apostema suum esset, tussim patitur et angustiam
spiritus, ex colligantia gibbi epatis, et diafragmatis quod intel-
 30 *ligitur quia dolorem in dextro latere sentit infirmus. De corde.* \xxiiii/
Passiones cordis aut priuatę sunt ipsi sicut dolor et tremor aut
ex aliorum menbrorum colligantia in dolore sicut defectio. Do-
lor cordis ex mala complexione, aut officiali morbo seu iuncturę
separatione. Mala complexio calida ex pulsus intelligitur duricia,

* Si uero sit cum aer
 emittitur in la-
 certo pectus con-
 stringente esse
 perpenditur

q̄ si sit calida ⁊ pulsus gposit⁹ erit. Peior passio cordis a
 gplexione cal' siccitas est aut ⁊ calor ⁊ siccitas. Ex his
 n. cito nascit⁹ corpus gsupis que passio uocat⁹. Post hos
 modos pessimos. diuisa est gplexio. q̄ gñalit⁹ defectio
 ex officiali morbo. q̄ ap̄t cal' sanguolentiū aut coliciū
 cor patit⁹ aut sua opūta. Qd si gtingit n̄ diu uiuit. In
 telligit⁹ ex ardore. grauitate ⁊ rethinatione separtio
 iuncturę sic ex uulne apectore ad cor pforante. Qd
 cū penetrat⁹. uentelōs maxime sinistros mouit ilico.
Si n̄ p̄ paruū tēp mouet. Similit in om̄i passione
 cordis tñ uiuit q̄nta est fortitudo passionis. Tremor
 cordis ex humiditate est aq̄sa. in pelliculis cordis di
 uisa. Signū ē. q̄ cor a suo loco moui sentit infirmū.
Non enim pot̄ dilatari. P̄stringi. p̄ humiditatē sin.
Contingit ⁊ ex ap̄tem. q̄ si sit cal'. occidit cito infirmū.
Si durum. subtilitatē patit⁹. Ex qua mouit. fit tremor.
 ex humiditate sanguinolenta sic uiuenit ille habu
 it deq̄ gal' dic. Qui cū trillationē cordis patit⁹ p̄ tri
 emmū cū flebotomia cū fuerit medicat⁹. In qb; sin
 gulis paulatī eū libat⁹. In. iiii. u. anno festiuitas fle
 botomia ante passionē. n̄ uenit trillatio illa. Arbitr⁹
 est q̄ flebotomiā debere p̄cedere passionē illā cum
 sic cessauit. ⁊ hō libat⁹ fuerit. Aliqñ cordis fit trilla
 tio. ex fumo metacōl' ascendente ad cor. Defectio ex
 dissolutione ē uicinis. que aut ex plenitudine gtingit.
Hanc eandē uirtutē guanti ⁊ gfunditi sic in defectioe
 illa uident⁹. que ex humorib; nascit⁹. uenas illas gple
 tib; ⁊ de plenitudine stom̄ a cibis. aut ex plenitudine
 cerebri in apoplexia est uidi. aut ex inanitione nimia
 uirtutē dissolvente sic in diarrria. siue solutione post
 potionē acceptā uident⁹. ⁊ nimio sudore sanguis flu
 xu p̄fluuo cū flebotomia siue ex narib; aut ex san
 gnis fluxu p̄fluuo. q̄ mulieres ex sanguis fluxu l'
 parturitione paciunt⁹. aut ex samei nimia egillioe

que si sit calida et pulsus compositus erit. Peior passio cordis a
 complexione calida siccitas est, aut et calor et siccitas. Ex his
 enim cito nascitur corporis consumptio que ptisis uocatur. Post hos
 modos pessimos, diuersa est complexio, quia generaliter defectio
 5 ex officiali morbo, quia apostema calidum sanguinolentum aut colericum
 cor patitur aut sua operimenta. Quod si contingit non diu uiuit. In-
 telligitur ex ardore, grauitate et techinatione separatio
 iuncture sicut ex uulnere a pectore ad cor perforante. Quod
 cum penetrauerit, uentriculos maxime sinistros moritur ilico.
 10 Si non post paruus tempus morietur. Similiter in omni passione
 cordis tantum uiuitur quanta est fortitudo passionis. Tremor
 cordis ex humiditate est aquosa, in pelliculis cordis di-
 uersa. Signum eius, quia cor a suo loco moueri sentit, infirmus.
 Non enim potest dilatari, uel constringi, propter humiditatem sui.
 15 Contingit etiam ex apostemate, quod si sit calidum, occidit cito infirmum.
 Si durum, subtilitatem patitur. Ex qua moritur, fit tremor,
 ex humiditate sanguinolenta sicut iuuenis ille habu-
 it de quo galus dicit. Qui cum titillationem cordis pateretur per tri-
 ennium cum flebotomia eum fuerit medicatus. In quibus sin-
 20 gulis paulatim eum liberauit. In .iiii. uero anno festiuitas fle-
 botomia ante passionem, non uenit titillatio illa. Arbitratus
 est ergo flebotomiam debere precedere passionem illam cum
 sic cessauerit, et homo liberatus fuerit. Aliquando cordis fit titilla-
 tio, ex fumo melancholico ascendente ad cor. Defectio ex
 25 dissolutione est uirtutis, que aut ex plenitudine contingit.
 Hanc eandem uirtutem grauant et confundent sicut in defectione
 illa uidemus, que ex humoribus nascitur, uenas illas complen-
 tibus et de plenitudine stomachi a cibis, aut ex plenitudine
 cerebri in apoplexia est uideri, aut exinanitione nimia
 30 uirtutem dissolvente sicut in diarria, siue solutione post
 potionem acceptam uidemus, et nimio sudore sanguinis flu-
 xu, profluio cum flebotomia siue ex naribus, aut ex san-
 guinis fluxu profluio, quod mulieres ex sanguinis fluxu uel
 parturitione paciuntur, aut ex saniei nimia egressione

a uulneribus ⁊ abstinentia cibi ⁊ inuino labore. simi-
 lib; q; ex inuincionib; inuina excedentib; quib; cure
 nocitua res inuatiue expellunt aut ex gplexione
 cal' sic in febril' aut frig. q; os stom' patit in passione q'
 bolim' uocat' aut ex multat' diuisis gplexion. subito se gmu-
 tantib; aut ex nimio dolore uicute dissoluent. ⁊ spm
 unificante sic dolore in stom' ore ⁊ inuoy dolorib; p'ci-
 lis ⁊ uulnerib; qm artich' ⁊ p'nerus ⁊ in lactoy capiti-
 bus ⁊ similibus dolores plurimos faciunt. Itē in sus-
 focatioe matris defectio nascit' ex q'ruāda inuoy cor-
 ruptionib; ⁊ eoy conuersionibus. Vñ p'ea fumus
 ad cor ascend' frigid' ⁊ defectio cordis uocat'. ⁊ in su-
 bitanea mors nascit'. Itē defectio in febril' p'odicit'
 in inuao aut p' dolore nimiu ex calore nascentem
 aut p' p' putridos hum' asto effluentes ⁊ uicute spu-
 ase grauant' aut ex febricitante ap'tem in aliq' inuoy
 p'ncipali hūte ad quos cū hum' illi descendunt dolor au-
 gmentat' ⁊ defectio fit aut in ore stom' defectio in
 hum' ad se suscip' uementes. Qu' si in gilent' ut' gnat'
 ⁊ defectio gnat'ur. Sig. frigesct' extrema corporis an-
 helit'. deficit ⁊ frigesct' paruitas pulsus. defectio ip-
 sius. citintas coloris ⁊ si uocet' infirm' n' audit. ⁊ qua-
 si longe remot' aut p' domū posit' fit. Hec sūt signa
 passionū in corde ⁊ ceteris hys instrumentis nascentiuoy.

⁊ cū a uulua
 ad cor frigid'
 ascendit' fum'
 aliqñ ⁊ nascit'
 defectio

De instrumentis cibi ⁊ asto incipiendum.

Passiones in instrumentis cibi sūt in meri ⁊ in ore
 stom' ⁊ in testibus in epate q; q; ⁊ in splene. ⁊ in rebus
 in felle. ⁊ in uestica. In meri ⁊ in suba aut in uia. un' asto
 transeunt cibaria. In suba sua. cū ut' defici' appetitua
 cibū ab ore thens ⁊ ad stō mittens. deficit ut' expulsiua
 un' uomit' ⁊ seqr'. Hec ex mala gplexione defici' aut ex mo-
 rbo officiali aut ex separatione uinctur' aut ex lactoy
 passione suoy ipsius meri actione expellentū. Ex ma-
 la gplexione cal' que' sūt intelligi' nimia ⁊ refrigeratio

Instrumentis cibi ⁊ a-
 incipiendū.

a uulneribus et abstinentia cibi et nimio labore, similibusque exinanicionibus mensuram excedentibus quibus cu¹ re nocitiua res iuuatiue expelluntur aut ex complexione calida sicut in febribus aut frigida, quia os stomachi patitur in passione que

5 bolismus uocatur, aut ex multis diuersis complexionibus, subito se commutantibus, aut ex nimio dolore uirtutem dissolvente, et spiritum uiuificante, sicut dolore, in stomachi ore et iliorum doloribus, pustulis uel uulneribus que in articulis sunt uel neruis uel in lacertorum capitibus et similibus, dolores plurimos facientibus. Item in suf-

10 focatione matricis defectio nascitur * ex quorundam membrorum corruptionibus et eorum mortificationibus. Vnde postea fumus ad cor ascendit frigidus et defectio cordis uocatur, et inde subitanea mors nascitur. Iterum defectio in febribus periodicis in inicio aut propter dolorem nimium ex calore nascentem

15 aut propter putridos humores a stomacho effluentes et uirtutem spiritulem grauantes aut ex febricitante apostemate in aliquo membro principali habente ad quos cum humores illi descenderint dolor augmentatur et defectio fit aut in ore stomachi defectione unde humores ad se suscipit uenientes. Qui si ingrossentur, uirtus grauatur,

20 et defectio generatur. Signum. Frigescunt extrema corporis anhelitus, deficit et frigescit, paruitas pulsus, defectio ipsius, citrinitas coloris et si uocetur infirmus non audit, et quasi longe remotus aut post domum positus fit. Hęc sunt signa passionum in corde et ceteris spiritus instrumentis nascentium.

25 *De instrumentis cibi et a stomacho incipiendum.* \xxv/
 Passiones in instrumentis cibi uel sunt in meri uel in ore stomachi uel intestinis in epate quoque uel in splene, uel in renibus in felle, uel in uesica. In meri uel in substantia aut in uia, unde a stomacho transeunt cibaria. In substantia sua, cum uirtus deficit appetitiua

30 cibum ab ore trahens et ad stomachum mittens. Deficit uirtus expulsua, unde uomitus consequitur. Hęc ex mala complexione deficit aut ex morbo officiali aut ex separatione iuncturę aut ex lacertorum passione suorum ipsius meri actionem expellentium. Ex mala complexione calida que siti intelligitur nimia et refrigeratio-

* cum a uulua ad cor frigidus ascendit fumus aliquando etiam nasci[tur] defectio

¹ cum

ne cū aqua bibat frīg aut ex frīg que egr̄ erit intelligi
 da p̄ exhumida que ex humiditate oris ⁊ multis intelli
 git spūtis. aut ex siccitate q̄ ex oris p̄pendit siccitate.
 Ex morbo officiali sic̄ ex cal̄ ap̄ost̄ quod cū rubore ⁊ siccitate
 nūm̄tate intelligit. ⁊ dolore int̄ spatulas. Ex frīg ap̄t̄
 q̄ ḡuitas ē sine dolore ex s̄p̄atione unct̄e sanguinis seq̄t̄
 uomit ⁊ dolor int̄ spatulas. Que si sit in longum. mino
 rē fac̄ appetitū. Si plati. mino rē uomitū. In uia sua
 meri patit̄ s̄stipationē. que ex int̄iorū est ap̄t̄ eā uia op
 pilante. aut ex lactoy ap̄t̄ quib; ext̄ius actio meri ex
 plet̄. Siḡ ap̄ostemat̄ cal̄idi dolor est ⁊ febris atq; si
 tis. Qd̄ cum san̄e fac̄ augm̄tat̄ febris. ⁊ rigore patit̄
 ⁊ tremore. Si frīg ḡuitatē sui loci ⁊ rechinatiōne
 fac̄. P̄fectior siḡ oppilati meri est. cū app̄encio abi
 ad stom̄ transire nequit. Passio stom̄ aut in ore. aut in
 fundam̄to sentit̄. Passio in ore dura ⁊ molestissima est.
 aliq̄n̄ mortificam̄ p̄t̄ cordis incommunitatē ⁊ cerebri socie
 tatē. Dolor aut̄ oris stom̄ alius uniūsal̄ s̄t̄ ipsi ⁊ in̄bris. al
 ter qui ex mala est op̄lexione p̄ morbo officiali p̄ unct̄e
 s̄p̄atione cū cerebri p̄ cor patit̄. p̄ ipsū sibi ḡunctū. Ce
 rebri causa sui patit̄ uigilias alienat̄ mentis. in febr̄i
 bus malos somnos. ⁊ terribiles. sp̄asimū patientes sine ali
 qua siḡ sp̄asimū p̄nunciantē. aliq̄n̄ ⁊ pacunt̄ hec ex
 maribus cibariis. que ḡmedit̄ anhelitū ⁊ singultum
 facientibus q̄ ḡmesta cū euomant̄. cito quiescūt. Ex col
 ligantia sui cor̄ defic̄ atq; tremūt. Alius. p̄ stom̄ soli
 sic̄ corruptio appetit̄ p̄ canis appetit̄. p̄ bolūm̄. ablatio
 ⁊ appetitus. *De inuestigatione interiorū morborū*

inuestigatiōe xxvi
 morborū ⁊
 suarū.

Dolor p̄ cordioy sicut̄ natiō ⁊ causay suay.
 Cibi in ore stom̄ q̄ ex mala op̄lexione in stom̄ nasci
 tur ore. qui si sit cal̄ seq̄t̄ sicut̄ nyma cū calore. q̄ utq;
 in stom̄ sentiunt̄ ore. Vnde in aq̄ frīg. p̄ qualibet. re
 alia actualit̄ frīg delectat̄ ext̄insecus app̄osita. Sicut̄
 cū macia colica patit̄ abhominatiōne. oris amaritū

ne cum aqua bibatur frigida aut ex frigida quę econtra erit intelligen-
 da uel ex humida quę ex humiditate oris et multis intelli-
 gitur sputis, aut ex siccitate quod ex oris perpenditur siccitate.
 Ex morbo officiali sicut ex calido apostemate quod cum rubore et sitis
 5 nimietate intelligitur, et dolore inter spatulas. Ex frigidum apostemate
 quia grauitas est sine dolore ex separatione iuncture sanguinis sequitur
 uomitus et dolor inter spatulas. Quę si sit in longum, mino-
 rem facit appetitum. Si per latum, minorem uomitum. In uia sua
 meri patitur constipationem, quę ex interiori est apostemate eam uiam op-
 10 pilante, aut ex lacertorum apostemate quibus exterius actio meri ex-
 pletur. Significatio apostematis calidi dolor est et febris atque si-
 tis. Quod cum saniem facit augmentatur febris, et rigorem patitur
 et tremorem. Si frigidum grauitatem sui loci et techinationem
 facit. Perfectior significatio oppilati meri est, cum appeticio cibi
 15 ad stomachum transire nequit. Passio stomachi aut in ore, aut in
 fundamento sentit. Passio in ore dura et molestissima est,
 aliquando mortificans propter cordis uicininitatem¹ et cerebri socie-
 tatem. Dolor autem oris stomachi aliis uniuersalis sunt ipsi, et membris, al-
 ter qui ex mala est complexione uel morbo officiali uel iuncture
 20 separatione cum cerebrum uel cor patitur, per ipsum sibi coniunctum. Ce-
 rebrum causa sui patitur uigilias alienationem mentis, in febr-
 bus malos somnos, et terribiles, spasmus patientes sine ali-
 qua significatione spasmus prenunciante, aliquando etiam paciuntur hęc ex
 maximis cibariis, quę comeduntur anhelitum et singultum
 25 facientibus quę commesta cum euomantur, cito quiescitur. Ex col-
 ligantia sui cor deficit atque tremit. Alius, prius stomachi soli
 sicut corruptio appetitus uel caninus appetitus, uel bolismus, ablatio
 et appetitvs. *De inuestigatione interiorum morborum*
Dolor precordiorum sitis, natatio et causarum suarum.
 30 cibi in ore stomachi quod ex mala complexione in stomachi nasci-
 tur ore, qui si sit calidus sequitur sitis, nimia cum calore, que utraque
 in stomachi sentiuntur ore. Vnde in aqua frigida, uel qualibet, re
 alia actualiter frigida delectatur extrinsecus apposita. Si sit
 cum materia colerica patitur abhominationem, oris amaritu-

¹ uicininitatem

dine. Si ex mal' g'plex sit frīg' sicut ē parua. & delectatur
 in causa actualit' cal'. ou' stom' extrinsec' app'osita. Et in ci-
 bil' calid'is. Quę si sit cū mat'ia flegm' & melancolica. sentit
 in ore infirmus sapore acidū. Si aut' pbare uelit utrum
 mal' g'plexio cū mat'ia sit da infirmo g'mednda cibaria
 bonos chimos g'nantia. Deinde fac ut euomat q'si cum
 mal' g'mixta uideas cū mat'ia ee intelligas. Si n' extra.
Vrima quaz idē significat. Si em' p'moderatū cibū & aq.
 bibitam g'la sit & t'rida intelligim' ee cū mat'ia. Si n'
 est. Complexiō humida & sicca non faciunt dolore. n' p'
 ouit'uitate. Si em' diu morent' mala accidntia g'ficiunt.
 q' ex humiditate sit ydropisis. ex siccitate ptisis. Ap'ema
 in stō nascntia cal' sit cū febrī pulsatione. g'uitate. sici-
 ang'ia. abhominacione g'ilitudine cū tactu. in ou' stom'
 app'arente calore. Hęc apta & facta uulnera faciunt pul-
 sationē & febrē fortiore rigore quoq; & tremore. q' duo
 accidntia eracuta sūt mat'ia. q' in ore stom' pugnant.
Hęc aut' mat'ia in ap'is uulnib' & sanie facientib; cū uom-
 tu p'gat. frigida intelligit' in ore stom' ex g'ilitudine &
 grauitate sine sici & calore & unctē se'paratione. Stoma-
 chus sic & meri patit' & eisdē significationib' denotat'.
Corruptio appetit' aut est ex sup'fluitate & immoratioe.
 siue ablatione. sup'fluitas ex g'uitate cibarioꝝ sic in mu-
 lierib' g'cipientib; aut ex quantitate q' sanies uocat'. Hęc
 si sit multa uocat' canina. Omoratioe appetit' immui-
 t' ablatioe aufert' sic in bolismo uoet'. Desidiū maloz
 in g'uitate cibarioꝝ & humorib' est pessime qualitatis.
 in ore nascentib' stomachi. Vñ acida desidant' cibaria
 salia. pontica. Pacuta. Aliqñ & lutū. t'ia. carbones. testa.
 & alia in g'uitate pessima. sic in g'cipientib' uoet' cū su-
 p'fluitas m'istruoꝝ in nut'imento fet'. in ore stom' coadu-
 nat'. Sangu' em' in m'istris sup'fluitas est in mulierū
 corpib'. qua nata p'pauit in creando fetu. Quę cū g'ce-
 pit stringit' ne eg'diat. O'leior & unuabilior in fetu

dinem. Si ex mala complexione sit frigida sitis est parua, et delectatur
 in causa actualiter calida, ori stomachi extrinsecus apposita. Et in ci-
 bis calidis. Quę si sit cum materia flegmatica uel melancolica, sentit
 in ore infirmus saporem acidum. Si autem probare uelis utrum
 5 mala complexio cum materia sit da infirmo commedenda cibaria
 bonos chimos generantia. Deinde fac ut euomat quasi cum
 malis commixta uideas cum materia esse intelligas. Si non, econtra.
 Vrina quarum idem significat. Si enim post moderatum cibum et aquam
 bibitam grossa sit et turbida intelligimus esse cum materia. Si non
 10 econtra. Complexio humida uel sicca non faciunt dolorem, nisi prius
 diurnitatem. Si enim diu morentur mala accidentia conficiuntur,
 quia ex humiditate fit ydropisis, ex siccitate ptisis. Apostema
 in stomacho nascentia calida sunt cum febris pulsatione, grauitate, siti,
 angustia, abhominacione grossitudine cum tactu, in ori stomachi
 15 apparenre calore. Hęc aperta et facta uulnera faciunt pul-
 sationem et febrem fortiozem rigorem quoque et tremorem, que duo
 accidentia ex acuta sunt materia, quę in ore stomachi pugnant.
 Hęc autem materia in apertis uulneribus et saniem facientibus cum uomi-
 tu purgatur. Frigida intelligitur in ore stomachi ex grossitudine et
 20 grauitate, sine siti et calore et iuncturę separatione. Stoma-
 chus sicut et meri patitur et eiusdem significationibus denotatur.
 Corruptio appetitus aut est ex superfluitate uel minoratione,
 siue ablatione, superfluitas ex qualitate cibariorum sicut in mu-
 lieribus concipientibus aut ex quantitate que sanies uocatur. Hęc
 25 si sit multa uocatur canina. Minoratione appetitus minui-
 tur, ablatione aufertur sicut in bolismo uidetur. Desiderium malorum
 in qualitate cibariorum et humoribus est pessimę qualitatis,
 in ore nascentibus stomachi. Vnde acida desiderantur cibaria,
 salsa, pontica, uel acuta. Aliquando etiam lutum, terra carbones, testa,
 30 et alia in qualitate pessima, sicut in concipientibus uidetur, cum su-
 perfluitas menstruorum in nutrimento fetus, in ore stomachi coadu-
 natur. Sanguis enim in menstruis superfluitas est in mulierum
 corporibus, quam natura preparauit in creando fetu. Quę cum conce-
 perit stringitur ne egrediatur. Melior et iuuabilior in fetu

dat nutendo. mmi^u boni. ascend' ad mamillas. ut lac fiat.
 peior in corpe remanet muliebri. Qui descendens in os
 stomiⁱ malum desidiu^m facit. q^{uod} pacunt mulieres in m^{en}se.
 vii. ii. .i. iii. In. un. auferit q^{uod} du^m fet^{us} est paruus n^{on} multo
 sanguine nutrit. Du^m aut^{em} creuit multo indiebit neq^{ue} pri^{us}
 descendit ut in ore stomiⁱ p^{er}manens. Augm^{en}tacio desidiu^m
 cibi que^{re} fames uocat. ex o^{mn}plexione est frigida qua^m sto
 mⁱ os patit. q^{uod} eracida ructatione .i. cibi desidio atq^{ue}
 immoracione .i. lunda egestionone. p^{er}de inamacione corpo
 ris cu^m m^{em}bra exmanita desidant repleri. sic^{et} uidet^{ur} p^{er}
 febres cu^m purgationib^{us} sumentes. Membra eni^m exman
 ta trahunt sibi q^{uod} subtile intestinu^m recepat. Intestino
 euacuato ab ore stomiⁱ thunt sibi. id^{em} q^{ue} fames fit. q^{uod} in
 telligim^{us} exmanacione p^{re}cedenti. Sig^{num} hui^{us} passionis in
 mia est fames q^{uod} n^{on} pot^{est} sustineri .i. multu^m g^{er}medit^{ur} do
 nec grauet^{ur} stomac^{us}. .i. ciat cu^m egestionone .i. uomitu.
Differt hec ab illa est q^{uod} de acido est humore. q^{uod} ista solu
 lutione n^{on} h^{ab}et uentris. Defectio appetit^{us} aut^{em} ex mala
 est o^{mn}plexione. os stomiⁱ emolliente. .i. dissolvente. q^{uod} ex
 fumo^{sa} intelligim^{us} ructatione. .i. luti odore assimulan
 te. sicut^{et} nimia. .i. delectacione in bibeda aqua frigida
 .i. q^{uod} actualit^{er} frigida in ore stomiⁱ ponat. aut^{em} ex hum
 colicis^{is} est salis. q^{uod} intelliges ex punctione in ore sto
 machi. Abhominacione quoq^{ue} uomitu .i. desidio nimio.
 aque frigide. amaritudinis. .i. salitate. Humores eni^m co
 lici p^{er} salis. gnant sicut^{et} nimiu^m desidiu^m aq^{ue} immoracionem
 ad cib^{um} appetendu^m. Aliq^{uando} immoratio appetit^{us} de inscosis
 nascit^{ur} hum^{or}. qui in ore sto^m h^{ab}et putridi. Q^{uod} dat^{ur} intelligi.
 ex angustia. .i. o^{mn}ctione oris stomiⁱ. h^{ab}et nascit^{ur}. si neruus
 ueniens ad os stomiⁱ paciat. un^{de} sensus amittat. q^{uod} ex
 m^{is}urione cerebri est intelligi patientis. alienacione
 mentis. Bolim^{us} est nimia fames. m^{is}ura excedens. q^{uod} fit
 ex ablatione desidiu^m. nascens ex frigidissima o^{mn}plexione
 oris stomiⁱ d^uante. .i. cibi immoracione ututisq^{ue} defecti

datur nutriendo, minus bonus, ascendit ad mamillas, ut lac fiat,
 peior in corpore remanet muliebri. Qui descendens in os
 stomachi malum desiderium facit, quod paciuntur mulieres in mense,
 vii. ii. et .iii. In .iiii. aufertur quia dum fetus est paruus non multo
 5 sanguine nutritur. Dum autem creuerit multo indiebit¹ neque prius
 descendit ut in ore stomachi permanens. Augmentacio desiderii
 cibi quę fames uocatur, ex complexione est frigida quam sto-
 machi os patitur, que ex acida ructatione et cibi desiderio atque
 minoratione et liuida egestionem, uel de inanitione corpo-
 10 ris cum membra exinanita desiderant repleri, sicut uidetur post
 febres cum purgationibus finientes. Membra enim exinani-
 ta trahunt, sibi quod subtile intestinum receperat. Intestino
 euacuato ab ore stomachi trahunt sibi, ideoque fames fit, quam in-
 telligimus ex inanitione precedenti. Significatio huius passionis ni-
 15 mia est fames quę non potest sustineri et multum comeditur do-
 nec grauetur stomachus, et eiciat cum egestionem uel uomitu.
 Differt hæc ab illa est quę de acido est humore, quia ista solu-
 tionem² non habet uentris. Defectio appetitus aut ex mala
 est complexione, os stomachi emolliente, et dissolvente, quam ex
 20 fumosa intelligimus ructatione, et luti odorem assimilantem,
 siti nimia, et delectatione in bibenda aqua frigida
 et quod actualiter frigida in ore stomachi ponat, aut ex humoribus
 colericis est salsis, quod intelliges ex punctione in ore sto-
 machi abhominacione quoque uomitu et desiderio nimio,
 25 aque frigide, amaritudinem, et salsitate. Humores enim co-
 lericus uel salsus, generant sitim, nimium desiderium aque, minorationem
 ad cibum appetendum. Aliquando minoratio appetitus, de uiscosis
 nascitur humoribus, qui in ore stomachi habentur putridi. Quod datur intelligi,
 ex angustia, et contractione oris stomachi. Item nascitur, si neruus
 30 ueniens ad os stomachi paciatur, unde sensus amittatur, quod ex com-
 mixtione cerebri est intelligi patientis, alienationem
 mentis. Bolismus est nimia fames, mensuram excedens, quę fit
 ex ablatione desiderii, nascens ex frigidissima complexione
 oris stomachi dominante, et cibi minoratione uirtutisque defecti-

¹ indiebit

² solutionem

one. intelligere extractu. qz in ore stomi. loc^o frigidissimi
 inuenit. ⁊ ex defectu desidiu. ⁊ cibi accipiendi hor
 rore capitis. corpus tota subtilitate ⁊ minoracione. fame
 hec si ex solo e stomi ore. s; ex desidio tota corpus differt
 a canino. qz in bolismo desidiu desio. corpus consumit ⁊
 desic ut. In canino ut desidiu est fortis. ⁊ imbra plena do
 loi p^ocordioy. ⁊ passio oris stomi. Sic uocata a medicis p
 uocitate humi moi membri ⁊ cordis. ex cal^o g^oplerrione
 nascit. ⁊ ex dolori mitigatione intelligit. cu res ac
 tuant frigida. sup^o positur. Et ⁊ humorib^o colicis q^o
 currentib; ad os stomi q^o ppendat ex nimia defectioe
 ⁊ extremitatis corpus frigiditate. Que passio durissi
 ma e ⁊ molestissima. Aliqn ex nimio dolore peunt.
 qz h^o imbra p^ouocitate cordis sensibilissima st. Aliqn
 cola ad os descend^o stomi. p^o dolore nimii. angustia.
 ⁊ tristitia. ⁊ tarditate accipiendi stomi cibi. hec nim
 ium dolore gnant. ⁊ cito auferit morte. q^o oia ex nobi
 litate st^o sensibil^o oris stomi. ⁊ uocitate cordis. Ali
 qn ad os stomi flegma putdu descendit. ⁊ infirmito
 angustia ⁊ q^o t^o h^one fac^o sic ⁊ humores colici. Natan
 tes cibi in ore stomi ex defectu st^o expulsiue uci
 tis. Signu qz cibo accepto guttas sentit in stomi. ⁊ mo
 cent ea q^o sumunt. Sitis nimia ex stomi est calore p^ofici
 tate. p^o de utq; aut de humorib^o salis in suis tunica^o tm
 testino subtili. In mesaraica p^o de calore epatis. Aliqn
 ⁊ ex calore pectoris ⁊ pulmonis. s; differt. qz q^o de pul
 mone est ⁊ pectore. mitigat^o ex frigidariu reru accep
 tione alia nuq^o. quiescat. nisi ex frigidissima aqua.
 al. Quidam siti paciunt^o nimia. neq; aqua frigida p^oge
 lida aere. mitigant. ⁊ ideo nimia siti cito moriunt.
 Causa e qz quidam turias manducauerit sitibiles. q^o
 da uini biber. u^o turie reposita st. quida uet uini
 u^o stomac^o calescit ultra modum. Alii nauigantes
 neq; aq^o. dulce inuenientes. aq^o. marina biberit.

one. Intelligere ex tactu, quia in ore stomachi, locus frigidissimus
 inuenitur, et ex defectione desiderii, et cibi accipiendi, hor-
 rore capitis, corporis tocius subtilitate et minoratione, fames
 hec non ex solo est stomachi ore, sed ex desiderio tocius corporis. Differt
 5 a canino, quia in bolismo desiderium deficit, corpus consumitur et
 deficit uirtus. In canino uirtus desiderii est fortis, et membra plena, do-
 lor precordiorum id est passio oris stomachi. Sic uocata a medicis, propter
 uicinitatem huiusmodi membri et cordis, ex calida complexione
 nascitur, et ex doloris mitigatione intelligitur, cum res ac-
 10 tualiter frigida, superponitur. Est et humoribus colericis quod
 currentibus ad os stomachi quod perpendas ex nimia defectione
 et extremitatis corporis frigiditate. Que passio durissi-
 ma est et molestissima. Aliquando ex nimio dolore pereunt,
 quia hec membra per uicinitatem cordis sensibilissima sunt. Aliquando
 15 colera ad os descendit stomachi, propter dolorem nimium, angustiam,
 et tristitiam, et tarditatem accipiendi stomachi cibum. Hec nimi-
 um dolorem generant, et citam auferunt mortem, que omnia ex nobi-
 litate sunt sensibilis oris, stomachi, et uicinitate cordis. Ali-
 quando ad os stomachi flegma putridum descendit, et infirmo
 20 angustiam et contractionem facit, sicut et humores colerici. Natan-
 tes cibi in ore stomachi ex defectione sunt expulsioe uirtu-
 tis. Signum quia cibo accepto grauitas sentitur in stomacho, et no-
 cent ea que sumuntur. Sitis nimia ex stomachi est calore uel sicci-
 tate, uel de utroque aut de humoribus salsis in suis tunicis uel in
 25 testino subtili, uel in mesaraica uel de calore epatis. Aliquando
 etiam ex calore pectoris et pulmonis, sed differtur, quia que de pul-
 mone est et pectore, mitigatur ex frigidarum rerum accep-
 tione alia numquam quiescit, nisi ex frigidissima aqua.
 Galienus. Quidam sitim paciuntur nimiam, neque aqua frigida uel ge-
 30 lido aere, mitigantur, et ideo nimia siti cito moriuntur.
 Causa est quia quidam tiriis manducauerunt sitibiles, qui-
 dam uinum biberunt, ubi tirię repositę sunt, quidam uetus uinum
 unde stomachus calefit ultra modum. Alii nauigantes
 neque aquam dulcem inuenientes, aquam marinam biberunt,

Aliquā aq̄ bibe
rē marīnam ⁊
solomonē pellis
⁊ humectacionē
corp̄is eorū pur
gata mortui s̄t.

⁊ scientes mortui s̄t. Apytemata stom̄ calida intelli
gunt̄ ex pullione ḡuitate febr̄ anḡtia. abhominā
tione. ḡilitudine. ⁊ calore. q̄ in stom̄ locis sentuntur
ū aut̄ apuunt̄ h̄ apytemata ⁊ faciunt uuln̄a pulsa
tio ⁊ febr̄ s̄t fortia cū rigore ⁊ tremore. ambob; nas
centib; de accidentiis matiē ⁊ ei m̄bri obuiatione.
que cū crepent̄. cū uomitu corp̄ purgat̄. frigida
apostemata intelligunt̄ ex ḡilitudine siue dolore.
calore. siti. s̄; cū ḡuitate. Sepatio unctē quā pati
tur stomac̄. eade est que meri dicta est sup̄ ⁊ sig
cōes similes; s̄; tñ n̄ est dolor int̄ spatulas; s̄; in ore
stomachi. *De profunditate stomachi.*

inditate
nachi. p

xxvii

Passiones in fundo stom̄ s̄t mala digestio. fastidio
sitas diarria henteria. uomit̄. singult̄. inflatio. ru
ctuacio. sanguis ⁊ lachis coagulatio. Olala digestio
⁊ fastidiositas ex defectioe est stom̄. ⁊ idigestione.
Si enī abus uelocit̄ asto n̄ descendit. appellat̄ mora
digestionis. Si neq; p̄fectē digit̄ p̄ descendit pessima
q̄ digestio sit qm̄ si se in mala q̄litate mutauerit.
mala digestio uocabit̄. Si nullatenus cib; digit̄ s̄; po
ci corrūpit̄. fastidiositas nuncupat̄. Que si paciunt̄
stomachicos uocant̄. Om̄s aut̄ h̄e passiones ex humo
s̄t nascentes. S; tñ ablatio est digestionis. si ei causa
n̄ fuerit fortis fastidiositas. si fortis mala digestio cū
mediocrit̄. h̄e aut̄ cause q̄ intiores. s̄t. aut̄ extiores.
Intiores sic mala gplexio stom̄. ⁊ humores in ipso cō
pleti. atq; ḡnti apytemata ⁊ sepatio unctē. Olala
gplexio in stō corrūpit̄ abaria. ⁊ in mala qualita
tē ⁊ putōā mutat. q̄ calor nim̄ p̄t̄facit abū
q̄ intelligit̄ ex sumōs ructuatu ⁊ uiscositate spu
ri. cui odor est sic odor luti putōi. P̄ piscis fetentis.
Hec gplexio mala digit̄ frigida ⁊ dura abaria. siti
⁊ dolore fac̄. mitigat̄ in re. frigida pot̄nciali siue
actuali. Cōplexio friḡ intelligit̄ ex ructacione

* Aliquando aquam bibe- et sicientes mortui sunt. * Apostemata stomachi calida intelli-
 runt marinam et guntur, ex pulsione grauitate febrī, angustia, abhomina-
 solutionem perpassi sunt tione, grossitudine, et calore, quę in stomachi locis sentiuntur.
 et humectacionem tione, grossitudine, et calore, quę in stomachi locis sentiuntur.
 corporis eorum pur- Cum autem aperiuntur hec apostemata et faciunt uulnera pulsa-
 gata mortui sunt. tio et febris sunt fortia cum rigore et tremore, ambobus nas-
 5 centibus de accidentiis materię et eius membri obuiatione,
 quę cum crepentur, cum uomitu corpus purgatur. Frigida
 apostemata intelliguntur ex grossitudine siue dolore,
 calore, siti, sed cum grauitate. Sepatio¹ iuncturę quam pati-
 10 tur stomachus, eadem est quę meri dicta est superius et signifi-
 cationes similes, sed tamen non est dolor inter spatulas, sed in ore
 stomachi. *De profunditate stomachi.*
 Passiones in fundamento stomachi sunt mala digestio, fastidio-
 sitas, diarria, lienteria, uomitus, singultus, inflatio, ru-
 15 ctuacio, sanguinis et lactis coagulatio. Mala digestio
 et fastidiositas ex defectione est stomachi, et in digestionem.
 Si enim cibus uelociter a stomacho non descenderit, appellatur mora
 digestionis. Si neque perfectę digerit uel descenderit, pessima
 que digestio sit quomodo si se in malam qualitatem mutauerit,
 20 mala digestio uocabitur. Si nullatenus cibus digeritur sed po-
 cius corrumpitur, fastidiositas nuncupatur. Quę si paciuntur
 stomachicos uocamus. Omnes autem hęc passiones ex humo
 sunt nascentes. Sed tamen ablatio est digestionis, si eius causa
 non fuerit fortis, fastidiositas, si fortis, mala digestio cum
 25 mediocris. Hęc autem causę quę interiores, sunt, aut exteriores.
 Interiores sicut mala complexio stomachi, et humores in ipso com-
 pleti, atque contenti, apostemata et separatio iuncturę. Mala
 complexio in stomacho corrumpit cibaria, et in malam qualita-
 tem et putridam mutat, quia calor nimius putrefacit cibum
 30 quod intelligitur ex fumoso ructuatu et uiscositate spu-
 ti, cuius odor est sicut odor luti putridi, uel piscis fetentis.
 Hęc complexio mala digerit frigida et dura cibaria, sitim
 et dolorem facit, mitigatur in re, frigida, potenciali siue
 actuali. Complexio frigida intelligitur ex ructacione

¹ Separatio

acida. sitis paruitate ⁊ calidi cibi delectatione. Dolor miti-
 gat. ēre calida actualit̄ siue pot̄ncialit̄. Si frigida fue-
 rit ultra modū n̄ mutat aliquom̄ cibū. int̄ stomachū
 neq; ꝑ frigiditatē fac̄ ructatū acidū frigiditas enī non
 mutat cibum. Si frigida ⁊ sicca digestionem n̄ q̄sorat.
 s; pot̄ in inicio minuit. neq; dolore facit s; per̄ in diuit̄
 nitate q̄ sicca q̄plexio si nimū d̄net̄ stomachū fac̄ ethi-
 cā maxime si cū ea iungat̄ calor. Si est humida fac̄ ydro-
 pūm ꝑ mutacionē cibi ex humiditate. maxime si iū-
 gat̄ cū frigiditate. Nos alibi dicem̄ de ydropisī q̄ de
 inicio nascat̄ stomachi. Humores uero clausi intra
 stom̄ aut calidi. qui ex defect̄ione appetit̄ intelligen-
 tur. ⁊ fumoso meatu. sputo viscoso ⁊ putido. hīq; hu-
 mores aut in q̄cavit̄te s̄t̄ affluentes. ⁊ intelligunt̄
 q̄ si cibū in corruptibile accipi-
 aut frum̄tū est ⁊ ordeū. cū uo-
 one. exeunt ⁊ cū eudē exit̄ cosa aut s̄t̄ in stō inuisca-
 ti. ⁊ in tunica sua coadunati. ⁊ ꝑpendūt̄ ex abhomi-
 natione ⁊ uomitu cū q̄b̄ nich̄ eḡdit̄ ⁊ nimia sitis aut hu-
 mores s̄t̄ frigidi. ⁊ intelligunt̄ ex immoratione cibi ap-
 petendi ⁊ acido ructatū. Itē humores aut in q̄cavit̄te
 stom̄ cur̄t̄. q̄ intelligunt̄ q̄ cū mundificatū cibū
 accipiat̄ infirmū sic̄ mel ⁊ s̄quat̄ ⁊ uomat̄ ipsū. cū eis-
 dē flegmata exeunt aut inuiscant̄. in stōi tunica q̄
 intelligit̄ ex abhominacione siue uomitu sitis par-
 uitate ⁊ appetit̄ fortitudine. q̄ oportet discernere int̄
 mala q̄plexionē stōi ⁊ humores q̄ntos ibi. Videas q̄
 si corp̄ plenū ⁊ uenē tumidē s̄t̄. ⁊ cū cibū accipiant̄
 tēpatū. ⁊ cū egestionē mixta eunt̄. s̄cū aliq̄ humo-
 rū intelligunt̄ mixta ex humorib̄ eē q̄clusis in stō.
 A p̄temata in stō nascencia s̄t̄ diuisa. aut enī s̄t̄ cal̄ q̄
 ex dolore ⁊ pulsatione in fundamento stomachi s̄t̄ in-
 telligenda. ⁊ ex duricie atq; calore sub tactu sen-
 tienda. febr̄i quoq; ⁊ siti quę cū ueniunt̄ ad samē

acida, sitis paruitate et calidi cibi delectacione. Dolor miti-
 gatur, cum re calida actualiter siue potencialiter. Si frigida fue-
 rit ultra modum, non mutat aliquomodo cibum, intra stomachum
 neque propter frigiditatem facit ructatum acidum. Frigiditas enim non
 5 mutat cibum. Si frigida et sicca digestionem non confortat,
 sed potius in inicio minuit, neque dolorem facit sed peius in diutur-
 nitate quia sicca complexio si nimium dominetur stomacho facit ethi-
 cam maximę si cum ea iungatur calor. Si est humida facit ydro-
 pisin, propter mutacionem cibi, ex humiditate, maxime si iun-
 10 gatur cum frigiditate. Nos alibi dicemus de ydropisi quę de
 uicio nascitur stomachi. Humores uero clausi intra
 stomachum aut calidi qui ex defectione appetitus intelligun-
 tur, et fumoso meatu, sputo uiscoso et putido, hique hu-
 mores aut in concauitate sunt affluentes, et intelliguntur
 15 quia si cibum incorruptibilem accipiat infirmus, si-
 cut frumentum est et ordeum, cum uomitu uel digesti-
 one, exeunt et cum eisdem exit colera aut sunt in stomacho inuisca-
 ti, et in tunica sua coadunati, et perpenduntur ex abhomi-
 natione et uomitu cum quibus nichil egreditur et nimia siti aut hu-
 20 mores sunt frigidi, et intelliguntur ex minoratione cibi, ap-
 petendi et acido ructatu. Item humores aut in concauita-
 te stomachi currunt, quod intelligimus quia cum mundificatum cibum
 accipiat infirmus sicut mel et spuatur et uomat ipsum, cum eis-
 dem flegmata exeunt aut inuiscantur, in stomachi tunica quod
 25 intelligitur ex abhominacione siue uomitu sitis par-
 uitate et appetitus fortitudine, quę oportet discernere inter
 malam complexionem stomachi et humores contentos ibi. Videas ergo
 si corpus plenum et uenę tumidę sunt, et cum cibum accipiant
 temperatum, et cum egestionem mixta eunt, uel cum aliquo humo-
 30 rum intelligimus mixta ex humoribus esse conclusis in stomacho.
 Apostemata in stomacho nascentia sunt diuersa, aut enim sunt calida quę
 ex dolore et pulsatione in fundamento stomachi sunt in-
 telligenda, et ex duricie atque calore sub tactu sen-
 tienda. Febri quoque et siti quę cum ueniunt ad saniam

augmētat febris. ⁊ rigore faciunt. aut se frigida erg-
 uitate ⁊ duricie. sine calore ⁊ dulcore cognoscenda.
 S epatio unctē aut de causa est intiore aut extiore.
 sicut ex uulnerib; que patit stomac⁹ aut acutis poa-
 onibus. De intiore sicut tumorib; ⁊ putrefactionibus.
 Extior causa est cibi in quementia. aut in q̄ntitate si
 plus sit quā stomac⁹ possit digere sic indem⁹ in paruo
 igne. u. plura ligna apposita non bñ digunt. aut i
 qualitate sic acidū lac. pisces. radices. oia stricta ⁊
 otusa. que oia se sic ignis supposit⁹ h̄midis neq; tñ ab eo q-
 burendis. aut in sūba cibi grossi sic caro est uacana ⁊
 panis azmi atit in ordinatione cibi. sic cū q̄s ḡssim⁹ aut
 stiptici manducauit cibū que anteq. digat. alii rur-
 sum suscipiat. q̄ oia intelligunt ex infirmi inq̄sitioni-
 bus. Est ⁊ alia stom̄ passio idē cū uomitu ⁊ e-
 gessione p̄gati one q̄ aut ḡmetho seq̄r nimia.
 que sto grauando nocet. ⁊ ad expellendū illū q̄ ou sto-
 m̄ est uicini. cū uomitu laborat q̄ est in fundamē-
 to cū egestionē. aut ex cibi q̄litate. Qui si sit pun-
 gitiuū punḡ stom̄. ⁊ ad exuendū q̄pellit. aut ul-
 colus qui in sto lubricat ⁊ eḡdit. aut ex alia cibi cor-
 ruptione. siue in colicos humores mutacione. P̄q; de
 alio loco sic felle descendit. ⁊ in sto fluent ipsū pun-
 gat. ut ase expelle possit. q̄ intelligit ex his q̄ a cor-
 pe cū uomitu ⁊ digestionē eḡduunt. ⁊ de anḡtia
 ⁊ abhominacione atq; siti. Hec passio in unio ē
 facil. Cū q̄ cibū exeat corrupt⁹. ⁊ dolor augmētet.
 corrupti q; exeat humores sto ⁊ intestina pun-
 gentes ⁊ noceant intestino cū egestionē ⁊ meri-
 cū uomitu in stom̄ ⁊ intestinum dolore pacun-
 tur nimū. ⁊ angustia instabilitate ut cadant
 in defecionē ⁊ faciei macillencia. t̄p̄ora dilata-
 tur. nares acunt. frigesunt corp⁹ extremitates.
 maxime si corp⁹ corrupt⁹ apparatus sit humorū.

augmentatur febris, et rigorem faciunt, aut sunt frigida ex gra-
uitate et duricie, sine calore et dulcore cognoscenda.

Separatio iuncturę aut de causa est interiore aut exteriori,
sicut ex uulneribus quę patitur stomachus aut acutis poci-

5 onibus. De interiore sicut tumoribus et putrefactionibus.

Exterior causa est cibi in conuenientia, aut in quantitate si
plus sit quam stomachus possit digere¹ sicut uidemus in paruo
igne, ubi plura ligna apposita non bene digeruntur, aut in
qualitate sicut acidum lac, pisces, radices, omnia stricta et

10 contusa, quę omnia sunt sicut ignis superpositus humidis neque tamen ab eo com-
burendis, aut in substantia cibi grossi sicut caro est uaccina et
panis azimus atit² inordinatione cibi, sicut cum quis grossum aut
stipticum manducauerit cibum quem antequam, digerat, alium rur-
sum suscipiat, quę omnia intelliguntur ex infirmi inquisitioni-

15 bus. Est et alia stomachi passio id est cum uomitu et e-
gestionem purgationem quod aut commestio sequitur nimia,
quę stomachum grauando nocet, et ad expellendum illum quod ori sto-
machi est uicinum, cum uomitu laborat quod est in fundamen-
to cum egestionem, aut ex cibi qualitate Qui si sit pun-

20 gitius pungit stomachum, et ad exeundum compellitur, aut uis-
cosus qui in stomacho lubricatur et egreditur, aut ex alia cibi cor-
ruptione, siue in colericos humores mutacione, uel quia de
alio loco sicut fellę descendit, et in stomacho fluens ipsum pun-
gat, ut a se expellere possit, quod intelligitur ex his quę a cor-

25 pore cum uomitu et digestionem egrediuntur, et de angustia
et abhominacione atque siti. Hęc passio in inicio est
facilis. Cum ergo cibus exeat corruptus, et dolor augmentetur,
corruptique exeant humores stomachi et intestina pun-
gentes et noceant intestino cum egestionem et meri

30 cum uomitu inde stomachus et intestinum dolorem paciun-
tur nimium, et angustiam instabilitatem ut cadant
in defeccionem et faciei macillentiam, tempora dilatan-
tur, nares acuuntur, frigescunt corporis extremitates,
maxime si corpus corruptis apparatus sit humoribus.

¹ digerere

² aut

Diarrhaea est purgatio humorum diuisorum et subtilium quae autem
 ex mala ciborum sicut ordinatione in quantitate si mul-
 ti sunt et graues stomachum ut expellantur: et eos alii
 humores subsequantur in quantitate sicut cum homo accipiat
 cibum facile ad corrumpendum sicut melones cucurbitas
 mora et similia. Nec enim in stomachum corrumpuntur et expellun-
 tur: et cum eis humores alii egrediuntur aut ex cibi ordi-
 natione sicut cum accipiuntur ad descendendum duriora et
 uelociora aut ex astipatione mesaraice et uenae si
 sunt astipate colantur cibi ad epar non potest transi-
 re. Erunt ergo cum digestionem et plenitudine est corpus et
 uenarum. Cibus non digestus est in stomacho secundum quod oportet in
 subtili intestino non ualent transire ad stomachum desce-
 dit ad alia membra corporis. Sicque cum digestionem erit
 et plenitudine multorum nascitur humorum ad stomachum
 descendendum aut ex corpore toto aut ex uno me-
 bro. Hoc autem est aut secundum naturam sicut in cretica
 die uidentur cum per membra nascitur humorum ad sto-
 machum descendit ut pote acerebro ad stomachum
 et intestinum in quo maxime nocentur humorum adu-
 nantur: et ab eo in stomachum pelluntur. Hi autem humorum
 aut salii sunt aut acuti facientes digestionem sanguinis. Sig-
 na saliorum quia salitate et amaritudine in ore infirmum
 sentiunt acuti pungunt et nimium siccum faciunt. Si nec
 salii nec acuti sunt defecationem tantum faciunt. Differt
 autem a proprie morbo quia potest facere uomitum et colicam rubeam
 erit plurimum diarrhaea si diutius est morbus. Species
 diarrhaeae ex multis humoribus ad stomachum effluentibus sunt
 diuisae in diuersitates materiarum. Cum enim quedam ad stomachum ace-
 rebro per mala operationem calidam et frigidam augmen-
 tur humorum et descendit parti in nares: parti in
 palatum et de palato in stomachum et intestinum. Coplexio-
 nesque eorum corrumpuntur. unde deficit digestio eorum. Deum
 uero dissoluitur et aliquando ad mortem deducit hic morbus.

Diarria est purgatio humorum diuersorum et subtilium, qui aut
 ex mala ciborum sunt ordinatione in quantitate si mul-
 ti sunt et grauantes stomachum ut expellantur, et eos alii
 humores subsequantur in quantitate, sicut cum homo accipiat
 5 cibum facilem ad corrumpendum sicut melones, cucurbitas,
 mora et similia. Hęc enim in stomacho corrumpuntur et expellun-
 tur, et cum eis humores alii egrediuntur, aut ex cibi ordi-
 natione, sicut cum accipiuntur ad descendum¹ duriora, et post
 uelociora, aut ex constipatione mesaraicę enim uenę si
 10 sunt constipateę, colamentum cibi ad epar non potest transi-
 re. Exit ergo cum digestionem quod ex plenitudine est corporis et
 uenarum. Cibus non digestus est in stomacho secundum quod oportet et in
 subtili intestino non ualens transire ad stomachum descen-
 dit, ad alia membra corporis. Sicque cum digestionem exit
 15 quod ex plenitudine multorum nascitur humorum ad stomachum
 descendunt aut ex corpore toto aut ex uno men-
 bro. Hoc autem est aut secundum naturam sicut in cretica
 die uidemus, cum per membra noscitiui humores ad sto-
 machum descendunt, utpote a cerebro ad stomachum
 20 et intestinum in quo maxime nocitiui humores adu-
 nantur, et ab eo in stomachum propelluntur. Hi autem humores
 aut salsi sunt aut acuti facientes digestionem sanguinis. Sig-
 na salsorum quia falsitatem uel amaritudinem in ore infirmi
 sentiunt, acuti pungunt, et nimium sitire faciunt. Si nec
 25 salsi nec acuti sunt, defectionem tantum faciunt. Differt
 autem a priore morbo quia prior facit uomitum, et colerę rubeę
 exitus plurimum. Diarria uero diuturnus est morbus. Species
 diarrię ex multis humoribus, ad stomachum effluentibus sunt
 diuersę secundum diuersitates materię. Cum enim quedam ad stomachum a ce-
 30 rebro propter malam complexionem calidam uel frigidam augmentan-
 tur humores, et descendunt partim in nares, partim in
 palatum, et de palato in stomachum et intestinum, complexio-
 nesque eorum corrumpuntur, unde deficit digestio eorum. Deinde
 uirtus dissoluitur, et aliquando ad mortem deducit hic morbus.

¹ descendendum

Et ita alia spes que non multa solutione habet si parua. et ean-
 de habet colica. Quod sequitur ex augmentatis in corpore hu-
 moribus quibus non oportet corpus mutari. sicque in stomacho
 et intestino expelluntur. Est et alia spes que solutione non
 multa habet. duos et tres dies cessat. et postea durat. Cumque
 cessante. reuertit sic sunt. quod contingit cum illis humoribus coad-
 unati cibi expellunt ad stomachum et intestinum sic febris
 coadunat materia que est interpolata. Si autem dieta
 aliquando est interiana febris cum colicos humores nata ex-
 pellit. in die accessionis. Est et alia que nascitur de oppula-
 tione mesaraica. cum ibi sicut non fit quod oportet ad epar eg-
 ditur. sed subit ad epar descendit. et ad intestinum me-
 diocris. sic videtur in ydropicis. que ex obstipatione contingit.

Hec species absorptionis ex manione facit corpus.
 quod parvissimum de succo cibi pervenit ad corpus. et
 simul omnis spes diarrhe si moret. absorptio corporis
 subsequitur. Est et alia de humoribus nascens humi-
 dis. et flammaticis in intestino. In quibus infirmis dolore
 patitur et inflatione. et quod ex parvo et raro. moratur
 infirmis. ad sella diu. Lientia est cum sic quod medietate ante exit
 abut sine ulla sua mutatione. quod ex nimia fit defecti-
 one virtutis continentis. et abut tenet non valente. contingit autem
 ex operatione humida et frigida durante stomacho et intesti-
 no subtili. unde abut lubrico eicit. Aliquando quoque ex sto-
 machi defectione est et intestinum. cum cibum fit quod oportet non pos-
 sit mutare. quod neque fit quod oportet moret. neque appetenti-
 tempore. fit autem propter puncturas et vulnura que in inferiori stomacho
 fit tunica. ad que cum abut veniat. nulla tangat vulnura
 et pungat. stomachus ex dolore que sentit movetur.
 expellens cibum antequam sit mutatus ut se defendat si-
 bi nocentibus. Intelligimus hanc expulsum et vulnura que
 in ore et in lingua infirmis patitur et quod calor et sic-
 citas in ore sentiunt. Lientia ergo sic dicitur parvitas est
 abut in stomacho morantis. et ante exitum cum intraverit. Unde

Est et alia species que non multam solutionem habet sed paruam, et eandem habet colericam. Quod consequitur ex augmentatis in corpore humoribus quibus non oportet corpus nutriatur, sicque in stomachum et intestinum propelluntur. Est et alia species, quę solutionem non

5 multam habet, duos uel tres dies cessatis, et postea duratis. Cumque cessauerit, reuertitur sicut fuit, quod contingit cum illis menbris, coadunati cibi expelluntur ad stomachum et intestinum sicut febris coadunatur materia, quę est interpolata. Si autem dieta aliquando est in terciana febris cum colericos humores natura ex-

10 pellit, in die accessionis. Est et alia quę nascitur de oppilatione mesaraica, cum ibi sucus non secundum quod oportet ad epar egreditur, sed subtilis ad epar descendit, et ad intestinum mediocris, sicut uidetur in ydropicis, quę ex constipatione contingit. Hęc species consumptionis exinanicione facit corporis,

15 quia paruissimum de suco cibi peruenit ad corpus, et similiter omnis species diarrię si moretur, consumptio corporis subsequitur. Est et alia de humoribus nascens humidis, et flegmaticis in intestino. In qua infirmus dolorem patitur et inflationem, et quia exit parum et raro, moratur

20 infirmus, ad sellam diu. Lienteria est cum sicut commeditur a stomacho exitibus, sine ulla sui commutatione, quod ex nimia fit defecti-
one uirtutis contentiue, et cibum tenere non ualente, contingit autem ex complexione humida et frigida dominante stomacho et intestino subtili, unde cibus lubricus eicitur. Aliquando quoque ex stomachi defectione est et intestini, cum cibus secundum quod oportet non possit mutare, quia neque secundum quod oportet moretur, neque competenti tempore. Fit autem propter pustulas et uulnera quę in inferiori stomachi sunt tunica, ad quam cum cibus ueniat et illa tangat uulnera et pungat, stomachus ex dolore quem sentit mouetur,

25 expellens cibum antequam sit mutatus, ut se defendat, sibi nocentibus. Intelligimus hoc ex pustulis, et uulnibus¹ quę in ore et in lingua² infirmus patitur et quia calor et siccitas in ore sentiuntur. Lienteria ergo sicut diximus paruitas est cibi in stomacho morantis, et citus exitus cum intrauerit. Vnde

¹ uulneribus

² lingua

ypocrias in aphonyisim. Inuentia diutina occurregia nata
 que n̄ sunt ante bonū est signū. Occurregia gtingit ex
 cibo in stomacho moranti. ⁊ continētia gntiue virtu-
 tis. Abominatio uomit̄ aut de cibi st̄ gntitate. aut de
 gntitate aut de humoy putredine. Ex gntitate si pl̄
 sit q̄. oporteat stom̄ ḡuans. ⁊ more suo natans. que
 cū sibi noceat ⁊ ad meri expellit. ⁊ de meri cū uomi-
 eiat. de qualitate. si cib; abominabilis sit ⁊ amarus.
 ⁊ acut̄. ⁊ pungitauus est. qui cū noceant stomacho ex-
 pellunt̄ ab eo. Hi si in gcauitate stōi st̄. faciūt uomitū.
Si in tra tunicā ⁊ ei tunicē uillis inuiscens. abominatio
 efficit̄. Humores q̄q; hi aliqui nascunt̄ in stō. aliqui ad
 ipsum effluunt de alio membro. Nascentes in stom̄
 gntiu st̄. q̄ corruptio cōplexionis sue eos ḡuauit.
Qui ab alio membro descendit. paruo t̄p̄r ibi quies-
 cunt. adunantes se in locū. uñ descendunt̄ sunt ad
 stom̄. Humoy aut̄ sp̄es intelligunt̄ ex sapore eoy
 que euomunt̄. Si. h̄. st̄ amara. ex colā st̄ rubea. Si
 salia dulcia. ⁊ acida st̄. flegmatica. Aliquū uomit̄ est
 f̄ crisin cū nata humores expellit. q̄ causa st̄ mor-
 a parte sup̄iori. Singult̄ est sp̄asim̄ int̄ioy p̄annicloy
 stom̄ causa sui. eade q̄ ⁊ sp̄asim̄ in neruis. aut. h̄. de
 plenitudine aut de inanitione aut de punctura.
 aut de oplexione frigida. De plenitudine sic uid̄
 multū cibū ⁊ plus q̄. oporteat accipientibus. ⁊ in
 his quoy dieta est inordinata. De inanitione sicut
 p̄ febres. ⁊ uentum solutiones. ⁊ p̄ cibi longā abstinē-
 tia q̄ intelligit̄ ex p̄cedentib;. Punctura de colicis
 est humoy; in stom̄ nascentib; aut ab aliis m̄bris
 ad ipsum effluentib;. ⁊ de potione acuta siue cibo
 ⁊ de uino ueti ⁊ puro. Singult̄ ex frigida ḡplea-
 one ex frigidi cibi pessima est acceptione qui sp̄i-
 sat in stōi s̄iba ⁊ eam sp̄asmat. sic paciunt̄ sermo-
 res. ⁊ diuēnos morbos h̄ntes. Inflationes. ⁊ gur-

ypocras in aphorismis. In lienteria diuturna ocxiregmia nata
 que non fuit ante bonum est signum. Ocxi-regmia contingit ex
 cibo in stomacho moranti, et continentia contentiuę uirtu-
 tis. Abhominatio uomitus aut de cibi sunt quantitate, aut de
 5 quantitate aut de humorum putredine. Ex quantitate, si plus
 sit quam oporteat, stomachum grauans, et in ore suo natans, quem
 cum sibi noceat et ad meri expellit, et de meri cum uomi-¹
 eicit, de qualitate, si cibus abhominabilis sit et amarus,
 et acutus, et pungitius est, qui cum noceant stomacho ex-
 10 pelluntur ab eo. Hi si in concauitate stomachi sunt, faciunt uomitum.
 Si intra tunicam et eius tunicę uillis inuiscentur, abhominatio
 efficitur. Humores quoque hi aliquando nascuntur in stomacho, aliquando ad
 ipsum effluunt de alio membro. Nascentes in stomacho
 continui sunt, quia corruptio complexionis suę eos generauit.
 15 Qui ab alio membro descendunt, paruo tempore ibi quies-
 cunt, adunantes se in locum, unde descensuri sunt ad
 stomachum. Humorū autem species intelliguntur ex sapore eorum
 que euomuntur. Si enim sunt amara, ex colera sunt rubea. Si
 salsa dulcia, uel acida sunt, flegmatica. Aliquando uomitus est
 20 secundum crisin cum natura humores expellit, quia causa sunt mor-²
 a parte superiori. Singultus est spasmus interiorum panniculorum
 stomachi causa sui, eadem que et spasmi in neruis. Aut enim de
 plenitudine aut de inanitione aut de punctura,
 aut de complexione frigida. De plenitudine sicut uidetur
 25 multum cibum et plus quam oporteat accipientibus et in
 his quorum dieta est inordinata. De inanitione sicut
 post febres et uentriū solutiones, et post cibi longam abstinen-
 tiam quod intelligitur ex precedentibus. Punctura de colericis
 est humoribus in stomacho nascentibus aut ab aliis menbris
 30 ab ipsum effluentibus, uel de potione acuta siue cibo
 uel de uino ueteri et puro. Singultus ex frigida complexi-
 one ex frigidi cibi pessima est acceptio qui spis-
 satur in stomachi substantia et eam spasmat, sicut paciuntur senio-
 res, et diuturnos morbos habentes. Inflationes et gur-

¹ uomitu

² morbi

gulationes aut de interioribus sic si stomachus non bene sit calidus. ut dicitur possit abusu. et uentositatis dispargat. neque frigidus. quoniam abusu mutetur. si calor eius ita est defectus quod abusu perfecte non digerat. si in uentositate fumosa mutetur. et fiunt inflatio et gurgulatio. in stomacho aut de exterioribus sic cum abusu accipitur quod uentositatis generetur. ut pote fabe. faseoli et similia. uentositatis que ex his nascitur parum moratur cum ructatu. et dissoluitur. Ructatus ex uentositate stomachi inflatiua nascitur. quo usque in omentis ascendente. et fumum ascendit. aut de humoribus calidis uim ructatus fit. aut de frigidis humoribus. et fit calidus. Aliqua quoque ructatus acide ex frigidis cibariis et multas que cum non possit stomachus bene digerere ex caloris defectu fit inde acidum ructuare. Ructatus aliquando fit calidus adeo ut alio abusu egrediat. et digestio geratur. Si autem ructatus non exeat generatur uentositatis et inflatio nocitua. Lac coagulatum in stomacho fit. cum qui habent eum frigidum. lac recentem nullum accipiunt. **De intestinis. xxxviii**

intestinis

p

Passiones in intestinis sunt distentia tenesinos. colica passio. yleos uentositatis lubrici. ascarades. et teneos. distentia aut ex epate est et uocat epatica de qua dictum est. psea. aut ex intestinis. que ex nimio motu fit. aut ex calido apertate in intestinis nascente et crepante. aut ex humoribus qui ab intestinis descendit. ut in diarria si macia sit acuta. et colica et salsa sit flegmatica. uim pammeli intestini putrescunt et faciunt uulniam. hac passione habentes ante purgant colicos et diuisos humores. et per humiditatem flegmaticam que cognoscitur cum intestinis humiditas uiscosa et desuper tumida. excoriat. per que cum excoriant quedam intestinum proiciunt e corporibus. que si sunt sic frusta carnis subsequitur perditio infirmi. quoniam intestinum suba sigatur esse gimesta et usque ad subam sedam perforata que impossibile est curare. Post pergent sanguinem que fit cum

vloj

gulationes aut de interioribus sunt, sicut si stomachus non bene sit calidus, ut digeri possit cibus, et uentositas dispergatur, neque frigidus, quin cibus mutetur, sed calor eius ita est defectus quod cibus perfectę non digeratur, sed in uentositatem fumosam mutetur, et fiunt inflatio et gurgulatio, in stomacho, aut de exterioribus sicut cum cibus accipitur quo uentositas generetur, ut pote fabe, faseoli et similia. Ventositas quę ex his nascitur parum moratur cum ructatu enim dissoluitur. Ructatus ex uentositate stomachi inflatiua nascitur, quousque in omnes ascendente, et fumus ascendit, aut de humoribus calidis unde ructatus fit, aut de frigidis humoribus, et fit calidus. Aliquando quoque ructatus acide ex frigidis cibariis et multis. Quę cum non possit stomachus bene digerere, ex caloris defectione fit inde acidum ructuare. Ructatus aliquando fit calidus adeo ut a stomacho cibus egrediatur, et digestio contrahatur. Si autem ructatus non exeat generatur uentositas et inflatio nocitiua. Lac coagulatum intra stomachum fit, cum qui habent eum frigidum, lac recenter mulsum accipiunt. *De intestinis.* \xxviii/

Passiones in intestinis sunt dissinteria tenesmos, colica passio, yleos uentositas lumbrici, ascarades, contractiones, dissinteria aut ex epate est et uocatur epatica de qua dicturi sumus, postea, aut ex intestinis, que ex nimio mutu¹ fit, aut ex calido apostemate in intestinis nascente et crepante, aut ex humoribus qui ab intestinis descendunt, ut in diarria si materia sit acuta, et colerica uel salsa sit flegmatica, unde panniculi intestini putrefiunt et faciunt uulnera. Hanc passionem habentes ante purgent colericos et diuersos humores et post humiditatem flegmaticam quod cognoscitur cum intestinis humiditas uiscosa et desuper tunicata, excoriatur, post quę cum excorientur quedam intestinorum proiciuntur e corporibus que si sint sicut frusta carnis subsequitur perditio infirmi, quia intestini substantia significatur esse commesta et usque ad substantiam secundam perforata quod impossibile est curare. Post purgent sanguinem quod fit cum

¹ motu

uenarū apiant ora que in testinis sūt sūba. Aliquā putre
 do fetent x̄ sic de corpore mortui. Aliquā sic pinguedo dis-
 soluta in calore ⁊ liquore. Hoc autē est cū calor dissoluit
 pinguedinē que in membris est pinguis. q̄ si moret sic
 fer uini efficitur. Aliquā ē dissimilia ex uenarū fissura
 cū in ipsis sanḡi augmēt. uī scindunt. Putant autē
 esse quādam emorroide. ⁊ n̄ est q̄ emorroides ex fissura ē
 uenarū que in natib⁹ sūt. Itē dissimilia ex humorib⁹ est
 melacolicis in q̄litate pessimis ad intestina descendē-
 tib⁹; q̄ intelligit⁹ ex colē nigre egestionibus. Aliquā exco-
 la nigra sanguini iungitur melancolico. Que spēs sūt per-
 sime. ⁊ mortales maxime si sint fetentes sicut in apho-
 rismis. Solutio inq̄t ypoctas in cui⁹ uitio cola nigra ē.
 mortalis est. Uulnā intestinorū aut ḡli intestinū sunt. q̄ ad
 egestionē surgit infirm⁹ cū punctura siue tortura senti-
 atur q̄ ex de uulnib⁹ si n̄ cū digestionē miscet. Vn̄ uulnā
 in recto intestino ēē intelligunt. Si cū egestionē aliq̄
 tula misceant uulnā morbus in intestino ēē sigat. aut
 in colon. Si infirm⁹ sub ūbilico punctam senserit uul-
 nū erit in ḡlo intestino. Si ūbilicū dolor circūdidit. uul-
 nus in intestino est subtili. Itē si punctā sentiat diu an̄
 digestionē. ⁊ qd̄ de uulnē erit. cū egestionē mirtū sit
 uulnū in intestino est subtili. Est em̄ ex longa uia in qua
 sanḡi ⁊ sanies omiscet. Itē si bñ sint mirta uulnū in in-
 testino est sup̄ ieiunū. Ypoct̄ in p̄iton norān. nostoma-
 maton. qui hñt inq̄t dissimilia paciunt q̄t hōne eritē
 uentositatis. ⁊ sursū redeuntis. defecationē q̄ uiculis ⁊
 frigiditatē extremis. Gal̄ huic capitulo iunḡ dolo-
 rē stomachi. plenitudinē capitis. ⁊ dolorē sui. Causa
 horū q̄ intestina excoiata dolent ⁊ impediunt. ab
 oib⁹; ad ipsā transeuntib⁹. maxime si acuta sūt ⁊ pungi-
 tiva. Cū autē n̄ festinant ad emittenda q̄ nocent. re-
 ūtent ascendēdo sursū. ⁊ fit uentositatis ⁊ dolor fu-
 git ad dolentia loca. ut enutat. ⁊ regat. Dissimilia

ē autē h̄ exlicen-
 sione caloris
 illi pinguedi-
 nis quā rē leg-
 legat letal' feb.

uenarum aperiantur ora quę intestinīs sunt substantia. Aliquando putredo fetens xx¹ sicut de corpore mortui. Aliquando sicut pinguedo dissoluta in calore et liquore. Hoc autem est cum calor dissoluit pinguedinem quę in menbris est pinguibus, que si moretur sicut

5 fex uini efficitur. * Aliquando est dissinteria ex uenarum fissura cum in ipsis sanguis augmentetur, unde scinduntur. Putant autem esse quidam emorroide, et non est, quia emorroides ex fissura est uenarum quę in natibus sunt. Item dissinteria ex humoribus est melancolicis in qualitate pessimis ad intestina descendentes

10 tibus quod intelligitur ex colerę nigrę egestionibus. Aliquando ex colera nigra sanguini iungitur melancolico. Quę species sunt pessimę, et mortales, maxime si sint fetentes sicut in aphorismis, solutio inquit ypocras in cuius initio colera nigra exit, mortalis est. Vulnura intestinorum aut grossi intestini sunt, quia ad

15 egestionem surgit infirmus cum punctura siue tortura sentiat quę exit de uulneribus si non cum digestionem miscetur. Vnde uulnera in recto intestino esse intelliguntur. Si cum egestionem aliquantula misceantur uulnera morbus in intestino esse significatur, aut in colon. Si infirmus sub umbilico puncturam senserit, uul-

20 nus erit in grosso intestino. Si umbilicum dolor circumdederit, uulnus in intestino est subtile. Item si punctura sentiat diu ante digestionem, et quod de uulnere exit, cum egestionem mixtum sit uulnus in intestino est subtile. Est enim ex longa uia in qua sanguis et sanies commiscetur. Iterum si bene sint mixta uulnus in in-

25 testino est super ieiunium. Ypocras in periton noxem, nostomaton², qui habent inquit dissinteriam paciuntur contractionem exiture uentositatis, et sursum redeuntis, defectionem quoque uirtutis et frigiditatem extremitatis. Galienus huic capitulo iungit dolorem stomachi, plenitudinem capitis, et dolorem sui. Causa

30 horum quia intestina excoriata dolent et inpediuntur, ab omnibus ad ipsam transeuntibus, maxime si acuta sunt et pungi-tiua. Cum autem non festinant ad emittenda quę nocent, reuertentur ascendendo sursum, et fit uentositas et dolor fugit ad dolentia loca, ut enutriat, et regat. Dissinteria

* est autem hoc ex incensione caloris illius pinguedinis quam rem semper sequitur letalis febris.

¹ exit

² periton oxeon nosomaton

est epatica sanguis emissio puri n̄ digestionē mixti.
 Cuius iniquū est sic lauata carnis. i. subitū rubeū fit. deīn
 nigrū. q̄si colā. Differentia distintie epaticę. i. intesti
 noꝝ. q̄ si sangi cadens de intestinis. guttatū cadit
 i. est q̄si munctū narū. Qui de epate est q̄si lauatura
 carnis. i. subitū non guttatū ex. n̄ sic munctū narū. i. h̄t
 int̄ uallū. p̄purū est sangi. i. q̄si lauata sanguis. Hanc
 passionē seq̄r̄ q̄siuptio corpis p̄t̄ ablationem ab i
 a membris. qui ab epate solet. euenire eis. Sunfirmus
 dolore sentat epatis certior ē causa q̄ distintia sit e
 patica. Vñ oportet medicū in medicanda distintia.
 ut sufficient̄ q̄sideret ne in errore cadat. Aliq̄n̄ distin
 teria epatica intestinoꝝ eē putat. quā sic intestinoꝝ fit
 medicatur. i. ita epatica negligit. Vñ p̄t̄ infirmus
 al. Cognosco inq̄t̄ hoies hac passionē h̄ntes quos medici
 q̄fuderit. q̄ discretionē eay ignorauerit. Aliq̄n̄ errant
 in sanguine ab epate currente. q̄ si sit mixtū cū colā ru
 bea. cum in transeant ledunt̄ intestina. i. excoquant̄ ea.
 eritq̄ sangi cū mutacione mixtū. i. de intestinis eē pu
 tatur. Causa un̄ distintia nascit̄ epatica. aut de ue
 narū. i. epatis sanginea est plenitudine quē nata ēc
 de epate. p̄ nocumentū. i. plenitudinē suā. i. tñ n̄ in
 p̄mis erit sangi multū. aut p̄t̄ pigritie. i. grossicie motū
 un̄ in epate multū sangi coadumat. i. in quāt. cū ex
 pellit. i. eicit. aut p̄t̄pter inacionē quoz m̄broꝝ corpo
 ris sic manū atq̄ pedū. i. p̄manet sangi ille m̄bra
 nutritur̄ in epate. i. q̄n̄atur in quē expellit in me
 sarica. deīn uad̄ in intestina. hec accidentia subi
 to nutriunt. neq̄ morant̄. neq̄ p̄dit̄ appetitū. Aliq̄n̄
 uen̄ distintia epatis p̄ defectiōnē mutatiuę siue ū
 tatis. q̄ seq̄r̄ defectio appetitiuę. i. in inuicio eicit q̄
 si lauata carnis. Tenesmos est motū recti intestini
 cogēt̄ hominē ad egestionē. i. tñ nich̄ parū muctosi
 tatis cū sanguine facientē. Cuius causa humiditas est aci

est epatica sanguinis emissio puri non digestionem mixti.
 Cuius initium est sicut lauatura carnis et subitus rubeum fit, deinde
 nigrum, quasi colera. Differentia dissinteriæ epaticæ, et intesti-
 norum, quia si sanguis cadens de intestinis, guttatim cadit
 5 et est quasi munctus narium. Qui de epate est quasi lauatura
 carnis et subitus non guttatim exit, non sicut munctus naris, et habet
 interuallum, uel purus est sanguis, uel quasi lauatura sanguinis. Hanc
 passionem sequitur consumptio corporis propter ablationem cibi a
 menbris, qui ab epate solet, euenire eis. Si infirmus
 10 dolorem sentit epatis cercior est causa quia dissinteria sit e-
 patica. Vnde oportet medicum in medicanda dissinteria,
 ut sufficienter consideret ne in errorem cadat. Aliquando dissin-
 teriam epaticam intestinorum esse putat, quam sicut intestinorum fit
 medicatur, et ita epatica negligitur. Vnde perit infirmus.
 15 Galienus. Cognosco inquit homines hanc passionem habentes quos medici
 confuderunt, quia discretionem earum ingorauerunt. Aliquando errant
 in sangne¹ ab epate currente, quia si sit mixtus cum colera ru-
 bea, cum inde transeant leduntur intestina, et excoriantur ea,
 exitque sanguis cum mutacione mixtus, et de intestinis esse pu-
 20 tatur. Causa unde dissinteria nascitur epatica, aut de ue-
 narum et epatis sanguinea est plenitudine quem natura eicit
 de epate, propter nocumentum et plenitudinem sui, et tamen non in
 primis exit sanguis multus, aut propter pigriciem et grossiciem motus
 unde in epate multus sanguis coadunatur, et inde grauatus, cum ex-
 25 pellit, et eicitur, aut propter incisionem quorum membrorum corpo-
 ris sicut manuum atque pedum et permanet sanguis ille menbra
 nutriturus in epate et generatur inde quem expellit in me-
 saraicam, deinde uadit in intestina. Hec accidentia subi-
 to nutriunt, neque morantur, neque perditur appetitus. Aliquando
 30 uenit dissinteria epatis propter defectionem mutatiuæ suæ uir-
 tutis, quam sequitur defectio appetitiuæ, et in inicio eicit qua-
 si lauaturam carnis. Tenesmos est motus recti intestini
 cogens hominem ad egestionem et tamen nichil parum muctosi-
 tatis cum sanguine facientem. Eius causa humiditas est acu-

¹ sanguine

ta et pungitua. ad rectum descendens intestinum et pun-
gens ipsum et cogens ad digestionem infirmum. Intelligi
autem ex his que exeunt aut et humiditas est colica aut
salsa. Ite distincta est ex asperitate in intestinis. Videtur
autem infirmo stercora in intestinis esse collecta et ut ad
sella ire debeat. Quod intelligit expulsionem et guta-
te que in recto intestino est sentire aut ex tioris sicco
coadunato in subili intestino. Unde oporteat ut ad
sella exeat. si idem quod non erit cito oportet expelli et te-
nesimon pati. Aliquando mucosa ex humiditate et solu-
tione putant esse medicorum stulticia dantque medicina
stiptica. unde necesse est eum occidant. Galienus inquit
vidi hominem tenesimon patientem emisisse lapidem et sanus
factus est.

Colica passione.

Colica passio nimis est dolor que patitur intestinum
quod vocatur colon. Nascitur ex humoribus glistis et flegma-
ticis qui claudunt in intestinum panniculis. Grossa ve-
ro uentositatis que subam claudit intestinum dissoluitur
ab humoribus huiusmodi maximus dolor fit. hec spes colice
passionis est maxime ex defectu intestinorum. queque
digni neque dissolui possunt aut ex uentositate glistis et
goda in intestinis clausa et ex tioris ea aut de cali-
do asperitate siue acuto et pungituo aliquo humo-
re flegmaticos intelligemus humores. ex multo
doloze et quod intestina quasi cerebello sunt perforata et
ructatione acida ab hominatione uomitur. cum erit
flegma uentris restrictione. ut nec uel exeat ab infe-
riori parte et ex frigiditate inferioris umbilici si quis
eum tetigit et de prouidentia infirmi dieta glistis gnanter
flegma. Passio ex uentositate intelligitur ex doloze et te-
chinositate que in loco est intestini et mutatione dolo-
ris in latere sui. cum gurgulatione siue guttate et
nimio doloze. tortura et ab hominatione. Stercus
est leue et super aqua natatilis. sic uaccinum ex asper-

ta et pungitiua, ad rectum descendens intestinum et pun-
gens ipsum et cogens ad digestionem infirmum. Intelligitur
autem ex his quę exeunt, aut enim humiditas est colerica aut
salsa. Item dissinteria est ex apostemate in intestinis. Videtur
5 autem infirmo stercora in intestinis esse collecta et ut ad
sellam ire debeat. Quod intelligitur ex pulsatione et grauita-
te quę in recto intestino est sentire, aut exteriori sicco
coadunato in subtili intestino. Vnde oporteat ut ad
sellam exeat, sed ideo quia non exit, cito oportet exprimi et te-
10 nesmon pati. Aliquando mucosa exit humiditas et solu-
tionem putant esse medicorum stulticia, dantque medicinam
stipticam, unde necesse est eum occidant. Galienus inquit.
Vidi hominem tenesmon patientem, emisisse lapidem et sanus
factus est. *De colica passione.* \xxix/

15 **C**olica passio nimius est dolor quem patitur intestinum
quod uocatur colon. Nascitur ex humoribus grossis et flegma-
ticis qui clauduntur in intestini panniculis. Grossa ue-
ro uentositatis quę substantiam claudit intestini dissoluitur
ab humoribus his unde maximus dolor fit. Hęc species colicę
20 passionis est maximę ex defectione intestinorum, quę neque
digeri neque dissolui possunt, aut ex uentositate grossa et fri-
gida in intestinis clausa et extendente ea aut de cali-
do apostemate, siue acuto et pungitiuo, aliquo humo-
re, flegmaticos intelligemus humores, ex multo
25 dolore, et quia intestina quasi terebello sunt perforata, et
ructatione acida abhominacione, uomitu, cum exit
flegma uentris constrictione, ut nec uetus exeat ab infe-
riori parte et ex frigiditate inferioris umbilici si quis
eum tetigerit et de prouidentia infirmi dieta grossum generante
30 flegma. Passio ex uentositate intelligitur, ex dolore et te-
chinositate quę in loco est intestini et mutacione dolo-
ris, in latere sui, cum gurgulatione siue grauitate et
nimio dolore, tortura et abhominacione. Stercus
est leue et super aquam natatile, sicut uaccinum ex apos-

temate. Intelligit ex calore. et in loco intestini inces-
 sione. et nimio cum punctura dolore febre. siti. ardo-
 re. uomitu et abhominacione. In uomitu diuisa sunt
 cosa sine leuitate. Nec colice passionis spes ceteris peior
 est cum aliquando in yleon se mutet. quod de humoribus nascitur
 acutus et pungitans. Intelligit aut de nimia siti siccitate
 lingue et oris. urina acuta et rubea. Aliquando digestio
 ex colica unum dolor augmentat. et si antecedens fuerit
 dieta humores quans colicos fit certior. Oportet aut
 intelligas quod colica passio in dolore arteticum se mutat
 v. id est enim memini disconcatenacione in spatulif. O-
 portet et in hac passione cogitare et sufficienter
 considerare. quod aliquando cum in re-
 nibus fit passio putatur
 esse putatur esse colica. quod in dolore renium. quasi colica pa-
 titur accidentia idem dolore nimium abhominacione
 atque uomitu cum digestionis forti strictione. uentosi-
 tate. neque superius neque inferius exeunte. Harum duarum dif-
 ferentia passionum quod dolor colice passionis durior est et
 fortior. et magis otinuis. neque loci est unum. In renibus
 accidentia sunt minoria. neque dolores mutant si stat
 in renibus. Yleos est dolor in intestinis nimium. estque a-
 cuta passio et mortifera maxime si perit acium doloris
 stercus uomuerit. Nec passio de apostemate nascitur.
 calido in subtili intestino aut de oppilatione siccis
 stercoribus. aut de humoribus grossis et viscosis. se inuisca-
 tibus in intestinis aut de crepitura quia patitur siph-
 ac. et exeunt intestina aut de intestino separatione.
 Aliquando nascitur hominibus cibum ad necessitatem suam
 expellendam. si hinc aut de potione uenefica ac-
 cepta. Que ex digestionis est oppilatione dolore
 facit nimium quasi pforacionem terebelli. Que
 est ex crepitura et ex intestino separatione. apta
 est. Si paciatur infirmus et si forte intestina exierint
 tangantur. et reduci possit cum manu. Que ex nimia

temate. Intelligitur ex calore, et in loco intestini incensione, et nimio cum punctura dolore febre, siti, ardore, uomitu et abhominacione. In uomitu diuersa sunt colera sine leuitate. Hęc colicę passionis species ceteris peior

5 est cum aliquando in yleone se mutet, quę de humoribus nascitur acutis et pungitiuis. Intelligitur autem de nimia siti siccitate linguę et oris, urina acuta et rubea. Aliquando digestio exit colerica unde dolor augmentatur, et si antecedens fuerit

10 dieta humores generans colericos fit certior. Oportet autem intelligas quia colica passio in dolorem arteticum se mutat. Vidisse enim memini disconcatenationem in spatulis. Oportet et in hac passione cogitare et sufficienter

15 considerare, quia aliquando cum in renibus fit passio putatur esse putatur esse colica, quia in dolore renum, quasi colica patitur accidentia id est dolorem nimium abhominacionem

20 atque uomitum cum digestionis forti strictione et uentositate, neque superius neque inferius exeunte. Harum duarum differentia passionum quia dolor colicę passionis durior est et fortior, et magis continuus, neque loci est unius. In renibus

25 accidentia sunt minora, neque dolores mutantur sed stant in renibus. Yleos est dolor in intestinis nimius, estque acuta passio et mortifera maxime si propter acumen doloris stercus, uomuerit. Hęc passio de apostemate nascitur, calido in subtili intestino aut de oppilatione sicci

30 stercoris, aut de humoribus grossis et uiscosis, se inuisantibus in intestinis, aut de crepitura quam patitur siphac, et exeunt intestina aut de intestinorum separatione. Aliquando nascitur hominibus cibum ad necessitatem suam, expellendam, non habentibus aut de potione uenefica, accepta. Quę ex digestionis est oppilatione dolorem

35 facit nimium quasi perforationem terebelli. Quę est ex crepitura et ex intestinorum separatione, aperta est. Si paciatur infirmus et si forte intestina exierint tangantur, et reduci possunt cum manu. Quę ex nimia

fame est ex infirmi capite interrogacione. Oportet autem
intelligi quod hec passio periculosa sit. quoque fuerit et
maxime si putruerit uomit. et cum ipso egestio exierit.

Siodor corpus fetuerit incimior est morti. **De lubricis**
Humbrici sunt ex humoribus flegmaticis et ascaridis. xxx
putrescentibus in intestinis. ubi nascitur calor extraneus
unde huiusmodi animalia nascuntur quos impossibile est de sanguine
nasci et cola rubea. Cola enim rubea cum amaritudine ac-
uitate siccitateque sua. huiusmodi occidit animalia. et sanguis
de uenis non erit. Partus. et si exierit apertum gignit
cum passionibus aliis unam hanc pueri passionem habentes
humiditate flegmatica et gillam cum dieta gilla et p-
gandi negligentia incurrit. Maxime hec passio nasci-
tur in autumno ex fructuum gmentione. Cuius passio-
nis tres sunt species. Vna lubricorum que quasi rami portula-
ce sunt. et in intestino subtili nascuntur plurimum propter hu-
miditatem nimiam cibi in hoc intestino se coadunantes.

Sunt et alii sicut semina cucubite. plurimum in grosso intestino
et maxime morbo. Sunt et alii minuti que fiunt in aceto uer-
michi plurimum in recto nascentes intestino. Significa-
tiones eorum quod uermes in aceto et que semine assimilant
cucubitino facile exeunt cum digestionem ex intestini
ubi sunt largitate. Aliquam paruos neruos habentes prurunt
inter nates et purgant et ad digestionem sunt uoluntarij. lu-
brici non exeunt cum digestionem ex subtilis intestini a rec-
to longinquitate et restrictione ipsius uiscerum eorum cum subti-
li intestino inuiscatione. Quia propter non egrediuntur nisi cum
expulsis humoribus anata expellunt sicut in nectica
die uidetur. Vnde ex eorum accidentibus nec esse intelligan-
tur. et tortura. abhominacione punctura. maxime
cum intestina propter inanitionem sunt subtilata. Lubrici enim
cum cibi sunt appetitui neque inueniuntur in intestinis. de eo-
rum tunc humectacione. Qui se creant in intestinis in-
deficiat. quod cibi nutrens intestina. ad lubricos

Humbrici nas-
dit.

fame est ex infirmi capitur interrogatione. Oportet autem intelligi quia hæc passio periculosa sit, quoquomodo fuerit et maxime si putruerit uomitus, et cum ipso egestio exierit.

Si odor corporis fetuerit uicinior est morti. *De lumbricis*

- 5 *Lumbrici* sunt ex humoribus flegmaticis *et ascaridis*. \xxx/
 putrescentibus in intestinis, ubi nascitur calor extraneus unde hec animalia nascuntur quos impossibile est de sanguine nasci uel colera rubea. Colera enim rubea cum amaritudine, acuitate¹ siccitateque sua, huiusmodi occidit animalia, et sanguis
 10 de uenis non exit, uel arteriis, et si exierit apostema gignit cum passionibus aliis unde hanc pueri passionem et habentes humiditatem flegmaticam et grossam cum dieta grossa et purgandi negligentia incurrunt. Maxime hæc passio nascitur in autumno ex fructuum commestione Cuius passionis tres sunt species. Vna lumbricorum qui quasi rami portulacę sunt, et in intestino subtili nascuntur plurimum propter humiditatem nimiam cibi in hoc intestinum se coadunantes. Sunt et alii sicut semina cucurbitę, plurimum in grosso intestino et maxime morbo. Sunt et alii minuti qui fiunt in aceto uermiculi plurimum in recto nascentes intestino. Significationes eorum quia uermes in aceto et qui semine assimilantur cucurbitino facile exeunt cum digestionem ex intestini ubi sunt largitate. Aliquando paruos neruos habentes pruriunt inter nates et purgant et ad digestionem sunt uoluntarii, lumbrici non exeunt cum digestionem ex subtilis intestini a recto longinquitate et constrictione ipsius uię eorum cum subtili intestino inuiscatione. Quapropter non egrediuntur nisi cum expulsis humoribus a natura expelluntur sicut in nectica² die uidetur. Vnde ex eorum accidentibus necesse est intelligantur id est tortura, abhominacione punctura, maxime
 25 cum intestina propter inanitionem sunt subtilata. Lumbrici enim cum cibi sunt appetitui, neque inueniunt in intestinis, de eorum trahunt humectatione. Qui se creant in intestinis, uirtus deficit, quia cibus nutriens intestina, ad lumbricos

¹ acuitate

² cretica

nutriendos uadit. Vnde deficit et refrigeratur extremitas
 corporis strident dentes pruriunt labra, abominationem
 habent et uomitum, aliquando ascendunt usque ad stomachum,
 et cum uomitu exeunt. Tortura est ex humoribus acutis et
 5 pungitiuis, qui ad intestina descendunt ad stomachum, aut ex uen-
 tositate intestina extendunt aut grossis humoribus flegmaticis
 inuiscantibus se in intestinis, aut ex sicco stercore in intes-
 tinis se claudente. *De ano* \xxx/

Passiones ani uicinę sunt passioni intestinorum quę in
 10 extremitate recti intestini sunt. Sunt autem emorrois, o-
 zorum¹, atrici, fissura, exire nates foras, calidum apostema.
 Emorrois est superfluitas nascens super natium ora et similiter
 in ore. Sed differt quia morum habet caput rotundum et rubeum,
 fundamentum eius subtile sicut inori² forma. Emorrois duobus
 15 est modis. Quedam capitis est rotundi sicut uua, et colo-
 re purpurea quedam longa in capite grossa subtilis in in-
 feriora. Ab his duabus aliquando multum sanguinis aliquando nul-
 lus exit. Iterum sanguis qui morum exit cum impeti³ exit exiens
 emorroidem, aliquando interpolatur, aliquando non constringitur cum exit,
 20 nimios dolores gignit, pruriginem natium, et passiones
 multas in aliis membris. Si quis ergo cum ferro medicetur
 una emorrois dimittatur, ubi sanguis ille egrediatur. Quod si non
 generantur morbi, sicut ydropisis, mania, ptisis, he sunt passi-
 onis genera, propter melancolicum sanguinem intra epar.
 25 Qui cum multiplicetur, spargitur in inferiores uenas et di-
 uiditur et exit de naribus. Cum stringatur, neque de epate
 egrediatur, dura inde apostemata generantur. Calor epatis
 naturalis extinguitur propter multitudinem sanguinis, et com-
 pressionem uenarum epatis. Deinde eius complexio refrigescit
 30 neque secundum quod oportet sanguinem mutare potest, sed aquo-
 sum et flegmaticum. Vnde causa est ydropisis. Si epar
 confortatur ut sanguis ille ad uenas pectoris et pulmonis
 propellatur, et ille impleantur et inculcante crepentur
 uulnera faciunt, et hec est causa ptisis. Si autem san-

¹ morum

² mori

³ impetu

gi cerebri ascendit. metā colia fac. ideo q; ypocri
 pcepit in medicandis emorroidis. cū ferro. una dimitti
 un effluat ille sangi qui solet in epate adunari. Si
 milit si sangi plus q; oporteat ex morbo pcreat. sic
 corruptione coloris figure. et copios ydropisis. et de
 fectione appetitue virtutis. Calor enī epatis defiat.
 neq; gūatur sanguis. Vñ coplexio corrupit corpori.
 et generat ydropisis. Si sanguis exiens augmētetur.
 perit infirm. S' tñ hanc habentes passione. n̄ madt
 morphea. neq; terna pleuresin ul' pipleumonia. Vñ
 sangi effluit cūda. Cūda ū n̄ q' ex sensu et tactu in
 telligit. Si sit demt in intestinis oportet coppā mita.
 coppā in quā uentosa. et in mitte focū bōbiano sup
 nates imponendū. Extremitas enī intestini uenit
 foras. et apparet. qualis sit. Atci s' uulnā occulta.
 et in extremitate intestini nascentia aliqui cōcau
 tas hoy non ita tangit intestinū ut pfozet ipsum.
 Quasi cū puluē siccato uo mediant sanant. Quidam
 hoy multū ē gcauū pforant intestinū. cui medi
 ana nullū pstat presidium. Intelligit si digiti supra
 nates ponat. et in artioy pforationes argilla mita
 tur. Si aut argilla digiti uingat. pforatū intestinū
 esse intelligitur. et si extremitate embrotici in pfo
 ratione uulnū positū. et fumigauit. infirmq; ad se
 penetrare senserit. pforatū eē intelligit. Exire nates
 ex mollitie lacertoy. aut ex tenesmo ē fissura. aut ex
 solutione humoy est calidoy et acutoy. aut q' in
 mis est stypiciū. et durū. cū sterē p nates tūseat in
 mis sicciū. Apostema nascit in natib' sic in mbris
 corporis totius. ex timore. dolore. et stinguina intel
 ligit. Quod si sit calidū rubescit. et quiescit de cau
 sa actualit' frigida si sit sup posita. et nocet sibi res
 calida. de frigido apostemate egt accipe *De epate xxxii De epate*
P assiones epatis aut puatē s' sibi. aut ex alijs

guis cerebrum ascenderit, melancoliam facit, ideoque ypocras
 precepit in medicandis emorroidis, cum ferro, unam dimitti,
 unde effluat ille sanguis qui solet in epate adunari. Si-
 militer si sanguis plus quam oporteat exit morbos procreat, sicut
 5 corruptionem coloris figure, et complexionis ydropisis, et de-
 fectionem appetitiuę uirtutis. Calor enim epatis deficit,
 neque generatur sanguis. Vnde complexio corrumpitur corporis,
 et generatur ydropisis. Si sanguis exiens augmentetur,
 perit infirmus. Sed tamen hanc habentes passionem, non incidunt
 10 morphea, neque zel\i/rinam pleuresin uel peripleumoniam. Vnde
 sanguis effluit cuiusdam. Cuiusdam uero non quod ex sensu et tactu in-
 telligitur. Si sit deintus in intestinis oportet coppam mitti,
 coppam inquam uentosam, et inmittere focum bombicino super
 nates imponendum. Extremitas enim intestini uenit
 15 foras, et apparet, qualis sit. Attrici sunt uulnera occulta,
 et in extremitate intestini nascentia aliquando concaui-
 tas horum non ita tangit intestinum ut perforet ipsum.
 Qui si cum puluere siccatiuo mediantur, sanantur. Quoddam
 horum multum est concauum perforans intestinum, cui medi-
 20 cina nullum prestat presidium. Intelligitur si digitus supra
 nates ponatur, et in artricorum¹ perforationes argilia mitta-
 tur. Si autem argilia digitus iungatur, perforatum intestinum
 esse intelligitur, et si extremitatem embrotici in perfo-
 ratione uulneris positeris², et fumigaueris, infirmusque ad se
 25 penetrare senserit, perforatum esse intelligis. Exire nates
 ex mollicie lacertorum, aut ex tenesmo est fissura, aut ex
 solutione humorum est calidorum et acutorum, aut quia ni-
 mis est stipticum, et durum, cum stercus per nates transeat ni-
 mis siccum. Apostema nascitur in natibus sicut in menbris
 30 corporis totius, ex timore, dolore, et stranguria intel-
 ligitur. Quod si sit calidum rubescit, et quiescit de cau-
 sa actualiter frigida si sit superposita, et nocet sibi res
 calida. De frigido apostemate econtra accipe. *De epate \xxxii/*
Passiones epatis aut priuatę sunt sibi, aut ex aliis

¹ attricorum

² posueris

nascentes membris p̄t societate sui. Puatē sibi sint
 defectio. oppilatio in uia sua. Quę in aliis nascunt̄
 m̄bris. gnatur ydropisim. Defectio epatis. aut appe-
 tituę est uirtutis. un̄ thit̄ suę cibi de intestino subu-
 li. i. mesaraicas. Intelligit̄ aut̄ ex digestionē alba. i. li-
 quida qđ ex defectione ē uirtutis q̄tentuę. i. intelli-
 git̄ exteneritudine. i. corporis plenitudine. Quod sit
 ex cibo crudo. i. indigesto per corp̄ diuiso. Non enī
 a q̄tentua tenet. u. bene coquat. Aut defectio est
 uirtutis digestiue. quę aut ex calida est corp̄. qđ
 intelligit̄ ex desiderii ablatione. ardore. sicut nimia fe-
 bri uomitu solutione cū qua humores exeunt coli-
 ci urina rubea. i. qđ plurimi cadit̄ in passiones acu-
 tas. Quę passio si moret̄ facit̄ q̄suptiōne corporis chumo-
 rū. i. huius q̄suptis. c̄suptio sit epatis. Vñ cū digestioe
 ei ē egressio. qđ cū exeat odorū ē pessimi. Q̄morat̄
 quoq; corp̄. i. q̄sumit. Aut ex frigida est q̄plōe quę
 intelligit̄. qđ in uicio morbi nimū h̄t desiderium
 cibi febr̄. i. sicut. qđ cū digestionē ex parū est. i.
 tēporū diuisis atq; multis neq; mali est odorū. Si
 uero moret̄. febres facit. Sanḡs enī p̄t̄scit̄ ex q̄si-
 tudine sicut. i. auferet̄ desiderium cibi. qđ cū egesti-
 one ex. q̄si fer̄ est sanḡnis. Inde nimia patit̄ infirm̄
 solutionem. i. subito corp̄ in marmoreū colore mutat̄
 i. immoratio carnis in facie uidet̄. Aut ex sicca q̄plōe
 qđ intelligit̄ ex corporis macilentia. i. siccitate. sicut. i. di-
 gestiois paruitate atq; sui q̄situdine. Aut de humi-
 da q̄plōe. i. intelligit̄ ex siccitati q̄tra ratione. Aut
 defectio est expulsiue uirtutis quę totū corp̄ abum-
 n̄bū mundatū mittit. qđ ut̄ h̄ n̄ potant̄ bñ mundifi-
 care. Apostema aut̄ ē calidū aut̄ frigidū. Si calidū
 in dextro late sentatur. sub ypo cōria dolor ascendit̄
 ad furculas. i. descendit̄ cū febr̄ ardore. sicut. sicc-
 tate thente ad costas. Si infirm̄ sup̄i iaceat sen-

nascentes menbris propter societatem sui. Priuatę sibi sunt defectio, oppilatio in uia sua. Quę in aliis nascuntur menbris, generatur ydropisin. Defectio epatis, aut appetitiuę est uirtutis, unde trahitur sucus cibi de intestino subtili et mesaraicas. Intelligitur autem ex digestionem alba et liquida quod ex defectione est uirtutus contentiuę et intelligitur ex teneritudine et corporis plenitudine. Quod sit ex cibo crudo et indigesto per corpus disperso. Non enim a contentiua tenetur, ut bene coquatur. Aut defectione est uirtutis digestiuę, quę aut ex calida est complexione. Quod intelligitur ex desiderii ablatione, ardore, siti nimia febrim uomitu solutione cum qua humores exeunt colerici urina rubea, et quia plurimi cadunt in passiones acutas. Quę passio si moretur facit consumptionem corporis chimerum et his consumptis, consumptio fit epatis. Vnde cum digestionem eius est egressio. Quod cum exeat odoris est pessimi. Minoratur quoque corpus et consumitur. Aut ex frigida est complexione quę intelligitur, quia in inicio morbi nimium habet desiderium cibi febrim et siti. Quod cum digestionem exit paruum est, et temporibus diuersis atque multis neque mali est odoris. Si uero moretur, febres facit. Sanguis enim putrescit ex grossitudine siti, et auferetur desiderium cibi. Quod cum egestionem exit, quasi fex est sanguinis. Inde nimiam patitur infirmus solutionem, et subito corpus in marmoreum colorem mutatur et inmoratio carnis in facie uidetur. Aut ex sicca complexione quod intelligitur ex corporis macilentia, et siccitate, siti, et digestionis paruitate atque sui grossitudine. Aut de humida complexione et intelligitur ex siccitati contraria ratione. Aut defectio est expulsiuę uirtutis quę totum corpori cibum non bene mundatum mittit, quia uirtus hoc non potuit bene mundificare. Apostema aut est calidum aut frigidum. Si calidum in dextro latere sentitur, sub ypocondria dolor ascendens ad furculas, et descendens cum febrim ardore, siti, siccitate trahente ad costas. Si infirmus supinus iaceat, sen-

tit gstitudine sub ypocondria in late dextro. In aposte-
 mate ex colâ rubea sunt h accidntia fortiora imo
 lestiora. Si apstema in qcauitate sit epatis. ablatio
 sequit desideru. singult colicoꝝ humoꝝ uomit in
 micio sic omi utellum. qd sic eruginosū erantū.
 uentris qstipatio. et defectio frigiditas extremitatis cor-
 poris. tussis et sp̄ angustia fortiora. Sentit infirmū fur-
 cula trahi ad inferiora cū grauitate sub ypocondria
 qd qcaua uena furculas p̄t apstema t̄hit. ad infero-
 ra et micio lingua fit citra. et p̄ m̄gia. et cū a parte
 dextra locū sub ypocondria tangat. grossū sentit ea eē
 apostema. Cui forma sic nouella luna. tact⁹ ei calid⁹.
Si infirmo p̄cipias ut sup̄ iaceat neq; sub cap̄ eius
 aliquid ponas. et cū duplare eū facias genua pedes
 qsociando iungas. et locū tetigeris inuenies sic d̄m.
 et aliqñ apstema calidū uenit ad lactos uentris quod
 differt a sup̄iori. quistud si tetigeris inuenies in forma
 longū. aut quadrangulū. Aliqñ una extremitas erit
 grossa. subtil̄ alta. Apostema epatis frigidū intelligit
 ex ḡuitate in dext̄ parte et sub ypocondria et cū tussi par-
 ua sine dolore. et febr̄. In loco tacto inuenit gstitudo
 duricies. Si apstema sit melancolicū. Mollicies si fle-
 gmaticū. Si defectio et apostema in epate se coadu-
 nauerit. fit mollicies digestionis et similitudo lara-
 tē carnis. Oportet aut̄ intelligi qd tumor in epate
 cū defectioe pessim⁹ fit morb⁹ et ad p̄ditione duces.
Constipatio aut̄ est de apstemate et sigcōne memini-
 mus nos dixisse aut de ḡlis humorib⁹ in ore uenay
 a porta se diuidentū inuscantib⁹ et in uena que in
 ḡlbo epatis ē sita. Quā qstipatione intelligim⁹ ex do-
 lore ḡuitate et techinatione. in dext̄ sub ypocondria
 late sine febr̄. Si oppilet ḡbb; epatis. fit urma aq̄
 sa et subtil̄. Si in qcauitate sua digestio est liquida

Si idipsum. xxxij.

tit grossitudinem sub ypocondria in latere dextro. In aposte-
 mate ex colera rubea fiunt hec accidentia fortiora et mo-
 lestiora. Si apostema in concauitate sit epatis, ablatio
 sequitur desiderij, singultus colericorum humorum uomitus in i-
 5 nicio sicut oui uitellum, et post sicut eruginosum eramentum,
 uentris constipatio, et defectio frigiditas extremitatis cor-
 poris, tussis et spiritus angustia fortiora. Sentit infirmus fur-
 cula trahi ad inferiora cum grauitate sub ypocundria
 quia concaua uena furculas propter apostema trahit, ad inferio-
 10 ra et in inicio lingua fit citrina, et post nigra, et cum a parte
 dextra locum sub ypocondria tangat, grossum sentit ea esse
 apostema. Cuius forma sicut nouella luna, tactus eius calidus.
 Si infirmo precipias ut supinus iaceat neque sub caput eius
 aliquid ponas, et cum duplare eum facias genua pedes
 15 consociando iungas, et locum tetigeris inuenies sicut dixi,
 et aliquando apostema calidum uenit ad lacertos uentris quod
 differt a superiori, quia istud si tetigeris, inuenies in forma
 longum, aut quadrangulum. Aliquando una extremitas erit
 grossa, subtilis altera. Apostema epatis frigidum intelligitur
 20 ex grauitate in dextra parte et sub ypocondria et cum tussi par-
 ua sine dolore et febris. In loco tacto inuenitur grossitudo
 duricies. Si apostema sit melancolicum. Mollicies si fle-
 gmaticum. Si defectio et apostema in epate se coadu-
 nauerint, fit mollicies digestionis et similitudo laua-
 25 turę carnis. Oportet autem intelligi quia tumor in epate
 eum defectione pessimus fit morbus et ad perditionem ducens.
 Constipatio autem est de apostemate eius significationem memini-
 mus nos dixisse aut de grossis humoribus in ore uenarum
 a porta se diuidentium inuisantibus et in uena que in
 30 gilbo epatis est sita. Quam constipationem intelligimus ex do-
 lore grauitate et techinatione, in dextro, sub ypocondria
 latere sine febris. Si oppiletur gibbus epatis, fit urina aquo-
 sa et subtilis. Si in concauitate sua digestio est liquida

p

Passiones in alijs mēbris ex colligantia nascentes epa-
tis quedā spēs est ydropisis. Omnis enī ydropis ex defec-
tione nascitur ututis gnatiue sanguis. ac si ex sua ac-
tione defecit h̄ ex passione epatis efficit. qđ fundamē-
tū est ipsius. Si cōplōn sit frigide. succū cibi impfec-
tū sanguē n̄ ualentis mutare. Et aliqñ patit aliqđ
mēbrū epati colligatū siue in omni sic stom. Qui patit
cū cibū scđm qđ oportet digerere n̄ potest. ita indi-
gest per totū corpus spargit. mēbris corporis in sui nata
eū digerere n̄ ualentib. Pacunt. i. ieiunū intestinū. i.
messaraica. cū ex mutando succo cibi deficiat ut n̄ ad
epar mandari ualeat. Vñ ut deficiat mutatiua san-
guinis cū cib; ad ipsā uenire neq̄t. Aliqñ ydropisis
ex defecione ē pulmonis qui n̄ potest enutri ex hu-
miditate sanguis. Remanet q̄ humiditas in sanguē
mēbra nutriend. i. eoz humectans q̄ plenione. Aliqñ ē
ex defecione renū. Trahendū sanguinē a q̄tici. aq̄
aut remanens in sanguē nutrit mēbra. i. eoz cōplō-
nē humectat. Spēs ydropisis s̄. i. i. Tympania. ydro-
pisis. Yposarca. Tympania est ex defecione caloris
epatis non nimie frigiditatis. Omutat aut sanguē inuen-
tositate int̄ pelliclas uentris. i. intestinoz se coaduna-
tē aut ex multas est accipiendis abarū uentilitatis.
gnatiuis. Signū ē qđ si sup uentrē p̄cutat sonū q̄si ty-
pam audit. Ydropisis ex nimia est frigiditate. i. cōplō-
ne epati dnantis humiditate. Vñ cib; in aq̄sā. i. humi-
dā matia mutat que int̄ pelliclas uentris. i. intestino-
rū coadunant. Huius passionis causa ex herbis est frigi-
dis fructib; i. aq̄ frigida. Signū ē infirmi uentrē mo-
uet. i. sonat q̄si uter plēn aqua. Yposarca est cū cib;
in epate in humiditate mutat flegmatica. p̄t cōplō-
nē frigida. i. humida. Vñ postea omnia mēbra frigida
s̄. i. flegmatica. Qđ aut de duro est ap̄temate uiam
epatis comprimente. i. opulante. un̄ ipsi ad ipsū p̄hibet

Passiones in aliis membris ex colligantia nascentes epatis quedam species est ydropisis. Omnis enim ydropisis ex defec-
 tione nascitur uirtutis generatiue sanguinis, ac si ex sua ac-
 tione defecerit hoc ex passione epatis efficitur, quod fundamen-
 5 tum est ipsius. Si complexionis sit frigide, sucum cibi imperfec-
 tum sanguinem non ualentis mutare. Et aliquando patitur aliquod
 membrum epati colligatum siue uicinum sicut stomachum. Qui patitur
 cum cibum secundum quod oportet digerere non potest, et ita indi-
 gestus per totum corpus spargitur, membris corporis in sui natura
 10 eum digerere non ualentibus. Paciuntur et ieiunum intestinum et
 messaraica, cum ex mutando suco cibi deficiat ut non ad
 epar mandari ualeat. Vnde uirtus deficit mutatiua san-
 guinis cum cibus ad ipsam uenire nequit. Aliquando ydropisis
 ex defectione est pulmonis qui non potest enutriri ex hu-
 15 miditate sanguinis. Remanet ergo humiditas in sanguine
 membra nutriens et eorum humectans complexionem. Aliquando est
 ex defectione renum. Trahendum sanguinem aquaticum, aqua
 autem remanens in sanguinem nutrit membra, et eorum complexio-
 nem humectat. Species ydropisis sunt .iii. Timpania, ydro-
 20 pisis. Yposarca. Timpania est ex defectione caloris
 epatis non nimie frigiditatis¹. Mutat autem sanguinem in uen-
 tositatem inter pelliculas uentris, et intestinorum se coadunan-
 tem aut ex multis est accipiendis cibariis uentositatis²
 generatiuis. Signum eius quia si super uentrem percutitur, sonus quasi tym-
 25 pani auditur. Ydropisis ex nimia est frigiditate et complexio-
 ne epati dominantis humiditatem. Vnde cibus in aquosam et humi-
 dam materiam mutatur que inter pelliculas uentris et intestino-
 rum coadunantur. Huius passionis causa ex herbis est frigi-
 dis fructibus et aqua frigida. Signum eius infirmi uenter mo-
 30 uetur, et sonat quasi uter plenus aqua. Yposarca est cum cibus
 in epate in humiditatem mutatur flegmaticam, propter complexio-
 nem frigidam et humidam. Vnde postea omnia membra frigida
 sunt et flegmatica. Quod aut de duro est apostemate uiam
 epatis comprimente, et opilante, unde spiritus ad ipsum prohibetur

¹ frigiditatis

² uentositatis

trāire. cōplone refrigescēte. iūctute. iūctute sanguis mu-
 tatiua deficiente. cibūq; in flegma mutante aut de spēs-
 nis apostemate deficiente ab emundanda sangne de co-
 sa nigra. Vñ sangi augmētāt in epacte ⁊ extinguit. ei
 calor. aut de fluxu sanguinis aut de uulnere aut de
 menstruis aut de emorroidis qclusis calor in epate
 de nimio sanguine infrigidat sic ⁊ lucerna nimio oleo
 extinguit. aut ex frigida cōplōe stom. cū cib' n̄ possit
 digeri. ⁊ mandat crud' epati. mutand' in flegmaticos
 humores aut de humorib; ḡlis ⁊ uiscosis opilationē fa-
 cientib; in uia epatis sp̄m; q̄hentib; ⁊ op̄lone refri-
 gescētib; ex q̄ oppilationē sanguis n̄ potest trāire. s;
 aquosior t̄ncit. uñ m̄bra corpū humectant. Itē fit
 ex defec̄tione ieiunū intestini ⁊ messaruce. Itē p̄ fe-
 febres diuīnas p̄t nimia aqua ebibita ⁊ defec̄tione
 cibi in stom̄ digerendi ex calore febris. Vñ oppilatio
 fit. Itē epacuta passione in epatis calida cōplone. ⁊
 iūctutis dissolutione n̄ ualentis sangne gnare. de q̄ ydro-
 pidi nullus potest curari cū nec calida nec frigida ac-
 cipere possit calidis augmētantib; febre frigidis ydro-
 pūm. Cui signū qz corpus inflatū totū ⁊ molle quod
 si tangas cū digitis forma digitorū in carne remane-
 bit. In uicio facies tumescit. ⁊ pedes corpū colore
 mortui. Cū aut passio tēpore moret multo. humec-
 tat. ⁊ liquidū efficit. Qd cū crepuit. aquosa humi-
 ditas inde ērit. Vñ ypoct. Pustuleus in corpore ydro-
 pidi n̄ sanant. qz pustule n̄ nisi de siccatuo sana-
 tur medicamine. ⁊ humidē ydropisi desiccatiua n̄
 pdest medicina. Omnis ydropisis uniuersalit̄ pedū ⁊ cal-
 uaneorū patit tumores. qz sum' in eorū nascens corpo-
 rib; est grossus. ex defec̄tione caloris natalis. Ex cōsi-
 tudine sua ad pedū descendit inferiora. ex longitudi-
 ne aut sin a fundamto caloris natal' qd epatis est ⁊ cor-
 dis. n̄ potest dissolui. Ydropisis ex stom̄ intestinis

transire, complone¹ refrigerante, et uirtute, et uirtute sanguinis mutatiua deficiente, cibumque in flegma mutante aut de spll/et- nis apostemate deficientis ab emundanda sanguine de colera nigra. Vnde sanguis augmentatur in epacte et extinguitur, eius

5 calor, aut de fluxu sanguinis aut de uulnere aut de menstruis aut de emorroidis conclusus calor in epate de nimio sanguine infrigidatur sicut et lucerna nimio oleo extinguitur, aut ex frigida complexione stomachi, cum cibus non possit digeri, et mandatur crudus epati, mutandus, in flegmaticos

10 humores aut de humoribus grossis et uiscosis opilationem facientibus in uia epatis spiritumque contrahentibus et complexione refrigerantibus ex qua oppilatione sanguinis non potest transire², sed aquosior trahitur, unde membra corporis humectantur. Item fit ex defectione ieiuni intestini et messaraice. Item post fe-

15 febres diuturnas propter nimiam aquam ebibitam et defectionem cibi in stomacho digerendi ex calore febris. Vnde oppilatio fit. Item ex acuta passione in epatis calida complexione, et uirtutis dissolutione non ualentis sanguinem generare, de qua ydropidi nullus potest curari cum nec calida nec frigida accipere possit calidis augmentantibus febrem frigidis ydropisin. Eius signum quia corpus inflatum totum et molle quod si tangas cum digitis forma digitorum in carne remanebit. In inicio facies tumescit, et pedes corporis color est mortui. Cum autem passio tempore moretur multo, humectatur, et liquidum efficitur. Quod cum crepuit, aquosa humiditas inde currit. Vnde ypocras. Pustuleus in corpore ydropicidi non sanantur, quia pustulę non nisi de siccatiuo sanantur medicamine, et humidę ydropisi desiccatiua non

25 prodest medicina. Omnis ydropisis uniuersaliter pedum et caluaneorum patitur tumores, quia fumus in eorum nascens corporibus est grossus, ex defectione caloris naturalis. Ex crossitudine sua ad pedum descendit inferiora, ex longitudine autem sui a fundamento caloris naturalis quod epatis est et cordis, non potest dissolui. Ydropisis ex stomacho intestinis

30

¹ complexione

² transire

⁊ messariacus. ꝑꝑam habebit diarriā. diuina que
 dolore n̄ dissoluit. de passione stom̄ ꝑꝑt frigiditate
 sui. ⁊ qꝫ cibū digerere n̄ possit. Crudus ḡ ꝑꝑmanet.
 ⁊ expellit cū eum ḡuet. Qui cib; cū ad intestinū
 ueniat ieiunū n̄ potest colari scđm q̄ oportet ut ad
 massaraicas transeat. Vñ expellit ipsū ad c̄ssū intes-
 tinū aut ex passione massaraicoy. Non enī potest t̄-
 sire ad epar cibi colantū. Vñ ꝑꝑmanet ieiuno. ⁊ t̄-
 icit ad c̄ssū intestinū. Que res est causa diarrie ꝑ-
 ꝑum est epatico ap̄temati tussis duriciel digestionis.
 Tussis. qꝫ epar tumidū ḡstringit diafragma ꝑꝑt sui
 incuitate dem̄ stringit pulmone. ⁊ pectus in in-
 usū. ⁊ impellit ad tussendū infirmus. ꝑꝑans sibi
 ꝑdesse. Siccitas digestionis qꝫ ieiunū ⁊ messarai-
 ca in h̄ gnem fortia s̄ ⁊ sana. Vñ colantū cibi ad
 epar mandantia. Vua añ fellis ad epar ē oppilata
 ex opp̄sione ap̄tematis. Vñ ad fel non uenit. n̄ pa-
 rū ex colā rubea. Jōq; ex felle ad intestinū nichil
 accedit. n̄ paruissimum. Hec ē sicce digestionis cau-
 siones in splene s̄. De splene xxxiiii. Sa.

Poppilatio. apostema. defectio. uentositas. defectio
 cū deficī there ab epate feces sanguis. Vñ nigra ge-
 nerat ictericia. qꝫ cū sanguine colā cōmiscet nigra ⁊
 ad corpus t̄sit omnia mbra. aut defectioe ḡteptue
 que est in splene ḡnans purgatione colē nigre cū uo-
 mitu ⁊ digestionē. Aliqū h̄ causa q̄ expellit natā ꝑꝑ
 mundificationē corpus. Qd̄ tollerabile est natē ⁊ ui-
 uatini. Qd̄ enī obuiat natē. neq; uiuatiū ē. neq;
 tollerabile. aut ex defectioe expulsiue que colam
 nigram expellit ad os stom̄. ⁊ defectioe ḡnat desidū
 cibi. Hanc passionē splen tolerat sicut ⁊ epar ex cō-
 ꝑsōe calida ut frigida. Oppilatio nascit̄ ex c̄ssū ⁊ im-
 cosis humouib; in uia sua se immiscantib; intelligit̄ ex
 ḡuitate. uentositate. ⁊ techinositate. Aliqū oppi-

et messaraicis, propriam habebit diarriam, diurnam quę
dolorem non dissoluit. De passione stomachi propter frigiditatem
sui, et quia cibum digerere non possit. Crudus ergo permanet,
et expellitur cum eum grauet. Qui cibus cum ad intestinum
5 ueniat ieiunum non potest¹ colari secundum quod oportet ut ad
massaraicas transeat. Vnde expellit ipsum ad crossum intes-
tinum aut ex passione massaraicorum. Non enim potest tran-
sire ad epar cibi colamentum. Vnde permanet ieiuno, et tra-
icitur ad crossum intestinum. Quę res est causa diarrię pro-
10 prium est epatico apostemati tussis duricies digestionis.
Tussis, quia epar tumidum constringit diafragma propter sui
inuitatem² deinde stringit pulmonem, et pectus in ui-
sis suis, et impellitur ad tussendum infirmus, sperans sibi
prodesse. Siccitas digestionis quia ieiunum et messarai-
15 ca in hoc gnem³ fortia sunt et sana et bene colamentum cibi ad
epar mandantia. Vnde ante fellis ad epar est oppilata
ex oppressione apostematis. Vnde ad fel non uenit, nisi pa-
rum ex colera rubea. Ideoque ex fellę ad intestinum nichil
accedit, nisi paruissimum. Hęc est sicę digestionis cau-
20 **P**assiones in splene sunt, *\De splene xxxiiii/* | sa.
oppilatio, apostema, defectio, uentositas, defectio
cum deficit trahere ab epate feces sanguinis. Vnde nigra ge-
neratur ictericia, quia cum sanguine colera commiscetur nigra et
ad corporis transit omnia membra, aut defectione contemptiue
25 quę est in splene generans purgationem colerę nigrę cum uo-
mitu et digestionem. Aliquando hęc causa quam expellit natura propter
mundificationem corporis. Quod tollerabile est nature et iu-
uatum. Quod enim obuiat nature, neque iuatum est, neque
tollerabile, aut ex defectione expulsiue quę coleram
30 nigram expellit ad os stomachi, et defectionem generat desiderii
cibi. Hanc passionem splen tolerat sicut et epar ex com-
plexione calida uel frigida. Oppilatio nascitur ex crossis et uis-
cosis humoribus in uia sua se inuisantibus intelligitur ex
grauitate, uentositate, et techinositate. Aliquando oppi-

¹ potest

² uicinitatem

³ genere

latio inuasit p. q. cola nig ab epate ad splen uadit. i. ic-
 tericia nigram fac. cu aliis passionib; ad colam nigram
 p. tinentibus aut in ea uia fit. un cola nigra a splene
 ad os secedit nom. i. diuisa apostemata gignit. Ppt
 colam nigram in his gelusam locis. Sequitur aut hanc
 defectio desidii cibi. Apostemata ista aut st calida
 ex colore in tactu intelligentia. guntate. q. dolore.
 i. febril atq; sicut. Aliqn se dolores diuersus fureulas. i.
 spatulas sinistra. qd ex in ciuitate est spleras ad dia-
 fragma. i. societate diafragmati ad fureulas. aut
 frigida st apostemata. i. sunt flegmatica. i. mollicie
 tumoris sub tacta intelligenda. i. albedine coloris in
 corpore. Aut st de cola nigra. i. intelliget ex duricie
 i. grauitate crassitudine. i. coloris corporis mutati-
 one in humiditate ul inriditate. Nec plurimu nasci-
 tur in splene ex essitudine melancolie. Cui fundam-
 tu est splen. fuit. i. y calida apostemata cu subtili dis-
 soluit matia. i. remanet essa. Aliqn inflatua uen-
 sitate in eo se claudente. Intelligit aut ex apostema-
 tis ad tacta repugnatione. i. nimia tchinositate
 sine guntate. Nec aliqn dissoluunt. i. cito reuertunt
 ppt inflatua cibaria que accipiunt. Sequit aut
 omia apostemata splenis ul magnitudine sui ma-
 cillentias corporis. Vn ypoct dicit. Si splen sit
 magni increscit corp. i. si splen macrescat in pin-
 guat. 6. in libro de mbris iniorib; paruntas spe-
 nis beonitate chumoy portendit. et magnitudo
 est gatio. ypoctas in epidimia. Patientib; aposte-
 ma inferiori parte splenis. nec ee e sanguis fiat
 subtilis. extremi calida. auricle frigde. Subtilis
 sanguis. qz splen semp tunc feces sanguinis. Cu au
 apostema hnt necesse est plus trahat. Vn sanguis
 subtiliat. Calor extrematis. qz calor in splene
 natalis ab ipso ppt apostema fugit. frigiditas au-

latio inuasit per quam colera nigra ab epate ad splen uadit et ic-
 tericiam nigram facit, cum aliis passionibus ad coleram nigram
 pertinentibus aut in ea uia fit, unde colera nigra a splene
 ad os secedit stomachi, et diuersa apostemata gignit. Propter
 5 coleram nigram in his conclusam locis. Sequitur autem hanc
 defectio desiderii cibi. Apostemata ista aut sunt calida
 ex colore in tactu intelligentia, grauitate, quoque dolore,
 et feбри atque siti. Aliquando sunt dolores diuersus furculas et
 spatulas sinistras, quod ex uicinitate est spleras¹ ad dia-
 10 fragma et societate diafragmatis ad furculas, aut
 frigida sunt apostemata, et sunt flegmatica et mollicie
 timoris subtacta intelligenda et albedine coloris in
 corpore. Aut sunt de colera nigra et intelliges ex duricie
 et grauitate crossitudine et coloris corporis mutati-
 15 one in liuiditatem uel uiriditatem. Hęc plurimum nascun-
 tur in splene ex essitudine² melancolie. Cuius fundamen-
 tum est splen, fuerit et post calida apostemata cum subtilis dis-
 soluitur materia, et remanet crossa. Aliquando inflatiua uen-
 sitate³ in eo se claudente. Intelligis autem ex apostema-
 20 tis ad tactam repugnatione et nimia techinositate
 siue grauitate. Hęc aliquando dissoluuntur sed cito reuertuntur⁴
 propter inflatiua⁵ cibaria que accipiuntur. Sequitur autem
 omnia apostemata splenis uel magnitudine sui ma-
 cillentias corporis. Vnde ypocras dicit. Si splen sit
 25 magnus increscit corpus et si splen macrescat inpin-
 guatur. Galienus in libro de menbris interioribus paruitas spe-
 nis⁶ beonitatem⁷ chumorum portendit, eius magnitudo
 est contrario. Ypocras in epidimia. Pacientibus aposte-
 ma inferiori parte splenis, necesse est sanguis fiat
 30 subtilis, extremitus⁸ calida, auriculę frigidę. Subtilitas
 sanguinis, quia splen semper trahit feces sanguinis. Cum autem
 apostema habent necesse est plus trahat. Vnde sanguinem
 subtiliat. Calor extremitatis, quia calor in splene
 naturalis ab ipso propter apostema fugit. Frigiditas au-

¹ splenis
² crossitudine³ uentositate⁴ reuertuntur⁵ inflatiua⁶ splenis⁷ bonitatem⁸ extremitas

retarū q̄ sanḡi subtilis sit ad auriclas subtilissimū
uadit. que natalit̄ s̄t frigide. neq; calefiunt isto san-
gine. Itē in eode. Sepe inquit h̄ntes ⁊ reuma catar-
rū non paciunt̄ in splene apostemate causa rei hui⁹
q̄ apostema nascitur de subtilib⁹ ⁊ aquosis humo-
atq; flegmaticis. Apostema aut̄ plenis. ex ḡlis est ⁊
melancolicis *De Felle. xxxiii*

felle.

p

Passio in felle est ictericia que uel ex oppilatione
ḡtingit. ⁊ ex defec̄tione appetitiue uirtutis. Icte-
ricia enī aut̄ ex actione est nat̄e colā rubea in exi-
ora corp̄is sc̄dm̄ cr̄sim̄ expellente sic in vii die mor-
bus sunt ⁊ auferat̄ febris infirmū aut̄ q̄euerit. ⁊
morib; declinauerit. q̄d̄ aut̄ fit n̄ est huiusmodi neq;
sc̄dm̄ cr̄sim̄. aut̄ ex p̄t̄e est calida q̄. patit̄ epar mu-
tans cibū in colām rubeā ⁊ mittens p̄ oīa m̄bra cor-
poris aut̄ calore est nimio uenis dn̄ante. un̄ cib; in co-
lerā rubeā similiter mutat̄. ⁊ toti corp̄ori mandat̄ aut̄
de mutatione quorūda humoꝝ corp̄is qui sibi in m̄-
bris colām rubeam. Q̄d̄ ex reb; calid̄is fit. ⁊ uenenosū
aut̄ ex p̄t̄e calida. ⁊ uenenosa aut̄ ex cōp̄t̄e m̄-
broꝝ calidissima. que humores in colām mutat ru-
beam. aut̄ ex defec̄tione uirtutis appetitiue que est i
felle ⁊ colām trahit ab epate. ⁊ mundificat sanḡne.
Remanet aut̄ colā in epate myrta cū sanḡne ⁊ ua-
dit per uenas ad oīa corp̄is m̄bra. aut̄ de oppilata
ua epatis ad fel que colām ḡtrahit ne ad ipsū tr̄si-
re possit. ⁊ remanet myrta cū sanḡne uadens p̄ ue-
nas ad totū corp̄. aut̄ ex uis felle oppilata uisus in-
testina. Vñ colā augm̄tata reuert̄ ad epar. ⁊ cū san-
gine uadit p̄ totū corp̄. Intelligit̄ hec diūsitas q̄ q̄
de oppilatione ē felle sup̄iori ut̄ inferiori digestionē
albā ⁊ urina cit̄nā facit. Q̄d̄ n̄ est p̄ fel. P̄ epatis
passione un̄ digestio tangit̄ cū colā. Et si sit ex ay-

ricularum, quia sanguis subtilis sit ad auriculas subtilissimus uadit, quę naturaliter sunt frigide, neque calefiunt isto sanguine. Item in eodem. Sepe inquit habentes et reuma catarum non paciuntur in splene apostemate causa rei huius

5 quia apostema nascitur de subtilibus et aquosis humo¹ atque flegmaticis. Apostema autem \s/plenis, ex grossis est et melancolicis *De Felle.* \xxxiiii/

Passio in felle est ictericia quę uel ex oppilatione contingit, uel ex defectione appetitiuę uirtutis. Ictericia enim aut ex actione est naturę coleram rubeam in exteriora corporis secundum crisin expellente sicut in vii die morbus fiunt et auferatur febris infirmus autem quieuerit, et morbus declinauerit, quod autem fit non est huiusmodi neque secundum crisin, aut ex plexione² est calida quam patitur epar mutans cibum in coleram rubeam et mittens per omnia membra corporis aut calore est nimio uenis dominante, unde cibus in coleram rubeam similiter mutatur, et toti corpori mandatur, aut de mutatione quorundam humorum corporis qui sibi in membris coleram rubeam. Quod ex rebus calidis fit, et uenenosis

20 aut ex potione calida, et uenenosa aut ex complexione membrorum calidissima, quę humores in coleram mutat rubeam, aut ex defectione uirtutis appetitiuę quę est in felle et coleram trahit ab epate, et mundificat sanguinem. Remanet autem colera in epate mixta cum sanguine et uadit per uenas ad omnia corporis membra, aut de oppilata uia epatis ad fel quę coleram contrahit ne ad ipsum transire possit, et remanet mixta cum sanguine uadens per uenas ad totum corpus, aut ex uiis fellis oppilata uersus intestina. Vnde colera augmentata reuertitur ad epar, et cum sanguine uadit per totum corpus. Intelligitur hęc diuersitas quia quę

30 de oppilatione est fellis superiori uel inferiori digestionem albam et urinam citrinam facit. Quod non est propter fel, sed propter epatis passionem unde digestio tingitur cum colera. Et si sit ex apos-

¹ humoribus

² complexione

temate epatis seu fellis fit colica digestio solutio in fe-
bris. et gūtas in dextro latere. Si ex calore ē epatis
et uenarū sit urina rubicōda. id est q̄ cūna de natā
spumat. Si epar uene sit salubria fit calor natālis
in urina. Oportet aut̄ intelligas q̄ ictericia p̄pter
epar atq; uenas subito appareat. et uemat. alie spēs
sūt rariores. *De Renibus* xxxv

Renibus.

Passiones in renibus sūt arena lapides apostemata in
ilna sangnē mungere. Diabita arena et lapides de
calore nimio sūt renium. et de humorib; ḡllis et uiscosis
desiccantib; humiditate p̄ calore p̄manet q; coacti-
do et sit pet̄ tēpore desiccata longo. maxime q; si ad-
uiuet strictio uti urina de renib; t̄nsit ad ueticā. co-
lat̄ enī urine subtilitas n̄ c̄ssa. q̄ uia ē stricta. Are-
na cū matia parū est uiscosa. atq; c̄ssa. Que ad renes
ueniat parū coagulat. expellit q; eā ut̄ expulsiua
cū urina. et apparet qd̄ eicit sicut arena. Lapis cū
matia est multa et uiscosa. Que in spatio renū in-
uiscat et n̄ exiens coagulat p̄ fortitudine caloris. et
omī die matia coagulat p̄ fortitudine caloris et
omī die matia coagulata augm̄tat sic pet̄. G. dixit.

A ligni lapis ex uulnie est in renib; et uesica. Oportet au-
tē intelligas q̄ lapis in renib; et in uesica plurimū
nascit̄ in seniorib; et uesica plurimū pueris. Causa
lapidis uirentib; seniorib; defectio caloris. Vñ hu-
mores flegmatici et ḡlli semp̄ augm̄tant̄ in eorū corcori-
bus p̄ defectioe digestiue uirtutis. In tū q̄ uia urina
de renib; ad uesicā est t̄nsitura est stricta p̄ frigitu-
dine cōplōis eorū frigitudo enī sēp̄ stringit uias et ma-
tia ḡlla cū ad renes uemat n̄ potest t̄nsire tota ad ue-
sica p̄pter uia strictā s̄ subtilit̄ colata p̄manet in gca-
uitate renū c̄ssa et humiditas cū lacore exsiccata
efficit̄ pet̄. Lapis h̄moi magnū est p̄ largitatem

temate epatis, seu fellis fit colerica digestio solutio in fe-
 bris, et grauitas in dextro latere. Si ex calore est epatis
 et uenarum, sit urina rubicunda, et desuper citrina de natura
 spumat. Si epar et uene sunt salubria fit calor naturalis
 5 in urina. Oportet autem intelligas quia ictericia propter
 epar atque uenas, subito appareat, et ueniat, alie species
 sunt rariores. *De Renibvs.* \xxxv/

Passiones in renibus sunt arena lapides apostemata in
 ilnam¹ sanguinem mingere. Diabita arena et lapides de
 10 calore nimio sunt renum, et de humoribus grossis, et uiscosis
 desiccantibus humiditatem propter calorem permanetque cossitu-
 do² et sit petra tempore desiccata longo, maximeque si ad-
 iuuet strictio uenti urina de renibus transit ad ueticam³, co-
 latur enim urinę subtilitas non crossa, quia uia est stricta. Are-
 15 na cum materia parum est uiscosa, atque crossa. Quę ad renes
 ueniat parum coagulat, expellitque eam uirtus expulsua
 cum urina, et apparet quod eicitur sicut arena. Lapis cum
 materia est multa et uiscosa. Que in spatio renum in
 uiscatur et non exiens coagulatur propter fortitudinem caloris, et
 20 omni die materia coagulatur propter fortitudinem caloris et
 omni die materia coagulata augmentatur sicut petra. Galienus dixit.
 Aliquando lapis ex uulnere est in renibus et uesica. Oportet au-
 tem intelligas, quia lapis in renibus et in uesica plurimum
 nascitur in senioribus et uesica plurimum pueris. Causa
 25 lapidis uirentibus senioribus defectione caloris. Vnde hu-
 mores flegmatici et grossi semper augmentantur in eorum corcori-
 bus⁴ propter defectionem digestiue uirtutis. Intum⁵ quia uia urina
 de renibus ad uesicam est transitura est strictam propter frigitu-
 dinem complexionis eorum frigiditas enim semper stringit uias et ma-
 30 teria grossa cum ad renes ueniat non potest transire tota, ad ue-
 sicam propter uiam strictam sed subtiliter colata permanet in conca-
 uitate renum crossa et humiditas cum lacore⁶ exsiccata
 efficitur petra. Lapis huiusmodi magnus est, propter largitatem

¹ uulnera

² crossitudo

³ uesicam

⁴ corporibus

⁵ Iterum

⁶ calore

gcauitatis uesice. Pueri in uesica paciunt lapidem
 duab; excausis. q; humores cili n uiscoli nascunt in
 eis plurimi p gulositate q; n de ciliis cibariis conet
 sibi. n nimum exercent p cibū aut q; eoy un urina
 in uesica e msta est larga p; fortitudine caloris
 nimum natalis n expulsive uirtutis. Mactia cisa n
 subtilis facile ad uesica mst. Via aut. i. collū uesice
 un urina exit de uesica est stricta p; paruitatem
 etatis eoy. n suoy membroy. Vn non crit nisi subtil
 cisa remanet in uesica. n cū calore uesice lapide fac.
 I deoq; non gnar lapis in uesica in uemb; q; urina e
 oy p; calore est subtil. Plus em habent caloris q; hu
 miditatis. n seruant se undicta plusq; pueri. Vesice col
 lū est largū n gila g; urina n subtil facile exit prop
 ter hoc n n nascit lapis in uesica mulieris q; uesice
 collū breue e n largum exit g; urina subtil atq; cisa.
 propt has causas. passiones renū n uesice sanant diffi
 cile p; me sue stricte n cōpion frigiditine. Quā
 medici lapide in epate dicit gnari. n morbo intestino
 n in colon artichis. S; galus dixit se uidisse quōda homi
 nē diutnā habente tulle n scasse lapide n ita sanus
 de tulli est fact. causa nima fuit caliditas n augmta
 tio humoy in hu mbris muscantū. Sigcacio arene
 n lapidis n arenib; sic. q; urina exit paulatī cū ardo
 re n arenosa dolore habet patiens in anchis. n ginta
 te in renū locis. aliqui dolor q; cū uncta n aliquādo
 dolor testich. qui in parte e infirmi renis dolor q; q;
 anponis cū dormitatione illi latit. Qd ex colligan
 tia est renū ac pede p artiam. color arene renes ex
 ient diuisus est. queda em nimum e citna. n est q; si san
 dricma. Queda em ht colore arene. n e sic anis. O
 portet em medicū pquirere. n certū esse. in hac
 passione. Aliqn e intestinis. n putat q; in renibus
 est. Gal dixit. q; ex parte renū dolore uenti pass

concauitatis uesticę. Pueri in uestica paciuntur lapidem
 duabus ex causis, quia humores crossi et uiscosi nascuntur in
 eis plurimi propter gulositatem quia non de crossis cibariis canent
 sibi, et nimium exercentur post cibum aut quia eorum unde urina
 5 in uesticam est transitura est larga propter fortitudinem caloris
 nimii naturalis et expulsiue uirtutis. Materia crossa et
 subtilis facile ad uesticam transit. Via autem id est collum uesticę¹
 unde urina exit de uestica est stricta, propter paruitatem
 etatis eorum, et suorum membrorum. Vnde non currit nisi subtilis
 10 crossa remanet in uestica, et cum calore uesticę, lapidem facit.
 Ideoque non generatur lapis in uestica, in uenibus quia urina e-
 orum propter calorem est subtilis. Plus enim habent caloris quam hu-
 miditatis, et seruant se indicta plusquam pueri. Vesicę col-
 lum est largum et grossa ergo urina et subtilis facile exit prop-
 15 ter hoc et non nascitur lapis in uestica mulieris quia uesticę
 collum breue est et largum exit ergo urina subtilis atque crossa,
 propter has causas, passiones renum et uesticę sanantur diffi-
 cilę propter uię suę strictitatem et complexionis frigiditatem. Quam
 medici lapidem in epate dicunt generari, et morbo intestino
 20 et in colon articulis. Sed galienus dixit se uidisse quendam homi-
 nem diurnam habentem tussem et seccasse² lapidem et ita sanus
 de tussi est factus, causa nimia fuit caliditas et augmenta-
 tio humorum in his membris inuisantium. Significatio arenę
 et lapidis si a renibus sit, quia urina exit paulatim cum ardo-
 25 re et arenosa dolorem habet patiens in anchis, et grauita-
 tem in renum locis, aliquando dolor quoque cum iunctura et aliquando
 dolor testiculi, qui in parte est infirmi renis dolor quoque
 aniponis³ cum dormitationę illius lateris. Quod ex colligan-
 tia est renum ac pedem per arteriam, color arene renes ex-
 30 iens diuersus est, quedam enim nimium est citrina, et est quasi san-
 dricina. Quedam enim habet colorem arene, et est sicut cinis. O-
 portet enim medicum perquirere, et certum esse, in hac
 passione. Aliquando est intestinis, et putat quia in renibus
 est. Galienus dixit, quia exit parte renum dolore uentris passus

¹ uesticę

² seccasse

³ anipedis

fuit. uenti loca perforari tembello senserit. man
 me un̄ urina de renib; ad uesica tendit. fec̄ aut arga
 lia cū olo cū q̄ exierit humores q̄n̄ m̄trū dissolutum
 ⁊ dolore abstulerit. Dix̄ ḡ se cogitasse haberi in uia uri
 na renib; ad uesica ⁊ fuisse dolore in cōdo intestino. Apte
 ma in renib; ex̄ solet calidū. Qd̄ intelligit ex dolore ⁊ ḡ
 uitate. ⁊ ardore infirmi renib; parte ex̄ sic febr̄ ⁊ do
 lore capitis uomitu digestionē cūna duricie urine
 ⁊ cū uulna faciat. patiunt febres in̄polatione diu
 santes. rigoreq; diuersū. ⁊ dolore diuisū. Infirmit̄ in la
 te sano iacens. renē infirmū sentit q̄n̄ susp̄sū. ⁊ ē de fug
 dore. Signū ei ḡuitas sine dolore. In incio h̄ ap̄tematis
 erant medici non studiosi putantes passionē ee colica.
 S̄ differt a colica. q̄ in passionē renū ascendit dolor ad
 inferiora ⁊ in uno figit̄ loco. Cū aut̄ sit argalia. dolor
 augm̄tat q̄ intestina medicina implent̄. ⁊ renes cō
 primumt̄. In colica passionē. dolor mouet̄ in intestino.
 V ulna in renib; aut de causa s̄ extiorū sic p̄cussione. ca
 su. a de intiorū. sic de acutis ⁊ calidis humorib;. Signum
 nullū n̄ dolor ē in femorib;. sine ḡuitate. ⁊ sine fame. ⁊
 sanguē exire. ⁊ squamas in urina. Aliq̄n̄ exiunt frust̄
 sic carnes. Qd̄ ē cū renū putrefiunt carnes. Urina in
 renū uulnerib;. facile exit ⁊ n̄ dura. Sanguē exire.
 aut de intiorib; est. aut de extiorib;. De intiorū cū digesti
 ua ut̄ deficit in renib;. ⁊ colam̄tū sanguis sic oportet
 n̄ mutat̄. aut deficit q̄tēptua ut̄ que in uenis ē neq;
 sanguē tenet s; cū urina emittit. a ex largitate ē neq;
 urine ad renes cū subito exit urina ⁊ sanḡ cū ipsa.
 Qd̄ fit sine dolore ⁊ si sit paruo. Aliq̄n̄ sanguis de renib;
 exit in̄polando sic ele emorroide. Huiusmōi sentit do
 lore. ut femora. s; cū sanḡ exeat dolor q̄escit. aut de
 marcentib; est uenis. un̄ in his sanḡ paulatī exit a ex
 fissura aliē uenē in renib; ex multi sanḡn̄. quem
 entia. Sanḡ h̄mōi subito ⁊ sine causa exit. ⁊ mul

fuerit, et uentris locam perforari tembello¹ senserit, maxime unde urina de renibus ad uesicam tendit, fecit autem argaliam cum oleo cum quo exierit humores quasi nitrum dissolutum et dolorem abstulerunt. Dixit ergo se cogitasse, haberi in uia urina renibus ad uesicam et fuisse dolorem in crosso intestino. Apostema in renibus esse solet calidum. Quod intelligis ex dolore et grauitate, et ardore infirmi renis parte ex sici febris et dolore capitis uomitu digestionem citrina duricie urine Quod cum uulnera faciat, patiuntur febres interpolatione diuersantes, rigoremque diuersum, et dolorem diuersum. Infirmus in latere sano iacens, renem infirmum sentit quasi suspensum², et est de frigore. Signum eius grauitas sine dolore. In inicio huius apostematis erant medici non studiosi putantes passionem esse colicam. Sed differt a colica, quia in passione renum ascendit dolor ad inferiora et in uno figitur loco. Cum autem fit argalia, dolor augmentatur quia intestina medicina implentur, et renes comprimuntur. In colica passione, dolor mouetur in intestino. Vulnera in renibus aut de causa sunt exteriori, sicut percussione, casu, a de interiori, sicut de acutis et calidis humoribus. Signum nulnerum³ non dolor est in femoribus, sine grauitate, et sine sanie et sanguine exire, et squamas in urina. Aliquando exeunt frustra sicut carnes. Quod est cum renum putrefiunt carnes. Vrina in renum uulneribus, facile exit et non dura. Sanguinem exire, aut de interioribus est, aut de exterioribus. De interiori cum digestiua uirtus deficit in renibus, et colamentum sanguinis sicut oportet non mutatur, aut deficit contemptiua uirtus que in uenis est neque sanguinem tenet sed cum urina emittit, aut ex largitate est uie urine ad renes cum subito exit urina et sanguis cum ipsa. Quod fit sine dolore et si sit proaruo⁴. Aliquando sanguis de renibus exit interpolando sicut ele⁵ emorroide. Huiusmodi sentit dolorem, ut femora, sed cum sanguis exeat dolor quiescit, aut de marcentibus est uenis, unde in his sanguis paulatim exit aut ex fissura alicuius uene in renibus ex multi sanguinis conuenientia. Sanguis huiusmodi subito et sine causa exit, et mul-

¹ terebello

² suspensum

³ uulnerum

⁴ paruo

⁵ de

re est quantitas. Sangui ab exteriori causa eriens sic passione casu. ex interrogatione infirmi intelligit. Diabita e p fortitudine appetitue vitatis cu qua tunc colantur sanguis i urina. h aut ex nimio desiderio renu ad aqua humiditate. qz p magnitudine caloris in aquosa desidant. ut calor extinguat. Vn humiditate tunc ab epate sibi. i ab omib; mbris. Qd facit pati nimia siti i desidii mbroru corporis ad aqua humiditate. i p defecti one vitatis contentue que n potest tenere. humiditate sibi uemente ab epate. Signu hui passionis intelligende. n nimia sitis sine febre. i siccitas in corpore non apparet. Urina est sine ardore alba subtili sic aqua. Infirmi cu aqua biberit uelocit ea mingit. qz renes tunc ea ab epate. ante qia mutet in eo i expellit ase. cu n possint retine. **O**portet a intelligi qz senes i iuuenib; patient. n sanantur. i similit cum multis diutius morbis moriunt. sic ypoct in aphorismo testat. *De Vesica* p. 111

Passiones in uesica s; lapis stranguria exire urina p uoluntate. Lapis iste in i iuuenib;. S; aut i humores essi. i viscosi i calor in suba uesice. i angustias sui colli. Maxime h fit in pueris. sic me ante dixisse meminit. **I**te nascit in iuuenib; bona dieta n tenentib;. s; poti in humores essi i viscosi gnerit. Signu hui passionis dolor est in loco uesice. i in unga prurigo i urine cruditas. subtili e i alba. arena erit. cu urina i duricia est in urina. Apostema intelligit sic i illud in renib;. **S**ed tm dolor unu est in pene i apostema defors apparet tactu. Duriciae urine in hac passione maior e q. in renibus. Sames eriens de uulnib; maior est q. renu. Sequit hanc uenti gspatio p gspatione uesice ad intestina. Vulnam in uesica sunt sic in renib;. ia dicta. **S**ed in uesica duriciae e urine. i ardor aliqui urina sic subtili apparet scintilla. aut fursura. Stranguria

sica.

p

te est quantitatis. Sanguis ab extiori¹ causa exiens, sicut percussione, casu, ex interrogatione infirmi intelligitur. Diabeta est propter fortitudinem appetitiue uirtutis cum qua trahitur colementum sanguinis² id est urina. Hoc autem ex nimio desiderio renum ad aquosam humiditatem, quia propter magnitudinem caloris sui aquosa desiderantur, ut calor extinguatur. Vnde humiditatem trahitur ab epate sibi, et ab omnibus menbris. Quod facit pati nimiam sitim et desiderium menbrorum corporis ad aquosam humiditatem, et propter defectionem uirtutis contentiue que non potest tenere, humiditatem, sibi uenientem ab epate. Signum huius passionis intelligende, non nimia sitis sine febris, et siccitas in corpore non apparet. Vrina est sine ardore alba subtilis sicut aqua. Infirmus cum aquam biberit uelociter eam mingit, quia renes trahunt eam ab epate, antequam mutetur in eo et expellunt a se, cum non possint retinere. Oportet aut intelligi quia senes si in renibus patiantur, non sanantur, et similiter cum multis diuturnis morbis moriuntur, sicut ypcras in aphorismo testatur. *De vesica xxxvi/*

Passiones in uesica sunt lapis stranguiria exire urinam preter uoluntatem. Lapis iste inde et in renibus. Sunt autem et humores crossi et uiscosi et calor in substantia uesice, et angustias sui colli. Maxime hoc fit in pueris, sicut me ante dixisse memini.

Item nascitur in iuuenibus bonam dietam non tenentibus, sed potius unde humores crossi et uiscosi generentur. Signum huius passionis, dolor est in loco uesice, et in uirga prurigo et urine cruditas, subtilis est et alba, arena exit, cum urina et duricies est in urina. Apostema intelligitur sicut et illud in renibus. Sed tantum dolor unius est in pene et apostema deforis apparet tactu. Duricies urine in hac passione maior est quam in renibus. Sanies exiens de uulneribus maior est quam renum. Sequitur hanc uentris constipatio propter constipationem uesice ad intestina. Vulneram³ in uesica sunt sicut in renibus, iam dicta. Sed in uesica duricies est urine, et ardor aliquando urina sicut subtilis apparet scintilla, aut furfura. Stranguiria

¹ exteriori

² sanguinis

³ Vulnera

aut de reb; est q̄ in uesica ⁊ renib; ia dixim; aut ex de-
 fectione uirtutis q̄tentue. ⁊ emollicie substantie uesi-
 ce. neq; potest ut urina exeat exprimere. Intelligit q̄
 infirmo ne supinus iaceat ꝑ capitum. ū uesica prema-
 tur. Vñ urina purgā exit ⁊ infirm; quiescit. Aut de ap-
 temate in collo uesice. ul' in lactis colli sui aut de humo-
 rib; ciliis. ⁊ uiscosis inuiscantib; in uia que est int' uesica
 ⁊ uirgā. Intelligim; q̄a dieta infirmi q̄uata ciliis
 ⁊ uiscosoz humoroz sunt. Aut ex acoagulatione ꝑꝑ
 coagulati sanguine. uia stringente. Aliqñ stranguiria
 nascit' ex acutis humorib; in uesica nascentib; aut de
 acutis in urina q̄litatib; semp; uesica pugnentib;. Intel-
 ligit ex urine rubore ⁊ ardore que sentit infirmus in
 extremitate uirge. Exire urina ꝑꝑ uoluntate ex la-
 certoz est mollicie. circūdantiū collū uesice ⁊ ex defec-
 tione uirtutis q̄tentue. ꝑꝑ humiditate q̄ patit'. Pluri-
 mū pueris q̄tingit ꝑ humiditate suoz membroy. Isterū
 ex mutatione spondilis apposite uesice. qñ foias eḡdit
 ligamta uesice rūpunt. ne urina teneat. Oportet au-
 tem intelligi. q̄a si hanc passionē seniores patiant'. non
 sanant'. Sicut ypoēs testat'.

De siphac. xxxvii. *Siphac.*

Passiones siphac qui in uentre est. s̄t phylisina. crepitura
 raritas ⁊ aliqñ turbū ⁊ intestini eḡduunt' ext' siphac
 cont' lactos uentris. ⁊ aliqñ q̄ umbilicū ⁊ sub um-
 bilicū in q̄ parte turbū tendit ⁊ intesti-
 ni. apparēt a q̄si tumor ⁊ apostema ⁊ uident' eē crepitā. Que a in-
 inguinib; in uia ad testiculos tendit ⁊ exiit' intestina ⁊
 turbū tendentia in locū illū. Subsistent' in inguinib;
 appellat' hernia inguinaria. si descendant in sac-
 culos testicloy. appellat' hernia intestinoy. hec pas-
 sio nascit' a ex nimio motu. sic saltu. aut ex nimio cla-
 more. aut grauis rei pondere. aut ꝑꝑ uisione sup uen-
 tre uemente ⁊ maxime si ꝑꝑ prandū ueniunt hec. hū-
 pit atq; crepat siphac. aut humorib; ciliis simil' q̄ting'.

aut de rebus est quas in uesica et renibus iam diximus, aut ex defec-
 fectione uirtutis contentiue, et e mollicie substantie uesi-
 ce, neque potest ut urina exeat exprimere. Intelligitur quia
 infirmo ne supinis iaceat precipitur, ut uesica prema-
 5 tur. Vnde urina per uirgam exit et infirmus quiescit. Aut de apos-
 temate in collo uesice, uel in lacertis colli sui aut de humo-
 ribus crossis, et uiscosis inuisantibus in uia que est inter uesicam
 et uirgam. Intelligimus quia dieta infirmi generatiua crossorum
 et uiscosorum humorum fuerit. Aut ex acoagulatione propter
 10 coagulatum sanguinem, uiam stringentem. Aliquando stranguria
 nascitur ex acutis humoribus in uesica nascentibus, aut de
 acutis in urina qualitatibus semper uesicam pugnentibus¹. Intel-
 ligitur ex urine rubore et ardore que sentit infirmus in
 extremitate uirge. Exire urina preter uoluntatem ex la-
 15 certorum est mollicie, circumdantium collum uesice et ex defec-
 tione uirtutis contentiue, propter humiditatem quam patitur. Pluri-
 mum pueris contingit propter humiditatem suorum membrorum. Iterum
 ex mutatione spondilis apposite uesice, quando foras egreditur,
 ligamenta uesice rumpuntur, ne urina teneatur. Oportet au-
 20 tem intelligi, quia si hanc passionem seniores patiantur, non
 sanantur. Sicut ypcras testatur. *De siphac.* \xxxvii/
Passiones siphac qui in uentre est, sunt phissura, crepitura
 raritas et aliquando zirbum et intestinum egrediuntur extra siphac
 contra lacertos uentris, et aliquando contra umbilicum et sub um-
 25 bilicum in quam partem zirbum tendit et intestinum, apparent
 aut quasi tumor et apostema et uidentur esse crepitura. Que aut in
 inguinibus in uia ad testiculos tendunt et exeunt intestina et
 zirbum tendentia in locum illum. Subsistens in inguinibus
 appellatur hermia inguinaria, si descendant in sac-
 30 culos testiculorum, appellatur hermia intestinorum. Hec pas-
 sio nascitur aut ex nimio motu, sicut saltu, aut ex nimio cla-
 more, aut grauis rei pondere, aut percussione super uen-
 trem ueniente et maxime si post prandium ueniunt hec. Rum-
 pitur atque crepatur siphac, aut humoribus crossis simile contingit,

¹ pugnentibus

aut de uentositate uentri et intestina inflante aut
 de viscosis intestinis se lubricantibus. et in inguine se p-
 icientibus. Visceratio inter apertema. et hunc morbum. ut
 infirmus iaceat. superius quod exierit tangat. et in locum
 suum reducat. Si autem facile redierit. crepita erit. si
 non tumor erit. ut apertema. Oportet autem intelligi quod
 crepita parum sub umbilico sunt. molestissima sit. Ibi enim
 subtile est intestinum. Quod cum cibi premat supfluitatibus
 dolore sentit infirmus. Que crepita multum est super um-
 bilicum non dolet. quia locus ille ab intestinis est longe. neque
 exiit solum turbum. Si crepita sub umbilico sit in principio
 non dolet. quia grossa intestina ibi sunt. et ex similitudine sua
 in principio non exiunt. Sed cum crepita se dilateat. deinde
 exiit illa dolore facientia. Exiit foras umbilicum. cum siph-
 ac crepat sic diximus. et fit aliquando ex humiditate flegma-
 tica in umbilico. aut de sanguine ibi coadunato propter
 fissuram uene. et artie. Exiit sanguis sub cute. sic cum pa-
 tiunt apertema. et uocat eporisma. Aliquando quoque fit ex uen-
 tositate. Quod crepita est siphac facit colore tumidi corpo-
 ris. et tactum molle sine dolore. Si intestina exierint in-
 ter redeunt. cum tangant digitis cum infirmus balneum intie-
 rit augmentat. umbilicus crescit. Si crepita ex humida-
 te sit. tactus erit mollis. neque reuertit cum tangat digitis
 neque crescit. Si ex uena sit ut artia. cutis color ui-
 olatus est. aut niger. Si ex carne supflua sit dura
 non crescens neque augmentanda. Si ex uentositate tactus
 est mollis.

De testiculis.

Passionem in genitibus ut in testiculis aut in uirga aut
 in matrice. aut in uberibus. In testiculis aut in eorum su-
 ba. aut inter substantiam et eorum pelliculas. aut inter cutem et
 pelliculas a in uenis suis aut in cute exteriori. Si in su-
 ba sit. aufert desiderium libidinis et gignere. aut paruita-
 tem facit symptomatis. et apostema. atque uulnere. Ablatio libidi-
 nis. aut ex discatenatione est horum membrorum. sic uidetur

et aliquando gurgu-
 latio fit.

testiculis.
 p

aut de uentositate uentrem et intestina inflantem aut
 de uiscosis intestinis se lubricantibus, et in inguine se pro-
 cientibus. Discentio inter apostema, et hunc morbum, ut
 infirmus iaceat, supinus quod exierit tangatur, et in locum
 5 suum reducatur. Si autem facile redierit, crepitura erit, si
 non tumor erit, uel apostema. Oportet autem intelligi quia
 si crepitura parum sub umbilicum fuerit, molestissima fit. Ibi enim
 subtile est intestinum. Quod cum cibi prematur superfluitatibus
 dolorem sentit infirmus. Quę crepitura multum est super um-
 10 bilicum non dolet, quia locus ille ab intestinis est longe, neque
 exiit solum szirbum. Si crepitura subtus umbilicum fit in inicio
 non dolet, quia grossa intestina ibi sunt, et ex crossitudine¹ sua
 in principio non exeunt. Sed cum crepitura se dulgeat, deinde
 exeunt illa dolorem facientia. Exit foras umbilicum, cum siph-
 15 ac crepatur sicut diximus, et fit aliquando ex humiditate flegma-
 tica in umbilico, aut de sanguine ibi coadunato propter
 fissuram uenę, uel arterię. Exit sanguis subtus cuitem², sicut cum pa-
 tiuntur apostema, uel uocatur eporisma. Aliquando quoque fit ex uen-
 tositate. Quod crepitura est siphac facit colorem tumidi corpo-
 20 ris, et tactum mollę sine dolore. Si intestina exierint in-
 tro redeunt, cum tangantur digitis * cum infirmus balneum introie-
 rit augmentatur, umbilicus crescit. Si crepitura ex humidita-
 te sit, tactus erit mollis, neque reuertitur cum tangatur digitis
 neque crescit. Si ex uena sit uel arteria, cutis color ui-
 25 olatius est, aut niger. Si ex carne superflua fit dura
 non crescens neque augmentanda. Si ex uentositate tactus
 est mollis. *De testiculis.* \xxxvii/

Passiones in genitiuis uel in testiculis, aut in uirga, aut
 in matrice, aut in uberibus. In testiculis, aut in eorum su-
 30 bstantia, aut inter substantiam et eorum pelliculas, aut inter cutem et
 pelliendas³ aut in uenis suis aut in cute exteriori. Si in su-
 bstantia sit, aufert desiderium libidinis et generare, aut paruita-
 tem facit spermatis, et apostema, atque uulnera. Ablatio libidi-
 nis aut ex discatenatione est horum membrorum, sicut uidetur

¹ crossitudine

² cutem

³ pelliculas

in epilepsia. aut ex paruitate spermatis. Paruitas spermatis
 aut ex ablatione est cibi. aut ex copiose frigida &
 sicca durante testiculis que mutare nequit substantiam
 spermatis quod de matia nisi uenit. Ablatio grandi aut
 est ex nimis mala copiose testiculis durante. aut nimis ca-
 lida que spermatis incendit matia. aut nimis frigida que
 eam congelat. & adimat. Aut humida que dissoluit &
 subtiliat. aut sicca que incitat exire sperma per uolun-
 tate nec uigam erigere. Ex uirtute & potentie in testiculis
 est defectio. & fortitudine expulsiue & calore hu-
 miditate durante; copiose sue. Quod fit cum spermatis in-
 strumenta patiuntur spasmi. sicut in epilepticis uidentur.
 Hec enim membra cum spasmodicis motu non naturali inueniuntur.
 deinde quod spermatis hinc expellit a partem calidam ex ma-
 gitudine intelligitur testiculorum & rubore. calore eorum & do-
 lore frigidum & flegmaticum intelligitur ex albedine calo-
 ris mollitie tactus. doloris paruitate. Si melancolicum
 intelligitur quod durum & liquidum. Quod in eorum substantia suba-
 nascitur & pelliculas adunatione humiditatis aquose
 & frigide sic uidentur in ydropicis. & intelligitur ex timore
 & retractione caloris albedine inciditate & aque sub
 tactu a partem. Et contingit cum scorbulo & intestina ad
 hec membra descendunt. cum pellicula crepuit nascitur in
 gummam locis. aut dissolutione ligamenti intestinorum. Cau-
 sa horum uniuersaliter est. aut salure. aut clamare. aut percus-
 sio aut de humiditate mollificante & dilatante in-
 uentur in guma & testiculos que facit descendere ab inguine
 ad eorum sacculos. Si gregatio uniuersaliter in hoc possit
 intelligi. tumor est intesticulis & si infirmus in saltu uel que
 libet alia re se exercuerit tumor augetur. neque si
 cum digitis tetigeris reuertitur. & aliquando digestio in his loca
 uadit. & clauditur ibi. Aliquando ex hoc dolore. gurgulatio
 ne est nasci. Ex retractione tumor est & intestinorum
 descensio non subito sed paulatim. Ine siphac stringit

. xv.

in epilepsia, aut ex paruitate spermatis. Paruitas spermatis aut ex ablatione est cibi, aut ex complexione frigida et sicca dominante testiculis quę mutare nequit substantiam spermatis quod de materia nisi uenit. Ablatio generandi aut

5 est ex nimis mala complexione testiculis dominante, aut nimis calida qua spermatis incenditur materia, aut nimis frigida quę eam congelat, et adunat. Aut humida quę dissoluit et subtiliat, aut sicca quę incrossat exire sperma preter uoluntatem nec uirgam erigere. Ex uirtutis contentiuę in testiculis

10 est defectione, et fortitudine expulsiuę et calore humiditate dominantibus, complexioni suę. Quod fit cum spermatis instrumenta patiuntur spasmum, sicut in epilepticis uidemus. Hęc enim membra cum spasmanur, motu non naturali inguentur¹, deinde quod spasmatis habent expellitur apostema calidum ex magnitudine intelligitur testiculorum et rubore, calore eorum et dolore frigidum et flegmaticum intelligitur ex albedine caloris mollitie tactus, doloris paruitate. Si melancolium intelligitur, quia durum et liquidum. Quod inter eorum substantiam substantiam nascitur et pelliculas adunatione humiditatis aquosę

20 et frigidę sicut uidemus in ydropicis, et intelligitur ex timore techinatione caloris albedine inciditate² et aquę sub tactu, aparitione. Et contingit cum szirbum et intestina ad hęc membra descenderint, cum pelliculę crepuerint nascitur in inguina\um/ locis, aut dissolutione ligamenti intestinorum. Causa horum uniuersalis est, aut salire, aut clamare, aut percussio aut de humiditate mollificante et dilatante uiam

25 intra inguina et testiculos quam facit descendere ab inguinibus ad eorum saccellos. Si gregatio uniuersalis unde hoc possit intelligi, tumor est in testiculis et si infirmus in saltu uel quilibet alia re se exercuerit tumor augmentatur, neque si

30 cum digitis tetigeris reuertitur, et aliquando digestio in hec loca uadit, et clauditur ibi. Aliquando ex hoc dolore, gurgulationem est nasci. Ex techinationem tumor est et intestinorum descensio, non subito sed paulatim. Iste siphac stringit

¹ mouentur

² luciditate

intestina ab ipso exeuntia. Quod in cute nascitur et pelli-
 culas tumor est carnosus. qui ex cillis nascitur humoribus
 in hec loca descendentes. Quod in uenis nascitur ua-
 rices sunt. Quorum causa causa eadem est que et in cruribus; dic-
 ta. Intelligitur que uenas uidentur planas atque rotundas
 mollicie testiculorum et in eundo gunitate. Plurimum in simi-
 tid nascuntur testiculo. pro paruitate sui caloris. Quod in cute
 nascitur exteriori sunt pustule. pruriginis. uulnaria et alia simi-
 lia. sic cutis patitur corporis. *De Uena. xxxix*

Passiones in uirga aut in sua sunt suba aut in uia. In sua
 suba est illa passio que uocat moraphisinos. et sue erec-
 tionis multitudo. et titillationis passio. Apostema uulnaria
 In uia sua gstitatio erectionis frequentatio. ex uento-
 sitate est humida. grossa et uiscosa. et calore modera-
 to. Que intelliguntur ex nimia erectione siue titilla-
 tione. Aliquam homo facit abstinentiam longo tempore. et mandu-
 cat calida et acuta. Quod contingit ex uensitate grossa et
 bi inclusa. Patuntur huiusmodi humorum humorum calidum
 et erigere nimium. Aliquam quod mollicie uasorum spiritus et
 aliquando spasmi. Qui spasmi incidunt cito moruntur
 cum uentis eorum intumescit. et sudor eorum frigescat.

Apostemata et uulnaria que patitur uirga sunt exteriorum passi-
 onum similia. Opilatio intelligitur ex ardore urine. et ere-
 undi duritie et ex cillis humoribus; sanie et sanguine et
 squamis cum urina exeuntibus. *De uirga. xl*

Passiones in matre sunt sanguinis fluxus ablatio menstruorum
 dissolutio suffocatio. inflatio. uentositas. apostema-
 ta. tumores. passio que uocat separatio. et gelusio.
 emorruis fissura uulnaria. Mollicies matris. ablatio oci-
 piendi. sepiissima abortio. durities parturiendi. men-
 struorum exitus. et ablatione eorum secundum naturam oportet
 prius intelligi. Menstrua ergo mulierum exeunt cum deci-
 mum expleat annum. et plurimum protrahunt in xii. an-
 num. Auferuntur quibusdam circa xxxvi. quibusdam circa

intestina ab ipso exeuntia. Quod inter cutem nascitur et pelli-
 culas, tumor est carnosus, qui ex crossis nascitur humoribus
 in hæc loca descendentibus. Quod in uenis nascitur ua-
 ri\c/es sunt. Quorum causa causa eadem est quæ et in cruribus dic-
 5 ta. Intelligitur quia uenas uidemus planas atque rotundas,
 molliciem testiculorum et ineundo grauitatem. Plurimum in sinis-
 tro nascuntur testiculo, propter paruitatem sui caloris. Quod in cute
 nascitur exteriori sunt pustulæ, prurigines, uulnera et alia simi-
 lia, sicut cutis patitur corporis. *De virga.* \xxxix/
 10 *Passiones in uirga, aut in sua sunt substantia aut in uia. In sua*
substantia est illa passio quæ uocatur moriaphismos id est suæ erec-
tionis multitudo, et titillationis passio. Apostema uulnera
In uia sua constipatio erectionis frequentatio, ex uento-
sitate est humida, crossa et uiscosa, et calore modera-
 15 *to. Quæ intelliguntur ex nimia erectione sine titilla-*
tione. Aliquando homo facit abstinentiam longo tempore, et mandu-
cat calida et acuta. Quod contingit ex uensitate¹ crossa i-
bi inclusa. Patiuntur huiusmodi humori humorem calidum
et erigere nimium. Aliquando quoque mollitie uasorum spermatis et
 20 *aliquando spasmum. Qui spasmum incidunt cito moriun-*
tur, cum uenter eorum intumescit, et sudor eorum frigescit.
Apostemata et uulnera quæ patitur uirga sunt exteriorum passi-
oni similia. Oppilatio intelligitur ex ardore urine, et exe-
undi durtiæ et ex crossis humoribus sanie et sanguine et
 25 *squamis cum urina exeuntibus. De matrice.* \xl/
Passiones in matricæ sunt, sanguinis fluxus ablatio menstruorum
dissolutio suffocatio, inflatio, uentositas, apostema-
ta, tumores, passio quæ uocatur separatio, et conclusio,
emorrois fissura uulnera. Mollities matricis, ablatio conci-
 30 *piendi, sepissima abortio, durties parturiendi, men-*
struorum exitum, et ablationem eorum secundum naturam oportet
prius intelligi. Menstrua ergo mulierum exeunt cum deci-
mus expleatur annus, et plurimum protenduntur in xiii. an-
num. Auferuntur quibusdam circa .xxxvi. quibusdam circa

¹ uentositate

h. erina froctid⁹ n̄ habet m̄strua. Menstrua aut̄ nata-
 lia sic continua p̄ duoy dierū spatia ad plurimū vi. Si
 ul̄ t̄nscurant. n̄ est natalia. quānt̄ aut̄ mulieres.
 cū tēp̄ m̄struū ueniet. Quē mulier m̄strua sua diu
 differt. molestū ei ⁊ durū est. q̄ p̄gam̄tū multē q̄n-
 titatis subito succedit. Tēp̄ m̄polatū. xx ē dierū. ⁊
 usq; in duos ul̄ plures ascendit menses. Quē aut̄ p̄
 istud tēpus menstrua ueniunt natalia n̄ s̄ ⁊ uocatur
 h̄ m̄struoy ḡstricho. h̄ aut̄ est aut̄ ex passione muul-
 ua ul̄ in toto corpore. ul̄ in uno m̄bro. De uulua aut̄
 p̄ ap̄temata aut̄ p̄t̄ uulue torturā aut̄ abortu in-
 mio. aut̄ ex percussione matricis. aut̄ ex oppilatione
 matris. aut̄ ex frigida cōplōe ora uenay claudente
 aut̄ ex humorib; crosis uiscosis. uia implentib; aut̄ ex
 uulnib; in eis coagulat̄. ⁊ oppilat̄. Itē m̄struoy ḡstric-
 tio nascit̄ p̄t̄ emouroida aut̄ sanguine de narib; ul̄
 pectore exeunte. De toto corpore aut̄ p̄ febres aut̄
 p̄t̄ q̄plexionis corruptionē sic ydropisim. de uno m̄-
 bro. sic de passione pectoris. stom̄. l̄ epatis. Aliq̄n̄ ex c̄-
 situdine nimia corporis uenas stringente. Sigeo um-
 uisat̄ m̄strua ḡstringendū ḡuitas inferioris uentris
 ⁊ totū corporis. dolor dorsi ⁊ colli. Constrictio urine
 ⁊ digestionis. Aliq̄n̄ urina est niḡ. ⁊ deficī ut̄ appeti-
 tua. Aliq̄n̄ q; mala appetunt cibaria. ⁊ plurimum
 pessima patiunt̄ accidentia. sic defec̄tionē abhomi-
 nationē m̄tis. corruptionē rigore. apostemata in in-
 gubus. Sanguis flux⁹ aut̄ ex defec̄tionē est q̄cepta-
 ue. aut̄ de sanguinis subtilitate. ⁊ sin acumyne. aut̄
 de eidē multitudinē. aut̄ de fissura uenarū matri-
 cis ex humorib; acutis. Aliq̄n̄ ex nimia purgationē
 in parturitionē. aut̄ de egressione fetus anteq̄. aine-
 t̄. Q̄n̄ aut̄ augm̄tat̄ sanguis flux⁹. ⁊ morat̄. mutationē
 coloris patiunt̄ ⁊ tumore. maxime in pedib; ⁊ cor-
 ruptionē uiculis digestiue. Qui si augm̄tat̄ peunt.

lx. erina frotidus¹ non habet menstrua. Menstrua autem natura-
 lia sicut continua per duorum dierum spatia ad plurimum .vi. Si
 ultra transcurrant, non erunt naturalia, grauantur autem mulieres,
 cum tempus menstruum ueniet. Quę mulier menstrua sua diu
 5 differt, molestum ei et durum est, quia purgamentum multę quan-
 titatis subito succedit. Tempus interpolatum .xx est dierum, et
 usque in duos uel plures ascendit menses. Quę autem post
 istud tempus menstrua ueniunt naturalia non sunt et uocatur
 hoc menstruorum constrictio. Hoc autem est aut ex passione in uul-
 10 ua uel in toto corpore, uel in uno membro. De uulua aut
 propter apostemata aut propter uuluę torturam aut abortitu ni-
 mio, aut ex percussione matricis, aut ex oppilatione
 matricis, aut ex frigida complexionem ora uenarum claudente
 aut ex humoribus crossis uiscosis, uiam implentibus aut ex
 15 uulneribus in eis coagulatur, et oppilatur. Iterum menstruorum constrictio
 nascitur propter emorroidam aut sanguinem de naribus uel
 pectore exeuntem. De toto corpore aut propter febres aut
 propter complexionis corruptionem sicut ydropisin. De uno men-
 bro, sicut de passione pectoris, stomachi, uel epatis. Aliquando ex cros-
 20 situdine nimia corporis uenas stringente. Significatio uni-
 uersalis menstrua constringendum grauitas inferioris uentris
 et totius corporis, dolor dorsi et colli. Constrictio urine
 et digestionis. Aliquando urina est nigra, et deficit uirtus, appeti-
 tiua. Aliquando quoque mala appetunt cibaria, et plurimum
 25 pessima patiuntur accidentia, sicut defectionem abhomi-
 nationem mentis, corruptionem rigorem, apostemata in in-
 guibus. Sanguinis fluxus aut ex defectione est contempti-
 uę, aut de sanguinis subtilitate, et sui acumine, aut
 de eiusdem multitudine, aut de fissura uenarum matri-
 30 cis ex humoribus acutis. Aliquando ex nimia purgatione
 in parturitione, aut de egressione fetus antequam anime-
 tur. Quando autem augmentatur sanguinis fluxus, et moratur, mutationem
 coloris patiuntur et tumorem, maxime in pedibus et cor-
 ruptionem uirtutis digestiue. Qui si augmentatur pereunt.

¹ermafroditus

Ollitiei humiditas est de ore uulue current. Que aut in uul-
 ua nascit cū pascitua defic̄ ut. aut cū humores de uulua
 ad aliū locū scdm̄ p̄gationē effluunt. Intelligi mollitiei
 q̄litas ex colore ⁊ s̄uba. Si est rufa sanguīe significat. Si al-
 ba ⁊ uiscosa flegma. Si citra colam. Si nigra melancoli-
 am. Aliqñ multa effluit. ⁊ aliqñ uiscosa est ⁊ ḡlā. Aliq̄
 possit intelligi sigcōes. Si mulieri pannos mundos inter
 se mittere comendes ⁊ albos int̄spicias eos siccatos. Si
 rufi s̄. sanguīe portendit. Si citra colam. Si albi fleg-
 ma. Si nigri melancoliā. Suffocatio matris ablatio est
 anhelit. p̄opt̄ uulua que pass̄ est pessima. Contingit autē
 ex colligantia cerebri. ⁊ cordis ad ipsā. ⁊ multē in passio-
 nes ueniunt sic cephalica. apoplexia. epilepsia. de-
 fectio. Que aut hanc passionē habent peunt cū suffo-
 catio augm̄tat. hec n̄. augm̄tat. ⁊ aliqñ int̄polat sicut
 epilepsia. ē uulue ⁊ symatis q̄strictione cū femine
 elongant a copulatione. quā habuerant in q̄suetudine.
 Augm̄tat enī syma in uasis. q̄s dū inculcat. calor natal̄
 extinguit. ⁊ cōp̄lo uulue refrigerat. aut ex instruoy
 q̄strictione. cū longo tardet tēpore. ⁊ t̄c̄ idē q̄s ⁊ syma.
 plurimū hec passio nascit feminis amētib. ⁊ iunioribus
 p̄p̄t̄ nimū eoy desidiū ad libidine. aut si nimia men-
 strua habuerint que p̄ea q̄stricta sunt. Claritate h̄ n̄
 patiunt q̄s in matre syma n̄ claudit. Conclusio enim
 stomatis maxima ē causa rei hui. Patiunt plurimum
 n̄ iuuenes. ⁊ n̄ q̄cipientes. neq̄ parturiente p̄ nimā
 passionē q̄. instrum̄ta symatis sustinent ⁊ uenarum
 uin̄ instrua effluunt. maxime si mulieres n̄ partur-
 unt p̄ potionē q̄. p̄ hac re accipiunt. Sigcō hui pas-
 sionis q̄s in initio s̄u ⁊ an̄ q̄. incipiat augm̄tari. de-
 bilitas est m̄tus pigra. defectio arurū. citrinitas fa-
 ciei humiditas oclorū. Cum augm̄tat mens alienat̄
 deficit sensus. ⁊ nox aufert̄ sp̄llat̄ pulsus. Diuisatur
 ⁊ def̄c̄. ⁊ in fine aufert̄. ut infirma mortua ee pu-

calor natal̄ ex
 anguit̄ ⁊ p̄
 exio uulue re-
 frigerat̄

Mollities humiditas est de ore uuluę currens. Quę aut in uulua nascitur cum pascitiua deficit uirtus, aut cum humores de uulua ad alium locum secundum purgationem effluunt. Intelligitur mollitiei qualitas ex colore et substantia. Si est rufa sanguinem significat. Si alba et uiscosa flegma. Si citrina coleram. Si nigra melancoliam. Aliquando multa effluit, et aliquando uiscosa est et grossa. Alię possunt intelligi significationes. Si mulieri pannos mundos inter se mittere commendes et albos interspicias¹ eos siccatos. Si rufi sunt, sanguinem portendunt. Si citrina, coleram. Si albi flegma. Si nigri melancoliam. Suffocatio matricis ablatio est anhelitus, propter uulnera quę passio est pessima. Contingit autem ex colligantia cerebri, et cordis ad ipsam, et multę inde passio-
 5 passionem ueniunt sicut cephalaea, apoplexia, epilempsia, defectio. Quę autem hanc passionem habent, pereunt cum suffocatio augmentatur, hęc enim augmentatur, et aliquando interpolatur sicut epilenitudine², est uuluę et spermatis constrictione cum femine elongantur a copulatione, quam habuerant in consuetudine. Augmentatur enim sperma in uasis, quod dum inculcatur, calor naturalis
 15 extinguitur, et complexio uuluę refrigeratur, aut ex menstruorum constrictione, cum longo tardetur tempore, * et facit idem quod et sperma. Plurimum hęc passio nascitur feminis amenibus³, et iunioribus propter nimium eorum desiderium ad libidinem, aut si numia⁴ menstrua habuerint quę postea constricta sunt. Maritate hoc non patiuntur quia in matre sperma non clauditur. Conclusio enim
 25 stomatis maxima est causa rei huius. Patiuntur plurimum non iuuenes et non concipientes, neque parturientem propter nimiam passionem quam instrumenta spermatis sustinent et uenarum unde menstrua effluunt, maxime si mulieres non parturunt propter potionem quam pro hac re accipiunt. Significatio huius pas-
 30 sionis quia in initio sui et antequam incipiat augmentari, debilitas est mentis pigritia, defectio crurum, citrinitas faciei humiditas oculorum. Cum augmentatur mens alienatur deficit sensus, et nox aufertur spissatus pulsus. Diuersatur et deficit, et in fine aufertur, ut infirma mortua esse pu-

calor naturalis ex-
 20 tinguitur et com[pl-]
 exio uulue re-
 [f]rigeratur

¹ inspicias

² ex plenitudine

³ iuuenibus

⁴ nimia

tet. si cū licano boni bōbiciu tēptet. appposito naribus
 ut si flat moueat sine n̄ intelligat. facies rubescit.
 ⁊ q̄si tūmescat. mat̄ sur sū trahit. ⁊ sicut lacti in cru-
 ribus. Cū aut̄ incipit alle ⁊ nari. ⁊ quiescere emollit
 uulua. ⁊ descendit ad inferiora ⁊ ab ipsa parua fluit
 humiditas. In uentre inferi ḡgulatione. ⁊ uentositatē
 ⁊ ad exeuendū patiunt. uentositatē ⁊ inflatio q̄s patit
 uulua aut̄ ex mala ē cōplōe frigida cū calor natural̄
 deficiat ⁊ qd̄ cibi n̄ uenit in uentositatē mutat. aut
 abortione aut̄ ex sanḡne os uulue oppilante aut̄ de
 duritie parturiendi. aut̄ de occlusionē oris uulue. Ali-
 q̄n h̄ uentositatē aut̄ infundo est uulue aut̄ in ei tunicas
 uel mōi infirme patiunt̄ tumore in pectine usq; in
 tiora uentris ⁊ dolore cū egestione uel extensione ⁊
 uadit usq; ad inguina. ⁊ stom̄. atq; diaphragma. Signa
 hui p̄pa morbi q̄ cū sub umbilicū percussū sonū audit
 quasi tympani. Apostema plurimū patiunt̄ calidū
 ⁊ durum. Calidū aut̄ de causa extiori sic p̄cussio-
 ne. aut̄ de intiori sic menstrōy corruptione uel sanḡ-
 nis in parturitione. aut̄ ex abortione. aut̄ parturien-
 di duricie. Qd̄ ḡseq̄t cū h̄ morbi ex nimio motu pati-
 at̄. ⁊ alii humores thant̄. Hoc ap̄tēma aut̄ in tota
 est uulua. ⁊ intelligit̄ ex febr̄ ⁊ acuto dolore in
 collo ⁊ capite. ⁊ in craneo maxime. ⁊ oclōy ḡuita-
 te. ⁊ extremitatū mollitie ⁊ stom̄ corruptione ⁊ si-
 ti ⁊ in ḡstipatione digestionis ⁊ urine. sic ypoct̄ in a-
 p̄ho. Quē in qd̄ ap̄tēma habet in natib; aut̄ in uulua
 seq̄t̄ eam stranguiria. Qd̄ ex ap̄tēmat̄ est cōp̄ssione
 ad collū uesicē. ⁊ os uulue. ⁊ in partum ap̄tēma
 aut̄ in puppi est ei qd̄ dolor in dorso efficit̄. ⁊ ḡstipa-
 tio digestionis. aut̄ in pra uin est dolor penis ⁊ strā-
 guiria aut̄ in supiori parte. fit aut̄ dolor sup̄ um-
 bilicū. ⁊ q̄ stom̄. Si in latib; fit dolor. in inguinib;
 coris atq; cruribus. Si in inferiorib; sub umbilicū

tetur, sed cum licino boni bombicini temptetur, appposito naribus
 ut si flatus moueatur sine non intelligatur, facies rubescit,
 et quasi tumescit, matrix sursum trahitur, et sinilis¹ lacerti in cru-
 ribus. Cum autem incipit alle et nari², et quiescere emollitur
 5 uulua, et descendit ad inferiora et ab ipsa parua fluit
 humiditas. In uentre inferius gurgulationem, et uentositatem
 et ad exeundum patiuntur. Ventositas et inflatio quas patitur
 uulua aut ex mala est complexione frigida cum calor naturalis
 deficiat, et quod cibi nisi uenit in uentositatem mutat, aut
 10 abortionem aut ex sanguine os uuluę oppilante aut de
 duritie parturiendi, aut de conclusione oris uuluę. Ali-
 quando hec uentositas, aut in fundo est uuluę aut in eius tunicis.
 Huiusmodi infirme patiuntur tumorem in pectine usque in in-
 teriora uentris et dolore cum egestionem uel extensionem et
 15 uadit usque ad inguina, et stomachum, atque diafragma. Signa
 huius propria morbi quia cum sub umbilicum percutis sonus auditur
 quasi tympani. Apostema plurimum patiuntur calidum
 et durum. Calidum aut de causa exteriori sicut percussio-
 ne, aut de interiori sicut menstruorum³ corruptione uel sangui-
 20 nis in parturitione, aut ex abortione, aut parturien-
 di duricie. Quod consequitur cum hunc morbum ex nimio motu pati-
 atur, et alii humores trahantur. Hoc apostema aut in tota
 est uulua, et intelligitur ex febre et continuo dolore in
 collo et capite, et in craneo maxime, et oculorum grauita-
 25 te, et extremitatum mollitie et stomachi corruptione et si-
 ti et in constipatione digestionis et urine, sicut ypocras in a-
 phorismo. Quę in quod apostema habet in natibus aut in uulua
 sequitur eam stranguria. Quod ex apostematis, est compressione
 ad collum uesicę, et os uuluę, et in partum. Apostema
 30 aut in puppi est eius quo dolor in dorso efficitur, et constipa-
 tio digestionis, aut in prora unde est dolor penis et stran-
 guiria aut in superiori parte. Fit autem dolor super um-
 bilicum, et contra stomachum. Si in lateribus fit dolor, in inguinibus
 coxis, atque cruribus. Si in inferioribus sub umbilicum

¹ similiter

² alleuari

³ menstruorum

dolet. Si in ore ei q̄t̄ anū patit. Si uulua cū digestio tā
 gat. dura inuenit. Cū aut̄ apostema fac̄ uulnus omnia
 sup̄dicta accidentia auḡtant. ⁊ diuisa febris int̄pola
 do ungit̄ rigor. S̄ cū crepari debeat dolor ⁊ febris au
 get ⁊ pungit. Si dolor est in inferiori uulua ⁊ cū digito
 sup̄ penē tangat̄ sentit̄ sanies coadunata. Hoc aut̄ est cū
 manus est apostema. Similis si in ore uulue. Durū ap̄tema
 uocatur̄ schros. sepe nascit̄ uulue collo uicini. si antece
 dente ap̄temate. Iaha passione. un durities nasci debe
 ret. Nascit̄ aut̄ ex colā niḡ. Seq̄t̄ semp̄ hoc ap̄tema in u
 nam partē uulue tortura. Cui si n̄ succurrat̄ medicina
 cadit̄ in ydropisim. Signo hui ap̄tematis est durities
 penis. ⁊ oris uulue guttas quoq; ⁊ q̄batio motuū in
 broy. ⁊ maxime crurū. ⁊ pigna. Aliq̄n hoc ap̄tema in
 cancer mutat̄. ⁊ in durū ap̄stem. Qd si colā nascit̄ ingui.
 ⁊ plurimū in ore uulue. Aliq̄n faciens uulnā. ⁊ si non
 uulneret̄. ex dolore nimio in inguib; intelligit̄. ⁊ ex in
 ferioris uentris dolore ⁊ uulue. Color ei quasi uini fer
 aut niger. Si sit uulnātū cū his accidentib; sunt pru
 rigo ⁊ putredo. ⁊ p̄tinet coloru albo aut rubeo. aut ui
 ridi. Aliq̄n humiditas in effluit. liq̄sa ⁊ fetida. alba ⁊
 niḡ. siue rubea. alia q̄q; accidentia. calido ap̄tema
 ti attinentia. In nascunt̄ huic ap̄stemati ⁊ in cura
 bile fit. Separatio est ap̄stema nascens in ore uul
 ne. aut in ea tota. ⁊ fit uulna dura ⁊ pet̄a. Intelli
 git̄ hęc passio ex macilentia. quā patit̄ infirma
 ⁊ pulcritudine coloris n̄ habita. ⁊ defectioe uicui
 appetitiue. ⁊ ablatione instrue manullarū tumo
 re. Spat̄ aut̄ in initio infirma. q̄ fit quida. Cum
 autem mozet̄ morib;. ⁊ plonget̄ ydropica ee spat̄
 D iffert̄ tū ab ydropisi ex duricia. Neq; alia q̄. ydro
 pisi h̄t accidentia. S̄ si tam̄ elonget̄ in ydropi
 sim mutat̄. Conclusio ē. cū duritiē q̄strictio oris
 uulue. nascit̄q; ex flegmate. flegmone uocato

doletur. Si in ore eius contra anum patitur. Si uulua cum digestio tangatur, dura inuenitur. Cum autem apostema facit uulnus, omnia supradicta accidentia augmentantur, et diuersa febris interpolando iungitur rigor. Sed cum crepari debeat dolor et febris augetur et pungit. Si dolor est in inferiori uulua et cum digito super penem tangas sentitur sanies coadunata. Hoc autem est cum maius est apostema. Similis si in ore uuluę. Durum apostema uocatum scliros, semper nascitur uuluę collo uicinum, si antecedente apostemate, uel alia passione, unde durities nasci deberet. Nascitur autem ex colera nigra. Sequitur semper hoc apostema in unam partem uuluę tortura. Cui si non succurratur medicina caditur in ydropisin. Significatio huius apostematis est durities penis, et oris uuluę grauitas quoque et conturbatio motuum membrorum, et maxime crurum, et pigrina¹. Aliquando hoc apostema in cancer mutatur id est in durum apostema. Quod si colera nascitur ingui, et plurimum in ore uuluę. Aliquando faciens uulnera, et si non uulneretur, ex dolore nimio in inguibus intelligitur, et ex inferioris uentris dolore et uuluę. Color eius quasi uini fex aut niger. Si sit uulneratum cum his accidentibus fiunt prurigo et putredo, et pertinet colori albo aut rubeo, aut uiridi. Aliquando humiditas inde effluit, liquosa et fetida, alba et nigra, siue rubea, alia quoque accidentia, calido apostemati attinentia. Innascuntur huic apostemati et incurabile fit. Separatio est apostema nascens in ore uulne², aut in ea tota, et fit uulna³ dura et petrosa. Intelligitur hec passio ex macillencia, quam patitur inferma et pulcritudine coloris non habita, et defectione uirtutis appetitiuę, et ablatione menstruę mamillarum tumore. Sperat autem in initio infirma, quia fit grauida. Cum autem moretur morbus, et prolongetur, ydropica esse speratur. Differt tamen ab ydropisi ex duricia. Neque alia quam ydropisis habet accidentia. Sed si tamen elongetur, in ydropisin mutatur. Conclusio est, cum duritię constrictio oris uuluę, nasciturque ex flegmate, flegmone uocato

¹ pigritia

² uuluę

³ uulua

apostemate. in extiori uulue parte nascente. cū subtilis
 sames dissoluit. ⁊ remanet quod est cūsus. ⁊ inuetaſcent
 incitat. Intelligi exantiori apstemate ⁊ ex duricie oris
 uulue. ⁊ in tactu apparente ⁊ ex ei qſtrictione. Emor
 rois ex cūsis est humorib; ⁊ melancolicis ⁊ intelligit in
 apiendo ore uulue cū argalia ut uisui ⁊ tactui appa
 reat. in q̄ cū dolor augmētat. coloris rubei efficit. cum
 aut quiescat. q̄si ſex uini ab ea effluit humidit. Ali
 qñ niḡ fissū ex cōpōe. ⁊ in partu nyma. in unctio autē
 n̄ ſentat p̄t dolore part. p̄ ū ſentat si cū digitis tanga
 tur maxime in quinctione cū ab ea ſanguis effluat
 apparet aut in uisui cū uulua apit. Vulnū aut ex
 tiori ſt̄ causa. ſic ꝑcuſſio ⁊ ſimilia. aut de intiori ſic
 duricies parturiendi. ⁊ acutas expſſionis. aut de t̄ctu
 ſedine ſiue fet̄ mortui. aut de colicis humorib; eru
 pentib; ⁊ eā comedentib; aut de crepita apstemate
 ſine puſtule. Aliqñ putredo est in ore uulue. ⁊ intel
 ligit q̄ apparet in tactu si cū argalia of uulue api
 atur. Qualitas q̄ ei intendit. ex humiditate que e
 gredit. Si enī ſit multa. ⁊ q̄si uini ſex ⁊ cū dolore
 ſicut apstematis crepita eſſe. Si nigra ⁊ fetida. ⁊
 cū dolore intenduntur cōmeſtio ⁊ putredo eſſe.
Si rubea. fractū eſt ⁊ fiſſura. Si uulna ſt̄ immunda.
 erit cū dolore ſic carnis lauata. Si munda erit ſa
 mes cūsa ⁊ alba pura ſine odore. Descendere uulua. ⁊
 foras exire. aut de causa est intiori ⁊ extiore. De exti
 ore ext̄ctū ſedine ꝑ partū. si dureſcat ad exitū aut
 n̄ th̄at. ſc̄dm qd̄ oportet. Similr ⁊ ex fetu mortuo
 aut ex caſu femine de alto loco. aut de timore in
 mio uin̄ deficiant ⁊ imbra emolliant ⁊ in uulua
 lubricat. ⁊ foras eḡdr. ſic in feminis uident q̄lat
 nū. aut pugnantium incidit manū ⁊ ſic uidetur
 in eidē nauigantib; ⁊ morte filioꝝ nuntiant. De
 intiori causa ex humiditate eſt flegmatica ⁊ uisco.

apostemate, in exteriori uuluę parte nascente, cum subtilis sanies dissoluitur, et remanet quod est crossus, et inueterascens incrossatur. Intelligitur ex anteriori apostemate et ex duritie oris uuluę, et in tactu apparente et ex eius constrictione. Emor-

5 rois ex crossis est humoribus et melancolicis et intelligitur in aperiendo ore uuluę cum argalia ut uisui et tactui appa-
reat, in qua cum dolor augmentatur, coloris rubei efficitur, cum aut quiescat, quasi fex uini ab ea effluit humidit¹. Ali-

10 quando nigra fissum ex compressione, est in partu nimia, in initio autem non sentitur propter dolorem partus, post uero sentitur si cum digitis tanga-
tur maxime in coniunctione cum ab ea sanguis effluat apparet autem in uisu, cum uulua aperitur. Vulneris aut ex-
teriori sunt causa, sicut percussio et similia, aut de interiori sicut duricies parturiendi, et acuitas expressionis, aut de tractu

15 secundine siue fetus mortui, aut de colericis humoribus erumpentibus, et eam comedentibus aut de crepitura apostematis sine pustulę. Aliquando putredo est in ore uuluę, et intelligitur quia apparet in tactu si cum argalia os uuluę aperi-
atur. Qualitas quoque eius intenditur, ex humiditate que e-

20 greditur. Si enim sit multa, et quasi uini fex et cum dolore sicut apostematis crepitura esse. Si nigra et fetida, et cum dolore intenduntur commestio et putredo esse. Si rubea, fractum est et fissura. Si uulnera sunt immunda, exit cum dolore sicut carnis lauatura. Si munda exit sa-

25 nies crossa et alba pura sine odore. Descendere uuluam, et foras exire, aut de causa est interiori uel exteriori. De exteriori ex tractu secundine post partum, si durescat ad exitum aut non trahatur, secundum quod oportet. Similiter et ex fetu mortuo aut ex casu femineę de alto loco, aut de tumore ni-

30 mio unde deficient et membra emolliant et inde uulua lubricatur, et foras egreditur, sicut in feminis uidemus que latronum, aut pugnantium incidunt manus et sicut uidetur in eiusdem nauigantibus et mortem filiorum nuntiantur. De interiori causa ex humiditate est flegmatica et uisco-

¹ humiditas

sa. un lubricat uulua sic patiunt mulieres. uuentu-
 te exeuntel. p. nima coadunatione humoy in corpori-
 bus earu. Tortura uulne p. chimos e. g. h. u. uiscosol in
 late uulue uno coadunati. ex qb; quat ut in aliud lat
 uioluat. n. q. ceptio thit p. tortura instrumti spmatis
A blatio capiendi. aut ex mala e. co. p. lectione matricis.
 aut ex morbo officiali. aut de humouib; in q. cauitate
 uulue. se coadunantibus. Ex mala co. p. lectione. si est ni-
 mia n. fortis. sterilitas fit. Sin aut aufert uis q. capiendi.
S i est calida incendit n. corrupit spm. Si frigida q. strin-
 git n. ocludit uulua n. uenaru uiay oia. unde thit spi-
 ritu n. instrua. infrigidat n. o. gelatur in ea. steru. inter-
 tielis n. multu nascatur spma p. frigidine. Si humida
 n. potest q. anere spm. Sicca fit g. s. i. u. duru. u. nascet
 spma. n. extendens neq; sequens formatiua uicitem.
E x morbo officiali. aut ex estriuatione e. uiay spmatis
 aut ap. t. em. t. i. b; n. similib; q. intelligent sic dixim. Ex
 humouib; in q. cauitate uulue coadunatis. flegmaticis.
 colicis. aut melancolicis. qui intelligunt ex humiditate
 exeunte extius. Plurimu femine co. ceptione p. dunt ex
 g. s. i. t. u. d. i. n. e. m. i. m. a. n. u. l. t. i. m. c. a. u. s. a. e. l. q. i. s. t. u. r. b. u. o. s. u. u. l. u. e.
 oppilat. Vn n. potest t. i. n. s. i. r. e. m. a. r. i. s. s. p. m. a. q. i. s. t. r. i. n. g. i. t. u. r.
 m. e. n. s. t. r. u. o. y. u. a. N. o. n. g. a. d. o. s. u. u. l. u. e. m. i. s. t. r. u. a. e. s. t. f. l. u. y. u. n. t.
 u. l. s. p. m. S. i. q. c. u. r. t. p. a. r. u. e. n. n. u. a. l. e. t. V. n. y. p. o. e. t. i. n. a.
 y. h. o. S. i. i. n. q. d. m. u. l. i. e. r. i. n. u. l. t. i. m. e. s. t. g. s. i. t. u. d. i. n. e. n. q. a. p. i. t.
 q. i. s. t. u. r. b. u. o. s. u. u. l. u. e. c. o. p. m. i. t. s. i. n. i. n. c. r. e. s. c. i. t. A. b. l. a. t. i. o.
 q. a. p. i. e. n. d. i. p. p. t. m. a. s. c. u. l. i. n. e. x. m. a. l. a. e. s. t. c. o. p. l. e. t. i. o. n. e.
 s. p. m. a. t. i. s. a. u. t. m. o. r. b. o. o. f. f. i. c. i. a. l. i. Ex mala q. y. l. e. t. i. o. n. e.
 q. i. s. i. f. i. t. c. a. l. i. d. a. i. n. c. e. n. d. i. t. S. i. f. r. i. g. i. d. a. o. g. e. l. a. t. s. i. l. i. q. u. a.
 d. a. d. i. s. s. i. p. a. t. Q. d. g. l. e. q. t. c. u. s. p. m. a. f. e. m. i. n. e. n. o. s. u. u. l. u. e.
 u. e. m. a. s. c. u. l. i. n. i. a. s. s. i. m. i. l. a. n. t. S. i. e. n. i. d. i. s. s. i. m. i. l. i. a. f. i. t. g. e.
 n. e. r. a. t. i. o. m. u. l. t. a. Ex morbo officiali in masculis tor-
 tura est uia uigilis. Vn cu spma erit. n. recta
 uia in uulua tendit. Qd potest intelligi si non

sa, unde lubricatur uulua sicut patiuntur mulieres, iuuentu-
 tem exeuntes, per nimiam coadunationem humorum in corpori-
 bus earum. Tortura uulnere per chimos est grossus et uiscosos in
 latere uuluę uno coadunatis, ex quibus grauatur ut in aliud latus
 5 inuoluatur, et conceptio trahitur propter torturam instrumenti spermatis.
 Ablatio concipiendi, aut ex mala est completionem matricis,
 aut ex morbo officiali, aut de humoribus in concauitate
 uuluę, se coadunantibus. Ex mala completionem, si est ni-
 mia et fortis, sterilitas fit. Sin autem aufertur uis concipiendi.
 10 Si est calida incenditur et corrumpitur sperma. Si frigida constrin-
 gitur et concluditur uulua et uenarum suarum ora, unde transit spi-
 ritum et menstrua, in frigidatur et congelatur in ea. Iterum in tes-
 ticulis non multum nascitur sperma propter frigidinem. Si humida
 non potest continere sperma. Sicca fit grossum et durum, ubi nascens
 15 sperma, non extendens neque sequens formatiuam uirtutem.
 Ex morbo officiali, aut ex constipatione est uiarum spermatis
 aut apostematibus et similibus, que intelligentur sicut diximus. Ex
 humoribus in concauitate uuluę coadunatis, flegmaticis,
 colericis, aut melancolicis, qui intelligentur ex humiditate
 20 exeunte exterius. Plurimum feminę conceptionem perdunt ex
 grossitudine nimia et ultima causa eius quia szirbum os uuluę
 oppilat. Vnde non potest transire maris sperma, quia stringitur
 menstruorum uia. Non ergo ad os uuluę, menstrua effluunt
 uel sperma. Sique currunt parum est et non ualet. Vnde ypocras in a-
 25 phorismo. Si inquit¹ mulier in ultima est grossitudine non concipit
 quia szirbum os uuluę comprimit, si non increscit. Ablatio
 concipiendi propter masculum ex mala est completionem
 spermatis, aut morbo officiali. Ex mala completionem
 quia si sit calida incendit. Si frigida congelat, si liqui-
 30 da, dissipat. Quod consequitur cum sperma feminę et os uul-
 ue masculinis assimilantur. Si enim dissimilia fit ge-
 neratio multa. Ex morbo officiali in masculis tor-
 tura est uia uirgilis. Vnde cum sperma exit, non recta
 uia in uuluam tendit. Quod potest intelligi si non

¹ inquit

rectū mungit. Oportet g̃ intelligi. q̃ si q̃ceptio p̃pter
 masculinū ut femina ablata sit. sedeat mulier sup̃ scānu
 ⁊ pannis eā cooperis. ⁊ suffumiga. Si fumigatio ad os
 ⁊ nares p̃foret. n̄ est ipsa in culpa. s̃ masculus. Si enim
 os uulue clausū eēt. ⁊ uenay ora un̄ sperma ad uul
 uā trāsit. ⁊ m̄strua n̄ p̃foret fumigatio corp̃ muli
 ebre. Simil̄ si ibidē esset humiditas. extingueret fu
 mus sic calor symatis extinguit. Si nimī calor fumus
 dissoluere ⁊ dissipetur. alij antiq̃ dicunt. Sym̄ mas
 culi sup̃ aq̃. si posueris. ⁊ dilaret. ⁊ nacet sup̃ a qua intel
 ligitur frigidū eē ⁊ subtile. neq; p̃ficat. Si infundit
 aqua ⁊ cūngit ualeat. Itē si uulua sua sit longa. ⁊ ma
 gna. huius aut uirilū uirga. non potest syma there
 sibi. ⁊ ita sit culpa masculi. Itē potest h̄ intelligi. ex
 significatione quā dixim̄ male cōplōis in masculis si
 ue feminis. ⁊ intesticis sic macillite g̃stie. nigredi
 ne. albedine. auricie. mollitie. symatis multitudine.
 ⁊ eidē paruitate. g̃stie. ⁊ subtilitate. Oportet aut
 intelligas qd̄ mulier n̄ cōcipiat. q̃ usq; auferant m̄strua
 ⁊ masculus usq; ad annos. lxxx. ⁊ plurimū usq; ad an
 nos. lxxxv. scdm̄ uirtutē caloris natalis unīcuiq; ho
 minis. ⁊ scdm̄ caloriē intesticis. Aliqñ tam iuuenesit̄
 n̄ g̃nantes s̃ g̃nant cū in senectute pueniant. ⁊ g̃
 nio causa est. q̃ cōplōe testicoloy habent frigida aut
 humida. ante p̃fectā iuuentute parū generant p̃
 u idonei s̃t generare. q̃ calor eoy natural̄ q̃fortat
 ⁊ testicū calidiores efficiunt. Aliqñ idē cōseqūt̄ ex mu
 tatione frigide diete ⁊ humide. in calida ⁊ sicca.
 Qui aut in adolescentia sua multū g̃nat s̃ cū in e
 tate pueniant cessat̄ g̃nat. in adolescentia sua cō
 plōe testicoloy ⁊ sua ⁊ habuerit calida ⁊ humidam.
 in iuuentute aut ⁊ senectute calor augm̄tat̄ ⁊ desicca
 t̄ un̄ sym̄ cōburit. ⁊ etiā desiccatur. neq; ad g̃nandū
 p̃ficat. Qui in adolescentia parū g̃nant. aut cōplexio

rectum mingit. Oportet ergo intelligi, quia si conceptio propter
 masculum uel feminam ablata sit, sedeat mulier super scamnum,
 et pannis eam cooperis et suffumiga. Si fumigatio ad os
 et nares perforet, non est ipsa in culpa, sed masculus. Si enim
 5 os uulue clausum esset, et uenarum ora unde sperma ad uul-
 uam transit, et menstrua non perforaret fumigatio corpus muli-
 ebre. Similis si ibidem esset humiditas, extingueretur fu-
 mus sicut calor spermatis extinguitur. Si nimius calor fumus
 dissolueretur et dispergetur, alii antiqui dicunt. Sperma mas-
 10 culi super aquam si posueris, et dilatetur, et natet super aquam intel-
 ligitur frigidum esse et subtile, neque proficit. Si infunditur
 aqua et coniungitur ualet. Item si uulua sua sit longa, et ma-
 gna, breuis autem uirilis uirga, non potest sperma trahere
 sibi, et ita sit culpa masculi. Item potest hoc intelligi, ex
 15 significatione quam diximus male complexionis in masculis si-
 ue feminis, et in testiculis sicut macillitate grossitie, nigredi-
 ne, albedine, duricie, mollitie, spermatis multitudine,
 et eiusdem paruitate, grossitie, et subtilitate. Oportet autem
 intelligas quod mulier non concipiat, quousque auferantur menstrua
 20 et masculus usque ad annos .lxx et plurimum usque ad an-
 nos .lxxxx. secundum uirtutem caloris naturalis uniuscuiusque ho-
 minis et secundum calorem in testiculis. Aliquando tamen iuuenes sunt
 non generantes sed generant cum in senectute perueniant et contra-
 rio causa est, quia complexionem testiculorum habent frigidam aut
 25 humidam, ante perfectam iuentutem parum generant post
 uero idonei sunt generare, quia calor eorum naturalis confortatur
 et testiculi calidiores efficiuntur. Aliquando idem consequitur ex mu-
 tatione frigide diete et humide, in calidam et siccam.
 Qui aut in adolescentia sua multum generatur sed cum in e-
 30 tatem perueniant cessant generatur, in adolescentia sua com-
 plexione testiculorum et sua et habuerit calidam et humidam.
 In iuentute autem et senectute calor augmentatur et desicca-
 tur unde sperma comburitur, et etiam desiccatur, neque ad generandum
 proficit. Qui in adolescentia parum generant, aut complexio

eorum nimis est calida et sicca. et incensiva cum autem ad etatem
 ueniat. calor. minoratur. et temperatur autem ex diete mutati-
 one in temperamento nimis frigide. Vnde quidam adolescentuli
 feminam tantum se generant. Si in etate perfecta masculos ge-
 nerant. et ex. Causa est. Copiositas enim eorum et testiculorum in ado-
 lescentia frigida est et humida. In iuuentute et senectute
 calefit. et pars desiccatur. Ideoque masculi generant. Aliquam ex mu-
 tatione est diete. Oportet in hoc loco dicat. unde dubitat. Sig-
 nificatio scilicet in gunda sit. ut si mulier. Sentat masculi dum cum
 generat matrem uirga sua desuggente. sic sanguis fugis desu-
 git sanguinem neque spiritum matricem egredi. et mulier os uul-
 ue clausum et quinctu sentat. sine apostemate. et duricie
 uulue precedentibus; quod ex concupiscentia est matris. ad ardo-
 rem recipiendi masculi spiritus. Aliquam femine parum rigore
 patiuntur in circumfione et dolore in umbilico inferiore
 pringente. usque ad matricem. scilicet. Menstrua non currit ex
 consuetudine. neque masculum uideat mulier concupiscere. In
 maxillis color uenarum est uiridis. et duriores sunt mamille que so-
 leant esse. Albedo in oculis earum est lunda uiriditate cingua
 facies sunt. lentiginosa que est ab hominatione uitium
 appetitiue defecione. et malorum ciborum desiderium habet
Certificat mulier concepit. de his que ypothesis in apho dicit.
Da magis mulieri mellitum in ora somni. Si circa umbili-
 cum toruam patiat concepit cognoscat. Si non est. Oelli-
 cratum hoc facit quia uentositatem et inflationem gignit
 et uulniam cum recto intestino comprimunt. ut uentositatis non in-
 se-
 ar. si potest carueat. et toruam faciat. Oelli-
 cratum de cru-
 do melle ut uentositatem gnet. Si uis certificare fetum
 masculinum esse. Color mulieris pulcher est. motus leuior uen-
 ter rotundus. totus color corporis rubicundus. Si color fetus.
 motus tardus. uentus longus. in facie lentigo habeat. et a-
 liquam in aruibus; pustule et uulniam sunt. et fetus femineus
 erit. Causa abortiendi sepe aut de infirmitatibus est. aut de
 extioribus. De infirmitatibus; in uiscosa humiditate in uulniam.

eorum nimis est calida et sicca, et incensua cum autem ad etatem
 ueniatur, calor, minoratur et temperatur aut ex diete mutati-
 one in temperamento nimis frigide. Vnde quidam adolescentuli
 feminarum tantum sunt generatiui. Sed in etate perfecta masculos ge-
 5 nerant, et econtra. Causa est. Complexio enim eorum et testiculorum in ado-
 lescentia frigida est et humida. In iuuentute et senectute
 calefit, et parum desiccatur. Ideoque masculi generantur. Aliquando ex mu-
 tatione est diete. Oportet in hoc loco dicatur, unde dubitatur. Sig-
 nificatio scilicet in grauida sit, uel non mulier. Sentit masculus dum coniun-
 10 gitur matricem uirgam suam desuggentem, sicut sanguissugis¹ desu-
 git sanguinem neque sperma matricem egreditur, et mulier os uul-
 ue clausum et coniunctum sentitur, sine apostemate, et duricie
 uulue precedentibus quod ex concupiscentia est matricis, ad ardo-
 rem recipiendi masculi spermatis. Aliquando femine parum rigorem
 15 patiuntur, in coniunctione et dolore in umbilico inferiore
 pertingentem, usque ad matricem. Item. Menstrua non currunt ex con-
 suetudine, neque masculum uidetur mulier concupiscere. In
 maxillis color uenarum est uiridis, et duriores sunt mamille quam so-
 leant esse. Albedo in oculis earum est liuida uiriditati contigua
 20 facies similis, lentiginosa quoque est abominationem uirtutis
 appetitiue defectionem, et malorum ciborum desiderium habent.
 Certificatur mulier concepisse, de his que yprocras in aphorismo dixit.
 Da inquit mulieri mellicratum in ora somni. Si circa umbili-
 cum torturam paciatur, concepisse cognoscitur. Si non econtrario. Melli-
 25 cratum hoc facit quia uentositatem et inflationem gignit
 et uulua cum recto intestino comprimit, ut uentositas non transe-
 at, sed potius circueat, et torturam faciat. Mellicratum de cru-
 do melle ut uentositatem generet. Si uis certificare fetus
 masculinum esse. Color mulieris pulcher est, motus leuior uen-
 30 ter rotundus, totus color corporis rubicundus. Si color fetidus,
 motus tardus, uenter longus, in facie lentigo habeatur, et a-
 liquando in cruribus pustule et uulnera fiunt, et fetus femineus
 erit. Causa abortiendi sepe, aut de interioribus est, aut de
 exterioribus. De interioribus propter uiscosam humiditatem in uulua,

¹ sanguisuga

que fetū labricat. aut ex mala qyloe uulue. qz ut defi-
 at ctenua sic febr. aut ex uulue apsternate. aut ex
 nimio cursu menstruoy in qceptione. Vñ fetū mit-
 menti uenit mui. i mouit. anaturaq; expellit. de exp-
 tionib; sic saltu clamore nimio. timore. iracōdia. leti-
 ca. Que nimia si sint. i subita. Olutatio est ctenua aut
 expautione siue casu in uentre seu dorso. aut ex ca-
 tartico aut p^r nigritudine aut ex nimio cursu san-
 gnis. de aliquo membro corpis. Duricies parturendi
 aut ex matre. aut ex fetu. aut ex secunda q tang.
 aut de aliq re extiori. Ex matre si nimis cōsa. aut
 uulua ei parua. aut uirgo aut tumida. aut debi-
 lis. ut fetū expellere n̄ possit. aut si apstema in uul-
 ua habuerit. siue aliā passionē. aut in m̄bro aliquo
 alio. aut si n̄ in tēpore alio part^r exierit. Ex fetu si in-
 mus magnū ut gñus fuerit aut parū leuis. ut ad inferio-
 ra n̄ descendat. aut si magnū caput aut duo capita habu-
 rit. aut mortuus fuerit. aut si plures sint. Quidā enī di-
 cunt se uidisse mulierē. v. peperisse. Tres aut. iiii. multi
 uidere. Aut si fet^r n̄ sed qd oportet exierit. Caput enī fet^r
 exire debet fet^r p^r. i man^r ei iuxta costas extensas. aut
 pedes p^r. sed n̄ distorti. Si alit^r n̄ exierit. s; qd oportet
 ex scima. aut si n̄ incidat ex gñitudine sua. aut si ante te-
 pus se scindat. aut si nimis subtilis sit ex causa extiore si-
 cut ex frigido aere. uulua qstringente. i coagulante.
 aut calido aere corp^r rarificante. i uitate deficiente
 ut fetū nequeat expellere. In his omib; si mulier
 stermitatione patiat. adiuuat facilitatē partus.
 Sic ypoct^r in apho. testat. Que inqt passionē uulue pa-
 tiat. i subita stermitatio uenerit. bonū est. signū.
 Dicunt obstetces qz parturire femina longū est. S;
 dolor debilis. Masculū dolor acut^r. s; uelox. Si de mu-
 liere ante partū sang^r exeat. durior erit partus.
 Si moiet. facilior.

De mamillis. s.

De mamillis.

que fetus la\|v\|bricat, aut ex mala complexionē uulue, quia uirtus defi-
 cit contentiua sicut febris, aut ex uulue apostemate, aut ex
 nimio cursu menstruorum in conceptione. Vnde fetus nutri-
 mentum uenit minus et moritur, a naturaque expellitur. De ex-
 5 terioribus sicut saltu clamore nimio, timore, iracundia, leti-
 cia. Quę nimia si sint et subita. Mutatio est continua aut
 ex percussione siue casu in uentre seu dorso, aut ex ca-
 tartico aut post magnitudinem aut ex nimio cursu san-
 guinis, de aliquo membro corporis. Duricies parturiendi
 10 aut ex matre, aut ex fetu, aut ex secundina contingit,
 aut de aliqua re exteriori. Ex matre si nimis crassa, aut
 uulua eius parua, aut uirgo aut tumida, aut debi-
 lis, ut fetus expellere non possit, aut si apostema in uul-
 ua habuerit, siue aliam passionem, aut in membro aliquo
 15 alio, aut si non in tempore alio partus exierit. Ex fetu si ni-
 mis magnus uel grossus fuerit aut parum leuis, ut ad inferio-
 ra non descendat, aut si magnum caput aut duo capita habu-
 erit¹, aut mortuus fuerit, aut si plures sint. Quidam enim di-
 cunt se uidisse mulierem .v. peperisse. Tres aut .iiiiior. multi
 20 uidere. Aut si fetus non sed quod oportet exierit. Caput enim fetus
 exire debet fetus prius, et manus eius iuxta costas extensas, aut
 pedes prius, sed non distorti. Si aliter non exierit sed quod oportet
 ex secundina, aut si non incidatur ex grossitudine sua, aut si ante tem-
 pus se scindat, aut si nimis subtilis sit ex causa exteriori si-
 25 cut ex frigido aere, uuluam constringentem et coagulantem,
 aut calido aere corpus rarificante et uirtute deficientem
 ut fetus nequeat expellere. In his omnibus², si mulier
 sternutationem³ patiat, adiuuat facillitatem partus.
 Sicut yprocras in aphorismo, testatur. Que inquit passionem uulue pa-
 30 titur, et subita sternutatio⁴ uenerit, bonum est, signum.
 Dicunt obstetrices quia parturire feminam longum est. Sed
 dolor debilis. Masculum dolor acutus, sed uelox. Si de mu-
 liere ante partum sanguis exeat, durior erit partus.
 Si moretur, facilius. *De mamillis.* \xli/

¹ habuerit

² omnibus

³ sternutationem

⁴ sternutatio

Passio in mulieribus aut uniuersalis est. q̄ in eis sic malis
 nascit̄ m̄bris extiorib; mala cōplexio. apostemata ⁊ similia
 ue intelligēt sic alias dixisse nos meminum. aut p̄pria
 est sic calidū apostema nascens in ipsis ex coagulatiōe
 lactis. Qd̄ ex dolore intelligit̄ duricieq; ⁊ rubore. Si
 sanḡ coagulat̄ sic intelligit̄ ex duricie. ⁊ paruo tu-
 more ⁊ sanḡm̄ dū mulget̄ ostensione. Dixit quoq;
 ypoctas hec manū significare. Galienus eum ue-
 rū dixisse facit̄. n̄ tamen semper s; raro. cū sumus
 sanḡm̄ ad cerebrū ascendit. Aliqñ patiunt̄ mamil-
 le ut una. ⁊ ambe c̄thant̄ in ḡuiditate. Vñ significa-
 tur nocumtū fet̄. aut abortiuū. Si una ḡthar̄ ⁊ ge-
 minū fiunt. unū abortiendū erit. Si dextra masculus
 ⁊ sinistra. femina abortiet. Causa ḡthendi. q̄ sanḡm̄
 minuit̄ in uenis ad mamillā tendent̄ a m̄stris. Itē
 sanḡm̄ ab omnib; m̄bris semp̄ ad uulnā descendit
 p̄ labore nat̄. ad expellendū fetū. Ergo ⁊ a mamil-
 lis. Aliqñ patiunt̄ uulnā in ḡuidationē. duricie. dolo-
 rē significantē in genib; . coris. oculis. sic ypoct̄ dixit.
 Causa doloris. q̄ sanḡm̄ augm̄tat̄. ⁊ multiplicat̄ in ma-
 millis. cū nata eū expulerit. aut in inferiora corpis
 aut in superiora expellit. Si inferiora patiunt̄ core-
 genua. Si superiora ~~est~~ obtalmia. ⁊ passiones ocu-
 loꝝ **ALIAS. De coris. xlii**

Si aut̄ utq; d̄tha
 ⁊ unū sit l̄ge
 unū fet̄ oia abs
 r̄tunt̄

Nochi
 r̄s.
 p̄

Passiones in cocu ⁊ pedib; s̄t sc̄a. artetica. hec pas-
 sio em̄ in ḡcathenatione nascit̄ corariū. differt a pa-
 sione artetica. q̄ dolor hui⁹ in corariū ē ossib; extiorib;
 descendens usq; ad ḡcathenationē genuū. ⁊ aliqñ
 in calcaneū ⁊ extremitate pedū. ab extranea par-
 te. Nascit̄ aut̄ de humouib; grossis ⁊ sanguinolentis
 aut ḡllis ⁊ flegmaticis. in ḡcathenatione corarum
 inclusis. Aliquando in c̄cathenatione sua separant̄
 cora. p̄t̄ macie uiscositate. Quo si diu moiet̄ pedes
 c̄trahunt̄. ⁊ claudicatio subsequit̄. Pedes em̄ n̄ abis

Passio in mulieribus, aut uniuersalis est, quia in eis sicut in aliis nascitur menbris exterioribus mala complexio, apostemata et similia. Quę intelligentur sicut alias dixisse nos meminimus, aut propria est sicut calidum apostema nascens in ipsis ex coagulatione lactis. Quod ex dolore intelligitur, duricieque et rubore. Si sanguis coagulatus sit intelligitur ex duricie, et paruo tumore et sanguinis dum mulgetur ostensione. Dixit quoque ypcras, hec maniam significare. Galienus eum uerum dixisse fatetur, non tamen semper sed raro, cum fumus sanguinis ad cerebrum ascendit. Aliquando patiuntur mamille ut una, uel ambe contrahantur in grauiditate. Vnde significa-

* Si autem utraque contrahatur et unus sit uel geminus fetus omnia abortiuntur

tur nocumentum fetus, aut abortiuus. * Si una contrahatur et gemini fuerint¹, unus abortiendus erit. Si dextra, masculus.

Si sinistra, femina abortietur. Causa contrahendi, quia sanguis

minuitur in uenis ad mamillam tendens a menstruis. Item sanguis ab omnibus menbris semper ad uulnam descendit propter laborem nature, ad expellendum fetum. Ergo et a mamillis. Aliquando patiuntur uulnera in grauiditionem, duriciem, dolorem significantem in genibus, coris², oculis, sicut ypcras dixit.

Causa doloris, quia sanguis augmentatus, et multiplicatus in mamillis, cum natura eum expulerit, aut in inferiora corporis aut in superiora expellit. Si inferiora patiuntur coxe,

* och genua. Si superiora * obtalmiam, et passiones oculorum alias. *De coxis.* \xlii/

Passiones in cocis³ et pedibus sunt scia, artetica. Hęc passio enim in concathenationem nascitur coxarum. Differt a passione artetica, quia dolor huius in coxarum est ossibus exterioribus descendens usque ad concathenationem genuum, et aliquando in calcaneum et extremitate pedum, ab extranea parte. Nascitur aut de humoribus grossis et sanguinolentis aut grossis et flegmaticis, in concathenatione coxarum inclusis. Aliquando in concatenatione sua separantur coxa, propter materie uiscositatem. Quo si diu moretur pedes contrahuntur, et claudicatio subsequitur. Pedes enim non cibis

¹ fuerint

² coxis

³ coxis

reficiuntur ut oportet. Vñ q̄thant necesse est. Idō ypoct̄
 in ap̄ho. Qui dolent inq̄t in coris. si dolor se plongaue
 rit. ⁊ core disecatentent. necesse ē pedes c̄trahantur. ⁊
 fiat homo claudus. Plurimū h̄ fit in partib; sinistris. ⁊
 dolor est ⁊ tumor q̄ in ḡcatenatione m̄broꝝ nascunt̄. A
 liq̄n in ḡcatenatione m̄broꝝ pedū sic calcaneo ⁊ maxi
 me digitorū pollicib; ⁊ podagra uocat̄. Si in c̄catena
 tione genuū manuū ⁊ cubitorū. sola artetica uocat̄. Na
 ct̄ aliq̄n in c̄catenatione maxillarū. ⁊ auricularū col
 li epatis ⁊ splenis. ut causa eius intelligi n̄ possit. Cui
 causa c̄catenatio est defecta. ad quā implenda ⁊ ex
 tendenda descendit humorū materia. ut m̄bra exten
 dat ⁊ eorū ligam̄ta nimū doloꝝe ibi factura causa
 magnitudinis doloꝝis ē duplex. una q̄ neruū ligam̄
 ta sunt sensibilia. ⁊ mat̄ia cū in ḡcauitate ḡcatena
 tionis m̄broꝝ descendat. n̄ cito dissoluit̄. p̄t̄ duriciem
 illoꝝ locoꝝ. in h̄t ubi moueat ⁊ currat. sic molliora
 m̄bra. Huius passionis pars in dolore est patior. podag
 causaq; mat̄ia podagrica. in parua descendit m̄bra.
 ⁊ pollicis. Quorū ḡcatenatio parua est. ut mat̄ia p̄t̄
 paruitate sui capere nequeat si multa sit. Vñ numi
 um extendunt ⁊ dolor augm̄tat̄. Si descendat hec
 mat̄ia in maiora m̄bra sic coras diuidit̄ ipsa utpote
 in magna n̄ extundunt. neq; dolor ita magnificatur.
 D̄fectio c̄catenationis m̄broꝝ aut natal̄ est ex quo fac
 tus est homo. ⁊ unciū sumens a parentela aut ex la
 bore nimio ubi fatigata ē c̄catenatio. maximeq;
 pollicū aut ex mutatione nimia eidē c̄catenatiois.
 aut ex percussione locū q̄ ḡcatenationis incendente
 inq̄ humores descendunt. aut q̄ in p̄ncipalib; m̄bris
 sunt. q̄ ad ipsam eos expellunt aut p̄t̄ labore nimio
 um sic equitare multū. ⁊ coitū. Quē causa hunc
 morbo gn̄ando ē passima. maxime si p̄t̄ saturita
 te cibi ueniat. Vnde ypoct̄ in ap̄ho. Pueri inq̄t ⁊

reficiuntur ut oportet. Vnde contrahantur necesse est. Ideo ypocras
 in aphorismo. Qui dolent inquit in coxis, si dolor se prolongauerit,
 et coxe disconcatentur, necesse est pedes contrahantur, et
 fiat homo claudus. Plurimum hoc fit in partibus sinistris, et
 5 dolor est et tumor qui in concatenatione membrorum nascuntur. Ali-
 quando in concatenatione membrorum pedum sicut calcaneo et maxi-
 me digitorum pollicibus et podagra uocatur. Si in concatena-
 tione genuum manuum et cubitorum, sola artetica uocatur. Nas-
 citur aliquando in concatenatione maxillarum, et auricularum col-
 10 li epatis et splenis, ut causa eius intelligi non possit. Cuius
 causa concatenatio est defecta, ad quam implendam et ex-
 tendendam descendit humorum materia, ut membra exten-
 dat et eorum ligamenta nimium dolorem ibi factura causa
 magnitudinis doloris est duplex, una quia nerui ligamen-
 15 ta sunt sensibilia, et materia cum in concavitatem concatena-
 tionis membrorum descendat, non cito dissoluitur, propter duriciem
 illorum locorum et non habet ubi moueatur et currat, sicut molliora
 membra. Huius passionis pars in dolore est patior¹, podagra,
 causaque materia podagrica, in parua descendit membra,
 20 id est pollices. Quorum concatenatio parua est, ut materia propter
 paruitatem sui capere nequeat si multa sit. Vnde nimi-
 um extenduntur et dolor augmentatur. Si descendat hec
 materia in maiora membra sicut coxas diuiditur ipsa utpote
 in magna non extenduntur, neque dolor ita magnificatur.
 25 Defectio concatenationis membrorum aut naturalis est ex quo fac-
 tus est homo id est incium fumens a parentela aut ex la-
 bore nimio ubi fatigata est concatenatio, maximeque
 pollicum aut ex mutatione nimia eiusdem concatenationis,
 aut ex percussione locum etiam concatenationis incidente
 30 in quam humores descendunt, aut quia in principalibus membris
 sunt, que ad ipsam eos expellunt aut propter laborem nimi-
 um sicut equitare multum, et coitum. Quę causa huic
 morbo generando est passima², maxime si post saturita-
 tem cibi ueniat. Vnde ypocras in aphorismo. Pueri inquit et

¹ potior

² pessima

ypo. muliere
 qd n̄ st̄ podagre
 ē instrua uidean
 recessisse qd hu
 ores illi in cor
 ore suo adunati
 ent cū instruis.
 L. vidi iqt̄ mu
 ere podagre n̄ in
 struosam qd ex
 illima oris dieta
 n̄ se abstineat

eunuchi n̄ st̄ podagra. Qd̄ c̄seq̄t̄. qd̄ coitu n̄ utunt̄. hec
 em̄ causa huius morbi put̄ dixi est maxima. Dixit galus
 sup̄ h̄c aphor. Et si eunuchi n̄ noceant. talit̄ dictant̄.
 ut corpora humorib; impleant. sic nimius est cib; et po
 tus. ebrietas. quies. et suauitas. mundificandi corporis
 negligencia. Que omnia st̄ podagre causa. S; pueros
 numqua uidi podagros. nisi quod dolore artetū in ma
 nib; siue genibus hant̄ ex uicinitate pedū. h̄c ypoes
 in alio apho. Passio podagre plurimū mouetur in
 autūno. et uere. S. sup̄ h̄c aphor. In uere p̄t̄ modica
 ta dieta. et ḡsa in hieme accepta. un̄ humores in eorū
 corpib; adunati. cū ueris tēp̄ uenerit liq̄ fiunt. et cur
 rentes m̄bra p̄ugant. et in eis nocitura st̄. dein̄ expel
 lunt ad debilioza m̄bra hunc morbo apparata. In au
 tumno adunant̄ humores multi in corpore p̄t̄ mul
 tos fruct̄ cōmestos in estate. Cū aut̄ autūnus uenit
 et humores augmentati st̄. decurrunt i m̄bra debilia
 put̄ dixi. Aliquando podaḡ ē ex parentela. vbi gr̄a.
 S; i sint q̄da m̄bra in corporib; patrū debilia. fiunt
 in filiis similia. qd̄ m̄broz fundamta ex sp̄mate st̄
 facta. Sp̄ma aut̄ in corporib; huius mori mixtu ē cū
 humorib; huius qd̄ morbi huius st̄ ḡnatiui. et fili qd̄ ex sp̄
 mate ḡnat̄. In h̄c morbū incidat apparat̄ qd̄ in eis
 pedes debiles st̄ natalit̄. et similit̄ om̄e m̄brū debi
 le morbo. ē apparatū. qd̄ nata hos humores mandat
 ad ipsū. Ideoq; cū m̄bra corpis sepe infirma uidi
 et sepe humores recipi. intellige debilioza eē oibus
 m̄bris corpis. et oib; succurr̄ aliis. Aliq̄n̄ dolor ar
 tetis et podag nascunt̄ ex tristitia. anḡtia. uigi
 lia. et aliis animę accidētib; qd̄ humores inuiciora
 corporis mouentur. et in hanc cōtentionē debi
 le mittunt̄. Vniuersalit̄ aut̄ dico qd̄ artetis do
 lor. et podag atq; scia. Plurimū nascunt̄ cū a
 bo et potu homines implent̄. et q̄sunt̄. et coitu

eunuchi non sunt podagrici. Quod consequitur, quia coitu non utuntur. Hęc enim causa huius morbi prout dixi est maxima. Dixit galus [Item] ypocras, mulieres [in]quit non sunt podagrice [nisi] cum menstrua uidean- [tur] recessisse quia hu- [m]ores illi in cor- [p]ore suo adunati [emitt]entur cum menstruis. [Ga]lienus. Vidi inquit mu- [li]erem podagricam et tamen [men]struosam quod ex [pe]ssima contigit dieta [qua] non se abstineat

15 enim causa huius morbi prout dixi est maxima. Dixit galus super hunc aphorismum. Et si eunuchi non noceant, taliter dictantur, ut corpora humoribus impleant, sicut nimius est cibus et po- tus, ebrietas, quies, et suauiditas, mundificandi corporis negligentia. Que omnia sunt podagre causa. Sed pueros numquam uidi podagricos, nisi quod dolorem artetricum in ma- nibus siue genibus, habeant ex uicinitate pedum. * Item ypocras in alio aphorismo. Passio podagre plurimum mouetur in autumno, et uere. Galienus super hunc aphorismum. In uere propter inordina- tam dietam, et grossam in hieme acceptam, unde humores in eorum corporibus adunati, cum ueris tempus uenerit liquefiunt et cur- rentes menbra pungant, et in eis nocitura sunt, deinde expel- lunt ad debiliora menbra huic morbo apparata. In au- tumno adunantur humores multi in corpore propter mul- tos fructus commestos in estate. Cum autem autumnus uenerit et humores augmentati sunt, decurrunt in menbra debilia prout dixi. Aliqndo¹ podagra est ex parentela. Verbi gratia. Si sint quedam menbra in corporibus patrum debilia, fiunt

20 in filiis similia, quia membrorum fundamenta ex spermate sunt facta. Sperma autem in corporibus huiusmodi mixtum est cum humoribus his, qui morbus huius sunt generatiui, et filius quod ex sper- mate generatur. In hunc morbum incidat apparatus quia in eis pedes debiles sunt naturaliter, et similiter omne membrum debi-

25 le morbo, est, apparatus, quia natura hos humores mandat ad ipsum. Ideoque cum menbra corporis, sepe infirma uideris et sepe humores recipi, intellige debiliora esse omnibus menbris corporis, et omnibus succurrunt aliis. Aliquando dolor ar- teticus et podagra nascuntur ex tristitia, angustia, uigi-

30 lia, et aliis anime accidentibus, quia humores in interiora corporis mouentur, et in hanc concatenationem debi- lem mittuntur. Vniuersaliter autem dico quia arteticus do- lor, et podagra atque scia. Plurimum nascuntur cum ci- bo et potu homines implentur, et quiescunt, et coitum

¹ Aliquando

sepe operant. et nimium maxime per cibum. Hec autem in-
bra nascuntur aut accidentaliter sunt debiliora. Olatia
unum morbum est aut sanguinolenta ex tumore rubore. et
doloze intelligentia et pulsatione nimia. uivamtu
que res est actualiter frigida supposita et eo quod cum die-
ta sunt sanguinis generativa. aut est colica et ex nimio do-
lore intelligitur et citumitate coloris. et paruitate tumo-
ris. Dieta uero infirmi generativa colere rubee sunt. In-
uat res frigida supposita. Aut metacolia quia ex luv-
ditate coloris est intelligi. et duricie. cui uivamtu
calida. et humida. Infirmi antioz dieta colore nigre fu-
it generativa. Aut flegmatica ex albedine coloris par-
uitate tumoris. et doloze intelligenda. Sed tam in qca-
uitate qcatenationis sensa. Inuat aut res actualiter
calida supposita. Dieta infirmi sunt que flegma generat.
¶ De viscoso flegmate nascitur si in qcatenatione more-
tur augmentatum. ex qstitudine et viscositate et tan-
de lapis generatur sic in uesica nascitur. Ad cui ita fit incu-
rabile est. Aliquod nascitur ex matia putidoy humoroy
comixta quod de diuisitate sigconu intelligitur. Sed hu-
modi passiones durus intellectus est et obscurus. Cuius cau-
sa est multifaria sic diximus. Vnde difficulte sanantur. Opor-
tet autem te intelligere aptema nascens in qcatenati-
one sanie colligere. quia humiditas eius est viscosa. Cui
aut augmentatur ut caro circudans qcatenatione
infundatur. pustule generantur sic in corporibus yposarta
habentibus. Si uero aptema et tumor in yodag dies mo-
rat quadraginta. qescit si in q. matia sit gilla. Si
enim subtilis sit. nimis moratur. Hec sunt sigcones morboy p-
sentiu. que in quolibet mibroy fit inciozuo.

- .i. De sigcoe nunciatura.
- .ii. De sigcoe plenitudinis et dñatione humoroy.
- .iii. De sigcoe ypria morbi futi passiones nunciatura.
- .iiii. De sigcoe tyroy morbi.

sepe operantur, et nimium maxime post cibum. Hęc autem men-
bra naturaliter, aut accidentaliter fiunt debiliora. Materia
unde morbus est, aut sanguinolenta ex tumore, rubore, et
dolore, intelligentia et pulsatione nimia, iuuamentum
5 que res est actualiter frigida superposita et eo contrario cuius die-
ta fiunt sanguinis generatiua, aut est colerica et ex nimio do-
lore intelligitur et citrinitate coloris, et paruitate tumo-
ris. Dieta uero infirmi generatiua, colere rubee, fuit. Iu-
uat res frigida superposita. Aut melancoliam quam ex liui-
10 ditate coloris est intelligi, et duricie, cuius iuuamentum res
calida, et humida. Infirmi anterior dieta colore nigre fu-
it generatiua. Aut flegmatica, ex albedine coloris, par-
uitate tumoris, et doloris intelligenda. Sed tamen in conca-
uitate concatenationis sensa. Iuuat autem res actualiter
15 calida superposita. Dieta infirmi fuit que flegma generat.
Quod de uiscoso flegmate nascitur, si in concatenatione more-
tur auumentatum, ex grossitudine et uiscositate eius tan-
dem lapis generatur, sicut in uesica nascitur. Quod cum ita fit, incu-
rabile est. Aliquando nascitur ex materia putridorum humorum
20 commixta, quod de diuersitate significationum intelligitur. Sed huius
modi passiones durus intellectus est et obscurus. Cuius cau-
sa est multifaria sicut diximus. Vnde difficulter sanantur. Opor-
tet autem te intelligere apostema nascens in concatenati-
one sanem colligere, quia humiditas eius est uiscosa. Cum
25 autem augmentatur ut caro circumdans concatenationem
infundatur, pustule generantur, sicut in corporibus yposarcam
habentibus. Si uero apostema et tumor in podagra dies mo-
ratur quadraginta, quiescit, si inquam materia sit grossa. Si
enim subtilis sit, nimis moratur. Hęc sunt significationes morborum pre-
30 sentium, qui in quolibet membrorum sunt interiorum.

.i. De significatione nunciatiua.
.ii. De significatione plenitudinis et dominatione humorum.
.iii. De significatione propria morbi futuri passiones nuntiatiua.
.iiii. De significatione temporum morbi.

v d e sigcoē acuta ⁊ diu tam morbi.

vi d e intelligentia crisi ⁊ ei causa.

vii d e qua p̄gatione crisis ueniat.

viii d e ymera crisi.

iiii d e sigcoē nunciantē crisi.

x d e sigcoē pessime mortis nunciatiua.

xi d e sigcoē mortis ul' salutis.

xii d e sigcoē q̄salus ul' mors infirmi possit p̄uideri.

Sigcoē nū.
tua.

In intellect' sigconu *De sigcoē nūciatiua. capit. i. capit. i.*

futarū rerū. n̄ mūi uiuamti. q̄ scire sigcoē p̄sen-
tū morboꝝ. magisq; credendū est uiuare cū dignū
sit scire. Sigcoē ergo nunciatiua quedā morbū de-
nūciat. ⁊ h̄ in sanis est corpib'. quedā salute morbi
aut molestatione ⁊ pessimitate. aut p̄ditione. Que-
tra in infirmis s̄ corpib'. Si medic' morbi nascitū
sit p̄uidus. dieta ⁊ medicina opat' un' morb' q̄thar.
⁊ sanū corp' scdm̄ sua natam custodiat. Si uero in-
telligat qd' infirm' morbū euadat. fit in eo medican-
do. fid'. secur'. ⁊ sollicit'. S; p̄uidens qd' infirm' mortuus
sit. de nulla in eo medicina se intromittat. Vñ mag-
nū est medico uiuamti. Si enī p̄uiderit ⁊ nūciaue-
rit. ab omib' de sua medicina amabit sibi q̄sidentib'.
⁊ bonā famā hic p̄merebit. in futō mercede habitu-
rus. *De sigcoē plenitudinis ⁊ dnatōe humoroz.*

ōe plenitudinis
tione humoroz.

Significō q̄nūciat q̄lis morb' sanis corpib' sit fu-
tur'. quedā unūsal' quedā particularis. Unūsal'. cū
una sigcoē infirmitates nūciant' multe. h̄ autē
humoz corporis monstrat plenitudinē. ⁊ eorūdem
corruptionē. Particularis uero uno iudicio unde
morbū ostendit. Nos aut' ab unūsal' incipiam' sig-
nificōe. q̄ in humoroz ē plenitudine ⁊ corruptione.
P̄lenitudinis causa est multa. cibi ⁊ pot' q̄ntitas ex-
ercitioꝝ ⁊ balneoꝝ negligentia multa. q̄el' ⁊ sua-
uitas ⁊ quib' coꝝpe plures adunant' humores q̄

v De significatione acuti et diu tamen morbi.

vi De intelligentia crisi et eius causa.

vii De qua purgatione crisis ueniat.

viii De ymera crisi.

5 viiii De significatione nunciantur crisin.

x De significatione pessimę mortis nunciatiua.

xi De significatione mortis uel salutis.

xii De significatione qua salus uel mors infirmi possit preuideri.

Intellectus significationum *De significatione nunciatiua, capitulum .i.*

10 futurarum rerum, non minus iuuamentum, quam scire significationem presentium morborum, magisque credendum est iuuare cum dignius

sit scire. Significatio ergo nunciatiua quędam morbum de-

nuntiat et hoc in sanis est corporibus, quędam salutem morbi

aut molestationem et pessimitatem, aut perdicionem. Quę

15 tria in infirmis sunt corporibus. Si medicus morbi nascituri

sit prouidus, dietam et medicinam operatur unde morbus contrahatur,

et sanum corpus secundum suam naturam custodiatur. Si uero in-

telligat quia infirmus morbum euadat, fit in eo medican-

do, fidus, securus, et sollicitus. Sed preuidens quia infirmus moriturus

20 sit, de nulla in eo medicina se intromittat. Vnde mag-

num est medico iuuamentum. Si enim preuiderit et nunciaue-

rit, ab omnibus de sua medicina amabitur sibi confidentibus,

et bonam famam hic promerebitur, in futuro mercedem habiturus.

De significatione plenitudinis et dominatione humanorum.

25 **Significatio qua nunciatur qualis morbus sanis corporibus sit futurus,**

quędam uniuersalis quędam particularis. Vniuersalis, cum

una significatione infirmitates nunciantur multę. Hoc autem

humorum corporis monstrat plenitudinem, et eorundem

corruptionem. Particularis uero uno inditio unde

30 morbum ostendit. Nos autem ab uniuersali incipiamus sig-

nificatione, quę in humorum est plenitudine et corruptione.

Plenitudinis causa est multa, cibi et potus quantitas ex-

ercitiorum et balneorum negligentia multa quies et sua-

uitas et quibus \in/ corpore plures adunantur humores quam

dissoluant. Et si humores illi de cibo nati sūt laudabili
 q̄ plurimū inueniunt in hominib⁹ poros corporis clausos
 habentib⁹; p̄t paruitatē humorū que ab ipso dissolu-
 tur. s̄ sup̄ scđam partem ep̄idumie. Qui sepe ⁊ mul-
 to laborauerit tēpore. ⁊ die om̄i ut labore incidit. ⁊
 multū uinū biberit. Labor autē in suo tēpore sit dū
 si morbi in ei corpore sūt gnandi. Peior ⁊ durior erit
 morib⁹; ū colā ⁊ uiscosū flegma adunant. q̄ quorū q̄n-
 titas est multa. Corruptio autē humorū ex multitudine
 est illaudabilū ciborū malos chumos gnantū. De q̄b⁹; in
 corporib⁹; p̄t remanet q̄. dissoluat plenitudo in corpe aut
 scđm q̄ uasa ⁊ ccauitas habeat. aut scđm cōparationē
 uirtutis que scđm uasa sūt. multitudo ē humorū in ue-
 nas ⁊ arterias. implens eas p̄t q̄. capiant ⁊ extendens sic
 uidet cū utres humiditate impleant. q̄ plurimū est ex
 sanguine ⁊ spū. Signū eorū q̄ corpe apparet pleniū. ⁊
 uenę tumide ⁊ extense. color corporis rubens tact⁹ calid⁹
 neq; sicut in balneo neq; in calido aere. h̄ enī mouet sā-
 guinē in corpe extē ⁊ uenę implent. Vñ color rubens
 fit. ⁊ tact⁹ calid⁹. pigrescunt ⁊ emollunt ⁊ extendunt
 alant. sensus t̄batur. aliquñtūlū memoria ḡuat. aliquñ-
 do ⁊ sanḡ effluit de narib⁹; solutionē h̄t uentris. die-
 ta fuit antea uñ plenitudo sit orta. Sōl mult⁹ ḡuita ^{sup-9}
 ⁊ dolor in capite. quib⁹; plenitudo corporis significatur
 ea que scđm uasa est. ⁊ est signū sanḡnis. ⁊ si sōment
 uñ anima letificet. ⁊ color fuerit rubens. p̄t plenitudo
 sanḡnis certificat. plenitudo q̄ scđm cōparationē uir-
 tutis. uirt⁹ est defecta neq; ualet ferre humores corporis. ⁊
 si sunt pauci sentit in corpe ḡuitas sine apparitione
 plenitudinis aliqua sine dolore ⁊ nocum̄to. Quia enī
 illa uere ex mal⁹ est humorib⁹; h̄ plenitudo aut ad cō-
 parationē uirtutis aiatē que mouet corpe uñ ḡuat in-
 mū ⁊ imbra indurant ad modū aut ad cōparationem

dissoluantur. Et si humores illi de cibo nati sunt laudabili
quam plurimum inuenimus in hominibus poros corporis clausos
habentibus propter paruitatem humorum que ab ipso dissolui-
tur. Galienus super secundam particulam epydimię. Qui sepe et mul-
5 to laborauerit tempore, et die omni ut labore inciderit, et
multum uinum biberit. Labor autem in suo tempore sit diuer-
si morbi in eius corpore sunt generandi. Peior et durior erit
morbus ubi colera et uiscosum flegma adunantur, quia quorum quan-
titas est multa. Corruptio autem humorum ex multitudine
10 est illaudabilium ciborum malos chimos generantium. De quibus in
corporibus plus remanet quam dissoluatur plenitudo in corpore aut
secundum quod uasa et concauitas habeat, aut secundum comparisonem
uirtutis que secundum uasa sunt, multitudo est chimorum inter ue-
nas et arterias, implens eas plus quam capiant et extendens sicut
15 uidetur cum utres humiditate impleantur, quod plurimum est ex
sanguine et spiritu. Significatio eorum quia corpus apparet plenum, et
uenę tumideę et extenseę, color corporis rubens tactus calidus
neque fuit in balneo neque in calido aere. Hoc enim mouet san-
guinem in corpus exterius et uenę implentur. Vnde color rubens
20 fit, et tactus calidus, pigritantur et emolliuntur et extenduntur
alant, sensus turbatur, aliquantulum memoria grauatur, aliquan-
do et sanguis effluit de naribus, solutionem habet uentris, die-
ta fuit antea unde plenitudo sit orta. Somnus multus, grauitas
et dolor in capite, quibus plenitudo corporis significatur
25 ea, que secundum uasa est, et est significatio sanguinis, et si somnient
unde anima letificetur, et color fuerit rubens, plus plenitudo
sanguinis certificatur, plenitudo que secundum comparisonem uirtu-
tis, uirtus est defecta neque ualet ferre humores corporis, et
si sunt pauci sentitur in corpore grauitas sine apparitione
30 plenitudinis aliqua sine dolore et nocumento. Materia enim
illa uere ex malis est humoribus, hęc plenitudo aut ad com-
parationem uirtutis animatę que mouet corpus unde grauatur ni-
mium et membra indurantur ad modum aut ad comparisonem

nascatur uirtutis. aut a digestionē deficiat cibi q̄ homo
 accipit. ⁊ supfluitas in corpore remaneat. que uirtu-
 te genat. Et si illa abundantia n̄ adeo ē multa ut
 corp̄ impleat. Intelligit aut̄ ex pigritia ⁊ ḡuitate ⁊
 desidiū cibi defec̄tione. ⁊ uidet in somnis q̄si ḡue pon-
 dus habeat in collū. Urina est indigesta. ⁊ somni. ⁊ si-
 dor mult. s; tñ sine rubore ⁊ tumore. ⁊ corporis exten-
 sione pulsus n̄ magnū. q̄a chum̄ h̄ faciens n̄ ē mult. ut
 corp̄ impleat. mult. tñ ē ad uirtutis deficientis cōparan-
 onem ut nequeat continere. Corruptio humorū si mali
 humores corp̄is sc̄dm̄ sanḡne s̄t. intelligit̄ ex siḡcōib̄
 ille q̄b; ⁊ corporis plenitudo q̄ sc̄dm̄ uasa fuit. S; habet
 alia ut in corporib̄ eorū humiditas appareat citius uenē
 plene. pulsus diuisus. parū habens magnitudinis. In ore
 dulcedo sentit. s; tñ q̄ sanḡs est ⁊ cōmixtione aliorū
 humorū n̄ libabit̄. dulciōr ille cū amaritudine aut sal-
 situdine omiscet. Et etiā a cōdine corp̄is febricitat. ⁊ aliqui
 pustule apparent diēta hominis calida ⁊ humida si-
 ut sic carnes ⁊ res dulces. Si etas sit adolescentia. ⁊
 regio austrina. tēp̄ ū uernū magis certificat̄ ex d̄na-
 tione eē sanguinis. Iterū si in somno reni rubea uide-
 at. que odori sit fetida. aut q̄si dulcia comedat cū a-
 cōdine. amaritudine aut salititudine cōmixta sit cer-
 cior res ista cū h̄e significationes appareant signifi-
 cat̄ur synoch. flegmones. uariolę morū pestilential. si-
 nantia. sanḡnis sp̄uta. ⁊ enarib̄ obthalmia. emorroid̄
 ⁊ similit. q̄ ex multitudine sanḡnis solent nasci. Signi-
 ficatio aliorū humorū tal̄ erit. Si corpori d̄net̄ colera.
 & corp̄ citrinū erit colorē aut rufū. defec̄tio appeti-
 tue uirtutis amaritudo sentit̄ in ore. punctura ⁊
 ardor in stomacho. abominatio angustia. uomit̄ co-
 llū. ⁊ digestio similit̄ sitis. lingue siccitas. oclorū ḡcaui-
 tas. rigor. urina. & ⁊ subat̄. pulsus subat̄ ⁊ sp̄ullus. atq;

naturalis uirtutis, aut a digestionem deficiat cibi quę homo
 accipit, et superfluitas in corpore remaneat, quę uirtu-
 tem generat. Et si illa abundantia non adeo est multa ut
 corpus impleat. Intelligitur autem ex pigricia et grauitate et
 5 desiderii cibi defectione, et uidet in somnis quasi graue pon-
 dus habeat in collum. Vrina est indigesta, et somnus, et su-
 dor multus, sed tamen sine rubore et tumore, et corporis exten-
 sione pulsus non magnus, quia chimus hoc faciens non est multus, ut
 corpus impleatur, multus tamen est ad uirtutis deficientis comparati-
 10 onem ut nequeat continere. Corruptio humorum si mali
 humores corporis secundum sanguinem sunt, intelligitur ex significationibus
 ille quibus et corporis plenitudo que secundum uasa fuit. Sed habet
 alia ut in corporibus eorum liuiditas appareat citrinitas uenę
 plenę, pulsus diuersus, parum habens magnitudinis. In ore
 15 dulcedo sentitur, sed tamen quia sanguis est et commixtione aliorum
 humorum non liberabitur, dulcior ille cum amaritudine aut sal-
 situdine commiscetur, uel etiam acredine corpus febricitat, et aliquando
 pustulę apparent dieta hominis calida et humida fu-
 it sicut carnes et res dulces. Si etas sit adolescentia, et
 20 regio austrina, tempus uero uernum magis certificatur ex domina-
 tione esse sanguinis. Iterum si in somno reni¹ rubeam uide-
 at, quę odoris sit fetida, aut quasi dulcia comedat cum a-
 credine, amaritudine aut salsitudine commixta fit cer-
 cior res ista cum hę significationes appareant significa-
 25 tur synochus, flegmones, uariolę morbus pestilentialis², si-
 nantia, sanguinis sputa, et e naribus obtalmia, emorrois
 et similia, que ex multitudine sanguinis solent nasci. Signi-
 ficatio aliorum humorum talis erit. Si corpori dominetur colera,
 rubea, corpus citrinum erit colorem aut rufum, defectio appeti-
 30 tiuę uirtutis amaritudo sentitur in ore, punctura et
 ardor in stomacho, abominatio angustia, uomitus co-
 lericus, et digestio similiter sitis, linguę siccitas, oculorum concaui-
 tas, rigor, urina rubea et subtilis, pulsus subtilis et spissus, atque

¹ rem

² pestilentialis

uelox. pustule apparent colice dieta p̄ma calida fuit
 ⁊ sicca. sic s̄t alia sinapis sepe similia. Si t̄ps̄ estiuū fue-
 rit regio calida ⁊ sicca. etas iuuent̄ magis certificat̄ q̄a
 colā h̄. d̄net̄. Si in s̄ono uidit ignē. p̄resmon. fulḡ ⁊ rē
 aliq̄. citrina sit medic̄ cerciou in huiusmōi hōib̄ colicas
 passiones suspicam̄. sic t̄cianas causton frenesim colicā
 pleuresim ⁊ yct̄ciā. Apostema sic erupilas. formicas
 epatis calore. in urina ardoie intestinoy apostema
 desidii obi ablatione. siti nimia. Significatio mela-
 colicoꝝ humoy d̄nantii mutationem coloris in nig-
 dine siue luiditate. In ore sentit sapore ac̄re cū ni-
 mia siccitate. uigilias. cogitationes nimias animi sus-
 pitione. t̄ti facie. c̄strictione in stomachi ore. In hui-
 mōi corporis morphea nigra uidet̄. ⁊ pulsus tardus.
 subtil̄ ⁊ dur̄. urina alba. ⁊ subtil̄. et̄ dieta fuit colē
 nigre ḡuatiua. sic caro uaccina. camelina. capna.
 melongema. caules. lentel ⁊ similia. Oul̄t̄ fuit la-
 bor. ⁊ p̄uenenosa loca deambulatio. angustia atq̄
 tristitia. in s̄ono timor. S̄onia timida que uidit ⁊
 terribilia. sic res niḡ. ⁊ tenebrosa. in uisu pessima.
 ⁊ in odore fetida ex quib̄ omib̄ certificat̄ melancolia
 maxime si etas fuerit senect̄. t̄ps̄ aut̄m̄. regio frigi-
 da ⁊ sicca. Que significationes si appareant morbos me-
 lancolicos nuntiant sic lentigenes. morphea nigra lep-
 ra. mania. mentis p̄ditione. dura apostemata. cancer
 excouatione cutis uarices. elephantia. q̄rtanas. dol̄
 splenis ⁊ tumores. flegma corruptione signific̄ ex pi-
 gritia. m̄tis duritia. mollitie. salua de ore effluente
 multas sputis. sono nimio. timore in facie ḡuitate ca-
 pitis mutatione cutis in albedine. defectioe uirtutis ap-
 petitus ⁊ digestiue sicut paruitate nisi falsū sit fleg-
 ma. ⁊ intelligit̄ q̄ falsus sapor in ore sentit̄. pulsus ḡ-
 sus mollis ⁊ tard̄. urina t̄bida. Infirmi dieta flegma

uelox, pustulę apparent colericę dieta prima calida fuit
 et sicca, sicut sunt allia sinapis sepe¹ similia. Si tempus ęstium fue-
 rit regio calida et sicca, ętas iuuentus, magis certificatur quia
 colera rubea dominetur. Si in somno uiderit ignem, piresmon, fulgur et rem
 5 aliquam citrinam sit medicus cerciori in huiusmodi hominibus colericas
 passiones suspicamus, sicut tercianas causon frenesin colericam
 pleuresin et yctericiam. Apostema sicut erisipilas, formicas
 epatis calorem, in urina ardorem intestinorum apostema
 desiderii cibi ablationem, sitim nimiam. Significatio melan-
 10 colicorum humorum dominantium mutationem coloris in nigre-
 dinem siue liuiditatem. In ore sentit saporem acrem cum ni-
 mia siccitate, uigilias, cogitationes nimias animi sus-
 pitione, tristi facie, constrictione in stomachi ore. In huius-
 modi corporis morphea nigra uidetur, et pulsus tardus,
 15 subtilis et durus, urina alba et subtilis, eius dieta fuit colerę
 nigrę generatiua, sicut caro uaccina, camelina, caprina,
 melongenia, caules, lentes et similia. Multus fuit la-
 bor, et per uenenosa loca deambulatio, angustia atque
 tristicia, in somno timor. Somnia timida quę uiderit et
 20 terribilia, sicut res nigra, et tenebrosa, in uisu pessima,
 et in odore fetida ex quibus omnibus certificatur melancholia
 maxime si ętas fuerit senectus, tempus autumnus, regio frigi-
 da et sicca. Quę significationes si appareant morbos me-
 lancolicos nuntiant sicut lentigenes, morphea nigram lepro-
 25 ram², maniam, mentis perditiones, dura apostemata, cancer
 excoriationem cutis uarices, elephantiam, quartanas, dolores
 splenis et tumores, flegma corruptionem significat ex pi-
 gritia, mentis duritia, mollicie, saliuā de ore effluente
 multis sputis, somno nimio, tumore in facie grauitate ca-
 30 pitis mutatione cutis in albedine, defectionem uirtutis ap-
 petitiuę et digestiue sitis paruitate nisi falsum sit fleg-
 ma. Quod intelligitur quia falsus sapor in ore sentitur, pulsus gros-
 sus, mollis et tardus, urina turbida. Infirmi dieta flegma-

¹ cepe

² lepram

talis sit generatua. sic se recentes pisces fructus et similia.
 et mundificandi corporis negligentia. si etas fuerit se-
 nectus et hiemale tempus regio frigida. et in sono
 quasi aqua. currente desuper uidit aut natando uadit
 ut pluuia uidit siue nubes magis certificant flegma-
 tis donatione. Que signa cum uidentur flegmaticos mor-
 bos nuntiant sic apoplexia epilepsia. paralysim. fe-
 bres cotidianas et similia. Qui in sono uidit quasi in lo-
 co potens sit. humorum putridorum in corpore abundan-
 tia dinoscit. Si in extremitate corporum sanorum appa-
 reat prurigo pustul lentigo. certificant mali hu-
 mores esse in corpore. Ne se significoes malorum humo-
 rum donationum et multorum. Oportet autem preuidas et re-
 hos morbos gnantes contra has cum causis contris ante
 que appareant morbi secundum quod sumi dicti. *De signis pa-*

e ppa
 futi et p
 ncia
 cap. iii.

Particularem signis morbi futi. aut de re intelligi natam aut non
 natam de re exte natam. De re natam si uideam mutas-
 se quantitates sani corporis a naturali consuetudine sui certifi-
 catur quod morbus sit uentus aut neutrum. Sic augmentet
 ut appetitua et minuat. non ex consuetudine sua. aut si
 saporant. non plus saporata. siue sit cibum seu potus. aut desi-
 dat res calidas. Similiter si digestio minor sit quantitate a-
 bi. aut ante tempus et plus gilla sit et subtilis. nigra et atrina puti-
 da et similia. Item si urina plus sit quantitate potus. minus ueru-
 ba et alba. aut diuise colorata subtilis et gilla. aut putida
 morans. seu festina similitur uenit subito erient si augmen-
 tetur aut minoretur. et sudor si maior aut minor sit. diuisus
 in colore et odore. et menstrua si maiora aut minora. et
 diuisiora in colore que soleant esse. aut si non ueniant. et si-
 militur emorroides. Et si sonus plus uel minus sit. aut consuetudi-
 ne sua egdiat. similitur sternutatio et ructatio. emunc-
 tio atque sputa. auricularum que putredo. Et ita de ceteris si

tis sit generatiua, sicut sunt recentes pisces, fructus et similia,
 et mundificandi corporis negligentia, si ętas fuerit se-
 nectus et hiemale tempus regio frigida, et humida, et in somno
 quasi aquam currentem desuper uiderit aut natando uadit
 5 ut pluuiam uiderit siue niuem magis certificatur flegma-
 tis dominatione. Quę signa cum uiderimus flegmaticos mor-
 bos nuntiamus sicut apoplexiam epylepsiam, paralism, fe-
 bres cotidianas et similia. Qui in somno uiderit quasi in lo-
 co potenti sit, humorum putridorum in corpore abundan-
 10 tia dinoscitur. Si in extremitate corporum sanorum appa-
 reat prurigo pustule lentigo, certificantur mali hu-
 mores esse in corpore. Hę sunt significationes malorum humo-
 rum dominantium et multorum. Oportet autem preuidas¹ et res et
 hos morbos gnantes² contra has cum causis contrariis ante
 15 quam appareant morbi secundum quod sumus dicturi. *De significatione propria*
Particularis significatio morbi futuri et passionis nunciatiua, capitulum .iii.
 uniuscuiusque morbi futuri, aut de re intelligitur naturali aut non
 naturali de re extra naturam. De re naturali si uideamus mutas-
 se qualitates sani corporis a naturali consuetudine sui certifi-
 20 catur quod morbus sit uenturus, aut neutrum. Sicut augmentetur
 uirtus appetitiua uel minuatur, non ex consuetudine sua, aut si
 saporantur, non prius saporata, siue sit cibus seu potus, aut desi-
 derat res calidas. Similiter si digestio minor sit quantitate ci-
 bi, aut ante tempus uel post grossa sit uel subtilis, nigra uel citrina puti-
 25 da et similia. Item si urina plus sit quantitate potus, minusue ru-
 ba³ uel alba, aut diuersę colorata subtilis et grossa, aut putida
 morans, seu festina similiter uentus subito exiens si augmen-
 tetur aut minoretur, et sudor si maior aut minor sit, diuersus
 in colore uel odore, et menstrua si maiora aut minora, uel
 30 diuersiora in colore quam soleant esse, aut si non ueniant, et si-
 militer emorroides. Et si somnus plus uel minus sit, aut consuetudi-
 nem suam egrediatur, similiter sternutatio et ructatio, emunc-
 tio atque sputa, auricularum quoque putredo. Et itidem coitus si

¹ preuideas

² generantes

³ rubea

pl^q. soleat occupat^r p^rmmoret. Similit^r obliuo ⁊ pigra
 que n^o sunt c^osueta ⁊ si sensus corporis deficiat. ⁊ si cor-
 pus augmētet^r p^rmmoret. P^r in colore mutet^r rubore siue
 citnitate. aut lunditate ⁊ similit^r. De re n^o natā si suā
 natām in q^ontitate siue q^olitate mutauerit. Similit^r in
 sōma sepe eidē speciei sunt uisā sic cū si uideant^r sōma
 ⁊ p^rt excitet^r ⁊ itē eadē uideant^r. hoīe n^o in sua sanitate
 p^rmanere significat. Neq^o ol^r sig^oes aut morboꝝ. aut
 neutru^m s^ot nunciante^r. Qui aut^r h^o p^rdicta accidētia
 p^rfecte cognosce laborat. bñ cape poterit in loco illo
 in q^o de accidētib; disputauit. Oportet aut^r h^o oīa in sa- *Yndrogard*
 nis corporib; p^rquirat. neq^o in^rrogationē negligat. Qd^o si fece-
 rit uentā corporib; n^o ignorat. ⁊ firmit^r nunciare futā po-
 terit. ⁊ ne ueniant in genib;. Significōes de reb; extra
 natām p^rapiendē s^ot. Si q^o sudore patit^r fetentē futuram
 expectet febrē. q^o fetor humorū putredinē ostendit. Simi-
 lit^r urina putida febrē sign^o ex putredine. Qui febrē h^ot
 cū sicca tussi ⁊ febris discesserit. tussis u^o remanserit. nā-
 ant^r uulnā in articulis p^rmanentia. Manē em̄ tussis p^r-
 maticiam p^rmanente ostend. que g^ota est ⁊ indigestibilis.
Termū u^o ei^o matia cū uulnib; semp^r solet euenire. Si q^o
 raucedinē patiat^r uoc^o. ⁊ rubore colous. cū lunditate
 mixta elefantia nunciat^r futā. Si in corpore carbun-
 cul^o augmētent^r uulnā significant. Si glandes timor
 uictior. Si q^o de morbo acuto sanat^r. ⁊ pruriginē in a-
 liq^o loco corpus patit^r. uulnā ibidē futā portendunt ma-
 x^o si morb^o parū fuerit long^o. Si dolor capitis semib; immo-
 retur cecitas. ⁊ mania designant. Si em̄ natā defi-
 ciat. indigēda. ⁊ expellēda illa matia. aut in o-
 culos descendet ⁊ cecitate faciet. aut in cerebri uē-
 triclos ⁊ faciet maniosos. Si n^o semib; dolor capitis
 ⁊ emignea affuerint cataractas significabit. Si q^o
 ante oculos q^osi culices aut q^osi muscas uidit catarac-

plus quam soleat concupiscatur uel minoretur. Similiter obliuio et pigritia
 que non fiunt consueta, et si sensus corporis deficiat, et si cor-
 pus augmentetur uel minoretur, uel in colorem mutetur, ruborem, siue
 citrinitatem, aut liuiditates et similia. De re non naturali si suam
 5 naturam in quantitate siue qualitate mutauerit. Similiter in
 somnia sepe eiusdem spetiei sint uisa sicut cum si uideantur somnia
 et post excitetur et item eadem uideantur, hominem non in sua sanitate
 permanere significatur. He omnes significationes aut morborum, aut
 neutrum sunt nunciantes. Qui autem hec predicta accidentia
 10 perfecte cognoscere laborat bene capere poterit in loco illo
 in quo de accidentibus disputauit. Oportet autem hec omnia in sa-
 nis corporibus perquiras, neque interrogationem negligas. Quod si fece-
 ris uentura corporibus non ignorabis, et firmiter nunciare futura po-
 teris, et ne ueniant ingeniabis. Significationes de rebus extra
 15 naturam percipiendę sunt. Si quis sudorem patitur fetentem futuram
 expectet febrem, quia fetor humorum putredinem ostendit. Simi-
 liter urina putida febrem significat ex putredine. Qui febrem habet
 cum sicca tussi et febris discesserit, tussis uero remanserit, nunci-
 antur uulnera in articulis permanentia. Manere enim tussis propter
 20 materiam permanentem ostendit, que grossa est et indigestibilis.
 Terminus uero eius materia cum uulneribus semper solet euenire. Si quis
 raucedinem patitur uocis, et ruborem coloris, cum liuiditate
 mixti elephantia nunciatur futura. Si in corpore carbun-
 culi augmententur uulnera significantur. Si glandes, timor
 25 interior. Si quis de morbo acuto sanatur, et pruriginem in a-
 liquo loco corporis patitur, uulnera ibidem futura portenduntur ma-
 xime si morbus parum fuerit longus. Si dolor capitis senibus inmo-
 retur cecitatis, et mania designantur. Si enim natura defi-
 ciat, indigerenda, et expellenda illa materia, aut in o-
 30 culos descenderet et cecitatem faciet, aut in cerebri uen-
 triculos et faciet maniosos. Si non senibus dolor capitis
 et emigranea affuerint cataractas significabit. Si quis
 ante oculos quasi culices aut quasi muscas uiderit catarac-

tal portendit. Si titillatio illa ex flegmaticis ē humo-
 rib; cū uentositate. hiq; humores in laetis faciei celi-
 dunt. ⁊ si in lacertos maxillarū descendunt. fiet pa-
 ralysis. Qui nimia dormitatione h̄t in corpore epylēp-
 sia uidit significare. Dormitatio enī ex oppilatione
 est huius que ne ut sensibit. ⁊ motiua p̄ oportet tū-
 seat ad membra impedit. Si uero moret h̄ oppilatio mol-
 lities inbroz fiet. ⁊ epylēpsia. Qui stuporem h̄t ⁊ assi-
 duam uertiginē epylēpsia. ⁊ caducū habitur⁹ morbū.
 q̄ stupor ē de humorib; flegmaticis ⁊ ḡlis dñantib; cor-
 porū. ⁊ uicigo illa ex eisdē est humorib; cū cerebro dñe-
 tur. ⁊ uenē ei n̄ impleant. Vñ h̄ utq; accidentia futu-
 re epylēpsie p̄nunciatiua. Si infanti acuta febrē
 habuerint ⁊ ḡstipationē uentris uigiliasq; ⁊ color eo-
 rū eoz erit rubeus uiridis ⁊ luidus spasm⁹ p̄nuncia-
 tur habentes nimia plenitudinē. ⁊ in capite graui-
 tate. in corporis sensib; turbiditate apoplexia s̄t ha-
 bita. h̄ accidentia n̄ s̄t n̄ ex plenitudine cerebri de
 humorib; ḡlis qui cū augmentent uementes ad cēbri
 uentriculos impleant ⁊ oppilant eos. ⁊ faciunt apo-
 plexia. quoz cerebrū patitur ex percussione ⁊ casu
 statū apoplexia patitur. In cēbra enī frangit̄ inuis q̄
 ab ipso ⁊ nuca egdit. Vñ sensus aufertur ⁊ motus.
 Quib; ab initio dolor ē in capite ⁊ in p̄cordis cū aug-
 mētabit̄ m̄te erit p̄ditur. Qui h̄t ab initio ḡuitatem
 in capite. cū augmentet̄ mentis stuporē erit passur⁹.
 Si titillatione in toto corpore spasmū significat. q̄a
 plenitudinē neruoz futam demonstrat. Quib; oca-
 li s̄t rubicdi ⁊ ḡsi ⁊ tumor in facie cū dol' nimio in
 capite frenesū portendit. q̄ h̄ accidentia monstrant
 dñationē sanḡnis in cēbro. q̄ cū impleat̄ calida aposte-
 mata ḡnantur. Vbi tristitia ⁊ anima suspiciosa sine
 causa melancolia p̄nunciat. Tristitia enī ⁊ timor de

tas portendit. Si titillatio illa ex flegmaticis est humoribus cum uentositate, hique humores in lacertis faciei concluduntur, et si in lacertos maxillarum descenderint, fiet paralis. Qui nimiam dormitationem habet in corpore epylepsiam uiderit significare. Dormitatio enim ex oppilatione
5 est nerui quæ ne uirtus sensibilis, et motiua prout oportet transeat ad membra inpedit. Si uero moretur hec oppilatio molities membrorum fiet id est epylepsia. Qui stuporem habet et assiduam uertiginem epilepsiam id est caducum habiturus morbum,
10 quia stupor est de humoribus flegmaticis et grossis dominantibus corpori, et uertigo illa ex eisdem est humoribus, cum cerebro dominantur, et uenę eius non impleantur. Vnde hec utraque accidentia future epylepsię prenunciatiua. Si infantuli acutas febres habuerint uel constipationem uentris uigiliasque et color eorum eorum erit rubeus uiridis uel liuidus spasmus pronunciat
15 tur habentes nimiam plenitudinem, et in capite grauitatem, in corporis sensibus turbiditatem apoplexiam sunt habituri. Hec accidentia non sunt nisi ex plenitudine cerebri de humoribus grossis, qui cum augmententur uenientes ad cerebri
20 uentriculos, implent et oppilant eos et faciunt apoplexiam, quorum cerebrum patitur ex percussione uel casu statim apoplexiam patientur. In cerebra enim frangitur merius¹ qui ab ipso et nucha egreditur. Vnde sensus aufertur et motus. Quibus ab initio dolor est in capite et in precordiis, cum aug
25 mentabitur mente erit perditurus. Qui habet ab initio grauitatem in capite, cum augmentetur mentis stuporem erit passurus. Si titillationem in toto corpore spasmum significat, quia plenitudinem neruorum futuram demonstrat. Quibus oculi sunt rubicundi et grossi et tumor in facie cum dolore nimio in
30 capite frenesis portenditur, quia hec accidentia monstrant dominationem sanguinis in cerebro, quod cum impleatur calida apostemata generantur. Vbi tristitia et anima suspiciosa sine causa melancoliam prenunciat. Tristitia enim et timor de

¹ neruus

cosa nigra oriunt. siq; de cerebro dnet iste humor pre
 at passio. Si qd habet catarru nsepe ac multu. aut as
 ma nuntiat. aut p pleumonia. aut in pulmone. l in
 pectore uulna max si ho maciat. n strictu pect ha
 buerit. qa catarrus a cerebro descend ad guttur. n pul
 monē quoq; n pectus. qd si sit gllus canales pulmo
 nis oppilantur. n asma cfiat. Si acut eade membra
 plagantur n uulnera faciunt. Trillatio sepe ueni
 ent sub ypocondria apostema in diafragmate futurū
 fig. Qui in pleuresi sanguē screant. n in dieb; xl.
 non mundificant. empic st futi. Sames enī si in
 pectore moiet ad pulmonē cflunt. n cito uulnerat
 ppter raritatē sube sue. Screare rotundū in pleure
 si p tūm p tend. n si sit cū significatione alienatione
 pertinente significat alienatio eē. Si qd hē in dextra
 parte guttatem sub diafragmate puncturā quoq;
 extensionē. habebit epatis passionē. Cpar enī in la
 te isto. n in illo positū ē loco. ū si qd guttatē sentiat.
 cōstipationē. punctam acutos humores. l aptema ca
 lidum. n si digestio sit alba. yctericiā p nuntiat. Cosa
 enī p. n uadit ad corpus inferiora. h; cū sanguē myrta
 totū corp p ambulat. qd gtingit ex gōstipatione fellis.
 Quib; facies est tumida n similt oclor; palpebre ydro
 pisin signific. qd ut digestiua cū deficiat. nec possit
 ad h; adire loca ut digat tumore creat. Quib; tortura
 n dolor est circa umbilicū neq; mitigat cū farmacia l
 epichumate l calefactione. alio ue medicamine. tūpa
 nte signific uenturū. Si qd fastidiū hē n ab omīna
 tionē n in sinistra parte sub ypocondria uentositate
 caueat colica passionē. qd digestio si n exeat si clau
 dit cosa n in stomachu ascend fastidiū n ab omīna
 tionē n uomitū fac. Colon enī intestinū in sinistra
 parte ē positū. cū g digestio n exeat. uentū neceē

colera nigra oriuntur, sique de cerebro dominetur iste humor procreatur passio. Si quis habet catarrum et sepe ac multum, aut asma nuntiat, aut peripleumoniam, aut in pulmone, uel in pectore uulnera maxime si homo macescit, et strictum pectus habuerit, quia catarrus a cerebro descendit ad guttur, et pulmonem quoque et pectus, qui si sit grossus canales pulmonis oppilantur, et asma conficitur. Si acutus eadem membra plagantur et uulnera faciunt. Titillatio sepe ueniens sub ypocondria apostema in diafragmate futurum
 5 figat¹. Qui in pleuresi sanguinem screant, et in diebus .xl. non mundificantur, empici sunt futuri. Sanies enim si in pectore moretur ad pulmonem confluit, et cito uulneratur propter raritatem substantię suę. Screare rotundum in pleuresi ptisin protendit, et si sit cum significatione alienatione
 15 pertinente significatur alienatio esse. Si quis habet in dextra parte grauitatem sub diafragmate puncturam quoque extensionem, habebit epatis passionem. Epar enim in latere isto, et in illo positum est loco, ubi si quis grauitatem sentiat, constipationem, puncturam acutos humores, uel apostema calidum, et si digestio sit alba, yctericiam pronunciat. Colera
 20 enim rubea non uadit ad corporis inferiora, sed cum sanguine mixta totum corpus perambulat, quod contingit ex constipatione fellis. Quibus facies est tumida et similiter oculorum palpebrę ydropisin significat, quia uirtus digestiua cum deficiat, nec possit
 25 ad hec adire loca ut digerat tumorem creat. Quibus tortura et dolor est circa umbilicum neque mitigatur cum farmatia uel epithimate uel calefactione, alioque medicamine, timpanitem significat uenturum. Si quis fastidium habet et abominationem et in sinistra parte sub ypocondria uentositate
 30 caueat colicam passionem, quia digestio si non exeat si claudit colera et in stomachum ascendit fastidium et abominationem et uomitum facit. Colon enim intestinum in sinistra parte est positum, cum ergo digestio non exeat, uentum necesse

¹ significat

est in h̄ loco claudat. Si q̄ in femorib⁹ ⁊ anchis gū-
 tate ⁊ extēsiōne habuerit in reuib; ostēd̄ passio-
 ne. Si in extiorib; local̄ dolore habuerit expectan-
 da s̄ aptemata in extiorib; local̄. Si un̄ similiter
 habebunt̄ int̄sec̄. Qui mingit̄ ut sic litargiri pis-
 taturā lapide in uesica h̄nt. Si ardor urine diu
 moret̄. uuln̄a in uesica nunciānt̄ ⁊ t̄ga. Qui h̄t e-
 gestione cū tortā ⁊ ardore in natib; disentiā h̄-
 bitur⁹ est. q̄ humores cū digestionē exiunt̄ co-
 sic s̄ l'acuti. si augmēt̄ priurigo ⁊ ardor natium
 emorroid̄ nunciānt̄. Si pregnantē solutionē ue-
 tris patiānt̄. abort⁹ signific̄. Si sanḡ in mamillas co-
 agulat̄ mulieris. mamā futā h̄nt ostēd̄. Menstrui
 enī sanḡ cū ad mamillas uenerit. ⁊ uirtutē in lac
 mutandi n̄ habuerit. sicq; in mamilla p̄manse-
 rit. calefact⁹ in pessima natam melancolicā mu-
 tatur. ⁊ causa manie efficit. q̄a fumi acuti ⁊ pun-
 gitiui in cerebrū ascendit. Si mulier macidissima
 est ⁊ cōcipit. abortit̄ fet⁹ ante q̄. inḡiscat. Quia mu-
 lier macidissima cū cōcipiat n̄ grossescit. ut fet⁹
 p̄maneat in sua sanitate. Grossities enī est. cū sa-
 nḡ ē in nutr̄ntū totū corporis. q̄ cū fiat. ⁊ fet⁹ sine
 cibo remaneat necesse ē moriat̄. ⁊ eū mulier ex-
 pellat. Si mulier duritiē in mamillis patiānt̄ dolor
 mamillarū. corarū genyū atq; pedū oclorū neq;
 abouend⁹ puer nunciānt̄. q̄ durities mamillarū
 de nimia sanḡnis abundantia. q̄ cū augmēt̄. du-
 rities cōficiat. P̄ extendit̄ ⁊ natā abundantia illā
 expellit in h̄ mbra. ⁊ dol⁹ ḡnat. fet⁹ n̄ abortit̄. q̄a
 sanḡ nutr̄ntū sui sibi non defic̄. Mulieris p̄g-
 nantis m̄strua si currant ex q̄suetudine sua fe-
 t⁹ n̄ ē san⁹. Et similr̄ si lac de mamillis effluat
 cōtingit. q̄a nutr̄ntū fet⁹ sanḡ ē m̄struus. Qui si

est in hoc loco claudat. Si quis in femoribus et anchis graui-
 tatem et extensionem habuerit in renibus ostendit passio-
 nem. Si in exterioribus locis dolorem habuerit expectan-
 da sunt apostemata in exterioribus locis. Si intus similiter
 5 habebuntur intrinsecus. Qui mingunt urinam sicut litargiri¹ pis-
 taturam², lapidem in uesica habent. Si ardor urinę diu
 moretur, uulnera in uesica nunciantur et uirga. Qui habet e-
 gestionem cum tortura et ardorem in natibus disenteriam ha-
 biturus est, quia humores cum digestionem exeuntes co-
 10 lerici sunt uel acuti, si augmentetur prurigo et ardor natium
 emorroidem nuntiant. Si pregnantes solutionem uen-
 tris patiantur, abortus significat. Si sanguis in mamillas co-
 agulatur mulieris, maniam futuram ostendit. Menstruis
 enim sanguis cum ad mamillas uenerit, et uirtutem in lac
 15 mutandi non habuerit, sicque in mamilla permanse-
 rit, calefactus in pessimam naturam melancolicam mu-
 tatur, et causa manię efficitur, quia fumus acutus et pun-
 gitius in cerebrum ascendit. Si mulier macidissima
 est et concipit, abortitur fętus antequam ingrosscat³. Quia mu-
 20 lier macidissima cum concipiat non grossescit, ut fętus
 permaneat in sua sanitate. Grossities enim est, cum san-
 guis est in nutrimentum totius corporis, quod cum fiat, et fętus sine
 cibo remaneat necesse est moriatur, et eum mulier ex-
 pellat. Si mulier duritiem in mamillis patiatur dolor
 25 mamillarum, coxarum genuum atque pedum oculorum neque
 aboriendus⁴ puer nunciatur, quia duricies mamillarum
 de nimia sanguinis abundantia, qui cum augmentetur, du-
 rities conficitur, uel extenditur, et natura abundantiam illam
 expellit in hec membra, et dolorem generat. Fetus non abortitur, quia
 30 sanguis nutrimentum sui sibi non deficit. Mulieris preg-
 nantis menstrua si currant ex consuetudine sua fę-
 tus eius non est sanus. Et similiter si lac de mamillis effluat
 contingit, quia nutrimentum fetus sanguis est menstruus. Qui si

¹ litargici

² pistatam

³ ingrossat

⁴ abortiendus

ex consuetudine sua currat. deflectione significat. cum non
 sibi there ualeat. Sui non mundificet femina per partu-
 morbo generat. Sanguis enim non exiens hinc inclusus est malus. Bonus
 enim puerum nutrit. necum traxit. Plurimum enim hinc si rema-
 neat apostema in uulua hepate generat. Et aliquando si san-
 guis est pessimus in portione portat uulua habentibus
 ex quibus tumor nascitur qui subito decedit. fereque sunt uul-
 nera. spasmi aut thethani nascitur monstratur. Si an-
 tea significat mania pleuronia sanguis et sani-
 ei egestio. Pleuresis. Si enim apostema est in pectore cer-
 tificat infirmum de malis sibi futuris accidentibus. Si subito
 inter redeat. mouet matiam ad quedam membra principalia
 et pessimos morbos generat. Si res in dorso sit apostema
 fuit thethani et spasmi. quia hinc corporis loca plurimum sunt nu-
 sa. Si antea in pectore et ipsi curuantibus facit pleu-
 moniam. pleuresin. sanie et similia. Si sanie matiam in
 stomacho descendit. et in testina facit sanguis egestio-
 ne. Si quis uulua in capite patiat. locum ubi uulua emol-
 lit. et locum oppositum spasmat. quecumque membra calefiant
 et frigescant. membrum eorum deiciant. Sumunt in quibus
 cuius sudor appareat. humorem calidum in eisdem membris
 significat. *De significatione temporis morbi. c. iiii.*

Significatio temporis morbi

Diximus significationes morborum sanis corporibus futurorum nun-
 ciantes. Oportet ergo dicantur eas significationes salutem siue
 portione infirmis corporibus portendentes. Scien-
 tia autem harum significationum aut uniuersalis est aut particula-
 ris. Uniuersalis in tria diuiditur. Aut in morbi temporis scien-
 tia. aut in acuta siue diuturni morbi differentiam
 aut in die critica et eius significantia. Nos ab uniuersali
 incipientes significatione de morbi ordinatione. quia temporis scien-
 tia maxime est necessaria. propter statum. Necessitas huius temporis
 duobus est modis. Una enim prouidet futurum morbum et crisis
 et alia secundum regimtum est infirmis futurum morbum necesse

c. iiii.

ex consuetudine sua currat, defectionem significat, cum non
 sibi trahere ualeat. Si uero non mundificetur femina post partum,
 morbus generatur. Sanguis enim non exiens, sed inclusus est malus. Bonus
 enim puerum nutriuit, et secum traxit. Plurimum enim hoc si rema-
 5 neat apostema in uulua uel epate generat. Et aliquando si san-
 guis est pessimus, in perditionem portat, uulnera habentibus
 ex quibus tumor nascitur, qui subito decidat. Fetusque sunt uul-
 nera, spasmus aut thethanus nasciturus monstratur. Si an-
 tea significatur mania peripleumoniam sanguinis uel sani-
 10 ei egestio, uel pleuresis. Si enim apostema est in propatulo cer-
 tificatur infirmus, de malis sibi futuris accidentibus. Si subito
 intus redeat, mouet materiam ad quedam membra principalia
 et pessos morbos generat. Si retro uel in dorso fit apostema
 fuerit tethanus et spasmus, quia hec corporis loca plurimum sunt neruo-
 15 sa. Si antea in pectore et ipsum circumdantibus facit peripleu-
 moniam, pleuresin, saniem et similia. Si saniem, materia in
 stomachum descendit, et intestina facit sanguinis egestio-
 nem. Si quis uulnera in capite patiat, locus ubi uulnus emol-
 litur, et locus oppositus spasmat, quecumque membra calefiant
 20 uel frigescent, membrum eorundem denunciant. Similiter in quibus-
 cumque sudor appareat, humorem calidum in eiusdem membris
 significat. *De significatione temporum morbi, c .iiii.*
 Diximus significationes morbos sanis corporibus futuros nun-
 ciantes. Oportet ergo dicamus eas significationes salutem siue
 25 perditionem, infirmis corporibus portendentes. Scien-
 tia autem harum significationum aut uniuersalis est aut particula-
 ris. Vniuersalis in tria diuiditur. Aut in morbi temporis scien-
 tiam, aut in acutam siue diurni morbi differentiam
 aut in diem criticam et eius significantiam. Nos ab uniuersali
 30 incipientes significatione de morbi ordinatione, quia temporis scien-
 tia maxime est necessaria, propter statum. Necessitas huius temporis
 duobus est modis. Vna enim preuidetur futurus morbus et crisis
 et altera secundum regimentum est infirmi. Futurum morbum necesse

Ca

ē p̄uidere. q̄ plurimū in statu moriunt̄. cū h̄ morbi t̄ps
 molesti sit. ⁊ p̄iculosi. Aliqn̄ in augm̄to moriunt̄. in de-
 clinatione non h̄ passione altā sup̄uente. aut de pec-
 cato regim̄ti incidente. Causa peccati aut ex parte ē
 infirmi seu medici siue infirmo ministrantis. Ex par-
 te infirmi si in obediens sit. medici si in regim̄tū ipsū
 peccauit ministri sic ex clamore. oburgatione. infir-
 mi p̄turbatione. ⁊ ex mot̄ in portunitate. ex q̄b; mo-
 t̄ reuēti plurimū ex morbis salubrib; si deficiat uirt̄ mo-
 riunt̄. Si fortis sit medic̄ p̄uideat ⁊ nunciet q̄ morib; tē-
 poris stat̄ secedit. Si uirt̄ defecta sit. ⁊ usq; ad statū non
 suffic̄. op̄et medic̄ q̄fortatiuā uirtutis dietā ⁊ medicinā.
 Si morib; sit mortal̄ p̄uideat mortē an̄ statū scdm̄ q̄ntitate
 deflectionis. Regim̄tū infirmi si in statu fuerit ut suble-
 uet̄ dietā ne uirtutē ex cibo impediāt. ⁊ morbo non re-
 pugnet. Si morib; ad statū n̄dū p̄uenient. ḡstioe cibū infir-
 mo oportet ministrari ne uirtus dissoluat̄ usq; in statū. T̄ps
 morbi s̄t̄ un̄. In cui; augm̄tū. stat̄ declinatio. In cui; in ui-
 duandū. Aut enī in t̄ps qd̄ n̄ h̄t̄ latitudine ⁊ insensibile est.
 Aut in t̄ps cui; definitio in trib; est dieb;. Qd̄ ū in morbis q̄stat
 om̄ib; q̄uis ratio n̄ recipiat. Aut in t̄ps cui; mutationē sen-
 tiat̄ infirm̄ ⁊ nocum̄tū actionis q̄ad morib; incipiat de-
 coq;. h̄ aut̄ t̄ps certū est in cui;. Augm̄tū cū natā incipi-
 at digerere morbū ⁊ morib; augmentet̄ in fortitudine
 ⁊ uirtutes deficiant. Stat̄ est augm̄tū ⁊ cōplem̄tū de-
 coctionis qd̄ est cū morib; figit̄. neq; augmentat̄ ⁊ mor-
 bus molestior. ⁊ p̄iculosior habet. Declinatio p̄t̄ sta-
 tū incipit cū accidētia se figit̄ ⁊ n̄ mouent̄. ⁊ in-
 niu incipiunt. ⁊ uirtutes p̄ualent in morbū. ⁊ infir-
 mi quiescunt firmendo morbū. h̄ t̄ps trib; modis in-
 telligit̄. Aut enī ex natā morbi. aut ex accidētib;
 eū comitantib;. aut ex decoctione ⁊ eidē ablatioe.
 Ex natā morbi resp̄runt. q̄b; coadunatis morbus

est preuidere, quia plurimum in statu moriuntur, cum hoc morbi tempus molestius sit et periculosius. Aliquando in augmento moriuntur, in declinatione non nisi passione altera superueniente, aut de peccato regimenti incidente. Causa peccati aut ex parte est

5 infirmi seu medici siue infirmo ministrantis. Ex parte infirmi si inobediens sit, medici si in regimentum ipsius peccauerit ministri sicut ex clamore, obiurgatione, infirmi perturbatione, et ex motus inopportunitate, ex quibus motus reuertitur plurimum ex morbis salubribus si deficiat uirtus moriuntur. Si fortis sit medicus preuideat et nuntiet quia morbus temporis status secedit. Si uirtus defecta sit et usque ad statum non sufficit, operetur medicus confortatiuam uirtutis dietam et medicinam.

10 Si morbus sit mortalis preuideat mortem ante statum secundum quantitatem defectionis. Regimentum infirmi si in statu fuerit ut subleuetur dieta ne uirtutem ex cibo inpediat, et morbo non repugnet. Si morbus ad statum nondum peruenerit, grossiorem cibum infirmo oportet ministrari ne uirtus dissoluatur usque in statum. Tempora morbi sunt .iiii. Inicium, augmentum, status, declinatio. Initium in .iiii. diuiditur. Aut enim in tempus quod non habet latitudinem et insensibile est.

20 Aut in tempus cuius definitio in tribus est diebus. Quod uero in morbis constat omnibus quamuis ratio non recipiat. Aut in tempus cum mutationem sentiat infirmus et nocumentum actionis quoad morbus incipiat decoqui. Hoc autem tempus certum est initii. Augmentum cum natura incipiat digerere morbum et morbus augmentetur in fortitudinem

25 et uirtutes deficiant. Status est augmentum et complementum decoctionis quod est cum morbus figitur, neque augmentatur et morbus molestior, et periculosior habetur. Declinatio post statum incipit cum accidentia se figunt et non mouentur, et minui incipiunt, et uirtutes preualent in morbum, et infirmi quiescunt finiendo morbum, hoc tempus tribus modis intelligitur. Aut enim ex natura morbi, aut ex accidentibus eum comitantibus, aut ex decoctione et eiusdem ablatione.

30 Ex natura morbi res perquiruntur, quibus coadunatis morbus

cōficiat sic familiaria sicut accidentia familiaria sic alibi
 sicut dicta febris est dolor epingituum tussis et anhelitus Si
 ergo accidentia ab initio morbi minuantur neque augumentur
 et corporis deficiens quies morbi in augmento esse perpendit si uero
 tunc morbi in magnitudine augmentum augumentur ubi
 tandem defigat morbus ad statum ascendisse certificat Si
 a quantitate prius habita minoretur et quodam leuitatis et quietis
 senserit infirmus intendit morbus esse declinat. Ex acciden-
 tiis morbis comitantibus quoniam in quibusdam febribus dolor capitis
 in aliis alienatio mentis in aliis singulie et alia humorum. Nec
 autem accidentia cum auctantari uideantur et morbus auctmen-
 tat si utuose figuntur statim perpendit morbi. Ex defectu huius.
 Si in appareat aliquid decoctionis in urina nec in egestione
 neque in sputis morbum in initio est intelligi. Cum autem aliquid
 decoctionis siccum appareat morbus in auctum est intendit
 dus. Cum decoctio compleat morbus est in statu et in declina-
 tione uergit. Quod ex infirmi quiete et leuitate intel-
 ligitur. Si morbus ex periodis febribus perquirenda sunt
 accidentia que comitantur in tempore accessionis
 et auctmentationis et minorationis et decoctionis
 et eisdem ablationis et festinationis et more longitu-
 dinis et breuitatis. Si uero quietis et leuitatis in festina-
 tione et mora longitudine siccum quod si febris ante
 tempus festinat auctmentationem siccum. Si moret
 per suum tempus declinatio portendit. Si tamen oportet
 perquiri quoniam multe sunt febres que ante tempus in sua pri-
 de festinat alie morantur. Unde oportet intelligi
 quoniam si febres festinant ante tempus illud quo festinare
 solebant intelliguntur in augmento esse. Si uero in declinatione
 augmentum febris in longitudine et breuitate si tempus aug-
 mentandi longum est quod soleat intelliges in augmento esse. Si uero
 autem in declinatione si si equale in statu. Si febris naturaliter festinat et
 tamen morat et festinare et morari suum equale si potes intellige

conficitur sicut familiaria sunt accidentia, familiaria, sicut alibi
 sunt dicta, febris est dolor epungitiuus, tussis et anhelitus. Si
 ergo accidentia ab initio morbi minuantur neque augmentetur
 et corpus deficiens grauetur, morbus in augmento esse perpenditur, si uir-
 5 tus morbi in magnitudine augnitudine augmentetur, et ibi
 tandem defigatur morbus, ad statum ascendisse certificatur. Si
 a quantitate prius habita minoretur, et quiddam leuitatis uel quietis
 senserit infirmus intenditur morbus esse declinatus. Ex acciden-
 tibus morbis comitantibus quia in quibusdam febribus dolor capitis,
 10 in aliis alienatio mentis, in aliis uigilię uel alia huiusmodi. Hęc
 autem accidentia cum auumentari uideamus, et morbus auumen-
 tatur, si uirtuosę figuntur, status perpenditur morbi. Ex defectione.
 Si non appareat aliquid decoctionis in urina nec in egestionem
 neque in sputis, morbum in initio est intelligi. Cum autem aliqua
 15 decoctionis significatio appareat, morbus in auumentum est intenden-
 dus. Cum decoctio compleatur, morbus est in statu, et in declina-
 tionem uergit. Quod ex infirmi quiete et leuitate intel-
 ligitur. | Si morbus ex periodis febribus perquirenda sunt
 accidentia quę comitantur in tempore accessionis
 20 et eius auumentationis et minorationis, et decoctionis
 et eiusdem ablationis, et festinationis et moreę, longitu-
 dinis et breuitatis. Si non, quietis et qualitatis in festina-
 tione et mora longitudinem significat, quia si febris ante
 tempus festinat, auumentationem significat. Si moretur
 25 post suum tempus, declinatio portenditur. Sed tamen oportet
 perquiri, quia multę sunt febres, quę ante tempus in sua peri-
 de¹ festinant, alie morantur. Vnde oportet intelligi,
 quia si febres festinant ante tempus illud² quo festinare
 solebant intelliguntur in augmento esse. Si contra in declinatione
 30 auumentationem febris in longitudine et breuitate, si tempus aug-
 mentandi longius est, quam soleat, intelliges in augmento esse. Sin
 autem in declinatione. Si non equale in statu. Si febris naturaliter festinat, et
 tamen moratur, et festinare et morari suum equalia sunt potes intelligere

¹ periode

² A new scribe takes over at illud

esse statū. Ex longitudine quietis infirmitati pendis.
Silongē quiescat infirmus a febrībus. et corp⁹ a calore mun-
 dificetur. ⁊ alleuet. ī decloē eē intellī. Si tps accessio-
 nis feb̄ egle ē sine q̄eti. ⁊ infirmus a febrībus dimissus neq;
 leuitatē neq; q̄etē sentiat. ī statū itendit eē feb̄. Oportet
 autē itelligi quia spatium unicuiq; horū. iiii. tpm̄ ex lon-
 gitudine ⁊ b̄uitate ē morborū. qz tps inuicū ⁊ augm̄ti in
 acuta egritudine parē. ⁊ similit̄ stat⁹ ⁊ declois. Materia enī
 hūc morbum gnans ē. subtilis ⁊ calor fortis. Sñ morbi
 decoccio festinat. ī morbo ū diutino spatium horū. iiii. tpm̄
 longū ē. Materia enī unī extat q̄lla ē. ⁊ calor par tuis. Sñ
 fit ut digestio ⁊ decoccio morent. iō qz diuturnū morb⁹
 ī estate b̄uor ē. cū estū calor ad coq̄ndam matiam aduue
 ⁊ acur⁹ morb⁹ ī heme longior sp̄ fr̄tūdiē aeris hūo ē ⁊ ge-
 lant̄ ⁊ decoccioē tardant̄. Testat̄ h̄ b̄uitatē q̄rtane ⁊ coti-
 diane ī estate. ⁊ calo tpe. ⁊ longitudo eoy ī heme ⁊ autūno.
 ⁊ tpe fr̄gō. Feb̄ autē simochon̄t causon sudore supueniente
 neq; t̄m̄nū. ⁊ plente diuturnitate sig. qz multitudinē matie
 demōstrat. **De significatione acuti ⁊ diutini morbi.**

Sciā acuti ⁊ diutini morbi necē ē. duab⁹ ex causis. ā exp-
 uidentia ū morb⁹ finiat. ā ex cibi infirmi ordinōibus.
Exp̄uidentia qz pall̄ acuta finit. ī die critica. Diutina cū di-
 gessione ⁊ dissolutionē. Oledic̄ ī acuta egritudine salt̄ mor-
 bi t̄p̄ditiōnē nūtiat. ī die critica. Induitina ū scō decoccionē
 ⁊ dissolutionē. ⁊ causet̄ decoccio ⁊ minorat̄ ⁊ dissoluit̄
 ūt. Ex cibi ordinōibus. Quia enī acuta egritudo uelocit̄
 uenit ad statū. necē ē ē subtili dieta infirmū nut̄. ne
 nata īpediat. Ex digestioē ciboy ad morbū repugnat. In
 diutina infirmitate crassos cibos necē ē subpeditare. ne
 ex longitudine tpm̄ uirtus dissoluat. Cū tm̄ ad statū
 pueniat. uideat̄ ut iā subtil̄ det. hac de causa morbum
 acuti ⁊ diutini intellige maior ē necessitas. acur⁹ qz morb⁹
 eē intellī. ē p̄ parū tps ē stat⁹ ⁊ molestacionē h̄t. Sñ ypoē

esse statum. Ex longitudine quietis infirmi taliter perpendis.
 Si longe quiescat infirmus a febribus, et corpus a calore mundificetur et alleuietur, in declinatione esse intelligitur. Si tempus accessionis febris equale est sine quieti, et infirmus a febribus dimissus neque
 5 leuitatem neque quietem sentit, in statu intenditur esse febris. Oportet autem intelligi quia spatium uniuscuiusque horum .iiii. temporum ex longitudine et breuitate est morborum, quia tempus incii et augmenti in acuta egritudine paruum est, et similiter status et declinationis. Materia enim hunc morbum generans est, subtilis et calor fortis. Vnde morbi
 10 decoccio festinatur, in morbo uero diuturno spatium horum .iiii. temporum longum est. Materia enim unde extat grossa est, et calor paruus. Vnde fit ut digestio et decoccio morentur, ideoque diuturnus morbus in estate breuior est, cum estiuus calor ad coquendam materiam adiuuet et acutus morbus in hieme longior propter frigiditatem aeris humores congelantis et decoccionem tardantis. Testatur hoc breuitas quartane et cottidiane in estate et calido tempore, et longitudo eorum in hieme et autumno, et tempore frigido. Febris autem sinochon uel causon sudore superueniente neque terminum complete diurnitatem significat, quia multitudinem materię demonstrat. *v. De significatione acuti uel diuturni morbi.*
 20 **S**cientia acuti uel diuturni morbi necessaria est, duabus ex causis, aut ex prouidentia ubi morbus finiatur, aut ex cibi infirmi ordinationibus. Ex prouidentia quia passio acuta finitur, in die cretica. Diuturna cum digestionem et dissolutionem. Medicus in acuta egritudine salutem morbi uel perditionem nuntiat, in die cretica. In diuturna uero secundum decoccionem
 25 et dissolutionem, et cum aufertur decoccio et minoratur et dissoluitur uirtus. Ex cibi ordinationibus. Quia enim acuta egritudo uelociter uenit ad statum, necesse est cum subtili dieta infirmum nutriat, ne natura impediatur. Ex digestionem ciborum ad morbum repugnandum. In diuturna infirmitate crassos cibos necesse est subpeditare, ne
 30 ex longitudine temporis uirtus dissoluatur. Cum tamen ad statum perueniatur, uideatur ut iam subtilis detur, hac de causa morbum acutum et diuturnum intelligere maior est necessitas, acutus ergo morbus esse intelligitur, cuius post paruum tempus est status, et molestacionem habet. Vnde ypocras

i aph. Iudiciū iqt de morte i uita n̄ pfectū i certū ē i
 egitudine acuta. hoc aū dix̄ p̄ molestacionē i suoy accētū
 duricie. Vñ sic de uita sp̄amus. ita i de morte timem̄ &
 exūso. Eūdo aū acuta ordinē h̄ i suo acumie. Et enī
 acuta i ultimitate. ē t̄m̄ ē i. iiii. die. Et quoq̄ acu
 tissima ē t̄m̄ ē i. vii. die. Et que uocat̄ acuta absolute
 cui t̄m̄ ē i. xiiii. die. ā. xvii. l. xx. Et que uocat̄ acuta
 mutatiua ē t̄m̄ ē a. xx. usq̄ ad. xl. i uita nullus morb̄ uo
 cat̄ acutus p̄. xl. die finend̄. Er̄t q̄ dicit̄ ē t̄m̄ n̄ ē sed
 ē sin. s̄ dissolutionē n̄ apparentē sensu. i matie decoccioē.
 P̄ dino ex minoratioē uitalis designat̄. i ablatioē decoccionis.
 Quom̄ morb̄ acut̄ ē cū intelligat̄ finend̄. i dissolutionē dicit̄.
 de spē morbi i motu suo. pulsu figa. ep̄s q̄litatib̄. i ex reb̄
 iunctis siue disiectis. D spē morbi sicut causon i uia t̄riana
 i sinocho. i alius feb̄. q̄p̄ ap̄emata seēt̄ in uiscerib̄ sic freneli
 pleuresi. p̄ pleumoiā sinantia i feb̄ acute i t̄ria die finende
 q̄rtane aut̄nal̄ t̄ hiemat̄ max̄ cotidiane n̄ iue t̄riane emittent̄
 feb̄ liphoritos. i alii morbi flegmatici i melancolici morbi i
 dicit̄ neq̄ ē cū finendi. Muroē morbi q̄ si uelox sit mot̄ i ca
 lor fortis nocentiū i dolor fortior. acutus morb̄ demonstrat̄.
 Et t̄u. t̄rie. Ex pulsu. q̄ si sit magn̄. uelox. t̄ sp̄illu. acut̄ denū
 ciat̄ morb̄. si parū tardus i rar̄ erit dicit̄. Ex figa i q̄lita
 tib̄ ep̄s. q̄ si i p̄ma die morbi appareat̄ minoratio carnis de
 sicco faciei. mutacio coloris ā rubore. ā cit̄tate acutū ita
 mat̄ morbū. Si t̄ dicit̄. Ex reb̄ iunctis siue disiectis intel
 ligim̄ ex reb̄ ē natalib̄. i. etate i firmi. i t̄ploē sua t̄p̄ i re
 gione sua. Que si uingant̄. ē sup̄ dictis. ut i firmi sit
 iuuenis. cōplo cala estuū t̄ps regio i aer cal̄s maḡ
 i maḡ cōfiscandus ē acutus morb̄. Si i firmi senex
 sit aut̄ senior. i regio frigā t̄ps hiemale. sit et̄us morb̄
 dicit̄. Si siḡoēs int̄ hec fūnt̄ mediocres i morb̄
 medioēs. int̄ acutū i dicit̄ erit. Oportet aū ut bñ
 studeas i uestigel̄ has siḡoēs. i ut forte i debile sp̄are.

in aphorismo. Iudicium inquit de morte et uita non perfectum et certum est in
 egritudine acuta. Hoc autem dixit propter molestacionem et suorum accidentium
 duriciem. Vnde sicut de uita speramus, ita et de morte timemus et
 econuerso. Egritudo autem acuta ordinem habet in suo acumine. Est enim
 5 acuta in ultimitate, cuius terminus est in .iiii. uel .vii/ die. Est quoque acu-
 tissima cuius terminus est in .vii. die. Est que uocatur acuta absolute
 cuius terminus est in .xiiii. die, aut .xvii. uel .xx. Est que uocatur acuta
 mutatiua cuius terminus est a .xx. usque ad .xl. et ita nullus morbus uo-
 catur acutus post .xl. diem finiendus. Erit ergo diuturnus cuius terminus non est
 10 secundum crisin, sed secundum dissolutionem non apparentem sensui, et materie
 decoccionem. Perditio ex minoratione uirtutis designatur, et ablatione decoccionis.
 Quomodo morbus acutus cum crisi intelligatur finiendus, et cum dissolutione
 diuturnus, de specie morbi et motu suo, pulsu figura, corporis qualitibus, et ex rebus
 coniunctis siue disiunctis. De specie morbi sicut causon et uera terciana
 15 et sinocho, et aliis febribus, que post apostemata secuuntur in uisceribus sicut frenesi
 pleuresi, peripleumonia sinantia sunt febres acute in tercia die finiende
 quartane autumnales uel hiemales maxime cottidiane non uere terciane emitriteus
 febris liphoritos, et alii morbi flegmatici uel melancolici morbi sunt
 diuturni neque cum crisi finiendi. Mutatione morbi quia si uelox sit motus et ca-
 20 lor fortis nocumentum et dolor fortior, acutus morbus demonstratur,
 contrarii contrarie. Ex pulsu, quia si sit magnus, uelox, uel spissus, acutus denun-
 ciatur morbus, si paruus tardus et rarus erit diuturnus. Ex figura et qualita-
 tibus corporis, quia si in prima die morbi appareat minoratio carnis de-
 sicco¹ faciei, mutacio coloris aut ruborem, aut citrinitatem acutum inti-
 25 mat morbum. Si contra diuturnum. Ex rebus coniunctis siue disiunctis intel-
 ligimus ex rebus esse naturalibus id est etate infirmi, contemplatione sua tempore et re-
 gione sua. Que si iungantur, cum supradictis, ut infirmus sit
 iuuenis, complexio calida estiuum tempus regio et aer calidus magis
 et magis certificandus est acutus morbus. Si infirmus senex
 30 sit aut senior, et regio frigida tempus hiemale, fit certus morbus
 diuturnus. Si significationes inter hec fuerint mediocres et morbus
 mediocris, inter acutum et diuturnum erit. Oportet autem ut bene
 studeas et inuestiges has significationes, et inter forte et debile compares.

¹ desiccatio

Si enim h[ic] fecit de acute e[st]tudin[is] i[n] d[ur]it[is]e sc[ilicet] n[on] fallis.
Ter[ti]a morbi d[ur]it[is]e *vi. de i[n]telligentia c[ri]sis .i. et causa*
 acuti i[n] d[ur]it[is]e d[ur]it[is]e ut de crisi reu[er]si causis dicam[us].
 dico au[tem] q[uo]d salus morbi .i. mors. morbi s[un]t c[on]mutacio .i. re-
 solutio. Que a[ut]e[m] in paruo s[un]t t[em]p[or]e subita .i. i[n]firmu[m] ad salt[em] du-
 centia. aut ad mortē defere[n]tia. Que ducit ad sanitate[m]
 bone c[ri]sis e[st] d[ur]it[is]e. Que ad mortē male. h[ic] au[tem] i[n] acuta e[st]t[er]-
 dine s[un]t d[ur]it[is]e .i. a[ut] mutacio paulatim i[n] longo t[em]p[or]e p[er] h[ic].
 ducens i[n]firmu[m] ad salt[em]. q[uo]d cu[m] augm[en]tacione fit i[n] virtutis.
 .i. minoracione morbi paulati. a[ut] h[ic] ead[em] mutō paulati ad
 mortē ducit. Que fit cu[m] virtutis minorat[ur] .i. morbi augm[en]tat[ur].
 h[ic] e[st] au[tem] e[st] m[od]o d[ur]it[is]e .i. subal[is] h[ic]ectacio ep[ist]ol[is] .i. gelatur .i.
 calor natal[is] extingit[ur] .i. mutō ad salt[em] .i. ad mortē. h[ic] au[tem] i[n]t[er]-
 i[n] d[ur]it[is]e e[st]t[er]dine aut mutō i[n]t[er] tardu[m] .i. uelox. d[ur]it[is]e .i.
 ad salute[m] ducit. Q[uo]d fit cu[m] morbi subito reuoluit[ur] ad bonu[m] .i.
 p[er] paulati morbi minorati i[n]cipit .i. uirt[us] augm[en]tari. q[uo]d
 morbi finiat[ur] .i. aut mutō i[n]t[er] tardu[m] .i. uelox ducit ad mortē.
Quod fit cu[m] subita morbi reuolue ad malu[m] .i. p[er] i[n]firmu[m] i[n]t[er]
 minorat[ur] .i. paulati usq[ue] ad mortē dissoluit[ur]. h[ic] duo i[n] medi-
 o[rum] d[ur]it[is]e passio[n]ibus q[ue] i[n]t[er] acutu[m] .i. d[ur]it[is]e mor-
 bu[m] h[ic]nt. Ergo sp[eci]es c[ri]sis s[un]t .vi. Mutō p[ri]ma ad bonum
 subita .i. d[ur]it[is]e bona. Sec[un]da ad malu[m] subita .i. d[ur]it[is]e
 c[ri]sis mala. T[er]cia morbi mutō paulati ad bonu[m] .i. uocat[ur]
 dissolutio. Quarta paulati ad mortē. q[ue] uocat[ur] d[ur]it[is]e
 atq[ue] finitio. Quinta mutō subita ad bonu[m] .i. que
 paulati minoratur usq[ue] ad mortē. sanitate[m]. Sexta si-
 milis ad malu[m] .i. ut defie usq[ue] ad p[er]dendu[m]. h[ic] duo d[ur]it[is]e
 sita c[ri]sis d[ur]it[is]e. Bona c[ri]sis i[n] statu acute e[st]t[er]dine cu[m]
 h[ic] uel subit[ur] .i. natura ad dissoluendum bonu[m] a
 malo mouet[ur] .i. i[n] expellend[um] malu[m] d[ur]it[is]e .i. ut a c[ri]pe
 eiciat[ur]. Mala c[ri]sis similit[er] e[st] i[n] statu e[st] nate p[er]ualeat mor-
 bi. Est q[ue] sic d[ur]it[is]e .i. c[ri]sis mutō uelox s[un]t ueniens morbo
 p[er] d[ur]it[is]e accidentiu[m] .i. i[n]firmu[m] reluctantiu[m] .i. ducit

Si enim hoc feceris de acute egritudinis uel diuturne scientia non falleris.

Tempora morbi diximus .vi. De intelligentia crisis et eius causa

acuti uel diuturni consequitur ut de crisi et eius causis dicamus,
 dico autem quia salus morbi et mors, morbi sunt commutatio et re-
 5 solutio. Quę aut in paruo sunt tempore subita, et infirmum ad salutem du-
 centia, aut ad mortem deferentia. Que ducunt ad sanitatem
 bone crisis esse dicuntur. Que ad mortem male, hec autem in acuta egritu-
 dine sunt consideranda, aut mutatio paulatim in longo tempore protrahitur,
 ducens infirmum ad salutem, que cum augmentatione fit uirtutis,
 10 et minoratione morbi paulatim, aut hec eadem mutatio paulatim ad
 mortem ducit. Que fit cum uirtus minoratur, et morbus augmentatur,
 hoc est autem cum membra consumuntur, et substantialis humectatio corporis congelatur, et
 calor naturalis extinguatur id est mutatio ad salutem et ad mortem. Hec autem utraque
 in diuturna sunt egritudine, aut mutatio inter tardum et uelox, diuersatur et
 15 ad salutem ducit. Quod fit cum morbus subito reuoluitur ad bonum et
 post paulatim morbus minorari incipit, et uirtus augmentari, quoad
 morbus finiatur, aut mutatio inter tardum et uelox ducit ad mortem.
 Quod fit cum subita morbi reuolutione ad malum et post infirmi uirtus
 minoratur, et paulatim usque ad mortem dissoluitur, hec duo in medi-
 20 ocribus consideranda passionibus que inter acutum et diuturnum mor-
 bum habentur. Ergo species crisis sunt .vi. Mutatio prima ad bonum
 subita, et dicitur crisis bona. Secunda ad malum subita, et dicitur
 crisis mala. Tercia morbi mutatio paulatim ad bonum, et uocatur
 dissolutio. Quarta paulatim ad mortem, que uocatur consuma-
 25 tio, atque finitio. Quinta mutatio subita ad bonum, que
 paulatim minoratur usque ad ~~mortem~~ sanitatem. Sexta si-
 militer ad malum, cum uirtus deficit usque ad perdendum. Hec duo compo-
 sita crisis dicuntur. Bona crisis in statu acute egritudinis cum
 humores subtilentur, et natura ad dissoluendum bonum a
 30 malo mouetur, et in expellendum malum confortatur, ut a corpore
 eiciatur. Mala crisis similiter est in statu cum nature preualeat mor-
 bus. Estque sicut dixit Galienus, crisis mutatio uelox superueniens morbo
 propter duriciem accidentium, et infirmi reluctamentum, ducens

ad sanitatē aut ad mortē. Velocitatē dixit mori ipse calor
 re. calor enim naturalis uelociter facit mortem. Accentum du-
 ricem et infirmi dixit reluctacionē. quia morbus in ultimitate
 stat et uirtus est potius. ex furore humorum uero morbus extitit
 et ex nature repugnacione in morbum. Et enim repugnat mor-
 bo. et ut eum uincat quicquid potest se adiuuat. ut materia. scilicet a corpore
 expellat. Similiter morbus et uirtute pugnat. et laborat ut
 sibi preualeat. Cum autem uirtus morbum superat. fit etiam bona. et
 infirmum ad sanitatem ducit. et est morbus uirtute uincit fit mala
 etiam infirmum in infirmum. Vocatur etiam crisis iudicium quia hoc tempus
 apparet profecto medico ad quod tendat infirmum. ex scientia quanti-
 tatis acuti morbi. et uirtute infirmi. Non oportet uirtute
 infirmi inuestigare. quia multum uiuat in pronosticis futuris me-
 die. non autem ex ratione possit intelligi. sed potius experientia. et ui-
 sitacionibus infirmorum assiduus. Intelligit autem crisis tres modi.
 aut enim ex scientia rerum cum quibus ueniat. aut ex scientia. aut in qua
 die esse debeat. aut ex scientia significacionum suarum. id est accentum ma-
 loz. **vii. De p[ro]gnatione crisis qua ueniat.**

Scientia rerum cum quibus crisis sit uentura. talis est in qua
 tenda. Cum enim uirtus preualeat morbo. aut materiam
 eam expellit omnino a corpore. ut ualeat illud purgare.
 aut in aliquo membrum parte ignobile. atque debile. purga-
 tio materie expulsa est. cum morbus acutus sit. et
 materia subtilis et leuis. hoc autem autem est cum sudore aut uo-
 mitu. siue digestionem. aut sanguine naribus efflu-
 ente. menstruis quoque et hemorrhoides. Quodcumque horum ue-
 niat crisis exitum habenda. hoc quod purgatio in quibusdam
 est maior. in quibusdam minor. sed materie quantita-
 tem et locum infirmum. Sed materiam quod in colica
 et pacuta passione crisis erit cum sudore. uomi-
 tu siue digestionem. In sanguinolentis uero morbus
 et febris que sequuntur apostemata in uisceribus. si
 ex calida sunt materia. erit et sanguine naribus effluente.

ad sanitatem aut ad mortem. Velocitatem dixit motus propter calorem, calor enim naturaliter uelocem facit mutationem. Accidentium duriciem et infirmi dixit reluctacionem, quia morbus in ultimitate status et uirtutis est positus, ex furore humorum unde morbus extitit
 5 et ex nature repugnatione in morbum. Virtus enim repugnat morbo, et ut eum uincat quoquomodo potest se adiuuat, ut materiam scilicet a corpore expellat. Similiter morbus contra uirtutem pugnat, et laborat ut sibi preualeat. Cum autem uirtus morbum superat, fit crisis bona, et infirmum ad sanitatem ducit, et cum morbus uirtutem uincit fit mala
 10 crisis, et infirmum interimit. Vocatur ergo crisis iudicium quia hoc tempore apparet perfecto medico ad quod tendat infirmus, ex scientia quantitatis acuti morbi, et uirtute infirmi. Vnde oportet uirtutem infirmi inuestiget, quia multum iuuatur in pronosticis futuris medicus, non autem ex ratione possunt intelligi. Sed potius experimentis, et uisitacionibus infirmorum assiduis. Intelligitur autem crisis tribus modis, aut enim ex scientia rerum cum quibus ueniat, aut ex scientia, aut in qua die esse debeat, aut ex scientia singificationum suarum id est accidentium maiorum. *vii. De pregrauatione crisis qua ueniat.*

Scientia rerum cum quibus crisis sit uentura, taliter est inquirenda. Cum enim uirtus preualeat morbo, aut materiam eius expellit omnino a corpore, ut ualeat illud purgare, aut in aliquod menbrum proicit ignobile, atque debile, purgatio materię expulse est, cum morbus acutus sit, et materia subtilis et leuis. Hoc autem aut est cum sudore aut uomitu, siue digestionem, aut sanguine naribus effluente, menstruis quoque uel emorroide. Quodcumque horum ueniat crisis exit inde habenda, hecque purgatio in quibusdam est maior, in quibusdam minor, secundum materię quantitatem et locum infirmum. Secundum materiam quia in colerica et peracuta passione crisis erit cum sudore, uomitu siue digestionem. In sanguinolentis uero morbis et febribus que sequuntur apostemata in uisceribus, si ex calida sint materia, erit cum sanguine naribus effluente,

mstruus. t' emorroid. Sed locū infirmū q' cōsit
 ī frenesi cū sanguine enarib' erit. r' nūmo sudo
 re in collo. r' in capite. In febrī que post aposte
 mata ē. epatis si sit in gūpo sui. erit cū sangui
 ne enaribus dextris. aut cū sudore totius cor
 poris aut cū digesta ur'. Si ī scauitate sit epa
 tis. plima crisis cum solutione uomitu sudore
 sudore. t' menstruis t' emorroid erit. In feb' p' apā
 spenis. Si in sinist' parte apostemata erit. G. sup
 primā partielam epidūme. Va causon que est
 ex pura colā plimam crisin faciet. cū sanguine
 enaribus effluente. Virtus enī calorū ī hac feb'
 leuat sursum sanguinem r' dissoluit. r' uentositatē
 gignit. Vñ uene apuunt r' crepant. r' māria ī qdā
 mbra mandatur. in quib' m' generant. t' uulnera t'
 apostemata. t' mōscunt aliqua mbra. Qd' tangit cū
 morbus n' adeo ē fortis r' māria grossa neq' uirtus
 multū fortis ur' aū clara. Plimū h' ē ī morb' quoz
 crisis p' diē. xx. Quia quicq' morbus p' .xx. diē tmi
 natur. matie ē frigide r' grosse. r' ad digerend' dure
 un' usq' ad .xx. diē morbus morat' t' plius. Dein cū
 nata d'fortatur in māria ī aliq' mbrū expellit eam.
 un' gnāt uulnera nigdine t' apostemata. Vulnera si ī
 aliq' d'catenatione sunt defecta r' infirmū dolore ar
 teticum ī manib' t' pedibus hāt. Apostata gignit
 si ī infirmitate sua infirmus laboriosus fuerit
 aut alicui mbro uim itulerit ypoēs ī aph. labo
 rantes. t' si febricitauit plim ex apostata ī artielis.
 t' m' q' qdā mbroz fatigauit. an' quā infirmat' fuit.
 ī idē mbrū morb' incidit. apā etiā ī mbris nascit'.
 natali' debilibus. sic p' auriculas si passio ī cerebro
 fuit. ā molli carne. q' ī collo ē si morbi s' suffoca
 biles. aut ī molli carne asellaz. ī part' pectoris &

menstruis, uel emorroide. Secundum locum infirmum quia crisis
 in frenesi cum sanguine e naribus erit, et nimio sudore
 in collo, et in capite. In febris que post apostemata est, epatis si sit in gippo sui, erit cum sanguine
 5 ne e naribus dextris, aut cum sudore totius corporis aut cum digesta urina. Si in concauitate sit epatis, plurima crisis cum solutione uomitu sudore
 sudore uel menstruis uel emorroide erit. In febris propter apostemata spenis¹. Si in sinistra parte apostemata erit. Galienus super
 10 primam particulam epidimie. Vera causon que est ex pura colera plurimam crisin faciet, cum sanguine e naribus effluente. Virtus enim caloris in hac febris
 leuat sursum sanguinem et dissoluit, et uentositatem gignit. Vnde uene aperiuntur et crepantur, et materia in quedam
 15 membra mandatur, in quibus inde generantur, uel uulnera uel apostemata, uel nigrescunt aliqua membra. Quod contingit cum morbus non adeo est fortis et materia grossa neque uirtus
 multum fortis urina autem clara. Plurimum hoc est in morbis quorum crisis post dies .xx. Quia quicumque morbus post .xx. dies terminatur,
 20 materię est frigide et grosse, et ad digerendum dure unde usque ad .xx. dies morbus moratur uel plus. Deinde cum natura confortatur in materiam in aliquod membrum expellit eam,
 unde generat uulnera nigredinem uel apostemata. Vulnera si in aliqua concatenatione sint defecta et infirmus dolorem ar-
 25 teticum in manibus uel pedibus habeat. Apostata gignit si in infirmitate sua infirmus laboriosus fuerit aut alicui membro uim intulerit ypocras in aphorismo, laborantes,
 uel si febricitauerint plurimum exit apostata in articulis. Iterum quod quidam membrorum fatigauerit, ante quam infirmatus fuerit
 30 in idem membrum morbus incidit, apostema etiam in membris nascitur, naturaliter debilibus, sicut post auriculas si passio in cerebro fuerit, aut molli carne, que in collo est si morbi sunt suffocabiles,
 aut in molli carne asellarum, in passione pectoris et

¹ splenis

pulmonis & pleuresi. aī quib' sic i feb; apā splenis &
 epatis. sequitib'. & apā alioy mbroz q' sub ypoēdria
 sunt. apostata pessima mbra i quib' nascunt' dem
 gntia. s' in febrib' q' ex uiscerū sunt apostatib'. Cū
 hū omib' acutus morbus finit'. Qd' aut' morb' cū quo
 libet hoz n' finit'. peior q' fuit' reuertitur. Si apostata
 p' auriclas exeat. neq; sanem faciat. reuersionē
 morbi significat. ā auriclor' apā. Oportet aut' itelli
 gat' q' ē morbus finiat'. si n' aliquo p'cedentiū siue p'
 gōne. l' uulneribus l' apatib' n' debe te fide quin reu
 tatur. Nō oportet te fortis studere i infirmi regi
 mine. sic dicturi sum' i regimto egritudine exeuntis.
Si enī h' fecit' & morb' fortis n' fuit'. n' reuertitur. Si for
 tis sit & tu f' q' oportet infirmū bñ rexū. reuertit'
 h' n' fortis & infirmus sanand' erit. Si negligat' infir
 mi regimentū. reuertitur morbus duplus. q' fuit'
 & n' creatur. **viii. De ymera crisi.**

Ymera crison in die hñda ē determinato. id. iij.
 .iiii. v. vi. vii. viii. x. xii. xiiii. xv.
 xvii. xix. xxvii. xxxi. xxxiiii. xxxvii. xl. &
 p'. xl. morbus ē cū n' finit'. s; ē egritudinib' & dissolu
 tionibus. Ypoc tñ dix' i p'nosticis. q' cū i. xl. lxxx.
 & c. xx. ueniat. Itē dix' q' infantū morb' vii annis
 finiat'. aut ē ad etatē pueniat. G. n' die morbos cūcor'
 p'. xl. dies finendos. hoz enī mot' tard' ē. sic cū
 mot'. q' ē p'. xx. n' ē uelox. ueluti dierū ē añ. xx.
Cretice q' sunt dies usq; ad. xl. uementes. & ibi se
 oplentes. Dies i medio p'missē n' s' cretice. ē cri
 sis i eis n' ueniat. l' si euenit rara. ē q; aut mortal'
 aut morb' reuertit' peior qm fuit'. He aut' dies cūce
 icipiunt ex quo infirmus mutacionē suay sen
 tit actionū. & ex nocumtū. Pass' mulierū q' p' partū

pulmonis et pleuresi, aut inguinibus sicut in febris apostema splenis et epatis, sequentibus, et apostema aliorum membrorum que sub ypocondria sunt, apostata pessima membra in quibus nascuntur deni-

5 grantia, sunt in febris que ex uiscerum sunt apostatibus¹. Cum his omnibus acutus morbus finitur. Quod autem morbus cum quolibet horum non finitur, peior quam fuerit reuertitur. Si apostata post auriculas exeat, neque saniem faciat, reuersionem morbi significat, aut auricularum apostema. Oportet autem intelligatur quia cum morbus finiatur, si non aliquo precedentium siue pur-

10 gatione, uel uulneribus uel apostematibus non debere te confidere quin reuertatur. Vnde oportet te fortiter studere in infirmi regimine, sicut dicturi sumus in regimento egritudinem exeuntis. Si enim hoc feceris et morbus fortis non fuerit, non reuertitur. Si fortis sit et tu secundum quod oportet infirmum bene rexeris, reuertitur

15 sed non fortis et infirmus sanandus erit. Si negligas infirmi regimentum, reuertitur morbus duplus, quam fuerit et non creatur. *.viii. De ymera crisi.*

Ymera criseon in die habenda est determinato id est .iiii. .iiii. v. vi. vii. viii. viiii. xi. xiii. xiiii. xv. xvii. xx. xxvii. xxxi. xxxiiii. xxxvii. xl. &

20 post .xl. morbus cum crisi non finitur, sed cum egestionibus et dissolutionibus. Ypocras tamen dixit in pronosticis, quia crisis in .xl. lxxx. et .cxx. ueniat. Iterum dixit quia infantium morbus .vii. annis finiatur, aut cum ad etatem perueniant. Galienus non dicit morbos creticos

25 post .xl. dies finiendos, horum enim motus tardus est, sicut crisis motus, que est post .xx. non est uelox, ueluti dierum est ante .xx. Cretice ergo sunt dies usque ad xl. uenientes, et ibi se complentes. Dies in medio pretermisse non sunt cretice, cum crisis in eis non ueniat, uel si euenerit rara. Estque aut mortalis

30 aut morbus reuertitur peior quam fuerit. He autem dies cretice incipiunt ex quo infirmus mutacionem suarum sentit actionum, et earum nocumentum. Passiones mulierum que post partum

¹apostematibus

eis ueniunt a die partitionis sic ypoē die icipiunt.
 dies cretice .iiii. modis diuisant. ex spissitudine cri
 sis in ipsis ueniunt. et ex raritate. Sed s mod' ex nūtio
 qui nuntiat res p se futas. Tercius ex bonitate et ma
 lignitate sua. Quartus ex uirtute et debilitate. Spis
 situdo siue raritas. q sunt qdā dies cretice. et quib'
 crisis sepe. et s in quib' raro uenit. et in quibus me
 dioeris dies i quib' uenit sepi diuersat. .iiii. spissan
 di gradibus. Primus enī grad' .vii. et .viii. Sed s.
 xi. xvii. xx. Ter' .xi. xvii. xxi. Qu' .iii. et .xvii. Dies
 i quib' crisis raro uenit. i. .iiii. diuidi. Primus .xii. vi.
 Sed s. viii. Ter' .xvi. Quartus .xviii. Medioeris est
 .xiii. xv. xxiiii. xxvii. diuisitas diei cretice. ex
 nūtio rei p se futē. quid i die cretica uenire debeat
 nūtiat ut pote. .iiii. nūtiat q ex celi i. vii. ueniat. et
 q malignitatis i. vi. Vbi gra. Si i die .iiii. appareat
 bone sig' coel. sic i ut cocciones. digestioes. et corpus
 ifusiones. et gutte sanguinis naribus effluentes. et
 desidiu cibi excitaciones et somni. et m'is bonitates. fit
 plemtu morbi i die .vii. Si uero male apparent
 significaciones. sic ai debilitates eximitatum frim
 dines. sudoris n i toto corpe dispersiones. infirmi qui
 tates. mors ifirmi i die .vii. erit. dies .vii. nūtiat. xi.
 xi. xiiii. xiiii. xvii. xvii. xx. Diuisitas diei etice in
 bono et malo ē. q qdam crisis bona ē. et fiducial.
Bona crisis ē e qua morbi finit. et an q sig' de cocciōis
 imminuit. et accitib' malis caruerit. q timida sit.
 sic tremor ē et cord' dolor i p'cordiis. et cū aliq ē p'gone
 et an se nūtiū bonū habuit. he ut dies ut se sui prio
 res et potiores. Priores his omib'. vii. et xiiii. hūtiat.
 p has i bonitate. .iiii. s. et .xx. Minores his i bonitate
 xi. et p hac. xvii. xv. xxi. p hac. .iii. ē aū dies i q crisis
 ueniat mala. Mala crisis ē q n pcedit decocciones

eis ueniunt a die parturicionis sicut ypocras dicit incipiunt,
 dies cretice .iiii. modis diuersantur, ex spissitudine cri-
 sis in ipsis uenientis, et ex raritate. Secundus modus ex nuntio
 qui nuntiat res post se futuras. Tercius ex bonitate et ma-
 5 lignitate sua. Quartus ex uirtute et debilitate. Spis-
 situdo siue raritas, quia sunt quedam dies cretice, et quibus
 crisis sepe, et sunt in quibus raro uenit, et in quibus me-
 diocris dies in quibus uenit sepius diuersatur .iiii. spissan-
 di gradibus. Primus enim gradus .vii. et .viii. Secundus,
 10 xi. xvii. xx. Tercius .xi. xvii. xxi. Quartus .iii. et .xvii. Dies
 in quibus crisis raro uenit, in .iiii. diuiditur. Primus .xii. vi.
 Secundus .viii. Tercius .xvi. Quartus .xviii. Mediocris crisis
 est .xiii. xv. xxiii. xxvii. diuersitas diei cretice, ex
 nuntio rei post se future, quid in die cretica uenire debeat,
 15 nuntiat utpote .iiii. nuntiat quid ex crisi in .vii. ueniat, et
 quid malignitatis in .vi. Verbi gratia. Si in die .iiii. appareant
 bone significationes, sicut in urina cocciones, digestiones, et corporis
 infusiones, et guttę sanguinis naribus effluentes, et
 desiderii cibi excitaciones et somni, et mentis bonitates, fit
 20 complementum morbi in die .vii. Si uero male apparent
 significationes, sicut animi debilitates extremitatum frigitu-
 dines, sudoris non in toto corpore dispersiones, infirmi graui-
 tates, mors infirmi in die .vii. erit, dies .vii. nuntiat .xi.
 xi. xiiii. xiiii. xvii. xvii. xx. Diuersitas diei cretice in
 25 bono et malo est, quia quedam crisis bona est, certa fiducialis.
 Bona crisis est cum qua morbus finitur, et ante quam significatio decoccionis
 imminuerit, et accidentibus malis caruerit, que timida sint,
 sicut tremor est et cordis dolor in precordiis, et cum aliqua est purgatione
 et ante se nuntium bonum habuit. He item dies inter se sunt prio-
 30 res et potiores. Priores his omnibus .vii. et xiiii. habentur,
 post has in bonitate .iii. sunt et .xx. Minores his in bonitate
 xi. et post hanc .xvii. xv. xxi. post has .iii. est autem dies in qua crisis
 ueniat mala. Mala crisis est quam non precedunt decocciones

sigōes. ⁊ accētia sunt pessima. maq̄ ⁊ molesta. i. vi. ⁊
 xii. p̄ hal. x. p̄ hāc. xvi. ⁊ xviii. Diuisitas celis iūcture
 ⁊ debilitate ē. q̄ ē quedam dies etica. q̄ circūdo
 currat. q̄dā n̄. Circūdo current q̄dam sed. iiii. opu
 tat. ut. iiii. vii. xi. xiiii. xvii. xx. xxiiii. ⁊ i h or
 dine usq; ad. xl. sic dix̄ ypoē. T̄mū iqr̄ q̄ ē p̄ xl.
 cētatio. xx. sunt dies. usq; ad. cxx. Cū aū. xx. t̄se
 at deficit uirtus. iiii. Virtus etica transit in. vii.
 ⁊ cēs cū. iiii. ⁊. vii. cētantes. ipse s̄ fortiores. ⁊
 motu uelociores. Dies aū etica q̄ nō cētando currit.
 ē dies illa q̄ int̄ quartanarios ē. ⁊ vii. Quaz uirt
 ē usq; ad. xx. q̄s eū transeat n̄ ē uirtus in eis. Si aū
 sit ē debilis. Causa etice diei i. iiii. ⁊. vii. fortior ⁊
 alius uelocior cursus ē lune. Cū enī stelle motue om̄iū
 destruendoy ⁊ destruendoy sūt i mūdo cause. ⁊ una
 q̄q; haz hāt pprietatē faciendi ⁊ destruendi rē s̄
 alta. ⁊ luna pprietatē hāt siḡandi rē uelocit̄ se mo
 uentē ⁊ d̄ribilem ⁊ ut̄ uelocitatē hāt ē om̄ib; aliis
 i diuisione ⁊ motu rer̄ p̄ uicinitatē celi sui mundo i se
 riori. accionesq; sue in uno quoq; appareat i se. ⁊
 p̄m̄ ē uingūtur ē sole. ⁊ illo t̄p̄r ē int̄ se ⁊ solem
 q̄d̄ sūt. xlv. ⁊ sua fiḡa media sūt q̄dratura. q̄ ē i. iiii.
 die. siue apparitionis. ut̄ ē actiones sue debiles sūt. i illo
 t̄p̄r ē int̄ se ⁊ solē. lxxxv. sūt q̄d̄ul. ⁊ tē fiḡa ei q̄dra
 tura uocet. q̄ it̄ se ⁊ solē. iiii. par̄ ē cētū. q̄ i die
 ē. vii. a diuic̄ tione sui. ⁊ actiones ei i h t̄p̄r sūt
 fortes. ē it̄ se ⁊ solē. c. xxxv. sūt q̄d̄ul. ⁊ fiḡa sui. tres
 partes sūt circuli. ⁊ h i. xi. fit die a sui diuic̄tione. ⁊ ac
 tionēs ei debiliores sūt p̄orb; i. q̄ soli se opponat.
 ē int̄ se ⁊ ipsū. clxxx. sūt q̄d̄. ⁊ eius fiḡa uocat̄ oppo
 sita. q̄ i die. xiiii. ⁊ fiḡa eius p̄fect̄ ē circū. actionesq;
 sue fortes sūt. ⁊ similit̄ ē ab oppōe sol̄ ⁊ xlv. q̄d̄ don
 get. lxxxv. a. cxxv. mutat suas actioes circa rerū

significationes, et accidentia sunt pessima, magna et molesta id est .vi. et
 xii. post has .x. post hanc .xvi. et .xviii. Diuersitas crisis in uirtute
 et debilitate est, quia est quedam dies cretica, que circulando
 currat, quedam non. Circulando currens quedam secundum .iiii. compu-
 5 tatur, ut .iiii. vii. xi. xiiii. xvii. xx. xxiiii. et in hoc or-
 dine usque ad .xl. sicut dixit ypcras. Terminum inquit qui est post .xl.
 circulatio .xx. sunt dies, usque ad .cxx. Cum autem .xx. transe-
 at deficit uirtus .iiii. Virtus cretica transit in .vii.
 et crises cum .iiii. et .vii. circulantes, ipse sunt fortiores, et
 10 motu uelociores. Dies autem cretica que non circulando currit,
 est dies illa que inter quartanarios est, et vii. Quarum uirtus
 est usque ad .xx. quas cum transeat non est uirtus in eis. Si autem
 sit est debilis. Causa cretice diei in .iiii. et .vii. fortior et
 aliis uelocior cursus est lune. Cum enim stelle motiue omnium
 15 construendorum et destruendorum sint in mundo cause, et una-
 queque harum habeat proprietatem faciendi et destruendi rem sine
 altera, et luna proprietatem habeat significandi rem uelociter se mo-
 uentem et conuertibilem et item uelocitatem habeat cum omnibus aliis
 in conuersione et motu rerum propter uicinitatem circuli sui mundo infe-
 20 riori, actionesque sue in unoquoque appareant mense, et
 plurimum cum iunguntur cum sole, et illo tempore cum inter se et solem
 gradus sint .xlvi. et sua figura media sit quadratura, quod est in .iiii.
 diem, siue apparitionis, item cum actiones sue debiles sunt, in illo
 tempore cum inter se et solem .lxxxx. sint gradus, et tunc figura eius quadra-
 25 tura uocetur, quia inter se et solem .iiii. pars est circuli, qui in die
 est .vii. a coniunctione sui, et actiones eius in hoc tempore sint
 fortes, cum inter se et solem .cxxxv. sint gradus et figura sui tres
 partes sunt circuli, et hoc in .xi. fit die a sui coniunctione, et ac-
 tionis eius debiliores sint prioribus id est quia soli se opponat,
 30 cum inter se et ipsum .clxxx. sint gradus, et eius figura uocatur oppo-
 sita, quod in die .xiiii. et figura eius perfectus est circulus, actionesque
 sue fortes sunt, et similiter cum ab oppositione solis et xlvi. gradus elon-
 getur, uel lxxxx. aut .cxxxv. mutat suas actiones circa rerum

mutaciones. q̄ i una q̄ die q̄ta ē. ē luna i q̄ his p̄sent
 t̄p̄ib. ⁊ faciat bonū ⁊ p̄sum ⁊ siḡtatis reb. ⁊ que p̄
 eam in h̄ mundo agunt. Si autē n̄ p̄sp̄et facit ma
 lū. ⁊ molestacionē. Cū autē acutus sit morb. cui p̄
 ē uelox ⁊ d̄t̄abit motus. ⁊ causa morbi sit n̄ p̄spe
 ritas lune. i ortu infirmi. h̄ autē d̄tingat ē a loco non
 p̄spo elonget luna q̄ sit i t̄p̄ morbi. d̄fortat morbi
 motus. ⁊ hoc ē i. iiii. die. Cū autē. lxx. elonget
 q̄d̄ib. ⁊ siḡta ei ē q̄dratura. de loco non p̄spo. ⁊ h̄ ē
 in die. vii. d̄fortatur ut infirmi. Et similis cursus
 ē eius ē a loco n̄ p̄spo elonget. sic cū cursus ei a sole
 elongetur. ⁊ inde motus morbi d̄fortatur. i una q̄
 die. iiii. ⁊ siḡto eius i medio ē. iiii. ⁊ si cursus eius
 p̄. vii. sit significo erit i. iiii. T̄m̄n̄ autē añ. iiii. t̄
 vii. ueniens. q̄ raro d̄tingit iō d̄sq̄. q̄ a natā istimul
 lat ⁊ cogitur. ut añ. iiii. ⁊. vii. fiat t̄m̄n̄. a de min
 euentu natē. ad d̄plendū t̄m̄n̄ q̄ i cep̄ iā ēē. Causa
 istimulat ⁊ cogens natam. fortitudo ē morbi. uelo
 citas mot̄ sui. subtilitas ē matie. calor aeris. ⁊ aliqu
 ex errore regim̄i cibi. ⁊ medicam̄tis calor. ⁊ ex ua
 festinatur crisis. Q̄ autē p̄ h̄ac causā ueniat. h̄t̄ dura
 ⁊ molesta accētia. Et si h̄ causā ē i morbo cui p̄tineat
 ad salutē siḡto. c̄lis n̄ uenit p̄fecta. ⁊ reuisionem mor
 bi nuntiat. Causa min̄ eueniens nature ut n̄ faciat
 crisis ē debuit face. aer ē frigid⁹ q̄ natā d̄bit.
 ne morb. digerat ⁊ expellat. aut peccatū regim̄i
 aut de iobediencia infirmi a ex ei ministris. garrien
 tib. ⁊ ad salutē sibi n̄ obediētib. a infirmū mouentib.
 ⁊ n̄ natura desit ⁊ reuertitur. h̄ peccatū si sit magnū
 ⁊ siḡto morbi p̄tineat ad salutē. morb. reuertitur ⁊
 elongatur. Si autē mala sit siḡtoe ad mortē festinat.
 Si ū par peccet. ⁊ siḡtoes bone uideant. bonita c̄lis desit
 ⁊ minorat. Si peccat sit magnū. signū ū bonū. elon

mutaciones, quod in unaquaque die quarta est, cum luna in quam his prosperentur temporibus, et faciat bonum et prosperum et significatis rebus, et que per eam in hoc mundo aguntur. Si autem non prosperetur facit malum, et molestacionem. Cum autem acutus sit morbus, cui proprius

5 est uelox et conuertibilis motus, et causa morbi sit non prosperitas lune, in ortu infirmi. Hoc autem contingat cum a loco non prospero elongetur luna quod fit in tempore morbi, confortatur morbi motus, et hoc est in .iiii. die. Cum autem .lxxxx. elongetur gradibus, et figura eius est quadratura, de loco non prospero, et hoc est

10 in die .vii. confortatur uirtus infirmi. Et similiter cursus est eius cum a loco non prospero elongetur, sicut cum cursus eius a sole elongetur, et inde motus morbi confortatur, in unaquaque die .iiii. et significatio eius in medio est .iiii. et si cursus eius per .vii. fit significatio erit in .iiii. Terminus autem ante .iiii. uel

15 .vii. ueniens, quod raro contingit ideo consequitur, quia aut natura instimulatur et cogitur, ut ante .iiii. et .vii. fiat terminus, aut de minus euentu nature, ad complendum terminum qui incepit iam esse. Causa instimulans et cogens naturam, fortitudo est morbi, uelocitas motus sui, subtilitas est materie, calor aeris, et aliquando

20 ex errore regimenti cibi, uel medicamentis calorum, uel ex ira festinatur crisis. Que autem propter hanc causam ueniat, habet dura et molesta accidentia. Et si hec causa est in morbo cuius pertineat ad salutem significatio, crisis non uenit perfecta, et reuersionem morbi nuntiat. Causa minus eueniens nature ut non faciat

25 crisin cum debuerit facere, aer est frigidus quo natura contrahitur, ne morbus digeratur et expellatur, aut peccatum regimenti aut de inobedientia infirmi aut ex eius ministris, garrientibus et ad salutem sibi non obedientibus aut infirmum mouentibus. Vnde natura deficit et reuertitur, hoc peccatum si sit magnum

30 et significatio morbi pertineat ad salutem, morbus reuertitur et elongatur. Si autem cum mala sit significatione ad mortem festinatur. Si uero parum peccetur, et significationes bone uideantur, bonitas crisis deficit et minoratur. Si peccatum sit magnum, signum uero bonum, elon-

gat' morib'. Qd si aliqui sit n' fortis. s. peccim' s' fr' uenit
 infirm' pit. Optet au' intelligi eses an' tps festinatel'
 qui hnt fortitudines. Optet ut' intelligi. q' q' naru'
Juncti prim' q' naru' e' scdo. e' eni' simit'. iiii. diei' nunt'.
 ab ipso icipit'. sinit'. iiii. iuncti e' .vii. i' simili'. xi. q' naru'
 q' ab .xi. s' q' rto loco. i' .xxv. e' .xvii. q' e' q' r' a. xvii.
 i' .xxvii. iuncti e' .xxx. q' e' .iiij. a. xxvii. i' .xxxviii.
 e' .xxxvii. .xxxvii. e' .xl. q' e' q' r' ab ipso. Dies au' que
 sputant'. usq' t' .vii. id' .xxi. diei'. q' e' .vii. a .xiiii.
 q' sputant' sepati' e' scds septenariu'. q' e' p' m' subpor
 tetur. icip' ab .viii. i' simili'. xxiiii. sepatur a .xx. Cu'
 eni' sputet' usq' ad .xxvii. icip' a .xxviii. usq' ad .xxxi.
Septenariu' p' m' sepatur a scdo. cu' eni' ueniat ad .vii.
 icip' ab .viii. usq' ad .xiiii. i' simili' duo septenari' q'
 sunt p' .xx. sputat' sepatim. a .xxvii. usq' ad .xxxviii.
 i' h' in sputatur .vii. i' .iiii. **viii. de sig'oe n' m'arue' e' s' s'**

Post ordinatione' q' roci' hui' libri e' uidi' h' sup' di
 ctu' capitulu' n' plenu' neq' planu' e' m' ducen
 dis. placuit istud subsec'is m' m' m' ut planior
 intellectus daretur docendis. ut e' illud sup' q' s' an
 tiqui. i' q' acute senserit exposuit istud p' sequat'.
 quom' i' qua' plane sentiant modum. dies critica duob'
 e' modis. aut eni' laudabil' i' significatiua e' salutis.
 aut pessima. i' n' uenit crisis in ipsa. i' si e' s' ueniat
 mal' sig'o. Dies laudabil'. iiii. iiii. v. vii. viii. xi.
 xviii. xvii. xx. xxi. Inlaudabil'. ii. vi. viii. x. xii.
 xvi. xviii. hor' diei' e' s' mala e' q' mor' q' int' nara'
 i' morbu' e' h' dieb' n' ex natura e'. s. ex uirtute morbi
 natura cogentis. i' si bona significatione' hat morbi
 sig'e reuer' sione'. Si mala hat. morte' adppinq're de
 monstr'. xiiii. au' diei' .i. xv. s' int' bonum i' malu'
 mediocres. Qd p' dicturi sum'. diei' bona q'da' e' s' e'.

gatur morbus. Quod si aliquando sit non fortis, sed peccatum sibi superuenerit infirmus perit. Oportet autem intelligi crises ante tempus festinantes qui habent fortitudines. Oportet item intelligi, quia quartanarii et .vii. computari duobus debeant modis. Iuncti scilicet et separati.

5 Iuncti primus quartanarius cum secundo, cum enim finitur .iiii. diei numerus, et ab ipso incipitur, fiunt .iiii. iuncti cum .vii. et similiter .xi. cum .xiiii. qui ab .xi. sunt quarto loco, et xx. cum .xvii. quia est quartus a .xvii. et .xxvii. iuncti cum .xxx. quia est .iiii. a .xxvii. et xxxiiii. cxxxvii. xxxvii. cum .xl. quia est quartus ab ipso. Dies autem que

10 computantur iuncte ter .vii. id est .xxi. dies quia est .vii. aut .xiiii. que computantur separatim est secundus septenarius, quia cum primus subportetur, incipit ab .viii. et similiter .xxiiii. separatur a .xx. Cum enim computetur usque ad .xxvii. incipit a .xxviii. usque ad .xxxii. Septenarius primus separatur a secundo, cum enim ueniat ad .vii.

15 incipit ab .viii. usque ad .xiiii. et similiter duo septenarii qui sunt post .xx. computantur separatim, a .xxvii. usque ad .xxxiiii. et hoc modo computatur .vii. et .iiii. *viii. de significatione nuntiatiue crisis*

Post ordinationem quidem tocus huius libri cum uiderim hoc supradictum capitulum non plenum neque planum esse introducendis,

20 *placuit istud subsequens intromitti, ut planior intellectus daretur docendis, ut cum illud superius qualiter antiqui, et quam acute senserint exposuerit istud prosequatur, quomodo et quam plane sentiant moderni. Dies critica duobus est modis, aut enim laudabilis et significatiua est salutis,*

25 *aut pessima et non uenit crisis in ipsa, et si crisis ueniat mala significatio. Dies laudabilis .iii. .iiii. .v. .vii. .viii. .xi. .xiiii. .xvii. .xx. .xxi. Inlaudabilis .ii. .vi. .viii. .x. .xii. .xvi. .xviii. Horum dierum crisis mala est quia motus qui inter naturam et morbum est, his diebus non ex natura est, sed ex uirtute morbi*

30 *naturam cogentis, et si bonam significationem habeat morbi significat reuersionem. Si malam habeat, mortem adpropinquare demonstrat .xiii. autem dies et .xv. sunt inter bonum et malum mediocres. Quod post dicturi sumus, dies bona quedam crisis est,*

pa. qdam ū ei nūtia. Q̄ ue c̄les sunt. vii. xiiii. xx. r̄xxi.
 N̄ unte eius. iiii. r̄. xi. p̄ hal. v. viii. xvii. p̄ q̄. iiii. r̄ xviii.
 Aliqñ tñ die c̄ica uenit nūtia. r̄ dies c̄ica unūtia.
 C̄ausa ḡstitudo r̄ duricies mat̄ie. r̄ leuitas subtilitas q̄.
 S̄i enī mat̄ia sit ḡgul. tardat morbus r̄ dies c̄icūl̄ p̄ter
 it. uen̄ q̄ i die nūtia q̄ eā seq̄r. Dies illaudabil̄ peior
 ē. v. r̄ p̄. vi. huic uenatur. viii. Causa un̄ sc̄da cet̄is
 sit peior. q̄ mat̄ia ē cruda r̄ n̄ cocta. r̄ n̄dū eā incepit
 digere natura. neq̄ subtiliare eā pot̄ añ die. iiii. Cum
 autē acētia uidit̄ r̄ siḡcationē nat̄e disturbationem.
 r̄ hūoz i ipsam coaccionē añ mat̄ie decoccionē. itelli
 ḡt̄ eū sua acuitate r̄ pessima q̄litate. Vñ n̄ laudat
 v̄poc. i feb; sanguinē die. ii. effluere de narib; dicit
 etiā q̄ malū significet. Sexta dies defectiōne nature
 r̄ morbi siḡe fortitudinē. q̄. vi. vii. ē tuena. Cū añ
 fut̄a lūitē n̄ h̄at. ut ad. vii. i. c̄icā pueniat sui defe
 ctionē. r̄ morbi i ipsa siḡe d̄nationem. Causa diuersi
 tatis ymere c̄leos duob; ē moil. ā enī ex diuilitate
 nūi i se. aut ex cursu lune. It̄ ex lum̄il̄ acceptione
 a sole. Ex diuilitate nūi nature. iiii. moil. primū quia
 causa nūmandi ē nūi. Vñ ū elemental̄ causa ē nūi. Nūc
 enī nich̄ ē aliud q̄ collectio unitat̄. Vñ unū p̄p̄riū
 ē maḡ imparitatis. q̄ paritatis. q̄ palam iuenim̄ ipa
 ritatem in ip̄so. Par uero in duas diuiditur equales
 unitates. Duo uero due sunt equales unitates. Inpar
 unitate. sup̄at similia in uanitate. q̄ imparitatem
 iueniet̄ q̄ sibi ē ip̄a. Vñ si unū multiplicemus.
 i se fit ip̄sū. Vbi q̄ta. Vñ multiplicatum semit̄ i
 unū. i. una uice sp̄utatum n̄ se ex̄it. s̄. i sui natura
 integrū existit. Ergo palā ē q̄ unū lineare r̄ unū
 sup̄ficiale r̄ unū corpale. r̄ unū p̄ se n̄ diuisat̄ neq̄ mu
 tatur. Si aut̄ sc̄p̄ multiplicatū i se. n̄q̄ se ex̄. Inpos
 sibile ē q̄ ut auḡmet̄ sic par nūi. Inparitas ergo

propria, quedam uero eius nuntia. Que uere crises sunt .vii. xiiii. xx. et xxi.
 Nuntie eius .iiii. et .xi. post has .v. viiii. xvii. post quas .iii. et xviii.
 Aliquando tamen die cretica uenit nuntia, et dies cretica innuntia.
 Causa grossitudo est duricies materie, et leuitas subtilitasque.
 5 Si enim materia sit grauis, tardat morbus et dies creticus preter-
 itur, uenitque in die nuntia que eam sequitur. Dies illaudabilis peior
 est .v. et post .vi. huic uicinatur .viii. Causa unde secunda ceteris
 sit peior, quia materia est cruda et non cocta, et nondum eam inceptit
 10 digererere natura, neque subtiliare eam potest ante diem .iiii. Cum
 autem accidentia uideris et significationem nature disturbanceionem,
 et humorum in ipsam coactionem ante materie decoctionem, intelli-
 ges cum sua acuitate et pessima qualitate. Vnde non laudat
 ypocras, in febribus sanguinem die .ii. effluere de naribus, dicit
 etiam quia malum significet. Sexta dies defectionem nature
 15 et morbi significat fortitudinem, quia .vi. vii. est tucina¹. Cum autem
 futura uirtutem non habeat, ut ad .vii. id est creticam perueniat sui defe-
 ctionem, et morbi in ipsam significat dominationem. Causa diuersi-
 tatis ymere criseos duobus est modis, aut enim ex diuersitate
 numeri in se, aut ex cursu lune. Item ex luminis acceptione
 20 a sole. Ex diuersitate numeri nature .iii. modis, primus quia
 causa numerandi est numerus. Vnde uero elementalis causa est numeri. Numerus
 enim nichil est aliud quam collectio unitatis. Vnde unum proprium
 est magis inparitatis, quam paritatis, quia palam inuenimus inpa-
 ritatem in ipso. Par uero in duas diuiditur equales
 25 unitates. Duo uero duę sunt equales unitates. Inpar
 unitate, superat similia in uanitate, ergo inparitatem
 inuenies que sibi est propria. Vnde si unum multiplicemus,
 in se fit ipsum. Verbi gratia. Vnum multiplicatum semel in
 unum id est una uice computatum non se exit, sed in sui natura
 30 integrum existit. Ergo palam est quia unum lineare et unum
 superficiale et unum corporale, et unum per se non diuersatur neque mu-
 tatur. Si autem semper multiplicatum in se, nunquam se exit. Inpos-
 sibile est ergo ut augmentetur sicut par numerus. Inparitas ergo

¹ nuntia

paritati ē. Por. Sed s mod' ē q' unitas opōitionis ē
 causa ipariū ⁊ parū. Impar itē causa diuisionis parū
 ⁊ imparū. q' impar diuisus i duas partes. parem
 ⁊ imparē diuiditur. ⁊ par si sumit' q' si diuidat'
 i duo similia diuidit'. siue paria sunt siue iparia.
Ergo par numerus parū ⁊ imparium i simit' diu
 dendoy n' ēē causa probatur. Vñ palā ē q' ab unitate
 par remouetur. Tertius mod' q' numerus ā in parē
 aut in imparē diuidit'. Si aut unū seorsum ponam.
 ⁊ unūq'q' i parē nūm. natāle seorsū ⁊ post partē parti
 s' ordinamētū nature uingamul. nūis ex hū' adunat'
 inuenitur circulat'. ⁊ q'drānglatul i longitudine ⁊
 latitudine equalis. Vbi grā. Si unū accipiamul q'd
 cā ⁊ principū ē unitatis. ⁊ iparē sibi uiciniū uin
 gamul. i. iii. fit. iiii. Quatuor aut ē quad'ngls. duo
 enī i duo mltiplicant'. longitudo ergo enī duo. ⁊
 latitudo similit' duo. itē si. iiii. his uingamul. ipar
 illud q' uicinat'. natāle tē. i. v. fit. viii. Et hic
 nūis similit' cōclatur. longitudo enī. iii. ⁊ latitudo. iii.
 ⁊ itē iparib' uicē hū' rō usq' i infinitū pcedit. q' palā
 ē q' ipar ē causa omīū nūū circelati. Quod par pari
 opōit' n' fac'. Si enī unū q' causa ē nūū tollamul.
 ⁊ sibi par primū natāle uingam. i. ii. tā tū in reddūt.
 q' neq' circelant' neq' q'd'nglant'. s' poti ē tangls. Si
 aut. iii. ⁊ s' par. i. iiii. uingamul. fiunt. vii. ⁊ nūis n'
 cōclat' ē longitudiē ei latitudiē super. ⁊ similit' uno
 p' mīllo si paria uingam. sic duo. i. iiii. fiūt. vi. ⁊ ab
 hac re ē alienul. q' longitudo ei ⁊ latitudo diuer
 santur. longitudo enī ei. ii. ⁊ latitudo. iiii. Imparib'
 q' dignū unitat' dnumabit'. Et enī iparia mūabit'
 rei opōite p'limū s' causa. ⁊ ē sit necē ē ut q'c'q'
 dies cretica iparib' p'hendit'. ad p'fectionē securita
 tis nos deducat. ex fortitudiē quā dixim' sua. quia

paritati est propior. Secundus modus est quia unitas compositionis est
 causa imparium et parium. Impar item causa diuisionis parium
 et imparium, quia impar diuisus in duas partes, parem
 scilicet et inparem diuiditur, et par non similiter, quia si diuidatur
 5 in duo similia diuiditur, siue paria sint siue imparia.
 Ergo par numerus parium et imparium insimul diui-
 dendorum non esse causa probatur. Vnde palam est quia ab unitate
 par remouetur. Tertius modus quia numerus aut in parem
 aut in imparem diuiditur. Si autem unum seorsum ponamus,
 10 et unumquemque imparem numerum, naturalem seorsum et post partem parti
 secundum ordinamentum nature iungamus, numerus ex his adunatus
 inuenitur circulatus, et quadrangulatus in longitudine et
 latitudine equalis. Verbi gratia. Si unum accipiamus quod
 causa et principium est unitatis, et imparem sibi uicinum iun-
 15 gamus .i. iii. fit .iiii. Quatuor autem est quadrangulus, duo
 enim in duo multiplicantur, longitudo ergo eius duo, et
 latitudo similiter duo, iterum si .iiii. his iungamus, impar
 illud quod uicinatur, naturaliter tribus id est .v. fit .viii. Et hic
 numerus similiter circulatur, longitudo enim .iii. et latitudo .iii.
 20 et itidem imparibus iunctis, ratio usque in infinitum procedit, ergo palam
 est quia impar est causa omnis numeri circulati. Quod par pari
 componitur non facit. Si enim unum quod causa est numeri tollamus,
 et sibi par primum naturale iungamus .i. ii. tria tamen inde redduntur,
 que neque circulantur neque quadrangulantur, sed potius est triangulus. Si
 25 autem .iii. et secundum par id est .iiii. iungamus, fiunt .vii. Qui numerus non
 circulatur cum longitudine eius latitudine superetur, et similiter uno
 pretermisso si paria iungamus, sicut duo et .iiii. fiunt .vi. Qui ab
 hac re est alienus, quia longitudo eius et latitudo diuer-
 santur, longitudo enim eius .ii. et latitudo .iiii. Inparibus
 30 ergo dignius unitas connumerabitur. Et enim imparia numerabilis
 rei composite plurimum sunt causa. Quod cum sit necesse est ut quecumque
 dies critica imparibus comprehenditur, ad perfectionem securita-
 tis nos deducat, ex fortitudine quam diximus sua, quia

parib' diuidit' & imparib'. & parib' sol' n̄ attribuit'. aut
 enī i tant' paria diuidit'. aut i imparia. Vñ paria
 p se n̄ actō sūt pfecta. cū q̄ pari attributa nūo.
 ex sui ipfectione n̄ ita reddit nos securōs. Vñ dix'
 ypo. Quēcq; ēlī i nūo fit impari. securiores q̄ pa
 ri nūo nos reddit. Dixim' p ut optant de fortitu
 dine & debilitate cretice diei. s̄ nūm. Optet q̄ di
 cat un' ead' cretica. s̄ lune cursum diuerset. Dico
 q̄. Scūt q̄ omī philosophi & affirmat q̄ sol' & ceti
 planete causa sunt' constructionis et destructionis.
 istius inferiori nri mundi. S; tñ fortior & stabilior
 & rector atq; imutabilior ē sol' i his. Scūm' enī
 q̄ ius' & estatis. autūm' & yemū. ipse solus' & n̄ aliud
 causa sit i actionib' rer' q̄ p ea fiunt. i gnare aīalia
 q̄ elemētōr' sūt partes. & opte fruct' i suis pfectionib'.
 Oūe & aīalia ipsa ad contū ut pmaneat gen' suum.
 & alias i res unūsal' faciunt. Actiones itē lune i hoz
 subūl' q̄ dixim' sūt mag'. S; tñ minoris sol' actione
 Etenī postior ē i ordinatione q̄ ordinationes mīlū
 p ipsam sunt. & actiones sue i piscib' maris sunt
 apte. Quēq; tñ fac' a sole accipit. q̄ lum' suū n̄ ē no
 uū. n̄ ē a sole separ'. neq; illuminat' aliq' part' ipsi.
 n̄ q̄ a sole aspiciat'. lum' ū suū tot' pdr'. cū t're umb'
 inter ipsam & sole opponitur. Omī q̄ actio sua eē
 uidet' s̄ quantitatē qua a sole elongatur. lum' enī
 suū tunc implet' ē sibi oppōit'. mediat' ē q̄drat'. debili
 ū ē t'cianum q̄ quartanū. Debilissimū. Vñ. Nouellū
 ē p' diluictionem appareat abscolūm. q̄ lumie sol'
 ē optum. Magnitudo q̄ eius i fructib' & mouendis
 ad contū animalib'. & mīstruoz' ēlīb' sed defnita t'pā
 s̄lbat' & similit' epitelia cētatur & alia multa.
 Q̄ omā s̄ q̄ a sole accipit sunt habenda. Palā q̄ fit
 itellectū q̄ luna adiutorio sol' indigeat. sol' au'

paribus diuiditur et imparibus. Quod paribus solis non attribuitur, aut
 enim in tantum paria diuiditur, aut in imparia. Vnde paria
 per se non adeo sunt perfecta, crisis ergo pari attributa numero,
 ex sui imperfectione non ita reddit nos securos. Vnde dixit
 5 ypocras. Quecumque crisis in numero fit impari, securiores quam pa-
 ris numeri nos reddit. Diximus prout oportuit de fortitu-
 dine et debilitate cretice diei, secundum numerum. Oportet ergo di-
 catur unde eadem cretica secundum lune cursum diuersetur. Dico
 ergo. Sciunt quidem omnes philosophi et confirmant quia sol et ceteri
 10 planete causa sunt constructionis et destructionis,
 istius inferioris nostri mundi. Sed tamen fortior et stabilior
 et rector atque immutabilior est sol, in his. Scimus enim
 quia ueris et estatis, autumnis et yemis, ipse solus et non aliud
 causa sit in actionibus rerum que per ea fiunt id est generare animalia
 15 que elementorum sunt partes, et complere fructus in suis perfectionibus.
 Mouere etiam animalia ipsa ad coitum ut permaneat genus suum,
 et alias etiam res uniuersales faciunt. Actiones item lune in horum
 substantiis quas diximus sunt magne. Sed tamen minoris solis actione
 Etenim posterior est in ordinatione quia ordinationes mensium
 20 per ipsam sunt, et actiones sue in piscibus maris sunt
 aperte. Quicquid tamen facit a sole accipit, quia lumen suum non est no-
 uum, nisi cum a sole separatur, neque illuminatur aliqua pars ipsius,
 nisi que a sole conspicitur, lumen uero suum totum perditur, cum terre umbra
 inter ipsam et solem opponitur. Omnis ergo actio sua esse
 25 uidetur secundum quantitatem qua a sole elongatur, lumen enim
 suum tunc impletur cum sibi opponitur, mediatur cum quadratur, debilius
 uero est terciarium quam quartanum. Debilissimum .vi. Nouellum
 cum post disiunctionem appareat absconsum, quia lumine solis
 est opertum. Magnitudo ergo eius in fructibus et mouendis
 30 ad coitum animalibus, et menstruorum cursibus secundum definita tempora
 consideratur, et similiter epilepsia circulatur et alia multa.
 Que omnia secundum quod a sole accipit sunt habenda. Palam ergo fit
 intellectu quia luna adiutorio solis indigeat, sol autem

nulli necessitate hant neq; lune. neq; cetoz planetay.
 Nullu eni hoz t pot obuare. i estate facienda. e nris
 capitib; sit oppoit. nec i frigore faciendo. e erit dech
 nando pori opposito. nec in faciendis tpatit tptib; inali
 r autumnali cu cursul suul tpetur. Nn philosophi
 sole assimilauer ipatori. lunam uero scdo ab ipatore
 cesari. Que q; inter nos r sole opposita e. posse suu
 i omib; his nris mundanis necesse e ut exceat. neq; tm
 i hac dnatioe cetis planetis e dignior. q; e fortior.
 s; q; nob e uicinior. h q; causa e necessaria. ut omis
 res mundana ex ordinatione r requinto fiat lune.
 r s; sui similitudine se hat. Q au res lunari simili
 tudini mag; e aptanda q; ipsa natura. Sic eni luna
 a sol accip r sibi assimilatur. sic i luna natura r sibi
 coaptat. Diuisat q; etice diei s; luna e dicenda. diuisi
 tal au h e multiplex. q; luna a sol figat. vii. accip
 q; mag; se r apte. s; tm. iiii. fortiores se cetis. r apti
 oret in actibus suis. Vna e e bicornis appareat. scda
 e soli sit opposita r lum suu oplet. Q fit e int se r
 sole. clxxx. adus sit. i. xiiii. s. die. Tcia r. iiii. cu
 pmo r s; a sole qdret. prim qdret e e medie lune
 lum oplet. r orientat est. h au e e int se r sole ex
 parte orientis. lxxxv. adus sit. r h. vii. die fit. Sec
 quadru e r lum oplet medie r e occidentale. Q fit cu
 it se r sole a parte occntis. lxxxv. sit qd. h au e. xxi.
 die. s; tm e fit orientat aptior e r fortior. q; ad ople
 mtum sui tendit. q; obscurior r debiliior erit e sit
 occidentat. q; ad defectione sui uadit. r ph fit. vii.
 dies i morbo fortior q; xxi. sigo. he s. iiii. fige lune.
 q; fortiores r aptiores diximus ee. r io puatioret se
 die etice r n nuntiatue. Alie u. iiii. fige lune q;
 poribus debiliores sunt i uirtute. pma est e media
 sit it solem r pm qdtu a parte orientis. Q fit e lu

nullius necessitatem habeat neque lune, neque ceterorum planetarum.
 Nullum enim horum sibi potest obuiare, in estate facienda, cum nostris
 capitibus sit oppositus, nec in frigore faciendo, cum currit decli-
 nando priori opposito, nec in faciendis temperatis temporibus, uernali
 5 et autumnali cum cursus suus temperetur. Vnde philosophi
 solem assimilauerunt imperatori, lunam uero secundo ab imperatore
 cesari. Que quia inter nos et solem opposita est, posse suum
 in omnibus his nostris mundanis necesse est ut exerceat, neque tamen
 in hac dominatione ceteris planetis est dignior, quia est fortior,
 10 sed quia nobis est uicinior. Hec ergo causa est necessaria, ut omnis
 res mundana ex ordinatione et regimento fiat lune,
 et secundum sui similitudinem se habeat. Que autem res lunari simili-
 tudini magis est aptanda quam ipsa natura. Sicut enim luna
 a sole accipit et sibi assimilatur, sic et \a/ luna natura et sibi
 15 coaptatur. Diuersitas ergo cretice diei secundum lunam est dicenda, diuersi-
 tas autem hec est multiplex, quia luna a solis figuras .viii. accipit
 que magne sunt et aperte. Sed tamen .iiii. fortiores sunt ceteris, et aperti-
 ores in actibus suis. Vna est cum bicornis appareat. Secunda
 cum soli sit opposita et lumen suum compleat. Quod fit cum inter se et
 20 solem .clxxx. gradus sint, in .xiii. scilicet die. Tercia et .iiii. cum
 primo et secundo a sole quadretur, primum quadratum est cum medie lune
 lumen completur, et orientalis est, hoc autem est cum inter se et solem ex
 parte orientis .lxxx. gradus sint, et hoc .vii. die fit. Secundum
 quadratum est et lumen completur medie et est occidentale. Quod fit cum
 25 inter se et solem a parte occidentis .lxxx. sint gradus, hoc autem est .xxi.
 die. Sed tamen cum fit orientalis apertior est et fortior, quia ad comple-
 mentum sui tendit, ergo obscurior et debilior erit cum sit
 occidentalis, quia ad defectionem sui uadit, et propter hoc fit .vii.
 dies in morbo fortior quam .xxi. significatio. He sunt .iiii. figure lune,
 30 quas fortiores et aptiores diximus esse, et ideo priuatiores sunt
 diei cretice et non nuntiatiue. Alie uero .iiii. figure lune que
 prioribus debiliores sunt in uirtute, prima est cum media
 sit inter solem et primum quadratum a parte orientis. Quod fit cum lu-

mine impleat quarta pars sui. h. autē ē ē int̄ ipsam ⁊ so-
 lem a parte orientis ē. xlv. gradus sunt. ⁊ ē i die feia ⁊
 media. Scda ē ē int̄ solē ⁊ si quadrat̄ sit a parte oc-
 cidentis. ē lumine impleat quarta sui. ⁊ sit int̄ ipsā
 ⁊ solē a parte occētis. xlv. gradus. ⁊ h. sit. xxviii. die.
Tercia ē ē int̄ signū oppositionis sit. ⁊ p̄m quadratū
 .i. longe a signo oppōis. ex parte meridiei. xlv. gradus.
 ⁊ a solē ex parte meridiei. lxxvii. sit gradus. ⁊ me-
 dium. ⁊ h. ē die. xi. Quarta cū int̄ signū oppōis. ⁊
 si quadratū sit. .i. longe a signo oppōis ex parte septen-
 tonis. xlv. gradus sunt. ⁊ a solē ex parte ead. lxxvii. ⁊
 medium. ⁊ h. ē. xvii. die. **O**pletis lune figuratioib.
Restat dicam q̄ fortior sit. ⁊ q̄ debitor. ⁊ que medi-
 ocl. Cū q̄ luna i p̄mo q̄d̄to sit sol. a int̄ solē ⁊ h.
 id̄ q̄dratum ascendens in orientē. fit fortior i signōe.
 ⁊ auctor. Cū aut̄ i secdo sit aut int̄ solē ⁊ h. idē qua-
 dratū descendens in occidentē. fit debitor ⁊ n̄ a do-
 tucior. Causa ē sit orientat̄ ad opletū uadit sui.
Cū aut̄ occētat ad destructionē sui tend. s̄n. vii.
 dies atq. iiii. fortiores sunt ⁊ fidentiores. xxi.
 ⁊ xxviii. Testatur h. exitus maris ⁊ reditus. q̄
 i. iiii. ⁊ vii. dieb. fortiores s̄t. q̄ i. xxi. ⁊ xxviii.
Similr̄ ē luna sit i signū oppōis. ⁊ p̄m q̄drat̄ a
 parte meridiei fit fortior ei actio. ⁊ aptior q̄ cū
 sit in hac ead̄ quantitate a parte septentrional̄
 q̄ i meridie ad opletū sui ascendit. In septētri-
 one uero est ad defectiōē descend. Iam luna figat̄
 alias h̄t occētal̄ ⁊ debiles i signōib. .i. una die ante
 diuisionē sol. ⁊ una p̄. ⁊ an̄ poitionē una die ⁊ alta
 p̄. ⁊ an̄ utraq. quadrata una die an̄. ⁊ alta p̄. q̄
 an̄ diuisionem ⁊ post s̄t dies pares. .i. xxviii. ⁊
 xxx. Cris̄is aut̄ i his n̄ ē c̄ta. neq. ūa s̄ q̄ paria di-
 xim̄ ip̄fecta ⁊ i opleta. an̄ aut̄ oppōinē ⁊ p̄ ē xiii.

Explanariis

mine impleatur quarta pars sui, hoc autem est cum inter ipsam et so-
 lem a parte orientis cum .xlv. gradus sint, et est in die tertia et
 media. Secunda est cum inter solem et secundum quadratum sit a parte oc-
 cidentis, cum lumine impleatur quarta sui, et sint inter ipsam
 5 et solem a parte occidentis, .xlv. gradus, et hoc sit .xxiii. die.
 Tercia est cum inter signum oppositionis sit, et primum quadratum
 id est longe a signo oppositionis, ex parte meridiei .xlv. gradus,
 et a sole ex parte meridiei .lxxvii. sint gradus, et me-
 dium, et hoc est die .xi. Quarta cum inter signum oppositionis, et
 10 secundum quadratum fit id est longe a signo oppositionis ex parte septen-
 trionis .xlv. gradus sint, et a sole ex parte eadem .lxvii. et
 medium, et hoc est .xvii. die, completis lune figurationibus.
 Restat dicamus que fortior sit, et que debilior, et que medi-
 ocris. Cum ergo luna in primo quadrato sit solis, aut inter solem et hoc
 15 idem quadratum ascendens in orientem, fit fortior in significatione,
 et auerior. Cum autem in secundo sit aut inter solem et hoc idem qua-
 dratum descendens in occidentem, fit debilior, et non adeo
 tucior. Causa cum sit orientalis ad complementum uadit sui.
 Cum autem occidentalis ad destructionem sui tendit. Vnde .vii.
 20 dies atque .iiii. fortiores sunt et fidentiores .xxi.
 et .xxiii. Testatur hoc exitus maris et reditus, quia
 in .iiii. et .vii. diebus fortiores sunt, quam in .xxi. et .xxiii.
 Similiter cum luna fit inter signum oppositionis, et primum quadratum a
 parte meridiei fit fortior eius actio, et apertior quam cum
 25 sit in hac eadem quantitate a parte septentrionis
 quia in meridie ad complementum sui ascendit. In septentri-
 one uero econtra ad defectionem descendit. Iterum luna figuras
 alias habet occultas et debiles in significationibus id est una die ante
 coniunctionem solis, et una post, et ante positionem una die et altera
 30 post, et ante utraque quadrata una die ante, et altera post, quia
 ante coniunctionem et post sunt dies pares id est .xxviii. et
 xxx. Crisis autem in his non est certa, neque uera secundum quod paria di-
 ximus imperfecta et incompleta, ante autem oppositionem et post est .xiii.

.i. xv. he ambe dies .i. si se impares n̄ nūant. .i. si enī
 xiii. appareat utū .i. utū actionis i ipsa. .i. plenitū
 tū ē i. xiiii. Et p̄ h. xiiii. fortior ē .i. certior duob?
 .i. modis. ā qz .i. plenitū actionis i ipso ē .i. in ipso apparet.
 ā qz fortior uis lune i. xiiii. ē die. qz plena ē lumie.
 xv. uero qz. xiiii. ē scda. .i. plenitū actionis ē i. xiiii.
 ipossibile ē qz alim plenitū sit i ea. ē n̄ ad se luncem
 tant sit spaciū ut natura aliud .i. plenitū possit. Actiones
enī nature si se subire s; paulatim .i. intmisse s; diffini
tionē .i. ordinant. Alie uero q̄ int duo st. q̄drata n̄
 st similis c̄ta. qz añ. vii. .i. p̄. vi. ē .i. viii. .i. añ. xvi.
 .i. p̄. xxi. xx. sunt. .i. xxii. Oia h̄ paria st. .i. iō debilia
 N onū ū nūtiatū ē. qz nata ē i. xi. c̄sin face icipiat.
 i. viii. die n̄tiat. Qz ipsa. viii. acc̄ntat̄ fac. qz ad
 utū .i. plenitū ascēdit. it̄ p̄m q̄drat̄ .i. oppōitionē.
 h̄ ē diuisitas diei c̄tice s; natam nū .i. c̄sū lune. S;
 st̄ hoies sic sophiste h̄ oturbantes. .i. dicentes. Vos
 auctoritatē fecistis diei c̄tice. ex̄t̄ naturā nū .i.
 c̄sū lune. dicentes. nūm̄ iparem i c̄tice die dig
 tuore ē quā parē. Qz q̄ crisis i. xiiii. .i. utū stir
 masti i. iiii. ē hoz dies sit paritas. h̄. r̄. Si ipare
 dies c̄tice diei certiores sit. .i. digniores natat̄. pa
 res intm̄sc̄nt̄ acc̄ntat̄. qz .i. si crisis i. xiiii. die inci
 piat. .i. plenitū ū i. xiiii. .i. xiiii. .i. p̄. qz i ipsa apparet
 qz natura opetur. Et simili si i. iiii. die icipiat. siḡto
 nūti. .i. plenitū ū i. iiii. ū uocat̄ nūtiatū. Qz philo
 sophi n̄ negligent̄. ē uident paritati h̄ otungere.
 acc̄ntat̄. reuer̄si st̄ i se. actionem iuestigantes natē.
 .i. natam iuener̄ altissimay sequit̄ motū rei. Qz cū
 fiducia explorasset̄. ad lunā redier̄ t̄re ueniorē.
 .i. ea diuisam iuener̄ i m̄sib. qz Zodiac̄ i q̄bdā i. xviii.
 i q̄bdā i. xxvii. puagat̄ mātionib. Si enī luna appa
 reat uespe. añ. xxx. dies significatur̄ m̄sū p̄tū fuisse.

et .xv. he ambe dies etsi sunt impares non numerantur, et si enim
 xiii. appareat uirtus et initium actionis in ipsa, complementum
 tamen est in .xiii. Et propter hoc .xiii. fortior est et certior duobus,
 scilicet modis, aut quia complementum actionis in ipso est et in ipso apparet,
 5 aut quia fortior uis lune in .xiii. est die, quia plena est lumine,
 xv. uero quia .xiii. est secunda, et complementum actionis est in .xiii.
 impossibile est quod alterum complementum sit in ea, cum non ad se inuicem
 tantum sit spacii ut natura aliud complere possit. Actiones
 enim nature non sunt subite sed paulatim et intermisse secundum diffini-
 10 tionem et ordinamentum. Alie uero que inter duo sunt, quadrata non
 sunt similiter certa, quia ante .vii. et post .vi. est et .viii. et ante .xxi.
 et post .xxi. xx. sunt, et .xxii. Omnia hec paria sunt et ideo debilia.
 Nonum uero nuntiatuum est, quia natura cum in .xi. crisin facere incipiat,
 in .viii. die nuntiat. Quod ipsa .viii. accidentaliter facit, quia ad
 15 uirtutem et complementum ascendit, inter primum quadratum et oppositionem.
 Hec est diuersitas diei cretice secundum naturam numeri et cursum lune. Sed
 sunt homines sicut sophiste hoc conturbantes, et dicentes. Vos
 auctoritatem fecistis diei cretice, extra naturam numeri et
 cursum lune, dicentes, numerum imparem in cretica die dig-
 20 niozem esse quam parem. Quare ergo crisin in .xiii. et nuntium confir-
 masti in .iiii. cum horum dierum sit paritas. His respondemus. Si impares
 dies cretice diei certiores sint, et digniores naturaliter, pa-
 res intermiserunt accidentaliter, quia etsi crisis in .xiii. die inci-
 piat, compleatur uero in .xiii. xiiii. imputatur, quia in ipsa apparet
 25 quid natura operetur. Et similiter si in .iii. die incipiat, significatio
 nuntii, compleatur uero in .iiii. inde uocatur nuntiatua. Quod philo-
 sophi non negligentes, cum uiderent paritati hoc contingere,
 accidentaliter, reuersi sunt in se, actionem inuestigantes nature,
 et naturam inuenerunt altissimarum sequentes motum rerum. Quod cum
 30 fiducialiter explorassent, ad lunam redierunt terre uiciniorum,
 et eam diuersam inuenerunt in mensibus, quia Zodiacus in quibusdam in .xxviii.
 in quibusdam in .xxvii. peruagatur mansionibus. Si enim luna appa-
 reat uespere, ante .xxx. dies significatur mensis preteritus fuisse,

xxviii. dies. i q̄ m̄se luna ꝛodiac̄ i. xxvii. die hūit ex
 pletū. Si enī. xxvii. dieb̄ duo uixit. apparet luna sub
 splendore sol. i ita om̄s dies fuit. xxviii. Si aut̄ appare
 at p̄. xxx. siḡcat̄ m̄s̄ p̄t̄ fuisse. xxx. dies. i luna suū
 c̄lm̄ opletū. i. xxviii. dieb̄. Si enī. xxviii. duo uixit.
 apparet luna splendore sol. i ita m̄s̄. xxx. dies oplet̄.

Vñ op̄tet̄ itelligi q̄ luna tardū i uelocē h̄t̄ mot̄. Vñ aut̄
 ē nature. ut semp̄ moueatur p̄ motū altissimay rer̄. Cū
 enī sit una uirtut̄ suay uirtutū. fec̄ eā d̄s omnipotens.
 ad c̄struend̄ i destruend̄ aptiorē. Cū q̄ philosoph̄ h̄ ap
 parat̄. c̄tificauer̄ q̄ nata c̄festinat̄ in suo motu i actioē
 aut̄ p̄ sanitatē natat̄ uirtutū. ā p̄ subtilitatē. i leuitatē
 sue mat̄ie. fit mot̄ suus i actio. p̄ lunā ꝛodiac̄. i. xxvii.
 dieb̄ oplet̄. i si nata tardet̄. aut̄ ex defectiōe sua. aut̄
 ex ḡilitudine. i quietate mat̄ie. fit mot̄ i actio ei p̄ lunā
 a q̄ ꝛodiacū i. xxviii. dieb̄ oplet̄. Bñ q̄ itelligimus q̄
 diuersitatē motuū c̄lm̄ p̄ diuersitatē motuū s̄t̄ nate.
 i uelocitate i tarditate. sic m̄t̄des siḡay lune i uelo
 citate i tarditate. ex motuū suay s̄t̄ diuilitatib̄ i uelo
 citate i tarditate. Suffic̄ nob̄ de die critica i eius
 diuersitate dixisse. p̄ naturā m̄i i c̄lm̄ lune. **(natura)**

Siḡco q̄ siḡcat̄ crisi. **x. de siḡco pessima morbi m̄i**
 aut̄ future den̄t̄natura ē ā p̄sentis. fut̄am designans
 crisi. mot̄ ē morbi i furor̄ sui. fortitudo caloris i siḡ
 nū coeciōis. i ur̄ i digestiōe atq̄ sputis. Pulsus mag
 nitudo i ei uelocitas. Si feb̄ ē prod̄is. festinatio sua i
 mot̄. uelocitas i molestacio. sicut si feiana fuit. i u
 uent̄ sit etas infirmi. t̄ps̄ calim̄ mat̄ia colica. ut̄ fort̄.
 oīa h̄ uelocitatē siḡcat̄ crisi. Si aut̄ c̄tra. sic si morbi
 motus fuit quietus. i calor̄ debis. i nulla coeciō appa
 ruerit. pulsus tardus i paruis prod̄is feb̄ tardior i de
 fector̄ eius actio. i cotidiana sit t̄ q̄rtana. infirmus
 aut̄ senor̄ t̄ senex t̄ps̄ frigm̄. siḡcat̄ crisi tarditas. Si

xxviii. dierum, in quo mense luna Zodiacum in .xxvii. die habuit ex-
pletum. Si enim .xxvii. diebus duo iunxeris, apparet luna sub
splendore solis, et ita omnes dies fiunt .xxviii. Si autem appare-
at post .xxx. significatur mensis preteritus fuisse .xxx. dierum, et lunam suum
5 circulum compleuisse, in .xxviii. diebus. Si enim .xxviii. duo iunxeris,
apparet luna splendore solis, et ita numerus .xxx. dierum completur.
Vnde oportet intelligi quia luna tardum et uelocem habet motum. Vsus autem
est nature, ut semper moueatur secundum motum altissimarum rerum. Cum
enim sit una uirtus suarum uirtutum, fecit eam deus omnipotens,
10 ad construendum et destruendum aptiorem. Cum ergo philosophis hoc ap-
pareat, certificauerunt quia natura confestinat in suo motu et actione
aut propter sanitatem naturalis uirtutis, aut propter subtilitatem, et leuitatem
sue materie, fit motus suus et actio, secundum lunam zodiacum, in .xxvii.
diebus complementem. Et si natura tardetur, aut ex defectione sua, aut
15 ex grossitudine et grauitate materie, fit motus et actio eius secundum lunam
a qua Zodiacus in .xxviii. diebus completur. Bene ergo intelligimus quia
diuersitatem motuum crisin secundum diuersitatem motuum sunt nature,
in uelocitate et tarditate, sicut mutationes figurarum lune in uelo-
citate et tarditate, ex motuum suarum sunt diuersitatibus in uelo-
20 citate et tarditate. Sufficit nobis de die critica et eius
diuersitate dixisse, secundum naturam numeri et cursum lune. | *tiatiua*
Significatio qua significatur crisis, x. de significatione pessima mortis nun-
aut future denuntiatiua est aut presentis, futuram designans
crisin, motus est morbi et furor sui, fortitudo caloris, et sig-
25 num coccionis, in urina et digestionem atque sputis. Pulsus mag-
nitudo et eius uelocitas. Si febris est periodis, festinatio sua et
motus, uelocitas et molestacio, sicut si terciana fuerit, et iu-
uentus sit etas infirmi, tempus calidum materia colerica, uirtus fortis,
omnia hec uelocitatem significant crisis. Si autem contraria, sicut si morbi
30 motus fuerit quietus, et calor debilis et nulla coccio appa-
ruerit, pulsus tardus et paruus periodis febris tardior et de-
fectior eius actio, et cottidiana sit uel quartana, infirmus
autem senior uel senex tempus frigidum, significatur crisis tarditas. Si

aū sigeo medioel fuit. q̄ int̄ has duas media sit. fit c̄lis
 int̄ uelocē ⁊ tardā medioel. Cū hū sigētib⁹ c̄lis uentura
 intelligit̄. añ q̄ ueniat. Sigēoel p̄sentem c̄lin ostendentel
 maḡ sūt accētia c̄lin sēp comitantia. p̄cedit enī p̄gōnel
 ha. uulna ī crisin uementia. angustia ⁊ c̄batio. ⁊ acci
 dentia magna ⁊ timida. Q̄ aū n̄ uisul fuit intellige c̄lin
 nec assuetul fuit ī uisitacioē ifirmit̄ timet ⁊ dubitat.
S i ī die fit crisl̄ fit molestacio ⁊ p̄chitacio ī nocte. Si ī
 nocte futura sit. ī die fit. h̄ aū molestacio ē c̄batio. ifir
 mi surrectio. ⁊ iacentul̄ muto. ī capie dolor. m̄tis stupor.
 alienatio sensul̄ guttal̄. splendor ⁊ mala imaginatio. te
 nebrostas lacrimie. siue fletu. rubor ī ocelis. siue obralma
 rubor faciei. motul̄ m̄tis angustia anelul̄. timor cordis. do
 lor colli. t̄t̄ uētrul̄ inferioris ad supiora. trillatio lab
 iferioz. p̄ucta ī stomacho. dolor ī dorso. rigoz timor an
 gustia ī ur̄. digestioel̄ astipatio. s̄nt̄ maḡ ⁊ alia accētia.
V nde intelligim⁹ q̄ c̄lis sit p̄sent̄. Si enī he sigēoel. aut tote
 ā parū apparuerit nocte. siḡ crisl̄ fut̄. ī die illul̄ no
 ctul̄. ⁊ si die. ī futura erit. nocte. h̄ siḡa aut crisl̄ bo
 nam ā mala siḡ. De bona d̄stat q̄ ī die crisi p̄peten
 ti nos certificat. ⁊ pulsul̄ fortis ⁊ anā decoctionel̄ bone
 apparētel̄. Q̄ ē sit seq̄nt̄ bone p̄gōel̄ q̄s dixi. ⁊ ā sanital̄
 ifirmit̄ ā melioratio fit. Si p̄gōel̄ sūt de c̄litatib⁹ mor
 bo p̄tinētib⁹. ⁊ de loco infirmitati uicino. fit sanital̄
 c̄gōz. ⁊ melioratio. Sp̄el̄ aū p̄gōel̄ h̄ de accētib⁹ unā
 q̄q̄ p̄cedentib⁹ intelligim⁹. Si enī ifirmit̄ faciel̄
 ⁊ narel̄ rubuerit. ⁊ guttatē ī t̄porib⁹ ⁊ dolore ī
 collo h̄uit. ⁊ apparuit sibi añ ocelos tenebsital̄ ⁊
 splendor ⁊ sentiat t̄chinationē sub ypoēdria. c̄lin
 cū sanḡ e narib⁹ uenturā siḡ. Si ē hū signul̄ pru
 rigo ⁊ rubor ī naribus apparuerit. ⁊ ifirmit̄ cū
 narib⁹ suis iocauerit. intelligitur statim futurus san
 ḡul̄. ⁊ si adolescens fuit. sanḡ certificat maḡ. Sanḡ

autem significatio mediocris fuerit, que inter has duas media sit, fit crisis
 inter uelocem et tardam mediocris. Cum his significationibus crisis uentura
 intelligitur, ante quam ueniat. Significationes presentem crisin ostendentes
 magna sunt accidentia crisin semper comitantia, precedunt enim purgationes
 5 has, uulnera in crisin uenientia, angustia et conturbatio, et acci-
 dentia magna et timida. Qui autem non usus fuerit intelligere crisin
 nec assuetus fuit in uisitacione infirmi timet et dubitat.
 Si in die fit crisis fit molestacio et periclitacio in nocte. Si in
 nocte futura sit, in die fit, hec autem molestacio est conturbatio, infir-
 10 mi surrectio, et iacentis mutatio, in capite dolor, mentis stupor,
 alienatio sensus grauitas, splendor et mala imaginatio, te-
 nebrositas lacrimae, siue fletu, rubor in oculis, siue obtalmia
 rubor faciei, motus mentis angustia anelitus, tremor cordis, do-
 lor colli, tractus uentris inferioris ad superiora, titillatio labrorum
 15 inferiorum, puncta in stomacho, dolor in dorso, rigor tremor an-
 gustia in urina, digestionis constipatio, sitis magna et alia accidentia.
 Vnde intelligimus quia crisis sit presens. Si enim he significationes, aut tote
 aut partim apparuerint, nocte significatur crisis futura, in die illius no-
 ctis. Quod si die, in futura erit, nocte. Hec figura aut crisin bo-
 20 nam aut malam significat. De bona constat quia in die crisi competen-
 ti nos certificat, et pulsus fortis et antea decocciones bone
 apparentes. Quod cum sit sequuntur bone purgationes quas dixi, et aut sanitas
 infirmi aut melioratio fit. Si purgationes sint de qualitatibus mor-
 bo pertinentibus, et de loco infirmitati uicino, fit sanitas
 25 certior, uel melioratio. Species autem purgationis huius de accidentibus unam-
 quamque precedentibus intelligimus. Si enim infirmi facies
 et nares rubuerint, et grauitatem in temporibus et dolorem in
 collo habuerint, et apparuerit sibi ante oculos tenebrositas et
 splendor et sentiat tethinationem sub ypocondria, crisin
 30 cum sanguine e naribus uenturam significat. Si cum his signis pru-
 rigo et rubor in naribus apparuerit, et infirmus cum
 naribus suis iocauerit, intelligitur statim futurus san-
 guis, et si adolescens fuerit, sanguis certificatur magis. Sanguis

enī i adolescentib' ē plim'. In iuuenib' ū i senib' raro sang
 effluit e narib'. Cū infirm' gūtatē patit' i capite i do
 lore i stōi ore i titillationem i inferiorib' labris i sub
 ypocondria friguūt sūt etiā sign' uōm̄di. Si alienationē
 mēt' hūit i distipationē uent' i digestiōis. ruborē q̄q;
 i extiorib' corpis fumū calm de capite ascēdentē cū
 īfūsiōe. pulsum ū molle q̄ estuosū siḡcat' crisi uen
 tura ē sudore. Si aū nich hor' p̄senserit. i infirmus gū
 tatē pūctā i aḡtationē sub umbilico senserit. c̄sū
 ē digestione uentura erit. Si ū patit' dolorē i tethina
 tionē i dorso i solonē uēt' i emorroid' i usu hūit. c̄p̄s
 c̄sū ē sang' erit emorroid'. i si mulier sit similit' i celli
 gēl de menstruis. Si crisis de h̄mōi p̄gōe i bona critica
 die fūit. i p̄cesserit coecio. i pulsus fortis i infirm' postea
 detē i leuitatē senserit. i accētia q̄ ē c̄si fuaūt ablata
 sūt. i calor quēiūt i color melioret' infirmi. pulsus
 quoq; fortetur. c̄sū bona i p̄fecta eē fūta ielligat'.
 Si ḡoēs c̄sū male. bone sūt c̄trie. accētib' enī q̄ diximus
 apparentib' siue parti siue om̄ib' i dieb' n̄ c̄ricis siue no
 ctib' neq; de die bona c̄si i signo apparente decoeciois
 pulsu debili i p̄gōib' n̄ de qualitatis morbo attinen
 tib' mala i piculosa c̄sū siḡcabt'. Si siḡoēs fūiūt me
 diocret'. c̄sū n̄ p̄fecta ē i morb' morat'. neq; libat'. s; usq;
 i diē critica futūā p̄ea morab'. Vbi grā. Si fūit i die
 vii. p̄manet morbi aliq̄ntū. usq; i. viii. l. xi. Si siḡ
 sūt morbi finiendi reuūt' morb'. I si accētia fūiūt
 pessima i ūt' defecta. fit picl'm. S; si ūt' fortis. salubre
 erit. Op̄tet aū medic' ielligat' qz piclōsa accētia festi
 nat' face c̄sū. i die. v. l. vi. Salubria tardāt exacuitate
 sua.

Quia diximus q̄ op̄tuerat de uniuersali siḡoē salt' i
 mōi n̄ciat'. de t̄p̄ib' q̄ i sc̄ia acuti t' dūm morbi.

enim in adolescentibus est plurimus. In iuuenibus uero et senibus raro sanguis effluit e naribus. Cum infirmus grauitatem patitur in capite et dolore in stomachi ore et titillationem in inferioribus labris et sub ypocondria frigerit fit certum signum uomendi. Si alienationem

5 mentis habuerit et constipationem uentris, et digestionis, ruborem quoque in exterioribus corporis fumum calidum de capite ascendentem cum infusione, pulsum uero mollem quasi estuosum significatur crisis uentura cum sudore. Si autem nichil horum presenserit et infirmus grauitatem puncturam et gurgulationem sub umbilico senserit, crisis

10 cum digestionem uentura erit. Si uero patitur dolorem et tethinationem in dorso et solutionem uentris, et emorroidem in usu habuerit, tempus crisis cum sanguine erit emorroidis, et si mulier sit similiter intelliges de menstruis. Si crisis de huiusmodi purgatione in bona cretica die fuerit, et precesserit coccio, et pulsus fortis et infirmus postea

15 quietem et leuitatem senserit, et accidentia que cum crisi fuerant ablata sint, et calor quieuerit et color melioretur infirmi, pulsus quoque confortetur, crisis bona et perfecta esse futura intelligatur. Significationes crisis male, bone sunt contrarie, accidentibus enim que diximus apparentibus siue partim siue omnibus in diebus non creticis siue no-

20 ctibus neque de die bona crisi uel signo apparente decoctionis pulsu debili et purgationibus non de qualitatibus morbo attinentibus mala et periculosa crisis significabitur. Si significationes fuerint mediocres, crisis non perfecta est et morbus moratur, neque liberatur, sed usque in diem creticam futuram postea morabitur. Verbi gratia. Si fuerit in die

25 .vii. permanet morbi aliquantulum, usque in .viii. uel .xi. Si signa sunt morbi finiendi reuertitur morbus. Et si accidentia fuerint pessima et uirtus defecta, fit periculum. Sed si uirtus fortis, salubre erit. Oportet autem medicus intelligat quia periculosa accidentia festinant facere crisin, in die .v. uel .vi. Salubria tardant ex acuitate

30 sua.

Quia diximus que oportuerant de uniuersali significatione salutem uel mortem nuntiant, de temporibus quoque et scientia acuti uel diuturni morbi,

et de seia est. Optet incipi et de sigtore particlari. salt' t'
 morte portendenti i omib' morib'. et h' fiet s' auctoritate
 ypoe in pnostricis. et aph. atq; aliis suis libris. et q' ex plib'
 uilitatis infirmis nob' in expunto apparuunt. Incipiam'
 q' a mal' significationib' portione nuntiantib'. et p' ab his
 quib' salus portendit. S; tñ optet intelligi q' he signi
 ficationes male i magnitudine. et paruitate bonitate et
 malignitate diuerse sunt. In quibusda enim fortes. in
 quibusdam debiles. i quibusdam mediocres. Qd' gl'osissim'
 ypoe i aph' monstrauit. et i aliis et suis libris. cu' exici
 osu mortale et morti uicinu dixit. quib' diuisis morte
 significari. pcul dubio dedit intelligi. Cu' au' malu' di
 xerit possibile e infirmu sanari si bona signa apparu
 erunt. Cu' eni pei et pessimu intelligim' paucos de his
 morib' sanari. et si laudabiles significationes apparuunt.
N ot' q' a mal' sigtore incipiamus. Sigtoes inq' que malu'
 nuntiant. aut in acuta egritudine. et i diuturna erit
 osidand'. In acuta itelliget' ex accntib' corpi i suis
 qlitatib' in tactu i ep' egridentib' ex morboz qlitatib'.
 de corpi qualitatib'. si eni facies mortali assumletur.
 malum signu ostentatur. de uirtute et defectione in
 facie appaente tanta. quant' remotior e a facie sana.
F acies si effiguratura fuerit. sic ypoe dic. nares acute
 oeli decaui. tempora solida et leua. i. plana. auriete fri
 gide et stracte. cartillagies eaz transuersae. curis facies
 extesa. color luid' et uirid'. superficies obsema. pictm
 sigtat h' oma. si n' ex soloe uentris. et ex uigiliis fiunt
 h' accntia et ex labore et ex nimio dol. et eni minora
 s' i pessimitate. facies eni h' moi i diutnis morib' ex
 nimio labore. et digestione fit nimis. Pp' morboz
 corpus ofundente et h'uectacionis carnosoz mbroz dis
 solutione. et eoz deliccatione et sps atq; sanguis mino

et de scientia crisis. Oportet incipi et de significatione particulari, salutem uel mortem portendenti in omnibus morbis, et hoc fiet secundum auctoritatem ypocratis in prognosticis, et in aphorismis, atque aliis suis libris, et que ex pluribus uisitatis infirmis nobis in experimento apparuerint. Incipiamus

5 ergo a malis significationibus perditionem nuntiantibus, et post ab his quibus salus portenditur. Sed tamen oportet intelligi quia he significationes male in magnitudine, et paruitate bonitate et malignitate diuerse sint. In quibusdam enim fortes, in quibusdam debiles, in quibusdam mediocres. Quod gloriosissimus

10 ypocras in aphorismis monstrauit, et in aliis etiam suis libris, cum exicium mortale et morti uicinum dixerit, quibus diuersis mortem significari procul dubio dedit intelligi. Cum autem malum dixerit possibile est infirmum sanari si bona signa apparuerint. Cum enim peius et pessimum intelligimus paucos de his

15 morbis sanari, et si laudabiles significationes apparuerint. Nos igitur a malis significationibus incipiamus. Significationes inquam que malum nuntiant, aut in acuta egritudine, uel in diuturna erit consideranda. In acuta intelligentur ex accidentibus corpori in suis qualitatibus in tactu in corpus egridentibus ex morborum qualitatibus,

20 de corporis qualitatibus. Si enim facies mortali assimiletur, malum signum ostentatur, de uirtute et defectione in facie apparente tanta, quantum remotior est a facie sana. Facies si effiguratura fuerit, sicut ypocras dicit, nares acute oculi concaui, timpora solida et leuia id est plana, auricule frigide et contracte, cartillagines earum transuerse, cutis faciei

25 extensa, color liuidus uel uiridis, superficies obscura, periculum significant hec omnia, si non ex solutione uentris, uel ex uigiliis fuerint hec accidentia uel ex labore uel ex nimio dolore, tunc enim minora sunt in pessimitate, facies enim huiusmodi in diuturnis morbis ex

30 nimio labore, et digestionibus fit nimiis. Propter morborum corpus confundentem et humectacionis carnosorum membrorum dissolutionem, et eorum desiccationem et spiritus atque sanguis mino-

ratione. Ex labore dolore ⁊ uigiliis ꝑ dissolucem mul-
 ta sp̄s ⁊ hūitatē ⁊ siccitatē atq; defectiōne sp̄s ⁊ calo-
 rē nafat. q̄ i extrema corpū p̄tingere n̄ possunt. maxie
 i facie q̄ par h̄t sanguinis. ꝑ remotionē ab epate ⁊
 corde. que fundamta sunt sp̄e ⁊ sanguinis. h̄t q̄
 plima pars faciei ossa s̄t. Si aū caro ⁊ hūitat dissol-
 uant. h̄ pessimital cito i facie ostendit. Que si i diutno
 morbo fortia apparūnt. ꝑ longinq̄tatē t̄p̄is necē ē
 ut si i acuta egritudine apparūnt. ut ꝑ par t̄p̄is. foetitu-
 dine molestacionē ⁊ magnitudinē significent morbi.
 n̄ ⁊ p̄ditionē uidentur ostentare. S; si h̄ accētia ex
 labore sit. ⁊ uigiliis digestione siue dolore minꝑ p̄ctim-
 erit. Si dies. iiii. transierit. ⁊ accētia p̄māserit. ex mor-
 bo ē itelligi. ⁊ s̄t mortalia. Si albedo oclorū ē rubea.
 ⁊ uene luide ⁊ nigre. mortē c̄tā siḡant. q̄ rubor oclorū
 si n̄ sit ex obtalmia plenitudinē siḡt c̄bri. ⁊ suaz pelli-
 culaz ex hūidibꝑ sanguinolentis. Luudital uenaz ⁊ ni-
 gdo eaz. frigiditatem siḡt oclorū. h̄ siḡ ꝑe ad mortē t̄
 attinētia. Ex ure foras oclorū i egritudine acuta. malū
 signū si n̄ sit ex uomitu ⁊ obtalmia. Si enī n̄ sit ex
 his. ii. pessima matia descendisse i oclorū denotatur.
 Si ocli alicui rei s̄t alligati. neq; se moūnt pessimū erit.
 Coaglatiōne enī ⁊ mortificationē siḡat. sui. Si albugo
 oclorū i s̄no apparūit. ⁊ palpebre clausē s̄unt neq; h̄
 ex pragrauatione ⁊ osuetudine s̄ūt. sibi i sanitate. pelli-
 mum est ⁊ mortale. q̄ defectiōne c̄bri siḡt. Si labra
 ⁊ palpebre ⁊ nares luide ⁊ torte s̄unt. uicinitatē nūciat
 mortis. q̄ spasmꝑ i c̄bro eē siḡat. Luudital q̄ fr̄itatē
 siḡt ⁊ mortificationē. Fr̄itas extimūat i acuta egru-
 dine ē malum. q̄ apostata significat. i uisceribus.
 aut hūdes frigidos in extimitatibꝑ. nimie pustule i
 lingua. i egritudine acuta. mortis uicinitatem siḡat.

rationem. Ex labore dolore et uigiliis propter dissolutionem mul-
 tam spiritus et humiditatis et siccitatem atque defectionem spiritus et calo-
 ris naturalis, que in extrema corporis pertingere non possunt, maxime
 in faciem que parum habet sanguinis, propter remotionem ab epate et
 5 corde, que fundamenta sunt spiritus et sanguinis. Item quia
 plurima pars faciei ossa sunt. Si autem caro et humiditas dissol-
 uantur, hec pessimitas cito in facie ostenditur. Que si in diuturno
 morbo fortia apparuerint, propter longinquitatem temporis necesse est
 ut si in acuta egritudine apparuerint, ut post parum temporis, fortitu-
 10 dinem molestacionem et magnitudinem significant morbi.
 Vnde et perditionem uidentur ostentare. Sed si hec accidentia ex
 labore sint, et uigiliis digestionem siue dolore minus periculum
 erit. Si dies .iii. transierint, et accidentia permanserint, ex mor-
 bo est intelligi, et sunt mortalia. Si albedo oculorum est rubea,
 15 et uene liuide uel nigre, mortem certam significant, quia rubor oculorum
 si non sit ex obtalmia plenitudinem significat cerebri, et suarum pelli-
 cularum ex humoribus sanguinolentis. Liuiditas uenarum et ni-
 gredo earum, frigiditatem significat oculorum. Hec signa proprie ad mortem sunt
 attinentia. Exire foras oculos in egritudine acuta, malum
 20 signum si non sit ex uomitu uel obtalmia. Si enim non sit ex
 his .ii. pessima materia descendisse in oculos denotatur.
 Si oculi alicui rei sint alligati, neque se mouerint pessimum erit.
 Coagulationem enim et mortificationem significant, sui. Si albugo
 oculorum in somno apparuerit, et palpebre clause fuerint neque hoc
 25 ex pregrauatione uel consuetudine fuerit, sibi in sanitate, pessi-
 mum est et mortale, quia defectionem cerebri significat. Si labra
 uel palpebre uel nares liuide uel torte fuerint, uicinitatem nuntiat
 mortis, quia spasmus in cerebro esse significatur. Liuiditas igitur frigiditatem
 significat et mortificationem. Frigiditas extremitatum in acuta egritu-
 30 dine est malum, quia apostata significat, in uisceribus,
 aut humores frigidos in extremitatibus, nimie pustule in
 lingua, in egritudine acuta, mortis uicinitatem significat.

In mē enī ⁊ stomacho pustulas ostendit eē multas. Si
 digiti ⁊ unguēs luudi sūnt. ⁊ uirides. pulsus defect⁹
 mortis uicinitas nūtiatur. h enī accētia extinguit eē
 calorem naturale significat. Si nig sunt minus pe-
 riculū. Si uirtus sit fortis ⁊ uirtus infirmus periculi
 sit tolerabil. dies autē critica sit. saltē sigē. ⁊ infirm⁹
 ē uulnerib⁹ euadit. ⁊ denigra mē cadunt. q̄ aliqui
 h accētia fac expulsa materia a natā. s̄ cōtin ad aliqua
 mē. Q̄ ex uirtute intellr infirmi. ⁊ signo apparente
 decoctionis. Si i corpe infirmi uulnera prius sūnt.
 ⁊ uiridia t̄ nigra se fecerit. malū signū erit. Si infirm⁹
 ad mortē pueniat. mē debilia moriuntur an̄ alia. p̄
 defectionem caloris natural̄ i ipsis. Si i acuta egrit-
 tudine puēta quasi nullū appareat. i corpe malū est.
Tarditatē enī sigē matie adhuc i morbo decoquende.
 Si sint gndiuscula. minus periculū instat. I critica an̄. vii.
 dies malū ē. q̄ s̄ cōtin ante. vii. eē n̄ debet. E autē h ycti-
 cia p̄ epatis ⁊ uiaz fell̄ ad epa tendentū apā. Si ypoēda
 subit sit malū ē. q̄ instrumentoz cibi sigē desiccōes.
Si h loca sunt ē dot ⁊ tumida. malū ē q̄ apā sigē. Q̄ h̄ feb
 ⁊ frigal̄ corpis extimitates. infiora uero incenduntia ⁊
 ē sita mortale ē. q̄ apā in interiorib⁹ corpis sigē. calor
 autē secessit ad apā. ⁊ sumit̄ sanguis. unde interiora cor-
 poris icenduntur. Si calor i corpe sit febricitantū ⁊ i toto
 n̄ sit eq̄l. h cap̄ calim. plante s̄ manuū ⁊ pedū frigide
 t̄. lata ⁊ uēt̄ nimū cata pessimū ē. apā enī i cēb̄ signū
 ā epate t̄ t̄o. Si feb̄ sit pessima. pessimitas sua sep̄ ofortat
 i die critica. Si feb̄ ē dimittat̄ peior eē q̄ fuit̄ icipiat.
 pessima ē. ⁊ si infirm⁹ patit̄ tumore. in facie ⁊ pedib⁹
 an̄. xiiii. die s̄n dubio in. xiiii. die morietur. Corrup-
 tionē enī p̄plonū sigē epatis. Q̄ acutas h̄nt feb̄ ē nimio
 calore. ⁊ eoz calor extinguit. ⁊ mitigat. tact⁹ corpis ⁊

In meri enim et stomacho pustulas ostendunt esse multas. Si
 digiti et unguis liuidi fuerint, et uirides pulsus defectus
 mortis uicinitas nuntiatur. Hec enim accidentia extinctum esse
 calorem naturalem significant. Si nigri sunt minus pe-
 5 riculum. Si uirtus sit fortis et ~~uirtus~~ infirmus periculi
 sit tolerabilis, dies autem critica sit, salutem significat, et infirmus
 cum uulneribus euadit, et denigrata membra cadunt, quia aliquando
 hec accidentia facit expulsa materia a natura, secundum crisin ad aliqua
 membra. Quod ex uirtute intelligitur infirmi, et signo apparente
 10 decocionis. Si in corpore infirmi uulnera prius fuerint,
 et uiridia uel nigra se fecerint, malum signum erit. Si infirmus
 ad mortem perueniat, membra debilia moriuntur ante alia, propter
 defectionem caloris naturalis in ipsis. Si in acuta egri-
 tudine puncta quasi milium appareant, in corpore malum est.
 15 Tarditatem enim significat materie adhuc in morbo decoquende.
 Si sint grandiuscula, minus periculum instat. In critica ante .vii.
 dies malum est, quia secundum crisin ante .vii. esse non deberet. Est autem hec ycteri-
 cia propter epatis et uiarum fellis ad epar tendentium apostema. Si ypocondria
 subtilis sit malum est, quia instrumentorum cibi significat desiccationes.
 20 Si hec loca sint cum dolore et tumida, malum est quia apostema significat. Qui habet
 febres et frigiditas corporis extremitates, interiora uero incenduntur et
 cum siti mortale est, quia apostema in interioribus corporis significat, calor
 autem secessit ad apostema, et similiter sanguis, unde interiora cor-
 poris incenduntur. Si calor in corpore sit febricitantis et in toto
 25 non sit equalis, sed caput calidum, plante uero manuum et pedum frigide
 sunt, latera et uenter nimium calida pessimum est, apostema enim in cerebro significat
 aut epate uel stomacho. Si febris sit pessima, pessimitas sua semper confortatur
 in die critica. Si febris cum dimittat peior esse quam fuerit incipiat,
 pessima est, et si infirmus patitur tumorem, in facie et pedibus
 30 ante .xiiii. diem sine dubio in .xiiii. die morietur. Corrup-
 tionem enim complexionis significat epatis. Qui acutas habent febres cum nimio
 calore, et eorum calor extinguitur, et mitigatur, tactus corporis et

Symptomes

quiescit. sicut causa et sudore. nec sanguine e naribus
 nec ut nec digestionem. nec aliqua alia re. cretica
 apparente. signat quod cito moriantur. Calor enim extenuat
 in interiora perforans corpus. ea incendit cui uirtus na
 turalis remittitur omnibus suis uiribus. ut materia morbi ex
 pellatur. quod non possit. cadit. et infirmus moritur. febris per
 acuta si in diebus paribus augmētetur. malum est. quod in humore necesse
 est cōtin. vi. die fieri. huius autem cōtin mala est. he sunt signa
 que ex corporis qualitatibus intelliguntur. Signa autem ammodo
 dicuntur percipiende ex eorum actionibus. Si oculus remoueat
 ne lumen uideat. et potest uelle suum lacrimet. malum est. Si
 motus oculorum sit nimis. et quasi suffocati uideant. et un
 alio sit minor mortale est. quod oculos a lumine remotio
 defectio uirtutis uisibilis signat. Si autem est febris salu
 bris. per defectio cerebri. non alicuius alii oculorum in
 lacrimatio si defectio continue uirtutis in cerebro. Si autem
 est impacuit febribus. per ditionem signat. Si autem est febris salubris
 sanguis effluit de naribus. Suffocatio oculorum signat in cerebro
 et lacertus esse spasmus. Paruitas oculi et motus multus. timore
 signat que lacerti patiuntur. et etiam alienatio designat. et
 ambo mortaliter sunt. quod aptum habere neque posse claudere. per ditionem
 uidetur signare. Signum enim spasmus. aut defectio uirtutis
 motue. Si in lecto infirmus et pedes uoluat. mor
 signat. quod ut mortua est que corpus portare debet. Et si iue
 nus supinum et collum et pedes manusque extensa sunt. malum
 est. sed tamen potest minus. Si pedes iuenus discooptos. et non calos.
 et manus pedesque non bene disposita. sed distibata malum est. est defe
 ctio uirtutis signent. et in uisceribus calorem angustiam
 facientem. et ideo pedes discoopti in delectio frigidi aeris.
 Si supinum inuenerit et pedes duplicatos malum est. non enim
 uisus sic habere se sanum. Si corpus graue et molle uidetur. manus
 et pedes simili. malum est. quod signat dolorem uentre circulantem.

quiescit, sine causa et sudore, nec sanguine e naribus
 nec urina nec digestionem, nec aliqua alia re, critica
 apparente, significatur quia cito moriantur. Calor enim extraneus
 in interiora perforans corporis, ea incendit cui uirtus na-
 5 turalis remittitur omnibus suis uiribus, ut materia morbi ex-
 pellatur, quod cum non possit, cadit, et infirmus moritur, febris per-
 acuta si in diebus paribus augmentetur, malum est, quia in huiusmodi necesse
 est crisin .vi. die fieri, huius autem crisis mala est. He sunt significationes
 que ex corporum qualitatibus intelligimus. Significationes ammodo
 10 dicentur percipiende ex eorum actionibus. Si oculos remoueat
 ne lumen uideat, et preter uelle suum lacrimetur, malum est. Si
 motus oculorum sit nimis, et quasi suffocati uideantur, et unus
 altero sit minor mortale est, quia oculorum a lumine remotio
 defectionem uirtutis uisibilis significat. ~~Si autem est cum febribus salu-~~
 15 ~~ribus~~, propter defectionem cerebri, non alicuius alteri oculorum membri,
 lacrimatio uero et defectio continie¹ uirtutis in cerebro. Si autem
 est in peracutis febribus, perdicionem significat. Si autem est cum febribus salubribus
 sanguis effluit de naribus. Suffocatio oculorum significat in cerebro
 et lacetis² esse spasmus. Paruitas oculi et motus multus, tumorem
 20 significat quem lacerti patiuntur, et etiam alienatio designatur. Que
 ambo mortalia sunt. Os apertum habere neque posse claudere, perditio-
 nem uidetur significare. Significat enim spasmum, aut defectionem
 uirtutis motiue. Si in lecto infirmus contra pedes uoluatur, mors
 significatur, quia uirtus mortua est que corpus portare deberet. Et si inue-
 25 nis supinum et collum et pedes manusque extensa sunt, malum
 est, sed tamen priore minus. Si pedes inueneris discoopertos, et non calidos,
 et manus pedesque non bene disposita, sed disturbata malum est, cum defe-
 ctionem uirtutis significant, et in uisceribus calorem angustiam
 facientem, et ideo pedes discooperit in delectatione³ frigidi aeris.
 30 Si supinum inueneris et pedes duplicatos malum est, non est enim
 usus sic habere se sanum. Si corpus graue et molle uideris, manus
 et pedes similiter, malum est, quia significat dolorem uentrem circumdantem.

¹ contentiue

² lacertis

³ delectatione

Si morbuū puenisse uidit ad stat. ⁊ ipse excurat ad leuād.
 ⁊ quicq̄ inuenerit fortit̄ tenuit. pietm̄ ostend. quia
 ifirmū in stat̄ optet eē quiet. ⁊ si n̄ sit ē pessimū.
 max̄ i pipleumōia. Siq̄ enī angustia. alienationē.
 angustiam anelutū. pectus enī ⁊ pulmo suffocata
 sunt. Cū enī supinat. pars pectoris sup̄ dorsum iacet.
 ⁊ pulmo stringitur. neq; aer intrare pot̄ ut sufficiat.
Si sedit anelutus melior erit. Stride dentes in febril̄
 si n̄ fuit consuetudinis sue. mal̄ sign. q̄ istud ā ē natural̄
 si lacti maxillarū s̄ debiles. aut de spatio ibi nascēte.
V si aut mortē signat. aut mania. Veniente aut̄ mania
 si sensus p̄ea designet̄ mors signat. Si ifirmū i pipleu
 monia. frenesi. ⁊ cephalica manus d̄ facie leuat. q̄
 aliq; accepturus siue signū siue aliud. q̄ de pariete ut
 pannus mal̄ ē. q̄ mor̄ manū in his tollendis ex ima
 ginatione ē eoz q̄ ifirmū an̄ fecit. ⁊ signū plenitudinē
 cereb̄ ex hūoribus mal̄. quib; descendit̄ in oculos. sic
 illa imaginatio ⁊ iō signat̄ mors ex his. Si an̄ se uidit
 hoēs nigros. magnos. ⁊ psonis pessimos. mal̄ ē. Siq̄
 enī i cerebro hūor̄ malos ⁊ iculos atq; melancolicos.
 ⁊ cēb̄ subam eē icensā. Si uidit ifirmū plorātē. i acuta
 egritudine mal̄ sig. Plorare enī aut de hūoribus ē. i cereb̄
 melancolicis. ā de angustia anelutū. ⁊ pessimitate eius.
Ita ⁊ uelocitat̄ loq̄ndi i ifirmo an̄ mansuetū i acuta
 egritudine mal̄ ē. q̄ multū siḡ exisse a sui natā. Idē
 fac̄ quies i mltū loq̄ntē. Audacē multū loq̄ n̄ ē malū.
Si ifirmū neq; audierit neq; uidit ⁊ defecit. uicini ē
 morti. Si in statu feb̄ uidit i sono nūc s̄ se cadētē.
 mal̄ ē. hūor̄ enī frigidit̄ siḡ corpi d̄nantē. Aclit̄
 si sit spissus. mal̄ ē. q̄ siḡ dol̄ ⁊ icensionē. Si magnū
 fit ⁊ rarus. mal̄ ē. q̄ significat alienationem. Si qd̄
 ex ad nares frigidū eē senserit. uicinus ē morti. quia

Si morbum peruenisse uideris ad statum, et ipse excitatur ad leuandum,
 et quicquid inuenerit fortiter tenuerit, periculum ostendit, quia
 infirmum in statu oportet esse quietum. Quod si non sit est pessimum,
 maxime in peripleumonia. Significat enim angustiam, alienationem,
 5 angustiam anelitus, pectus enim et pulmo suffocata
 sunt. Cum enim supinatur, pars pectoris super dorsum iacet,
 et pulmo stringitur, neque aer intrare potest ut sufficiat.
 Si sederit anelitus melior erit. Stridere dentes in febribus
 si non fuerit consuetudinis sue, malum significat, quia istud aut est naturaliter
 10 si lacerti maxillarum sunt debiles, aut de spasmo ibi nascente.
 Vnde aut mortem significat, aut maniam. Veniente autem mania
 si sensus postea designetur mors significatur. Si infirmus in peripleu-
 monia, frenesi, et cephalea manus contra faciem leuat, quasi
 aliquid accepturus siue lignum siue aliud, quod de pariete uel
 15 pannis malum est, quia motus manuum in his tollendis ex ima-
 ginatione est eorum que infirmus ante se cernit, et significat plenitudinem
 cerebri ex humoribus malis, quibus descenditibus in oculos, fit
 illa imaginatio et ideo significatur mors ex his. Si ante se uiderit
 homines nigros, magnos, et psonis¹ pessimos, malum est. Significat
 20 enim in cerebro humores malos et incensos atque melancolicos,
 et cerebri substantiam esse incensam. Si uideris infirmum plorantem, in acuta
 egritudine malum significat. Plorare enim aut de humoribus est, in cerebro
 melancolicis, aut de angustia anelitus, et pessimitate eius.
 Ira et uelocitas loquendi in infirmo antea mansueto in acuta
 25 egritudine malum est, quia multum significat exisse a sui natura. Idem
 facit quies in multum loquente. Audacem multum loqui non est malum.
 Si infirmus neque audierit neque uiderit et defecerit, uicinus est
 morti. Si in statu febris uiderit in somno niuem super se cadentem,
 malum est, humorum enim frigiditatem significat corpori dominantem. Anelitus
 30 si sit spissus, malum est, quia signat dolorem et incensionem. Si magnus
 fit et rarus, malum est, quia significat alienationem. Si quod
 exit ad nares frigidum esse senserit, uicinus est morti, quia

¹ personis

frigiditatem caloris naturalis. et si signa mortificatione. Si
 anhelitus in sua via disturbetur. malum signum. quod lactos pec-
 toris spasmodus esse portendit. nisi aer disturbatur in uisceribus
 suis. fetor enim anhelitus malum signum. quod putredinem in instru-
 mentis ostendit specie. Mutare ploratum in acuta egritudine
 malum est. habent autem anhelitum patiuntur pueri. pro defectu
 anhelitus sui. Et sic contingit iuuenibus humores melanco-
 licos et percussione in instrumentis. specie signum. Si infirmus
 de nocte uigilat. et de die dormit. malum. et si a prima
 usque ad tertiam dormiat. non actio malum est. Quod est homines dormire
 de nocte et uigilare de die consueuerit naturaliter. et est
 nature malum est. Si tamen in sanitate consueuerit non tamen est mali.
Si neque de die neque de nocte dormiat malum est. quod a nimio dol-
 ore amentis signum alienatione. pro cerebri licitate. Si sonus doli facit.
 mortem signum. quod in sono naturaliter calor in corpore est in tunc ad
 corrigenda et melioranda morbi materia. Et si actio sit de-
 bilis ut hanc facere non possit. augmetur morbum et doli. Si
 infirmo omnia fecerit que optauerit. et nichil enim tamen uiuerit.
 morbum pessimum est et dicitur. Signa uero eorum que corpus exeunt.
 uul. morbi sunt. aut enim in digestionem aut in uisceribus a in spu-
 ritibus a uisceribus a sanguine per nares. et empyroid instrumentis.
 et parturicio digestionem si uiscida fuerit. nigra. fetida. unctu-
 osa. in acuta egritudine est mortalis. Nigra enim in censione signum.
 unctuosa dissolutionem carnis. et pinguedinis. pro nimio
 cal. Viscida colam eruginosa. fetida putredinem nimiam.
 et pessimam. Aquosa subtilis. alba et citrissima. et spumosa
 malum est. Subtilitas enim signum defectu digestionis. alba quod
 colam neque ad stomachum neque uadit ad intestina signum. sed est san-
 guine per totum corpus dispergitur. et ycteria signum. Citrissima
 multa colam ad stomachum. et intestina descendisse signum.
Spumosa mixtura uentositatis. et digestionis designat.
 sic uidemus fieri in tepiditate maris a de nimio cal

frigiditatem caloris naturalis, et eius significat mortificationem. Si
 anelitus in sua uia disturbetur, malum significat, quia lacertos pec-
 toris spasmatos esse portendit, unde aer disturbatur in uis-
 suis. Fetor enim anelitus malum significat, quia putredinem in instru-
 5 mentis ostendit spiritus. Mutare ploratum in acuta egritudine
 malum est, hunc autem anhelitum patiuntur pueri, propter defectionem
 anhelitus sui. Quod sicut contingit iuuenibus humores melanco-
 licos et percussione in instrumentis, spiritus significat. Si infirmus
 de nocte uigilat, et de die dormit, malum, et si a prima
 10 usque ad tertiam dormiat, non adeo malum est. Quod cum homines dormire
 de nocte et uigilare de die consueuerit naturaliter, et econtra
 nature malum est. Si tamen in sanitate consueuerint non tantum est mali.
 Si neque de die neque de nocte dormiat malum est, quia aut nimium dolorem
 aut mentis significat alienationem, propter cerebri siccitatem. Si somnus dolorem facit,
 15 mortem significat, quia in somno naturaliter calor in corpore est interno ad
 digerendam et meliorandam morbi materiam. Quod si adeo sit de-
 bilis ut hoc facere non possit, augmentat morbum et dolorem. Si
 infirmo omnia feceris que oportuerit, et nichil eum tamen iuueris,
 morbus pessimus est et durus. Significationes eorum que corpus exeunt,
 20 .iiii. modi sunt, aut enim in digestionem aut in urina aut in spu-
 tis, aut uomitu aut sanguine, per nares, et emorroide menstruis,
 et parturitione digestio si uiridis fuerit, nigra, fetida, unctu-
 osa, in acuta egritudine est mortalis. Nigra enim incensionem significat.
 Vnctiosa dissolutionem carnis, et pinguedinis, propter nimium
 25 calorem. Viridis coleram eruginosam. Fetida putredinem nimiam,
 et pessimam. Aquosa subtilis, alba uel citrinissima, uel spumosa
 malum est. Subtilitas enim significat defectionem digestionis, alba quia
 colera neque ad stomachum neque uadit ad intestina significat, sed cum san-
 guine per totum corpus dispergitur, et yctericiam significat. Citrinissima
 30 multam coleram ad stomachum, et intestina descendisse significat.
 Spumosa mixtura uentositatis, et digestionis designat,
 sicut uidemus fieri in tempestate maris aut de nimio calido

superfluo. sic uidetur in bullienti caldario. Si digestio sit par-
 ua. leuis uiscosa. alba aut citra est mala. Ita enim digestio
 signat dissolutionem pinguedinis corporis. Irrumit aut calore
 forte aut pinguedine puriscentem si sit diuisorum color. i.
 rubra. citra. nigra. malum est. Diurmitatem enim signat morbi. hi
 enim humores in corpore se adunantes diuisos in eo morbos signat.
 et naturam multo tempore ad repungenda et solanda necessaria.
 Si non morbi pessimital signat. diurna et si pura sit colica cum
 fastidio. et homo digestionem sanguinis habet tempore longo. et
 fastidium sibi uenerit. malum signum. et in intestinis apertis.
 Si uero in disintia quasi carnis frusta exierit. mortem signat.
 quod uulnera manducauerunt intestina. et puenerit
 usque in secundam tunicam perforata. et exorauerit eam. Si di-
 gestio paulatim ueniat. et spissa malum est. quod coque infirmum
 leuare. et ita uirtus eius deficit. maxime si purgatiua sit. Dige-
 stio pura pro disintia malum est. quod intestina excorticata sunt.
 ex acuta colica. Digestio nigra sponte ueniens est febris et si febris
 pessimum est si non mutetur. et omnia que exierit de ore digestio est
 aut uirtus si mali sunt. coloris pessimum est si non mutetur
 aut quiescat. quod magno digestionis et uirtus et icessione signat.
 Si mutetur et paulatim quiescat. signat naturam uirtutem. malo
 humores in corpore sumentem. Quislibet morbus in uero colica. non
 de siliu et uisu exeat. mortem signat. quod a matre multitudinem
 a uirtute uentur signat defectionem. Quorum quicquid sit pesti-
 mum est et mortale. Quicquid de acuta egitudine a diurna
 deficit. et aliqua re alia. sic abortiuum ieiunium et si colica
 exierit pro die illi morit. Similiter abortiuum mulier. uirtus enim
 in homine cecidit. et humores homo ipsa non expulit. et ex sua ha-
 bundantia exiit. febris per acuta hunc si tactici sunt. malum
 signum. Calor enim ascendit in superiora. digestionem sub ypo-
 condria subtilis. nocet stomacho. et epati. et aliis instrumentis
 cibi. Si autem augmnetur solo. dubium fit de morte.

superfluo, sicut uidetur in bullienti caldario. Si digestio sit par-
 ua, lenis uiscosa, alba aut citrina est mala. Ista enim digestio
 significat dissolutionem pinguedinis corporis. Citrinitas aut calorem
 fortem aut pinguedinem putrescentem si sit diuersorum colorum id est
 5 rubea, citrina, nigra, malum est. Diurnitatem enim significat morbi. Hi
 enim humores in corpore se adunantes diuersos in eo morbos significant,
 et naturam multo tempore ad repungendam et consolandam necessariam.
 Vnde morbi pessimitas significatur, diurna et si pura sit colerica cum
 fastidio, et homo digestionem sanguinis habeat tempore longo, et
 10 fastidium sibi uenerit, malum significat, et in intestinis apostema.
 Si autem in disinteria quasi carnis frusta exierint, mortem significat,
 quia uulnera manducauerunt intestina, et peruenerunt
 usque in secundam tunicam perforantia, et excoriauerunt eam. Si di-
 gestio paulatim ueniat, et spissa malum est, quia cogit infirmum
 15 leuare, et ita uirtus eius deficit, maxime si pungitiua sit. Dige-
 stio pura post disinteriam malum est, quia intestina excorticata sunt,
 ex acuta colera. Digestio nigra sponte ueniens cum febris uel sine febris
 pessimum est si non mutetur, et omnia que exeunt de corpore digestionem
 aut urina si mali sunt, coloris pessimum est si non mutantur
 20 aut quiescant, quia nigredo digestionis et urine et incensionem significat.
 Si mutantur et paulatim quiescant, significat nature uirtutem, malos
 humores in corpore finientem. Qualiscumque morbus in inicio colera, nisi
 de susum uel iusum exeat, mortem significat, quia aut materie multitudinem
 aut uirtutis contentiue significat defectionem. Quorum qualecumque sit pessi-
 25 mum est et mortale. Qualiscumque de acuta egritudine aut diurna
 defecerit, et aliqua re alia, sicut abortitu ieiuniis et nisi colera
 exierit post diem illum moritur. Similiter abortiua mulier, uirtus enim
 in huiusmodi cecidit, et humores hos ipsa non expulit, sed ex sua ha-
 bundantia exierint, febres peracutas habentes si stiptici sunt, malum
 30 significat. Calor enim ascendit in superiora, digestionem sub ypo-
 condria subtiles, nocent stomacho, et epati, et aliis instrumentis
 cibi. Si autem augmentetur solutio, dubium fit de morte.

Yentositatē exire ē sonitu ē siue n̄ fuit consuetudinis aut
 in uerecundū sit. i. acuta egitudine mal̄ ē. Si enī fu
 erit sane m̄tis. siḡ dolorem magnū uentrē circū
 dante. Si aut̄ ex uoluntate m̄tis siḡ alienationē.
 Q̄ utq; pessima. Siḡcoēs i ur̄ sic capiende s̄t. Vr̄
 nisi i masculo siue femina p̄ditionē siḡ. Cūq; sit pau
 cior tanto ē peior. Siḡc enī cōsumationē huēctaciois
 i corpe. ⁊ mortificationē instrumti ur̄. Vr̄ enī nisi
 ex incensione ē hūoz. p̄ calore nimū ⁊ in p̄ditio
 siḡcatut̄ in om̄ib; etatib;. Pueroz uero ur̄ subtil̄ ⁊
 aquosa mal̄ ē. q; naturat̄ debet eē ḡssa. ē ypostas̄.
 p̄ uirtutē i corpib; eoz mutabilē. ⁊ humoz cōccionē.
 sic i sputis in pleuresi. ⁊ emūctione i reumate. ⁊
 sanie in uulnere. q; ē sit ḡssior tanto intell̄ decoccior
 Si aut̄ ur̄ pueroz subtil̄ ē ⁊ aquosa i longo t̄p̄ mal̄ ē.
 p̄ cōrietatē eoz nature. sic q; i ur̄ ypostas̄ sit niḡ.
 in uasib; infirmitate aut nebula descendit. ad inferiora
 p̄ditionē siḡ. q; ypostas̄ n̄ demonstratiua ē ic̄nsiois
 aut nimie frigiditatis ⁊ si sit i fundo. aut descendit ad
 inferiora. siḡ uictoria morbi. ⁊ i uirtute d̄nationē sui.
 sic alba ypostas̄ ē lenis ⁊ i fundo sit. siḡ sanitatē
 ⁊ decoccionis cōpletionē. Vr̄ niḡ ypostas̄ ablationē
 siḡ decoccionis. Vr̄ aquosa ⁊ subtil̄ mal̄ ē. q; cōccionē
 siḡ ablationē. ⁊ natē defectiōnē. ad mat̄ie morbi re
 pugnationē. Itē siḡ coloris ascensionē ad sup̄iora
 corpis. ⁊ futurā alienationē. Si ū ur̄ tal̄ sit. ⁊ hō alie
 natus t̄n fuit. p̄ditionē ostendit. q; calor c̄b; mixt̄ ē.
 Si aut̄ salubres siḡcoēs s̄unt. ⁊ mens salubris sit. siḡ
 futurā ap̄a. sub ypodria. q; morb̄ ē moret̄ tā diu ma
 teria grossa significat. q; diu frigida mat̄ia ad deco
 cionē ē dura. Cui si natura dominetur. deponit eā
 ad corpis inferiora. Vr̄ fetida ⁊ ḡssa. mal̄ siḡ. q; fetoz

Ventositatem exire cum sonitu cum sue non fuerit consuetudinis aut inde uerecundus sit, in acuta egritudine malum est. Si enim fuerit sane mentis, significat dolorem magnum uentrem circumdantem. Si autem ex uoluntate mentis significat alienationem.

5 Que utraque pessima. Significationes in urina sic capiende sunt. Vrini nisi in masculo siue femina perditionem significat. Cumque sit paucior tanto est peior. Significat enim consumptionem humectacionis in corpore, et mortificationem instrumenti urine. Vrini enim nisi ex incensione est humorum, propter calorem nimium et inde perditio

10 significatur in omnibus etatibus. Puerorum uero urina subtilis et aquosa malum est, quia naturaliter debet esse grossa, cum ypostasi, propter uirtutem in corporibus eorum mutabilem, et humorum coccionem, sicut in sputis in pleuresi, et emunctione in reumate, et sanie in uulnere, quia cum sit grossior tanto intelligitur decoccior

15 Si autem urina puerorum subtilis est et aquosa in longo tempore malum est, propter contrarietatem eorum nature, sicque in urina ypostasis fit nigra, in uasis infirmitate aut nebula descenderit, ad inferiora perditionem significat, quia ypostasis nigra demonstratiua est incensionis aut nimie frigiditatis et si sit in fundo, aut descendit ad

20 inferiora, significat uictoriam morbi, et in uirtute dominationem sui, sicut alba ypostasis cum lenis et in fundo sit, significat sanitatem et decoccionis completionem. Vnde nigra ypostasis ablationem significat decoccionis. Vrini aquosa et subtilis malum est, quia coccionem significat ablationem, et nature defectionem, ad materie morbi repugnationem. Iterum significat coloris ascensionem ad superiora corporis, et futuram alienationem. Si uero urina talis sit, et homo alienatus tamen fuerit, perditionem ostendit, quia calor cerebro commixtus est. Si autem salubres significationes fuerint, et mens salubris sit, significat futurum apostema, sub ypocondria, quia morbus cum moretur tamdiu materia grossa significatur, quamdiu frigida materia ad deco-

30 cionem est dura. Cui si natura dominetur, deponit eam ad corporis inferiora. Vrini fetida et grossa, malum significat, quia fetor

putredinē ⁊ g̃ssitudo parit duriciē. Vt turbida ⁊ n̄
 declaranda. ⁊ si declaret parua tñ ȳp̄asit efficit. mala
 ē ē multitudine caloris extranei demonstrat. faciens
 quasi ebullitionē. ⁊ caloris naturalis defectiōne. ut non
 possit digere mat̄iā. Ypostasis q̄ q̄ farina g̃ssa ē. t̄ sc̄m
 tillosa aut fursurea. mala ē. q̄ ȳp̄asit iste cōsūptionē
 m̄broꝝ sig̃e assimilant g̃ssa ur̄. aut ex ic̄nsione ē g̃ssa
 sanguis. aut ex dissolutione carnis p̄ nimietatē caloris.
Scutulosa de exoriatione duoz m̄broꝝ. Vn̄ p̄ori p̄ior ē.
 fursurea de exoriatione uenay ⁊ in pessima. O p̄ter
 tñ intelligat de uelica ⁊ renib̄ h̄modi aliqui exire ȳp̄asit.
 ⁊ n̄ significare mal̄. Intelligunt tñ de dolore quem
 sentit infirmus ī hoz m̄broꝝ circ̄dationib̄. Paruitas
 ur̄ mal̄ ē. q̄ sig̃e inc̄nsione ⁊ h̄uitatis cōsūptionē.
 aut uirtutis defectiōne. ut a sanguine diuidentē. aut
 expulsiue debilitatē. Vomit̄ si sit nig̃. t̄ uiridis t̄ erugi
 nosus. ē pessim̄. Si fetens. mortal̄. Causa ei ead̄ ē q̄
 diximus de ur̄. ⁊ dig̃tione d̄ nimia. s̄. ic̄nsione ⁊ fri
 tudine. Si h̄o h̄uimodi colores is̄m̄l uomat. fit et̄ior
 ad mortē. q̄ maloz h̄uoz sig̃e multitudine. Sputa si
 ī pass̄ pectoris sunt rubic̄da ā pure cit̄na. neq̄ ē salua
 mixta. ⁊ ē t̄ulli eg̃dientia. mal̄ sign̄. q̄ pura d̄natiōne
 portendit h̄uoz sparse exeuntis. ē t̄ulli grossitudine sui.
 ⁊ labore nature ad expellend̄. Si uiride sit ā spumosi.
 fit mal̄ sic̄ ī dig̃tione de h̄modi diximus colore. lun
 du ⁊ nig̃rū similis. imo om̄e sputū un̄ n̄ quiescit dolor
 mal̄ ē. maxime si sit nig̃. q̄ mat̄iā in pectore multā
 sig̃e ⁊ pessimā. Sputū ū un̄ dolor mitigat̄ bonū ē.
Spūtū ī t̄alici paulat̄ ⁊ ē nimio labore mortal̄ ē. defe
 ctione enī uirtutis in cruditate mat̄ie sig̃e. Si mult̄
 sit ⁊ facile exierit. minus pessimitatē ostēdit. q̄ longo
 t̄p̄e cōsumatur. Sudor si om̄i die affit. neq̄ tñ critica

putredinem et grossitudo parit duriciem. Vrina turbida et non
 declaranda, et si declaretur parua tamen ypostasis efficitur, mala
 est cum multitudine caloris extranei demonstret, faciens
 quasi ebullitionem, et caloris naturalis defectionem, ut non
 5 possit digerere materiam. Ypostasis que quasi farina grossa est, uel scin-
 tillosa aut furfurea, mala est, quia ypostases iste consumptionem
 membrorum significant assimilans grossam urinam, aut ex incensione est grossi
 sanguinis, aut ex dissolutione carnis propter nimietatem caloris.
 Scintillosa de excoriatione duorum membrorum. Vnde priori peior est.
 10 Furfurea de excoriatione uenarum et inde pessima. Oportet
 tamen intelligas de uesica et renibus huiusmodi aliquando exire ypostases,
 et non significare malum. Intelliguntur tamen de dolore quem
 sentit infirmus in horum membrorum circumdationibus. Paruitas
 urine malum est, quia significat incensionem et humiditatis consumptionem,
 15 aut uirtutis defectionem, urinam a sanguine diidentem, aut
 expulsive debilitatem. Vomitus si sit niger, uel uiridis uel erugi-
 nosus, est pessimus. Si fetens, mortalis. Causa eius eadem est quam
 diximus de urina, et digestionem de nimia scilicet incensione et frigi-
 tudine. Si homo huiusmodi colores insimul uomat, fit certior
 20 ad mortem, quia malorum humorum significat multitudinem. Sputa si
 in passione pectoris sunt rubicunda aut pure citrina, neque cum salua
 mixta, et cum tussi egredientia, malum significat, quia pura dominationem
 portendunt humoris sparse exeuntis, cum tussi grossitudinem sui,
 et laborem nature ad expellendum. Si uiride sit aut spumosum,
 25 fit malum sicut in digestionem de huiusmodi diximus colore, liui-
 dum et nigrum similiter, immo omne sputum unde non quiescit dolor
 malum est, maxime sit sit nigrum, quia materiam in pectore multam
 significat et pessimam. Sputum uero unde dolor mitigatur bonum est.
 Sputum in tiscis paulatim et cum nimio labore mortale est, defe-
 30 ctionem enim uirtutis in cruditate materie significat. Si multum
 sit et facile exierit, minus pessimitatem ostendit, quia longo
 tempore consumatur. Sudor si omni die assit, neque tamen cretica

fuit. neq; tot corp' tenuit. neq; feb' extinguit. neq; ep'p'
 alleuat infirmi. s; poti' peiorat. mal' e'. Et si sit frigi
 d. ⁊ i capite ⁊ collo tm sit peior. Sic acuta feb' fit mor
 tal. Sic leni diurnitate sig' morbi. q' frigidus sudor
 huosel sig' frigidus. ⁊ caloris natural' defectione. Si
 sudor signu' p'cesserit. multitudinē demonstrat humi
 ditatis. ⁊ defectionē ⁊ tenuit' uirtutis. Si rigore
 ⁊ tremore seq' sudor. morbi sig' fortitudo. Sangs
 e narib' si sit guttosus ⁊ paruus ⁊ nig'. morte' demo
 strat. maxie in pacatis feb'. q' sig' flegmoe' in
 cerebro sanguine' eius corrupente. Si sit in die critica
 aut cito moritur a post longu' tps libabit' cu' aliis
 crisib'. Si a narib' exeant humores uirides aut citri
 mat' e'. q' feb' mala colam sig' dnante. ⁊ ipsu' icenden
 te. He sunt sig'oes pessime qual' p'pendim' ab exim
 tib' a cpe. Sig'oes de quatuor morboz sic intelligant'.
 9 orb' si fuit ex morbo antiori ⁊ fortior sit. atq; in no
 bilib' mbris pessimu' e'. Si dol' infirm' i capite fortissim'
 patiat'. atq; moret' in pacatis feb'. ⁊ si male alie sig'oes
 su' dubio mortal' e'. q' sig' calidū apā i cerebro. ⁊ i sua
 tunica. Si male sig'oes n' apparuunt. libatione' sig'. cu'
 sanguine e narib'. aut e aliquib' apab'. Si dolor i capite
 Sanguis au' e narib' i hac part' effluit iuuenib' ⁊ ante. xx.
 dies. Si eni' p'. xx. dies. ⁊ senex fuit e apatib'. Si dolor
 i capite ⁊ guttas i collo moret'. freneticis. necesse e' ut
 ueniat spasmus. ⁊ colam q' uenenu' euomat ⁊ morit'.
 q' dolor iste ex colim e' acumine caput ascendente. ⁊
 spasmat' ex cereb' ⁊ pannuculoz suoz siccitate. Vomit'
 ex multitudine e' pessimoz colim. Velocitas mortis
 p' pessimitate' e' morbi. ⁊ nobilitate' loci. Si infirm'
 defectus sit in uirtute e' uomuerit. moritur. Qd'
 si fortis usq; i die tenu' p'manebit. si mens turbetur.

fuerit, neque totum corpus tenuerit, neque febres extinguit, neque corpus
 alleuatur infirmi, sed potius peioratur, malus est. Et si sit frigi-
 dus, et in capite et collo tantum fit peior. Si cum acuta febre fit mor-
 talis. Si cum leni diuturnitatem significat morbi, quia frigidus sudor
 5 humores significat frigidos, et caloris naturalis defectionem. Si
 sudor signum precesserit, multitudinem demonstrat humi-
 ditatis, et defectionem contentiue uirtutis. Si rigorem
 et tremorem sequitur sudor, morbi significatur fortitudo. Sanguis
 e naribus si sit guttosus et paruus et niger, mortem demon-
 10 strat, maxime in peracutis febribus, quia significat flegmonem in
 cerebro sanguinem eius corrumpentem. Si sit in die cretica
 aut cito moritur aut post longum tempus liberabitur cum aliis
 crisis. Si de naribus exeant humores uirides aut citrini
 malum est, quia cerebro malam coleram significat dominantem, et ipsum incenden-
 15 tem. He sunt significationes pessime quas perpendimus ab exeun-
 tibus a corpore. Significationes de qualitatibus morborum sic intelligantur.
 Morbus si fuerit ex morbo anteriori et fortior sit, atque in no-
 bilibus membris pessimum est. Si dolorem infirmus in capite fortissimum
 patiat, atque moretur in peracutis febribus, et si male alie significationes
 20 sine dubio mortalis est, quia significat calidum apostema in cerebro, et in sua
 tunica. Si male significationes non apparuerint, liberationem significat, cum
 sanguine e naribus, aut cum aliquibus apostematibus. ~~Si dolor in capite~~
 Sanguis autem e naribus in hac passione effluit iuuenibus et ante .xx.
 dies. Si enim post .xx. dies, et senex fuerit cum apostematibus. Si dolor
 25 in capite et grauitas in collo moretur, freneticis, necesse est ut
 ueniat spasmus, et coleram quasi uenenum euomat et moritur,
 quia dolor iste ex colerum est acumine caput ascendente, et
 spasmat, ex cerebri et panniculorum suorum siccitate. Vomitus
 ex multitudine est pessimorum colerum. Velocitas mortis
 30 propter pessimitatem est morbi, et nobilitatem loci. Si infirmus
 defectus sit in uirtute cum uomuerit, moritur. Quod
 si fortis usque in diem tercium permanebit, si mens turbetur,

ex capitis percussione mal' e. q. sig' q. cerebrū & uentri
 sui patiantur. Si i' cēb' nascant' uulnera. & uentri
 p'forent'. mors demonstratur. q. i' uentricos' cēb' sp's
 animatus currit. & si patiantur. uita aufert'. Si quis
 ex potatione uini alienationē & rigore' patiat'. mal'
 e. Ex fumo enī uini uentri impletur cēbri. & ex cale
 factione sui. Rigor fit ex multitudine uini calore
 naturale opientis & extinguentis. Apopla i' ebriosis
 spasmū & morte' gignit. n' feb' si ueniat ab ebrietate
 dissolutis. In apopla enī hūmōi uino implet' cēbri
 uentri. S; tam uinū suā plenitudine ex sua sub
 tilitate dissoluit. & similit' dissoluuntur p' ipsū q'ssi
 hūoel' feb'. Q' res ab ebrietate dissolutis causa e' saluti.
 si si uenerit feb'. Si aut' ext' d'ingit. solēt spasmari &
 mori. Si eui subito i' sanitate sua dolor capitis ueniat.
 & obmutescat & stertat. i' die morit'. vii. n' feb' si ueniat.
 e' i' apopla sic d'p'm' uentri cēb' de q'ssi impleant' hūoib'.
S terte i' apopla uirtutē & magnitudinē siq'e ei. & passio
 nē lactoz pect' mouentū. sic d'p' v'poc. Apopla si sit
 form' n' sanatur. Nō form' dura e'. curari. Apopla enī i'
 acuta egritudine. iiii. l. vii. simit' die. Cū enī i' mbro
 sit nobili. n' ul' h' ip's acuta egritudine pot' pati. e' feb'
 supuemente hūoēs dissoluunt'. & morb' curat'. Inpacu
 tis feb'; si dolor form' sit. i' auriculis intiorib' mal' e'.
 dolor enī i' his n'ib' calim eē ap'a i' audit' nūis ostendit.
 ex e' uenitate cēbri patit'. & iō hē dolore' alienatio seqr'.
 un' subito plim sic i' apopla moriunt'. Iuuenes i' p'ma
 ebdomada. feb' enī i' hac etate fortissima e'. p' fortem
 cal' & multitudine' colē. Senes p' moriunt'. q' feb' i' senib'
 n' nimis e' cala. p' paruitatē caloris. & colē. i' eoz cor
 porib'. aliqui exiunt uulnera i' eoz auriculis & sanant'.
 s; iuuenes an' ap'emata orta moriunt'. sanitas tū sp'at'.

ex capitis percussione malum est, quia significat quod cerebrum et uentriculi
sui patiantur. Si in cerebro nascentur uulnera, et uentriculi
perforentur, mors demonstratur, quia in uentriculos cerebri spiritus
animatus currit. Qui si patiantur, uita aufertur. Si quis
5 ex potatione uini alienationem et rigorem patiat, malum
est. Ex fumo enim uini uentriculi implentur cerebri, et ex cale-
factione sui. Rigor fit ex multitudine uini calorem
naturalem operientis et extinguentis. Apoplexia in ebriosis
spasmm et mortem gignit, nisi febris superueniat ab ebrietate
10 dissolutis. In apoplexia enim huiusmodi uino implentur cerebri
uentriculi. Sed tamen uinum suam plenitudinem ex sua sub-
tilitate dissoluit, et similiter dissoluuntur per ipsum grossi
humores febrium. Que res ab ebrietate dissolutis causa est salutis,
si superuenerit febris. Si autem econtra contingerit¹, solent spasmani et
15 mori. Si cui subito in sanitate sua dolor capitis ueniat,
et obmutescat et stertat, in die moritur .vii. nisi febris superueniat,
cum in apoplexia sicut diximus uentriculi cerebri de grossis impleantur humoribus.
Stertere in apoplexia uirtutem et magnitudinem significat eius, et passio-
nem lacertorum pectus mouentium, sicut dixit ypcras. Apoplexia si sit
20 fortis non sanatur. Non fortis dura est, curari. Apoplexia enim in
acuta egritudine .iiii. uel .vii. finitur die. Cum enim in membro
sit nobili, non ultra hoc tempus acutam egritudinem potest pati, sed febris
superueniente humores dissoluuntur, et morbus curatur. In peracu-
tis febribus si dolor fortis sit, in auriculis interioribus malum est,
25 dolor enim in his menbris calidum esse apostema in auditus neruis ostendit,
ex cuius uicinitate cerebrum patitur, et ideo hunc dolorem alienatio sequitur,
unde subito plurimi sicut in apoplexia moriuntur. Iuuenes in prima
ebdomada. Febris enim in hac etate fortissima est, propter fortem
calorem et multitudinem colere. Senes post moriuntur, quia febris in senibus
30 non nimis est calida, propter paruitatem caloris et colere, in eorum cor-
poribus, aliquando exeunt uulnera in eorum auriculis et sanantur,
sed iuuenes ante apostemata orta moriuntur, sanitas tamen speratur,

¹ contigerit

si sanies ab auriculis exeat cum vomis signis. Si pustu-
 le quae circa appareat. in lingua. et epist refrigescat extremi-
 tas. mors est vicina. quae in stomacho et eos curandam
 tia. signis simili habet pustulas. In collo magis apertis apertis
 et vesiculis est in alienatione. et in gulis. malo ue anhe-
 litu. mal signis. quae illa materia est pessima. In collo uul-
 nera est febris continua mal est. maxime si mal signum appa-
 reat. quae aperta in hoc loco transgurgire et anelare aufert.
Suffocatur et infirmus et moritur. Suffocatio subita
 in pacitis febris. si nequit transgurgire nisi est difficul-
 tate est mortalis. Si febricitans transgurgendi duricie
 patiat. et tortura. neque tamen in collo apparuit tumor.
 mortalis est. quae significat apostata in mi. et ei lacertis nu-
 cha. et spondiles thentibus unum collum torquet. hunc sin-
 a. si tumor rubor. est doli nimio in collo non appareat.
 et uolentes anelare ad sedendum excitant. iace enim neque
 unum in die moriunt. u. l. a. n. a. aqua enim in gutture
 signis. unum me opulans spe. et necesse est infirmus suffo-
 cet. In sinacia rubore et tumore in gula non apparentibus.
 mortale est. si tamen tardius pore. quae aqua est in mi et gutturis
 extremitate. Sinacia in qua rubor colli apparuit et pec-
 toris. tardior est ceteris. et utinam infirmus in liberetur. Si tamen
 subito rubor non euauit. spes est libandi. Si rubor exte-
 appareat. in pectore et collo. signis matie ad exteriora expul-
 sione. et gutturis libatione. Si rubor in die critica unum
 se abscondat. et iniori epist appareat uulnera. infirmus quae
 sanies expuat. libationem morbi signis. Si autem rubor sit
 aliquid hanc signis sit. et infirmus a doli quiescit. morte de-
 monstrat. aut in morbum reciduat. Quiesce infirmum
 a doli exapematis est ad pulmonem. descensione. et pulmo
 non sentit. Unum nec dolor sentitur. Sinancius si liberetur
 et humor ad pulmonem digerat. vii. die moritur. Suff

si sanies ab auriculis exeat cum bonis significationibus. Si pustule quasi cicera appareant, in lingua, et corporis refrigescat extremitas, mors est uicina, quia meri et stomacho et eos circumdantia, significat similiter habere pustulas. In collo nigro apariente apostemate
 5 et uescis cum mentis alienatione, uel uigiliis, malouae anhelitu, malum significat, quia illa materia est pessima. In collo uulnera cum febre continua malum est, maxime si malum signum appareat, quia apostemata in hoc loco transglutire et anelare auferunt. Suffocatur ergo infirmus et moritur. Suffocatio subita
 10 in peracutis febribus, si nequit transglutire nisi cum difficultate est mortalis. Si febricitas transglutiendi duriciem patiatur, et torturam, neque tamen in collo apparuerit tumor, mortale est, quia significat apostemata in meri, uel eius lacertis nuca, et spondiles trahentibus unde collum torquetur, habentes sinanciam, si tumor rubor, cum dolore nimio in collo non appareant,
 15 et uolentes anelare ad sedendum excitantur, iacere enim nequeunt, in die moriuntur .iiii. uel antea. Apostema enim in gutture significatur, unde uiae opilantur spiritus, et necesse est infirmus suffocetur. In sinancia rubore et tumore in gula non apparentibus,
 20 mortale est, sed tamen tardius priore, quia apostema est in meri et gutturis extremitate. Sinancia in qua rubor colli apparuerit uel pectoris, tardior est ceteris, et utinam infirmus inde liberetur. Si tamen subito rubor non euauerit, spes est liberandi. Si rubor extra appareat, in pectore uel collo, significat materiam ad exteriora expulsionem, et gutturis liberationem. Si rubor in die critica intus
 25 se abscondat, et interiori corpore appareant uulnera, infirmusque saniam expuat, liberationem morbi significat. Si autem rubor sine aliqua harum significationum sit, et infirmus a dolore quieuerit, mortem demonstrat, aut in morbum reciduat. Quiescere infirmum
 30 a dolore ex apostematis est ad pulmonem, descensione, et pulmo non sentit. Vnde nec dolor sentitur. Sinancius si liberetur et humor ad pulmonem digrediatur .vii. die moritur. Suf-

focat^r cū fine. t̄ alia re. ⁊ spuma ī ei ore appatente. ⁊ si
 ūdū mortuus fuit. n̄ tñ libat^r a morte. Suffocatio enī
 guttur ⁊ canales pulmonis artauit. aerēq; ītrare phi
 bunt. ⁊ fumosam s̄fluuntatē exire. phibitam sup cor ⁊
 pulmonē augm̄tauit. Ad qm̄ expellendā adiuuit sē
 pulmo ē labore tñ magno. Exput q̄ par̄ fumi ē humi
 ditate. ⁊ h̄ ē spuma ī ore. Spume enim causa uent^r ē ⁊
 hūitas. sic in mari uidemus tēpestuoso. Si hūil pleresim
 n̄ spuit ⁊ ortomia anelitus habuerit. nec iacendo ane
 lare possit. moriturus erit. Ex magnitudine enī ē apatit.
 ⁊ defectioē uirtutis. ī decoccioē ⁊ expulsionē. ⁊ pars pe
 ctoris sup pulmonē cecid. opulans uiam sp̄. Vñ ortomia
 anelit^r oseq; Qualecūq; dolor ī pleuresi n̄ mitigat^r cū
 spuitis. neq; ē flebotomia. t̄ farmacia. t̄ calefactione t̄ alio
 medicamine. mal^r ē. q̄ enpichin futam demōstrat. Apā
 enī calm q̄ n̄ alleuat^r ē medicamine expugnate aut
 dissolvente. ī fūto siḡ sanies collectionē. Cū aut sanies ī
 pleuresi ueniat. aut p̄ p̄pleumōiam ⁊ colā siue sanies
 ī spūto appareant. ā utq; ī simit^r mal^r ē. q̄ siḡ defecio
 nē nait. in matie apemans decoccioē. q̄ n̄ pot̄ totam
 mutare insanē. p̄ suā pessimitatē. Si aut sanies spūit
 die. vii. īfirmi moritur. in. xiiii. Si bone siḡroel appa
 ruerit. morat^r mors ī. xvii. q̄. xvii. dies ē critica. sicut
 iā dixim^r. Si signa fūnt mala ⁊ īfirmi euerit pessimitatē.
 mortē siḡ. sic si hūil dieb^r sanies fūnat^r. bonū nūtiat^r. ⁊
 fit mors in. xviii. q̄ h̄ signū mortale ē. ī die ista. Si bona
 signa fūnt. p̄tendit^r mors ī. xvii. t̄. xx. sed uirtutes
 signoz. Si mala. p̄ bonis moriet^r ī. viii. t̄. xi. s̄ uirtutē
 signi appatentis. In pleuresi si locus niḡ ī latere fūit.
 uenatur morti. q̄ matia ex pessimitatē sua ab īteri
 orib^r uad^r ad exteriora. ⁊ matia nigra pessimitatē siḡ.
 C̄ x pleuresi nascens p̄pleumonia mal^r est. q̄ multitudinē

focatur cum fune, uel alia re, et spuma in eius ore apparente, et si nondum mortuus fuerit, non tamen liberatur a morte. Suffocatio enim guttur et canales pulmonis artauit, aeremque intrare prohibuit, et fumosam superfluitatem exire prohibitam super cor et

5 pulmonem augmentauit. Ad quam expellendam adiuuit se pulmo cum labore tamen magno. Expulit ergo parum fumi cum humiditate, et hoc est spuma in ore. Spume enim causa uentus est et humiditas, sicut in mari uidemus tempestuoso. Si habens pleresim¹ non spuit et ortomiam anelitus habuerit, nec iacendo ane-

10 lare possit, moriturus erit. Ex magnitudine enim est apostematis, et defectione uirtutis, in decoctione et expulsionem, et pars pectoris super pulmonem cecidit, opilans uiam spiritus. Vnde ortomia anelitus consequitur. Qualiscumque dolor in pleuresi non mitigatur cum sputis, neque cum flebotomia, uel farmacia, uel calefactione uel alio

15 medicamine, malum est, quia enpichin futuram demonstrat. Apostema enim calidum quod non alleuiatur cum medicamine expugnante aut dissolvente, in futuro significat saniei collectionem. Cum autem sanies in pleuresin ueniat, aut peripleumoniam et colera siue sanies in sputo appareant, aut utraque insimilis malum est, quia significat defeccio-

20 nem nature, in materie apostematis decoctione, quam non potest totam mutare in saniem, propter suam pessimitatem. Si autem saniem spuierit die .vii. infirmus moritur, in .xiii. Si bone significationes appa- ruerint, moratur mors in .xvii. quia .xvii. dies est critica, sicut iam diximus. Si signa fuerint mala et infirmi creuerit pessimitas,

25 mortem significat, sicut si his diebus sanies finiatur, bonum nuntiatur, et fit mors in .xiii. quia hoc signum mortale est, in die ista. Si bona signa fuerint, protenditur mors in .xvii. uel .xx. secundum uirtutes signorum. Si mala pro bonis morietur in .viii. uel .xi. secundum uirtutem signi apparentis. In pleuresi si locus niger in latere fuerit,

30 uicinatur morti, quia materia ex pessimitate sua ab interioribus uadit ad exteriora, et materia nigra pessimitatem significat. Ex pleuresi nascens peripleumonia malum est, quia multitudinem

¹pleuresim

matie sigē. Et cū pectus n̄ capiat ad pulmonē descend. ⁊ in
 peior fit. Optet aut̄ intelligi q̄ plurimi cadentes ī empi
 chin d̄ pleuresi. p̄pleumonia moriunt. siue s̄ senes ut
 seniores. alii aut̄ empici. sic h̄ntes ap̄ema sub ypoēdria.
 ⁊ alia similia iuuenes moriunt. q̄ ī pleuresi ⁊ p̄pleumo
 nia litul q̄ ad secand̄ adiuuet ē necessaria. Sicut senioꝝ
 defecta n̄ pot̄ emittē sputa. feb̄ ī ipsis n̄ ē fortis. ⁊ iō n̄
 piclitant̄ sic iuuenes. Iuuenes in pleuresi ⁊ p̄pleumonia.
 h̄nt uirtutē facitē secandi sanie. q̄ coadunatur ī pectore
 ⁊ pulmōe. ⁊ calor eoz ē fortis. Aliud ap̄ema feb̄ forte fac.
 ut dissoluat h̄ectationē m̄broꝝ fundam̄ti ipsoz pleure
 ticis ⁊ p̄pleumoniacis diḡtione sup̄uemente. mat̄ ē max̄
 añ. vii. diē. q̄ diḡtione n̄ mundificat pectus ⁊ pulmōē.
 h̄ defice fac̄ uirtutē ut mat̄ia morbi ex pelle n̄ possit eū
 spūit. Si diḡtione añ. vii. appareat. mortal̄ ē. Causa ē defe
 ctio stentue. ⁊ m̄broꝝ p̄ncipaliū dissolō. Si pustule ⁊
 uulnera pleuretice ⁊ p̄pleumoniacis appareat pedes circ̄
 dantia. ⁊ q̄ s̄reat sputū dur̄ ē ad expellēd̄. pat̄ q̄ ⁊ cru
 dū. ⁊ ī ur̄ nō appareat bona ap̄emata. m̄broꝝ ubi sunt
 ap̄emā debilitatē sigē. q̄ mat̄ia remanet in pessimitate
 sua. Si uulnera se int̄ occultauerit. ⁊ feb̄ n̄ cessauit. spu
 tū uero dur̄ ⁊ parū ⁊ crud̄. p̄māserit. ifirm̄ alienatur
 ⁊ morit. q̄ h̄ acc̄ntia pessimitatē mat̄ie sigē q̄ ad locū
 suū redierit. In pleuresi ⁊ p̄pleumonia si reuma fr̄uenat
 mat̄ ē. Sigē enī multitudinem mat̄ie. n̄dū ad pectus des
 cendē. h̄re empima ī pectore. ⁊ sanie q̄i fecet̄ aut̄ litul
 in̄ exire mortē sigē. ē mat̄ia n̄ coꝝit natura. h̄ reman
 serit ī pessimitate sua. Pr̄sicoꝝ s̄reatul se f̄reat sup̄
 carbonē. p̄ectus mortal̄ ē. q̄ putredinē sigē pulmōis
 aut̄ malos huōes corp̄is. Si pulmo corrupatur ilico
 hō morit. Si sput̄ in t̄siccis stringat̄. mortē demonstrat.
 q̄ defectio uirtutis ostendit. Sane si n̄ spūit. pulmo

materie significat. Quam cum pectus non capiat ad pulmonem descendit, et inde
 peior fit. Oportet autem intelligi quia plurimi cadentes in empi-
 chin de pleuresi, peripleumonia moriuntur, siue sunt senes uel
 seniores, alii autem empici, sicut habentes apostema sub ypocondria,
 5 et alia similia iuuenes moriuntur, quia in pleuresi et peripleumo-
 nia uirtus que ad secandum adiuuet est necessaria. Virtus seniorum
 defecta non postest emittere sputa. Febris in ipsis non est fortis, et ideo non
 periclitantur sicut iuuenes. Iuuenes in pleuresi uel peripleumonia,
 habent uirtutem facilem secandi saniem, que coadunatur in pectore
 10 uel pulmone, et calor eorum est fortis. Aliud apostema febrem fortem facit,
 ut dissoluat humectationem membrorum fundamenti ipsorum pleure-
 ticis et peripleumonicis digestionem superueniente, malum est, maxime
 ante .vii. diem, quia digestio non mundificat pectus, uel pulmonem,
 sed deficere facit uirtutem ut materiam morbi expellere non possit cum
 15 sputis. Si digestio ante .vii. appareat, mortale est. Causa est defe-
 ctio contentiue, et membrorum principalium dissolutio. Si pustule uel
 uulnera pleureticis uel peripleumonicis appareant pedes circum-
 dantia, et quod screatur sputum durum est ad expellendum, parumque et cru-
 dum, et in urina non appareant bona apostemata, membrorum ubi sunt
 20 apostemata debilitatem significat, quia materia remanet in pessimitate
 sua. Si uulnera se intus occultauerint, et febris non cessauerit, spu-
 tum uero durum et paruum et crudum, permanserit, infirmus alienatur
 et moritur, quia hec accidentia pessimitatem materie significat que ad locum
 suum redierit. In pleuresi uel peripleumonia si reuma superueniat
 25 malum est. Significat enim multitudinem materie, nondum ad pectus des-
 cendere. Habere empima in pectore, et saniem quasi feces aut lutum
 inde exire mortem significat, cum materiam non coxerit natura, sed reman-
 serit in pessimitate sua. Ptisicorum screatus se feteat super
 carbones proiectus mortale est, quia putredinem significat pulmonis
 30 aut malos humores corporis. Si pulmo corrumpatur ilico
 homo moritur. Si sputum in tisticis stringatur, mortem demonstrat,
 quia defectio uirtutis ostenditur. Sanies si non spuitur, pulmo

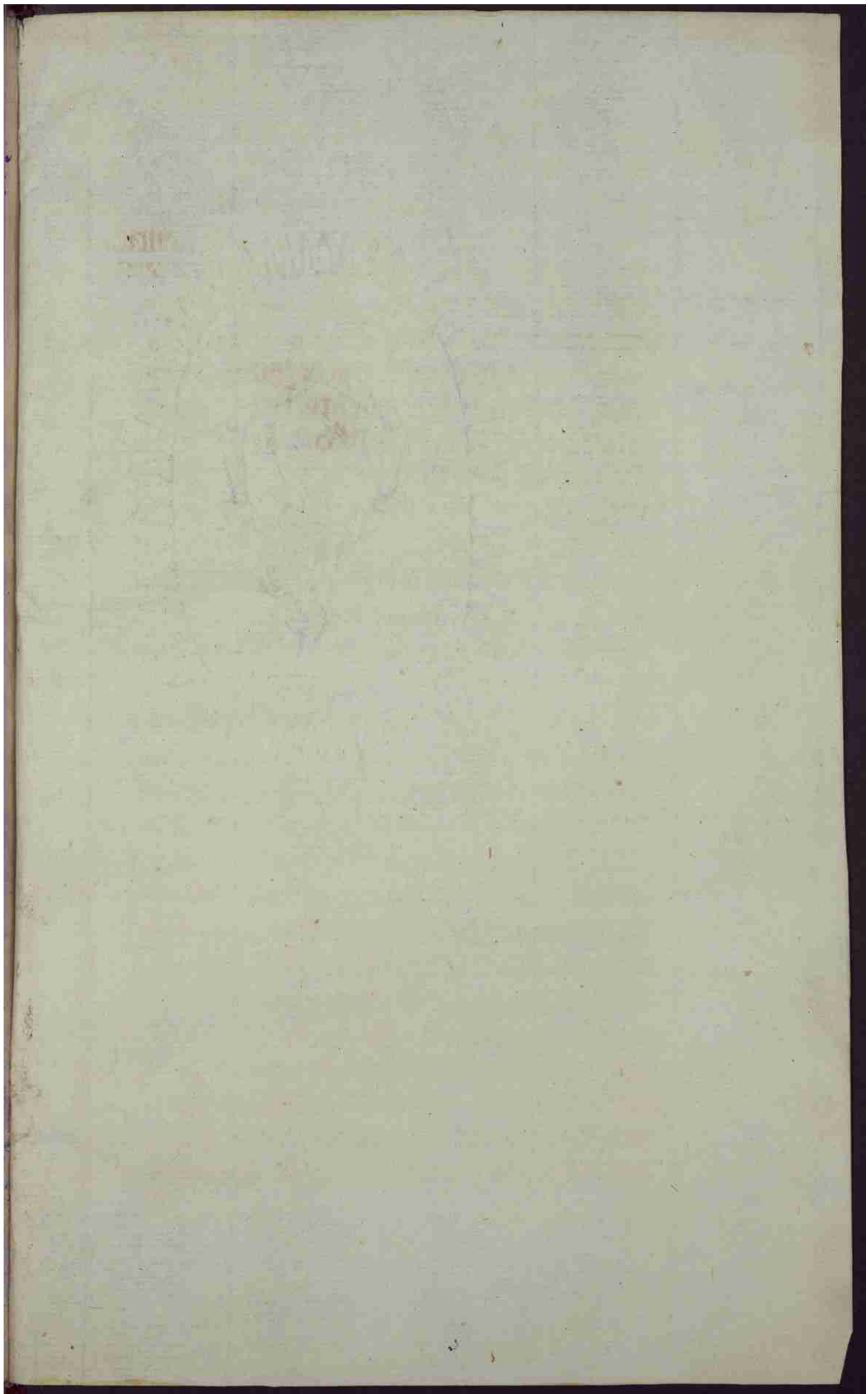
corrodit. ⁊ cor in cecidat. digstio pessima. uiridis ⁊ nig
 siue fetens. si stngit mors portendit. h eni pessima ma
 teria. si n ex corrumpit mbra. Alienō in pusicū ē mal.
 q n ē osueta. Si capilli capitis cadant pusic. ⁊ digstio
 fruehit. mors ē uicina. q ostentue sigē defectiōne. ⁊ hu
 mectacionis epul osuptione. Dolor capis i pusic mal ē.
 Sigē eni pessimā ad cēbrū ascendē matā. Mult' sudor
 i tūc. mal ē. q sigē osuptā humanitatē in mb's. Pusic
 si paulatī ⁊ crud cū angustia screauerit. cito morunt.
Si osuere os. q multa spūta ⁊ facilia sigē fortitudine uiru
 tis. pulmonem mūdificantis. hntel sincopi spūllam. In
 causa apta. subito moruntur. q pessimos humores ad cor
 sigē effluentel. ⁊ ex eoz spūllitudine cor defie. ⁊ aliqn
 descendens calorem natalem extinguit. ⁊ hnt tremore cordi
 forte ⁊ sepe subito morunt. h eni accētia ā d' osuone sē
 mala. aut d' osuetudine pessima. Si h cordi sepe sup sede
 rit. dissoluit' ut' ⁊ calor extinguit. Si uulnera i pecto
 re nascant. ⁊ usq i cor pforauerit. In dubio mortal ē.
 q pect' ⁊ cor sē fundamenta uite. Vomitus si singult'
 ⁊ rubor i oculis uenit. mal sigē. q singult' stomachi ē
 spūllm. t' ex plenitudine t' iamitione nascit. Si au p' uomit'
 uenit sigē q ex iamitioe fit. ⁊ ē pessimū. Rubor oclor
 cēbrū significat passū. ⁊ similt' singult'. ⁊ p' p'gonē aut
 aliā uenit iamitione. Ydropisis p' acutā egritudine cū
 dolore ⁊ feb mortal ē. q d' fritudine epatis ⁊ de defecti
 one ē uirtut' gnatiue sanguinis. Cui' causa ē calā medi
 cina. Qm si faciam' matia feb augmētat' q dolor ⁊ feb
 ex apatib' sē calidil. t' ex pūctura nimū caloris. Si fri
 gida faciamus ut feb mitiget. ydropisis augmētatur.
Ynde fit ut peat ifirm'. Ydropisis supueniente tūll' pelli
 mū ē. Q si ex hūitate ad pulmonē descendenti ⁊ cum
 peuitenti malum ē. Si fit ex alia re. min' ē mala. ydropic

corroditur, et cor inde circumdatur, digestio pessima, uiridis uel nigra
 siue fetens, si stringitur mors portenditur. Hec enim pessima ma-
 teria, si non exit corrumpit membra. Alienatio in ptisicum est malum,
 quia non est consueta. Si capilli capitis cadant ptisicis, et digestio
 5 superuenerit, mors est uicina, quia contentiue significat defectionem, et hu-
 mectacionis corporis consumptionem. Dolor capitis in ptisicis malum est.
 Significat enim pessimam ad cerebrum ascendere materiam. Multus sudor
 in tisticis, malum est, quia significat consumptam humanitatem in membris. Ptisici
 si paulatim et crudum cum angustia screauerint, cito moriuntur.
 10 Si contrarie contra, quia multa sputa et facilia significant fortitudinem uirtu-
 tis, pulmonem mundificantis. Habentes sincopin spissam, sine
 causa aperta, subito moriuntur, quia pessimos humores ad cor
 significat effluentes, et ex eorum spissitudine cor deficit, et aliquando
 descendens calorem naturalem extinguit. Qui habent tremorem cordis
 15 fortem et sepe subito moriuntur. Hec enim accidentia aut de complexionem sunt
 mala, aut de consuetudine pessima. Si hec cordi sepe supersede-
 rint, dissoluitur uirtus et calor extinguitur. Si uulnera in pecto-
 re nascantur, et usque in cor perforauerint, sine dubio mortale est,
 quia pectus et cor sunt fundamenta uite. Vomentibus si singultus
 20 et rubor in oculis uenerit, malum significat, quia singultus stomachi est
 spasmus, uel ex plenitudine uel inanitione nascitur. Si autem post uomitum
 uenerit significat quia ex inanitione fit, et est pessimum. Rubor oculorum
 cerebrum significat passum, et similiter singultus. Qui post purgationem aut
 aliam uenerit inanitionem. Ydropisis post acutam egritudinem cum
 25 dolore et febris mortale est, quia de frigiditate epatis et de defecti-
 one est uirtutis generatiue sanguinis. Cuius causa est calida medi-
 cina. Quam si faciamus materia febris augmentatur, quia dolor et febris
 ex apostematibus sunt calidis, uel ex punctura nimii caloris. Si fri-
 gida faciamus ut febris mitigetur, ydropisis augmentatur.
 30 Vnde fit ut pereat infirmus. Ydropisis superueniente tussi pessi-
 mum est. Que si ex humiditate ad pulmonem descendenti et eum
 percutienti malum est. Si fit ex alia re, minus est mala, ydropicis

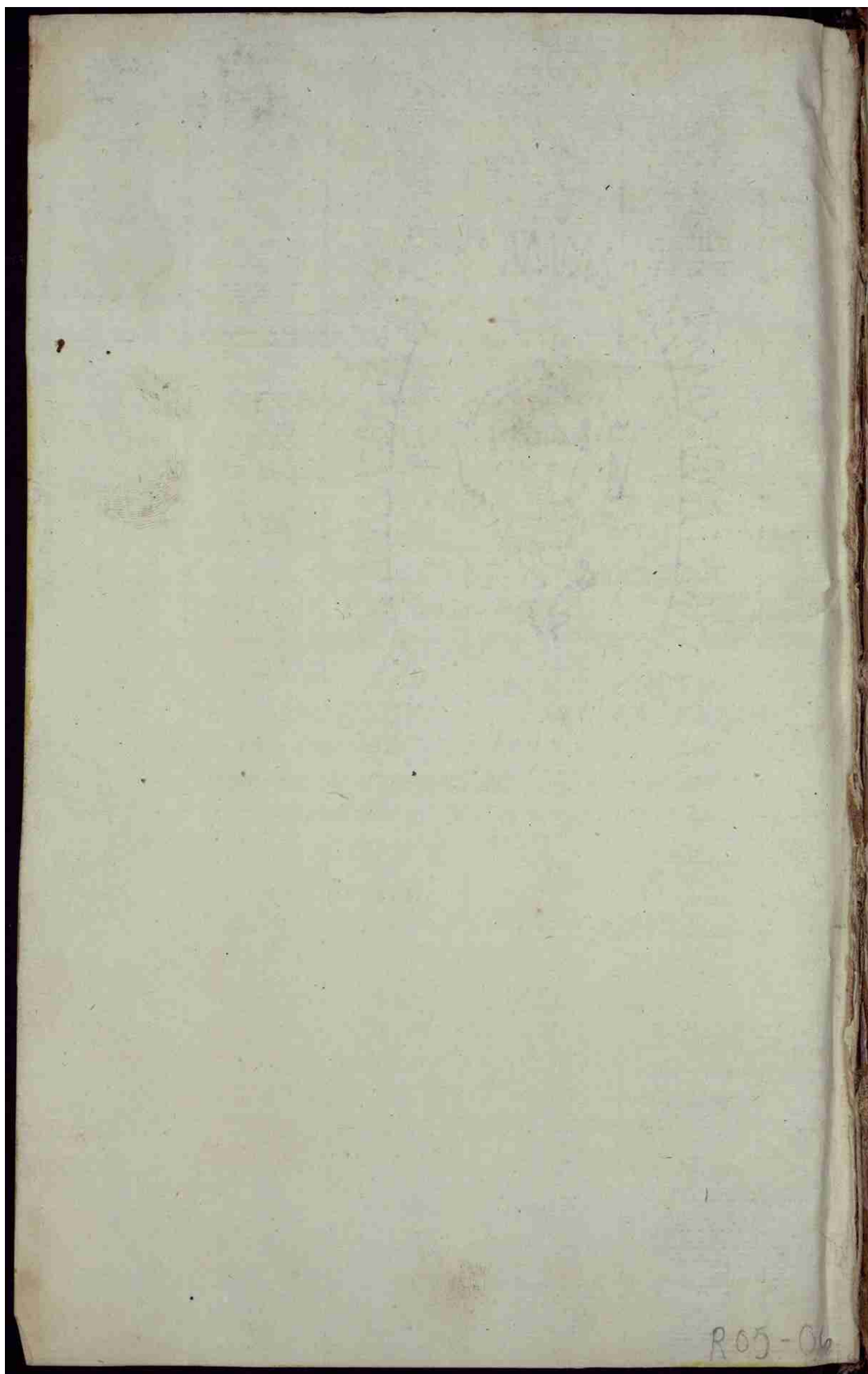
colicā supuenire digestionē mat̄ ē. q̄ ydropisū de
 mat̄ia ē frigida. Si autē calā exeat mat̄ia. augmētat̄
 friḡ et morit̄ infirm̄. In apate calō sub ypoēdria et oculis
 mult̄ spūsum mouentib̄. alienatio mētis. et p̄ictim deliq̄
 natur. q̄ sign̄ passionē apemat̄is ī ore eēt stomachi. t̄ in
 diafragmate p̄ colligamā hōz m̄broz ad cerebrū cū
 nūū. Manifestat̄ autē hoc octoz mor̄. q̄ ad cēbrum colli
 gantur. Si in cēbro t̄ epate sive splene calim sit ap̄a
 mat̄ ē. quia s̄ nobilia m̄b̄ corp̄is regitua. Ap̄a in
 epate singultu supueniente mat̄ ē. In magno enī
 singultu patitur stomach̄. q̄ hūioib̄ ibi ḡnatis eū
 pungentib̄ fit singultus. Si apostata sit sub ypoē
 dria. sup lacertol̄ uentris. n̄ molestat nisi magnū
 sit. In magno deficiē nata. ē sibi repugnare n̄ ualeat.
 ¶ Tēūq; ap̄a ē sub diafragmate ī initio est molestū. et si
 .xx. dies t̄nseat et feb̄ tam diu maneat et n̄ dissoluit̄
 ap̄a sanem fac̄. Quateūq; ap̄a sanem fac̄. neq; cap̄ acut̄
 in ext̄iora ex̄it. h̄ latū et magnū fuit. molestū ē. Acutū
 enī cap̄ mat̄ie siḡe subtilitatē et ei calōrē. Vñ ē dign̄
 et sanem efficit. Ex̄it ei d̄t̄ cutē m̄b̄ nobil̄ siḡe salt̄.
 ¶ Tēūq; uero magnū ē et lat̄ cap̄ h̄t. multitudinem mat̄ie
 et grossitatē eius. ostend̄. et pigrinā nature ad digend̄
 et in ext̄iora expellend̄. Si apostata int̄ crepuit̄ subtili
 tatē nimā fac̄. et defectiōnē uirtutis. et molestacio fit
 fortis. Si int̄ et ext̄ia crepuit̄. mortē ostend̄. q̄ magni
 tudo passionis et m̄tudo ostend̄ mat̄ias. Oē ap̄a si
 magnū sit. et dur̄ et dol̄ faciat. molestacionē et mortē
 siḡe. p̄ magnitudinē et suā fortitudinē. et ī nat̄am sui
 uictoriam. ¶ ydropisū h̄t ī epate aq̄ illa ad pelliclas
 siphac̄ erūpente. morit̄ enī aqua īpleto uentre. q̄ ydro
 pisū ī epate uesice s̄ in pelliclis ei. ipsū opientib̄ q̄ aq̄
 implent̄. Cū autē he uesice crepuit̄ et h̄ eruginosa aqua

colericam superuenire digestionem malum est, quia ydropisis de materia est frigida. Si autem calida exeat materia, augmentatur frigus et moritur infirmus. In apostemate calido sub ypocondria et oculis multum spissum mouentibus, alienatio mentis, et periculum designatur, quia significat passionem apostematis in ore esse stomachi, uel in diafragmate propter colligantiam horum membrorum ad cerebrum cum neruis. Manifestat autem hoc oculorum motus, qui ad cerebrum colligantur. Si in cerebro uel epate siue splene calidum sit apostema malum est, quia sunt nobilia membra corporis regitiua. Apostema in epate singultu superueniente malum est. In magno enim singultu patitur stomachus, quia humoribus ibi generatis eum pungentibus fit singultus. Si apostata sit sub ypocondria, super lacertos uentris, non molestat nisi magnum sit. In magno deficit natura, cum sibi repugnare non ualeat.

Qualecumque apostema est sub diafragmate in initio est molestum, et si .xx. dies transeat et febris tamdiu maneat et non dissoluitur apostema saniem facit. Qualecumque apostema saniem facit, neque caput acutum in exteriora exierit, sed latum et magnum fuerit, molestum est. Acutum enim caput materie significat subtilitatem et eius calorem. Vnde cuius digeritur et sanies efficitur. Exitus eius contra cutem membri nobilis significat salutem. Qualecumque uero magnum est et latum caput habet, multitudinem materie et grossitatem eius, ostendit, et pigritiam nature ad digerendum et in exteriora expellendum. Si apostata intus crepuerit subtilitatem nimiam facit, et defectionem uirtutis, et molestacio fit fortis. Si intus et extra crepuerit, mortem ostendit, quia magnitudo passionis et multitudo ostenditur materialis. Omne apostema si magnum sit, et durum et dolorem faciat, molestacionem et mortem significat, propter magnitudinem et suam fortitudinem, et in naturam sui uictoriam. Qui ydropisiam habet in epate aqua illa ad pelliculas siphac erumpente, moritur enim aqua impleto uentre, quia ydropisis in epate uesicę sunt in pelliculis eius, ipsum operientibus que aqua implentur. Cum autem he uesice crepuerint et hec eruginosa aqua

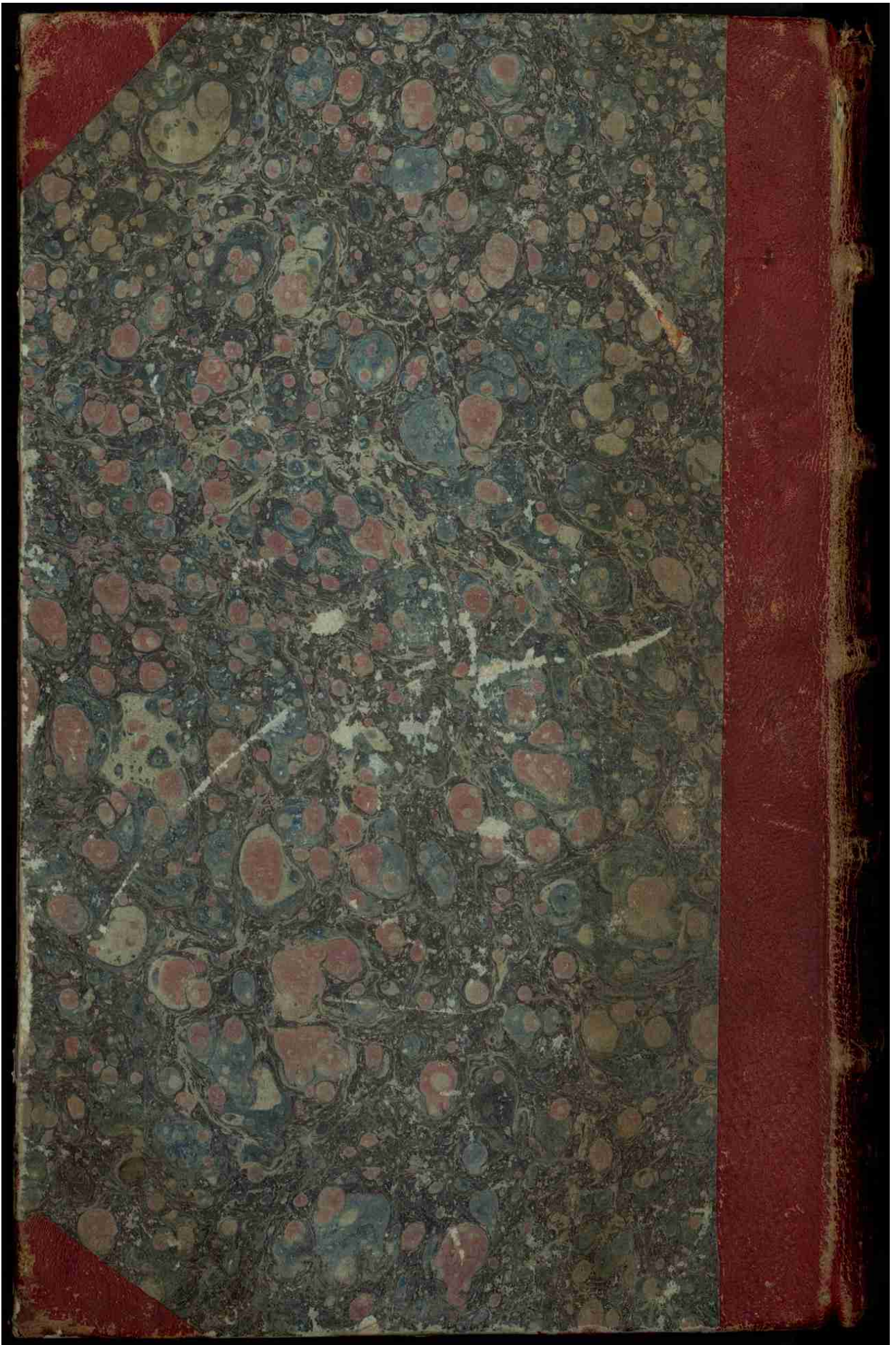
Back Flyleaf Recto

Back Flyleaf Verso

Ⲙⲓⲛⲓ ⲛⲓ ⲛⲓ
Ⲙⲓⲛⲓ ⲛⲓ ⲛⲓ

Back Endpaper

Back Cover

